

lib. 9. cap. 1. num. 18. Tum quia nouitius in fauorabilibus venit nomine Religionis. Tum quia fruitur Religionis priuilegijs. Et denique aduerte, quod nouitij possunt dispensari super irregularitatibus per Prælatos, vt docent Campanil. in diu. rub. 12. cap. 3. num. 23. Henriquez lib. 7. cap. 22. §. 7. Vech. de nou. disp. 9. dub. 14. num. 1. ad reincidentiam tamen quò ad irregularitates contractas ante ingressum Religionis, & etiam quò ad irregularitates contractas post ingressum, si habeant effectum perpetuum, &c. vt bene Suar. tom. 4. de relig. tract. 1. lib. 2. cap. 14. num. 9.

§. 8. De libera dispositione suorum bonorum, quam possunt facere nouitij.

206.

V P P O N O 1. quòd Religiosus professus non potest testamentum condere, quia nullum habet rerum dominium, & hoc, siue sit intra, siue extra Religionem. Habetur in cap. Inгреди-

entibus, 19. q. 3. & cap. 2. de testam. Ita Azor par. 1. lib. 12. cap. 6. q. 5. Suar. tom. 3. de relig. lib. 8. cap. 16. num. 1. Barb. in dicto cap. Inгредиentibus, à num. 4. Sanch. 7. in dec. cap. 8. à nu. 2. potest tamen cum licentia Papæ: probat Sanch. loc. cit. nu. 5. & 45. Sed an possit aliquid donare causa mortis, dubitant DD. Negât multi apud Sanch. loc. cit. n. 10. Ipse autè n. 11. affirmat posse Religiosum cum licentia Prælati, causa mortis, donare ea omnia, quæ cum dicta licentia viuens donare poterat. Posset item professus cù eadem licentia scribere schedula, in qua disponeret de suis bonis, rogando Prælatum, vt ea sic dispensaret, relinquendo tamen eum in sua libera voluntate. Quòd si Prælatus promitteret, ea se sic dispensaturum, vt scripta erant, putat Sanchez num. 18. quòd post mortem teneretur in conscientia, ratione fidelitatis, non iustitiæ, ita distribuere, nisi distribuenda essent alteri Religioso sibi etiam subdito, à quo sicut potest rem concessam auferre, ita potest non dare, & posset etiam ex rationabili causa promissa non seruare. Immo putant aliqui apud eundem num. 15. quòd nullo modo teneretur promissa seruare. Licet autem non possit Religiosus testamentum condere, potest tamen esse testis in testamento, & in quocumq; alio instrumento, seu iudicio, vt constat ex cap. Nuper, de test. & Auth. de monac. §. Cogitandum, collat. 1. Ita Rosel. ver. Testamentum. 1. num. 13. Sylu. eod. 1. q. 5. dicto. 1. Armil. num. 8. G. P. q. 147. Farinac. tract. de test. q. 61. num. 126. Mol. tom. 1. de iust. disp. 127. §. Vtrum autem validum. Sanch. 6. in dec. cap. 13. num. 100. Quod aduerte libuit, quia in aliquibus partibus Regulares in testes testamentorum non admittuntur. An autem exigatur Superioris licentia ad hoc vt Religiosus possit esse testis, distinguo. Vt possit esse testis iudicialius, requiritur, vt dixi tom. 1. nostr. priu. in const. 2. Iul. II. nu. 147. non verò vt sit testis instrumentarius. Ita Farin. loc. cit. num. 128. Sanch. loc. cit. num. 106.

207. Suppono 2. quòd circa renunciatio-

nem bonorum factam à nouitijs, multa dixi tom. 1. priu. in const. 2. Sixti IV. & 1. num. 73. quòd renunciatio facta a nouitio ante ingressum Religionis, intuitu tamen illius, valet, & docent etiam Azor tom. 1. lib. 12. cap. 2. q. 16. Confes. in priu. Mendic. tit. 13. cap. 12. & 13. A. S. Faust. in thes. lib. 5. q. 183. num. 2. Rodriguez tom. 2. q. reg. q. 47. art. 8. Garc. de benef. par. 11. cap. 9. num. 15. Gratianus in decis. March. decis. 37. num. 2. & 3. Nald. in lum. ver. Religiosus, num. 1. Vech. de nou. disp. 8. dub. 8. num. 4. Contrarium tamen tenet Mir. tom. 1. man. q. 23. art. 2.

208. Suppono 3. quòd nomine renunciationis, vt in loc. cit. priu. dixi, non intelligitur testamentum, neq; alia donatio causa mortis. Vnde nouitius quocumq; tempore potest testamentum condere, solemnitatibus Concilij non seruatis, quia id nullo iure prohibetur, & DD. ibi allatis adde Menoch. de presumpt. lib. 6. pres. 84. num. 12. Nauarrus com. 2. de reg. num. 49. Azor loc. cit. & cap. 2. q. 14. Suarez tom. 3. de relig. lib. 5. cap. 16. num. 7. Tiraquel. de retr. Lign. §. 1. gloss. 8. num. 29. Moneta de commut. vlt. vol. cap. 5. q. 1. num. 10. A. S. Faust. loc. cit. q. 188. Garc. de benef. loc. cit. num. 17. Gratianus in addit. ad dictam decis. num. 3. & 4. Vechus loc. cit. dub. 10. num. 3. Sa ver. Religio, num. 5. Lessus lib. 2. de iust. cap. 41. dub. 4. num. 40. & refert Vechius ita declarasse sacram Congregationem anno 1598. 22. Ianuarij, & hoc absq; vlla Superioris licentia, vt cum multis probat Sanchez 7. in dec. cap. 3. num. 3. & cap. 6. num. 4. Hoc autem testamentum censetur confirmari professione, sicut fuisset confirmatum morte. Vnde post professionem amplius reuocari non potest. Syluester ver. Religio 6. q. 4. Tabiena eod. q. 40. Nauarrus com. 2. de reg. num. 53. Gutierrez lib. 2. can. q. cap. 1. à nu. 27. Molina tom. 1. de iust. disp. 140. col. 2. ver. Vtrum verò Religiosus; Rodriguez tom. 3. q. reg. q. 16. art. 3. & q. 69. art. 3. Azor tom. 1. lib. 12. cap. 6. q. 5. ver. Communis tamen. Miranda tom. 1. man. q. 23. art. 10. Moneta loc. cit. num. 13. Sanchez 7. in dec. cap. 3. à num. 34. Quando autem testamentum factum à nouitio, & non reuocatum per vllam renunciationem, incipiat habere effectum, distinguit Sanchez loc. cit. nu. 55. quòd si Religio, in qua professionem fecit, est capax succedendi, non habebit effectum nisi post mortem naturalem professi. Ita dicto num. 55. Si autem est incapax, à die emissæ professionis; ita num. 68. Sed puto, quòd in quacumq; Religione habebit effectum à die emissæ professionis; quia tunc fictione iuris mundo mori censetur, & ita video seruari. Et quòd bona nouitij intestati decedentis, non monasterio, sed hæredibus naturalibus cedant, Sanchez loc. cit. nu. 92. Azor. loc. cit. cap. 3. q. 3. Suar. tom. 3. de relig. lib. 5. cap. 16. num. 9. Tiraq. loc. cit. nu. 36. Portel in dub. reg. ver. Nouitius, num. 42.

209. An autem Religiosus iam professus possit testamentum suum in aliqua parte dubium, simpliciter, & sincerè, ad lites vitandas, declarare, puto quòd sic; quia qui declarat, nihil de nouo addit, vt probat A. Gabr. com. op. lib. 6. tit. de reg. iur. concl. 3. nu. 1. Nam licet iudex sententiam latam reuocare non possit,

§. 8 potest

Campanil.
Henriq;
Vechius.

Suarez

Azor.
Suarez.
Barbosa.
Sanchez.

Rosella.
Syluester.
Armill.
G. Papa.
Farinac.
Molina.

Azor.
Confessus
A. S. Faust.
Rodrig.
Garcia.
Gratianus
Naldus.
Vechius.
Miranda.

Menoch.
Nauarrus

Suarez.
Tiraquels.
Moneta.

Gratianus

Sa.
Lessus.

Sanchez

Syluester.
Tabiena.
Gutierrez
Molina.
Rodrig.
Azor.
Miranda.

Portel

A Gabr.

potest tamen declarare, vt multis probat idem Gabr. num. 14. & habetur in l. Hæredes palam, §. Sed si quid post, ff. de testam. & docent Moneta loc. cit. num. 14. Rodriguez tom. 3. q. reg. q. 69. art. 3. Reginald. in prax. lib. 18. n. 397. Sanch. 7. in dec. cap. 11. num. 16. Portel cit. num. 44. Vech. disp. 8. dub. 12. num. 2. Idem dic de renunciatione; quia militat eadem ratio.

210. Suppono 4. quòd nouitio prohibitum est facere donationem inter viuos, & alios contractus irreuocabiles magni momenti, considerata qualitate personæ, & bonorum, nam facere possunt aliquas elemosynas de bonis proprijs, tam monasterio, quam extraneis, hoc enim illis non interdicitur in Trid. sess. 25. cap. 16. de reg. & docet Sanch. 7. in dec. cap. 5. num. 22. Garc. de benef. par. 11. cap. 10. num. 17. Vech. disp. 8. dub. 7. num. 11. Rodrig. tom. 2. sum. cap. 7. num. 2. Possunt similiter facere aliquas modicas donationes gratuitas, vt iisdem DD. nec per hoc incurrunt penas const. Clem. VIII. de larg. mun. quia nouitij non dant de bonis monasterij, vt aduertit Filliuc. tom. 2. tract. 34. cap. 3. q. 6. num. 59. Tenet item donatio nouitij monasterio facta tempore mortis, hoc enim non est contra Concil.

211. Notum, quòd Religiosus professus factus Episcopus, non potest recuperare hereditatem, quam per renunciationem factam ad formam Concil. Trid. dimisit. Tum quia, facta professione, illa renunciatio est irreuocabilis. Tum quia manens in Religione non potest eam reuocare, vt constat; ergo neq; ex eo quòd ad Episcopatum assumitur. Stat conseq; quia Religiosus factus Episcopus, non desinit esse Religiosus, & tenetur ad obseruantiam omnium essentialium Religionis, vt dixi tom. 1. huius op. q. 1. cap. 10. §. 1. Tum quia sequeretur, quòd per Episcopatum Intrinsecè liberaretur à voto paupertatis, quod nemo dicet; si enim posset disponere tamquam dominus de hereditate relicta, id sequitur aperte. Tum quia contraria opinio, quam tenet Ric. par. 2. prax. resol. 152. est excusatoria litium. Tum quia rationes, quas ad id probandum adduct, nihil releuant, 1. enim verum est, quòd renunciatio facta à nouitio, non habet effectum nisi professione secuta, vt ait Trid. sess. 25. de reg. cap. 13. & dicunt in specie Miranda. tom. 1. man. q. 23. art. 6. concl. 3. & Vener. in exam. lib. 6. cap. 15. num. 22. ergo, ea secuta, iam renunciatio sortita est suum effectum, & renunciarius factus est dominus rei renunciatae, nec renunciatio intelligitur, renunciantem manente in Religione, sed manente Religioso, nam alioquin qui propter demerita eijceretur à Religione, vel ad triremes in perpetuum damnaretur, posset suam hereditatem repetere, quod tamen est falsum, quia ex malitia non debet quis reportare commodum; & similiter posset hereditatem repetere, qui ad allam transfret Religionem; quod esse falsum, constabit ex dicendis; sufficit ergo ad hoc vt renunciatio facta valeat, quòd renunciàs validè profiteatur, & remaneat verè Religiosus, iuxta dicta per Sanch. lib. 7. in dec. cap. 5. nu. 55. Est etiam 2. verum, quòd cessante causa finali, & vltima, cessat effectus, vt bene Tiraq; in tract. de cess. cau. li-

mit. 1. num. 1. Causa autem finalis renunciationis est assumptio religiosi status, locus verò communiter non est de essentia actus. At Episcopus non desinit esse Religiosus, sed solum assumitur ad altiorum gradum. Deinde illud axioma, Cessante causa finali, &c. non habet locum vbi ius iam esset alicui quæsitum ex causæ existentia, nam licet postea causa ipsa deficiat, ius tamen illud quæsitum retinetur, vt per Tiraquel. loc. cit. limit. 11. num. 1. Et constat ex l. Si post mortem, §. 1. & l. Non putauit, §. Sed si post mortem, ff. de bon. possess. cont. tab. Adde, quòd hoc axioma non habet locum, quando actus est iam consummatus, nam tunc casus superueniens non vitiat; & subintrat regula, Quæ semel vtiliter constituta sunt, durant, licet casus extiterit, à quo initium habere non potuerint, de qua in l. Non est nouum, ff. de reg. iur. & in reg. 73. Factum legitime, de reg. iur. in 6. vt per Tiraquel. loc. cit. limit. 12. nu. 15. Quòd autem in casu nostro factum sit legitimum, constat, quia auctoritate Concilij; quòd sit conlummatum, patet, quia iam renunciarius accepit possessionem hereditatis per professionem nouitij, quæ ciuilibis mors est, & æquiparatur morti naturali. Deniq; licet cessante causa, cesset effectus, hic tamen non cessat, cessante occasione, & causa remota, vt per Tiraq. loc. cit. limit. 13. à num. 1. & limit. 20. num. 1. Inter causas autem, & occasiones sunt plures differentia, 1. quia causa consistit in iure, occasio in facto. 2. occasio dicitur omne id, quod ordinatur ad aliud per se, vel per accidens; causa verò propriè dicitur id, quod ad aliud ordinatur per se. 3. occasio illa dicitur quæ non est ordinata ad effectum, de quo agitur, sed accidentaliter, & fortuito contingit; causa autem, quòd per se. 4. occasio denotat causam remotam, causa signat proximam. Ita Tiraquel. loc. cit. limit. 13. à num. 5. Cum itaq; certissimum sit, quòd renunciatio non fiat causa acquirendi Episcopatus, & quòd hic non sit causa proxima illius, nec per se vllò modo intentus, certissimum etiam est, quòd adueniente tamquam per accidens, & occasionaliter Episcopatu, non debet facere cessare renunciationem, quæ principaliter per se, & proximè solum fuit facta in gratiam religiosi status, qui retinetur; Atq; adeò hanc opinionem docent Syluester ver. Religio 4. q. 10. ibi, Ego autem dico: Rosell. ver. Religio 4. num. 13. vbi ait, quòd frater Minor, si transeat ad Episcopatum, vel aliam Religionem legitime, non recuperat bona iam alteri quæsitam, licet num. 12. in alijs Religionibus contrarium sentiat. Sed non est maior ratio quòd ad hoc de sua Religione, quam de alijs, vt bene Syluester loc. cit. versùs finem 2. expressè Tab. ver. Religio, num. 28. fine; Menochius de arb. lib. 2. cas. 436. nu. 32. licet conf. 184. num. 14. contrarium dicere videatur; sed hic non loquitur ex propria sententia; Suarez tom. 4. de relig. tract. 1. lib. 3. cap. 16. num. 14. Nauarrus com. 4. de reg. num. 24. ver. Vndecimò; Azor par. 1. lib. 12. cap. 15. q. 3. ver. Mihj prima; Rodriguez tom. 2. quæst. reg. quæst. 79. art. 2. Sanchez 7. in dec. cap. 32. numer. 8. vbi probat, quòd vniuersa bona

priori

Reginald.

Sanchez
Garcia
Vechin
Rodrig.

Filliucius

Riccius

Miranda
Venerus

Sanchez

Tiraquel.

Tiraquel.

Syluester
Rosella

Tabienus
Mencho

Suarez
Nauarrus
Azor
Rodrig.
Sanchez

priori monasterio acquisita ratione Religiosi, remanent omnino apud illud, siue Religiosus ad aliud Monasterium diuersi Ordinis, siue ad Episcopatum transeat, & citat pro hac opinione innumeros DD. & num. 10. ait, quod ista conclusio intelligitur etiam de bonis expressè donatis Monasterio tempore ingressus illius; nam licet ea donatio tacitam in se conditionem habeat, si professio sequatur, cuius intuitu censetur facta, at, professione valida subsecuta; remanet omnino irreuocabilis, eo quod impleta sit conditio, nec villo iure probatur haberi tacitam perseverantiz in ea professione conditionem. Et expressè nostram sententiam docet ipse Sanch. loc. cit. cap. 11. num. 6. Steph. Dur. in quaest. iur. q. 9. Siue ergo renunciatio facta sit ad fauorem monasterij, siue alterius personæ, siue Religiosus transeat ad Episcopatum, siue ad aliam Religionem laxiorem, vel strictiorem cum legitima facultate, vel sine illa, semper bona donata per renunciationem donatario remanent, nec transiens ad ea vllum ius habet. Et colligitur expressè ex Auth. de monach. §. Si verò relinquens; & ex cap. Statutum, iuncta glossa, 18. q. 1. Quod ita verum est, vt Nauar. loc. cit. ver. Tum quia videntur; Rodriq; loc. cit. ver. Ex quibus; Sanch. 7. in dec. par. 32. num. 12. existiment, quod monialis iuste, & legitime translata, non fert secum dotem, quam priori monasterio dedit, quia hanc dotem solum dedit cum conditione, si professionem fecerit in eo monasterio, qua facta, iam adimpleta est conditio, & dos perpetuò remanet monasterio. Hanc tamen doctrinam limita cum Suar. loc. cit. quod si translatus ad Episcopatum non fecit renunciationem, & per consequens retinuit sibi ius ad paternam hereditatem, hoc ius, si transferatur viuente adhuc patre, defert secum; secus verò, si pater mortuus est, nam tunc dictum ius acquisiuit monasterium capax. Vide Dianam tom. 3. tract. 2. resol. 114.

212. Ex qua doctrina colligit Sanch. num. 13. quod transiens ad aliam Religionem, præter solas vestes, de quibus supponitur tacita voluntas Superioris, nihil potest secum ferre, neq; etiam scripta à se elaborata, nisi fortè essent inutilia, neq; instrumenta alicuius artis, qua excelleret. Ita etiam Nauar. lib. 3. conf. de reg. conf. 55. num. 9; Rodriq; loc. cit. sine: & tom. 3. q. reg. q. 52. art. 27. Suar. tom. 4. de relig. tract. 1. lib. 3. cap. 13. num. 9. 10. 11. & colligitur ex cap. Statutum cit.

213. Sed quid? si translatus ad aliam Religionem, vel Episcopatum, habebat aliquod peculium annui redditus, sibi ex bonis patrimonialibus in renunciatione relictum, deferret ne secum dictum peculium, an cedet priori monasterio? Sanch. loc. cit. num. 14. distinguit. Si dictum peculium sibi absolutè reliquit, est prioris monasterij: si sub conditione vt monasterium debeat permittere, quod tali peculio fruatur sub pœna caducitatis, defert secum. Aufrer. addit. ad capel. Tolos. q. 39. sine. Specul. lib. 4. tit. de stat. monach. num. 29. alunt, quod non deferret secum, sed remanebit apud prius monasterium, quod ad illud acquisiuit ius. Ego puto, quod deferret secum.

Moueor, quod illud peculium præcisè relictum est ad Monachi commoditates, & ne tam onerosus sit monasterio. Cum ergo destinat esse onerosus per egressum, & dictis commoditatibus adhuc indigere possit, poterit dictum peculium secum ferre. Quod tamen limitandum est, si solum ad vitam ipsius Monachi relictum esset, nam si relictus esset solum illi ad vitam vsufructus, & proprietas monasterio, maior est dubitatio. Censeo tamen, quod adhuc vsufructum deferret secum, ratione dicta, & quod proprietas remanebit apud prius monasterium, quod ad illud acquisiuit ius. Pro quo casu videri possunt Menoch. de arb. lib. 2. cal. 436. n. 26. & 27. Rodriq; tom. 3. q. reg. q. 52. art. 27. ver. Secundus casus est. Vega 2. par. cap. 39. cal. 7. ver. Nota: Suar. loc. cit. cap. 16. num. 22.

214. Notò 2. quod renunciatio debet fieri intra duos menses ante professionem de momento ad momentum, & secundum quod occurrit mensis in calendario, sumendo id, quod deficit mensi, ex mense sequenti. Ita Sanch. 7. in dec. cap. 5. num. 81. quia Trid. facit multam vim in tempore, & sumus in odiosis, licet aliqui putent, non ita mathematico modo illud tempus esse mensurandum, sed potius morali. Nihil autem refert, an facta renunciatione eo modo, deinde ex aliqua causa professio differatur. Sanch. loc. cit. num. 82. A. S. Faust. lib. 5. thes. q. 193. num. 3. quia iam satisfactum est iuri. Sed consultius est, vt quando professio differatur propter atatem nondum cõpletam, differatur etiam renunciatio. Deinde ista renunciatio debet fieri de licentia Episcopi, vel eius Vicarij ordinarij, non foranei, cui tamen potest Episcopus, vel Vicarius hanc facultatem delegare, quam possunt etiam concedere aliqui Abbates habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, & exempti à quacunq; Episcopi iurisdictione, horumq; Vicarij, quæ quidem licentia debet esse obrenta ante renunciationem, non tantum petita. Sufficit autem, quod viua voce. Ita Sanch. loc. cit. à num. 64. Miran. tom. 1. man. q. 23. art. 6. Rodriq; tom. 2. q. reg. q. 47. art. 14. Vech. de nou. disp. 8. dub. 9. A. S. Faust. lib. 5. thes. à q. 194.

215. Notò 3. quod si nouitius, facta renunciatione infauorem conuentus ad formam cõcil. Trid. intra illud bimestre moriatur, illius bona hereditibus cedunt, non monasterio; quia illa renunciatio intelligitur professione secuta. Ita Sorb. in comp. ver. Nouitius, tit. de bon. ips. &c. ver. Et hinc deinde. Quod si nouitius fecerit testamentum, & ante professionem moriatur, testamentum habet effectum, & succedunt hæredes vocati; vnde si fuerit vocata Religio, obtinebit hereditatem. Suar. tom. 3. de relig. lib. 5. cap. 16. num. 11.

Sp. Dur.

Menochius
Rodriq;
Vega.
Suar.

Sanchez

A. S. Faust.

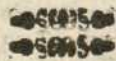
Dianam

Miranda?
Rodriq;
Vechius.
A. S. Faust.

Nauarras
Rodriq;
Suar.

Sorb.

Aufrer.
Speculator

CAP. II.

De auctoritate, quam habent Pralati regulares sibi casus referuandi.

Vualdus.
Sotus.
Vasquez.
Sanches.
Coninck.
Vgolinus.
Tribarnes.
Sanchez.
Mosesius.
Henric.
Sa.
Caietanus.
Syluester.
Angelus.
Naldus.
Grassius.
Fagundus.
Llamas.
Reginald.
Finellus.
Filliucius.
Chapeau-
nille.
Gypsius.
Floronus.
Comitolus.
Quaranta.
Rodriquez.
Miranda.
Festus.
Coriolanus.
Corduba.
Politijs.
Cruz.
Portel.
Beia.
Casarubi.
Sorbus.
Venerus.
Conradus.
D'Aluin.

DE casuum referuatione in communi agunt Vualdens. tom. 2. c. 149. Sot. in 4. d. 18. q. 2. art. 5. circa 2. arg. Vasq; tom. 4. in 3. par. q. 91. art. 3. dub. 1. Suar. tom. 4. in 3. par. disp. 29. Coninck disp. 8. de sacr. penit. à num. 75. Vgol.

de po. Ep. cap. 35. Yribar. in 4. d. 18. q. vn. disp. 16. sect. 5. Sanch. 2. in dec. cap. 8. à num. 4. Molf. 1. par. summ. tract. 7. cap. 17. Henric; lib. 6. cap. 14. Sa ver. Casus refer. vbi etiam Summistæ, Catet. Sylu. Angel. Nald. Grassi. 1. par. decis. lib. 1. cap. 13. à num. 22. & in append. ad dictum loc. cap. 7. & tract. spec. de cas. refer. lib. 1. à cap. 1. & cap. 5. agit de illis 5. casibus referuatis Papæ in decretis Congræg. sub Clem. VIII. Fagund. in 2. præcep. Eccl. lib. 8. à cap. 1. Llam. 1. par. met. cap. 7. Reginald. in prax. lib. 1. à num. 123. Filiuc. tom. 1. tract. 7. cap. 10. & tract. 15. cap. 10. Finel. Chapeauil. Gypsius, Floron. faciunt de ista materia libros particulares. De materia nostra specialius agunt Nald. in sum. ver. Religiosus, num. 44. Molf. loc. cit. cap. 20. Comit. resp. mor. q. 34. Grassi. loc. cit. de cas. refer. lib. 3. Quar. in sum. bul. ver. casus refer. Rodriq; tom. 1. q. reg. q. 21. Miranda tom. 2. man. q. 34. Suar. tom. 4. de relig. tract. 1. lib. 2. cap. 18. Fagund. loc. cit. à cap. 4. Festus in conf. Præd. par. 2. cap. 67. Coriol. in tract. de hac re. Cord. in cap. 7. reg. Min. q. 2. vbi Polit. nu. 13. Cruz de ita. Relig. lib. 1. cap. 6. dub. 9. Portel in dub. reg. & in addit. ver. Cas. refer. Filiuc. loc. cit. tract. 7. cap. 10. num. 177. Beia 3. par. cas. 16. Casarub. in comp. ver. Casus refer. vbi Sorb. Vener. in ex. Ep. lib. 1. cap. 8. Conrad. 1. par. de cas. conf. q. 17. D'Aluin. de po. Abb. c. 33.

2. Dicendum est, posse Prælatos regulares sibi referuare casus. Ita Fagund. cit. cap. 4. num. 1. Suar. tom. 4. in 3. par. cit. sect. 1. num. 7. & tom. 4. de relig. cit. num. 1. Gyp. loc. cit. num. 7. Rodriq; loc. cit. art. 1. Miran. cit. art. 1. Coriol. par. 1. sect. 1. art. 1. num. 8. Yribar. loc. cit. ver. 2. obseru. est. Finell. loc. cit. cap. 3. num. 7. Flor. par. 1. cap. 2. nu. 19. & alij omnes, & dicunt esse de fide Rodriq; & Miran. Constat ex Trid. sess. 14. de sacr. penit. cap. 7. Magnoperè verò ad Chriftiani populi disciplinam pertinere sanctissimis Patribus nostris visum est, vt atrociora quedam, & grauiora crimina non à quibusuis, sed à summis dumtaxat sacerdotibus absoluerentur. Cum ergo Prælati regulares summis sacerdotibus censeantur, vtpotè habentes iurisdictionem quasi Episcopalem; Ideò omnes DD. dicunt, quòd etiam ipsi possunt sibi casus referuare. Quod & supponitur in decreto Clem. VIII. quod ponam, & exponam nu. 31. & concessit expressis verbis Alex. VI. vt refert Casar. in comp. ver. Absol. ord. quòd ad fratr. num. 17.

3. Noto 1. quòd ideò possunt sibi Prælati casus referuare, Tum vt grauiora peccata grauiori iudicio subdantur. Tum vt subditi melius corrigi possint. Tum vt nociua Religioni facilius exterminari queant. Tum vt procliuius

res ad peccandum absolutionis difficultate retineantur. Atq; ita colligitur ex Trid. loc. cit. & docent Sot. loc. cit. Finell. loc. cit. cap. 4. nu. 5. Fagund. in 2. præcep. Eccl. lib. 8. cap. 1. n. 6. Grassi. de cas. refer. lib. 1. cap. 2. nu. 2. Chapeauil. par. 1. q. 2. in princ. Molf. loc. cit. cap. 17. num. 19.

4. Noto 2. quòd peccata mere interna referuari non possunt. Tum quia potestas Prælatis Ecclesiasticis data est in aduicationem, non in destructionem, at si peccata mere interna referuari possent, hoc cederet in maximum animarum præiudicium; sunt enim illa & frequentissima, & occultissima, vt discerni vix possint, vnde infinitatem scrupulorum gignerent, propter quos quotidie, & singulis horis ad referuantes recurrendum esset animabus deuotis. Tum quia hoc sacramentum institutum est ad modum iudicij, nam casus referuare non est tantum negare inferiori sacerdoti facultatem ab illis absoluedi, vt Vasq; to. 4. in 3. par. q. 91. art. 3. dub. 2. num. 3. sed sibi iudicium, & absolutionem referuare, obligado penitentem ad comparandum coram se in iudicio confessionis, vt absoluetur; ergo ad modum iudicij exercendum est; at iudicium non exercetur nisi in his, quæ in exteriorem actum extere; cap. A nobis, cl. 2. de sent. excom. cap. Erubescant, d. 32. Tum quia illud solum in materia morali facere possumus, quod honestè, sed DD. contrariè sententiæ concedunt, quòd licet possint mortalia referuari, nò tamen debet; immò aiunt Sot. Grassi. Long. Floron. quòd esset error intolerabilis; & Finell. cap. 5. num. 1. ait, quòd iniquè faceret Prælatus referuando, & quòd esset indiscretissimus, ergo absolute fieri non potest. Tum quia referuatio habet rationem penæ, vnde strictè est interpretanda, vt dicunt Nald. in sum. ver. Casus, num. 3. Long. de cas. refer. par. 1. sect. 1. art. 5. nu. 4. Mol. tom. 1. de iust. disp. 92. ver. Penæ; Fagund. loc. cit. cap. 1. n. 28. Regin. in prax. lib. 1. nu. 124. ver. Porro. Ecclesia autem actus interiores nò punit; cap. Cogitationis, de penit. d. 1. Atq; ita Llam. par. 1. met. cap. 7. §. 14. Inclinare videntur Grassi. loc. cit. lib. 1. cap. 4. num. 7. Long. cit. nu. 6. citatur etiam Maior in 4. d. 17. q. 5. §. Quia iam. Quòd verò hæc peccata de absoluta potestate referuari possint, docent Sot. in 4. d. 18. q. 2. art. 5. ver. Vtrum verò; Fagund. loc. cit. cap. 1. nu. 16. Suar. tom. 4. in 3. par. disp. 29. sect. 3. nu. 3. Vasq; loc. cit. dub. 3. n. 2. Grassi. de cas. refer. lib. 1. c. 4. n. 7. & in app. ad lib. 1. decis. c. 7. §. 3. nu. 24. Long. loc. cit. num. 6. Sanch. 2. in dec. cap. 8. num. 4. Vgol. de po. Ep. cap. 38. num. 3.

5. Noto 3. quòd venialia, & mortalia alias ritè confessa referuari nò possunt. Tum quia cui libet sacerdoti iure diuino concessu est, vt possit absoluere à venialibus absq; alia cõmissione; quia circa venialia, & mortalia iam ritè cõfessa, accipit sacerdos in ipsa ordinatione nò solum iurisdictionem habitualem, vt circa mortalia, sed etiam actuaalem, vt Vasq; loc. cit. q. 93. art. 1. dub. 6. à num. 5. & de mortalibus aliàs confessis num. 10. Sed quæ de iure diuino alicui concessa sunt, quin validè ab eo exerceantur, auferri nò potest; ergo neq; potest per referuacione prohiberi cuiquã sacerdoti ne à dictis peccatis absoluat. Tū quia venialia nò sūt materia necessaria, vt concludit Trid. sess. 14. c. 5. de sacr. penit. ibi,

Naldus.
Longus.
Molina.

Maior.

Vasquez.
Grassius.
Longus.
Sanchez.
Vgolinus.

Nam venialis, quibus à gratia Dei, &c. ergo referuari non possunt. Atq; ita Vasq; loc. cit. q. 91. art. 3. dub. 2. num. 2. Filliuc. tom. 1. tract. 7. cap. 10. num. 271. Long. loc. cit. num. 8. Graff. de cas. refer. lib. 1. cap. 4. num. 17. & in app. cit. num. 26. Comit. in resp. mor. lib. 1. q. 34. nu. 2. Reginald. in prax. lib. 1. num. 126. Finell. de de cas. refer. cap. 5. num. 6. Contrarium tamen, quòd licet de facto non referuentur venialia, possint tamen referuari, ita vt non possint sacramentaliter absolui, nisi à tali, vel tali ministro, docent Suarez tom. 4. in 3. par. disp. 29. sect. 3. num. 2. Coninck de sacr. pœnit. disp. 8. dub. 11. num. 80. Mir. tom. 2. man. q. 34. art. 4. concl. 4. Fagund. in 2. præcep. Eccl. lib. 8. cap. 1. num. 18.

6. Ex quibus colligitur, quòd qui commisit homicidium in sui necessariam defensionem, si solum fuit venialiter culpabile, potest ab omnibus sacerdotibus absolui, immò nec necessitatur tale homicidium confiteri: Nec similiter tenetur confiteri, qui diebus prohibitis causa infirmitatis carnes comedit. Item absolui potest à quocumq; sacerdote, qui modicam rem furatus est in Ecclesia, etiamsi furtum sacrilegum esset casus referuatus, immò & posset absolui à quocumq; etiamsi iste habuisset intentionem plura furtiendi, licet in hoc mortaliter peccasset; quia casus non referuatur in ordine ad peccata interna, sed in ordine ad opus externum referuationis capax. Item si alloqui moniales esset casus referuatus, qui eas paucis alloqueretur, vel transfundo salutaret, aut salutanti responderet, non incideret in casum referuatum, propter modicitatem materiae. Item si blasphemiam esset casus referuatus, non tamen illum incurreret, qui non habens animum blasphemandi, animo turbatus, non aduertens ad verba, quæ dicit, in verba blasphemiae prorumpit. Idem dic de ebrijs, & semidormientibus, si in aliquem casum referuatum incidant, qui defectu libertatis veniale sit, nam tunc desinet esse referuatus. Ita Finell. loc. cit. num. 7. Graff. de cas. ref. lib. 1. cap. 4. à num. 18.

7. Noto 4. quòd Prælati regulares non possunt sibi referuare casus etiam ex designatis in decreto Clem. VIII. sine causa, & matura discussione; quòd si pro suo libito absq; regula prudentiæ referuauerint, puto quòd dicta referuatio non valebit. Tum quia potestas hæc data est Prælati in ædificationem, non in destructionem, vt ait Trid. sess. 14. cap. 7. de sacr. pœnit. destruit autem Religionem, qui sine ratione iubet. Tum quia quod ratione caret, exterminandum est, cap. Chorepiscopi, d. 68. Tum quia in decreto Clem. VIII. dicitur, quod referuent sibi omnes, vel aliquot ex designatis casibus, prout subditorum utilitati expedire prudenter in Domino iudicauerint. Quæ clausula ibi ponitur pro forma; vnde id, quod, illa non seruata, fit, inualidum est, cap. Cum dilecta, de rescrip. Atq; ita Finell. de cas. ref. cap. 4. num. 4. Henriq; lib. 6. cap. 14. num. 3. vbi in com. lit. P. multos citat. Ang. ver. Casus, ad finem: In dub. autem, an Superior casus prudenter referuauerit, nec ne, prudenter, & validè referuasse credendum est; nam in dubijs semper parens

dum, & parti Superioris standum, iuxta dicta tom. 1. huius op. q. 1. cap. 7. concl. 4. & dicunt Vasq; tom. 4. in 3. par. q. 91. art. 3. dub. 4. num. 4. Sanch. 2. in dec. cap. 8. num. 4. Molf. 1. par. sum. tract. 7. cap. 17. num. 28. Cum autem constabit euidenter, aliquem casum sibi Superiorem referuasse absq; iusta, & legitima causa, tunc puto, quòd omnes sacerdotes approbati etiam ab eo ad confessiones audientias, poterunt ab eo absolvere. Est enim casuum referuatio onerosa non solum confessorijs, sed etiam pœnitentibus, vt declarauit sacra Congreg. anno 1601. die 9. Ianu. vt refert Quar. in sum. bull. ver. Casus refer. pag. mihl 100 vbi dicitur. *Ne locorum Ordinarij, quibus hoc ius referuandorum casuum competit, plurimum, quam opus sit, referuacione, subditis, aut confessorijs in animarum salute procuranda cooperatores sine onerosi, mouentur.* &c. Vnde dato, quòd respectu confessoriorum, à referuante indiscretè approbatorum, talis referuatio valeret (quod nego, eo quia semel datam iurisdictionem absoluendi non potest pro libito Prælati reuocare, est enim regimen Regularium maxime politicum, & rationale, non despoticum, vt docet Gyp. de cas. refer. cap. 1. nu. 32.) non valet tamen respectu pœnitentium, per dicta. Maxime autem à dicto casu absolvere poterunt illi, qui habent iurisdictionem ordinariam, vt Prouinciales, & Correctores respectiue, cum enim hi habeant iurisdictionem independenter à Superiore, ea coarctari non potest absq; legitima causa, & in hoc puncto speciali de habente iurisdictionem ordinariam, consentit Vasq; loc. cit. Sot. in 4. d. 18. q. 2. art. 5. circa 2. arg. ver. Quòd si obiter inquiras: Ang. & Henriq; loc. cit. Reginald. in prax. lib. 1. num. 127. Probabilem putant Floronus de cas. refer. par. 1. cap. 1. §. 2. num. 1. Graff. par. 1. decis. lib. 1. cap. 13. num. 77. Mir. tom. 2. man. q. 34. art. 1. concl. 2. Gyp. loc. cit. Neq; hic dictis obstat, quòd Papa determinauerit, posse Prælatos regulares sibi omnes dictos casus referuare, vnde eis licitum erit absq; alia causa eos omnes sibi referuare. Nam Papa non decreuit, vt dicti Prælati tenerentur hos casus sibi referuare, sed solum proposuit materiam referuacionis capax, vltra quam noluit Prælatos habere potestatem referuandi. Atq; ita ex his, quæ debent communiter considerari in casuum referuacione, nimirum grauitas peccati, frequentia illius, probabilis timor ne succedat, & in primis vt casuum referuatio in ædificationem cedat, Papa vnum solum determinauit, nimirum grauitatem materiae, reliqua reliquit prudenti dispositioni Superiorum. Si ergo in aliqua prouincia nunquam auditum sit V. G. aliquem furtum commisisse, neq; vllus sit probabilis timor, quòd committatur in posterum, si Prælati illius prouinciæ sibi furtum referuet, clarum est, quòd sine causa referuat, & quòd talis referuatio non ædificat, sed destruit; licet enim ex tali referuacione concludere, Ergo ad retinendum iures talis referuatio facta est, quod cum sit falsum, bona fama illius prouinciæ destruetur, & pusilli scandalizabuntur. Quare intrepidè dico, illam referuacionem nihil valere, & peccare grauitè Prælatum illam facientem,

Miranda;
Fagundæ

Vasquez;
Sanchez;

Quarantæ

Gypsius;

Sotus;

Reginald.
Floronus.
Graffus.
Miranda;

Finellus.
Henriq.
Angelus.

- Suar.** rem. Pro hac sententia adduco Suar. to. 4. de relig. tract. 3. lib. 10. cap. 11. num. 5. Quod autem valeat reseruatio etiam sine causa facta, docent Syll. ver. Confessor 1. q. 3. Filliuc. to. 1. tract. 7. cap. 10. num. 280. Suar. tom. 4. in 3. par. disp. 29. sect. 4. num. 8. Flor. loc. cit. ver. Sed hoc. Fagund. in 2. præcep. Eccl. lib. 8. cap. 1. num. 25. Coninck disp. 8. de sacr. pœnit. dub. 11. num. 78.
- Syluester.** 8. Noto 5. quod peccata, de quibus dubitatur, an sint mortalia, vel venialia, reseruari non possunt; nam nimis onerosum esset confessiones audire, Ita Comit. in resp. mor. lib. 1. q. 34. num. 3. Si autem confessarius dubitat, an casus sit reseruatus, non debet absoluere, quin prius dubietatem deponat, alias peccat, exponens se periculo absoluendi illum, quem absoluere non potest. Ita Long. de cas. refer. par. 1. sect. 1. art. 5. ver. Verum est; Molf. 1. par. sum. tract. 7. cap. 20. nu. 22. Graff. de cas. refer. lib. 1. cap. 4. num. 62. Quod si nihilominus in dicta dubietate absoluat, & deinde reperiat casum esse reseruatum, incidet in pœnas taxatas contra absoluentes absq; facultate. Si verò non reperiat casum esse reseruatum, non incidet. Incidet autem in dictas pœnas, quando absoluit in dicta dubietate à casibus bullæ cœnæ, siue deinde reperiat casum esse reseruatum, siue non; quia ita declaratur in dicto decreto Congreg. Ita Vgol. de po. Ep. cap. 37. §. 2. num. 3. ver. At qui. Videatur Floron. de cas. refer. par. 1. cap. 5. §. 3. Quando autem, facta debita diligentia, adhuc remanet dubium, an casus sit reseruatus, quia nimirum dubitatur, an peccatum sit mortale, vel veniale, tunc non esse reseruatum censendum est. Ita Sa. ver. Casus refer. num. 5. Long. loc. cit. ver. Secundò: Portel in dub. reg. ver. Casus refer. nu. 7. Molf. loc. cit. num. 21. Contrarium sentit Graff. loc. cit. num. 20. Notent etiam confessores, quod in hac materia, quæ est odiosa, non sit extensio de casu ad casum, sed solum intelliguntur illi casus esse reseruati, qui sub litera secundum communem sensum intellecta comprehenduntur, vt aduertunt omnes, in specie Long. cit. num. 4. Graff. cit. num. 24. & 34. Molf. loc. cit. num. 21. Licet autem non fiat extensio, quando tamen alius casus necessariò includitur in expresso, tunc casus inclusus censetur etiam reseruatus, vt in furto V. G. includitur rapina. Ita Graff. loc. cit. num. 34. Molf. num. 23.
- Comitolme.** 9. Noto 6. quod peccata intelliguntur reseruata, quando completa, & consummata sunt, non autem quando solum sunt attentata, nisi id in reseruatione expressè dicatur. Tum quia ita statuitur in cap. Hæc autem, de pœnit. d. 1. Tum quia vbi imponitur à iure pœna pro aliquo delicto, nunquam est locus illi pœnæ, nisi delictum sit consummatum, quantumcumq; fuerit attentatum, & inchoatum. Ita Abb. in cap. Cum in cunctis, §. Clerici, num. 2. vbi eius Addit. plura congerit. Et ratio est, quia pœnæ molliendæ sunt potius, quàm exasperandæ; cap. Pœnæ, de pœnit. d. 1. Atq; ita in casu nostro docent Graff. 1. par. decis. lib. 1. cap. 13. num. 71. ver. Rursum. Finellus. de cas. refer. cap. 5. num. 4. Floron. eod. tit. par. 1. cap. 1. à num. 28. Long. eod. tit. par. 1. sect. 1. art. 5. num. 7.
- Longus.** 10. Hinc collige, quod vbi adest statutum obligans ad mortale reseruatum, ne que ad moniales scribat, si quis scribat, & literæ non perueniant, licet peccet mortaliter, casus tamen non est reseruatus. Item vbi adest idem statutum de non procurandis literis fauorabilibus pro assequendis dignitatibus, si literæ procurentur, & mittantur, sed non perueniant, vel habitæ non præsententur, licet mortaliter peccetur, casus tamen non est reseruatus, & dixi tom. 1. huius op. q. 2. cap. 2. §. 10. concl. 3. Ceterum etiam Finellus loc. cit. & Floron. num. 34. qui addunt præterea, incestum puerorum non esse reseruatum, neq; etiam esse reseruatum incestum eorum, qui extra vas emisserunt semen, quia neutro casu incestus est consummatus, neq; contrahitur affinitas, sed requiritur quod intra vas naturale femina emitatur semen. Idem dic de peccato nefando, & bestialitate, non enim censetur casus reseruatus, nisi fuerit completus per effusionem seminis intra vas; licet in hoc aliqui contradicant, vt Graff. de cas. refer. lib. 3. cap. 8. nu. 37. Molf. 1. par. sum. tract. 7. cap. 20. num. 108. Long. de cas. refer. par. 2. casu 9. num. 19. ita tamen sentit expressè Nauar. in man. cap. 27. num. 249. ver. Quintò dico; & probat ex cap. Extraordinaria, 35. q. 2. & 3.
- Longus.** 11. Noto 7. quod Prælati, qui sibi possunt casus reseruare, sunt absq; dubio Generales, & Prouinciales. An autem Correctores, & Superiores immediati hac facultate potantur, est valde dubium; De iure communi non posse videntur, quia nec possunt Parochi, quibus comparantur, vt probat Fagund. in 2. præcep. Eccl. lib. 8. cap. 1. num. 9. Suar. tom. 4. in 3. par. disp. 29. sect. 1. num. 7. & expressè tom. 4. de relig. tract. 1. lib. 2. cap. 18. num. 14. licet per consuetudinem legitimè præscriptam possint reseruare aliquos, in quibus ab ipsa consuetudine facultatem obtinere, & non alios. Per priuilegium tamen Alex. VI. de quo sup. nu. 2. possunt dicti Superiores sibi casus reseruare. Possunt etiam reseruare virtute suarum constitutionum, vt de Dominicanis dicit Felt. in cõst. sui Ord. par. 2. cap. 67. Poterant etiam Guardiani Minorum, sed illa facultas fuit eis ablata per capitula generalia, vt dicit Cord. in cap. 7. Reg. min. q. 2. par. 1. & Rodriguez tom. 1. q. reg. q. 21. art. 2. ver. Aduertendum. In Ordine nostro nunquam fuit in vsu, vt Correctores sibi casus reseruarent, nisi obedientiam, V. G. mandare consueuerunt aliquid secundum Regulam sub merito sanctæ obedientiæ, & absolutionem sibi reseruare, prout per Correct. num. 87. illis concessum est. Sed cum obedientia non sit amplius reseruata, nisi in specie reseruetur, vt dicam infra num. 34. non videntur modò habere amplius hanc auctoritatem.
- Longus.** 12. Noto 8. quod quando concedit Prælati in gratiam suorum subditorum confessarijs designatis facultatem absoluendi ab omnibus casibus, & censuris sibi reseruatis, vt soleo facere in diebus reconciliationum, licet subditus ex obliuione inculpabili aliquod peccatum reseruatum habens, cui non sit annexa excommunicatio, eo die non confiteatur, potest tamen, quando in mentem venerit, à confessione, etiam non habente facultatem absoluendi à reser-

si referuatis, absolui, quia iam ab illo peccato ablata est per Superiorem referuatio. Atq; ita Couarr. in cap. Alma mater, de sent. excom. par. 1. §. 11. num. 12. Ang. ver. Confessio 1. §. 12. Rosel. ver. Confessio 2. num. 9. Sylu. ver. Confessio 1. q. 4. nu. 7. Nauar. in man. cap. 26. nu. 13. Passarel. in schol. ex Gen. num. 18. Vasq; to. 4. in 3. par. q. 91. art. 3. dub. 5. num. 39. Fagund. in 2. p. eccl. lib. 8. cap. 3. num. 12. Suar. tom. 4. in 3. par. disp. 31. sect. 4. num. 12. Coninck de sacr. poenit. disp. 8. dub. 12. à num. 91. Grass. in append. ad lib. 1. decis. cap. 7. num. 49. Long. de cas. refer. par. 1. sect. 1. art. 11. num. 4. Yribar. in 4. d. 18. q. vn. disp. 16. sect. 5. concl. 5. & 6. Molf. tom. 1. sum. tract. 7. cap. 21. à nu. 26. In hac autem auctoritate concedenda, quia Passar. scrupulizat cum Soto, quem citat, in forma verborum, quam parul facio, cum de mente mihi constat, ego his verbis vtor. Concedo omnibus sacerdotibus deputatis ad confessiones audiendas, vt possint absolvere pro vna vice ab omnibus peccatis, & censuris, & dispensare super omnibus irregularitatibus, à quibus absolvere, et dispensare egomet possum.

13. Noto 9. quòd in articulo mortis cessat omnis referuatio, & omnis simplex sacerdos, etiam non approbatus ad confessiones audiendas, potest absolvere quòslibet poenitentes à quibusuis peccatis, et censuris. Ita iisdem verbis Trid. sess. 14. cap. 7. de sacr. poen. in fin. Articulum autè mortis dicas non solum quando quis est morti proximus, vt existimat Sot. in 4. d. 18. q. 4. art. 4. ver. Quæris autem. Sed etiam quando quis exponitur mortis siue violentæ, siue naturalis probabili periculo, seu ex quo mortem imminere admodum verisimilis est considerata prudentis arbitrio, vt in imminente naufragio, in bello, quo tempore cum hoste confliendum est, in graui, & acuta febre, &c. Ita Sylu. ver. Absolutio 1. nu. 10. Nauar. in man. cap. 27. num. 272. fine. Couarr. in cap. Alma mater, par. 1. §. 11. num. 8. ver. Ego verò; Long. de cas. refer. p. 1. sect. 2. art. 16. num. 2. Floron. eod. tit. par. 1. cap. 4. §. 20. num. 3. ver. Quid igitur: Finel. eod. tit. cap. 8. num. 8. Benzoni. in spec. Ep. lib. 1. disp. 1. q. 6. Regin. in praxi, lib. 1. num. 59. Suar. tom. 4. in 3. par. disp. 26. sect. 4. num. 3. Vasq; loc. cit. q. 93. art. 1. dub. 5. num. 2. Et constat ex cap. Si quis suadente, 17. q. 4. cap. Non dubium, de sent. excom. cap. Eos, qui, eod. tit. in 6. in quibus locis pro eodem sumitur periculum, & articulus mortis. Quando autem dico, quòd omnis simplex sacerdos potest in articulo mortis absolvere, intelligit aliqui, Modò non sit pæfens proprius sacerdos, vel alius habens auctoritatem absoluedi à referuatis, vel approbatus simpliciter ad confessiones audiendas, vt Vasq; loc. cit. dub. 4. nu. 18. Coninck disp. 8. de sacr. poenit. dub. 12. num. 90. concl. 1. Quia, inquit, si isti adsint, non est verè articulus necessitatis. Sed tu dic, quòd, cum Concilium concedat absolutè, vt in articulo mortis omnis cesset referuatio, & hoc in fauore sit poenitentis, non est cur per articulum mortis articulum necessitati sacerdotis intelligamus, & vniuersalem Concilij propositionem sine vrgenti ratione limitemus. Vbi enim lex absolutè loquitur, absolutè intelligenda est, & quod non di-

cit, nec nos dicere, & vbi non distinguit, nec nos distinguere debemus. 1. De pretio, ff. de pub. in rem act. pæfertum cum igitur de fauore animarum. Quare cenleo, quòd etiam ad sit proprius sacerdos, vel habens auctoritatem absoluedi, possit poenitens sue iure vtens quemlibet etiam simplicem sacerdotem nulla censura irretitum rogare, vt eius confessionem audiat. Atq; ita Finel. loc. cit. cap. 8. num. 3. Sa. ver. Absolutio, num. 3. Vgol. de po. Ep. cap. 36. §. 8. num. 5. Barb. in addit. ad alleg. 25. propè finem, par. 2. de po. Episc. Nauar. lib. 5. conf. de poenit. &c. concl. 23. nu. 2. Reginald. in praxi, lib. 1. num. 61. ver. Quinimò. Long. loc. cit. num. 6. ver. Nihilominus. Plures DD. pro hac opinione videbis apud Flor. licet ipse contrarium sequatur, de cas. refer. par. 1. cap. 4. §. 19. num. 3. pag. 260. & in Ordine nostro hoc non habet difficultatem, per Correct. num. 85. ibi, Huius Ordinis sacerdotibus. Dixi, Nulla censura irretitum; quia licet credam, quòd sacerdos excommunicatus, hæreticus, schismaticus, & modò rectam habeat intentionem, potest eo tempore sacramentum poenitentie ministrare, vt probat Vasq; loc. cit. à num. 8. & Finel. nu. 4. Gyp. de cas. refer. cap. 1. num. 57. non puto tamen, quòd si alius sacerdos adsit, qui talibus careat impedimentis, liceat in eo articulo constituto, eo relicto, confiteri excommunicato, &c. Quia conuinceretur taliter cõstitutus contritione carere, cum absq; causa induceret sacerdotem excommunicatum ad peccadum mortaliter.

14. An autem in tali articulo, vel periculo absolutus, si illud euadat, teneatur iterum habenti auctoritatem confiteri? Dic, quòd non, etiam si fuisset excommunicatus, non tamen nominatim, & ad instantiam partis, nam tunc teneretur & parti satisfacere, & coram Superiore se pæfentare, sub poena in eadem excommunicationem incidendi, iuxta cap. Eos, qui, de sent. excom. in 6. Ita Sylu. ver. Confessio 1. q. 19. num. 21. Barb. loc. cit. Nauar. in man. cap. 26. num. 26. ver. An autem. Passarel. in schol. ex Gen. num. 18. ver. Dicit autem. Antonin. 3. par. tit. 14. cap. 18. §. 17. Sot. in 4. d. 18. q. 4. art. 4. col. vlt. ver. Addit autem. Reginald. loc. cit. num. 62. Llam. 1. par. met. cap. 7. §. 12. fine. Finel. loc. cit. num. 11. Grass. in append. ad lib. 1. decis. cap. 7. num. 52. Portel. in dub. reg. ver. Casus refer. num. 18. Vener. lib. 1. exam. cap. 8. num. 9. Long. de cas. refer. par. 1. sect. 2. art. 16. num. 1. Et ratio est, quia tunc sacerdos habet liberam auctoritatem sue iure diuino, siue humano (de qua q. Finel. loc. cit. nu. 5.) absoluedi. Vnde, si absoluat, non est cur ea iterum absolueda proponantur. Circa excommunicationem aduerte, quòd est etiam verè absolutus, sed si contemnit obedire Papæ, mandati vt parti satisfaciat, vel Superiort, qui eum excommunicauit, se pæfentet, incurrit de nouo eadem excommunicationem. Si autem bona fide, vel ignorantia probabili putet se non teneri amplius comparere coram Superiore, non incurrit. Nam Papa in dicto cap. Eos, qui, solum declarat incurere de pouo distam excommunicationem eos, qui contempserint se pæfentare, iuxta doctrinam Caietan. in sum. ver. Excommunicatio, cap. 46. Nauar. in man. cap. 27. num. 73. Grass. 1. par. decis. lib. 1. cap. 13. nu. 94.

Couarrun.
Angelus.
Rosella.
Syluester.
Nauarrus
Passarell.
Vasquez.
Fagundez
Suar.
Coninck.
Grassius.
Longus.
Yribar.
Molfesius.

Couarrun.

Syluester.
Nauarrus
Couarrun.
Longus.
Floronus.
Finellus.
Benzoni.
Reginald.
Suar.
Vasq;

Sa.

Barbosa

Gypius

Barbosa
Nauarrus
Passarell
D. Anson
Sotus.
Reginald
Llamas.
Finellus
Grassius.
Portel.
Venerus
Longus.

Caietan

Sayer.

num. 94. Sayer. de cens. lib. 3. cap. 25. num. 8.

15. Noto 10. quod quando aliquis habet aliquem casum referuatum, potest adire Superiorem, & illi confiteri tam referuata, quam non referuata, ab eoque omnium absolutionem impetrare. Quod si Superior impeditus noluerit non referuatorum confessionem audire, poterit, auditis, & absolutis referuatis, poenitentem remittere ad inferiorem confessorium, qui, audita omnium, tum referuatorum, tum non referuatorum confessione, eum absoluet. Vel, si Superior noluerit in confessione audire habentem referuata, poterit illi concedere facultatem, vt ab illis absolui possit ab inferiore confessorio. Quo casu tenebitur Superior ad sigillum. Nam ad obligationem sigilli sufficit, quod dicantur peccata in ordine ad inchoandam, vel consummandam confessionem alicui potenter eum absolueri, vt Graff. loc. cit. nu. 73. sine. Si autem poenitens noluerit adire Superiorem pro referuatis, poterit illum adire confessorium, petendo ab eo facultatem absoluendi quempiam a casibus referuatis; quam facultatem Pralati regulares dare tenentur, alioquin poterunt nihilominus dicti confessorij pro illa vice absolueri, vt constat ex constit. 10. Urb. VIII. §. 76. tom. 2. nostr. priu. licet hoc antea esset valde dubium, vt videri potest apud Long. par. 1. sect. 1. art. 17. Molf. tom. 1. tract. 7. cap. 15. à num. 96. An autem dictam facultatem dare teneantur Pralati poenitentibus ipsis, supposito quod confessorij nolint Superiorem adire, videtur, quod sic, per idem decretum, quod factum est à Pontifice in fauorem poenitentium, ergo licet solum loquatur de confessorijs, cum sit fauorabile, extendi potest etiam ad poenitentes, iuxta reg. 15. Oda, de reg. iur. in 6. Atq; ita videtur tenere Long. loc. cit. à num. 5. Non tenetur tamen Superior dare auctoritatem confessorio designato à poenitente, immò nec absolute concedere vt confiteatur cui voluerit, quia grauiora crimina grauiori iudicio subdi debent. Ita Suar. tom. 4. in 3. p. disp. 30. sect. 4. num. 11. Long. loc. cit. num. 10. Quod si confessorius noluerit Superiorem adire, poterit, auditis tam referuatis, quam non referuatis, poenitentem à non referuatis absoluto, pro referuatis, aliqua præsertim causa suadente, remittere illum ad Superiorem, qui à solis referuatis eum absoluet; nec in hoc dimidiatur confessio. Colliguntur hæc omnia ex Fagund. in 2. præc. Eccl. lib. 8. cap. 3. præsertim num. 2. 8. & 13. Vasq. tom. 4. in 3. par. q. 91. art. 3. dub. 9. & 10. Suar. loc. cit. disp. 31. sect. 1. & 2. & 3. Chapeauil. de cas. refer. par. 1. cap. 9. Sa in aph. ver. Absolutio, num. 22. Graff. in append. ad 1. par. decis. lib. 1. §. 4. à num. 17. Finel. de cas. refer. cap. 10. Regin. in cap. 7. prax. lib. 8. à num. 75. Henriq. lib. 6. cap. 15. à §. 4. Llam. 1. par. met. cap. 7. §. 11. Filliuc. to. 1. tract. 7. cap. 10. à num. 299. Long. loc. cit. par. 1. sect. 1. art. 8. Polit. in cap. 7. reg. Min. à num. 14. Yribarn. in 4. d. 18. q. vn. disp. 16. sect. 5. Floron. par. 1. cap. 6. Miran. to. 1. man. q. 34. art. 12. & 13.

Longus.
Mollesina.

Suar.

Fagundus.
Vasquez.
Chapeauil.
Sa.
Graffius.
Finellus.
Reginald.
Henriq.
Llamas.
Filliucius.
Longus.
Polisius.
Yribarnes.
Floronus.
Miranda.

16. Sed quid? si habens casum referuatum, celebrare debeat, vel communicare, quia alij communicant, nec valet se excusare, & ex non celebratione, vel non communicatione ortusum sit scandalum, vel infamia in communi-

tate, non adit autem Pralatus, vel alius habens potestatem à dicto referuato absoluendi? Dic, quod poterit absolutus à non referuatis, animo consequendi postea absolutionem, data communitate, à referuatis, & interim communicare, modò tamen integram confessionem de omnibus tam referuatis, quam non referuatis facit. Nam necessitas facit licitum, quod alia illicitum est; cap. 4. de reg. iur. & lex de vitando scandalo, & seruanda fama, præponderat legi de non communicando, absq; absolutione à referuatis; hæc enim est de iure diuino positio, illa de iure diuino naturali. Ita Chapeauil. loc. cit. ver. Hic modus. Reginald. in praxi, lib. 8. nu. 85. Sot. in 4. d. 18. q. 2. art. 5. col. 10. ver. Hoc autem dubium. Sylu. ver. Eucharistia 2. q. 7. num. 9. ver. Si verò quis. Henriq; lib. 6. cap. 12. §. 5. & cap. 15. §. 1. Finel. loc. cit. num. 13. Floron. par. 1. cap. 6. §. 4. nu. 3. ver. Quid igitur. Coninck tom. 1. q. 80. art. 4. dub. 2. num. 21. Fagund. in 3. præc. Eccl. lib. 3. cap. 9. num. 17. Et habetur in Trid. sect. 13. cap. 7. de sacr. euch. Quod si, necessitate urgente, sacerdos absq; præua confessione celebrauerit, quamprimum confiteatur. Idem dicendum est in eo casu, quo poenitens habet quidem sacerdotem presentem habentem auctoritatem, sed timet reuelationem confessionis, vel aliud graue damnum. Fagund. loc. cit. à num. 20. Miran. tom. 1. man. q. 34. art. 11. Molf. tom. 1. sum. tract. 7. cap. 21. num. 47.

17. An autem idem dicendum sit, quando peccatum referuatum habet annexam excommunicationem etiam Papalē? Nam aliqui ex citatis DD. vt Henriq; Finel. Sot. putant, quod nullo casu liceat excommunicatis communicare, nec excommunicatos absolueri à peccatis, quin prius ab excommunicatione absoluantur. Puto tamen, quod liceat confessorio à peccatis poenitentem, habentem animam quam prius poterit, absolutionem ab excommunicatione impetrandi, absolueri, præsertim si fecit quantum potuit vt eam obtineret; quia, vt dixi, lex de vitando scandalo, & seruanda fama cuiusq; legi posituæ à qua censuræ profluunt, præponderat; nec pia mater Ecclesia tanta seueritate in excommunicando utitur, vt velit facientibus quod in se est, denegare quod eis ad salutem est necessarium; & excommunicationis mucro est ad reducendos rebelles, & contumaces ad obedientiam. Cum hic igitur reductus iam sit in promptitudine animi, non debet repelli cum tanto damno à sacramentis. Item non est excommunicatio tam malignantis naturæ, vt reddat hominem omnino incapacem absolutionis à peccatis, ita vt eam reddat nullam. Nec est intrinsecè malum excommunicato absolutionem à peccatis impendere, vt Nauar. in man. cap. 9. num. 4. Sa ver. Absolutio, num. 16. Reginald. loc. cit. num. 87. Atq; ita hanc sententiam docet, & defendit Ang. ver. Confessio 5. num. 10. Chapeauil. de cas. refer. par. 1. cap. 9. q. vn. diff. 9. Nauar. loc. cit. cap. 17. nu. 239. ver. De dispens. Reginald. loc. cit. Graff. in append. ad lib. 1. decis. cap. 7. §. 4. num. 29. Floron. de cas. refer. par. 1. cap. 6. §. 4. nu. 3. ver. Quid igitur, Llam. 1. par. met. cap. 7. §. 12. Filliuc. tom. 1. tract. 7. cap. 10. num. 304. Long. par. 1. sect. 1. art. 17. nu. 4.

Sotus.
Syluester.

Henriq;

Coninck;

Miranda.
Mollesina.Nauar.
Sa.
Angelus.
Chapeauille.
Reginald.
Graffius.
Floronus.
Llamas.
Filliucius.
Longus.

Portel

Portel.
Suarez.

Portel in dub. reg. ver. Cas. refer. nu. 22. Suar. 10. 4. in 3. par. d. sp. 31. sect. 3. num. 5. & 6.

18. Noto 11. quod absolvens a casibus referuatis non habens auctoritatem, mortaliter peccat, & absolutio est nulla. Ita in Trid. sess. 14. cap. 7. & habetur cap. Omnis, de poenit. docet D. Thom. in 4. d. 2. q. 1. art. 3. q. 3. ad 1. & d. 22. q. 3. art. 2. q. 3. ad 1. Et cit ratio; quia cum hoc sacramentum ad modum iudicij exerceatur, sententia a iudice non suo lata nulla est, & si absolutio a casibus bullae coenae, vel violationis immunitatis Ecclesiasticae, vel violationis clausurae monasterii ad malum finem, vel prouocantium, aut pugnantium in duello, vel iniurientium manus violentas in clericos, iuxta can. Si quis suadente; vel simoniae realis, & confidentiae beneficalis, aut etiam a casibus Ordinarijs locorum referuatis, incurrit ipso facto in poenam excommunicationis, & priuationis officiorum, & dignitatum, & inhabilitatis audiendi confessiones, & ad quacunq; officia, & Praelaturas in posterum obtinendas, quarum poenarum absolutio, & relaxatio est Papae referuata. Ita statuit sac. Congreg. de mandato Clem. VIII. anno 1601. die 9. Ianuarij. vt refert. Quar. in sum. bul. ver. Cas. refer. pag. mihi 199. & Finel. de cas. refer. cap. 6. num. 6. Floron. eod. tit. par. 1. cap. 5. §. 2. Item absoluentes absq; facultate excommunicatos ab aliquo canone, incurrunt excommunicationem ipso facto Papae referuatam, per clem. 1. de priu. §. 1. Pro his poenis vide Fagund. in 2. praec. Eccl. lib. 8. cap. 1. num. 29. Finel. loc. cit. Chapeauil. par. 1. cap. 10. q. 8. Conrad. 1. par. de cas. conf. q. 18. in addit. Vgol. de po. Episc. cap. 37. §. 2. Vener. in exam. lib. 1. cap. 8. num. 20.

Quarata.
Finellus.
Floronus.

Fagundez.
Chapeauil.
Conradus.
Vgolinus.
Venerus.

19. Aduerte 1. quod ad incurrendas dictas poenas requiritur praesumptio in absolvente, vt constat ex tenore dicti decreti. Quare si quis absoluat a referuatis obliuione, incosideratione, aut ignorantia probabili, non crassa, dictas poenas non incurret; nam vbi lex punit praesumentem aliquid facere, non includit facientem illud simplici animo, & bona fide, absq; dolo, & scilicet notari, & dicunt praeterea Chapeauil. loc. cit. ver. Hictria Vener. loc. cit. num. 21. Finel. loc. cit. num. 8. qui subiungit, idem esse, si absoluat probabili credulitate, quia legit apud doctorem approbatum, aut audiuit a viro docto, aut religioso fide digno licere absolueri in eo casu, quia eius modi non praesumit; absolutio tamen est semper nulla defectu potestatis. Non esset autem nulla, nec incurreret poenas, si absolueret sub spe rati habitationis de praesenti, per dicta tom. 1. huius op. q. 1. cap. 21. concl. 8. & dicunt Graff. in append. ad decif. lib. 1. cap. 7. num. 53. ver. Quintus sub spe. Vgol. loc. cit. num. 3. ver. Secundò. Long. de cas. refer. par. 1. sect. 2. art. 10. num. 2. Confessori autem asserenti se ignorantia probabili, aut inaduertentia absoluisse, in foro poenitentiae credendum, vt Finel. loc. cit. num. 9.

Graffus.
Longus.

20. Aduerte 2. quod licet Regulares absoluentes a referuatis alios suos confratres regulares mortaliter peccent, & absolutiones sint nullae, cum tamen simus in poenalibus, & odiosis, quae restringenda sunt, non puto dictas

poenas ad ipsos extendi; nihil enim inuenio de his in dictis statutis, aut canonibus, neque etiam in extrau. Et si dominici, de poen. determinatum. Solum taliter absolvens esset puniendus tanquam de crimine graui iuxta statuta sui Ordinis. Ita Floron. par. 1. cap. 5. §. 4. num. 1. arg. clem. 1. §. Quibus etiam, de priu. Quare minus bene sentiunt Rodriq. tom. 1. q. reg. q. 21. art. 3. Cruz de sta. relig. lib. 1. cap. 6. dub. 9. cum dicunt, quod Religiosi absoluentes a casibus, quos sibi referuarunt sui Praelati, incurrunt excommunicationem latam in clem. Religiosi, de priu. nam dicta excommunicatio non afficit absoluentes a casibus referuatis, sed solum absoluentes excommunicatos ab aliquo canone. Et constat, quia in eadem clem. alijs poenis afficiuntur, qui a casibus referuatis & Papae, & Episcopis absolueri praesumunt.

Rodrig.
Cruz.

21. Sed quid faciet poenitens, qui nouit se absolutum a non habente auctoritatem? Dic, quod vel sacerdos nullam habebat auctoritatem absoluendi a peccatis, & est iteranda tota confessio; vel solum carebat auctoritate absoluendi a referuatis, & sufficit, quod referuata cofiteatur habenti auctoritatem. Ita Sylu. ver. Confessio 1. q. 3. num. 6. ver. Quartò. Nauar. in man. cap. 9. num. 7. Floron. de cas. refer. par. 1. cap. 5. §. 1. num. 1. Portel in dub. reg. ver. Casus referuati, num. 20. Quod si non nouit, confessore non potuisse absolueri, non desperet, nam si habuit contritionem, est coram Deo absolutus, vt dicunt ijdem DD. cum Antonin. 3. par. tit. 17. cap. 12. ver. Ille tamen. Quod si dubitet, an contritionem habuerit, petat eam a Domino, & faciat quantum in se est, vt habeat, & in diuina misericordia confidat.

Syluester.
Nauarrus.
Floronus.
Portel.

22. Sed quid faciet confessor, qui scit, se male absoluisse? Multa dicunt DD. citandi. Conueniunt omnes, quod si male absoluit a censuris, potest, obtenta facultate Superioris, dictum male absolutum etiam absentem absolueri, quia ista absolutio, cum non sit sacramentalis, in absentem, & ignorantem ferri potest. Si autem absoluit a peccatis, aut potest sine scandalo, & prauidicio sui honoris, & famae admonere poenitentem de errore (quod remedium est facile in Religionibus, vbi omnes sumus fratres) & tenetur, si non potest sine scandalo, roget Deum pro eo, vt si non habuit contritionem, eam illi tribuat. Si nescit, quid possit euenire, cum tunc non sit tutum exponere se periculo scandali, tenetur poenitentem Deo commendare. Ita Suar. tom. 4. in 3. par. disp. 32. sect. 6. num. 6. & 7. Chapeauil. par. 1. cap. 10. q. 8. diff. vn. Floron. loc. cit. ver. Quid igitur concludendum. Videatur Finel. cap. 6. a num. 4. Conrad. par. 1. de cas. conf. q. 18. Long. par. 1. sect. 2. art. 19. num. 4.

Do. Anton.

23. Sed quid, si poenitens erat obligatus ad restituendum damnum tertio, ipse autem non obligauit, tenetur ne de damno? Hic variant DD. vt videri potest apud Floron. loc. cit. ver. Si verò damnum tertij. Suar. loc. cit. num. 8. Alij enim absolute obligant ad restituendum, quando interuenit culpa lata; excusant, quando haec non interuenit, sed solum negligentia, vel oscitantia. Nauar. in man. cap. 17. num. 22. Ang. ver. Restitutio vlt. §. 5. Rosel. Restitutio 2. §. 5. Alij non obligant, etiam lata culpa in-

Suarez.
Chapeauil.
Finellus.
Conradus.
Longus.

Nauarrus.
Rosella.

terue.

terueniente, quia, inquit, nullam obligationem iustitiae, aut officium habet confessarius in ordine ad creditorem, cum non sit eius procurator, nec teneatur ex officio temporalius bonis creditoris prospicere. Ita Rebellus de obl. iust. lib. 17. de off. conf. num. 12. Val. tom. 3. disp. 5. q. 6. par. 3. col. 7. ver. Alij autem. Azor tom. 3. lib. 4. cap. 16. q. 7. ver. Aliorum est. Probabilem putat Floron. loc. cit. ver. Quid igitur. Quorum opinioni subscribo, nisi confessarius poenitenti interroganti an esset obligatus ad restituendum ex malitia, vel ut illi morem, gereret, vel etiam ut ex hac indulgentia ab eo aliquid emungeret, responderet non esse obligatum, & sic ad non restituendum induxisset, quia tunc ratione damni dati teneret ex iustitia damnificatum compensare. Quam limitationem admittit Azor cit. Suar. cit. num. 9. & Long. par. 1. sect. 2. art. 19. num. 6.

24. Quid etiam, si Religiosus occasione alicuius negotij pergat cum licentia sui Superioris in alienam prouinciam, poterit ne ibi absolui à confessarijs ordinarijs à casu ibi non reseruato, qui tamen reseruatus erat in sua prouincia, in qua eum commisit? Dic, quòd sic; eo enim ipso, quòd est ibi tanquam hospes, potest confiteri, aprobante christiana consuetudine, potest etiam absolui ab omnibus, à quibus possunt absolui incolæ illius prouinciae. Ita Suarez loc. cit. disp. 30. sect. 1. num. 4. Antonin. 3. par. tit. 17. cap. 4. Filliuc. tom. 1. tract. 7. cap. 10. num. 283. Caiet. in lum. ver. Absolutio. Sa in aph. ver. Absolutio, num. 21. Portel in dub. reg. ver. Cas. refer. num. 16. Et hoc praesertim in Ordine nostro, in quo hospites per nostras constitutiones sunt subditi in illo conuentu, in quo degunt. Vide D'Aluin. de po. Ep. cap. 22. num. 7. & Graff. 1. par. decif. lib. 1. cap. 13. à num. 46. contrarium sentientes, licet Graff. de Religiosis loquendo, nobiscum sentiat tom. 2. conf. lib. 5. de poenit. & remis. con. 2. diff. 3. num. 8. & id concessisse Clem. IV. & Greg. XI. dicit Cruz lib. 1. de sta. relig. cap. 6. dub. 11. concl. 3.

25. Sed quid, si illud iter malitiosè arripit, ut à dicto casu reseruato absoluat? Suar. loquendo de secularibus apud Filliuc. loc. cit. cap. 7. num. 195. putat, confessionem esse inuvalidam, quia non est iuxta consuetudinem, nec iuxta intentionem Pastorum. Melius Filliuc. ibid. ait, confessionem esse validam, consuetudine etiam in hoc casu aprobante, si confessio fiat Religiosis Mendicantibus, qui sunt delegati Papæ, & habent priuilegium audiendi confessiones quorumcumque ad se venientium; quod etiam confirmat idem Filliuc. loc. cit. cap. 10. num. 285. In Religiosis autem non habeo dubium, quia sunt subditi illius Superioris, in culus conuentu degunt.

26. Sed quid, si Religiosus incurrat in aliquem casum, qui non est reseruatus in sua prouincia, est tamen reseruatus in illa, in qua est hospes, poterit ne ibi absolui à confessarijs non habentibus potestatem super reseruatis? Dic, quòd non; quia licet sit hospes, quòd ad hoc tamen iudicatur subditus, & habetur tanquam incola, praesertim in Ordine nostro, ut dixi. Ita Suar. tom. 4. in 3. par. disp. 30. sect. 1.

num. 6. Caiet. loc. cit. Poterit autem à confessarijs ordinarijs absolui, si reuersus in suam prouinciam, in qua talis casus non est reseruatus, confiteatur, propter dictam rationem.

27. Noto 12. quòd delegatus ad absoluum in aliquo casu particulari, non potest illam facultatem subdelegare. I. A iudice, Cod. de iud. cap. fin. de off. deleg. Si verò sit delegatus ad vniuersitatem casuum, quia scilicet Prælatus concedat illi, V. G. Correctori, vel alijs suos casus, tunc potest in aliquo casu particulari suam facultatem subdelegare, quia est quasi ordinarius, ut dicit glossa in cap. Cum causa, ver. Delegatus, de appell. Quam sententiam esse communiter receptam, testatur ibi Abb. Atq; ita Vgol. de po. Ep. cap. 36. §. 7. Capel. Tolol. decif. 13. Sorb. in comp. ver. Absolutio ord. quò ad fr. sine. Ricc. 1. par. prax. decif. 621. num. 3. sine. Portel in dub. reg. ver. Casus reseruati, num. 13. Rodriq; tom. 1. q. reg. q. 21. art. 9. Miran. tom. 2. man. q. 34. art. 14. concl. 3. Dixi tom. 2. priu. const. 10. Urb. VIII. num. 14.

28. Si quæras, an eadem auctoritate, quam habet quis absoluum à casibus reseruatis, possit, uti passiuè in personam suam, dando alteri auctoritatem ut ipsum absoluat? R. eadem distinctione. Si habet auctoritatem absoluum aliquem particularem pro vna vice tantum, non potest, quia est delegatus in hoc casu tantum actiuè quò ad alios, & non passiuè quò ad se, quod est valde diuersum; & à diuersis non fieri illationem, læpius dixi, per I. Papinianus, ff. de minor. Ita Graff. in append. ad lib. 1. decif. lib. 1. cap. 7. num. 45. Si verò sit delegatus ad vniuersitatem casuum, puto quòd possit, quia in hoc praesumitur de voluntate Prælatorum, qui scientes hanc doctrinam, eam tolerando approbant, & est inconueniens, quòd sitiat ille, qui alijs potum tribuit. Ita Vgol. loc. cit. ver. Verum, & affert declar. Cong. Concil. Mir. loc. cit. concl. 1. Facit Caiet. 1. 2. q. 96. art. 5. in fine.

29. Et aduerte, quòd dicti confessarij assignati pro absolutione casuum possunt absoluum ab omnibus casibus Prælati reseruatis, etiam si habeant censuram annexam, nisi aliter Prælatus se explicet. Tum quia fauores ampliandi sunt. Tum quia aliàs illa facultas esset inutilis. Tum quia concessio principali, idest casu, intelligitur concessio accessorium, idest censura. Tum quia talis est praxis Religionis. Ita Suar. de cens. disp. 7. sect. 4. num. 13. Nauar. in man. cap. 27. num. 261. Portel in dub. reg. ver. Casus refer. num. 3. Item quando Superior concedit alicui omnem suam auctoritatem ut absoluat, & absoluat, concedit quòd possit absolui, & absoluum non solum à peccatis, sed etiam à censuris. Suar. Nauar. loc. cit. Portel n. 4.

30. Ad vltimum hic nota, quòd Regulares tenentur singulis mensibus confiteri, & communicare. Clem. Ne in agro, §. Sanè, de sta. Monach. Trid. sess. 25. de reg. cap. 10. An autem ad id teneantur sub mortali? Dic, quòd non. Quia solum videntur dicta iura id consulere, non præcipere, ut tradit Homob. cum multis tom. 2. tract. 8. cap. 2. q. 3.

Rebellus.
Valentia.
Azor.

Suarez.
D. Anton.
Filliucius
Caietanus.
Sa
Portel.

D'Aluin.
Graffius.

Cruz.

Caietanus.

Abbat.
Sorb.
Riccus.
Portel.
Rodriq;
Miranda.

Graffius.

Caietanus.

Suarez.

Nauar.
Portel.

Homob.

§. 1. Quosnam casus in particulari possint sibi referuare Prælati Regulares.

NO T O 1. quòd Clem. VIII. vt constat ex conlt. 10. Urb. VIII. tom. 2. nostr. priu. à §. 61. & alij omnes Pontifices successores mandarunt Superioribus regularibus, vt non possent sibi referuare nisi casus sequentes, aut omnes, aut aliquos ex his, prout mellùs expedire iudicauerint; quòd si aliquis alius pro Religionis conseruatione, & conscientie puritate videbitur referuandus, id fiat pro prouincijs matura discussione, & consensu capituli prouincialis, & pro tota Religione in cap. generali. *Primus est. Veneficia, incarnationes, forsilegia. 2. apostasia à Religione, sine habitu dimisso, siue retento, quando eò peruenerit, ut extra septa monasterij, seu conuentus fiat egressio. 3. nocturna, ac furtiua è monasterio, seu conuentu egressio, etiam non animo apostatandi facta. 4. proprietas contra votum paupertatis, qua sit peccatum mortale. 5. iuramentum falsum in iudicio regulari, seu legitimo. 6. procuratio, auxilium, seu consilium ad abortum faciendum post animatum factum, etiam effectu non secuto. 7. falsificatio manus, aut sigilli officialium monasterij, aut conuentus. 8. furtum de rebus monasterij, seu conuentus, in ea quantitate, qua sit peccatum mortale. 9. lapsus carnis voluntarius, opere consummatus. 10. occisio, aut vulneratio, seu grauis percussio cuiusq; persone. 11. maliosum impedimentum, aut retardatio, aut aperitio literarum à Superioribus ad inferiores, & ab inferioribus ad Superiores.*

32. Noto 2. circa hos casus in communi, quòd dubitant DD. an possit Prælatus præcipere aliquid sub poena excommunicationis ipso facto, & absolutionem sibi referuare. Ad quòd iam negatiuè respòdi to. 2. priu. in conlt. 10. Urb. VIII. num. 10. & dicunt Molf. par. 1. sum. tract. 7. cap. 20. num. 17. Filliuc. tom. 1. tract. 7. cap. 10. num. 276. Licet enim censura, & casus sint diuersa, & pariter eorum absolutio, tamen quòd ad referuationem sunt idem, vnde eadem prohibitione comprehenduntur. Et tandem reperi ita declarasse Congreg. Regular. anno 1617. die 7. Iulij quam declarationem pono per extensum in addit. ad priu. Regul. cap. 12. num. 5.

33. Noto 3. quòd possunt Prouinciales, non per se, sed cum consensu, & discussione matura capituli prouincialis referuare aliquem casum pro aliquo conuentu particulari, non enim præcipit Pontifex, quòd si aliquod aliud peccatum ex dictis sit referuandum, illud referuati necessariò debeat pro tota Religione, vel pro tota prouincia, sed solum ait, quòd si aliud præterea peccatum graue pro Religionis conseruatione, aut pro conscientia puritate referuandum videbitur, id non fiat, nisi de consensu capituli generalis, aut prouincialis. Sed ista Religionis conseruatio, & conscientie puritas potest requirere, vt in vno loco fiat hæc referuatio, & non in alijs. Ita Suar. tom. 4. in 3. p. disp. 29. sect. 3. num. 12; Fagund. in 2. præcep.

Eccl. lib. 8. cap. 4. num. 4. Molf. loc. cit. nu. 13. Filliuc. loc. cit.

34. Noto 4. grauem esse difficultatem, an ista prohibitio casus referuandi intelligatur solum de his casibus, qui ad libitum Prælatorum referuari possunt, an verò etiam de his, qui vigore regulæ, & constitutionum, abstracto à Prælatorum voluntate, referuati sunt, V. G. In Religione Minimorum Legislator ipse in Correct. num. 86. referuauit Prælatis absolutionem quatuor votorum; Quaritur, an ista vota post dictum decretum sint amplius referuata, si de nouo non referuentur? Aliqui enim putant, quòd casus antiqui Religionum non sunt reuocati per istud decretum, & ex dicto decreto constare videtur, quòd solum loquatur de casibus, quos sibi referuare possunt Superiores, non de ijs, qui sunt referuati per regulam, & constitutiones, ait enim, *Sanctissimus sua decreuit, vt nemo ex Regularium Superioribus peccatorum absolutiones sibi referuet, exceptis ijs, &c.* Ego tamen tom. 2. nostr. priu. in conlt. 10. Urb. VIII. num. 12. tenui, quòd dicta quatuor vota non sunt amplius omnia referuata, sed solum duo, castitas, & paupertas, quæ continentur in dicto decreto; alia verò duo, obedientia, & vita quadragesimalis non sunt amplius referuata, sed debent referuari per capitulum generale in tota Religione, & per prouinciale, seu definitorium, in qualibet prouincia, vt in hac Genuensi factum est anno 1630. die 28. Septemb. Quòd etiam nunc confirmo, nam mihi ex dicto decreto constat de mente Pontificis, quòd omnino noluerit referuari casus, nisi expressos, ait enim in principio, *Decreuit, vt nemo sibi referuet peccatorum absolutiones, exceptis ijs.* Et prius dixerat perpendens Sanctissimus, quòd referuatio facultatis absolnendi religiosos penitentes nonnullos infirmiores addicere possit in eternæ damnationis periculum, & in fine apponit prægnantissimas clausulas derogatorias. Et ita mecum sentiunt Beia 3. par. casuum, cas. 16. ver. Extat tandem; vbi ait, quòd ipse erat Romæ, quando Papa fecit illud decretum, & quòd post visos, & consideratos casus omnes, qui in Religione qualibet erant per Regulam, & constitutiones, seu consuetudinem referuati, quos à Generalibus, seu Procuratoribus Ordinum fecit sibi in scheda præsentari, solum prædictos referuatos fore, & esse, & haberi, & non alios, cunctis Regularibus præscripsit. Sorb. in comp. ver. Absolutio ord. quòd ad fr. ver. Deinde est pariter, pag. mihi 21. vbi, facta mentione de casibus referuatis in suo Ordine, ait, quòd post dictum decretum, aliud de illis est ordinatum. Idem sentire videtur Long. par. 2. cas. 9. nu. 29. ver. Et aliquando. Portel in addit. ad dub. reg. ver. Casus referuati, statim in princ.

35. Noto 5. quòd quando aliquis incurrit publicè in casum referuatum, V. G. quando duo Religiosi publicè se percutiunt, non potest ille, qui habet per delegationem casus referuatos, eos absoluere, sed hoc pertinet ad Superiorem Prælatum. Tum quia per publicitatem ius ad illos acquisiuit fiscus; Tum quia talem esse mentem Prælatis delegantis præsumitur: Tum quia ita de consuetudine referuatur in Reli-

Molfesius.
Filliucius

Beia

Sorbis

Longus
Portel

Stravero
Fagundes

Religionibus, præsertim in nostra. Ita Long. par. 1. sect. 2. art. 4.

36. Noto 6. quòd possunt per dicta capitula generalia, & prouincialia referuari alij casus pertinentes ad materiam casuum referuatorum in dicto decreto, V. G. in materia lapsus carnis referuari possunt actus impudici, oscula, &c. Ita sibi declarasse summum Pontificem, refert Sorb. loc. cit. ver. Et tunc, pag. mihi 22. quem sequitur Longus loc. cit. sect. 1. art. 4. num. 4. Molfes. tom. 1. sum. tract. 7. cap. 20. n. 15. Graff. de cas. refer. lib. 3. cap. 10. n. 27.

37. Sed videtur in hoc esse aliqua difficultas; nam cum Papa determinet materiam præcisè, lapsum scilicet carnis voluntarium, opere consummatum, non possunt referuari casus isto minores, nimirum tactus, & oscula, etiam per capitula: quia licet isti actus mala intentione facti ex se sint peccata mortalia, in ordine tamen ad actus venerei consummationem sunt solum initiatiue. Vnde est omnino contra mentem Papæ illos referuare. Nec refert, quòd Papa concedat dictis capitulis, vt possint referuare casus, quos pro puritate conscientie, & Religionis conseruatione indicauerint esse referuandos, nam loquitur ibi Papa de alijs casibus specificè distinctis à taxatis, vt indicat illa clausula, *Si quòd aliud præterea peccatum graue, &c.* dictio enim, Aliud specificam diuersitatem importat apud Logicos. Nec refert, quòd hoc sit obtentum viuz vocis oraculo à Pontifice; Nam viuz vocis oracula, quæ non sunt firmata ab aliquo Cardinali, nil valent post constit. Greg. XV. quam habes tom. 2. nostr. priuil. in eius constit. 3. Immo nihil valent, etiam si sint firmata à Cardinalibus, post constit. Urb. VIII. quæ incipit, *Aliàs sel.* recor. datam Romæ, die 21. Decembr. 1631. quam pono in addit. ad priuil. regul.

38. Noto 7. circa primum casum, quòd in illis tribus superstitionum speciebus includuntur omnes altæ superstitionum species, cum ad mortale peccatum pertingunt. Ita Longus par. 2. cas. 1. numer. 4. Graffius de cas. refer. lib. 3. cap. 1. num. 1. Molfesius tom. 1. sum. tract. 7. cap. 20. num. 25. Quar. in sum. bull. ver. Casus refer. num. 3. pag. mihi 193. ver. Quòd ad primum casum. Venefici dicuntur, qui maleficium faciunt siue ad inferendum, siue ad tollendum morbum, vel alias damnificandum in personis, vel in rebus, quicquid licet maleficium non fecerint, vel etiam nesciant facere, eo tamen à maleficis fabricato, siue ad soluendum, siue ad ligandum vtuntur. Ita Fagundez in 2. præcep. Eccl. lib. 8. cap. 4. num. 7. & 8. & num. 9. addit, quòd consulentes facias, aut consulentes, vt consulantur, si illarum remedijs non vtantur, non comprehenduntur casu referuato, etiam si ex consilio sagæ ad maleficia componenda colligant ossa mortuorum, aut alias res sacras, vel profanas; quia maleficium per hoc non faciunt, nec eo vtuntur, licet materiam præparent. Incantatores dicuntur, qui dæmonem expressè, vel tacitè per se immediatè, vel per alium inuocant, illi cultum, & reuerentiam exhibendo, auxiliumq; ab eo expectando, vel vtuntur verbis, seu factis ordinatis ab ijs, qui cum dæ-

monè pactum expressum iniere. Ita Fagund. loc. cit. a num. 10. Sorti itegi dicuntur, qui per quasdam inspectiones sortium, vel figuratum futura prænuunciant. Ita Graf. loc. cit. num. 16. Vide quæ dico tom. 2. priu. in constit. 9. Pauli V. nu. 17. & circa maleficos vide constit. Greg. XV. quam ibi refero, num. 26. Comprehenduntur etiam hoc casu astrologi iudicarij, qui ex motu astrorum volunt prædicere, quæ à libero pendunt arbitrio contra quos audio emanasse nouissime quandam constit. Urb. VIII. & etiam chiromatici, qui ex lineamentis in manu, aut spatula apparentibus, certò, & infallibiliter prædicere se putant futura, vel etiam diuinare præterita abscondita. Ita Graffius loc. cit. num. 23. Longus cit. num. 17. ver. 3. Consulentes autem astrologos, & mulierculas illas egyptianas, quas zingaras vocamus, non comprehenduntur, immo nec peccatur mortaliter, cum consuluntur ad irridendum; secus autem, quando interrogantur animo firmiter illis credendi, seu quando interrogans est persona grauis, quæ scandalum generet. Ita Nauarrus in sum. cap. 11. num. 31. Sanch. lib. 2. in dec. cap. 38. num. 48. Fagund. loc. cit. num. 15. Videatur Longus, & Graffius, qui fusè explicant, qui hoc primo casu simpliciter referuato comprehenduntur. Contra Astrologos fecit tract. Alexand. de Angel. & contra omnes supradictæ farine homunculos agit Petrus Ciruelus.

39. Noto 8. circa secundum casum, quòd pro illius declaratione videnda sunt quæ dixi tom. 1. huius op. q. 1. cap. 26. præsertim not. 1. & 2. Videri etiam potest. Graff. de cas. refer. lib. 3. cap. 2. Long. eod. tit. par. 2. cas. 2. Molf. tom. 1. sum. tract. 7. cap. 20. a num. 26. Quar. in sum. bull. ver. Casus refer. num. 5. pag. mihi 193. Fagund. in 2. præc. Eccl. lib. 8. cap. 5. per totum. Per septa monasterij intellige totum circuitum monasterij, comprehendendo in eo hortum, nemus, rus monasterio annexa, quando tamen in illis solet ordinariè deambulari absq; Superioris licentia, immo etiam si aliquem ex dictis locis non possit absq; Superioris licentia deambulari, propter aliquod motuum, & tunc qui in eo deambulet peccaret quidem, sed in casum referuatum non incideret, si dictus locus intra circuitum monasterij esset. Ita videtur sentire Fagund. loc. cit. num. 1. Et aduertit etiam Suar. tom. 4. de relig. tract. 1. lib. 2. cap. 18. num. 4. quòd si quis vero animo apostatandi, habitum regularem dimitteret, & secularem indueret, animo exeundi septa monasterij, si tamen dicta septa non exiret, non incideret in casum referuatum. Quod etiam colligitur ex supradictis; vbi determinauimus, quòd ista casuum referuatio intelligitur cum effectu. Circa, id quod dicit, *siue habitu dimisso, siue retento*, non intelligas solum retentionem secretam, ita vt cognosci non possit tanquam Religiosus talis Religionis, sed etiam retentionem publicam, ita vt in casum referuatum ex vi verborum Papæ incurrat, qui animo apostatandi septa monasterij egreditur, siue cum habitu publicè gestato, vel occultè, siue illo dimisso. Immo puto, etiam voluisse Papam in hoc casu comprehendere illum, qui animu non habet Religionem deserendi, sed solum vagandi, licet enim

hic in

Molfesius.
Graffius.

Longus.
Graffius.
Molfesius.
Quaranta

Fagundez

Nauarrus
Sanchez.
Fagundez

De Angelis.
R. Ciruelus.

Graffius.
Longus.
Molfesius.
Quaranta
Fagundez

Suar.

hic in foro conscientiae apostata non fit, in foro tamen exteriori, si habitum dimittit, vel illum ita occultè gestat, ut non cognoscatur, iudicatur apostata. Immo puto, voluisse comprehendere verum fugitivum, & vagum, qui habet animum revertendi, & habitum desert, hic enim est apostata largo modo, vi uocabuli considerata, sed peior est uero apostata, quia hic solum sibi nocet, ille autem & tibi, & Religioni uniuersae, & singulis de Religione, eam, & eos infamando, & scandalizando.

40. Noto 9. circa 3. casum, quod illa egressio debet esse nocturna, non diurna, neq; in crepusculis, quia in ijs non est nox, de cuius essentia sunt tenebrae, & omnimodus recessus à luce. Debet item egressio esse extra monasterium, idest extra portas claudentes dormitoria fratrum; nec est necesse, quod sit extra septa monasterij, ut declaratum est in praeced. casu, nam Papa facit dispensationem in egressu facto animo apostatandi, & in hoc nocturno absq; tali animo, nam ibi dicit, *Quando eo peruenerit, ut extra septa monasterij fiat egressio.* Septa autem includunt hortos, &c. At in ista nocturna egressione non dicit, *Extra septa monasterij, sed solum furtiua egressio est monasterio.* Cum ergo quis egreditur extra portas claudentes monasterium de nocte, dicitur egredi de monasterio. Quare uidentur incidere in hunc casum iuuenes, qui de nocte descendunt per scallas in hortum, vel etiam per portam ad furandos fructus, quia illa est furtiua egressio nocturna. Deniq; debet ista egressio esse furtiua, idest absq; licentia Superioris facta. Vnde licet quis, uidentibus, & expectantibus, vel custodia facientibus duobus amicis, conuentu de nocte egrediatur, incidet in hunc casum, quia est furtiua egressio. Si autem Superior daret licentiam, alicui sic de nocte egrediendi in Religionis decus, & contra debitum sui officij, putat Suar. tom. 4. de relig. tract. 1. lib. 2. cap. 18. nu. 5. quod talis egressio nihilominus censeretur furtiua, quia illa licentia est iniusta, & nulla, & nihil operatur. Sed licet sit iniusta, non potest tamen dici furtiua; nam licentia iniusta non definit esse licentia. Vnde etiam uidemus, quod licentia Superioris ad retinenda superflua secundum communioem opinionem excusat à peccato contra paupertatem; & si Superior daret de die licentiam alicui Religioso, ut iret ad fornicandum, vel furandum, illa licentia esset quidem iniusta, sed tamen ille ratione licentiae nullam culpam, vel poenam incurreret. Praelatus autem, qui sic furtiue de nocte egrederetur, censeo cum Suar. loc. cit. quod incurreret in hunc casum, quia licet non habeat praesentem Superiorem, cuius uoluntate regatur, habet tamen regulam, & uoluntatem superioris Praelati totius Religionis, aut expressam, aut secundum rectam rationem praesumptam, respectu cuius talis egressio furtiua est. Videatur pro hoc casu Long. par. 2. cal. 3. Graff. eod. tit. lib. 3. cap. 30. Molfes. tom. 1. sum. tract. 7. cap. 20. à num. 37. Quar. in sum. bull. ver. Casus refer. num. 5. ver. Quoad 3. pag. mihi 194. Fagund. in 2. praec. Eccl. lib. 8. cap. 5. num. 22.

41. Noto 10. circa 4. casum, quod pro ipsius declaratione uidentia sunt, quae dixi tom. 1. huius op. tota quaest. 2. & praeterea uideri pos-

sunt Fagundez loc. cit. cap. 6. Molfesius cit. à nu. 43. Quar. nu. 6. Longus cal. 4. Graff. cap. 4.

42. Noto 11. circa 5. casum, quod iuramentum falsum, quod potest referuari, debet esse sumptum in iudicio, unde iuramentum falsum extra iudicium referuari non potest. Iudicium autem debet esse regulare, idest factum apud personas regulares, seu habentes iurisdictionem in Regulares, ut sunt Protectores, Nuntij, Inquisitores. Vnde si quis Regularis iuraret iuramentum falsum in iudicio seculari, etiam dato, quod iudex secularis eo casu esset competens, tamen non comprehenderetur hoc casu referuato. Nec solum sufficit, quod iudicium sit regulare ad hoc ut possit falsum iuramentum referuari, sed etiam debet esse legitimum. Vnde si iudicium non est legitimum, iuramentum falsum non est referuatum. Ita Suarez loc. cit. num. 7. Long. loc. cit. cal. 5. num. 3. & 4. Fagund. cit. cap. 7. num. 1. & 2. Graff. loc. cit. cap. 5. num. 5. Quar. num. 7. Et aduerte, quod iuramentum debet esse falsum, ita ut Religiosus sciat, se falsum testificari, imponendo scilicet falsum, vel occultando uerum. Vnde si quis bona fide putet se iurare uerum, cum tamen à parte rei sit falsum, is nullo modo peccat, nec consequenter casum referuatum habet. E contra uero si putat se iurare falsum, & à parte rei iurat uerum, mortaliter peccat, & habet casum referuatum, secundum Graff. loc. cit. num. 15. & 16. & Fagund. loc. cit. Sed licet in hoc ultimo casu ad sit peccatum mortale contra conscientiam erroneam, non puto tamen quod illud sit referuatum, quia referuatio, cum sit odiosa restringenda est, ut cauet super uerum actum, non tantum existimatum, ut Suar. loc. cit.

43. Hic autem oportet quod queres, quodnam, & quandonam iudicium sit, & dicatur legitimum? & tunc solum iudicium esse legitimum, quando iudex est competens, & iuris ordine seruato interrogat. Est autem iudex competens, quando super reum, vel testem habet iurisdictionem ordinariam, vel delegatam. Legitime autem interrogat, quando habet saltem semiplenam probationem delicti, vel indicia sufficientia, aut praecessit infamia. Ita Fagund. loc. cit. num. 3. Molf. par. 1. sum. tract. 7. cap. 20. num. 60. Graff. loc. cit. nu. 23. dixi tom. 1. huius op. q. 1. cap. 16. not. 4.

44. Sed quid, si quis interrogetur in iudicio legitimo de delicto proprio, & neget ueritatem, incurreret ne casum referuatum? To. 1. huius op. cit. §. 1. concl. 1. ver. Limitant tamen, dixi, quod potest reus etiam iudicè interrogatus prudenti amphibologia ueritatem occultare, quando grauis poena, vel sanguinis, vel exilij, vel infamiae, vel tritremium timetur; atq; ita tunc non peccabit, nec casum referuatum consequenter incurreret. Et in casu nostro id multis probat Fagund. loc. cit. num. 4. Molf. cit. num. 62. Et nota in hac materia bonam regulam, quam ponit Tolet. lib. 4. sum. cap. 21. num. 4. sine, & probat Fagund. loc. cit. n. 7. sine, quod scilicet potest reus iura conscientia iurare quicquid, & amphibologicè, quoties iuramentum per ueritatem petitur ex ignorantia ueritatis, quae si sciretur, non peteretur. V. G. Superior uult scire, an Petrus fuerit locutus cum Paulo seculari

Suar.

Suar.

Fagundez
Molfesius
Graffius

Longus.
Graffius.
Molfesius.
Quaransa
Fagundez

Toletus

de secretis Religionis, & sic eum sub iuramento interrogat, an tali die hora, & loco fuerit allocutus Paulum. Dico, quòd per dictam regulam potest licitè Petrus æquiuocè respondere, se illo die, hora, & loco non fuisse allocutus Paulum, licet verè cum eo locutus fuerit, sed non de rebus secretis Religionis, de quibus petit Prælatus. Potest similiter subditus veritatem amphibologia occultare, cum Superior sub iuramento interrogat, an Petrus talia verba iniuriosa Francisco dixerit, si Petrus prouocatus à Francisco subdito motu iracundiæ, quæ mortale peccatum non fit, ea verba protulerit; & sic de alijs. Ita Fagund. loc. cit. num. 9.

45. Sed quid, si quis in iudicio metu tormentorum, quæ Superior comminatur, fateretur delictum, quod non commisit, & sic iuramentum falsum fumeret, illud iuramentum esset ne referuatum? Dic, quòd non; quia stante illa occasione, Religiosum imponere sibi falsa in iudicio regulari precisè, non puto mortaliter peccare, per doctrinam Nauar. in sum. cap. 18. nu. 27. quam probat Molfes. loc. cit. nu. 63.

46. Noto 12. circa 6. casum, quòd tria genera personarum comprehenduntur in eo. Primum earum, quæ procurant abortum, uel potione, uel baculo, uel onere. 2. earum, quæ dant auxilium ad faciendum abortum scienter, dando instructiones ad illum, parando herbas, coquendo, potionem porrigendo, &c. 3. earum, quæ dant consilium ad dictum abortum procurandum, etiam si id facerent ad saluandam uitam mulieris, quia nunquam licet innocentem occidere; foetus autem debet esse animatus, & animatur foetus masculinus secundum sententiam Hippocr. die 30. & foemininus die 42. Vnde absolute dicit August. lib. 83. q. 9. 56. quòd fabrica humani corporis in die 45. formata est.

Alij aliter dicunt, Vide Scor. diuersorum opinionem referentem in selec. bul. epit. 146. uer. Sed haud exigua. Vbi autem dubitatur, an foetus fuerit animatus, nec ne, in foro animæ debet reputari animatus post 40. dies, quia in illo foro sequimur semper securus. Ita etiam Nauar. in man. cap. 27. num. 223. Quar. uer. Abortus, num. 5. Long. par. 2. cas. 6. nu. 3. Scor. loc. cit. theor. 388. uer. Quid si quis; ubi plures referent sententias cum ipso, quòd hoc casu dubij debet censeris talis irregularis. Sanch. 1. in dec. cap. 10. num. 43. & num. 44. idem dicit de eo, qui dedit consilium ad abortum, sed facta diligentia dubitat, an alter habuerit animum resolutum abortum faciendi absq; illius consilio. Et probatur ex cap. Significasti, & c. Ad audientiam, el. 2. de homic. Quando autem foetus est animatus, sequatur, uel non sequatur effectus, ad incurrendum casum referuatum nihil refert.

Et sic dicitur opus consummatum in casu nostro, quando mulier accepit, uel fecit, id unde poterat, & ipse prætendebat sequi abortum. Quare si Religiosus det mulieri consilium, ut sumat potionem ad abortum causandum, adiuuet ad talem potionem fabricandam, procuret, ut eam sumat, si mulier tamen dictam potionem non sumat, non comprehenditur isto casu. Ita explicat Long. loc. cit. Grass. de cas. refer. lib. 3. cap. 5. fine, Molf. to. 1. sum. tract. 7. c. 20. à num. 65. Fagund. in 2. præc. Eccl. lib. 8. cap. 7.

à nu. 16. Portel. in addit. ad dub. reg. ver. Abortus, num. 5.

47. Aduerte 1. quòd procurans abortum foetus animati incurrit irregularitatem, quia est uerus homicida, l. Necare, ff. de lib. agn. cap. Consultuisti, 2. q. 5. cap. Si aliquis, cap. Sicut ex literarum, de homic. & habetur in const. 87. Sixti V. Effrenatam, quam refert Cherub. to. 2. bull. Ita Nauar. in man. loc. cit. Sylu. uer. Abortus, num. 1. Long. loc. cit. nu. 2. uer. Hinc sequitur; Scor. loc. cit. super qua irregularitate, ait Portel in dub. reg. ver. Abortus, num. 10. quòd potest Prælatus in foro conscientiae dispensare; & similiter super inhabilitate ad officia, &c. quòd etiam confirmat dictus Portel in addit. eod. uer. num. 7.

48. Aduerte 2. quòd quando foetus est animatus, ultra peccatum referuatum, procurantes abortum, auxilium, aut consilium dantes, sunt ipso facto excommunicati, per const. cit. Sixti V. quæ excommunicatio erat referuata Pontifici; sed Greg. XIV. eam moderando, concessit ut quilibet confessor ab Ordinario approbatus, & ad hoc specialiter deputatus, possit in foro conscientiae tantum ab ea absolueret. Putat autem Long. loc. cit. fine, quòd Prælati regulares possint suos subditos etiam in foro exteriori conuictos ab hoc crimine absolueret. Cord. in sum. q. 34. & Vega par. 2. sum. cap. 12. cas. 6. putant, quòd si talis abortus, seu homicidium est occultum apud seculares, & notum solum apud fratres, quòd possunt Prælati regulares in utroq; foro absolueret. Et confirmant ex cap. Significasti 2. de homic.

49. Aduerte denique, quòd procurans abortum foetus inanimati, non incidit in casum referuatum, nec est excommunicatus, nec fit irregularis, peccat tamen mortaliter. Ita Sylu. uer. Abortus, num. 1. Long. loc. cit. nu. 2. uer. Hinc sequitur, Grass. par. 1. decis. lib. 2. cap. 63. n. 13.

50. Noto 13. circa 7. casum, quòd ad illum incurrendum requiritur 1. quòd Religiosus falsificet manum alicuius officialis cõuentus ut sic, nimirum Sacristæ, Procuratoris, Correctoris, Prouincialis, Generalis, Procuratoris generalis, Secretarij Generalis, &c. hi enim omnes sunt officiales Religionis, & consequenter conuentuum (licet Portel in addit. ad dub. reg. ver. Falsarius, num. 3. putet, per officiales conuentus non intelligi Prouinciales, & Generales, nec alios officiales alterius conuentus, sed solum illius, in quo falsarius commoratur) scribendo literas ad formam unius ex dictis officialibus, uel scriptam in aliqua clausula immutando, ita ut contrarium sensum reddant; uel etiam surando sigillum dicti officialis, aliud consimile fabricari curet, quo aliquam scripturam sigillet, uel etiam eam sigillet dicto sigillo, quod furatus est. 2. requiritur, quòd id faciat dolo, non ioco. 3. denique, quòd utatur dicta scriptura, uel sigillo, licet nullum damnum ex ea deinde sequatur. Nã si, falsificata scriptura, uel falso sigillo signata, poenitentia ductus, ea nõ utatur, sed laceret, cum actus ad suam consummationem non perueniat, non incurret casum referuatum. Nec similiter incurrit casum referuatum consulentes, auxiliantes, suadentes, aut etiam præmia promittentes falsificantibus.

Nauarrus
Molfesius.

D. August.
Scottia.

Nauarrus
Quaranta
Longus.

Sanchez.

Longus.
Grassius.
Molfesius.
Fagundez.

Cherubin.
Nauarrus
Syluester.
Longus.
Scottia.

Cordubæ
Vega.

libus. Quia cum hi non comprehendantur in litera, reservatio ad illos, cum sit odiosa, non est extendenda; utens vero scienter literis ab alio falsatis, hoc casu comprehenditur, quia & ipso falsatorum poenis tenetur. Ita Fagund. in 2. præc. Eccl. lib. 8. cap. 7. num. 21. 22. Long. par. 2. casu. 7. Molf. tract. 7. cap. 20. à num. 70. Craff. de cas. refer. lib. 3. cap. 6. Quar. in sum. bull. ver. Cas. refer. num. 8. pag. mihi 196. Suar. tom. 4. de relig. tract. 1. lib. 2. cap. 18. à num. 8. De falsantibus autem scripturas, aut illis utentibus, uide Tusch. tom. 3. lit. F. concl. 41. Mol. tom. 3. tract. 2. de iust. disp. 700. Portel loc. cit. num. 4.

51. Noto 14. circa 8. casum, quod furari de rebus monasterij illam quantitatem, quæ sit peccatum mortale, est casus hic reservatus. Et idem est, licet eam quantitatem fureris à fratre aliquo particulari, quæ est à Superiore ad usum illi concessa. Tum quia ex eo quod res sit applicata ad usum fratris particularis, non definit esse monasterij. Tum quia licet in Religionibus omnia sint communia, usus tamen aliquarum rerum non est omnibus communis, sed applicari debet à prudenti iudicio Superioris suis subditis; & ad scrupulos tollendos id fuisse declaratum à Clem. VIII. refert Sorb. in comp. uer. Absolutio ord. quod ad fra. pag. mihi 21. licet contrarium doceat Diana tract. 6. uar. q. 44. & 45. Immo furari rem in quantitate mortali, ab eo Religioso, qui habet auctoritatem eam diltrahendi extra Religionem, est etiam mortale peccatum hic reservatum, nam quousque res non est alienata extra Religionem, semper est monasterij quod ad proprietatem, & dominium, unde semper est in potestate Prælati dictam licentiam alienandi reuocare. Ita Suar. loc. cit. num. 11. Long. par. 2. cas. 8. num. 13. Item incidere in casum reservatum, qui à fratre particulari surriperet scripta aliqua ab ipso multis uigilijs elaborata, nam tunc illud iudicabitur furtum magnum, ut dicunt Graff. de cas. refer. lib. 3. cap. 7. num. 26. Long. loc. cit. num. 14.

52. Quæ autem sit ea quantitas, quæ constituit furtum mortale, alij relinquunt prudentis arbitrio, considerantis pauperem, uel diuitias illius, à quo aufertur. Alij aliter. Ego tom. 1. huius op. q. 2. cap. 2. §. 9. uer. Quæ autem sit quantitas, dixi, quod Religiosi furantes quatuor regalia à suis conuentibus, non committebant culpam letalem, & DD. ibi adductis adde Fagund. in 2. præcep. Eccl. lib. 8. cap. 6. num. 7. Molf. tom. 1. sum. tract. 7. cap. 20. num. 88. Long. par. 2. cas. 8. num. 4. Ledes. de sta. relig. in com. cap. 4. concl. 3. dub. 8. uer. La segunda parte se prueua, pag. mihi 101. Non conflatur autem prædicta quantitas per plurima alia furta inferiora, nisi quis in illis faciendis intenderet in eis perseverare, nam tunc haberet animum nocendi notabiliter, & peccatum mortale committeret, per D. Thom. 2. 2. q. 66. art. 6. ad 3. Nauar. lib. 3. conf. de sta. monach. conf. 3. num. 11. & 17. Quar. in sum. bull. uer. Casus refer. num. 9. uer. An autem, Molf. loc. cit. nu. 93. unde habent occasionem sibi cauendi expensores.

53. Si quæras, an furari aliquid reliquiarum sit peccatum mortale reservatum? & af-

firmatiuè. Nec excusat paruitas materia; nam reliquiarum sunt magni thesauri, nulla pecunia æstimabiles. Immo sacrilegium est illas furari; quia aufertur sacrum de sacro, uel sacrum de non sacro; cap. Quisquis, 17. q. 4. Ita Sylu. uer. Reliquiarum, q. 2. Graff. de cas. refer. lib. 3. cap. 7. num. 24. Long. eod. tit. par. 2. cas. 8. n. 10. Sanch. 2. in dec. cap. 43. nu. 23. Quar. loc. cit. uer. Effer autem; dixi tom. 1. priu. in conf. 3. Leon. X. num. 5. Nec excusaretur à mortali reservato, qui dictas reliquias de licentia, uel conuientia Sacristæ reciperet: nam Sacrista ad id non habet facultatem; Graff. loc. cit. n. 25. Immo nec puto, Prælatum per se solum ad id habere facultatem, sed requiri totum capitulum; quia Prælatum non est dominus rerum monasterij, sed procurator. Existimat tamen Portel in addit. ad dub. reg. uer. Reliquiarum, n. 5. quod furari paruam reliquiam deuotionis gratia non sit mortale.

54. Sed quid, si quis ad furandum reliquias, seu calices, & alias res sacras frangit armaria, scrinia, discos, &c. ultra peccatum reservatum, incurreret ne aliquam censuram? & incurrere excommunicationem? Ita Panor. in cap. Ex literis, de fur. num. 2. Sylu. uer. Furtum, num. 8. Long. loc. cit. num. 11. Graff. num. 20. Prob. ex cap. Conquesti, de sent. excom. qui autem furatur res sacras absque fractione, uenit excommunicandus, cap. Conquestus, de foro comp.

55. Sed quæres, an Superior possit absoluerè absque obligatione restituendi, eum, qui furatus est à fratre particulari, uel à communitate notabilem quantitatem? & si fur sit restituendo, non potest absolui, quin restituat, quæ à communitate abstulit; quia Prælatum, ut dixi, est procurator conuentus; cap. Cum nobis, sine, de elect. Si autem furatus fuisset à communi penù aliquid sibi utile, uel necessarium, quod non in magnum redundaret communitatis damnum, posset quidem illum absque restitutione absoluerè, quia sicut poterat illud ante ablationem concedere, ita potest condonare, non tamen debet Prælatum esse in hoc multum facilis, ne ansam tribuat id plurius attentandi. Quæ autem ablata sunt à fratre particulari, si fur est restituendo, nec adsit motuum faciendi contrarium, puto quod non possit absolui, quin restituat, non enim potest Prælatum absque causa priuare unum subditum rebus sibi ad usum concessis, ut eas alteri tribuat. Satisfaceret autem fur, si rem sublatam à particulari, communitati restituat; V. G. si furatus est decem aureos, satisfaciet reponendo illos in cippo communi Ecclesiæ, ut Molf. cum multis loc. cit. num. 92.

56. Noto 15. circa 9. casum, quod pro isto casu uidentur Long. 2. par. casu 9. Molf. 1. par. sum. tract. 7. cap. 20. à num. 96. Comit. lib. 1. resp. mor. q. 34. uer. Secunda dubitatio; D'Aluin. de po. Abb. cap. 33. à num. 2. Graff. de cas. refer. lib. 3. cap. 8. Quar. uer. Cas. refer. num. 10. pag. mihi 198. Suar. tom. 4. de relig. tract. 1. lib. 2. cap. 18. nu. 12. Per illa uerba, opere consummatus, intellige, quod solus potest reservari actus impudicus perueniens ad consummationem actus in sua specie, V. G. fornicationis, adulterij, &c. unde uoluntaria pollutio;

Tt 2 quia

Fagundez.
Longus.
Molfesius.
Graffius.
Quaranta.

Tuschus.
Molina.
Portel.

Sorb.
Diana.

Suar.
Longus.

Graffius.

Fagundez.
Molfesius.
Longus.
Ledesma.

D. Thom.
Nauarrus.
Quaranta.

Syluester.
Graffius.
Longus.
Sanchez.
Quaranta.

Panormis.

Longus.
Molfesius.
Comisius.
D'Aluin.
Graffius.
Quaranta.
Suar.

D. Thom.

quia propriam speciem constituit, iuxta doctrinam D. Thom. 2. 2. q. 154. art. 11. poterit etiam referuari. Non intelligitur autem esse referuata, si alicubi consuetudo declarauerit, quod peccatum contra castitatem sit solum referuatum, quando est cum tertia persona: quo casu putat Graff. loc. cit. num. 36. quod si quis dictam tertiam personam tangendo, vel osculando proprijs manibus se pollueret, non incidere in calum referuatum, nam ex vi talis referuationis requiritur consummatio actus in corporum coniunctione. Sed non est audiendus, nam ibi vere adest tertia persona, & commixtio corporum, siue sit supra vestes, siue subtus, nihil refert. Pollutiones autem, quæ simpliciter voluntariæ non sunt, vt quæ contingunt semidormientibus, & semiebrijs, non possunt referuari, quia solum potest referuari lapsus carnis voluntarius. Nec item est referuabilis pollutio inchoata, & perfecta in somno. Nec item si inchoata, & è lumbis excusa in somnis, in vigilia compleatur, etiam si ad vitandum morbum, aut alleviandum naturam eam retinere minime curaret, vel omnino nollet, nam magis attendendum est principium, quam finis. Et multo minus sunt referuabiles, quæ non aduertente, aut reluctante ratione contingunt, vt in confessorio audiente confessiones harum rerum, vel ex subito aspectu formosæ mulieris, vel ex delectatione in parte merè sensitua; quia his omnibus casibus, vel deest omnino voluntas, & nullum adest peccatum, vel, si aliqua adest aduertentia, non est perfecta, & consequenter non est plus, quam venialis: quod intellige, etiam si in ipso actu pollutionis adsit delectatio. Tactus autem, & oscula non sunt referuabilia simpliciter, quia non sunt opus consummationis in sua specie. Sentit nouissime Diana tom. 3. tract. 2. resol. 118.

Diana

57. Et aduerte, quod hi tactus debent omnino vitari à iuuenibus, etiam si dicatur ab amico, quod honestè illos tangit, vel osculatur, etiam in partibus licitis, vt in facie, & manibus. Verum quidem est, quod quando quis credit tangi honestè amore, non peccat, licet alter inhonestè tangat: quando verò credit tangi amore inhonestè, & tactus sunt in partibus licitis, si id potest vitare sine scandalo eorum, qui nihil de libidine suspicantur, tenetur sub mortali vitare; si autem dubitat, an tangatur honestè, nec ne, & tactus sint in partibus licitis, & ordinarijs, non tenetur: si alibi, tenetur. Peccans cum nouitio circumstantiam nouitij fateri non tenetur, quia hic nondum est Deo sacratus per professionem: Diana var. tract. 7. q. 7. Vide Llam. 3. par. met. cap. 8. §. 14. Prædicatores tam actiue, quam passiuè, in casum incidunt referuatum, & uterq; confessionis debito satisfacit, dicendo, Prædicationis vitio sum pollutus, nec est necesse Actiue, aut Passiuè, par est enim vtriusque peccatum, & si est aliqua differentia, ea non est essentialis. Alphonsus Leo de offic. confess. par. 1. recoll. 9. num. 216. & 218. Diana par. 3. tract. 4. resol. 159. Circumstantiæ tamen sacrilegij in hoc casu prædicationis, non affinitatis, vel consanguinitatis, manifestandæ, quia ibi species mutatur; hic

Diana
Llamas

Diana

quod mutetur, non inuenio, ad dicta per Trid. sess. 14. de sacr. pœnit. cap. 5. ibi, colligitur præterea etiam eas circumstantias, & ca. 7. Et aduerte, quod in his peccatis non datur minimum, quando adest plena, & soluta libertas.

58. Noto 16. circa 10. calum, quod hic prohibentur tria. 1. est occisio cuiuscumq; personæ tam secularis, quam Ecclesiasticæ, tam Christianæ, quam non, quæ occisio debet esse voluntaria, & dolo facta; vnde non comprehenditur qui laciue ludens cum muliere prægnante, eam abortiri facit; quia non est id factum dolo; nec similiter comprehenditur, qui calu fortuito alium interimit. Ita Long. par. 2. cal. 10. num. 3. & 4. Graff. hoc tit. lib. 3. cap. 9. à num. 18. Molf. par. 1. sum. tract. 7. cap. 20. num. 119. Nec item incurrunt calum referuatum mandantes, associantes, adiuuantes, aut consulentes homicidium, licet alias peccent: nam, cum simus in odiosis, & in pœnalibus, verba legis extendere non debemus, sed propriè intelligere. Molf. num. 129. licet Graff. cit. num. 17. & alij contrarium teneant. Nec item comprehenditur isto casu magister nouitiorum, vel Prælatus, qui percutiendo nouitium, vel subditum ad correctionem, modum excessit, ex quo secuta est mors, licet alias sit irregularis, nam id dolose non fecit, vnde homicidarius propriè non est; cap. Si quis iratus, 15. q. 2. Graff. num. 26. Molf. num. 121. 2. quod prohibetur hoc casu, est similiter dolosa, & voluntaria vulneratio, quæ grauis sit, licet enim ibi ista particula, Grauis, non apponatur, subintelligitur tamen ex communibus regulis ad referuationem pertinentibus, quarum vna habetur in Trid. sess. 14. cap. 7. de sacr. pœnit. vbi dicitur, quod debent referuari atrociora, & grauiora delicta; quare qui vulnusculum cum clauo, vel lapide, aut etiam gladio alicui impingeret, ex quo parua lesio, & facile sanabilis resularet, non comprehenderetur hoc casu. Graff. num. 30. Long. num. 7. 3. quod prohibetur, est grauis percussio. Vt autem hoc intelligatur, sciendum est dari triplicem percussioem, enormem, seu grauem, mediocrem, & leuem. Enormis, seu grauis percussio est (quod enim hæc duo vocabula hic idem significant, docent omnes, & habetur expressè in extr. lo. XXII. quam refert Nauar. loc. proximè citando) est illa, qua quis interficitur, qua membrum scinditur, aut inutile, vel quasi, ad suum munus redditur, vel illa, ex qua effluit, non è narius, multum sanguinis. Illa quoque dicitur enormis, quæ fit in proprium Prælatum, vel eorum eo, vel quæ fit in Ecclesia, cum scandalo populi, vel in publica communitate, etiam si ex sua natura percussio solum leuis sit, vt si quis pugno, vel alapa Prælatum percutiat, vel in Ecclesia, aut communitate alium subditum; considerata tam n his postremis casibus occasione data à percusso, quæ potest esse talis, vt omnino leuem, immo leuissimam faciat percussioem, Leuis percussio dicitur

Tongue
Graffius
Molsejus

dicitur

dicitur, non quæ ex se est peccatum solum veniale, nam per hoc non incurritur excommunicatio, sed comparatione enormis, & est percussio illa, quæ fit pugno, palma, manu, digito, pede, baculo, lapide, quæ nullam maculam, neq; sugillationem carnis relinquit, neq; membrum abscindit, & fit sine effractione dentium, sine auulsione multorum capillorum. Mediocris est illa, quæ mediâ inter enormem, & leuem, de qua, cum certa regula tradi non possit, iudicio Prælati relinquitur. In dubio autem, ad arcendos Religiosos à talibus percussioibus, potius iudicanda est grauis percussio, quam leuis, iuxta extr. cit. Io: XXII. Atq; ita Nauar. in man. cap. 27. nu. 91. Graff. 1. par. decis. lib. 2. cap. 49. à num. 51. Genuen. in praxi, cap. 23. à num. 7. Hic itaq; solum statuit Papa, quòd possit referuari, grauis, & enormis, seu atrox percussio, non leuis, aut mediocris. Ita Fagunda in 2. præcep. Eccl. lib. 8. cap. 7. num. 24. Long. loc. cit. num. 9.

59. Et aduerte, quòd quando iuuenes iocantes, ira moti se statim percutiunt, non sunt excommunicati; quòd si, durante ioco, vnus alterum percutiat, & percussus apud Superiorem conqueratur, debet Superior potius ambos disciplinare, quia ita iocarunt, non enim decet ille locus, quia semper foetet, quam excommunicatos absoluere; Ita Long. loc. cit. num. 17. Et aduerte quòd non incurritur hæc excommunicatio, quando externa percussio est leuis, & venialis, licet mortalis sit ob prauum percutientis animum; Nam Ecclesia non excommunicat actus internos, sed externos. Ita Henriq; lib. 13. cap. 17. num. 2. Gutier. can. q. lib. 1. cap. 5. num. 13. Sanch. 2. in decal. cap. 8. num. 7.

60. Aduerte etiam, quòd quando duo Religiosi inulcem se percutiunt, sed vnus prius incepit, & prouocauit, non sunt ambo declarandi excommunicati, sed solum qui prouocauit, nisi alter excefferit modum in defendendo, nam prouocatus præsumitur repercutere causa defensionis. Ita Genuen. loc. cit. num. 9. vbi citat Fel. in cap. Significasti, de homic. Bartol. conf. 22, vbi docet non fuisse excommunicatum Monachum, qui alterum monachum iniuriantem sibi percussit, & Ric. 3. par. prax. decis. 466. vbi definit, quòd secularis, qui prouocatus percussit clericum, non est declarandus excommunicatus, non solum quando pro sua, sed etiam quando pro iniurijs, filijs, patri, vxori, seruis, familiaribus illatis prouocatus percussit. Quare aliquando censui, excommunicationem non incurrisse Prælaturum, qui percussit Monachum in publica communitate, qui eum ebrium vocauerat. Per quod etiam dic, quòd prouocatus iniurijs, si prouocantem iniuriat, non est puniendus, sed qui prouocauit, nam naturale est prouocato respondere, & præsumitur, quòd solum ad sui defensionem iniuriauerit. Quod intellige etiam si iniuria prolata à prouocato, sit atrocior, nam non est in nostra potestate, fodicantibus ijs, quæ contra honorem nostrum dici existimamus, dissimulatio, aut silentium, seu etiam circinatorum verborum prolatio. Quod est valde attendendum Prælati; nam sunt mul-

ti qui cum studeant omnes pungere, si leuiter tangatur, vsq; ad sidera strident, iustitiam petunt, & mundum scindere minantur. Quos sano dicitio. Qui timent iocos, iocantes fugiant.

Aduerte hic etiam, quod, vt quis dicatur publicus Clerici percussor, vt illum euitare teneamur, requiritur, vt constet percussorem nullam habuisse causam percutiendi, nam si potest probabiliter aliquam causam allegare, vtpote se fuisse ebrium, aut in suam iustam defensionem fecisse, vel ignorasse excommunicationem esse percussioni annexam quamdiu non constiterit non ita esse, non erit vitandus; hoc autem constare non potest, nisi per iudicis sententiam. Ita Fagund. præcep. 1. lib. 2. cap. 5. num. 12. Couar. in cap. Alma mater par. 1. §. 2. num. 7. Sayr. de censur. lib. 2. cap. 12. num. 18. Diana tom. 3. tract. 5. resol. 14.

61. Noto 17. circa 11. casum, quòd hic primò prohibetur malitiosum impedimentum, quod fit peccatum mortale, aut similiter malitiosa retardatio literarum à Superioribus ad inferiores subditos, aut è contra; siue hæc retardatio, aut impedimentum fiat operando, ne tabellarij inueniantur, qui literas deferant, vel eos corrumpendo, ne tradant, vel tardius tradant, quam par sit, vel eas lacerent, comburant, &c. & eo ipso quòd ad incurrendum hunc casum audis requiri malitiam, dic, bonam fidem, negligentiam, aut etiam imprudentiam excusare. 2. prohibetur etiam malitiosa apertio dictarum literarum; quòd intellige, etiam si aperiens suspicetur esse in illis aliquid contra se, nam semper fit iniuria Superiori; excusarem tamen, qui literas inferioris ad Superiorem contra se scriptas de rebus grauib; ipsum falsò infamantibus retardaret, quousq; ipse prius dictum Superiorem informasset, aut etiam eas combureret, præsertim si sibi constaret de non recta in ipsum Superioris mente, vel quod Superior esset primæ impressionis, & quòd deinde nollet aliorum rationes audire; ius namq; naturale honorem proprium defendendi, hoc casu malitiam ab illo actu auferret. Non incurret hunc casum, qui literas Superioris ad non subditos, siue seculares, siue Ecclesiasticos aperiret, aut retardaret, vel impediret. Nec similiter, qui idem faceret de literis non subditorum ad Superiorem, quia casus loquitur clarè de literis Superioris ad subditos, & è contra. Nec item incurret, qui epistolam Prælati in suo cubiculo ad inferiores subditos mittendam legeret, vel raperet; quia hic neq; impedit, neq; retardat, neq; aperit; incurret autem, si subtiliter aperiat, & deinde claudat. Videatur Quar. in sum. bull. ver. Cas. refer. num. 12. Long. par. 2. casu. 11. Graff. hoc tit. lib. 3. cap. 10. Fagund. in 2. præcep. Eccl. lib. 8. cap. 7. à num. 25. Suar. tom. 4. de relig. tract. 1. lib. 2. cap. 18. num. 13. Molf. tom. 1. sum. tract. 7. cap. 20. à num. 122. Portel in addit. ad dub. reg. ver. literæ Prælatorum. Vide etiam quæ dico tom. 1. huius op. q. 2. cap. 2. §. 13. & de apertibus alienas literas, Menoch. de arb. lib. 2. casu 538.

Nauar.
Grassus.
Genuensis.

Fagundæ
Longus.

Henriq.
Gusierrez
Sanchez.

Fagundæ
Couar.
Sayrus.
Dianam.

Longus.
Quaransa
Grassus.
Fagundæ
Suarez.
Molfesius.
Portel.

Menochi.

§. 2. An liceat Pralatis regularibus *vti* no-
ticia confessionis ad exterius regimen.

D. Thom.
Ricardus.
Paludan^o
Bannes.
Suarez.
Sanchez.
Reginald.
Filliucius.
Valentia.
Fagundez.
Tribarnes.
Vebrius.
Grassius.
Beia.
Fernand.
Conradus.
Longus.
Maldernus.
Vechius.
Victorel.
Bonacina.
Nugnus.
Vasquez.
Sotus.

62.

IDE D. Thom. quodl. 5.
art. 13. & in 4. d. 28. q. 3.
art. 1. q. 1. ad 3. Ricard.
ibidem, art. 4. q. 2. ad 4. Pa-
lud. ibid. q. 3. art. 3. concl. 3.
Bann. 2. 2. q. 33. hne, ver.

Ad confirmationem. Suar. tom. 4. in 3. par.
disp. 33. sect. 7. Sanch. lib. 3. de matr. disp. 16.
Reginald. in praxi, lib. 3. a num. 14. Filliuc.
tom. 1. tract. 7. a num. 331. Valen. tom. 4. disp. 7.
q. 13. par. 3. col. 4. ver. Quia etiam si. Fagund.
in 2. prax. Eccl. lib. 6. cap. 2. & 3. Menoch.
de arb. cas. 414. Yribar. in 4. d. 21. q. 2. disp. 20.
sect. 1. col. 11. a ver. Libet in medium; Del-
rium mag. disq. lib. 6. sect. 2. ver. Quoad 2.
Grass. par. 1. decis. lib. 1. cap. 23. a num. 8. Be-
iam. 3. par. cas. casu 11. Fernand. 1. par. c. 3. §. 3.
num. 8. Conrad. 1. par. cas. q. 334. 335. Long.
cas. reter. par. 1. sect. 1. art. 13. Mald. de sigill.
confess. cap. 14. Vech. de nou. disp. 12. dub. 4.
Victorell. ad lib. 3. Toleti cap. 16. ver. Con-
fessario; Bonac. de sacr. poenit. disp. 5. q. 6.
sect. 5. par. 4. a num. 13. Nugn. in add. ad 3. par.
q. 11. art. 1. Vafq; tom. 4. in 3. par. q. 93. art. 4.
a dub. 8. Sotum in 4. d. 18. q. 4. art. 5. in solut. 4.
& de secr. reg. memb. 3. q. 4.

63. Nota, quod sacramentalis confessio est
a Christo Domino instituta in humani gene-
ris subleuationem; & consolationem; vnde
2. tabula vocatur post naufragium, qui
cum eius difficultatem perspexisset, quae in
vsu talis sacramenti erat futura, attenta con-
ditione humanae naturae, occultationis pro-
prios defectuum studiosissime, strictissimo
omnium a se se institutorum iure, sacerdoti-
bus, ad id muneris in specie deputatis, secretò
custodiri mandauit, quae in tali sacramento
audirent, & ita custodiri iussit, vt nec pro
vita propria, nec aliena, nec pro vitando quo-
cunq; scandalo, nec pro obtinendo quocunq;
bono, ea reuelare possent, aut deberent, etiam si
Angelus aliter faciendum reuelaret, & Papa,
aut tota Ecclesia aliter iuberet, aut dispensa-
ret, Videatur Vafq; loc. cit. dub. 1. & 10. Mald.
loc. cit. cap. 2. & 3. Sor. de secr. reg. cit. ver.
Ex quo sequitur. Suar. loc. cit. sect. 1. a num. 2.
Vnde ius canonicum seuerissimas infixit poe-
nas sacerdotibus confessionem reuelantibus,
vt constat ex cap. Sacerdos, de poenit. d. 6. &
cap. Omnis vtriusq; sexus de poenit. & remiss.
vide Menoch. loc. cit. a num. 1. Aldr. de relig.
discipl. men. lib. 2. cap. 19. §. 1. num. 1. & 2.
quem vide etiam §. 2. si cupis scire, qua poena
puniendus venit, qui sine licentia confes-
siones audit; & §. 3. si vis scire, qua poena sit
puniendus, qui non sacerdos confessiones
audit.

Menochius
Aldrete.

64. Dicendum est, non posse Prælatus regu-
larem absq; grauiissimo peccato mortali *vti*
scientia habita in confessione ad externum re-
gimen, sed teneri, audita confessione, om-
nino se gerere, ac se gessisset, si confessionem
non audisset, Ista sententia est contra multos
antiquos DD. sentientes, vsum talis scientiae
esse licitum, quando in eo vtendo nullum

adeest periculum detectionis directae, aut etiam
indirectae sigilli confessionis. Hos citat San-
chez loc. cit. num. 2. & Fagund. cit. cap. 2. nu. 2.
Est tamen communior inter recentiores, &
eam tenet Armilla. ver. Confessor. num. 7. *Armilla.*
Bann. val. Delr. Victor. loc. cit. Sanch. cit.
num. 4. Suar. num. 4. sect. 1. loc. cit. Fagund.
cit. cap. 3. num. 1. Conrad. tom. 1. q. 334. ver.
Quod publico, & q. seq. in addit. Vech. nu. 3.
Filliuc. num. 333. & 335. Mal. cit. ver. Vide-
tur clemens, Prob. Tum quia quae scit confes-
sor in confessione, scit vt Deus, vt dicitur in
cap. Si sacerdos, de off. ord. & docet D. Tho. *D. Thom.*
in 4. loc. cit. ergo ea scientia minime potest
vti vt homo, & humano modo pro foro exte-
riori, Tum quia potissima ratio, quare con-
fessionis sigillum tam inuiolabiliter obligat,
est ad temperandum durissimum confessionis
praecipuum, & ad illud facilitandum, vnde
vitanda sunt illa omnia, quae confessionem,
& difficilem, & odiosam, & onerosam red-
dere possunt; at reddidit odiosa confessio, si
poenitentes intelligant, se per illam posse ali-
quid in externo foro pati. Tum quia expressè
Regularibus prohibuit Clem. VIII. & confir-
marunt tres subsequentes Pontifices Paulus V.
Greg. XV. & Urb. VIII. vt constat ex const. 10.
Urb. VIII. tom. 2. nostr. priuil. §. 73. vbi dicitur,
*Tam Superiores pro tempore existentes, quam
confessarij, qui ad Superioritatis gradum fuerint
promoti, caueant diligentissime, ne notitia, quam
de aliorum peccatis in confessione habuerunt, ad
exteriorem gubernationem vtantur.* Vnde sen-
tentia contraria apud Regulares saltem iam
non habet locum. Sed nota tria circa hoc de-
cretum. 1. quod Papa vetat absolute, Prælatus
tali scientia vti, siue ea vtatur in rebus, quae
sunt in sua libera potestate, siue in ijs, quae
non potest facere sine causa, siue ea vtatur absq;
periculo fractionis sigilli quoad alios, siue
quoad poenitentem ipsum, cum enim ipse
non distinguit, nec nobis distinguere licet,
sed obseruare. Ita Suarez loc. cit. num. 4. fine. *Suarez.*
2. nota illam clausulam *diligentissime caueant,*
per quam nemo dubitat, quod formale obe-
dientiae praecipuum ad mortale obligans im-
portetur. 3. quod non possunt Prælati non
solum vti notitia confessionis, quam habue-
runt tempore Prælatiae, sed nec illa, quam ha-
buerunt antequam ad Prælatias assumpti essent.
Hæc tamen sententia est cum grano salis intel-
ligenda, nimirum vt non possit Prælatus di-
cta scientia vti ad exterius regimen in ijs, in
quibus poenitens confundi, verecundari, dam-
nificari, prauidicari in honore, vita, & re-
bus, aut in aliquo rationabiliter minorari po-
test. Nam dictum statutum videtur solum velle
concernere subditorum indemnitate, & ad
hoc solum factum est, vt ex proemio illius
constat. Vnde non prohibet, quin, salua dicta
subditorum poenitentiam incolumitate, sal-
uoq; confessionis sigillo, non possit Prælatus
dicta scientia vti, quando pro vita, fama, &
bonis suis, & suorum prudenter iudicauerit.
Atq; ita limitant hanc sententiam Fagund. in
2. prax. Eccl. lib. 6. cap. 3. num. 1. Sanch. lib. 3.
de matr. disp. 16. num. 4. ver. Est tamen, Mal.
de sigill. conf. loc. cit. Delr. & alij.

65. Ex qua sententia sic declarata colligitur
1. quod

Fagund.
Sanchez
Mal.
Deirina

8. quod si ex confessione cognoui, parari mihi insidias ad mortem, vel vulnerationem, possum domum non exire, alias exiturus. Possum item denegare gladium apud me depositum illi, qui eo me vult occidere, aut vulnerare. Possum item mutare locum, & domum, aliunde, sumpta occasione, si ex confessione sciam hac nocte mihi malum grande in hoc loco intendi. Possum item non intrare syluam ad euadendum insidias, ad quam ex confessione scio me vocandum fore sanctosè. Possum item vinum venenatum non bibere. Et si ex eadem confessione sciam, aliquos conuenisse, vt hac nocte diripiant cellam meam, vel amici mei, honestè ludendo, iocando, transigere. Item si sciam ex confessione, meum confessarium non esse sacerdotem, vel non esse approbatum, possum illi amplius non confiteri. Possunt item Prædicatores in communi coarguere, dummodò non dicant se id ex confessione scire. Poterunt item Prælati referuare sibi casus, si via confessionis sciant vergere aliquos in detrimentum suæ Religionis. Potest item Prælatos orare pro pœnitente, petendo à Deo remissionem, vel emendam. Item potest consulere in re dubia virum doctum sine periculo cognitionis personæ, non tamen si expressè id vetuisset pœnitens, vt aduertit Mald. de sigill. cap. 14. ver. Quares, an confessarius. Item ex confessione vnus potest confessarius alterum in confessione interrogare in genere tamen, an scilicet habeat aliud peccatum, quòd illius conscientiam grauet. Atq; ita Fagund. loc. cit. Sylu. ver. Confessio 3. num. 12. Mald. cit. Suar. loc. cit. nu. 9. Bonac. disp. 5. de sacr. pœn. q. 6. sect. 5. par. 4. num. 27. & 28. Sanch. loc. cit. & alij multi apud Fagund. Et ratio est; quia in his omnibus casibus nulla fit iniuria, vt suppono, sacramento confessionis; semper enim debet aliqua externa causa prætexi, quæ de se non sit indicatua, neq; directè, neq; indirectè confessionis, neq; vlla fit iniuria pœnitenti, neq; vllus iniicitur ei pudor; cum enim sacerdos in ijs casibus ius suum, vel gregis sui quærat, nemini facit iniuriam; neq; potest quis rationabiliter conqueri, aut pudefieri, quòd quis suam incolumitatem, aut proximi, aut communitatis quærat: neq; ex hoc potest rationabiliter retrahi à sacramento pœnitentiæ; neq; item ex hoc redditur onerosa, aut odiosa confessio.

66. Colligitur 2. non posse confessarium extra confessionem, etiam ad corrigendos errores intolerabiles in confessione commissos, monere pœnitentem de rebus in confessione auditis, absq; ipsius licentia; quia ad hoc etiam obligat confessionis sigillum; & memoriæ refrenatio de peccatis commissis committentem contristat. Sanch. loc. cit. num. 3. ver. Tertio, vbi multos citat, & Fagund. num. 6. Mald. de sigillo, cap. 21.

67. Colligitur 3. quòd Superior, qui ex confessione nouit, confesso esse periculosum adire talem locum, non potest ex illa scientia ei negare licentiam adeundi dictum locum, aut prohibere, ne ad eum locum eat; potest tamen in confessione exigere propositum fir-

mum non ampliùs eum locum adeundi, eiq; præcipere in eadem confessione ne adeat, quando tantum est periculum, vt lege naturæ teneatur vitare, & defectu huius propositi negare absolutionem. Ita Mald. loc. cit. ver. Videtur. Portel in dub. reg. ver. Prælati potestas, num. 11. Nec refert, quòd hoc casu Prælati non adhibeat suo subdito remedium efficaci, quòd potest, eum amouendo a conuentu, vel prohibendo ne accedat, nam, vt sanctè D. Thom. in 4. d. 21. q. 3. art. 1. q. 1. ad 3. non tenetur Prælati adhibere malo remedium, nisi eo modo, quo ad ipsum defertur.

68. Colligitur 4. non posse licitè Prælatos vti notitia confessionis complicitis alicuius delicti, vt fiant vigilantiores circa alios complices, nec posse licitè solito diligentius inuigilare, vel insidias parare, vt eos in delicto comprehendant; quia ex hac cautela necessariò redditur odiosa confessio. Ita Fagund. loc. cit. nu. 9. in parte Suar. to. 4. in 3. par. disp. 33. sect. 7. num. 10.

69. Colligitur 5. non posse Prælatus vti scientia confessionis ad non eligendum illum, quem per talem scientiam nouit indignum, si dignissimus iudicatur ab omnibus, sed teneri eum eligere, licet suffragia dentur secretò; quamuis loquendo de subdito, tom. 1. huius op. cap. 31. §. 2. ver. Quares 1. contrarium dixerim. Ita Mald. loc. cit. ver. Secundo si lege, & ver. Sextò generatim; Vech. de nou. disp. 12. dub. 4. nu. 2. Sanch. 3. de matr. disp. 16. num. 4. ver. Est tamen; Filliuc. tom. 1. tract. 7. cap. 11. num. 337.

70. Colligitur 6. non posse Prælatus vllò modo remouere aliquem ab officio ad nutum amouibili, per solam scientiam habitam in confessione. Ita Fagund. loc. cit. nu. 1. Mald. cit. ver. Quari etiam potest. Conrad. tom. 1. cas. q. 335. in addit. Ban. Val. loc. cit. Suar. cit. disp. 33. sect. 7. num. 4. Sanch. loc. cit.

71. Colligitur 7. non posse confessarios ex sola scientia confessionis, monere Superiores, vt plus solito inuigilent, cautelas maiores adhibeant, quia tali die, & hora committendum est tale delictum; neq; quòd inuigilet super gregem suum, quia illum tale peccatum inuasit, & committitur ordinariè; Quia forum confessionis nullum habet commercium cum foro exteriori, & ex tali admonitione statim conijcitur, id scitum fuisse in confessione, quòd est contra sigillum, & ex hoc redditur odiosa confessio. Posset tamen obligare pœnitentem ad id Superiori denunciandum, vel ab eo obtinere licentiam id faciendi. Ita Fagund. in 2. præc. Eccl. lib. 6. cap. 3. num. 8. Reginald. in praxi, lib. 3. num. 14. ver. Quamquam; inclinatur Mald. de sigill. cap. 14. ver. Queritur deniq; Et in omnium opinione non potest confessarius id facere, quandò adest periculum directæ, vel indirectæ fractionis sigilli. Sed nostrum corollarium procedit etiam sine tali periculo, sed ex sola suspitione, quòd id scitum sit in confessione, seu ex sola simplici scientia confessionis; Quæ suspicio hoc casu semper adest; alioquin enim si id scitum sit extra confessionem, omnino pro bono publico reuelandum est, etiam cum tali periculo. Vnde cum reuelarij viderint id sibi cum tanta cau-

Malderus.
Portel.

D. Thom.

Fagund.
Suarez.

Pechius.
Sanchez.
Filliucius

Conradus.

Fagund.
Reginald.
Malderus.

Fagundez
Syluester.
Malder.
Suarez.
Bonacina.
Sanchez.

tela reuelari, statim conijcient, id fuisse scitum in confessione, immo cogent etiam confessarium ad id dicendum, vtendo hoc dilemmate, Vel hoc scis in confessione, vel non, si 2. teneris pro bono publico fateri; si non fateris, ergo scis in confessione. Consulo itaq; semper confessarios, vt taceant, pro reuerentia sacramenti.

72. Colligitur 8. non posse Prælatum ex sola noticia confessionis transferre expensorem, seu alium fratrem conuentus furantem elemosynas, panem, &c. Nec similiter potest ex eadem sola noticia dimittere famulum conuentus propter iam sæpe dictas rationes. Ita Fagund. loc. cit. num. 1. Mald. loc. cit. ver. Huc spectat dubium. Bonac. de poen. disp. 5. q. 6. sect. 5. par. 4. num. 15.

Bonacina.

73. Colligitur 9. non posse confessarium ne occultè quidem vitare, quem ex sola confessione nouit excommunicatum vitandum. Fagund. loc. cit. nu. 10. Mald. de sigill. cap. 12. ver. Decimoquartò. Suar. tom. 4. in 3. par. disp. 33. sect. 6. num. 3.

Fagundez
Malderus.
Suarez.

74. Colligitur 10. non posse Prælatum, aut confessarium ex sola scientia confessionis rusticiores se, vel in gestis, vel in verbis, vel in nutibus pœnitenti demonstrare; quia ex hoc redditur odiosa confessio. Ita Bonac. loc. cit. num. 26. Reginald. in praxi, lib. 3. num. 24. Mald. de sigill. cap. 21. ver. Deniq;

Reginaldo

75. Colligitur 11. non posse Prælatum repellere suum subditum ab ordinatione, quando per solam confessionem nouit ipsum esse irregularem, vel indignum; posse tamen exigere à pœnitente, vt abstineat, & denegare absolutionem, quando non vult abstinere ab his, quæ sine mortali facere non potest. Ita Conrad. tom. 1. cas. q. 335. in addit. Sanch. 3. de matr. disp. 16. num. 4. ver. Est tamen.

Conradus.
Sanchez.

76. Colligitur 12. non posse Prælatum Eucharistiam denegare illi, quem per solam confessionem nouit indignum, siue publicè, siue occultè petat. Sanch. loc. cit. num. 11. Bonac. loc. cit. num. 17. Fagund. loc. cit. num. 1.

77. Ad vltimum hic nota, quòd confessarius, qui iocandi gratia, & ad recreationem dicit ea, quæ audiuit in confessione absq; circumstantijs, & etiam citra periculum reuelationis, grauiter peccat. Quia vt illis, quæ ex tali sanctuario accepta sunt, ad ridendum, est valde irreligiosum, & desecandalorum productiuum, maximè quando diceret specificè, ea se in confessione audiuisse. Ita Mald. de sigill. cap. 14. ad finem, ver. Quæres an confessarius; vbi ait, quòd tales confessores habituri sunt partem cum illis babilonicis, qui temulenti biberunt ex sacris vasis templi, Dan. 5. & approbat etiam dictum Hostiensis sentientis, tales confessarios esse priuandos facultate audiendi confessiones, quod sine graui culpa non est faciendum. Et Sot. de sec. reg. membr. 3. q. 4. concl. 3. vers. finem ait, cauendum esse confessarijs à spargendis salibus de confessionibus, quia vltra scandalum, sæpe vsu venire solet, vt illi in aures pœnitentium perueniant, vnde grauiter offenduntur.

Sotus

78. Nota etiam, quòd confessarius iniquè interrogatus, an reus confessus sit tale peccatum, potest dicere, & iuramento affirmare,

se tale peccatum in confessione non audiuisse, vel reum sibi hoc confessum non fuisse, mente intelligendo, vt reuelare possim; quia iudici iniquè interroganti non tenemur ad mentem respondere, sed possumus amphibologia vti. Ita Delr. mag. disq. lib. 6. sect. 2. ver. Ex hac autem; Reginald. in praxi, lib. 3. num. 22. Suar. tom. 4. in 3. par. disp. 33. sect. 6. num. 6. & 7. Nauarrus in cap. sacerdos, de pœn. d. 6. num. 141. Sed quid; si tyrannus huius doctrinæ non nescius, obliget ad iurandum quòd non æquiocauit in tali response? Dico, quòd adhuc potest mentem restringere, & æquiocationem æquiocationi adiungere, & impietatem tyranni vera virtute deludere.

Delrius.
Reginald.
Suarez.
Nauarrus

CAP. III.

De auctoritate, quam habent Prælati regulares super votis suorum subditorum.

1.

IDE D. Thom. 2. 2. q. 88. art. 8. vbi Caiet. & Arag. Val. tom. 3. disp. 6. q. 6. p. 6. Azor to. 1. lib. 11. cap. 17. à q. 4. & cap. 18. à q. 16. Rodriq; tom. 1. q. reg. q. 25. ab art. 4. Mir. tom. 2. man. q. 32. Sot. lib. 7. de iust. q. 3. art. 1. Palat. in 4. dist. 38. disp. 3. de vo. à ver. Facilius tamen; Sayr. in clauis reg. lib. 6. cap. 5. à num. 18. & cap. 10. à n. 8. & cap. 11. à num. 87. Less. lib. 2. de iust. cap. 40. à num. 71. Molf. par. 1. sum. tract. 11. cap. 13. à num. 26. & cap. 15. à num. 65. Sanch. 4. in dec. cap. 25. Filliuc. tom. 2. tract. 26. cap. 6. à nu. 171. & cap. 8. à num. 240. Suar. tom. 2. de relig. lib. 6. de vo. cap. 7. & lib. 3. cap. 5. & tom. 3. de relig. lib. 2. cap. 13. à num. 8. & tom. 4. de relig. tract. 1. lib. 2. cap. 12. num. 10. Ghet. in thel. mor. ver. Votum, cap. 6. à nu. 1. Ledef. 2. par. sum. tract. 10. de vo. cap. 7. à dub. 1. pag. mihi 820. A S. Pault. in thel. lib. 2. à q. 3. & à q. 139. & lib. 3. à q. 21. Graff. 2. par. decis. lib. 2. cap. 12. num. 30. Portel in dub. reg. ver. Votum, à num. 26. & in addit. à num. 57. Nauar. in man. cap. 12. num. 67. & 69. Veg. tom. 2. sum. cap. 126. à casu 87. Llam. 3. p. met. cap. 4. §. 42.

D. Thomas
Caietanus.
Aragon.
Valentia
Azor.
Rodriq.
Miranda.
Sotus.
Palatinus.
Sayrus.
Lessus.
Molfesius.
Sanchez.
Filliucius.
Suarez.

2. Dico 1. Possunt Religiosi licitè, & meritorie ea omnia bona opera vouere, quæ nec regula, nec Superiorum præcepto eis sunt interdita, nec eos à debito illorum obsequio retrahunt; & dicta vota statim obligant, nullo expectato Superiorum consensu, & ea seruare tenentur vouentes, donec Superior illis contradicat. Ita Sanch. loc. cit. num. 6. Suarez tom. 2. de relig. lib. 3. de vo. cap. 5. à num. 3. Filliuc. cit. cap. 6. num. 172. Mir. art. 4. concl. 4. Sayr. cap. 5. num. 22. Azor cap. 17. q. 4. Portel in addit. cit. ver. Votum, num. 61. Toffat. in cap. 30. Num. q. 72. Vega casu 90. Less. Graff. loc. cit. Tribuitur D. Thom. loc. cit. vbi eam expressè tenent Caiet. & Aragon. Probatur Tum quia materia est apta ad emitrendum votum, Tum quia ad sic vouendum nullo iure Religiosis reperitur vetitum.

Ghesius.
Ledesma.
AS. Faust.
Graffius.
Portel.
Nauarrus.
Vega.
Llamar.

3. Noto 1. quòd Ricard. in 4. d. 38. art. 4. q. 1. Host. in sum. de vo. §. Quis vouere possit, n. 7. ver. Item nec votum; Ang. ver. Votum 2. nu. 3. Rosel. eod. 2. num. 14. tenent, quòd Religiosi

Toffatus

Ricardus.
Hostiensis.
Angelus.
Rosella.

non

non possunt licite vouere absq; Superioris consensu, quod si voucant, irritum est. Probantur ex iure can. cap. Monacho 20. q. 4. ubi dicitur, *Monacho non licet votum vouere sine consensu Abbatis, si autem vouerit, frangendum erit.* Tum quia votum est a voluntate, quae subiecta est Praelatis. Tum quia tam graue est Religionis onus, ut supergruari non possit sine periculo succumbendi. Tum quia saepe trasfiguratur se Satanas in Angelum lucis ad decipiendum Religiosos deuotos, ut his votis se arctent, ad hoc ut deinde vel omittant Religionis debita, vel vota non seruent, & sic implicet in multis scrupulis, & quaestionibus, quae ipsos toto tempore vitae suae inquietent. Tum quia dicta vota propria voluntate facta, & executioni mandata, non videtur placere Deo, ad illud Esa. 58. ubi illi interrogationi, *Quare deiniuinum, & non aspexisti, humiliastimus animas nostras, & nescistis* Respondit Deus, *Ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra.* Vbi tota causa, quare dicta bona opera humilitatis, & ieiunij non placuerint Deo, refunditur in id, quod facta sint propria voluntate. Vnde etiam Bern. ser. 71. in Cant. *Grande malum propria voluntas, qua fit, ut bona tua tibi bona non sint.* Quare haec sententia non solum temeraria non est, ut eam temere dicit Ledes. loc. cit. dub. 1. ver. Digo lo primero, immo valde probabilis. Tum quia fundatur rationibus, & auctoritatibus. Tum quia licet contraria sit probabilior, non est tamen ita certa, ut illi contradici non possit. Tum, quia DD. huius sententiae non eam nobis tradunt tanquam omnino indubitabilem, sed tanquam probabiliter veram, & sic probabilem putat Anton. 2. par. tit. 11. cap. 2. §. 6. ver. Quinto clerici.

4. Noto 2. quod alij in hac controouersia tenent, quod nulla Religiosorum vota, etiam de materia illis non prohibita, sunt obligatoria antequam approbentur, & ratificentur tacite, vel expressè per Superiorem. Quia Religiosi non solum subduntur Superioribus quò ad materiam promissam, ut sic sufficiat ad votorum valorem ipsos Superiores non contradicere, sed etiam subduntur quò ad voluntatem, qua vouent, cuius dominium est apud Superiorem; vnde actus promittendi in talibus subditis, utpote qui est vsus voluntatis alienae, non est Deo acceptus, nec obligationem inducit, donec Superior consentiat. Et pro hac sententia puto esse tex. expressum in dicto cap. Monacho. Vnde constat, quod ista sententia discrepat à 1. quatenus docet, quod huiusmodi vota non sunt obligatoria ante Superioris consensum tacitum, vel expressum, ut 1. docebat. Discrepat etiam à 2. quatenus dicit, quod huiusmodi vota sine peccato fiunt, & non sunt ipso facto nulla. Atq; ita expressè Antonin. 2. par. sum. tit. 11. cap. 2. §. 6. Pisan. ver. Votum 2. §. Vtrum qui sunt subiecti, & §. penul. Bellouac. in spec. mor. lib. 1. par. 3. d. 67. Graff. tom. 2. conf. lib. 3. de vo. conf. 1. num. 12. Ghet. loc. cit. ver. Votum, cap. 6. q. 2. & 3. Val. tom. 3. disp. 6. q. 6. par. 6. col. 3. ver. Et quoniam haec. Et est sine dubio sententia expressa D. Thom. prout de mente eius eam tenent praefati DD. 2. q. 88. art. 8. ubi ad 3. di-

sertis verbis ait, *Nullum votum Religiosi est firmum, nisi sit de consensu Praelati.* & ad 4. ait, *Licet votum eorum, qui sunt alterius potestati subditi, non sit firmum sine consensu eorum, quibus subdiciuntur, non tamen peccant vouendo, quia in eorum voto intelligitur debita conditio, si Superioribus placuerit, vel non veniantur;* si scilicet scientes votum, non contradicant, quia tunc consentire videntur, ad illud, *Qui tacet, consentire videtur;* & ille dicitur consensus tacitus. Quae verba sunt ita clara, ut obscurari non possint, vel debeant. Quare, ut ingenuè fatear, haec D. Thom. sententia mihi magis placet, quam alia, & eam securiorem existimo in praxi, & est ablatiua scrupulorum, & est exclusiua fallaciarum demonis, vnde ei toto corde subscribo, si addam, teneri subditum post votum peractum, ne illud sit irritorium, & vanum; statim ac con. mode poterit, monere expressè Superiorem de voto facto, ad videndum, an velit consentire, nec ne, eo modo, quo auctores 1. sententiae tenent, Religiosum facientem votum de re prohibita à Praelato, teneri monere Praelatum expressè, se tale votum fecisse; nec sufficere, si petat facultatem faciendi quod vult, nisi exprimat se votum fecisse. Hi sunt Sayr. in clau. reg. lib. 6. cap. 5. num. 20. ver. Quamuis igitur, Suar. tom. 2. de relig. lib. 6. de vo. cap. 7. num. 14. Sanch. 4. in dec. cap. 25. num. 24. & 28.

5. Noto 3. quod postquam Praelatus dedit licentiam subdito votum faciendi, vel factum adimplendi, potest adhuc licentiam, seu consensum praestitum reuocare, ita ut subditus amplius non teneatur votum illud implere. Ita Caiet. 2. 2. q. 88. art. 8. ver. In eod. ar. ubi Arag. col. 5. ver. Est aliud dubium: Sot. lib. 7. de iust. q. 3. art. 1. ver. At verò, ibi, *Nihilominus responderetur;* Val. loc. cit. ver. 3. quaest. Ledesm. 2. par. sum. tract. 10. de vo. cap. 7. dub. 2. pag. mihi 824. Sayr. cit. cap. 10. num. 12. Vega tom. 2. sum. cap. 126. cas. 91. Rodriq; to. 2. sum. cap. 91. num. 6. Less. lib. 2. de iust. cap. 40. dub. 10. num. 75. Reginal. in praxi, lib. 18. nu. 304. Filliuc. tom. 1. tract. 26. cap. 8. num. 245. Suar. tom. 2. de relig. lib. 6. cap. 8. nu. 4. Sanch. 4. in dec. cap. 27. num. 9. Prob. Tum quia licet Superior det facultatem ad vouendum, tamen adhuc retinet sibi dominium voluntatis subditi, & rei offerendae per executionem voti, solum enim eam facultatem concedit, quae subdito sufficit, ut & voluntate propria, & re offerenda vtatur, vouendo, & exequendo votum. Quae facultas cum possit concedi absq; translatione dominij, ut constat, quia possum alicui concedere, ut re mea vtatur ad libitum suum, reseruando tamen semper mihi dominium eam resumendi; ergo existimandum est, quod Superior, saluo sibi dominio, illam concesserit. Tum quia id non obscurè colligitur ex cap. Noluit, & ex cap. Manifestum, 33. q. 5. ubi habetur, quod si maritus consentiat voto uxoris, & deinde reuocat, mulier non tenebitur amplius voto. Quare etiam si nullam rationabilem causam haberet Praelatus dictam licentiam reuocandi, adhuc reuocatio teneret, & subditus deobligaretur à voti executione, ut Val. loc. cit. col. 5. ver. Ceterum, Sayr. Ledes. Immo addit Sanch. loc. cit. num. 21. posse

D. Beynar.

P. Annon.

Pisanella

Bellouac.
Graffius.

Valentia.

Caietanus.
Aragon.
Sotus.
Valentia.
Ledesma.
Vega.
Rodriq;
Lessus.
Reginald.
Filliucius
Suarez.
Sanchez.

posse Prælatum irritare votum, etiam si concedendo facultatem vouendi, seu votum confirmando, protestatus esset, se illam irrevocabiliter concedere, & illud votum eximere à sui potestate, quia non potest à se abdicare dominium voluntatis subditi.

6. An autem peccaret Prælatus, sine causa dictam licentiam reuocando, putant aliqui quòd non, quia utitur iure suo; à ventali tamen non excusant alij. Videtur enim quòdam deformitas rectæ rationi contraria, quòd Superior, qui debet posse reddere rationem omni poscenti, hic solam voluntatem pro ratione habeat. Colligitur ex cap. Manifestum, 33, q. 5. Ita Ledesm. loc. cit. ver. Digo lo segundo; Val. loc. cit. col. 1. ver. Ad quam; Sayr. loc. cit. num. 14. Syllu. ver. Votum 4. q. 2. ver. Sextum. Vide infra num. 11. Immo aliqui putant, talem irritationem posse esse mortale; Regin. Ledes. Vega loc. cit. Sanch. num. 32. Sed nisi adfit contemptus, vel scandalum, non posse esse mortale, dicit Suar. loc. cit. cap. 4. num. 22. & hoc etiam si materia voti sit grauis.

7. Dico 2. Possunt Prælati regulares vota omnia simplicia suorum subditorum regulariter irritare. Ita Sayr. loc. cit. num. 8. Sot. loc. cit. Ledesm. cit. dub. ult. pag. mihi 826. Vega cas. 88. Azor par. 1. lib. 11. cap. 18. q. 16. Syllu. cit. dicto 5. Ang. ver. Votum 2. num. 3. Rosel. eod. 2. num. 14. Nauar. in man. cap. 12. num. 65. ver. Item quod verior; Rodriq; tom. 1. q. reg. q. 25. art. 5. Less. loc. cit. dub. 10. num. 74. A S. Faust. lib. 2. thes. q. 141. Regin. loc. cit. num. 231. Molf. tom. 1. sum. tract. 11. cap. 15. à num. 65. Miranda tom. 2. man. q. 32. art. 4. concl. 2. Filliuc. tom. 2. tract. 26. cap. 8. num. 241. Sanch. 4. in dec. cap. 33. à num. 2. Suar. tom. 2. de relig. lib. 6. cap. 7. num. 3. Portel in dub. reg. ver. Votum, num. 32. Prob. quia per professionem ita se tradit Religiosus in potestatem Superioris, ut hic super illum acquirat dominium super omnes eius actiones, ut dicitur in cap. Si Religiosus, de elect. in 6. ubi habetur, *Si Religiosus, cuius arbitrium non ex sua, cum velle, vel nolle non habeat, sed ex illius, quem vice Dei super caput suum posuit, & cuius imperio se subiecit, voluntate dependet.* & idem habetur in cap. Non dicatis, 12. q. 1. Atq; ita seruetur in praxi apud omnes Religiosos.

8. Noto 1. quòd hæc potestas vota subditorum irritandi competit Prælatis ex iure diuino naturali; eo enim ipso quòd quis Religionem proficitur, subijcitur per obedientiam ita arbitrio Prælatis, ut facta professione, iure naturali, & diuino, non possit ab illo suam voluntatem dimouere, sine ipsius iniuria. Ita Arag. 2. 2. q. 88. art. 8. col. 4. ver. Tertio est aduert. Suar. loc. cit. num. 4. & 6. Vega loc. cit. ver. Et finalmente nota; Sot. lib. 7. de iust. q. 3. art. 1. Mir. loc. cit. concl. 6. Rodriq; loc. cit. & par. 2. sum. cap. 91. num. 1. Ledesm. 2. par. sum. tract. 10. de vo. cap. 7. dub. 2. ver. Digo lo tercero; Sayr. in clau. reg. lib. 6. cap. 10. num. 7. ver. Potestas autem, A S. Faust. loc. cit. q. 151. Sanch. loc. cit. cap. 24. num. 32. Azor tom. 1. lib. 11. cap. 18. q. 3.

9. Noto 2. quòd Prælatus potest irritare vota merè interna, ut vota faciendi quotidie tot actus amoris, fidei, &c. Licet enim Prælatus

tales actus, ut potè merè internos, & nihil impediens alia opera obedientia, prohibere non possit, potest tamen ab eis auferre obligationem voti. Tum quia hoc ab bonum Religionis regimen pertinere potest. Tum quia cum petitur à Prælato voti irritatio, iam transit votum illud internum in externam materiam. Tum quia quando dicitur, quòd Ecclesia non iudicat de internis, intelligitur, quòd de illis non iudicat potestate iurisdictionis, at verò potestate dominij bene de illis iudicare potest. Tum quia aliud est, actus internos iubere, vel prohibere, aliud ab obligatione liberare, prius enim onus est, ac proinde præceptum de illo imponere, petit posse de illo iudicare, & transgressores cogere, quòd nulli potestati conuenit; 2. autem cum onus non imponat, sed ab eo liberet, non indiget potestate legis, aut præcepti ferendi circa illud, unde, cum sit fauorabilius, Prælato Religionis denegandum non est. Ita Suar. tom. 2. de relig. de vo. lib. 6. cap. 7. nu. 8. Sanch. 4. in dec. cap. 34. num. 40. Portel in dub. reg. ver. Votum, num. 32.

10. Noto 3. quòd Prælatus potest irritare ea subditorum vota, ad quorum materiam seruandam aliàs tenentur, ut V. G. votum non furandi, non blasphemandi, non mentiendi, pecunias non tangendi, camillas non deferendi in Ordine nostro. Quia cum sit dominus voluntatum suorum subditorum quantum ad ea, quæ non sunt de necessitate salutis, & concernere possunt rectam ipsorum subditorum directionem in uitam æternam, potest omne id prohibere, quòd à radice pullulat voluntatis. Cum ergo noua illa obligatio uoti super aliàs debita sit effectus voluntatis, & non sit de necessitate salutis, illam etiam prohibere potest. Ita Sot. loc. cit. assert. 4. uer. At uerò non facile; Aragon. loc. cit. col. 4. uer. His positis; Ledes. tom. 2. sum. tract. 10. de vo. c. 7. dub. ult. uer. A la qual digo; Sayr. loc. cit. nu. 8. Nauar. in man. cap. 12. num. 65. Regin. in praxi, lib. 18. num. 321. uer. Aduerte autem. Filliuc. tom. 2. tract. 26. cap. 8. num. 242. Azor cit. q. 16. 17. Less. lib. 2. de iust. cap. 40. dub. 10. num. 74. Sanch. loc. cit. cap. 33. num. 7. Vega 2. par. sum. cap. 126. cas. 90. uer. Terzo può far uoto; Suar. cit. num. 7. Val. tom. 3. disp. 6. q. 6. par. 6. col. 7. uer. Ceterum. Molf. tom. 1. sum. tract. 2. cap. 15. num. 84. Rodriq; tom. 1. q. reg. q. 25. art. 4.

11. Noto 4. quòd Superior potest licitè subditorum uota irritare absq; ulla causa. Tum quia, cum sit dominus, potest, iure suo pro libito uti. Tum quia, cum uota non sint firma sine illius consensu, nullo iure cogitur illum præstare. Et in hoc puncto facio differentiam, quando Superior iam licentia concesserat; nam eo casu dixi num. 6. quòd non potest absq; culpa uentali sine ratione aliqua ea irritare. Tum quia quòd semel placuit, ampliùs sine ratione superueniente displicere non potest. Tum quia in hoc semper adest aliqua deformitas, & illa retractatio uel causam dicit, uel lenitatem. Tum quia illud uelle, & nolle pro solo libito voluntatis in Religiosorum Prælatis uituperabile est. At quando nondum confirmauit, etiam si nulla adfit causa, nulla talis deformitas apparet, unde etiam à uentali excusandus est.

Sayrus.
Sotus.
Ledesma.
Vega.
Azor.
Syluosther.
Angelus.
Rosella.
Nauarrus.
Rodriq;
Lessius.
A S. Faust.
Reginald.
Molfesius.
Miranda.
Filliucius.
Sanchez.
Suarez.
Portel.

Suarez.
Sanchez.
Portel.

Sotus.
Aragon.
Ledesma.
Sayrus.
Nauarrus.
Reginald.
Filliucius.
Azor.
Lessius.
Vega.
Valentia.
Molfesius.
Rodriquer.

D. Anton.

Llamas.

Suarez.

Sayrus.

Bonacina.

Aragon.

S. Faust.

est: Atq; ita Nauar. loc. cit. num. 69. Azor loc. cit. q. 5. Antonin. 2. par. tit. 11. cap. 2. §. 7. ver. Item nota; Ledesm. loc. cit. dub. 2. pag. 823. Llamo 3. par. met. cap. 4. §. 42. Vega loc. cit. cas. 89. Rodriq; cit. art. 7.

12. Noto 5. quòd vota possunt à Prælati irritari, inuito vouente, quia cum irritatio pendeat à potestate dominatiua Superioris, inferior eam impedire non potest. Suar. loc. cit. cap. 1. num. 13. Sayr. in clau. reg. lib. 5. c. 8. num. 6. Sanch. 4. in dec. cap. 24. num. 25. Bonac. in dec. disp. 4. q. 2. par. 7. §. 2. num. 35. Arag. 2. q. 89. art. 9. in princ. A. S. Faust. lib. 2. thes. q. 27. Portel in addit. ad dub. reg. ver. Votum, num. 57. An autem similiter dispensatio, inuito vouente, fieri possit, negat Suarez, & Arag. Quia est beneficium, quod in inuitum non cõfertur. Affirmant Sanch. num. 26. & Bonacina quando id possit bonum commune, quia non potest subditus sua voluntate priuare Superiorem potestate, quam habet. Illius vota dispensandi, si bonum commune id possit. Commutare autem vota, inuito vouente quòd non possit Superior, dicunt Suar. Sanchez, Bonac. quia per commutationem transfertur eadem voti obligatio in aliam materiam, & sit nouum votum, quod sine voluntate vouentis fieri non potest.

13. Noto 6. quòd potest subditus voti sui irritationem à Prælato petere, tam antequam illud confirmauerit, quam post, nec peccat villo modo, etiamsi nullam talis irritationis causam habeat, nisi solum quia eum tædet votum implere. Tum quia in hoc vitur iure suo, quo potest optare grauiamen sibi impostum auferri, immo, & licitis medijs procurare, nec in hoc vlla apparet deformitas. Tum quia vniciq; licet sua commoda honesta bonis artibus procurare. Ita Suar. tom. 2. de relig. lib. 6. de vo. cap. 7. num. 16. Sayr. in clau. reg. lib. 6. cap. 10. nu. 14. Llam. & Vega loc. cit. Nec refert, quòd Prælati post voti confirmationem illud licitè nequeat irritare sine causa, vt dixi sup. num. 6. quare si subditus irritationem petat sine causa, cum sit causa peccati venialis Prælati, non videtur posse à veniali excusari. Non refert, inquam, quia multa licitè petuntur, quæ tamen licitè concedi nequeunt. Vnde Prælati, qui videt se iam votum illud confirmasse, si non appareat causa irritationis, debet illam petitionem denegare, alioquin venialiter peccabit. An autem petens irritationem voti confirmati, teneatur illam circumstantiam confirmationis exprimere? Dic, quòd non, si causam irritationis habeat, & exprimat; si nullam causam habeat, tenetur, vt possit Prælati ex suo dicto suam conscientiam formare.

14. Noto 7. quòd vota semel irritata non reuiscunt, etiamsi vouens liberetur à Superioris potestate, & ponatur in statu, in quo vouere, & complere posset: vel etiamsi Superior irritationem à se sine causa factam retractet. Tum quia votum semel irritatum, cum ipso facto reddatur nullum, non potest iterum habere vim obligandi, nisi renouetur; l. Cum ex causa, Cod. de remiss. pig. Tum quia id colligitur ex cap. Quidam, & ex cap. Placet, de conuer. coniug. Ex quibus constat, quòd coniug. cuius professio irritata fuit ab altero co-

niuge, non tenetur, illo mortuo, ad Religionem redire. Ita Val. loc. cit. col. 6. ver. Ita igitur est: A. S. Faust. lib. 2. thes. q. 28. & q. 164. Sayr. in clau. reg. lib. 6. cap. 10. num. 10. & 13. fine; Nauar. in man. cap. 12. num. 66. Vega 2. par. sum. cap. 126. cas. 95. Reginald. in praxi, lib. 18. num. 305. Suar. tom. 2. de relig. lib. 6. cap. 7. num. 13. Azor tom. 1. lib. 11. cap. 18. q. 4. Aragon. 2. 2. q. 88. art. 8. fine; Rodriq; par. 2. sum. cap. 91. num. 8. Bonac. in dec. disp. 4. q. 2. par. 7. §. 2. num. 36. Sanch. 4. in dec. cap. 26. nu. 3. & 4. & cap. 33. num. 10. Filiuc. tom. 2. tract. 26. cap. 8. num. 243. Et aduerte, quòd subditus votum irritatum implens vt sic, & formaliter, peccat, quia contra obedientiam agit, & vitur illa operatione contra domini voluntatem. Ita Sayr. loc. cit. num. 13. Vega cas. 91. ver. La segunda cosa; A. S. Faust. q. 159. Reg. num. 297. ver. Tertium est. Rodriq; num. 7. qui addit, tunc impleri votum contra voluntatem Prælati, quando ab ipso sponte, non ad instantiam vouentis irritatum est.

15. Noto 8. quòd Superiores regulares, qui habent hanc potestatem irritandi vota, sunt Correctores, seu Vicarij conuentus, Correctorem sustinere non valentis, Prouinciales, & Generales; quia hi omnes dominatiuam habent in subditos potestatem, acquisitam per votum obedientiæ. Ita Suar. loc. cit. num. 17. Reg. nu. 224. Filiuc. cit. Sanch. 4. in dec. c. 33. num. 15. Molfes. tom. 1. sum. tract. 11. cap. 15. num. 66. A. S. Faust. cit. q. 152. Ledesm. 2. par. sum. tract. 10. de vo. cap. 7. dub. 2. pag. mihi 822. Vega cas. 88. Portel in addit. ad dub. reg. ver. Votum, num. 69.

16. Si quæras, an Subprior, vel Vicarius relictus à Correctore, conuentu egrediente, eodem die reuersuro, possit vota irritare? R. Subpriors non posse, quia vere Prælati non sunt, nec potestatem habent dominatiuam, sed solum habent officium coadiutoris in certis rebus particularibus plus, minusuè, iuxta Religionum varietatem. Neq; etiam posse puto Vicarios, à Correctore statim reuersuro relictos. Quia licet in casu alicuius necessitatis negandum non sit, hos posse aliquid sub merito obedientiæ præcipere, cum in eo de voluntate Prælati præsumatur, hac tamen potestas irritandi vota non præsumitur concedi, cum non possit dari casus adeò vrgens, quin possit expectari Corrector. Si autem Subpriors in absentia Prioris habeant eandem auctoritatè, quam Prior, tunc, cum sint verè substituti ad omnia genera causarum, puto, quòd hac facultate potiantur. Et idem dico de Vicarijs relictis à Correctore, per multos dies non reuersuro. Quia tunc censentur Correctores omnem suam auctoritatem pro restra administratione conuentus eis delegare, vt docent Suar. Reginald. loc. cit. Sanch. num. 16. Molf. num. 69.

17. Si quæras etiam, an Visitatores, qui mixtuntur ad visitandas aliquas factas provincias, habeant facultatem irritandi vota? R. in Ordine nostro non habeo dubium, quòd hac facultate potiantur, quia dantur ad vniuersitatem causarum, & cum ampla potestate tam in spiritualibus, quam in temporalibus. Pro alijs Ordinibus videndæ singulorum constituciones. Simpliciter dicendum est, dictos Visitato-

Valentia.

A. S. Faust.

Sayrus.

Nouarrus.

Vega.

Reginald.

Suarez.

Azor.

Aragon.

Rodriq;

Bonacina.

Sanchez.

Filiucius.

Suarez.

Sayrus.

Llamas.

Vega.

fitatores hae potestate potiri. Et ita docent Sanchez. loc. cit. num. 15. & cap. 24. num. 23. A S. Faust. lib. 2. thes. q. 154. Azor. tom. 1. lib. 11. cap. 18. q. 3. ver. Monachorum verò; Molfes. loc. cit. num. 7. Sayr. in clavi reg. lib. 6. cap. 10. num. 16. Portel loc. cit. Et quod hæc facultas irritandi vota possit alijs etiam solitarie delegari, Sanch. cit. cap. 24. num. 54. Portel in dub. reg. ver. Votum, num. 45. Et quod possit etiam delegari à Superiore excommunicato non tolerato, quia non est actus iurisdictionis, sed dominij, Sanch. cit. num. 55. Bonac. in dec. disp. 4. q. 2. par. 7. §. 2. num. 31. ver. Addo cum. Et quod maior Superior possit inferiori Prælato iusta aliqua de causa reservare irrationem alicuius voti, sicut potest reservare alia circa regimen, Suar. tom. 2. de relig. lib. 6. c. 7. num. 17. Sanch. 4. in dec. cap. 33. num. 17.

18. Quæres etiam, an Prælatus inferior possit irritare votum subditi, factum ex superioris Prælati licentia? Respondo quod non. Quia potestas Superioris, siue iurisdictionis, siue dominij, non pendet ab inferiori; Suar. loc. cit. cap. 8. num. 2. Sanch. cap. 27. num. 4. Portel cit. num. 39. A S. Faust. cit. q. 160. Regin. in praxi, lib. 18. num. 324. ver. Vnum est, Filliuc. tom. 2. tract. 26. cap. 8. num. 244. potest tamen inferior votum illud dispensare, quia cum votum sit de se dispensabile, & dispensatio non sit reservata, non apparet cur nequeat fieri. Suar. loc. cit. cap. 10. num. 19. Portel num. 44. & in addit. num. 80. Sanch. cap. 42. num. 5. Molfes. tom. 1. sum. tract. 11. cap. 15. num. 165. At verò superior Prælatus potest irritare votum subditi, confirmatum ab inferiori Prælato; quia inferior potestas à superiori pendet; immo etiam potest superior Prælatus irritare votum factum ab inferiori, quia illius subditus est, & docent ijdem DD. Suar. num. 3. A S. Faust. q. 161. Rodriquez 2. par. sum. cap. 91. num. 7. Sanchez cap. 27. num. 5. Superior tandem æqualis succedens potest irritare votum factum, & confirmatum auctoritate sui prædecessoris, abiq; causa, non aliter, ac si abiq; vlla licentia fuisset emissum, quia, cum par in parem non habeat imperium, cap. Innotuit, de elect. licentia Superioris præcedentis æqualis non potest succedere æquali præiudicare; Sanch. 4. in dec. cap. 27. num. 36.

19. Noto 9. quod Prælatus non potest irritare votum arctioris Religionis, quia hoc votum est extra potestatem illius, iure canonico sic disponente in cap. Licet, de reg. Sanchez loc. cit. cap. 33. nu. 2. Ledes. 2. par. sum. tract. 10. de vo. cap. 7. dub. ult. ver. Ala qual digo lo primero, pag. mlii 826. Suar. tom. 2. de relig. lib. 6. cap. 7. num. 9. Vega 2. par. sum. cap. 126. cas. 95. ver. Finalmente nota, Azor loc. cit. cap. 18. q. 18. Sayr. in clavi reg. lib. 6. cap. 10. n. 9. Regin. in praxi, lib. 18. num. 321. ver. Adverte autem, Filliuc. tom. 2. tract. 26. cap. 8. num. 242. Molfes. 1. par. sum. tract. 11. cap. 15. num. 79. A S. Faust. lib. 2. thes. q. 150. Rodriquez tom. 1. q. reg. q. 25. art. 4. Potest tamen in isto voto Prælatus dispensare. Tum quia est votum simplex, & nullibi reperitur reservatum. Tum quia tempore, quo Religiosus tale votum emittit, est ita subditus Prælato, vt teneatur eius voluntatem sequi: Ita Aragon. 2. q. 88.

art. 8. concl. 5. Ledes. & Vega loc. cit. Rodriquez loc. cit. & 2. par. sum. cap. 91. nu. 4. A S. Faust. loc. cit. q. 149. Sanch. cit. cap. 42. num. 2. Sayr. cit. cap. 11. num. 90. & 91. Less. lib. 2. de iust. cap. 40. dub. 13. num. 107.

20. Noto 10. quod potest similiter Prælatus Religionis irritare promissiones suorum subditorum. Tum quia Religiosus, cum velle, & nolle non habeat, non potest se obligare, nisi de mandato, & licentia Superioris. Tum quia si potest Prælatus irritare promissiones factas Deo per vota, poterit multo magis irritare promissiones factas homini. Ita Nauarrus lib. 1. conf. de pact. conf. 7. num. 4. & 5. Suar. tom. 3. de relig. lib. 2. cap. 13. nu. 8. Graff. tom. 2. conf. lib. 3. de vo. conf. 1. num. 13.

21. Sed quid, si subditus ex licentia Prælati aliquid alicui extra Religionem promiserit, poterit ne Prælatus eam promissionem, & licentiam irritare? Respondo aliquos affirmatue tenere, vt Aragon. 2. q. 88. art. 8. ver. Est aliud dubium, ibi, *Vel secundo*, Less. loc. cit. dub. 10. num. 75. ver. Ad 2. quia non solum promissio, sed etiam executio pendet à voluntate Prælati. Alij negant, Suar. tom. 2. de relig. lib. 6. de vo. cap. 8. num. 3. Sanch. 4. in dec. cap. 27. num. 23. & lib. 7. cap. 31. nu. 41. & lib. 9. de matr. disp. 40. num. 14. Bonac. in dec. disp. 4. q. 2. par. 7. §. 2. num. 15. ver. Addo. Portel in addit. ad dub. reg. ver. Votum, num. 63. Quia alijs nemo auderet cum subditis religiosis contrahere, quod esset valde Religionis nocivum. Fatetur tamen Sanch. 4. in dec. cit. subditum non implentem promissum, renitente Superiore, non peccare. Quia licet Superior peccet, non tenetur subditus, eo invito, exequi. Adde, quod non solum non potest Prælatus, qui dictam licentiam dedit, eam irritare, sed nec Superior, vel successor illius. Tum quia Religiosus ex ea promissione obligatur civiliter, & naturaliter, vt docent Abb. in cap. Ex rescripto, de iur. iur. num. 1. Sanch. 7. in dec. cap. 31. num. 40. Tum quia Prælatus successor tenetur stare contractui prædecessoris, vt multis probat Rodriquez tom. 3. q. reg. q. 26. art. 1.

22. Noto 11. quod possunt similiter, & eodem modo Prælati regulares iuramenta suorum subditorum irritare. Habent enim huiusmodi iuramenta voti rationem, pariq; ambulant passu. Ita D. Thom. 2. 2. q. 89. art. 9. ad 3. D. Antonin. 2. par. tit. 10. cap. 6. §. 2. Sor. lib. 8. de iust. q. 1. art. 9. Regin. in praxi, lib. 18. nu. 64. Sanch. 3. in dec. cap. 19. num. 2. Less. lib. 2. de iust. cap. 42. dub. 12. num. 61. Sayr. in clavi reg. lib. 5. cap. 8. num. 5. Filliuc. tom. 1. tract. 25. cap. 9. num. 259. Suar. tom. 2. de relig. tract. de iur. lib. 2. cap. 38. num. 4. sine Graff. tom. 2. conf. lib. 3. de vo. conf. 1. n. 13. Bonac. in dec. disp. 4. q. 1. par. 17. num. 4.

23. Noto 12. quod Prælati regulares non possunt vota à se ipsis facta per se ipsos irritare, vel id suo confessorio committere; nam Superior potest irritare vota ratione dominij, quod habet in voluntatem subditorum, vnde in his votis semper includitur conditio, Si Superiori placuerit, at vota Superiorum nullam talem habent tacitam conditionem à sua voluntate pendente, sed à voluntate suorum maiorum, si ipsi forte alicui potestati dominatiuz sub-

Lefius

Nauarrus
Suar. Graffius

Abbas

Rodriquez

D. Thom.
D. Anton.
Sor.
Reginald.
Sanchez.
Lefius.
Sayrus.
Filliucius.
Suar.
Graffius.
Bonacina

subduntur. Quare non possunt sua vota irritare, aut alijs irritanda committere. Ita Sanch. 4. in dec. cap. 24. num. 60. A S. Faust. lib. 2. thes. q. 26. Possunt tamen dicti Praelati secum dispensare non solum in votis, sed etiam in irregularitatibus, praecipis Ecclesiae, acq; in coe-teris, in quibus possunt dispensare cum suis subditis. Licet enim dispensatio sit actus iurisdictionis, cum tamen non sit contentiosa, sed voluntaria, potest in se ipsum exerceri, nec repugnat, idem secundum diversas rationes esse agens, & patiens, ut cum quis concedit indulgentias, & illas lucratur. Neq; hic requiritur distinctio personae, ut in absolutio- ne a peccatis. Et cum sit actus delegabilis, nihil obstat quominus Praelatus possit hanc facultatem alteri committere, ad secum dispensan- dum; & Superior non debet esse peioris con- ditionis, quam subditi, quando defectus non est in radice. Ita D. Tho. in 4. d. 20. q. 7. art. 5. q. 4. ad 3. Sanch. 8. de matr. disp. 3. num. 9. & 4. in dec. cap. 37. num. 45. & cap. 39. num. 12. A S. Faust. lib. 3. thes. q. 45. num. 3. Molf. to. 1. sum. tract. 11. cap. 15. num. 118. Innuat Val. to. 4. disp. 7. q. 20. par. 3. col. 3. ver. Secundò asseri- mus; Sor. in 4. d. 21. q. 11. art. 4. sol. 4. ver. Con- traria hanc; Sa ver. Religio, num. 47. Vide to. 1. huius op. q. 1. cap. 8. §. 5. concl. 6.

24. Dico 3. Possunt Praelati regulares dis- pensare in votis suorum subditorum. Sayr. in clavi reg. lib. 6. cap. 11. num. 83. Sanch. 4. in dec. cap. 39. num. 3. Val. to. 3. disp. 6. q. 6. p. 7. col. 10. ver. Sed cum constet. Less. lib. 2. de iust. cap. 40. dub. 13. num. 107. Rodrig. tom. 1. q. 1. reg. q. 125. art. 4. Suar. tom. 2. de relig. lib. 6. de vo. cap. 10. num. 15. & tom. 4. tract. 1. lib. 2. cap. 12. num. 10. Portel in addit. ad dub. reg. ver. Votum, n. 72. Reginald. in praxi, lib. 18. num. 340. Nauar. in man. cap. 12. num. 75. ver. Tertio quod; Pilliuc, tom. 2. tract. 26. cap. 9. num. 249. Mir. tom. 2. man. q. 32. art. 1. concl. 3. Molf. loc. cit. num. 116. A S. Faust. loc. cit. q. 21. Bonac. in dec. disp. 4. q. 2. par. 7. §. 4. num. 26. ver. Item Praelati. Prob. quia dispensare est actus iurisdictionis spiri- tualis, solis Praelatis ecclesiasticis iure ordi- nario competens, ut probat D. Tho. 2. 2. q. 88. art. 12. Suar. loc. cit. num. 1. Sanch. cit. cap. 37. num. 16. Cum ergo Praelati regulares sint Prae- lati ecclesiastici iure ordinario, & habeant au- thoritatem quasi Episcopalem, sintq; à iurisdic- tione Episcoporum exempti, non est, cur hec potestas eis denegetur.

25. Dico 4. Possunt Praelati regulares com- mutare omnia vota simplicia suorum subdito- rum. Ita Molfel. tom. 1. sum. tract. 11. cap. 15. num. 199. A S. Faust. lib. 4. thes. q. 3. Mir. to. 2. man. q. 32. art. 3. Ledes. tom. 2. sum. tract. 10. de vo. cap. 8. ver. Digo lo quarto, pag. mihi 852. Portel in dub. reg. Votum num. 41. & in addit. num. 93. Sanch. 4. in dec. cap. 49. num. 28. Reginald. in praxi, lib. 18. num. 351. Less. lib. 2. de iust. cap. 40. dub. 11. num. 94. Sayr. in clavi reg. lib. 6. cap. 11. num. 117. & cap. 12. num. 15. Suar. tom. 2. de relig. lib. 6. de vo. cap. 12. n. 10. Bonac. in dec. disp. 4. q. 2. par. 8. nu. 10. Prob. tum quia commutatio est actus iurisdictionis spiritualis, qui Praelatis ecclesiasticis conuenit. Tum quia qui potest dispensare, quod est plus, potest etiam commutare quod est minus.

26. Ad vltimum hic nota, quòd Papa potest similiter vota Regularium irritare, ratione voti obedientiae, quod extenditur ad ipsum tanquam Generalissimum omnium Religio- num, ratione cuius acquirit in eos potestatem dominatiuam, non minus quam alij Praelati Religionis. Non potest tamen Papa irritare vota secularium, nec Clericorum, nec Episcoporum; quia etiam in hos iuxta potestatem ad eos dirigendos in hunc spi- ritualem, ideoq; possit iuxta de causa in votis ipsorum dispensare; non tamen habet in eos potestatem dominatiuam, requisitam ad sub- ditorum vota pro arbitrio irritanda. Quia hec nec erat illi necessaria, nec apparet, vnde il- lam hauserit. Et est à posteriori signum, quòd tam Episcopi, quam Clerici multos contra- ctus faciunt absq; consensu, immo contra vo- luntatem Papae. Atq; ita D. Tho. 2. 2. q. 186. art. 5. ad 3. Reginald. loc. cit. num. 296. ver. Atq; his; Sayr. in clavi reg. lib. 6. cap. 10. nu. 17. Suarez tom. 2. de relig. lib. 6. de vo. cap. 2. num. 3. & 4. & cap. 7. num. 18. Sanch. 4. in dec. cap. 24. d. num. 18. Azor tom. 1. lib. 11. cap. 13. q. 3. ver. Quare an saltem. Less. lib. 2. cap. 40. dub. 10. num. 66. Rodrig. tom. 1. q. 1. reg. q. 25. art. 5. Sor. lib. 7. de iust. q. 3. art. 1. Ledes. 2. p. lum. tract. 10. de vo. cap. 8. dub. 2. ver. Digo lolegundo, pag. mihi 838. Nauar. in man. cap. 12. num. 76. ver. Sextò dicimus, A S. Faust. lib. 2. thes. q. 12. 13. 15. Vnde collige, quòd ita pa- est pater Regularium potiori iure, quam alio- rum christianorum, etiam Clericorum, etiam Episcoporum. Nam in hos solam habet iurisdic- tionem, in Regulares verò etiam absolu- tum dominium quò ad omnes eorum actiones, sicut pater in filios. Quare tenetur etiam illis magis saeuere. Qui enim plus liberaliter, & voluntarie dedit, plus accipere meretur, etiam ratione gratitudinis. Collige etiam, quòd Regulares, quos non male vocabat quidam Sen- tiarè nostris. Cor Ecclesiae, sunt magis colligati Ecclesiae, quam alij: vnde tenentur maiores pro Ecclesia, ut semper fecerunt, labores perferri.

27. Et si tandem queras, an possint Praelati regu- ares irritare vota suorum subditorum sim- plicia referata Papae, ut peregrinationis Hie- rosolymitanae, Compostellanae, Romanae, & Laurentianae? (si est Papae reservatum, ut falsò putare Nauar. tom. 1. de reg. num. 27. dicunt Azor cit. cap. 19. q. 4. ver. Mihi videtur, & A S. Faust. lib. 3. thes. q. 46.) & quòd sic. Tum quia ista vota non possunt esse firma absq; consensu Praelati, ut dixi sup. num. 4. immo putat Rodrig. tom. 2. sum. cap. 91. nu. 2. quòd non possint Regulares talia peregrina- tionum vota facere, per priuilegium Bene- dicti XIII. vnde si quae talia faciunt, sunt ipso facto nulla: nec tenentur ea manifestare Prae- latis pro irritatione; quod etiam dicit Vega 2. par. sum. cap. 126. casu 90. Tum quia etiam post datum consensum, materia voti adhuc, & voluntas subditi executiua, est subiecta do- minio Praelati; vnde semper potest illa irritare. Ita Suar. to. 4. de relig. tract. 1. lib. 2. c. 12. n. 10. Sanch. 4. in dec. cap. 33. num. 10. Non potest tamen Praelatus in ijs dispensare, quia sunt Papae reservata; & talis potestas illi necessa-

Sayrus.
Sanchez.
Valensia.
Lefsius.
Rodriguez.
Suarez.
Portel.
Reginald.
Nauarrus.
Filliucius.
Miranda.
Molfesius.
A S. Faust.
Bonacina.
D. Thom.

D. Thomas.
Reginald.
Sayrus.
Suarez.
Azor.
Lefsius.
Rodrig.
Sotus.
Ledesma.
Nauarrus.
A S. Faust.
Rodrig.
Vega.
Suarez.

Miranda.
Portel.

D. Thom.
Sanchez.
Barbosa.

ria non est, cum possit alia via, nimirum per irritationem, bono suz Religionis regimini providere. Ita Mir. tom. 2. man. q. 32. art. 1. concl. 2. Portel in dub. reg. ver. Votum, nu. 42. Et adverte, quod ista vota peregrinationis commutantur simul cum alijs votis in votum religiosz professionis, vt est communis opinio D. Tho. in 4. d. 38. q. 1. art. 4. q. 4. ad 1. Sanch. 5. in dec. cap. 5. a num. 36. Barb. in. cap. 4. de vo. num. 2.

C A P. IV.

An Pralati regulares habeant facultatem censuras ferendi in suos subditos.

D. Thom.
Paludan.
Sorus.
Coarun.
Nauarrus
Syluester.
Sayrus.
Henriq.
Coninck.
Vasquez.
Rodriq.
Suarez.
Tribarnes
Miranda.
Filliucius
Auila.
Longus.
Llamar.
Bonacina.
Portel.
P. Sorus.
Alerius.
Ghetius.
Bayus.
Gemoni.
Angelus.
Pisanella.
Cruz.
Seb. Cesar.
P. Gregor.
Homobon.
Grassius.
Azor.
Taburin.

IDE D. Tho. in 4. d. 18. q. 2. art. 2. & d. 19. q. 1. art. 2. q. 3. corp. Palud. in 4. d. 18. q. 2. Sot. in 4. d. 22. q. 2. art. 1. Co-uar. in cap. Alma mater, p. 1. §. 11. Nauar. in man. cap. 27. a num. 5. Sylu. ver. Excom. 1. num. 5. Sayr. lib. 1. de cens. cap. 6. Henriq. in sum. lib. 13. cap. 24. §. 3. Coninck disp. 13. de cens. dub. 4. a num. 31. Valq. tom. 4. in 3. par. tract. de excom. dub. 17. Rodriq. tom. 2. q. reg. q. 59. art. 1. Suar. tom. 4. de relig. tract. 1. lib. 2. cap. 9. a num. 4 & tom. 5. in 3. par. disp. 2. sect. 2. num. 9. & disp. 18. lect. 1. Yribarn. in 4. d. 18. q. vn. disp. 16. sect. 6. Mir. tom. 2. man. q. 35. art. 8. & q. 36. art. 4. & q. 37. art. 4. Filliuc. tom. 1. tract. 11. cap. 2. a num. 31. Auil. de cens. par. 2. disp. 1. cap. 3. Long. de cas. refer. par. 1. sect. 1. art. 2. num. 1. & art. 6. num. 3. Llamar. 1. par. met. cap. 9. §. 16. Bonac. de cens. q. 1. par. 2. num. 5. Portel. in dub. reg. & in addit. ver. Abbas. P. Sot. de excom. lect. 4. Alter. tom. 1. de cens. disp. 3. Ghet. in theol. mor. ver. Excom. cap. 2. Bayus in theat. scien. theol. lib. 2. cap. 100. Gemon. de sac. immun. lib. 3. cap. 14. num. 9. Angel. ver. Excom. 1. §. 3. Pifanel. eod. 1. §. 1. Cruz in direct. cons. tract. de cens. art. 1. concl. 3. S. Cesar. de Eccl. Hierarch. par. 2. disp. 8. §. 6. num. 16. P. Greg. lib. 4. decr. tit. 16. cap. 4. Homob. tom. 2. exam. tract. 11. c. 1. q. 1. Grass. tom. 1. c. 1. lib. 5. de sent. excom. conf. 1. num. 9. Azor tom. 1. lib. 12. cap. 20. q. 7. Tamb. tom. 2. de iu. Abb. disp. 14. q. 1.

2. Dico 1. Possunt Pralati regulares, Generales scilicet, Prouinciales, & Correctores suos subditos excommunicare. Ita DD. cit. D. Tho. d. 18. Palud. concl. 9. & 10. Sor. ver. Nomine autem Pralatorum, Henriq. §. 3. Co-uar. num. 1. Sayr. num. 13. Valq. num. 2. Filliuc. num. 33. Prob. tum ex iur. can. cap. Cum ab Ecclesiarum, de off. ord. vbi Panor. num. 10. cap. Cum in Ecclesijs, iuncta glos. ver. Excom. de ma. & obed. cap. Sicut tuis, iuncta glos. ver. Sub interminatione, de sm. cap. Transmissam, de elect. Tum quia Pralati regulares habent iurisdictionem Ecclesiasticam, non solum in foro interno, sed etiam in foro externo, vt saepe dictum est. Sed talem iurisdictionem habentibus competit facultas ferendi censuras, cap. Quarenti, ibi Index, de ver. sign.

Tum quia alioquin potestas iurisdictionis esset inutilis, nisi gauderet facultate coercendi, & innuit Trid. sess. 25. cap. 3. de refor. ibi, ad conuincendos in officio populos. Tum quia censura est veluti gladius Ecclesiasticus, cap. Dilecto, de sent. excom. in 6. Trid. loc. cit. Qui gladius perinde est in Ecclesia, ac gladius temporalis in Republica ciuili; cap. Inter hzc, 33. q. 2. gladius autem temporalis tribuitur iudicibus habentibus iurisdictionem, l. Imperium, ibi, animaduertendum, ff. iurisdic. ergo & gladius spiritualis iisdem iudicibus tribuendus est.

3. Noto 1. quod hzc potestas censuras ferendi competit Pralatis regularibus tum iure communi cit. tum iure priu. vt constat ex to. 1. nostr. priuile. in const. Pyr. §. 1. & in const. 26. Sixti IV. §. 4. & quod priuilegium hoc possit, constat ex cap. Cum contingat, de for. comp. & cap. Duo, de off. ord. & ita docent Suar. tom. 5. in 3. par. disp. 2. sect. 2. num. 9. Henriq. Rodriq. Mir. loc. cit. Tu ex iure diuino, Matth. 18. Quacumq; alligaueritis super terram, erunt ligata & in celo, & quacumq; solueritis, &c. Tum etiam ex iure naturali, eo enim ipso quod aliqua Religio confirmatur ab habente auctoritatem, & eximitur a iurisdictione Ordinarij, iure natura confurgit in capite, & Superiore dictz Religionis legitime electo hac potestas subditos excommunicandi; nam alioquin no possit illa Religio conseruari, nec illa confirmatio quidquam prodesset, si Religiosi non possent coerceri. At Ecclesia nullum habet armorum genus fortius ad continendos populos in officio excommunicatione, vt ait Trid. loc. cit. Ita Sot. in 4. d. 22. q. 2. art. 1. concl. 1. Vnde constat, quod cum hac potestas dictis Pralatis competit ordinario iure, potest a dictis tonies, quoties, & cumcumq; voluerit delegari, vt habetur in l. More, ff. de iurisd. omni. iud.

4. Noto 2. quod capitula generalia, & prouincialia possunt excommunicare; nam possunt statuta tacere, illorumq; obseruantia sub pena excommunicationis lata sententia, vel ferenda precipere; arg. cap. Graue nimis, de proba. Ita Suar. loc. cit. Auila de cens. par. 2. disp. 1. cap. 3. dub. 1. Filliuc. tom. 1. tract. 11. cap. 2. n. 33. Sayr. de cens. lib. 1. cap. 6. num. 20. Sot. loc. cit. ver. At qui Pontifex. Non possunt tamen ferre excommunicationem capitula localia, quia cum hec capitula non habeant auctoritatem extra conuentum, & consequenter extra se ipsa, sequeretur, quod possent capitulares se ipsos excommunicare, quod est contra naturam excommunicationis, quz est actus iurisdictionis per modum sententia coadiuz, & nemo se ipsum cogit, sed subditum; & nullibi reperitur illis concessum. Ita D. Tho. addit. ad 3. par. q. 22. art. 4. Auila loc. cit. dub. 7. concl. 2. Sayr. loc. cit. cap. 5. num. 22. Nauar. in man. cap. 27. nu. 62. Sot. loc. cit. art. 2. concl. 1. Suar. tom. 4. de relig. tract. 1. lib. 2. cap. 9. num. 6. Ista autem capitula, sicut aliq; communitates, excommunicari non possunt, bene tamen singuli de communitate; nam excommunicatio solum fertur pro peccato mortali, quod est actus personalis, communitas vero non peccat, nisi quia singuli peccant, vnde illa non potest immediate excommunicari, & habetur in c. Romana, §. fin. de sent. exc. in 6. Itaque DD. communiter, D. Tho. in 4. d. 18. q. 2. art. 3.

Suarez.
Henriq.
Rodriq.
Miranda.

D. Tho.
Auila.
Sayrus.
Nauarrus
Sorus.
Suarez.

Auila.
Sotus.
Diranda.
Suarez.
Vasquez.
Ghesius.
P. Greg.
Sayrus.
Henriq.
Barbosa.

art. 3. q. 1. corp. Auil. loc. cit. cap. 4. disp. vn. dub. 5. Sot. loc. cit. art. 2. concl. 2. Mir. tom. 2. man. q. 35. art. 10. Suar. de cens. disp. 18. sect. 2. num. 2. Valq; tom. 4. in 3. par. tract. de excom. dub. 17. num. 8. Ghet. in theol. mor. ver. Excommunicatio, cap. 3. q. 2. Palud. in 4. d. 18. q. 2. art. 3. P. Greg. lib. 4. decre. tit. 16. de sent. excom. cap. 5. Sayr. de cens. lib. 1. cap. 8. nu. 15. Henriq; in sum. lib. 13. cap. 25. num. 4. Barb. in dict. cap. Romana, num. 20. Si verò, facta diligenti informatione, Prælato constat, omnes personas communitatis, seu capituli deliquisse, excommunicatio contra dictam communitatem lata est valida, quia non militat ratio dicti cap. Romana. Sed si excommunicet communitas, etiam à Papa, in qua sint aliqui innocentes, putat Henriq; quòd dicta excommunicatio non ligat, quia est contra jus diuinum, innocentem punire, & cum non sit maior ratio, quòd liget potius nocentes, quam innocentes, nullos ligabit. P. tamè Greg. cit. in com. lit. D. putat, quòd excommunicatio lata à Papa contra communitatem, est valida. Sed magis placet opinio Henriq; quam etiam tuetur Auil. loc. cit. dub. 6. concl. 2. & alij apud Sayr. num. 17. Videatur Filliuc. tom. 1. tract. 12. cap. 1. à num. 19. Potest verò communitas interdici, vt Sot. P. Greg. Mir. loc. cit. & habetur in cap. Si ciuitas, de sent. excom. in 6. Potest item capitulum suspendi; Coninck disp. 13. de cens. dub. 6. num. 48. Henriq; loc. cit. Auil. par. 3. disp. 3. dub. 2. Filliuc. tom. 1. tract. 17. cap. 4. num. 6. Suar. de cens. disp. 18. sect. 3. num. 1. Colligitur ex cap. Quia saepe, de elect. in 6. & cap. Si sententia, de sent. excom. in 6. & Trid. sess. 24. cap. 16. de refor.

Filliuc.

Coninck.

5. Noto 3. quòd de Correctoribus, & alijs Superioribus localibus dubitant aliqui, an possint excommunicare; cum enim assimilentur Parochis, & hi excommunicare non possint, vt probant communiter DD. Henriq; lib. 13. cap. 24. num. 3. Sayr. de cens. lib. 1. cap. 6. nu. 32. Nauar. in man. cap. 27. num. 5. Auil. de cens. par. 2. cap. 3. disp. 1. dub. 2. quia iurisdictionem non habent in foro exteriori, & potestas excommunicandi non ab ordine, sed à tali iurisdictione dependet, videtur, quòd neq; dicti Correctores excommunicare possint. Sed nihilominus dicendum est, quòd stando in iure communi, possunt excommunicare, vt dictum est sup. q. 1. cap. 4. num. 73. quia habent iurisdictionem in foro exteriori; Et in ordine nostro hoc est sine difficultate, asserente id expressè legislatore in Correct. num. 87. & supponitur in cap. Genuen. 4. num. 21. Quare fallitur Llam. 1. par. met. cap. 9. §. 17. dum ait, quòd Guardiani Minorum, & aliarum Religionum Inferiores Prælati per earum statuta hac potestate priuati sunt, & solis Prouincialibus hac potestas relicta est: nostris enim Correctoribus id expressè concessum est in loc. cit. Correct. De Guardianis Minorum id etiam constat ex eorum statutis Barchin. cap. 6. §. 20. de poena excom. vbi etiam puniuntur tanquam errantes, & perturbatores Religionis oppositum dicentes. De Prioribus, Prædicatorum constat ex par. 3. const. dicti Ordinis cap. 12. Si in alijs Ordinibus adsint aliqua constitutiones legitimè limitantes dictam facultatem seruan-

dæ sunt; quia licet concedatur dictam facultatem competere Prælatis ex iure diuino, cõpetit tamen ita, vt in aliquo casu pendeat à maiori Prælato, vt ordo naturæ seruetur, quo minora maioribus subiiciuntur.

6. Sed quæres, an Vicarij relictì à Correctore eodem die reuersuro, possint excommunicare? & similiter an Vicarij domus, Subpriors, &c? & meo iudicio dictos Vicarios excommunicare non posse, quia cum ex se nullam habeant auctoritatem, eam solum habent, quam illis censetur dare Corrector foras egrediens: Corrector autem non præsumitur illis velle dare nisi eam auctoritatem, quæ est simpliciter necessaria pro recta administratione conuentus illo paruo tempore suæ absentia, pro quo non videtur villo modo necessaria potestas excommunicandi, quæ maturissimam requirit deliberationem, & ab omnibus, præsertim à Correctore, est parcè vsurpanda. Vnde cum possit in quocunq; casu adueniente, vel reum detinere, vel præcipere sub merito sanctæ obedientiæ, non video, quo modo possit dictus Vicarius vigore illius simplicis substitutionis excommunicationem ferre. Quando verò Corrector non est reuersurus nisi post aliquot dies, cum possit dari casus, in quo talis potestas sit necessaria, præsumendum est de mente Correctoris absentis, quòd intenderit suo Vicario omnem auctoritatem tribuere, quæ fuerit necessaria pro recta administratione conuentus. Vicarij verò domus ordinarij in præsentia Prioris, & Subpriors, seu Ministri, qui non habent absolutam gubernationem domus, sed sunt veluti coadiutores in aliquibus rebus, non possunt excommunicare, nisi vacante per mortem, vel priuationem, aut longam absentiam sede principalis Prælati. Ita Sylu. ver. Prælatus, num. 2. Auila de cens. p. 2. cap. 3. disp. 1. dub. 1. ver. Ex dictis sequitur: Fagund. in 2. precep. Eccl. lib. 8. cap. 4. num. 5. Cum verò in Regula nostra num. 20. iubeatur, quòd *quandiu fratres foras extiterint, prout eorum Superior ipsis ordinauerit, illorum aliter Correctoris vice fungatur.* Si Corrector specialiter eligat vnum è socijs, potest electus in casu necessario sub obedientia præceptum imponere, & alter obedire tenebitur; stat enim eo casu loco Correctoris vigore Regulæ; & est specialiter à Correctore electus, à quo credendum est dari illi eam facultatem, quæ est necessaria pro illa religiosa, & prudenti itione, alioquin frustra esset illa deputatio. Idem dic de Vicario constituto à Correctore pro resectorio, vel pro choro, quòd scilicet possit præcipere sub merito sanctæ obedientiæ, non tamen sub poena excommunicationis. Vistatores autem prouinciarum possunt excommunicare, quia habent iurisdictionem in foro exteriori, & id eis vt plurimum expressè conceditur in suis literis patentibus. Possunt item dicti Vistatores facere ordinationes in scriptis cum poena excommunicationis pro transgressoribus, quæ ordinationes durant, donec per alium reuocentur, etiam si ipsi munus visitationis obierint. Ita Sot. in 4. d. 22. q. 2. art. 1. ver. Sed minores, Auil. loc. cit. dub. 4. dicto 2.

Syluester.
Auila.
Fagundez.

7. Noto 4. Quòd possunt Prælati regulares subditos suos vbicumq; existentes respectiue

excommunicare, V. G. Generalis potest excommunicare suos Religiosos, in quacunquē mundi parte existant. Prouincialis potest excommunicare suos subditos existentes intra cō fines suā prouinciæ, quæ est illis loco territorij; immo etiam extra dictos confines, & propter delictum vbicunq; commissum. Quare puto, quod possit Prælatus subditum fugitiuum, seu apostatam, etiam extra limites dictæ prouinciæ excommunicare, etiam propter delictum commissum in aliena prouincia, dum iter per eam agebat V. G. & quod Corrector possit excommunicare subditum etiam extra conuentum sibi assignatum, Moueor, quia subditus, dum manet subditus, æquiparatur seruo; seruus autem potest vbiqu; capi; vt dixi tom. 2. nost. priuileg. in const. 7. Pij V. num. 20. & num. 21. dixi, quod subditi vbicunq; existentes ligantur excommunicatione sui Prælati. Et Iul. II. expressè Minimis concessit, vt possent suos apostatas vbicunq; repertos excommunicare, vt constat ex eius const. 2. §. 15. & const. 11. §. 7. tom. 1. nostr. priuileg. Vide quæ ibi dico in const. 13. Leon. X. n. 7. Atq; ita præter DD. in dictis locis adductos, id docent ex parte Rodriq; tom. 2. q. reg. q. 59. art. 1. Mir. tom. 2. man. q. 35. art. 8. concl. 3. Sylu. ver. Excom. 2. num. 15. Nostram sententiam expressè tradunt Coninck disp. 13. de cens. dub. 7. num. 64. Cruz in direct. conf. de cens. art. 2. concl. 2. G. Pap. q. 559.

Rodriq;
Miranda.
Syluester.

Coninck.
Cruz.
G. Pape.

Angelus.
Abbas.
Nauarrus
Guzierrez
Ambrosin

Maiolus.

A. Trossus

8. Ex quibus collige 1. quid dicendum sit ad illam quæstionem, An Religiosus gaudeat immunitate Ecclesiæ? Dico enim, quod non. Non solum propter præscriptam consuetudinem, secundum quam nullus Ecclesiasticus, siue regularis, siue secularis, dicta immunitate gaudet, vt dicunt omnes DD. citandi, sed etiam propter absolutum dominium, quod habent super illos eorum Prælati; Ita Sylu. ver. Immunitas 3. num. 2. ver. Tertium; Ang. eodem §. 14. Abb. in cap. Inter alia, de immunitate, Eccl. num. 13. Nauar. in man. cap. 25. num. 22. Gutier. præct. q. lib. 3. q. 3. num. 3. vbi alios reperies. Vide Ambrosin. de imm. cap. 12.

9. Collige etiam, tantam esse subiectionem subditi ad Prælatum, quod si subditus à Collegio Cardinalium in Papam creatus esset, in scio Prælato, posset à Prælato repeti, & ad claustrum reuocari. Glossa in cap. Quam sit, ver. Ad ordinandum, 18. q. 2. Sylu. ver. Religio 7. q. 9. Maiol. de irreg. lib. 4. cap. 20. nu. 2. Ait tamen Sylu. quod Abbas eo casu deberet compelli ad consentiendum. Sed quis coget redire, si Abbas consentiat? Glossa ait, quod sicut ipse Papa tenetur de alijs iustitiam facere, ita de se ipso, reddendo Prælato quod suum est. Sed hæc doctrina non placet, & rectè, Trotto de perf. cler. lib. 2. par. 1. req. 6. num. 25. Tum quia electo à duabus partibus Cardinalium nulla potest opponi exceptio, nisi hæresis, vt dicit glossa in cap. Si propter, d. 40. Tum quia Monachus ex electione ad tantam dignitatem censetur liberatus à potestate Abbatis, sicut filius familias per electionem ad Decurionatum censetur liberatus à patria potestate, l. Filius, Cod. de decur. lib. 10. Tum quia Collegium Cardinalium est supra Abbatem illo casu.

10. Noto 5. quod excommunicatus denunciatus, aut clericus notorius percussor, aut etiam ab officio, seu iurisdictionis suspensus, non potest excommunicare, quia caret iurisdictione; cap. Audiimus, 24. q. 1. cap. Ad probandum, de sent. & re iud. Ita D. Thom. addit. ad 3. par. q. 22. art. 3. & in 4. d. 18. q. 2. art. 2. q. 3. corp. Palud. in 4. d. 18. q. 2. art. 3. concl. 1. Sot. in 4. d. 22. q. 2. art. 1. concl. 3. Sayr. de cens. lib. 1. cap. 5. num. 31. & 35. Henric; lib. 13. cap. 24. n. 4. P. Greg. lib. 4. decret. tit. 16. c. 4. Nauar. in man. cap. 27. num. 7. Llam. 1. par. met. cap. 9. §. 21. Mir. tom. 2. man. q. 35. art. 8. concl. 4. Suar. de cens. disp. 14. sect. 1. à num. 4. Filliuc. tom. 1. tract. 11. cap. 2. num. 40. Angel. ver. Excom. 1. §. 4. Conin. de cens. disp. 14. dub. 10. num. 88. Ghet. in theol. mor. ver. Excom. cap. 2. q. 4. Sed quæres, an cum tali excommunicato possint subditi licite communicare? Dic quod sic, in his quæ pertinent ad potestatem dominatiuam, secus autem in his, quæ pertinent ad potestatem iurisdictionis. Ita Suar. de cens. disp. 15. sect. 7. num. 2. Barb. in cap. Inter alia, de sent. excom. num. 11. Graff. tom. 1. conf. lib. 5. de sent. excom. conf. 14. num. 5. Ricciulli de iur. perf. lib. 4. cap. 52. nu. 9. Tambur. de iur. Abb. tom. 2. disp. 14. q. 5. Si verò excommunicatus non sit denunciatus, licet ex facto sciatur eum talem esse, nec publicus clericus percussor, sed sit toleratus, licet sponte excommunicans mortaliter peccet, excommunicatio tamen ab eo lata, valida est, Quia excommunicare pertinet ad iurisdictionem fori exterioris, ergo quousq; quis habet vsum dictæ iurisdictionis excommunicare potest. Et potest confirmari ex dicto cap. Ad probandum, de sent. & re iud. dicitur enim ibi, quod sententia lata à iudice publicè excommunicato, est nullius valoris, ergo à contrario, si sit occultè excommunicatus, valebit. Ad quod etiam facit extr. Ad euitanda. Atq; ita Palud. loc. cit. Sot. ver. Dubium autem est, Sayr. nu. 33. Auil. par. 2. cap. 6. disp. 6. dub. 3. ver. Ex quo sequitur, Suar. disp. 14. sect. 1. num. 113. Llam. loc. cit. Conin. cit. num. 92. Vasq. tom. 4. in 3. par. tract. de excom. dub. 17. num. 5. Couar. in cap. Alma mater, par. 1. §. 11. num. 4. Portel in addit. ad dub. reg. ver. Excom. nu. 6. Sanch. 3. de matr. disp. 22. num. 34. ver. Ceterum. Alterius de excom. lib. 2. disp. 2. c. 2. col. 3. ver. Et licet.

11. Noto 6. quod excommunicatio non potest ferri pro peccato veniali, & si feratur, est nulla; cap. Nemo Episcoporum; cap. Nullus, 11. q. 3. Vnde qui per paruitatem materiae, vel actus imperfectionem, transgressus est tantum venialiter præceptum habens annexam excommunicationem, eam non incurrit; quia cum excommunicatio sit grauissima omnium poenarum, solum pro grauissima culpa infligi potest. Ita Vasq; loc. cit. dub. 12. num. 3. Couar. cit. §. 9. num. 2. Palud. cit. q. 1. art. 2. concl. 2. Sot. in 4. d. 22. q. 1. art. 2. concl. 1. coroll. 2. Auila par. 2. cap. 5. disp. 1. dub. 2. ver. Ex dictis sequitur 1. Suarez cit. disp. 18. sect. 3. num. 4. & 7. Filliucius tom. 1. tract. 12. cap. 1. num. 24. & 28. Henriquez lib. 13. cap. 17. num. 2. Sayrus de cens. lib. 1. cap. 9. à num. 4. Verum quidem est, quod præceptum

D. Thom.
Paludan.
Sotus.
Sayrus.
Henric;
T. Greg.
Nauarrus
Llamas.
Miranda.
Suarez.
Filliucius
Angelus.
Coninck.
Ghetius.

Suarez.
Barbosa.
Graffus.
Ricciulli.
Taburnus.

Auila.
Vasquez.
Couar.
Portel.
Sanchez.
Alterius.

Sub pœna maioris excommunicationis factum, constituit materiam peccati mortalis, licet ante præceptum illud facere quod præcipitur, mortale non esset. Sayr. num. 5. Sot. coroll. 1. Vasq; ver. Secundò requiritur. Couar. nu. 1. Filliuc. cit. num. 29. & 30.

12. Aduerte autem, quòd non solum pro veniali, ferenda non est excommunicatio, sed nec etiam pro quocunq; mortali, sed solum pro mortali inobedienciæ, & contumaciæ, etiam materialis tantùm, quo quis reuolat obadiere præcepto Prælati. Ita Sot. loc. cit. concl. 2. Vasq; num. 4. Auil. cit. dub. 6. Sayr. loc. cit. num. 28. Henriq; cit. num. 3. Nauarr. in man. cap. 27. num. 9. Cruz tract. de cens. art. 2. de excom. dub. 1. concl. 2. Suar. loc. cit. num. 29. & 30. Filliuc. num. 26. Llam. 1. par. meth. c. 9. §. 21. Coninck de cens. disp. 13. dub. 8. num. 7 3. Constat ex cap. Certum est, 11. q. 3. & ex illo Matth. 18. Si Ecclesiam non audieris, si tibi samquam ethnicus, & publicanus. Ecclesia autem filios suos à se non repellit, nisi propter inobedientiam.

13. Ex quo fit, quòd licet trina illius monitionis omisso excommunicationem non inuoluet, vt constat ex cap. Romana, de sent. excom. in 6. pro peccato tamen purè præterito contra quamcunq; legem patrato, ferri non potest excommunicatio, nisi vna saltem, vel hominis, vel legis Ecclesiastica monitio præcesserit sub sufficienti propositione, vel comminatione talis censuræ; quia sine hac non potest dici interuenisse contumaciam contra debitam Ecclesiæ obedientiam. Ita Coninck loc. cit. dub. 9. à nu. 78. & 81. Auil. loc. cit. dub. 10. Filliuc. cit. Suar. num. 29. Nauar. num. 11. V. G. si quis debeat excommunicari pro furto commisso, debet prius moneri, vt restituat. Vel si quis debeat excommunicari, quia non est executus sententiã à iudice latam, debet prius moneri, vt exequatur.

14. Aduerte etiam, quòd non pro quolibet peccato mortali, etiam inobedienciæ debet ferri excommunicatio, sed solum pro graui, & enormi, quod aliter curari non potest. Tum quia grauißima pœna non nisi pro grauißima culpa infligi debet, cap. Felicis, de pœn. in 6. Tum quia hæc potestas data est in ædificationem, non in destructionem, vt monuit Trid. sess. 25. de reform. cap. 3. lata tamen tenet, quia iam adest sufficiens causa excommunicationis, quantum est ex parte culpæ. Ita Vasq; tract. de excom. dub. 12. num. 6. & 7. Sot. in 4. d. 22. q. 1. art. 2. ver. Quo igitur. Suar. disp. 18. sect. 3. n. 31. 32. Sayr. loc. cit. num. 32. Filliuc. nu. 31. Llam. loc. cit.

15. Vnde collige, quòd parè debent hoc vti remedio Prælati, vt monui tom. 2. nostr. priuil. in const. 10. Urb. VIII. num. 11. & monet Ambr. 2. de off. cap. 27. dicens, Cum dolore amputatur etiam, quæ paruis, pars corporis, & diu tractatur, si potest sanari medicamentis: si non potest, tunc à medico bono abscinditur. Sic Episcopi affectus boni est, vt opes sanare infirmos, serpensia auferre vlcera, adurere aliqua, non abscindere; postremò quòd sanari non potest, cum dolore abscindere. Videatur pro hoc Cresp. in sum. ver. Excom. sent. non temere ferenda; Graff. tom. 2. cons. lib. 4. de sent. excom. cons. 4. diff. 1.

Rodrig; tom. 2. q. reg. q. 59. art. 4. Et in Ordine nostro habetur itatutum ad hoc propositum in cap. Genuen. 4. num. 21. quòd aureum est, & valde Minimis notandum. Aduerte tamen, quòd ea, quæ apud seculares etiam clericos leuiua, & parua, immo minima reputantur, & nulla, apud Regulares obseruantes grauiua, & excomunicationis capacia sunt, quatenus quantum plurimum iuuant ad obseruantiam votorum essentialium. Huiusmodi sunt secundum Llam. 1. par. met. cap. 9. §. 22. Ingressus in alterius cellam, reuelatio secretorum Religionis, transitus per mediam ciuitatem, & forum mercatorum, seu plateas, vbi deambulant nobiles ad solatiũ, allocutio nouitiorum, omisso culpabilis locij in itinere, ingressus in alienam domum absq; eo, &c. quæ apud seculares nihil sunt, apud Regulares tamen maximi momèti sunt, quia istorum status est eminentior, purior, & sanctior statu illorum. Circa modum ferendi censuras, vide in nostro Formulario, lit. C. cap. 4.

16. Noto quòd multi afferuntur casus à DD. in quibus lata excommunicatio non incurritur. Pro quibus vide Sot. loc. cit. ver. Iam verò. Sayr. de cens. lib. 1. cap. 18. à num. 4. Auila p. 2. cap. 5. disp. 5. à dub. 6. Bonac. de cens. disp. 1. q. 2. par. 1. à num. 6. Conin. de cens. disp. 13. dub. 12. à nu. 96. Hic solum notabo aliqua circa ignorantiam.

17. Pro qua suppono, quòd ignorantia crassa, atq; supina est, qua quis ignorat id, quod communiter omnes sui ordinis sciunt, & quod ipse scire debet, & potest, sed ex pigritia, & defidia laborandi non scit. Ignorantia affectata est, vbi quis ignorat, quia scire non vult, quod scire debet, & potest, vt Iberius, absq; conscientie remorsu, aut alia de causa iniusta peccet. Ignorantia inuincibilis dicitur, non quæ simpliciter vinci non potest, sed quæ manet postquam homo eam diligentiam adhibuit, quam homines diligentes sui status adhibere solent. Ad quam etiam potest reduci omnimoda inaduertentia, quando scilicet quis scit aliquid esse prohibitum, tamen ex inconsideratione hic, & nunc existimat esse licitum. Ignorantia facti est, qua ignoratur opus aliquod factum esse, V. G. Petrum fuisse à Prælato excommunicatum. Ignorantia iuris est, qua ignoratur ius, constitutio, seu lex aliqua, siue humana, siue diuina. V. G. si quis ignoret fornicationem simplicem esse peccatum, vel percutientem clericos esse excommunicatum. Quæ ignorantia tam iuris, quam facti potest esse inuincibilis. Atq; ita Sayr. loc. cit. Sot. loc. cit. ver. Quartus demum. Filliuc. cit. num. 248. & num. 251. & nu. 259. Suar. cit. sect. 8. à nu. 3. Auil. par. 2. cap. 5. dub. 6. Bonac. loc. cit. à nu. 1. Coninck. cit. dub. 11. à num. 97. Azor tom. 1. lib. 1. cap. 16. quæst. 3. & 4. Vasq; de excom. à dub. 14.

18. Ignorantia itaq; crassa, vel affectata non excusat ab excommunicatione, quia non excusat à culpa, vnde qui ex tali ignorantia percutit clericum, excommunicatus est; cap. Si verò, el. 2. de sent. excom. cap. Vt animarum, de const. in 6. Similiter incurritur excommunicationem latã à Prouinciali, vel capitulo prouinciali; vel generali, sufficienter promulgatã, Corrector, & alij fratres cõtrafaciẽtes ex tali igno-

Sotus.
Vasquez.
Auila.
Sayrus.
Henriq.
Nauarrus.
Cruz.
Sayrus.
Filliucius.
Llamas.
Coninck.

Rodrig;

Sotus.
Sayrus.
Auila.
Bonacina.
Coninck.

Vasquez.
Sotus.
Suarez.
Sayrus.
Filliucius.
Llamas.

P. Ambrosius.

Crespius.

Grassus.

Sayrus.
Sotus.
Angelus.
Nauarrus.
Filliucius.
Suarez.
Azor.
Tabiena.
Coninck.

D. Thom.

Sayrus.
Angelus.
Filliucius.
Auila.
Llamas.
Bonacina.
Cruz.

Henriq.
Couarus.
Panormit.
Sayrus.
Sanchez.
Suarez.
Vasquez.
Llamas.
Rosella.

Gutierrez.
Sanchez.
Portel.

D. Thom.

rantia statuta, quibus excommunicatio annexa est. A. q. ita Sayr. loc. cit. nu. 10. Sot. loc. cit. Ang. ver. Excomm. 7. cas. vit. §. 3. Nauar. in man. cap. 27. num. 16. Filliucius num. 261. Suarez cit. sect. 10. num. 4. Azor cit. cap. 15. q. 5. Tab. ver. Excomm. 7. post vlt. casum, §. 1. Coninck. loc. cit. num. 95.

19. Ignorantia inuincibilis, seu probabilis facti, aut iuris, excusat ab excommunicatione incurranda, quia etiam excusat à peccato, cum voluntario careat, iuxta doctrinam D. Tho. 1. 2. q. 76. art. 3. & est tex. in cap. Cognoscentes, de const. vbi dicitur, *Rem, quæ culpa caret, in damnum vocare non conuenit*. Et est expressa in cap. Ut animarum, de const. in 6. Vnde si Prælatus sub pœna excommunicationis prohibeat, ne quis pileum deferat per ciuitatem, Religiosus ille, qui inuincibiliter ignorat, & pileum deferre esse malum, & præceptum Superioris, si pileum deferat, dictam excommunicationem non incurrit. Ita Couar. in cap. Alma mater, par. 1. §. 10. num. 7. Sayr. loc. cit. num. 14. Angel. loc. cit. Filliuc. tom. 1. tract. 11. num. 246. & num. 250. Auil. de cens. par. 2. cap. 5. disp. 5. dub. 6. concl. 1. Llamas. par. met. cap. 9. §. 17. Bonac. loc. cit. num. 6. & 8. Cruz in direct. conf. tract. de excom. art. 2. dub. 2. num. 1. & 2. Similiter hæc ignorantia excusat ab incurranda excommunicatione lata in facientes aliquid ratione alicuius circumstantiæ, cuius etiam excusat à culpa. Vnde qui coit cum mortali, talem esse inuincibiliter ignorans, licet sciat non esse suam, sacrilegus non est, nec excommunicatus, si contra tales sit inflicta excommunicatio. Nec item est excommunicatus, qui percutit clericum, inuincibiliter ignorans esse clericum, vlt. est tex. expressus in cap. Si verò, el. 2. de sent. excom. Nec item parricida est, qui sic patrem occidit. Atq; ita D. Thom. 1. 2. q. 76. art. 1. & 3. corp. Sayr. loc. cit. num. 18. Nauar. in man. cap. 27. num. 80. & 172. Sot. loc. cit. Filliuc. num. 249. Auil. concl. 2.

20. Sed quid? Quis habens voluntatem percutiendi clericum, percussit laicum, est ne excommunicatus? Dic, quod non, quia ad incurrendam excommunicationem non sufficit mala voluntas, sed requiritur actus externus. Et similiter si quis furto, quod facit, putet esse annexam excommunicationem, cum tamen non adsit, non est excommunicatus. Henriq; lib. 13. cap. 17. §. 3. Couar. cit. num. 15. Panormit. in cap. Si verò, el. 2. de sent. excom. num. 7. Sayr. de cens. lib. 1. cap. 18. num. 20. Sanch. 9. de matr. disp. 32. num. 28. Suar. de cens. disp. 22. sect. 1. num. 53. Vaso; tract. de excom. dub. 14. num. 3. Llam. cit. §. 28. Rosel. ver. Excom. 2. §. 24. Neq; item hæc excommunicatio incurritur, quando externa clerici percussio leuis est, & venialis, licet mortale peccatum sit, ob prauum percutientis animum, quia Ecclesia externum, non internum, opus punit; Henriq; loc. cit. §. 2. Gutier. can. q. lib. 1. cap. 5. num. 13. Sanch. 2. in in dec. cap. 8. num. 7. Portel in addit. ad dub. reg. ver. Excomm. num. 11.

21. At inquires. Qui facit aliquid, putans esse peccatum mortale, licet nec veniale sit, mortaliter peccat, iuxta doctrinam D. Tho. 1. 2. q. 19. art. 5. ad 3. ergo similiter erit excom-

municatus, qui facit aliquid, quod putat sub excommunicatione prohibitum. Sed in hoc illa est disparitas, quod qui facit aliquid, putans esse contra præceptum, & legem Dei, eo ipso præceptum, & præcepti sententiam contemnit, contemptu saltem interpretatiuo, qui contemptus induit rationem culpæ, quam putat committere. At hic contemptus non est sufficiens, vt quis eo ipso sit excommunicatus, nisi à canone, vel à iudice excommunicetur. Ita Couar. loc. cit.

22. Sed dices. Qui facit aliquid, cui est annexa pœna, licet pœnam ignoret inuincibiliter, eam tamen non effugit, si sciat opus iure dluino, vel naturali vetitum. V. G. qui occidit, vel furatur, sciens hæc naturaliter vetari, licet pœnam dictis delictis iure ciuili inflictam ignoret, eam tamen subire cogitur, vt docet Azor tom. 1. lib. 1. cap. 15. q. 1. & 2. Sed disparitas consistit in hoc, Quia excommunicatio fertur solum contra inobedientes, & contumaces, qui autem eam inuincibiliter ignorat, contumax esse non potest. At ceteræ pœnæ talem contumaciam non postulant, sed sola Principis voluntate irrogantur; & cum sint pœnæ ordinariæ, & corporales, euitari non possunt. At excommunicatio est pœna extraordinaria, grauissima, & spiritualis, vnde merito ab ignorante vitari debet. Ita Sayr. de cens. lib. 1. cap. 16. num. 37. Azor loc. cit. q. 3. uer. Ad ea verò, Filliuc. tract. 11. cap. 8. nu. 258. Aliter tamen dic de irregularitate, quæ etiam ab ignorante incurritur, quia contumaciam non requirit, & est pura pœna. Filliuc. cit. num. 257. Azor q. 6. Sayr. nu. 36. Suar. de cens. disp. 40. sect. 5. num. 9. Portel in addit. ad dub. reg. ver. Excom. num. 10. Nec excusatur ab excommunicatione incurranda, qui credit, & profert propositionem, quæ putat hæreticam, licet talis non sit. Quia hic cum recedat à ratione formali fidei, & ab Ecclesia cum signo externo, hæreticus, & excommunicatus censendus est, ac si diceret, Non credo etiamsi id definat Ecclesia. Ita Henriq; lib. 13. cap. 17. num. 3. & in com. lit. 2.

23. Sed quid? Si quis sciat, esse quidem prohibitum ab Ecclesia, clericum V. G. percutere, Ignorat tamen inuincibiliter, id esse prohibitum sub excommunicatione, si percutiat, erit ne excommunicatus? & quod non. Tum quia medicinalis ista pœna non est usurpanda, nisi contra contumaces, sed qui talem censuram ignorat, non est propriè contumax. Tum quia in cap. 2. de const. in 6. generaliter dicitur, quod ignorantes non ligantur sententijs per statuta Ordinarium prolatis. Ita Nauar. in man. cap. 27. num. 274. ver. Decimo tertio; Suar. de cens. disp. 4. sect. 9. num. 19. Coninck de cens. disp. 13. dub. 10. nu. 91. Sanch. 9. de matr. disp. 32. num. 13. Nec refert, quod qui scienter transgreditur præceptum Ecclesiæ, sit illi inobediens; nam non est perfectè inobediens, vt censura requirit; quia contumacia, quam censura requirit, debet esse contra mandatum sub excommunicatione nota, vt colligitur ex cap. Sacro, & cap. Contingit, el. 2. de sent. excom. vbi requiritur monitio continens pœnam excommunicationis.

Vnde, qui accessit ad consanguineam vxoris
Ruz

Azor.

Sayrus.
Azor.
Filliucius

Suarez.
Portel.

Henriq;

Nauarrus.
Suarez.
Coninck.
Sanchez

CAP. V.

De auctoritate, quam habent Prælati regulares super contractibus suorum subditorum.

Panormis.
Navarrus
Hostiensis.
Syluester.
Armita.
Angelus.
Tabiena.
Pisanella.
Gutierrez.
Rodriguez.
Tiraquel.
Reginald.
Aegidius.
Molina.
Zesius.
Rebellus.
Azor.
Fillucius.
Sanchez.
Dorsel.

1. IDE Panor. in cap. Ex rescripto, de iur. iur. num. 1. Nau. com. 2. de reg. num. 42. à ver. Decimoquinto; Host. in sum. lib. 3. de fideiuss. §. Et quis, Sylu. ver. Religio 8. à q. 3. Armil. ver. Monachus, à num. 12. Angel. eod. à num. 7. Tab. eod. à num. 10. Pisan. eod. §. Vtrum ex contract. Monach. Gutier. can. q. lib. 2. cap. 1. num. 37. Rodrig. tom. 3. q. reg. q. 26. art. 2. & 3. Tiraquel. in l. connub. gloss. 8. num. 82. Reginal. in praxi, lib. 25. num. 159. Aegid. tom. 2. de contract. cap. 4. Mol. tom. 1. tract. 2. de iust. disp. 140. col. 7. Less. lib. 2. de iust. cap. 17. dub. 8. num. 62. ver. Tertio in contractu, & cap. 41. dub. 10. num. 90. Rebellus de obl. iust. par. 2. lib. 1. q. 8. sect. 1. Azor tom. 1. lib. 12. cap. 11. Filluc. tom. 2. tract. 33. cap. 3. à num. 57. Sanch. 7. in dec. cap. 31. Portel in dub. reg. ver. Pactum.

2. Noto 1. quòd quis potest tripliciter obligari. 1. naturaliter. 2. ciuilliter. 3. honorabiliter. Obligatio naturalis est, quæ non ex solo honestæ gratitudinis debito oritur, sed ex vinculo legis naturalis, & iustitiæ; & quamuis ad hanc non detur actio in foro causarum, obligat tamen in foro conscientiæ, & ad mortale ex genere suo. Obligatio ciuilis est, ad quam implendam datur actio in foro externo. Obligatio verò honoraria consistit in virtute fidelitatis, siue veracitatis per quam honorati viri sua dicta, promissaue liberaliter de beneuola quadam honestate, sub peccato quidem ex genere suo, non tamen mortali, adimplere tenentur, etiam si de iustitia non intendant se obligare, nec ex lege positua ad id cogi possint. Quæ honoraria obligatio sub naturali obligatione latius sumpta comprehendit potest. Ita ex l. 1. ff. de nouat. Rebell. loc. cit. num. 10.

3. Noto 2. quòd Religiosus per professionem propriam à se abdicat voluntatem, totumq; se tradit in voluntatem illius quem supra se vice Dei ponit; Ita vt inde nec velle, nec nolle habeat. Ita in cap. Non dicatis, 12. q. 1. cap. Si Religiosus, de elect. in 6. cap. fin. de sepul. eodem lib. cap. 2. de test. ibi. Vnde mortuus mundo dicitur, cap. Placuit, cl. 2. 16. q. 1. & docent passim DD. Aegid. loc. cit. num. 6. Gutier. can. q. lib. 2. cap. 1. num. 37. 39. Id autem duobus modis posse intelligi, docet Henric. quod l. 6. q. 19. ver. Quorum. 1. quòd Religiosus debet esse mortuus mundo, qui totus in maligno positus est. 2. quòd mortuus est non mundo constati ex rebus naturalibus, quia ijs vtitur bibendo, comedendo, &c. sed mundo constanti ex prauis concupiscentijs; omne enim, quod est in tali mundo, aut est concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vite. Mortui itaq; sunt mundo, quatenus mundus vult illos retrahere ab ijs, quæ sunt Dei. Sed tu dic 3. quòd Religiosi sunt mortui mundo, non quòd ad actiones naturales, sed quòd ad ci-

niles, & forenses, quæ cum liberum, & expeditum requirant agentis consentum, non possunt à Religioso, qui eo caret, petici. Et habetur in l. Deo nobis, §. Hoc etiam congruum, Cod. de Episc. & cleric. Addition. Guid. Pap. quaest. 517.

4. Dico 1. Probabile est, quòd Religiosus ex contractu inito absq; licentia Superioris, non obligatur neq; naturaliter, neq; ciuilliter. Ita Host. in sum. lib. 3. tit. de fideiuss. num. 3. ver. Item excipitur; Panor. in cap. Ex rescripto de iur. iur. num. 1. vbi Fel. Mol. tom. 1. de iust. tract. 2. disp. 140. col. 8. ver. Potius distinguem; Less. lib. 2. de iust. cap. 4. dub. 11. num. 90. ver. Contraria tamen, Sanch. 7. in dec. cap. 31. num. 63. Aegid. de contract. cap. 4. nu. 2. Gutier. cit. num. 37. Reginald. in praxi, lib. 25. nu. 159. Cened. de paup. dub. 38. num. 5. Filluc. tom. 2. tract. 33. cap. 3. num. 60. Portel cit. nu. 2. Prob. Tum quia Religiosus perpetuò non habet velle; neq; nolle, quòd necessariò requiritur ad contrahendum; l. Stichum, §. Naturalis, ff. de solut. Tum quia id expressè est Religiosis vetitum cap. Non dicatis, 12. q. 1. & cap. 2. de testam. in 6.

5. Ex qua sententia colligunt Less. Cened. loc. cit. Aegid. num. 4. & 5. quòd neq; contrahentes cum Religioso, non habente facultatem à suo Superiore, obligantur contractu, nisi post Prælati approbationem, ipsi quoque ratificent, quia contrahentium par debet esse conditio; vt probant in materia ludi de eo, qui non potest perdere, vt nec etiam possit lucrari. Couar. in reg. Peccatum, par. 2. §. 4. num. 4. ver. Deinde; Sot. lib. 4. de iust. q. 5. art. 2. Cened. de paup. dub. 24. num. 31. Neq; refert, quòd dentur multi contractus ex vna solum parte claudicantes, vt minorum, pupillorum, seruorum, de quibus Sanch. loc. cit. num. 28. Aegid. num. 4. Nam hi omnes propriam habent voluntatè, secundum quam naturaliter obligari possunt; l. Naturaliter, ff. de condict. indeb. Vnde non est mirum, si eorum contractus, ex sua solum parte claudicantes, ex contrahentium cum ipsis firmi sint. At Monachorum contractus, qui propria voluntate carent, cum habeant defectum perpetuum in radice, ex neutra parte possunt esse validi.

6. Noto tamen 1. quòd alij putant, ex contractu Religiosi absq; licentia Prælati inito, oriri in Religioso obligationem naturalem, dum Superior dictum contractum non irritat, eo modo, quo obligant vota. Ita Abb. 1. par. conf. conf. 104. Nauar. com. 2. de reg. num. 42. sine: Azor tom. 1. lib. 12. cap. 11. q. 5. Rebell. de obl. iust. par. 2. lib. 1. q. 8. sect. 1. nu. 4. & 5. Sanch. loc. cit. num. 37. Qui duo vltimi extendunt etiam ad promissionem factam alteri Religioso, etiam eiusdem Ordinis, siue etià Prælato. Ast ego consequenter ad ea, quæ dixi hic sup. cap. 3. num. 4. existimo, ipsos contractus non esse ipso iure irritos, nullam tamen inducere obligationem, quousq; per Superiorem tacitè, vel expressè approbentur, propter rationes ibi dictas; & in hoc casu docet Reg. in prax. lib. 25. num. 159. ver. Quæ ratio; vbi addit, quòd peccaret subditus, dictos contractus implendo absq; licentia saltem præsumpta Prælati. Neq; obstant rationes num. 4. allatæ. Quia
Id non

Henricus.

Felino.

Cenedus.

Couarrus.

Sotus.

Cenedus.

Abbas.

Navarrus.

Azor.

Rebellus.

Sanchez.

Reginaldus.

Id non est absolute contrahere, nec contractum absolute valere, sed solum, si Superiori placuerit. In omnium tamen sententia, si contrahendo Religiosus dedit aliquod damnus foris, tenetur illud restituere, curando scilicet, quantum ipsius status patitur, obtinere aliquid, quod relicto a Praelato suae liberae dispositioni, parti iniuste laesa satisfacta. Ita Molina, Filliuc. Less. loc. cit. Sanch. num. 38. Reg. loc. cit. ver. Aduerte vero.

7. Noto 2. quod iuxta nostram sententiam, per licentiam Praelati praesumptam saluantur multi Religiosorum contractus in utilitatem monasterij initi. V. G. quando Monachus ex pecunia sua industria acquisita emit domum in proprietate conuentus, sibi vsufructus retinens, quoad Superioribus placuerit: quia tunc praesumitur Praelatus consentire in utilitatem monasterij. Immo DD. allati num. 6. quos refert, & sequitur Sanch. loc. cit. num. 32. putant, hos contractus tenere, etiam si non praesumatur de mente Praelati, peccare tamen Religiosum sic contrahentem. Et nu. 34. ait, quod licet venialiter peccet Religiosus, rem sibi legatam acceptans sine licentia Praelati, acceptatio tamen in fauorem monasterij tenet. Sed in his semper praesumitur de voluntate Praelati, qui vt sic rationabiliter inuitus esse non potest.

8. Sed quaeres, an Religiosus, qui cum dicta licentia praesumpta emit dictam domum, vel censum, possit per se, solus, absq; Praelati licentia eam vendere, vel pretium census a venditore redimente recipere. Ego putarem, quod non. Quia hic non potest rationabiliter praesumi de licentia Praelati, nisi forte pecunia recepta in utilitatem eiusdem monasterij conuertatur; contractus tamen Monachi sine licentia saltem praesumpta Praelati non sunt stabiles. Nihilominus Rodriq; tom. 3. q. reg. q. 26. art. 3. secutus decisionem Capell. Tolos. q. 122. dicit, quod debitum contractum cum Monacho, etiam conuerso, absq; interuentu Abbatis, vel Superioris, recte eidem soluitur, & debitor liberatur. Secus vero, si in contrahendo interuenit factum ipsius Abbatis. Vnde dicit Afflicus addens ad dictam decis. Cap. Tol. quod si Monachus mutuatur, vel deponit apud aliquem pecuniam, vt ei restituatur sine licentia Abbatis, debitor, vel depositarius liberatur, si dicto Monacho absq; dicta licentia soluat. Et ita video seruari in praxi quod ad mutuum, depositum, census redemptionem. Quod ad venditionem tamen rerum immobilium videtur habere maiorem difficultatem, propter prohibitionem alienandi; nisi quis dicat, eam non habere locum in nostro casu, quod non affirmo, cum semper proprietates monasterio acquirantur.

9. Noto 3. quod Praelatus potest se suis subditis naturaliter, & honorabiliter obligare, ita vt teneatur contractum, & promissum sub mortali, vel veniali seruare, iuxta cap. 1. de prob. vbi Panor. num. 1. & Fel. Poterit tamen ex causa rationabili, ea, quae subditis promissit, reuocare. Maiorem tamen obligationem promissa de iustitia seruandi incurret Praelatus, si promittat aliquid subdito sub conditione operis alicuius praestandi, Deus enim ipse,

facta promissione de acceptandis operibus iustorum in remissione peccatorum ad meritum gratiae, & gloriae, iam ea ex iustitia acceptare tenetur, vt probat Suar. tom. 1. in 3. par. disp. 4. sect. 5. Ita Rebell. de obl. iust. par. 2. lib. 1. q. 8. sect. 1. a num. 12. Rodriq; tom. 3. q. reg. q. 29. art. 9. Portel in dub. reg. ver. Pactum, num. 3. Vnde colligo, quod, si Praelatus cum consensu conuentus, vel sine illo, vbi se solo potest Praelatus agere, commisit mihi vineam aliquam desertam, & infructiferam vsq; ad certum tempus, vt eam bonificarem, vel commisit mihi aliquod negotium, in quo erat aliquid expendendum, promittens se expensas soluturum, Praelatus subsequens non potest a me auferre dictam vineam sine rationabili causa, nec denegare expensas factas, sine graui culpa; quod si deneger, possum agere contra eum coram suo Superiore, vt mihi de iustitia prouideat. Quia inter subditum, & Praelatum orta est tunc naturalis obligatio: vnde cum ex pacto inito a praedecessore teneatur successor, cap. Dilecti filij, de foro comp. reg. 46. Is, qui, de reg. iur. in 6. cap. Eleutherius, 18. q. 2. Rodriq; tom. 3. q. reg. q. 26. art. 1. non potest dictus successor a me dictam vineam, in qua bonificanda plurima expendi, auferre, nec erogata in negotio finiendo pecuniam denegare. Supposito, quod his contractibus non obstant regula, & constitutiones Ordinis. Ita Rodriq; loc. cit. q. 29. art. 9. ver. Verum est tamen; Portel loc. cit.

10. Sed quaeres, quid dicendum de fideiussore pro Monacho absq; licentia Praelati? R. quod fideiussor potest duobus modis peti, 1. ad assecurandum contractum, scilicet quod Praelatus Monachi in contractum consentiat, & tunc, si nolit Praelatus consentire, remanet ciuilitur obligatus fideiussor, quia obligauit se pro principali. Et quod tunc oriatur in fideiussore obligatio naturalis, & ciuilis, multis probat Sanch. 7. in dec. cap. 31. num. 47. Potest 2. fideiussor peti ad assecurandum debitum, quod ex tali contractu resultabat, & tunc cum ex tali contractu nullum etiam naturale debitum resultauerit, si Praelatus non consentiat, nulla confurgit obligatio ex parte fideiussoris. Et idem dicendum est de pignore, si loco fideiussoris datum sit; accessorium enim sequitur naturam principalis. Ita Mol. tom. 1. de iust. tract. 2. q. 140. col. 8. ver. Secundò distinguem. Sanch. loc. cit. num. 46. Less. lib. 2. de iust. cap. 28. dub. 1. num. 7. Filliuc. tom. 2. tract. 33. cap. 3. num. 60. Vide Rodriq; loc. cit. q. 26. art. 2. Grat. discep. for. tom. 1. cap. 122. nu. 10. Quare qui sapiunt seculares, fugiunt contrahere cum Monachis particularibus absq; Abbatis licentia. Quod si casus ferat, accipiunt fideiussorem iuratum, tunc enim ait Sanchez nu. 48. quod censetur obligatus tanquam principalis. Et in dubio, ait Mol. quod semper praesumendum est, fideiussorem Monachi esse datum ad assecurandum contractum; quod nimirum Praelatus ratificabit.

11. Dico 2. Monasterium non teneri ex contractu, vel delicto sui Religiosi professi, nisi illi sit aliqua administratio commissa, vel nisi ex dicto contractu aliquid emolumenti monasterium recipiat; nam tunc ad illud, in quo factum

Suar.
Rebell.
Rodriq.
Portel.

Rodriq;

Molina
Sanchez.
Lesius
Filliucius
Rodriq;
Gratianus

Panormit.
Felinus

Rosella.
Tabiena.
Syluester.
Pisanella.
Armilla.
Aegidius.
Sanchez.
Molina.
Lefsius.
Rebellus.
Filliucius.
Nauarrus.
Cenedus.
Reginaldus.

factum est locupletius, tenetur. Ita Rosell. ver. Monach. 15, §. 7. & §. 10. Tab. eod. §. 10. & 13. Sylu. ver. Religio 8. q. 3. Pisan. eodem à nu. 12. §. Vtrum ex contractu, Armil. eodem à nu. 12. Aegid. de contractu. cap. 4. à num. 8. Sanch. loc. cit. num. 9. & 14. Mol. loc. cit. col. 7. ver. Monasterium ex delicto; Lefsi lib. 2. de iust. cap. 41. dub. 11. num. 90. Rebellus loc. cit. num. 8. Filliuc. loc. cit. num. 59. Nauar. com. 2. de reg. num. 62. Cened. de paup. dub. 38. num. 4. Reg. in prax. lib. 25. num. 159. ver. Coeterum. Prob. Tum quia Monachus nihil habet, quod suum sit, sed omnia sunt monasterij, ergo suo delicto, vel contractu monasterij iuri præiudicare non potest. Cuius rei habemus tex. clarum in cap. Quod quibusdam, de fideiuss. qui tex. ex rationis identitate de omnibus contractibus intelligitur. Tum quia delictum personæ in damnum Ecclesiæ non est conuertendum; cap. Si Episcopum, 16. q. 6. reg. 76. Delictum, de reg. iur. in 6. Tum quia quando Monacho committitur aliqua administratio, eo ipso censetur concessa facultas faciendi omnes illos contractus, qui ad talem administrationem sunt necessarij. Tum quia quando ex contractu singularis Religiosi aliquod emolumentum monasterium recipit, illud restituere tenetur, vt dicitur ex l. 1. §. Si cum impubere, ff. de pecul. c. Quod quibusdam cit. ibi, Nisi foris in uisitati.

D. Anton.
Gabriel.
Sanchez.

12. Noto 1. quòd Monachus ratione contractus initi absq; licentia Prælati, conueniri non potest. Quia cum ipse proprium non habeat, nec etiam voluntatem; cap. Nolo. §. Nulli liceat, 12. q. 1. dicti contractus nulli sunt, vt dixi. Ita Antonin. 3. par. tit. 16. cap. 6. §. 7. Gabr. com. op. tom. 1. tit. 11. num. 60. Sanch. 6. in dec. cap. 12. num. 2. Pro debito verò contracto ante Religionis ingressum, neq; etiam Monachus conueniri potest, sed Monasterium, quòd tamen non tenebitur ultra bona, quæ à Monacho quomodocunq; accepit. Ita Sylu. ver. Religio 8. q. 3. Specul. lib. 4. de sta. mon. in princ. num. 75. Abb. in cap. In presentia, num. 7. de prob. Rosel. ver. Abbas, sine, Mol. tom. 1. de iust. disp. 140. col. 2. ver. Eo ipso; Sanch. loc. cit. & 7. in dec. cap. 31. num. 3.

Syluester.
Speculator.
Abbas.
Rosella.
Molina.

13. Noto 2. quòd ex contractu Superioris non excedentis limites suæ administrationis tenetur monasterium, cuius bona administrat; non tamen tenetur, quando limites in contrahendo suæ auctoritatis excedit, vt si mutuo pecuniam accipiat, eamq; non in vsus monasterij, sed in vsus vanos expendat. Quia tunc limites excedit: nisi fortè eo animo acceperit, vt in necessarijs monasterij vsus expenderet; deinde, mutato proposito, dilapidauerit: nam ex ipsamet mutui acceptione legitimè facta, obligatio in monasterium translata est. Vnde cauti sunt illi, qui mutuantes pecuniam alicui Superiori, vel procuratori, in ipso mutui contractu ponunt vsus, in quos dicta pecunia mutuata est expendenda. Ita Ang. ver. Monasterium in initio, Sylu. ver. Religio 8. q. 3. Sanch. 7. in dec. cit. num. 10. & 13.

14. Aduerte autem, quòd ego puto, non posse Prælatum per se solum, absq; consensu conuentus, quemquam contractum alicui momenti facere, nec faciendi curam alicui commendare. Constat ex cap. Quod quibusdam,

de fideiuss. cap. Sine exceptione, 12. q. 2. cap. Nouit; cap. Quanto; cap. Ea noscitur, de his, quæ fiu. à Præl. Contractus verò circa res modicas, vt quæ ad victum, & vestitum communem pertinent, posse Prælatum per se solum facere, vel alteri per se solum commendare, docent Aegid. de contr. cap. 4. num. 16. Lefsi lib. 2. de iust. cap. 28. dub. 2. num. 20. Tum quia ita habet consuetudo. Tum quia id videtur secum ferre administratio temporalium. Tum quia nimis durum videtur, quòd debeat Prælatus consensum capituli requirere toties quoties vult emere vinum, vel frumentum, vel pannum pro vestuario. Qui tamen punctus limitandus est, nisi in aliqua Religione aliter habeat consuetudo, vel regula, vt in nostra, saltem quòd ad conuentus minores, nam in maioribus consuetudo introduxit, vt consensus Seniorum sufficiat.

Aegidius.
Lefsius.

15. Noto 3. quòd ex delicto Superioris non tenetur conuentus, nisi vel in illius utilitatem conuersum sit, vel illud factum sit cum consensu capituli, quia delictum Prælati, & capituli nocet Ecclesiæ. Colligitur ex reg. Delictum, de reg. iur. in 6. l. lubemus, Cod. de sacro sanctis Eccles. Cened. de paup. dub. 38. num. 3. Lefsi loc. cit. cap. 41. dub. 2. num. 90. Mol. tom. 1. de iust. tract. 2. disp. 140. col. 7. ver. Monasterium; Abb. in cap. Quod quibusdam, de fideiuss. num. 6. Sanch. loc. cit. num. 12.

16. Dico 3. Religiosus non potest esse procurator, vel aduocatus, nisi ad directam, vel indirectam monasterij utilitatem, & obtemperatam Superioris sui facultate, & tunc procurare, & aduocare poterit, tam coram Iudice seculari, quàm Ecclesiastico, solum tamen in causa ciuili. Ita Sylu. ver. Aduocatus, q. 2. ver. Secundò si sit Monachus, & q. 6. Sayr. in clau. reg. lib. 12. cap. 22. à num. 3. Aegid. loc. cit. num. 18. & 24. Sanch. 6. in dec. cap. 13. num. 1. Barb. in clem. Religiosus de procur. num. 2. & in c. Monachi, el. 2. 16. q. 1. n. 1. Rodriq. 30. q. reg. q. 41. art. 2. Guid. Pape q. 563. num. 3. Azor tom. 1. inst. mor. lib. 12. cap. 11. q. 9. Nauar. com. 2. de reg. num. 64. Prob. ex cap. Monachi, el. 2. 16. q. 1. cap. 2. de postul. Clem. Religiosus, de procur.

Syluester.
Sayrus.
Aegidius.
Sanchez.
Barbosa.
Rodriquez.
Guido Pape.
Azor.
Nauarrus.

17. Noto 1. quòd Superior ipse potest absq; alicuius licentia onus aduocati, aut procuratoris suscipere; sicut enim potest licentiam ad hoc subditis dare, ita potest per se ipse subire, cap. Sopitæ, de cens. Nauar. loc. cit. Sanch. num. 18. Aegid. num. 23. Quando verò tam Abbas, quam Monachus de illius licentia, patroni munus obit, non potest aduersarius illis obijcere, quòd id monasterij utilitas non exposcit, nam ad ipsum id inquirere non spectat, vt Innoc. in cap. Cum I. & A. num. 3. de sent. & re iud. Sanch. loc. cit. num. 44. Aegid. num. 20. Vnde potest esse Monachus, seu Abbas procurator non solum ob utilitatem monasterij directam, sed etiam ob indirectam, immo, & occultam amici, fundatoris, aut protectoris conuentus; arg. cap. Per venerabilem, qui fil. sint leg. Ita Innocen. loc. cit. vbi etiam Fel. num. 11. Aegid. cit. num. 21. Sanch. à nu. 17. vsq; ad 45. Nauar. cit. num. 66. Barb. in cap. Ex parte, de postul. num. 2. Potest item Monachus constitutus procurator de Abbatis licentia,

Innocentius.

Felinus.

ita, cum potestate substituendi, absq; noua licentia substituere. Sanch. cit. num. 13.

18. Dico 4. Religiosus non potest tabellionis officium exercere, bene tamen vetera instrumenta complere, & signare de Superioris licentia. Sanch. 6. in dec. cap. 13. num. 46. & 49. Sylu. ver. Tabellio, q. 2. ver. Quartum; Tab. eod. §. 3. Armill. eod. num. 3. Angel. eod. §. 4. Pifanel. eod. §. fin. Rodriq; tom. 3. q. reg. q. 8. art. 3. Couar. pract. q. cap. 19. num. 8. ver. Monachus, Callan. de consuet. Burg. rub. 1. §. 6. num. 23. Barb. in cap. Ne aliqui, num. 10. & 12. de hæc. in 6. Trott. de perf. cler. lib. 2. par. 2. req. 10. fine. Nauar. com. 2. de reg. num. 42. ver. Tum quod. Prob. ex cap. Vt officium inquis. §. Verum quia, de hæc. in 6. vbi tamquam singulare priuilegium conceditur Monachis, qui fuerunt notarij in seculo, vt possint esse notarij in causis fidei. Si verò instrumenta noua conficiat, an sint valida, putat Sanch. loc. cit. num. 48. quòd sic, quia nullibi reperitur talis prohibitio irritans. Secus tamen esset, si Monacho iuridicè, & publicè tale officium exercere esset interdictum.

19. Dico 5. Religiosus non potest esse arbiter, nisi simul concurrant licentia Superioris, & utilitas monasterij. Ita Sanch. 6. in dec. cap. 13. num. 55. Rosel. ver. Arbitrator, §. 2. Angel. eod. §. 5. Armil. num. 12. Tab. §. 7. Sylu. q. 16. num. 14. Barb. in cap. Monachi, el. 2. 16. q. 1. num. 3. Grat. discept. for. tom. 1. cap. 123. num. 1. Mat. hæus ad Guid. Pap. q. 163. Marc. Ant. Blanc. de comprom. q. 2. à num. 4. Prob. ex cap. Monachi, & cap. De præsentium, 16. q. 1. In quibus cap. statuitur, quòd Monachus forensia negotia tractare non debet, at officium à bitri officium iudicis est.

20. Noto, quòd est maxima differentia inter arbitrum, & arbitratorum, seu amicabilem compositorum; Arbitrator enim est quasi iudex, & eligitur à partibus, vt procedat iuris ordine seruato, & secundum ius. Arbitrator verò non tenetur seruare ordinem iuris, sed pro bono pacis potest auferre de iure vnus, & dare alteri. Ita Sanch. loc. cit. num. 52. In arbitratore non exigitur monasterij utilitas, bene tamen Superioris licentia. Sanch. num. 61. 62. Et quòd arbitramentum factum absq; Superioris licentia, sit validum, licet peccet Religiosus faciens, arbitrium nequaquam, Sanch. nu. 70. & 71. Et quòd Monachus factus Episcopus, possit esse arbiter, idem Blanc. loc. cit. nu. 62. Et quòd partes non teneantur stare sententiæ Monachi arbitri, non habentis licentiam sui Superioris, etiam si de ei stando iurassent, idem Blanc. num. 7. Et quòd in seculo arbiter, factus Monachus arbitrari amplius non possit nisi concurrentibus prædictis, idem Blanc. q. 7. num. 27.

21. Dico 6. Religiosus potest esse assessor iudicis cum licentia Prælati, & Monasterij utilitate. Assessor autem est, qui ab eo, cui data est iudicandi potestas, rogatur, vt sibi in cognitione causæ assideat, vt cum debito sine causam decidere instruat. Ita Sanch. loc. cit. num. 84. & 85. Lamb. de iur. patr. lib. 2. par. 1. q. 4. art. 7. num. 1. Prob. quia non potest Monachus munera iudicialia exercere absq; licentia Abbatis, vt sæpe dictum est ex cap. Mo-

nachi, el. 2. 16. q. 1. officium assessoris iudiciale est.

22. Dico 7. Non potest Religiosus nec suscipere, nec exercere munus executoris testamenti absq; prius expresse obtenta Superioris sui licentia. Ita Ricard. in 4. d. 45. art. 5. q. 1. Rosel. ver. Religio 1. §. 7. Sylu. ver. Testamentum, 2. q. 1. Tab. ver. Executor, §. 1. Mol. tom. 1. de iust. tract. 2. disp. 247. col. 3. ver. Religiosus tamen, Sanch. 6. in dec. cap. 11. nu. 2. Azor tom. 1. lib. 12. cap. 11. q. 1. Barb. in cap. fin. de test. in 6. num. 1. Aegid. de contr. cap. 4. num. 27. Rodriq; tom. 3. q. reg. q. 70. art. 1. Armil. ver. Executor, num. 2. Angel. eod. §. 2. Grat. discept. for. tom. 1. cap. 123. num. 1. Nauar. com. 2. de reg. num. 64. Prob. ex cap. fin. de test. in 6. §. 1. & clem. vn. de test. vbi expresse habetur nostra conclusio.

23. Nota, quòd religiosus cum licentia sui Superioris, etiam localis potest dictum executoris munus suscipere, tam ad legata pia, quàm ad profana, & quòd in hoc non requiritur utilitas monasterij; & Prælati, qui potest alijs dictam licentiam concedere, potest eam sibi indulgere; nihil enim horum apparet prohibitum in dictis cap. cit. Et quòd omnes Regulares, siue Mendicantes, siue non, teneantur rationem reddere dictæ executionis Ordinarijs, possintq; ab his, si in hoc deliquerint, puniri; est expresse decissum in dicta clem. vn. de testam. Ab hoc tamen munere executoris excipiendi sunt fratres Minores, quia id illis est expresse vetitum in clem. Exiui, §. Perinde, de ver. sign. Possent tamen eligi à testatore ad dandum consilium dictis executoribus, vt ibid. dicitur; consilium intellige purum, & non de necessitate sequendum, vt explicat Syl. ver. Testamentum 2. q. 2. dicto 7. & Mol. loc. cit. ver. Illud est; nec ad hoc requiritur Superioris licentia. Possunt item fratres Minores acceptare electionem pauperum ad elemosinas distribuendas, vt si quis leget centum pauperibus, quos elegerint, vel nominauerint fratres Minores; hoc enim non est executoris munus obire. Sed cum hoc sine rumore, & litigio vix fieri possit, alij putant hoc non esse dictis fratribus concessum. Hæc omnia videri possunt fusius discussa à cit. DD. præsertim Sanch. à loc. cit. vsq; ad nu. 42. & Grat. vsq; ad num. 25. Vide etiam Capell. Tol. q. 154. Sed an testamenti executio facta à Religioso absq; licentia Superioris, valeat, dubitant DD. Valero censent Sanch. cit. num. 44. & Aegid. cap. 4. num. 30. Quia ius solum prohibet Monachum suscipere, factum tamen ab executeore non irritat. Contrarium tenet Grat. num. 2. loc. cit. Ego transeo cum Sanch. Si tamen Prælati expresse prohiberet Religiosum exequi, vel tali Religioso in iudicio opponeretur exceptio defectus potestatis ad exequendum ob carentiam facultatis Prælati, tunc gesta nihil valerent, Sanch. num. 45. & 46. Et quòd Monachus executor possit pecuniam distribuendâ in pauperes, seu aliquid ex illa, sibi, vel suo monasterio applicare, Sanch. à num. 59. Quia tam monasterium, quàm ipse pauperes sunt, vnde non debent esse peioris conditionis, quàm ceteri. Quod tamen limita, nisi aliter constaret de mente testatoris.

Sanchez.
Syluester.
Tabiena.
Armill.
Angelus.
Pisanella.
Rodriq;
Conarruu.
Cassianus.
Barbosa.
Trossur.
Nauarrus

Sanchez.
Rosella.
Angelus.
Armill.
Tabiena.
Syluester.
Barbosa.
Grasianus.
Guid. Pap.
Blancus.

Ricardus.
Rosella.
Syluester.
Tabiena.
Molina.
Azor.
Barbosa.
Aegidius.
Rodriq;
Armill.
Angelus.
Grasianus
Nauarrus

Sanchez.
Lambert.

24. Dico 8. Regulares nullam tutelam cuiuspiam personæ etiam ex licentia Superiorum, suscipere possunt. Ita Mol. tom. 1. de iust. disp. 221. col. 2. ver. Religiosus tutor; Rosel. ver. Tutela, §. 2. Pisan. ibid. Sanch. 6. in dec. cap. 14. num. 22. & 25. Prob. ex cap. fin. de testam. in 6. gloss. d. 86. cap. fin. ver. Tutelas.

25. Noto 1. quod talis tutela est triplex 1. est testamentaria data in testamento à patre suis filiis; & contra patres relinquentes Religiosos tutores suorum filiorum inuocatur. Cyp. in cap. Cyprianus, 21. q. 3. dicens. *Neg; enim apud altare Dei meretur nominari in sacerdotium prece, qui ab altari sacerdotes, & ministros voluit auocare.* 2. dicitur legitima, quæ defertur à lege, vt cum nullus est tutor relictus per testamentum, quia tunc qui 1. loco debet succedere huic ab intestato, tenetur suscipere tutelam eius. 3. est datiuæ, quæ scilicet datur à iudice, quando nullus est tutor in testamento, vel nullus consanguineus, qui sit aptus suscipere tutelam. Ita Sylu. ver. Tutela, q. 1. Tab. eodem statim in princ. Officium autem tutoris est 1. pupillos à criminibus intactos conseruare. 2. eorum res defendere. 3. eorum pecuniam, vel mobilia, quæ ad nihilum valent, h seruentur, in prædia, vel alia bona immobilia ad beneficium pupillorum conuertere. Sylu. cit. q. 1. & 4. Tab. eod. §. 2. Ang. in prin. & §. 2. Artil. num. 1. & 2. Pisan. in princ.

26. Noto 2. quod communis opinio est, non posse Regulares, etiam de licentia suorum Superiorum, tutelam testamentariam, & datiuam suscipere. De legitima autem dicunt, quod suscipere non tenentur, possunt tamen, si veingat, cum licentia Superiorum. Sylu. loc. cit. q. 3. Tab. §. 1. Angel. §. 1. Azor tom. 1. lib. 12. cap. 11. q. 3. Sed melius dixi, quod nec possunt legitimam, quomodò enim possibile est, vt Religiosus etiam de Superioris licentia possit officia tutoris complere, salua obseruantia regulari? & qui nihil habet, res pupilli assecutari non potest. Dicunt tamen Syl. Angel. Tab. Rosel. Pisan. Azor, quod dicti Regulares tenentur cum licentia Superioris suscipere tutelam miserabilium personarum, & probant ex cap. fin. d. 86. & cap. 1. & cap. Episcopus gubernationem, d. 88. Sanch. autem 6. in dec. cap. 14. num. 26. putat, quod non solum non tenentur dictam tutelam suscipere, sed quod nec possint, cum non habeant bona, quæ pro ministranda tutela obligationi subijciant, & tutelæ munus à religioso statu alienum sit. Et verè, si de tutore loquamur, prout de eo disponunt iura, impossibile moraliter est, quod Religiosus possit esse tutor, etiam cum licentia Prælatis. Nam ponamus, quod delinquat in tutela, quod est facile, quis restituet pupillo bona sua? non ipse, quia nihil habet: non monasterium, quod non tenetur ex delicto Monachi, nisi in quantum factum est locupletius, vt dictum est; & pone quod hoc nihil habuerit. Et dato quod reuerteretur monasterium, pone quod sit pauper, vt frequentissimum est in Mendicantibus, & non habeat nisi quædam bona in mobilia, hæc alienare non potest. Teneo itaq; cum Sanch.

27. Dico 9. Licet non inueniatur in iure

cautum, quod non possit Religiosus officium deponarij facere absq; licentia Prælatis, imo potius colligatur contrarium ex cap. 1. de depof. non potest tamen subditus religiosus absq; dicta licentia saltem tacita aliquid loco deponi à quoquam extraneo recipere. Ita Mol. tom. 2. de iust. disp. 125. num. 4. Sanch. 6. in dec. cap. 14. num. 27. Cened. de paup. dub. 14. num. 14. Prob. Tum quia deponitum est contractus inter deponentem, & depositarium, vt hic fideliter, & diligenter custodiat, & ille certum quid soluat, vel solam quandoq; benevolentiam exhibeat; at Religiosum nullo modo contrahere posse, cum velle, & nolle non habeat, dictum est num. 3. & 4. Tum quia depositarius tenetur ad deponitum ex dolo, & culpa lata, vt constat ex cap. 1. iuncta gloss. de deposito; Sylu. ver. Depositem, q. 2. sed Religiosus non habet vnde soluat. Tum quia ex istis depositis proueniunt aliquando graua scandala in Religionibus. Vnde solent Religiones expresse prohibere suis fratribus, ne dicta deposita recipiant, vt esse prohibitum sub grauib; pœnis in hac nostra Genuen. Prouincta, ab anno 1628. per capitulum definitorium, constat ex libro Prouincie pag. 86. & de sua Religione testatur, Sanchez loc. cit. num. 28.

28. Nota, quod si res deposita apud Prælatum, vel alium Religiosum de illius licentia, lata culpa, vel dolo depositarij pereat, vel deterior fiat, non tenetur monasterium de deposito, nisi quatenus locupletius redditum est. Quia delictum Religiosi, etiam Prælatis, non obligat monasterium, nisi modo dicto iuxta reg. 76. Delictum, de reg. iur. in 6. & cap. 1. de depof. Ita Less. lib. 2. de iust. cap. 27. dub. 3. num. 12. Sylu. ver. Depositem, q. 2. num. 3. Pisan. eod. §. Ecclesia. Angel. eod. §. 4. Mol. loc. cit. Sanch. num. 29. Si autem Prælatus videat, Religiosum perdere res apud se depositas, vel eas eius culpa perire, nec obftet, cum possit, tenetur in solidum cum ipso Religioso restituere, sicut enim tenetur legitime Religiosum cogere, vt deponitum domino poscenti restituat, ita eadem lege tenetur impedire damnum, quod illi videt inferri, & potest impedire. Ita Antonin. 3. part. tit. 16. cap. 8. §. 7. Sylu. ver. Religio 8. q. 6. Si autem deponitum sit factum monasterio de consensu Prælatis, & capituli, seu ipsi presentibus, & non contradicentibus, cum possent, seu factum sit alicui Religioso, in depositarium electo à capitulo cum Prælato, & culpa lata eius, vel eorum pereat, tunc puto, quod monasterium tenebitur de deposito, etiamsi nihil de illo in eius utilitatem sit versum. Atq; ita colligitur à contrario ex cap. 1. de depof. iuncta gloss. ver. Personæ; Sanch. loc. cit. num. 35. Sylu. & Pisan. loc. cit. Rosel. ver. Depositem, §. 5. Angel. eod. §. 4. Barb. in cap. 1. de depof. num. 9.

29. Dico 10. Non potest Religiosus fideliter, nisi de licentia Prælatis, & maioris partis capituli. Ita Mol. tom. 2. de iust. disp. 140. num. 19. Azor tom. 1. lib. 12. cap. 11. o. 2. Rebell. de obl. iust. par. 2. lib. 16. q. 11. de fideiuss. num. 13 Sanch. 6. in dec. cap. 14. num. 38. Barb. in cap. Quod quibusdam, de fideiuss. nu. 4. Syl.

Molina.
Sanchez.
Cenedo.

Zeffus.
Syluester.
Pisanello.
Angelus.
Molina.
Sanchez.

D. Anton.

Rosella.
Barbosa.

Molina.
Azor.
Rebellus.
Sanchez.
Syluester.

ver.

D. Thom.
Palud.
Nauarr.

huiusmodi pœnas infinitis meritorum thesauris est in Ecclesia, vt probat ex D. Thom. & Palud. Nau. loc. cit. num. 2. ver. Sed contra. Vnde non valet Prælatus sine voluntate operantis opera eius satisfactoria alteri applicare, nam directum tantum operum dominium apud subditum manet, vt probat Suar. loc. cit. nu. 6. & 7. Quare dixi tom. 1. huius op. cap. 6. §. vii. ver. Respondeo; quod nullo casu potest Prælatus dicta opera satisfactoria alteri applicare, ipso operante indigente, & reuente. Quod tamen videtur solum intelligendum de bonis operibus, quæ facit subditus in particulari, ea applicando sibi, vel alijs in remissionem peccatorum. Nam opera satisfactoria, quæ facit etiam particulariter absq; speciali applicatione, sed pro tota Ecclesia generaliter, aut pro indigentibus in purgatorio, aut in hac vita pro benefactoribus, seu pro his, quibus Deus vult valere, & huiusmodi; & similiter bona, quæ facit in communi, vt disciplinas, leuitia, orationes, vigilias, & huiusmodi, quæ in communitate facit cum alijs Religionis simul, seu per se ex statuto regulæ, aut constitutionum, aut ex præcepto Prælati cum hæc bona sint communia Religioni, quamuis subditus ijs egeat, potest Prælatus, eo inuito, & inscio, alijs specialiter communicare, etiam quod ad vim satisfactoriam, quia super bonis communitatis videtur Prælatus habere plenariam potestatem, & similiter super bonis particularibus, vel superabundantibus, vel nemini applicatis; cap. Nullam, 18. q. 2. Ita Cord. loc. cit. p. 3. dicto 5. Rodrig; q. reg. cit. ar. 4. Sorb. in comp. ver. Indulgentia quod ad seculares 4. p. 3. Ad participandum autem 2. modo, scilicet per modum meriti, non requiritur talis specialis intentio, immo neq; est necessaria scientia operantis, sed potest Prælatus ipse per se, ea cui voluerit applicare, quia in hoc nullum fit præiudicium subdito, immo fit mellor conditio operantis ex multitudine participantium. Tum quia incipientes participare, incipiunt etiam de suo alijs communitate. Tum quia Deo, quæ misericordiam, & liberalitatem, quæ in bono sunt, talis fructus inuitur, magis ex hoc honoratur, ex quo bene operans maiores potest fructus sperare, & maius augmentum præmij in vita æterna, vt ait Ricar. in 4. d. 45. ar. 2. q. 3. line.

Corduba.
Rodrig;
Sorb.

Ricar.

4. 2. Differentia, quæ est inter participantes opera satisfactoria, & meritoria est, Quia per participationem satisfactoriam, quod plures sunt participantes, eo plus minuitur satisfactorio singulorum, saltem si satisfactio proueniat ex opere operantis, quia cum talis virtus satisfactoria ex opere operantis finita sit, vt pote quæ nititur perfectione operum, quæ mediante gratia Dei ab humana sunt creatura, certum est, quod quod plures partes de quantitate finita sunt, illæ minores euadunt: operanti verò sic ex alla parte, nimirum ex charitate, augetur meritum, quod valet etiam ad remissionem suarum pœnarum; vnde de quadam sancta femina, quæ omnia sua opera satisfactoria pro peccatis aliorum offerebat, legitur, quod in fine vitæ audierit, Charitas tua purgabit peccata tua, & sic reëta in paradysum introibis. Per participationem autem meri-

toriam non minuitur meritum, sed augetur, vt dixi.

5. 3. Differentia est, quod bona opera quod ad vim meritoriam possunt applicari per Prælatum, etiam si sint præterita, quia ex illis non constat thesaurus Ecclesiæ, vt Cord. in q. theol. lib. 5. q. 42. p. 3. dicto 8. ver. Quod ad vim meritoriam; Nau. miscell. 11. de or. nu. 6. Sorb. loc. cit. ver. Quod ad vim. Rodrig; to. 2. q. reg. q. 33. ar. 5. Mir. to. 2. man. q. 50. ar. 4. concl. 2. Pro quo facit illud Ela. 38. *Obsecro Domine, memento quæso, quomodo ambulauerim coram te in veritate, & in corde perfecto, & quod bonum est in oculis tuis fecerim.* At verò quod ad satisfactionem, bona opera præterita, quæ applicata non fuerunt ante, vel dum fierent, applicari cuiquam non possunt, neq; per facientem, neq; per Prælatum: sed statim reconduuntur in communem thesaurum Ecclesiæ, qui per solum supremum Pastorem dispensatur per indulgentias; quia nullus potest thesaurizare sibi, vel alteri thesaurum satisfactorium particularem, & per consequens neq; de eo distribuere, aut communicare cuiquam, neq; sibi, si indigeat. Quia alioquin sequeretur, quod bona satisfactoria Religionum eis superabundantia, nunquam reconderentur in dictum thesaurum, sed semper remaneret sub potestate eorum, vel Prælati, ad applicandum ea postea, cui voluerit, & à fortiori, quod opera Religionum defunctorum non possent applicari per indulgentias, vel alio modo, ex quo quislibet pro tali tempore, aut necessitate futura, sibi, vel alijs talia opera thesaurizasset in vita, vt sibi tunc valerent, aut applicarentur, & sic destrueretur dictus thesaurus Ecclesiæ, collectus ex satisfactionibus Religionum, aut aliorum Sanctorum, dum viuerent.

6. Noto 2. ex D. Thom. opul. 6. ver. Sanctorum communionem, & alijs DD. cit. nu. 1. quod 2. modis potest quis mereri ex opere alterius meritorio. 1. ratione vnionis in charitate, quam habent inter se iusti, iuxta illud psal. 118. *Particeps ego sum omnium timentium te,* & illud symboli, *Communionem sanctorum;* est enim vna omnium fidelium vniuersalis Ecclesiæ, & charitate coniuncta, quæ est societas, & amicitia spiritualis; vnde sicut in societate temporali de lucro vnus participant ceteri, ita in amicitia spirituali. Quare existens in mortali, licet excommunicatus non sit, non est particeps alicuius boni, quod sit in Ecclesia per vnionem, cum enim sit membrum præcisum à corpore, non potest recipere influentiam ab anima. 2. modo potest quis mereri ex bono opere alicuius, ratione specialis intentionis ipsius orantis, aut Prælati applicantis illi talia bona, ratione cuius, etiam si peccator sit, potest participare multa bona, ex gratia, & liberalitate Dei prouenientia, de quibus hic infra n. 14. & refertur ex Augustino, quod propter orationem Stephani saluatus est Paulus, & talis participatio specialis plus prodest, quam illa generalis. Tum ratione maioris cõiunctionis; plus enim semper meremur nobis, & nobis magis cõiunctis, quam alijs, & sicut magis commendatū habemus specialiter ab amico cõmendatū, quam si solum generaliter cõmendetur, quia specialis cõmendatio efficaciorē affectū ostendit; ita

Corduba.

Nauarr.
Sorb.
Rodrig;

D. Thom.

& hic. Tum ratione strictioris promissionis; unde sicut seruus multorum plus acquirit illi domino, cui nominatim stipulatur, quam alijs, quia obligatio illi in solidum quæritur; similiter si iussu vnius domini, vel ex re ipsius seruus multorum acquirat, illi specialiter acquirit, ita in proposito. Ad quod faciunt fortiter cap. Quamquam, dist. 23. & cap. Si aduersus, de hæret. & gloss. in cap. Beneficium, de reg. in 6. ver. Conferendum, in fine; quatenus ait, quod fortius est ius singulare, quam commune; quod etiam probat P. de Baifio in direct. elect. par. 1. cap. 26. num. 3. Et Concil. Constant. sess. 8. art. 19. damnat dicentem, orationes specialiter oblatas, non plus prodesse, quam communes. Et hoc esse de fide, tam post decretum, quam ante, docet Alanus de sacrif. Euchar. lib. 2. cap. 35. vers. Ex contraria sententia. Quare multum interest, recipi ad participationem alicuius Religionis, siue sic receptus sit peccator, quia tunc fit particeps propter intentionem, qui non erat propter vniõnem; siue sit iustus, quia tunc dupliciter participat.

De Baifio.

Alanus.

De Thom.

7. Noto 3. ex eodem D. Tho. locis cit. nu. 1. quod applicatio bonorum operum ad alterius satisfactionem, tripliciter fieri potest. 1. in singulari, vt cum priuatus bona sua, etiam quibus indiget, alteri determinatæ personæ applicat. 2. in specie, vt cum Prælatus Religionis admittit aliquem ad participationem bonorum, quæ fiunt in futurum in illa communitate, vel Religione. 3. in generali, vt cum Papa ex satisfactionibus, quæ Christo, & Sanctis superfluerunt, & in thesauro Ecclesiæ (de hoc thesauro ex quibus sit constitutus, vide Henricq; lib. 7. cap. 2. à num. 2. & quando inceperit, & qui teneat eius clauces, cap. 3.) conseruatæ fuere, aliquid alicui applicat. At nec 1. nec 2. applicatio indulgentiæ dicitur, bene tamen 3. & hoc propter sequentia. 1. quia illæ applicationes, & communicationes non tollunt obligationem adimplendi pœnitentiæ impositas ex præcepto Ecclesiæ, & confessarij, quia constare certò non potest de meritis operantium, & de satisfactionum superabundantia, unde in foro Ecclesiæ ab his pœnitentijs non liberant (licet fortè per dictas communicationes quis assecutus sit coram Deo omnem remissionem pœnæ, per eum in purgatorio subeundæ) quoniam neq; liberaretur, si alius pro eo tantumdem pœnitentiæ, quantum est sibi iniunctum, ageret; est enim illa pœnitentiæ medicinalis per ægrotum ipsum subeunda, vt D. Thom. in 4. dist. 20. quæst. 1. art. 2. q. 3. corp. At indulgentiæ cum sit concessa ex infinitate thesauri Ecclesiæ, qui deficere non potest propter infinitatem meritum Christi, & Sanctorum, de quibus infallibiliter constat, à dictis pœnitentijs in vtroq; foro liberat, si rectè sumatur. 2. Quia indulgentiæ valent solum ad satisfactionem pœnarum Deo debitaram, pro peccatis iam commissis; at communicationes bonorum Religionum valent etiam, & præcipuè, ad impetrandum bona etiam in futurum, vt dicam. 3. Quia, vt dixi num. præced. per indulgentias applicantur satisfactiones præteritæ, per commu-

Henricq;

De Thom.

nicationes solum futuræ. vide Cord. loc. cit. p. 4. Rodriq; tom. 1. quæst. reg. quæst. 33. art. 7. Sotus in 4. dist. 21. quæst. 1. art. 4. ver. Quòd si seisciteris. Miranda loco cit. art. vlt. Nauar. miscell. 11. de or. num. 4.

Corduba.
Rodriq;
Sotus.
Miranda.
Nauarrus

8. Dico 1. Possunt Prælati regulares concedere deuotis amicis, & benefactoribus literas fraternitatis, seu participationes omnium bonorum, quæ fiunt in communitatibus sibi commissis. Ita D. Thom. Angel. Tab. Syl. Pisan. Henricq; loc. cit. num. 1. Cord. par. 3. Rodriq; cit. art. 2. Sotus cit. ver. Prælati verò Filliuc. tom. 1. tract. 8. cap. 4. num. 95. Suar. tom. 4. in 3. par. disp. 55. sect. 5. num. 2. Mir. tom. 2. manual. quæst. 50. art. 1. Sorb. in comp. ver. Indulg. quò ad secul. 4. par. 3. pag. mihi 404. Nauarr. cit. num. 3. ver. Sexto quæritur, Prob. tum ex cap. Nullam, 18. quæst. 2. vbi dicitur, quòd tota bonorum monasterij administratio ad Abbatem pertinet, & penes Abbatem residet. Quæ verba non solum de bonis temporalibus, sed etiam de bonis spiritualibus debere intelligi, docent passim DD. Miranda, Nauarr. loc. cit. Tum ex priuilegio Urbani V. quod refert Casarub. in compen. verb. Indulgentiæ quò ad secul. 4. num. 6. vbi concedit, quòd Generales, & Prouinciales possint communicare suffragia, indulgentias, orationes, & alia bona spiritualia benefactoribus Ordinis. Tum quia possunt fideles omnes sua opera bona peculiariter alijs communicare, vt constat ex D. Thom. in 4. dist. 45. quæst. 2. art. 1. q. 4. Ricard. ibid. dist. 20. art. 5. q. 3. ad arg. op. pos. Et quia quilibet est dominus suarum satisfactionum, Et quia id videtur docere Scrip. ad Gal. 6. Aliter alterius onera portate. Et Iac. 5. Orate pro inuicem, vt saluemini. Ergo, & Religiosi quoque idem possunt, nisi obstaret votum obedientiæ, per quod se arbitrio suorum Prælatorum submiserunt. Ergo dicti Prælati per dictum votum acquirunt eam potestatem super actiones Religioforum, quàm ipsimet Religiosi habuissent quò ad actiones meritorias, & vt videtur, etiam satisfactorias superabundantes, & communes, si tale votum non fecissent. Ergo possunt dicti Prælati prædicta suorum opera cui voluerint applicare.

D. Thom.
Angelus.
Tabiena.
Syluester.
Pisanella.
Henricq;
Corduba.
Rodriq;
Sotus.
Filliucius.
Suarez.
Miranda.
Sorbus.
Nauarr.
Miranda.
Nauarr.
Casarub.

D. Thom.
Ricardus.

9. Noto 1. circa illud priuilegium Urbani Quinti cit. num. præced. quòd illud priuilegium concedit duo. 1. quòd possint prædicti Prælati communicare suffragia, &c. sed ista concessio nihil dat de nouo; id enim habent ex iure communi præfati Prælati, vt dicunt Mir. loco cit. Rodriq; tom. 1. quæst. reg. quæst. 33. art. 2. & tom. 2. quæst. 86. art. 2. Concedit 2. quòd possint prædicti Prælati communicare dictis benefactoribus indulgentias. Et ista est magna concessio, quam ex iure communi non habebant. Cum enim indulgentiæ tantum valeant, quantum sonant, non possunt applicari, nisi ijs, qui in eis nominantur expressè. Cum ergo in dicto priuilegio concedat Pontifex, quòd præfati Prælati possint indulgentias communicare, certum est, quòd superiores nominatim in præfato priuilegio, possunt omnes indulgentias concessas Regularibus, dictis benefactoribus applicare,

Miranda.
Rodriq;

etiam in illis nihil tale dicatur, quod absq; hoc privilegio fieri non poterat. Atq; ita Suar. to. 4. in 3. p. disp. 55. sect. 5. num. 13. Duobus autem modis intelligo posse fieri hanc applicationem, 1. applicando fructum dictarum indulgentiarum, eo modo, quo applicantur defunctis, 2. concedendo vt dicti benefactores possint per se ipsos dictas indulgentias lucrari, faciendo ea, quæ ad id requiruntur.

10. Noto 2. quod Prælatis, qui possunt talem participationem concedere, sunt Corrector pro suo conuentu; Prouincialis pro sua prouincia; Generalis pro tota Religione, quia isti omnes sunt capita communitatis, & habent dominium super actiones suorum subditorum, & sicut possunt bona temporalia ex charitate alicui communicare, ita etiam spiritualia. Ita Cord. in q. theol. lib. 5. q. 42. p. 3. dictio 1. in fine; Rodriq. to. 1. q. reg. q. 32. ar. 2. & in explic. bull. p. 1. §. 7. num. 13.

11. Quæres, an Generalis, seu capitulum generale possit prohibere Prælatis inferioribus, nimirum Prouincialibus, & Correctoribus, dare benefactoribus dictam participationem. & hoc dubium graue esse, cum Prælatis Superiores id habeant, ex officio, & insuper ex privilegio apostolico; & quod per superiorem conceditur, per inferiorem coarctari non potest; cap. Inferior, d. 21. Quare puto, quod id generaliter non possit fieri; potest tamen Generalis rationabili de causa in aliquo casu particulari id Prouincialibus prohibere, & Prouincialis Correctori. At vniuersalem de hoc legem facere meo videri non potest, propter dicta. Adde, quod bono regimini id nequaquam potest esse expediens: sunt enim in qualibet prouincia, & in quolibet conuentu sui benefactores, quibus conuenit aliquando dictas communicationes facere, & hoc illis denegare non esset honestum, neq; vtile Religioni; & Generales non sunt semper præsentés.

12. Noto 3. quod communiter recipiuntur benefactores Ordinis ad participationem honorum quod ad vim meritoriam ipsorum, vt dicunt in specie Palud. in 4. d. 45. q. 2. ar. 2. concl. 5. vers. Sed prima; Suar. tom. 4. in 3. p. disp. 55. sect. 5. num. 11. & 12. Filliuc. to. 1. tr. 8. cap. 4. num. 95. ver. Tertium est; Rodriq. to. 1. q. reg. cit. ar. 3. Lauor. de indulg. p. 2. cap. 11. num. 62. Possunt etiam recipi quod ad vim satisfactoriam, sed id debet explicari expressè, & non potest fieri sine voluntate operantium, saltem quod ad illa, quæ non sunt excepta hic sup. nu. 3. Atq; ita Suar. & Filliuc. loc. cit. Henriq; lib. 7. c. 31. nu. 6. Nau. miscel. 11. de or. nu. 10. ver. Tertio certum etiam videri.

13. Noto 4. quod huiusmodi literæ fraternitatis conceduntur à Prælatis illis personis, de quibus habent relationem, quod sint deuotæ Ordinis, & benefactrices; vnde si in aliqua cesset ista causa finalis, quia scilicet non sit benefactrix, certè ista non fruatur dictis bonis; cessante enim causa, debet cessare effectus. Et similiter cessaret frui dictis bonis ille, qui cum benefactor esset tempore acceptæ participationis, deinde cessat à benefaciendo. Et aduerte, quod benefactores sunt in quadruplici

differencia. Alij enim benefaciunt opibus, & elemosynis suis Religiosorum paupertatem sustentando. Alij eis benefaciunt, ab iniurijs defendendo, a calumnijs liberando, de eis bene semper loquendo, reuerentiam illis exhibendo. Alij iura eorum tuentur, & sustentant in iudicio, vt Doctores, Procuratores, Sollicitatores, Aduocati. Alij illis benefaciunt; officium Lectoris intra Ordinem gratis præstando; aut in eorum fauorem similem scientiam, vel artem exercendo, vt Medici, Chirurgi; Notarij, &c. Isti omnes possunt ad participationem admitti. Quod si postquam sunt admissi, cessent ab vna saltem ex prædictis beneficentijs impendendis, etiam cessat in illis participationum effectus. Quare qui opibus paupertatem Religiosorum subleuabat, ad paupertatem reductus, si bene saltem de illis loquatur, non desinit participare de dictis bonis. Verum quidem est, quod si Prælatus velit alicui non benefactorem ex mera charitate ad participationem admittere, poterit quidem etiam ad participationem honorum satisfactoriorum modo dicto. Sicut enim potest bona temporalia indigentibus ex charitate tribuere, ita potest etiam spiritualia. Atq; ita Cord. in q. theol. lib. 5. de indulg. q. 42. p. 3. dictio 9. Mir. to. 2. man. q. 50. ar. 5. Rodriq; to. 1. q. reg. q. 32. ar. 6. Sorb. in comp. ver. Indulgentiæ quod ad secul. 4. p. 3. ver. Quare dicitur, pag. mihi 306. Sed hoc casu non poterit Prælatus communicare indulgentias; cum scilicet benefactoribus communicare concesserit Urb. V.

14. Dico 2. Inuant dictæ participationes istis, quibus conceduntur, non solum spiritualiter, sed etiam corporaliter. Ita D. Th. addit. ad 3. p. q. 27. ar. 1. fine, corp. Palud. in 4. d. 45. q. 2. ar. 2. fine; Rodriq; loc. cit. ar. 3. & in explic. bul. p. 1. §. 7. num. 13. ver. La segunda differenza, hne. Mir. loc. cit. ar. 2. concl. vn. Cord. loc. cit. p. 2. Sorb. loc. cit. p. 1. pag. 304. Nau. to. 3. com. de indulg. not. 31. nu. 23. & miscel. 11. de or. nu. 3. Filliuc. to. 1. tr. 8. cap. 4. nu. 96. Prob. Tum quia ita definitum est in Concil. Constant. cit. Tum quia vsus talium participationum ad dictos effectus fuit in Ecclesia à tempore Apostolorum, vso ad præsentia tempora semper approbatus, vt late probat Vuald. to. 3. de sacram. tit. 10. cap. 94. & 95.

15. Sed quæres, quæ bona in particulari proueniant dictis benefactoribus ex dictis literis? & quod valent eis ad impetrandum à Deo gratiam conuersionis, cordis illuminationem, & virtutum profectum. Valent etiã ad præseruationem à peccatis, & liberationem, & præseruationem à morte, & alijs malis spiritualibus, & corporalibus, & ad collationem honorum spiritualium, & temporalium, seu corporalium, quæ vnus alteri potest de congruo mereri, seu impetrare ex Dei misericordia, sicut per merita Abraham Deum liberavit Loth. Gen. 19. Et pro animabus habentium literas fraternitatis possunt fratres illius conuentus, cuius sunt benefactores, celebrare vnâ missam, quæ eas liberet à penis purgatorij. Ita concessit Clem. VIII. per suam 4. const. to. 2. post. priu. Et in Ordine nostro, mortuo vno ex dictis

Suarez

Corduba, Rodriq;

Casarub, Miranda, Rodriq, Sorbus

D. Thome, Palud, Rodriq, Miranda, Corduba, Sorbus, Nauarr, Filliucius

Palud, Suarez, Filliucius, Rodriq, Lauor.

Suarez, Filliucius, Henriq, Nauarr

Vualdeq;

dictis habentibus præfatas literas, celebrantur pro ipsius anima omnes missæ, quæ sunt in conventu, cuius est benefactor, cum officio defunctorum, & missa solemnî; & Corrector dicti conventus tenetur monere omnes Correctores suæ provinciæ de morte dicti benefactoris, ad hoc vt possint pro ipsius animâ celebrare diuina officia, & missas, ac si mortuus fuisset vnus professor dictæ provinciæ. Quare debent multum æstimari, & æstimantur à viris pijs, & deuotis.

16. Quæres etiam, an possint Prælati regulares indulgentias aliquo iure concedere? Med. in tr. de indul. disp. 6. cap. 29. Rod. to. 2. q. reg. q. 86. ar. 1. putant, eam facultatem habere Prælatos regulares iure diuino concessam, eo ipso quod habent iurisdictionem quæ episcopalem in suos subditos, fuisse tamen impeditos in honorem episcopalis dignitatis. Sed omnes alij DD. vt Suar. to. 4. in 3. p. disp. 55. lect. 5. nu. 1. Henriq; lib. 7. cap. 31. num. 5. Tambur. de po. Abb. to. 2. disp. 9. q. 1. oppositum censent, & probant ex cap. Accedentibus, de exce. præl. Sed ad hoc cap. & à Med. & Rodriq; multis modis. Et verè illud cap. non stringit multùm. Vnum est verum, numquam dictos Prælatos hac potestate fuisse vsos, & tamen si à Christo habuerunt, non sine quare illis data est, nec sine quare poterant illi priuari. Possunt tamè dicti Prælati ex priuilegio Papæ indulgentias concedere, vt constat apud omnes. Et de facto Prælati regulares concedunt indulgentiam plenariam, peractis visitationibus, suis fratribus, per concessionem Leon. X. de qua to. 1. nostr. priu. in const. 14. Leon. X. num. 12. Et Greg. XIII. hoc priuilegium etiam concessit Visitatoribus Soc. Iesu, vt refert Rodriq; to. 2. q. reg. q. 86. ar. 2. Et Alex. IV. concessit, vt fratres Minores prædicantes in aliquo loco, possint concedere suis auditoribus indulgentiam 40. dierum, vt refert idem Rodriq; Et Generalis Minimorum ex priuilegio Clem. VII. de quo to. 1. nostr. priu. in const. 9. Clem. VII. quolibet triennio potest Fratribus, & Sororibus terciarijs, Fundatoribus, Conseruatoribus, & Procuratoribus dicti Ordinis indulgentiam plenariam concedere, cù auctoritate eligendi sibi confessariũ, qui eos absoluat à casibus episcopalibus, & censuris ecclesiasticis.

C A P. VII.

De potestate, quam habent Prælati regulares super suis subditis ordinandis.

IDE Rodriq; to. 1. q. reg. q. 18. & to. 3. q. 23. & 24. & in explic. bull. p. 2. dub. vi. Suar. to. 4. de relig. tr. 1. lib. 2. cap. 29. Mir. to. 1. man. q. 38. & 39. Cruz lib. 2. de sta. Relig. c. 8. Maiol. de irreg. lib. 4. cap. 1. nu. 13. sine; & cap. 9. nu. 4. & cap. 16. nu. 6. Sorb. in comp. ver. Ordines sacri. Quar. in sum. bull. ver. Ordo, vers. finem. Camp. in diuers. rub. 12. cap. 13. à nu. 32. Portel in dub. reg. & in addit. ver. Ordines sacri; **Confess. in comp. priu. tit. 13. Ric. 4. p. prax.**

decif. 118. Zerol. in prax. p. 1. & 2. ver. Ordo, Scor. in selec. bull. epit. 147. cum suis theor. Passar. in not. priu. not. 27. & 28. Tamb. de iur. Abb. to. 2. disp. 2.

2. Noto 1. quod circa hanc potestatem, quam habent Prælati circa ordinationem suorum subditorum, dixi multa in nostr. priu. quæ hic indigitabo, addendo quæ erunt addenda ad complementum materiæ. Et in primis to. 1. in const. 2. Sixti IV. nu. 33. posui decretum Cong. Cõcil. factum de mandato Clem. VIII. anno 1596. die 15. Martij, quo iubentur Regulares dare literas dimissorias suis subditis ad sumendos ordines ab Ordinario loci, in quo ordinandus localiter permanet; si tamè dictus Ordinarius esset absens, vel ordinationes non celebraret; vel sedes episcopalis vacaret; his casibus potest Prælatus dare dictas literas ad quemcunq; Episcopum, exprimendo causam, quare non ordinatur in diocesi in qua localis existit. De quo decreto, vltra citatos ibi, agunt Mir. to. 1. man. q. 38. ar. 2. Ric. loc. cit. à nu. 1. Camp. cit. nu. 36. Confess. cit. cap. 2. ver. Sed Regularium Prælati; Portel. in dub. reg. ver. Ordines sacri, num. 2. qui ait, quod in Hispania non est receptum. Sed circa hoc decretum nunc occurrunt aliqua, per sequentia dubia enucleanda.

3. Quæres 1. an, stante dicto decreto, teneantur Episcopi Regulares ordinandos de doctrina examinare, an verò sine nouo examine possint htere de attestacione eis facta per Superiores, literas dimissorias concedentes? & supposito, quod Regulares ordinandi non possunt ab Episcopis examinari, nisi circa doctrinam, & sufficientiam, vt statuit Trid. sess. 23. cap. 12. de refor. & declarauit Sixt. V. vt refert Rodriq; in suo bull. in viuz vocis oraculis Greg. XIII. pag. mihi 505. Et prius id statuerat Leo X. in Concil. Later. vt constat ex to. 1. nostr. priu. in const. 26. Leon. X. §. 12. & docent Henriq; lib. 10. cap. 23. nu. 4. & in comm. lit. L. & Rodriq; to. 3. q. reg. q. 24. ar. 1. Camp. cit. nu. 35. Barb. in cap. Ad aures, de temp. ord. nu. 2. Dico quod possunt Domini Episcopi, absq; vlllo scrupulo conformare suam conscientiam cum conscientia Prælatorum attestantium in suis literis dimissorijs de præfata idoneitate quò ad literaturam. Tum quia prælati regulares sunt personæ grauissimæ, vnde illis credi potest, cap. Nobilissimus, d. 97. Tum quia Trid. eadem sess. cap. 15. arbitrio Episcopi remittit, an tuerit necessarium nec ne, examinare sacerdotes pro confessionibus audiendis, & iudicare, an sine examine æstimari possint idonei, ergo hic eodem modo ex attestacione Prælatorum poterunt credere illos esse idoneos. Tum quia possunt Episcopi super dicta idoneitate dispensare, vt dixi to. 1. nostr. priu. in const. 26. Leon. X. nu. 25. Tum quia id concessit Cassin. Iulius II. vt refer. Tamb. de iur. Abb. to. 1. disp. 26. q. 9. nu. 32. Tum quia ita audio seruari in vniuersa Gallia, & in aliquibus partibus Hispaniarum. Ita Mir. to. 1. man. q. 39. ar. 4. sine; Portel in addit. ad dub. reg. ver. Ordines sacri, n. 1. sine. Sorb. in comp. ver. Ordines sacri, p. 2. ver. Immo non solum, pag. mihi 454. Rodriq; to. 1. q. reg. q. 24. ar. 7. Tamb. loc. cit. to. 2. disp. 2.

Zerola,
Scorsia,
Passarel,
Tambur.

Miranda,
Campanil,
Confessius;

Rodriq;
Campanil,
Barbosa,

Portel,

Medina,
Rodriq;

Suarez,
Henriq;
Tambur.
Abbas,
Medina,
Rodriq;

Rodriq;

Rodriq;
Suarez,
Miranda,
Cruz,
Maiolus,

Sorb.
Quar.
Portallus,
Confessius
Ricinus

Diana

Casanovi
Chokier

q. 21. num. 6. Diana var. tr. 16. resolut. 29. ver. seu prima. Et aduerte etiam, quod si ordinandi sint notorie literati, vt quia Lectores publici, vel publice defenderint conclusiones, nō debent ab Episcopis examinari; cap. 2. d. 24. vbi gloss. Nau. in cap. Cum contingat caus. nullis. 3. de relcrip. nu. 13. Chokier de exemp. p. 4. q. 45.

4. Quæres 2. an Prælati differentes mittere suos subditos ad suscipiendos ordines eo tempore, quo diocesanus, vbi morantur, ordinationes celebrat, vt quando non celebrauerit, occasione lumpta, mittant ad alium quemcumq; peccent, & incurrant pœnas dicti decreti? & mortaliter peccare. Tum quia contrafaciunt decreto Papæ in materia graui. Tum quia diocesano Episcopo præiudicant. Possunt tamen excusari à mortali, si id bona fide faciāt, credentes vel id sibi licere, vel non esse peccatum, sed solum teneri ad pœnam, si in foro exteriori conuincantur. Item possunt excusari, si Episcopus diocesanus habeat examinatores valde rigidos, seu etiā malignos erga Regulares in genere, vel in specie, & aliqui subditorum sint aliquantō debiles, de quibus illis certō constet, quod non approbabitur; tunc enim potest illos constituere locales in alio conuentu alterius diocesis, in qua non tantū rigorosē cū Regularibus agatur. Quod constat, quia, vt hic infra dicam, potest Regularis, qui solum scit legere, & scribere, absq; grammatica, ad quemcumq; ordinem promoueri: sed hic si in aliquo Episcopatu permaneat, numquam ordinabitur, quia in eo non ordinantur, nisi qui bene callent linguam latinam, ergo potest per Prælatum mitti in alium Episcopatum, in quo non tam rigide eum eo agatur. Quō ad pœnas autem aduerte, quōd non incurrantur ipso facto; ait. n. Papa, Qui non fecerint, &c. pœnas incurrent. Qui modus loquendi insinuat, pœnam esse solum comminationem, & infligendam, non ipso facto inflictam, iuxta ea, quæ cum multis docet Sayr. de cens. lib. 1. cap. 11. nu. 12. & 13. Adde, quōd etiam dicta pœna priuationis esset ipso facto, non tamen incurreretur in conscientia, sed semper requiritur iudicis sententia saltem declaratoria facti; quia nemo tenetur tā rigorosam pœnam in se exequi, vt dixi to. 1. nostr. priu. in const. 6. Iul. II. nu. 19. & præterea docet Ricc. 2. p. prax. resolut. 245. & resolut. 272. nu. 1. & probat non obscure tex. in cap. 1. de homic. in 6. fine.

5. Quæres 3. an Episcopi, ad quos mittuntur Regulares in casibus permissis, teneant stare attestatiōni Prælati, quōd scilicet diocesanus ordinationes non celebrat, vel est absens, &c. affirmatiuē. Et constat ex ipso decreto, in quo dicitur. Verū cum à Superioribus regularibus, Episcopo diocesano absente, vel ordinationes non habente, literæ dimissoriae dantur, in eis vsique huiusmodi causam absentia diocesani Episcopi, vel ordinationum ab eo non habendarum exprimendam esse. Ex quibus constat, quōd dicti Episcopi stare tenentur Prælatorum regulariū attestatiōni: vt quid enim mandaret Papa, vt Prælati illam attestatiōnem facerent, si ea nihil erat profutura? Quare nimis scrupulosi mihi semper vlti sunt illi Episcopi, qui præter illam

Prælatorum attestatiōnem, volunt etiam attestatiōnem Ordinarij diocesani, gratis grauantantes Regulares, & expensas non necessarias facere cogentes. Ita Bartol. in aphor. lit. R. ver. Regulares ad ordinationem.

6. Quæres 4. an Prælatus regularis contra dictum decretum mittens suos subditos ad ordines suscipiendos, si missus ordines non suscipiat, dictas pœnas nihilominus incurrat? & Ricc. 4. p. prax. decis. 118. nu. 10. Quod si Prælatus fecit quantum potuit, vt subditus ordines susciperet, & per ipsum non stetit, incurret. Sed ego puto, quōd non incurret, etiam si per ipsum non steterit. Moueor. Tum quōd hoc statutum odiosum est, & contra antiquissima Regularium priuilegia, quibus poterant ordinari à quocunq; Episcopo, vt constat ex Calar. in comp. priu. Mendic. ver. Ordines sacri, n. 1. 3. 9. 10. 11. & ex to. 1. nostr. priu. in const. 2. Iul. 11. § 6. & ex to. 2. in const. 7. Pij V. §. 9. Vnde strictē est interpretandum. Tum quōd verba intelligēda sunt cum effectu, l. 1. §. Hæc verba, ff. Quod quisq; iur. cap. Relatum, de cler. non resid. cap. Qualiter, vbi gloss. vltim. de pact. cap. Si à iudice, de appell. in 6.

7. Quæres 5. an possint Prælati regulares ad solum effectum ordinationis, subdium locale facere in aliquo Episcopatu, & secuta ordinatione, statim auerere? & negatiuē, quia hoc esset legem deludere; quod vetatur in cap. Constitutus, de concess. rab. Et aduerte hic ex Bartol. loc. cit. ver. regularis ordinatus, quōd regularis ordinatus ab alieno Episcopo, cum Episcopus sui domicilij habeat ordinationem excommunicatur edicto per Episcopū ordinantem, publicato, in quo dicitur, quōd nullus accedat, qui sit à iure prohibitus; nam iste prohibitus est à dicto decreto. Hæc tamen excommunicatio ex Pontificali Romano non est lata sententia.

8. Noto 2. quōd eodem to. 1. priu. in const. 2. Sixti IV. num. 34. dixi, quōd si diocesanus absens det licentiam alieno Episcopo ordinationes celebrandi, non tenentur Regulares ab eo ordines sumere, sed possunt à quocunq; Secus autem dixi, si præsens hanc facultatem concedat; quia tunc non possunt Regulares excusari per absentiam; & qui per alium facit, per se ipsum facere videtur. Vidi tamen postea aliud decretum Congreg. subscriptum, Cardinalis Pamphilius, in quo habetur ultra prædictos casus, quōd tunc solū possint Regulares à quocunq; Episcopo ordines sumere, quando diocesanus, siue præsens, siue absens, alium sui loco Antistitem non adhibuerit, qui ordinationes habeat, ita vt continuo, integroq; spatio sex mensium in ea diocesi ordinationes generales habitæ non fuerint. Sed istud decretum omnino supposititium credo; nam authenticum non vidi, neq; quo tempore fuerit factum. Et præterea illa sex mensium expectatio est moraliter penitus impossibilis, cum ministris quotidie egeant Regularibus; & illa expectatio cultui diuino est valde damnosa, præsertim in magnis vrbibus, vbi magna Regulariū existit copia. Quare salsum omnino illud reputo, nec discedo à dictis. Immo ea confirmo quadā doctrina Gut. can. q. lib.

Bariola

Riccio

Casanovi

Gutierrez

lib. 1. cap. 6. num. 27. & 28. ubi resoluit, quod licentia data ab Episcopo suo clerico ordines suscipiendi à quocumq; catholico Episcopo, in propria dioecesi residente, ad formam Trid. sess. 7. de refor. cap. 11. non extenditur ad recipiendum ordines ab Episcopo Pontificalia exercente in aliena dioecesi de licentia proprii Episcopi. Ex qua doctrina hanc elicio consequentiam. Ergo pari modo qui astringitur ordinari ab Episcopo dioecesano contra tenorem suorum priuilegiolorum, non astringitur ordinari ab Episcopo in aliena dioecesi de licentia dioecesani Pontificalia celebrante. Et ex ea ulterius concluditur, quod nec etiam astringuntur Regulares suscipere ordines ab alieno Episcopo ordinationes celebrante de licentia proprii Episcopi etiam praesentis.

9. Noto 3. quod eodem tom. 1. priu. cit. num. 35. dixi, quod dispensare Regulares super temporum interstitijs, pertinet ad Episcopum ordinantem, & praeter DD. ibi cit. id docent Rodriq; tom. 3. quaest. regul. quaest. 24. art. 3. sine, & in explic. bull. 2. par. dub. 8. ver. *In quanto al secondo*, pag. mihi 140. Mir. tom. 1. man. quaest. 38. art. 7. in princ. Henriq; lib. 10. cap. 23. §. 4. in com. lit. S. Ledes. tom. 1. sum. de sacr. ord. cap. 8. concl. 11. vers. La difficultad. Campanil. in diuers. rub. 12. cap. 13. nu. 40. Portel. in dub. reg. ver. Ordines sacri, nu. 5. Confessius in sum. priu. tit. 15. cap. 3. ver. Nominè amplitudinis tux. Et constat ex Trid. sess. 23. de refor. cap. 11. & 13. Notat autem Passarel. in can. Conc. Trid. can. 17. pag. mihi 454. quod si in aliquo conuentu sit necessitas ministrorum, quæ Patrum consilio iudicetur sufficiens causa, vt aliter fiat, ordinato Episcopo ea referri debet, ipse autem de illa iudicabit; & ait, ita sibi responsum à sacra Congregatione Concil. die 7. Februarij 1573. Ex qua declar. colligunt Rodriq; tom. 3. cit. Mir. cit. Sorb. in comp. ver. Ordines sacri, par. 2. ver. Et sic concludi, quod quando Prælati iudicauerint, cum aliquo esse dispensandum, possunt rogare ordinaturum Episcopum, vt dispensare dignetur, absq; assignatione alicuius causæ particularis, & quod hoc sufficere debet Episcopo, ad hoc vt dispenset. Sed certè ergo ex illa declaratione id colligere non possum, & multò minùs possum colligere id, quod dicit Miranda nimirum non esse necesse neq; in generali exprimere causam utilitatis, vel necessitatis. In praxi itaque modò seruat, quod Prælati regulares in suis dimissorijs rogent Episcopos ordinaturos, vt propter necessitatem, vel utilitatem suarum Ecclesiarum cum ordinandis dispensare dignentur. Quod sufficit Episcopis, vt dispensent, absq; eo, quod inquirant, an altera illarum subsistat. Et addit Campanil. loco cit. num. 41. quod si dicti Prælati Regulares neq; generatim de altera illarum cansarum fidem faciant, debet Episcopus denegare dispensationem. Quod mihi satis rationabile videtur, cum dispensatio sine causa fieri nequeat, & hæc proponenda sit à dispensandis, iuxta illud, Porrigat brachium, qui indiget igne.

10. Aduerte, quod tunc dicitur esse in nostro casu Ecclesiæ utilitas, quando Ecclesia habet quidem idoneos ministros, sed alijs opus ha-

bet, vt meliùs eiferuatur. Tunc verò dicitur necessitas, quando habet paucos ministros, & alijs indiget, vt oneribus intunctis satisfacere possit. Ita Confess. loco cit. ver. In remittendis; Sorb. loco cit. par. 3. ver. Et quia est iam, pag. mihi 455. Miranda tom. 1. man. quaest. 38. art. 8. sine; Rodriq; tom. 3. quaest. reg. quaest. 24. art. 7. Portel. in dub. reg. ver. Ordines sacri, num. 5.

11. Noto 4. quod eodem tom. 1. nostr. priu. in const. 2. Syxti IV. num. 38. dixi, quod Patres Iesuitæ habent priuilegium, vt possint ordinari extra tempora in tribus Dominicis, vel alijs diebus festis, etiam continuis, & quod hoc priuilegio non fruebantur, qui alias cum dictis in priuilegijs communicabant. Nunc addo, non solum non posse alios Regulares ordinari extra tempora, vt conatur probare Rodriq; tom. 3. quaest. reg. quaest. 23. art. 5. contra quem Miranda tom. 1. man. quaest. 38. art. 4. ex Trid. sess. 23. cap. 8. de refor. & cap. 2. de temp. ord. & ex const. Pij II. Cum ex sacrorum, de qua tom. 1. nostr. priu. in const. 1. Iulij II. num. 20. & deniq; ex const. 91. Syxti V. Sanctum, & salutare, quam refert Rodriguez tom. 2. bull. sed neq; etiam ipsos Iesuitas quia dicto priuilegio illis concessio à Greg. XIII. fuit sufficienter derogatum per dictam constitutionem Syxti V. & expressè id dicit Rodriq; tom. 1. quaest. reg. quaest. 18. art. 6. sine; & innuit Scor. in se lect. bull. theor. 379. Neq; valet, quod dicta const. Syxti V. fuerit reuocata per Clem. VIII. in sua const. 40. Romanum, quam refert Cherub. tom. 3. bull. Nam Clem. non omnino reuocauit dictam const. Syxti V. sed eam reduxit ad terminos const. Pij II. cit. concilij Tridentini, & sacrorum canonum. At in sacris canonibus, cap. Sanc. & cap. Cum quidam, de temp. ord. & in dicta bulla Pij II. suspenduntur ab executione, qui extra tempora à iure constituta sacrum aliquem ordinem suscipiunt. Video tamen, quod Portel. in dub. reg. ver. Ordines sacri, num. 4. dicit, esse in praxi receptum, quod regulares ordinentur extra tempora. Sed in Italia practicatur contrarium. Et addit, quod Clem. VIII. anno 1596. die 23. Nouembris concessit Patribus Congregationis Sancti Ioan. Euangelistæ in Portugallia, quod possint ordinari extra tempora per quemcumq; Episcopum, & testatur, se hoc priuilegium vidisse. Sed ego semper habui suspecta priuilegia vltromontana, nam à multis sum deceptus.

12. Noto 5. quod in eodem tom. 1. nostrorum priuilegiolorum in constitutione 1. Iulij II. num. 34. dixi, quod Prælati potest absoluere à suspensione, quam incurrit subditus propter ordinem susceptionem ante legitimam ætatem, cum ad eam peruenerit, & interim non celebrauerit, & DD. ibi ad hoc adductis adde Viual. 1. par. sui candel. tit. 15. de sacr. ord. num. 37. ver. Si autem; Henriq; lib. 14. cap. 20. num. 3. Immo etiam si celebrauerit; & tunc potest etiam Prælati super irregularitate, quæ inde pronenit, dispensare, vt ibi dixi, & expressè docent Portel. loco cit. num. 14. & Festus in constitutione sui ordinis 3. par. cap. 25. ver. Vt illos, & refert, Martinum Quintum, id concessisse Magistro generali sui

Confessius.
Sorb.
Miranda.
Rodriq;
Portellus.

Rodriq;
Miranda.

Rodriq;
Rodriq;
Rodriq;
Scoria.

Cherubin.

Portellus.

Viualdus.
Henriq;

Portellus.
Festus.

Ordinis. Dixi tamen num. 36. quòd dicta facultate non poterant Pralati vii in foro fori.

13. Si quaras, an idem dicendum sit de ordinatis per saltum? Ut respondeam, suppono, quòd qui ordinatur per saltum est, ipso iure suspensus ab ordine male suscepto, & impeditus, ne alios, si qui desint, possit recipere; cap. vnico, de cler. ord. per sal. c. sollicitudo, dist. 52. Trid. sess. 23. cap. 14. de reform. Docent Scort. in sess. bull. theor. 379. ver. Septimò. Suar. tom. 5. in 3. disp. 31. sect. 1. num. 45. Barb. in dicto c. 11. de cler. ord. per sal. & de po. Ep. par. 2. alleg. 47. num. 1. Alter. tom. 2. de cens. tract. de susp. disp. 10. cap. 5. col. 4. ver. Ex his duabus; Campanil. in diuersi. rub. 10. cap. vn. num. 4. Nau. in man. cap. 25. num. 71. Rodrig. tom. 2. sum. cap. 17. n. 7. Si verò in ordine male suscepto ministraverit, vel nouum ordinem susceperit, efficitur irregularis, vt Suar. loco cit. nu. 47. Nauar. in man. cap. 27. num. 242. Bonac. de cens. disp. 7. q. 3. par. 4. num. 5. Ric. 4. par. prax. decis. 150. nu. 1. Confess. in sum. priu. Mendic. tit. 15. cap. 4. in princ. Hoc supposito, & quòd cum Religioso promotus per saltum, siue scienter, siue ignoranter, si non ministravit in ordine sic male suscepto, potest in foro conscientie Pralatus regularis dispensare, vt ordinem prætermisum suscipiat, & deinde in male recepto ministrat, & ad superiores ascendat. Constat, supposito illo dicto communi in hac materia, quòd Eadem auctoritatem habent Pralati regulares in suos subditos, quam habent Episcopi in suos. Sed hanc auctoritatem habet Episcopi ex Trid. sess. 23. cap. 14. de refor. Atq. ita Maiol. de irreg. lib. 4. cap. 12. num. 2. Nauar. loco cit. Suar. n. 55. Scort. loco cit. Barb. cit. de po. ep. num. 6. & de cler. or. per sal. num. 5. Campanil. loco cit. nu. 5. Imò potest Pralatus dispensare, si non celebravit, licet ea suspensio sit publica. Ita Henriq. lib. 13. cap. 35. num. 4. in comm. lit. Q. Lex enim simpliciter loquens, simpliciter intelligenda est, & ubi ipsa non distinguit, nec nos distinguere debemus, l. De pretio, ff. de publ. in rem act. l. Non distinguemus, ff. de recep. arbitr. & l. In fraudem, ff. de testam. mil.

14. Sed tota difficultas est in illo, qui ministravit in ordine male suscepto. Nauar. in man. cap. 27. num. 242. ait, quòd si ignoranter ministravit, potest dispensari ab Episcopo; imò etiam si scienter ministravit, potest dispensari ad exercendum ordinem male acceptum, licet non ad altiorem suscipiendum. Quam doctrinam non omnino recipit Suarez loco cit. nu. 52. Maiol. autem loco cit. & Barb. & de po. Ep. n. 8. dicunt, quòd qui scienter, seu ignoranter ministravit in ordine male accepto, non potest dispensari, nisi per Papam; & colligitur aperte à contrario ex verb. Trid. cit. Tu dic, quòd si delictum est occultum, siue scienter, siue ignoranter ministraverit, potest Pralatus regularis cum sic ordinato dispensare, & vt ordinem prætermisum recipiat, & vt in male suscepto ministrat, & vt ad altiorem ascendat. Quia hæc potestas est tributa Episcopis sess. 24. cap. 6. de refor. in Trid. & hanc eandem potestatem habere Pralatos regulares, dixi tom. 1. priu. in const. Pyr. nu. 46. & expressè id docent Maiol. de irreg. lib. 4. cap. 12. num. 2. Campanil. in di-

uersi. rub. 10. cap. vn. num. 6. Barb. de po. ep. par. 2. all. 47. num. 5. Bonac. loco cit. Ric. 4. par. prax. decis. 150. nu. 3. & 6. Confess. in sum. priu. tit. 15. cap. 4. ver. Quarto colligitur; Portel. in dub. reg. ver. Ordines sacri, num. 14. ver. nem. Et dicitur delictum occultum hic, etiam quando post deductionem eius ad forum contentiosum reus medijs etiam deprauatis se defendit. Ita Viual. tract. de excom. nu. 42. Henriq. lib. 14. cap. 20. §. 4. Nauar. in man. cap. 27. num. 241. ver. Primo, in fine, Ric. 3. par. prax. resol. 263. num. 6. & 7. Item potest Pralatus dispensare cum ordinato per saltum, qui absq; dispensatione prætermisum ordinem susceperit; nam ordinem suscipere, non est ministrare; Suarez loco cit. num. 52. Alter. de cens. tom. 2. de susp. disp. 10. cap. 5. col. 7. ver. Respondeo Episcopum. Sed quoniam qui aliqua censura innodatus, ordinem quemcumq; recipit, noua suspensione ligatur, vt colligitur ex cap. Cum illorum, de sent. excom. & dicit Suarez. de cens. disp. 31. sect. 1. num. 57. ab hac etiam, si est occulta, potest Pralatus absolueret. Vide Barb. loco cit. num. 11. Ric. num. 9. Item dic, quòd non potest Pralatus dispensare in i. regularitate publica, quam incurrit is, qui ordinatus per saltum celebravit; secus si est occulta, propter dicta. Potest item Pralatus dispensare cum ordinatis in apostasia, si non celebraverint, vel si occultum, non obstante cap. fin. de apost. cui per priu. regul. derogatur. Ita Passar. in for. ord. de modo recip. apost. Sorb. in comp. ver. Ord. sac. ver. Item not. pag. 456.

15. Sed quid, si quis dubitet, an primam tonsuram susceperit, tenebitur ne illam iterare? Innocen. in cap. Cum contingat, de atate, & qualitate ord. n. vn. ait, quòd non tenebitur; quia nullum officium speciale est illi assignatum, & secundum theologos prima tonsura non est ordo. Ita etiam Ric. par. 1. prax. decis. 683. num. 5. Qui autem dubitaret de receptione alterius ordinis, præsertim sacri, teneretur illum repetere; cap. 1. de cler. per sal. prom. Camp. in diu. iur. rub. 10. cap. vn. fine. Innoc. loco cit. 16. Noto 6. quòd eodem to. 1. priu. in const. 2. Iulij II. num. 22. dixi, quòd dare literas dimissorias Regularibus, ad Pralatos regulares pertinebat, & præter DD. cit. dicunt Ledesma tom. 1. sum. de sac. ord. cap. 8. concl. 10. Camp. in diuer. rub. 12. cap. 13. nu. 36. Mand. in reg. 24. cancell. quæst. 2. num. 6. Miranda tom. 1. man. quæst. 39. art. 3. Henriq. lib. 7. cap. 26. nu. 1. Habetur expressè in c. Nullus Episcopus, de temp. ord. in 6. & faciunt cap. Nullus, dist. 58. & cap. Quam sit, §. Nullus, 18. quæst. 2. in quibus deciditur, quòd nullus Monachus sine testimonio, & concessione Abbatis ad aliquem gradum in Ecclesia promoueri debet.

17. Sed quid, si quis ordinetur sine literis dimissorijs sui Superioris? quòd per extrau. Pij II. remanebat perpetuo suspensus, vt Suar. de cens. disp. 31. sect. 1. num. 14. Henriq. lib. 13. cap. 38. §. 1. At per Trid. sess. 23. cap. 8. de refor. non remanet suspensus in isto casu, nisi quamdiu suo Ordinario videbitur expedire. Quod est antiquo iuri conforme, cap. Salonitane, d. 63. cap. 1. iuncta gloss. ver. Ordinatio, dist. 71. Passarel. in formul. Ord. de mo. recip. apost. ver. Quintò si; & in nostr. priu. not. 27. Gutier. can. quæst.

Scortia.
Suarez.
Barbosa.

Alterius.
Campanil.
Nauarrus
Rodrig.

Suarez.
Nauarrus
Bonacina.
Riccius.
Confessius.

Maiolus.
Nauarrus
Suarez.
Scort.
Barbos.
Campanil.
Henriq.

Nauarrus

Suarez.
Maiol.
Barb.

Pyrus.
Maiol.
Campanil.

Barb.
Bonac.
Riccius.
Confessius.
Portel.

Pinal.
Henriq.
Nauarrus
Riccius.

Suarez.
Alter.

Suarez.

Barb.
Riccius.

Passarel.
Sorb.

Innocen.

Riccius.

Campanil.
Innocen.

Ledesma.
Campanil.
Mandusius.
Miranda.
Henriq.

Suarez.
Henriq.

Passarel.

Gutier.

Sotus.
Suarez.
Zerola.
Ledefma.
Riccius.
Scotus.
Riccius.
Ledefma.
Gusier.
Nauarr.

quæst. lib. 1. cap. 20. num. 24. Sotus. in 4. dist. 25. quæst. 1. art. 3. col. 1. Suarez loc. cit. num. 19. Zerola par. 1. prax. ver. Dimissoria, in princ. Ledefma cit. concl. 7. Ric. 3. par. resol. 236. nu. 4. Scor. in select. bul. theor. 379. in princ. Quod si interim celebret, sit irregularis, vt Ricc. Ledefma loco cit. Gutier. nu. 26. Nauarr. in man. cap. 25. num. 70.

18. Aduerto tamen, quod hæc suspensio non incurritur, nisi propter suspensionem sine licentia ordinum sacrorum, vt constat ex dicta extrau. Pij II. Vnde qui minores susceperet sine dictis literis dimissorijs, non remaneret suspensus; nec, si in ijs ministraret, fieret irregularis; peccaret tamen mortaliter, nec posset licite ministrare, nisi Prælatus dictam suspensionem ratam haberet. Nauarr. loco cit. Mir. tom. 1. man. quæst. 39. art. 7. Ledef. concl. 8. Suar. loco cit. num. 18. Sed licet hoc procedat, stante iure communi antiquo, & Bulla Pij II. puto tamen, quod recipientes etiam minores sine dictis literis, sint ipso facto suspensi. Tum quia Trid. dicta sess. 23. cap. 8. simpliciter loquitur de omnibus ordinatis sine dictis literis; vnde simpliciter de omnibus est intelligendum. Tum quia idem Concilium sess. 14. cap. 2. de reform. apertè loquitur de ordinibus maioribus, & minoribus; & ait, quod sic promoti sine dictis literis dimissorijs, sint ipso iure suspensi, donec suo Prælati visum fuerit. Tum denique quia per const. Syxti V. Sanctum, & salut. de qua hic sup. num. 11. quæ quod ad hoc non est reuocata, cum sit conformis Trid. sine difficultate recipientes minores sine dictis literis sunt ipso iure suspensi, & dicit in specie Ricc. 3. par. prax. resol. 236. num. 3. & Suar. loc. cit. num. 19.

19. Et si queras, an Prælatus regularis possit denegare suo subdito literas dimissorias ad ordines, etiam absq; vlla causa? R. affirmatiuè, videtur enim hoc positum in mera liberalitate Prælati. Vnde in Ordine nostro qui per se, vel per alios ad sacros ordines se promoueri petierint, ab ipsis ordinibus in poenam per annum continuè retardari iubentur; Correc. n. 78 & in Trid. sess. 23. cap. 16. de reform. dicitur, Nullus debet ordinari, qui iudicio sui Episcopi non sit utilis, aut necessarius suis Ecclesijs. Et est casus expressus in cap. Ad aures, de temp. ord. debet tamen Prælatus in hoc rationabiliter se gerere; quod si non faciat, iudicem solum habet Deum, non enim potest de hoc subditis appellare, cum Superior animum, & conscientiam inferioris immutare non possit. Ita Ric. 1. par. prax. decis. 693. num. 6. Barb. in dict. cap. Ad aures, a num. 3. Malol. de irreg. lib. 4. cap. 1. num. 13. & cap. 17. num. 6. Ego tamen existimo, quod in casu necessitatis ministrorum possent Seniores, aut alij grauiores Patres instare Superiori, vt talem ad ordines sumèdos mitteret; quod si nollet, possent ad Superiorem maiorem recurrere, qui posset ab inferiori talis denegationis rationem petere, & iste teneretur dare. Moueor, quod mittere subditos ad sumendos ordines, videtur arbitrio Superioris tamquam boni viri concessum, vt constat ex Trid. sess. 21. cap. 2. de reform. Ibi, Indicauerit, non dicit, Voluerit; & ex dicto cap. Ad aures. Salua conscientia, non absolute. At bonus vir non potest facere nisi quæ iusta, & rationabilia sunt, cap.

Nauarrus
Miranda.
Ledefma.
Suarez.

Riccius.
Suarez.

Riccius.
Bandosa.
Maiolus.

Cum de tua, de corp. vit. ergo tenetur Superiori rationem reddere de tali denegatione. Extra tamen casum necessitatis non tenetur rationem reddere, nec Superiori suo.

20. Noto 7. quod eod. tom. 1. priu. in const. 26. Leonis X. nu. 25. dixi, quod licet Episcopis initiare etiam sacerdotio Regularem, qui bene legit, & cantat, quamuis minùs sit literatus; & præter DD. ibi cit. id docet D. Thom. addit, ad 3. par. quæst. 36. art. 2. in arg. Sed contra, & ad primum, vbi hanc reddit rationem. Quia Religiosis cura animarum non committitur, & à talium ore lex non requiritur, sed solum quod sacramenta conficiant, & ideo salubis sufficit, si tantum de scientia habeant, quod ea, quæ ad sacramentum perficiendum spectant, ritè seruari possint. Et alia potest huius rei reddi ratio. Quia in Religiosis semper est spes proficiendi, cum semper cum viris literatis præficient, quam rationem esse etiam sufficientem ad ordinandum clericum secularem, docet Innoc. in cap. Cum in cunctis, de elect. num. 1. Hanc eandem doctrinam sequuntur Trost. de perf. cler. lib. 2. par. 1. req. 18. num. 93. P. de Baiffo in direct. p. 2. cap. 1. nu. 3. Diana var. tract. 16. resol. 29. Azor tom. 2. lib. 6. cap. 6. quæst. 3. ver. Deinde. Auila de cens. par. 7. disp. 4. dist. 1. concl. 1. fine Nau. in cap. Si quando, de rescr. except. 13. num. 8. & in sum. cap. 25. num. 133. Maiol. de irreg. lib. 2. cap. 13. num. 7. Rodriq; tom. 1. quæst. reg. q. 24. art. 7. Gloss. in cap. Legi, ver. Instructio, 16. q. 1. Syl. ver. Clericus 2. num. 1. ver. Primò enim; Ang. eodem 2. §. 2. Tab. eod. 2. §. 2. Innocen. loc. cit. Sot. in 4. dist. 25. quæst. 1. art. 4. concl. 3. Barriol. in aphor. ver. Regulares ad sacros, & ver. Sacerdos vt idoneus fit; Barb. in cap. Ex multa, de vo. num. 4. Portel. in dub. reg. ver. Ordines sacri, num. 6. Colligitur ex dicto cap. Ex multa; ex quo id probat Barb. & habetur expressè in cap. Sedulo, dist. 38. Possunt etiam citari illi DD. qui dicunt, defectum omnis scientiæ, quæ Concilium requirit sess. 23. de reform. cap. 4. 11. 13. 14. irregularitatem non inducere; & sunt Henriq; lib. 14. cap. 8. §. 11. in com. lit. A. Garc. de benef. par. 7. cap. 7. num. 15. Sayr. lib. 6. de cens. cap. 13. nu. 8. Nam licet malè fecerint Superiores, qui tales receperunt sine spe saltem, quod anno probationis fierent idonei; vel si cù tali spe frustrati sint, cum illi non sint irregulares, eo quia non habent scientiam à Concilio requisitam, ordinari poterunt, si legere, & cantare sciant. Quia sic satisficit menti Concilij: Quo pacto etiam tenet Gonzal. ad reg. 8. cancel. gloss. 4. nu. 26. quod graduatus, & literatus ordinari potest, etiam si patrimonium non habeat prout requirit Trid. sess. 21. cap. 2. de reform. Quia cum dicta literatura satisficit menti dicti Concilij. Ad Trid. sess. 23. cap. 11. de reform. vltra ea, quæ dixi in priu. loc. cit. dico, quod loquitur de clericis secularibus, qui quoniam ordinantur præcipuè ad curam animarum, idè debent pleniorè habere scientiam; in quibus clericis, cù non habeant communiter tantam commoditatem studendi, nec tantam conuersationem cum viris literatis, nec tam facillè possint viros, literatos consulere, maior requiritur actualis scientia. Quod si contendatur, Trid. loqui etiam de Regul. dico, quod id non potest ex eo colligi cum nullum verbum de Regularibus in eo fiat.

D. Thom.

Innocen.

Trostus.
De Baiffo.
Diana.
Azor.
Auila.
Nauarrus.
Maiolus.
Rodriquer.
Glossa.
Syluester.
Angelus.
Tabiena.
Innocen.
Sotus.
Bariola.
Barbosa.
Portel.
Barbosa.

Henriq;
Garcia.
Sayrus.

Gonzalez.

Sed esto, quòd etiam hos comprehendat, dico, quòd quò ad hos non est vsu receptum, vt testatur Nauar. loco cit. Hæc non dicta sint ad fouendam ignorantiam, quam detestor, sed ad solamen animarum Prælatorum, & Episcoporum.

21. Dico 1. Abbates, etiam non benedicti, possunt suis Religiosis subditis primam tonsuram, & quatuor minores ordines conferre, seruatis, quæ de iure in Trid. & alibi circa talem collationem seruare tenentur Episcopi.

Ita Rodriq; tom. 1. quæst. reg. quæst. 18. art. 1. & 2. & tom. 3. q. 23. art. 2. Mir. tom. 1. man. q. 38. art. 9. Llam. 4. par. met. cap. 3. §. 4. Suar. tom. 4. de relig. tract. 1. lib. 2. cap. 29. à num. 3. Cruz de stat. relig. lib. 2. cap. 8. dub. 1. ver. Quintò Abbas; Henriq; lib. 10. cap. 23. num. 3. Zerol. in prax. ver. Abbas; Azor tom. 1. lib. 12. cap. 20. q. 7. Barb. in cap. Abbates, de priu. in 6. num. 4. Ledes. tom. 1. sum. 1. de sac. ord. cap. 8. concl. 6. Prob. tum ex cap. 1. dist. 69. cap. Cum contingat, de ætate, & qualitate ord. cap. Abbates cit. Trid. sess. 23. de reform. cap. 10. Tum ex multis priuilegijs, quæ adducit Rodriq; loco cit. art. 2.

Mir. concl. 3. Cruz, Llam. Confess. in sum. priu. tit. 15. cap. 2. Nauar. tom. 2. consil. lib. 5. de priu. conf. 14. num. 5. Sayr. de cens. lib. 4. cap. 13. n. 5.

22. Noto 1. quòd hæc potestas extenditur etiam ad nouitios. Tum quia nouitius fruitur Religionis priuilegijs, vt dixi supra hac quæst. cap. 1. num. 112. Tum quia est subditus Prælatis Religionis. Ita Suarez loc. cit. num. 12. & 13. gloss. in cap. Abbates, ver. Conuolauerint, de priu. in 6. Henriq; lib. 10. cap. 23. §. 3. in com. lit. gg. Sayr. loco cit. licet alij multi contrarium teneant apud Barb. loco cit. num. 9.

23. Noto 2. quòd controuertitur inter DD. an dicti Abbates possint conferre dictos ordines clericis secularibus, seu Religiosis sibi non subditis cum literis suorum Superiorum. Azor loco cit. Suar. cit. num. 21. Quar. in lumm. bul. ver. Ordo, vers. finem, Sorb. in comp. ver. Ordines sacri, in fine; Tamb. de iur. Abb. tom. 2. disp. 2. quæst. 7. ex sententia sacre Congreg. affirmant. Sed ego licet dictas declarationes viderim, cum tamen alias etiam viderim in contrarium, & nihil authenticum, stante clara decisione. Trid. loc. cit. non puto posse tutè dictos Abbates non sibi subditis dictos ordines conferre. Atq; ita cum multis Barb. loc. cit. nu. 6. Rota coram Seraph. decis. 985. Putat tamen Rodriquez loco cit. art. 1. quòd si Abbas sibi non subditis ordines conferat, imprimunt characterem, sed non dat executionem; & est illud, quod dicit Suar. loco cit. num. 20. declarasse sacram Congregationem quòd sic ordinatus non debet amplius ordinari, bene tamen dispensari. Sed si hac facultate, vt dixi, caret Abbas, omnino ordinari denuò debet.

24. Noto 3. quòd dispensare super interstitijs, ad Abbatem ordinantem spectat, accessorium enim sequitur naturam principalis, & qui vult efficaciter finem, vult etiam media ad illum conducentia. Ita Mir. tom. 1. quæst. 28. art. 7. concl. 3. Sorb. in comp. ver. Ordines sacri, ver. Quando verò Abbates, pag. 454. Barb. loco cit. num. 7. Rodriq; tom. 3. q. reg. quæst. 24. art. 3. ver. Quando verò Campanil. in diuers. rub. 12. c. 13. num. 42. Si verò Abbas non possit subditum ordinare, sed mittit illi ad Episcopum, tunc puto,

quòd ad Abbatem spectet eo, modo, quo spectat ad Episcopum dispensare super interstitijs sui subditi, ordinati cum eius licentia ab alieno Episcopo; quare non erit necesse, quòd in literis dimissorijs mentionè faciat de tali dispensatione. Roderic. in resolut. regul. reiol. 1. n. 22.

25. Noto 4. quòd Superiores Mendicantium licet communicet in priuilegijs cum Monachis; hoc tamen priuilegio ordines conferendi non gaudent. Cum enim ex sua primæua concessione datum sit Abbatibus benedictis, & dicti Superiores Mendicantium non benedicantur, eo vt non potuerunt; & licet postea fuerit extensum ad Abbates temporales, & non benedictos, cum tamen non pertineat ad animarum vtilitatem, & conueniens Religionis regimen, sed potius ad quamdam dignitatem, & præmientiam, numquam eo vsi sunt, vel vt potuerunt. Ita Suar. loc. cit. num. 28.

26. Dico 2. Nullus Episcopus potest Regulares ordinare in domibus ipsorum Regularium, absq; licentia Episcopi Diocæsanæ. Ita Mir. tom. 1. man. q. 38. art. 3. Rodriq; tom. 3. q. reg. q. 24. art. 2. Ricc. 4. par. prax. decis. 118. num. 4. Cruz de stat. relig. lib. 2. c. 8. dub. 1. ver. Quartò: Portel. in dub. reg. ver. Ordines sacri, nu. 3. Prob. ex Trid. sess. 6. cap. 5. de refor. vbi statuitur, quòd nulli Episcopo quantumuis priuilegiato liceat in aliena diocæsi Pontificalia exercere absq; expressa licentia diocæsanæ. Aduerte tamen, quòd Abbas exemptus, habens iura Pontificalia, potest dare licentiam alieno Episcopo, vt in suo districtu exerceat Pontificalia, non solum pro his, qui sunt de dicto districtu, sed etiam pro his, qui sunt alterius Episcopatus, modò tamen quò ad ordines suscipiendos habeant dimissorias proprij Episcopi. Ita Ricc. 2. par. prax. resol. 300.

27. Noto, quòd si aliquis frater laicus, vel oblatus ad clericatum ascendat extra obedientiam Prælatorum Ordinis, etiam si vsq; ad sacerdotium promotus sit, postquam reuersus fuerit, omni honore clericali priuari debet, nec debet permitti, vt canonicè persoluat officium, sed debet reduci ad pristinum omnino statum. Ita concessit Leo X. vt referunt Passar. in not. 21. priu. Casar. in comp. verb. Laici fratres, nu. 4. & ver. Ordines sacri, n. 4. Rodriq; to. 1. q. reg. q. 42. ar. 19. Portel. in dub. reg. ver. Horæ. canonicæ, n. 4.

28. Noto, quòd amantes, obsessi à dæmone, & patietes morbum caducum, etiam si liberati sint, iure communi non possunt ad ordines suscipiendos mitti; cap. Clericis; cap. Maritum, cap. Communiter, dist. 33. docent communiter DD. Ricc. 3. par. prax. decis. 538. à n. 2. Putant tamen aliqui quòd si cessent dictæ infirmitates, & per diuturnum tempus infirmi in sanitate confirmantur, adhibito peritorum consilio, possint Prælati regulares per sua priuilegia cum his dispesare, vt ordinentur, & in susceptis ordinibus ministrent. Ita Mol. to. 4. de iust. tract. 3. disp. 70. n. 12. Auil. de cels. p. 7. disp. 7. dub. 4. fine; Vech. de nouo disp. 9. dub. 21. nu. 6. Quia dicti Prælati habent auctoritatem dispensandi cum suis subditis in omnibus irregularitatibus, exceptis homicidio voluntario, bigamia, mutilatione membrorum. Ergo cum sibi subditis sic infirmis, vt Vech. n. 5. qui num. 7. idem probat de his, qui morbo gallico laborarunt.

Roderic.

Suarez.

Miranda.

Rodriq;

Riccus.

Cruz.

Portel.

Riccus.

Passarel.

Casarub.

Rodriquez.

Portellus.

Riccus.

Molinæ.

Auila.

Vechius.

Vechius.

C A P. VIII.

De potestate, quam habent Prelati regulares res Ecclesie benedicendi.

Rosella.
Angelus.
Syluester.
Taverna.
Passerel.
Casarub.
Cruz.
Confes.
Rodrig.
Miranda.
Llamas.
Suarez.
Festus.
Barbosa.
Portel.
Azor.
Tamb.
Abbas.

IDE Rosel. ver. Benedictio, a §. 1. Aug. eod. Sylu. eod. n. 4. Tab. eod. Passarel. in not. 18. & 19. priu. Catar. in comp. ver. Benedicere; Cruz de Ita. relig. lib. 2. cap. 5. dub. 8. & 9.

Confess. in sum. tit. 18. a cap. 4. Rodrig; tom. 1. quæst. reg. quæst. 18. Mir. tom. 2. manual. q. 40. Llam. 4. par. met. cap. 3. §. 4. duar. tom. 4. de relig. tract. 1. lib. 2. cap. 30. Felt. in const. Prædic. par. 1. cap. 20. Barb. de potest. Episc. par. 2. alleg. 27. num. 44. & in cap. Abbates, num. 10. de priuileg. in 6. Portel. in dub. regul. & in addit. ver. Benedicere; Azor par. 1. lib. 10. cap. 28. q. 2. Tamb. de iur. Abb. tom. 1. disp. 22.

2. Noto 1. quod de materia huius cap. tractauit sufficienter in princ. 2. par. Ritual. Minim. Hic solum ea mihi sunt indigitanda ad complementum materiae, & breuiter, primo igitur dixi not. 2. quod Generales, & Prouinciales, ac eorum Vicarij possunt omnes, & singulas Ecclesias, cæmeteria, capitula, & oratoria solemniter benedicere, vt constat ex const. 1. Iulij 11. §. 22. tom. 12. nostr. priuileg. & DD. ibi ad hoc adductis adde Suar. loco cit. num. 11. Barb. Felt. Llam. loco cit. Cruz dub. 9. concl. 3. Et not. 3. dixi, quod possunt dictas Ecclesias, &c. polluta, etiam si fuerint consecrata, reconciliare aqua per Episcopum benedicta; quod confirmant iidem DD. Et not. 4. addidi, quod si Episcopus distet per duas dietas, possunt etiam dictam aquam benedicere; quod confirmat Cruz loc. cit. conclus. 4. Et not. 7. dixi, quod prædicti Superiores possunt benedicere corporalia, & alia omnia ornamenta, ad diuinum cultum necessaria, in quibus oleum chrisimalis non interuenit; & concessit Iul. 11. loc. cit. §. 19. & confirmant omnes DD. cit. Et not. 8. dixi, quod prædicta ornamenta possunt benedicere non solum pro vsu suarum Ecclesiarum, sed etiam pro vsu aliarum; hac tamen potestate prudenter debere eos vt, monet Suar. loco cit. num. 11. in locis scilicet, in quibus non sunt presentes Episcopi, sed valde distant, ne conuerantur. Et not. 9. diffusè probatur, supradictas potestates competere Correctoribus localibus, & Vicarijs illorum locorum, qui Correctorem non valent sustinere. Quod de Vicarijs etiam docent Portel. in addit. ad dub. reg. ver. Vicarius in capite; & DD. ad id adductis adde Suar. proximè cit. Barb. cit. n. 44. Portel. in dub. reg. ver. Benedicere, nu. 1. Tamb. loco cit. quæst. 1. num. 7. Et quæst. 9. ait num. 30. quod possunt benedicere primarium lapidem pro fundatione Ecclesie. Et quæst. 5. quod possunt benedicere arma, & vexilla bellica. Et aduertete, quod possunt dicti Prelati hanc facultatem delegare, vt constat: ex Rituali Romano, & ex his, quæ tradit Gauant. in rub. miss. lib. 1. par. 4. tit. 19. num. 23.

3. Noto 2. quod Abbates, qui Pontificijs insignibus vtuntur, possunt calices consecrare, per priuilegium Innocen. VII. Ita Azor to. 1. lib. 10. cap. 28. quæst. 2. Miran. tom. 2. man. q. 40. art. 4.

Suarez.
Barbosa.
Festus.
Llam.
Cruz.

Cruz.

Suarez.

Portel.

Suarez.
Barbosa.
Portel.
Tamb.

Gauant.

Azor.
Miranda.

Barb. par. 2. de potest. Episc. alleg. 27. num. 36. Llam. 4. par. met. cap. 3. §. 4. Suar. tom. 4. de relig. tract. 1. lib. 2. cap. 3. num. 8. Cruz de Itat. relig. lib. 2. cap. 5. dub. 9. concl. 1. vbi videtur concedere hanc facultatem quibuscumq; Prelatis regularibus, sed melius negat Mir. & non vsus comprobatur.

4. Noto 3. in gratiam mei socij, quod fratres laici, seu fratres oblato, eo tempore, quo sunt socij Generalium, & Prouincialium, & extra loca, & conuenus, cum interuenit missis dictorum Prelatorum, possunt proprijs manibus calices tangere, & corporalia plicare, & explicare ante, & post missam. Ita concessit Leo X. vt dicit Casarub. in comp. ver. Laici fratres, num. 3. quo tamen priuilegio non possunt vt in conuentibus vbi sunt alij fratres. In dictis verò conuentibus possunt dictos calices, & corporalia tangere, si ad sacristiam deperuerint per vnum ex dictis Prelatis, per priuilegium Callisti III. vt refert Casarub. ibi num. 1. Quod notat etiam Cruz cit. dub. 8. ver. Nota posse.

Barbosa.
Llamas.
Suarez.
Cruz.
Miranda.

Casarub.

Cruz.

C A P. IX.

De auctoritate Prelatorum super impressione librorum suorum subditorum. Et quam graue sit Prælatiæ munus.

OTO primò, quod in Concil. Triu. sess. 4. decr. de edit. & vsu sacr. lib. mandatur sub pœna excommunicationis ipso facto, vt nullus Regularis possit imprimere, vel imprimi facere libros sine licentia Ordinarij, & sine licentia obœnta suorum Prelatorum, data ad formam const. suarum Religionum; quam licentiam dare non possunt Prelati, nisi prius per se ipsos, vel per alios ab ipsis deputatos, libros imprimendos recognouerint. Et hæc licentiæ dari debent in scriptis, & in fronte libri authenticè apponi. In Concil. verò Later. sub Leone X. sess. 10. de impress. lib. requiritur præterea licentia Inquisitorum; quæ licentia requiritur etiam in indice libr. prohib. tit. De impress. lib. §. 2. & hæc etiam debet in fronte libri apponi. Et quia tam Ordinarij, quam Prælati, & Inquisitores alijs detenti curis, solent dictis, & pijs viris hanc curam libros reuidentis, & approbandi demandare, talium etiam approbatio debet in fronte libri apponi, cum declaratione ex cuius auctoritate libros approbauerunt. Ita statuitur in dictis reg. Indicis, §. 5. Præter omnes dictas licentias Principes seculares volunt etiam ipsi libros examinare, seu examinandos doctis viris tradere; atq; ita sine ipsorum approbatione nolunt, vt typis mandentur. Atq; ita Nauarr. in man. cap. 27. nu. 148. Suarez de cens. disp. 23. sect. 7. nu. 1. & 2. Azor tom. 1. lib. 8. cap. 17. quæst. 1. Fusc. de visit. lib. 2. cap. 31. num. 9. Sorb. in comp. ver. Imprimere libros. Rodrig; tom. 2. quæst. regul. quæst. 104. art. 1. Ricc. 4. par. prax. decr. 160. à ru. 1. Cherub. in comp. Bull. ad const. 12. Leon. X. Cened. ad decret. collect. 8. num. 7. Camp. in diu. iur. rub. 12. cap. 13. num. 4. Portel. in dub. reg. ver. Libri, num. 6. Tol. in sum. lib. 1. cap. 41. n. 1.

Nauarr.
Suarez.
Azor.
Sorb.
Rodrig;
Riccus.
Cherub.
Cenedus.
Campanil.
Portel.
Toletus.

Zerol.

Zerola.
Suarez.

Zerol. in prax. par. 1. ver. Libri vers. Quarto.

2. Noto 2. quod Suar. loco cit. num. 1. ait, quod dicta excommunicatio Trid. solum afficit eos, qui imprimunt libros sine nomine auctoris, & approbatione Ordinarij, & dummodo libri de rebus sacris tractent. Quare censet, quod si quis imprimeret aliquem librum, de rebus sacris non tractantem, sine dicta nominis appositione, & licentia, non incurreret dictam censuram. Et censet præterea, quod si Regulares imprimerent libros etiam de rebus sacris tractantes cum licentia Ordinarij, & nominis proprij appositione, non incurrerent dictam censuram, etiam si licentiam suorum Superiorum non obtinuissent; incurrerent tamen poenas suarum constitutionum. Quam doctrinam sequitur Portel. loco cit. Anuertit etiam Suarez, ibi, ex Nauarr. loco cit. quod censura lata in Lateranen. non fuit vsu recepta, atq; ita neminem ligat, sed per illius approbationem in Indice librorum prohibitorum reg. 10. de nouo factam, vires resumpsit. Aduerte etiam, quod dicta excommunicatio Trid. est ipso facto, nemini tamen reseruatur, vt Medices in sum. pec. par. 2. tit. 9. quæst. 78. num. 115. Aduerte etiam, quod in aliquibus locis, vt hic Genue, licentia Ordinarij non requiritur, sed sufficit sola licentia Inquisitoris.

Portell.
Suarez.
Nauarrus.

Medices.

Suarez.

Suarez.

Azor.
Reginald.

Sorbus.

3. Noto 3. quod in eodem Trid. decreto dicta excommunicatio ligantur, vel euulgant, sine dictorum approbatione. Quod tamè restringit Suar. loco cit. num. 3. ad libros de rebus sacris tractantes, de quibus tantum ibi Trid. loquitur. Et subdit idem Suar. quod nomen libri propriè & strictè accipiendum est pro opere consummato, & integro, quale est illud, quod imprimi solet. Nam, prout vsus obtinuit, & declarauit, scripta theologica, & quæstiones, vel conciones scriptæ facillè communicari solent sine hac examinatione, & approbatione; & licet sint de rebus sacris, quia tamen non diuulgantur per modum librorum, sed tamquam dicta quædam inferioris rationis, & quæ vix in humana conuersatione literatorum hominum vitari possunt, & quia per se non scribuntur, vt diuulgentur per modum librorum, sed ad proprium vsum, & vtilitatem, & communicatio illa est priuata, & per accidens, ideo non censentur huiusmodi scripta sub hac clausula comprehendere. Immo addo, quod integri libri concionum, & cursus philosophiæ, & alij tractatus theologici manuscripti absq; tali approbatione publicè Romæ venduntur, & alibi: quod vsu communi receptum esse, docent Azor loco cit. quæst. 4. Reginald. in prax. lib. 9. num. 257. ver. Vt autem. Vnde licet declarauerit aliquando sacra Congregatio Concilij pro Regul. sub huius decreti decisione comprehendere lectiones, annotationes, disputationes, conciones, necnon tractatus pertinentes tum ad deuotionem, tum ad quietationem conscientiarum stimularum fratrum, & cetera huiusmodi, quæ sibi inuicem comunicant fratres; cum tamen ex huiusmodi declaratione varia orta esset inter Religiosos perturbatio, eademmet Congregatio declarauit, supra dicta esse intelligenda tantum, quando comunicantur vt typis mandentur. Ita refert Sorbus in comp. ver. Imprimere libros, ver. Tertio

circa id; Ric. loc. cit. num. 6. Rodrig. & Cherub. loco cit. Barb. de potest. Episc. par. 3. alleg. 90. num. 14.

4. Noto 4. quod non solum libri debent examinari & approbari prædicto modo antequam imprimantur, sed etiam alia quæcumq; scriptura, vt theses ab aliquo publice defendendæ, carmina, vel poemata, aut orationes. Quia in Concilio Lateranensi dicitur, quod quicumq; liber, aut quæcumq; scriptura, antequam imprimatur, examinari debeat. Ita Azor loco cit. quæst. 2. Sed quid de thesibus manuscriptis, quæ publicè defendendæ proponuntur in Ecclesijs, vel collegijs Regularijs, est necesse, vt ab Inquisitoribus approbentur? Ego credo, quod non. Nam illa clausula Concilij, *Qui autem scripto eos communicant, vel euulgant, nisi antea examinati, probatiq; fuerint*, vel non est recepta, vt constat ex vsu & dicunt Suar. & Azor loco cit. vel intelligitur de his, qui euulgant scripto libros iam impressos sine auctoris nomine, de quibus prius sermo habitus erat: vel de his, qui euulgant, vt ad omnium notitiam perueniant. & præterea theses libri non sunt. Et concilium Lateranense licet loquatur de libris, & alijs scripturis, loquitur tamen de his in ordine ad impressionem, & in ordine ad impressionem loquitur etiam cit. declaratio Concilij. Quare non video, quod necesse sit (nisi quid me lateat) dictas theses debere ab Inquisitoribus approbari, & nullibi fieri puto, & scio contrarium praticari, & Romæ, & Mediolani, & Genue.

5. Noto 5. quod in Ordine nostro mandatum est in cap. Val. 4. num. 9. in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pænâ priuationis actiuis, & passiuæ vocis per annum, & alijs pœnis ad arbitrium Generalis, quod nullus audeat quidquam imprimere absq; licentia dicti Generalis; quam licentiam Generalis dare non possit, nisi prius recognitis per eum libris, vel per alios ab ipso deputatos diligenter fuerint examinati, & correcti. In cap. verò Barch. 3. sess. 5. num. penul. addita est priuatio officiorum, & vocis actiuis, & passiuæ in perpetuum, ita vt qui talia attentauerit, non possit rehabilitari nisi à capitulo generali.

6. Noto 6. quod ad secundum punctum. Quod durum valde est Prælatiæ munus, vt constat ex dictis hucusq; ita vt dixerit Trid. sess. 6. de reformatione. *Ecclesiarum regimen esse onus angelicis humeris formidandum*. Et cap. Ante omnia, dist. 40. dicitur, *Nihil esse in hac vita, & maxime hoc tempore difficilius, laboriosius, & periculosius Episcopi officio*. Et Lamb. de iur. patr. lib. 2. par. 1. q. 10. art. 1. num. 2. requirit in Prælato 47. condiciones, & subdit num. 3. Vnum est, quod me turbat considerare tot, & tanta requisita. Tam graue est Prælatorum officium his temporibus, quibus quisq; ferè sibi licere putat quodlibet, vt mihi ferrima sit Prælatorum vita, non dico malior, sed meliorum: dum enim manum ad depellenda crimina adijcere volunt, impiorum seuerissimè excandescit ira, oderunt enim dum metuunt, & qui timetur, timeat oportet, vel à factis, vel à calumnijs saltem. Quare interrogatus Chrysippus apud Stob. ferm. 43. cur Rempublicam non administraret, cordate respondit. *Quia si malè rexero, Dūs displicebo; sin bene ciuibus Et tot sunt cauillationes, maledicentiæ, detractiones,*

Riccus?
Rodriguez
Cherubinus
Barbosa.

Azor.

Suarez.

Azor.

Lambertus.

Scobaus.

ditiones, calumnia, impertinentia subditorum, ut Prælatos etiam sapientes, & rectos conturbent; & qui bona intentione Prælatiam receperunt, bonisq; artibus eam exercere ituderunt victi subditorum insolentis, quibus manna de cælo descendens nauscat aliquando, in illos festinare coguntur. Quod contigisse Tiberio narrat Orosius lib. 7. cap. 4. & de Dionysio tyranno idem me semel legisse apud Patricium de regno meminisse videor. Nec id aberrat a D. Th. sententia lib. 3. de regia. princ. cap. 11. sine; dum tamen sæuitia, seu seueritas subditorum merita, & insolentias non excedat. Quare cogor cum Cic. pro Flac. exclamare. *O conditio- nes miseræ administrandarum Ciuitatum, & Pro- uinciarum; in quibus diligentia plena simultatum est, negligentia vituperationum? Vbi seueritas pe- riculosa est, liberalitas ingrata, sermo insidiosus, absentatio perniciosa, frow omnium familiaris, mul- torum animus iratus, iracundiæ occultæ, blâdisiæ aper- te, venientes Prætores expectant, presentibus in- seruunt, abeuntes deserunt? O captiuitatem do- mesticam, o splendidam seruitutem, o onero- sum honorem, o secretam passionum domatricem, o afflictionum pelagus, o mortificationum oceanum, o tribulationum radicem, o ingrati- tudinum mare, o inquietudinum matrem, o mæltarum cogitationum nutricem, o animorum, corporumq; perditionem infelicem dignitatè? Quo infortunio ad tuas vniquam deueni ma- nus? Pereat dies illa, in qua dictum est mihi,*

Prælatos creatus es. Lugenda dies, & nigro signanda lapillo, tamquam origo omnium miseriæ; dies, quæ fuit finis quietis, & principium tribulationum. Audite iuuenes senem non animo, neq; atate, sed corpore rectum iter serò cognitum monstrantem cum Seneca ep. 8. Quali a tacte colubri dignitates fugite, habent enim decoras facies, sed deformes sunt intus, apparentia pura sunt, ac veluti sepulcra deal- bata, quæ intus plena sunt ossibus durissimis. Dulce accidens, amara substantia; medicina vi- dentur malorum prima facie, sed venenum sūt bonorum in progressu. Elongate, & fugite. Vita basulorum est vita Prælati, scopus maledicarum linguarum subditorum. Experto crede, si non mihi, Seleuco, de quo referunt, quòd erat solitus dicere, *Si cogitarent homines, quantum negotij sit in Principe, solum tot legere, & scribere epistolas, nec humi proiectum diadema tol- lerent.* Ah Deus immortalis, quam bene dicebat ille. *Si fuisset de numero Prælatorum, non fuisset de numero electorum.* Et quidam e Senio- ribus nostris Deum quotidie rogabat, ne in Prælatia decederet. Hoc vnum reperi in tot molestijs solatium, quòd alijs communicare non grauior, & puto simpliciter bonis Prælati necessarium, mentale esse nimirum orationem. Hæc enim pabulum est mentis, & corporis. Næ corpus, & mens tot curis fatigata, nisi semel in die ad minus, ijs depositis, recreentur, quod in d. fit oratione, & nò alibi, succubant necesse est.

Q V A E S T I O I V . DE MODO AGENDI PRÆLATI CVM SVBDITIS.

DVOBVS modis agit Prælatos cum subditis, in iudicio, & extra il- lud. In iudicio agit tamquam iudex; vnde scire tenetur omnia, quæ ad bonum, & rectum iudicem spectant. Quæ materia valde grauis est, & Prælati Regularium maximè necessaria, parum ta- men practicata. Cū enim multos videamus in theologis quæ- stionibus valde versatos, in scripturis sacris maximè practi- cos, alios orationi, & contemplationi multum intentos, alios negotijs secularibus implicatos, alios historijs, alios alijs professionibus delectari, paucos videmus doctos in hac materia iudiciorum, plus Prælati necessaria pro Religionis conseruatione, & subditorum quiete, quam ipse panis. Vnde non mirum, sit tot videamus subditorum vexationes, incarcerationes iniu- stas, iustas appellationes, recursus, vagationes. Inde obedientiæ contem- ptus, paupertatis nausea, castitatis periculum, quadragesimalis vitæ præuari- catio, omnisq; regularis disciplinæ eneruatio. Cum enim videant se subditi iniuste torqueri à Prælati, iustitiamq; non rectam, neq; recto, & debito or- dine sibi ministrari, sed brutorum animalium instar baculo verberari de fa- cto, ex ipsorum tyrannide aufugiunt, in, quibus fugis quid faciant, quæ di- cant,

Aretinus.
Mansus.
Ghislier.
Aldrete.
Spathar.
Trinisan.
Io. de S. M.
Th. à Iesu.
Suarez.
Berti.
Rodrig.
Longus.
Miranda.
Vilagut.
Follerius.
Diaz.
Sayrus.

cant, Deus fecit. Quare obsecro in Domino IESV omnes Prælatos regulares, vt huic materiæ sedulo incumbant. Ego de ea longum tractatum disposueram facere pro illius dignitate, sed tam excreuit tomus iste Prælati, vt si cum germano Subdito velim eum associare, dictum tractatum dismembrare cogar, immò & omnino omittere; cū viri doctissimi de hac materia speciales libros ediderint. Inter quos Aretin. in pract. Mansus de mod. proced. in caus. Reg. Ghislier. de iud. Reg. Aldrete de disc. rel. Spathar. de mod. corrig. Reg. Trinif. de or. proc. inter Reg. Ioseph de S. Maria in trib. Relig. Thomas à IESV de reg. visit. & in c. 10. reg. Carmel. dub. 3. Suar. to. 4. de relig. tr. 3. lib. 10. à c. 11. Barr. in to. 4. addito ad q. reg. Rodriq; Rodriq; de ord. iud. Long. de cas. refer. p. 2. in 5. cas. de iud. reg. Mir. de ord. iud. & pract. reg. Possunt præterea videri Vilagut in sua pract. crim. can. Foller. Diaz, Sayr. in clau. reg. lib. 12. à c. 7. qui omnes DD. totam videntur absoluere materiam. Agit 2. Prælatus cū subditis extra iudicium, & hoc modo etiam dupliciter, publicè scilicet, & priuatim; de quibus hic solum breuiter pauca attingam.

CAPVT VNICVM.

Quomodo Prælatus agat cum subditis extra iudicium tam publicè, quam priuatim.

NOTO 1. quòd licet to. 1. huius op. in regulis, quas ad finem illius polui pro quiete subditorum, reg. 10. subditū confluam, vt quantum possit, nimiam Prælatorum familiaritatem deuitaret. Tum quia Prælatorum vita est in continuis motibus, & anxietatibus, confluentibus ex omni parte negotijs, vnde quietè viuere non potest nec ipse, nec qui cum eo familiaritatem habet, & amicitia, si enim cū amico omnia deliberanda sunt, præceptore Seneca ep. 3. quia fieri potest vt curarum Prælati particeps nō sit familiaris subditus? Tum quia omnia graamina, quæ recipiunt à Prælato subditi, natura sic inclinante, in amicum illius refundunt. Tum quia cum omnia sibi licere putent imperantes, nihil, vel minimum tribuūt familiaribus; vnde cecinit Ouid. 3. trist. eleg. 4. *Nam quamquam soli possunt prodesse potentes; non pro sunt, potius plurimū obesse solent.* Vnde illis semper timendum præcipitium est, cum præsertim agitur de Prælatis parum virtuosis. Quare puto sanum meum illud consilium, quòd video etiam probari ab Eccl. cap. 13. *Diuini te ne socius fueris. Quid communicabis cacabus ad ollam? quando enim se colli serint, confringerur.* & Horat. lib. 10. ep. 13. *Dulcis in experis cultura potantis amici Expertus metuit.*

Prælatis tamen omnino necessarium existimo, habere amicos, & familiares: & magis necessarium, quam ignis, & aqua; non enim sine amico habebit, vt ait Cassiod. in prol. lib. de amic. parum à princ. *Cui vota, & affectus suos communicet, cui conscientia sua suum, cui solatium suum, aus aliquid de molestiis irruentibus euaporet. Solus est, qui sine amico est.* Et sine amicis omnis cogitatio esset cædium, omnis operatio labor, omnis terra peregrinatio, omnis vita tormentum. Sine amicorum solatio viuere, nihil est aliud, quam mori. Vnde dicebat quidā *Nec solus vellem esse in paradiso.* Et rectè; nam cum omnium creator Deus hominem effinxisset, illūq; in paradiso voluptatis constituisset, vidēs quòd

bonum nō esset, eum esse solū, dixit, *Faciamus ei adiutorium simile sibi.* Et nullam posse esse felicitatem sine socio, docuit aliquando Seneca. *E diuerso autem, subdit Cassiod. quanta est iucunditas, quanta securitas, habere cum quo loquaris, ut tecum, cui arcanum committere quem in tuis secretioribus habeas ut te ipsum. Cui plena securitate reuelas, quantum in studijs spiritualibus à te ipso defeceris, aut profeceris apud Deum.* Et Synes. de reg. col. 11. *Qua, inquit, vlla Rege dignior possessio, quam amici consortium? quis secundarum rerū particeps iucundior? quis in aduersis fortuna casibus tolerandis stabilior? quis in laudando syncerior? quis in acriter obiurgando munus molestius? Dulcis vita amico sociata, morborum omnium, dolorum omnium leuamen vnicum amicus verus. Quo vno amara dulcescunt, mollescunt aspera, leuigantur scabra, prosperantur aduersa, hilarescunt tristitia, siccatur lacryma, & mors ipsa in amatis sinu vita potius, quam mors est.* Et Naz. or. 6. in princ. *Amicus fidelis viuis thesaurus. Amicus fidelis solatii portus.* Et ep. 228. *Si quis interrogauerit me, quid eorū, quæ in vita sunt, pulcherrimū sit? Dicerem utiq; amicos esse. Ex his verò quinam possimum honorandi sint? Bonos enunciam.* Et quòd imperantibus amici sint necessarij, multis exemplis docet Ioan. à S. M. in pol. c. 31. Ioan. Red. de malet. princ. 6. *Paucis familiarem, à num. 14. Contz. lib. 2. pol. cap. 11. Sart. in exerc. pol. ad illa verba Eccl. 6. Amicus fidelis protectio fortis.* Trull. in eluc. lib. 4. cap. 25. *confid. 1. n. 7. Nostris Prælatis vnus Christus sufficiat, qui ex 12. Apostolis tres familiarissimos habuit, Petrū, Iacobum, & Ioannem, quos & participes fecit suæ gloriæ in monte, & futuræ ignominia in horto. Quatuor autem sunt, propter quæ Prælatis sunt amici necessarij, 1. ad conuersandum cum ipsis; nullum enim tempus feliciter consumitur, quā illud, quo cum amicis conuersamur 2. vt eis omnia sui cordis penetralia referent, quo maximè mens subleuatur, cum alterū videat & gaudia, & dolores ipsius participare. 3. vt eos adiuuent in ferendis Prælatis laboribus & sint tot oculi, tot aures, tot ora, tot manus, quæ & videant, & audiat subditorū necessitates & temporales, & spirituales, easq; Prælato suggerant, vt possit remedium adhibere. 4. vt bona ipsorum Prælatorū magnificent, & mala liberè corrigant. Nec excusatur ab habendis amicis Præla-*

Cassiod.

Synesius

D. Naz.

Ouidius.

Horatius.

Cassiodor.

Seneca. Prælati, quātūvis sanctus, quātūvis doctus; quia ut ait Sen. ep. 9. Sapiens etiā si contētus est, se tamē habere amicū vult, si ob nihil aliud, ut exerceat amicitia, ne tam magna virtus iaceat. Imō probitatis, vel improbitatis magnū indicium est, multos, vel nullos habere amicos, ut aiebat. Platep. 7. col. m. l. i. 6. vbi loquens de Dionysio tyrāno, ait, Carebas amicis, fidiq; hominibus, quo nullum maius est argumentum, vel improbitatis, si desint, vel probitatis, si adsint.

Plato. 2. Noto 2. quōd amici à Prælato eligendi, nō debēt esse quicūq; sed viri solūmodo probi; nā hi solū æternū amāt, quiq; sint amicitia digni, & quib⁹ insit virt⁹ amoris causa, quales profitebatur habere Naz. ep. 109. cū dicebat, Amicos cū dico, probos, & honestos intelligo, eosq; qui nobis virtutis nexu copulātur quandoq; nos quoq; ipsius studio tenemur. Nā præterquā quōd solū inter bonos amicitias esse potest, ut docet Arist. 8. eth. c. 5. si malos in amicos assumat Prælati malū se statim manifestabit; tales enim sum⁹ quales sūt, quibus cū cōversamur. Vnde cū studiosis libros euoluimus, cū ar migeris colluctamur, cū venatoribus feras persequimur, cū potatoribus inebriamur, cū ambitiosis dignitates ambimus, cū susurrionibus murmuramus, cū curiosis noua quærimus, cum teneris tenera loquimur, cū auarīs pecuniā amamus, cū claudis claudicam⁹ & cū peruersis peruertimur, & cum sanctis sancti sumus. Quare optimū sēper existimauī consiliū Mæcenatis, datū Cæsari, ut refert Dio lib. 52. cū ait, Ad hæc libertorū te suorū, ac familiarū optimū quemq; in honore habere oportet; quia id & decus tibi magnū, & securitas affert. Nulli tamen nimia est indulgenda potētia, sed ita moderandū omnibus, ut ne in quē te reprehensionē committās. Nā quæcumq; vel rectē vel secus egerint, omnia sibi impudētibus, talēq; te omnes iudicabūt, qualia eos facta exercere permiseris. Nec sufficit istos amicos esse bonos quōd ad se, & quōd ad amicū, sed debēt prætereā esse naturā pacifici, pacis sēper cōsilia dātes, animū iratū Prælati mitigātes; vnde vitandī viri tristes, & melancholici, qui oīa gemūt, & de omnibus querelas formāt. Vitandī itē inimici pacis, & tranquillitatis, qui omnia ferro, & igne terminari vellēt. Vitandī itē inconstātes, qui statu præseti nūquam contēti, nouitates amāt, præterita recolūt, & futura appetunt; nā Sen. ep. 120. ait, quōd Maximū indicium est male mentis fluctuatio. Vitādī etiā quidā delicatuli, qui quacūq; itē etiā minima amicos deserūt, & nouos requirūt, de quib⁹ Cassiod. in prol. lib. de amic. Ille longē est à lege amicitie alienus, qui sic hodie amat, ut heri oderit; sic omni homini amicus, ut nemini fidus; hodie laudās, cras vituperās; hodie blādians, cras mordēs; hodie præptus ad oscula, cras ad op̄ probia, cuius amicitia leniter cōparatur, & leui exsufflasur offensa. Vitādī etiā ambitiosi; nā isti sūt omnino infideles, idollū solū dignitatis prætēse adorāt; eis solū fideles, qui ad illud adiunare possūt, et pro eo tēpore; Vitādī etiā auari; nā isti oīa venalia habēt, & ex auaritia, ait Ambr. in apol. c. 4. sepe nequisie procreātur, scilicet proditio, fraus, fallacia, perisurū, inquietudo, violētia, & cōtra misericordiā obduratio. Vitādī quoq; amici fortunæ; hi enim sūt, sicut qui parauit amicū aduersus vincula lasurū op̄, ut ait Sen. ep. 9. cū primū creperit casena, discedet; qui n. causa utilitatis assumptus est, tamdiu placebit, quādiu utilis erit. Vnde poeta

Non est personæ, sed prosperitatis amicus,
Quem fortuna zones dulcis, acerba fugat.

Et Eccl. 6. Multi colūt personā potētis, et amici sūt boni tribuētis. Et Prouerb. 19. Est amicus secundū tēpus

sū, & nō permanebis in die tribulationis. Amicus autē verus nihil in reb⁹ amici querit, nisi solā beneuolentiā, scilicet ut gratis amet amantē se. De hoc Greg. lib. 1. ep. 33. Nullus fidulior sibi ad consulendū esse potest, quā qui nō tua, sed te diligit. Hic gaudet amici bonis, tritatur malis, et luapostponit amicū bonis. Hic nulli rei honestē parcat amici causā, nec nisi honesta, quātūvis importunā, ab amico petit, & quæ nō decet amicū facere, nec putat deere amicū petere. Ad quōd facit id quod refert Valer. lib. 6. c. 4. de P. Rutilio, qui cū amico inulta petētī suū officiū pernegasset, isq; indignabūdus diceret, Quid ergo opus est mihi tua amicitia, si quæ abs te peto, non accipio? Immo, ait Rutilius, Quid mihi tua, si propter te aliquid inhonestē faciurus sum? Sit itaq; amicus Prælati probus, & rectus, Prælati amās, nō dignitatis, à suauissimo synceritatis affectionū fonte, mutuaq; rerū honestarū obsequela, ac crebra collatione, voluntatūq; iugū, paritate, fideq; inuiolabili à multo tēpore ante acquisitā dignitatē procreatus. Vide Io. de Lign. in tr. de amic. §. de amicorū delectō. Vide etiā. §. seq. vbi an noui amici præferēdi sint veterib⁹. Et cōcludit, quod sic, si sūt meliores. Et §. seq. querit, an amic⁹ Superior ex vi amicitie debeat se inferiori preferre; Et concludit, quōd in pertinētibus ad dignitatē se præferre debet. Tu dic, quōd in publico potest, in priuato non debet. Et §. anteced. querit, an amico existentī in tristitia delectabilis sit præsentia amici. Et concludit, quōd sic, propter multa.

3. Noto 3. quōd cōtrouertitur inter morales Philosoph. an amicis omnia sint arcana credenda an eis sit clavis cordis nostri cōsignanda? Plutar. in Chil. Ames eatenus, inquit, quasi aliquādo sis odio forsē habiturus. Itē eatenus oderis, tamquā forsā sis amaturus. Et ita amico vtendum tubet Sophocel. ut eum posse fieri inimicū existimetur.

Amico ego velim
Sic credere, atq; commodare, ut neuiquam
Semper futuro. Nam profectō plurimis
Sodalitatis portus infidus fuit.

Sen. omnia amico aperiēda censet ep. 3. Si aliquem amicū existimas, cui nō tantūm dē credis, quātū tibi re hementer erras, & nō satis nosti vim veræ amicitie. Tu vero omnia cum amico delibera, sed de ipso prius post amicitiam credendū est, anse amicitiam iudicandam.

4. Ut dicā quid sētio in hac re. Suppono. 1. solā verā amicitia habere radices in virtute, & solū inter bonos, & virtuosos esse posse. Et licet aliquādo inter malos amicitia videatur esse, ea amicitia non est, sed factio, seu familiaritas, aut contubernalitas, quæ cessat, cessante interesse, utili, vel delectabili, quod est inter ipsos, ita Io. de Lign. loc. cit. §. De his inter quos potest amicitia cōtrahi, n. 2. Suppono 2. quōd solū amicitia, quæ est fūdāta in virtute pot esse perpetua. Vnde Prou. 17. Omni tempore diligit, qui amicus est. Cū enī radices in virtute habeat, quæ cū tēpore magis radicatur, et maiores facit fructus, nō satietas, nō ætatis, aut morū diuersitas, nō deniq; fortunæ cōmutatio; quæ tēporis decursu variari solēt, amici beneuolentiā variā, aut instabilē reddere possūt. Vnde Cassiod. loc. cit. ait, quōd Amicitia, quæ desinere potest, nunquam fuit vera. Ideo qui vel laesus desijt diligere, quem amauerat, amicus in veritate non fuit.

5. His positis, fateor cū Sen. quōd quādo amic⁹ est verus, nihil est illi occultādū. Vnde Christus Io. 15. Iā non dicit vos seruos, quia seruus nascit; quid faciat dominus eius. Vos autē dixi amicos, quia oīa quæcumq; audiuī

D. Greg.
Valer.
Ioan. de Lign.
Plutar.
Sophocel.
Seneca.
Ioan. de Lign.
Cassiod.
Seneca.

audiri à Patre meo, nota feci vobis. Et amicū nō esse, qui aliquid amico occultat, Cōvincit locus ille In-
dic. 14. *Udisti me. & nō diligis, idcirco problema, quod proposuisti sibi populi mei, nō vis mihi exponere.* Quia tamē ita natura corrupta est, vt vix cuiquā fidere possimus, & vix amicū liceat inuenire, vnde mirās Sap. Eccl. 6. dixit. *Qui inuenit amicū, inuenit thesaurū.* Et quia cordis penetrabilia nō penetrā^o homines, ideo Superiores moneo, vt ea omnia, quæ ad exercitiū virtutis spectā, amico cōmunicēt. Item quæ cōsultatione indigēt. Secretū verō sibi seruet in ijs, quæ manifestasse aliquādo poterit eos p̄gnite-
tere. Seruent hoc p̄sertim generosiores Pralati qui solēt esse incautiores. Quō. n. quilibet fortior est, quō animo celiore, eō plus insidijs patet, cū. n. ex se se cōteros metlatur, candorē suū legit in omni-
bus nec dolos metuit, quibus caret; ignoratq; insidias, quas nullas parat; quō fit vt facilius in amici Inhdi insidias prolatabatur. Vnde de Agesilao refert Xenoph. in or. pro illo, quōd *Ab hostibus difficulter circūueniri poterat, ab amicis facillimē falsa persuasionē decipiebatur.*

6. Noto 4. quōd cū amicis habētibus supradictas cōditiones, potest priuatim Pralatus familiariter tractare, secūq; pro illo tēpore, arbitris seclusis, super dignitate, dispensare. Cū. n. nō sit periculū, vt inde superbiat, seq; pares Pralato existimēt, & in publico exigat ira tractari, id multū iuuabit ad subleuandā Pralati naturā curis cōtinuis defatigatā. In publico vellēt vt hos, ac cōteros, tractaret, nec signū aliquod partialitatis erga ipsos ostēderet, tā in promouēdo eos ad honores, quā in exonerādo ab oneribus; alioquin. n. et in amicos aliorū cōcita bit inuidiā, et in se ipsū inēqualis, et iniusti Superioris odiū. Hoc ipsū puto voluisse Bonau. de sex al. Seraph. c. 6. cum dixit, *Ac licet meliores in affectu preferendi sint minoribus, & oēs propter sp̄ salutis in Christo amplectēdi sint. In actu tamē exhibitionis exterioris taliter se gerat ad oēs, vt nullus se ab eo cōtēni ppter alios suspiciatur, ne alicui indignatio, & inuidia in alijs nuriatur.* At hoc procedēdi modo nō sunt aliqui cōtēti, dicētes, Amici sum^o nō solū in te ad dignitatē promouēdo, sed etiam in ea tibi vsq; ad mortē defēdēda. Quo igitur iure, nos pares vis fa-
cere ijs in honorib^o & gratijs, qui tibi cōtrarij fue-
rūt in electione, & dignitate consequēda, & modō omnē occasionē querūt, vt te ignominiosē illa pri-
uēt? Certē melius hoc pacto esset, inimicū tibi fuisse, nā inimici tui omnib^o fruūtur, gratijs, & priuilegijs, quib^o amici tui, & tamē amicorū labores nō attingūt, & nihilomin^o Scriptura dicit, quōd qui fuerūt laborū, et tribulationū socij, debēt esse participes gaudiorū, et consolationū. Et certē si in tribu-
nali carnis res esset definienda, in istorū fauorē decidendū videtur. Vnde etiam dictis rationibus coacti aliqui Pralati, hac praxi vtūtur, vt amicos, & electores suos velint sēper, salua consciētia, super oēs esse, ampliorib^o honorib^o affici, vt tales cognosci; Qui verō illi cōtrarij fuere, quiescere iubēt, & ab honorib^o pro suo tēpore absoluūt, nō tamen eos vexāt, neq; vexari permittunt, & hoc sibi multū prodesse putā tad amicos cōparandos. Quā praxim fouet doctrina Synes de reg. pag. 11. *Probi autē, ac benigni Regis quodnā euidētius populo argumētū, quā si beator eos faciat, quorū familiaritate vt iurē hoc enim pacto est longinquiorib^o amabile se prestabit, bonisq; id in vobis vris, Regis amicitia sibi demereri posse. Sed quoniā Pralati regulares sūt p̄sertim in-*

ducti ad regimē animarū, quod est quacūq; alia rē pretiosius, vt dicitur in c. Præcipim^o 12. q. 1. ideo dicti Pralati obcētās Pralatiā a Deo principaliter recognoscere debēt, et sic omnes, & qui fauerūt & qui nō, secundū sua merita, & secundū Deū tractare, sciētēs, quōd plus lauet multoties, qui suffragiū denegat, quā qui largitur. Quōd si Pralati regulares seque faciant, fouebunt rixas, factiones, & odia; Nec mirū, si aliquādo quæ glorioso inchoata sūt principio, lugubri clauduntur exitu Synes. Regē mundanū instruit, & loquitur secundū carnē. Nō nego tamē, quōd teneriorē affectū erga sibi beneuolos non debeant habere, sed hic ostendit non debet cum periculo indignationis aliorum. Et hoc affectu debent esse cōtēti dicti beneuoli, si secūdo Deū procedere velint; nā finis principalis electionis nō est bonū personæ electæ, sed cōmunitatis, quod si hoc non attendāt, stultū, & iniquū est illis annuere. Neq; etiā nego, quōd, cōteris parib^o nō possit anteponi beneuolus minūs beneuolus. Et aduerte, quōd in dubio nō debet Pralatus pro amico iudicare, nisi prius certō credat, ius illi esse, vt tradit Nau. in c. Si quis autē, n. 134. de pēnit. dist. 7. Chokier de confer. Eccl. q. 62. nu. 7. vbi tota illa q. agit, an possit pro amico iudex cōtra ius facere; Et an iudex possit amico pœnam remittere, ait quōd sic glossa in cap. Nisi, de off. leg. Tu glossa, si sit arbitraria, & nulli p̄iudicet.

7. Noto 5. multū interessē Pralatis regularibus beneuolentiā subditorū; hæc. n. est firmissimū regiminis p̄sidium, vt ait Synes. cit. pag. 21. & pag. 13. ait, quōd nullū est imperium iucius, quam illud, quod amore, & charitate munitur. Vnde visū est multoties quā plures Pralatos sola subditorū beneuolentiā cōtra potentiores gloriosos p̄xalauisse. Hæc verō beneuolentiā nō acquiritur se se in cella cōtinendo, subditos non audiēdo, aut difficillimē, austerū, & iratū se illis semper monstrādo, tēso sēper arcu cū illis practicādo, n quinto semper tono cū illis loquēdo, eorū dicta subsānando, eos nunquā rectis oculis aspiciēdo, sed affabilitate, & cōsuetudine, stendo cū stentibus, gaudendo cū gaudētibus, stādō cū stātibus, & cum currentibus currēdo, p̄opte, & patiēter eos audiēdo, blādē, & humaniter respōdēdo, afflictos consolādo, infirmos visitādo, necessaria ministrādo, beneficā, & gratias citō, & hilari-
ter largiēdo. Hæc Synes. loc. cit. pag. 21. *Regi enim militibus sepius versandū, non domi se se continentē esse philosophia p̄cipiebat. beneuolentiā enim, quæ sola firmissimū est Regis f̄sidium, ex quotidiana cōsuetudine colligi ostēdebat.* & pag. 12. de eod. Rege loquēs, ait, *Cū equite equitabis, & cū pedite decurret, & cū armato armatus incedet, & cū cœtra to cœtra exercebitur, & cū leuis armatura militibus iaculabitur, &c.* Sed hæc itā facere debet noster Pralatus, vt nec facilitas de grauitate, nec grauitas aliquid detrahat de beneuolentiā; nā si asperē nimis erga illos le gerat, odio habēt; si multū remissē, vel contemnūt, vel superbiunt. Bern. 4. de conf. c. 6. *Ego nec seuerus volim, nec dissolutus, vt non de seueritate sis oneris, nec de familiaritate contempui. Vtilis semper custodia oris, quæ tamen affabilitatis gratiam non excludat.*

Hęc sunt, quæ ad laudē, & glorifiā Dei, B. M. V. ac S. P. N. Frācisce de Paula, in gratiā Pralatorū, infirma semper valetudine, curisq; regiminis distractus edolauit, anno ætatis mex 46. Faxit Deus, vt Pralatorum, cōterorumq; Regularium, quibus laboro, vtilitati concedānt. Amen.

110.0

Xenoph.

D. Bon.

Synes.

110.0

110.0

110.0

110.0

Nauar
Chokier

Synes

D. Bon

ADM. R. P. F.

LAVRENTII
DE PEYRINIS
GENUENSIS,

Ordinis Minimorum S. FRANCISCI DE
PAVLA, in Prouincia Genuensi
vice Generalis,

*Nec non Sanctissimæ Inquisitionis contra hæreticam
prauitatem Vicarij.*

FORMVLARIVM
PRAELATORVM
REGVLARIVM,

*In quo habentur omnes ferè formæ, ad officium Prælati legitimè exercendum necessariae,
Et præsertim ad modum procedendi iudicialiter. Cum notis, diclarum
formarum materias declarantibus.*

Opus Prælati omnibus necessarium.

ÆDICTIO SECUNDA.

PLACENTIÆ,

Ex officina Typographica Io. Antonij Ardizzoni Impressoris Cam. Duc.

SUPERIORVM PERMISSV.

ADM. R. P. F.

L A V R E N T I I

D E P E Y R I N I S

G E N V E N S I S

Ordinis Minorum S. FRANCISCI DE

PAVLA, in Provincia Genouani

vice Generalis.

Non est veritas, sed opinio contra veritatem
promittens Veritas.

F O R M V L A R I V M

P R A E L A T O R V M

R E G V L A R I V M.

In quibus omnes sunt formae, ad officium Prae-
lati legitime extendenda, necesse
est, ut in modis praedictis in-
terpretentur, cum non, distan-

Opus Prae-
lati omnibus necessarium.

A D I C T I O S E C V N D A.

P L A C E N T I A E.

Ex officina Typographica Jo. Antonij A. dizonii Impensis Cam. Duc.

SUPERIORVM PERMISSVM.

Facultas Reuerendiss. P. Generalis.

Franciscus à Longobardis totius sacri Minimorū Ordinis Sanctiss. Patris nostri Franc. de Paula Corrector generalis Reuerendo Patri F. Laurentio de Peyrinis, eiusdem Ordinis Theologo facultatem facimus, vt possit typis mandare librum, qui inscribitur, *Formularium Prælatorum Regularium*, dummodò diligenter examinetur, & approbetur à duobus Theologis, siuè nostri, siuè alterius Ordinis, nominandis à R. P. Prouinciali nostræ Prouinciæ Genuensis; & adsitetiam facultas aliorum, ad quos pertinet. In quorum &c. Datum Romæ in nostro Conuentu S. Andreæ de Frattis, die 2. Octobris, 1632.

F. Franciscus à Longobardis indignus Generalis.

Fr. Io. Chrysoftomus Malaspina, in Prou. Gen. Min. Cor. Prou. Committo examinationem prædicti libri P. F. Hieronymo Trimarchi, & P. F. Francisco Maria de Agrifolijs Theologis nostri Ord. Dat. Genuæ die 27. Ianuarij 1633.

F. Io. Chrysoftomus qui supra.

A P P R O B A T I O.

OPVS Admod. R. P. Laurentij de Peyrinis nostri sacri Minimorum Ordinis S. Francisci à Paula olim per tres vices Prouincialis huius Prouinciæ Genuensis, Theologi, ac Canonistæ doctissimi, inscriptum, *Formularium Prælatorum Regularium*, commissioni R. Adm. P. F. Ioannis Chrysoftomi Malaspina, eiusdem Prouinciæ Prouincialis, vt par est, satisfacere volens, legi, & nihil vidi, quod catholicæ fidei aduersetur, aut bonis obstet moribus. Immo puto fore opus Religiosis omnibus, non solummodo Minimis, sed alijs gratissimum, vtilissimum, per necessarium; & dignissimum iudico, vt lucem videat, & typis mandetur. Fateor velim, nolim, Italos Minimorum alumnos, & Auctoris Commilitones non parùm obligatos censei huic tanto viro, qui, vt nostrorum necessitatibus occurrat, corporalis propriæ salutis iacturam fecisse videtur, ac facere non desistit. Faxit Deus, vt ad maiorem Dei gloriam sanitatem recuperet, & maiora videbimus. E Genuensi Minimorū Iesu Mariæ Museo, die 16. Decembris, Anno Dominicæ Incarnationis millesimo sexcentesimo trigesimo tertio.

I T A T E S T O R.

F Hieronymus Trimarchi Messanensis, Ord. Minim. S. Francisci à Paula in Gymnasio Mamertino eiusd. Ord. S. T. L. & Iuris Pontificij Professor.

A P P R O B A T I O.

EGO infrascriptus ad huius libri, qui *Formularium Prælatorum Regularium* inscribitur, Auctore R. A. P. F. Laurentio de Peyrinis, &c. examen, ac discussio delectus, fidem facio librum eundem attentè à me perlectum fuisse, nec quidquam, animaduersum, quod fidei Catholicæ, bonisq; moribus non sit consentaneum. Cuncta quinimmo in ipso fulgere cognoui, sanamq; præferri doctrinam, delectabili formarum, notationumq; varietate, omnibus sapientiæ studiosis, ac Regularium præcipuè superiorum optatis, Vertumni instar, accommodatam, ac opportunam. Quare typis dignissimum censeo. In quorum fidem, &c. Datum Genuæ in nostro Iesu Mariæ Collegio die 1. Octobris 1635.

F. Franciscus Maria de Agrifolijs Genuensis Ordinis Minimorum S. T. P. Auctorisq; Discipulus; Et A. R. P. Zelosi Collega.

A P P R O B A T I O.

Issu Reuerendissimi P. Inquisitoris Genuen. vidi Formularium Prælatorum Regularium ab Admod. Reuer. P. Fr. Laurentio de Peyrinis Genuen. Ordinis Minim. S. Francisci de Paula conscriptum, nihilq; in eo reperiri bonis moribus, aut fidei contrarium sed si typis mandetur ob doctrinæ, & eruditionis, quam continet varietatem, omnibus præsertim Regularibus existimo futurum valde utile. In quorum fidem &c. Genuæ in domo professa Societ. Iesu 13. Nouembris 1635.

Io: Maria Camilius Præpositus domus professa Soc. Iesu.

A P P R O B A T I O.

Sicut complacuit Reuerendiss. P. Inquisitori Gen. Ego subscriptus hoc Formularium Prælatorum Regularium Auctore R. A. P. F. Laurentio de Peyrinis perlegi, & ut bonis moribus, ac fidei Catholicæ consonum, ut omnibus numeris absolutissimum, cunctisque Regularibus Prælatis præsertim vtilissimum, & quod typis euulgetur dignissimum censui. In Quorum fidem &c. Dat. Genuæ XVII. Kal. Decemb. M. D. C. XXXV.

D. Ludouicus Modronus Clericus Reg. S. Pauli Præpositus.

I M P R I M A T V R.

Fr. Vincentius Prætus à Serraualle Magister Inquisitor Genuæ.

Denuò Imprimatur.

Inquisitor Placentiæ.

Franciscus Saluaticus Vic. Gen.

Rosa Vidit.

FORMULARII PRAELATORVM REGVLARIVM.

CAPVT PRIMVM.

De forma absoluendi ab excommunicatione in forma consueta Ecclesie.

VM alicui est commissum absoluere ab excommunicatione in forma consueta Ecclesie. i. curare debet absoluens, vt excommunicatus parti lae satisfaciatur, cap. Porro, de sent. excom. quod si non potest pro tunc satisfacere, vt det sufficientem cautionem de satisfaciendo; aut saltem, si eam praestare non potest, iuret se, cum primum poterit, satisfacturum. Deinde, si crimen, ob quod in excommunicationem incidit, sit graue, iuramentum ab eo exigatur de parendo mandatis Ecclesie, quae illi fient pro tali causa, & praecipue quod deinceps non amplius ita delinquet, cap. Ex tenore, de sent. excom. Denique poenitentem coram se vtroque genu flexo in humero vsque ad camisiam exclusiue denudato, virga, aut disciplina, siue etiam cingulo sedens cooperto capite, leuiter percutiat, dicendo totum psalmum Miserere, cum Gloria Patri, &c. Cap. A nobis, el. 2. de sent. excom. Deinde surgit, & aperto capite dicit. *Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison. Pater noster, &c. V. Et ne nos inducas in tentationem. R. Sed libera nos a malo. V. Saluum fac seruum tuum, vel ancillam tuam, Domine. R. Deus meus sperans in te. V. Nihil proficiat inimicus in eo, vel in ea. R. Et Filius iniquitatis non apponat nocere ei. V. Eslo ei, Domine, turris fortitudinis. R. A facie inimici. V. Domine exaudi orationem meam. R. Et clamor meus ad te veniat. V. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo: Oremus. Deus, cui proprium est misereri semper, & parcere, suscipe deprecationem nostram, vt hunc famulum tuum, vel famulam tuam, quem vel quam sententia excommunicationis constringis miseratione tuae pietatis clementer absoluas. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen. Mox sedeat, & cooperto capite dicat. Dominus noster Iesus Christus te absoluat, & ego auctoritate ipsius, & Sanctissimi Domini nostri Papa N. vel R. P. N. Generalis, vel talis Superioris mihi commissa, ab-*

soluo te a vinculo excommunicationis, in quam incurristi vel incurrisse declaratus es, propter talem, vel talem causam, & restituo te communioni, & unitati fidelium, & sanctis sacramentis Ecclesie. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. R. Amen.

1. Noto 1. quod supra dicta forma desumpta est ex Rituali Romano reformato a Paulo V. r. p. de Sacram poenitentiae, in princip. fol. mihi 47. quam explicat Nau. cap. 1. in princip. de poenit. d. 6. nu. 53. Et aduerte, quod si absoluens sit Ordinarius debet omittere illam clausulam *Et Sanctissimi Domini nostri*, &c. nam tunc absoluit auctoritate propria.

Nauarrus

2. Noto 2. quod ille, cui committitur absolutio sub praedicta forma, si eam non seruat, peccatum ex genere suo mortale committit. Nam contrauenire mandatis Superiorum in re graui mortale est. Absolutio tamen tenet, nisi mandans absolute praeciperet, quod non absolueret, nisi sub praedicta forma; nam tunc talis omisso redderet omnino nullam absolutionem ob non seruatum conditionem. Vnde bene monet Rituale Romanum loc. cit. quod literae commissionales diligenter inipiciantur. Atque, ita docent Armilla verb. *Absolutio*, num. 59. Angel. eod. 3. nu. 2. Suarez to. 5. in 3. p. disp. 19. sect. 1. nu. 10. Reginald. in praxi, libro 9. num. 76.

Armilla, Angelus, Suarez, Reginald.

3. Noto 3. quod sufficiens cautio, quam debet dare absoluendus ab excommunicatione de satisfaciendo parti, est vel pignoraticia, vel fideiussoria, vel saltem iuratoria. Ita Syluest. ver. *Absolutio* 3. n. 3. Sanchez. 2. in decal. cap. 13. nu. 23. & nu. 34. ait, talem cautionem non esse praestandam in mortis articulo, quando iam loquela, aut vltu rationis quis destitutus est.

Syluester, Sanchez.

4. Noto 4. quod quando in literis commissionalibus apponitur clausula, *Satisfacta parte*, vel similibus absolutio aliter data irrita est; secus vero, quando potestas conceditur absque tali clausula. Ita Suarez tom. 5. in 3. p. disp. 7. sect. 5. num. 44. Quod si pars ad vexandum reum nolit satisfactionem admittere, tunc sufficit, quod reus sit paratus satisfacere, & quod det praedictam cautionem; nam ad impossibile nemo tenetur. Ita Couarru. in cap. *Alma mater* 1. p. 5. 11. nu. 11. Reginald. in praxi, lib. 9. num. 65. & 66. Suarez loc. cit. nu. 41.

Couarru, Reginald

5. noto 5. quod iuramentum de parendo mandatis Superioris, vel ipsius absoluētis semper d. ndum est, etiam si pars sit satisfacta, seu cautio praestita, cap. *Cum desideres*, iuncta Glossa

verb. *Ad cautelam*, de sent. excom. Couarr. loc. cit. in princip. Sanchez loco cit. nu. 18.

6. Noto 6. circa illud, quod in dicta forma dicitur, quod absolvens debeat habere numerum nudum usque ad camisiam exclusivè, id esse intelligendum de viris, non verò de mulieribus, Monialibus V. G. neque etiam de masculis iunioribus, ut notat Angel. ver. *Absolutio* 3. num. 1. dicto 4. Vbi autem adesset consuetudo, ut omnes masculi, etiam iuniores, nudarentur omnino, etiam camisiam ea servada esset. Nam de hoc puncto nihil habetur in iure, sed consuetudo illud introduxit ad magis mortificandos rebelles, & solennizandam auctoritatem Ecclesiæ; quare illi legitime præscriptæ standum est. Circa mulieres tamen consuetudo est, ut absoluantur absq; vlla denudatione ob periculum incôtinentiæ attenta humana fragilitate. Quod etiã intellige de mulieribus senioribus; nam semper refrixatur memoria, & stupa fomitibus facile accenditur. Ita Suarez tom. 5. in 3. par. disp. 19. sect. 2. num. 11. Regin. in praxi, lib. 9. nu. 74. Sylu. verb. *Absolutio* 3. nu. 4.

7. Noto 7. quod in absolutione ab excommunicatione absolvens debet esse indutus superpelliceo, & stola violacei coloris; in priuata verò non est necesse. Ita Suarez loc. cit. qui num. 8. ait, quod inuocatio illa Trinitatis non est de necessitate, cum nec fit de ratione sacramentalis absolutionis. Nec illa clausula *Restituo te*, Nam absolutio, & restituo hoc loco idem sunt. Nec, per se loquendo, necesse est, causam excommunicationis in absolutione exprimere; quia illa per se non spectat ad effectum absolutionis, & satis implicitè includitur in illa clausula *Quam incurristi*. Hæc, inquam, non sunt de necessitate absolutionis; vnde in priuata absolutione omitti possunt, præsertim cum aliqua causa; in publica autem non possunt sine culpa, ut dixi num. 2. necesse tamen est, si absolvens sit pluribus excommunicationibus innodatus, id aliquibus verbis exprimere, saltem illis generalibus *Ab omni vinculo excommunicationis, quo innodatus existis*. Vel certè indistinctis, *Ab excommunicationibus*; quamuis ad tollendum dubium semper melius sit addere signum distributivum. Si verò absoluat ab vna excommunicatione, & non ab alia, necesse est, ut intentionem suam determinet ad eam, quam auferre vult, & ut eam determinationem verbis aliquo modo exprimat; quod optimè fit exprimendo causam censuræ. Ita Suarez loc. cit. num. 9. Regin. loc. cit. num. 80. vbi addit, quod si absolvens habeat intentionem absolvens penitentem ab omnibus excommunicationibus, quibus ipsum irretitum nouit, illas omnes cõprehendendo illis verbis, *Absoluo te à vinculo excommunicationis*, absoluit ab omnibus, etiam si in absolutione non exprimat causas omnium, nec addat illa verba, *Toties, quoties eam incurristi*. Quia cum sola verba *Absoluo te à vinculo excommunicationis*, sint forma sufficiens per ea tolli possunt omnes excommunicationes, quibus aliquis irretitus est, si cum tali intentione ab habente sufficientem iurisdictionem proferantur.

8. Noto 8. quod si absolutio ab excommunicatione detur ad cautelam, quia scilicet dubitatur, an excommunicatio teneat, an eam incur-

rerit, &c. Tunc præmittenda sunt omnia supradicta, & absolute dicendum. *Auctoritate, qua fungor, huc privilegio mihi, aut tibi concessio, Absoluo te ab omnibus censuris excommunicationis maioris, vel minoris, interditi, & suspensionis, si quibus quomodolibet ligatus existis, quatenus iuste possim*. Ita Nau. cap. 1. in princ. de pœnit. d. 6. nu. 66. qui tamen ibi aduertit vers. *Pro qua conclusione*; & cum eo Regin. in praxi, lib. 9. n. 85. quod sic absolutus debet habere animum satisfaciendi parti læsæ, si, & quando sciuerit se excommunicatum fuisse. Immo addunt, quod si absolvens sit solitus raro confiteri, potest ab eo exigi iuramentum de faciendo, quod debet, si se aliquam censuram incurrisse nouerit. Videatur Sylu. verb. *Absolutio* 6. num. 2. dicto 1. Armill. eod. nu. 66. De hac absolutione ad cautelam agunt. Suar. de cens. disp. 7. sect. 8. a nu. 12. Couarr. in cap. *Alma Mater*, p. 1. §. 12. nu. 7.

9. Noto 9. quod in absolutione ab excommunicatione minori non requiritur iuratoria cautio de parèdo mandatis, aut dano resarciendo nec requiruntur verbera, aut Psalmus *Miserere*; sed, facta cõfessione per poenitentem, Sacerdos dicat simpliciter. *Absoluo te à vinculo excommunicationis minoris, quam incurristi propter talem causam, & restituo te communioni, & participationi sacramentorum, quibus priuatus eras*. Ita Syl. verb. *Absolutio* 3. n. 5. Suar. de cens. disp. 24. sect. 4. n. 5.

CAP. II.

De forma absolvens excommunicatorum iam mortuorum.

I quis excommunicatus ex hac vita decedens, dederit signum contritionis, ne ecclesiastica, careat sepultura sed suffragijs Ecclesiæ, quatenus fieri potest, adiuuetur, absolui potest hoc modo. Si corpus nondum sepultum fuerit, verberetur, & absoluat, ut infra; deinde absolutum in loco sacro sepeliatur. Si verò fuerit sepultum in loco profano, si commodè fieri poterit, exhumabitur, & eodem modo verberabitur, & post absolutionem in loco sacro sepeliatur: Sed si commodè exhumari non potest, locus sepulture verberetur, postea absoluat: Quod si in loco sacro sit sepultus, non exhumabitur, sed verberabitur sepulcrum. Dum autem corpus, siue sepulturam verberat sacerdos, dicat antiphonam, *Exulsabunt Domino ossa humiliata*, Psal. *Miserere mei, &c.* Quo finito absoluat dicendo. *Auctoritate mihi concessa ego te absoluo à vinculo excommunicationis, quam incurristi, vel incurrisse declaratus es propter talem causam, & restituo te communioni fidelium*. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Deinde dicatur Psalmus, *De profundis*. Et in fine. *V. Requiem æternam dona ei Domine. R. Et lux perpetua luceat ei. Kyrie eleison. Christo eleison. Kyrie eleison. Pater noster, &c. V. Et ne nos inducas in tentationem. R. Sed libera nos à malo. V. A porta inferi. R. Erue Domine animam eius. V. Requiescat in pace. R. Amē. V. Domine exaudi orationem meam. R. Et clamor meus ad te veniat. V. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo. Oremus, Da, quesumus Domine, anima famuli*

Angelus.

Suarez.
Reginald.
Syluester.

Syluester.

Syluester.
Reginald.
Suarez.Syluester.
Reginald.Syluester.
Reginald.

Nauarr.

Regin.

Syluester.
Armill.
Suarez.
Couarr.Syluester.
Suarez.

ni, quem excommunicationis sententia constrinxerat, refrigerij sedem, quietis beatitudinē, & superni luminis claritatē, Per Christū Domin. nostrū. &c. Amē.

1. Noto 1. quod ille, qui in excommunicatione mortuus est cum signis contritionis, & pœnitentiæ, adhuc tamen potest absolui, cap. *A nobis*, el. 2. de sent. excom. non quod Ecclesia in mortuos directam habeat iurisdictionem, cū dictum sit Mathei. 18. *Quodcumque ligaueris super terram, &c.* Sed quod per dictam absolutionem declarat Ecclesia mortuum non esse exhumandum, si fuerit sepultus; vel posse sepeliri in loco sacro, si nondum fuerit sepultus; vel, si forsan fuerit sepultus in loco profano, quod possit inde ad locum sacrum transferri; & similiter, quod pro eo possint celebrari publicè officia, & missæ, aliæque piæ preces. Atque ita Couarr. in cap. *Alma Mater*, p. 1. §. 11. nu. 8. Vasquez de excom. dub. 17. num. 7. Valent. tom. 4. disp. 7. q. 17. p. 4. fine; Armilla verb. *Absolutio*, nu. 62. & 70. Suarez tom. 5. in 3. p. disp. 5. sect. 1. nu. 11. Barbosa in cap. *A nobis*: cit. nu. 7.

2. Noto 2. quod pro eo, qui in excommunicatione mortuus est, non potest publicè in specie orari, propter scandalum, cap. *A nobis*, el. 2. de sent. excom. vbi glossa verb. *A fidelibus*; cap. *Sacris*, eod. tit. cap. fin. d. 78. Si tamen cum signis decessit pœnitentiæ, potest orari priuatim, etiã in specie, & nominatim, etiã in *Memento missæ*. Nam licet missa sit oratio publica, spatium tamen illud conceditur Sacerdoti, tamquam personæ priuatæ, vt possit orare pro suis. Ita Palud. in 4. d. 18. q. 1. art. 1. conclus. 3. Sylu. ver. *Excommunicatio* 1. nu. 2. & ver. *Excommunicatio* 3. dicto 20. Suarez loc. cit. latè Alterius tom. 1. de excom. lib. 1. disp. 5. cap. 9.

3. Noto 3. quod cum excommunicato mortuo, etiã in humanis, non est communicandū V. G. ipsum lauando, vestiendo, aut ecclesiasticæ sepultura tradendo. Ita Regin. in praxi, lib. 32. tract. 1. num. 85. Barbosa in cap. *A nobis* el. 2. de sent. excom. nu. 5. Addunt tamen, quod qui excommunicatum sepeliret in loco profano, ne aerem corrumpere, nec peccaret, nec excommunicationem minorem incideret, quia solum per accidens grauificaretur excommunicato.

4. Noto 4. quod addit Barbosa in cap. *Sacris*, de sent. excom. nu. 4. quod legatum factum ab excommunicato Ecclesiæ ministris, vt pro illo orent, missas, & diuina officia celebrent, non potest ab illis recipi, cum pro excommunicato orandum nō sit: Si verò legatum sit factum Ecclesiæ absquæ aliquo onere, potest ab illius ministris recipi. Tum quia excommunicatus potest ad vsus profanos testari, vt fusè probat Ricciull. de iur. person. lib. 4. cap. 58. à nu. 7. Ergo etiã ad vsus pios, vt Ricciull. nu. 14. Tum quia cum Ecclesiæ per hoc legatum non obligetur ad orandum pro illo, non est cur non possit illud in eleemosynam recipere, cum possit recipere eleemosynam ab excommunicato viuentē, vt Ricciullus loc. cit. nu. 16. & dixi to. 1. priuileg. in const. 2. Iulij II. n. 25. & habetur in cap. *Si verò*, de sent. excom. Contrarium tamen, quod scilicet ab excommunicatis non possit recipi legatum, etiã sine onere missarum, & diuinorum officiorum, docent Regin. in praxi, libro 31. nu. 14. & alij apud Ricciull. loc. cit. nu. 14. quia alioquin frustraneum esset priuilegiū concessū

Prædicatoribus in cap. *Cum voluntate*, §. *Prædicatores*; & nobis Minimis à Iulio II. in const. eius 2. §. 8. tom. 2. nostrorum priuileg. quo possumus ab excommunicatis, & vsurarijs publicis licitè eleemosynam recipere. Ego in priuileg. loc. cit. iam dixi, quod hoc priuilegium fuit concessum ad tollendos scrupulos. Re tamen melius considerata, nunc dicendum videtur, quod de iure communi possumus ab excommunicatis, & publicis vsurarijs eleemosynam recipere necessariam pro vitæ sustentatione: & in his terminis loquitur dictum cap. *Si verò*; & innuit dictum cap. *Cum voluntate*, ibi, *Præsertim si alijs non valeant illo loco sustentationem habere*. Et illa dictio *Præsertim* includit casum minus dubitabilem; quasi dicat Pontifex, tempore necessitatis non est dubium, quod possunt Mendicantes ab excommunicatis, & vsurarijs, publicis eleemosynam recipere; sed concedo illis, vt etiam possint ab iisdem extra illud tempus eleemosynas recipere. Itaque regulares participantibus nō solum in priuilegijs, vel cum Prædicatoribus, possunt ab excommunicatis legata, & alias quascunque eleemosynas recipere, & exigere, & etiam in iudicio procurare, modò onera missarum, & officiorum non habeant anexa. De alijs autem, qui de dicto priuilegio nō participant, est difficultas. Et ego cum Reginaldo sentio, extra casum necessitatis victus, vel vestitus, aut Ecclesiæ reparationis non esse licitum dicta legata recipere. Nam videtur habere speciem auaritiæ, immò & inimicitie, quod, quis amicus Ecclesiæ velit ab illius inimico donū recipere.

CAP. III.

De forma absoluendi, à suspensione, vel interdicto extra, vel intra sacramentalem confessionem.

I Sacerdoti sit commissa facultas absoluendi aliqū à suspensione, vel interdicto, quamuis nulla verba sint præcipue determinata, vt poterit hac forma. *Pœnitens dicat Confiteor, &c. Sacerdos Misereatur, &c. Indulgentiam, &c. Antioritate mihi ab N. tradita, ego te Absoluo à vinculo suspensionis, vel interdicti, quam, vel quod propter talem causam incurristi, seu incurrisse declarauis es. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.*

1. Noto 1. quod si absolutio fiat ad cautelam, loco illius clausulæ, quam incurristi, dicendum est, si quam incurristi. Vide Syluest. ver. *Absolutio* 6. nu. 2. vers. *Secundum est* Armill. eodem, n. 67. Suar. de censur. disp. 29. sect. 3. à nu. 1. qui nu. 2. aduertit, quod illa particula, *Et te restituo*, non est necessaria, quamuis antiqui Summissæ illam ponant; absoluendo enim tollitur suspensionis vinculum, & illicò absolutus remanet habilis ad suum officium exercendum. Vnde Rituale Romanum Pauli V. quod sequor, illam omisit. Addit etiã nu. 3. quod in casibus grauioribus exigendum est ab absoluendo iuramentū obediendi præceptis Ecclesiæ, & petenda est satisfactio, & cautio, vt dictū est supra cap. 2. Et hoc tam in absoluteione à suspensione, quam ab interdicto. Videatur Bon. de cels. disp. 3. q. 6. p. vl. à n. 2.

CAP.

Couarr.
Vasquez;
Valencia,
Armilla.
Suarez.
Barbosa.

Paludan.
Syluester
Alterius.

Reginald.
Barbosa.

Ricciullus

Syluester,
Armill.
Suarez.

Bonacina,

CAP. IV.

De forma absoluendi, seu potius dispensandi super irregularitate.

Dispensatio facienda sit in confessione sacramentali, siue extra, postquam Sacerdos absoluerit à peccatis, addat. Et eadem auctoritate dispensato secum super irregularitate vel, irregularitatibus, si sunt plures, in quam, vel in quas, ob ealem, vel tales causas, eas exprimendo, incurristi, & habilem reddo, & restituo te executioni ordinum, & officiorum tuorum. In nomine Patris, & Es Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Si nullum habeat ordinem, dicatur, Et habilem reddo te ad omnes ordines suscipiendos, vel etiam ad alia iuxta tenorem mandati. Quod si necesse sit dignitatem restituere subiungatur, & restituo tibi ealem dignitatem. In nomine Patris, &c.

Sayrus.
Bonacina.

1. Noto 1. quòd si dispensatio fiat ad cautelam, dicendum est, *Dispensato secum super irregularitate, vel irregularitatibus, si quam, vel si quas contraxisti.* Sayrus de cens. lib. 7. cap. fin. nu. 18. Bonac. de cens. disp. 7. q. 5. p. vlt. nu. 7.

2. Noto 2. quòd irregularitas probabilis tollitur per verbum. *Dispensato, quam per verbu, Absoluo.* Nam absolutio proprie significat actum iustitiæ, in quo causa aliqua terminatur; dispensatio vero solum est quedam exceptio à communi lege, seu prohibitione. Cum ergo irregularitas habeat vim cuiusdam absolutæ prohibitionis, vel perpetuæ simpliciter, vel pro tali tempore, seu durante tali statu rerum, quantumcumque; hominem poeniteat sui delicti, vel causam suam in iudicium afferat, nunquam potest ex vi alicuius sententiæ liberari à tali onere; Sed cum Superior vult tale onus habenti auertere, declarat, illum (stante tali, vel tali causa) dicto oneri non subesse, quòd fit per dispensationem commodius quam per absolutionem, vt dicunt Henriquez lib. 14. cap. 17. nu. 4. Suarez de cens. disp. 41. sect. 1. nu. 4. licet alij apud dictum Henriquez loc. cit. in comm. lit. K. prater quos Sayrus de cens. lib. 7. cap. fin. nu. 17. & Bonac. de cens. disp. 7. q. 5. p. vlt. nu. 8. dicant, quòd irregularitas quæcumque potest etiam tolli per verbum *Absoluo* cum intentione irregularitatem tollendi prolatum.

Suarez.
Henriq.
Sayrus.
Bonacina.

3. Noto 3. quòd Doctores communiter tenent nullam extare certam, & determinatam formam dispensandi super irregularitate. Ita Bonac. loc. cit. num. 7. Henric. Sayr loc. cit. Suarez loc. cit. sect. 3. nu. 2. Auila de cens. p. 7. disp. 10. in princip. Attamen post Rituale Romanum auctoritate Summi Pontificis Pauli V. editum, à quo forma hic descripta, desumpta est, hæc doctrina non videtur habere amplius locum. Nam cum Romana Ecclesia dictam formam determinauerit, eamque proposuerit omnibus ecclesiasticis, hortataque fuerit, vt eam inuoluntate obseruarent, iam non potest dici, quòd non extet determinata forma; Quare licet, qui aliter dispensaret, validè quidem dispensaret (nisi fortè illi esset commissum, vt dispensaret seruata omnino dicta forma) mor-

Auila.

taliter tamen peccaret, vt dixi supra, cap. 2. nu. 2. Nam res est magni momenti proposita ab Ecclesia, vt ab omnibus inuoluntate obseruetur, vt constat ex verbis, quibus vtitur Paulus V. in principio dicti Ritualis: *Quæ accipere Quapropter hortamur in Domino omnes, vt impossibilem tanquam Ecclesie Romanæ filij, eiusdem Ecclesie omnium matris, & magistræ auctoritate constituto Rituali in sacris functionibus utantur.* Et in hac re tanti momenti, quæ Catholica Ecclesia, & ab ea probatus vsus antiquitatis stauit inuoluntate obseruent. Potest tamen communis opinio intelligi de forma omnino necessaria, quæ non obseruata nullam reddat dispensationem.

4. Noto 4. quòd quando aliquis est pluribus irregularitatibus irretitus propter delicta eiusdem rationis, quia V. G. pluries excommunicatus celebravit, non est necesse in dispensatione apponere clausulam, *Toties, quoties,* quamuis toties incurreret irregularitatem, quoties celebravit, cum iteratione facti prohibiti sub irregularitate iteretur irregularitas, vt docet Bonac. cum multis de cens. disp. 7. q. 5. p. vlt. num. 1. sed sufficit dicere *Dispensato secum super irregularitate, quam incurristi,* eo quia excommunicatus celebrasti. Ita Henriquez lib. 14. cap. 7. num. 5. Auila de censur. p. 7. disp. 10. dub. 8. & Bonac. loc. cit. Si autem delicta, propter quæ incurrat irregularitates, sunt diuersa, vt si V. G. excommunicatus celebravit, & occidit hominem, cum tunc etiam irregularitates sint diuersæ, debet dispensari à singulis dispensare, si singularum in specie irregularis dispensationem petijt; cū enim dispensatio sit stricti iuris, & irregularitates sint diuersæ, à quibus non fit illatio, dispensatus ab vna, non censetur dispensatus ab alia, vt docent. Auila loc. cit. Henriquez lib. 12. cap. 10. nu. 3. Bonac. loc. cit. Si autem generaliter dispenset in omnibus irregularitatibus, quas contraxit dispensandus, tunc super omnibus erit dispensatus, generalis enim illa dispensatio omnes irregularitates, etiam diuersi generis, comprehendit. Nec est necesse addere signum illud vniuersale, *Omnis* sed satis est dicere, *Dispensato secum super irregularitatibus, &c.* Nam clausula illa indefinita æquipollet vniuersali. Ita Suarez tom. 5. in 3. p. disp. 41. sect. 3. num. 2. Bonac. loc. cit.

Henriq.
Auila.
Bonacina.

Suarez.
Bonacina.

CAP. V.

De forma absolutionis generalis, quæ datur Regularibus in diebus reconciliationum.

In diebus solemnis in Ordine nostro, ac etiam in quibusdam alijs fit reconciliatio inter Religiosos hoc pacto. Conueniunt omnes Fratres in capitulo, & Prælatus vel allus de eius iussione facit paruum sermonem de disciplina claustralium, vel alia materia. Deinde ad nuntium Prælati omnes genuflectunt, & dicunt *Confiteor, &c.* Quo finito, Prælatus stans indutus stola conuenientis coloris dicit. *Misereatur vestri, &c. Indulgentiam, &c.* Deinde sedendo dicit,

Si te-

CAP. VI.

De forma absolutionis generalis,
que dari solet in extremis
vite constitutis.

Si tenemini aliquo vinculo, vel aliquibus vinculis excommunicationis, suspensionis, aut interdicti, in quantum se extendunt gratiæ, & privilegia Ordini nostro indulta, mihi commissa, & vobis concessa, ego absolvo vos, & restituo vos Sacrosanctis Sacramentis Ecclesiæ communioni, & unitati fidelium. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amē. Item eadem auctoritate ego dispenso vobiscum super irregularitate, vel irregularitatibus, si quam, vel si quas contraxistis, & habilito vos executioni ordinum, & officiorum vestrorum. Item eadem auctoritate ego absolvo vos ab omni transgressione Regule, & constitutionum, & ordinationum, & admissionum maiorum nostrorum, & ab omni penitentia oblita, vel neglecta, & ab omnibus alijs, de quibus consuevit fieri absolutio in consimilibus capitulis, vel solemnitatibus, ut sunt absoluti hic, & ante tribunal Domini nostri Iesu Christi habeatisque vitam æternam, & vivatis in secula seculorum. Amen. His peractis Prælatus ipse imponit aliquam penitentiam, & facta facultate aliquibus ad suum beneplacitum absolvendi à casibus reservatis, deposita stola genuflectit, & petit in communi veniam ab omnibus suis subditis, quos rogat, ut idem inter se faciant. Quibus absolutis, surgit Prælatus, & cum eo reliquit, & omnes accedunt, in signum reconciliationis, ad deosculandas Prælati manus, à quò benigne, & late recipiuntur hoc pacto, videlicet. Porrigit singulis Prælatus manum sinistram deosculandam, & eodem osculi tempore ponit dexteram super caput ipsius deosculantis. Deinde omnes osculo se inuicem, & amplexu pacis complectuntur.

1. Noto 1. quòd istæ absolutiones profunt ad multa quæ recensui tom. 1. Reiiq. q. 1. cap. 5. notab. 7. vers. Si urgeas; & in specie profunt ijs, qui per obliuionem, vel inaduertentiam, seu ignorantiam, quia scilicet nesciebant aliquid esse peccatum, seu habere excommunicationem annexam, in aliquam censuram, vel pœnam incurrerunt. Nam cum deinde fuerint recordati, vel sciuerint se in aliquam censuram, vel pœnam reservatam incurrisse, non tenentur amplius dictas censuras, & pœnas Superiori habenti facultatem ab illis absoluedi, confiteri; sed sufficit, quòd simpliciter confiteantur cuiusque confessorio peccata, ob quæ illas incurrerunt. Atque ita docet Palud. in 4. dist. 18. q. 5. ar. 3. conclus. 4. quem sequuntur Angel. verb. Confessio 1. §. 12. vers. Et nota hic Rosell. verb. Confessio 2. §. 9. vers. Et nota hic; Sylu. verb. Confessio 1. q. 4. num. 7. Armill. eodem, nu. 13. Tabien. verb. Confessio sacramentalis, §. 16. Nauarr. in manual. cap. 26. nu. 13. & cap. Concederet, §. Causus, nu. 32 de pœnit. d. 5.

2. Noto 2. quòd ista forma fuit approbata à Clemente. VIII. Anno Domini 1592. die 20. Aprilis, vt refert Hieronymus Roderic. in resol. regul. resol. 3. num. 14.

DOMINVS Noster Iesus Christus per merita suæ Sacratissima passionis te absoluat & gratiam suam tibi infundat; & ego auctoritate ipsius, ac Beatorum Apostolorum Petri & Pauli, & Summorum Pontificum, mihi in hac parte commissa, & tibi concessa, absolvo te ab omni vinculo excommunicationis maioris, vel minoris, & ab omni sententia suspensionis, & interdicti & dispenso tecum in omni irregularitate, si quam contraxisti. Eadem auctoritate ego absolvo te ab omni transgressione votorum tui Ordinis & statutorum papalium, generalium provincialium localium & synodalium quorumcumque. Eadem auctoritate absolvo te ab omni officio malè per soluto, horis indebitè transpositis, vel dimissis. Item eadem auctoritate absolvo te ab omnibus peccatis tuis, quibus contra Deum fragilitate humana, ignorancia, vel malitia deliquisti, concedens tibi remissionem & indulgentiam plenariam omnium peccatorum tuorum confessorum, & cunctorum de quibus etiam non recordaris, in quantum claves Ecclesiæ se extendunt. Item eadem auctoritate absolvo te à penis purgatorij, quas pro peccatis commissis, & delictis in hoc mundo perpetratis meruisti restituendo te illi innocentia in qua eras, quando baptizatus fuisti. In nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti. Amē. Quòd si hac vice non decesseris, reseruo tibi hanc gratiam vsque ad mortis tuæ articulum.

1. Noto 1. quòd ista forma desumpta fuit ad verbum ex Manipulo Fratrum Minorum, p. 6. de absolutione, forma 2. Breuiorem tamen, & quæ tantùm valet, quantum ista, assert Rodriq. tom. 1. quest. regul. q. 62. ar. 9. Et sic habet. Auctoritate apostolica mihi commissa, absolvo te ab omnibus peccatis tuis, in quantum possum; & restituo te Sacramentis Ecclesiæ; & concedo tibi indulgentiam plenariam, quam tibi concessam à Domino Papa, si forte non moriaris, eadem auctoritate reseruo tibi pro ultimo articulo mortis. In nomine Patris, & c.

2. Noto 2. quòd istud privilegium absolutionis, & indulgentiæ concessum est Religiosis claustralibus ab Eugenio IV. Sixto IV. & alijs Summis Pontificibus, vt referunt Casarub. in comp. priuileg. verb. Absolutio extraord. quò ad Fratres, à num. 1. Rodrigez tom. 1. qq. Regul. q. 62. art. 6. Mirand. tom. 3. manual. q. 33 ar. 7.

3. Noto

Casarub.
Rodrig.
Miranda.

Paludani
Angelus.
Rosella.
Syluester.
Armill.
Tabiena
Nauarrus

Roderic.

3. Noto 3. circa illam particulam, *Concedo tibi indulgentiam plenariam omnium peccatorum, de quibus etiam non recordaris*, quod illud est magnum prau legum, quod a nullo reperitur concessum, nisi ab Eugenio IV. ut ait Casarub. in compend. ver. *Indulgentia*, notab. 3. §. *Est esse sciendum*. Nam alij summi Pontifices concedunt quidem indulgentias plenarias, sed contritus, & confessus, aut saltem propositum confitendi habentibus; quare solum concedant remissionem pœnæ illorum peccatorum, de quibus pœnitens, vel habuit contritionem, vel confessus est; ac verò de illis, quorum oblitus est; nullam mentionem faciunt; unde cum indulgentiæ tantum valeant, quantum sonant, istorum remissionem non concedunt secundum aliquos ut ait Casar. loc. cit. §. *Quarta causa*, licet alij oppositum teneant apud eundem ibi; quibus adhæreo, sentiens etiam cum D. Thom. in 4. d. 21. q. 2. art. 2. & Cordub. in q. theolog. lib. 5. q. 39. p. 2. opin. 3. quod absolutio sacramentalis, cadere potest super peccata viuentium oblita, & ignorata generaliter tantum confessi, aut etiam super omnino inculpabiliter omissa, nec generaliter confessi: Nam absolutio sacramentalis ex opere operato præstat primam gratiam rectè confitenti, ut suppono, quæ repugnat tam peccatis generaliter confessis, ac inculpabiliter oblitis, & ignoratis, quam specialiter confessis, cum vnum peccatum mortale sine alio non possit remitti. Et licet peccata oblita, cum in mentem venerint, sint de nouo confitenda, id tamen non est, quia non fuerint rectè absoluta, sed quia, cum in sacramentali confessione requirantur duo, ut ait D. Thom. loc. cit. ad 1. scilicet absolutio, & iudicium Sacerdotis satisfactionem imponentis, licet peccata oblita fuerint absoluta debent, iterum confessioni subijci postquam in mentem venerint, ut suppleatur, quod sacramentali confessioni defuit. Seudic cum Corduba loc. cit. ad 3. quod per primam absolutionem non sunt simpliciter absoluta, sed ex suppositione duntaxat, scilicet dum alijs in speciali illa confiteri non possumus.

4. Noto 4. circa illam clausulam, *Quod si hæc vice non decesseris, &c.* Quod quando alicui est cõcessa aliqua indulgentia pro articulo mortis, si in articulo mortis constitutus dicta indulgentia vtatur, & ad sanitatem deinde reuocetur non potest amplius dictam indulgentiam lucrari, quando in vero mortis articulo constituetur, quia illa per primum vsu expirauit. Ita Nau. in sum. cap. 26. nu. 31. vers. *Vigesimo Tertio* Rodriquez tom. 1. quæst. regul. q. 62. ar. 6. & tom. 1. q. 87. art. 9. licet Cordub. in quæst. theolog. lib. 5. q. 39. punct. 1. dicto 3. opin. 3. dicat, quod quando indulgentia conceditur simpliciter pro articulo mortis, intelligi debet vniuersaliter, idest, toties, quoties quis ad talem articulum venerit; indefinita enim æquipollet vniuersali. Priuilegium ergo Eugenij IV. quod illa indulgentia possit reseruari pro vero articulo mortis, & quod valeat pro oblitis, valet ad tollendos omnes scrupulos, & controuersias. Aduerte autem, quod dictus Pontifex requirit, quod qui dictam indulgentiam lucrari voluerint, oportet, ut dixerint per annum singulis hebdomadis semel septem

psalmos pœnitentiales cum suis litanijs, qui autem legere nesciunt, debent alia pia opera ad arbitrium sui confessarij facere. Qui autem impedimento detentus in dictis vnus anni hebdomadis commodè recitare, aut alia pia opera facere nequirit, vel si ex inaduerentia, aut obliuione aliquid omiserit, ex tunc in vna altera septimana etiam alterius anni sequentis, vel alias quam primum illud implere possit, satisfaciat. Et tandem, si quis præfatos psalmos, aut pia opera in toto, vel in parte commodè adimplere nequirit, aut omiserit, potest quilibet Confessor, aut Sacerdos in alia pietatis opera commutare, prout saluti animarum viderit expedire. Ita dictum priuilegium refert Rodriquez dicta q. 62. ar. 6. licet ergo Mirand. to. 2. man. q. 32. ar. 7. & Casarub. in comp. verb. *Absolutio extraordinaria quò ad Fratres* nu. 4. prætant, Regulares habere alia priuilegia dictam indulgentiam, & remissionem concedentia, absque onere dictos psalmos recitandi, & alia pia opera exercendi, ea tamen fortè non sunt tam clara, & ampla. Quare consultum est, quod omnes dictos psalmos recitent, vel alia opera pia faciant. Quod si quis omiserit, consultum est, ut in articulo mortis constitutus roget Confessorem, ut dicta opera in alia mutet congrua tempore, vel, si fortè infirmus valdè grauatus id non recorderetur, Confessarius ipse infirmum moneat, & commutet.

5. Noto 5. quod Nicolaus V. ut refert Rodriquez tom. 1. qq. reg. q. 62. ar. 6. & to. 2. q. 87. art. 11. declarauit, quod cum aliquis Fratrum inciderit in dementiam, lethargiam, vel amiserit loquelam propter infirmitatem, vel alias antequam absoluat, & recipiat plenariam remissionem, vel etiam quia non habuit copiam confessarij, possit in dicto mortis articulo quicumque Sacerdos sæcularis, vel regularis eum nihilominus absoluere, & huiusmodi plenariam peccatorum suorum remissionem auctoritate apostolica illi impendere.

6. Aduerte autem, quod ad hoc, ut possit quis in dictis casibus absolui, oportet, quod declarauerit, cum esset sanæ mentis, vel ex signis exterioribus constet, quod voluerit plenariè absolui, vel constet, quod habuit contritionem cum proposito confitendi. Ita Cordub. in q. Theolog. lib. 5. q. 39. p. 2. opin. 3. Rodriquez loc. cit. art. 11.

7. Aduerte etiam hac occasione, quod absoluendus est, qui nutibus tantum absolutionem à confessario quarit; quod multis probat Diana p. 3. tract. 3. resol. 1. Immo etiam si absolutionem non petat, modò tamen signa contritionis ostendat, tundendo pectus, &c. Diana ibid. resol. 2. Est etiam absoluendus moribundus dicta contritionis signa ostendens, sed dubitatur, an ea ortum habeant ex contritione, vel ex angustia mortis. Diana ibid. resol. 3. cum dubia in meliorem partem sint interpretanda, præsertim in illo articulo, in quo nullus præsumendus est immemor suæ salutis, & hæc opinio fauet animæ. Est etiam absoluendus moribundus, qui in absentia confessarij confessionem petijt, vel signa pœnitentiæ fecit testante hoc vno saltem teste. Diana resol. 4. & 5. Est etiam absoluendus, qui in periculo mortis

D. Thom.
Corduba.

Nauarrus
Rodrigz

Rodrigz

Corduba
Rodrigz

Diana

Diana

intra hunc
animum

Homobon.

Iohannes

et alij

Miranda

Rodrig.
Miranda

Coruba

de illis

quod

ut
etiam
autem

mortis constitutus confessus est, sed non absolutus, quem deinde ad absoluendum veniens confessarius reperit loquelam amisisse, Diana resol. 6. Et denique est absoluendus sub conditione, si capax ex absolutionis, moribundus sensibus deitutus, qui neque petijt confessionem, neque vitium signum dedit contritionis, modo solitus fuisset Christiane vivere, vt V. G. si quis ex improviso fuit vulneratus ad mortem, &c. Ita Homobonus in examine p. 1. tract. 7. cap. 18. q. 84. quem confutat Diana resol. 8. Et ratio omnium istorum est. Quia illa opinio est amplectenda, quæ magis fauet penitenti, cum sacramenta sint instituta, vt medicinæ suscipientium, præsertim quando nulla sit iniuria sacramento; At ministrare sacramenta sequendo opinionem probabilem, non est irrogare iniuriam sacramento. Immo addit Io: Saneius apud Dianam loc. cit. resol. 9. quod vbi imminet periculum violationis religionis, aut charitatis, potius violanda est religio, quam charitas, quia hæc plus stringit, quam illa; pro salute enim animarum nostrarum humiliavit se Christus vsque ad mortem, iuri cedens suæ maiestatis.

8. Noto 6. quod ista indulgentia potest religiosus frui, etiam si in itinere extra Religionem decedat; potest enim rogare quemcumque Præbyterum sæcularem, vel regularem alterius Ordinis vt vigore dictæ concessionis Eugenij eum absoluat, & indulgentiam concedat. Quod dixit propter aliud præiulium Innoc. VIII. Mirand. tom. 2. manual. q. 33. ar. 7. & habet hoc præiulium Innoc. vnum particulare, quod scilicet possit Confessarius sic electus in articulo mortis dictum moribundum absoluere plenariè ab omnibus casibus, ac si esset Summus Pontifex, & eadem auctoritate illi indulgentiam plenariam concedere.

9. Noto 7. quod prætata absolutio debet necessario concedi à Confessore; Nam si ab hoc non concedatur, cum ægrotus eam sibi concedere non possit, eam non lucrabitur. Ita Rodriguez to. 1. qq. regul. q. 62. ar. 9. Mirand. loc. cit. ar. 8. vers. Sed modo insurgit. Et non debet concedi, antequam probabiliter videatur infirmus esse in extremis, sed debet concedi eo temporis momento, quo moraliter creditur ipsum, ad minus mortaliter non peccaturum, ne postea pro peccatis commissis post dictam absolutionem satisfactione indigeat, quam commodè præstare non possit. Ita Rodriguez, & Mirand. loc. cit. Cordub. in quæst. theolog. lib. 5. q. 39. p. 2. dicto 1. Sin autem non possit ægrotus Confessorem eligere, vel habere, consequetur nihilominus dictam indulgentiam, si sit in statu gratiæ, vt dixi to. 2. nostr. præiul. in const. 8. Pauli V. num. 10. & inuocando in eodem statu ore, vel non potens ore, corde deuotè nomen Iesu, lucrabitur indulgentiam plenariam, concessam à Paulo V. in ead. const. §. 8.

10. Noto 8. quod licet verum sit, quod dicta indulgentia plenaria, & absolutio generalis debet dari à Confessore electo ab ipso ægrotato, etiam à Prælate non specialiter deputato; non est tamen omittenda in Ordine nostro laudabilis consuetudo, vt in illo casu ægrotato assignetur Confessarius specialis à Prælate, ad votum tamen ipsius ægrotati. Vbi autem vsus inualuit,

vt ægrotus prius confiteatur, & sacramentaliter absoluitur à Confessario electo, & deinde extra Sacramentum dicta generalis absolutio infirmo datur à Prælate, vel alio sacerdote de eius iussione, tolerari potest, vt innuit Nauar. in manual. cap. 26. num. 31. & Mirand. tom. 2. manual. q. 33. ar. 8. in forma dictæ absolutionis, Cordub. loc. cit. vers. Et creditur. Sed tunc omitti debet illa clausula, Absoluo te à peccatis tuis. Nam certum est, quod extra sacramentum penitentia peccata non remittuntur, vt ait Cordub. loc. cit. Potest tamen adhuc proferri, intelligendo per peccata pœnas peccatis debitas, quod est multum familiare in Scriptura sacra. 1. etri 2. Peccata nostra ipse pertulit, id est, pœnas debitas nostris peccatis. 1. Mach. 12. Et à peccatis soluantur, id est, à pœnis debitis pro peccatis huius vitæ. Et Isaiæ 53. Et ipse peccata multorum tulit. Attamen Reuerendissimus Pater F. Franciscus à Longobardis nostri Ordinis merittissimus Generalis, vir doctissimus, dum hanc Genuensem Prouinciam vistraret Anno 1633. die 28. Maij, dixit, dictam clausulam esse omittendam, quando datur dicta absolutio extra sacramentum penitentia. Nam tunc dicta absolutio est solum quædam deprecatio Ecclesiæ ad impetrandum remissionem culpæ, seu pœnarum, aut alia bona, & remotionem impedimentorum ad bene moriendum, & quædam absolutio iurisdictionalis ab excommunicationibus, seu alijs censuris, vel pœnis ecclesiasticis, si eis forte esset obnoxius: Et concessio indulgentia plenaria, vt docebat Corduba in quæst. theol. lib. 5. q. 39. p. 2. dicto 1. vers. Et creditur. Quando autem datur ægrotato, debet ægrotus ipse, si potest, vel, si nequeat, circumstantes dicere Confiteor, &c. quo dicto, Sacerdos dicat, Misereatur, &c. Indulgentiam, &c. Deinde, Dominus noster, &c.

11. Noto 9. quod dicta indulgentia non est reuocata per constit. 8. Pauli V. tom. 2. nostr. præiul. vt ibi dixi, n. 10. & dicit etiam Roderic. in resol. regul. resol. 3. nu. 32. Immo dictus Pontifex in eadem const. §. 8. concessit indulgentiam plenariam quibusuis Religiosis confessis, & sacra communione refectis, vel saltem contritis, si id facere nequierint, in articulo mortis constitutis, qui nomen Iesu ore, si potuerint, sin autem, corde deuotè inuocauerint.

12. Noto 10. quod etiam si ægrotus post dictam absolutionem, & indulgentiam decedens, sit liber à pœnis purgatorij, non per hoc tamen debent omitti fieri pro eo suffragia. Nam 1. potest esse, quod interuenerit aliquis defectus, propter quem non sit indulgentiam constitutus. 2. Quia licet dicta suffragia non profint animæ existenti in celo quò ad satisfactionem, quia est in termino, & nulla amplius satisfactione indiget, profunt tamen quò ad satisfactionem alijs animabus purgatorij; Tum quia deperdi non possunt, cum sint bona opera. Tum quia Ecclesia licet suffragia, missas V. G. offerat principaliter pro aliquo, & sic illi principaliter profint, offert tamen etiam generaliter pro omnibus, & pro omnibus ad Deum preces fundit. Vnde si non profunt illi, pro quo sunt principaliter oblata, quia, non indiget, profunt alijs indigentibus, pro quibus sunt minus principaliter oblata; animæ autem, pro qua

Nauarrus
Miranda.

Corduba.

de illis

de illis

de illis

de illis

Rodericus

de illis

qua sunt specialiter oblata, existenti in celo profunt etiam, quia illi ex hoc augetur gaudium accidentale, gaudet enim magnoperè videns, quòd suis confratribus ipsa offert multum utilitatis per suffragia sibi specialiter oblata. 3. Quia magis est vile animæ liberari per missas, & alia suffragia, quàm per indulgentias, quia per istas tantum tollitur pœna, at per illa tollitur pœna, & augetur illi gaudium accidentale perpetuum; gaudet enim plurimum ob profectum amicorum suffragia impendentium; gaudet amplius honore, Deo per suffragia exhibito; & denique gaudet suffragio animabus per suffragia impenso. Vnde magis prodest animæ liberari per suffragia, quàm per indulgentias, licet per illa tardius, & per istas citius liberetur; quoniam satius videtur, ad tempus pœnam pati, quam gaudio etiam accidentali perpetuo priuari. Ita Gabriel in can. missæ, lectione 57. tit. De indulgentia pro defunctis in med. Casarub. in comp. verb. Indulgentia, in fine, notab. 3. vers. ultimo. Vide plura huiusmodi apud Nauarr. tom. 3. tract. de indulgentia, notab. 22. nu. 50. Lauor. de indulg. p. 2. cap. 30. à nu. 142.

Gabriel.

Casarub.

Nauarrus
Lauorius.

CAP. VII.

De forma absolutionis, quæ datur electo:ibus in capitulo ad effectum electionis.

Dico Confiteor ab omnibus capitularibus genuflexis, Presidens capitulo eos ad effectum electionis faciende absoluit dicens, *Misereatur, &c. Indulgentiam, &c. Si tenemini aliquo vinculo excommunicationis maioris, vel minoris interdicti, vel suspensionis, in quantum se extendunt gratiæ, & privilegia Ordini nostro concessa, vos omnes ad effectum electionis faciende, seu electionum faciendarum absoluo, & restituo vos sacrosanctis sacramentis Ecclesiæ, communioni, & unitati fidelium. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Item eadem auctoritate ad eundem effectum ego dispenso vobiscum super omni irregularitate, si quam contraxistis, & habilito vos executioni ordinum, & officiorum vestrorum.*

1. Noto 1. quòd nullus excommunicatus, siue publicus, siue secretus, nec vllus suspensus, aut interdictus, seu etiam irregularis, potest ad dignitates ecclesiasticas assumi, vt probò to. 2. Relig. q. 2. cap. 5. & §§. seq. Quare ad omnes scrupulos, & ambiguitates tollendas inuenta est ista absolutio, qua præcedente, si deinde electus, vel electores reperiantur aliqua censura innodati, electio erit nihilominus valida, nec poterit ex eo capite impugnari, vt habet Chokier de exemp. p. 4. q. 69. num. 1.

Chokier

2. Noto 2. quòd ea forma, quæ est in nostro

Rituale, est manca; nam non dispensat super irregularitatibus, super quibus tamen est expressè dispensandum, vt sentit Nau. in sum. cap. 27. nu. 254. Paris de relig. lib. 4. q. 3. nu. 40. Chokier loc. cit. num. 5. vel saltem tacite per clausulam, *A censuris, & penis vt ego dico to. 2. Relig. cit. nu. 46.* Vnde in hac forma expresse posuit dispensationem super irregularitate, ad hoc, vt si quis in capitulo reperiretur irregularis; posset beneficio dictæ absolutionis frui. Nam alioquin non frueretur; vt dico loc. cit. Relig. nu. 9. vbi etiam dixi, quòd ista absolutio, & dispensatio non absoluit, neque dispensat, nisi a censuris, & super irregularitatibus, à quibus potest absolueri, & dispensare Presidens Capituli. Nec prodest ei, qui absens eligeretur, vt ibidem dixi.

3. Noto denique, quòd to. 2. Relig. q. 2. cap. 5. nu. 46. dicebam quòd in absolutione, quæ datur in Capitulis à Prælati ad effectum electionis, licet non exprimat irregularitas, ea tamen tacite intellecta cõsetur in illa dictione *Penis*, si in ea absolutione exprimat, *A censuris, & penis*. Quam doctrinam cum non bene recepisset Alphonsus de Leone, dixit in suo tract. de offic. Capellani, q. 4. praxi 6. nu. 96. hæc formalia verba. *Sed contrarium defendit Pierinus in suo Prælato regulari, q. 2. cap. 5. §. 3. nu. 46. qui fundatur in verbo illo. A penis, contento in dicta clausula. Quod fundamentum quàm leue sit, patet ex dictis à nobis tractatu de iubilæo, parte 2. à nu. 54.* Quibus verbis respondere decreui. Et in primis dico, quòd ego ibi loquor de irregularitate, quæ est pœna; idest, quæ prouenit ex delicto, V. G. quò excommunicatus celebrat, vel suscipit ordines, &c. non de illa, quæ dicitur indecentia, vt quæ prouenit ex bigamia, vel ex membri alicuius priuatione, aut etiam ex homicidio quomodocunq; facto; hoc enim etiam indecẽtiam dicit. Et contat, quia fundor in illa dictione *Penis*.

Quam distinctionem probant omnes Doctores, quos hic mox citabo. Deinde dico quòd necessariò per illam dictionem, *A penis*, in casu, de quo loquor, intelligenda est inter alia irregularitas; Nam dicta absolutio, quæ datur in Capitulis à Prælati, datur ad effectum, ne electio deinde secuta inualidari possit; Sed irregularitas est impedimentum canonicum, quod ipso iure electionem inualidat, vt dico dicto loco cit. Relig. Prælati nu. 44. Ergo per illam debet etiam irregularitas tolli: Nam alioquin dicta absolutio esset manca, & non inferuiret fini, ad quem est adinuenta. Tertio dico, quòd ego opinionem contrariam, quæ dicit, irregularitatem non dispensari, nisi de ea fiat expressa mentio, quam latè defendit Trullèch in expositione bullæ cruciatæ, lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 17. à nu. 4. cum quamplurimis Doctoribus, quos affert Diana p. 1. tract. 11. de bulla Cruciatæ resol. 27. in principio non improbau, immò probabilem existimaui loc. cit. Relig. Prælati nu. 9. Dico 4. quòd opinio mea, quæ dicit, quòd irregularitas tollitur per illam clausulam, *Teque Absoluentes à censuris, & penis*, est Soti in 4. dist. 22. q. 3. ar. 1. vers. Secundum discrimen, Bannes 2. 2. q. 64. ar. 8. tit. Iam verò in quarta parte, &c. dub. 1. Bartholomæi Medinæ 1. 2. q. 96. ar. 4. col. 8. dub. An huiusmodi leges obligent

Nauarrus
Parisus

Alph. Leo

Trullench

Diana

Sotus
Bannes
Medina

cum

Cordub.

Salon.

Salas.

Aragoni.

Ledesma.

Naldus.

Nugnus.

Gutiérrez.

Fernand.

Corradus.

Vega.

Cruz.

Roviquez.

Henriq.

um vira *discrimino*, in responsione ad 1. pag. mihi 512. & in instructione confessor. c. 11. §. 9. vbi ait, hanc opinionem esse magis veram, & magis conformem sacris Canonibus, Cordub. in quæst. Theolog. lib. 5. de Indulgentijs, q. 44. dub. 4. & de casibus conscientiarum q. 144. vers. *2a* *secunda* *opinionem*, vbi ait, hanc in rigore esse magis veram opinionem, Salon. 2. 2. q. 64. ar. 8. *con* *troueri*. 4. *concl.* 1. Salas de legib. disp. 15. *sect.* 1. *concl.* 2. nu. 16. tract. 14. Aragon 22. q. 64. ar. 8. col. 11. vers. *Secunda conclusio*, & in fine ait, hanc opinionem esse magis conformem communi Doctorum interpretationi; Ledesma 1. p. summa, tr. de censuris ecclesiasticis, c. 1. vers. *D'essa* *resolusion* fol. 537. & versu, *A esta duda*, dicit, quod illa opinio est communis discipul. S. Th. Nald. In lumina, ver. *Irregularis*, nu. 25. Nugnus 3. p. q. 27. in expos. bullæ Cruciatæ, §. vltimo, in princip. latæ, & ex professo mordicus hanc sententiam defendit Gutierrez Canonic. q. lib. 1. c. 3. per totum, vbi omnibus contrarijs respondet, Fernandez in examine, c. 9. de bulla Cruciatæ, §. 14. Corradus in summa, q. 355. in addit. Vega noster in speculo Curatorum, tom. 2. c. 12. de cens. eccles. nu. 323. Cruz in directorio conscientiarum, de irregul. dub. 15. *concl.* 2. vbi ait, hanc esse communem Thomistarum, ait etiã, contrariam esse probabilem, quam tenent Canonista. Hanc opinionem probabilem dicunt Rodriguez in expos. bullæ Cruciatæ, §. 9. n. 64. vbi ait, posse quemlibet hanc opinionem absque scrupulo sequi, & consulere. Et Henriq. lib. 7. de indulg. c. 13. §. 6. versu, *Qua sententia*, vbi dicit hanc sententiã esse probabilem propter grauius Doctorum auctoritatem, & rationes, & quod esset admittenda in praxi. Eam etiã tanquam probabilem defendit Diana p. 1. tr. 11. de bulla Cruciatæ, *resol.* 27. versu *Quid ego sentia*. Fundamenta autem horum Doctorum sunt duo præcipue. 1. quod irregularitas, quæ prouenit ex delicto, est vera censura ecclesiastica, & communitur includitur in illa dictione, *A censuris*. Ita loquuntur Sot. Arag. & alij. 2. quod dicta irregularitas est vera poena, & sic includitur in illa dictione *Pœnis*. Ita loquuntur de mente omnium, & clarius, quã alij, Medina in instruct. cit. Salon, & Ledesma. Ex quibus apparet, quã leuiter dixerit Alphonsus Leo, meum fundamentum leue, cū eo fundamento potissimū tot insignes Doctores dictã sententiam tenuerint. 4. Ad illud, quod dicit idem Alphonsus, leuitatē nostrī fundamenti consistere ex his, quæ ipse dicit in tr. de iubilæo, p. 2. à num. 54. fateor me dictum nu. 54. plurius legisse, & in eo nil penitens reperisse, quod leuitatem dicti mei fundamenti insinaret. Immo in dicto num. expressè dicit, quod nisi in bulla expressè exciperetur irregularitatis dispositio, nõ esset omnino improbabile, quod ex vi dictorum verborum, *Censuris*, & *pœnis ecclesiasticis*, confessor possit dispensare super irregularitate contracta ex eo, quod celebravit in censura. Et loc. cit. de officio capellani dictus Alphonsus nostrã opinionem approbat in casu violationis censure, id est, in irregularitate, quæ prouenit ex delicto, vt dixi. Si ergo in his casibus Leo ipse nostrã sententiã probat nullo adducto fundamento, quomodò potuit dicere leue fundamentum nostrū, qui nec fortius, nec debilius adducit? Hæc in mei defensionem dicta volui, quæ si

Leonem (quod dicunt periculosum) aliquantò vellicant, ipse in culpa est, qui prouocauit, non ego, qui respondere compellus sum, vt dicam cum Hieronymo epistol. 14. ad August.

D. Hieron.

CAP. VIII.

De forma absolutionis, alicui datæ ex commissione summi Pœnitentiarij.

Nomine Domini, Amen. Nos Frater N. Vicarius generalis Ordinis N. ad infra scripta peragenda ab Eminentissimo Domino N. S. R. E. Cardinali summo Pœnitentiario specialiter delegatus, prout in literis sub sigillo Pœnitentiariæ, vt moris est, expeditis sub datum Romæ apud Sanctum Petrum caled. Iunij, Pontificatus S. D. N. Domini Urbani diuina prouidentia Pape VIII. anno eius 4. nobis exhibitis innotescit, à F. N. Sacerdote professo eiusdem Ordinis de infra scriptis excessibus plurimum dolente, debita cum instantia requisiti, vt sibi dictarum literarum vigore auctoritate nobis concessa absolutionis beneficium in utroque foro à censuris ecclesiasticis, alijsque pœnis, quas incurrit benignè impendamus, nec nõ super contracta per eum irregularitate, quod ad omnes etiã sacros, ac Presbyteratus ordines extra aetatem legitimam aliàs se promovendū curauerit, in usque ministraverit, ac præterea vt in præactis ordinibus etiã in altaris ministerio ministrare, voce actiua, & passiva gaudere valeat, misericorditer dispensemus. Huiusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate apostolica nobis commissa, quaque fungimur in hac parte, eundem F. N. corã nobis genuflexū, humiliterquè petenti à quibusuis sententijs, censuris, & pœnis ecclesiasticis, quas propter præmissa incurrit, & excessibus huiusmodi in utroque foro in forma Ecclesiæ consueta (ipso tamen ab exercitio prædictorū ordinū arbitrio nostro suspenso remanente) absoluiimus, atque omnino relaxamus; quotidianã illi præterea ex nunc usque ad legitimæ ætatis accessum, septem psalmorum cum litanij flexis genibus recitationem pro saluari penitentia iniungentes; sic absoluiimus, suspendimus, & iniungimus, iuxta formã dictarum literarū apostolicarū, nõ solum præmissis, sed omni etiã alio meliori modo, quo de iure possumus ac valeamus. Datum Romæ in nostro Conuētu. N. die 1. mensis Septemb. anno Domini 1627 Pontificatus S. D. N. Domini Urbani diuina prouid. Pape VIII. anno 5. Volens autē præfatus delegatus cū dicto supplicante dispensare super irregularitate, & alijs pœnis vigore dictarum literarū, transactio tempore congruo, ait.

In Nomine Domini, Amē. Nos F. N. Vic. generalis Ordinis N. prædicta apostolica auctoritate fungētes, prædicto Fr. N. a cēsuris, vt supra, a nobis absoluto, & ab exercitio suo rē ordinū ad arbitriū nostrū. vt ex superioribus nostris constat literis, suspenso, vltērius instante, humiliterque petente, ad ampliōrē earundem literarum executionem progrediēdo, cum eodem Fratre N. vigesimum quintum ætatis annū. vt ex oblato nobis R. Presbyteri N. Parochi Ecclesiæ S. Angeli, Diocesis N. baptismali chirographo patet, attingente, super irregularitate ex præmissis per eum quomodolibet contracta, ac præterea quodā, ea, & suspensione præfata non obstantibus in suis ordinibus (modo tamen canonicum aliud nequaquam obstat impedimentum) etiam in altaris ministerio ministrare, & quæcunque sui ordini officia, & dignitates, si alias canonicè ad illas, & iuxta eiusdem Ordinis regularia instituta eligatur, vel assumatur gerere, atque exercere, vocequē actiua & passiua frui licitè valeat, misericorditer in Domino, eadem apostolica auctoritate nobis commissa, dispensamus. Non obstantibus ijs omnibus, qua in prædictis literis cauetur non obstat. Atque ita dispensamus iuxta formam dictarum literarum non solum prædicto, sed quomolibet alio meliori modo, &c. Datum, &c. vt supra.

CAP. IX.

De forma faciendi fidem absolutio-
nis alicui datæ ex commissione
summi Penitentiarij.

FRATER, &c. Ordinis N. Vicarius generalis. Vi præsentium omnibus, et singulis fidē facim⁹, & attestamus, quod die 19. mensis Ianuarij anno 1627. auctoritate nobis a summo Penitentiario per suas literas datas Romæ apud S. Petrū die 1. Ianuarij eiusdem anni specialiter cōcessa, Fratrem N. Clericū nostrī Ordinis professum ab excomunicacione in vtrōq; foro cæterisq; penis ecclesiasticis, quas propter delicta in præfatis sacre Penitentiariæ literis contenta, incurrit, in forma consueta Ecclesiæ, penitentia salutari, alijsq; omnibus, qua de iurē fuerūt iniungēda, eidē iniunctis, absoluim⁹: Cumq; prædicto Fratre N. die 25. eiusdem mensis (penitentiæ parte iam peracta) super irregularitate per eum ex præmissis in dictis literis quomodolibet contracta pariter dispēsauimus. Ita ut ad omnes, etiā sacros, & Presbyteratus ordines, si ad id

idoneus reperiat, promoueri, & postquam promot⁹ fuerit, actiua, et passiua voce ita gaudere queat, ut quæcunq; nostrī ordinis officia, ac dignitates, si ad illa canonicè, & iuxta eiusdem Ordinis regularia instituta assumatur, vel eligatur, gerere licitè valeat, ac exercere. Nō obstantibus etiā cōstitutionibus, & ordinacionibus apostolicis, nec nō nostrī Ordinis statutis, & priuilegijs, cæterisq; cōtrarijs quibuscunq; In quorū fidē, &c. Datum Romæ, &c. 1. Noto, quod non est necesse, quod prædicta absolutio, & dispensatio fiat in foro penitentiæ, audita scilicet cōfessione sacramentali, sed sufficit quod fiat in foro cōscientiæ, quaten⁹ hoc forum distinguitur à foro exteriori, & publico, vt multis probat Säch. 8. de matrim. disp. 34. n. 29.

CAP. X.

De forma accusationis.

REUERENDE admodum Patris Prouincialis. Ego Frater Zelans de Zelantibus accuso Fratrem Improbū de Scandalosis, quod pluriēs temerario ausu sacrilicissimum Dei nomen impia, atque sacrilega blasphemia commaculauit in hæc verba, inuito Deo, idque præsertim die 10. Ianuarij, anno 1634. immediate post Vesperas in inferiori Claustro Conuentus N. in ea videlicet parte, ex qua ad exteriorem prædicti Conuentus ianuam patet aditus, præsentibus F. Veridico Coreccio, & F. Fideli de Bonis. Quocirca, ne in tanto illi scelevere impudē liceat gloriari, vt que iusta in eum animaduersionis merito cæterorum animi ab huiusmodi perpetrandis sceleverbis posthac contineatur, nō calumnie quidē, vel malevolentia studio, sed iuris publici tuendi, atque pia in Deum, Religionemque nostram voluntate peruersus Reuerēdam admodum Paternitatem tuam etiam, atque etiam rogo, & insto, vt illum, testibus examinatis, ad nostrorum statutorum formā, ac præscriptum, digna sacro pena muldet, ac afficiat. Paternitati siquidem tuæ coram adm. RR. PP. Iusto de Bonis, Mansueto de Mansuetis, nec non Constantino de Ferraria tuis, atque huius N. Prouincia Collegis, & Coniudicibus iure iurando polliceor atque confirmo prædicta omnia vera esse, ac sic omnino se habere; vt propterea ad exitum vsque, & definitiuam sententiam ea prosequi cupiam talionis penam, si defecto, libentissimè subiturus. In quorum omnium fidē præsentibus subscribo die, & anno, vt supra. Ita est Fr. Zelans de Zelantibus.

1. Noto 1. quod hæc forma cum omnibus suis clausulis habetur expressè in leg. Libellorum, ff. de accus. Et omnes dictæ clausulæ declarantur ab Aretino in sua practica criminali, cap.

D. Thomas
Malderus.
Triuisan.
Manfus.
Aldrete.
Ghisler.

li, cap. 5. de accus. Pro quibus etiam videri possunt D Thom. 2.2. q. 68. art. 4. Malder. 2.2. tract. 6. cap. 2. dub. 1. Triuisan. in sua praxi, cap. 6. Manfus de modo proced. in causis regular. cap. 5. Aldrete de disciplin. regul. tuenda lib. 1. cap. 4. Ghisler. de iudice regul. cap. 16. 2. Noto 2. quod accusatio non videtur esse in vsu apud Regulares reformatos. Tum quia vix sine peccato exerceri potest, vt docet gloss. in cap. Si quis Episcopus, verb. Illaudabilis, 2. quæst. 7. & Ghisil. de iudic. regul. cap. 16. nu. 45. Et colligitur ex dicto cap. Si quis Episcopus, vbi accusatio vocatur illaudabilis intentio. Tum quia accusatio vindictam querit, non emendationem. Vnde quando iudex procedit per viam accusationis, non potest quicquam de pœna reo per leges debita detraxere, sed tenetur eam omnem illi infligere; Quare accusatio quasi semper supponit odium. Tum quia nullum est vitium, quod per viam denunciationis iuridicè manifestari & per cuius punitionem bono publico non possit proiuderi. Quare censet Thom. à Iesu de regul. visit. tract. 1. cap. 4. num. 6. quod accusatio paci, & tranquillitati Religionis non expedit; & propterea quod est omnino releganda à Religionibus reformatis. Quapropter non videntur teneri Superiores vllam accusationem recipere. Et aduerte, quod in Religionibus, in quibus per accusationem proceditur, potest Prælatus receptam accusationem rescindere quando ex tali rescissione maius bonum oriundum est communitati: & hoc non obstante partis instantia. Ita Rodrig. tom. 2. qq. regul. q. 42. art. 5. vbi citat Cai. & Aragon.

Th. à Iesu

Rodrig.

CAP. XI.

De forma concedendi facultatem alienandi.

RATER N. Ordinis N. Generalis. Dilectis nobis in Christo Filijs, Correctori, & Fratibus Conuentus S. N. salutem in Domino. Debitum pastoralis officij, quod nullo nostro merito, sed sola Dei prouidentia gerimus, exposcit, vt ea, ad qua iure natura nostri tenentur subditi, nec valent sine auctoritate nostra executioni mandare, illis, cum exigunt, benignè concedamus. Quare, cum, sicut nobis nuper exposuistis, Conuentus vester N. temporis iniuria ex alieno ita grauatus existat, vt propterea ni quid immobile ex annis redditibus detrahatis, soluendo esse desperetis, fieri quinimmo facillè possit, vt in vos deuotorum amicorum, qui opibus, ac pecunijs, prout opus est Religioni adesse solent, præfata soluendi impotentia graue odium conciteris, vel pristina saltem nequaquam frui valeatis eorum beneuolentia nobis humiliter supplicastis, vt iuxta apostolicam facultatem,

domum vobis prædicto loco N. sitam minùs commodam, nec centum aureorum de Camera redditum annuum excedentem alienandi facultatem largiremur. Nos, qui à iustitia ne latum quidem vnguem, & præsertim quoad pecuniæ debitam solutionem, recedendum putamus (ne quam alyis euitandam culpam quotidie Religiosi decantant, ysdem, qui lux sunt mundi, turpiùs ascribatur) eandemque domum inibi constitutam vobis minùs vtilem, ac valorem annuum centum aureorum de Camera non excedere credentes, auctoritate apostolica nobis per literas in forma breuis a felic. record. Clem. VII. concessa. presentium tenore prædictam domum sub suis confinibus, & terminis latius in contractu desuper per publicum instrumentum faciendo exprimendis, vendendi, seu aliàs iusto contractu alienandi (modò tamen duarum ex tribus partibus vestri Capituli consensus accedat, pretiumque in supradictorum debitorum solutionem vnico contextu conuertatur) licentiam vobis, & facultatem impartimur. Constit. felic. rec. Pauli Papa II. qua incipit. Ambitiosa, cui per eandem literas derogatur, & alyis in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. In quorum fidem &c.

1. Noto 1. quod antiquitùs Generales habebant priuilegium concedendi facultatem alienandi suis Fratibus, vt constat ex const. 9. Iulij II. & ex const. 5. Clem. VII. Vide, quæ dico ad dictam const. 9. & quæ addo tom. 3. priuileg. cap. 3. num. 2.

2. Nunc autem pone casum, de quo sui quæsitus. Regulares vnus Cõuentus habuerunt ab aliquo deuoto scuta mille implicanda in annuos redditus pro celebratione vnus missæ quotidianæ; habebant autem dicti Religiosi quamdam massariam, seu tenutam, in qua domus pro massario fuerat combusta à Gallis tempore belli, vnde cogebatur cõducere pro dicto massario aliam domum à quodam vicino. Querebant à me, an possent de dictis scutis mille (cum non possent aliud) fabricare dictam domum, imponendo in illa obligationem recitandi missam perpetuam? Ego semper putauit, quod sic. Tum quia illa domus est de sui natura fructifera; & licet in præsentiarum fructificare non videatur, est per accidens; licet etiã possit dici fructificare, quatenus liberat à solutione domus conductæ. Tum quia possunt dicti Regulares ex illa pecuniã domum emere, quare ergo non possunt ex eadem illam fabricare? Tum quia pecuniã illa est versa in vtilitatem perpetuam Monasterij. Tum quia possunt ex illa pecuniã annuum censum extinguere, vt sensisse viros doctos in facti contingentia in hoc casu, retulit mihi ex nostris P. Trimarchi. Atque ita sentire videtur Marta in suis decis. voto 243. num. 3. & 5. Idem dico, si ecclesia, vel Conuentus minaretur ruinam, nec possent aliud reparari.

Trimarch.
Marta.

Nam tunc possent reparari ex illis mille scutis. Quia, sicut h. aliquis deuotus ecclesiam, vel Conuentum a se fabricatum alicui Religioni donaret cum onere alicuius missæ quotidianæ perpetuæ, illi Religiosi possent dictum Conuentum, seu ecclesiam cum tali onere suscipere, & obligarentur posteris ad illam missam celebrandam; ita, h. Ecclesia, vel Conuentus ruinam minaretur, possent Religiosi illius dicta scuta mille in reparatione illius expendere, & tenerentur posteris ad missam celebrandam: monumentum tamen aliquod esset in publico collocandum, quo posteris innotesceret, quod ex illa pecunia Conuentus, seu Ecclesia fuit fabricata. Neque obstat, quod illa scuta mille non fructificant secundum mentem sacræ Congreg. de celeb. miss. §. 5. quod habes in const. 9. Urb. VIII. tom. 2. nostr. priu. Nam in primis id est per accidens, natura sua tamen apta sunt fructificare. Deinde etiam fructificant. Nam in ecclesia diruta non potest celebrari, nec per consequens ex ea possunt percipi emolumenta, quæ ex ecclesijs recte administratis recipiuntur. Tertio, prius est locus, quam locatum; ergo si missa debet celebrari in Ecclesia, si hæc non adest, celebrari non potest. Denique, si illi Religiosi non haberent Conuentum ad habitandum, possent ad hunc effectum domum conducere, & annuam pensionem pro ea soluere; quare ergo non possent ad tale damnum vitandum ex illa sic vinculata pecunia conuentum fabricate; Ita colligitur ex Marta loco supra citato.

Megala

3. Et ulterius quæro, an Regulares indigentes victu, nec reperientes, qui credito illis tribuat, nec possint consensum expectare Romani Pontificis, possint absque dicto consensu, & absque incurso censurarum res pretiosas in pignus tradere, seu pecunias ad cambiũ sumere, si aliter non reperiant? Et dato, quod tradito pignore, non reperiant, an possint dictas res pretiosas vendere, immo & immobilia? Item an possint armenta monasterij absque dicto consensu vendere, si careant pascuis & periculũ sit ne pereant? Respondet affirmatiue Megala 2. par. variar. resol. 113. num. 3. modò ad sit consensus maioris partis Conuentus, & prælati. Tum quia necessitas facit licitum id, quod alias tale non erat; cap. *Quod non est licitum*, de reg. iur. Tum quia non est prohibitũ, ea bona ecclesiastica alienari, quæ magis expedit distrahi, quam seruari secundũ Redoanum de reb. Eccles. non alien. quæst. 51. cap. 1. num. 4. quem sequitur Quarant. in summ. bull. verb. *Alienatio*, num. 38. Tum quia lex non ligat, quando de facto seruari non potest, l. 1. §. dies, ff. *Quando appell. sit*; cap. *Eris autem* d. 4. Tum quia lex seruanda non est, quando iniquè fieret, si seruaretur, vt probat D. Thom. 2. 2. quæst. 120. art. 1. Tum quia in qualibet prohibitione censetur excepta causa occurrens, quæ suaderet oppositum; cap. *De cetero*, & cap. *Quamuis*, de sent. excom. cap. *Excellentissimus*, 11. q. 3. Tum quia, quæ ob fauorem sunt introducta, non debent in odium retorqueri; l. *Nulla iuris ratio*, ff. de leg. reg. *Quod ob gratiam*, de reg. iur. in 6. Tum quia impossibile nulla est obligatio; l. *Impossi-*

bilium, ff. de reg. iur. reg. *Nemo potest*, de reg. iur. in 6. & ita Anno Domini 1627. Panormi ex consilio Nostri P. Trimarchi seruatum fuit in Conuentu nostro S. Oliuæ: Fratres enim in pignus tradiderunt lampades argenteas.

CAP. XII.

De forma appellationis.

EGO Frater N. coram R. P. V. appellandi animo, ac voluntate propono, & dico, quod decem abhinc diebus, usque nondum elapsis in blasphemia causa qua in iudicio coram vobis vertebatur, sententiam (si sententia iure vocari potest) contra me iulisti definitiuam, meque propterea per eandem vestram præsentam sententiam ad tres menses pœna carceris condemnandum censuistis. Quo circa, vt mihi per iura concessa ad tuendam innocentiam appellationis subsidio fruatur, ab eadem præsentam sententia, ipsius nullitate semper salua, meque pragruante, tanquam iniqua, & iniusta, ad Eminentissimum Cardinalem N. N. nostri Ordinis Præcederem appello, eo quod nimirum à R. P. V. ad me condemnandum admissi testes grauior, aperteque insensi mihi sunt, atque inimici, nec contestes iudem, nec omni exceptione maiores. postulo etiam vt 1. 2. & 3. cum debita instantia mihi concedantur exposco; protestorque præcipue appellationem huiusmodi per me sic demum exerceri, vt eam tamen corrigere, emendare, ac innovare, eamque verbo intimare, & vt expedire mihi visum fuerit, prosequi posse omnino velim, atque contendam. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod Religiosi possunt beneficio appellationis vt, quando iniuste grauantur à suis Superioribus, vt dicunt Aretin. in sua præctica, cap. 10. Mansus de mod. corrig. regul. cap. 7. num. 12. Thom. à Iesu de viuit. regul. tract. 3. cap. 17. num. 5. Ghisler. de iud. reg. cap. 15. num. 19. & latè probaui cum multis alijs tom. 1. Relig. cap. 20. quæst. 1. conclus. 1. & sic habet praxis Romanæ Curie. Debet tamen ista appellatio fieri gradatim, idest, à Correctore ad Prouincialem, ab hoc ad Generalem, &c. vt dixi loc. cit. Relig. vers. *Advertendum tamen*, & tom. 3. priuileg. cap. 4. num. 15. vbi pono decretum sacræ Congreg. Si autem appellatio fiat immediate ad sanctam Sedem, valebit, vt probo loc. proximè cit. num. 14. Verum est, quod non debet ista appellatio fieri, nisi à definitiua sententia, vt statuit Trid. sess. 13. cap. 1. de refor. pro quo puncto vide plura in loc. cit. relig.

Aretin.
Mansus.
Th. à Iesu
Ghisler.

2. Noto 2. quod appellatio potest etiam fieri viva voce, vt si, lecta sententia, reus statim dicat, Ego à tali sententia tanquam iniqua, & iniusta ad talem Superiorem appello; leg. 1. ff. de appell. si autem statim non appellet, habet tempus decem dierum ad appellandum; cap. Anteriorum, 2. q. 6. & tunc debet appellationem in scriptis proponere modo dicto. Et aduerte quod omnes clausulæ positæ in dicta forma de iure seruandæ sunt, si appellatio fiat in scriptis: debet enim continere nomina appellantis, aduersarij, iudicis à quo, & ad quem; leg. 1. §. fin. de appel. debet etiam continere grauamen, à quo appellatur; cap. Cum sit Romana de appell. & causam, propter quam ipsum grauamen impugnatur; cap. Vt debitis. de appell. quod vltimum in appellationibus, etiam à definitiua, inter Regulares semper esse obseruandum, ita vt iudex non teneatur appellationi deferre, nisi causa exprimat, vt possit discernere, an dictæ appellationi sit deferendum, pluribus docent Sanch. 6. in decal. cap. 8. nu. 105. Thomas à Iesu de visit. reg. tract. 3. cap. 17. nu. 8. licet Aldrete cum alijs de discipl. tuend. lib. 1. cap. 18. nu. 6. dicat, quod in appellatione à definitiua non sit necesse exprimere dictam causam. Et quod iudicare, an causa expressa in appellatione sit legitima, nec ne, pertineat ad iudicem à quo, docet Farin. 1. p. praxis crimin. lib. 1. q. 38. de tortura, nu. 29. Et quod iudicare quænam appellatio sit friuola, relinquatur arbitrio iudicis à quo docent, Menoch. de arbitr. cas. 197. nu. 7. Barbof. in cap. Cum appellationibus nu. 2. de appell. in 6. si tamen aliqua ex prædictis clausulis apud Regulares omitteretur, non vitaretur appellatio; argum. cap. Qualiter, & Quando, cl. 2. §. fin. de accus. eo quia Regulares fori iudicialis non sunt valde periti, cum cellæ potius quam foro incumbant. Ita Ghisler. de iudic. regul. cap. 15. nu. 6.

CAP. XIII.

De forma apostolorum, qui debent dari appellanti à iudice à quo.

Antissimo in Christo Patri, et Domino, Domino Urbano sacrosanctæ Romanæ, & vniuersalis Ecclesiæ Summo Pontifici. Frater Ingenuus Ordinis Minimorum Generalis indignus eius deuotus fidelis, ac obediens. post pedum deosulationem. Nouerit sanctitas vestra, quod cum in causa, qua inter fratrem Rigidum ex vna parte, & Fratrem Mansuetum ex alia super percussione, de qua dictus Frater Rigidus accusabatur, coram me in iudicio vertebatur, sententiam pro prædicto Mansueto contra prædictum Rigidum tulissem definitiuam, ab huiusmodi sententia idem Frater Rigidus ad Sanctitatem vestram, Sedemque apostolicam appellauit. Idcirco ipsum Rigidum appellansem à meo iudicio dimitto,

& ad Sanctitatem vestram, his literis in testimonium præmissorū sigillo nostro munitis, examinandum dirigo, atque mando. In quorum fidem, &c. Datum, &c.

CAP. XIV.

De eadem forma breuiori.

Rater, &c. Tibi Fratri Rigido eiusdem Ordinis professo salutem. Quoniam à definitiua sententia, qua te pœna carceris ad tres menses condemnauit, à me tu appellasti, ea propter à mei iudicij obseruatione bis apostolis te expedio, & ad eius, ad quem appellasti, examen dirigo, ac remitto. In quorum fidem, etc.

1. Noto 1. quod apostoli sunt literæ quadam breues instruentes iudicem appellatum, & omnes circumstantias appellationis comprehendentes. Et debent continere, Quis appeller, A quo, Contra quem, Super quo, Ex qua causa, & an iudex, à quo appellatur, appellationi desulerit. Ita Panor. in pract. cap. 114. Ghisil. de iud. regul. cap. 15. à num. 38. Quinque verò sunt apostolorum species, vt Ghisil. nu. 41. Quidam sunt dimissorij, quando iudex appellationi detulit. Quidam sunt refutatorij, quando non detulit. Quidam reuocatoriales, quando detulit ob solam reuerentiam iudicis appellati, non quia appellatio id ferret. Quidam sunt conuentionales, quando pars appellationem admittit, siue in iudicio, siue extra, iudice ipso, aut recusante, aut tacente. Quidam denique sunt testimoniales, quando scilicet ab honesta persona conceduntur, eò quia appellans timuit apostolos petere, seu etiam appellare à iudice, dubitans de violentia, sed appellauit, & protestatus est coram aliqua honesta persona, à qua deinde ei tribuantur apostoli vt docent Syll. verb. Appellatio, nu. 13. in finem, Ghisil. loc. cit. nu. 45. Pro apostolis dimissorij valent duæ formæ positæ. Pro alijs pono cap. sequentia.

CAP. XV.

De forma apostolorum refutatoriorum.

Rater Ingenuus Generalis, etc. Tibi Fratri Rigido, &c. Quoniam, quam tu à nostra definitiua sententia aggressus fuisti, appellatio, friuola nobis, temerèque suscepta visa fuit, eadem propterea nequaquam detulimus hoc tibi dumtaxat responsum pro apostolis refutatorij con cedentes. In quorum fidem, &c.

1. Nota, quod potest hæc forma aliter fieri, nimirum sicut, 1. posita cap. 13. vsque ad illam clausulam exclusiue, Idcirco ipsum, &c. cuius loco ponitur sequens. Cum vero huiusmodi appellatio

Ranchez. Th. à Iesu Aldrete.

Farinae.

Barbosa.

Panorm. Ghisler.

appellatio friuola sit, ac frustratoria, temere quippe, & nulla ratione interposita, atque adeo illi merito non sit deferendum, nec ego propterea detuli, hosque tantummodo apostolos refutatorios eidem sum impertiri, in quorum fidem, &c.

CAP. XVI.

De forma apostolorum reuerentialium.

Rater, &c. Tibi, &c. Quamuis appellatio tua friuola nobis, temereque suscepta visa fuerit, ob nostram tamen in apostolicam Sedem, ad quam appellasti, reuerentiam, ac venerationem, illi duximus deferendum, ut re ipsa detulimus hos tibi proinde reuerentiales apostolos concedentes, in quorum fidem, &c.

CAP. XVII.

De forma apostolorum conuenientialium.

Rater &c. tibi etc. Cū in causa, que corā nobis inter Fratrem Rigidū ex vna parte, & Fratrem Mansuetū ex alia vertebatur, definitiuam sententiam pro predicto mansuetō contra prefatum Fratrem Rigidum tulissemus, pœna carceris ad tres menses eum condemnantes, ad apostolicam Sedem idem frater Rigidus appellauit, nobisque prefate appellationi vterque friuola, temereque suscepta non deferentibus, predictus Frater Mansuetus eam censuit admittendam, ut de facto admisit. Cumque à nobis debita cum instantia apostolos petisset, hos conuenientiales eidem fuimus impertiti. In quorum fidem etc.

CAP. XVIII.

De forma apostolorum testimonialium.

Rater Iustus de Cortesijs Ordinis N. Theologus, ac Concionator, &c. Vi presentium omnibus, & singulis has nostras literas inspecturis pariterque lecturis fidem facimus, & attestamur die 19. Ianuarij presentis anni 1634. Fratrem Macrobiū de Afflicis eiusdem Ordinis sacerdotem coram nobis, alijsque testibus infra scriptis, tempore, locoque congruo intra tempus à iure statutū,

non semel tantum, sed iterum, ac tertio ab admodum R. P. F. Austero de Rigidis N. huius Prouincie Prouinciali humiliter, instanterque petisse, ut apostoli sibi ad appellationem suam prosequendam concederentur, qui tamen à predicto Patre Prouinciali eidem Fratri Macrobio fuisse denegati. Et in horum omnium fidem has ei testimoniales literas cum testibus infra scriptis impertiri. In quorum, &c. Si autem non denegauerit expressè, sed malitiosè distulerit, ut tempus à iure prefixum transiret, dicat. Qui tamen à predicto Patre Prouinciali differente quotidie, ac procrastinante eidem Fratri Macrobio concessi non fuerit, differendo de die in diem, que quidem dilatio, cum callida, & malitiosa mihi visa fuerit, ne iniustitia inique impediatur, has eidem appellanti testimoniales literas cum testibus infra scriptis impertiri. In quorum fidem, &c.

1. Noto, quòd si dictus appellans, propter iustum timorem, ne impediretur à Prouinciali suam appellationem prosequi, non est ausus ab eo petere apostolos, tunc facienda est forma sequens.

CAP. XIX.

De forma concedendi apostolos testimoniales, quando appellans non fuit ausus illos petere à iudice appellato.

Rater, &c. ut in forma preced. Vi presentium omnibus, ac singulis fidem facimus, & attestamur, quòd cum die, anno, &c. Frater Macrobius de Afflicis Ordinis nostri Sacerdos ad sanctam Sedem à quadam sententia contra ipsum ab admodum Reuerendo Patre Fratre Austero de Rigidis, huius nostre Prouincie Prouinciali lata appellauisset, idem Pater Prouincialis tali se appellatione pregrauatum ostendit. Quare minitando, predicto Fratri Macrobio dixit, ut suā exequeretur sententiam, quòdque, si eum amplius de huiusmodi appellatione loquentem audiret, carceribus precipere mancipandū. Ea propter à predicto Patre Prouinciali apostolos petere nequaquam ausus est idem Macrobius, sed instanter, non semel tantum, ac bis, ter immo, quaterque, intra tempus prefixum nobis coram testibus infra scriptis, ut sibi ydem concederentur, supplicauit. Cum verò, quas idem Prouincialis minitatur pœnas, exequi soleat, ac iusta petentibus non

fit denegatus assensus, & vniuscuiusque sine partes efficere, ne iustitia impediatur, omnibusque tandē proximi cura sit à legis auctore demandata. prædicto Fratri Macrobio hos testimoniales apostolos libenti animo concessimus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. circa apostolos in communi, quòd debent peti intra 30. dies, alioquin censetur appellationi renunciati, cap. *Ab eo*, de appell. in 6. l. *Nonnulli*, Cod. de appell. Potest verò iudex terminum assignare appellanti ad petendos apostolos, intra quem, nisi petat, appellationi renunciasse censetur; Clem. *Quamuis* §. *Verum*, de appell. Potest item iudex assignare terminum appellanti ad prosequendam suam appellationem, & ad se præsentandum coram iudice appellato; Panor. in pract. cap. 114. nu. 9. Et tunc in dictis apostolis immediate ante illam clausulam cap. 14. *In quorum fidem*, dicat, *Duorum tamen mensium terminum tibi præfigendo, ad te coram iudice, ad quem appellasti, præsentandū.*

2. Noto 2. quòd dicti apostoli debent ab appellante instanter peti, idest, non solum semel, sed bis, & ter; Clem. *Quamuis*, §. *fin.* de appell. cap. *Ab eo* de appell. in 6. An autem sufficiat instanter petere vnica vice pluriès vno tempore, an verò necessum sit petere per plures vices diuersis temporibus, difficultas est inter Doctores, Glossa in dicto cap. *Ab eo*, verbo *Instanter*, putat necesse esse petere per plures vices, & diuersis temporibus. Ego puto, quòd possunt vno, & eodem tempore pluriès instanter peti V. G. adeo Superiorem, & rogo, vt dignetur mihi concedere apostolos, ipse negat, ego iterum insto, vt velit concedere, ipse iterum negat; tunc ego tertio insto, si ipse neget, non teneor amplius petere. Atque ita videtur colligi ex dicta Clem. *Quamuis*, §. *fin.* ibi loco, & tempore sæpius, & instanter vno contextu etiam requisitus. Si autem superior non neget, sed differat, si adest tempus apostolos petendi, teneor iterum, atque iterum petere, quousque videam ipsum malitiosè differre.

3. Noto 3. quòd iudex à quò, tenetur intra terminum 30. dierum apostolos cum debita instantia sæpius petitos loco, & tempore congruo concedere; alioquin potest appellans suam appellationem prosequi; dicta Clem. *Quamuis*, §. *Quòd si iudex*. Et ruit quicquid fuerit à iudice appellato contra dictum appellantem impostorum attentatum; cap. *Ab eo* de appell. in 6. Et aduerte, quòd idem est apostolos denegare, ac fraudulenter, & negligenter dissimulare; vnde si non neget, nec cõcedat, sed maliosè differat, poterit nihilominus appellans absque dictis apostolis appellationem suam prosequi, ac si fuissent expressè denegati. Ita expressè dicta Clem. *Quamuis*, §. *fin.*

4. Noto 4. circa apostolos testimoniales, quòd quando Prælatus nō vult dare apostolos, debet appellans illos petere coram persona fide digna, quæ persona tenetur dicto appellanti præfatis apostolos concedere, iuxta ea, quæ dixi tom. 1. Relig. q. 1. cap. 20. concl. 1. vers. *Si autem Superior*; & docet Suar. tom. 4. de relig. tract. 1. lib. 3. cap. 1. nu. 7. Si autem dictus appellans timeat, Prælatum non solum non concessurum

dictos apostolos, sed etiam impediturum suæ appellationis prosecutionem, & negotiationibus effecturum, vt prælatus, ad quem est appellatum, falsis informationibus præueniatur in præiudicium suæ causæ, tunc poterit coram persona, vel personis fide dignis dictos apostolos petere, iuxta doctrinam Syluest. & Ghisil. quos hic supra citauit cap. 14. nu. 1. ad quam inclinat Suarez loc. cit. in fine, & habetur expressè in cap. *fin.* de appell. Aduerte autem, quòd hæc persona honesta, à qua, & coram qua petuntur apostoli, non debet esse excommunicata, vel aliàs inhabilis; & apostoli debent ab ea peti coram testibus, & coram illis debet causa metus explicari; & dicti apostoli debent ab ea peti intra terminum 30. dierum, quando appellans non audet petere à iudice. Si autem petat, & iudex differat, & appellantem verbis pascat, vsque dum transeat tempus à iure præfixum, tunc debent peti à dicta persona statim dicto tempore transactio. Hæc omnia colliguntur ex cap. *fin.* de appell. & dicunt expressè Riccius q. p. collect. 1355. Barbof. ad diet. cap. *fin.* à nu. 20. vbi etiam à nu. 1. docet, quis sit iustus metus. Et quæ dixi de petitione apostolorum, intellige etiam de appellatione, de qua loquitur dictum cap. *fin.* ita vt si nō audeat quis appellare à Provinciali, propter timorem carceris V. G. appellare possit coram persona honesta, & testibus,

CAP. XX.

De forma recipiendi apostatas ad Religionem reuertentes.

NOTO 1. quòd circa modum recipiendi apostatas ad Religionem reuertentes, nihil ferè reperitur in iure cautum; eos tamen esse benignè recipiendos tanquam filios prodigos in paternam domum redeuntes, docent Nau. lib. 3. consil. de regular. consil. 75. nu. 2. Mirand. tom. 1. manual. q. 51. art. 5. glossa in cap. *A nobis*, de apost. verbo *Respiciant*. Quod etiam monuit Sacra Congreg. Concilij, vt refero tom. 2. nostr. priuileg. in constit. 10. Vrb. VIII. §. 3.

2. Noto 2. quòd in constit. 2. Pauli IV. eodè tom. 2. nostr. priuileg. habetur modus dictos apostatas recipiendi, quem nullo alio loco inuenies; vnde Passar. in Formulario nostri Ordinis ex dicta constit. formauit sequentem modum, quem deinde ex eo desumpsit Confessarius in summa priuileg. Mendic. tit. 13. cap. 21.

3. Primò igitur cogendi sunt renunciare omnibus, & singulis apostolicis literis contra eorum professionem impetratis, præstito etiã per eosdem iuramento in manibus Superiorum, aut eorum, quibus hi commiserint, quòd talia, aut similia impetrare nunquam impostorum attentabunt, Quòd si nullas literas obtinuerint tenentur iurare, se in posterum non amplius apostaturos.

4. Secundo. Taliter recepti actiua, & passiuè vocibus, iureq; primogenitura, nec nō publica ad populum prædicatione, & confessionis secularium

Riccius
BarbosaNanayr
MirandaPassarell
Confessius

Panor.

Suarez

cularium auditione privati sunt, ac per nullos Superiores, nec etiam per generale, seu provinciale Capitulum rehabilitari possunt, donec ad minus per quadriennium bene, & laudabiliter vixerint; quo expleto, poterit Generalis, vel Provincialis, Capitulum duarum ex tribus partium vocalium accedente consensu, rehabilitare, dummodo tempus, quo remanserunt extra Religionem, intra suam professionis annos non computeur.

5. Tertio. Absolendi sunt ab excommunicatione; nam omnis apostata est excommunicatus, siue habitum dimittat, siue non, vt probat tom. 1. Relig. q. 1. cap. 26. concl. 1. licet multi Doctores, quos ibi cito, ver. *Circa hanc*, dicant, apostatam non esse excommunicatum, nisi habitum dimittat: Sed nostra opinio est securior, & in praxi sequenda.

6. Quarto. Si in dicta apostasia ordines etiam minores receperint, cum sint excommunicati, sunt irregulares; cap. *Cum illorum*, de sent. excom. §. *Si autem*, cap. *Consultationi*, de apostatis. Item sunt suspensi; nam ordines recipiens absque licentia sui Prælati remanet suspensus. Trid. sess. 14. de reform. cap. 2. fine. Qua suspensione stante, si celebrat, vel alios ordines exercet, est irregularis cap. 1. §. *Sciurus*, de sent. & re iudic. in 6. quare in primis sunt dispensandi super irregularitate; deinde absolendi à suspensione. Vide loco cit. Relig. vbi probavi Prælatos regulares habere potestatem dictos apostatas absolendi, & dispensandi.

7. Aduerte autem circa irregularitatem, quod plurimi Doctores censent, posse Prælatos Regulares cum suis subditis in vtroque foro in ea dispensare. Inter quos Sigism. de elect. dub. 71. nu. 13. Sanchez. 2. in decal. cap. 11. nu. 21. Auila de censur. p. 7. disp. 10. dub. 7. Vechius de nouit. disp. 9. dub. 16. nu. 8. Reginal. in praxi lib. 30. tract. 2. nu. 29. vers. *Sextum est*. Rodriquez to. 1. qq. regul. q. 24. ar. 13. & 14. Confertius in summa priuil. tit. 17. cap. 7. Portel in addit. ad dub. regul. verbo *Dispensare*, §. 4. Cruz de statu Relig. lib. 1. cap. 6. dub. 16. concl. 2. Alphons. Leo de confes. p. 2. recoll. 11. nu. 226. Henriquez lib. 14. cap. 7. §. 5. Layman de irregul. tract. 5. p. 5. c. 9. nu. 7. & constat ex constit. 2. Iulij II. §. 29. tom. 1. nostr. priuil. quæ cum simpliciter dicat, possit dictos Prælatos super omnibus irregularitatibus dispensare, in vtroque foro id intelligendum est; nam beneficia Principis sunt amplianda; leg. *Beneficium*, ff. de const. Princ. & verba simpliciter posita generaliter sunt intelligenda, cap. *Quia circa*, de priuil. glossa in cap. *Præterea*, verb. *Simpliciter*, de offic. deleg. Sed quoad forum exterius audio aliter habere stylum Romanæ Curie.

8. Debent eis imponi, & intimari non solum pœnæ dictæ nu. 4. sed etiam aliæ secundum niuiscuiusque Ordinis statuta. Mirè tamen cum ijs semper agendum, & indulgendum aliquid, ne laxiori vitæ asueti, seueritatem formidantes, iterum Religionis desertores fiant.

9. Aduerte, quod in Ordine nostro, transacto quadriennio dicto nu. 4. ac rehabilitati per aliquod dictorum capitulorum, non possunt praxi vsque ad decennium; cap. Valent. §. n. §. 2. & tempus, quo in apostasia fuerunt, etiam

rehabilitentur ad gradus, & honores nunquam in illorum professione computatur; cap. Paris. nu. 17. Paulæ num. 29. Apostata verò, qui auctoritate apostolica ab Ordine exierunt, factis nimirum causis impetrando aliquod apostolicum diploma, non possunt amplius recipi, nisi per Patrem Generalem, aut de illius speciali mandato; cap. Bononiæ 2. nu. 9. Paulæ n. 32. Romæ 3. nu. 24. Reliqui, qui absque literis apostolicis apostatarunt, recipi poterunt à Provinciali cum suis Collegis; Romæ 3. cit. Circa verò eos, qui ordines in apostasia susceperunt, videndum, & obseruandum omnino est statutum Barchin. 1. n. 10.

10. Aduerte etiam, quod apostata sunt singulis annis à Superioribus localibus perquirendi, & curandum, vt ad Religionem reuertantur; quod si nolint de plano, & amabiliter redire, tenentur dicti Superiores sub pœna priuationis sui officij ipso facto, ac vocis actiue, & passiuæ, & perpetuæ inhabilitatis ad omnia officia in posterum obtinenda eos cogere. Ita statuitur in const. 10. Urbani VIII. §. 3. 7. & 9. & dicto §. 3. in specie statuitur, quod *Si apostate huiusmodi intra menses infra quatuor, vltra menses vero infra octo menses à presati decreti publicatione inchoandos, sua sponte ad suam quisque Religionem redierit, tum pœnarum omnium, ipsi propter apostasiam inflatarum, aut infligendarum remissionem, atque impunitatem assequantur.*

11. Quæres autem circa hanc remissionem duo I. An dictis apostatis intra dictum terminum redeuntibus remitti debeant pœnæ incurse tantum propter apostasiam, an verò etiam aliæ incurse propter delicta, quæ apostasiam causam dederunt? 2. An dicta impunitate frui possit, qui tempore illo quatuor, vel octo menseum detinebatur in carcere, seu graui infirmitate, aut etiam in seruitute ab infidelibus.

12. Ad 1. Putant aliqui ijs vtrasque pœnas remittendas. Nam, inquit, priuilegium Principis est largè interpretandum, vt dicebam nu. 7. Deinde nulla est apposta particula restrictiua: Si enim Papa nolisset illis remitti, nisi solas pœnas apostasie, apposuisset aliquam particulam taxatiuam, vt particulam, *Tantum, Punitaxat, &c.* Cum ergo non appuerit, signum est, quod voluerit vtrasque pœnas remitti 3. Quia Pontifex in hac remissione concedenda videtur intendisse salutem animarum ipsorum apostatarum; vt ergo hic finis obtineatur dicendum est intendisse, vtrasque pœnas remitti; nam alioqui certum est, quod qui propter timorem pœnæ trirremium apostatauit, non est rediturus ob solam remissionem pœnarum apostasie. 4. Quia qui vult consequens, vult, & antecedens, cap. *Præterea*, cap. *Prudentiam*, §. *Ceterum*, de offic. deleg. cap. *Ex parte*, de sponsal. Panor. in cap. *Venerabilis*, de iudic. Si ergo Papa vult liberare dictos apostatas à pœnis apostasie, ergo etiam vult liberare ab illis, quæ dictæ apostasie causam dederunt 5. Quia minus malum est remittere apostata pœnas omnes, quam linquero illum in statu perditionis; at minus malum ad euitandum maius quandoque sustinetur, cap. *Duo*, d. 13. ergo, &c. 6. Quia videtur Papa in hoc decreto voluisse tanquam pijs, & sanctus Pa-

Sigismun.
Sanchez.
Auila.
Vechius.
Reginald.
Rodriqz
Confertius.
Portel.
Cruz.
Alph. Leo.
Henriqz
Layman.

Panormis

for omnes dispersas oues ad ouile reducere, & per hoc generalem indulgentiam, & remissionem concessit, ut solent etiam Principes seculares, qui tempore belli omnes exules, etiam capitali poena damnatos, remittunt. Nec est mirum, quod Papa voluerit tam largam remissionem apostatis facere; nam sancta pia Mater Ecclesia, qua filiorum suorum salutem aeternam anhelat, etiam haereticos, & a fide apostatas, cum sponte redeunt, amplectitur hilariter, suoque gremio aggregat absque ullis poenis exterioribus, ut docet Simanca de cathol. instit. tit. de poenit. & conuers. num. 28. iudicans prudenter aliquando maximam iustitiam esse, iustitiam non exercere, ut Medici etiam in curatione humani corporis, optimum medicamentum esse aiunt aliquando, nullum medicamentum adhibere. Alijs haec sententia non placet, propter textum, qui solum videtur intendere remissionem poenarum propter apostasiam contractarum. Prima sententia mentem magis, quam literam, respicit. Secunda a litera non discedit. Cum ergo non in cortice, sed in medulla lex consistat, cap. Marchion, 1. quaest. 1. Ego primae sententiae adhaerendum puto. Ita tamen, ut poenitentis aliquibus salutaribus non careant dicti apostatae sponte redentes.

Simanca.

13 Ad 2. puto, dictos sic impeditos posse frui praefata remissione, atiam si a praefatis impedimentis non liberarentur, nisi post decem, vel amplius, annos; nam impedito non currit tempus, cap. Quia diuersitatem, de concess. praebend. cap. fin. de elect. Capell. Tholos. decis. 90. Riccius 1. p. praxis, decis. 657. nu. 5. Onus autem probandi dictum impedimentum ipsi redeunti apostatae incumbet.

Riccius.

LITERA B.

CAP. I.

De forma, qua declaratur, aliquem esse Ordinis Benefactorem.

FATER N. Ordinis N. in Prouincia N. Prouincialis. Illustri Domino Domino N. salutem, ac perennem benedictionem. Cum ad summa, & praecleara, quae in Ordinem nostrum, atque in hoc praecipue N. Collegium verbis, ac operibus contulisti, beneficia nostra cogitationis aciem conuertimus, nullam tibi pro ijs, vel minimam referre posse gratiam ingenuè confitemur. Si quid tamen voces possunt, quas paupertas non eripit, si quid spiritus, qui solus homini in summa inopia pro possessione relictus est, facere non possumus, quin aliquod saltem grati animi signum praeferamus. Harum ergo literarum serie, ac vite Religionis nostrae Benefactorem nominamus, suscipimus, cooptamus, & libentissime declara-

mus. Omniaque praeterea cum spiritualia, tum etiam (si quae possumus) temporalia bona, quibus caeteri Benefactores potiuntur, & gaudent, tibi pariter communicamus, coeodemus, & elargimur. Omnes, ac singulos nostri Ordinis Superiores & subditos quam studiosè possumus rogantes, ut te tanquam nostrum eximium, singularemque Benefactorem agnoscant, & excipiant atque omni humanitatis genere, quantum religiosa fert charitas, benigne complectantur. In quorum fidem &c.

CAP. II.

De eadem forma facta à Generali.

FATER N. Ordinis N. Generalis indignus. Admodum Reuerendis PP. Prouincialibus, Correctoribus, ac Vicarijs, caeterisque nostri Ordinis Superioribus, & subditis salutem, paternamque benedictionem,

Illustrissimo, ac Reuerendissimo Domino, Domino, Episcopo N. ad quaedam suae diuinitatis negotia Romam properanti, eiusdem pietatis, deuotionisque erga Ordinem nostrum, quantum possumus, conseruanda causa, has nostras literas elargiti sumus; quibus quidem vobis praecipuum esse volumus ut ei per ciuitates, aut oppida, quae incolitis, transeunti reuerentia cultum illico, tanquam singulari nostro Benefactori atque humanissimos vos hospites seruo, ac efficaciter exhibeatis. Quod si illum apud vos forte diuersari, adesse vestras sua praesentiae luce condecorare non piguerit, cum meritorum, generisque singularis excellentia parem quoque exigat obsequium, atque obseruantiae vicissitudinem praecipimus vobis, & mandamus, ut per elegantes cenobii cellas, lautioresque suppellectilem hilari, ac benigna fronte eidem offeratis, atque concedatis. In quorum, &c.

CAP. III.

De forma, quae fieri potest benefactori, seu aliàs amico peregrinanti, ut Fratres ei elemosynas largiantur.

FATER, &c. (ut capite antecedenti) Religionis nostrae vir studiosissimus, atque olim eximius Benefactor, Dominus Dominus N. per ea, in quibus degitis, oppida, ac ciuitates, proprios reu-

*surus laues, pertransibit. Quare cum bene-
meritis vltro sit, & cum fœnore præstanda
beneuolentia, hominem vobis in summam
egestatem aduersa fortuna redactum maxime
commendandum, & nostræ auctoritatis ful-
cro iuuandum esse censuimus. His igitur li-
teris vobis præcipimus, vt eum ad domos
nostras & Canobia diuertentem omni libe-
ralitatis genere, & charitatis studio tractetis;
nec non pro Conuentuum facultate, ele-
emosynis vobis à Christi fidelibus impertitis
eidem succurratis. Et Dominus vos benedi-
cat. In quorum fidem, &c.*

1. Noto 1. circa has tres formas, quòd præ-
fata litera non sunt concedendæ, nisi veris
Benefactoribus, & amicis Religionis. Nam,
cum Religiones mendicantium ex elemosy-
nis viuant cum sudore quæsitis hoc tempore,
impium esset propter carnem, & sanguinem
tollere panem filiorum, & dare extraneis, & de
patrimonio Christi non videtur alendus nisi
seruus, & amicus Christi: Et impium est de
pane pauperum pascere viros facinorosos, ac
à patria extorres, ac profugos mundum cursi-
tantes.

2. Noto 2. quòd forma, qua declaratur ali-
quis Benefactor, est valde differens à forma
participationum; Nam in participationibus
applicatur Benefactoribus valor satisfactorius
bonorum operum Religiosorum; hic autem
solum impetratorius. Et vt plurimum ista li-
tera Benefactorum sunt, ad hoc, vt illis pere-
grinantibus aliquod temporale suffragium à
Fratribus, & Ordinis deuotè tribuatur: parti-
cipationes verò solum bona spiritualia con-
cedunt, licet deinde dictis participantibus te-
neamur etiam, si casus occurrat temporalia,
iuxta nostram paupertatem, elargiri, & potio-
ri iure. Tum ratione fraternitatis, & filiationis,
quibus communicamus. Tum ratione
maiorum beneficiorum acceptorum, vt sup-
ponitur.

3. Noto 3. quòd dicti Superiores, & Fra-
tres, ad quos diuertunt Benefactores cù dictis
literis, tenentur eis præstare illa omnia, quæ
in literis continentur. Quia beneficentibus
benefacere, naturale est. Et singulæ Religi-
ones, præsertim Mendicantium, & specialissi-
mè nostra, vnum corpus per se constituunt,
cuius membra sunt Conuentus, & Prouinciæ.
Vnde sicut in corpore naturali beneficium,
quod vni membrorum fit, ab omnibus mem-
bris, & consequenter à toto corpore partici-
patur, ita beneficium, quod vni fit Conuen-
tui, omnibus Conuentibus, & consequenter
toti Religioni censetur esse factum. Quare
quando casus occurrit, singuli Conuentus tenen-
tur Benefactori vnius tantum Conuentus vicem
rependere, alioquin peccant contra gra-
titudinem. Et quando litera sunt Generalis,
qui est totius Religionis caput, & moderator,
tenentur Fratres obseruare tenorem dictarum
literarum, non solum ratione gratitudinis,
sed etiam ratione reuerentiæ, & obedientiæ.
Quando verò litera sunt alicuius Prælati in-
ferioris V. G. Prouincialis, aut etiam Cor-

rectoris, tunc debent obseruari, tum ratione
gratitudinis, tum ratione ligaminis fraterni-
tatis, quod intercedit inter singulos Fratres
vnius Religionis, tum ratione boni exem-
pli; nam alioqui Benefactores scandalizan-
tur, videntes, quòd tam mala corres-
pondentia fit inter Fratres vnius Religionis,
& quòd tam malè tractentur Benefactores.
Tum denique ratione boni regiminis; nam
videntes seculares quòd Benefactores Reli-
gionum vbique terrarum cognoscuntur, ani-
mantur ab illis ad benefaciendum, dicentes:
Quis scit, an aliquando sim mundum iustratu-
rus, & Religiosorum sim necessitatem habi-
turus?

LITERA C.

CAP. I.

De forma principiandi Capitulum generale.

N Nomine Domini, Amen.
Incipit Capitulum generale
Ordinis N. celebratum in Con-
uentu N. Ciuitatis N. in loco
Capituli anno Domini 1634.
die 1. Februarii.

Summa plane, ac singulari Numinis
providentia, qua cuncta moderatur, & re-
git, factum esse nemo non videt, vt sacro-
rum Ordinū Antesignani, ac Patriarchæ sta-
tis quibusdam temporibus religiosorum cœ-
tuum conuentuumque celebrationem manda-
rent? Vt enim caelesti lumine collustratos
Religionum sanctuaria instituisse credimus,
ita plane Numinis eiusdem fulgore genera-
lia Comitua in suis quemque Religionibus nõ
ambigimus imperasse. Praclarum sanè
inuentum, ac sapientissimè excogitatum.
Quid enim prodest iecisse semina, nisi riga-
tio, qua & ipsa valeant germinare sublequa-
tur? Quid sacras iuuat in Dei Ecclesia Re-
ligiones plantare, nisi opportuna Capitulo-
rum celebratione secundo velut imbres, fiant,
sicut oliua fructifera in Domo Domini?
Quid in monte Dei coagulato, & pingui ven-
ligiosas vites conserere, ni prouida sollicitudi-
ne, & generalis præsertim Capituli sanctio-
nibus, aqua veluti sapientiæ, rescindendas,
insignique fructuum copia exornandas cu-
rent selecti cultores? Quid hortos tandem
Domini parare delictiosissimos, si sine perito,
atque industria abijciantur cultore? Hæc
omnia spectasse censendum est claros illos
Dominicæ vineæ propagatores, & fidei ca-
tholicæ primarios duces, ac disseminatores,
quibus

quibus in vnum collectis viros placuit eligere, & destinare? Hac Tridentinum Synodum grauiter in ea verba precipientem, Prouincialia Concilia pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controuersijs componendis celebrentur: Nec non si addere liceat, pro summo Religionis Antistite, ac Pastore eligendo, ex quo, tanquam ex capite, in subdita membra religiosae disciplina fluat pretiosum unguentum. Quamobrem cum nostrae paruae Congregationis sanctissimus Pater generales conuentus ad ea, quae nuper recensuimus, agenda, gerenda, atque exequenda suis regularibus statutis indixerit: tempore itidem per proxime praeteritum generale capitulum, seu per apostolicam sedem, vel per Ordinis constitutiones praefixo aduentante Patres, quibus id oneris incumberebat, in praetactum Conuentum N. concesserunt, vbi nimirum statuta die in vnum collecti, & Spiritus Sancti missa solemniter primam decantata sacraque communionem refectioni, in capituli locum conuenere, in ibique continuatis precibus, & Commissorum, Vicariorumque prouincialium testimonialibus litteris adaperitis, & admisis, lectis etiam omnibus de iure legendis decretis, factisque protestationibus, necnon a censuris, & poenis ad effectum futurarum electionum data absolutio, ac de meliori eligendo sumpto iuramento, deuenerunt, &c.

CAP. II.

De forma incipiendi Capitulum prouinciale.

N nomine Domini, Amen. Incipit Capitulum prouinciale Ordinis N. celebratum in Conuentu N. Ciuitatis N. anno Domini 1634. die, &c.

Sanctos esse ac peritiles religiosorum caeteris in nomine Domini celebratos, ea sacri eloquii verba testantur Prouerb. 1. Ego sapientia habito in consilio, & eruditus intersum cogitationibus. Enimvero cum bonorum omnium fons diuina sit sapientia, non nisi bonum profectum, ac salutare, & ad ecclesiasticam disciplinam emendam accommodatum esse potest, quicquid consilij in religionis comitijs, ea praesidente, suscipitur. Id proprio didicerant experimento sanctissimi religiosae vitae institutores; atque eam ob rem nil antiquius sibi, atque Religioni utilius fore meditabantur, quam prudentem,

ac opportunam religiosorum, conuentuum celebrationem, illamque praesertim, in qua de praecipuo agitur eligendo Pastore, a quo veluti fonte, subiectorum omnium, tanquam riuulorum, puritas, vel impuritas conspicitur emanare. Quare cum Ordinis N. prouidentissimus Pater, ac Legislator pro eligendis Pastoribus, alijsque necessarijs peragendis in quacunque sua Religionis Prouincia, diem Sancti Michaelis Archangeli 29. scilicet Septembris cadentem praefixerit, Patres ad hoc deputati, Spiritus Sancti missa celebrata, sacraque communionem refectioni, die 28. praedicti mensis in locum capitali conuenere, vbi quidem continuatis precibus, commissorumque testimonialibus litteris adaperitis, & admisis, lectis etiam de iure legendis decretis, factisque protestationibus, necnon a censuris, & poenis ad effectum electionum impertita absolutio, ac de meliori eligendo praestito iuramento, deuenerunt, &c.

CAP. III.

De forma, incipiendi Capitulum definitorium.

N nomine Domini, Amen. Incipit Capitulum definitorium Ordinis Minimorum celebratum in Conuentu N. Ciuitatis N. anno Domini, &c.

Quam efficax, ac praestans sit ad diuinae operis consecutionem plurium in Domino Conuentus, ac societas, quamque ad publicam utilitatem insigniter valeat, satis profectum in Euangelio significauit Diuina Veritas. Nam si dixerat. Vbi duo, vel tres meo nomine conuenerint, ad eos venio, interque eos sum. Et si duo ex vobis consenserint super terram de omni re, quamcunque petierint, fiet illis a Patre meo, quando illuc libentius se conferet, quod non duo tantum, vel tres, sed plurimi ique proceres, & capita ad Dei gloriam, & subditorum emolumentum proficiscuntur? Quid est quod, vel votis petere, vel precibus a Deo consequi non possit tanta simul grauissimorum hominum frequentia? Praclare id docuit D. Chrysostomus. Non pariter, inquit exoras cum solus Dominum obsecras, atque quando vna cum fratribus tuis id facis. Est in hoc plus aliquid, videlicet concordia, conspiratio, copula amoris, clamor felici societate, ex qua orationes infirmiores se simul complexae validiores in caelum euehant.

euehantur. Quinque natura, ac ratione ipsa duci videtur, ut in granioribus rebus definiendis, aliorum consilium societatemque exquiramus; vel quod cautior deliberatio emergat, si ad nostram multorum accesserit sententia, vel quia apud illos, quibus consilere maxime cupimus, maiorem auctoritatem & pondus habeat consultatio, in quam plures consenserint. Quamobrem consultè quidem, ac consideratè, diuinis illustrati fulgoribus Maiores nostri sacrorum Ordinū Coryphæi, pro Religionis vinea diligentius excolenda Patrum Conuentus, seu Capitula instituerunt. Nouerant quippè, nil tam salutare, tamque magnificum, & gloriosum in hanc ipsam matrem religionem posse proficisci, quam quod ex sacra Capitulorum celebratione, tanquã ex peculiari Spiritus Sancti aura, emanaret. Cum ergo Sancti Michaelis Archangeli festo, die 29. Septembris eadente definitorium Capitulum annuatim celebrandum statuerit Minimorum Patriarcha Frãsciscus à Paula, N. huius Prouinciæ Patres definitores eiusdem mensis die 28. in præfato Conuentu congregati, Spiritus Sancti missa solemniter decantata sacraque communionem refecti in Capituli locum se contulere, ubi continuatis precibus, lectis de iure legendis, factis protestationibus, absolutio- neque ad effectum gerendorum impetrata, ac de meliori eligendo præstito iuramento, deueniunt, &c.

Rodriq.

1. Noto 1. Circa has tres formas, quod in Capitulis generalibus adest omnimoda potestas faciendi statuta in spiritualibus, & temporalibus, pro conseruatione Regulæ, vt concesserunt Innocentius VIII. Martinus V. Eugenius IV. & Leo X. apud Rodriquez tom. 1. quæst. reg. q. 41. art. 2. quæ tamen statuta debent esse secundum Regulam, iuxta ea, quæ latè dico tom. 1. Relig. q. 1. cap. 8. per totum. Et facta illicò omnes obligant, & censentur confirmata ab apostolica Sede, vt concessit Iulius II. apud Rodriquez ibid. & alij summi Pontifices, quos afferò tom. 1. prinil. in const. Pyrrhi, num. 10. ubi etiam habes, quomodò Capitula generalia possint facere statuta in materia, de qua disponit ius commune. Et aduerte quod licet omnes Capitulantes dictis Capitulis non interfuerint, quicquid tamen à maiori parte factum fuerit, ab alijs ratum haberi debet, & ab omnibus obseruari vt concesserunt Clemens III. & Celestinus V. apud Rodriquez ibid. In Ordine nostro non possunt fieri statuta, nisi de consensu totius Capituli, aut saltem duarum partium ipsius, per const. 27. Leonis X. §. 4. tom. 1. nostr. prinil.

2. Noto 2. quod omnes interessentes Capitulis generalibus, siue sint capitulares, siue nō; & hi, siue sint Laici, siue Oblati, siue etiam Nouitij, siue Sacerdotes, aut Clerici possunt absolui à Confessoribus specialiter deputatis

à Capitulo generali, non solum durante dicto Capitulo generali, sed etiam 20. diebus immediate post, ab omnibus casibus, & censuris etiã sedi apostolicæ referuatis; & dispensari super omnibus, & quibuscunque irregularitatibus ex quacunque causa prouenientibus, per concessionem Eugenij IV. Sixti IV. apud Rodriquez loc. cit. art. 4. & tom. 3. summæ cap. 9. nu. 1. ubi excipit irregularitatem prouenientem ex homicidio voluntario, mutilatione membrorum, & bigamia. Quam tamen cum Sixtus IV. non excipiat, videtur simpliciter dicendum, quod etiam super his possint dicti Confessarij dispensare, cum priuilegium Principis sit late interpretandum; & verba simpliciter prolata sint simpliciter intelligenda, vt sæpius dixi. Possunt item præfati Confessarij specialiter deputati, durante dicto tempore, præfatis Fratribus interessentibus dictis Capitulis generalibus concedere indulgentiam plenariam. Quibus concessionibus, & Indulgentijs fruuntur omnes Medicantes, vt docet Rodriquez loc. cit. Sed hæc indulgentia cum alijs similibus post const. 8. Pauli V. quam habes tom. 2. nostror. prinil. vacat, quicquid in contrarium probare conetur Roderick in resol. regul. resol. 77. nu. 45.

Roderick

3. Noto 3. quod illa clausula, *In nomine Domini*, non est de necessitate, æquum tamen est, eam semper apponere, quia conuenit, omnes actus nostros in nomine Domini inchoari cap. *In nomine Domini* d. 23. cap. *Non licet*, 26. q. 5. *sine ipso enim factum est nihil*, Ioannis 12. & *Omne bonum deorsum est, descendens à Patre luminum*, Iacob. 1. Ita Abbas in cap. 1. de fide instrum. nu. 3. Mandagor. de elect. cap. 1. & cap. 19. forma 1. Specul. lib. 2. de instrum. edit. §. 2. num. 2.

Abbas
Mandag.
Speculatur

4. Noto 4. quod illa clausula *Anno Domini*, &c. est omnino necessaria ad hoc, vt dictis Capitulis plena adhibeatur fides. Nam registratio illa actorum capituli facta à scriba tanquam Notario, & persona publica, est velut instrumentum, quod secundum inueteratam consuetudinem de iure approbatam nō valet, nisi illi sit additus annus, & mensis. Ita Specul. loc. cit. num. 4. Abbas cit. num. 3. & habetur in cap. *Abbate* citan.

5. Noto 5. quod illa clausula *In Conuentu*, &c. *Ciniasis*, &c. est etiam necessaria. Sicut enim necessarium est tempus, ita & locus. Ita Abbas loc. cit. ubi eius Addit. Boerius ad Mandagor. cap. 59. form. 1. lit. G. & habetur in cap. *Abbate*, de sent. & re iudic. in 6. §. *Quare*; & ibi Barbosa num. 12. Et aduerte, quod non solum locus ponendus est, sed etiam locus loci, idest *in loco capituli*, qui est locus Conuentus. Ita Specul. loc. cit. nu. 9. Non est tamen iste secundus locus ita necessarius, vt nisi apponatur, electionem vitiet, vt dixi tom. 1. Relig. q. 1. cap. 31. notab. 4.

Boerius.

Barbosa.

6. Noto 6. circa illam clausulam *ubi duo, vel tres* &c. quod in Euangelio Matthæi cap. 18. num. 20. Christus dixit *ubi sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum*, & hoc est de fide. Sed difficultas est, quid sit congregari in nomine Christi. Basil. in regulis breu. interrog. 225. ait, quod est conuenire ad faciendam voluntatem Christi; Origen. tract.

Basilius.
Origen.

tract. 6. In Matthæum versus finem ait, Sicut in
 musicis nisi fuerit convenientia vocum, non dele-
 ctas audientem, sic & Ecclesia nisi consensum habue-
 rit, non delectatur Deus in ea, nec audit voces eo-
 rum, consentiamus ergo, ut congregatis nobis in no-
 mine Iesu, sit Iesus in medio nostrum. Verbum
 scilicet Dei, & sapientia, & virtus ipsius. Chry-
 sostom. hom. 61. in cap. 18. Matthæi ait, quod
 congregari in nomine Christi est convenire
 propter gloriam Christi, plura loca Chryso-
 stom. exponens dictum locum, videri pos-
 sunt apud Seruum Evangelicæ dispositionis
 cap. 92. notab. 6. folio mihi 645. Hieronym.
 ait hoc esse præmium viventium in pace, ut
 Christus in medio illorum sit. Idem dicit Hi-
 larius, In tantum humane pacis studuit concor-
 dia, ut unitatis merito omnia, quæ à Deo precanda
 sunt, impetranda esse confirmet, & ubi duo atque tres
 pari spiritu, ac voluntate collecti sint, ibi se me-
 dium eorum polliceatur futurum. Idem sentit
 Theophil. & D. Thomas in catena ad dictum
 Matthæi locum, Caiet. ibidem, Anselmus, Ideo
 (inquit) rata est sententia consentientium, quia
 Deus habitat cum eis Carthuf. explanat. 18. in
 Matth. ait. ubi enim sunt duo &c. congregati in
 nomine meo idest in me, videlicet in charitate, &
 gratia, vel secundum voluntatem meam, seu ad
 honorem, & gloriam nominis mei, ibi sum in me-
 dio eorum, idest inter eos, atque in cordibus sin-
 gulorum per Spiritus Sancti directionem piam gu-
 bernationem, & precum illorum gratiosam exaudi-
 tionem. Euthymus in cap. suo 38. in Matth. in
 nomine meo idest propter me, propter præcepta mea.
 Abul. q. 122. in cap. 18. Matth. ait, quod tribus
 modis dicuntur aliqui congregati in nomine
 Christi. 1. quando actus, ad quos congregan-
 tur, expectantur à Christo, ut sunt definitiones
 fidei, quæ fiunt in Concilijs. 2. quando in ope-
 ratione, quæ fieri debet, invocatur nomen Chri-
 sti, tanquam in auxilium operantium, & ita
 invocandus est Christus in exordijs operum
 nostrorum, & tunc illa fiunt in gloriam Chri-
 sti. 3. quando congregati sunt aliqui ad faci-
 endum aliquid, quod ad Christum pertinet,
 omne autem bonum ad Christum pertinet, &
 ideo quancumque congregatur aliqui ad faci-
 endum aliquid bonum, & bono animo di-
 cuntur congregari in nomine Christi, & q. 123.
 ait, quod Christus dicitur esse in medio eorū,
 qui in nomine eius sunt congregati, eos inci-
 tando ad operandum, quia sine eius incitatio-
 ne non possumus quidquā facere. Verdelaus
 exposit, in Evangelia totius anni num. 100. folio
 mihi 126. congregari in nomine Domini, idest
 in charitate. Barradas tom. 2. lib. 10. cap. 35.
 congregari in nomine eius, est convenire in
 fide, & infra ait, præterea patrum, & sacerdotum
 conveniunt interesse colligere Christum adiutorem.
 Si enim inter duos, vel tres est, erit & inter plu-
 res congregatos. Lucas Brugensis ita explicat,
 duo vel tres multo magis si duo, vel tria millia, aut
 Ecclesia uniuersa, Congregati ad postulandam
 precibus à Deo, vel tractandam inter se rem quam-
 cunque, In nomine meo, idest propter me, mea
 causa, quia res facit ad honorem meum, seu aucto-
 ritate mea, tanquam gerentes personam meam, ibi
 sum in medio eorum præsens gratia, ac favore
 singulari, operans intus in eis, & extra pro eis, ibi
 sum, ut eorum conatus adiuuem, eosque voti com-

potes reddam, custodiens, & auctius etiam con-
 iungens eos, Gagn. quoties duo, vel tres ad disse-
 rendum de fide, dogmatibus, & præceptis di-
 uinis conveniunt, Christus præsens semper adest,
 verum quia etiam vni iustè viventi, & quæ iusta
 sunt docenti, vel scribenti Christus adest, vult
 tamen manifestare, quantum illi placet concordia,
 atque unanimitas inter fideles. Benc. Congre-
 gari in nomine Christi, idest propter Christum
 ad ipsius gloriam ex Chrysof. vel in nomine
 Christi invocato, vel eius auctoritate congregari,
 & eius personam gerentes convenire. Da monis
 ad concordiam, nunc præmium pollicetur, quod est
 in medio eorum, Chry. idest propter me. Ian-
 sen. in concordia Evangelica cap. 71. super il-
 lis verbis, Iterum dico vobis in nomine meo,
 inquit, idest propter me, & causam aliquam
 ad me pertinentem, ibi sum in medio illorum,
 quasi dicas ob meam presentiam exaudibilis pa-
 tri efficietur eorum oratio, Mald. difficilius dictū
 est, quid sit in nomine Christi congregari, alij
 enim in nomine Christi, idest propter Christum
 interpretantur, ita ut qui congregantur nihil
 aliud quam Christum, & gloriam eius querant,
 ut Chrysof. & Euthymius, alij invocato nomine
 Christi, quod & videtur melius convenire, quod
 de oratione agebatur. Mihi accommodatè ad id, de
 quo agitur, & ad consuetudinem locutionis, nomine
 Christi congregari, nihil aliud videtur esse, quàm
 auctoritate, eiusque personam gerentes convenire.
 Contzen ad hunc locum q. vnica, in nomine Christi
 congregari, est convenire eius auctoritate, ad eius
 gloriam, ut caput, & Dominū ipsum agnoscant, Perez
 in Pentateucho fidei de concilio dub. 6. cap. 5.
 conclus. 5. num. 33. & 34. ait. congregari in
 nomine Christi, est congregari auctoritate
 Christi, Bellarm. tom. 2. controu. lib. 2. de
 concil. auctor. cap. 2. ait. Quorum verborum
 hac sententia est, si duo, vel tres congregati in
 nomine meo obtinent semper, quod petunt, à Deo,
 nimirum sapientiam, & lumen, quod sufficit
 eis ad cognoscenda ea, quæ ipsis necessaria sunt,
 quanto magis Episcopi omnes congregati in no-
 mine meo semper obtinebunt, quod iustè pe-
 tunt, idest sapientiam, & lumen. Itaque siue
 pauci, siue multi, siue privati, siue Episcopi
 congregentur in nomine Christi, omnes habent
 Christum præsentem, & adiuuantem, & obti-
 nent, quod eis convenit obtinere. Linquo Hæ-
 reticorum expositionem, quæ est apud Maldon.
 Perez, & Bencium.

7. Cum ergo dicimus Christum interes-
 se, speciali modo nostris Capitulis, non
 intelligas eum ibi interesse, auctorizando,
 & definiendo, ita ut omnes actus, qui in
 dictis capitulis fiunt, sint irrefragabilis au-
 ctoritatis, ut sunt definitiones fidei, quæ
 fiunt in Concilijs generalibus, vel pro-
 vincialibus congregatis auctoritate Papæ,
 & ab eo confirmatis, sed intellige, quod
 ibi adest Christus in medio non solum
 propter præsentiam suæ diuinitatis, secun-
 dum quam ubique est, sed magis ratio-
 ne specialis suæ gratiæ, & assistentiæ, qua
 eorum operationes dirigit, & orationes
 Deo Patri facit acceptas, ut loquitur Ian-
 senius loc. cit. inspirando, dirigendo,
 adiuuando, vel, quia dicta capitula con-
 gregantur propter solam gloriam Christi,
 A 2 a ad

Chrysof.

Hieron.

Hilarius.

Theophil.
 D. Thom.
 Caietanus.
 Anselmus.
 Carthuf.

Abulensis.

Verdelaus

Barradas.

Lucas Bru-
 gensis.

Gagneius.

Bencius.

Sa.

Iansenius

Maldon.

Contzen.

Perez.

Bellarm.

D. Chryso.
Euthym.
Carthus.
Abul.
Bencius.

ad stabiliendas nimirum virtutes, & ad extirpanda vitia, vt dicebant Chrysol. Euthym. Carthuf. Abul. Bencius, Sa. Bruzen. & alij, vel quia dicta capitula sunt prius inuocato nomine Christi, vt dicebant Abul. Bencius, & alij; vel quia dentur dicta capitula in nomine Christi congregantur; tunc autem in eius nomine congregantur, ait Mald. cum eius auctoritate conueniunt, tunc, eius auctoritate conueniunt, cum romani Pontificis eius Vicarij auctoritate conuocantur, & confirmantur, sed hæc capitula congregantur auctoritate Papæ mediate, vel immediate, ab eoque etiam quandoque, cum petitur, confirmantur, ergo auctoritate, & nomine Christi congregari dicenda sunt, & consequenter quod Christus in medio illorum sit, iuxta Euangelicum dictum, dicendum est. Nec aliter potest dici, nam alioquin ad quid inferunt illæ preces, & inuocationes Spiritus Sancti, quæ sunt in principio dictorum Capitulorum, non videtur.

Bellarmin.
Mald.
Bencius.
Contzen.

8. Si dicas, quod, cum ex hoc loco probent Patres infallibilitatem Conciliorum generalium, & provincialium, vt dicunt Bellarm. Mald. Bencius, Contzen, & alij, non est ille afferendus ad stabiliendam auctoritatem Capitulorum Regularium.

Bruzen.

Respond. nos illum non adducere ad stabiliendam auctoritatem dictorum capitulorum, quæ fallibilia omnino sunt, sed solum ad probandam specialem assistentiam Christi in eis per inspirationem, directionem, &c. & quod ad hæc capitula possit adaptari, constat, quia ista capitula sunt pars Ecclesie suo capiti vnita, & colligitur ex Barrad. Bruzen. Bellar. locis cit. Immo quod illis adaptari possit dixit mihi viua voce R. A. P. Stephanus Menochius Præpositus domus professæ Societatis Iesu Genouensis, Vir doctissimus, & in sacris literis versatissimus, vt constat ex eius commentarijs in totam scripturam sacram, & alijs operibus, & Magister meus, Et tandem hoc conuincit Const. 5. Iulij. 2. §. 1. tom. 1. nostr. priuil. ibi, *Spiritus Sancti gratia Cooperante.*

Sigismund.
Lauorius.
Baysius.
Mandag.

9. Noto 7. circa illas clausulas, *Spiritus Sancti missæ solemni primùm decantata, sacraque communione refecti*, quod istæ clausulæ non sunt ita necessariæ, vt omisæ vitient electionem; sunt tamen de maxima congruentia. Nam; cū agatur de re tam graui, qualis est Pastorum electio, decet, electores esse valde puros, & amicos Dei, vt auxilio ipsius possint bono communi proprijs passionibus postpositis, prospicere. Et sic docui tom. 1. Relig. cit. & dicunt Sigism. de electione, dub. 19. num. 5. Lauor. de elect. tit. 4. cap. 19. num. 43. Baysius verò de elect. p. 3. cap. 13. num. 2. & 3. & Mandag. de elect. cap. 19. dicunt, quod post Concilium Basiliense dictæ clausulæ sunt de substantia. Sed non est recedendum à communi: decet tamen, vt dixi quod omnes electores ad sint missæ Spiritus Sancti, & sacra communione reficiantur, & deinde, præcedente cruce, ad locum Capituli, cantando hymnum, *Veni Creator Spiritus*, concedant, & ingressi omnes genuflexi dicant, *Veni Creator Spiritus reple tuorum, &c.* cum oratione, *Deus, qui corda fidelium.* Et ait Baysius loc. cit. c. 14. id esse solitum fieri. Et aduerte, quod sup-

ponendo, quod hoc modo ingrediantur electores in locum Capituli, posui in formis supra dictis, *inibique continuatis precibus.* Nam, si hoc modo non ingrediantur, sed intermediet tempus aliquod inter celebrationem missæ, & ingressum Capituli, loco illius particulæ, *continuatis reponendum est, repetitis.*

10. Noto 8. circa illam clausulam, *Commissorum testimoniis literis apertis, &c.* quod cum legitimatio Capituli ante omnia præcedere debeat, oportet videre, an omnes electores legitimi sint. Qua propter diligenter inuestigandum, an literæ Commissorum, qui sunt veluti Procuratores Prouinciarum, subsistant, tam secundum iura communia, quam secundum constitutiones Ordinis. In primis enim Procurator debet docere de mandato; cap. 1. de procur. vbi gloss. verb. *Mandato* docet tria requiri ad hoc, vt mandatum sit legitimum 1. vt contineat nomen eius, qui Procuratorem eum constituit 2. quod contineat causam, ad quam constituitur 3. quod promittat habere ratum, quod ab eo, & cum eo factum fuit.

11. Sed, an dicti Commissi, qui nondum docuerunt de mandato, debeant votare in admissione aliorum Commissorum, dubitari potest. Et quidem iure videtur dicendum, quod non, cum enim nondum sint admissi tanquam legitimi electores, votare non possunt; debent enim ante omnia de suo bono iure docere; unde non deberent in Capitulum admitti, nisi postquam fuerint tanquam legitimi electores recepti, pone enim, quod ipsorum aliquis postea inueniatur non legitimus, si iste vorauit in deputatione illius, qui habet legere literas Commissorum, & in admissione aliquorum Commissorum, certè præfata deputatio, & dictæ admissiones poterunt censi non legitimæ ex eo, quod in eis fuit admissi aliquis non legitimus. Consuetudo tamen obtinuit in nostra Religione, quod omnes votent in præfatis admissionibus, & deputatione, & vnus post alium exeat, dum ipsius literæ testimoniales leguntur, vt maiori cū libertate possint impugnari à quocunque. Quæ consuetudo iustineri potest ex eo, quod præfata admissiones, & deputationes non sunt secundum Canones, sed alta voce, & parui momenti existimantur. Vnde, cum de breui accingendus habeatur pro accincto, leg. penult. ff. de testam. milit. & quæ proximè instant, in esse videantur, leg. *Testa*, verb. *Dicebam*, ff. *Si certum petas*; & paria sint aliquid esse factum, vel esse destinatum proximè fieri, leg. *Vestimentum*, ff. de auro, & argento, dicendum est, quod dicta consuetudo etiã iure iustineri possit.

12. Noto 9. circa illam clausulam, *lectis etiam omnibus de iure legedis*, quod ista clausula apponitur propter ordinationem Clem. VIII. vt constat ex const. 10. Urbani VIII. §. 53. tom. 2. nostr. priuil. In qua iubetur, quod in electionibus ante omnia legantur constitutiones de qualitate, & requisitis eligendorum; Quæ autem ista sint, habes per extensum in nostro Rituali p. 1. cap. 14. Et præterea legenda est constitutio, seu decretum sacre Congregationis S. R. & vniuersalis Inquisitionis, de manda-

de mandato Sanctiss. D. Nostri Urbani VIII. quæ incipit *Sanctissimus*, & habes tomo 3. nostror. priuileg. constitutione XIII. alias XXIII. cap. 12. folio 344. Item legendum est statutum Sacræ Congregat. de propaganda fide factum coram S. D. N. P. Urbano VIII. die 16. Octobris Anno 1623. quod habes tomo 3. priuileg. cap. 3. num. 11.

13. Noto 10. circa illam clausulam, factisque protestationibus, quod protestationes, vt dixi in nostro Rituali loc. cit. fiunt à Præsidente Capituli hoc modo. *Protestor, quod non intendo excludere aliquem admittendum, nec admittere quemquam excludendum.* Ista autem protestatio valet; quia si, facta electione, reperiat aliquem illi interfuisse, qui interesse non debebat, vel aliquem per ignorantiam, vel negligentiam, non per contemptum, non interfuisse, qui interesse debebat, stante protestatione, non vitiat electio. De hac protestatione, loquuntur Baysius de electione, p. 3. cap. 14. num. 3. Mandag. de elect. cap. 20. Si autem electores admitterent scienter aliquem non admittendum, vel admittendum scienter excluderent, tunc protestatio non valeret. Boerius ad dictum locum Mandag. lit. G.

14. Noto 11. circa illam clausulam, ad futurarum electionum effectum data absolutio, quod pro ea videnda sunt, quæ dixi supra, lit. A. cap. 7. & pro illa clausula, sumpto iuramento, vide infra, litera. E. cap. 2. vbi late.

Baysius.
Mandag.

CAP. IV.

De forma, qua Superior scribit inferiori, vt aliquem in carceres detrudat.

RATER N. & C. Prouincialis
R. P. F. N. Conuentus Nostri
F. N. Ciuitatis N. Correctori sal.
in Domino. Cum iuxta sacrorum Canonum doctrinam multum Republica intersit, dignam factis pœnam ab improbis persolui, ne impunitas peccandi grauiorum peccatorum sit illecebra, & venia facilitas incentiuum tribuat delinquendi. Nos, quibus ex pastoralis officij debito legum custodia est demandata, quorumque est pœnis per easdem leges infligendis; delinquentes coercere cum à viris grauibus, omni exceptione maioribus intellexerimus, Fratrem N. Dei timore postposito lingua iaculum in P. F. N. probate vite Religiosum & laudabile opinionis virum acuisse, eumque apud seculares cum non modico eorum scandalo cœtra Regula nostræ statuta diffamasse; atque adeo ob huiusmodi transgressionis delictum carceris pœnam incurrerit; Eapropter, ne iustitie locus desit in tanto crimine, vtique vnus punitio cœteros reddat ad peccandum tardiores, & quem natura ipsa retinere in officio nō

potuit, à maleficio merita pena submoueat, in virtute Spiritus Sancti tibi præcipimus, vt bis acceptis, eundem Fratrem N. prudentiæ sale adhibito, in tui Conuentus carcerem iussu nostro, & mandato quamprimum detrudas, ne sui Ordinis effugere valeat disciplinam. Sub eadem præterea forma præcipientes, ne absque nostra in scriptis licentia, & facultate illum vnquam quoquo modo extrahas, & educas. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod tom. 1. Relig. q. 1. cap. 13. de carceribus dixi multa, & quomodo, & quando Religiosus debeat incarcerari.

2. Noto 2. quod carceres in Ordine nostro debent esse fortes, sed humani, & sufficiēter illustrati. Ita habetur in Correctorio nu. 52. atque ira, præter fidam custodiam, nihil aliud debent habere tormenti, vt præcipit Constantinus Imperator referente Graffio p. 1. decif. lib. 3. cap. 5. nu. 128. & Farin. p. 1. praxis, lib. 2. q. 27. nu. 97. Vbi etiam addit, quod carceres non debent esse tetri, obscuri, atque subterranei; & quod Prælatus, qui delinquentē in tetro carcere claudit, efficitur irregularis, & reputatur homicida. Sed tã Regula nostra, quã Constantinus, & Farin. loquuntur de carcere ad custodiã dato, de quo loquitur lex 1. Cod. de custodia reorum; Sed cum apud Regulares carceres et iam adhibeantur ad afflictionem corporis, & in pœnam delictorum, idē possunt carceres esse aliquantō obscuriores, atque terribiliores, modo ab humanitæ omnino non discedant, præsertim quando crimina sunt grauiora, & sola carceris pœna puniuntur; Quod in sententia, quã profiteor, pœnam trirerium in exilium esse apud Regulares committendam, est omnino necessarium; cum enim pœna trirerium solū sit Religiosis infligenda propter delicta, quæ in seculo pœnam mortis merentur, si pœna trirerium est in pœnam carceris commutanda, & cōmutatio debet iuxta proportionem fieri, ad hoc, vt inter has pœnas sit aliqualis proportio, debet carcer datus pro trirerij esse horridus, & austerus: carcer nãque debet dari secundū qualitatem delicti, ac personæ, vt habetur l. 1. Cod. de custod. reor. & leg. fin. Cod. de accus. Atque ita docent Gomez. tom. 3. variar. cap. 9. nu. 6. Iulius Clarus in pract. crim. lib. 5. §. fin. q. 46. nu. 1. Roderic. in resol. reg. resol. 43. nu. 2. Farin. p. 1. praxis crim. lib. 2. q. 27. nu. 104. & nu. 99. Quare consulo, vt in Conuentibus, in quibus de ordinario fiunt iudicia, sint duo carceres, vnus ad custodiã, qui sit clarus, humanus, non subterraneus; alter ad pœnam, qui sit durus, arctus, austerus, & acer, & possit pro delicti, & personæ qualitate reddi durior, & temperatior.

3. Noto 3. quod quando quis se videt incarcerari, si appeller, ista appellatio nō suspendit incarcerationē; Quia, si suspēderet, omnes carcerandi appellarent, ad fugiendū carcerē. Ita Clarus loc. cit. nu. 1. vers. Sed quid, vbi Baiar. nu. 6. & nu. 7. ait, quod iniuste carceratus potest semper appellare, etiam post decē dies à tempore capturæ, quia grauamen est continuū, & successiuum.

4. Noto 4. quod si iuste carceratus, malitia custodis carcerum, seu commentariensis, auferat, eadem pœna puniendus venit custos,

Baysius.
Mandag.

Graffius.
Farinac.

Gomez.
I. Clarus.
Rodericus
Farinac.

Baiardus.

Baysius.

Farinac.
Menoehine

qua puniri debebat carceratus: si verò non malitia, sed negligentia, non ita tamen crassa, quæ reputetur malitia, vt si carcerem apertum relinquat, tunc arbitrio iudicis, pro modo culpæ erit puniendus. Ita Farin. 1. p. praxis, q. 31. num. 1. 3. 8. 9. & 13. Menoch. de arbitr. lib. 2. casu 302. num. 2. 7. & 11. quem vide toto illo casu, quia declarat, in quibus casibus excusetur custos, si carceratus aufugiat. Et aduertit Farin. loc. cit. nu. 14. quòd custos carcerum tenetur non solum de dolo, & lata culpa, sed etiã de leui, & leuissima; sed Regulares, qui pro carcerum custodia mercedem non recipiunt, sed solum ad id obedientia Prælati astringuntur, non putò teneri de culpa leuissima, sed solum de lata, & leui; atque ita solum puto, propter has culpas posse à Prælato puniri: Et solum puto dictos custodes mortaliter peccare, quando ipso forum malitia, vel lata culpa, seu crassa negligentia reus aufugit. Et num. 26. notat Farin. quòd in specie tunc custos dicitur fuisse negligens culpa lata, quando carceratus per ostium, quod reperit apertum, aufugit; & quòd non est sine culpa, quando eripiendo clauem ab ostio, non præuidet, an sit reueratum, vel apertum. Aduerte etiam, quòd si custos carceris committat alteri carcerum custodiam, si culpa istius subcustodis ab ipso electi reus fugit, tenetur de culpa illius custos ipse principalis; nam tunc, quia mala electio est in culpa, idè ipse tenetur de culpa sui substituti; secus autè, si substitutus fuisset electus à iudice, nam tunc cessat ratio malæ electionis. Ita Far. loc. cit. nu. 49. & 57. Quare consultum est, vt custodes carcerum, quando nõ possunt propter aliquod impedimentum, illorù curam habere, seu non possunt carceratis solitam refectionem per se ipsos deferre, vt petant à Superiore, cuiusnam relinquendæ sint clauis carceris, aut per quemnam illis deferendum sit, quod comedant. Et denique num. 131. dicit idem Farin. quòd custos carcerum excusatur à culpa, & negligentia, quando facit id in carceribus custodiendis, quòd fieri solitum est per alios custodes.

5. Noto 5. quòd custos carceris non debet permittere, quod aliquis carceratum alloquatur, vel ad eum afferat literas, vel nuncios; quòd si permittat, quando carceratus detinetur propter aliquod graue delictum, aut quando Superior id illi vetuit, omnino peccat mortaliter, & potest puniri arbitrio Superioris; & idem est, si ipse per se amicorù precibus, vel muneribus corruptus, dictas literas, vel nuncios deferat. Ita Farin. 1. p. praxis, lib. 2. cap. 31. num. 104. & 105. vbi id probat ex quadam constitutione Plj V. & ad id facit Clem. 1. §. Porro, de hæret. Et puto etiam, mortaliter peccare dictum custodem, quando non defert fideliter dictis carceratis illa, & sola fercula, quæ iubet Prælati V. G. si Prælati iubeat, quòd solum illis ferat panem, & aquam, ipse autem per compassionem ferat etiam pulmentum, & picstantiam; nam tunc impedit, vel iustam tormentum, vel iustam pœnam, & facit contra obedientiam Prælati in re graui, & impedit iustitiam, & facit contra commune bonum Religionis, cuius multum interest, ne delicta impunita remaneant. Ita Rodriq. tom. 2. qq. regul. quæst. 43. ar. 2. vbi ait, summum genus pietatis

Farinac.

Rodriq.

is esse in hac re esse crudelem; & in fine dicti artic. concludit, quòd quando dictis carceratis est in pœnam iustam impositum, quòd bis in hebdomada V. G. comedant panem, & aquam, peccant, & puto mortaliter, non solum custos, sed etiam alij quicunque Fratres, qui his diebus alios cibos ministrant. Et aduerte, quòd non est custodis carcerum, vel alterius cuiuscunque subditi, declarare, quòd carceratus ibi iniuste detinetur; sed ad hoc, vt legitime dicitur sit carceratus iniuste detineri, debet id euidenter constare, ita vt nulla tergiversatione possit dicta carceratio excusari; quòd est valde difficile, & in dubijs temper præsumendum est pro parte Superioris, & sic illi obediendum, nisi etiam manifestè constaret de inimicitia illius cum carcerato; nam tunc facilius constare posset de euidentia iniustæ carcerationis.

6. Noto 6. quòd in omnibus Conuentibus debent construi carceres, aut saltem in qualibet Prouincia ad castigandos reos; & sunt pessimi regimini rei illi Superiores qui id negligunt; immò mortaliter peccari puto, arg. cap. Abbat, 18. quæst. 2. & cap. Si clericos, de sent. excomm. in 6. & docet Aldrete de discipl. tuend. lib. 1. cap. 10. num. 1. & statuitur expresse in decretis sacre Cong. Concilij de apostatis, & eiectionis, quæ refero tom. 2. nostr. priu. in const. 10. Urbani VIII. §. 4. vbi dicitur. Vnaqueque Religio priuata habeat carceres in qualibet saltem Prouincia.

CAP. V.

De forma ferendi censuras.

FRATER Iustus, &c. Ordinis N. & in Prouincia N. minimus Corrector Prouincialis. Cum Fratrem Obstinatum de Rebellibus Ordinis nostri Sacerdotem primò, iterum, tertio, ac etiam quater ad conuincendam malitiam legitime monuerim, vt ad rationem de quibusdam, quæ nos cognoscere oportebat, coram nobis reddendam compareret, seu, vt ab ingressu domus Margaritæ de Senis desisteret, seu, vt pallium Fratri Homobono de Canutis restitueret, ipse verò huiusmodi nostrum contempserit expleve mandatum. Idcirco, ne parùm humilibus prodesse videatur obedientia, si contumacibus nihil obsit præceptorum contemptus, auctoritate Dei Omnipotentis Patris, Filij, & Spiritus Sancti, necnon Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, omniumque Sanctorù auctoritate, eundem Fratrem N. eius sic exigente contumacia, his scriptis excommunicamus; ab officio, seu beneficio suspendimus, seu interdiciamus, tamdiuque (si excommunicauit) ipsi vitandum denunciamus, quousque nostrum perfecerit mandatù, vt Spiritus eius in districto iudicij die saluus esse mereatur. In quorum fidem, &c. Datum, &c. Frater Iustus, &c.

1. Noto

1. Noto i. quod antequam feratur censura, debet necessariò præcedere monitio; cap. *Sacro*, cap. *Contingat*, el. 2. de sent. excom. cap. *Romana*, cap. *Statutum*, eod. tit. in 6. cap. *Reprehensibilis*, de appell. cap. *Indignè*, 12. q. 2. vbi Doctores communiter, Suarez tom. 5. in 3. p. disp. 3. sect. 8. num. 2. Coninck de cens. disp. 13. dub. 9. num. 79. Sayrus de cens. lib. 1. cap. 12. num. 5. Chokier de Confer. eccles. p. 2. q. 79. num. 2. Et ratio est. Quia censuræ solùm feruntur ad inobedientes reducendum; cap. *Cum medicinabilis*, de sent. excom. in 6. Quare si infirmus potest leuioribus remedijs curari, non est cur adhibeantur grauiora. Vnde inferunt Sor. in 4. d. 22. q. 1. art. 2. concl. 3. Nau. in manual. cap. 27. num. 8. Auila de censur. p. 2. cap. 5. disp. 1. dub. 7. conclus. 4. & 5. quod omisso dictarum monitionum est peccatum mortale, contra Canones in materia graui.

2. Noto 2. quod in censuris, quæ feruntur à iure, aut per statutum, seu ordinationem Prælati pro peccatis futuris, non est necesse, quod præcedat monitio. Nam statuta ipsa, seu ordinationes, aut leges per se continuò omnes moneant, vt metu pœnæ caueant peccata ita prohibita. Suarez cit. à num. 3. Coninck num. 77. Sayrus num. 6. Angel. verb. Excomm. 2. §. 1. Sylu. eod. r. num. 13. Auila loc. cit. dub. 10. vers. *Ex dièlis facilè*.

3. Noto 3. quod ad hoc, vt ista monitio sit canonica debet esse trina, Barb. in cap. *Sacro*, de sent. excom. num. 6. vers. *Tertius quando*, Nau. loc. cit. num. 10. Mir. tom. 2. Man. q. 35. art. 3. concl. 4. cap. *Romana*, cap. *Constitutionem*, de sent. excom. in 6. Et in hac trina monitione reus debet nominatim exprimi. Et debet fieri, aut tribus vicibus diuersis, aut vna vice pro tribus, cum aliquorum dierum competentis intervallo iudicio prudentis. Chokier cit. nu. 13. Coninck nu. 79. Sayrus nu. 32. Suarez sect. 9. num. 2. & habetur in dicto cap. *Constitutionem*.

4. Noto 4. quod hæc monitio debet fieri nomine iudicis; nam debet esse talis, quod si reus non pareat contumax, & inobediens existat, quod esse non potest, nisi admonitio Superioris auctoritate sit facta. Ita Suarez. tom. 5. in 3. p. disp. 3. sect. 11. num. 1. Coninck loc. cit. vers. *Secundo*. Item debet fieri immediatè ipsi reo; nam reus non potest dici contumax; nisi personaliter admoneatur. Ita Henriquez lib. 13. cap. 17. §. 3. Couarr. in cap. *Alma mater*, p. 1. §. 9. num. 4. Suar. loc. cit. nu. 4. Quod si fieri illi immediatè non possit, quia latitat, fiat in publico loco V. G. in choro, vel in capitulo, aut refectorio. Et ratio est. Quia hæc admonitio tendit ad correctionem, quam, si quis nolit audire, iam pro contumaci habetur; ac proinde iusta in illum ferri potest censura. Ita Sayrus de cens. lib. 1. cap. 12. num. 12. Suarez loc. cit. Chokier de Confer. eccles. p. 2. q. 79. num. 4. Item debet hæc monitio fieri coram personis idoneis, per quas possit probari, si necesse fuerit; cap. *Sacro*, de sent. excom. Petrus Greg. lib. 4. decret. tit. 16. de sent. excom. cap. 6. Filliuc. tom. 1. tract. 11. cap. 4. num. 101. Non est tamen necesse, quod hæc monitio in scriptis fiat, quia lex id non dicit, sed sufficit, quod fiat coram testibus, ad hoc,

vt probari possit, vt dixi. Ita Suarez loc. cit. num. 2. Sylu. verb. excom. 1. num. 12. Filliuc. cit. Item debet fieri sub comminatione censuræ, quæ est feriendus monitus, si non compareat; nam alioquin non poterit iudicari contumax; qui enim simplici monitione non mouetur, mouetur audita comminatione grauissimæ pœnæ. Atque ita colligitur ex Trident. sess. 25. cap. 3. de refor. & ex cap. *Nemo Episcoporum*, 11. q. 3. Coninck de cens. disp. 13. dub. 9. num. 80. vers. *Quarò debet*. Vide pro hic dictis Palud. in 4. d. 18. q. 8. art. 7.

5. Noto 5. quod, quando contumacia est notoria, canonica monitio non est necessaria, iuxta gloss. in cap. *Manifesta*, 2. q. 1. Llamas p. 1. meth. cap. 9. §. 23. Couarr. in cap. *Alma mater*, p. 1. §. 9. nu. 6. & probant ex cap. *Illud*, de cleric. excom. min. Secus tamen est, si solùm notorium sit peccatum, non contumacia, quia tunc præcedere debet monitio, vt Couarr. loc. cit. & Henriquez lib. 13. cap. 17. §. 3.

6. Noto 6. quod dicta monitio non est ita de essentia, vt si omittatur, censura sit nulla, vt probat sufficienter cap. *Romana*, de sent. excom. in 6. & docent Sor. in 4. d. 22. quæst. 1. art. 2. concl. 3. vers. *Quod si sciscitoris*; Coninck de censuris disp. 13. dub. 9. num. 81. Filliucius tom. 2. tract. 11. cap. 4. num. 104. Suarez de cens. disp. 3. sect. 12. nu. 2. Henriq. loc. cit. fine; Auila de cens. p. 2. cap. 5. disp. 1. dub. 9. Gutier. can. q. lib. 1. cap. 4. num. 4. Sayrus de cens. lib. 1. cap. 12. num. 26. Couarr. loc. cit. num. 7. Barbosa in cap. *Romana* cit. num. 21. & in cap. *Sacro* num. 5.

7. Noto 7. quod ad dictas monitiones faciendas tenentur etiam Prælati regulares. Ita Syluester verb. Excom. 1. num. 14. Sayrus loc. cit. num. 21. 22. Nauar. in man. cap. 27. nu. 8. Auila loc. cit. dub. 8. qui addit, quod ad id non habent priuilegium Mendicantes. Sed Gabriel in 4. dist. 8. quæst. 2. art. 2. conclus. 7. & Llamas 1. p. meth. cap. 9. §. 23. dicunt, hanc trinam monitionem apud Regulares non esse in vsu. Et quando aliquis actus non est in vsu, quod non incurrat pœnam, neque culpam illi contrafaciens, dicunt Sylu. & Nau. loc. cit.

8. Noto 8. quod forma dictarum monitionum potest esse talis. *Fr. &c. Prouincialis Ordinis N. in Prouincia N. Vi presentium monemus Fratrem N. Ordinis nostri professum, vt intra terminum sex dierum, à die huius monitionis nostræ incipiendorum, quorum duos pro 1. duos pro 2. & reliquos pro 3. &c. ultimo termino peremptorio, ac monitione canonica assignamus, restituat Fratri N. librum, quem ab eo abstulit. Quod si infra dictum tempus nostris non obedierit mandatis, ex nunc ipsum excommunicatum, seu suspensum, &c. declaramus. In quorum fidem, &c. Datum, &c. Seu potest aliter hoc pacto, videlicet. *Fr. &c. Tenore presentium precipiendo mandamus Fratri N. vt statim, habito presentis precepto, compareat coram nobis in camera audientiæ nostræ in Conuentu Iesu Mariæ Genue, ad nostris standum, & parendum mandatis, pro nonnullis concernentibus interesse officij nostri, sub pœna suspensionis ab officio in casu inobedientiæ. In quorum fidem, &c.**

Suarez.
Coninck.
Sayrus.
Chokier.

Sotus.
Nauarrus
Auila.

Suarez.
Coninck.
Sayrus.
Angelus.
Syluester.
Auila.
Barbosa.
Nauarrus
Miranda.

Chokier.
Coninck.
Sayrus.
Suarez.

Henriq;
Couarrus.

P. Gregor.
Filliucius.

Suarez.
Syluester.

Coninck.
Paludana.

Llamas.
Couar.

Henriq;

Sotus.
Coninck.
Filliuc.
Suarez.
Auila.
Gutierrez.
Sayrus.
Barbosa.

Syluester.
Nauarrus
Gabriel.
Llamas.

9. Noto 9. quòd censura debet ferri in scripto, in quo causa, propter quam fertur, in indiuiduo exprimitur; quòd quidem scriptum, si à reo intra mensem requiratur, debet ei authenticum tradi, idest, manu Superioris censuram ferentis subscriptum, sub pœna contrafacientibus suspensionis per mensem ab ingressu Ecclesiæ, & à diuinis officijs. Ita habetur in cap. 1. de sent. excom. in 6. Quas condiciones declarant Suar. tom. 5. in 3. p. disp. 3. sect. 13. & Sayrus de cens. lib. 1. cap. 13. à num. 4. Quare dicunt Nau. loc. cit. & Auila p. 2. c. 2. disp. vnic. dub. 3. quòd solo verbo temerè ferens excommunicationem, peccat mortaliter. Excusantur autem à pœna, & à culpa, qui solo verbo excommunicant propter aliquam iustam, & urgentem causam, vt ait Auila loc. cit. Nec censura solo verbo prolata absque scripto, erit ob hoc nulla, vt constat ex dicto cap. 1. de sent. excom. in 6. & docent Suarez loc. cit. num. 11. Filliuc. tom. 2. tract. 11. cap. 4. num. 109. apud Regulares istam conditionem non esse in vsu dicunt P. Greg. & Llamas cit. nu. 7. & Leo X. illis concessit, quòd non tenerentur proferre censuras in scriptis, vt refertur in comp. priu. Mendic. verb. Excom. §. 7. & dicunt Rodriq. tom. 2. qq. regul. q. 59. ar. 3. Auila loc. cit. cap. 5. disp. 1. dub. 8. Tambur. de iure Abbatum, tom. 2. disp. 14. q. 1. num. 2.

Suarez
Sayrus
Nauarrus
Auila

Filliucius.

Rodriguez
Auila
Tambur.
Paludan.

10. Aduertit autem Palud. in 4. dist. 18. q. 7. ar. 3. conclus. 10. quòd pœnas positas in dicto cap. 1. de sent. excom. in 6. non incurrit iudex, nisi quando suspendit aliquem ab illo actu, qui suo iure competit ipsi suspensio; nam si suspendit ab actu, qui iudici competit, non eas incurrit, etiam si sine scripto, & monitionibus suspendat; quia talis non est propriè suspensio, sed inhibitio. Quare si Prælatus, cuius auctoritate Fratres approbantur ad confessiones audiendas, aliquem sic approbatum suspendat sine scriptis, & monitione, nullam pœnam incurrit, quia sicut nudo verbo talem potestatem dedit, ita æqualiter potest eam auferre. Imò addit Palud. quòd solo verbo potest eos etiam suspendere ab audiendis secularium confessionibus, quia licet talem facultatem habeant Regulares à Papa, habent tamen, mediante Prælato: quam doctrinam sequitur Sayrus lib. 1. de cens. cap. 8. à num. 18.

Sayrus.

11. Et aduerte hic etiam, quòd suspensio potest ferri propter delictum præteritum, & tunc non requiritur monitio; cap. Tam literis §. Archiepiscoporum, de test. Et potest etiam ferri propter delictum futurum, & tunc requiritur monitio, quia non potest constare de contumacia, nisi priùs moneatur. Filliuc. tom. 1. tract. 17. cap. 4. num. 65.

Filliuc.

12. Noto 10. quòd in excommunicatione solemnè, quæ à solis Prælatis superioribus, iuxta cap. Debent, 11. q. 3. & Trid. sess. 25. de refor. cap. 3. pro re aliqua enormissima potest ferri, debent duodecim Sacerdotes Prælatum indutum amictu, stola & pluviali violacei coloris circumstare, tenentes omnes, & etiam Prælatus ipse, candelas in manibus ardentes, quas in conclusione excommunicationis projicere debent in terram, & pedibus conculcare. Et has candelas deinde esse extra ecclesiam projiciendas, tanquam sal infatuarum, docet Glossa in

dicto cap. Debent, ver. Conculcare. Sed ibi Turrecrem. ait, posse eas ad vsum communem redigi. Vide pro hoc puncto P. Greg. lib. 4. decret. tit. 16. cap. 6. in comm. lit. H. Couarr. in cap. Alma Mater p. 1. §. 8. num. 6. Sayr. de cens. lib. 1. cap. 15. à num. 1. Et formam huiusmodi excommunicationis vide in Pontific. Romano, tit. Ordo excommunicandi pag. mihi 459. Verùm infrascripta possunt Prælati regulares vt ad maximum terrorem incutiendum,

Turrecrem.
mata.
P. Gregor.
Conarruui
Sayrus.

CAP. VI.

De forma ferendi censuram excommunicationis solemnem.

RATER N. Prouincialis Ordinis N. in Prouincia N. Cum suadente Diabolo, duo aurei annuli &c. è digitis B. M. Virginis execrabili manu sublatis

sint; Nos ad effectum reuelationis 1. 2. & 3. cum debitis temporum intervallis, ignotum furem canonice monuimus, vt sub interminationis aeternæ pœna sublatis annulos, &c. quoquomodo restitueret; ipse autem, Diabolo cor eius indurante, eiusmodi nostras monitiones contempserit, nec restituere sublatis res illo modo voluerit. Idcirco Omnipotentis Dei, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, nec non Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, omniumque Sanctorum auctoritate, mediocritatisque nostræ ligandi, atque soluenti potestate, eundem furem cum complicibus, si quos habet, bonis omnibus Christianis communibus priuamus, atque à Christianarum omnium societate, sanctaque matris Ecclesiæ liminibus in celo, & in terra excludimus, ac separamus; excommunicatum etiam, ac anathematizatum esse decernimus; cumque Diabolo, & Angelis eius, atque omnibus reprobis in ignem aeternum damnatum pariter iudicamus; Vt propterea domi, atque extra sit maledictus; maledictus in ciuitate, & in agro, maledictus vigilando, & dormiendo, maledictus manducando, & bibendo, maledictus ambulando, et sedendo, maledicta sit caro eius, et ossa, à plâta pedis vsque ad verticem nõ habeat sanitatem. Veniat super illum maledictio hominis, quam per moysen in lege Filij iniquitatis Dominus promisit. Deleatur nomen eius de libro viuentium, & cum iustis non scribatur. Fiat pars, & hereditas eius cum Cain fraticida, cum Datan, & Abiron, cum Anania, & Saphira, cum Simone mago, & Iuda proditore, & cum eis, qui dixerunt Deo, Recede à nobis, semitam viarum tuarum nolumus. Peccet in die iudicij, deuoret eum ignis perpetuus cum Diabolo, & Angelis eius, nisi restituerit,

euertis, & ad emendationem venerit, Omnes respondent Fiat, Fiat, Fiat.

Nota, quòd cum supradicta forma vsus fuisset aliquando quidam Prælatus regularis pro enormissimo furto, statim fur apparuit, & furtum fuit restitutum.

CAP. VII.

De forma Citationis.

FRATER N. Ordinis N. in Prouincia N. Prouincialis. Dilecto nobis in Christo F. N. salutem in Domino. Etsi regulares personæ sub arctissimo paupertatis voto Domino famulantes nihil proprium, sed omnia in communi, tanquam nihil habentes, & solo Pastoris nutu, arbitrioque relinquenda, in terris possideant, non inde tamen cuiusuis esse putamus, quæ à Superiore alicui in vsum concessa sunt, sua quasi sponte, ac voluntate in totius communitatis præiudicium, ac perturbationem, quoquo modo distrabere ac vsurpare. Quin verò, si secus à quoquam attentari contingat, Prælati eiusdem, qui reipublicæ tutor, & procurator habetur, munus esse censemus, nihil non agere, & tentare, quò omnium, singulorumque indemnitati, ac saluti, prout in Domino conspiciat salubriter expedire, opportunè provideatur. Cum igitur superioribus diebus Fr. Simplicius de Ignaus coram nobis expositauerit librum sibi ad vsum concessum, ex industria te suffuratum esse, nec sapius obnixèque roganti reddere voluisse. Nos, qui indecens ualde, & contra naturam esse perspicimus, alterius incommodo suum commodum quemquam augere, ac locupletari, districte tibi præcipimus ac mandamus, ut, his nostris acceptis intra quindecim dierum spatium sublatum librum præfato Simplicio reddas, ac remittas. Quòd si eiusmodi librum in rem tuam, vel vsum conuenerit iure potuisse confidis, die 16. Martij huius anni, quam tibi peremptoriam assignamus, in hoc nostro N. Conuentu siue per te, siue per idoneum Procuratorem, causa sufficienter instructum, coram nobis volumus, ut compareas, ac te sistas eidem Simplicio de iustitia responsurus. Sin autem ad præfixum terminum comparere, atque adesse neglexeris, nos in præacta causa, ac negotio, quantum de iure concessum fuerit, procedemus. In quorum fidem, &c. Datum N. die 15. Februarij 1634.

CAP. VIII.

De eadem forma, quando iudex est delegatus.

FRATER N. Ordinis N. in Conuentu N. sacra Theologia Lector, & in causa, de qua infra, iudex delegatus. F. N. & c. salutem in Domino. Reuerendi admodum Patris Fratris N. huius prouincie N. Prouincialis eiusmodi exemplo literas noueris nos recepisse. Hic ponitur per extensum dictarum literarum tenor. Deinde subditur, Iussis ergo præfati adm. R. P. humiliter, ut fas est, obtemperare volentes, tibi supradicto auctoritate nobis hac in parte concessa, ac demandata præcipimus, ut eidem F. Simplicio (hic est pars offensa propter iniuriam, & c. ad cuius instantiam facta est delegatio, qui supponitur nominatus in literis delegationis) intra decem dies ab his nostris acceptis iussit, ac legitime pro sublato libro satisfacias. Quòd si eiusmodi librum, & c. ut in supradicta forma, vsque ad finem.

CAP. IX.

De eadem forma, quando reus se absentauit.

FRATER N. & c. Pastoralis officij debitum nos admonet, & inducit, ut ad eorum Religiosorum, qui Dei timore posposito, præcipuas Sanctæ Ecclesiæ gemmas, sacerdotes nimirum, ea, qua conuenit, reuerentia obseruare contemnunt, & in eos manus violentas ausu sacrilego inycere non verentur, effrenatam libidinem, atque audaciam, ne longius proreptat, comprimendam nostræ potestatis gladium exeramus. Cum nuper igitur Frater Simplicius de Finali nostri Ordinis Sacerdos, ac in N. Collegio Conuentualis coram nobis conquestus fuerit vulnus sibi in capite à Fratre Ardente de Iracundis Oblato die 18. Februarij anni 1634. in choro superiori præsentibus Fratre A. & Fratre B. pugione infictum, instanterque à nobis eiusmodi vulnus spectantibus, & contrectantibus petierit, ut sibi de iniustitia provideamus. Nos, qui cunctis ius, & iustitiam, ut decet, ministrare cupimus, neminemque suis inribus priuare, aut alias indebitè molestare eundem F. Ardentem illicò per P. F. N. præacti

tacti Collegij Correctorē iussimus inquirendū; ipse autem nobis renunciavit omnibus à se perspectis eiusdem Collegij cellis, atque officinis, inueniri minimè potuisse. Cum autem iussu nostro à P. F. N. præfati Collegij Procuratore per ciuitatem, & loca quibus eum immorari credi poterat, iterum perquisitus nequaquam inuentus sit, edicto hoc nostro, seu literis, quas in publico eiusdem Collegij refectorio coram omnibus Fratribus legendas mandauimus, eiusdemque valuis triū dierum spatio affigendas, præmemoratum Fratrem Ardentem citandum esse decreuimus, vt de facto citamus, ad personaliter in eodem Iesu Mariæ Collegio intra dies triginta (quos illi pro termino peremptorio assignamus) à die præfate citationis inchoandos, coram nobis comparandum in præacta causa de iustitia responsurum. Quòd si intra præfixum terminum comparere contempserit, contra illum, tanquam contumacem, & confessum, prout de iure, procedemus. In quorum fidem, &c. Datum, &c.

CAP. X.

De eadem forma breuiori, quando reus aufugit.

ANNO Domini 1634. die 18. Februarij. Hic in publico refectorio hora prandij Fratribus discumbentibus iussu, ac mandato R. Adm. P. F. N. Prouincialis &c. citatur F. N. ad se coram eodem Patre Prouinciali intra dies triginta, à præfenti die computandos personaliter comparandum, ac presentandum, ijs de quibus interrogatus fuerit legitime responsurus. Alias omnibus notum sit, contra ipsum, tanquam contumacem, & confessum, prout iuris fuerit, prædictum Patrem Prouincialem processurum. In quorum fidem, &c.

Speculator

1. Noto 1. quòd 1. citationis forma, quæ posita est cap. 7. ponitur à Specul. lib. 2. partic. 1. de cit. §. 5. num. 4. & desumitur ex cap. Tum ex literis, §. fin. de in integrum rest. & ex cap. Venerabilis, de dolo, & contum.

2. Noto 2. quòd citatio per literas debet continere nomen, cognomen, & officium citantis; nomen, & cognomen citati; causam, propter quam citatur; locum ad quem citatur; diem, ad quem citatur; & nomen illius, ad cuius instanciam citatur, & quòd per se, vel legitimè responsalè, & idoneum ad causam sufficienter instructam compareat, & an peremptoriè, vel non fiat citatio. Ita Specul. loc. cit. num. 1. Et aduerte, quòd citatio etiam in notorijs, & probatis criminibus est facienda; nam est de iure naturæ; Clem. Passo-

ralis, §. Caterum, de re iud. cap. Deus Omnipotens, 2. q. 1. Roderic. in resol. regul. resol. 44. num. 1. Glossa in extrau. Rem non nouam, de dolo, & contum. verb. Quis, quid, vbi. Et addit, quòd Papa aliter procedere non potest. Aduerte etiam, quòd non valet citatio, si non assignetur terminus competens citato ad comparandum; sicut enim citatio est de iure naturæ, ita etiam competens tempus ad respondendum, vt Portel in dub. reg. ver. Citatio num. 37. neque item valet citatio, si quis citetur ad locum, sibi non tutum, cap. Ex parte, de appell.

3. Noto 3. quando iudex non est ordinarius, sed delegatus, debet in citatione inferere de verbo ad verbum tenorem suæ commissionis. Specul. loc. cit. num. 2. Vide plura nu. 10.

4. Noto 4. quòd si reus se absentauit ita vt non possit sciri, vbi sit, tunc potest citari per edictum. Specul. loc. cit. §. 4. nu. 15. Menoch. de recuper. possess. remed. 8. à num. 102. Riccius p. 1. collect. 177. Barb. in cap. fin. de dolo & contum. num. 3. Gratian. discept. forens. to. 2. cap. 194. num. 9. Gutier. præct. Quæst. lib. 1. q. 133. num. 2. si verò reus vocatus se præsentare noluerit, registrata citatione in processu & notata etiam diligentia cursoris, habebitur tanquam confessus; leg. Eius qui delatorem, ff. de iur. fisc. vnde poterit à iudice ex officio procedente puniri, cap. 2. de confes. Ita Aretin. in præct. crim. v. 3. cap. 3.

5. Noto 5. quòd licet citatio rei sit de essentia iudicij, vt constat, modus tamen citandi videtur illi accidentalis. Vnde in hoc, dummodò essentia seruetur citationis, sunt seruandæ consuetudines singularum Religionum. In nostra, & credo etiam seruari in multis alijs, si reus sit absens, scribitur illi epistola per aliquem confidentem Superioris, proprijs manibus tradenda, qua ei præcipitur per obedientiam, nulla intimata causa specialiter contenta in processu contra illum, vt ad præsentiam Prouincialis V. G. veniat, quia habet tractare cum illo de aliquibus causis specialibus. Si verò reus sit præsens in eodem Conuentu per quemlibet Fratrem vocatur; vt veniat ad præsentiam Patris Prouincialis. Qui modus etiam seruatur in Religione Minorū, vt docet Spathar. de mod. corrig. regul. tract. 9. cap. 2. num. 2. Roderic. tom. 2. qq. reg. q. 17 art. 2. Roderic. resol. 44. num. 2. Aretin. in præct. crim. de reo cap. 2. vers. Obseruandum est tamen. Nunquam tamen potest reus haberi pro contumaci, & confessio, nisi illi terminus peremptorius assignetur, cum comminatione delicti confessi, vt in simili de cens. dixi hic supra, cap. 4. nu. 4.

6. Noto 6. quòd fuga delinquentis ante formatam inquisitionem, vel assumptas informationes probat semiplenè, & facit indicium ad torturam; nam arguit conscientiam delicti commissi. Fuga verò delinquentis post transmissam inquisitionem, vel informationes assumptas per officium iudicis non est sufficiens indicium ad torturam, quando causa est capitalis; secus autem, si causa non sit capitalis; nam tunc, si cum fuga adsit fama publica, facit indicium ad torturam, Galinus in compend. practicae crimin. Iulij Clari q. 21. vers. Secundo op-

ponitur.

Rodericus

Portel

Speculator
Menochius
Riccius
Barbosa
Gratianus
GutierrezSpathar.
Rodriguez
Rodericus
Aresinus.

Galinus

CAP. XI.

De forma instituenti Confessores Regularium.

RATER N. &c. Dilecto nobis in Christo P. F. N. Ordinis nostri Sacerdoti salutem. Vi presentium tibi per examinatores nostros ad hoc specialiter deputatos idoneo reperto, & per nos approbato, Fratrum nostrorum confessiones audiendi, ac penitentes, praterquam a casibus, & censuris nobis reseruat, absolendi concedimus facultatem. Te in Domino admonentes, ut, qua pro rebus huius sacramenti administratione per sacros Canones sancita fuerint, attentè perlegas, accuratèque obserues. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd confessorius electus à Prouinciali ad confessiones audiendas in vna Prouincia, non potest confessiones audire in alia; nam Prouincialis solùm habet iurisdictionem in sua Prouincia, & hoc redundaret in præiudicium Prouincialium aliarum Prouinciarum; & sic practicatur in nostra Religione. Ita ex Tabiena notat noster P. Vega 1. p. sum. edit. ital. cap. 62. casu 3.

2. Noto 2. quòd Clerici, qui habent proprium confessorium assignatum, non possunt confiteri de mortalibus alijs Confessorijs assignatis communiter pro Fratribus: nam assignationi illi generali pro omnibus derogatur per assignationem illam specialem Confessoris Clericorum, iuxta reg. 34. de reg. iur. in 6. quæ habet, quòd, *Generi per speciem derogatur*. Deinde, quid faceret illa specialis assignatio, si possent omnibus confiteri? 3. quia contraria opinio, quam tenet Diana 3. p. resol. tr. 2. resol. 5. multùm relaxat disciplinam regularem. Vnde puto, quòd confessorius audiens confessionem Clericorum, seu Oblatorum habentium confessorium assignatum, peccet mortaliter, & quòd confessiones sint nullæ defectu iurisdictionis, & quòd possit puniri tanquam confessiones audiens sine licentia. Atque ita semper practicari vidi in Religione nostra, & constat ex Corret. num. 99. quòd ad nouitios; & quoad alios patet ex Reg. num. 18. Et audio etiam id esse indubitatum in Religionibus obseruantibus. Atque ita tenet Portel in dub. regul. verb. *Nouitij absolutio*, num. 36. Innuit Suar. tom. 4. de relig. lib. 2. cap. 15. num. 7. Concedendi tamen sunt alij confessorij tempore reconciliationum, ut sanctè in Ordine nostro seruatur. Legendus est Peregrinus in additament. p. 3. quæsit. 8. &

9. ubi omnia argumenta Dianæ rejicit, & pluribus nostram confirmat sententiam.

* *

CAP. XII.

De forma, qua Prelatus regularis presentat subditum Episcopo, ad hoc ut eum approbet ad confessiones secularium excipiendas.

RATER N. &c. Presentium tenore, ac vi te presentatum per nostros Examinatores idoneum repertum, ad vtriusque sexus secularium confessiones in Diocesi N. audiendas, obrenta prius ab Ordinario approbatione, admittimus, ac deputamus; eundem Ordinarium humiliter, obnixèque rogantes, ut te presentata approbatione pro nostra Ecclesia necessitate dignari non dedignetur. In quorum fidem, &c.

CAP. XIII.

De eadem forma.

RATER N. &c. Christianæ vitæ disciplina moribusque probatos Sacerdotes, qui sua scientes curare vulnera, aliena non detegunt, medendis Christianorum ouium morbis præficiendis esse, tum communis salutis cura, tum verò pastoralis officij debitum monet, atque hortatur. Cum igitur te presentatum Patrem honestis moribus, peritia, scientiaque florere satis noscimus, idoneumque propterea censeamus, cui id muneris demandetur, Illustrissimo Archiepiscopo N. bis nostris literis presentamus, humiliter, obnixèque rogantes, ut te examinatorum eius testimonio, ac calculo dignum, idoneumque existimatum ad vtriusque sexus fidelium confessiones excipiendas, penitentesque absoluedos, ob Christianorum hominum Ecclesias nostras frequentantium consolationem, in sua Diocesi approbet, atque admittat. In quorum fidem, &c.

1. Queritur. An Parochus electus à Prelato regulari, ut inferniat Parochiæ annexæ monasterio, admissus ab Episcopo præuio examine ad curam dictæ Parochiæ iuxta formam traditam in Concilio Trid. sess. 25. de regul. cap. 11. possit à successore illius, qui eum admisit, de nouo pro administratione dictæ Parochiæ, examinari; quâdo scilicet pro serenitate suæ cõsciẽtiæ examinat alios simplices cõfessores? R. non posse, quia Trid. sess. 23. c. 15. de resor. expresse decernit, quòd habentes parochiale beneficium debent reputari idonei ad audiendas secularium confessiones, sed dictus Parochus habet

Tabiena
Vega.

Diana

Portel.
Suarez.

Peregrin.

habet parochiale beneficium, ergo per Concilium debet reputari idoneus, nec consequenter potest a successore Episcopo examinari, maior est certa, & eam docet Coninck. de Sacramentis disp. 8. dub. 7. num. 49. Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 28. sect. 4. num. 2. Layman. lib. 5. tract. 6. cap. 11. num. 1. vers. *Secundum qui*, Fagundez in 2. præcept. Eccles. lib. 7. cap. 2. num. 2. Et ratio est, quia hoc ipso, quod iudicantur idonei ad curam animarum exercendam, censentur approbati.

2. Aduertendum autem est, quod Concilium loquitur ibi vniuersaliter de omnibus habentibus parochiale beneficium, siue ij sint clerici seculares, siue regulares, aut enim generaliter, *Nullum etiam regularem posse confessiones secularium, etiam sacerdotum, audire, nec ad idoneum reputari, nisi aut parochiale beneficium, &c.* Cum enim supra negasset vllum Sacerdotem, etiam regularem, posse confessiones audire, volens hoc dictum limitare ait, *nisi &c.* Dicitio autem *nisi*, vt declarat Barb. de diction. dict. 217. num. 5. & 6. quando oratio negatiua præcedit, vt hic affirmat, & includit id omne, quod est negatum, vult ergo Concilium in sensu formali dicere, nullum Sacerdotem, neque regularem, neque secularem posse confessiones quorumcunque secularium, etiam sacerdotum, audire. Habentem autem Parochiale beneficium, siue is secularis, siue regularis sit, posse quorumcunque, etiam Sacerdotum, confessiones audire.

3. Quod verò, qui beneficium Parochiale obtinuit, non sit amplius examinandus à successore docet Panor. in cap. *Accepimus* de xtat. & qual. num. 3. & 6. Riccius 3. p. praxis resol. 192. nu. 2. & habetur expresse in dicto cap. *Accepimus*, ibi, *Quos à te, vel prædecessoribus tuis ordinatos fuisse constaret.* Et ratio est, quia Parochus eo ipso, quod parochiale beneficium obtinuit, habet ordinariam potestatem à Summo Pontifice. Ita Barbos. de offic. Parochi cap. 19. nu. 1. Layman lib. 5. tract. 6. cap. 10. nu. 3. & habetur expresse in Clem. Dudum, de sepult. §. *Verum*, vbi dicitur, quod Parochus de iure competit prædicare, & confessiones audire.

4. Quod autem Parochus ille regularis parochiale beneficium habeat, constat, quia habet curam animarum, hoc est ius, & potestatem conferendi Sacramenta in populo certis limitibus distincto, & ipsi commisso; Parochialem autem Ecclesiam, & Ecclesiam curam animarum habentem, ius canonicum aperte beneficium appellat, cap. *Extirpanda* sine, cap. *De multa* §. 1. de præb. cap. *Cum in cunctis* §. *Inferiora*, de elect. Ita Azor. instit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 1. q. 5. vers. *Nescio equidem* in med. Fagundez in 2. præcept. Eccles. lib. 7. cap. 2. nu. 40.

5. Obijcies 1. Concilium solum loqui de Parochis, qui habent Ecclesiam in titulum, quam tamen non habet ille Parochus regularis.

2. Quia illa Cura animarum, quam habet dictus regularis, non potest vocari beneficium, cum de ratione beneficii ecclesiastici sit perpetuitas, iste autem regularis est amouibilis ad nutum superioris.

3. Quia congregatio Concilij, quam refert

Fagundez in 2. præcept. Eccles. lib. 7. cap. 2. nu. 25. habet, quod confessores semel ab Episcopo præiudice examine approbati, non possunt ab eodem iterum examinari, possunt tamen a successore.

4. Quia Capellani, & coadiutores parochorum, vt videtur esse ille regularis, examinantur.

5. Quia si consuetudo alicubi obtinuerit, quod dicti Parochi regulares examinentur, examinari possunt.

6. Quia Sacra Congregatio Concilij die 28. Augusti 1628. declarauit Parochos approbatos ab antecessoribus tempore prouisionis Parochialium posse ab Episcopo iterum examinari, tam in visitatione, quam extra.

6. Ad 1. Dico, illum Parochum habere illam Parochialem in titulum, quia habet ius ministrandi Sacramenta in illo populo, & exigendi fructus tali administrationi annexos, & tenetur rationem suæ administrationis reddere. Ita Azor. instit. moral. p. 2. lib. 3. c. 26. q. 2. dicitur tamen communiter, non habere illam in titulum, sed solum iure administrationis, & Commendæ, quia cum proprium habere non possit, non facit fructus suos, sed quod recipit, vel exigit ratione dicti beneficii, tenetur tradere superiori illius Conuentus, qui illum alit, quod tamen non impedit, quominus dicatur habere illud beneficium in titulum, vt innuit Trid. sess. 14. cap. 10. de reform. Colligitur ex Azorio loc. cit. vers. *Sed sciendum est.* Et Garcia de benefic. p. 7. cap. 10. num. 40.

Ad 2. Verum quidem est, quod ille Parochus non habet illud beneficium perpetuum, sed hoc non obstat. Nam satis est, quod habeat eo modo perpetuum, qui ad rationem beneficii sufficiat; beneficii autem ratio non postulat, nisi vt ad certum, & finitum tempus non conferatur. Quod, verò beneficium detur ad tempus incertum, & infinitum, scilicet quoad illud reuocauerit superior, rationem beneficii non tollit, aut minuit; nam si superior voluerit, poterit illum Parochum per totam vitam in beneficium retinere. Huc accedit, quod perpetuum dicitur in iure, quod est potestate, & habitu perpetuum, vt docent Innoc. Hostien. Abbas, & Glossa in cap. *Clericos* de cohabit. cleric. & mulier. verb. *Perpetuam*. Adde, quod perpetuum iura vocant, quod certo tempore non finitur, ac terminatur, etiamsi detur ad nutum, & voluntatem superioris l. *Iuris peritos* ff. de excus. tut. Ita ipsdem verbis Azor. p. 2. lib. 3. cap. 26. q. 12. sed hoc beneficium non est ad certum tempus, nec certo tempore finitur, & est potestate perpetuum, quia potest superior illud in perpetuum tribuere; ergo est perpetuum eo modo, qui satis est ad constituendum beneficium ecclesiasticum. Et quod de essentia beneficii ecclesiastici non sit esse perpetuum Gra. de benef. p. 1. cap. 2. num. 66. Quia, inquit, beneficia regularia, de sui natura sunt manualia, & ad nutum amouibilia; & quod beneficia manualia sint verè beneficia, Azor. loc. cit. & Garcia loc. cit. nu. 69. Adde, quod sacra Congreg. Rit. 9. Aprilis 1637. declarauit, quod Parochus amouibilis Cathedralis in processionibus debet incedere cum capitulo dioc. Cathedralis supra Priores, & Plebanos, & Curatos Perpetuos

Coninck.
Suarez.
Layman.
Fagundez

Barbosa.

Panorm.
Riccius.

Barbosa.
Layman.

Azor.
Fagundez

Azor.

Garcia.

Innocent.
Hostien.
Abbas.
Glossa.

Azor.

petiōs beneficiatōs. Ita refert Barbof. in collect. bullar. verb. *Parochus* in fine. Ex quo colligo, quōd amouibilitas nihil officit, quo ad dignitatem dicto Parocho.

Ad 3. R. Illum Parochum non esse simplicem confessorum, sed esse Parochum habentē, prævio examine Episcopi, facultatem ordinaria auctoritate ministrandi, non solū Sacramentum pœnitentiæ, sed alia omnia Sacramenta. Vnde non valet argumentari à simplicibus confessoribus ad ipsum. Tum quōd isti Parochi solent accuratius examinari ab Episcopis, cum examinentur ad curam animarum, & eodem rigore examinatur, quo alij Parochi, tum quōd habent maiorem præminentiam, quam simplices confessores, & à minori ad maius non valet argumentum. Videatur Rodriguez tom. 1. quæst. reg. quæst. 36. art. 4. ubi habet, quōd iste Parochus habet beneficium Curatū.

Ad 4. R. Capellanum, seu Coadiutorem Parochi non esse beneficiarium. Tum quia non habet neque ius, neque titulum beneficij, sed solum functionem, & ministerium, Ita Abbas in cap. *De Rectore*, de Cleric. & grot. nu. 6. Azor, p. 2. lib. 3. cap. 2. q. 4. Qui addit, quōd neque etiā dicitur habere beneficium, etiam si sit adiutor cum iure, & auctoritate succedendi, quia tunc solū habet ius ad beneficium, non autem est in beneficio. Vnde non est mirum, cum beneficium Parochiale non habeat, quōd teneatur examini se subijcere.

Ad 5. Dico, quōd consuetudo, vt habeat vim, debet esse legitime præscripta, at contra regulares non præscribitur, nisi per spatium 40. vel centum annorum, vt dicit Rodriq. tom. 1. qq. regul. q. 36. art. 3. col. vltim. & penul. Et data dicta præscriptione, onus eam probandi incumbit asserenti, vt probat Mascard. de prob. concl. 1218. & in specie num. 6. Et insuper debet probare titulum, & bonam fidem, & possessionem dictorum annorum, vt habet Rodriq. loc. cit. ubi similem ferè casum decidit. Nec obstaret, quōd dicti Parochi sponte se subiecissent dicto examini; nam præterquam quod non est verisimile, quōd scientes se non teneri ad examen, voluerint illi se sponte subijcere, cum de nemine præsumendum sit, quōd sua iura iactare velit, cap. *Super hoc*, cap. *Sollicitè*, de renunc. spol. dicta spontanea exhibitio examini, non potuit iuri publico dictorū parochorum derogare, cap. *Si diligenti*, de foro comp. Adde quōd Romæ adest consuetudo, quōd dicti Parochi semel admissi, non amplius examinentur, etiam si noui creentur Pontifices, & noui eorum Vicarij.

Ad 6. Dico, illam declarationem non officere, nam vel intelligitur, quōd quando Episcopus prouidet alicui Ecclesie vacanti de aliquo Parocho in interim, quo illi proprius Pastor assignatur, iste sic pro interim prouisus decedente Episcopo, possit à successore iterum examinari, & est conformis alteri declarationi, de qua in argumento contrario 3. loc. proposito, & rationi, quia cum non habeat neque beneficium, neque titulum, nullum ius habet non se dicto examini subijciendi, & videtur, quōd ita debeat dicta declaratio intelligi, nam alioqui posset Episcopus successor omnes Parochos examinare contra Concilium Trid. &

DD. cit. nu. 3. quōd licet aliqui concedant putantes Concilium solū debere intelligi, quōd dicti Parochi non possint examinari ab eodem Episcopo, non autem, quōd non possint à successore, cum tamen consuetudo, quæ est optima legum interpres, cap. *Cum dilectus* §. *Dicitur de consuetudine*, semper sit interpretata, dictum locum Concilij, quōd dicti Parochi non possint, nec ab eodem, nec à successore examinari consuetudini standum est. Vel intelligitur, quōd possit Episcopus omnes Parochos tempore visitationis, vel extra examinare, & cum non faciat differentiam inter Parochos regulares, & seculares, non debet ordinarius successor eam differentiam facere, quōd si faciat, regulares grauat contra Clem. *Dudum*, de sepul. §. *per huiusmodi*.

CAP. XIV.

De forma instituendi Confessarium Ordinarium Monialium.

RATER N. & c. Dilecto nobis in Christo Patri F. N. & c. Et si Religiosis omnibus, ac Christi seruis cura nostræ demandatis pastoralis officij debito consule-

re, ac providere in Domino tenemur; præ cæteris tamen omnibus impolluta templi vasa, preciosasque margaritas, nostri Ordinis scilicet sanctimoniales, ac sponsas, quæ ne profano quoquam fascinentur obtutu, ætiori se se, abditiorique custodiæ manciparunt, singulari quodam nostræ circumspectionis auxilio, ac sollicita præsertim spiritualis Patris, seu Confessarij deputatione in via Domini decet confoueri, quo feruentius salutari pœnitentiæ pharmaco spiritualibus suis medentes languoribus, celestium contemplationi, ac purioris vitæ studio sine intermissione valeant desudare. Te igitur præfatum, de cuius vitæ, morumque integritate, prudentia itidem, scientia, atque peritia satis edocti sumus, cuique propterea spiritualis Christi sponsarum cura merito possit commendari, ordinarium Monialium nostrarum Conuentus Sancti N. Ciuitatis N. Confessarium eligimus, & constituimus: earundem Monialium, necnon secularium, si quæ in prædicto Monasterio extiterint, confessiones excipiendi, easque ab omnibus casibus, etiam nobis specialiter reseruatis, absoluedi, præfati insuper Monasterij clausuram, ad sacramenta illis in casibus vrgentis necessitatis ministranda, seruatis seruandis, ingrediendi facultatem tibi concedentes.

In quorum fir-

dem, etc.

Cap.

Rodriguez.

Abbas.
Azor.

Mascard.

CAP. XV.

De forma instituendi Confessarium
extraordinarium Monialium.

PATER N. Inter cæteras pa-
storalis officij nostri curas, illa
nos præcipue urget, ac fatigat,
per quam infirmioris sexus, gregi-
sque tenerioris Sæctimonialiū,
inquam, virginea perpetua castitatis laureola
sub Religionis nostræ iugo, altissimo famulan-
tium, saluti, spiritualique consolationi pro-
spicitur, ac pœnitentiæ onus, in quo hominum
conscientiæ religantur, suauius, & leuius
reddi posse arbitramur. Cum igitur ex Sacri
Tridentini Concilij decreto idoneum Confes-
sorem extraordinarium Monialibus nobis su-
biciatis quotannis offerre, atque exhibere teneamur,
quo eadem Christi sponsæ Sacramen-
tali pœnitentiæ medicina indigentes liberius
malis suis mederi, ac Diaboli laqueos valeant
euitare; idcirco te præmemoratum Patrem,
cuius iam pridem honestos mores, prudentiam,
atque doctrinam experti sumus, extraordinari-
um Confessorem Monialium N. Ciuitatis
N. facultatem quoque easdem ab omnibus
casibus, & censuris nobis reseruatis absol-
uendi tibi concedentes, eligimus, ac deputa-
mus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd in qualibet Prouincia debent
constitui per Capitulum prouinciale ad minus
tres Patres graues, & periti, quorum officium
sit examinare Prædicatores, Lectores, Confes-
sores, ac etiam promouendos ad quoscunque
ordines, priusquam à Prælatis approbentur ad
præfata munera exercenda. Ita statuitur in
const. 10. Urbani VIII. §. 54. tom. 2. nostr. priu.

2. Noto 2. quòd Episcopi propriè non dant
licentiam Regularibus cõfessiones audiendi, sed
solum approbant personam, & iudicant, quòd
talis persona regularis, quæ illis præsentatur,
est idonea ad Sacramentum pœnitentiæ mini-
strandum, qua approbatione stante, illicò Papa
illis facultatem facit dictum Sacramentum mi-
nistrandi. Ita colligitur ex Trident. sess. 23. de
refor. cap. 15. ibi, idoneus iudicetur, & approba-
tionem, &c. non dicit Concilium, quòd debeant
obtinere licentiam, sed solum approbationem,
vt latè probo tom. 1. nostr. priuil. in const. 2.
Sixti IV. num. 44. & in addit. ad dicta priuile-
gia, cap. 2. num. 2.

3. Noto 3. quòd in Clem. Dudum, de sepult.
§. Statuimus decernitur, quòd Regulares appro-
bandi ab Episcopis ad confessiones excipien-
das, debent à suis Prælatibus illis præsentari per
se, vel per idoneos Fratres, seu etiam per litem-
ras testimoniales dictorum Prælatorum (vt
modo est in vsu) humiliterque ab iis petere, vt
dictos sic præsentatos ad dictas confessiones exci-
piendas admittant. Quare anto omnia debent
Episcopi à regularibus se exponètibz pro ap-

probatione ad confessiones, petere dictas litem-
ras testimoniales præsentationis, quando perso-
naliter non præsentantur per suos Superiores,
vel per alios Fratres idoneos de eorundem Su-
periorum commissione. Cum enim Regulares
non possint examinari ab Episcopis, nisi super
sufficienti literatura, vt dixi to. 1. priu. in const.
26. Leonis X. num. 8. & idoneitas morum po-
tissimè requiratur in his, qui debent munus cõ-
fessarij obire, primum probat Episcopus per
examen, secundum supponit ex literis testimo-
nialibus Prælatis, vel præsentatione personali.
Quare improbanda omnino est illa praxis all-
quorum Episcoporum, qui absque dictis literis,
vel præsentatione Regulares idoneos repertos
quoad literaturam approbant ad dictas confes-
siones excipiendas; nec ego eos absoluo à pec-
cato mortali; faciunt enim contra dictam Clem.
in re graui.

4. Noto 4. quòd Confessores Monialium, tam
ordinarij quam extraordinarij post const. Gre-
gorij. XV. §. 4. quam habes tom. 2. nostr. pri-
uil. in constit. eius 2. non sufficit, quòd solum
sint approbati à Prælatis regularibus quibus
dictæ Moniales subiectæ sunt, sed præterea de-
bet approbari, & idonei iudicari ab Episcopis,
in quorū diocesis dictæ Moniales existunt.
Possuntque Episcopi monere Prælatos regula-
res, vt dictos Cõfessarios Monialiū iam appro-
batos, ex causa rationabili ipsis Episcopis benè
nota amoueant. Et in casu, quo non amouerint,
possunt Episcopi, quoties, & quando opus esse
iudicauerint, per se ipsos amouere. Et aduerte,
quòd super dicta cõstit. factæ sunt à sacra Cong.
Concilij diuersæ declarationes quoad huc pun-
ctum, quas habes loc. cit. post dictam constitu-
tionem. Et in primis, quòd Regulares ab Episcopis
generaliter approbati ad excipiendas secu-
larium confessiones, nõ censentur approbati
ad excipiendas confessiones Monialium, sed
ad hoc indigent speciali approbatione. Nec
approbati ad audiendas confessiones Monia-
lium vnus Monasterij, possunt audire confes-
siones Monialiū alterius Monasterij, licet sint
eiusdem Ordinis. Similiter Confessores ex-
traordinarij pro vna vice ab Episcopo appro-
bati, non possunt pluries in vim dictæ appro-
bationis huiusmodi Monialium confessiones
audire, sed toties approbari debent, quoties
casus approbationis contigerit. Dixi tamen in
tomo 3. priuil. regul. cap. 4. num. 4. quòd secun-
dum probabilem opinionem tempore iubilæi
Confessarius approbatus ad confessiones secu-
larium audiendas, poterit Monialium con-
fessiones audire, eisque munus absolutionis
impendere, licet non sit specialiter deputatus.

5. Et aduerte etiam, quòd ad Confessorem
extraordinariū, qui ex decreto Concilij Trid.
Monialibus assignatur, tenetur quilibet Mo-
nialis accedere, cui tamen liberum est illi sua
peccata confiteri, vel non confiteri. Ita ordi-
natum est in quibusdam ordinationibus factis
à Congreg. Regul. anno 1589. & anno 1592. vt
refert Piascius in praxi Episc. p. 2. cap. 3. pag.
mihi 207.

6. Aduerte etiam, quòd dictus Confessa-
rius extraordinarius potest ab Episcopis depu-
tari Monialibus Regularibus subiectis, vigore
Trid. sess. 24. de regul. cap. 10. etiamsi sit al-
te riu

Barbosa.

terius Ordinis, vt resoluit Barbosa de potest. Episcopi, p. 2. alleg. 25. num. 48. Quod tamen intellige, si præfata Moniales petant, vel quia nolit earum Prælatum talem Confessarium deputare, vel quia deputato ipsæ nolint confiteri; nam hoc est priuilegium, quod inuitum non confertur, & expressè habet Trid. loc. cit. ibi, *Bis, aut ter in anno offeratur.*

7. Noto 5. quòd per illam clausulam positam in cap. 13. *Seruatis seruandis*, intelligitur; quòd prædictus Confessarius tenetur seruare omnes constitutiones Episcopi, & etiam Conuentus, si quæ sint institutæ pro recta administratione sui muneris.

CAP. XVI.

De forma confirmandi Vicarium electum loco Correctoris defuncti.

FRATER N. Ordinis N. in Prouincia N. Prouincialis. Dilectis nobis in Christo Patribus, & Fratribus nostri Conuentus S. N. de Sarzana salutem, ac perennem benedictionem. Ad excolendam Christi Domini vineam, meritis licet imparibus, vocati, ijs libenter annuimus, ac nostra potestatis robur propensius adijcimus, per quæ adsciti nobis eiusdem vineæ operarij, & concussodes in suscepta culturæ officio magis, magisque valeant stabiliri, & consoueri. Cum propter obitum igitur venerandæ memoriæ P. F. N. Conuentus vestri olim Correctoris, eiusdem Conuentus Correctoriatu vacante, vos Fratres locales inibi, & vocales, ad quos præfata electio, iuxta nostras constitutiones, pertinebat, legitimè, vt per vestras singulorum syngraphis ob signatas literas nobis innotuit, congregati, in præfati Conuentus Vicarium P. F. N. virum pietate non minus, quàm literis conspicuum elegeritis, necnon, vt electionem huiusmodi confirmaremus humiliter, obnixèque à nobis petieritis. Nos attendentes omnia in præfata electione requisita iuxta Canones, & Constitutiones, seruata fuisse, eandem, nostrorum Collegarum accedente consensu, duximus esse confirmandam, vt de facto his nostris literis laudamus, approbamus, & confirmamus. Prædicto insuper sic per vos electo Vicario omnè in spiritualibus, & temporalibus auctoritatem largientes, qua huiusmodi Vicarij solèt, & debent, perfrui, atque gaudere. Omnibus itidem, ac singulis eiusdem Conuentus Patribus, & Fratribus inibi, tam in præsentiarum commorantibus, quàm impostèrum, eius durandè officio, commemoraturis, in virtute San-

ctæ obedientiæ præcipientes, vt debitum illi honorem, atq; obedientiam, tanquam suo legitimo Superiori præstent, ac exhibeant. In quorum fidem, &c.

CAP. XVII.

De forma confirmationis Correctoris Romani.

FRATER N. Ordinis Miniorum Generalis. Venerandis Patribus, & Fratribus nostri Conuentus S. Andreæ de Fratris sal. Ex vestris literis singulorum subscriptis chirographo cognouimus die 29. Septembris anni præsentis in capituli locum, vt mos est, pro præfati Conuentus Correctore eligendo vos conuenisse, necnon, seruatis seruandis, venerabilem P. F. N. virum sanè literarum non minus splendore, quàm morum probitate illustrem vnanimi consensu elegisse. Quam porro electionem, vt confirmaremus, instanter, atque humiliter poposcimus. Nos attendentes omnia, quæ de iure, & more fieri, & seruari debent, in præfata electione gesta, ac seruata fuisse, eam de nostrorum Collegarum consilio, & assensu confirmamus libenter, & approbamus, prædictumque Patrem à vobis electum in præfati vestri Conuentus Correctorem vobis damus, & concedimus, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti Amen. Omnem præterea auctoritatem, tam in spiritualibus, quàm in temporalibus super eiusdem Conuentus personis, ac bonis, quàm alij Correctores sic electi, & confirmati, tam de iure, quàm de approbata consuetudine habere consueuerunt, eidem largimur; omnibus, & singulis in præfato Conuentu constitutis, & constituendis Patribus, ac Fratribus in virtute Spiritus Sancti præcipientes, vt prædicto Correctori à nobis sic confirmato, in omnibus, quæ Dei cultum, &

Regulæ obseruantiam concernunt promptè obediant, illique debitum honorem, & reuerentiam exhibeant, ac persoluant.

In quorum fidem,

&c. Datum

&c.

CAP. XVIII.

De forma confirmationis Prouincialium.

RATER N. Ordinis N. Generalis indignus. Charissimis in Christo Patribus, & Fratribus Prouinciæ nostræ N. salutem, atque spiritus sancti benedictionem. Vestras proximè super canonica vestri Prouincialis, suorumque Collegarum à singulis præfatis capitulantibus unanimiter, seu canonicè, (si non fuerunt vnanimè) legitimè, ac pro more, loco, & tempore die penultima Septembris proximè præteriti, in prouinciali uestro celebrato capitulo, habita electione, proprio singulorum capitulantium chirographo obsegnatas litteras, accepimus; maximaque sumus lætitiæ affecti, quòd communi bono, diuini cultus incremento, necnon regulari obseruantia tam egregiè per vos consultum fuerit, ac prouisum, nostræque tandem expectationi, atque desiderio cumulatissimè satisfactum. Quandoquidem R. A. P. F. N. virum eximia pietate, eximia prudentia, ac doctrina, præclaris, ingeniique moribus collucentem, in tractandis rebus versatum, in administrando solertem, omnique tandem virtutum genere coruscantem in benemeritum prouincialem cooptastis, ac elegistis. Cuius quidem electionem, ut nos, tanquam sublimiores potestates, quibus inferiores ordine subduntur hierarchico, benedictione nostra, atque auctoritate confirmare, approbareque dignemur, obnixè postulastis. Nos igitur attendentes, quicquid iuris humana potest conditio, tam exactè in ea obseruatum fuisse, ut quòd electioni obesse queat, nec in ipsa electione, nec in eligentibus, seu electoribus aduertere quicquam potuerimus, de auctoritatis ac potestatis nostræ Plenitudine, necnon de venerabilium nostrorum Collegarum consilio, & assensu, harum serie, ac tenore electionem præfatam approbamus, & confirmamus, ac benemeritum Prouincialem R. A. P. F. N. eiusque Collegas venerabiles Patres Fratres N. N. N. quos pariter confirmamus, vobis damus, ac concedimus. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen. Prædictis omnibus, ac singulis omnimodam officij sui, iuxta Regulæ nostræ constitutionum, priuilegiorumque indulta, & præcepta, liberè

exercendi facultatem tribuentes; Vniuersis præterea, ac singulis præfate nostræ Prouinciæ Patribus, & Fratribus nunc, & pro tempore existentibus in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub excommunicationis maioris lata sententiæ pœna præcipientes, ut eidem Patri Prouinciali in omnibus ad Dei honorem, eorumque professionis institutum pertinentibus humiliter, promptequè obediant, ac subijciantur. In quorum omnium fidem, & robur præfentes, nostræ, collegarumque nostrorum manibus subscriptas, maiorisque officij nostri sigillo munitas dedimus. Romæ in Conuentu, &c.

1. Noto 1. quòd ad confirmationem non requiritur certa forma, sed sufficit quodcunque dictum, aut factum, quo Superior, ad quem pertinet confirmare, declarat voluntatem suam confirmandi. Vnde si Superior sit præfens electioni, & eam factam voce approbet, nulla alia scriptura requiritur; similiter, si electus ad confirmatorem accedat, & hic illi dicat, Gaudeo tua electione, vel illum amplectet, seu benedicat, vel ei det locum illius Superioritatis, seu faciat, ut subditi illi manuum de osculatione obedientiam promittant, nihil aliud requiritur, cum tunc confirmasse censetur; vbi enim verba non sunt de substantia, non minùs valet factum, quàm verba, ut docet Panor. in cap. Ecclesia vestra el. 1. de elect. num. 3. Atque ita docent Sigism. de elect. dub. 46. num. 5. Lauor. de elect. tit. 4. cap. 25. num. 63.

2. Noto 2. quòd Generales omnium ferè Religionum statim ac electi sunt, censentur confirmati per priuilegia illis concessa, ut dicit Sigism. loc. cit. dub. 46. num. 3. & de nostro Generali constat ex const. 2. Iulij II. §. 1. & habetur in cap. Paulæ num. 23. vnde statim suū officium exercet, verùm quidem est, quòd si extra Romam fiat electio, consuetum est, ut antequam incipiat Religionem visitare, accedat ad deosculandos pedes Sanctissimi, ab eoque benedictionem petat. Idem fit, cum electio celebratur Romæ, sed tunc accedunt ad dictum Papam omnes capitulantes processionaliter cum omnibus alijs Fratribus, qui tunc Romæ reperiuntur, quasi illi præsentantes electionem factam, suamque benedictionem, & approbationem petentes; quæ praxis seruatur etiam ab alijs Religionibus, præsertim quando Capitulum celebratur Romæ. Si tamen electio fiat in Hispania V.G. & priùsquàm Romam petat, velit illas Prouincias visitare, bene potest; quia, ut dixi, iam est confirmatus. De Prouincialibus autem maior est difficultas, an statim electi habeant administrationem. Singulari Religionum constitutiones sunt inspiciendæ. In nostra habent statim administrationem, per cap. Paulæ cit. & per dictam const. 2. Iulij II. §. 4. sed non per hoc censentur statim confirmati, sed tenentur confirmatione petere à Generali intra tres menses, prout statuitur in cap. Quam sit de elect. in 6. & colligitur ex dicto cap. Paulæ. Idem dicendum est de Correc-

Panormi.
Sigism.
Lauor.

toribus Romanis; nam licet statim electi habeant administrationem, tenentur nihilominus intra dictum tempus confirmationem petere à Generali. Quòd si tã Prouinciales, quàm dicti Correctores intra dictum tempus confirmationem non petierint, eorum respectiue electiones nullæ ipso iure censentur, dicto cap. *Quam sit §. Caterum* de elect. in 6. Et ratio horum est: quia illud exercitium non est perfectum, nisi post confirmationem, vt dicunt Lauor. de elect. tit. 4. cap. 25. num. 66. Sigism. de elect. dub. 46. nu. 17. Vnde semper ante confirmationem, potest contra dictam electionem opponi, non obstante præfato exercitio, vt Lauor. ibid. num. 6. Quare illud exercitium non est absolutum, sed conditionatum, donec confirmatio accedat: nec per illud potest absolute dici traditam esse prælaturæ possessionem, sed solum commodatam ad tempus, ne Prouincia sine capite remaneat.

3. Noto 3. quòd ad confirmatorem pertinet diligenter examinare electionem, & personas eligentium, & electorum, priusquam ad confirmationem procedat, cap. fin. de elect. in 6. cap. *Cum nobis*, cap. *Venerabilem*, cap. *Nihil*, de elect. Dixi tom. 1. Religiosi, q. 1. cap. 31. §. 11. conclus. 2. Et docent communiter Doctores, Lauorius de elect. tit. 4. cap. 25. num. 52. Sigismund. de elect. dub. 46. num. 7. Castell. de elect. cap. 14. num. 6. Et hoc, etiam si nihil contra electum opponatur, cap. *Cum nobis* §. *His igitur*, cap. *Nihil*, de elect. vbi Gloss. verb. *Examine*; Castell. num. 6. Lauor. num. 53. Verum dixi loc. cit. Relig. quòd erat tuta, & iuridica illa praxis, & consuetudo, quam obseruant omnes ferè Religiones, confirmandi electiones Prouincialium, nullo præcedente iuridico examine, & adhibendi fidem famæ, & literis testimonialibus capitulantium. Quòd etiam probat Sigism. de elect. dub. 46. num. 12. Lauor. loc. cit. num. 60. Colligitur ex Clem. *Exini* §. *Demum*, de verb. signific. ibi, *exceptione*, vbi Glossa not. 5. qui textus, licet loquat solum de ordine Minorum, corroborat tamen consuetudinem aliorum Ordinum.

4. Noto 4. quòd prædicta confirmatio potest dupliciter fieri, 1. in forma communi; & est, quando fit conditionaliter, non cognito de causa, vt si dicatur, *Confirma te in Prouincialem, si legitime electus fuisti*, seu *Si res ita se habet, vt nobis scripsistis*, seu simpliciter confirmet, absque vlla cognitione causæ: sed hæc confirmatio nullum ius tribuit, & ea non obstante, potest quilibet contra electionem sic confirmatam opponere, valet autem, si electio sit legitima, & nihil contra illam opponatur; nam tunc ea electio nulla vterius confirmatione indiget, & de hac confirmatione est textus in cap. *Quia diuersitatem*, de concess. præb. & ibi Gloss. In ver. *Forma communi* 2. fit confirmatio ex certa scientia; & est, quando confirmator est plenè informatus de toto negotio electionis, & in cõfirmatione apponit clausulam, *Confirmamus ex certa scientia, seu aliam æquiualentem*, V. G. *Nos attendentes, dictam electionem esse legitimam*; seu *In ea fuisset omnia, quæ iura requirunt*, obseruata; vel *Cum nobis constet electionem fuisse canonicam*, &c. Hæc confirmatio ius tribuit, actus con-

firmat, & consolidat, vnde contra eam non potest amplius opponi; cap. 1. de transact. Quòd si hæc confirmatio fiat à Papa, vel eius Legato, cum clausula, *Supplentes de plenitudine possessionis omnem defectum*, talis confirmatio operatur, vt electio aliàs inualida ex tunc validetur, vt probat Panor. in cap. 1. de confir. vtil. vel inutil. num. 6. & 7. Baysius de elect. p. 3. cap. 43. num. 11. Et quòd Legatus de latere, seu Nuncius Apostolicus, habens auctoritatem Legati de latere, possit confirmare Prouinciales electos, docet Baysius loc. cit. num. 4. Boerius ad Mandagot. de elect. cap. 56. lit. X. versu *Coram Papa*; qui tamen limitat, nisi fuerit ad Papam appellatum.

5. Aduerte autem, quòd dicta clausula, *Supplentes omnem defectum*, non supplet defectus substantialis, V. G. si electus esset excommunicatus, &c. sed solum defectus solemnitatis, V. G. absentiam electoris, omissionem missæ de Spiritu Sancto, &c. de quibus defectibus dixi tom. 1. Relig. q. 1. cap. 31. atque ita docet Redoanus de assen. rubric. 21. num. 74. tom. 15. tract. p. 2. Quòd tamen limitandum est, nisi confirmator haberet certam scientiam dicti defectus substantialis: nam tunc Papa, aut Legatus confirmans cum tali notitia, censetur etiam, dicto defectu substantiali non obstante, confirmare. De hac autem certa scientia deberet constare in literis confirmationis, per clausulam specialem significatiuam defectus, aut generalem, quæ diceret, *Supplentes omnem defectum etiam substantialem*. Atque ita docent expressè Felin. in cap. *Ex parte*, el. 1. de rescrip. num. 42. Baysius loc. cit. Melchior Palæz in quaest. feudal. p. 4. q. 2. num. 6. tom. 10. tract. p. 1. Lauor. de elect. cap. 25. num. 72. qui bene addit, quòd Papa potest suppleri defectus quidem substantialis, sed illos tantum, super quibus potest dispensare, illos scilicet, qui sunt de iure positiuo, non autem illos, qui sunt de iure naturali, vt defectus omnimodæ scientiæ, vel si electus esset ita vitiosus, vt præbiturus esset scandalum, & ruinam communitati, iste enim defectus est de iure naturali, & diuino, quòd dictat, vitiosis non esse Reipublicæ administrationem committendam, vtpote qui eam suis malis exemplis sunt perdituri, & Paulus aiebat, Prælatum debere sine crimine esse. Et quòd dicta clausula *Supplentes omnem defectum* non suppleat defectus naturales, docet Barbosa de clausulis, claus. 104. num. 3.

6. Noto 5. quòd electio illius, qui est grauatus in fama apud viros bonos, non est confirmanda, vtpote si fuit accusatus de aliquo graui delicto. Ita habetur expressè in cap. *Omnipotens Iesus*, de accus. & ibi Gloss. & in cap. *Tamis Daniel*, d. 81. Gloss. in cap. vlt. de test. & attest. ver. *Pendente*, ad quòd facit doctrina Aret. in pract. crim. de num. test. cap. 2. vers. *Tales itaque*, Thomæ à Iesu tract. 3. de visit. regul. cap. 7. nu. 10. asserentium, *Quinque, aut sex testes singulares, quamuis nihil probent ad insignendas penas ordinarias, & positinas, sufficere tamen ad excludendum aliquem electum à Definitorio, vel Prouincialatu, &c.* & id colligunt ex Iulio Claro in pract. crim. q. 53. vers. *Dixi etiam*.

Lauor.
Sigismund.

Lauorius
Sigismund.
Castell.

Panormie.
Baysius.

Boerius.

Rodeanus.

Felinus.
Baysius.
Palæz.
Lauorius.

Barbosa.

Aresius.
Th. à Iesu

I. Clarus.

Nec est confirmanda illa electio, ex qua timetur futurum aliquod scandalum, etiamsi electus nullum defectum patiat. Ita Panor. in cap. 1. de elect. num. 8. Turrecrem. in cap. Si foris, d. 63. & in cap. Si duo, d. 79. num. 1. P. Greg. de elect. cap. 5. nu. 21. Felin. in cap. 2. de præscrip. num. 2. vers. Decimo tertio; Rota coram Seraph. decil. 516. num. 4. Sigism. de elect. dub. 45. num. 7. nam multa licita sunt dimittenda scandali vitandi causa, iuxta ea, quæ dixi tom. 1. Relig. q. 1. cap. 7. concl. 4. vers. Ad evitandum. Putant etiam aliqui, quod electio facta in magna discordia, & sine magno excessu votorum possit à confirmatore cassari, ad evitandas futuras discordias, religiosam tranquillitatem evertentes, præsertim quando electus est vir cholericus, & iniuriarum memor, ac vindicativus. Ita Castell. de elect. cap. 14. num. 58. ver. Et pariter; Azor. tom. 2. instit. moral. lib. 6. cap. 14. q. 11. pro quo facit cap. Nihil, §. Ceterum, de elect. ibi, in concordia. Quod dictum tamen limitandum est, nisi post electionem conveniant, & repacificentur, ut solet. Aliqui etiã censent, liberis esse confirmatori confirmare, vel cassare electionem, prout sibi secundum scientiam priuatam, vel publicam videbitur bono communi expedire, ac etiam posse electionem canonicam, & in persona benemerita factam cassare. Ita Bannes 2. q. 67. ar. 2. in respons. ad 2. quem tamen Castell. loc. cit. num. 56. & Laur. de elect. tit. 4. cap. 25. num. 59. intelligunt, supposita semper causa rationabili, quæ apta sit iuridice probari, si fuerit necesse, & cum hac limitatione subscribo. Et adverte bene, quod Superior confirmans electionem illius, quem scit esse negligentem, & remissum in observantijs regularibus, peccat mortaliter, licet aliàs nullum defectum patiat. Ita Megalius in promptuario, ver. Correctio fraterna, num. 13. vers. Ex quibus.

7. Sed hic quæres; an causa rationalis, quam præterdit confirmator habere non confirmandi, debeat iuridice probari, an verò satis sit, eam probare extraiudicialiter? R. quod confirmator non tenetur dictam causam iuridice probare, sed sufficit, quod eam probet extraiudicialiter absque examinatione iuridica testium, & instrumenti, ad solam famam attendendo. Ita Innoc. in cap. Postquam, de electione, Io. Andreas ibid. num. 6. & in cap. 1. de postul. Præl. num. 4. & 5. Butrius in cap. 1. de postul. Præl. num. 50. Anchar. in dict. cap. Postquam, num. 3. Laur. de elect. tit. 4. cap. 25. num. 55. Abbas in dict. cap. Postquam, Castell. de elect. cap. 14. num. 47. Et est textus expressus in Clem. Exiui §. Demum, de verb. signific. circa fin. & in cap. Indemnitatibus, de elect. in 6. Et ita servatur in Religione Minorum, ut probat dicta Clem. cit. & dicit Sigism. de elect. dub. 46. num. 9. Et de Religione Prædicatorum idem dicit Castell. loc. cit. nu. 12. Et in Ordine nostro ita etiam semper servatum fuit. Cum enim anno 1611. in Provincia Paulæ electus fuisset in Provinciale P. F. Gregorius Baronus, ea electio absque processu, & iuridica informatione, cum solo consilio, & consensu Collegarum fuit à P. Generali tunc temporis Didaco Arias cassata, & eius loco

electus Pater F. Ioannes de Paula. Quod eodem tempore ab eodem Generali factum est in Provincia Tusciæ: cum enim ibi fuisset electus P. F. Isidorus de Mayda, eam electionem dictus Generalis cassavit, & eius loco elegit Patrem Fratrem Marcellum à Paula. Idem contigit anno 1633. in Provincia Neapolis: cum enim in ea fuisset electus Provincialis P. Petrus à Neapoli. R. P. F. Franciscus à Longobardis dictam electionem cassavit modo dicto, & eius loco elegit P. F. Chrysolto-mum à Neapoli, & idem euenit in Provincia Granatensi anno 1634. vbi idem Generalis cassavit electionem Provincialis factam in personam P. Petri de Cuenca, & Cardenas, & eius loco suffecit P. Thomam Camposano; & eodem anno cassavit idem P. Generalis in Provincia Hispalensi electionem Provincialis in personam P. Petri Veierano, & eius loco elegit P. Petrum Vasquez, & supponitur in cap. generali Avennion. 2. nu. 14. Et hoc singulis annis servatur in capitulis definitorijs, vbi electiones Correctorum, iusta interueniente causa, approbantur, & reprobantur, absque figura iudicij. Probat hoc alij ex eo, quod Provinciales absque iuridica informatione confirmantur cum sola consultatione Collegarum, & Generalis, & cum contrariorum eadem debeat esse disciplina, cap. Translato, de const. cap. Intellectum, de iureiur. Aristot. 7. top. cap. 1. eodem modo poterit Provincialium electio infirmari, absque scilicet iuridicis informationibus. Sed hæc ratio non probat: nam illud axioma, Contrariorum, &c. intelligitur procedere, quando militat eadem ratio, non verò quando diuersa, ut latè probat Tuschus lit. C. conclus. 113. per totam. Hic autem militat diuersa ratio, nam iura promptiora sunt ad fauendum, leg. Favorabiliores, ff. de regul. iuris, leg. Absentem, ff. de pœnis. Et adverte, quod quando electio cassatur propter formam non servatam, aut defectum electorum, nullum præiudicium fit famæ, & honori electi. Ita expressè in cap. Consideravimus, de elect. Adverte etiam, quod vbi est consuetudo, ut causa non confirmandi iuridice probetur, ea servanda est, ut constat ex his, quæ habet Gonzal. ad reg. 8. cancell. in annot. gloss. 9. num. 43. & Sigism. de elect. dub. 46. num. 8. & eam etiam cenfeo esse iuridice probandam, quando confirmator esset inimicus electi. Immo quod semper sit iuridice probanda, probat Portel p. 2. casu 4. num. 3. de casibus conscientie, quod est valde rationabile, & ad obviandum fraudibus optimum remedium.

8. Sed pone, quod in aliqua Provincia sint electi duo Provinciales, quisnam eorum erit confirmandus? R. nullum esse confirmandum quando electores malo zelo, & temeritate certantium sic elegerunt. Ita habetur expressè in cap. Si duo, d. 79. præsertim, quando id factum est cū scandalo, Gloss. in cap. Consideravimus, ver. Ordinationem, de elect. Si autem bono zelo ductæ partes ita se diuiserunt, tunc iudicio Prælati, qui habet confirmare, ille præferendus est, qui maioribus meritis iuuatur, & qui magis à Provincia appetitur. Ita habetur expressè in cap.

Panorm.
Turrec.
P. Greg.
Felinus.

Sigismun.

Castellin.
Azor.

Bannes

Megalius.

Innocentius
Io. Andr.
Butrius.
Anchar.

Abbas.
Castell.

Sigismun.

Aristot.

Tuschus.

Gonzalez
Sigismun.

cap. Si forte, d. 63. cap. Nec nouum, iuncta gloss. margin 8. q. 1. potest verò Prælatus confirmans, dictis electionibus cassatis, quem voluerit è duobus de nouo eligere, cap. Consideramus, de elect. vbi id docent Anchar. & Io. Andr. num. 7.

Anchar.
Io. Andr.

9. Sed pone casum, quòd Superior, qui habet confirmare Prouincialem V. G. casset electionem digni, & nouam electionem in personam, alterius faciat, illique possessionem tradat; si primo electus appellet de dicta cassatione ad Superiorem illius, qui habebat confirmare, & obtineat sententiam fauorabilem, scilicet suam electionem fuisse canonicam, & idè malè fuisse cassatam, quænam ex his duobus erit in Prouincialatu substinendus? Respondeo, videri posse alicui secundam electionem esse substinendam.

1. Quia, primò electus per electionem ante confirmationem non acquisiuit, nisi ius ad rem quod est valde tenue, cap. Quam sit, de elect. in 6. & reuocabile, nam sic electus non dicitur assumptus, aut promotus, cap. Super his, de accusat. & nullam tribuit actionem in rem, sed tantum in personam, vt dicunt DD. citan. At verò secundò electus ab habente potestatem confirmandi, cum censetur electus, & confirmatus, acquisiuit ius perfectum, idest, ius in re, quod omnino est irreuocabile. Ita docent Lessius lib. 2. de iust. cap. 2. dub. 2. num. 10. Azor. tom. 2. lib. 6. cap. 16. q. 3. & cap. 14. q. 4. Nauar. in man. cap. 17. num. 69. Castell. de elect. cap. 1. num. 17. facit Felin. in cap. Cum Bertoldus, de sent. & re iudic. num. 3. quatenus ait, quòd beneficium per solam electionem nõ dicitur esse Clerici. Facit nostrum Correct. num. 102. quatenus solis Prouincialibus electis, & confirmatis tribuit liberum exercitium sui officij.

Lessius.
Azor.
Nauarus.
Felinus.

2. Quia si Titius vendat equum Calo, & antequam eum illi tradat, vendat Mæuio, prior emptor, idest Caius, habet quidem actionem contra Titium, & potest eum cogere ad restitutionem pretij, & interesse, sed non potest sibi vendicare equum, quia primus emptor per solam venditionem acquisiuit solum ius ad rem; ac secundus per venditionem, & traditionem acquisiuit ius in re. Ita Lessius loc. cit. Couarru. lib. 2. variar. cap. 19. num. 4. Rebell. de oblig. iust. p. 2. lib. 19. q. 7. sess. 2. num. 13. Molin. tom. 2. de iust. tract. 2. disp. 2. vers. Sicis autem; Gomezius variar. tom. 2. cap. 2. num. 20. Ita dicendum est in præsentí casu, cum eadem ratio militet in vtroque.

Molin.
Gomezius.

3. Quia si Petrus contrahat sponsalia cum Antonia, & deinde Antonia etiam sine vlla legitima causa contrahat matrimonium de præsentí cum Paulo, tenebit matrimonium de præsentí, cum sit indissolubiler contractum cum Paulo, nec poterit Petrus repetere ab eo sponsam, sed solum agere contra sponsam, & alios, qui cum ea promiserunt, actione iniuriarum, vt habetur in cap. Si inter, de sponsal. & cap. 1. de sponsa duorum, & docet Sanchez lib. 1. de sponsal. disp. 48. num. 1. At electio comparatur sponsalibus, & confirmatio matrimonio de præsentí, quoniam per electionem inchoatur spirituale coniugium inter Præla-

Sanchez.

tum, & Ecclesiam, quod per confirmationem perficitur, vt habetur in cap. Inter corporalia, de transl. Episc. & ibi Barbosa num. 4. vbi affert innumeros Doctores docentes, valere argumentum de matrimonio carnali ad spirituale, sed in matrimonio carnali matrimonium de præsentí præfertur matrimonio de futuro contracto per sponsalia, ergo, & in spirituali debet præferri.

Barbosa.

10. His tamen non obstantibus, puto, quòd eo casu sit substinendus 1. electus. Tum quia iure suo iniuste priuatus est restituendus, cap. Conquerente de rest. spoliat. sed iste priuatus iure suo per electionem acquisiuit; quòd enim electio ius tribuat electo, probo tom. 1. Relig. q. 1. cap. 31. §. 6. conclus. 11. & etiam in Ordine nostro, vt probo ibid. §. 7. per totum. Nec quidquam facit, quòd hoc ius tenue sit; sit enim vt cuique tenue, ius tamen est, quo electus absque rationabili causa priuari non potest, vt iisdè locis probaui. Tum quia leg. In operis, ff. locati, disponitur, quòd si quis locauit rem duobus, tenetur soluere primo, & ille præfertur 2. conductori, etiam si huic res locata sit tradita, & id expresse tenet. Iason in leg. Quosies, Cod. de rei vendic. col. 8. vers. 13. dicens, quòd is est frequens, & quotidianus casus: ergo pari modo, si illa Prouincia est locata duobus (non enim potest dici maritata, quia non est verè connubium, cum sit temporale, sed congruentius dicitur locata, vt concubina, quæ concubinario non maritatur, sed locatur ad tempus) primus est secundo præferendus.

Iason.

Tum quia, si quis à me auferat iniuste pallium, & alteri vendat, illudque illi tradat, possum ego illud repetere, & ab emptore etiam bonæ fidei recuperare, immo iste emptor bonæ fidei, statim ac sciuerit pallium esse meum, tenetur illud mihi restituere, vt dicunt omnes Doctores de hoc agentes, in specie Sayrus in clauí reg. lib. 10. tract. 2. cap. 2. num. 1. quare ergo non potero recuperare Prouincialatum à me iniuste ablatum, etiam ab eo, qui bona fide possidet? Neque valet, quòd iste secundo electus, fuerit electus à Superiore habente potestatem; nam cum Superior non habeat talem facultatem, nisi in casu illegitimæ electionis, cum electio in casu nostro fuerit legitima, vt suppono, talis facultas ei non competit. Neque item valet dicere, quòd is, à quo ablatum est pallium habebat ius in re in illo pallio, electus autem ante confirmationem habet solum ius ad rem; nam sicut ille, à quo ablatum est pallium non habet amplius in eo ius in re, cum illud non possideat, habet tamen ius ad rem, quia habet ius ad illud recuperandum, ita illi, qui solum habebat ius ad electionem, cum illo fuerit priuatus iniuste remanet aliquod ius ad illud recuperandum. Tum denique quia, si contraria doctrina admittatur in Religionibus, omnia breui tempore ad dominium despoticum, & tyrannicum reducentur: non enim omnes superiores sancti, neque omnes iusti, ac pii. Atque ita multis probat Portel 2. p. cas. casu 4. num. 9. Nec est nouum in iure, quòd electio iam confirmata cassetur cap. Quod fuerit, cap. Cum dilectus, cap. Cum inter Canonicos, de elect.

Sayrus.

Portel.

11. Ad 1. ergo in contrarium B. quod licet ius per electionem acquisitum imperfectum sit, ius tamen est, quo electus iniuste priuari non potest; nec potest absolute dici ius ad rem, cum tribuatur illud ius cum traditione expressa officij, & illius exercitio; unde post acceptationem videtur potius ius in re, sed adhuc imperfectum ante confirmationem; pro quo facit cap. *Si tibi absenti*, de prae. in 6. Deinde licet singulariter sit verum, quod qui habet solum ius ad rem, non habeat actionem realem, sed solum personale, id tamen fallit in duobus casibus. 1. quando res est tradita alicui titulo gratuito. 2. quando ille, cui est tradita, eam mala fide accepit, id est sciens iam fuisse alteri traditam, ut explicat Couarr. lib. 2. variar. cap. 19. num. 5. Atque ita limitat Lessius lib. 2. de iust. cap. 3. dub. 3. num. 13. Cum ergo in casu nostro Prouincialatus titulo gratuito traditus sit illi, qui sciebat, iam illum per electionem fuisse collatum alteri, certum est, quod hic habet ius, & actionem etiam realem ad recuperandum dictum Prouincialatum sibi iniuste ablatum, Adde, quod licet ius ad rem sit tenue, non est tamen ita tenue, quin Doctores dicant, eum, qui iniuste impedit aliquem a consecutione alicuius dignitatis, ad quam certò fuisset electus, teneri ad restitutionem damnorum, quae ob id passus est eligendus, ut bene probat Sayrus in clau. reg. lib. 11. c. 3. n. 18.

12. Ad 2. Illa doctrina non admittitur in venditore ecclesiastico, in quo maxime reprobata est variatio, & illusio, cap. *Quod autem*, de iure patron. Clem. *Cum illusio*, de renunc. Et probant Roman. Alex. Hippol. apud Couar. loc. cit. num. 4. Sed esto, quod etiam in hoc admitteretur, ut probat Couar. ibi, ea tamen non habet locum in eo, qui scit, rem fuisse alteri venditam, ut limitat ibid. Couar. num. 5. Less. loc. cit. & Gomezius rem ex professio tradens tom. 2. variar. cap. 2. num. 20. vers. *Secundò principaliter limita*. In casu autem nostro, qui secundò Prouincialatum accepit, sciebat illum iam fuisse alteri per electionem collatum; unde, qui illo fuit iniuste priuatus habet ius reale ad illum recuperandum.

13. Ad 3. concedo totam vim argumenti. Sed dico, illud habere solum locum in beneficijs ecclesiasticis, in quibus beneficiarius maritat se vinculo indissolubili, ac perpetuo ecclesiae sibi traditae. Sed dignitates regulares non sunt proprie beneficia ecclesiastica, ut probò cū multis tom. 1. Religiosi, q. 1. cap. 31. §. 9. sub conclus. 21. nec illas habens maritat se ecclesiae vinculo perpetuo, sed solum temporali, nec illas amat, ut sponsas, sed ut concubinas ad tempus, ut loquitur Sanchez lib. 2. consil. cap. 1. dub. 3. num. 1. quare non est mirum, si dignitas alteri collata, & tradita per Superiorem, qui eligendo confirmauit, possit recuperari ab eo, qui solum ad illam fuerat electus.

14. Ad vltimum. Attende 1. pro practica, quod Prouincialis electus à Capitulo, cuius electio fuisset cassata à Generali, & alius eius loco electus, posset, habita notitia de noua electione, intra tempus congruum appellare ad Superiorem, & interim se manutenere in possessione officij, & alter electus à Generali teneretur habere patientiam, quousque per Superiorem,

ad quem fuit appellatum, declararetur, electionem primam fuisse bene, vel male cassatam. Puto enim, quod appellatio executione retardet, ut probaui tom. 3. priuil. regul. cap. 4. num. 17. Et ita etiam tenuit P. Trimarchi noster. Et licet hic electus à Generali, sit electus, & confirmatus, cum tamen non adhuc habeat possessionem officij, quae est de essentia illius, potest ille, qui est in tali possessione, à praesensio grauamine appellare, & in dicta possessione se manutenere, cum melior semper sit conditio possidentis.

15. Aduerte 2. quod quando electores dubitent de cassatione electionis ab ipsis factae, petendo confirmationem, possent addere clausulam. *Quam confirmationem sperant à benignitate P. V. R. obtinere; quod si secus fiat, protestantur velle audiri, & ex nunc appellans ad Sedem apostolicam*. Sic enim ligantur manus confirmatoris, vt licet cassare possit, non possit tamen nouam electionem facere; nam, appellatione interposita, non potest fieri noua electio; quod si fiat, est ipso iure nulla, ut statuitur in cap. *Consideramus*, de elect. Vnde electus facilius suam electionem defendet, cū ius querendum facilius impediatur, quam quod tollatur ius iam quæsitum, ut probat Barbosa in axiom. iuris, axiom. 135. num. 2. & facilius est vnum confirmatorem superare, quam confirmatorem, & de nouo electum. Nec debent confirmatores tali clausula dedignari: nam qui ius suum querit, nemini facit iniuriam, ut probat idem Barbosa.

CAP. XIX.

De forma erigendi Confraternitates.

ERATER N. &c. Ordinis Praedicatorum Vicarius Generalis, Vniuersis praesentes literas inspecturis salutem in Domino sempiternam.

Cum inter alia priuilegia, quibus à Sancta Sede Apostolica Religio nostra decorata est, secularium Confraternitates sub inuocatione Sanctissimi Rosarij erigendi, eisque spiritalis gratias, priuilegia, & indulgentias communicandi habeat facultatem; in huiusmodi Confraternitatibus constituendis si ad Christi fidelium salutem promouendam expedire animaduertit, liberalem se se praebere consuevit. Nos igitur, qui generalem totius Ordinis curam gerimus, sperantes fore, ut ex hac spiritalium gratiarum participatione Christi fideles ad deuotionem, & pietatem magis excitentur; auctoritate nobis à summis Pontificibus concessa, Confraternitatem Sanctissimi Rosarij in Ecclesia Sanctae Margariae loci N. Diocesis N. de consensu Illustrissimi Archiepiscopi Diocesis praefatae, qui eiusdem Confraternitatis institutum, pietatem, ac religionem literis patentibus nobis nuper exhibitis,

Couarrubias
Lessius.

Couarrubias
Lessius.
Gomezius.

Sanchez.

Trimarchi.

Barbosa.

Barbosa.

Exhibitis, commendaui, dummodò tamen alia similis in ipso, vel alio ad tria miliaria propinquo loco, hactenus erecta non fuerit, per presentes nostras literas instituiamus; illique, & pro tempore existentibus vtriusque sexus Confratribus largimur, & communicamus indulgentias; priuilegia, & spirituales gratias sigillatim inferius descriptas, nostraeque primariae Confraternitati Sanctae Mariae super Mineruam nominatim, expressè, & praecisè per Breue S. D. N. Pauli Papae V. tenoris sequentis concessas. Hic ponitur per extensum totum Breue Sanctissimi Papae, qui indulgentias instituendae Confraternitatis concessit. Deinde subditur. Quibus omnibus indulgentiis, & spiritualibus gratiis singillatim descriptis, Confraternitatem ipsam nunc erectam eiusque confratres potiri, & gaudere posse decernimus, iuxta felicitis record. Clem. Papae VIII. constitutionem sequentem. Hic ponitur totus tenor constitutionis Clementis VIII. quae incipit, Quaecunque, quam habes apud Quarana. in sum. verb. Confraternitates, pag. mihi 272. & apud Cherub. tom. 3. bull. constit. 115. Clem. VIII. pag. mihi 164. Deinde subditur, In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd ista forma desumpta est ex summa bullarij Quaranta loc. cit. & aliam similem formam pro Confratribus habentibus facultatem aggregandi, affert Flavius Cherub. in compend. bullarij, in const. 111. Clem. VIII. quam const. Clementis declarat ad longum Franciscus Leo in thes. fori eccles. p. 4. cap. 2. & ego cap. 9. num. 78. tom. 3. priuileg. regul. illam affero in summa cum nonnullis declarationibus circa eam factis à sacra Congreg. Indulg.

2. Noto 2. quòd non seruata forma instituedi, vel aggregandi Confraternitates data à Clem. VIII. in supradicta const. Confraternitas instituta, vel aggregata nullum habet priuilegium, neque indulgentiam, sed est nullius roboris, & momenti, cap. Cum dilecta, de rescript. cap. fin. de rest. spoliat. Franciscus Leo loc. cit. nu. 104.

CAP. XX.

De forma eligendi Conservatorem in aliqua Prouincia, vel Conuentu.

FRATER N. Ordinis N. Generalis, Illustrissimo Domino N. Episcopo N. salutè in Domino. Sedes Apostolica regularium personarum, quae relicto seculo, Dei se se obsequio manciparunt, quieti, ac tranquillitati consulere cupiens, ad ea; quae religiosum earundem propositum impedire

possunt remouenda, sollicitè semper, ac patientè intendit. Contuens igitur refrigerante charitate, sic complurium iniquitatem abundare, vt succensa, velut ignis, eorum impietas, contra ecclesias, ac regulares personas, eò validius inflammetur quòd eas infirmiores esse vel, qui easdem tueantur, variores cernit comperiri; huiusmodi molestoribus, praesumptoribus, atque iniurijs hominibus se se opponere, eorumdemque temeritatem compescere quam maximè cupiens, viros grauitate, auctoritateque praecellentes, necnon in ecclesiastica dignitate constitutos, qui eas ab apertis iniurijs, & vexationibus tuerentur, in Protectores, Conservatoresque eligendi facultatem gratisè concessit, ac liberaliter impertiuit. Quo sane beneficia nostra Prouincia N. Patres frui peroptantes, in suo prouinciali Capitulo nuper in Conuentu S. N. ciuitatis N. die 29. Septembris anno 1634. celebrato, Illustrissima vestre dominationis pietati, virtuti, doctrinae, ac zelo, necnon in agendis prudentia summo opere fidentes, vnanimi voce, ac suffragio eam pro futuro dumtaxat quinquennio in Conuentu N. Conservatorem libentissimè elegerunt; quatenus, videlicet iuxta canonicas sanctiones, sibi que ab apostolica sede concessa priuilegia, efficaciae suae defensionis praesidium, vt res postulauerit, eidem praestare, ac exhibere non dedignetur. Nos prudentiam, doctrinamque vestram religiosam virtutes, ac regiminis experientiam probè cognoscentes, maxima sumus ob huiusmodi electionem affecti iucunditate, vestri muniminis clypeo, consilio eidem, beneficio, ac virtute non parùm sperantes impiorum, perditorumque hominum molestias, vexationes, atque iniurias facillimè delusuros. Quamobrem praesentium tenore, ac vi praefatam Dominationis vestrae electionem notam facimus, eandemque quantum officij nostri ratio postulat laudamus, approbamus, & confirmamus cum omni ea auctoritate, & potestate, qua iuxta canonicas sanctiones, & nostri Ordinis priuilegia regularium Ordinum Conservatores frui valent, ac gaudere. Quod praeterea officium, & munus, vt alacriori promptiorique animo Illustrissima Dominatio vestra suscipiat, ac exequatur eam ad omnium spiritualium bonorum, quae per vniversi nostri Ordinis Fratres, ac sorores auctor bonorum Deus suae misericordia fieri donauerit, communionem, participationemque libentissimè admittimus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd Gregorius XV. fecit de Conservatoribus vnã constitutionem, quam afferro, &c.

ro, & declaro, quoniam loco tom. 2. priuil. in qua statuit, quod eligendi in conseruatores, debeant esse iudices synodales, & semel electi debeant durare ad minus per quinquennium; & quod habentes facultatem eligendi Conseruatores, postquam illum elegerint, debeant notificare Ordinarijs locorum.

2. Nota 2. quod illa clausula, *Pro futuro duntaxat quinquennio*, significat, quod iurisdictione isto tempore elapso finitur etiam quoad negotia inchoata. Io: Andreas in cap. fin. de offic. deleg. in 6. Mandos. de signat. gratia, tit. Conseruatoria vers. *Addi deberet*, alioquin enim omnia eiusmodi clausula quoad negotia saltem coepta perpetuo durabit iurisdictione, vt ait Mandos. cit. & Chokier de exemp. p. 1. q. 39. num. 18. Vnde consulo, vt semper dicta clausula in Conseruatorijs apponatur, propter inconstantiam humanæ vitæ: nam, eo tempore finito, in libertate eligentium est, dictam iurisdictionem prorogare. Chokier de Conseru. p. 2. q. 7. num. 7. Plura de Conseru. dico ad dictam const. 5. Gregorij. XV. & ad cap. 11. tom. 3. priuil. regul.

3. Quæres 1. an Conseruator possit sibi assumere ad placitum notarium, quo vtatur in suis negotijs, & causis expediendis. 2. Et quid si Episcopus præceperit in synodo diocesana, vt conseruatores vtantur notarijs Episcopalibus. 3. Quid etiam si consuetudo obtinuerit, vt dictis solum notarijs vtantur? 4. Quid si, stante dicto statuto, & consuetudine, Episcopus suis notarijs inhibeat, ne quicquam pro conseruatore actuent?

Ad 1. R. affirmatiue per textum clarum in in cap. *Statutum* §. *Notarium* de rescript. in 6. & cap. *Quoniam* §. *Statuimus* de probat. Baldus leg. 2. C. de sportulis &c. & in cap. *Quoniam* de probat. num. 9. Addit Panor. in dicto cap. *Quoniam* de prob. verb. *An notarius*, & Panor. nu. 3. Barbof. dicto cap. *Quoniam* num. 4. & semel electus non potest, nec debet remoueri, nisi ex causa superueniente, per quam mereatur remoueri. Idem addit Panor. loc. cit. & Barbof. etiam cit. facit cap. *Statutum* §. *Notarium* de rescript. in 6. ibi *Notarios*, & vbi id notat Gloss. notat autem Panor. cit. num. 4. & dicitur dicto cap. *Quoniam contra*, quod acta debent remanere penes Notarium, quia si de sua scriptura dubitaretur posset periculum imminere, vnde sua interest, vt penes eum remaneant; potest tamen Iudex velle sibi dari copiam authenticam ipsorum actuum, vt ait Panor. ibid. qui etiam notat, quod dictus notarius tenetur dare exempla actorum partibus petentibus, & habetur in dicto cap. *Quoniam*, notat etiam Anchar. in dicto cap. *Statutum* §. *Notarium*, quod potest Conseruator cogere partes ad satisfaciendum assessoribus, si quos assumpserit, & Notario.

Ad 2. dico Episcopum non posse præcipere Conseruatori, vt vtatur notarijs Episcopalibus, tum quia, vt modo probaui, iura, & DD. volunt, vt deputatio, & electio Notarij ad conseruatores spectet. Tum quia, Conseruator est delegatus Papæ cap. 1. & 2. cap. fin. de iud. deleg. in 6. & Papæ iurisdictione vtitur, non propria l. *Soles* ff. de iurisd. om. iud. & consequenter superior quoad hoc Ordinarij, vnde potest etiam Ordinarium punire si illi non obediat

in his, quæ ad eius iurisdictionem spectant, vt in cap. *Sanè* cap. *Pastoralis* de iudic. deleg. & cap. *Quia Pontificali* eodem tit. in 6. sed inferior superiori ius non dicit, cap. *Inferior* d. 1.

Ad 3. in primis potest esse difficultas, an hæc consuetudo adsit, cum ante constitutionem Greg. XV. de Conseruatoribus, non solum iudices synodales possent esse Conseruatores, sed etiam quicumque in ecclesiastica dignitate constituti, vt Abbates, Superiores regulares, &c. qui cum essent omnino exempti à iurisdictione Ordinarij; nec ipsius statutis tenerentur, verisimile est, quod alijs notarijs à notarijs Episcopi vsi fuerint; Sed esto, quod ista consuetudo esset, non posset tamen impedire, quin Conseruator possit sibi ad libitum notarium eligere, nam facultas, quam habet Conseruator eligendi notarium, est ad placitum suum; licet enim teneatur notarium eligere, vt constat ex cap. *Quoniam contra* §. *Statuimus*, de probat. quod tamen eligat hunc, vel illum suæ voluntati remittitur, cum legislator de hoc nihil statuatur, cap. *De causis* §. *Illis etiam*, de offic. deleg. sed priuilegium aliquid faciendi est de sui natura perpetuum, reg. *Decet* de regul. iuris in 6. & iuri, seu facultati aliquid faciendi præscribi non potest, leg. *Via publicam* ff. de via publica, Antonius Gabriel commun. opinion. lib. 5. conclus. 10. num. 1. vbi plures Doctores, & textus ad id adducit, & libero arbitrio non præscribitur Gloss. in leg. *Vnica*, verb. *Pro socio*, Cod. de annal. except. Anton. Gabriel ibid. conclus. 12. num. 1. cum multis: plura ad hoc probandum affert Monea de Conser. cap. 10. à num. 417. vbi id latissimè probat, & de optatione canonica cap. 8. q. 2. à num. 20. Castro Palaua tract. 3. de priuil. disp. 4. p. 18. num. 5.

Ad 4. Dico 1. quod Conseruator non obstante inhibitione Episcopi, potest assumere sibi alium notarium habentem facultatem acta scribendi in causis Ecclesiasticis, iuxta dicta ad primum, quod si etiam potestas secularis suis notarijs inhibeat, tunc potest Conseruator vtrumque excommunicare, tanquam suam iurisdictionem impediens nam iudici permittitur iurisdictionem suam defendere cap. *Dilecto* de sent. excom. cap. *Ex parte* de verb. signific. Castanzus de consuet. Burgund. rubrica 1. §. 5. à num. 85. Innoc. in cap. *Olim* el. 1. de restit. spoliat. num. 8. & in cap. *Dilectis* de poenit. num. 2. nam, concessa iurisdictione, conceduntur ea omnia, sine quibus dicta iurisdictione exerceri non potest, cap. *Pastoralis* in princ. cap. *Præterea* de offic. deleg. leg. 2. ff. de iurisdic. omnium iudic. Dico 2. quod si Conseruator notarium habere non potest, nõ per hoc potest eius officium impediri, nam tunc potest vocare duos viros idoneos, qui fideliter vniuersa iudicij acta conscribant, videlicet citationes, &c. ita iisdem verbis habetur in cap. *Quoniam contra* de probat. vbi aduertit Glossa verb. *Duos viros*, in fin. quod licet textus non dicat, quod isti duo viros debeant dicta acta scribere in presentia testium, tamen tutius est, quod dicti testes adhibeantur, si adhiberi possunt;

Io: Andr.
Mandosius

Chokier.

Baldus.

Panorm.
Barbofa.

Ant. Gall.

Castro Palaua.

Cassanus
Innocentius.

CAP. XXI.

*De forma prouidendi de Correctore,
quando electio propter aliquam
causam ad Prouincialem
est deuoluta.*

RATER N. Prouincialis, Or-
dinis N. in Prouincia N. Ve-
nerandis Patribus Conuentus
Sancti N. Ciuitatis N. Salu-
tem. Animarum regimini, me-

ritis licet imparibus, annuente Domino præ-
sidentes, cum in omnibus, quæ commissi gre-
gis salutem, ac pacem fouent, tum verò in
ijs, quæ maximum religiosi status detrimen-
tum auertere possunt, atque ad religiosi pa-
storis electionem pertinere noscuntur, decet
per nostri officij vigilantiam, ac sollicitudi-
nem salubriter prouideri. Cum propter obi-
tum igitur bona mem. P. F. N. præfati Con-
uentus olim Correctoris, eiusdem Canobij
Correctoriatu vacante intra tempus vobis
per constitutiones nostras ad eligendum con-
stitutum, seu ob discordias vestras, vel
Fratrum vocalium penuriam, alium suc-
cessorem eligere neglexeritis, vel propter
discordiam, aut penuriam nequiveritis.
Atque adeò ob huiusmodi vestram negligenti-
am, seu discordiam, aut penuriam à
vestro pariter eligendi iure cecideritis, &
ad nos, nostrosque Collegas præfatum Cor-
rectorem eligendi potestas ipso iure fuerit
deuoluta, vestram in hac parte negligentiam,
vel impotentiam supplere cupientes, seu
discordiam vestram commiserentes, ne
deficiente Pastore damnum aliquod tempora-
le, vel spirituale præfatus Conuentus subi-
re cogatur, vnà cum collegis nostris via scru-
tinij, seruatim seruantim. P. F. N. magna
virtute, ac prudentia virum, eiusmodi re-
gimini aptum, atque idoneum eiusdem
Conuentus Correctorem elegimus, ac de-
stinauimus; eundemque sic electum præsentiu
tenore, ac vi vobis damus, & concedimus.
Omnen illi, cum in temporalibus, tum spi-
ritualibus, qua cæteri frui debent, ac solent
correctores, auctoritatem conferentes. Vo-
bis omnibus præterea, ac singulis sancta obe-
dientiæ merito præcipientes, vt debitum ei
honorem, reuerentiã, atq; obedientiam humili-
ter exhibeatis. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod tempus, intra quod debet
fieri electio in casu mortis, de iure communi
est trium mensium. Ita habetur in cap. Ne pro
defectu, de elect. quo tempore durante, si non
fiat ab electoribus, deuoluitur ad Prælatum

maiores, qui intra dictum trium mensum
spatium prouideri tenentur; quòd si non prouide-
at, deuoluitur ad eius superiorem. Ita in
eodem cap. Ne pro defectu. In Ordine nostro
idem seruatur in omnibus electionibus, per c.
Roman. 6. num. 14. dub. 2. excepto in casu mor-
tis Prouincialis; nam tunc electio successoris
debet fieri intra mensem per statutum cap. Bar-
chinon. 3. num. 3.

2. Noto 2. quòd in Ordine nostro Prælatus,
qui habet prouideri de aliquo superiore per
deuolutionem, debet procedere eligendo via
scrutinij vnà cum suis Collegis, quod colligi-
tur ex cap. Auenion. 2. nu. 14. & vsus tot anno-
rum comprobauit; & dixi tom. 3. priuil. regul.
cap. 13. num. 24.

CAP. XXII.

*De forma dicendi culpam in capi-
tulis culparum.*

RATER, dico meam culpam de
diuino officio, male, & negli-
genter persoluro; de silentio non
bene custodito; de reuerentia ti-
bi, & alijs maioribus meis non
legitimè exhibita; de officijs mihi commissis
negligenter, & non charitative peractis; de
modestia in omnibus actionibus meis non ritè
seruata; de scandalo forsan dato, tam secu-
laribus, quam Fratribus; de inobseruantia
Regulae nostrae; de torpedine in acquirenda
perfectione. De his, ac alijs omnibus transgres-
sionibus meis, quibus quomodocunque offendi
Deum, et proximum, ac Regulam nostram,
dico meam culpam, & humiliter deprecor, vt
amore IESU CHRISTI mihi pœnitenti-
am ad beneplacitum tuum imponere di-
gneris.

1. Noto 1. quòd capitula culparum in Ordi-
ne nostro sunt singulis secundis, quartis, & sex-
tis ferijs festo duplici non impeditis, per sta-
tutum Correctorij, num. 28. quibus interesse
debent omnes Fratres locales, quantumcunque
priuilegiati, vt Lectores, &c. regula enim ibi
nullum excludit. An Collegæ Prouincialis te-
neantur interesse dictis capitulis, quando ce-
lebrantur à Correctore, dixi tom. 3. priuil. cap.
12. num. 10. Et quòd omnes teneantur ad pœ-
nitentias ibi impositas à Correctore, dixi tom.
1. Religiosi, q. 1. cap. 5. notab. 7. vers. At in-
quies. Et aduerte, quòd in dictis capitulis di-
citur non solum culpa de prædictis transgres-
sionibus generalibus, sed etiam de alijs par-
ticularibus in publico, vel in priuato commis-
sis, V. G. de vase aliquo fracto, de re ad pro-
prium vsum concessa non diligenter custodita,
de errore in choro, vel alibi commisso.

2. Noto 2. quòd ista capitula culparum sunt
præcipue ordinata à Legislatoribus propter
quatuor, 1. vt in eis tractetur de obseruantia
Regulae, de disciplina custodienda, retinenda,
amplianda; de abusus extirpandis, & inob-
ser-

seruantijs tollendis; quæ, quia fragilitate nostræ naturæ ad malum pronæ, facillè introducuntur, idè tam frequenter dicta capitula celebrari mandatur. 2. vt Prælatus in his agat de salute animarum, qualiter s. debeant subditi in via Dei progredi, secundum diuersum vniuersi cuiusque statum, munus, vel profectum in communi, aut in particulari. 3. vt Fratres ibi suas culpas spontaneè confiteantur. 4. vt in his fiant recommendationes pro Papa, Cardinalibus, Protectore, Rege, & alijs benefactoribus; quod in Ordine nostro præcipitur in Correctorio, num. 29. Ita Thomas à Iesu in expos. suæ regul. p. 3. cap. 10. dub. 1. vers. *Quod autem.*

Th. à Iesu

3. Noto 3. quod Sanctissimus Patriarcha noster in dicto Correctorio, num. 32. præcipit Correctoribus, vt in dictis capitulis diu non detineant Fratres. Quod non ita intelligendum est, vt quidam parum deuoti falsè putant, vt ita breuitati studeant, quod officio suo non satisfaciant, sed quod inanibus, & inutilibus verbis, diçterijs, aut historijs nihil proficientibus, capitulum non detineant. Possunt itaque, & debent Correctores in dictis capitulis de obseruantia Regulæ, & animarum salute tractare, breuiter, ac dilucidè omnes ad obseruantiam hortando, & ad salutem animæ propriæ consulendum.

D. Basili

4. Noto 4. quod nemo tenetur in dictis capitulis culpam dicere de culpis interioribus, licet fieri cum laude possit, vt ait Basil. serm. 4. exercit. in fine, & in regul. fusior. interrog. 37. Neque etiam tenetur quis culpam dicere in capitulis de peccatis exterioribus secretis, si graua sint, cum nemo se infamare teneatur; quod docuit S. Hieronymus in reg. monachar. cap. 9. Si verò peccata graua publica sint non est dubium, quin possint, & debeant in capitulis accusari, cum per hanc accusationem reus nullum incurrat suæ famæ detrimentum. Solum ergo in his capitulis dicenda est culpa de peccatis, & negligentijs supradictis in forma, & de alijs huiusmodi leuioribus, ex quorum manifestatione non solum fama non amittitur, sed multum augetur, cum septies in die cadat iustus. Atque ita docet Cassianus lib. 4. Insti. cap. 16. dicens. *Si quis igitur gylonem fictilem casu aliquo fregerit, non aliter negligentiam suam, quam publica diluat penitentia, cunctisque in sinaxi Fratribus congregatis, tandem prostratus in terra veniam postulabis, donec orationum consummetur solemnitas, impetraturus eam, cum in sus fuerit Abbatia iudicio de solo surgere. Eodem modo satisfacias quisque ad opus aliquod accersitus; vel si ad congregationem solitam tardius occurrerit; aut si decantans psalmum, vel modicum vitauerit. Similiter si superbe, si durius, si contumacius responderit, &c. quæ ibi habet Cassianus. Et similia præcipit D. Bened. in sua regula, cap. 46. & docet D. Thom.*

D. Hieron.

Cassianus.

D. Bened.

D. Thomas

2. 2. q. 33. art. 7. ad. 4.

5. Noto 5. quod difficultari potest, an in dictis capitulis teneamur solum dicere communes illas culpas in forma positas, an verò alias huiusmodi quotidie occurrentes? Ad quam difficultatem respondeo, nullum esse generale præceptum, quod ad id obliget Regulares; solum videndæ sunt constitutiones singulorum. In ordine nostro mihi certissimum

est, quod tenemur etiam dicere alias quotidie occurrentes. Ait enim Legislator in Correct. n. 30. *Primitus defectus suos insimul proferant; deinde, qui speciales culpas habuerint, illas inibi particulariter dicant.* Et ita semper obseruari vidi in isto Conuentu Iesu Mariæ. Quare reprehendendi sunt acriter, præsertim iuuenes, & seuerius castigandi, quando frangunt aliquod vas, &c. etiam in occulto, si culpam publicè in refectorio, vel capitulo non dicant; & sapius ad huiusmodi obseruantiam sunt hortandi. Et quod sint seuerius castigandi, quando culpa alias scitur, de qua ipsi non dixerunt culpam, præcipit expressè D. Benedictus in sua regul. cap. 45. & 46. nam, *apud iudicem bonum confessio mater est indulgentiæ, vt ait Chrysol. homil. 20. de confess.*

D. Chrysi

6. Noto 6. circa ordinem dicendi culpam à Fratribus in dictis capitulis, quod noster Legislator, qui nihil intactum reliquit, in Correct. num. 30. hoc ordine eam dici iubet, scilicet, vt primùm eam dicant cuncti nouitij; deinde oblati professi: quibus omnibus exclusis, singulis Fratres professi. Et subdit. *Quibus singulis saliter finitis, aliqua lectio presentis Correctorij illic, & in refectorio saliter recitetur, quod semel singulis tribus mensibus semper integre legatur.* Et illud, quod hic præcipitur de legendo Correctorio, statutum est in Clem. 1. de statu Monachor. §. Sane; vbi dicitur, quod lecta Regula, debet à Superiore Capituli vulgariter exponi propter iuniores, idest, propter eos, qui iuuenes sunt in obseruantia Regulæ, etiam si octogenarij sint in Religione, seu non callent linguam latinam, qui numquam defunt, saltè Cõuersi.

7. Hic potest esse difficultas, an Clerici recenter professi manentes in nouitatu cum alijs nouitijs sub cura Magistri, teneantur dicere culpam cum nouitijs, & recedere, nouitijs recedentibus; an verò debeant eam dicere cum alijs professis. Ego puto, quod debeant dicere culpam cum nouitijs; & his exeuntibus, exire. Cum enim habeantur, & tractentur tanquam nouitij, eodem modo ipsi se gerere, & ab alijs tractari tanquam nouitij debent. Et hoc est conforme decretis Clem. VIII. confirmatis ab Urbano VIII. tom. 2. nostr. priuil. in confi. eius 10. §. 107. Neque obstat Regula nostra loc. cit. quando dicit, quod professi dicant culpam exclusis nouitijs; nam loquitur de professis antiquis, qui iam exierunt è nouitatu, & in negotijs, & tractatibus Monasterij cum alijs professis interfunt, vt constat ex eodem, num. 30. vbi Legislator ait, quod *completo culparum capitulo, si qua postea tractanda fuerint, breuiter, ac succinctè inibi tractentur;* idest, in præsentia cunctorum Fratrum professorum. Papa autem non vult, quod hi professi manentes in nouitatu in negotijs Conuentus se intromittant, nec communibus tractatibus interfint.

8. Circa modum, quo sunt celebranda à Correctore hæc capitula culparum, vide formam ad vnguem descriptam in nostro Rituali p. 1. cap. 11. & plura de istis capitulis vide apud Humbertum in spec. p. 2. lib. 4. cap. 3. & Thom. à Iesu in expos. suæ regulæ, p. 3. cap. 10. dub. 1. 2. & 3. Et aduerte, quod in Ordine nostro non est in vsu officium particulare zelatoris,

Humbertus
Th. à Iesu

scu

seu correctoris culparum in capitulis, sed hoc officium facit Corrector Conuentus, qui super hoc specialiter inuigilat, & in capitulis, diebus communibus culpis, si aliquam ipse sciat ex his, quæ ibi dici possunt, & videat, quod, qui eam committit, non accuset, ipse Corrector eam accusat, & seueriori punit poena, quam si ipse delinquens sponte accusasset. Hoc autem officium Patres nostri annexum voluerunt esse officio Correctoris, propter multa. Et 1. Quia odiosum est, ad vitandas discordias inter subditos, tolerant enim facilius subditi accusari à Prælato, quam ab alio. 2. Ad resistendum passionibus, quod enim quis est in maiori constitutus dignitate, eò minores habet passionibus. 3. Vt cum maiori libertate fieret; nulli enim est dubium, quod Prælatus, cum habeat iurisdictionem, potest illud facere maiori cum libertate, neque tantum timet minas, aut murmura subditorum. 4. Vt maiori cum charitate fieret; cum enim pater sit subditorum, ex puro iuuandi filios, & subditos amore id facere præsumendum est. 5. Vt maiori cum prudentia fieret; supponitur enim de Prælato, quod sit prudentior cæteris. Neque obstat, quod quis non possit esse accusator, & iudex cap. 1. & 2. 4. q. 4. nam culpæ, quæ hic accusantur, sunt leues, & publicæ, quæ nullam infamiam, neque ruborem important, & leuissima diluuntur poena; vnde parum refert, quod idem sit accusator, & iudex. Adde, quod hoc est in fauorem delinquentis, propter dicta. Et sicut non est inconueniens, quod in sacramento poenitentiae idem poenitens sit actor, reus, & testis, quia hoc cedit in bonum animæ ipsius; ita neque hoc est inconueniens in his capitulis, cum id cedat in bonum transgressoris, & ipse transgressor hoc maximè contentus sit.

9. Noto 7. quod poenitentiae impositæ à Prælatis in capitulo, non remittuntur per indulgentias; nam indulgentia solum remittit tertiam partem poenitentiae, id est, satisfactionem poenitentialem, quæ est Deo debita pro peccatis, non autem remittit poenam iudicialem debitam hominibus, aut Ecclesie, aut in foro contentioso. Ita Corduba in q. theolog. lib. 5. q. 8. vers. Sequitur alia particula, Deo debitam.

10. Noto 8. quod fructus istorum capitulorum culparum sunt 1. expurgatio propriorum defectuum, iuxta illud Prou. 18. *Iustus accusator est sui* 2. quia Religiosus propalando defectus suos, abnegat semetipsum, quod est totius perfectionis summarium, iuxta illud Matth. 16. *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, &c.* 3. quia sic odit animam, & corpus suum, dum animam suam subijcit confusione, & corpus poenitentis iniungendis, iuxta illud Ioan. 12. *Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam* 4. quia amorem proprium destruit per illam sui confusionem, & contemptum 5. Quia humilitatem acquirit, iuxta illud Gregorij 22. moral. cap. 14. *Humilitatis indicium est peccatum suum accusare, & accusantibus non negare.* 6. quia illa præuaricationum regularium accusatio, facit accusantem regulæ obseruatorem, iuxta illud Bern: de dispens. & præcep. *Illum dico securum, qui*

etiam interdum obedientiae limitem præterit, consilium tamen non respuit poenitentia. Regulares namque terminos etsi sæpe deliquerit, non euadit tamen, qui censura, quæ ex regula est, disciplinam non subterfugit. Pars siquidem regulæ est regularis correctio, & in ea reueritur non solum bonæ vitæ instructio, sed & emendatio praua. 7. denique, quia accusatione illa delentur peccata venialia, etiam quoad culpam, in quantum scilicet Religiosus libenter se accusat, & patienter fert poenitentiam impositam; & potest accusatio fieri cum tanta detestatione, vt etiam delectat culpam peccati mortalis, si adfit propositum confessionis. Hoc enim habet contritio. Atque ita docet Seruat. in catechismo nouit. tom. 2. lect. 2. vers. Octauum.

Seruatius.

11. Noto 9. quod Paulus V. concessit dicentibus culpas in capitulo corde contrito indulgentiam trium annorum, & totidem quadragenarum, vt constat ex eius const. 8. tom. 2. nostr. priuil. §. 15. Vbi aduerte, quod ad hanc indulgentiam lucrandam, non est necesse spiritaliter communicare, aut aliud virtutum exercitium facere; nam particula, *et* in dicto §. posita, stat disiunctiuè. Vnde sufficit, ad hanc indulgentiam lucrandam, vnum ex illis tribus membris verificari. Quare fatis erit, si dictas culpas quis dicat in capitulo verè poenitens, & corde contrito.

12. Noto 10. circa modum dicendi culpam, quod illum docet Bonau. in specul. discipl. p. 1. cap. 10. his verbis. *Postremo vt disciplinato, & debito modo fiat huiusmodi confessio, debent circa eam honestatem, cautelam, & humilitatem seruare. Honestatem, vt culpa narrationem nudo capite, & non ridendo, non circumspiciendo, aut cum manu aliquid faciendo, sed iunctis manibus potius, vel aliter honestè dispositis, exquantur. Cautelam in hoc precipuè habeant, vt se paucis verbis expediant, & in culpa sua nullum alium, quam se ipsos inuoluant; quod & cautelam, & puritatem concernit. Humilitatem habere debent in gestu corporis, & in verbis.*

D. Bonau.

In gestu quidem, vt ad terram, iuxta Fratrum consuetudinem, se prosternant humiliter. In verbis autem, vt verba subiectionis, & poenitentia nullam sint omnino notam superbie, vel impatientia continentia.

Corduba.

D. Gregi.

D. Berni.

LITERA D.

CAP. I.

De forma denunciationis
iudicialis.

REVERENDE admodum Pater. Iustitie zelo incitatus, ne delicta in publicum Religionis damnum maneant impunita, tibi tanquam iudici per denunciationis modum expono, his præteritis diebus in Ecclesia S. Sylvestri de Pisis vna cum Fratre N. me commorantem à quodam Ordinis nostri deuoto seculari, N. nuncupato, accepisse, parum honestæ conditionis, & famæ mulieris, nomine N. in vico Sancti Dominici degentis domum à Fratre Improbato de Scandalosia adiri, ac frequentari, vt tota properterea huius loci vicinia ob huiusmodi frequentationem offensa sit valde, atque scandalizata. Quamobrem cum his, ac ter, iuxta Euangelium, prædictum Fratrem Improbata monuissem, obnixèque rogassem, vt ab ea domo frequentanda desisteret, nihilque me, vt præfatus nostri Ordinis deuotus heri coram Fratre N. meo socio testatus est, profecisse cognouerim, tuam idcirco Paternitatem conueniendam existimaui, vt ex pastoralis officij debito huic tam graui scandalo quouis meliori modo consulat, ac prouideat, prout in Domino iudicauerit salubriter expedire. In quorum fidem, &c. Datum in hoc Conuentu N. die 24. Martij, anno 1634. Frater Iustus ac bonis affirmo, vt supra.

CAP. II.

De forma denunciationis
Euangelicæ.

REVERENDE Pater. Pio in Deum, Religionem, ac proximum charitatis affectu per-motus, tibi tanquam Patri denuncio, lineas camisas cõtra Regule nostræ præscriptum cumque aliorum Fratrum scandalo F. N. deferre, de quo quidem cum frustra fuerit à me terque, quaterque monitus, vt se emendaret, ac resipisceret nec quicquam me profecisse prospexerim, tuam idcirco Paternitatem conueniendam existimaui, itidemque rogandam, vt ex pas-

toralis officij debito eiusdem saluti, aliorumque offendiculo, omni meliori modo, quæ tua prudentia expedire iudicauerit, consulere velit, ac prouidere. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd denuntiatio est duplex; euangelica, quæ fit Superiori vt patri; & iudicialis, quæ fit Superiori, vt iudici. Hæ autem denunciationes multum inter se differunt; nam prima ex solo charitatis fonte promanatur; secunda verò ex zelo iustitiæ. A prima nullus excusari potest, quia vnicuique mandauit Deus de proximo suo; à secunda excusantur omnes illi, ad quos iure aliquo id non pertinet. Prima semper trinam monitionem prærequirit, iuxta illud Euangelij, Si peccaueris in te frater tuus, corripe eum, &c. Secunda licet communiter dictas monitiones prærequirat, cap. Qualiter, & Quando, el. 2. §. penultimo, de accusat. cap. Cum dilectus eodem tit. vel saltem duas, vt vult Abbas in cap. Nonis, num. 57. de iudic. aliquando tamen sine illis fieri potest, quando scilicet delictum est notorium, seu fieri debet de proximo notorium, quia non potest stare secretum; aut etiam quando licet delictum sit occultum, est tamen contra bonum commune, vel priuatum iuxta illa, quæ dicit Aldrete de disciplina tuenda, lib. 1. cap. 5. à num. 25, qui tamen num. 31. limitat in quocunque peccato secreto, etiam contra bonum commune, vel priuatum, si quis peccatum tale nouit, noscat etiam peccatorem per fraternam correctionem emendandum. In prima numquam datur locus iudiciali processui, seu ad summum, vt aliqui prætendunt, aperitur via iudicij, vt per famam, vel aliud æquiualens, iudex nouum instituat procedendi modum per viam inquisitionis ex munere. In secunda Prælatus, si expedire videbitur, potest iudicialiter procedere. In prima non exigitur de iure communi à denunciatore, vel testibus iuramentum. In secunda verò maximè, & à reo, & à testibus, & à denunciatore. In 1. non omnia substantialia iudicij seruari debent. In 2. maximè. Prior puram delinquentis emendam petit, 2. etiam aliquam pœnam. 1. in scriptis necessariò non redigitur, sed tantummodò fieri potest ad aures Prælati. 2. in processu registrari debet. 1. solè Prælato communiter fit, 2. etiã eius Socijs. Vide pro his Tuschum ver. Denunciatio concl. 196. Mansus de mod. proced. in caus. reg. cap. 4. num. 4. & cap. 13. à num. 1. Thom. à Iesu de visit. regul. tract. 1. cap. 4. num. 4. quem vide à cap. 9. vsque ad 15. si cupis scire, quæ delicta manifestanda sint Prælato, vt patri; pro quo pũcto vide etiã Aldr. loc. cit. c. 6.

2. Noto 2. quòd peccata, quæ communiter existimantur in Religionibus esse contra bonum commune, sunt infra scripta. Hæresis, blasphemia, machinatio grauium offensarum contra Superiores; si quis esset proditor Religionis, eam notabili infamia, siue calumnijs in conspectu secularium afficiens; qui pacem inter Superiores iniquè turbaret; qui zizania inter Superiores, & subditos, seu inter subditos ipsos seminaret; qui Religionis secreta in damnum commune, vel priuatum alicui reuelaret;

Abbas

Aldrete

Tuschus
Mansus
Th. à Iesu

Aldrete

belaret; qui literas; & sigilla Superiorum falsificaret; edentes libellos famosos; subornatores electionum ad malum finem; dissipatores bonorum Monasterij; publice scandalon, præcipue coram secularibus; Superiores relaxate viuentes, susurratores, & murmuratores consuetudinarij; aliaque nonnulla, quæ referunt Thom. à Iesu de visit. regul. tract. 1. cap. 12. à num. 4. & Aldrete loc. cit. num. 28. cum Mirand. de ordine iudic. tom. 1. qu. 11. ar. 2. concl. 2. In princip. Sanchez lib. 6. consil. cap. 3. dub. 2. num. 2. Peccata autem, quæ sunt in damnum priuatum alicuius Fratris, sunt machinatio mortis, vel grauis vulneris, aut etiam machinatio contra famam alicuius viri grauis, & de Religione benemeriti. Hæc, inquam, omnia peccata absque correctione fraterna reuelanda sunt Prælato per denunciationem, nisi qui scit peccata, sciat etiam certò, peccatorem fore emendandum per fraternam correctionem; nam tunc hæc omnino esset adhibenda, nec posset finè peccato mortali omitti. Atque ita tenet Aldrete loc. cit. num. 31. Thom. à Iesu loc. cit. num. 12. Sayrus in clau. reg. lib. 11. cap. 4. num. 4. Sed non puto esse necessarium scire certò, etiam in ijs casibus peccatorem fore emendandum, sed puto satis esse, quòd corrigens habeat spem probabilem emendationis, sicut in alijs peccatis; nam cum ista certitudo possit vix haberi, vix poterit dari calus in hac materia, in quo dicta correctio sit adhibenda; cum tamen sæpius probauerim, omnem calum, etiam hæresis, admittere ante denunciationem correctionem fraternam.

3. Aduerte autem differentiam, quæ est inter peccata, quæ sunt in damnum communitatis, aut graue alicuius priuati, & peccata, quæ sunt in damnum solius committentis, quoad denunciationem, nam peccata in damnum communitatis, & priuati alicuius tenemur solùm corrigere ante denunciationem, quando certo scimus, per nostram correctionem peccatorem fore emendandum secundum aliquos: peccata autem in solius committentis damnum tenemur corrigere, etiam si solùm probabiliter speremus emendam. Vterius peccata in damnum communitatis tenemur solùm vna vice corrigere modo dicto; peccata autem in damnum solius committentis tenemur semper corrigere ante denunciationem etiam paternam, quousque non amittamus spem lucrandi fratrem, vt docet Sanchez lib. 6. consil. cap. 2. dub. 6. num. 11. Tertio, quando peccata sunt contra bonum commune, potest iudex procedere per viam inquisitionis contra delinquentem, etiam si contra ipsum non sit probata infamia; secus autem, quando peccata sunt solùm contra delinquentem. Vide Spathar. de modo corrig. regul. tract. 3. cap. 8. à num. 1.

4. Sed quæres, an peccata carnis sint censenda in damnum communitatis? &c. Aliqui absolute affirmant. Aldrete de disciplin. tuenda, lib. 1. cap. 5. §. 4. num. 28. & 29. Mirand. de ordine iudic. tom. 1. qu. 11. ar. 2. conclus. 2. Ioseph. à S. Maria

in tribun. relig. tract. 2. cap. 3. §. 2. Diana p. 3. tract. 2. resol. 69. Alij absolute negant; Rodriq. de ord. iud. cap. 3. num. 4. Spathar. de modo corrig. regul. tract. 3. cap. 8. num. 9. Victor. Mansus de modo proced. in causis regul. cap. 9. num. 4. Alij distinguunt; nam si adest periculum publicationis, putant, quòd sint in publicam perniciem; secus, si non adest. Ita lo: Valerius in differ. iuris, ver. Inquisitio, differentia 1. num. 6. Thom. à Iesu de visit. regul. tract. 1. cap. 12. num. 6. In omnium sententia vnus, aut duplex actus fornicationis non esset censendus in damnum publicum, nec similiter vnus, aut duplex actus criminis pessimi, secundum Dianam loc. cit. qui id refert ex Pitigiano; Mihi dicendum videretur cum Rodriguez loc. cit. hæc peccata non esse de se ex natura sua contra bonum publicum; quia non tendunt directè in publicam perniciem, nec habent pro obiecto proximo malum publicum, nec apta sunt ex se totam rempublicam, aut communitatem contaminare, si secretò, & cum cautela sapienti fiant; maxime tamen super illis est Prælato Religiosorum inuigilandum; nam quandoque quòd ex natura sua aptum non est aliquid facere, id ex accidenti, & in aliquibus circumstantijs facere potest. Sanchez lib. 6. consil. cap. 3. dub. 23. ait, quòd peccatum, sodomix non est contra rempublicam, nisi quando quis faceret professionem magna industria quoscunque posset hoc vitio corrumpere;

5. Noto 3. quòd licet delictum graue sit, & probari possit per denunciationem iudiciale, si tamen sit occultum, & reus illud agnoscat, & fateatur, paratusque sit pœnitentiam agere, nõ potest Prælati tunc reum iudicialiter punire, sed debet ei aliquam iniungere pœnitentiam, vt præcauet in futurum. Ita Aldrete de disciplin. tuenda, lib. 1. cap. 6. nu. 8. Th. à Iesu de visit. regul. tract. 1. cap. 12. nu. 12. Si verò delinquens neget delictum, vel nolit pœnitentiam conuenientem recipere, tunc ad duriora remedia secundum delicti qualitatem recurrendum; & si delictum probari iudicialiter possit, probandum est, ne subditus ex sua obstinatione impunitatis comodum reportet; Si vero probari non possit, obiurgandus est subditus, & ministerendus, vt cautiùs viuat; abstinendum tamen hoc casu à processu formando, ne, cum delictum probari non possit, incurrat Prælati in odium subditi, & hic gloriatur de sua euasione. Vnde etiam si Prælati certò sciat subditum tale peccatum commisisse, cum tamen de eo nihil foras appareat, tolerandum est, & rogandus Deus pro ipso peccatore, & in primis cauendum est ab obiurgatione publica, ex qua delinquens scandalizetur apud Fratres, vt sanctè monet Bonau. de sex alis Seraphi cap. 7. S. Anton. 3. p. cap. 7. §. 7. Auferendæ tamen sunt occasiones, & diligentius circa eum inuigilandum, sed cum maxima prudentia, & charitate, nam fama subditorum à veris Prælati non minùs debet æstimari, quàm propria.

Rodrigo
Spathar.
Mansus

Io: Valer.
Th. à Iesu

Sanchez

Aldrete.
Th. à Iesu

D. Bonau.
D. Anton.

Th. à Iesu
Miranda

Sanchez

Aldrete
Th. à Iesu

Sanchez

Aldrete

Miranda
I. à S. M.
Diana

6. Noto 4. quod quando denunciator expresse protestatur, quod denunciat Prælato, ut patri, non potest Prælatus iudicis partes agere, cum eo casu ipse solum delictum sciat, ut persona priuata, non ut publica, qualis est iudex. Vnde si velit punire ut iudex, reus est famæ proximi, & ea solum potest remedia adhibere, quæ bonus adhiberet pater familias, nisi bonum commune, aut proximi detrimentum aliud suadeat. Ita Aldrete loc. cit. cap. 6. nu. 12. & in primis tenetur Prælatus sic denunciatum delictum secretum seruare, solumque occultè Fratrem corrigere, cap. Si peccauerit, 2. q. 1. nam de iure naturæ proximi famam seruare tenemur. Vnde si dubitetur, quod Prælatus debeat occultum Fratris delictum propalare, ei denunciandum non est. Ita Aldrete loc. cit. à num. 19. Quod adeò verum est, ut ne propalare illud possit etiam de denunciatoris licentia, qui dominus famæ sui proximi non est. Vnde illud, quod dicunt Thom. à Iesu de visit. regul. tract. 1. cap. 19. n. 3. & Sanchez lib. 6. consil. cap. 2. dub. 11. nu. 4. quod poterit Prælatus subditum corripere coram aliquo, vel aliquibus Patribus prudentibus, non est admittendum, nisi ad summum in calu, quo subditus obstinatè delictum negaret, & non esset paratus correctionem admittere, & iam aliàs fuisset de tali errore sic à Prælato paternè monitus, ut docet Bannes 2. 2. q. 33. ar. 8. dub. 4. conclu. 3. Tales tandem vellem erga suos subditos se exhibere Prælatos, quales, si essent subditi vellet sibi exhiberi præpositos, ut dicitur in cap. Quorumdam, d. 74.

7. Noto 5. quod quando delictum denunciatur Prælato, ut iudici, debet hic omnes iudicis partes assumere, præsertim in delictis grauib, & criminalibus. Vnde neminem debet inauditum condemnare, nec facillè subditos incarcerare, præsertim si personæ graues sint; neque delicta non plenè probata sententiarè; in dubijs reis semper fauere; recursus non respuere; & cum agitur de Prælatorum punitione, tenetur dare reo nomina testium, quod habetur in cap. penultimo, iuncta glossa, verb. Copiam, de accus. & expressius in cap. Qualiter, & quando, el. 2. eodem tit. §. Debet igitur; & ita sentit stylus Curie Romanæ; & in Ordine nostro est sine controuersia, per cap. Genuens. 6. num. 22. confirmatum in cap. Barcin. 2. num. 18. & docent Aldrete de discipl. relig. tuend. lib. 1. cap. 14. à num. 6. Roderic. in resol. regul. resol. 42. num. 35. vbi multos citat; Aretin. in praxi de reorum defenf. cap. 2. Mansus de modo proced. in caus. regul. cap. 7. num. 8. Dixi tom. 1. Relig. q. 1. cap. 20. §. vn. in fine; & declarauit Bonif. VIII. in quadam constit. quam refert Thom. à Iesu de visit. regul. tract. 3. cap. 1. et in hoc casu speciali de punitione Prælati, appellatio legitima sententiam suspendit, ut probò tomo. 3. priuileg. regul. cap. 4. num. 17. Puram itaque subditorum correctionem intendant Prælati; & quæ monitis possunt corrigere, non corrigant poenis; & quæ secretò emendare possunt, non emendent in publico; neque vnquam quempiam in publico puniant, quem prius monendo non curauerint secretò corrigere; & quæ bonis artibus obtinere possunt, non tentent obtinere

malis; & quæ consequi possunt de bono, & amicabili, non curent obtinere litigijs; irati non puniant vnquam; & sciant quod Prælatorum seueritas ab eis subditorum animos alienat, recedentur sæpe illius dicitur, *Summum ius summa iniuria*; & meminerint, quod rigorosæ leges potius ad terrorem, quam ad obseruantiam sunt inductæ, & quod omnia eis quidem scire licitum est, non tamen omnia persequi; vnde quando punire coguntur, misericordia iustitiam temperent, ut patres potius, quam iudices appareant, qui pepercisse gaudent, non gaudent puniuisse.

8. Noto 6. quod Prælatus antequam denunciationem iuridicam admittat, à quacunque persona illa fiat, debet denunciantem interrogare, an correctionem fraternam per se, vel per interpositam personam adhibuerit. Quod si dictam correctionem indebitè omiserit, non debet iuridicam denunciationem admittere, sed solum euangelicam. Ita Thom. à Iesu de visit. regul. tract. 1. cap. 17. num. 5. Immò ait Ghisil. de iudic. regul. cap. 16. num. 68. quod debet denunciantem interrogare præstito iuramento. Quam doctrinam hauserunt ex Cai. 2. 2. q. 33. ar. 7. in respons. ad 5. & ego ei libenter subscribo, nam decet in religionibus omnia per charitatem gubernari, & malignis pro posse est resistendum. Vnde quando Prælatus olet, denunciantem esse malignum, quantum sit auctoritatis, non debet eius denunciationem admittere, nequè etiam audire debet denunciantem, qui denunciatur virum eximium, ac probatæ vitæ, & per plurimos annos in Religione laudabiliter conuersatum; & hoc quamuis denunciatus sit vir eminentissimus, & aliàs pijsimus; nam aliquando etiam isti tales (vasa enim lutea sumus omnes) se præcipitant in proximi oppressionem, & depressionem; quod lugendum quidem est, sed compatiendum humanæ nostræ fragilitati. Ita Thom. à Iesu loc. cit. nu. 1. & habetur expressè in cap. Qualiter, & Quando, el. 2. §. fin. & in cap. Cum dilectus, de accus.

9. Noto 7. quod in denunciatione iudiciali denunciatus potest assumi in testem secundum Sotum lib. 5. de iust. q. 6. ar. 2. conclus. 4. & memb. 2. q. 4. de teg. secr. conclus. 8. vers. Sed dubium egregium est; quem sequuntur Thom. à Iesu de visit. regul. tract. 1. cap. 4. nu. 3. & cap. 19. nu. 5. Aretin. in pract. cap. 2. de num. test. vers. Nec etiam iure diuino, Spathari de modo corrig. regul. tract. 7. cap. 12. num. 12. Triuif. de modo proced. in causis crim. cap. 7. num. 3. Aldrete de disciplina tuend. lib. 2. cap. 3. nu. 20. Rodriguez tom. 2. quæst. regul. q. 13. ar. 6. Bann. 2. 2. q. 33. ar. 8. dub. 3. vers. Pro explanatione; Lessius lib. 2. de iust. cap. 30. nu. 30. Mascard. de prob. conclus. 107. num. 9. Nauar. in man. cap. 25. num. 33. Sanchez lib. 6. consil. cap. 2. dub. 13. Et probant. ex cap. In omni, de test. Sed quod denunciator non possit esse testis, docent Cai. 2. 2. q. 69. ar. 2. vers. Ad secundum dicitur; Val. tom. 3. disp. 5. q. 13. p. 2. col. 4. vers. Caietanus verò; Abbas cap. In omni, de test. num. 4. Aragon. 2. 2. q. 33. ar. 8. col. 4. vers. Sed est aliud dubium; Malderus 2. 2. q. 33. ar. 8. dubit. 5. dicto 3. Et ratio est, Tum quia idem non debet esse actor, & testis,

cap.

Aldrete.

Th. à Iesu Sanchez.

Bannes.

Aldrete.
Roderic.Aretinus.
Mansus.

Th. à Iesu

Th. à Iesu

Ghisil.

Caietanus

Th. à Iesu

Sotus.

Th. à Iesu Aretinus.

Spathari
Triuifan.
Aldrete.
Rodrig.
Bannes.
Lessius.
Mascard.
Nauarrus
Sanchez.Caietanus
Valentia.
Abbas.
Aragon.
Malderus.

cap. 1. & 2. q. 4. cap. *Forus*, §. *Iurgium*, de verb. signif. cap. *In primis* §. *quia* ergo 2. q. 1. ubi glossa verbo *Accusatores*. Habetur etiam in cap. *Cum P.* de accusat. Tum quia præsumptio est contra illum, qui instat, vt damnus, seu poena alteri infligatur, cap. *Si quis*, 2. q. 7. Tum quia aduocatus, seu procurator in causa principali non admittitur in testem in causa appellationis, propter affectionem, quam habet ad causam, cap. fin. de appell. in 6. ergo fortius denunciator non debet admitti in testem, cum, si non probet, possit timere, vel poenam, vel dedecus. Tum quia ad iudicium rectum quatuor personæ requiruntur, cap. 1. & 2. q. 4. actor scilicet, iudex, testis, & reus; neque vllus horum potest duorum personam agere, vt ibid. dicitur. Tum quia Iulius III. in const. eius 23. §. 10. In multis apud Cherub. tom. 1. bull. f. 715. habet, quod in peccato blasphemiz denunciatus cum iuramento possit haberi loco testis, cum ergo id specialiter concedat in blasphemia in alijs negare videtur, & innuit, quod absque speciali indulto non licebat. Ad cap. *In omni*, dico quod intelligitur in leuibus delictis, & vbi non agitur de poena graui. Ita Abbas loc. cit. Farin. lib. 3. praxis crim. q. 108. num. 151. Mascar. loc. cit. num. 15. Vel intellige dictum textum in denunciatione facta Prælato, vt patri. Ita Val. loc. cit. vers. *Secus autem est*; Mascar. cit. num. 12. Lefs. loc. cit. Thom. à Iesu loc. cit. cap. 19. num. 5. Quare contraria sententia non est tuta, neque in Religionibus vlllo modo practicanda in causis grauibz propter dictas rationes. Et Sot. loc. cit. de secreto teg. eam trepidans admittit, dicens. *Hoc dixerim probabiliter, vt ostendam saltem in crimine prauitatis hereticæ nihil fieri contra ius, si denunciatus recipiatur in testem; quamuis in alijs priuatis delictis non esset foris adeo consulendum.* Et quoad hæresim, & reliqua delicta contra communitatem cum Soto sentit Malder. loc. cit. concl. 2. Et Aldret. ad hoc, vt denunciator possit recipi in testem, requirit, quod proprijs oculis delictum viderit, quod ad propriam vindictam non agat, neque suam, aut suorum prosequatur iniuriam, neque eius interfit, quod reus puniatur; quod si aliquid horum in eo concurrat, reiici debet tanquam omnino suspectus. Prima itaque sententia potest amplecti in denunciatione euangelica, vel etiam in denunciatione iuridica in causis leuibus, in quibus neque dedecus, neque grauis poena timetur, sed solum agitur de poenis salutaribus.

10. Et Aduerte, quod DD. pro hac vltima sententia citati præsertim Aragon, nolunt, vt denunciator admittatur in testem, etiam si alla via, qua ipse denunciavit, procedatur. V. G. si quis Prælato tanquam patri denunciavit delictum aliquod, quod quidem delictum deinde sit ab alio eidem Prælato tanquam iudici denunciatum, non potest in hoc secundo iudicio examinari tanquam testis, qui Prælato tanquam patri illud idem delictum denunciavit; quia semper habetur tanquam suspectus, & sæpe induit se ouina pelle lupus rapax. Vnde, cum non possit intellectus noster vortices humanæ mentis penetrare, tutius est,

vt prudens, & charitatius Prælati non examinet denunciantem paternè tanquam testem in foro iudiciali cum periculo damnificandi proximum in re graui.

CAP. III.

De forma definitionis, seu decisionis alicuius casus specialiter commissi.

FRATER N. à Reuerendissimo P. F. N. specialiter deputatus, cognitor, & decisor causæ, & causarum inter R. P. F. N. Prouincialem Mediolanensem ex vna, & R. P. F. N. Prouincialem Bononiæ ex altera partibus vertentis, & vertentium de, & super obligatione, vel non, soluendi quasdam pecunias, quas prædictus Prouincialis Mediolanensis à Prouinciali Bononiæ prætendebat, visis allegationibus, iuribus, replicationibus hinc inde, verbo, & scripto factis, etiam super dubijs à nobis in utramque partem excitatis; visis videntis, & considerandis maturè consideratis, dicimus; declaramus, decidimus, & definimus, Bononiæ Prouincialem esse, ac fore condemnandum, ut de facto condemnamus ad soluendum Prouinciali Mediolanensi scuta quingenta auri in auro; sicque præfata prætensioni ac prætensionibus perpetuum silentium fore, & esse imponendum, ut de facto imponimus, omni meliori modo, vna, & forma, quibus de iure possumus, ac debemus. Datum, & c. Ita declaramus, decidi, diffiniui, scripsi, & subscripsi. Ego Frater N.

1. Noto 1. quod delegatus ad aliquam particularem causam, debet in primis diligenter attendere ad literas suæ delegationis; nam irritum est quicquid agit, excedens sibi traditam potestatem, cap. *Cum dilecta*, §. *Dilectum*, de rescrip. cap. *Venerabilis* §. *Porro*, de iudic. deleg. Specul. lib. 1. partic. 1. de iudic. deleg. §. 5. num. 1. Barbosa in cap. *Cum dilecta* cit. num. 4. & 5. Goffr. in sum. de offic. deleg. §. *Officium delegati*. Nam quicquid agitur non seruata forma mandati, corrui, vt multis probat Barb. loc. cit. num. 8.

2. Noto 2. quod quando delegatus est persona particularis, V. G. quando Generalis, vel Prouincialis committit aliquam causam alicui Fratri particulari, debet hic literas suæ delegationis ostendere, vel Prouinciali, si sit delegatus à Generali, vel Correctori, si sit delegatus à Prouinciali, ad hoc, vt Ordinarius permittat ipsum pacificè vti iurisdictione in suo territorio, & eum in casibus occurrentibus adiuuet; colligitur ex cap. *Cum in iure*, de offic. iud. deleg.

Speculator
Barbosa.
Goffredus.

Abbas.
Farin.
Mascard.
Valensia.
Lefsius.
Th. à Iesu

Sotus.

Malderus
Aldrete.

Aragon.

CAP. IV.

De forma diffinitionis generalis à
Visitatoribus faciendæ.

RATER N. &c. Ordinis N.
Generalis vniuersis, & singulis
Prouincia nostre N. Patribus,
ac Fratibus salutem, & morum
reformationem.

Religionis nostre speculatores, quauis immeriti, diuina prouidentia constituti, demandata nobis dispensationis officio Christiane charitate urgemur, vt ministerium nostrum, verique speculatoris pensa exsoluere studeamus. Inter qua quidem, cum à sacris canonibus, atque à nostris presertim regularibus statutis, opportuna subditorum visitatio iure optimo commendetur, quæ veluti spiritalis quadam est Religiosorum cultura, qua diuinarum rerum veneratio, regularisque disciplina instauratur, & complura alia ex visitantium zelo, ac prudentia ad Dei gloriam, Religionisque commodum, ac utilitatem consequuntur. Eam ob causam in hanc nostram Prouinciam N. descendere visum est, vt cuncta ne erga filios nostros sine prospera, & salua cerneremus. Cumque omnia accuratè rimari, seduloque explorare stuidissemus, non sine intimo doloris sensu in huius Prouincie hortulo Zizanias non paucas excreuisse conspeximus, & dum domus Domini torcularia optimo sancte conuersationis vino, gratissimoque religiosa disciplina oleo redundare existimarem, acerbissimas parùm honeste vite labruscas, & fœdissimam irreligiositatis amurcam animaduertimus effluxisse. Quare huiusmodi vitiorum Zizanias, ac steriles auenas ex agro Domini radicibus euellendas, vberioraque pro his virtutum, bonorumque operum semina, iuxta nostrarum virium imbecillitatem, statim curauimus iacenda: Ac præterea, ne mala hæc iterum prodirent, salutaria non pauca, ac præseruatiua medicamina, & non vulgaria statutorum antitota promulgauimus. Demum verò, ne quid quod pius, verumque pastorem, ac patrem deceat, in nobis desideraretur, euangelicæ correctionis operam dedimus non ignauam; & quantum, honesti habita ratione, licuit, misericordiam, pietatem, ac decoris virgam medullis exhibuimus.

Quoniam

3. Notò 3. quòd delegatus in citatione partium debet inserere formam suæ delegationis, alioquin citatio non valet. Ita Barbola in cap. Cum in iure cit. num. 5.

Barbosa.

4. Notò 4. quòd delegatus debet diligenter de partium iuribus cognoscere, easque in priuato, & in publico audire, ad hoc, vt possit secundum scientiam causam diffinire, & hoc etiam in commissione decisionis causæ nulla fiat mentio de cognitione; nam qui vult consequens, intelligitur etiam velle necessarium antecedens ad illud; cap. Prudentiam §. Caterum, de off. iud. del. sine, cap. Præterea §. Hoc tibi, eod. tit. Marian. Socin. in cap. Venerabilis, de iudic. in princ. Goffred. loc. cit. §. Item officium.

M. Socin.
Goffredus.

5. Notò 5. quòd licet Ordinarius Index sciat, delegatum tulisse sententiam iniustam, si tamen illi executio committatur, illam exequi debet, quia delegatus est supra ipsum, & Ordinarius hoc casu est merus executor cap. Pastoralis, §. Quia vero, de offic. deleg. Venerus in exam. lib. 7. cap. 11. num. 23. Sed tu dic, quòd si Ordinario euidenter constet de iniustitia sententiæ, non debet illam vllò modo exequi, vt conperari videatur delegati iniquitati. Ita D. Thom. 2. 2. q. 64. art. 6. ad 3. Barb. in dicto cap. Pastoralis, num. 14. vbi quamplures citat: quod ita verum est, vt si executor tenuerit dictam iniustam sententiã exequi, potest illi impunè resisti, perinde ac priuato vim inferenti; leg. Prohibitum, Cod. de iure fisci, lib. 10. Barb. loc. cit. Ille verò textus cap. Pastoralis intelligitur in ciuilibus, & vbi non agitur de magno præiudicio partis; seu quando non constat euidenter de iniustitia, sed solum dubitatur; aut denique intelligitur de delegato Principis. Quare non habet vllò modo locum in delegato Superiorum regularium; vnde si iste iniustam sententiam ferat, non teneret Ordinarius eam exequi. Immo puto, quòd delegato conanti dictam iniustam sententiam exequi teneretur Ordinarius resistere, cum ad ipsum pertineat suas oues ab iniustis raptoribus defendere, & suorum subditorum incolumitati cõsultare, nõ obstante textu in cap. Si quando, de iud. deleg. vbi dicitur, quòd Ordinarius non debet iudicis delegati mandato resistere violenter, sed apud ipsum instare, vt differat executionem, quousque maior Superior fuerit informatus: nam iste textus intelligitur de delegato Principis supremi; & in causis ciuilibus; seu quando sententia non est euidenter iniusta.

Venerus.

D. Thom.
Barbosa.

6. Notò 6. quòd iurisdicctio iudicis delegati si irat morte delegantis, nisi negotium prius fuerit inceptum, vt dixi tom. 3. priuileg. regul. cap. 4. num. 10. Venerus in exam. lib. 7. cap. 11. num. 28.

Venerus.

7. Notò 7. quòd delegatus potest recusari, cap. Causam que, de iudic. deleg. tam ante, quam post inceptum negotium, seu litis contestationem, cap. Insinuante, de iudic. deleg. Recusato autem iudice delegato, eligi debent arbitri ad decidendam recusationis causam, cap. Suspicionis, de iudic. deleg. Plura de iudic. deleg. vide apud Venerum cit. lib. 7. cap. 11. Goffred. lib. 1. sum de iudic. deleg. Specul. lib. 1. partic. 1. de iudic. deleg.

Quoniam verò nonnulla, iuris ordine seruato, tanquam iudices cognouimus, quæ sine animaduersione aliqua, seu pœna nequeunt præteriri, oleum semper cum manna miscentes, Deumque præ oculis habentes, ac pmissis de iure præmittendis, nec quoquam ex ijs, quæ iurium dispositiones exigunt, prætermissis, Collegarum nostrorum accedente consilio, atque assensu, Christi nomine inuocato, ad infrascriptam diffinitionem duximus deueniendum, ut per præsentem in Conuentu S. N. de N. ad hoc per nos specialiter electo, coram toto eiusdem capitulo, ac prædictæ Prouinciæ Patre Prouinciali de facto, ac re ipsa deuenimus.

Atque in primis cū nobis legitime constiterit, Fratrem Delicatum contra Regulam nostram tenorem lineas camisias absque Medici, & Correctoris licentia, nulla necessitate pressum detulisse, eum propterea in pœnas contra huiusmodi offensores in nostro Correctorio num. 19. inflictas incidisse, atque adeo sibi quinque dierum spatio vino, & pectantia abstinendum fore declaramus.

Et quia Frater Indeuotus, absque legitima causa, diebus, & festis Communioni deputatis, ipsam sacram Communionem recipere omisit, eundem declaramus in pœnas contra tales in Correctorio num. 27. inflictas incidisse, atque ita sibi dominico die proximo venturo silentium seruandum, panemque, & aquam dumtaxat in terra sedendo pariter comedendum. Et sic de reliquis. Sic dicimus, diffinimus, pronunciamus, sententiamus, non solum hoc, sed & omni alio meliori modo, via, & forma, quibus de iure possumus, & valemus. In quorum fidem subscripsimus, nostrique officij sigillo communiuimus. Hic omnes subscribunt, Generalis scilicet, & Collegæ, & apponitur suo loco sigillum. Deinde Notarius, seu Scriba publicat coram capitulo præfatam diffinitionem hoc pacto. Lecta, lata, & publicata fuit præfata diffinitio per me Fratrem N. Notarium, seu Scribam dictæ visitationis, de mandato Reuerendissimi Patris Generalis, coram eodem, & præfati Conuentus Sancti

N. de N. capitulo, necnon prædictæ Prouinciæ Prouincialis. Et in fidem dicti Pater Prouincialis, ac Pater Corrector se subscripserunt die
14. Aprilis,
1634.

LITERA E.

CAP. I.

De forma monendi aliquem, ut ab ebrietate desistat.

FRATER N. Ordinis N. in Prouincia N. Prouincialis. Prouincialatus onere infirmitati nostræ à Domino, nullis nostris exigentibus meritis, imposito admonemur, sedulo nobis inuigilandum esse, ut quæ quotidie in agro Domini ex veteri maledicto vitiorum spinæ, ac tribuli nascuntur, officij nostri ministerio, ne altius excrescant radicibus extirpentur. Et sanè, si ad vitium aliquod euellendum demandati muneris sollicitudo nos extimulat, ad abominabilem porro ebrietatis turpitudinem, multorum malorum, insignimque flagitiorum fontem, ac scaturiginem totis viribus extirpandam quammaximè vrget, atque inducit. Cum itaque, sicut non sine maxima animi nostri molestia persèpe accepimus, P. F. N. in huiusmodi ebrietatis vitium cum multorum scandalo, atque offendiculo prolabatur, & plures subinde murmuraciones, detractiones, calumnias, aliaque nefaria verba in Dei proximique honoris maximum detrimentum euomat. Nos perpentes animo, quam tetrū, ac turpe vitium sit, cum in profanis, tum verò maximè in Sacerdotibus ebrietas, quamque periculosa; ea propter huic sceditati, ne longius serpat occurrere cupientes, his nostris literis (quas P. Correctorem Conuentus nostri N. in quo præfatus N. localiter degit, eidem pulcè legendas, ac intinandas curare volumus, ac mandamus) ipsum monemus, atque hortamur, ut nimiam vini potationem, quæ eiusmodi ebrietatis, ac temulentia est causa, deuitet. Sin verò pudendo huic flagitio, & dictu pariter, ac visu fœdissimo vitrius inhaerit, secundum inuectas olim contra ebriosos canonicas sanctiones, ac iura, à nobis se sciat, iuxta delicti magnitudinem, atque sceditatem, merita pœna corrigendum. In quorum fidem, &c.

Nota præ modo procedendi contra ebriosos quæ dixi tom. 1. Prælati, q. 2. cap. 5. num. 66. & de ebrietate dixi multa ibidem à num. 58. vsque ad 71. & cap. 3. à num. 214.

CAP. II.

De forma iuramenti præstandi ab electoribus ante electionem de meliori eligendo.

EGO Frater N iuro & promitto Deo Omnipotenti, ac B. Patri nostro Francisco de Paula, illum eligere, quem credam secundum meam conscientiam futurum huic Ordini, vel huic Provincia, vel huic Conuentui in Spiritualibus, & temporalibus vtiliorem, & probiorem.

1. Noto 1. quod electores in Capitulo congregati, antequam ad actum electionis deueniant, tenentur sub dicta forma iurare, per decretum Clementis VIII. quod habes tom. 2. nostr. priu. in const. 10. Urbani VIII. §. 53. ubi dicitur, *Iurent electores secundum veritatem cuiusque conscientie*, &c. quod iuramentum exigitur etiam ex decretis Concilij Basiliensis, sess. 20. & 38. & ex Concilio 3. Colonienfi, p. 1. cap. 7. & 8. & consonat Concilio Trident. sess. 24. de reform. cap. 1. & 12.

2. Noto 2. circa illam clausulam requisitam in hoc iuramento à Papa, *Secundum veritatem cuiusque conscientie*, quod electores debent eligere illum, quem probiorem iudicant secundum id, quod conscientia propria illis dicitur. Est autem conscientia actus intellectus practici, in indiuiduo dictans aliquid esse faciendum, vel fugiendum. Ita D. Thom. 1. 2. q. 19. art. 5. iuncta doctrina Malderi ibid. tract. de conscien. disput. 82. Adadi illam particulam, *in indiuiduo*, vt facerem differentiam inter conscientiam, & synderesim: nam hæc in genere iudicat, omne malum esse fugiendum, & omne bonum sequendum; conscientia autem dicitur, hoc malum in indiuiduo esse vitandum. V. G. Formemus hunc syllogismum, Omne malum est vitandum, Eligere indignum est malum, tum quia est contra ius naturæ dictatum à Deo; tum quia turpe est communitati, quæ in te confidit in hoc electionis articulo, tale, & tantum damnum inferre, Ergo vitandum est. Sed Petrus indignus est; Ergo non est illi suffragandum. Maior huius syllogismi dicitur à synderesi. Minor est dictata à ratione superiori, quæ secundum August. de Trinit. lib. 12. cap. 7. intendit rebus æternis conspiciendis, aut consulendis; Subsumptum verò dicitur à ratione inferiori, quæ secundum eundem August. ibid. intendit rebus temporalibus. Quam doctrinam approbat Valent. tom. 1. disput. 6. q. 5. p. 3. col. 3. vers. *Ratio superior*. Consequentia autem iuncta cum subsumpto eiusque conclusione dicitur à conscientia; est autem conscientia duplex. Alia recta, seu vera quæ ex synderesi, veroque subsumpto verum iudicium infert. Alia verò est erronea, quæ ex synderesi, falsoque subsumpto falsum iudicium infert. Quando ergo Papa dicit, quod iurent electores secundum veritatem cuiusque conscientie, certum est, quod

non loquitur de conscientia erronea, quæ legibus diuinis, & humanis aduersatur, sed de conscientia recta, quæ illis est conformis. Quod si quis habeat conscientiam inuincibiliter erroneam de aliquo, quod sit indignus, qui tamen in rei veritate dignus sit, dicunt communiter Doctores, quod tenetur secundum illam operari, si eam deponere non potest; nam facere contra dictamen rationis, malum est. Ego puto, quod priusquam ad operandum deueniat, teneatur facere quantum potest, vt veritas illi aperiat, aperietur autem, si consulat viros doctos, prudentes, & pios de idoneitate eligendi; si eligendus sit propositus à Superiore, qui non sit solitus indignos proponere, si maior pars eligentium sit parata concurrere, & inter hos sint aliqui viri pii, & prudentes. Quibus diligentis factis, si adhuc conscientia in sua erroneitate perseveret, sequenda est. Neque in hoc casu est procedendum secundum propriam voluntatem, cum conscientia sit actus intellectus, vt dixi, & probat Cord. in quest. theolog. lib. 3. q. 1. p. 3. intellectus autem est idem cum ratione; vnde libertas, quæ est de essentia electionis, non est libertas animalitatis, qua animus in publico foro creptat, sed rationalitatis, qua homo ad imaginem, & similitudinem Dei factus, in se Dei quædam principia operandi habens, secundum illa operatur. Quare tunc dicitur homo liberè operari, & eligere, dum operatur secundum rectam rationem. Ex quibus.

3. Colligitur 1. quod si determinandum sit aliquod negotium per suffragia publica, suffragia danda sunt libera, non quidem secundum simplex arbitrium voluntatis, sed secundum rationem; atque ita elector, seu suffragans, debet posse dare rationem sui suffragij cuiunque petenti. Si autem quis suffragetur secundum propriam voluntatem ratione non regulatam, potest à Superiore puniri, nam in Rebus publicis, maxime politicis, & rationaliter viuentibus, quales sunt Religiones, non secundum bestialitatem cuiuslibet procedendum est, sed secundum rationem rectam. Adde, quod communitas dans facultatem electoribus eligendi, & votandi, eam illis tribuit in adificationem, non in destructionem, cum exterminandum sit, quod ratione caret, cap. *Chorepiscopi*, d. 68. Et propterea nõ omnibus talis facultas datur, sed solù certis aliquibus generibus personarum, quæ prudentiores æstimantur.

4. Colligitur 2. quod dans suffragium, & eligens etiam secretò, non debet eligere secundum propriam passionem, aut interesse saltem primariò, nam sic peccaret contra dictum iuramentum, quod debet esse, non secundum propriam passionem, aut interesse, sed secundum propriam conscientiam ratione regulatam; quo pacto conscientia dicitur ab Origene lib. 2. in epistol. ad Rom. *Pædagogus anime*, & à Basilio lib. prouerb. init. *naturale iudicatorium*; & à Damasc. lib. 2. de fide orthod. cap. 12. *Lux intellectus nostri*.

5. Colligitur 3. quod elector, quando fecit quantum potuit, vt scientiam, & veritatem attingeret, circa qualitates personæ eligendæ, si tamen adhuc id non assequatur, potest liberè suffragari, & absque scrupulo cuiunque con-

scientia

D. Thomas
Malderas.

D. Aug.

Valentia.

Corduba

Origenes
D. Basili
D. Damasc

scientia dictauerit, eam suffragia danda sint, non secundum veritatem in re, sed secundum veritatem, quam conscientia cuiuscunque veram existimat, modo conscientia regulata sit à ratione, non absolute à voluntate, sed à voluntate illuminata, & ducta ab intellectu, seu ratione. Sed pro supradictis diffusius explicandis vide Sayrum in clau. reg. lib. 1. cap. 2. & 3. Malder. 1. 2. q. 19. ar. 5. & 6. tract. de conscient. disp. 81. cum sequentibus; Cordub. in quest. theolog. lib. 3. q. 1. Rodriq. in sum. tom. 1. cap. 71. Quæ dixisse libuit ad consolationem scrupulosorum, & ad confusionem aliorum.

6. Noto 3. quod electores debent iurare, se probiores electuros; probiores autem intellige, non in ordine ad seipfos, sed in ordine ad alios. Vnde, si sit aliquis valde sanctus, regimini tamen ineptus, ille minus dignus censendus est, quam minus sanctus, sed regimini aptus, vt docent D. Thom. 2. 2. q. 63. ar. 2. & q. 183. ar. 3. & dixi tom. 1. Relig. q. 1. cap. 31. §. 1. notab. 3.

7. Quæres 1. An istud iuramentum sit de substantia electionis, itaut electionem inualidet, si non præcesserit? R. quod aliqui putant, non esse de substantia, si simpliciter consideretur; esse tamen de substantia, si respiciamus ad dictum decretum Clem. VIII. quod fuit confirmatum ab omnibus Pontificibus subsequenteribus, & ad Concilium Basiliense, & Colonien. Ita Petrus Greg. de elect. cap. 16. num. 4. Lauor. de elect. cap. 19. num. 50. Peregr. in addit. ad constit. Cleric. regul. p. 2. dub. 3. putat, quod electio non est quidem ipso iure nulla, tamen quod potest annullari. Sed nullo modo puto pertinere ad substantiam electionis, sed tantum ad bene esse; non enim puto, omnia illa decreta esse præceptiua sed quamplura illorum solum esse directiua, inter quæ est istud. Nec obstat regula *Quæ contra*, quæ est 64. de reg. iur. in c. & l. *Non dubium*, C. de leg. vbi dicitur, quod *Quæ contra ius sunt, debent pro infellicis haberi*: nam intelligitur de lege prohibitiua, vt clarè constat ex dicta L. *Non dubium*, non autem de lege ordinatoriua, qualis est ista. Concilia autem illa non sunt fidei inuolabilis. An autem electores non iurantes possint puniri? Puto, quod sic. Quia contrafaciunt decretis Papæ; & habetur expressè in dictis statutis Clem. VIII. §. 57.

8. Quæres 2. An sit necesse, quod illud iuramentum præstetur ad sacra Dei Evangelia? R. sufficere, quod sumatur tangendo pectus more sacerdotali, cum nihil exprimat in dictis decretis. Et ita vsus obtinuit in nostra Religione. Ita Sigism. de elect. dub. 26. num. 5. Lauor. loc. cit. num. 51. apud quos alij.

9. Quæres 3. An Vicarius missus ad eligendum loco Prouincialis V. G. possit hoc iuramentum præstare, cū non sit per se primarius elector? Et an debeat iurare in animam propriam, vel in animam ipsam constituentis? R. quod, cū iuramentum debeat præstari à Vicario in ordine ad actum ab ipsomet exercendum secundum iudicium propriæ conscientiæ, potest, & debet ab ipsomet sumi; cum præsertim Vicarij huiusmodi fiant cum generali mandato ad eligendum. Atque ita iurant in animam propriam, non constitu-

entium. Ita Sigism. de elect. loc. cit. num. 7. & 8. Lauor. cit. num. 52. Sed de isto iuramento vide infra lit. V. cap. 6.

10. Quæres 4. An stante prædicto iuramento, possit quis ad huc minus dignum eligere? R. posse, quando maior pars electorum vult eligere minus dignum; tunc enim minor pars potest concurrere cum maiori parte, & etiam ipsa minus dignum eligere, præsertim quando in dicta maiori parte adsunt aliqui viri docti, pariter, & pij, atque prudentes; secundum statum rerum, in quibus sunt; nec tunc censenda est minor pars facere contra iuramentum: nam eo casu ille minus dignus censetur magis dignus, quia est magis acceptus. Et vniuersaliter in Capitulis quibuscunque ille censendus est magis dignus; qui est magis acceptus electoribus, & ille est magis acceptus electoribus, cū quo maior illorum pars concurrat: experientia enim constat, quod magis gratus electoribus suauis gubernat, & melius, ac promptius illi obeditur. Et cum suavis gubernatio sit vtilior, tum spirituali, tum temporali bono Religionis, sequitur quod hic, & nunc iste sit probior alijs; & consequenter minor pars non solum potest se maiori parti conformare, sed etiam debet; alioquin non consulit bono communi. Atque ita docent Sylu. verb. *Electio* 3. q. 2. Caiet. in sum. verb. *Electio* vers. *Et scito hic*, Salon. 2. 2. q. 63. ar. 2. controu. 4. vers. *In hanc partem Thomista*; Io. Valerius in controu. iuris, ver. *Electio*, controu. 1. num. 2. ver. *Quarto quando video*, Bann. 2. 2. q. 63. ar. 2. dub. 3. conclus. 3. Vega 1. p. sum. cap. 97. casu 1. Diana tom. 3. tract. 5. resol. 110. Sanch. lib. 2. consil. cap. 1. dub. 4. num. 6.

11. Quæres 5. An electores Definitorum, Collegarum, Commissorum, Discretorum teneantur iurare? R. Affirmatiuè. Tum quod dicti omnes habent iurisdictionem, & magnam auctoritatem ad condendas leges, definiendas causas tam temporales, quam spirituales, vel in Capitulo generali, vel in prouinciali, aut definitorio, vel cum Prælato, cuius officij participes sunt. Tum quod ita expressè habetur in dictis decretis Clem. VIII. num. 53. vbi dicitur, *In Superiorum, & Officialium omnium electionibus, &c. iurent electores, &c.*

12. Aduerte hic, quod quando fit iuramentum de eligendo meliori, intelligitur de possibilius haberi, non de meliori simpliciter. Ita Caiet. 2. 2. q. 63. ar. 2. fine. Item intelligitur iuramentum de meliori eligendo secundum statuta Religionis V. G. in Ordine nostro Commissus ad Capitulum Prouinciale debet esse vnus ex electoribus, & Correctores debent eligi de corpore Prouinciæ. Quando ergo iuro, me electurum Commissum, quem iudicauero probiorem, intell igitur, quod eligam ex illis, qui secundum statuta possunt eligi non de melioribus simpliciter. Et sic de Correctoribus. Ita Aragon 2. 2. q. 63. ar. 2. Sanchez lib. 2. consil. cap. 1. dub. 12. num. 3.

13. Aduerte etiam, quod quando elector habet amicum, quem certissimè scit esse dignum, potest eligere illum, quando non videt certissimè, & euidenter, alium esse digniorem, sed probabiliter tantum; nam ea certitudo, qua nouit, suum amicum, esse dignum, habita

Sayrus.
Malderus

P. Greg.
Lauorius.
Peregrin.

Sigismun.

Syluester.
Caietanus.
Salon.
Io. Valer.

Bannes.
Vega.
Diana.
Sanchez.

Aragon.
Sanchez.

habita longa experientia, preferenda est opinioni, quae habetur de maiori alterius dignitate, & cum certitudo opinioni praeualeat, in isto casu amicus de quo sum certus, quod est dignus, censetur dignior illo, de quo solum opinionem habeo, quod sit dignior, iuxta illud. *Tene certum, & dimitte incertum*. Ita Sanch. loc. cit. n. 4.

14. Aduerte etiam, quod electores tenentur adhibere modicam diligentiam ad inquirendum digniorem, id est, eam diligentiam adhibere tenentur, quam viri diligentes adhibent in curandis rebus proprijs, non quam adhibent diligentissimi. Vnde non debent esse contenti generali, & superficiali diligentia, sed debent adhibere diligentiam particularem, & ex professo: nam qui tenetur ad finem, tenetur etiam adhibere media necessaria ad illum finem obtinendum; sed electores tenentur eligere digniorem, tum ex officio, tum ex praestito iuramento. Ergo ex eisdem motiuis (qui enim vult consequens, vult etiam, & antecedens ducens ad illud) tenentur adhibere modicam diligentiam. Ita Sanchez loc. cit. num. 2. vbi citat Caiet. Sotum, Aragon, Salon, Nau. & alios.

CAP. III.

De forma, qua Scriba in Capitula electus, illi fidelitatem promittit.

EGO Frater N. electus in Scribam huius Capituli, iuro, & promitto Deo Omnipotenti, & vobis Patribus, vt singulis, & vniuersis, quod ero fidelis in hoc munere exercendo.

1. Noto 1. quod hoc iuramentum sumitur tacto pectore, more sacerdotali; estque introductum in nostra Religione ab anno 1520. die 16. Maij, quo Parisijs celebratum est Capitulum generale, in quo, vt patet ex num. 5. Patres illius Capituli desierunt eligere quatuor illos Scrutatores, qui singula Patrum vota audirent, & scrutarentur, & solum decreuerunt, dicta vota audiri, & scrutari per Scribam capitulariter electum, consili de illius fidelitate. Vnde factum est, vt in sequentibus capitulis semper Scriba electus iuret, & promittat Capitulo fidelitatem.

2. Noto 2. quod licet in Ordine nostro Scrutatores non scrutentur singulorum vota, vt videtur velle cap. *Quia propter*, de elect. non tamen per hoc potest dici, quod electiones in Ordine nostro non sint canonicæ, vt quidam ignorantes nimis audacter ausi sunt dicere; nam imprimis reliqua omnia requisita in dicto cap. obseruantur ad vnguem, vt probaui tom. 1. Relig. q. 1. cap. 31. notab. 6. & denominatio sumitur à maiori, & digniori parte: Barb. de axiom. iuris, axiom. 69. nu. 1. Deinde Glossa in dicto cap. *Quia propter*, verb. *Sanior*, ait, hunc numerum Scrutorum non esse de substantia electionis; ait enim, quod tres tantum debeant esse inquisitores, non credo esse de substantia, dummodo tot sint, quod fraus fieri non possit. Sed, scrutante solo Scriba in ordine nostro,

maior fraus fieri non potest, quam fieret, scilicet tantibus tribus. Et licet dicta Glossa videatur dicere, non esse de substantia, quod tantum sint tres, annuens posse esse plures, non verò pauciores; non video tamen, quare possint esse plures, quam tres, & non pauciores, cum textus tres requirat. Vnde concludo, quod, si non est de substantia, quod sint tantum tres, quia possunt esse quatuor V. G. neque sit de substantia, quod sint tantum tres, quia possunt duo, vel unus tantum; & sic Mirand. tom. 2. manual. q. 23. ar. 29. ver. *Tertio est*, ait, quod secundum opinionem multorum Doctorum; non est de substantia electionis, quod Scrutatores debeant esse tres. Tertio. Quia numerus ille Scrutorum in fauorem electionis, ne scilicet in ea fraus fieret, introductus est. Ergo, si cum minori electorum incommodo, & cum eadem exclusionem fraudis, fieri potest electio cum vno solo Scrutore non est contra mentem Canonis, vnum solum adhibere. sed hoc obtinetur cum solo illo Scrutore in Ordine nostro; sic enim cum maiori libertate dant sua vota electores, nec vlla maior fraus potest in electione tali fieri, quam si adhiberentur tres; Ergo. Quarto. Quia ille numerus trium Scrutorum tollit multum de libertate electoribus, quod fuit motiui nostri Capituli generalis; non enim omnes sunt gigantes, sed libertas est maximè essentialis electioni, & ita vt, ea non posita, cesset omnino electio, vt dicitur in cap. *Periculum* §. *Ceterum*, de elect. in 6. Ergo inuenire modum, quo electiones fiant cum libertate maiori, non est facere contra mentem Canonis; immò est Canonem adiuuare, quod est concessum in cap. 1. de nou. op. nunciat. non enim potuit Canonum auctor fraudibus omnibus obuiare. Quinto. Quia dato, quod iste non esset modus eligendi per vnum solum Scrutatorum, esset contra illud cap. *Quia propter*, de elect. quoad illud punctum de tribus Scrutoribus, quod non concedo; tamen potest dici, quod longa, ac praescripta consuetudo centum, & plus annorum abrogauerit illum Canonem quoad hoc punctum. Sexto. Quia Summi Pontifices ab illo anno 1520. confirmauerunt omnes electiones nostrorum Generalium, tanquam ritè, & canonicè factas. Ergo signum est, quod non censuerunt, esse factas contra Canones: quod si censuerunt; cum nihilominus confirmauerint, & plerumque causa cognita, dicendum est, quod dictos Canones abrogauerint. Septimo. Quia cum fuisset recursus aliquando ad sacram Congreg. Regularium, vt dignaretur declarare, an hic modus eligendi, qui seruatur in nostra Religione, esset contra Canones, sacra Congregatio, rematurè discussa, declarauit, quod Religio continueret in dicto modo eligendi, & consequenter quod non erat iste modus contra Canones. Octauo. Quia iste punctus de tribus Scrutoribus videtur abrogatus per Concilium Trid. sess. 25. de Regul. cap. 6. quatenus summam requirit in electionibus secretudinem; Et ita censuit Mir. tom. 2. manual. q. 23. ar. 29. ver. septimo. Nono. Quia licet tres isti Scrutatores non scrutentur singulorum vota, quando dantur ab electoribus, scrutantur tamen, quando iam data sunt, & electione se-

cuta.

luta: Et tandem, quòd hic modus eligendi in Ordine nostro non sit contra Canones, docuit doctissimus Passarel. in schol. super capitul. Auenion. 1. num. 2.

CAP. IV.

De forma communis electionis, quæ fieri debet electione secuta.

EGO Frater N. nomine meo, & nomine eorum qui mecum consenserunt, eligo in Generalem Ordinis N. vel in Prouincialem Prouincia N. &c. P. F. N. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

1. Noto, quòd ista communis electio, electione secuta facienda est per Scribam; ut sit ordinariè in Ordine nostro, vel per alium à Capitulo deputatum, in casu, quo forte ipse Scriba in prælatum eligeretur. Et pro hac electione videnda sunt, quæ dico tom. 1. Religiosi. q. 1. cap. 31. notab. 2. & quomodo ordiendū sit negotium electionis à principio usque ad finem, vide in 1. parte nostri Ritualis, cap. 14.

CAP. V.

De forma literarum electionis Correctoris localis mittendarum ad Capitulum diffinitorium, vel Prouinciale pro confirmatione.

Nomine Domini Amen. Reuerendi admodum Patres. Cum ad nos Conuentus huius N. locales Fratres, & vocales de iure pertineat eiusdemmet Conuentus Correctoris electio, die ad hoc per regularia statuta præfixo, qui est 15. Septembris, ad prædictum munus obeundum, solemni prius Spiritus sancti missa decantata sacra communionem refecti in Capituli locum processionaliter concessimus: ubi quidem diuino Numine iterum inuocato, Capituloque per Patrem Correctorem rehabilitato, factis protestationibus, cæterisque peractis, quæ de iure, & more fieri solent, & debent, ad electionem tandem eiusdem Conuentus Correctoris deuenimus; ac per uiam scrutiny electus est R. P. F. N. ut hic per præses inclusas schedulas uidere licet; quæ porro electio tanquam canonica, & uiri de Religionem benemeriti, ut à RR. adm. Paternitatibus VV. pro nostra consolatione, & huiusce

Conuentus, tum Spirituali, tum temporalis profectu confirmetur, humiliter deposcimus, In quorum fidem, &c.

CAP. VI.

De eadem forma in casu electionis non secute propter discordiam.

Nomine Domini Amen. Reuerendi admodum Patres, Sanctæ, atque catholice Ecclesie filios dissensionis interdum, atque discordia densa caligine circumuolui, etsi iniucundum nec nouum tamen, nec graue, nec reprehensibile iudicatur. Est enim fragilitatis nedum humana, uerum etiam sanctorum hominum, purissimorumque spirituum naturalis ad dissensionem procliuuitas, & inclinatio. Nonne in faciem se Petro restitisse gloriatur quodammodo uas electionis? Et cuius mens in legendo non erecta, longo regni Persarum Principis, alteriusque Angeli dissidio retinetur? ut mirum propterea uideri nequaquam debeat si nos humi repentes, lutæque uasa circumferentes, in huiusce nostri Conuentus N. Correctoris electione, ob quam in capituli locum die præfixa conueneramus, peractis peragendis, minime concordēs, in varias coacti simus abire sententias, nec optatum nobis concessum sit pastorem eligere & cooptare. Quamobrem, uenia in primis petita, Reuerendas admodum Paternitates uestras obnixè rogamus, ut bonum nobis, prudentemque Correctorem, qui non Dominus sit, sed pater, non lupus, sed pastor, nō timorem incutiat, sed amorem præferat, pro hoc nostro Conuentu dignentur prouidere. Quod quidem breui fore sperantes, Deū interim precabimur, ut Reuerendas admodum Paternitates uestras in cunctis salubriter dirigat, illisque efficacis gratiæ luce præsit, & assistat. In quorum fidem, &c.

CAP. VII.

De eadem forma in casu electionis non secute propter penuriam Fratrum uocalium.

Nomine Domini, Amen. Reuerendi admodum Patres. Nos huius Conuentus N. Corrector, & Fratres locales, ac uocales; notum uobis facimus, quòd habenda electionis Correctoris præfati Conuen-

tus instante die, peractis secundum iura peragendis, Capituli locum ingressi, haud posse nos ob Fratrum vocalium penuriam, electionem praedictam, iuxta nostra statuta, celebrare comperimus. Quamobrem RR. admodum paternitates vestras obnixè rogamus, ut inopie, miseriaeque nostrae commiserantes, idoneum Correctorem, qui praelibato Conuentui, cum in temporalibus, tum uerò spiritualibus prodesse queat, ac velit, dignentur providere. Et Dominus sit illis propitius. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. circa has tres formas, quòd in omni electione per scrutinium debet praecedere tractatus consultorius, ut dico tom. 3. priuil. cap. 9. num. 7. In Ordine nostro iste tractatus in Capitulis generalibus, & prouincialibus incipit à die, quo aperitur Capitulum, idest, quo primò electores capitulariter conueniunt. In Capitulis uerò localibus, in quibus eliguntur Superiores locales incipit ab horis 24. ante praefatam electionem, & hoc de more Religionis, idque intelligitur, etsi Superioribus nihil dicant electoribus. Nec est necesse, quòd iste tractatus fiat in communi, idest, omnibus capitularibus congregatis, & consulentibus, sed sufficit quòd electores duo, vel plures inter se tractent de persona eligenda, & ita semper seruari uidi. Cuius praesentia standum est, cum nihil clarè habeamus de iure circa hoc statutum. Tractatio autem ista, quam facere debent inter se electores, potest esse de persona eligenda in communi, V. G. si electores dicant inter se, uolumus eligere personam idoneam, quae possit, & ualeat necessitatibus Religionis subuenire: Seu etiam potest esse in particulari de tali persona eligenda, V. G. Pater talis mihi uideretur esse bonus pro tali dignitate, nam uir est ualde pius, prudens, ac doctus, &c.

2. Noto 2. quòd electio Superiorum localium in Ordine nostro ad Fratres locales pertinet per Regulam nu. 49. & est conforme iuri còmuni, cap. 1. de elect. fit autem die 15. Septembris, per determinationem cap. Romani 6. n. 163.

3. Noto 3. quòd ante quamlibet electionem canonicam debet cantari missa Spiritus Sancti, cui debent interesse omnes electores, quique debent eo die ante electionem confiteri, & communicare, & cantata missa, debent, processionaliter cantando, *Veni creator Spiritus*, procedere ad locum Capituli. Quae omnia esse de substantia electionis post Concilium Basiliense, docet Baysius in direct. elect. p. 3. cap. 13. num. 2. & 3. & fuerunt seruata in 1. Capitulo generali nostri Ordinis Romae celebrato num. 15. & in Capitulo Parisiensi, num. 5. & in cap. Romano 3. num. 8. & in cap. Val. 4. num. 1. & in Cap. Malachitano, num. 1. sed licet purem, quòd non sint de substantia, ut dixi tom. 1. Relig. cap. 31. notab. 4. convenientissimè tamen esse statuta existimo; atque ita debere omnino seruari, ut in forma praescripsi. Et certè missa Spiritus sancti est ita in còsuetudine, ut sine mortali eam non posse omitti putem. Confessio, & communio uidentur etiam

necessariae; cum enim inuocanda sit Spiritus sancti gratia ad effectum bonae electionis, & haec omnimodam puritatem requirat, consonum uidetur, ut dictis sacramentis anima purificetur, ad hoc, ut inuocantibus Spiritus sanctus assistat. Qui autem omittunt haec facere, non est mirum, si quandoque abortum faciant, & monstra Praelatorum gignant; nam cum non debita puritate assistentiam Spiritus sancti postulent, hic tales electiones contemnit, & ignorat, iuxta illud Osee 8. *Ipsi regnauerunt, & non ex me Principes exiuerunt, & non cognoui.*

4. Noto 4. quòd post ingressum Capituli, & nouam inuocationem diuini Numinis legitimatur Capitulum hoc modo, scilicet, In Capitulo generali, & prouinciali leguntur litterae patentes Commissorum, & Vicariorum, si qui adsint; interimque ipsi respectiue Capitulo exeunt; quòd si contra dictas litteras, aut dictos Commissos nihil opponatur, singulorum publicis uotis admittuntur. Ita statuitur pro Ordine nostro in cap. Rom. 3. num. 4. In Capitulis localibus exeunt extra Capitulum singuli electores, unus post alium, & deinde uotis remanentium, si nihil opponatur, admittuntur. Sed hic exitus non uidetur necessarius in isto Capitulo locali, cum nullus sit de nouo admittendus, qui de Capitulo non sit, & si aliquid contra quemquam de dicto Capitulo opponendum sit, possit, & debeat opponi, ipso praesente, ut se defendere possit. Quare hic Genue seruatur, quòd congregatis in Capitulo omnibus uocalibus, Corrector dicit. Est ne aliquis, qui habeat aliquid opponere contra quemquam ex Patribus hic praesentibus, propter quòd non possit habere uocem in ista electione? Si aliquis dicat, Ego habeo opponere contra P. F. N. hic F. N. iubetur exire de Capitulo, & audiuntur oppositiones; si opponat aliquid friuolum, non admittitur; si opponat aliquid substantiale, uocatur ille, contra quem oppositum est, & manifestatur illi oppositio, ad hoc, ut se defendat. Auditis utriusque rationibus, Capitulum iudicat. Si uerò, dicente Correctore, an aliquis habeat quidquam opponere, nullus respondeat, vel singuli dicant, ego nihil habeo, Corrector dicit, *Sit nomen Domini benedictum*, & proceditur ad ueteriora.

5. Noto 5. quòd, praedictis finitis sunt per Praesidentem Capituli protestationes de non admittendo excludendum, & de non excludendo admittendum. Deinde datur absolutio à censuris ad effectum electionis. Atque ita statutum est pro Ordine nostro in cap. Barcin. 1. num. 2. & in Genuef. 5. num. 2. Quid autem iuuent dictae protestationes, uide Mandagor. de elect. p. 1. cap. 20. Et scias, quòd iuuant ad saluandam electionem in casu, quo ibi esset aliquis, qui uocem non haberet per quemcunque defectum; nam protestatio haec ualet ad probandum, quòd non fuit scienter missus. Quid autem iuuet dicta absolutio, dixi supra lit. A. cap. 7.

6. Noto 6. quòd in Ordine nostro non possunt Prouinciales, non solum praesidere in Capitulo locali congregato pro electione Correctoris faciendae, sed nec etiam illi interesse. Quòd statutum est ad saluandam libertatem elec.

Baysius;

Madagor;

electionis, in cap. Val. 4. num. 26. Possunt tamen Generales in dictis Capitulis localibus præsidere, vt ibidem dicitur.

7. Noto 7. quòd electiones Correctorum in Ordine nostro non publicantur, nisi in Capitulis diuinitarijs, aut Prouincialibus. In Capitulis verò localibus, finito scrutinio Scriba dicit, *Adest electio*. Et ita definitum est in cap. Valent. 4. num. 26. Vide quæ dico tom. 1. Religiosi q. 1. cap. 31. §. 7.

8. Noto 8. quòd numerus sufficiens pro faciendi electione Correctoris sunt duò Fratres locales, & vocales, quia, cum possint eligere extra Conuentum de corpore Prouinciæ, manet in illis duobus vera libertas. Ita Passar. in Schol. ex Auenion. ad dub. 12. de canonica electione. Et fuit ita declaratum à Sacra Congreg. anno Domini 1628. vt refero tom. 2. Religiosi, q. 1. cap. 4. num. 119. Et habetur in cap. Nullus de elect. Si autem electio facienda sit de corpore Capituli, duo non sufficiunt, neque tres, sed adminis requiruntur quatuor, vt electores liberi sint; alioquin electio nulla est, cum libertas sit de illius essentia, vt bene aduertit Passar. ibidem.

Casarell;

9. Noto 9. quòd dubitant Doctores, an sit simonia permutare res spirituales V. G. orabo pro te Deû, si tu oraueris pro me eundem, si mihi confitenti aures dabis, ego tibi confitenti aures dabo, ego baptizabo te, si tu baptizaueris me. Ricardus in 4. d. 25. ar. 3. q. 1. ad. 1. Sylu. verbo *Simonia* q. 16. in fine, Armilla n. 42. Petrus Nauar. de restit. lib. 2. cap. 2. num. 386. affirmant: quia in cap. *Questum* de rerum permut. dicitur, quòd datio rei spiritualis pro alia spirituali, interueniente pacto, est simoniaca. Negant verò esse simoniam Aragon 2. 2. q. 100. ar. 1. col. 8. Sotus lib. 9. de iustit. q. 5. ar. 2. ad 3. Victoria relect. de simonia num. 17. Rodriq. tom. 2. sum. cap. 66. num. 2. Sanchez tom. 1. opusc. lib. 2. cap. 3. dub. 44. num. 3. quia, inquit, ea solum simonia prohibetur, qua aliquid spirituale temporali pretio emitur, Actor 8. & colligitur ex cap. 1. Matthæi, & ad caput *Questum* dicunt, quòd solum loquitur de beneficijs.

Siluester.
Armilla.
P. Nauar.

Aragon.
Sotus.
Victoria.
Rodriq.
Sanchez.

10. Hinc deducit Sanchez, quòd excusantur à simonia monachi conuenientes inter se hoc pacto, elige me in Prouincialem, & ego te eligam in Priorem; quia licet hæc officia sint spiritualia, non sunt tamen beneficia, & ait ita sentire doctos iuniores, hæc refert etiam Diana 4. parte suarum resol. tract. 4. miscell. resol. 150.

Wera;

11. Sed hæc deductio mihi non videtur legitima. 1. quia etiam probata secunda sententia, & probato, quòd officia regularia non sint beneficia, vt docui tom. 1. relig. q. 1. cap. 31. §. 9. dicto 21. versu *Nauarrus*, illa exempla, quæ ponunt Doctores 2. sententiæ, sunt purè spiritualia, officia autem ista non sunt purè spiritualia; nam, vel dicunt ex æquo spiritualitatem, & temporalitatem, vel saltem vnum altero solum principaliter, vt dixi tom. 2. Relig. q. 1. cap. 7. num. 13. & fusius cap. 5. à nu. 61. vnde non valet deductio à purè spiritualibus ad spirituale, & temporale mixtum. 2. quia in cap. *De hoc, de simonia* expresse declaratur simoniacum esse tali modo pacisci, dabo tibi suffragium in hac electione, si mihi dabis

in alia, & præter Doctores, quòs ad id adduxi tom. 1. relig. q. 1. cap. 31. §. 9. dicto 2. id docent Azor instit. moral. p. 3. lib. 12. cap. 7. q. 1. versu *Et iidem*, Diana 3. p. tract. 2. resol. 125. Suarez tom. 1. de relig. lib. 4. de simon. cap. 39. num. 13. & 14. quem videbis pro elucidatione huius difficultatis ibidem cap. 31. à num. 1. & num. 20. & sequentibus. Et aduerte semper, quòd ideo iste modus procedendi in electionibus dicitur, & censetur, simoniacus, quia lege ecclesiastica est prohibitus dicto cap. *De hoc de simonia*, vt innuit Suarez dicto cap. 39. nu. 14. vbi addit, quòd quia dictis officijs est semper aliquod temporale annexum si tales pactiones fiant propter illud temporale principaliter, est etiam simonia contra ius naturale. Quare non video, quomodo illa doctrina Sanchez possit saluari, nisi dicatur, quòd taliter pacisci non est simoniacum, quatenus simonia est iure naturali prohibita, vt loquuntur multi Doctores pro 2. opinione citati, & in specie Victoria. Et si ad dictum caput *De hoc* respondeat Sanchez, quòd loquitur de beneficijs. Dico 1. quòd Papa ibi damnat tanquam simoniacum modum illum procedendi in electionibus, dabo tibi prioratum, si tu consenseris mecum in prouincialatu. 2. Dico quòd licet officia regularia non sint beneficia, sunt tamen illis multum similia, vnde debent eodem iure censeris, præsertim in fauorem animæ. 3. Dico, quòd opinio ista Sanchez nullo modo est probabilis, quia ipse primus eam adinuenit, & non satis probauit, imò etiam si eam probaret, esset adhuc mihi improbabilis, quia viam aperiret multis negotiationibus illicitis, & sordidis. Verum quidem est, multos Doctores, quos citat Diana 4. p. tract. 4. resol. 155. versu *Verum his*, asserere simoniam solo iure ecclesiastico prohibitam non subiacere poenis simoniæ, nec nullitatem inducere, nec excommunicationem, vnde sic electi peccant quidem mortaliter, tamen non tenentur prælaturæ sic obtentæ renunciare, nec excommunicati sunt secundum istos, sed his non ad hæsi tom. 1. relig. subd. cap. 31. §. 9. conclus. 2. vers. *Tertio probatur*, cum doctoribus, quos refert idem Diana in principio dictæ resolutionis.

Azorius
Diana.
Suarez.

Sanchez;

CAP. VIII.

De forma literarum electionis Correctoris per mortem prædecessoris, mittendarum ad Prouincialem, & collegas pro confirmatione.

N nomine Domini Amen. Reuerendi admodum Patres. Notum sit PP. VV. anno Domini 1634. die 24. Aprilis bone memoriæ P. F. N. huiuscè nostri Conuentus N. olim Correctore defuncto, eiusque corpore Ecclesiasticæ tradito sepul-

tura. Nos P. F. N. ab eodem defuncto, infirmitate durante, Vicarium institutum, una cum Fratribus localibus, & vocalibus prædicti Conuentus die 26. Aprilis Capituli locum ingressos, diligentique inter nos deliberatione præmissa electionem Correctoris loco defuncti, quod Fratres omnes vocales, ad quos spectabat, adesse cerneremus, die 27. Aprilis celebrandam statuisse. Atque ita diem vigesimum septimum hora mane consue- ta ad huiusmodi electionem faciendam præfiximus ac destinauimus. Quo sanè die aduen- tante, Spiritus sancti missa primum celebra- ta in Capituli locum conuenimus, ac præ- missis de iure præmittendis, ad prælibati Correctoris electionem pariter deuenimus, factoque scrutinio, Patrem Fratrem N. Scribæ attestante, electum fuisse, vt ex inclu- sis schedulis innotescit, compertum est. Quæ porro electio tanquam canonica, Patrisque de Religione benemeriti, vt à R. R. admodum Paternit. P. R. confirmetur obnixè deposci- mus, ac postulamus. In quorum fidem, & c.

Mandag.

1. Noto 1. quod annus, & dies mortis Præ- lati debent poni in præfatis literis, vt sciatur, quando ecclesia ceperit vacare; Mandagot. de elect. p. 2. tom. 1. Item debet exprimi no- men Prælati defuncti, vt sciatur per cuiusnam mortem vacauerit ecclesia, cap. Bone, el. 1. & 2. de postul. Pral. Item non debet fieri electio, priusquam defuncti corpus ecclesiastica sepul- tura tradatur, sed hoc solum est de honestate, vt Mandag. de elect. p. 1. cap. 1.

2. Noto 2. quod in casu mortis Correctoris localis in Oraine nostro Vicarius ab eo ante mortem, sua infirmitate durante, constitutus, remanet Vicarius, quousque alter de nouo eli- gatur à Capitulo locali; præhædetque in omni- bus, etiam in electione noui Vicarij loco de- functi. Sic statutum est in cap. Barcin. 3. sect. 4. num. 4. Quod si Corrector subitanea, & im- prouisa morte decedat, tunc primus in officio, si adsit, vel primus senior antiquitate Religio- nis, si non adsint Seniores, Capitulum congregabit, ad determinandum diem electionis, cœteraque facienda, quæ necessariò fieri de- bent; argum. cap. Volumus, iuncta Glossa, ver- bo Clerus, d. 89.

3. Sed quid, si moriatur Corrector ex mor- te subita, & Seniores sint extra Conuentum, quando reuertentur, erit ne primus Senior vi- carius? Distinguendum puto. Vel eodem die sunt reuersuri vel non. Si primum, puto, quod tunc Vicariatus pertineat ad primum Senio- rem; illa enim breuis absentia est omnino per accidens; deinde non potest dici absens, qui est in loco, vel ciuitate, cum commodè possit vocari; argumento eorum, quæ dixi tom. 1. Relig. q. 1. cap. 31. §. 6. conclus. 3. quod ad ele- ctionem vocandi sunt, qui sunt in ciuitate, vel loco; Si verò Seniores non sunt eodem die re- uersuri, tunc subdistinguo. Vel sunt absentes propter negotia Conuentus, vel propter nego- tia propria. Si primum, quando reuertun-

tur, primus Senior sumit officij; nam qui rei- publica causa abest, adesse videtur, & absen- tia non nocet illi, qui propter negotia Con- uentus abest, cap. Expositis, de dilat. Bart. ad leg. Testamento, ff. de alimen. & cib. legat. num. vii. Et habetur expresse in regul. iuris Casarei 183. quæ dicit. Quod absentia eius, qui rei- publica causa abest, neque ei, neque alijs dam- nosa esse debet. Quæ ratio valet etiam ad probandum, quod quando in Conuentu essent duo Seniores, & tertius antiquior fuisset mis- sus ad aliqua negotia Conuentus, breui reuer- surus cum hic reuertitur debet exercere officium Vicarij. Si verò sunt absentes propter negotia propria, tunc Vicariatus illi non de- betur, sed antiquiori, qui erat in Conuentu tempore mortis: nam quando abest ob pro- pria commoda, lex illi non suffragatur; vnde verè absens dicens est. Et eodem modo philo- sophandum puto de Collegis Generalis, quando hic moreretur, & primus abesset pro- pter negotia Religionis; breui tamen redi- turus.

4. Noto 3. quod in huiusmodi electione Vi- cariij loco Correctoris defuncti vocem habent, qui locales in dicto Conuentu erant ante, vel in principio infirmitatis, etiam si non fuerint in eodem Conuentu per trimestre ante locales; cum constitutio Clem. VIII. intelligenda sit de electionibus, quæ annuatim fiunt mense Sep- tembris, & non de alijs. Ita statuitur in cap. Barcin. 3. sect. 4. num. 5. Quod si eo tempore non fuerint Fratres vocales in præfato Con- uentu in sufficienti numero pro tali electione celebranda, scribendum est Prouinciali, qui prouidebit, vt in cap. Valent. 4. num. 30. in quo statuitur, quod in casu mortis possit Prouincialis propria auctoritate prouidere per aliquot dies de Vicario, quousque electio Vi- cariij ordinarij fiat ab electoribus. Quod ta- men post dictum statutum Barcin. non videtur habere locum, nisi in casu mortis repentinæ, & def. ctu Fratrum vocalium, vbi Prouincia- lis esset præsens, vel parùm distans.

5. Noto 4. quod electio Correctoris facta causa mortis non debet, publicari, sed statim ac fuerit secuta caludi debet, & mitti ad Patrem Prouincialem, & collegas, qui eam confirmant. Ita statuitur in dicto cap. Barcin. 3. num. 6.

CAP. IX.

De formaliterarum electionis Cor-
rectorum Romanorum mitten-
darum ad Patrem Ge-
neralem pro Confir-
matione.

IN nomine Domini, Amen.
Reuerendissime Pater. Nos
Corrector, & Fratres in Con-
uentu S. N. de Vrbe locales, &
vocales R. P. V. significamus,
noui Correctoris præfati Conuentus electionis
habende

Barrolus.

habenda, instante termino, die videlicet 29. mensis Septembris, hora mane consueta Spiritus Sancti missa prius decantata, sacra refectos synaxi, campanula sono, ut moris est, in Capituli locum conuenisse; ubi quidem, premiffis de iure praeuitendis, ad electionem Correctoris deuenimus. Atque ita via scrutiny electus est P. F. N. singulari pietate vir, & literarum scientia apprime condecoratus, quem itidem in ecclesiam, Te Deum laudamus decantando, hilarè atque incundè committatum humili, ac religiosa manuum deosculatione venerabundi excepimus, eique tanquã Patri, ac Pastori debitam praestitimus obedientiam. Cum huiusmodi igitur nostra electio ritè, & canonicè facta sit, virumque praeserat tanto muneri idoneum, R. P. V. obnixè rogamus, ut eam pro nostra consolatione, nostrisque Conuentus utilitate confirmare dignetur, Deum illi propitium interim exoptantes. In quorum fidem &c.

1. Noto, quòd electiones Correctorum Urbis in Ordine nostro fiunt in die S. Michaelis Archangeli die 29. Sept. & statim electi publicantur, & exercent officium, ita consuetudine approbante, ut dixi tom. 2. Relig. q. 1. cap. 4. n. 93. Immo per privilegium Iulij II. quòd habetur tom. 1. nostr. priu. in const. 2. Iulij II. §. 4. Tenentur tamen confirmationem petere a Generali, ut declarant cap. Paulæ num. 23. & Val. 3. nu. 9. & de istis Correctoribus dixi tom. 2. nostr. priu. in const. 7. Pauli V. à num. 18.

CAP. X.

De forma electionis Discreti destinandi ad Capitulum Provinciale.

N nomine Domini, Amen. Nos Fr. in Conuentu N. Ciuitatis N. locales, pariter ac vocales, vobis RR. adm. Patribus provinciale Capitulum in Conuentu N. celebrantibus notum facimus, ac declaramus die 15. Septembris à nobis vnanimè in Capitulo, ob huius nostri Conuentus Discretum, destinandum ad provinciale Capitulum pro electione Provincialis celebranda, iuribusque tuendis, ac eiusdem Conuentus necessarijs rebus proponendis cæterisque peragendis, quæ eiusmodi alij Discreti in provincialibus Capitulis de iure facere possunt eligendū congregatis, premiffis de iure, & consuetudine prae-mittendis, via scrutiny ritè, ac canonicè ad id munus assumptum P. F. N. virum non minus pium, quam doctum, & in agendis maximè versatum. Quem quidem sic electum hisce testimonialibus literis proprio singula-

rum chirographo subscriptis munitum, vobis destinamus. Rogantes humiliter RR. adm. PP. VV. ut eum gratiose suscipere velint, ac dignentur. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd in Ordine nostro eligere Prouincialem spectat ad Prouincialem nintem officium, illius Collegæ, Correctores cuiuslibet Conuentus Prouinciæ, & ad Discretos in quolibet Conuentu eligendos. Ita statuitur in nostro Correctorio, num. 101.

2. Noto 2. quòd isti Discreti debent eligi de corpore Capituli localis, à quo mittuntur. Ita statuitur in cap. Val. 1. num. 12.

3. Noto 3. quòd isti Discreti debent habere literas testimoniales suarum commissionum, alioquin non recipiuntur, per statutum cap. Genuens. 1. num. 16. cum enim sint veluti Procuratores suorum Conuentuum, meritò absque mandato suorum Conuentuum, reijciuntur, iuxta cap. 1. de procurator. cap. Lectis, d. 63. cap. Nobilissimus d. 97.

4. Noto 4. quòd si propter penuriam Fratrum, vel discordiam dictus Discretus in aliquo Conuentu fieri non possit, tunc Capitulum locale tenetur scribere Capitulo prouinciali, notificando illi impotentiam, vel penuriam; quæ literæ poterunt formari, mutatis mutandis, ad instar similibus literarum positarum hic supra, cap. 6. & 7. Aduerte autem, quòd si in electione Discreti suffragia sint paria, & electione ter repetita, adhuc persistat dicta paritas, tunc potest solus Corrector nominare ad tale munus, quem è duobus habentibus dicta paria suffragia maluerit. Ita statutum est in cap. Gen. 6. num. 26. Si verò vota non fuerint paria, tunc in Discretum eligendus est à Correctore, qui plura suffragia habuit, iuxta determinationem cap. Barcin. 3. fess. 5. num. 1.

CAP. XI.

De forma electionis Commissi ad Capitulum Generale destinandi.

N nomine Domini, Amen. Reuerendi adm. Patres. Nos Fratres Prouincialis, ac Definidores Prouinciæ N. Ordinis N. die 29. Septembris anni 1632. iuxta Ordinis nostri constitutiones in Conuentu N. pro celebratione capituli intermedij vnanimè congregati, seruatis de iure seruandis, iuxta Concilij Tridentini decreta summo Pontificum constitutiones, & regularia statuta, omnibusque in singulis huius Prouinciæ Conuentibus habitis electionibus Commissi ad proximum Capitulum generale destinandi ritè perspectis, in cunctis eisdem Conuentibus P. F. N. ad eiusmodi munus electum destinatumque fuisse comperimus. Quem quidè sic electum nos etiam confirmauimus; eundemque sic electum & confirmatum, ad vos Reuerendos ac modum Patres, generale Capitulum celebra-

lebrantes dirigimus, & ad eligendum una uobiscum generale, ac supremum totius Ordinis caput, ceterosque Officiales: & ad omnia, & singula quae in eodem Capitulo peragi necesse fuerit, peragenda; potissimum uero ad totius Religionis negotia, & in specie istius nostrae Prouinciae bonum, & commodum concernentia diligenter, atque efficaciter proponenda, gerenda, & pertractanda. Pro quibus sanè (eius prudentiae maximè fidentes) generale mandatū pro casu quocunque necessario, etiā expressè exprimendo, specialitè quoque expressum immo specialissimum, & expressissimum mandatū requirente eidem concedimus, & impertimur RR. adm. PP. VV. maiori, quo possumus studio rogantes, ut illum benignè, & perhumanè excipere non dedignentur. In quoruū fidem subscripsimus, & nostrae Prouinciae sigillo communiuimus. Datum, & c.

1. Noto 1. quod ad Capitulum generale Ordinis nostri secundum Correct. num. 93, debent accedere omnes Prouinciales Religionis; & praeterea duo Commissi ex unaquaque Prouincia eligendi in Capitulo prouinciali ex omnibus Commissis ad illud destinatis ex singulis Conuentibus pro celebrando Capitulo prouinciali. Sed modo post 1. cont. Pij V. tom. 2. nostr. priuileg. ad dictum Capitulum non accedit nisi unus Commissus ex unaquaque Prouincia, qui eligitur in cap. vltimo definitorio ex omnibus Commissis electis in singulis Conuentibus cuiuslibet Prouinciae, prout statuitur in Cap. Valent. 4. num. 22.

2. Noto 2. quod hac forma procedit, quando unus solus fuit in Commissum electus ab omnibus Conuentibus; si uero plures fuerint electi, tunc mutanda est illa clausula, omnibusque in singulis, &c. In hanc omnibusque in singulis Conuentibus habitis Commissorum electionibus adaptatis, ex his via scrutiny P. F. N. ad huiusmodi munus elegimus, ac destinauimus.

3. Noto 3. quod debet Commissus portare literas sui Commissatus, vel Capitulum, in quo fuit electus, authenticatum; cap. Rom. 3. num. 4. Cap. 1. Genue nu. 16. Cap. Paulae, nu. 35, propter rationem dictam cap. preced. notab. 3.

4. Noto 4. quod Commissus non potest proponere in Capitulo, nisi quae continentur expressè in literis suae commissionis; Cap. 1. Auenion. num. 22. Si tamen in dictis literis apponatur illa clausula, Pro casu quocunque, quam in hac forma posui, poterit quaecunque negotia proponere; valet enim illa clausula perinde, ac si negotia ipsa exprimerentur. Barbosa de clausul. clausul. 102. à num. 2.

5. Noto 5. quod si dictus Commissus electus, ante Capitulum decederet, vel suis exigentibus delictis, vel defectu electionis, vel alia iusta causa deponeretur, tunc poterit eligi alter per eisdem Prouincialem, & Definitores determinata die, per eos statuenda, facta prius in quolibet Conuentu ipsius electione. Ita statuitur in Cap. Val. 4. num. 22. & in Cap. Barcin. 3. fess. 5. versus finem, additur duabus dictis causis alia tertia, nimirum probata infirmitatis,

cum particula taxatiua excludente omnes alias causas. Et aduerte, quod ad Commissum ipsum spectat dictam suam infirmitatē, vel aliud impedimentum, si quod haberet, quod illi impediret accessum ad dictum Capitulum generale, probare, & constat ex l. Aster, C. de probat.

CAP. XII.

De forma literarum electionis Commissi factae in singulis Conuentibus, mittendarum ad Capitulum Prouinciale pro confirmatione.

IN nomine Domini, Amen. Reuerendi adm. Patres. Cum in sacro Pentecostis die anni proxime uenturi Capitulum generale celebrandum sit, ad quod Pater aliquis solertia prudentia & consilio polens, Commissi nomine insignitus ab unaquaque Prouincia est dirigendus, ac destinandus, is autem in singulis cuiusque Prouinciae Conuentibus prius eligi debeat, tum uero demum in hoc definitorio Capitulo eundem confirmari, seu ex multis eligi oporteat. Nos propterea huius Conuentus N. locales Fratres, ac uocales pro prefata electione celebranda die 15. Septembris in Capituli locum conuenimus ubi quidem solemnibus peractis ac spiritus sancti Numine inuocato, legitimo Capitulo, omnibusque tandem, quae de iure secundum Canones, Pontificum decreta, regularesque constitutiones complenda sunt, exactis, ac completis, ad praedictam electionem via scrutiny deuenimus. Atque ita P. F. N. ut ex hic inclusis schedulis innotescit electus fuit. Quae quidem electio tanquam canonica ac Patris de Religione beneuolenti, ut a uobis confirmetur, studiosè poscimus, atque humiliter esflagitamus. In quorum fidem, & c.

1. Noto, quod electio Commissi pro Capitulo generali in Ordine nostro non publicatur statim facta, sed mittitur secreta ad Capitulum definitorium, ut dixi hic supra, cap. 7. notab. 7. de elect. Correctorum.

CAP. XIII.

De forma literarum electionis Prouincialis mittendarum ad Patrem Generalem pro confirmatione.

N nomine Domini, Amen. Reuerendissime Pater. Nos infra scripti in hoc prouinciali Capitulo Prouinciae N. Ordinis N. vocem habentes, R. P. V. ea, qua decet reuerentia, his literis ad euntē docemus & commoneamus, nos die 29. Septembris quo festum cadit S. Michaelis Aue angeli, in Conuentu N. per proximē praezertitum definitorium Capitulum destinato, pro nostra Prouincia capite, ac Pastore, qui elementia, pietate. Zeli reuerentia, harumque mediatrice discretionē praedictus foret, qui que diligere potius studeret, quam timeri, nec amorem suum pro se, sed pro omnibus quaeritaret, deligendo, conuenisse, ac omnibus, quae de more, & iure peragi, & consummari solent, ac debent, adamussim peractis, & consummatis, unanimi consensu, ac voluntate (si autem electio non sit facta concorditer, dicatur maiori suffragiorum parte) R. adm. P. F. N. virum scientiae claritate fulgentem, moribus, & exemplo illustrem, piū iustum, prudentem, & vigilantem omnium calculo existimatum, via scrutiniū ad praetactum munus elegisse, illique praeterea dedisse in Collegas Venerabiles Patres N. N. N. viros illo prudentia, ac pietate nihilsecius corruscantes. Cumque huiusmodi electiones canonicae sint, ac Patrum de Religione praclare meritorum, ut à R. V. P. confirmantur, humiliter, ac studiosē deprecamus, quō valeant nobis, ac Prouincia nostra, fauente Deo, praesse sanctissime, & praestantissime prodesse. In quorum fidem praesens electionis nostra decretum Reuerendissima P. V. proprijs manibus subscriptum, & Prouincia nostra sigillo munitum dirigimus, ac transmittimus. Datum, &c.

CAP. XIV.

De eadem forma in casu mortis Prouincialis.

N nomine Domini, Amen. Reuerendissime Pater cum, deficiente Pastore, ob longam, diuturnamque vacationem, quotidianis destituta solatijs, graua in spiritualibus, ac temporarijs dispendia patiantur ecclesiae; maio-

resque nostri propterea, matura praemissa deliberatione, ultra mensem Prouincialis dignitatem vacare nequaquam debere censuerint. Ea propter in Genuensi Iesu Mariae Conuentu die 20. Octobris anno 1632. bona memoriae R. adm. P. F. Deodato Lomellino huius Genuensis Prouinciae quondam Prouinciali defuncto, ipsiusque corpore caere monialiter, ac reuerenter in eiusdem Conuentus ecclesia ecclesiasticae tradito sepulture, ne viuificantis suae incommoda Prouincia ipsa diutius deploraret, pro futuri Pastoris electione celebranda, à nobis electoribus, per nostras constitutiones deputatis, primus fuit Nouembris dies unanimi consensu assignatus. Quo quidem aduentante, in Capituli locum sono campanulae omnes conuenimus, solemnique Spiritus Sancti missa, cunctis assistantibus, sacraque refectis Eucharistia, prius decantata, diuinoque iterum Numine ibidem imp'orato, ad electionem Proscrib' deuenimus; atque ita votorum omnium vi P. F. N. electus fuit, cum verò ad scrib' electionem via scrutiniū progressi, eundem P. F. N. electum pariter fuisse perspeximus. Eadem autem forma vtentes, ad electionem Prouincialis processimus, & nemine discrepante, seu, si non fuerunt unanimi decem votorum è quindecim vigore, ac vi R. P. F. N. uirū utique prouidum & discretum literarum scientia, vita, & moribus merito commendandum, in etate legitima constitutum, ex legitimo matrimonio procreatum, in spiritualibus, ac temporalibus ualde circumsp'ectum elegimus. Quam quidem electionem mandato nostro per scribam solemniter, ac communiter celebratam omnes approbauimus, gratam habuimus, & acceptauimus. Postmodum autem eandem praefato N. absentem intra tempus à iure statutum praesentauimus, obnixè rogantes, instanterque flagitantes, ut suum illi equo atque libenti animo praestaret assensum. Qui demū diuini haud cupiens resistere uoluntati, votis nostris intra tēpus à iure statutū obsecundauit, electioni de se factae humiliter consentiendo. Ea propter à R. P. V. tam deuotē, quā demisse, unanimi studio deprecamur, ut electionem praetactam sic solemniter, canonicēque celebratam confirmare dignetur, quō nobis, & Prouinciae nostrae, auctore Deo, ueluti Pastor idoneus, praesse queat utiliter, & prodesse, nosque, et alij eiusdem subditi sub ipsius regimine, ac ductu coram Deo salubriter militare ualeamus. Ceterum, ut R. P. V. cognoscat euidentius nostrum omnium uota in praedictis omnibus, & singulis conspirasse, atque in huiusmodi petitione unanimi exis-

tere. ac concordēs p̄sens electionis nostrę decretum Reuerendiss. P. V. nostris iuxta canonica statuta proprijs roboratũ chirographis, & subscriptum, nostręque Prouincię sigillo communiter transmittimus. Datum, &c.

CAP. XV.

De eadem forma facta à Capitulo definitorio vsque ad quod tantum durant electiones Prouincialium factę causa mortis.

IN nomine Domini. Amen. Reuerendissime Pater. Nos infrascripti Prouincię N. Definitores fidem facimus, ac attestamur Reuerendiss. P. V. quod Septembris die 29. anni 1633. mane hora consueta in Conuentu S. N. de. N. per proximę pręteritum prouinciale Capitulum definitio ij Capituli celebrationi destinato conuenientes. vicariatus prouincialis officio. propter obitum R. adm. P. F. N. p̄fata olim Prouincię Prouincialis, R. adm. Patri P. N. collato. expirante, ad eiusdem Prouincię Prouincialis electionem deuenimus; atque ita vnanimi omnium consensu p̄dictus P. F. N. vir sanę de Religione nostrā benemeritus, vt alias P. V. Reuerendiss. nostris literis declarauimus, electus est. Quam quidem electionem, vt Reuerendiss. P. V. confirmare dignetur. humiliter, obnixęque deposcimus; eundem namque Patrem in regiminis solio constitutum non parum fauente Deo. cũ in spiritualibus, tum temporalibus huic minima nostrę Prouincię profuturũ speramus. In quorum fidẽ, &c.

1. Noto 1. quod Capitulum prouinciale in Ordine nostro, ac etiam Capitulum generale celebrari debent in Conuentu per proximę pręteritum Capitulum prouinciale, vel generale determinato. Ita statuitur in nostra Regula, num. 48. & in Correctorio, num. 101. & congruit cap. In singulis, §. Huiusmodi, de statu Monachor. In casu verò mortis Prouincialis debet celebrari Capitulum in Conuentu, vbi defunctus decessit, quia Corrector dicti Conuentus ei interesse debet, per statutum Cap. Paulę, num. 38. qui tamen locus mutari poterit, si aliqua vrgens ratio suadeat, de consensu tamen maioris partis electorum. Item si extra Conuentum decedat Prouincialis, debet Capitulum nouę electionis celebrari in Conuentu proximiori loco, in quo decessit; per dictum statutum Paulę. Item electio Collegę Generalis, vel Zelosi in casu mortis fieri debet in ea Prouincia, in qua habitus est nuntius de morte, Cap. Val. §. nu. 19. ad 4. & in eo Conuentu, quem eligendum duxerit Generalis, vt ibidem statuitur.

2. Noto 2. quod secundum Canones electio

celebrari debet intra tres menses à die mortis Pręlati pręteriti; cap. Ne pro defectu, de elect. & ita generaliter in Ordine nostro fuit de quacunque electione conclusum in Cap. Rom. 6. num. 14. dub. 2. Sed hoc tempus quoad Prouinciales duntaxat in cap. Barcin. 3. sess. 4. fuit coarctatum ad terminum vnus mensis.

3. Noto 3. quod eligendus in Prælatum debet esse vir bonę vitę, constitutus in sacris, ex legitimo matrimonio natus, in ætate legitima constitutus, in temporalibus circumscriptus, & etiam in spiritualibus, qui possit iura ecclēsię tueri, prudens, docilis, temperatus, castus, sobrius, cautus, humilis, affabilis, misericors, in lege Dei instructus, in Scripturarum sensibus acutus, in dogmatibus ecclēsiasticis exercitatus; doctus, prouidus, maturus, & qui reprehendi non possit, Deo, & hominibus placens, hospitalis, bonis moribus ornatus, ac mansuetus. Quę omnia probantur ex cap. Ad episcopum, d. 61. cap. Cum in cunctis, de elect. cap. Nisi cum primum, de renunc. & ex his, quę dico tom. 2. Relig. tota q. 2.

4. Noto 4. quod quando electus commendatur apud confirmatorem per illas clausulas, prouidum, & discretum, literarum scientia, &c. debet id fieri secundum veritatem, & secundum iudicium conscientię proprię, itaut in factis ita sit, vel saltem sentiat esse, sicut scribit ille, qui cõmendat; nã alioquin peccat, si scribat id, quod non sentit esse verũ, nam qui cõtra conscientiam facit, adificat sibi ad gehennã, vt dicitur in c. Literar, §. Porro, de test. 1. pol. Ita Boerius ad p. 2. Mand. de elect. forma 13. ver. Prouidum,

5. Noto 5. quod, electione facta, si electus sit p̄sens, deducitur ad ecclēsiã, cantando, Te Deum laudamus, & inthronizatur idest, illi sedenti in cathedra, ad hoc parata, per manum deoscultationem obedientia redditur. Hęc autẽ nullo iure statuuntur, nec sunt de substantia electionis; unde si omittatur, nõ per hoc potest cassari electio; quia tamẽ sunt de laudabili, & antiquissima consuetudine introducta, idẽõ omitti non debent. Ita Mand. de elect. p. 1. c. 37.

6. Noto 6. quod, electione secuta, tenentur electores eam electo p̄sentare, si non sit p̄sens, intra octo dies à die electionis, cap. Cuiuspiens, §. Caterum, de elect. in 6. electus verò tenetur consentire intra mensẽ à die p̄sentationis, cap. Quam sit, cap. Si Religiosus, de elect. in 6.

7. Noto 7. quod in subscriptionibus, quę fiunt à singulis capitulantibus, debet exprimi dignitas, tam pręteritã, quã p̄sens, hoc pacto, videlicet. Ita est Frater N. de N. Corrector pręteritus Iesu Marię Genuę, nunc in Collegam adm. R. P. Prouincialis assumptus: nam magis p̄sumitur pro his, qui sunt in maioribus dignitatibus, cap. Ecclesia, el. 2. de elect. §. Tandem, ibi, Cardinalis alius, mexitis, & auctoritate. Boerius ad Mandag. p. 2. cap. 59. forma 14. verb. Ego G. Si autem aliquis capitularis scribere non posset, propter infirmitatem chiragrę V. G. &c. tunc debet subscribere per alium, hoc modo, Ego Frater N. Corrector pręteritus Iesu Marię Genuę, nunc in Collegam adm. R. P. Prouincialis assumptus intersui omnibus p̄dictis & per P. F. N. Correctorem Saonæ subscribi feci, quia propter infirmitatem chiragrę scribere non poteram, Ita Mandag.

loc.

Boerius.

Mandag.

Boerius.

Mandag.

loci cit. in fine. Et ratio est; quia qui facit per alium, est perinde, ac si faciat per se; reg. *Qui facit*, quæ est 72. de reg. iur. in 6.

8. Noto 8. quòd electiones Vicariorum, à quocunque fiant, in Ordine nostro non durant nisi vsque ad Capitulum defintorlū, nisi Capitulum generale citius foret celebrandum. Ita statutū est in cap. 1. Fortjul. nu. 19. & congruit cap. *Ea, quæ*, de Ita. Monach. §. *Quod si Abbas*. Quod intelligendum est inclusiue, vt declarauit Cap. Val. 4. num. 20.

9. Noto 9. quòd, mortuo Prouinciali, in Ordine nostro electio successoris spectat ad Correctorem Conuentus, in quo mortuus est, & ad Collegas Prouincialis defuncti; vel, si mortuus sit extra Conuentum, ad Correctorem proximioris Conuentus, per statuta Cap. Genuef. 1. num. 19. & Paulæ num. 38. Et de ista electione abundè dixi toto cap. 13. tom. 3. priuil. regal. Quòd si dicta mors contingat eo tempore, quo Generalis fuerit præfens in dicta Prouincia, tunc præfata electio spectat ad dictum Generalem cum suis Collegis, & ad supradictos cumulatiue. Ita statuitur in Cap. Rom. 6. num. 14. ad 10. dubium. Quòd si contingat, in dicta electione vota esse æqualia, liberum erit Generali ex illis sic in paritate electis, seu ex alijs quibuscunque, ijs exclusis, quem voluerit eligere, per dictum statutum Roman. 6.

CAP. XVI.

De forma præsentandi electionem electo absenti.

FRATER N. Corrector Conuentus N. & Collegæ Prouincialis Prouincie N. R. adm. P. F. N. salutem. Nouerit P. V. adm. R. ob decessum è viuis bona memoræ adm. R. P. F. N. huius Prouincie olim Prouincialis, Pastore suo, Deo sic disponente, nostrum hunc paruulum gregem caruisse: atque adeò nosmetispos, ad quos de iure in eo casu pertinebat electio, die 1. Nouembris anni 1632. in Conuentu N. conuenisse, vbi præactus N. decesserat, ac omnibus, quæ de iure complenda sunt, exactis, & completis, via scrutiniij procedentes P. V. adm. R. in nostrum Prouincialem, ac Pastorem tandem elegisse, ac destinasse. Cui quidem electioni, vt P. V. suum præbeat assensum, instantè petimus. ac suppliciter exoramus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quoq; dicta notificatio electionis absenti debet præsentari authentica, idest, subscripta ab omnibus electoribus, seu à solo Scriba de mandato dictorum electorum; & habita tali notificatione, non debet electus statim consentire, ne præsumatur ambitiosus, cap. *Sicut is*, 1. q. 6. sed debet respondere, quòd accipit tempus ad deliberandum de ea; & delibera-

tionem habita, respondebit, prout sibi Dominus inspirauerit; tempore enim indigemus, vt aliquid maturius peragamus, cap. *Pondere*, d. 50.

2. Noto 2. quòd hæc eadem forma poterit fieri quando fuerit electus quis in absentia tempore ordinariæ electionis, hoc pacto. Nouerit P. V. adm. R. huius nostræ Prouincie N. electionis Prouincialis celebrandæ instante tempore, nos, ad quos huiusmodi spectabat electio, in Conuentu Sancti N. die 29. Septembris anni 1632. legitime congregatos, peractis de iure peragendis via scrutiniij procedentes, P. V. adm. R. elegisse. Cui quidem electioni, &c.

CAP. XVII.

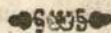
De forma, qua absens electus præstat electioni consensum.

FRATER &c. Ordinis N. Prouincialis, RR. PP. Definitorius, seu Capituli Prouincialis Prouincie N. salutem. Vestras legimus literas, quibus nobis declaratum est, vos omnes pro eligendo Prouincie vestræ Pastore in Capitulo congregatos, Spiritus Sancti instinctu in personam nostram vnanimi consensu conuenisse, nosque tandem in vestrum Prouincialem electos fuisse, ac destinatos. Matura equidem deliberatione præuia, tenuitatem nostram, infirmitatemque perpendentes, ancipiti cura diu distracti, diuino Spiritu demum inflammati, superne Dei voluntati nequaquam duximus obstitendum. Atque ita ad honorem summæ, ac indiuiduæ Trinitatis, B. M. V. nec non Sanctissimi Patriarchæ nostri Francisci, sub cuius viuimus famulatu, prædictæ electioni annuimus, & consensimus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd electus tenetur electioni consentire intra mentem à die præsentationis, intra quem nisi consenserit, cadit à iure per electionem acquisitò, cap. *Quam sit*, de elect. in 6.

2. Noto 2. quòd si is, qui valet omnipotentis Dei oues pascere, reuatur pro sua quiete, & commodis quærendis, ostendit se Pastorem summum minimè amare. Si enim Vnigenitus Patris pro explenda vtilitate omnium, deserto Patris egressus est, ad publicum bonum nostrum quærendum, nos quid dicturi sumus, si secretum nostrum præponimus vtilitati proximi; Ita Greg. lib. 6. regeft. epist. 5. & refertur cap. *In scripturis*, 8. q. 1. & Aug. relatus in cap. *Olim*, ead. causa, & q. ait. *Qui electus ab Ecclesia, ministerium euangelizandi renuerit, ab Ecclesia ipsa merito, dignèque condemnatur.*

D. Greg.
D. Aug.

CAP. XVIII.

De forma constituendi Procuratorem ad petendam confirmationem Generalis, vel Prouincialis electi, in casu, quo altera pars alium eligisset, seu dictæ electioni se opposuisset.

N nomine Domini, Amen. F.
I N. Ordinis N. Generalis, vel Prouincialis electus, nominatim fecit, & constituit P. F. Georgium Lupum, & P. F. Anselmum Gurdum, ac eorum quemlibet in solidum, ita vt occupantis conditio melior nequaquam sit, sed quicquid cæperit vnus, alter perficere queat, certos suos Procuratores, ac speciales Nuncios ad comparandum, seque presentandum coram S. Domino D. nostro Urbano Papa VIII. seu coram Reuerendis, P. F. N. nostri Ordinis Generali, iuxta sacros Canones, ad Dominum Papam, seu Reuerendis, P. Generalem de toto electionis successu instruendum; & ad Generalatus, vel Prouincialatus in persona N. factæ electionis confirmationem petendam; temereque præterea contra Regulam, & constitutiones attentatam P. F. N. electionem impugnandam, & ad appellationem ab eodem contra prædictum N. ac electores eius interpositam prosequendam, nominatim fecit, & constituit. Eisdem Procuratoribus, atque eorum cuiuslibet super prædictis omnibus, & prædictorum quolibet agendi, & defendendi; libellum, ac libellos offerendi, & recipiendi; de calumnia, & veritate dicendi, in animam illius iuramentum præstandi, excipiendi, replicandi, crimina, & defectus opponendi, ac probandi; testes, & instrumenta producendi; sententiam, & sententias audiendi; quotiesque necesse fuerit appellandi, & appellationem ipsam, vel appellationes ipsas prosequendi; vnum vel plures Procuratores substituendi, eosque, quoties eis, vel eorum alteri expedire visum fuerit, renocandi; ac Procuratoris officium, quodcumque placuerit, resumendi; aliaque omnia & singula, quæ in prædictis, aut circa prædicta necessaria fuerint, vel etiam opportuna, faciendi, plenam, generalem, ac liberam tribuens potestatem. Mihi itidem Notario infra scripto nomine omnium, quorum interest, aut intererit in futurum,

solemniter stipulanti, spondens, ac promittens, quicquid per eosdem Procuratores, vel eorum alterum, seu per substitutum, vel ab eis, aut eorum altero substitutos, in præmissis, & præmissorum quolibet actum, seu gestum fuerit, ratum se, ac firmum perpetuo habiturum. In quorum fuem, & c.

1. Noto 1. quod ista forma procedit, quando in aliquo Capitulo essent electi duo Generales, vel Prouinciales; & tunc vnusquisque electus per se solus, vel simul cum suis sequacibus, potest vnum, vel duos expensis proprijs Procuratores constituere, ad suam confirmationem petendam seu potius informandum Papam de toto electionis negotio. Ita statuitur in cap. *Cupientes*. §. *Si vero*, de elect. in 6. Potest etiam non solum electus confirmationem suæ electionis petere, cap. *Cum dilectus*, de consuetud. sed etiam eandem possunt petere ipsi eligentes etiam per se soli, absque interuentu electi, vt ait Boerius ad c. 59. Mandag. form. 17. lit. E. & Glof. in cap. *Quam sit*, vtr. *Petere*, de elect. in 6. Si verò solum vna electio facta sit, cui aliqui de Capitulo se opposuerunt, tunc illa clausula, temereque præterea, electionem impugnandam, est omittenda. Et aduerte, quod isti Procuratores possunt esse de numero ipsorum eligentium, vt ait idem Boerius loc. cit. lit. B. Aduerte etiam, quod ipsi opposentes, quando vna solum electio est celebrata, possunt vnum, aut plures ex ipsis Procuratores constituere sub prædicta forma, ad impugnandam electionem N. & opponendum, & c. Ita habetur in cap. *Cupientes*, §. *Si vero*, de elect. in 6. Quod seruatum est in nostro Ordine in cap. *Barcin*. 3. vbi illi, qui se opposuerunt electioni Generalis in dicto Capitulo electi, constituerunt Procuratores ad comparandum, & c.

2. Noto 2. quod ista forma facienda est per Notarium publicum, cū enim debeant hi Procuratores in iudicio comparere, non admitterentur, nisi essent publicis instrumentis roborati, cap. 1. de Procur. Vnde quia subscriptiones electorum non possunt esse cognitæ iudici, & facilius possunt falsificari, publicus Notarius est necessarius. Puto tamen, quod non sit necesse, quod iste Notarius sit secularis imperatoria auctoritate electus, sed quod sufficiat, si sit electus à Prouinciali, vel Generali, virtute constit. Pij V. de qua tom. 2. nostr. priu. in constit. eius 9. & tom. 3. priu. reg. cap. 6. num. 15. Sed Barcinone vsi sumus Notario seculari, & puto tutius ad tollendos

scrupulos, Pro declaratione singularum clausularum istius

formæ vide Boerium

ad cap. 59. Mandag. form.

17. Vide etiam Sigism. de elect. dub.

48. nu.

22.

Boerius;

Boerius:
Sigismundus

CAP. XIX.

De forma, qua appellatur, ne quis in Prælatum eligatur.

R. adm. Patres. Cum ius quærendum, quam quæsitum facilius abdicetur, & incipienti malo, re integra satius sit obstruere viam, ne si semel radices egerit, & inueterata fuerit malitia, tanquam congenita ægrotudo difficilius extinguatur. Ea propter ego F. N. Prouincialis attendens, maiorem huius Capituli partem, seu complures ex his Patribus electoribus, Generalem eligere meditari, ac velle P. F. N. in scientia, etate, ac ordinibus defectum patientem, maiorisque prætereà excommunicationis vinculo, quod in Fratrem Præsumptuosum clericum manus iniecerit violentas, innodatum; irregularem etiam quod sic excommunicatus existens diuinus se se immiscere ausus fuerit. Considerans insuper eosdem ipsos, qui eligere contendunt, maioris excommunicationis vinculo pariter irretitos, quod simoniacè prædictum N. seu ad Regis Cochim instantiam, qui eis hac super litteras dedit, cupiant eligere. Huiusmodi autem si haberetur electio, tam graue mihi, quam toti Religioni obueniret incommodum, nec modicum inde emergeret præiudicium; eam ob rem, pro mihi etiam adhaerentibus, seu in futurum adhaerere cupientibus, his scriptis manu mea obsignatis, coram testibus infra scriptis, ad Sedem apostolicam appello, ne per prædictos, vel quoscunque alios præfatus N. eligatur. Super hac prætereà Sancta Dei Evangelia corporaliter à me tacta, iuro & confirmo, omnia, & singula, quæ per me superius expressa sunt, vera esse credere, ac existimare, eademque rueri me posse, atque probare. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod omnis appellatio in electionibus debet necessario continere tria, vt valeat. 1. vt in literis appellationis omnia, & singula exprimentur, quæ appellantes possunt obijcere, vel in formam electionis, vel in personas electi, aut electorum. 2. vt id fiat coram personis authenticis, vel coram persona, quæ super hoc perhibeat testimonium veritatis, vt coram Notario, vel Præsidente Capituli, aut coram toto Capitulo, sumptis aliquorum testimonijs. 3. Vt ipsi appellantes præsent corporaliter iuramentum, quod credunt ea, quæ sic expriment, esse vera, & posse probare. Ita habetur in cap. *Vt circa*, de elect. in 6. & declarat Boerius ad Mandag. de elect. p. 3. cap. 60. forma 1. 2. & 3. Et pro declaratione istius decretalis, *Vt circa* vide Sigism. de elect. dub. 48. à num. 11. Vide etiam, quæ dico tom. 1. Relig. q. 1. cap. 31. §. 11.

2. Noto 2. quod post appellationem illi, quorum interest, possunt appellanti adherere, & non alij, cap. *Cum inter R. S. Nos attendentes*, de elect. cap. *Non solent*; 2. q. 6. Isti autem sunt non solum electores, sed omnes ij, qui deberent esse subditi, vt cum multis probat Sigism. loc. cit. num. 7. & Barb. in cap. *Vt circa*, num. 12. de elect. in 6. debent tamen id facere intra decem dies postquam sciuerint appellatum esse, vt docet Boerius ad cap. 60. Mandag. forma 1. ver. *Adhaerentes*. Forma autem adherendi erit subscribere appellationem hoc pacto. Ego F. N. Prouincialis N. *supra scriptæ oppositioni adhaereo*.

3. Noto 3. quod oppositores alicuius electioni notorium defectum, vel quod ipsi per sufficientes testes notorium possunt facere, non possunt postea desistere à tali oppositione, alioquin puniri debent, cap. *Ab eo*, de elect. in 6. Sigism. loc. cit. à num. 6.

4. Noto 4. quod Paulus V. prohibuit, dignitates Regularium dari ad instantiam cuiuscunque personæ extra Ordinem existentis, quantum sint excellentiæ, vt habes tom. 2. nostr. priuil. in constit. 5. quam fusiùs declaro tom. 3. dictorum priuil. cap. 10. à num. 1.

Barbosa

Boerius. Mandag.

Sigism.

CAP. XX.

De forma appellationis contra personam iam electam.

R. adm. Patres. Cum in oppresorum subsidium appellationis remedium sit adiuuentum. Ea propter ego F. N. Prouincialis N. attendens P. N. à maiori Capituli parte Religionis nostræ Generalem electum, eiusmodi, ac tanto scientiæ, doctrinæque defectui subesse, vt à Generalatus fastigio iure merito sit exturbandus. Cernens itidem electionis suæ tempore maioris excommunicationis vinculo innodatum exticisse, ob usurpatam contra hereticam prauitatem inquisitoris iurisdictionem, in Prouincia N. Fratrem N. qui in incantato magnete mulieres ad se pertraherebat, puniendo. Considerans quoque electionis suæ tempore maiori excommunicatione irretitos electores, ipsum per flabem simoniacam eligendo. Animaduertens prætereà, in electione ipsa collationem, quæ secundum Canones fieri debebat, prætermisam, necnon eandem electionem, cui me adesse oportebat, me contempto, in carcerem quinimo, ne interesset, detruso, fuisse celebratam, ab ipsa electione temerè, & contra statuta canonica, in graue meum, Religionisque nostræ præiudicium attentata, pro me, mihi que, adhaerentibus, seu adhaerere in futurum cupientibus, scriptis hisce manu mea obsignatis,

Boerius

Sigism.

vis,

tis, coram testibus infra scriptis, ad Sedem apostolicam appello, & super hac sancta dei euangelia, quae corporaliter tangere, omnia, & singula, quae per me superius expressa sunt, vera esse, meque credere, probare, euerique posse, omnino iuro, & confirmo, in quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod istae formae possunt fieri in quibuscunque appellationibus circa electiones, siue appellatio fiat ad Papam, siue ad Generalem, siue ad Prouincialem, aut quemcunque alium Superiorem, mutatis mutandis, modo semper seruentur illa tria, quae dixi cap. praeced. num. 1. quae tamen solum locum habent, quando à dictis electionibus appellatur extra iudicium, V. G. in Capitulo: nam quando in iudicio appellari contingit, V. G. coram confirmatore, tunc non est necesse seruare dictam formam, ut habetur in cap. Constitutio, de elect. in 6. dicit Sig. de elect. dub. 48. n. 19. Vide Boer. ad Mand. p. 3. de elect. cap. 60. forma 1. verb. Appello; ubi etiam notat, quod quando appellatio fit in iudicio coram iudice, petendi sunt Apostoli, cap. *Pro debitis*, de appell. qui tamen non sunt necessarii petendi, quando appellatur extra iudicium, si tamen petantur, nullum malum erit.

2. Noto 2. quod Paulus V. prohibuit Praelatis regularibus cognoscere causas ad Inquisitores pertinentes, ut habetur tom. 2. nostr. priu. in constit. 9. Pauli V. Pro huius formae explanatione vide Boerium ad cap. 60. Mandag. forma 1.

CAP. XXI.

De forma, qua debent testes fidem facere de appellatione facta.

SIGNIFICATUM
F RATER N. Prouincialis N. & F. N. Commissus N. Vniuersis praesentes literas inspecturis salutem in Domino. Praesentium insinuatione cunctis volumus innotescere, R. adm. P. F. N. Prouincialem N. coram nobis constitutum anno 1634. die 1. Maij, ab electione in persona N. habita, ac celebrata, superscripto tenore ad apostolicam Sedem appellasse, tactisque ab eodem corporaliter sacrosanctis Dei Euangelijs, praestitum iuramentum, omnia, & singula, in appellatione ipsa expressa, vera esse se credere, ac posse probare. In quorum quidem testimonium praesentes literas conscribendas curauimus nostrisque syngraphis subscripsimus, ac nostro etiam sigillo communiuimus. Datum, &c.

1. Noto quod hoc testimonium potest fieri immediate sub eadem appellatione à duobus testibus in dignitate constitutis, si fiat appellatio in Capitulo generali, vel prouinciali, vel ab alijs Fratibus, si fiat in Capitulo loca-

li. Potest etiam fieri à Notario publico, vel Capituli Praesidente, si coram ijs dicta appellatio fiat. Potest item fieri separatim ab appellatione; & tunc mutanda erit illa clausula posita cap. 20. Coram testibus infra scriptis, in aliam hoc pacto. Coram vobis Patribus, quos in testimonium huius meae appellationis adduco. Et tunc sufficere, ut subscribant tres, aut quatuor. Si autem fiat coram Praesidente, dicat, Coram Illustrissima Dominazione vestra, cui humiliter supplico, ut de hac appellatione testimonium facere dignetur.

CAP. XXII.

De forma monendi electores de morte Generalis, ut electioni interesse possent.

RATER N. Collega Generalis antiquior, atque Ordinis interrim N. Vicarius pariter Generalis. Cum recolenda memoria R. P. F. N. huius nostrae

Religionis meritis olim Generalis Corrector die 1. Ianuarij anni 1634 in nostro S. N. de N. Conuentu (quod non sine maximo luctu, atque dolore commemoramus) naturae debitum soluens, spiritum suum reddiderit Creatori. Nos, in quorum manus Religionis sigilla iure ipso deuenerunt, & Vicarij Generalis vicem gerimus, muneris nostri partes exequi volentes, ea de re vos certiores faciendos existimauimus, cum ut eisdem Patri parentare, tum vero, ut vos itinerari pro successore in Conuentu N. die 1. Iunij eiusdem anni eligendo accingere valeatis. Quo quidem die hora consueta, si in praedicto Conuentu nequaquam adfueritis, nos cum illis, qui ibi interfuerint, vobis diutius non expectatis, ad electionem Vicarij generalis, absentia vestra nullatenus obstante, procedemus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod in Ordine nostro per mortem Generalis sigilla Religionis (quae potius dici debent sacratissimae Reliquiae, cum sint illa eadem, quibus utebatur B. Pater noster Franciscus) remanent penes antiquiorem Collegam, dictae mortis praesentem, qui quidem Collega gerit vicem Vicarij Generalis vsque ad illius electionem, quae debet fieri intra quinque menses computandos à die mortis praefati Generalis. Qui quidem Collega tenetur monere omnes Prouinciales Religionis, ut dicto defuncto parentalia faciant: tenetur etiam monere specialiter Prouinciales, qui debent electioni interesse, & etiam eos, qui debent Commissos ad dictam electionem mittere. Ita habetur in constit. 1. Urbani VIII. quam habes tom. 3. priuileg. regul. cap. 12.

2. Noto 2. quod quando dictus antiquior

Collega scribit Prouinciali, cuius Prouincia habet mittere Commissum, scibit sub eadem forma, qua Prouincialibus, murata illa clausula, tum vero, ut vos itinere &c. in hanc, tum vero ut de Commissio ad prætactam electionem in Conuentum N. destinando pro die prima Iuny eiusdem anni prouidere valeatis.

CAP. XXIII.

De forma monendi Religionem de morte Generalis, ut ei parentet.

RATER N. &c. Vniuersis Religionis N. Fratribus, tam Superioribus, quam subditis salutem: Iam vacauit à mundana curia, Reuerendi adm. Patres, Fratresque charissimi, Reuerendissimi P. F. N. noster olim Generalis, & communis parens. Iam sibi traditum depositum, fideliter que semper custoditum, animam scilicet, parenti, & Saluatori Deo reddidit immaculatam, & candidam. Deploranda est quidem nobis de tam optimo, integerrimoque parente iactura, deplorandum tam clarum ornamentum, & decus amisisse; deplorandum, & inclytam nostram Religionem spiritali quodam perfugio, & salubri animarum medicamento dolenter orbatam; sed etiam gratulandum felicitati ipsius, ne propter detrimendum nostrum illudque breue, & perexiguum, illi gloriam, ac felicissimum cum Deo auum uideamur inuidisse. Gaudendum ipsius iamdiu concupita, & expectata dissolutione, utpote cui immarcescibilis successerit corona gloriae. Letandum quod in amplexibus Christi sui iam lætus quiescat, fruens æterna gloriae dulcedine. fructu suorum laborum. Decorent itaque sensus sua funera lacrymis. Ratio uero, Aucte, dicat, dulces exuiæ, & in spe re quiescite ossa sanctissima. Et charitas uestra parentare non desinat parenti optimo, Deumque obnixè rogare, ut dignus tanto parente successor eligatur. Valete, Roma.

CAP. XXIV.

De forma, qua Generalis monet Religionem de morte alicuius Collegæ, & de noua electione.

RATER N. &c. Vniuersis &c. ut hic supra. Nihil in terra sine causa fit, & de humo non egreditur dolor, ait S. Iob, nos uero causas rerum, que in iustissima Dei mente sunt, ignorantem, dolorem, & laborem concipimus, & parturimus usque adhuc, cum quedam nobis occurrunt præter cordis nostri propositum. Certè id huic nostro Ordini, nobisque accidit ex inopinata, intempestiuamque morte R. P. N. Collegæ nostri Itali, cuius virtutes, pietas, ingenuique animi sinceritas, cum insigni eruditione, rerum agendarum peritia, atque infatigabili solertia coniuncta, sicut maximum Ordini nostro decus, laboribusque nostris non exiguum leuamen asseriebant, ita illius à nobis ad aliam vitam transitus summam tristitiam edidit. Desit uiuere Catania die 27. Martij anno 1624. dum instaret meridies, sancto quidem sine, & ut decebat Minimum. Cuius obitus cum ad aures nostras in uisitationis nostre Panormitane Prouinciæ decursu peruenisset, leuauimus oculos ad cælum, ut ad Patrem luminum recurreremus, à quo omne datū optimū, donumque perfectum descendit, sanctique officio funeris de subrogando alio Collega loco defuncti serò cogitauimus; tandemque, seruatis de iuri seruandis, unā cum R. P. Prouinciali Panormitano, eiusque Collegis, atque P. Correctore Conuentus S. Oliuæ, quem ob absentiam R. P. nostri Collegæ Hispani ad effectum electionis assumpsimus iuxta statuta Ordinis nostri, die 13. Aprilis huius anni presentis 1624. unanimes consensu in Collegam nostrum generalem Italiam delegimus R. P. F. N. uirum probatæ uirtutis, ac doctriinæ, & in rebus Religionis exercitatum, cuius electionem uoluimus uobis omnibus esse cognitam, ut simul cum orationibus, quas omnes fundere debetis pro anima dicti defuncti Collegæ nostri, Deo etiam illū cōmendetis, quæ ad id officij, eius loco assumptus est, laboresque nostros frequenti sacrificiorum, & meditationum obsequio inuētis. In quorum fidem nos unā cum reliquis Patribus subscripsimus & sigillo, &c.

Nota, quod in Cap. generali Ordinis nostri

nostri Romæ 7. celebrato. sess. 8. vespertina sine, statutum est, quòd quando contingeret fieri de nouo aliquam electionem alicuius Collegæ Generalis, vel Zelosi, mistatur statutum de noua electione in quamlibet Prouinciam, Qui casus cum contigisset tempore R. P. Aegidij, Camart, ipse primus prædicta forma usus est, quam hinc verbum posui, vt esset ornamento huic opellæ.

2. Noto 2. quòd Generalis in Ordine nostro, accepto nuncio de morte alicuius ipsius Collegæ, in ea Prouincia, in qua dictum nunciu accipit, facit electionem noui Collegæ. Ad quam electionem interueniunt reliqui Collegæ ipsius Generalis, & Prouincialis illius Prouinciæ, cū suis Collegis. Verùm si aliquis Collegarum dicti Generalis tunc temporis in remotis agat, ita ut difficilis sit eius accessus, tunc potest P. Generalis assumere eius loco Correctorem illius Conuentus, quem dictus Reuerendissimus elegerit, pro dicta electione celebranda. Quòd si defuerint duo Collegæ, assumendus erit primus senior dicti Correctoris; & si tres, assumendus erit secundus Senior. Ita statuitur in Cap. Genuens. 1. num. 18. & in Cap. Paul. num. 37. & in Cap. Valent. 5. num. 19. ad 4. Et aduerte, quòd assumptio Correctoris, & Seniorum fit solum loco Collegarum Generalis, non autem loco Collegarum Prouincialis in casu absentis, vt constat clarè ex dicto statuto Val. in fine, vbi dicitur, *Et sic cum his electoribus fiat vnus duorum, vel trium electio.* Electiones verò Collegarum Prouincialis loco defunctorum non fiunt à Generali. Deinde statutum illud loquitur de electione Collegarum Generalis. Si autem Collega moriatur in præsentia P. Generalis, tunc electio successoris fieri debet à Generali cum reliquis Collegis, & Correctore illius Conuentus, in quo talis mors contigerit, seu cum Correctore proximioris Conuentus, si contingat dictum Collegam extra Conuentum mori; Quòd si in illo Conuentu, in quo Collega moritur, vel qui est proximior morti, reperitur Prouincialis illius Prouinciæ, tunc, relicto Correctore, electio fit à præfatis cum dicto Prouinciali. Ita statuitur in cap. Tolos. num. 12. & Rom. 2. num. 13.

3. Aduerte autem, quòd electio omnino celebranda est in ea Prouincia, in qua certus nuncius de morte accipitur, liberum tamen est Generali eligere, quem Conuentum illius Prouinciæ voluerit pro dicta electione. Quòd si mors succedat in aliquo Conuentu, præsentem Generali, tunc electio in dicto Conuentu celebranda est, nec potest P. Generalis Conuentum mutare. Ita apertè colligitur ex dicto statuto cap. Val. 5. num. 19.

4. Aduerte etiam, quòd, si aliquis Collega Prouincialis agat in remotis partibus, ita ut eius accessus sit difficilis, vel cum multis, expensis, tunc expectari non debet, neque vocari, vt colligitur ex dicto statuto Valent. & ex Capitulo Genuen. 1. num. 18. & congruit cap. Cum inser. 1. 2. de elect. Qui autem sit valde distans, declarat Glossa ibi, ver. *Remoti*; vt nimirum sit ille, qui est extra Prouinciam, in qua facienda est electio, nisi consuetudo maiorem distantiam requirat. Sed si commodè vocari potest,

vocandus, & expectandus est, arg. dictorum statutorum, & dicti cap. *Cum inter*, quæ cum statuunt, non esse vocandum, qui commodè vocari, & venire non potest, simul statuunt, quòd si commodè venire potest, vocandus, & expectandus est. Et idem dicitur de Collega generali, quando commodè vocari potest.

5. Sed tunc remanet difficultas, an loco illius Collegæ Prouincialis, qui commodè vocari non potest, sit alius substituendus? Puto, quòd non. Tum quia nulla adest necessitas talis substitutionis, cum electio æquè bene fieri possit per præsentem, & destinatos à prædictis statutis. Tum quia hoc non dicunt præfata statuta, quæ cum id dicant, cum abest Collega Generalis si voluissent, vt aliquis loco absentis Collegæ Prouincialis substitueretur, id etiam dixissent. Tum quia talis suppletio est prohibita, vbi aliud non est per statuta Ordinis definitum, per Concilium Trid. sess. 25. de Regul. cap. 6.

6. Aduerte tandem, quòd assumptio Correctoris, & Seniorum loco Collegarum absentium, non est contra Correct. num. 113, vt perperam putat Isnard, verb. *Electio Collegarum*, immo omnino secundum illud. Requirit enim Correctorium, vt loco Collegæ absentis substituat alius per reliquos Socios, & Capitulum locale; nemo verò dubitat, quòd vicem Capituli localis supplere possit Capitulum generale. Cum ergo hoc determinet, ad tollendas lites, vt illo casu Generalis assumat Correctorem, non est dicendus Generalis assumere Correctorem loco Collegæ absentis, sed Capitulum generale cum Generali ipso, & alijs Collegis. Quod est omnino conforme Correctorio, & Capitulum generale prouidet pro omnibus casibus.

Isnardus

CAP. XXV.

De forma monendi electores, vt adsint electioni in casu mortis Prouincialis.

PATER N. antiquior Prouincialis Collega, & Vicarij prouincialis vices gerens R. P. F. N. salutem. Cum in Conuentu N. die 4. Ianuarij anni 1624. adm. R. Pater F. N. huius Prouinciæ quondam Prouincialis è vita cessisset, illius corpore ecclesiastica concedito sepultura. Nos, quibus sigilla Prouinciæ remanserunt, cum alijs, quos Vicarij prouincialis electioni interesse opus erat, in vnum congregati, ne nostra Prouincia diu viduata maneret, pro futuri Vicarij prouincialis electione habenda, ceterisque, quæ ad hunc finem peragi contigerit, peragendis diem 28. eiusdem mensis, eundemque Conuentum, iuxta nostra statuta, designauimus. Quod tibi quidem signi-

significandum esse censuimus, ne ignoranziam prætereque queas. Mandantes, ut prædicto die hora consueta ad Capitulum in præfatum Conuentum accedas, ut vna nobiscum de electione futuri Prouincialis agatur, ac pertractetur: Alioquin, te non expectato, nec ulterius vocato, etiamsi prædictum terminum per nos, qui sumus in maiori parte, in hoc Capitulo vocem habentes, contingeret prorogari, in huiusmodi electionis negotio omnino procedemus, tui absentia nequaquam obstante. Ad huiusmodi autem literas tibi præsentandas, atque intimandas dilectum F. N. specialiter constituimus, ac deputauimus. In quorum fidem omnes subscripsimus, & Prouinciæ sigillo has nostras communiuimus. Dat. &c.

CAP. XXVI.

De forma, qua deputatus ad vocandum absentem, se illum vocasse fidem facit.

EGO F. N. Procurator Conuentus N. Ciuitatis N. & ad infra scripta specialiter deputatus, his literis fidem facio, meoque iuramento omnibus, & quibuscumque attestor, die 20. Ianuarij anni 1634. vna voce ex parte, & de mandato Patrum electorum Vicarij Prouincialis huius N. Prouinciæ Ordinis N. R. P. F. N. Collegam Prouincalem in inferiori claustrò Conuentus s. N. manè post Tertiam existentem monitum à me fuisse, ut die 28. prædicti mensis hora manè consueta ad Vicarij Prouincialis electionem, quòd ea dies præfixus esset terminus, accederet; reliquos alioquin Patres electores eius minimè obstante absentia, ad electionem celebrandam progressuros. Fidem insuper facio, iuro, & ut supra, attestor, quòd præfato N. Collegæ præsentavi in proprijs manibus authenticum exemplar ab alijs electoribus subscriptum, ac sigillatum, necnon de verbo ad verbum, nullo vel verbo, aut syllaba à decreto hic supra contento, subscripto, ac sigillato penitus immutacis, Quæ quidem omnia coram P. F. N. & P. F. N. testibus à me vocatis gessi, ac peregi. In quorum fidem propria manu subscripsi, &c. Subscribunt etiam testes.

1. Noto 1. quòd in Ordine nostro per statutum cap. Barcin. 3. sess. 4. vespertina, num. 3. in casu mortis Prouincialis sigilla Prouinciæ remanent penes antiquiorem Collegam, qui

cum alijs debet statuere terminum, quem voluerit, intra mensum ad eligendum Vicarium Prouincialem, & monere electores abentes de morte dicti Prouincialis, ad hoc ut possint electioni interesse. Ita Mandagor. de elect. cap. 4. & cap. 59. à forma i. vique ad 6. vbi semper Boerius. Sed pro hac electione vide ad longum, quæ dixi tom. 3. priuil. Regul. cap. 13. vbi ex professo hanc materiam tractaui.

2. Noto 2. quòd citare abentes, & assignare terminum ad eligendum ad præstes pertinet cap. Cum inter, el. 2. & cap. Bone, el. 2. de elect. Et hoc, etiamsi non esset præsens, nisi vnus solus, cap. Si forsè, d. 65. Boerius ad cap. 4. Mandag. p. 1. ver. Præsentes.

3. Noto 3. quòd citatio absentium debet fieri per speciale nuncium, seu per alium quicumque, ita tamen, ut dicta citatio dictis abentibus sigillatim intimetur ne possint negare se citatos si non compareant, & sic electionem annullare. Et nuncius debet coram testibus fide dignis dictam intimationem absenti facere, ut in quocumque casu probari possit; nam non præsumitur quis citatus, nisi probetur, cap. Proposuisi, d. 83. An autem nuncio iuranti se citasse, credendum sit. Dic, quòd non, si similiter ille, qui dicitur citatus contrarium suò iuramento probet. Ita Boerius ad cap. 4. Mandag. loc. cit. verb. Citatos.

4. Noto 4. quòd citatio absentium nullo modo debet fieri, quando Prælatus est in extremis, & de eius salute desperatur; nam, viuente Prælato, tractatus de electione est illicitus. Ita Panor. in cap. Bone el. 2. de elect. nu. 2. & num. 12. Petrus Greg. de elect. cap. 13. nu. 4. Lauor. de elect. tit. 4. cap. 18. num. 19.

5. Noto 5. quòd electio non debet fieri antequam corpus defuncti sepultura sit traditum, cap. Bone el. 2. §. Electionem, de elect. vbi Panor. num. 11. ait, quòd si fiat electio ante sepulturam, non per hoc cassanda est. Vide Specul. lib. 4. de elect. §. 1.

6. Noto 6. quòd ante mortem Prælatis electores sub peena peccati mortalis non possunt alicui promittere de illo eligendo, cap. 2. de concess. præb. Quòd si promittant, promissio nullam obligationem inducit, cap. Relatum, eodem tit.

CAP. XXVII.

De forma prouidendi de Prouinciali, quando electio ad Generalem propter discordiam est deuoluta.

SABBO RATER N. Generalis, &c. Vniuersis, ac singulis Prouincia nostra N. PP. & FF. salutem. Ex literis electorum Prouincialis huius vestra Prouincia nobis innotuit, eos statuta die in Capituli locum pro eiusdem Prouincia Prouinciali

Mandagor.

Boerius.

Panormus. P. Greg. Lauorius.

Specul. sor 6

ciali eligendo conuocatos, inter ipsos oborta
dissensione, ac discordia, in nullam personam
conuenire potuisse. Quamobrem cum, elapso
termino pratacta electio fuerit ad nos deuolu-
ta, ne quidquam a iuramento Pastoris, seu
Prouincialis defectu, uestra prouincia in
temporalibus, ac spiritualibus dispendium
subeundum sit, diuino prius Numine implo-
rato, consummatisque de iure consummandis
scrutiny via una cum Collegis nostris P. F.
N. uirum cum literis, tum uero moribus
praclarum Prouincialem uobis, & Patrem
elegimus, ac destinauimus. Quem porro sic
electum presentium tenore uobis damus. Om-
nem illi tum in spiritualibus, tum tempora-
libus, qua ceteri Prouinciales perfrui de-
bent, ac solent, auctoritatem imperitentes.
Vobis praeterea, non solum ut uniuersis, sed
etiam ut singulis, sub excommunicationis
maioris latae sententiae poena praecipientes,
ut ei tanquam legitimo uestro Prelato, ac
Prouinciali in cunctis, qua nec contra Deum,
nec Regulam uestram fuerint, obediat, ei-
que debitum honorem, & reuerentiam exhibeatis.
Et Dominus uos benedicat. In quo-
rum fidem, &c.

CAP. XXVIII.

De eadem forma, quando electio
fuit cassata propter formam
non seruata.

FRATER N. &c. ut in forma
precedenti. Cum in suum
Pastorem, ac Prouincialem P.
F. N. Prouincia uestra elegerit;
Nos ipsius electionis decre-
to examinato, in eo scrutiny formam, qua
in consimilibus electionibus necessariò exigi-
tur, seruatae minime fuisse comperimus ele-
cti quippe non fuerunt scrutatores, &c.
Eandemque propterea electionem cassauimus
& annullauimus. Cum autem hoc casu
electio ad nos fuisset deuoluta, ne uestra Pro-
uincia diu Pastore destituta, detrimentum
aliquod in temporalibus, & spiritualibus pa-
teretur, seruatis seruandis, uia scrutiny una cum
Collegis nostris infra scriptis P. F. N. uirum
cum literis, &c. ut cap. precedenti.

1. Nota pro istis duobus capitibus prece-
dentibus, quae dico tom. 3. priuil. regul. cap.
13. a num. 22. ubi habes quomodo procedere
debeat Generalis in casu deuolutionis.

CAP. XXIX.

De forma bonae electionis suadendae.

FRATER N. Ordinis N. Ge-
neralis. Reuerendis adm. Pa-
tribus Capitulum prouinciale in
Conuentu S. N. Prouincia N.
celebrantibus salutem & spiri-
tus sancti assistentiam. Quas exaramus li-
teras, uobis in unum congregatis reddendas
confidimus usque simul paternam uobis be-
nedictionem, quae firmat domum medullitus
impartitur diuinumque Numen benignum
uobis expetimus, ac propitium. Utinam cer-
te in Spiritu sancto a quo sancta omnis, &
uera unitas dimanat, conueneritis. Quod
uero muneri nostri partes efflagitant, illud
in primis monemus nil uos ad Dei gloriam &
huius N. Prouincia salutem utilius agere
posse quam si bonum Pastorem, eidemque
Prouincia gubernandae idoneum studueritis
promouendum, totius namque Domini fami-
liae status, & ordo nutabit, si quod requi-
ritur in corpore, non inueniatur in capite;
alienisque peccatis communicantes mortaliter
nos peccaturos protestor, nisi quem di-
gnorem, & praefata uestra Prouincia
magis utilem iudicaueritis, non praecipuis
quidem, humanouè affectu, aut ambien-
um suggestionibus, sed eius exigentibus meritis
praeficiendum curaueritis. Deum quippe,
cuius nunc res agitur, praeculis uos habuisse
comprobabitur, si Religionis salutem uti-
litati uestra praesentes non in proprium
quidem, sed commune commodum mentis ue-
strae aciem intenderitis. Quamobrem uos
per Deum unum, nec non uirtute Spiritus
sancti, ac sub animarum uestrarum periculo
adiuramus, ut non nisi in eum quem utilio-
rem secundum Deum in temporalibus ac spi-
ritualibus praefata uestra Prouincia utiliorè
iudicaueritis, omnino consentiat. Et Do-
minus uos benedicat, roremque perennem suae
super uos misericordiae benignus infundat.
Valete. Roma. &c.

1. Noto, quod haec formula desumpta est ex
Conc. Trid. sess. 24. de reformatione c. 1. ex c. Miramur,
d. 61. ex c. Ab exordio, d. 25. ex c. Licet ergo, d. 9. l.

CAP. XXX.

De eadem forma, quando faciendae
est electio per mortem.

FRATER &c. ut cap. prece-
denti. Quantum nobis doloris
peperit obitus R. adm. P. F. N.
Prouincia uestra olim Proui-
cialis

etialis viri plane sempiterna memoria digni, quique, ut diuturna lucis usura pro vestra Prouincia, totiusque Religionis commoda frueretur, cunctis valde exoptabile, tantum eximus gaudij, & incunditatis, quod tunc ad percipiendum laborum suorum fractum in caelum credimus euolasse; nec in ista Prouincia desse, qui eius queat pro dignitate personam gerere, vilo pacto dubitamus. Ad quod quidem peragendum, vestraque Prouincia caput eligendum, cum vos coacto de more cœtu audiamus conuenisse, muneris nostri duximus vos omnes in vnum istuc conuocatos ex animo salutare, simulque monere, ut secula mentis cogitatione pensetis, quam magnum sit id, quod a vobis suscipitur, quanto delectum, ac prudentia, quantaque sinceritate, ac studio peragendum. Eligendum ex omnibus præficiendum aiebat ille, qui omnibus imperet. Nos vero & eum, qui omnium miseris compati, omnium vitia corrigere, omniumque virtutes promouere valeat, eligendum censemus. Procul ergo a vobis priuatus sensus, atque affectus, absit liuor, ac indignatio, dissidentiumque animorum contentio, quibus nihil sapienter, ac iuste ad rectam rationis normam geri solet, & consummari. Versetur ob oculos nostri Ordinis sanctissimum Fundatorem uestro inuereisse cœtui, nosque singulos obseruare, abdi- eos mentis secessus, & singulorum corda perscrutari existimate. Huius si ad tacitam sententiã, consiliũque suffragia uestra dirigenda putaueritis, non dubito, quin in scopum collimaturi, ac eiusmodi Prouincia uestra Rectore electuri sitis, qui cum magno Ordinis incremento, magnaque electorum apud omnes laude, Fundatori optimo similitimus, nos sapientissimè, sanctissimeque gubernet. Valete. Et Dominus sit uobiscum, nunc, & semper, & in secula seculorum. Amen.

CAP. XXXI.

De forma literarum, quibus animatur quis ad retinendam dignitatem, quam renunciare intendit.

✠✠✠✠✠ PATER N. Ordinis N. Generalis. Reuerendo adm P. F. N. F. nostra Prouincia N. Prouinciali salutem. Ex tuis literis intelleximus, egrè te multũ ferre, supra modũque uexari, quod a Patribus istius Prouinciæ fueris in Prouincialem electus, ut qui quietem potius, quàm Superioris locũ oc-

cultarum sollicitudinum, & periculorum plenum semper optasti & parere, quam imperare semper maluisti. Id si a te fit ut primatum, honoremque refugias, letamur equidem modestam esse hanc tibi mentem, ambitioneque uacantem; at id pertinaciter non est experendum, sed uoluntati Dei per electores declarata, perque nos approbata humiliter acquiescendum. Si oneris, curarumque molestra bebescis, ac rumpeis, & sic Deo reluctaris, non rectè facis; nam præterquamquod non tibi soli natus es, Deum non amare conuinceris, cum pro illius grege laborare recuses. Si gregis malitia, quem curare desperas id tentas, haud equidem bene facis, nam, te saltem Rectore, non ruet, sicque gratum Deo opus efficitur illum comprimendo; Medicus enim ægrotum curare non ualens, maximè curat fomentis, & oleo curando, ne pereat. Cum quod in te est peregeris, reliquum Deo commenda, cui sua omnis, aut stat, aut cadit creatura. Si corporis debilitate moueris, quæ te impotentem omnino reddit sine spe sanitatis recuperanda, audiendus es; sed in animum inducere nequaquam possumus. Patres istos adeò imprudentes consilijne experies fuisse ut onus euidenter importabile humeris tuis tentauerint superimponere. Si eiusmodi non est debilitas tua cũ uiribus mentis potius, quàm corporis, Prælati regimen inuitatur, gloriari potius debes in infirmitate tua cum Apostolo, quàm languescere; nonnumquam enim corporis, infirmitas fortitudinem cordis augmentat. Si scientiam te ad id habere non confidis necessariam; Hæc licet sit in Pastore eminent desideranda, modò tamen sit competens, toleranda; ut enim inquit Apostolus scientiã inflat, charitas autem ædificat, atque adeò imperfectum scientiæ potest suppleri perfectio charitatis. Prudentis itaque, & sapientis cum sit Religiosi, dignitates nec querere, nec amare; cum tamen ex præcepto, ac Dei uoluntate subire oportet, atque capessere, non confuso, & alienato, sed sincero, atque sollicito tractandè ingenio. Tu prudentia bacutere, & sapientiam sectare, ne Religiosi nomen apud Religiosos, immarcescibilem uerò apud Deum, Pastori-

busque debitam felicitatis laureolam amittas. Vale.

CAP. XXXII.

De forma dandi licentiam Religioso, ut possit esse executor alicuius testamenti.

PATER N. Provincialis, &c. R. P. F. N. salutem. Etsi per apostolicum præceptum a secularibus negotiis Deo in Religionibus famulantibus sit penitus abstinendum; ea tamen, quæ pietatem redolent, & charitatem, eisdem non solum concessit Apostolus, verum etiam disertis verbis imperavit, Tu verò inquam sectare pietatem, & charitatem. Quod nobis præsertim charitatis insignia gestantibus, illaque calum scandere contententibus præscriptum fuisse non ambigimus. Quare nos, qui in spirituali militia huic religiose familie, indigne licet præsidemus, ea omnia, quæ pietatem, charitatemque sapiunt, ardentius, quam ceteri, tenemur exantlare. Cum ergo condito per nobilem N. testamento executor fueris institutus, nec id muneri valeas absque nostra obtenta licentia suscipere. Nos qui de tua conscientie puritate, & in rebus agendis dexterritate, atque prudentia satis, superque edocti sumus præsentium tenore liberum tibi executoris munus in testamento prædicto, atque codicillis, si adsint, secundum Deum, regulamque iustitiæ, ut ab eodem N. dispositum, ordinatumque fuerit, suscipiendi, exercendi que licentiam concedimus, & facultatem. In cuius licentiæ præterea, & executionis robur, ac testimonium, præsentibus has literas exarandas curavimus, manumque nostra subscriptas officij nostri sigillo communivimus. Datum &c.

D. Thom.

1. Noto 1. pro hac forma, quæ dico tom. 2. Pralati, q. 3. cap. 5. à nu. 22. & attende ad doctrinam D. Tho. 2. 2. q. 187. art. 2. in corpore, ubi docet, non licere Religiosis negotia secularium tractare causa cupiditatis, bene tamè causa charitatis: nam hoc ipso, quòd proximo feruiunt propter Deum, dilectioni diuinæ obsequuntur. Et probat ex illo 4. Regum, 4. vbi Elisæus dixit ad mulierem. Num quid habes negotium, & vis ut loquar Regi vel Principi militie? Et habetur expressè in cap. 1. d. 88.

2. Noto 2. quòd in Ordine nostro in cap. Barcinon. 1. num. 13. præcipitur, ne quis possit suscipere commissiones causarum, arbitria, siue iudicia, siue executiones testamentorum, neque dispensationes aliarum rerum, sub penis suspensionis per sex menses Superioribus, subditis verò priuationis vtriusque vocis per biennium. Etrario huius, prohibitionis est. Quia ex talibus sequi solent odia, damna, & scandala Ordini, & Fratribus. Circa quod statutum.

3. Aduerte 1. quòd intelligitur de non admittendis arbitrijs, & iudicijs personarum secularium, ut patet ex titulo, qui est, De non accipiendis iudicijs secularium, non verò De non accipiendis arbitrijs, & iudicijs personarum religiosarum. Quare licet non possint Minimi esse iudices, & arbitri personarum secularium, possunt tamen esse iudices, & arbitri cum debitis licentijs Superiorum personarum religiosarum, quia à diuersis non fit illatio; & habet satis clarè Gloss. in summa cap. 1. d. 88.

4. Aduerte 2. quòd dictum statutum intelligitur iuxta doctrinam D. Tho. cit. num. præced. quòd scilicet non possint recipi iudicia secularium causa cupiditatis, non verò, quòd non possint recipi causa charitatis pro con sanguineis, pupillis, viduis, amicis, benefactoribus, &c. præsertim si non habent alias personas magis idoneas: nam tunc vlderetur pugnare cum recta ratione. Atq; ita hoc statutum intelligit. Passarel. in schol. ad dictum statutum; & innuitur in cap. Episcopus, el 4. iuncta Glossa, d. 88.

D. Thom.

Passarel.

5. Aduerte 3. quòd non obligatur Religiosus ad dicta iudicia suscipienda, nisi in casu grauis, & multò magis grauissimæ, vel extremæ necessitatis. Nam non tenentur Religiosi optima quæque charitatis opera extra calum necessitatis exercere.

6. Aduerte etiam, quòd Regulares quando debent eligere arbitros, in causa suspiciosa non tenentur, illos eligere ex sua Religione, sed possunt extra illam eligere. Nullum enim habemus ius in contrarium. Et ita practicitur. Limita tamen nisi aliud per constitutiones particulares Religionis sit statutum.

CAP. XXXIII.

De forma eximendi aliquem ab officijs Ordinis.

PATER N. Ordinis N. Generalis R. P. F. N. salutem. Prælatorum munus, & æquitas præmia pro meritis compensantium flagitat, ac exposcit, ut h, qui pro Religionis honore, & augmento grauiora sollicitudinis studia subiit, quique, re ipsa haud obscure testante, maiora quoque valent deuotionis obsequia eidem studiosius impensuri dignoscuntur, potioribus gratijs, & fauoribus cumulentur, ut & illorum Studium exinadè cunctis plenius innotescat, & eorum exemplo ad similia ceteri propensius excitentur. Hinc ad assiduos, quos studiorum, concionum, regiminumque causa in Religione labores perpeffus fuisti, nostræ mentis aciem dirigentes, ad humiles etiam preces attendentes super hoc nuper nobis porreftas, atati, ac ægritudinibus tuis benignè compatientes, ut eò feruentius diuinis valeas insistere, te à cuiuscunque

Supe,

Superioratus nostri Ordinis cura eximendum esse decreuimus, prout presentium tenore officij nostri auctoritate eximimus, ac penitus liberamus. Omnibus, & singulis eiusdem nostri Ordinis Superioribus, sub quorum regimine pro tempore deges, in virtute Spiritus Sancti precipientes, vt te super prefata exemptione meritorum tuorum intuitu tibi concessa molestaré, cōtraque eandem exemptionē ad cuiuscunque Superioratus officium, & munus suscipiendum cogere, & impellere nequaquam audeant. In contrarium non obstantibus quibuscunque. In quorum fide, &c.

CAP. XXXIV.

De eadem forma concedente exemptionem ab oneribus Communitatis.

RATER &c. vt cap. preced. Boni Pastoris est lassas, & agras oues opportuna reficere quiete, tenerioribus herbiculis refocillare, salubrioribus confortare cibarijs, clarioribus refrigerare fōtibz, dulcioribus cōsolari sermonibus, illarūque imbecillitati amanter compati, easdemque tandem communibus defatigationibus misericorditer relaxare. Ne ergo veri, probique Pastoris officia, & partes in nobis desiderari videantur, te prefatum Patrem, qui te Ordini nostro ab ineunte ætate deuouisti, eidemque opportunis, religiosisque iam actibus, gestis, ac preclaris, magno fructu, & commodo, populorūque laudabili ædificatione insignem exhibuisti famulatum, quique modo ad senilem redactus ætatem tanta prægrauaris imbecillitate, vt iuueniles amplius labores nequeas sustinere, te ab oneribus propterea Cōmunitatis, in qua degis, & pro tempore degeve contigerit, noctu scilicet ad matutinum surgendi, ad processiones, defunctorumque sepulturas adeundi, refectorium, &c. frequentandi, harum literarum serie, ac vi eximimus, & absoluius, exemptumque pariter, ac absolutum esse volumus, & iubemus. Pro tua præterea voluntatis libito, ac præcipue, si casus omnino rulerit, in cella horis tibi percommodis comedendi, lineisque indusijs, Medicis tamen adhibito consilio utendi, ceteraque itidem, quæ imbecillitati, ac senectuti tue secundum Deum, rectaque prudentiam conducere videbuntur, efficiendi licentiam, & facultatem concedentes.

Superioribus etiam, in quorum Conuentibus immorari cōtigerit, in virtute Spiritus sancti precipientes, vt prefatis te exemptionibus, meritorum ergo tibi concessis pacifice frui sināt, ac gaudere, nec in ijs quoquomodo vexare audeant, vel præsumant. In contrarium non obstantibus quibuscunque. In quorum fidem, &c.

CAP. XXXV.

De forma eximendi aliquem in casu particulari a iurisdictione Superioris ordinarij.

RATER &c. vt cap. XXXIII. **F**so Qui inferiorum Pralatorum, cum in suscepto ministerio non excedunt, intra tuerunt, subditorum quoque nostrorum, cum eos ab inferioribus Pastoribus prægruari contingit, nequaquam obliuisci debemus. Quare cum fide digno testimonio nobis innotuerit P.F.N. Prouincie N. Prouincialem esse tibi valde infensum, nec te, nec tua à multo tempore benignis oculis aspicere, vt dubitari propterea iure meriti possit, ne in causa inter te, & Fratrem N. coram ipso vertente, affectu potius, quam ratione dicatur. Ea propter quæquam sub nostro regimine iniuste vexari nolentes, prædictam causam ab illius tribunali submouentes, ad nos auocamus, & ne in ea se immiscere amplius valeat, districtè inhibemus; teque tandem in prefata causa ab eius iurisdictione omnino eximimus, exemptūque esse volumus, & pronunciamus. Cassum insuper nullum, ac inualidum declarantes, quicquid in ea ab illo post presentium noticiam contigerit attentari. Mandantes nihilominus in virtute Spiritus sancti prædicto N. Prouinciali; ne te in posterum quoad prefatam causam ullatenus audeat molestaré. In contrarium non obstantibus quibuscunque. In quorum fidem, &c.

1. Noto i. quod possunt Generales eximere aliquem ab officijs publicis gerendis, & ab oneribus communitatis, & idem dic proportionaliter de Prouincialibus. Tum ratione generalis illius auctoritatis, quam habent, sicut puniendi delicta, ita præmiandi virtutes. Tum quia ille potest priuilegium concedere, qui potest legem ferre, vt dixi cum multis tom. i. priuileg. in constit. Pyrrhi, num. 6. at dicti Prælati possunt legem ferre, quia habent potestatem quasi Episcopalem. Tum quia ita habet cōmunis praxis omnium Religionum. Nec refert, quod dicta exemptiones, V.G. quod quis

non teneatur recipere dignitates, sine contra Regulam; nam licet verum sit, quod non potest Prælatatus quicquam contra Regulam suis subditis concedere, potest tamen in aliquo casu, iuxta interueniente causa, cum aliquo dispensare, etiam super Regulam, vt probatur tom. 1. Relig. q. 1. cap. 8. §. 5. conclus. 10. Adde, quod talis exemptio causa remunerationis concessa, cum sit potius beneficium, quam priuilegium, non dicitur esse contra Regulam, sed potius secundum illam, & secundum ius naturæ, quod benemeritis præmia elargitur, iuxta illud, *Stans sua præmia laudi*, id est, virtuti. Ita Tusch, ver. *Exemptio*, conclus. 567. num. 7. & 8.

Tuschus

2. Noto 2, quod dicta exemptio concessa propter causam infirmitatis, aut propter benemerita, non potest reuocari, nec à Superiore, qui illam concessit, nec à successore suo, etiam causa ingratitudinis. Est etiam exemptio onerosa, id est, causa remunerationis concessa, quæ transit in naturam contractus, de cuius substantia est, vt reuocari non possit, vt probat Tuschus loc. cit. num. 1. Quod intellige, etiam si immineret necessitas, vel utilitas publica, vt probat idem Tusch. ibid. conclus. 570. num. 5. Sed hoc casu talem exemptionem reuocare pertineret ad supremum Prælatum, puta Papam, seu in Religionibus ad minus ad Capitulum generale. Consulendum tamen esset in tali casu necessitatis sic priuilegiato, vt communitatem releuaret, nec per hoc perderet priuilegium exemptionis, cum solum in illo casu necessitatis publicæ utilitati consulens, dicto priuilegio cederet.

3. Noto 3, quod eximere subditum à totali obedientia sui Prælati ordinarij non potest Generalis respectu Prouincialium, neque Prouincialis respectu Correctorum, vt dicit à S. Fausto in Thesaurio Relig. lib. 6. quæst. 146. & dixi cum multis tom. 1. priuileg. in const. 5. Iulij 11. num. 6. & in constit. 15. eiusdem Papæ, num. 1. sine, potest tamen in aliquo casu particulari illum eximere, & causam aliquam ad se auocare. Sicut enim potest superior Prælatatus causa interueniente, inferiorem totali iurisdictione priuare, ita eadem causa interueniente, potest eandem iurisdictionem limitare, & aliqualem eum priuare, quod docet Mandos, de inhibit. q. 4. num. 2. & q. 100. num. 2. tom. 5. tract. Roman. consil. 37. in princ. Tuschus ver. *Exemptio*, conclus. 554. n. 7. & habetur in leg. 2. ff. De his, qui sunt sui, vel alieni iuris; & Instit. eodem tit. §. Sed hoc tempore. Et aduerte, quod inhibitio, & auocatio in hoc casu sunt idem, vt probat Mandos. loc. cit. q. 100. num. 10. Aduerte etiam, quod, si occurrat aliqua dubietas circa inhibitionem, ea declaranda est per iudicem inhibentem, vt potest Superiorem; Ita Mandos. loc. cit. q. 94. Aduerte hic demum, quod dato, quod in aliqua Religione sint concessæ aliquæ exemptiones Prouincialibus V. G. aut Definitoriis, aut Lectoris, &c. non potest Generalis dictas exemptiones concedere illis, qui dicta officia non exercuerunt. Ita Urb. VIII sub pœna excommunicationis maioris late sententiæ, & priuationis vocis actiue, & passivæ, ac suspensionis ab officio prohibuit Generalibus, vt constat ex eius const.

Mandosus

Ramusus
Tuschus

59. tom. 4. Bullarij. Vnde collige, quod non possunt dicti Generales concedere exemptiones intuitu meritorum his, qui merita non habent. Et pro istis exemptionibus, an, & quæ, & quomodo, & à quo concedi possint vide tom. 3. priuileg. mendic. in const. 15. alias 25. Urbani VIII.

CAP. XXXVI.

De forma concedendi licentiam alicui Religioso exorcizandi.

RATER N. Generalis R. P. F. N. nostri Ordinis Sacerdoti salutem. Exorcizandi munus, si-li charissime a dñu ualde, & difficile est; requirit enim in exorcizante maximam conscientie puritatem, prudentiam itidem, sagacitatem, & experientiam haud sanè minorem. Quibus profecto virtutibus præfulgere cum fide digno testimonio apud nos commendaris, nos tibi præfatio præsentium literarum tenore prædictum exorcizandi munus cum arreptis quibuscumque, & a demone oppressis exercendi concedimus facultatem; immò id ad maiorem demonum confusionem, in virtute spiritus sancti tibi præcipimus, ac mandamus. Serio monentes, vt à disputatione cum demone, vana, ac fugili verum interrogatione omnino abstineas; ieiunijs potius, orationibusque eos vincere, & ab oppressorum corporibus eicere satagen-do. Quod præterea munus, ut in ecclesijs tantum, priuatim quoad quacunquæ alia loca exercere valeas, iniungimus, pariter ac mandamus, & Dominus te benedicat. In quorum fiam, &c.

1. Noto 1, quod in Ordine nostro dare licentiam munus Exorcistæ exercendi, pertinet ad Generalem per statutum cap. Auenion. 2. num. 13. Potest etiam talem licentiam dare Vicarius generalis, habens generale mandatum faciendi etiam ea, quæ speciale mandatum requirerent.

2. Noto 2, quod potestas exorcizandi ex officio solis Sacerdotibus, vel ordinem Exorcistatus habentibus competit, vt probant Valent. tom. 2. disp. 6. q. 8. p. 2. col. penult. ver. *Iam ad primum*. Sanch. 2. in decal. cap. 42. num. 18. Thyraus de demoniacis, cap. 37. nu. 502. & probant ex illo Act. 19. vbi dæmon oblectit filijs Sceuæ Iniquæ huiusmodi potestatem vsurpantibus, Iesum noui, & Paulum scio, vos autem qui estis? & insiliens in eos, &c.

3. Noto 3, quod circa munus Exorcistæ rectè exercendum aliqua præcepit S. Carolus in suis synodis prouincialibus. Et primum, quod duo obsessi simul non exorcizentur; in synodo prouinciali 4. Secundum, quod mulieres nō tan-

gantur

Valentius
Sanchez
Thyraus

gantur ab Exorcista, ibid. Tertium, quod exorcismi fiant tantum in ecclesiis quod etiam præcepit R. P. F. Franciscus à Longobardis nostri Ordinis Generalis) paucis præsentibus, & vno saltem ecclesiastico. Et hoc neque ante ortum, neque post solis occasum.

4. Noto 4. quod si sit exorcizanda Monialis, debet id fieri a confessario Monialis ipsius (habita prius licentia à Sede Apostolica) in ecclesia exteriori, ianuis clausis, præsentibus foeminis honestis, vel alijs viris prouecta ætatis. Ita declarauit sacr. Congreg. Regularium 1. Iulij anno 1606. vt refert Gauantus in manual. Episcop. verb. *Monialium cura spiritualis*, num. 30. Puto tamen, quod confessarius talis artis nõ expertus, possit hanc curam alteri experto demandare, modò ipse semper exorcizanti assistat: nam non credo, voluisse sacram Congreg. inexperto tantum munus demandare. Et puto etiam non requiri licentiam Sedis apostolicæ, neque alias condiciones requisitas in dicta declaratione, quando Monialis exorcizatur ad experiendum, an sit obsessa à dæmone. Quo casu posset etiam secularis, de quo dubitatur, exorcizari in domo propria: nam aliud est exorcizare opressum à dæmone, & aliud probare, an sit aliquis oppressus.

5. Noto 5. quod si Episcopi mandent, vt nulli in suis Episcopatibus munus Exorcistæ exerceant sinè ipsorum licentia, Regulares, vt potè qui ab ipsorum iurisdictione sunt exempti, non tenentur illo præcepto; sed possunt absque dicta Episcoporum licentia exorcizare. Ita Portel in addit. ad dub. regul. ver. *Exorcismus*, Diana tom. 3. tract. 2. resol. 36. Nauar. lib. 1. consil. de offic. iudic. ord. consil. 6. nu. 4. qui addit, quod nec Papa, saltem sinè iusta causa, id potest interdicerè, cum sit præceptum diuinum; Marci vlt. *In nomine meo dæmonia eiciunt*. Quod tamen intelligit Suarez to. 2. de relig. lib. 4. de adlurat. cap. 2. num. 10. & 11. de adiuratione priuata, non de publica, & solemnè, quæ solum competit ministris Ecclesiæ ad ordinem Exorcistæ promotis. Puto itaque, posse quemlibet Christianum in casu repentino, & improviso, vbi minister nullus adesset Ecclesiæ, & dæmon vexaret obsessum, illum auctoritate Christi adiurare, vt desineret obsessum molestarè.

6. Noto 6. quod Exorcista antequam hoc munus exercendum arripiat, his armis debet se munire. 1. per sacramentalem confessionem debet puritatem conscientie procurare. 2. debet prius multum orationi instare. 3. ieiunijs corpus affligere. 4. magnam animi submissionem studiosius induere. 5. diuino amore flagrare. 6. benè de Dei adiutorio sperare. Quas condiciones iustissimas esse, ac dæmonibus multum inuisas, & magnum robur habere ad dæmonum vires frangendas, operaque ipsorum dissoluenda, tum exemplis, tum rationibus, tum etiam Christi auctoritate probat Thyraus de dæmoniacis, cap. 38. à num. 507.

7. Noto 7. quod quinque præcipuè modis, quos latè prosequitur Thyraus loc. cit. cap. 41. à num. 541. & capitibus sequen. expellunt dæmones ab humanis corporibus Exorcistæ. 1. est per inuocationem nominis Iesu. 2. per vsum reliquiarum. 3. per impressionem sanctæ Cru-

cis. 4. per vsum rerum consecratarum, & benedictarum. 5. per adiurationem exorcismorum. Tandem, an, & quomodo, & quando dictis obsessis à dæmone, & quibus fatuis danda sit sacra communio, vide apud Ximenez nostrum in erudit. Euangelica, lib. 23. exhort. 9. §. 2. per totum.

Ximenez.

CAP. XXXVII.

De forma literarum concedendarum expulsis ab Ordine.

RATER N. Generalis, &c.
 F. N. Omnibus presentes literas inspecturis, pariter ac lecturis salutem. Nouerint cuncti quilibet liter in Prouincia nostra N. visitanda inter alia comperimus F. N. Ordinis nostri Sacerdotem professum ab annis decem sue professionis immemorem, ea perpetrasse delicta, eaque scandala Fratribus & secularibus dedisse, tamque multas arripuisse fugas, votorumque omnium publicum transgressorem, & constitutionum regularium contemptorem exitisse adeo impudenter, ac inuerecundè, vt quoties nostro subeunt animo sinè ingenti horrore ac luctu vix queant excidere. Qua quidem irreligiosi hominis vitia, & scelera cum iusta animaduersione, pancheusto ueluti medicamento, ex eius animo conuelle-re sepius studuerimus, proximequè eadem ob crimina carceribus, ut ex processibus contra ipsum ad sacrorum Canonum, nostrarumque constitutionum præscriptum formatis liquet, per annum detentus, nullatenus resipuerit, aut ullam prestiterit emendationis spem, obdurato quin potius animo in sua adhuc persisteret mentis peruicacia, ne contagione pestifera plurimos perderet, ac inficeret, ceterum pecudem morbidaam, putreque membrum, tanquam incorrigibilem, ad formam decreti sacre Congregationis Concilij de apostatis, & eiectionis, eorum ad quos pertinet consilio, & consensu accedente, iuxta præfatam constitutionem eundem N. per definitiuam sententiam à nostra Religione eiecimus, nostrique ordinis habitu spoliauimus, ut harum literarum serie, ac tenore, eiectionum, pariter ac spoliatum declaramus. In quorum omnium fidem presentes literas iussu nostro conscriptas, sigilloque munitas, præfatio N. pro sue conscientie securitate tradidimus, & concessimus.
 Datum &c.

Gauantus.

Portel.
 Diana.
 Nauar.

Suarez.

Thyraus.

CAP. XXXVIII.

*De eadem forma, absque expresse
sione causæ.*

RATER &c. vt cap. præced.
Noueritis, qualiter iustis de cau-
Fis animum nostrum mouentibus
considerantes causam, & cau-
sas, de quibus in processu per
nos anno Domini 1634. à die 8. Maij con-
tra P. F. N. nostri Ordinis Sacerdotem
professum in seculo nominatum N. de N.
cum consilio, & consensu eorum, ad quos spe-
dat fabricato, maximo animi nostri merore,
ac necessitate ferè compulsi, omnibus de iure
requisitis tentatis, ac peractis, prædictum
N. à nostra Religione expulimus, ac dimisi-
mus, expulsusque, & dimissum his literis
declaramus. In quorum fidem, &c.

CAP. XXXIX.

*De forma, qua Generalis debet mo-
nere Episcopum de supradicta
expulsione.*

RATER, &c. Illustrissimo
Domino Episcopo N. salutem
Fin Domino. Illustrissime Do-
minationi vestra notum sit,
qualiter nos ad Canonum, &
apostolicarum constitutionum formam, &
decreti præsertim Congreg. Concilij de apo-
statis, & eiectionis, procedentes, per nostram
definitiuam sententiam quam in scriptis tu-
limus hoc anno 1634. sub die 8. Maij à nos-
tra Religione tanquam incorrigibilè P. F. N.
de N. Religionis præfata professum, et ad sa-
crum Præbyteratus ordinem promotum, dimi-
simus, & eiecimus. Quod Illustrissime ves-
træ Dominationi significandū esse censuimus,
vt & nos apostolicis obtēperaremus mādatis,
& pecoris sui uultū agnosceret Dominatio ve-
stra, eaque etiam circa præfatum N. exe-
qui valeat, qua in præfato decreto peragenda
iussit eadem sacra Congregatio. Et Dominus
sit Illustrissime Dominationi uestra propi-
tius. In quorum fidem, &c.

1. Noto i. quòd circa eiectionis adest decre-
tum Congreg. Concilij, quod refero tom. 2.
nostr. priuil. in const. 10. Urbani VIII. §. 4. in
quo plura statuuntur. Et primò, quòd nullus
possit à Religione eijci, nisi ultra ea, quæ de
iure cōmuni requiruntur, ad hoc vt quis incor-
rigibilis censeatur, fuerit per annum in carce-
ribus probatus in ieiunio, & pœnitentia, sub-
latis in hac parte constitutionibus Religionū,

etiam ab apostolica Sede approbatis. De iure
autem communi is censeatur incorrigibilis, qui
reuertitur ad priora delicta, et maiora, ac in eis
perseuerat post tertiam monitionem, vel dif-
fert iniunctam pœnitentiam facere, aut fugam
capit, & occultat se, ea non peracta. Ita Al-
drete de discipl. tuenda lib. 2. cap. 26. num. 14.
Barb. in cap. Cum non ab homine, de iud. nu. 7.
& colligitur ex dicto cap. Vide quæ dixi circa
hoc tom. 1. Relig. q. 1. cap. 25. sub conclus. 3.
Et aduerte hic, quòd ille, qui iustè detinetur
in carcere ad hoc, vt probetur per annum in ieiunio,
& pœnitentia, si aufugiat, præsumitur
incorrigibilis, & potest absque alia difficultate
à religione eijci, ac si omnino in carcere in-
tegrum annum compleisset, quia recusat emen-
dare vitam suam, & consequenter iam videtur
satisfactum menti Pontifici. Nec est opus eum
iterum ad religionem reuocare, sed potest tan-
quam contumax absens habitu spoliari.

2. Secundò statuitur, quòd quando, con-
currentibus prædictis conditionibus, aliquis
erit eijciendus, non possit eijci à Prouin-
cialibus, sed à Generali dumtaxat, seu etiam
Visitato generali, de consilio, & assensu sex
Patrum ex grauioribus Religionis eligendo-
rum in Capitulo generali; & tunc non nisi ple-
nè probatis causis expulsionis ad formam Ca-
nonum. Aduerte autè circa dictos sex Patres
aliud decretum Cong. quod refero ad dictam
const. 10. Urb. VIII. nu. 1. in quo habetur, quòd
quando casus occurrerit, possit Generalis as-
sumere ad hoc munus sex Definitores Prouin-
ciæ, in qua iudicium faciendum erit. Et in
Ordine nostro in Cap. Barcin. 3. sess. 5. vesper-
tina, num. 12. statutum est, vt super hoc pun-
cto denuò supplicaretur Pontifici. Sed meo
videri nulla adest necessitas supplicandi Pon-
tifici, cum nulla adsit difficultas adimplendi
mentem sacre Congreg. Potest enim in quolibet
Capitulo generali determinari dictus nu-
merus sex Patrum, quorum tres possunt esse
tres Collegæ Patris Generalis, & alij tres P.
Prouincialis, cum duobus primis Collegis Prouin-
ciæ, in qua hoc iudicium erit faciendum.
Quod decretum tandem factum est in Cap. ge-
nerali Massiliæ 3. celebrato num. 30.

3. Tertio statuitur, quòd eiectionis, quandiu nō
redierint ad Religionem, in habitu clericali
incedant, etiam si Laici, & Oblati sint, aut etiā
Clerici, nondum in sacris ordinari, & iuris-
dictioni, ac obedientiæ Ordinarij loci, in quo
sunt naturales, seu viuunt, subint.

4. Quarto, quòd Generalis, statim lara ex-
pulsionis sententia, teneatur eam dicto Ordina-
rio notificare, vt vultum pecoris sui diligen-
ter agnoscat. Et dato casu, quòd Generalis
non solūm eiecerit, sed etiam propter ratio-
nabiles causas per aliquod tempus à loco, vbi
prædictus eiectionis habitabat, eum iusserit exu-
lare, tunc Generalis tenebitur in dictis literis
expulsionis dictam clausulam apponere, appo-
sita etiam grauiori adhuc pœna in casu inobe-
dientiæ; & non solūm Episcopo loci eandē
notificare, sed etiam Episcopo, in cuius dio-
cesi eiectionis iussus est exulare.

5. Quintò statuitur, quòd Generalis non cō-
cedat eiectionis literas testimoniales eum ad Se-
dem apostolicam reiicientes, vel ad aliam Re-
ligio-

Aldrete
Barbosa

LITERA F.

CAP. I.

De forma professionis fidei faciendæ
à Prelatis regularibus.

IGO F. N. Ordinis N. Generalis,
firma fide credo, & profiteor omnia & singula, quæ continentur in symbolo fidei, quo sancta Romana Ecclesia utitur, videlicet. Credo in vnum Deum, Patrem omnipotentem factorem celi, & terræ, visibilem omnium, & inuisibilem. Et in vnum Dominum Iesum Christum, Filium Dei vnigenitum. Et ex Patre natum ante omnia secula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, Genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis. Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis, sub Pontio Pilato passus; & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum Scripturas. Et ascendit in calum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est iudicare viuos, & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum, & viuificantem, qui ex Patre, Filioque procedit. Qui cum Patre, & Filio simul adoratur, & conglorificatur; qui locutus est per Prophetas. Et vnam sanctam catholicam, & apostolicam Ecclesiam. Confiteor vnum baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi seculi. Amen.

Apostolicas, & Ecclesiasticas traditiones, reliquasque eiusdem Ecclesie obseruationes, & constitutiones firmissimè admitto, & amplector. Item sacram scripturam iuxta consensum, quem tenuit, & tenet sancta mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, & interpretatione sacrarum scripturarum, admitto; nec eam vnquam, nisi iuxta vniuersum consensum Patrum accipiam, & interpretabor.

Profiteor quoque, septem esse verè, & propriè sacramenta nouæ legis, à Iesu Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis; licet non omnia singulis necessaria; scilicet, Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam unctionem, Ordinem, & Matrimonium, illaque gratiam conferre; & ex his Baptis-

ligionem ingredi mandantes. Et ratio potest esse; quia hi eiectionem aliam Religionem non voverunt; possunt tamen, si velint, aliam Religionem ingredi, de licentia tamè prælati propriæ Religionis, & cum alijs conditionibus, ad transitum requisitis in eodem decreto Congreg., vt aduertit Lezana in q. regul. cap. 23. nu. 8.

6. Sextò statuitur, quòd dicti eiectionem, quamdiu extra Religionem degerint, sint perpetuò suspensi ab exercitio Ordinum, sublata Ordinarij locorum facultate dictam suspensionem relaxandi, aut moderandi; si autem dictos Ordines exerceant sunt irregulares; suspensus enim, si exerceat Ordines, fit irregularis; Bonac. de censur. in particulari, disp. 3. q. 8. p. 12. num. 5. qui addit num. 6. & de clausura, q. 2. p. 12. §. 6. per totum, quòd ista suspensio est reseruata summo Pontifici, neque possunt dicti eiectionem maiores Ordines assumere, si qui eis desint; est enim ridiculum eum, qui minoribus Ordinibus pœnæ causa prohibitus est, ad maiores aspirare, vt dicitur in leg. Relegatorum, §. fin. ff. de interd. & qui est indignus Ordine inferiori, indignior multò est superiore, arg. leg. Qui indignus, ff. de Senator. cap. Cum illorum, de sent. excom. §. Primos, vbi Glor. verb. Minora.

7. Septimò statuitur, quòd Superiores, id est, Prouinciales, vel Generales, seu etiam locales Regularium, singulis annis sollicitè requirant dictos eiectionem, & eos curent ad Religionem reducere, dummodò adsit euidentis in eis emendationis spes, quæ spes haberi debet ex literis testimonialibus Episcoporum (onerata dictorum Episcoporum in his literis concedendis conscientia) in quorum diocesis dicti eiectionem commorantur. Aduerte, quòd dicta spes emendationis ad hoc, vt cogatur Religio eiectionem querere, & de nouo recipere, nõ est satis, quòd sit probabilis, sed debet esse euidentis; vnde non sufficit, quòd Episcopus dicat, se credere, talem eiectionem esse emendatam, sed debet dicere, sibi constare ex pluribus actibus virtutum, dictum eiectionem esse emendatam, & ideo esse dignum, vt ad Religionem denuò admittatur. Quod testimonium si falsò ferat Episcopus, nulli dubium est, quòd mortaliter peccet, cum Congregatio lux conscientie, id remittat: & est peccatum contra iustitiam, Religionem lædens in re grauissima; vnde etiam puto, quòd dictus Episcopus teneretur ad omnia damna, quæ per tale falsum testimonium passa fuerit dicta Religio. Aduerte etiam, quòd dicti Superiores quando sciunt, aliquem eiectionem bene, & cum exemplo, ac virtuosè viuere in seculo, tenentur sub pœna peccati mortalis, & sub pœna priuationis suorum officiorum ipso facto incurrenda, ac vocis actiue, & passiuæ, & perpetuæ inhabilitatis ac in posterum obtinenda, singulis annis querere, & procurare, vt ad Religionem reuertatur. Ita Bonac. de Clausura, q. 2. p. 17. §. 2. nu. 2. Et istæ pœnæ sunt reseruatæ summo Pontifici, interdictione potestate Generalibus, & Protectoribus illas moderandi, ac relaxandi, vt ex eodem decreto constat. Reliqua de eiectionis vide tom. 1. Relig. q. 1. cap. 25. per totum.

num, Confirmationem, & Ordine sine sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque, & approbatos Ecclesie catholice ritus in sacramentorum omnium solemnem administrationem recipio, & admitto. Omnia, & singula, quae de peccato originali, & de iustificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplector, & recipio. Profiteor pariter, in missa offerri Deum verum, proprium, & propitiatorum sacrificium pro vivis, & defunctis; atque in sanctissimo Eucharistiae sacramento esse verè, realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem, vna cum anima, & diuinitate Domini nostri Iesu Christi; fierique conuersionem totius substantiae panis in corpus, & totius substantiae vini in sanguinem; quam conuersionem catholica Ecclesia transubstantiationem appellat. Fateor etiam sub altera tantum specie totum, atque integrum Christum, verumque sacramentum sumi.

Constanter teneo, purgatorium esse, animasque ibi decenter fidelium suffragiis iuari. Similiter, & Sanctos vna cum Christo regnantes, venerandos, atque innocendos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias esse venerandas, firmissimè assero. Imagines Christi, ac Deiparae semper Virginis, necnon aliorum Sanctorum habendas, & retinendas esse, atque eis debitum honorem ac venerationem impertiendum. Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque usum christiano populo maximè salutarem esse affirmo. Sanctam, catholicam, & apostolicam Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum matrem, & magistram agnosco. Romanoque Pontifici B. Petri Apostolorum Principis successori, ac Iesu Christi Vicario veram obedientiam spondeo, ac iuro.

Ceteraque item omnia à sacris Canonibus, & Oecumènicis Concilijs ac praecipue à sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata indubitanter recipio, atque profiteor. Simulque contraria omnia, atque haereses quascunque ab Ecclesia damnatas, & reiectas, & anathematizatas, ego pariter damno, reiecio, anathematizo. Hanc verò catholicam fidem, extra quam nemo saluus esse potest, quam in presenti sponte profiteor, & peraciter teneo, eandem integram, & inuiolatam usque ad extremum vitae spiritum constantissimè, Deo adiuvante, retinere, & confiteri, atque à meis subditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, & praedicari, quantum in me erit, curaturum. Potest hæc alia clausula ad-

di ex constit. Fratrum Minorum Conuenit. In correctionibus iudicialibus grauium criminum, & in prouisionibus, promotionibus, confirmationibus, destitutionibus, & repulsionibus faciendis de personis dicti Ordinis fideliter secundum Deum, & Regulam B.F. puramque, & rectam conscientiam me habebō, ac toto mea gubernationis tempore, quantum in me fuerit, adnitar studiosissime, vt Regula & constitutum nostrarum obseruantia in Religione exquisitè vigeat, itaut de cultu diuino, & de regulari disciplina, si quid ad meliorem formam redigendum comperero, non patiar, vt cura mea, labor, industria, Studium desideretur. Ego, qui supra, F. N. spondeo. voneo, ac iuro. Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Evangelia.

Not. circa hanc fidei professionem, quæ dico tom. 2. Religiosi, q. 2. cap. 6. vbi concludo, quòd in illis Religionibus, in quibus non est in vfu, non obligat.

CAP. II.

De forma, qua declaratur, aliquem fuisse in numerum Fundatorum, à Capitulo generali receptum.

FRATER N. Ordinis N. Generalis. Omnibus, & quibuscunque presentes literas inspecturis salutem. Vniuersis, ac singulis presentes literas inspecturis, pariter, & lecturis, notum sit, in generali Capitulo Ordinis N. anno Domini 1634. sub die 12. Maij Romæ celebrato, Illustrissimam Dominam. D. N. Comitissam de N. ob amplum, ac per magnificum in Ciuitate N. extructum, fundatumque canobium, Religionique nostrae competentibus annuis redditibus ad duodecim religiosos viros alendos assignatis dono datum, in Fundatricum album ascriptam, cooptatamque fuisse. Quocirca illam ad omnium gratiarum; & priuilegiorum, quibus cætera Ordinis nostri Fundatrices perfrui, & gaudere solent, participationem cõmunioneque admittendã, presentium literarum serie, ac tenore declaramus, vt de facto admittimus, & excipimus Omnibus, & singulis eiusdem Ordinis Superioribus praecipientes, vt eam pretactis priuilegijs pacificè frui sinant, atque permittant. In quorum fidem, &c.

CAP. III.

De eadem forma faciendâ à Provinciali, seu Correctore, quando contingeret Fundatorem peregrinari.

FRATER N. Ordinis N. in Prouincia N. Prouincialis. Vniuersis eiusdem Ordinis Patribus, ac Fratribus salutem in Domino. Religionis nostræ, cui præsumus, Deo auctore, decor, atque utilitas maximè postulat, vt ijs libenter inuigilemus, eaque omnia propensius exequamur, per quæ hospitalitas, ac beneficentia, cum in omnes, tum verò in eos, quorum opera, subsidio, ac labore religiosa loca creuisse cernimus, officiosè exhibeantur. Cum enim quicquid Religionis possident, pauperum sit, atque à p̄s, deuotisque Christi fidelibus in eos liberalissimè effluat, erubescendum nobis esset, si cunctis domus nostræ ianna non pateret, si Christi bona, Christi bonitate largita soli deuoraremus; si beneficentissimos nostræ Ordinis deuotos perhumaniter excipere, & beneficio affecti vicem rependere, gratiamque apud nos florescentem custodire negligere. Cum perillustri igitur D. D. N. cui has nostras dedimus, Conuentus nostræ N. Fundator exiterit, ac in numerum proinde Fundatorum in Generali Capitulo N. relatus sit, in hancque nostram Prouinciam N. opibus, studio, fauore, mente denique beneficentissimus in dies se se ostenderit, hæc omnia vobis præsentium literarum serie, ac tenore significanda esse censuimus, eo sanè consilio, vt omnium, singulorumque eiusdem instituti Superiorum, Religiosorumque ad quos eum diuertere contigerit, benignitatem, gratique animi voluntatem excitaremus, ad ea omnia liberalitatis, humanitatis, ac hospitalitatis officia, hilari, ac benigna fronte eidem exolunda, quæ in cæteros Ordinis nostri Fundatores, Benefactoresque conferri solent, quæque ijs præstanda seridè monuit sanctissimus noster Patriarcha. Quod quidem si a vobis, vt certò speramus, & summopere cupimus, peractum fuerit, quam erga eum grati animi significationem dederitis, nulla vnquam nostra obscurandum pollicemur obliuione. Quin verò, si meritas agere, vel referre gratias non valebimus, immortales tamen erimus habituri. In quorum fidem, &c.

1. Noto quòd priuilegia Fundatorum nostri Ordinis sunt in triplici differentia. Alia enim

sunt illis concessa iure communi. Alia iure priuilegiorum. Et alia iure Regulæ nostræ, aut constitutionum. Iure communi Fundatoribus competunt tria iura. 1. est ius onerosum, per quod ipse Fundator tenetur Monasterium defendere, & protegere. 2. est ius vile, per quod Fratres tenentur Fundatorem ad paupertatem redactum alere. 3. est ius honorificum, per quod Fundatores debent in Ecclesia, quam fundarunt, in omnibus præ cæteris honorari. Sed de his dixi plenius tom. 3. priuileg. regul. cap. 3. à num. 25.

2. Iure priuilegiorum habent maxima priuilegia nostri Fundatores. Et, 1. ipsi, & eorum liberi vtriusque sexus, tam procreati tempore foundationis, quam in posterum procreandi gaudent omnibus, & singulis priuilegijs, immunitatibus, gratijs, libertatibus, exemptionibus, indultis, concessionibus, & indulgentijs, quibus fruuntur Fratres ipsi. Ita concessit Iulius II. vt constat, ex eius constit. 1. §. 24. tom. 1. nostr. priuileg. circa quem §. Vide quæ ibi dico, num. 52. vbi in specie noto, quòd fruuntur omnibus gratijs spiritualibus, quibus Fratres ipsi, V. G. possunt absolui ab ijs casibus, à quibus possunt absolui Fratres. Fruuntur omnibus indulgentijs, quibus fruuntur Religiosi, etià post constitutionè Pauli V. de indulgentijs. Possunt adesse diuini tempore interdicti, modo interdicto causâ nõ dederint. 2. gaudet omnibus bonis spiritualibus, ieiunijs, orationibus, &c. quæ per vniuersum Ordinem tam à Fratribus, quam à Montalibus fiunt; & hoc, etamsi literas participationum non habeant; eò enim ipso quòd Fundatores declarantur, illis contentur dictæ participationes concessæ. Ita concessit idem Iulius loc. cit. in const. eius 4. §. 5. 3. eo ipso quòd sunt in Fundatores recepti, habent facultatem lucrandi indulgentiam plenariam semel in vita ad suum beneplacitum, & etiam in morte. Ita concessit idem Iulius loc. cit. in const. eius 1. §. 39. 4. dicendo quinque orationem dominicam, & toties salutationem angelicam in ecclesia, vel in oratorio, aut domo propria, vel alibi, temporibus stationum, lucrantur omnes indulgentias, quas lucrantur illi, qui dictis temporibus personaliter visitant Ecclesias tam intra, quam extra Urbem. Ita concessit Iulius II. loc. cit.

3. Iure verò regulæ nostræ. 1. possunt Fundatrices ingredi cum sua comitibus in omnes Conuentus nostræ Religionis. Ita statuitur in Regula, num. 23. Correct. num. 39. cum declaratione cap. Tolofani, num. 21. Et habetur etiam in const. 7. Clementis VII. §. 2. tom. 1. nostr. priuileg. vbi etiam §. 3. declaratur, quæ sint Fundatrices. Quod priuilegium est in viridi obseruantia, vt probò to. 1. priuileg. in const. 6. Iulij II. à num. 6.

4. De filiabus, & neptibus Fundatricum, an possint similiter ingredi dicta Monasteria, dubitari potest. cum priuilegium patroni ad hæredes transeat. Circa hoc punctum in Capitulo nostro generali Romæ 7. celebrato, num. 19. statuitur, quòd filie Fundatricum possint ingredi nostros Conuentus, non tamen filie filiaris, seu neptes dictarum Fundatricum, & In Cap. Massil. 2. nu. 42. statuitur, quòd filie fundatricum possint viuere.

viuete matre etiam absente, Conuentus nostros ingredi: & declaratur non licere filiabus naturalibus Fundatoru, siue Fundatricum defectu legitimitatis Conuentus nostros intrare. Sed non apparet, cur neptes excludantur a materno iure. Addito, quod Iulius II. tom. 1. nostr. priuil. in const. eius 1. §. 24. concedit, quod Fundatrices, & earum filia procreata, & procreanda fruantur priuilegijs Fundatricum. Quare loc. cit. in const. 7. Clem. VII. num. 3. dixi, quod Fundatricibus succedunt omnes filia per capita, filia vero filiarum succedunt per stirpes. Atq; ita prima filia filia Fundatricis, alijs filiabus exclusis, seu prima neptis Fundatricis, potest hoc priuilegio uti. Quod collegi ex arbore iuris patronatus. Et nunc etiam confirmo; nam non video, cur neptes (nisi aliud pactum intercedat) debeant hoc priuilegio priuari. Quare illud statutum Capituli Romani intelligendum est iuxta dicta, quod scilicet prohibeat omnes filias filiarum, seu omnes neptes Fundatricum ingredi in nostros Conuentus; non tamen quod prohibeat, primas neptes per stirpes ingredi: nam alioqui priuaret illas neptes iure, quod illis competit per ius commune, & damnificaret Religionem; possent enim ex hoc aliqua matrona retardari munere Fundatricum recipiendo. Et denique cum ius commune id illis concedat, & Papa nullibi prohibeat, non est credendum velle Religionem sibi, & suis Fundatricibus, prauidicare, cap. Solliciti de reitit. spol.

5. Secundo. Possunt nostri Fundatores cum suis famulis in nostroru Conuentuum infirmarijs carnes comedere, ita statutum est in c. Massil. 2. nu. 36. quantumuis alijs sine Breui apostolico non concedatur ex cap. Genuensi 1. num. 32.

LITERA G.

CAP. I.

De forma, qua generalis declarat, aliquem in Capitulo generali electum fuisse Patronum, ac Protectorem alicuius Prouinciae,

Excellentissimo D. D. N. Principi, &c.

RATER N. Ordinis N. Generalis indignus P. P. P. Religionis nostrae minima vitis in excelso plantata charitatis monte, principes viros, ac operarios, qui ad eam, vel sepiendam, vel excolendam non nihil opis contulerint, praecipuis quibusdam titulis, ac nominibus consuevit uenerari. Cum inter plurimos igitur, nec ignobiles vitis eiusdem colonos, Excellentiam tuam, gloriosissime Princeps, peculiari quadam existimauerit obseruantia dignam generalis Patrum nostrorum confessus, facere non po-

tuit, quin, ut florescentem apud se gratiam custodiret, Fundatorem prius, dein uero, Prouinciae N. uotis respondens, Protectorem, ac Patronum acclamaret. Nec eos sane fefellit opinio. Id namque, & commemorabilis in omnes annos beneuolentia exposcebat, qua nascentem olim Prouinciam N. totamque nostram Religionem in suam fidem, & clientelam susceperunt maiores tui. Id & maxima beneficia, quibus nos eoque obstrinxit, & cumulauit Domus tua, ut Principis N. Fratres, vel ab ipso iam tum surgentis Ordinis exordio, Parentum dignatione, uocarentur nostri Religiosi. Id tandem quotidiana illa esflagitare uidebantur pietatis, ac liberalitatis officia, quibus nos Excellentiae tuae deditissimos ueluti filios nunquam desinis consecrare. Quamobrem cum eorum, quae in generalibus Comitibus sancita esse noscuntur, executio ad nos, tanquam praecipuos uitae eiusdem custodes, maxime pertineat, Excellentissimi. Dominationem tuam in benemeritum Prouinciae nostrae N. Patronum, ac Protectorem assumptum, & cum gratiarum actione exceptum fuisse omnibusque proinde gratijs, fauoribus, ac indultis, quae ceteris alijs Protectoribus, ac Patronis impertita sunt, frui, & gaudere merito posse, ac ualere, harum serie, & vi decernimus, ac declaramus. Demum uero, temporalibus hisce titulis spiritualibus etiam, in maius propensa uoluntatis argumentum, diuitias adiungere cupientes, eam quoque ad omnium missarum, orationum, suffragiorum, meditationum, praedicationum, peregrinationum, abtinentiarum, omniumque bonorum, quae per uniuersos nostri Ordinis Fratres, ac Sorores fieri donauerit auctor bonorum Iesus Christus, earundem praesentium tenore participationem, communionemque uenerabundi suscipimus. Quo scilicet spiritualibus istis fulta subsidys, sempiternam gloriam facilius consequatur. In quorum fidem &c.

CAP. II.

De forma, qua Generalis scribit, hortando iuuenes ad studendum.

RATER N. Ordinis N. Generalis. Uniuersis in Christo filijs charissimis Collegij nostri N. studentibus salutem. Quod ad literarum studia non remisit, sed alacriter capefenda uos interpellem, uerecundia inest, ac

penè Religio à Vosne ergo ad id, ad quod natura ipsa impellit, status prouocat, profectioque cogit adhorret. Omnes homines natura scire desiderant, dixit Philosophus. Scientia verò haud sine labore paritur, & studio (si labor tamen in discendo est, non magis voluptas) Et cum Religiosorum omnium status, ac ratio in diuinorum contemplatione maximè consistat, hæc autem non nisi in sacrarum literarum studio reperitur, quid aliud sanè ex instituti vestri ratione cõsequi videtur, quàm ut totis animis literis dedicetis, nullusque effluat dies, in quo uel aliquotulas horas, in eis non impendatis. Cũque uestram haud tantùm, (nec enim uobis solum nati) sed & proximorum, publicè, priuatimque docendo, curare salutem proficemini literarum scientiam negligentes, quid alios docebitis? legis doctrinam à uobis, quo pacto exquiret uulgus imperitum & qui paruulo uerè mentes illustrabit, in tenebris ambulandos? Magni Gregorij excipite uerba. Qui ad officii prædicationis excubant, à sacræ lectionis studio non recedant? Studijs ergo uiribus totis intendite religiosi iuuenes, filijque charissimi; ad studia non segnis anbelet animus, sedulum illis insudet ingenium; hoc præsertim ætatis flore literis accommodatissimo. Parate in iuuentute, quo uti ualeatis in senio. Adolescentiæ ætate colligite, quod opportunè deinceps in uestrũ, aliorumque cõmodum dispergatis. Nullum est, mihi credite, ornamentum, quod uestram magis deceat, et decoret ætatem, nulla ratio, qua sustinere meliùs, tuerique possitis expectationem, quam nõ exiguam de uobis sibi tota promittit Religio; nihil, quod ad excolendum animum, & rectè, sanctèque uiuendum plus afferat momenti. Hinc enim certam uestram facietis uocationem; hinc uires sumetis ad extendendam immortalitatem, & honestissimam nominis gloriam propagandam; hinc denique (quod omnium potissimum queritur) facilius iter uobis struere poteritis ad beatam cali perennitatè. Sic tamen adhibendam scientiam, sic suscipiendam doctrinam existimate, ut meminertis, sine uerà pietate, Deique timore esse uanum omne, quod discimus; & illud uerissimè scriptum, Scientia inflat, Charitas autem ædificat. Sic in amore uiuite literarum, ut nullis uoluptatibus, nullisue illecebris abducamini. Ita scientiarum studijs uacate, ut deuotionis tamen feruor, & disciplinæ censura minimè remittatur. Illud uenerandæ memoriæ Reuerendissimi Patris Camaræ Ordinis Minorum Generalis illustrè desiderium animo identidem reuoluentes,

Maledictum studium, quod impedit deuotionis feruorem. Contra uero cogitate, scientiam, ex Bonauenturæ sententia, quæ pro uirtute despicitur, per uirtutè postmodum meliùs inueniri. Nil profunt, mihi credite, sine pietate literæ, nil sine deuotione scientiæ. Scientiam Christi soli Christi sequaces, & mundi cõtempores assequuntur: nec ad scientiæ lumen proceditur, nisi germen iustitiæ præcedat in anima. Ea quæ animis uestris numquam excidant beatissimi Patris Francisci à Paula Doctorum hominum studiosissimi ad Ioannem Quintinum aurea uerba. Sic, namque aiebat, literis defudandã, ut earum nihilominus piæ uoluntatis, sancteque operationis feruor comes esset indiuiduus; sic doctrinæ studium amplectendum, ut bonorum tamen operum exemplo cœteris quisque prodesse ualeret. Pari itaque gressu in hoc biuio incedendum: Nam & sanctitudo sine scientia plerumque errat, uel non plene elucescit, & scientia sine sanctitudine uitiorum scateo uermibus, ac sordescit: Cum uerò eas constat ueluti indiuisa copula cõuenire nihil utilius, nihil honestius in humana uita potest excogitari. O uos beatos, qui primos ætatis annos literis dedicatis; tanta in uobis sunt semina, de quibus uberrimi fructus sunt nascituri, quos facillè dabit, si cum pietate, Deique timore in studijs uixeritis literarũ. Valete, & uestras pergite pro nobis ad Deum fundere preces, cuius benedictio sit super uos semper in nomine Patris, & Filij, & spiritus Sancti. Amen Datum, &c.

Noto, quòd in his adhortationibus debent Prælati esse multum solliciti, nam studia literarum inferuiunt multum, & ad stabilendam catholicam Ecclesiam, & ad honorandam, & augendam religionem, & quam plurimum ad disciplinam regularem introducendam, & conseruandam, ama enim, inquit Hieronymus, studia literarum, & carnis lasciuam non amabis; Ad hoc facit symbolum illud, quod affert Syluester Petrasancta uir in omni literarum genere eruditus de symbolis Hierocis lib. 9. cap. 3. ubi picto Heliconis colle, addit Lemma Adimunt mea pascua uirtus, nam sicut illius collis pascua colubris uenenum mitigant, ut aiunt, ita etiam literarum studia vim habent ad mentium uicia persananda, & ad peruersiones prauas animi sedandas.

Petrasancta uir.

† †
†

CAP. III.
De forma literarum pastoralium,
 quas solent Generales ad sub-
 ditos scribere.

S. 1. **F**RATER Aegidius Ca-
 mart, Retbeliensis, totius
 Ordinis Minimorum S.
 Francisci de Paula Corre-
 ctor generalis licet imme-
 ritus. Omnibus Reverendis Patribus Pro-
 vincialibus Correctoribus, Vicarijs, & alijs
 Fratribus in eodẽ Ordine Domino famulanti-
 bus sibi dilectis filijs in Christo Iesu salutem
 in eo, qui mandat salutem Jacob. Ut primum
 ad nostræ Minimitanæ familiæ regimen, Do-
 mino ita disponente, assumpti fuimus, in id
 zota mentis acie intendimus, ut quæ ad Dei
 obsequium, Religionis nostræ augmentum,
 Fratrumque in ea degentium quietem perti-
 nent, omni conatu prosequeremur. Cui fini
 consequendo cum impares in nobis animi, cor-
 porisque vires nulla merita, varios defectus
 animadverteremus, innasit nos sollicitudo non
 modica, ne boni, perfectique regiminis admi-
 nistratio, quam ab vnus capituli electione om-
 nes undique Fratres sperabant, aliquã ex no-
 stra insufficiencia remoram pateretur. Nec
 uana timoris causa, si in humana tantum ope,
 nostrisque omnino uiribus conquiescendum
 foret. Tot enim sunt, & tam multiplices
 miseriarum nostrarum, atque defectuum acer-
 ni, ut facili negotio animo nostro dissi-
 dere pos-
 simus, nisi aliunde subleuetur. Itaque ad mon-
 tes æternos oculorum aciem conuertere neces-
 sarium fuit, bonorumque omnium largitor
 Deus, a quo omne datum optimum, & omne
 donum perfectum descendit, toto cordis affe-
 ctu conueniendus, quatenus ab illius immen-
 sa liberalitate eas omnes animi dotes, quæ ad
 Generalatus onus integrè sustinendum deside-
 rantur, excipiamus. Vestra omnino interest,
 dilectissimi filij, qui in Beati Patris Nostræ
 Francisci de Paula castris sub Charitatis ve-
 xillo dimicatis; deque communi omnium sa-
 lute agitur, cum de periti Pastoris, qui pro
 uniuerso grege excubias agit, iusto, ac sancto
 regimine agitur; hæ omnium partes sunt; at-
 que ideo intimis animæ desiderijs, ac suspirijs,
 frequentique oratione Deum pulsare conue-
 nit, ut pro infinita sua liberalitate ex abun-
 dantibus misericordiæ suæ thesauris ea nobis
 Spiritus sancti charismata effundere dignetur,
 quæ ad legitimam concediti nobis officij ad-
 ministrationem pro omnium Fratrum salute

sunt necessaria. Fugere quidem nostris desi-
 derijs, communique Ordinis utilitatẽ Illustris-
 simi, ac Reverendissimi Principis, ac D. Cay-
 dinalis Aldobrandini totius Minimitanæ fa-
 milia Protectoris Zelatissimi insignis in Deum
 pietas, in rebus agendis prudentia, in Religio-
 nis negotijs administrandis charitas, in Fra-
 tres omnes beneuolentia; ut merito sperare
 possimus sub tanti Protectoris moderatione
 pristinum Ordinis florem redire posse; quem
 certè non solum tanquam à sanctissimo Do-
 mino Gregorio Papa nobis donatum, sed cæ-
 lesti Numine bene nobis volente, demissum
 suspicere, ac venerari debemus, ob singulares
 tanti Principis virtutes. Ille tamen, ut est
 in Deum vehementer affectus, diuinam etiam
 nobis opem adesse desiderat. Hoc igitur pri-
 mum à vobis postulamus dilectissimi filij, ut
 per singulas Ordinis nostri Prouincias quili-
 bet Prouincialis in præcipuis Conuentibus
 quadraginta horarum Oratione instituat; in alijs
 vero, ubi exiguus Fratrum numerus est, spe-
 cialia quædam exercitiorum genera maximè ve-
 ro in augustissimo missæ Sacrificio indicere sa-
 tagat, quatenus Minimitana nostra familia
 sub Deitutele nouis virtutum incrementis au-
 geatur; regularis obseruantia vigor reflore-
 at: sit in ea votorum Deo nuncupatorum inte-
 gra persolutio; charitatis nexus feliciter
 astringatur; viget vnanimis omnium in
 Dei obsequio consensus; pacis diuinæ fœdera
 singulos ad inuicem consocient; & (quod ma-
 ximè necessarium est) humilitatem nostram
 misericordiæ suæ oculis intueatur, virtute
 munit, veritatis suæ scuto protegat, donis
 celestibus ad commune totius Religionis bo-
 num exornet, illoque Spiritus sui splendore
 superinduat, qui Ordini nostro regendo,
 vobisque omnibus in ea, quam professi
 estis, viuendi ratione conseruandis necessa-
 rius est.

S. 2. Porro orationum nostrarum incen-
 sum in Dei conspectu dirigetur, atque inde
 fructus non vulgaris exurget, si quæ sunt
 diuini seruitij, æturnum videlicet, nocturnum-
 que officium sedulo exhibeamus: Quid enim
 aliud vnumquemque nostram ab vberibus
 mundi, à seculi delictijs auulsit, at que in hanc
 Minimitanæ Religionis eremum (sub Sancti
 Patris Francisci de Paula vexillo euocauit,
 nisi diuinitus inspirata charitas, feruensque
 diuini honoris Zelus? Videte ergo, ne opus
 Dei fraudulenter fiat inter vos, sed iuxta Re-
 gula præscriptum horis assuetis cum timore,
 & reuerentia diuinum officium persolvere cu-
 retis. Nec quisquam temere, aut sine legiti-
 ma, eaque non vulgari, causa chorum sua præ-
 sentia

sentia fraudet, sed omnes ubique unanimes uno ore Dei laudes recitent.

§. 3. Adhibenda quoque vobis est diligentia, ne omittatur meditationis ordinaria studium; sed statis horis in Ecclesiam coadunari debetis, ut ibidem orationis mentalis adipe corda Fratrum saginentur. Diffiniant igitur Patres Prouinciales commodum aliquod tempus, quo in commune conuenientes, caelesti huic exercitio uacare possitis. Ad quod certè vehementer nos hortatur sanctissimus Patriarcha noster.

§. 4. Quia uerò sacræ Religionis corpus non ex solo capite constat, sed etiam uaria membrorum compage, quorum unumquodque, iuxta sibi conuenientem qualitatem, capiti adminiculum præbeat; ea ratione commendatam uobis habemus electionem superiorum omnium, qui nobis ueluti uina, & sana membra cooperari debent. Quos uerò maximè desideremus, paucis accipite.

§. 5. Primùm eligantur à uobis in Prouinciales, & Correctores, qui Zelum Dei habeant; Patres prudentia maturi, in oratione feruentes, & assidui, qui spiritali discretione polleant; qui regularis obseruantia sint tenaces; deinde sint immunes ab omni auaritia, quæ idolorum est seruitus; qui manus excutiant à munerum acceptione; qui in religiosa paupertate conquiescant: decet enim eos, qui ad Religionis moderationem uocantur, commune Religionis bonum sibi proponere, Fratrumque suorum consolationem; non autem propria, priuatque utilitati deservire.

§. 6. Certè, si quos nouerimus sinistro fauore, aut furtiu munerum, donorumque pollicitationibus ad aliquem superioritatis gradum ascendisse, uix ei committendam indicabimus, uel unicam dominici gregis ouiculam, qui in illis non Christum, sed exteriora quesierit. Porro nobiscum perpendite, quantum mali ex hoc corrupto fonte oriatur. Hinc enim profluit peruersi, ac contagiosi exempli labes; fieri enim nequit, ut inferiorum Officialium, quorum plurimi in singulis Conuentibus degunt, manus ab huiusmodi largitionibus sint immunes, cum uiderint Superiores in consimili ceno uolutari; ac qui mundis manibus addiderit fortitudinem, ipsos etiam radicatus euertet, qui quouis pretextu proprijs commodis inhiant.

§. 7. Bonam Superiorum electionem pro-

ximè comitatur religiosa nouitiorum informatio: sunt enim tenelle Ordinis plantæ, nouella germina, ex quibus oriuntur præclaræ Patrū propagines, si in tenella etate bonis moribus, religiose uitæ exercitijs, ac uerè, solideque pietatis studio assueuerint. Nostis constitutiones fel. mem. Clementis VIII. quæ si adamussim seruentur, maximè uero in tyronibus, & nouitijs erudiendis, non uulgarem Ordini nostro gloriam afferent. Satagite ergo, ut in qualibet Prouincia seminaria iuuenum ad Ordinem nostrum maxima cum discretione admittendorum erigantur, illisque præficiantur, optimi quique Informatores, uiri in spiritali uita exercitati, regularis obseruantia tenaces, discretionis spiritum imbuti, & qui ex intimis animæ precordijs charitatis Zelum hauserint, ut eundem in conceditis sibi tyrones feliciter infundant.

§. 8. Porro qui in tyrocinio, ac nouitiatu bene fuerint instituti, haud dubiè suauis obedientia iugo se, suaque omnia subiiciunt, cum obedientia inter cætera uota, quæ Deo nuncupauimus, primatum teneat. Illa est, dilectissimi filij, quam præcipuè colere debemus, nec facillè illius uinculum dissolui potest, quin continuò totiùs Religionis machina dispareat. Scitis ex diuina Scripturæ testimonio, quàm seuerè caelestis ultio in rebelles, atque inobedientes animaduertat, & quanta malorum congeries ex obedientia contemptu mortales oppresserit. Nostri muneris est, unumquemque vestrum in Domino cohortari, ut sanctam hanc, & religiosam uirtutem sanctam testam custodiat. Discant subditi maiorum imperijs non reluctari, sed humiliter parere, discant maiores Regulæ institutis, & legibus obsequi; nec tolerandos sibi putent rebelles, sed seuerissimè in aliorum exemplum castigandos.

§. 9. At quoniam fieri nequit, ut perfectæ obedientia tenor illibatus permaneat, nisi prius corda ab omni terrenarum rerum ambitu, ac desiderio pænitus euacuentur, hoc in animo sibi quisque proponat, frustra exteriorum quamdam obedientia faciem ostentari, nisi interiorius solidas, ac ueras radices in mente egerit; non est enim coacta, aut uolenta Religiosorum obedientia, sed spontaneè, ac uoluntariè assumpta. Quis uerò se Domino uoluntariè sacrificaturum in humilitatis subiectione speret, nisi renunciationis perfectæ spiritum, id est paupertatis amorem, induerit? Sic enim legimus, sanctissimum Patriarcham nostrum mundi blandimenta contempsisse, hostemque superbum fortiter dimi-

eando superasse, dum pauper, & humilis perseverat. monstrum est, obedientiam cum cupiditate possidendi sociare. Prius agnis iungentur lupi, aut columba miluio, quam obedientia cum peculio, seu proprietate. Scitis, dilectissimi filij, quantam in dissolutis, ac dissipatis Regularium domibus (utinam ne, & in nostris) ediderit stragem proprietarius ille spiritus, qui tanquam singularis ferus obedientiæ, castitatis, aliarumque observantiarum vineam miserè depastus est. Gemunt sub tanti criminis tyrannide non singulares tantum personæ, sed multæ domus, sed integræ Prouinciæ, ut nisi diligenter secucurim ad infelicis huius arboris radicem admoveamus, actum sit de Regula nostræ observantia, actum de communi, aut cenobiticæ vitæ ratione. Erunt Monasteria ipsa, non quidem orationis domus, sed speluncæ latronum; ille esuriet, alter ebrius erit; iste in miseria, ac indigentis facibus volutabitur, alius verò superfluis, abundabit. Porro tria apud nos velim ex animo custodiri pro sanctæ paupertatis observantia, & illa quidem non novitia, aut insolita, sed iuxta Regulæ præscriptum.

§. 10. Primum, ne quis vlllo prætextu pecunias apud se detineat, siue ex concionibus, siue ex confessionum auditione, sacristia, elemosinis, aut alio quouis modo; sed quicquid dono datum, aut quavis ratione partum fuerit, in communi Conuentus ærario ad omnium vtilitatem Superioris arbitrio subleuandam recondatur.

§. 11. Alterum, ut quæ ad victum, & vestitum, aliasque corporis necessitates pertinent, iuxta Regulæ nostræ tenorem, singulis diuidantur. Communis omnium victus in refectorio, mensa eadem, ciborum eorundem distributio; vestimentorum autem partitio non in pecunia, sed in panno, prout cuiusque Fratris necessitas postulabit.

§. 12. Tertium, ut maxima vigeat inter nos charitas pro infirmorum subleuatione; hanc enim præcipuè commendauit beatissimus Pater noster S. Franciscus. Nec dubium, quin firmissima pax, & diuina quedam concordia, seu potius Paradisus terrestris apud nos erit, si in hac communi viuendi ratione permanserimus.

§. 13. Quis pro meritis exposuerit, quam iucunda, quam suavis sit eorum conuersatio, qui tanquam nihil habentes, & omnia possidentes, ex sui Superioris mandato, velut ex Dei manu, omnium, quæ sibi necessaria sunt, copiam excipiunt? qui ad hunc boni communis finem, labores, vigiliis, elemosy-

nas, cæteraque omnia referunt; nihil aliud sibi proponentes, quam ut nudi nudum Crucifixum amplectantur? Hæc pro meritis exponi nequeunt; cogitari ne quidem sine ingenti cordis iubilo possunt; exerceri verò cum diuino quodam seruore solent.

§. 14. Ex hoc paupertatis religiosæ spiritû nascitur incorruptæ castitatis amor, atque inter uarios, & suaueolentes illius flores deliciatur; hinc oritur obedientiæ cura; neque enim extra Monasterij cancellos egredi uolet, qui nihil in mundo concupiscit. Germani sanè, ac insolubili fraternitatis uinculo sociantur paupertas, castitas, & obedientia, se se mutuo producunt, mutuo conseruans.

§. 15. Nec prætereunda quadragesimalis vitæ observatio, quæ nobis omnimodè necessaria est; ea enim austerioris vitæ disciplina flos est nostri germinis; est specialissimum Minimitanæ familiæ symbolum; hæc nostræ militiæ testera, quæ nos inuicem compaginat, qua ab alijs Ordinibus secerimur, ut merito, debeamus in vna hac gemma securè custodienda impendere quicquid in nobis strictioris penitentiæ positum est. Ardua quidem res, sed magni meriti, in cuius obseruatione honor nostræ Religionis quodammodo situs est; maxima autem in illius neglectu, ac fractiōne contumelia.

§. 16. Sequitur assidua philosophicarum, theologicarumque disciplinarum meditatio. Estque operæ pretium, ut in hisce studijs iuniorum Fratrum animi exerceantur. Certum enim est, duplici veluti fundamento Religiosorum omnium perfectionem inniti, eximia scilicet in Deum pietate, quæ merito Paradisi fons est, vniuersam animarum nostrarum faciem irrigans. Deinde scientiarum humanarum, diuinarumque professione, quæ secundas post deuotionis spiritum partes obtinet, ut iure sit fons ille, & cisterna Bethleem, cuius aquam omnes sitire debent.

§. 17. Satagant ergo Patres Prouinciæ, ut in suis quisque Prouincijs studia ordinatissima erigant, tum ad excolendas iuuenum mentes, tum ad vitandam inertiam, ad incuriosum ocium, quod omnium pene vitiorum seminarium est. Meminerimus, quam fideliter sanctissimus Patriarcha noster Lectores, ac discipulos monuerit, ut omnia ad eum finem dirigant, nimirum ad edificatoriè prædicandum, & confessiones audiendum. Quæ res maxime cordi nobis est; illique præ cæteris magnum apud nos meritum habebunt, qui in erigen-

his studijs prudentiores, ac vigilantiores existant.

S. 18. Hæc sunt, dilectissimi filij, quæ vobis in initio nostri Generalatus præcipuè commendata volumus, ex quibus tot reliquarum observationum, quæ in Regula nostra est, seges exurgit. Hoc depositum velut fideles ministri servate, quatenus accedentibus nobis ad vos pro visitandis Prouincijs, omnia ordinata, quæta, iusta, & pacifica occurrat. Agite vt iam nunc priores nostri muneris partes, quæ in euellendis, destruendis, dispergendis, & eruendis nostrarum imperfectionum radicibus versantur, felicem effectum habeant; postmodum verò, purgata mentium nostrarum arena, regularis obseruantie germen, quod ex diuina agricultura penu, atque sanctissimi Patris nostri Francisci de Paula Regula procedit, vberiori fruge ad Ordinis nostri decorem redundabit. Dat. in nostro sanctissimæ Trinitatis Conuentu de Vrbe Nonis Iulij, 1623.

CAP. IV.

De eadem forma.

FRATER Franciscus à Longobardis totius sacri Ordinis Minorum Vicarius Generalis apostolicus. Dilectis in Christo Patribus, & Fratribus eiusdem Ordinis salutem, et pacem. Vereor, dilectissimè Patres, ac Fratres, & non sine causa, nec sine dolore, ac tremore vereor, ne iustissimus Dominus, nostris peccatis iratus, hac tempestate Ordinem nostrum malo illo puniat, atque flagellet, de quo scriptum est. Est malum, quod vidi sub sole, quasi per errorem egrediens à facie principis, positum stultum in dignitate sublimi, & diuites sedere deorsum: Vidi seruos in equis, & Principes ambulantes super terrâ, quasi seruos. Positus sum ego custos in vineis, qui vineam meam non custodiui, nec colui, & idcirco repleuerunt eam vrtice, & spinæ, & maceria lapidum destructa est. Tantarum procellarum tempore, inter tot, tum patientes, tum latentes scopulos, magnæ nauis vndique rimis fatiscantis gubernaculum regere iubeor, qui nullius nauticæ remum didici iam tenere. Orationes ergo, dilectissimi, fiant sine intermissione ad Deum, vt quod, illius iustitia permisit in pœnam, misericordia conuertat in auxilium: tantum gratiæ, & spiritus mihi exorantes, vt de non idoneo, idoneus minister effectus, regularem discipli-

nam in nostra Religione propè collapsam restituerem, vt debeo, & cupio, possim. Sicut autem nouas ordinationes inculcare superuacaneum, ita ad illius exercitacionem paterno affectu, & hortatione impellere opera prædium exstimari. Omnes igitur, per lacrymas, & sanguinem, quem B. Pater noster Franciscus profudit in fundatione huius Minimæ Religionis, rogo, atque obtestor, vt quæ in nostra Regula, & statutis, pontificijsque constitutionibus sancita sunt, ea adamussim seruare studeatis. Equidem in futura visitatione, sicut præter illa, nihil aliud omnino exigam, ita illorum exactor ero diligentissimus. Exigam autem duriter, non vt duriter exigam, sed vt efficaciter consulam; consulam conscientiæ meæ, consulam, & animabus vestris, quarum rationem redditurus sum in die iudicij, & quarum sanguis de manibus meis requiretur. Etenim sine prædictorum obseruantia, nemini nostrum, qui huic Ordini nomen dedimus, nemini prorsus vitam ingredi licebit æternam. Subeant animum nostrum, dilectissimi, subeant, quæso, verba illa professionis nostræ. Voueo, & promitto Deo omnipotenti, Beatæ Mariæ Virgini, ac toti Curiæ cælesti, & tibi Patri, huicque sacro Ordini stare, & perdurare toto tempore vitæ meæ, sub vitâ, & Regula Fratrum Ordinis Minorum S. Francisci de Paula. Si noluissemus polliceri, absque peccato fuisset; quod autem semel egressum est de labijs nostris, sub æterna damnationis pœna seruare tenemur; displicet enim Deo infidelis, & stulta promissio. Meminerimus perfectionis statum nos esse professos; ac propterea ad perfectionem tendere omnino debere. Qui autem non tendit, in via Dei, reuerti conuincitur; reuertens verò audiet à Domino. Utinam frigidus esses, aut calidus, sed quia tepidus es, incipiam te euomere ex ore meo. Audiet à Petro. Canis reuersus, ad suum vomitum, & Sus lota in volutabro luti: Audiet ab Augustino. Ex quo Deo seruire cœpi, quomodò difficile sum expertus meliores, quam qui in Monasterijs profecerunt, ita non sum expertus peiores, quàm qui in Monasterijs ceciderunt: Audiet à Bernardo. Multò facilius reperies multos seculares conuerri ad bonum, quàm vnumquempiam de Religiosis transire ad melius: Video equidem, & non sine intimo dolore, & lacrymis cordis, iacere prorsus obseruantiam regularem,

Et mihi uires non suppetere ad erigendam . Sed adierit Deus bonæ voluntati , adiuuabunt vestra consilia , cooperabitur filiorum docilitas , perficiet denique charitas . Vnum illud non pratermittam . Quicumque ad fauores pro officijs , aut gratijs recurret , praterquamquod , in excommunicationem aliasque pontificias pœnas incidisse irremissibiliter declarabitur , votis certè frustrabitur , apud me pessimè semper audit , inexorabilem iudicem numquam non experietur . Id ipsum munera largitores sibi polliceantur , quo ad pœnas sibi debitas . Valetè . Roma pridie cal. Aprilis , MDCXXX.

1. Noto 1. quod formæ positæ cap. 3. auctor fuit doctissimus P. F. Egidius Camart, Ordinis nostri Generalis, qui scripsit historiam Eliæ Prophetæ. Formæ autem positæ cap. 4. auctor fuit pijsimus P. F. Franciscus à Longobardis Ordinis nostri zelantissimus Generalis.

2. Noto 2. quod ad scribendas literas positas his tribus capitibus tenentur omnino Generales, qui volunt proprio muneri, & propriæ conscientiæ satisfacere non solum exemplo Apostolorum, aliorumque sanctorum, Patriarcharum, ac passim Superiorum omnium, qui confirmiles literas suis semper scripserunt, & scribunt, sed etiam, quia cum ubique per corporalem præsentiam esse non possint, vt omnibus possint prodesse, debent facere quantum possunt, hoc autem fit dictas literas communes scribendo, quibus representantur ipsius Superioris præsentia, zelus, & cura boni communis. His excitatur inferiorum Superiorum iurisdictio, subditorum senlus dormitantes expergefiunt, ad sua munia alacrius exequenda. Præterea hæc literæ conciliant Prælatis subditorum animos, ac beneuolentiam; quis namque non æstimet æstimari? Disciplinam item regularem conseruant; vigilantia namque Pastoris oues cautas reddit, Corrigunt stauiter subditorum deprauatos mores; & omnes denique retinent in officio. Eas autem nollem, nec multum frequentes, ne fastidirent; nec asperas, aut amaras, vel minaces, ne bilem, & choleram excitarent, sed dulces, affabiles, ac discreto zelo plenas; nam generosus animus hominis non vult nisi amore trahi: & dulcia sunt amica naturæ; & cum viris, qui verè viri sunt, plus proficiunt verba, quam verbera. Nec item perelegantes, aut politas, sed faciles, ac familiares, non tamen barbaras, succo, & substantia potius plenas, quam verbis abstrusis, & reconditis. Tum quia nimia elegancia in literis est vitiosa, teste

Tullio. Tum quia est incredibile, quantum possit Superiorum familiaritas ad captiuandas subditorum voluntates. Tum quia, quæ difficile intelliguntur, non pauci contemnunt.

CAP. V.

De forma literarum, quibus solet Generalis tempore Capituli generalis scribere ad omnes Prouincias, ne quis ad dictum Capitulum accedat, qui vocem in eo non habeat.

ORATOR N. & c. Vniuersis Ordinis nostri Superioribus & subditis in generali Capitulo in Ciuitate N. proximè celebrando vocem de iure non habentibus

salutem, ac perennem benedictionem Pastoris est præsentia non tantum mala à sibi commisso grege depellere, sed imminetia quoque, immo & futura quæcunque, vt humana patitur imbecillitas, ne ei obesse queant, prouido circumspectionis oculo, ac supercilio profligare. Super specula ergo nostræ Religionis, Altissimo sic disponente, viribus licet exiguis, constituti, ad ea nostræ mentis aciem dirigere, eaque propulsare tenemur, quæ ipsius alumnos vexare aliquatenus valent, ac discindere. Cum verò confusione pariat multitududo, & scissuras, litesque gignat stridula turba; ne mala hæc pusillum gregem nostrum inuadant, sollicitè pro viribus adnitimur, & omnem, quam possumus opem, atque operam exhibemus. Experientia itaque duce, cognoscentes, quot lites ac dissidia, tumultus, confusiones, scissurasque alias in generalibus Capitulis inutilis Fratrum, vanis ad ea, & confictis prætextibus conuolantium multitudo pepererit; quantum præterea detrimet, ac damni in omnium bonorum genere illis intulerit, in virtute ideo Spiritus sancti, ac sub priuationis vocis actiua, & passiva pœnis per triennium, omnibus, & quibuscunque, tam Superioribus, quam subditis, qui in Capitulo generali N. hoc anno celebrando vocem non habent, districte præcipimus, & mandamus, ne absque nostra in scriptis licentia quoquomodo ad prædictum Capitulum accedere audeant, & præsumant. Quod si negotia ibidem necessario tractanda quis habeat, suo vel Prouinciali, aut Commisso respectiue committat, vel nobis etiam remittat, fidens omnino, ea nos iuste, ac pro merito expendenda, ac expedienda maxime curaturos. In quorum, & c.

1. Noto, quod in Ordine nostro Cap. Genueu. 4. num. 33. adest statutum, quo prohibetur, ne quis ad Capitulum generale accedat absque

absque Scientia Generalis, & qui aliter fecerit, ad arbitrium Generalis puniatur. Quod statutum sanctissimum est, tollit enim Fratrum vagationes, relaxationes, & libertates, vitat quamplurimas expensas, aufert conuentuum, per quos transeunt, & in quo celebrantur Capitula grauamina; & ante omnia impedit discordias, lites, & confusiones, quas isti gi- gnunt in dicto Capitulo.

CAP. VI.

De forma, qua Generalis potest dare licentiam alicui ex suis Fratribus Episcopatum acceptandi.

FRATER N. Ordinis N. Generalis. Reuerendissimo Domino D. N. electo Episcopo N. salutem. Aeterna Dei Sapientia Christus sicut una cum Patre & Spiritu Sancto disparibus gradibus, & officiis in humano corpore membra distinxit, ita in mystico Ecclesie ob eiusdem integritatem, membrorumque, ex quibus compactum est, utilitatem, pedum quosdam, uel manuum uicem gerere, quosdam uero quasi oculos esse destinauit. Et illi quidem necessarij licet magis sint, nec oculus manui dicere queat, Opera tua non indigeo; aut iterum caput pedibus, Non estis mihi necessarij, aequissima tamen diuinitatis lege factum est, ut in mystici corporis fastigio oculi constituti ceteris membris preessent, eaque dirigerent, ac illuminarent. Eiusmodi siquidem fuisse primum Apostoli, postque ipsos nunc extant Ecclesie filij, seu Episcopi, populi Presules, orbisque Principes, quos mundi lumina, sal terrę, Ciuitates in sublimi positas Dominus appellauit. Ad hoc nuper consortium, ac cœtum, tuis ita meritis esflagitantibus, euexit summus Pastor, & Pontifex, Presulem te nimirum, atque Antistitem Ciuitati N. preficiendo. Munus quippe arduum, nec sarcina leuis, & uel ipsis angelicis humeris formidanda. Quam quidem (quæ tua est modestia) sponte fugiens, & declinans ad nostram, quam professus es, obedientiam confugisti, eo uel saltem consilio, ut communia Ordinis nostri suffragia nequaquam amitteres. Quin uero etiam (si iugo collum subdere oporteat) ad illud sapienter, fortiterque ferendum per illa iueris. Nos igitur prudentiam tuam, doctrinam, religiosamque mores, & regiminis experientiam probe agnoscentes, quamquam modestiam tuam lau-

damus, & suspicimus, summi tamen Pontificis propositum, & consilium magis esserimus, & excipimus, ecclesieque N. de huiusmodi tua promotione, gratulamur. Ac præterea, ne mirabilem hierarchici Ordinis, mysticique corporis structuram, varietatemque, uel leuiter immutemus, inconcussam quinimmo pro uiribus tueamur, præfatum tibi Episcopatum (quod ex nobis est) acceptandi licentiam, & facultatem, præsentium tenore concedimus, & impartimur. Suffragia, demum, merita, ac Ordinis nostri beneficia illasa non modo, atque integra tibi mansura, maiori quin potius cumulo, si fieri potest, exhibenda esse volumus, ac decernimus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod hæc forma desumpta est ex Formulario Prædicatorum, & solum necessaria est, ut electus in Episcopum non desinat participare suffragia Ordinis, & ad ostendam humilitatem religiosam: nam, cum certum sit de iure communi, cap. Si Religiosus, de elect. in 6. quod nullus Religiosus potest consentire electioni de se factæ extra Religionem, siue in Curatum, siue in Episcopum, &c. sine licentia sui Superioris, scilicet Generalis, ut dicit Villalobos par. 2. lum. tract. 35. difficul. 40. num. 2. uel Prouincialis, ut dicit Rodriguez tom. 1. qq. reg. q. 34. art. 5. & tom. 2. q. 58. art. 1. seu etiam Superioris localis, ut Sanchez 7. in decal. cap. 29. num. 67. nunquam fuit necessaria dicta licentia, quando beneficium impetratur à summo Pontifice, qui est supremus Religiosorum Prælatus, ut dixi tom. 1. priuil. in const. Pyrrhi, num. 9. Ita Sanchez loc. cit. num. 57. petitio tamen illius summæ humilitatis est, & sic habet praxis omnium religionum reformatarum, præsertim nostræ.

2. Noto 2. quod statim ac aliquis Religiosus est in Episcopum creatus, uel confirmatus à Papa, & consecratus, est exemptus à iurisdictione Prælatorum regularium, unde non potest amplius frui Religionis priuilegijs. Quare potest cella, in qua habitabat, priuari, & à Conuentu dimitti: cum enim sit effectus alterius iuris, non debet priuilegijs, & commodis, solum Fratribus concessis, frui. Ita Rodriguez tom. 2. qq. regul. q. 58. art. 4. & tom. 4. summ. cap. 68. num. 10. Portel in addit. ad dub. regul. verb. Episcopus, nu. 15. Sanchez 6. in decal. cap. 6. num. 32. 33. Dixi tom. 1. priuil. in const. 4. Sixti IV. num. 44. ubi ad id probandum adduxi priuilegium clarum Pauli IV. Ex quo collige, quod ante consecrationem, licet sit nominatus, & electus, quousque non sit confirmatus à Papa, uel consecratus, est subiectus Regulæ, quam professus est. Unde potest suam cellam retinere, in Conuentu suæ localitatis comedere, uocem in Capitulis dare, & denique habet omnia priuilegia, & iura quæ antea habebat. Ita colligitur ex dictis Doctoribus, & dicto priuilegio Pauli IV. & dicit in specie Portel loc. cit. Et ita uideo seruari in praxi.

Villalobos
Rodriguez
Sanchez

Rodriguez
Portel.

De his autem, qui nominantur à Papa, quia non egent confirmatione, intellige eos non esse exemptos, nisi postquam munus consecrationis obtinuerint, vt dicit expressè bulla Pauli IV. Quare licet sint nominati, si delinquant, possunt à suis Prælatis puniri.

3. Noto 3. quòd Episcopus regularis si, Episcopatu renunciato, aut etiam retento, seu cum solo titulo, impetret à Papa priuilegium, vt possit habere cellam, & victum in sua Religione, & frui omnibus gratijs, & priuilegijs illius, non potest tamen prædicta impetratione frui sine licentia Prælatorum dictæ Religionis. Ita Rodriquez in sum. tom. 4. cap. 68. num. 10. Portel loc. cit. Et habetur expressè in const. 4. Sixti IV. §. 10. tom. 1. nostr. priuil. Prælati autem, qui debent hanc licentiam concedere, sunt soli Generales. Ita statuit Callistus III. vt Rodriq; refert tom. 1. qq. regul. q. 34. art. 5. vbi addit, quòd, si dicti Episcopi absque prædicta licentia se immisceant Capitulis generalibus, aut prouincialibus, seu alijs negocijs, vel administrationibus Ordinis, sunt ipso facto excommunicati, tam ipsi admissi, quam ipsi admittentes.

4. Et aduerte etiam, quòd post obtentam dictam gratiam à Papa remanendi in Religione, & post obtentam præfatam licentiam à Generali, non possunt tamen in Religione dignitates consequi; & ei suffragantes sunt perpetuò priuati voce actiua, & passiuua. Ita decernitur in const. 4. Pauli IV. in Bullar. Rodriquez. Vbi nota, quatenus dicit, quòd non possint admitti ad dignitates, etiam si obtinuisent ad hoc facultatem à Sede Apostolica, quòd loquitur de his, qui dictam facultatem eo tempore iam obtinuerant; ac proinde dictas facultates cassat. Nam alioquin certum est, quòd Papa potest dictam facultatem concedere, & non potuit dictus Paulus ligare manus suorum successorum, in dicta interpretatione tamen de nouo facienda, debet fieri mentio de præfata Bulla Pauli IV. expressè, vel æquipollèter.

5. Noto 4. quòd, si aliquis Prælatus regularis eligatur in Episcopum, post ipsius consecrationem illa prælatura vacat; quamuis Villalobos 2. par. sum. tract. 35. difficult. 41. nu. 5. dicat, quòd vacat statim post confirmationem. Sed tu dic, quòd non vacat, nisi post consecrationem, vt habetur in cap. Cum in cunctis, §. Cum verò, de elect. vbi gloss. verb. Ad quem, & Abbas num. 3. Et electio pertinet ad illos electores, ad quos pertinuisset, si esset mortuus (nisi aliud per summum Pontificem prouideatur) est enim statim priuatus beneficijs Religionis, & exemptus à iugo monasticæ discipline, cap. Statutum, 18. q. 1. vnde non potest esse Religionis caput, cum sit disparis conditionis, clem. 1. de elect. Quare in Ordine nostro cum fuisset in Episcopum promotus Reuerendissimus Pater F. Franciscus de Mayda Generalis, summus Pontifex Gregorius XV. specialiter ei concessit, vt posset, Episcopatu non obstante, continuare in officio Generalatus vsque ad Capitulum generale, vt videri potest in const. quæ super hoc emanauit, quam refero tom. 3. priuil. regul. cap. 11. const. eius 1. Vnde collige, quòd, si Papa non concessisset continuare, non continuasset, Et idem seruatum est in promotione

ad Episcopatum Patris Fratris Ludouici Doni Galli, Prouincialis Burgundiæ Ducatus, nam electio successoris acta est à deputatis secundum constitutiones in casu mortis, in qua interuenire non potuit dictus Episcopus, quia iam erat extra Religionem. Atque ita habetur expressè in dicto cap. Cum in cunctis, §. Cum verò.

6. Noto 5. quòd, si in aliqua Religione esset statutum sub pena excommunicationis maioris ipso facto, ne quis consentiret in Episcopatum sine licentia sui Superioris, si aliquis de ea Religione pronunciaretur Episcopus, & ille, audita tali pronuntiatione, statim consentiret absque præfata licentia, esset excommunicatus, præsertim si illud statutum esset confirmatum à Papa: nam per votum professionis se obligauit ad seruanda statuta suæ Religionis. Atque ita fuisse decisum in Rota Romana, refert Thomas Falstolus Rotæ auditor in tit. de constit. decis. 1. Si autem summus Pontifex acceptare præcipiat, vel concedat, vt possit consentire absque dicta licentia, clarum est, quòd non erit excommunicatus, cum Papa sit supremus Religionum Prælatus.

7. Noto 6. Quòd Episcopus regularis renuncians Episcopatu, vel si deponatur absque degradatione, non tenetur ad Religionem redire, nec Religio eum tenetur recipere; quia retinet adhuc dignitatem, & eminentiam Episcopalem, quæ est causa saltem partialis, ob quam à Religione fuit exemptus. Ita Rodriq; tom. 3. quest. regul. q. 52. art. 26. Sa ver. Episcopus, num. 11. Sanchez lib. 6. in decal. cap. 6. num. 29. Layman lib. 4. tract. 5. cap. 1. de statu relig. num. 9. Villalobos 2. par. sum. tract. 35. difficul. 43. num. 2. Alij tamen apud eundem Villalob. num. 3. dicunt, quòd ipse tenetur redire, & quòd Religio tenetur eum recipere, quia remanet Religiosus; nam non est exemptus à Religione ratione Episcopalis dignitatis, sed ratione vinculi matrimonij, quod contraxit cum sua Ecclesia, à quo vinculo cum iam sit liberatus, tenetur ad propriam Religionem redire.

CAP. VII.

De forma, qua Generalis dat licentiam electo in Episcopum, vt possit in Conuentu habere cellam, & alijs priuilegijs Religionis frui.

FRATER N. Ordinis N. Generalis. R. Domino D. Episcopo N. ex Ordine nostro assumpto salutem. Apostolicæ sedis viso priuilegio, quo R. Dominationi tuæ, in Conuentibus nostris cellam habere queas, cæterisque alijs Religiosis nostris concessis priuilegijs frui, & gaudere, nec id tamen, eadem Sede sic disponente, absque nostra expressa licentia assequi ualeas, nobis instanter supplicasti, ut præfatam tibi

impero

Rodriquez

Villalobos

Abbas

Falstolus

Rodriquez
Sa.
Sanchez.
Kayman.
Villalobos

impertiri facultatē dignemur. Nos eiusdē Sedis diplomata, ea, qua decet, reuerentia uenerantes, piūque deuotionis studiū considerantes, quod à te, Episcopatu renunciando, ne intra pauperes Religiosorum cellas latitares, erga minimam banc Religionem, cuius uera à puerilibus annis suxisti, egregiè satis significatum est; Tibi, ut in Conuentu nostro S. N. de N. cellam habere possis, uictumque communem, necnon ut Capitulis omnibus prædicti Conuentus tam culparum, quam aliorum negotiorum, interesse, & in electionibus, ut ceteri quicumque alij Religiosi uotare ualeas, licentiam, & facultatem concedimus, ac impertimur. In quorum fidem, &c.

1. Noto, quod assignare Conuentum dictis Episcopis pertinet ad Prouinciales; assignare autem illis Prouinciam, in qua debeant degere, ad Generalem spectat. Ita colligitur ex const. 4. Sixti IV. §. 10. tom. 2. nostr. priuil.

2. Aduerte etiam, quod dicti Episcopi possunt etiam admitti ad uocem passiuam; sed non debent inuiti; nec etiam uolentes decet ipsos descendere, nisi forte ex humilitate.

CAP. VIII.

De forma, qua Generalis hortatur Prouinciales ad suum officium rectè exercendum.

QUAEVIUS paruula Congregationis regimen ut primum, inscrutabilis Dei prouidentiae, suscepimus, illud in primis muneris nostri debitum exigere uisum est, ut qui metuendum nimis, ac uiribus impar, onus subiisse cernimus, compastores, cooperatoresque nostros, ad eam, in qua uocati sunt, nostrae sollicitudinis partem diligentius pertractandam incitaremus. Animarum namque Rectores amplissimum illud Angelorum nomen habent, quorum est, iuxta altissimam D. Dionysij theologiam, purgare inferiores, atque illuminare. Quod quidem si à nobis detractaretur, ignorare omnino uideremur, quam ardua, & periculosa prouincia sit, gregis dominici cura, nihilque aliud foret Pastoris munus suscipere, quam in pinnā tēpli erigi, ut cū maiori inde ignominia, & grauiori lapsu rueremus. Quamobrē te R. adm. Patrē N. in quamdā nostrae curae portionem unā cum tuis Collegis ascitum per Christi viscera monendum cohortandum, obtestandumque censuimus, ut diuinae quemadmodum placuit uoluntati, huius tibi Prouinciae curam demandare, ita quoque concredito tibi gregi omni uirtutum laude, sed

charitate praesertim, exemplo, ac uigilantia studeas praelucere. Charitate, inquam; nam etsi omnium sit, proximos charitatis, ac pietatis studio complecti, praecipue uerò ad sacros populi moderatores hoc spectat, quorum est Dominicis ouibus ita praesse, ut se tamen ex amore ad Pastorum dignitatem uocatos fuisse recordentur iuxta illud, si diligis me pascue oues meas. Charitate ergo R. A. P. ante omnia opus est, ut Christi uidelicet amore gregem pascas, amorē erga oues geras, amorem de cathedra doceas, amoris, charitatisque vexillum in omnibus studijs tuis erigas, uita denique magis, quam amore ouium priuari ducas gloriosum; diuinae memor sententia. Bonus Pastor animam suam ponit pro ouibus suis. Charitatem scito dilectissime, & nihil ignorabis. Sit in te charitas, uerè dixit Augustinus, & necesse est plenitudo scientiae consequatur. Quid enim nescit, qui charitatem scit? Haec docebit te, ut fomenta, & oleum magis, quam ignem, & ferrum tuorum uulneribus admoueas; haec ut flammam de celo descendere nequaquam facias super oues; nec ad quemuis undecunque quaesitum colorem gladium exeras potestatis. Haec ita scies, ut potestatem ab Agno caelesti ad adificationem animarum acceptam, in tyrannidem minimè conuertas; ut amari magis, quam timeri, ut ministrare, quam ministrari, ut pastor denique ouium, quam tonsor, & deglubitor aetas nuncupari. Exemplo autem subditos ita praecurras, ut sis bonus odor Christi in omni loco, & quantum in te est, odor uitae in uitam, non mortis in mortem; quatenus scilicet quicquid ad exactam regularis obseruantiae formam, morumque ordinatam correctionem spectat, in te ipso prius, tanquam in aliorum prototypo, describens, efficias planè, ut qui in uia Dei non sapiunt, exemplo tuo sapiant, & qui sapiunt non desipiant; & qui desipiunt, resipiscant. Uigilantiam praeterea in te summopere optamus, qua super custodias gregis omni tempore uigiles, nec curarum molestia bebescas; ne, te somno oppresso, in agro tibi colendo à Domino dispensato inimicus homo supersemineat Zizania; ne, oculo tuo conuiente agni ab oculo maligno fascinentur; ne oues à lupo dispergantur, rapiantur, maculentur, deuorentur. Te tandè quam maximè commonemus, ut in nulla seculi huius uoluptate caput reclinans, in solo Iesu Christi pectore, hoc est oratione, ac meditatione, quae illius purissimum, & candidissimum pectus referunt, quaeque unicuique, & maximum sunt Praelatorum solatium, quasi in tutissimo nido, & tranquillissimo por-

tu conquiescas. Ab eo enim vno pietatis, & charitatis fomenta, sancta vita exemplum, atque odorem, nec non gregis custodiam, & constanter patiendi robur exhaurienda tibi fore pollicemur. Quae quidem omnia Pater luminum, à quo omne bonum, & datum optimum descendit, praestare tibi gratiosè dignetur, benignèque impertiri. Datum, &c.

LITERA I.

Cap. vnicum.

De forma dispensandi illegitimos.

PATER N. Ordinis N. Generalis Patri F. N. salutem. Cupientes, ut Religiosi cura nostrae commissi virtutum Domino, suoque simul instituta, quibus ad dicti sunt, in omnibus, ad quae Spiritus sanctus eos euocauit, libere valeant deseruire; recum propterea R. P. quem religiosa vita; spectabiles mores catholica doctrina in agendis prudentia, & honesti labores commendabilem reddunt super irregularitate, quam ex defectu natalium, seu quouis nefario coitu contraxeris, auctoritate apostolica, tenore praesentium dispensamus; ad quascunque Ordinis nostri administrationes, officia, dignitates, gradus, & honores, etiam Generalatus, pariter habilitantes, quatenus ad ea eligi, & assumi, illaque gerere, & exercere licite, & libere valeas, ac possis, in contrarium non obstantibus quibuscunque.

1. Noto quòd Generalis, etiam absque Capitulo, potest per se solus illegitimos habilitare, ut dixi tom. 2. Relig. Pral. q. 2. cap. 5. num. 143. Item non esse necesse nominare in specie, ex quo coitu sit natus illegitimus, docet Rodriguez quem cito ibid. num. 145. Illa etenim nominatio, cum procedunt merita illegitimi, & voluntas efficax dispensandi ex quoque defectu, in habente potestatem id faciendi, ad nihil seruit, nisi ad iniiciendum ruborem ipsi illegitimo.

2. Aduerte autem, quòd dispensatus ad dignitates minores, non censetur dispensatus ad maiores. Vnde, si dispensans nolit illegitimum habilitare ad Generalatum, illa clausula, etiam Generalatus, tacenda est.

Atque ita probauit loc. cit. Relig.

Pral. nu. 146. Et pro hac materia illegitimitatis vi-

de, quae dico loc.

cit. à nu. 103,

vsque ad

152.

LITERA L.

CAP. I.

De forma instituendi Lectores.

PATER N. Ordinis N. Generalis R. P. F. N. salutem. Vt primùm ad Generalatus fastigium, superna Dei providentia sic disponente, euecti sumus, in ea cura, ac sollicitudine iugi meditatione versamur; atque ad illud praecipue nostrae mentis intentio ardentius incitatur, ut quanto nimirum studio, ac desiderio minimam nostram Religionem post nos superstitem relinqui, & factam tectam seruari satagimus tanto etiam conatu ad studiorum institutionem, conseruationem, innoationemque (vnde vite huius bene, beatèque transigenda facultas omnis emanat) ad vnicum veluti tuenda Religionis praesidium animi nostri propensam voluntatem libenter adijciamus. Quod sanè cum per prouidam non nisi, ac circumspèctam Doctorum, Magistrorumque designationem assequi posse videamur, gratum propterea Deo, Religionique nostrae obsequium exhibituros nos fore conspiciamus, si in his locis, quae ad multiplicanda doctrinae semina, & germina salutaria producenda percommoda esse dignoscuntur, habiles, atque idoneos scientiarum Doctores, Praeceptoresque constituamus, qui discipulorum, auditorumque suorum menciibus, Dei timorem, morumque ordinatam compositionem, regularem obseruantiam, ac disciplinam vna cum literis ingenerarent. Ea propter cum Prouincia nostra N. diuina fauente gratia, eiusque moderatorum laudabili opitulante consilio, ac prudentia, in rebus literarijs multis ab hinc annis profecisse, & scientiarum muneribus fecundam intueamur, ut ex ea viri scientia pollentes in dies magis, ac magis, iuuante Deo, exurgant qui in catholica Ecclesia, uelut splendor fulgeant firmamenti, & tanquam stelle in perpetuas eternitates mansuri, ad iustitiam valeant plurimos erudire; eandem in tam egregio, ac laudabili caepo confirmandam, omnique nostra, qua possumus, opera, atque industria promouendam existimauimus. Cum igitur linguarum cognitione, Hebraica praesertim, Graece, atque Arabice plurimum se indigere cognoscat, in ijsque praeterea edoctum, ac versatum exposcat Lectorem, id circo te uenerandum P. F. N. cuius doctrina, docendi facilitas, disserendi elegantia, & in praefatis linguis per-

ritia,

vitia, nec non prohibitas, et religiosi mores apud nos fide dignis testimoniis maxime commendantur, ad eiusmodi munus in aliorum commo- dum, & profectum, cuique obedientie in- signe meritum, ac lucrum obcurandum specia- liter delegimus, ac destinauimus. Apostolica auctoritate, qua in hac parte fungimur, præ- dictarum linguarum Lectorem in Conuentu nostro N. cum omnibus gratijs, & priuile- gijs, ac exemptionibus, quibus alij Lectores, iuxta nostri Ordinis præscripta, potiri, & gaudere possunt, ac solent, harum serie te- dabres, instituentes, ac designantes, in virtu- te sanctæ obedientie eidem præcipiendo, vt prædictum Lectoratus officium statim susci- pias, & ad illius executionem, quam citius commode poteris, te accingas. Illud te quo- que paterno affectu commones, tuas nimi- rum sic formare studeas lectiones, ut audito- res uita tuæ odore, ac exemplo ad edificatoriè conuersandum, & prædicandum idoneos, & aptos efficias. Sicque doceas in cathedra, ut ex te tamen discipuli, tanquam ex crucis sug- gestio uua uirtutum simulacra exhauriant, ad que uitam suam erigere queant, & compone- re. Ita enim, siue natura, siue moribus comparatum esse seois optimè, ut non tam faciliè uerba eius, cui se totum quis cre- dit, quam facta emulari contendat. Quo fit ut si ij qui alios instruunt, perperam agant, fiant ipsis subditi quam simillimi; nec quicquam eo in genere Gregoriano uer- bo uerius sit, quo ait, Gregem ferri in præ- ceptis, si per prærupta uiciorum pastor gradiat- ur. Quod quidem ab animi tui candore, ac puritate Deus optimus maximus auertat, suamque tibi ad id munus exequendum puen- tem largiatur benedictionem. In quorum- dam, &c.

1. Noto 1. quòd tom. 2. nostr. priuile. in const. 2. Clem. VIII. num. 22. probauit, quòd ad Reli- giones reformandas studia literarum erant in primis necessaria.
2. Noto 2. quòd Regulares tenentur studijs linguarum Græcarum, &c incumbere, per con- stitutionem Pauli V. quam refero tom. 1. di- ctorum priuile. in const. 2. Iulij II. nu. 19. quam innouauit, & ampliavit Urbanus VIII. prout refero tom. 3. dictorum priuile. cap. 3. num. 11.
3. Noto 3. quòd priuilegia Lectorum sunt uaria, secundum uarietatem Religionum. Vnde uuaquæque Religio potest sua uidere. De priuilegijs Lectorum in iure canonico agi- tur cap. Quia nonnulli, & cap. Super specula, de Magist. In quibus cap. statuitur, quòd Magistris assignetur aliqua specialis præbenda ratione Magisterij, ad suas subleuandas necessitates; quæ præbenda, cessante Magisterio, cessat. Ex quo collige, applicando Religionibus, quòd Magistri, sed Lectores plus indigent, quam alij Religiosi; & quòd istud plus, mandantibus

sacris Canonibus, est illi dandum de publico arario, seu penu communi. Ex quo iustifica- tur illa praxis, quæ seruatur in aliquibus Re- gularium Collegijs, in quibus Lectoribus da- tur ex qualibet comestione duplex pectantia, & pro illis specialiter expenduntur singulis annis duodecim scuta ad subleuandas ipsorum proprias necessitates. Quæ quidem scuta pos- sunt ab ipsis Lectoribus exigi de iustitia, & ad ea soluenda possunt compelli, qui secundum ipsorum statuta tenentur, vt docet Gloss. in dicto cap. Super specula, ver. Traditi. Et po- test fieri statutum, quòd ad dicta scuta soluenda teneantur singuli Prouinciæ Conuentus, ne tantum grauetur Conuentus, in quo sunt stu- dia, vt colligitur ex dicto cap. Quia nonnulli, ubi dicitur, quòd si Metropolitana Ecclesia non sufficit ad alendum Magistros necessarios, debet Episcopus cum Capitulo, alteri ipsorum facere prouideri ab alia, seu alijs Ecclesijs suæ Diocesis. Statuitur etiam in dicto cap. Super specula, §. Docentes, & in cap. Relatum, de Clerico non resid. & in cap. 2. de priuile. in 6. quòd Lectores etiam si in suis beneficijs non resideant, possint tamen recipere fructus, quo- usque in docendo fuerint occupati. Ex quo etiam iustificatur illud priuilegium, quòd Lec- tores non tenentur ire ad chorum, neque de die, neque de nocte, prout etiam declarasse Greg. XIII. refert Gonzal. ad regul. 8. cancell. §. 7. præm. num. 180. & confirmauit Clemens VIII. in decretis editis pro refor. regul. quæ habes tom. 2. nostr. priuile. in const. 10. Urb. VIII. Et circa hoc priuile. uide Contzen 4. polit. cap. 14. §. 8. Quæ omnia fuerunt confirmata, & ampliata à Trid. sess. 5. cap. 1. de refor. Ex quo etiam colligitur, quòd in Regularibus locum habeant; nam propè finem dicitur, quòd Epi- scopus debet, priusquam aliquem ad Magiste- rium admitrat, illum examinare de uita, mori- bus, & scientia, quòd tamen non intelligitur de Lectoribus legentibus in claustris Monachorum. Quæ clausula exceptiua, cum solum ponatur in hoc puncto de examinatione, denotat, quòd alia ibi disposita secundum proportionem ap- plicari debent ad Lectores regulares, de qui- bus etiam loquitur illud cap. nam exceptio firmat regulam in contrarium. Sunt etiam Lec- tores præ alijs honorandi, vt probò cum mul- tis tom. 2. Relig. q. 2. cap. 2. num. 74. De priuile- gijs Lectorum, & Studentium agit ad longum Rebuff. ex quo Contz. loc. cit. cap. 15. col- legit centum octoginta priuilegia. Et de his ego etiam multa dixi loc. cit. Relig. Prælat. à dicto num. 74. Quales autem debeant esse Lec- tores, dixi ibidem, num. 76. scilicet probi, & docti; & fusè tractat Contzen loc. cit. cap. 6. Et quem modum tenere debeant in docendo, docet Suar. tom. 4. de relig. tract. 3. lib. 5. cap. 3. Et denique, quòd scholares tenentur, quan- tum possunt, defendere opinionem singula- rem sui Magistris, docet Abbas in cap. Super specula, de Magistris num. 3. per leg. Dicere, §. Vnde uidentum, ff. de arb. ubi Bartol. num. 2. Quod in tantum est uerum, vt si scholaris factus iudex in iudicando sequatur opinionem sui Magistris, non tenetur in syndicato, & ex- cusatur à condemnatione expensarum. Ita Ad- dit. Panorm. ad dictum locum. Qui tamen li- mitat

Gonzal.

Contzen

Rebuffus

Contzen

Suar.

Abbas

Bartolus

Add. Pa-
normis.

mitat, modò Magister sit insignis.

4. Noto 4. quòd in Ordine nostro Lectores tenere debent locum suæ professionis; Correcti. num. 75. & si laudabilem, ac communem modum legendi excedant, non corriguntur per Correctorem, sed per aliquem superiorum Prælatorum, ibidem. Et ita debent suas formare lectiones, vt eorum auditores ad ædificatoriè prædicandum, & confessiones audiendum aptos, & idoneos efficiant; Regul. nu. 41. Vnde colligitur, quòd Lectores possunt etiam suos scholares corrigere, & si delinquant in scholis, vel etiam alibi, directè, vel indirectè punire, non obstante, quòd morum Magistrum habeant: nam cum debeant Scholares aptos reddere ad ædificatoriè prædicandum, debent hi posse ab illis puniri, si ea perpetrent, quæ dictam ædificatoriè prædicationem impedire possunt; nam alioquin frustra id illis mandaretur, si rebelles cogere non possent; frustra est enim illa iurisdicção, quæ vi coactiua caret; vnde illud præceptum contineret moralem impossibilitatem, & sic esset impertinens, quod non est dicendum. Nec in hoc possunt impediri à Correctoribus, nec ab alijs Superioribus, etiam maioribus, cum sit punctus Regulæ, super quam Prælati non habent facultatem. Possunt itaque Lectores Scholares immodestos, loquaces, &c. disciplinare non solum in scholis, sed etiam alibi, in refectorio scilicet, seu Capitulo, eisque iubere, vt culpas suas coram Communitate dicant, seu etiam quòd comedant panem, & aquam dumtaxat, quas penitentias non possunt Superiores illi condonare absque consensu Lectorum, vt dixi tom. 2. Relig. q. 1. cap. 8. num. 17.

5. Noto 5. quòd congruenter etiam in Collegijs Regularium deputantur studiorum Regentes ad modum Rectorum Vniuersitatum secularium, ad quos Regentes deferuntur causæ omnes ad studium pertinentes, & eorum determinationi statuitur. Hic etiam Regens potest Scholares, ac etiam Lectores circa studium delinquentes punire; & est rationi valde consonum, ne omnia circa studium occurrentia ad Superiorem deferantur. Sed de hoc infra littera R. cap. 4. vide Contzen 4. politicorum, cap. 14. §. 7.

Contzen.

CAP. II.

De forma dandi licentiam Religioso, vt legatione fungatur.

PATER N. &c. Tibi, &c.
 Etsi sub iugi meditationis studio, imperturbataque vitæ secessu Altissimo famulantes Religiosos, secularibus negotijs, iuxta Apostolum implicari dedecet, ne aliqua mundialis curæ occasione præpediti, ab eius quam semel aggressi sunt, sanctitatis fastigio deprimantur; ea tamen, quæ pietatem, ebaritatemque redolent, quæque ad maxima humano genere concilianda bona, ac non me-

diocæ Religioni decus, & ornamentum conquirendum accommodata noscuntur, non remisse, ac fractè, sed propensius, ex iniuncti pastoralis officij debito, illis sunt concedenda, eadem hæc Apostolo verbis illis suadente, Tu verò sectare pietatem, & charitatem. Quo quidem in genere cum præclarum, atque honorificum Legatorum munus habeatur, dissonum profectò, aut alienum à sacro Instituto nequaquam censendum, si ad res grauissimas in populis pertractandas, si ad legationes apud Principes, ac Magnates obeundas assumantur viri religiosi. Cum enim Legati partes sint, lectu, missuque publico, publicum negotium, non militari manu, sed ingenij viribus exantlare sacri porro viri, quibus hæc animi non desunt ornamenta, minime prohibendi, quin tam graui, ac pio, tamque honesto munere perfungantur. Quare cum ex tuis, quas nuper dedisti, literis cognouerimus, Serenissimo Duci N. in optatis esse, ad Christianissimum Gallia Regem pro publicis, grauissimisque negotijs, Legatum te destinare, nec munus hoc absque nostra licentia, & facultate subire, & exequi valeas obnoxè, humiliterque rogasti, vt eandem tibi facultatem impertiri dignaremur. Nos attendentes, non exiguum legationem istam, cum Reipublicæ, tum Religioni commodum, dignitatemque conferre, eam quam petis, facultatem harum seruit, ac vi libentius elargimur. Illud seruiò monentes, vt in eiusmodi munere exequendo, prudentiam, modestiam, ac fidelitatem, ut Religiosum decet, exhibeas, ne dum proximo vtilitatem parare speras, exitium inferas, & quam de tuis meritis apud Serenissimum Ducem existimationem concitasti, scdissimo nomine deturpes, ac debonestes. Dominus te benedicat. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd tom. 2. Relig. q. 1. cap. 3. num. 7. probaui, quòd Religiosi poterant esse legati ad quoscunque Principes, Reges, ac Imperatores. Tum quòd ille status dicit prærogatiuam, & eminentiam super statum secularium, cum sit perfectionis, & religionis, vnde nullus Principum dedignatur Religiosos Legatos recipere, quamuis priuati Religiosi sint, dedignantur tamen omnes personas priuatas seculares admittere. Tum quòd Religiosi, qui communiter ad hoc munus eliguntur, sunt literati, prudentes, ac modesti. Et in facto ibi duos ex nostris numeravi ex innumeris, qui hoc legationis munere functi fuerunt. Post quos etiam nunc placet de duabus alijs, in gratiam P. Trimarchi nostri, mentionem facere. Et primus sit P. F. Isidorus à Messana, qui eo tēpore, quo Dux Maquedè erat Siciliæ Prorex, intendebatque Ciuitatem Calatagironensem, propter prætentam rebellionem desolare, dictus P. Isidorus fuit missus Legatus à dicta Ciuitate ad dictum Proregem, qui ea prudentia, & maie-

& maiestate negotium gessit, ut placatus Prorex, abstinerit a declaratione rebellionis, & consequenter a desolatione dictae Ciuitatis. Pro quo beneficio dicta Ciuitas dedit pro fabricando in ea Conuentu diuersis vicibus scutorum decem millia, & se obligauit dare in perpetuum pro sustentatione Fratrum centum viginti uncias illius regionis, quae ferè attingunt summam scutorum aureorum ducentum quadraginta. Sed mea sententia debebat erigi statua dicto Patri in monumentum sempiternum talis, & tanti beneficii. Hæc mihi retulit P. Trimarchi noster, qui addidit, quod tãto fuit captus amore dictus Prorex de Maqueda erga dictum P. Isidorum, quod, vacante Ecclesia Syracusana, pro Episcopo illius nominauit apud Regem Catholicum dictum P. Isidorum. Eandemque nominationem, & pro Episcopatu Syracusano, & pro Archiepiscopatu Messanenſi in personam eiusdem Patris fecit Comes Caſtri, nunc Comes de Lemos, quando in eadem Insula fuit Prorex. At his non immorabatur amantissimum illud erga suam Religionem Isidori pectus, malens cum Hieronymo epistol. 99. ad Afellam *sabis in ea implere ventrem, quàm extra illam Astagenem ructare, & de comeso accipensere gloriari.* Secundus sit P. F. Franciscus à Sancto Doroteho. Is decem, & septem legationibus sanctus est ad diuersos mundi Potentatus. Et testatus est mihi idem P. Trimarchi authenticas se literas Matriri super his vidisse anno 1633. & constat ex literis datis ex Turriximonia die 30. Decembris 1633. ubique impressis ab iplo Doroteho ad Comitem de Oliuarez.

2. Noro 2. quòd Legatus is est, quicumque ab alio ad alium missus est, pro aliquo negotio tractando. Colligitur ex cap. *Presbyterum*, d. 50. Is ante omnia debet esse timens Deum, veridicus, & minime auarus, ut colligitur ex cap. 18. Exod. mittentis amicus, fidelis, ut sic eius negotium fideliter gerat; illi, ad quem mittitur, amicus, vel saltem non odiosus, quia dum is, qui displicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora prouocatur, ut dicitur in cap. *In grauibus*, 3. q. 7. & talis debet esse, qualem eum dipingit Villadiego in tract. de Legatis, q. 2. ut scilicet sit is, cuius ingressus pacificus, molestus exitus, cuius sermo edificatio, cuius vita iusta, cuius presentia grata, cuius memoria in benedictione, qui se amabilem præbeat, non verbo, sed opere, reuerendum se exhibeat, sed actu, non factu; qui humilem eum humilibus, & innocentem eum innocentibus, & durum eum duris, oblata occasione, præbere se possit. Sit doctus, ac eruditus, ut in promptu possit respondere sensatè, ac resolutè: sit persona grauis, & qualificata, ut sit magis charus, & magis æstimetur ab illo, ad quem mittitur; sit eloquens, ut bene possit, & absque diffultate suos conceptus exprimere. Quare etiam latinè Orator dicitur; vnde Cicero de senect. *Legati*, ait, *verbis appositè collocatis, ac dulcedine, & ut ita dicam, orationis harmonia, animorum durities frangitur, ira mitigatur, odia paulatim deponuntur, clementia persuadetur, voluntates resistensium expugnantur.* Vnde Hieronymus Epistol. lib. 1. epistol. 16, 23. & 61. apud Paschaliu c. 15.

Rideo, inquit, *Legatum*, qui patrono egeat. Sit prudens, ut sciat tacenda tacere, loquenda eloqui, pro temporum, & occasionum varietate. De hac prudentia ait Bragaccia lib. 1. de Legat. cap. 4. Hæc autem prudentia experientia acquiritur; Vnde Dionys. Halic. antiquit. Rom. lib. 10. atebat, *Nec aliunde melius consilia petuntur, quàm in futurum profint, quàm à præteritarum rerum exemplis.* Sit ante omnia modestus in verbis, gestu, & incessu. Pro quo puncto vide Bragacciam de legatis, lib. 1. cap. 11. Et de qualitatibus legatorum diffusè tractat Carolus Paschalius in suo libro de legatis, cap. 15. 16. 17. Præcipuè tamen debet legatus esse fidelis, ut possit in illo quietescere, qui mittit illum. Vnde Salomon Prouerb. 25. ait, *Sicut frigus niuis in die messis, sic legatus fidelis ei, qui misit illum, animam ipsius requiescere facit,* Elegans sanè comparatio. Sicut enim potius nunc refrigeratus ætatis tempore, iuxta communem vsum loquendi, animam ardenti corpori restituit, ita anxiam, & turbulentam prænegotijs animam mittentis legatum quietam, & pacificam absque vlla dubietate reddit eiuldem legati cognita fidelitas. De hac fidelitate agit Bragaccia lib. 6. de leg. cap. 1. Marquez in suo gubern. christ. lib. 2. cap. 34.

3. Noro 3. quòd persona legati est sacrosancta, & inuiolabilis, & qui illam tangit, mittentem tangit, & qui illi iniuriam infert, mittenti infert, ita iure gentium disponente, ut habetur in cap. *Ius gentium*, d. 1. & in cap. *Si quis* d. 94. excommunicantur qui legatum violauerint. Et de hac legatorum immunitate tractant P. Greg. de repub. lib. 11. cap. 16. à num. 4. Alex. ab Alex. lib. 5. cap. 3. vbi multa congerit Tiraquell. Frachetta in suo seminario, discursu 43. ferè in princ. Paschalius de legatis, cap. 25. Germonius de legatis, lib. 3. cap. 2. num. 7. & 8. Ammiratus in lib. 15. Taciti, cap. 4. nu. 4. Chauassius de vera prud. lib. 4. cap. 6. §. 3. Bragaccia de legatis, lib. 1. cap. 1. ver. *Dando quinci.* Ratio huius inuiolabilitatis est, tum necessitas communicationis, qua indigent omnes nationes, quæ communicatio non adimpletur, nisi per legatos. Tum quod, ut ait Plato 5. de legib. *Cum peregrinus sis (Legatus) desertus ab amicis, & affinibus, dignus est apud homines, & Deos, qui à quacunque vexatione redimatur.*

4. Sed hic quæres, an si Legatus iniuriet illum, ad quem missus est, possit hic, absque offensa eum mittentis, dictum Legatum reiniuriare?

5. Respondetur, posse. Tum quia tunc non induit ampliùs personam Legati, cum id non habeat in mandatis ab eo, qui misit illum, ut supponitur, sed personam priuatam; vnde qui illum offendit offensus, non censetur offendere mittentem, neque Legatum illius, sed personam priuatam, quæ priùs legatione fungebatur, quare mittens non potest iuste conqueri, immo potius debet vindiictam probare, & adhuc abutentem legatione punire, ut ait P. Greg. de repub. lib. 11. cap. 16. nu. 6. Tum quia Legatorum inuiolabilitas à iure gentium pendet; quod tamen ius gentium etiam præcipit, ut Legati munus suum modestè, & absque iniuria exequantur; ad hoc enlm, ut lex sit iusta, debet

Bragaccia
D. Halic.

Paschal.

Marquez

P. Greg.
Ab Alex.
Tiraq.
Frachetta.
Paschal.
Germon.
Ammira
Chauass.
Bragaccia

P. Greg.

Sanctus

regio

D. Hieron.

Villadiego

Cicero

D. Hieron

debet omnes equaliter afficere. Legatus ergo, qui iniuria afficit illum, ad quem missus est, ius gentium violat; unde non potest iure gentium deinde se tueri, nec ius gentium illi potest suffragari; nam frustra legis auxilium implorat, qui legem offendit. Quod enim ius gentium non protegat Legatos, ut ipsi legationis munimine alios iniuria afficiant, docet Paschalius de legatis, cap. 27. in princip. P. Greg. de repub. lib. 11. cap. 16. num. 6. Germonius de Legatis, lib. 2. cap. 4. vers. *Hæc, & alia*. Tum quia qui iniuriatus reiniuriat, neminem lædit, sed iniuriam repellit; at vim vi repellere licitum esse, natura ipsa dicitur. Tum quia si Legatus manus inferat illi, ad quem missus est, nemo dubitat, quod possit eundem repercutere, & cum moderamine inculpatæ tutelæ etiam occidere; quare ergo non licebit iniuriantem iniurijs petere? minoris ne forte estimationis est apud viros honoratos iniuriæ affectio, quam corporis percussio? Tum quia si Legatus vocaret hæreticum illum, ad quem missus est, hic, si esset catholicus non posset, salua catholicorum lege, id dissimulare, sed teneretur ei respondere saltem, Mentiris. At hoc est illum iniuria afficere. Ergo sicut potest, immo debet in hoc casu percutientem repercutere, ita saltem poterit in alijs minoribus casibus reiniuriare. Maior huius syllogismi est Ruffini apud Pegnam 1. par. directorij, com. 26. vers. *Et quia; ubi sic habet. Est quidem gloriosum Christi exemplo iniurias tolerare, vnam tamen notam hæreseos, qui fert, vel dissimulat, non est Christianus*. Tum quia Salom. Prou. 26. ait. *Responde Fulto iuxta sultitiam suam, ne sibi sapiens esse videatur*. Quem locum explicans Cyprian. in libro de singularit. cleric. ait. *Responde insipienti contra ipsius insipientiam, ut non videatur sibi sapiens esse: id est, aduersus insipientem correctionibus, & animaduersionibus, immo etiam virga vtere, ne impunitas illum deteriore reddat, ut explicat Salazar Pron. cap. 26. vers. 4. & 5. fine*. Tum quia Procopius de bello Goth. lib. 1. ait. *Magna quadam, & inclita Oratorum dignitas est, & apud omnes mortales alioquin honorabilis, sed tandem id in se muneris retinet, quoad ipsi suæ legationis officium seruant; Nam hominem occidere, qui legatione fungatur, tunc quidem, & iure pro humanis legibus licet cum Regem videbitur contumelia affectis*. Atque ita docent Carolus Paschalius de Legatis, cap. 27. vers. finem. Germon. de Leg. lib. 2. cap. 4. vers. *Hæc, & alia*, vers. finem; & lib. 3. cap. 2. num. 7. P. Greg. de repub. lib. 11. cap. 16. num. 6. Frachetta in suo Seminario discursu 43. vers. *Mà non è men degno*. Braggaccia de Legat. lib. 5. cap. 11. pag. mihi 515. Canonherius quaest. In Tacitum, lib. 2. de Legatis, pag. mihi 283. vers. *Seruanda Legato*. Innuant Marquez in suo guber. christ. lib. 2. c. 34. in princip. Chauassius de perfecta prud. lib. 4. cap. 6. § 3. Neque his obstat dictum Liuij lib. 2. cap. 4. fine, ubi ait. *De Legatis paululum addubitatum est, & quamquam visi sunt commissis, ut hostium loco essent, ius tamen gentium valuit*. Unde colligitur, quod Legatos delinquentes Romani non punierunt. Respondetur enim, Romanos noluisse eo temporis dictos Legatos punire, non quod iure non possent, sed quia,

vel eos magnanimiter spernendos esse iudicauerunt, vel quia cum illis clementia vti voluerunt, ut respondet Frachetta loc. cit. in fine; seu id fecerunt pro sua modestia, & ad aliarum gentium gratiam aucupandam, ut ait Godeleuius ad dictum locum Liuij; nam alias, ait dictus Godel. Romani coeperunt Legatos Annibalis euntes ad Regem Macedonicum, ut narrat Liuius lib. 3. decad. 3.

6. Consultit tamen P. Greg. lib. 11. de repub. cap. 6. num. 9. quod forte melius esset, si Princeps iniuriatus simularet iniuriam, & illam ascriberet mittenti Legatum, vel si peteret vindictam ab illo, qui Legatum misit, vel etiam si rideret Legati iniuriam, & illum excedere iuberet; quod intelligo, modò iniuria esset particularis, non vniuersalis in totum populum, aut communitatem; nam tunc, ut hic infra probabo, eam dissimulare non potest Princeps. Subdit verò P. Greg. *Posunt, & iure, ni fallor, Legatos iniuria afficientes præter mandata retinere Principes, ut interim expectent à mittentibus responsum, num talia fieri, aut dici, qua facta, dicta sunt, mandauerint; quòd si mittentibus raturum habeant, liberos relinquere; sin minus punire ipsi possint, quia tunc non ut Legati, sed ut priuati, & delinquentes, per iurisdictionem loci, in quo delinquent, compri possunt. Immo si non probentur à suis possunt, ut hostes iure necari*.

7. Unde collige, quod si Legatus iniuriat illum, ad quem missus est, de mandato illius, qui misit illum, tunc offensus non potest licite reiniuriare Legatum, qui solum merus executor fuit, sed debet vindictam sumere de mittente. Duæ tamen adhuc requiruntur conditiones in Legato habente talem commissionem ad hoc, ut licite possit euadere poenam, & vitare furorẽ illius, ad quem missus est. 1. ut protestetur, se id dicere omnino de mandato mittentis illum. 2. ut id faciat lenissimis, & modestissimis verbis, & suauissimè, quantum fieri potest. Atque ita Germonius de Legatis, lib. 2. cap. 5. num. 10. & cap. 6. nu. 20. Hoc tamen adhuc periculosum est Legato, si agendum sit cum Principe cholericò. Sed quid, si Legatus iniuriat non solum illum, ad quem missus est, sed totam ipsius communitatem, V. G. si missus ad Ducem aliquem Corsicæ, dicat, non est nouum, Corsos gentem esse barbaram, proditoricam, ingratham; seu etiam ad aliquem Religiosum missus dicat, Religiosum esse ingratham? liberum ne erit Duci illi Legatum reiniuriare, uel dimittere, ut hucusque dictum est, an uerò tenebitur iniuriam repellere? Ego in hoc puncto puto, quod tenebitur in conscientia dictus Dux, seu Religiosus iniuriam repellere. Constat, quia tunc iniuria facta est communitati, quæ sine offensa Dei tolerari non potest, cum hoc etiam redundet in offensam Dei, iuxta doctrinam D. Thomæ quod lib. 5. art. 26. & expressius 2. 2. q. 108. art. 1. ad 2. ubi ait, *Dicendum, quod mali tolerantur à bonis in hoc, quod ab eis proprias iniurias patienter sustinent, secundum quod oportet, non autem tolerant eos, ut sustineant iniurias Dei, & proximorum; dicit enim Chrysost. hom. 5. in Matth. op. imperf. In proprijs iniurijs esse quempian patientem, laudabile est, iniurias autem Dei dissimulare, nimis est impium*. Et ad 4. ait, *Dicendum, quod iniuria,*

Godeleuij

P. Gregor.

Ruffinus

D. Cyprii.

Salazar.
Procopius.Paschali.
Germoni.Frachetta.
Bragaccia

Canonher.

Marquez.
Chauassius
Liuius.

Germoni.

D. Thomæ

iniuria, quæ inferitur personæ alicui, quandoque redundat in Deum, & in Ecclesiam, & tunc debet aliquis propriam iniuriam ulcisci, sicut patet de Hælia, qui fecit ignem descendere super eos, qui venturans ad ipsam capiendum, ut legitur 4. Regum 1. Et similiter Eliseus maledixit pueris eum irridensibus 4. Regum 2. In quantum verò iniuria in aliquem illata, ad eius personam pertinet, debet eam tolerare patienter, si expediat. Et opusc. 19. contra impugn. Relig. cap. 14. probat, quòd Apostolici viri maledicentibus resistere possunt, eosque repellere, non amore priuatæ gloriæ, sed communis utilitatis. Sed si quis publicè dicat, quòd aliqua communitas Religiosorum est Ingrata V. G. id redundat in maximam iniuriam Dei, cuius obsequijs illa communitas est specialiter mancipata, quasi Deus toleret sibi feruiri à personis ingratis notatis; eo modo, quo iniuria fieret Principi, de quo diceretur, quòd toleraret in sua aula seruos scelestos. Et Tostatus q. 2. in cap. 42. Genes. ait, Si autem iniuria facta sit alicui communitati non debet aliquo modo remitti sine congrua satisfactione, & punitione. Idemque censet, si iniuria facta sit personæ alicui communi. Ex quibus concludo, quòd iniuriæ factæ alicui communitati à quacumque persona factæ sint, tolerari non debent; nisi fortè prudentia tolerare suaderet ad tempus in aliquo casu speciali.

CAP. III.

De forma dandi alicui licentiam libros imprimendi.

FRATER N. Ordinis N. Generalis
 R. P. F. N. salutem. In quâdam militantis Ecclesiæ curam, sollicitudinemque, meritis licet imparibus, euocati sedulo inuigilare tenemur, ut quos in Domino filios quotidianis oneribus, doloribusque in vitam celestem parit mater Religio, editosque non desinit tenerioris scientiæ lacte reficere, ablatæ autem solidioris doctrinæ cibo enutrit; cæteris quoque cum Religionis, tum Ecclesiæ alumnis conquistæ scientiæ communicatione, verbo, vel scripto nunquam non prosint. Sapientia enim abscondita, & thesaurus inuisus: quæ utilitas in vtrisque verè, grauitè dixit Sapiens. Quod quidem si à nobis parui penderetur, muneri nostro deesse videremur, & scientiæ donum per sterilitatem euertentes Religiosi, vel infœcundæ arbores cultori suo fructum denegantes, è vita mererentur excidi. Quamobrem cum ex literis tuis, quas nuper misisti, nobis innotuerit, maximo te ingenio, studioque in sacram Genesim commentaria pepersisse, quæ lucem publicam aspiciere exoptas, obnixè que rogaueris, ut nostræ tibi pro eisdem prælo subuincendis, licentiam, ac facultatem impertiri dignauerimur. Nos atquædenses, eum, qui Dei

beneficio reuè aliquid fecerit, cæteris quoque iuxta D. Basilij sententiam, notum facere debere: Miserrimumque esse habenti à Deo gratiam intellectus posteris suis, id est, studiosis, nihil scriptum dimittere: præactam tibi licentiam, ac facultatem harum serie concedimus, & elargimur; modò tamen duo ex Ordine nostro Theologi, à P. F. N. huius Præuincie Præuinciali deligendi hac, quæ in sacram Genesim scripto persecutus es, accurate admodum viderint, & perlegerint, atque ad maiorem Deo gloriam, Religioni decus, proximoque utilitatem cõquirendam opportuna existimauerint. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd antequam libri edantur, tres requiruntur licentiæ. 1. enim requiritur Superioris religionis licentia. Et hoc puto, ne aliquid sordidi, inordinati, & obscuri in illis contineatur, quod possit librum, & Religionem simul deturpare, obscurare, & denigrare; sunt enim tam acuti huius ætatis librorum feracissimæ critici, ut libros librare non sint contenti, sed eos velint cribrare, & recibrare accuratè non solum, sed & immisericorditer; nam plurima in libris nitentia licet reperiant, maculis tamen quibusdam, quas aut iniuria fudit, aut humana parùm cauit natura, offenduntur, hasque memoriæ diligenter mandant, ut postea in compitis, & triujs cunctis propalent. Miserrima gens, quæ putat, ex aliorum quilquilijs nitorem sibi comparari. 2. requiruntur licentiæ Inquisitorum, &c. Et hoc puto, ne impia sub dulci melle venena lateant, impura enim lectio maximum est vtriorum irritamentum, & ad corumpendos animos potentissimè valet; vnde meritò acutissimis Theologis, ijsque perspicacissimis probandi, antequam edantur, libri traduntur, qui in hoc munere tenentur esse exquisitissimi, ne, si errores irrepant, prohibeantur, cum auctorum damno, & vituperio, ac infani, & imperiti vulgi detrimento, quod fugientes, & prohibitos libros vndequaque venatur, quasi in illis sapientiæ absconditi thesauri recludantur, & in concessis vulgaris solum disciplina contineatur. Plebs curiosorum fanatica, quæ in puluere aurum quærit, ac si sancta mater Ecclesiæ Catholica, simulque pia, quando in aliquo scriptore errores irrepserunt, si doctrina allas sit futura utilibus Christiano populo, erroribus refecatis, libros non concederet. Secularis tertio polita libros sua examinat trutina, ne quod scilicet in ijs contra statum Reipublicæ dogma, quod populi constantiam eneeet, pacemque publicam turbet, doceatur; sicut enim cudentæ monetæ seueras leges fert, & tuetur, ita etiam de libris idem sibi statuendum, tuendumque esse opinatur; & meritò, nam plus est animos, quàm fidem commerciorum corrumpi. Et denique omnes eò tendunt, ut sicut non temerè quæuis esculenta citra delectum palato admittenda censemus, nisi antea simus per omnia certi de eorum salubritate, sic quoque, immo multò diligentius curandum est, ne quælibet quorumlibet nugæ quibuslibet legi permittantur. Pro libro rû impressione vide, quæ dico to. 2. Relig. q. 3. c. 9

CAP. IV.

De forma approbationis librorum.

Non mirabilis scientiæ gemma pulchrior videtur, si videatur, & gloriosior, si se in eius aspectu detineat mens hominum. Beatior quidem, feliciorque doctrinæ rosa pulcherima si in angusto memoria sinu collectum decus in libris ostendet, & quæ sibi decori, cæteris etiam sit voluptatis odorem spirans. Quid enim sui maximam præstet esse partem si aliorum obliuiscatur, nec scriptum quid posteritatis commodo transmittat vir doctus, ac sapiens? Haud sanè gratum se Deo putet, si quæ ab eo copiosè hausit ornamenta, per steriles, atque inopes actus euerat, nec in alios effundat, sibi soli non natus homo. Aud. ndum ergo, communeque peragendum negotium librorum partu non iniucundo, ne scitum illud inane videatur Habræorum Sapientis illustre pronuntiatum, Faciendi plures libros nullus est finis. Quam eximie, quam appositè publico studentem bono certimus libri huius auctorem R. adm. P. F. N. qui quicquid in nobis est, totum illud reipublicæ deberi intelligens, nec quicquam magnificentius, quam omnibus protulisse, post aliquot sæcundissimæ mentis labores in lucem elatos post unum & alterum moraliæ Theologiæ volumen posteris compactum tertium itidem inscriptum N. quod reliqua perficeret, nunc foras educit? Cui quidem librando, approbandoque, cum ego infra scriptus R. P. F. N. Ordinis N. Generalis, iussu, ac mandato, à R. adm. P. F. N. Provincia N. Provinciali delectus fuerim, in eo attentè perlecto, ac examinato nil à catholice fidei regula, bonisque moribus alienum spondeo me reperisse. Sacri quoniam Theologi partes, tam pie pro moribus, tam doctè pro veritate tueri conplexi, ut ad rerum moralium intelligentiam lumen afferat non exiguum. Flosculis etiam scholasticis tam varijs, ac mirificis, tamque singularibus, ac perpolitjs librum conspergit & quod mirabilius est, præcæditis quæstionibus ita leges attexit, atque inducit, ut multi licet laboris negotium sit libros scribere, tamque ob causam sacratissimo exuli, qui de ipso dominici pectoris fonte potauerat dictum sit ac sæpius reperitum, scribere, nil ampliùs tamen ad cumulatiſsimam ueri Scriptoris laudè hic exoptari posse uideatur. Quid styli persequar elegantiam, ac pulchritudinem? quid salubrium sententiarum pondus, ac uarietatem, quibus sic capie, detinet, at-

que delectat, ut illustre sideribus calum, depictum floribus pratium, concinnum figuris aulaum, illuminatum gemmis amicum eius dixeris lucubrationis? Mandare enim quæquam, aiebat Cicero, literis cogitationes suas, qui eas nec disponere, nec illustrare possit, nec delectatione aliqua allicere lectorem, hominis est in temperanter abutentis, & otio, & literis, Et Poeta canit.

Ut semper uarium plus micat artis opus.

*Nam quæcunque solent per se perpensa place
 Alterno potiùs vincula decore placent. (re,*

Doctrinæ accedit robur, ac fecunditas, ut quæ non de arcescentibus riuulis, sed de ipso rerum, grauiorumque scriptorum fonte sensim potata egregiam illam Tulliani pectoris vocem nõ ignorans, Tardi ingenij est riuulos confectari, fontes rerum non videre. Quod causæ fuisse dixerim, ut iamdiu conceptum factum citius edere non potuerit ad illud Hieronymi, Nec ad scribendum citò profilia; & leui ducaris insania, multo tempore discere, quod doceas. Quis eius in scribendo facilitatem breuitatemque, non dicam exprimere vlla ex parte, sed vel leuiter adumbrare se mone possit? ut si in cæteris paucos admodum sibi pares, eo in genere vix quemquam habeat superiorem. Tantam enim rebus obscurissimis lucem assert, ut legentium labor in eo solum sit positus, ab eo scilicet inuenta, ac disposita summa cum voluptate intueri. Quid absolutissimam exequar rerum tractationem? Ita namque se gerit, ut vix intantum aliquid, vel vllam consimilium studiorum segetem posteritati relinquat: difficultatibus siquidem omnibus penè exhaustis, vel non parum emollitis, ac mitigatis, præstantioris cuiusdam ingenij aciem, iudicijque demonstrat, ut maiorem pudoris, quam industria materiam sapientiæ studiosis transmittere iudicetur. Modestiam eius attexere superuacaneum. Prudenter enim, consultèque se gerit, suaque firmat assertiones, nec aduersariorum animos asperitate exulcerans, nec scommate petens; terretimè illum quorundam morem detestatus, qui non cum dogmate, sed dogmatis assertoribus confingentes, non aliter ac sepiæ atramentum vomunt, ut eos effugiant. Ingenij tamen simplicitatem, magnanimitatemque non possum quam maximè non mirari: A cognito errore, & qui in iam editis codicibus irrepserit, leuitatem haud putans discedere, simplicè lapsus confessionem astruendo, ingenuè fatetur, aliud putauit, deceptus sum; more scilicet magnorum mirorum, qui multa, nihilominus habentes

lucra, uel habitum, aliquid sibi detrabere non
 orbescunt. Fidelitatem denique, ingenium-
 que auctoris pudorem quid commemorem? ut
 si quos ad scripta firmanda Doctores uocet,
 inoffenso posse possint decurrere; & si quidquam
 ex alienę doctrine penę in sua opera depro-
 mat, ingenio sit nequaquam ingrato, uel im-
 pudenti, sed per quos profecerit ostendendo,
 an eris attenti cumulo creditoris nomen liben-
 tissimę profiteatur. Quę quidem omnia ani-
 mo reuoluens tam preclarum, atque egregium
 Scriptoris opus prelo committendum fore exi-
 timo, indubieque confiteor, ut copiosissimi
 nimirum scientię fructus ingenij felicitate
 pullulantes, ab omnibus colligantur; & quę
 spiritualibus angustijs capi non potest ampla
 supellex, in aperto orbis theatro perspecta, sa-
 pientum oculos pascat; ac probatissimi demum,
 testissimiq; auctoris labores, in quibus humana
 exultauit industria, ex arcana mentis custo-
 dia emergentes, in omnem posterorum memo-
 riam consecrentur. In quorum fidem, &c.
Datum &c. Frater N. &c.

Nota, quod ista forma cōprehēdit omnia fore
 motiua, propter quę libri placere solent; unde
 non est necesse in cuiusque libri approbatione,
 immo neque deceret aliquando eam ad ver-
 bum transcribere, sed poterit quilibet suum
 motiuum, alijs relictis decerpere, suoque In-
 genio, & libro approbando accommodare.

LITERA M.

CAP. I.

De forma instituendi magistrum. Cerebmoniarum.

R. N. &c. Super mirros Ecclesię
 constituti à Deo custodes religiosi-
 uiri, sic diuinę laudis officijs, riti-
 bus, ac cerebmonijs debēt esse intēti,
 ut celestes ueluti milites, instruitas cęli acies
 imitentur, & eboros, in quibus Dei Verbum se-
 quentibus, nil confusum apparet, uel incon-
 tinuum. Quod quidem si ab ijs detrectetur,
 offendam profectō, ne à prescriptis sacrorum
 rituum documentis resilientes à celesti tan-
 dem, ac pura, qua beari expectant, diuina-
 rum mentium harmonia prolabantur. Id enim
 & supremo illi cętus angelici Coryphę noui-
 mus contigisse, qui cum in lateribus aquilonis
 Regis magni ciuitate, ubi decies centena mil-
 lia Deum laudantes assistunt, nō stare, ut cęte-
 ri, sed impudentissimę sederē, sociamque Dei
 laudationem cerebmoniarum neglectu dispicere
 presumpisset, audire meruit. Quomodo ceci-
 disti de cęlo Lucifer, qui mauē orientaris &

Hanc auertere à militibus suis irrepairabilem
 iacturam satagentes Ecclesię Duces, ut inge-
 nitum corporibus, animisque torporem depel-
 lerent precipuas demādati muneris partes eas
 esse censuerunt, aptos nimirum, atque idoneos
 quouis tempore Cerebmoniarum preficere, à
 quorum nutu, ac imperio cęteri, tanquam
 multitudo celestis militię ab Archangelo
 Gabriele, pendentes, rectam psallendi ratio-
 nem, sacrarumque cerebmoniarum formulam
 ediscerent, ac feliciter exhaurirent. In eam-
 dem nos quoque cogitationem rapit sollicitu-
 do nostra erga res sacras, pro quibus potissi-
 mum tuendis pastoralis officij iugum humeris
 nostris impositum cogitamus, quibusque ne-
 glectis, uel ipsum Religionis uocabulum negli-
 gi necesse est, ac pœnitens euanescere. Quamo-
 brem cum te supradictum in diuini cultus mi-
 nisterijs, pijsque ritibus, ac cerebmonijs lon-
 ge uersatissimum, scientia itidem, honestis que
 moribus, ac modestia presertim commendabi-
 lem esse sciamus, te proinde, Conuentus nostrę
 N. Cerebmoniarum, & sacrorum rituum ueluti
 moderatorem, ac ducent, harum serie, ac uel
 feligimus, & destinamus. Vniuersis, & sin-
 gulis eiusdem Conuentus Patribus, ac Reli-
 giosis precipientes, ut tibi uni, quod ad rem di-
 uinam, officium, ac reliquas omnes, tam Ec-
 clesię, quam Cœnobij generales, & peculia-
 res, cum publicas, tum priuatas, ac domesti-
 cas cerebmoniarum, siue rituum exercitatio-
 nes, promptę ad nutum, alacriterque pareant,
 obtemperent, ac obsequantur. Eiusmodi au-
 tem munus, ut vigilantius, expeditiusque obi-
 ue valeas, ab omnibus etiam, quę in eo exe-
 quendo exturbare ullatenus possint, earum dē
 nostrarum serie prorsus eximimus, ac liberam.
 Socium quoque tibi iungentes P. N. qui uices
 tuas, si res exegerit, obire, nec alias, quā à se
 probatas fūctiones edocere teneatur. Illud ve-
 rō monemus in primis, quin & districte præ-
 cipimus, ut semel saltem quolibet mense, in
 Ecclesiã, uel aliò, statã die Religiosis omni-
 bus conuocatis Breuiarij, missalisque Romani,
 nec non Ritualis nostri formulas, & rubricas
 per te explicatas, in praxim cures ab ali-
 quibus deducendas. Ac præterea ut S. Pa-
 tris Institutoris cerebmonialia monumenta,
 diuino quodam edita artificio obsolescant,
 eadem ipsa, quo ad fieri poterit, tam in Ecce-
 sia, quam in cœnaculo, atque alibi obseruan-
 da, & in prædictis cerebmoniarum conuoca-
 tionibus enucleanda esse, pariter iubemus.
 Porro si quidquam in ijs à Breuiarij, Missalis-
 que Romani regulis, ac notis discrepare, uel
 ipsis minus congruere animaduertis, illud
 uel apta, ac opportuna conciliare expositione,

vel modesto saltem, & quod venerationem
preferat, silentio studebis inuolare. Hæc tibi
ædemum concediti officij summa, dilecte Fili,
ut ipsi videlicet sculo intendas, & totis in-
cumbas studijs, ac viribus, nec quidquam
minutū esse scias, quod Dei causa suscipitur.
In te uno nititur religiosi cultus observatio,
quam si per iteriles, ac inanes actus eueriti
contingat tibi vni putes tribuendum. Exere
igitur vires, & cura, ut Ecclesiastica officia
religiosè persoluantur. Ita enim fiet, ut ad
altiora perfectionis culmina subleuari se si-
nant caremonijs instructi Religiosi, & copijs
omnibus vitæ necessarijs, ut olim Maiores
nostri, a liberalissima Dei manu cumulari me-
reantur. In quorum fidem, &c. Datum, &c.

1. Noto 1. quòd vsus caremoniarum præce-
ptus est nobis in scriptura pluribus locis Deu-
teron. 26. vers. 17. Dominum elegisti hodie, ut sit
sibi Deus, & ambulet in vijs eius, & custodias cæ-
remonias illius, & mandata, atque iudicia, & obei-
dias eius imperio. Et Leuitici 5. vers. 15. anima
si prauaricans caremonias peccauerit, offerat &c.
Et Leuitici liber totus est in præceptis cæremo-
nialibus. Est autem caremonia secundum Abu-
lensem q. 6. ad finem in cap. 27. Exodi specia-
lis, & externus ritus colendi Deum, in quo
cultu considerari possunt, & ipse actus colen-
di, qui debet esse humilis, grauis, modestus,
& ipsi colentes, qui debent esse ad cultum Dei
specialiter instituti per consecrationem legi-
timam, & singulari conuersatione, ac in ha-
bitu, &c. à secularibus distincti, & instrumen-
ta dicti cultus, ut vasa, vestes, &c. vt ex D.
Thoma 1. 2. q. 102. docet Carthusianus in Le-
uit. a. 1. Porro propter tria caremonia insti-
tuta sunt. 1. ad excitandam fidelium deuotio-
nem erga sacra mysteria. 2. ad illorum instru-
ctionem, quia solent simplices erudiri per si-
gna sensibilia, & rudiorum mens sic eleuari
ad sublimiora præcipienda, vnde dum sole-
nes illos ritus intuentur, vel erudiuntur, vel
saltem extimulantur ad inquirendum quid per
illos significetur. 3. ad adumbrandam Eccle-
siam triumphantem, vnde per illa, quæ in ce-
lebratione missarum, & officiorum geruntur,
monemur ad perennem illam solemnitatem as-
pirare. Ita Marchantius in virga Aaronis lect.
18. Adde vt essent ornamentum Ecclesiæ vt as-
serit Marius in cap. 4. Deuteronom. Ad illa
verba quæ est enim alia gens &c. Videri potest
D. Thomas 1. 2. q. 102. & 103. Hofius in 9. &
10. præcep. decal. à cap. 86. Lorinus præfat. in
leuit. cap. 7 & Trid. sess. 22. de sacrific. missæ
cap. 5. Dereytoles noster in cap. 1. Zachariæ
vers. 6. q. 2. num. 5. & 6.

2. Noto 2. quòd in qualibet bene ordinata
Republica tria debent esse genera præceptorū,
moralium nimirum, iudicialium, & cæremo-
nialium, sic Deus in Republica iudeorum, ab
ipso instituta, hæc præcepta instituit, vt constat
ex multis locis Deuteronom. præsertim cap. 4.
vbi ait. Quæ est enim alia gens sic inclita, vt ha-
beat caremonias, insaque iudicia, et vniuersâ legē.
Custodia autem horum præceptorum superio-

ribus Reipublicæ demandatur, & hoc ad ipsius
Reipublicæ perfectionem, necessitatem, & de-
corem pertinet, vt D. Thomas probat 2. 2. q. 183.
a. 2. Quia autem hæc præcepta diuersas actio-
nes dicunt, quæ per vnum totum hominem recte
adimpleri non possunt. Ideo oportet, vt ad di-
uersas actiones diuersi homines deputentur, vt
probat D. Tho. loc. cit. Et sic Christus in chris-
tiana Republica, vt ait Apostolus ad Ephesios
4. dedit quosdā quidē Apostolos, quosdā autē prophē-
tas, alios vero Euangelistas, alios autem Pastores,
& Doctores. Sic in rebus publicis secularibus ha-
betur summus omnium moderator. Iudices mi-
nistrantes iustitiam, & alij dirigentes ea, quæ
ad Reipublicæ pulchritudinem, & decorem fa-
ciunt. Sic etiam in quibuscunque particularibus
Ecclesijs, quæ etiam parue Reipublicæ sunt, ha-
betur summus moderator Episcopus, Vicarius,
seu alij Iudices causarum, & magistri caremo-
niarum dirigentes ea, quæ ad exteriorē cultū
Dei pertinent. Cum ergo noster legislator imi-
tatione Dei illa tria præceptorum genera insti-
tuerit in sua religione, nimirum Regulam, in qua
moralia præcepta continentur, Correctorium,
in quo iudicialia, & Cæremionale, in quo cære-
monialia, quod nullus legislatorum fecit, quod
sciam, consequenter merito vocatur religio no-
stra inclita, magna, insignis, & super omnes
perfecta, vt probò diffuse disp. 1. Proemiali co-
mentar. in regul. minim. cap. 3. complectens to-
tius religionis perfectionem, vt canit Ecclesiā
in responsorijs B. P. Quæ quidem præcepta cum
per vnum hominem recte exerceri nō possint,
ideo oportet, vt cura saltem caremoniarum ali-
cui Patri particulari tradatur, relicta cura alio-
rum superioribus ordinarijs. Quod mihi videri
sine difficultate in ordine nostro, eo enim
ipso quòd caremonias instituit, videtur etiam
demandasse curam illarum alicui fratri parti-
culari, qui illas dirigeret, doceret, explicaret,
prædicaret, est enim vsus caremoniarum per-
difficilis, cum ad minutissima descendat, vnde
diligenti direttore indiget eius praxis. Nec po-
test superior his vacare, cum multis alijs curis
distrahatur. Vnde in religione nostra in Con-
uentibus principalioribus semper adfuit dictus
magister caremoniarum, qui quidem in Hispa-
nia vocatur magister Chori. In Italia verò ma-
gister caremoniarum. Et cum dictus magister
multum conferat ad diuinum cultum augendū,
ad adiuuandum studium religiosorum circa di-
uina officia, & ad excitandam populū deuotio-
nem, decet illum in omnibus Ecclesijs præcipuè
collegiatis, & regularibus principalibus insti-
tuere, qui sit vir probus, in dignitate sacerdo-
tali constitutus, bonis moribus ornatus, alios gra-
uitate, doctrina, prudentia, & decore præcel-
lens, in Ecclesiasticis ministerijs sufficienter
instructus, sacrorumque rituum, ac cæremo-
niarum studiosus.

3. Noto 3. quòd de magistro caremoniarum
tractant Cæremionale Episcoporum lib. 1. cap.
5. Castaldus in praxi cærem. Sect. 1. per to-
tam, Cærem. cleric. minorum cap. 1. Eius
officium est cuncta munera Ecclesiastica pro-
ficere, & prouidere præsertim in diebus so-
lemnioribus, vt tempore scilicet, & loco om-
nia sine in Ecclesia rectè disposita. Item in vi-
gilia cuiusque diei festi solemnioris debet affi-

D. Thomas

Marchan-
tius.

Marius.

Hofius &
Lorinus.

Dereytoles

D. Thomas

gère tabellâ, in quâ ministri officia illius diei completuri designentur omnes, eosque de particularibus cæremonijs illius diei instruere, sacrissimæque monere, vt præpararet, quæ in particulari dictis diebus sunt præparanda. Attendereque etiam debet diligenter, an omnes, deuote, & grauiter, ac humiliter edoctas cæremonias seruent, negligentes, illius muneris est, charitatiuè monere, vt diligentiores sint, & per hoc necesse est, vt superiores mandent, vt illi omnes simpliciter pareant, & absque repugnantia, aut disputatione faciant, quæ ab illo mandantur. Quod si ipse in aliquo defecerit à superiore dumtaxat moneatur, seu à Patribus senioribus, & grauibus ad hoc, vt confusio vitetur.

4. Noto 4. quod nuper in dubium versum est, an Cæremoniale nostrum fuerit à B. P. immediatè compositum, an verò solùm de illius iussione, & ab ipso approbatum. Ego puto, quod fuerit ab ipso immediatè compositum, & probat mihi euidenter titulus dicti cæremonialis, qui talis est. *Cæremonie obseruantissimi Ordinis fratrum minimorum à Beatissimo Francisco de Paula prædicti ordinis præcipuo institutore diuino quodam artificio editæ*. Qui titulus est antiquissimus, habeo enim cæremoniale impressum Parisijs anno 1528. in quo talis titulus habetur, & fuit semper hic titulus, dicto cæremoniali præpositus in omnibus impressionibus, quæ de illo sunt factæ ab illo tempore, idest anno 21. post mortem B. P. vsque ad præsentem diem, & dictum cæremoniale semper fuit positum inter opera B. P. & semper fuit ab illo vsque ad hæc tempora dictus B. P. præfati cæremonialis existimatus absq; vlla hæsitacione auctor, quod etiam sentit P. Passarel. in Indice regulæ, & constitutionum verbo, *cæremonie P. nostri S. Francisci obseruandæ*.

5. Verum quidem est, quod in capitulo generali Turon. num. 46. & in Tolosano num. 28. & Romano 2. num. 17. idest 2. 3. & 4. religionis dicitur quod dictum nostrum cæremoniale fuit factum tempore B. P. & decernitur in dictis Capitulis, quod dictum cæremoniale seruetur, & legatur quousque in proximo generali capitulo de eo totaliter concludatur, ad hoc vt vnaqueque prouincia possit se in eo conformare. In quinto verò capitulo generali, quod fuit celebratum Parisijs n. 19. & in 6. quod fuit celebratum Romæ pro tertia vice num. 26. deliberatum est, quod omnes prouinciæ se in eo conforment, cum enim in prædictis capitulis. 2. 3. & 4. reiecta fuisset decisio difficultatis, an Cæremoniale à B. P. compositum esset ubiq; seruandum propter multas, & varias difficultates, quæ ex eius obseruantia resultare videbantur ob regionum varietatem, in quintum capitulum generale proximum, quod deinde fuit celebratum Parisijs, hoc capitulum nu. 19. præcepit, vt dictum Cæremoniale ab omnibus vbiq; seruetur his verbis. *Præcipientes omnibus, & singulis nostræ religionis fratribus, quod in cæremonijs obseruatione se studeant conformare, quod decretum fuit confirmatum deinde in c. sequenti Romæ 3. celebrato nu. 26. sub iisdem verbis, addito solùm, quod ad illius obseruantiam tenerentur omnes fratres, cuiuscunq; gradus, conditionis, & status fuerint, quod ad vnguè*

fuit obseruatum vsq; ad annum 1574. Cum enim per illa tempora fuisset reformatum Breuiariũ Romanum, religio nostra, quæ nec latum vnguè discedere profitetur à ritibus Romanæ Ecclesiæ iuxta legislatoris præceptum in cap. 4. regulæ n. 12. congregata in cap. generali Genuen. 4. n. 32 statuendo mandauit, quod omnes se conformarent in persoluendis horis canonicis, & celebratione missarum Breuiario reformato ab Ecclesia, omisso nostro Cæremoniali in his, quæ illi sunt positiuè contraria, idest in his, in quibus Cæremoniale Romanum aliquid fieri mandat, vel non fieri prohibet, non autem in his, quæ sunt solùm illi cõtraria negatiuè, idest, in quibus Cæremoniale Romanum concedit aliquid ita fieri iuxta doctrinam, quam tradidi tom. 3. priuil. cap. 1. n. 12. quod est multum aduertendũ, in alijs vero seruetur Cæremoniale nostrum, quod decretum fuit confirmatũ in c. Barcinon. n. 5. & Massiliensi 1. n. mihi 63. Itaque Cæremoniale nostrum seruandum omnino est sub graui culpa (adest enim in prædictis capitulis præceptum de illius obseruantia) in his omnibus, in quibus Cæremoniale Romanum expresse cõtrarium positiuè non præcipit, si autem Romanum tantummodo concedat aliquid tali modo fieri, & nostrum aliter fieri mandet, nostrum seruandum est. Et similiter seruandum est in his, quæ sunt supra, & præter Cæremoniale Romanum, idest in his, de quibus dictum Romanum Cæremoniale nihil disponit, vel ad illud nullo modo pertinent iuxta ea, quæ in simili dixi tom. 1. relig. subd. q. 1. cap. 8. in princ. nam hæc non sunt contra dictum Cæremoniale Romanum per doctrinam D. Thomæ 3. contra gentes cap. 100. Cum ergo religio nostra tam semper tenax fuerit obseruantia dicti nostri cæremonialis, nec illud vnquam relinquendum putauerit, nisi in his præcisè, quæ dixi, certum est, quod antiqui illi patres, qui claram notitiam habebant de rebus B. P. vtpote eius contemporanei putarunt dictum nostrum Cæremoniale fuisse compositum à B. P.

6. Ad illud quod dicunt dicta duo capitula Cæremoniale fuisse compositum tempore B. P. dicta capitula non negare, quod fuerit à B. P. compositum, sed tantum velle, quod post compositionem fuit traditum aliquibus patribus literatis, vt illud reuiderent, cum enim B. P. humillimus esset, parum sibi confidebat, & nihil æstimabat propria, immo ex industria affectabat ad gloriolam vitandam, vt propria, non propria viderentur. Et licet diceremus, quod fuit tantummodo factum de illius iussione, & ab eo solum approbatum, non per hoc tamen defineret esse B. P. nam ea nostra facimus, quæ recognita, vt hic auctoritate nostra approbamus l. 1. C. de iur. vet. enuch. & cap. Si Apostolica de præb. in 6. Seu dic, & veris meo videri, quod fuit error, vel impressoris, vel Scribæ Capituli Turonensis, quem deinde errore secuta sunt sequentia duo capitula Tolosanum 3. scilicet, & Rom. 2. quem quidem errorem sic restituo, *Cæremonie à bone memoriæ legisatore nostro compositæ; & illius erroris causa fuit dictũ Capitulum Turonense, quod sic habet; Cæremonie bone memoriæ legislatoris nostri compositæ, quod cum vellet corrigere Cap. Tolosanum, addidit illam particulam tempore, & sic restituit,*

tuit, *Cæremonia tempore beatæ memoriæ patris, & legislatoris nostri composita*. Puto tamen, quod illa particula *tempore* superabundet, & quod sit legendum, vt dixi, alioqui cassandus est titulus antiquissimus dicti cæremonialis, quod mihi sacrilegum est.

7. His positis mirari non desino temeritatem illorum, qui dictum Cæremoniale nostrum imprimi curarunt Parisijs anno 1596. & anno 1631. fuit enim in illis duabus impressionibus temeratum, & adulteratum, ita vt iam Cæremoniale B. P. dici non possit. Quia autem auctoritate id fecerint poenitus ignoro. Nam dicta Capitula Generalia Genuen. 4. Barcinonen. primum, & Massiliense primum præceperunt quidem cæremonias nostras reformari ad formam Missalis, & Breuarij noui, sed id intelligendum est, quoad actum secundum, & in actu exercito, non autem præceperunt, quod reformaretur liber cæremoniarum à B. P. compositus, & cum illo nouæ cæremonia pro libito, quasi essent B. P. intexerentur, quia ad hoc facultas Capituli generalis non se extendebat, vnde cautè semper dicitur in dictis Capitulis, quod reformentur cæremonia, non liber Cæremoniarum, aut Cæremoniale, & volunt dicta capitula dicere, quod si aliqua cæremonia sit præcepta modo dicto à Cæremoniali Romano, notetur ad nostrum cæremoniale, ne fratres cæremonia nostri Cæremonialis amplius vtantur. Quare magna temeritas fuit illud ita adulterare, licet enim in illo essent aliqua cæremonia, quæ modo amplius non essent in vsu, non per hoc tamen debebat Cæremoniale à B. P. compositum cassari, aut augeri, nam multa hodie non placent, quæ placebunt aliquando, & sic videmus multas antiquas cæremonias nunc renouari, & multas antiquas constitutiones iam antiquatas in dies reuiuiscere, bene enim Horatius.

Multa renascuntur, quæ iam cecidere, cadentque

Quæ nunc sunt in honore vocabula, si volet vsus.

Quare existimo, quod etiamsi omnia in eo contenta, non essent amplius in vsu, quod tamen falsissimum est, nam si attente considerentur fere omnia sunt conformia Missali, & Cæremoniali Romano, vt se breui probaturum mihi spondet Trimarchi noster, non poterat tamen sine magna temeritate adulterari, vt adulteratum est. Sed seruari debebat in honorem B. P. ad exemplum posteritatis, & ad sciendum, quæ antiquitus seruarentur cæremonia. Forte non putarunt esse graue delictum, qui sic adulterarunt, audiant quid de talibus additamentis sentiat Scriptura sacra Deuterop. 4. *Non addetis ad verbum, quod vobis loquor, nec auferetis ex eo, hæc verba pone dicere B. P. & non vult dicere, non seruetis alias cæremonias, quàm illas, quas nunc vobis præcipio, sed seruate vos volo omnes eas, quas Romana pro tempore præceperit Ecclesia; Quod præcipio est; vt meis nihil addatis, vel minuatis tanquam meum, vel à me dictum, aut iussum iuxta expositionem D. Thomæ 3. p. q. 60. ar. 8. ad 1. nam nemini concessum est præcepta sua pro præceptis legislatoris venditare iuxta illud Apocalypsi. vltimo. *Confessor omni audiens verba prophetiæ libri huius, si quis apposuerit ad hæc,**

appones Deus super illum plagas scriptas in libro isto. Itaque non est prohibitum commentatori addere explanationes, dilucidationes facientes ad faciliorem intelligentiam textus, quem explicat, sed est prohibitum addere tanquam propria auctoris, textum, & doctrinam auctoris augendo, minuendo, mutando, vt factum est in casu nostro. Seu intellige prohibitionem esse, quod nemo addat propria auctoritate, vt explicat illum locum Paulus Burgensis apud Lorinum dicto loco, Iansenius in prouerb. explicans illud cap. 30. vers. 5. *nec addas quidquam verbis illius, & arguaris, mendaxque inueniaris, ait, Cum interpretes explanant verba Dei, nihil addunt verbis Dei, cum suas explanationes nolint recipi pro verbo Dei, nisi quatenus cum verbo Dei consonant, atque conueniunt, nec sua addunt quasi verba Dei non sufficiant, sed quia non ab omnibus intelliguntur. Ne, inquit, arguaris, quo significat eum grauius à Deo arguendum, qui eius verbis quidquam suum addiderit, tanquam qui mendax, & falsarius sit deprehensus, sicut enim falsarius deprehenditur, qui Principi monetæ suam adulteratam admiscet, & coniungit, & ob id grauissime punitur tanquam reus læsæ maiestatis, & noxijs Reipublicæ; Ita qui pro verbo Dei suam obrudit doctrinam tanquam falsarius numismatis regij grauissime vindicabitur. Et Chrysof. hom. 20. in Matthæum super dictis verbis prouerb. ait, non addas verbis Dei, &c. Qui autem hoc ausus fuerit facere, se sapienterem putat esse quam Deum, & incipit esse falsus testis. Similia habet idem Chrysof. hom. 1. in epist. ad Titum col. 3. ad illa verba in prædicatione. Quare censeo dicta cæremonialia Parisijs impressa anno 1596. & anno 1631. esse publice comburenda, & auctores seuerè castigandos.*

CAP. II.

De forma instituendi Gubernatorem Monialium,

RATER N. Ordinis N. Provincialis. Dilecto vobis in Christo P. F. N. salutem. Inter cæteras mentis nostræ curas, ac desideria, in quibus ex iniuncti diuinitus Provincialatus officio iugi meditatione versamur, ad illa præcipuè affectus noster dirigitur, nostræque mentis intentio ardentius incitatur, per quæ vigilantia nostræ commissæ Moniales nullum in spiritualibus, ac temporalibus subire valeant detrimentum. Cum Monialium igitur Monasterio S. N. Ciuitatis N. idoneus Gubernator, qui vices nostras (cum vbique esse non possimus) urgente necessitate suppleat in præsentiarum à nobis sit præficiendus, tibi præfato, cuius iampridem honestos mores, vitæque probitatem, habilitatemque experiri sumus, eiusdem Monasterij Monialium gubernationem committimus, harumque literarum, quas nostræ manu subscripsimus

simus, officijque nostri sigillo communiuimus, serie, ac vigore te ipsum earundem Gubernatorem ad beneplacitum nostrum eligimus, declaramus, ac destinamus. Rationabili de causa, debitisque modis, ac formis clausuram ingrediendi, Moniales alloquendi, earumque negotia peragendi, iura seruandi, lites incipienda, ac prosequendi, necnon coram quocumque iudice tam ecclesiastico, quam seculari comparandi, eaque omnia demum præstandi, quæ temporali earum gubernationi, regularis obseruantie incrementis, ac earundem puritati, & honestati in dies expedire videbuntur, in omnibus tamen, ac singulis seruatis seruandis, facultatem concedentes. Illud vnum in Domino te commonentes, vt hæc omnia eo charitatis zelo, qui Christi sponsarum euſtodie, gubernationique debetur, tanquam zelotyposponso in districto vltimi iudicij die rationem redditurus sollicitè exequaris. In quorum fidem, &c.

1. Nota pro ista forma, quæ dico tom. 2. priuil. in const. 6. Pij V. à num. 29.

CAP. III.

De forma, qua Prælati facultatem alicui visitandi Monasteria Monialium.

PRÆLATER N. Ordinis N. Generalis R. P. F. N. salutem. Florido, atque amæno huius nostre Religionis hortulo excolendo, Deo auctore, constituti, muneris nostri esse putamus, sedulo, ac diligenter curare, vt sacri eiusdem Religionis flores, & candida præfertim lilia, sanctimonialia videlicet, impolluta seruentur, ac illibata. Quod quidem cum per sollicitam, atque opportunam earundem visitationem, quæ alta veluti sepes hortulum munit, consequi posse videamur, ad idoneos ea propter visitatores, qui vices nostras obeant, cum ipsi adesse non valemus, destinandos inducimur, prout suadet vtilitas, & necessitas exigit, atque in Domino conspicimus salubriter expedire. Harum igitur literarum serie, ac vi, tibi præfate, cuius prudentia, scientia, ac vita probitas nos minimè latet, auctoritatem, facultatemque concedimus Monialium nostri Ordinis Monasterium N. Ciuitatis N. visitandi, nostrum te eiusdem Monasterij Visitatorem dantes, eligentes, & constituentes, vt auctoritate nostra, & quauis alia nobis quomodo- eunque legitime competente, Regulam nostram, generalia, ac prouincialia statuta, nec-

non sacrosancti Concilij Trid. sacraque Congreg. Cardinalium præfati Concilij interpretum, ac Regularium negotij præpositorum, decreta, & mandata, quascunque eiusdem Monasterij personas, quas secundum Deum, & iustitiam monitione, correctione, punitione noueris indigere, monendo, corrigendo, ac puniendo, abusus quoque, si quos forsan demoneis astu, vel quatuordecunque personarum fraudibus irrepisse comperies, funditus euellendo, laudabiles etiam quoscunque ritus canonicis sanctionibus, disciplinaque regulari conformes, pie, prudenterque inuehendo, exacte pro uiribus obseruanda cures, ac enitaris. Quòd si ad absolutam prædictorum omnium executionem, in eiusdem Monasterij septa opus fuerit te introire, liberam etiam, ut resulerit, & necessitas postulauerit, P. F. N. quem etiam præfate uisitationis Collegam tibi assignamus, in socium assumpto, ingrediendi facultatem concedimus, & elargimur. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd visitatores Ordinis nostri, nec superiores Prælati possunt Monasteria Monialium nobis subiecta ingredi, iuxta ea, quæ dixi tom. 2. nostr. priuil. in const. 4. Pauli III. num. 2. & habetur expressè in nostro Correct. num. 38.

2. Noto 2. quòd Visitatores Monialium debent omnino videre ordinationes, quas fecerunt Cardinales Congreg. Regularium; & eas refert Piaſecius in sua praxi, par. 2. cap. 3. tit. de visit. Sanctimonialium, pag. mihi 204. & Quaranta in summ. bull. verb. Monasteria Monialium, pag. mihi 453.

3. Noto 3. quòd concedere facultatem ingrediendi septa Monasterij Monialium in casibus necessitatis, spectat ad Superiores regulares, vt declarauit sacra Congreg. Concilij; quam declarationem dicit se uidisse authenticam Barboſ. de potest. Episc. par. 2. alleg. 102. num. 41. & dixi tom. 2. priuil. in const. 6. Pij V. num. 29. Quæ facultate non sunt priuati Prælati Ordinis nostri, licet pro se ipsis ea vti non possint. Quia est expressè prohibitum in Regula Monialium, vt dixi. In casu autem dictæ necessitatis, si non possit facile obtineri licentia Prælati, posse Præfectam Monasterij dictam licentiam concedere docent Rodriguez tom. 1. qq. reg. q. 46. art. 2. fine. Barboſ. in Trid. sess. 25. cap. 5. de reg. num. 67. Campanil. in diuers. iur. rub. 12. cap. 16. num. 25. & est valde rationale, nam necessitas facit licitum, quod aliàs licitum non est. Et aduerte, quòd necessitas attendenda est non solum ex parte Monasterij, sed etiam ex parte ingredientis, vt notat Suarez tom. 4. de relig. tract. 1. lib. 1. cap. 10. num. 22.

4. Noto 4. quòd extra casus necessitatis dare licentiam alicui ingrediendi Monasteria Monialium ad solum Papam pertinet. Colligitur ex Trid. sess. 25. de Regul. cap. 5. Sed pone casum, quòd aliqua nobilissima fœmina obtinuerit à Summo Pontifice priuilegium ingrediendi

Piaſecius
Quaranta

Barboſa

Rodriguez
Barboſa
Campanil

Suarez

diendi aliquod Monasterium Monialium, associata a tribus alijs foeminis ab ipsamet eligendis, cum ea conditione, quod semel electas socias non possit amplius mutare, si eo tempore, quo foemina privilegiata vult Monasterium ingredi, sit absens vna ex illis foeminis ab ipsa electis, pro tali ingressu, poterit ne dicta privilegiata ingredi? Hic casus cum contigisset Messanæ in persona Illustrissimæ Dominae Victorix de Tassis, aliqui Theologi, & Canonistæ, & Vincentius Raymundus præpositus Societatis Iesu, responderunt affirmatiuè, eo quia privilegium fauorabile latè est interpretandum. Cui sententiæ stetit dicta Domina privilegiata, & cum consensu Ordinarij Ingressa est Monasterium S. Mariæ de Basico. Alij negabant; inter quos P. F. Hieronymus Trimarchi noster, qui mihi hunc casum retulit, eo quod dispositio conditionalis, conditione non posita, nullum sortitur effectum. Mihi in hoc casu dicendum videtur, non potuisse quidem dictam foeminam ingredi absque illis tribus foeminis electis, vt dicebat P. Trimarchi; at tamen potuisse dictam privilegiatam loco foeminæ electæ absentis aliam eligere. Neque per hoc fecisset contra privilegium, quo semel electas dictas tres foeminas non poterat mutare. Nam aliud est, semel electas, vnam, vel plures mutare, & aliud est pro vna ex electis absente aliam supplere, nam primum est liberæ voluntatis actus; secundum est meræ necessitatis; primum vetabatur in dicta concessione, non verò secundum, nam alioqui facile potuisset dictum privilegium reddi vanum, tum per absentiam vnus ex electis studiosè affectatam, tum per mortem, tum per infirmitatem, tum per irritationem, aut muliebrem inuidiã, quod tamen credendum non est.

5. Sed tunc insurgunt sex difficultates. Et 1. an, posito tali privilegio, possint dictæ mulieres ingredi Monasterium absq; consensu Monialium? 2. An, posito quod consensu requiratur, sufficiat consensus Abbatis, an verò requiratur consensus omnium Monialium? 3. An, posito quod requiratur consensus Monialium, is debeat præstari ab ijs capitulariter congregatis, an verò sufficiat præstari ab ijs singillatim? 4. Posito quod debeat præstari dictus consensus à Monialibus capitulariter congregatis, an præstari debeat per vota secreta, an per publica? 5. An consensus Superiorum Monialium requiratur? 6. An iste consensus debeat præstari ab omnibus Monialibus, ita vt, vna deficiente, non valeat, an verò sufficiat, si præstetur à maiori parte? Ad quinque primas difficultates respondit Vrbanus VIII. per suam constitutionem Sacrosanctam, quæ est 29. tom. 4. bullar. his verbis. *Mulieres in vim licentiarum obtentarum à Romanis Pontificibus ingrediendi aliquod Monasterium Monialium, non nisi de expresso earundem Monialium, & illarum Superiorum consensu illud ingredi possint, aut debeant. Decernimus autem, consensum dictarum Monialium de cetero per easdem Moniales capitulariter, & per secreta suffragia præstandum esse, & præstari debere; alijs licentijs huiusmodi mulieribus, quibus concessa fuerunt, nullatenus suffragentur. Et quæ Sanctimonialium Monasteria vigore licentiarum*

prædictarum absque consensu capitulariter, vt præfertur, præstatio, ingredi præsumpturi, sententias, censuras, & penas contra clausuras Monasteriorum Monialium violantes, inflictas, se nouerint incursumas. Aduerte, quod incursumas dictarum poenarum in hoc casu non est ipso facto, sed requiritur iudicis sententiã; per illam enim clausulam, *se nouerint incursumas*, docent aliqui Doctores non significari excommunicationem ipso facto, sed tantum comminatoriam. Ita Medices in summ. de peccatis capit. quæst. 42. in regul. cognoscendi canones sententiarum ferend. vers. *Septimo*, Cui fauent regulæ, quæ traduntur à Doctoribus ad cognoscendum, an censura sit ferenda, vt Sylu. ver. *Excommunicationis*, 1. num. 22. Tolet. in summ. lib. 1. cap. 5. num. 2. Bonac. de cens. disp. 1. q. 1. par. 1. num. 6. vers. *Secunda regula est*. Filliuc. tom. 1. tract. 11. cap. 1. num. 15. qui num. 18. ait, probabile esse, quod dicta clausula solum significet sententiam ferendam, licet contrarium dicat esse probabilius; quod sentit Sayrus de censur. lib. 1. c. 11. num. 11. dicens, excommunicationem latam sub his verbis esse latæ sententiæ. Et cum in dubijs, an excommunicatio sit lata, vel ferenda, iudicandum sit, eam esse ferendam, cum sit poena, vt docet Auila de censuris par. 2. disp. 1. cap. 2. dubio 2. in fine, Bonac. loc. cit. Ideò non incongruè quæso, dato quod sit ferenda, cuiusnam iudicis erit, declarare dictas censuras fuisse incursumas in casu transgressionis? Puto, quod si Monasterium sit subiectum Ordinario, ad ipsum pertineat; si verò sit subiectum Regularibus, ad Superiores regulares pertineat; cum enim ad istos pertineat dare licentiam in casibus necessitatis ingrediendi Monasteria sibi subiecta, ad ipsos etiam pertinebit declarare, an vigore privilegij dictus ingressus extra necessitatem fuerit legitimus. Adde, quod, cum non possit pertinere ad Ordinarium, qui non est Monasterij Superior, non potest pertinere nisi ad Superiorem regularem, cum exemptus non subdatur Ordinario, nisi in casibus expressis. Ad 6. difficultatem R. sufficere, quod dictus consensus sit præstitus à maiori parte Monialium capitulariter congregatarum, iuxta decretum cap. 1. de his, quæ fiunt à maiori parte cap. Cum enim Papa hunc punctum non determinet, censendum est, illud reliquisse dispositioni iuris communis, l. *Commodissime* ff. de lib. & posthum.

CAP. IV.

De forma dandi licentiam Medico,
&c. ingrediendi Monasteria
Monialium.

FRATER N. Ordinis N. Provincialis. Et si pro nitidis, prorsusque catholica Ecclesiæ Margaritis, & Sanctimonialibus videlicet, in castitatis fulgore cor Domini vulnerantibus super auctiori clausura à Romanis Pontificibus edita decreta, inuolabili-

Piccolus?
Raymūd.Trimarchi
chus.

Medices.

Syluester.
Toletus.
Bonacina.
Filliucius.

Sayrus.

Auila.

biliter observari, atque ubi necessitas non est, inconvertibilia manere expediat; iustissimum tamen esse liquet, ut ob pias, ac rationabiles causas, quæ corporis præcipuè tangunt incolumitatem, ubi expedire videbitur, non nunquam intermittantur, ne illa, quæ pro sola charitate inuèta, ac statuta esse dignoscuntur, contra charitatè teneantur. Cum Pastoralis igitur officij debitum, naturæ, ac charitatis lex exposcat, ut Sanctimonialiū Monasterio N. Ciuitatis, N. idoneū Medicū conquiramus, cuius opera, atque industria sanitatis beneficio potius, iucundiù valeant Altissimo deservire. Harum idcirco nostrarum literarum serie, ac vi tibi perill. Domino N. Medico Monasterij N. Ciuitatis N. septa, præstito tamen priùs iuramento, ingrediendi, ad eiusdem Sanctimonialium, quæ in infirmaria communi lecto detentæ, ad crates se transferre nequeunt, ægritudines, infirmitatesque curandas, ad annum duraturam licentiam, ac facultatem concedimus. Iure iurando te obstringentes, ne ullis alijs in rebus te ingeras, ac iniurias, quàm in ijs, quæ honestatis ratione, artisque tuæ præscripto exiguntur; minusque cum alijs Monialibus, domicellis, ac faminis in Monasterio degentibus agas, vel colloquaris; sed duabus ætate prouectioribus, grauioribusque Monialibus ab Abbatisa deputandis comitatus, campanulæ signo præcedente, ortoque non nisi Sole, ingrediaris, & ante Solis occasum pariter egrediaris, pennis contra eos, qui Monialium Monasteria absque licentia ingrediuntur, inflictis, si secus attentaueris, omnino subiciendus. In quorum fidem, &c.

CAP. V.

De forma iuramenti præstandi ab admittendis intra clausuram Monialium,

EGO N. Medicus electus, & deputatus Monasterij N. polliceor, & iuro eos tantum ob casus Monasterij clausuram me ingressurum, quos vrgens necessitas, infirmarum videlicet Monialium curatio inuenerit. Accum quidem sic me habiturum spondeo, ut claro non nisi die ingrediari, antequam Solis occasum egrediari. Nilque præterea in Monasterio agam à munere meo, quo rite pro viribus perfungar, alienum, nec colloquia ibidem misceam, ac sermones. Alios autè Medicos aduocandos, ægritudo si tulerit,

eos non nisi ducam, qui alijs etiam Monasterijs medeantur facultateque in scriptis denud potitos, non nisi me præsentè patiar accedere; nullumque tandem mea vice dirigam, nisi obtenta in scriptis à superioribus licentia, & facultate. Ita me Deus adiuuet, & hæc sacrosancta Dei Evangelia, quæ corporaliter tango.

1. Noto 1. quòd istæ duæ formæ sunt defumptæ ex Formulario Episcoporum composito à Barboia forma 47. & 52. Et possunt, mutatis mutandis, deservire pro omnibus, siue baiulis, siue fabricatoribus, &c. qui necessariò debent ingredi in dicta Monasteria. Et pro illis declarandis vide Mir. de monialibus q. 2. art. 17. & 20.

2. Noto 2. quòd in Trid. sess. 25. de Regul. cap. 5. in cap. Periculoso (quod à dicto Trid. innouatur) de statu Regul. §. fin. præcipitur sub obestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ Episcopis, & alijs curam Monialium habentibus, ut inter alia procurent, quòd in Monasterijs sibi subiectis clausura strictissima seruetur. Ex quo puto introductum, quòd in formis concedendi licentias ingrediendi in Monasteria Monialium propter causas necessarias, apponatur illa clausula, præstito iuramento: nam alioquin non inuenio in bullis Pontificum, quas vidi, quòd talis clausula requiratur.

CAP. VI.

De forma dandi licentiam Correctrici recipiendi aliquam puellam ad habitum Religionis.

RATER N. Ordinis N. Prouincialis R. Matri Correctrici, cæterisque Monialibus Monasterij N. salutem. Pastoralis sollicitudo ac cura qua huic nostræ Prouincia N. præsidemus, exigit, ac requirit, ut votis illis, per quæ animarum Christi fidelium, præsertim puellarum, Christo saluatori sub Religionis iugo in castitatis holocausto famulari cupientium saluti consulitur, paterno affectu, & charitate amuamus. Cum nobilis itaque puella N. perfectioris vitæ zelo ducta, Religiosorum N. institutum suscipere, Beatique P. N. Regulam quammaximè aueat profiteri. Nos attendentes, eam in ætate legitima constitutam, sufficientique dote, cæterisque à sacris Canonibus, & Regula nostra requisitis conditionibus minimè carere, ipsam proinde ad Religionis habitum recipiendi, & ad professionem tempore præscripto admittendi (monito tamen priùs ante mensem per matrem Correctricem Episcopo, ut iuxta sacri Tridentini Concilij decretum puellæ mentem explorare valeat)

leat) licentiam vobis concedimus, & imper-
timur. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod Præfecta Monasterij Monialium, etiam de consensu dictarum Monialium, non potest puellam ad habitum recipere absque licentia suorum Prælatorum. Quod concessit Nicolaus V. Fratribus Minoribus pro Monialibus S. Claræ, vt refert Casar. in comp. ver. *Moniales*, num. 10. Quod puto ad alias omnes Religiones extendi, cum sit fauorabile. Atque ita tenent Rodriquez tom. 3. quæst. reg. q. 9. art. 2. & eius Compendiator resol. 101. nu. 2. Mir. de Monial. q. 8. art. 1. qui dicunt, ita obseruari spud omnes Religiones, cum Moniales iurisdictioni Prælatorum subdantur. In Ordine tamen nostro videtur dicendum, quod talis receptio pertineat ad Matrem Correctricem, in num. enim 3. Regulæ Sororum dicitur, *Ad hunc Ordinem Minorum quadragesimæ vitæ zelo, & maioris penitentia intuitu mirare cupientes per Matres Correctricas recipiantur in Sorores, vel Oblatas, &c.* Sed non puto, mentem legislatoris fuisse, negotium tantæ qualitatis solum dispositioni Correctricis remittere. Quare textum illum Regulæ intelligo, quod possit mater Correctrix cum suo capitulo de licentia Superioris puellas ad habitum recipere.

2. Noto 2. quod in Trid. sess. 25. de regul. cap. 17. præcipitur, quod puellæ ante ingressum Monasterij, & ante professionem examinentur, an statum illum liberè elegerint. Et præcipitur Præfectæ Conuentus sub pœna suspensionis ab officio, quandiu Episcopo videbitur, vt ante mensem professionis cuiuslibet Monialis, moneat Episcopum, ad hoc, vt possit tale examen facere, vel per se, vel per suum Vicarium, aut per illum quemcunque ad suum beneplacitum. Dicunt tamen Rodriq. tom. 3. qq. regul. q. 12. art. 2. Sanch. 5. in decal. cap. 4. Mir. de Monial. q. 8. art. 4. quod vsu iam receptum est, saltem in Hispania, semel tantum, idest ante professionem, dictas puellas examinare. Et addit Sanch. quod omissio talis examinis est quidem peccatum mortale ex genere suo, tam ex parte puellæ profitentis, quam ex parte Abbatissæ recipientis; nam contravenire Concilio generali in re graui, qualis censetur à Concilio res ista, vt patet ex appositione pœnæ suspensionis, quæ res grauis est, peccatum mortale est; non tamen professionem irritat, quia Concilium id non dicit, & cum simus in odiosis, non debet fieri extensio. Dicunt etiam prædicti Rodriq. loc. cit. Mir. art. 2. Sanch. 4. in decal. cap. 18. num. 33. quod possunt puellæ ante annum duodecimum recipi in Conuentibus ad habitum Religionis, vt sint nouitiæ, licet proprius nouitiatus non ineliat nisi in anno 15. (vt colligitur ex Trid. sess. 25. de Regul. c. 15. seu vt alij, post annum 12. de quo non disputo) & hoc probant explicando Concillium Tridentinum loc. cit. cap. 17.

CAP. VII.

De forma dandi licentiam Monialibus recipiendi puellam in Monasterium causa educationis.

PRATER N. &c. R. D. Abbatissæ, &c. Tametsi cum psalterio cytharas, seculares videlicet feminas, cum candidis religiosi thalami sponsis, post Christum sponsum die, ac nocte, hymnos, & laudes personando, cursitantibus constet minimè conuenire, vbi tamen de proba feminei sexus educatione, institutioneque agitur, vnde omnis vitæ consequentis honestas, ac disciplina emanat, incongruum nequam videtur, si eas, ob Ecclesiæ catholicæ commune bonum, domus vna, rectumque excipiat, atque una uiuere concedatur. Salutis enim portus cum sint Monasteria, & amantissimum veluti pratum, vbi tanquam lilia candent affectiones castitatis, velut rose rubent patientia, ac pietatis exercitamenta, vt violæ redolent humilitatis exempla, vbi diuina spei laurus perpetuò vivens iucundum præstat umbraculum, vbi tandem celestis doctrinæ imber copiosissimè decidit, nihil sanè ad laudatissimam illam christiana vitæ rationem in teneriori sexu retinendam, maiorem vim habere dignoscitur, quam earundem secularium personarum cum Sanctimonialibus in claustris societas, & contubernium. Quin uerò, cum hæ ipse puella, ac femina seculi pompas relinquunt, eoque vestitu introritantur, qui uirginali pudori, modestiæ que conueniat, eandemque seruent clausuræ legem, quam Moniales, Religiosæ quodammodo censentur, vt sub eadem proinde Monasterij iugo colla subdere ualeat merito sustineri. Cum nobilis itaque puella N. educationis causa, vtque inuentus florem illibatam Domino sacret, atque ab omnibus mundi contagijs seruetur immunis, in Sanctimonialium Monasterio N. permanere exoptet, ac exoptat. Nos attendentes, quantum ad rectam institutionem maxime ualeat societas, si bona sit, & quicquid extra Cœnobij paradisum reperitur, sollicitudinis, periculi, atque doloris plenum esse, harum serie, ac ut tibi præfata Abbatissa nobilem puellam N. in eodem Monasterio educandam, modo in habitu uirginali pudori conueniente incedat, nullamque secum famulam adducat, eademque subsit clausuræ legi, cui cæteræ Moniales, earundem maioris partis accedente consensu, recipiendi facultatem concedimus, & imper-

impertinentur, Decernentes, semel egressam in prae-memoratum Monasterium reuerti amplius non posse, nec eam iterum admittendi ullam vobis concessam intelligi facultatem. Mandantes praeterea, ut, exacto aetatis anno vigesimo quinto, eam ulterius retinere non possitis, ab eodem quinimo monasterio statim dimittatis. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod praedictae omnes conditiones requiruntur ad hoc, ut puellae recipi possint educandae in Monasterijs Monialium, prout constat ex declaratione Concilij, quam affero tom. 2. nostr. priuil. in cons. 6. Plj V. num. 10. Dicit autem Zerola in praxi, par. 1. verb. *Moniales* ad 10. quod si puella egrediatur cum licentia Praelati, & consensu Abbatis, & Conuentus causa aegritudinis curandae, potest iterum admitti, si de nouo accedat licentia Praelati, & consensus Abbatis, ac Conuentus.

2. Noto 2. quod in Ordine nostro haec non valent, obstante Regula Sororum, nu. 17. Vnde Patres Capituli generalis Bonon. 2. num. 6. noluerunt concedere Monialibus. S. Heliae urbis Messanae, ut possent intra septa recipere puellam decem annorum pro tangendis pecunijs, quia dixerunt, esse contrarium Regulae. Quod etiam fatetur Passarel. in Scholij ex Genuens. num. 22. qui tamen bene addit, quod recipi poterunt, modo habeant intentionem suo tempore profitendi.

3. Ad vltimum hic nota, quod religiosi nostri Ordinis non possunt assumere onus audiendi confessiones Monialium alterius Ordinis a nostro, nisi cogantur a Sancta Sede Apostolica: Ita statutum est in Cap. 1. Foriulij num. 8. quod decretum dicitur fuisse confirmatum a Sede Apostolica in Cap. 2. Foriulij num. 5.

CAP. VIII.

De modo scribendi alicui, ut mulierum familiaritatem vitet.

FRATER N. Ordinis N. Prouincialis R. P. F. N. salutem. Dum mentis cogitatione reuoluimus, quam impense sacrarum literarum Doctores, ac Sancti Patres mulierum cum uiris commercia insectentur, exinde statim, insanabile uirus, mentes hominum, & corpora natum inficere. sub iisdem latitare conijcimus, nec temere quidem. Est enim mulier naufragium super terram, fons nequitiae, thesaurus immunditiae, ut merito exclamet Sapiens, Melior est iniquitas uiri, quam mulier benefaciens. Quod sacrae Scripturae testimonium sic lubet accipere, ut minus nociturus dicatur uir sane nequam, quam mulier etiam sancta, si utrique saepe communices. Haec namque inter se ubi conspirant uirtus, & forma, stupor, & sexus, appetendi irritamenta congeminant, ac uehementius afficiunt,

quam simpliciter unum. Quin & spiritualis amor affectiones quandoque & sensuum motus mollius rapit, & tandem improvidos flectit ad nefas. Nec, ut grauer aiebat Hieronymus, uiro credendum, qui a spectaculis mulierum illesum se dicat euasisse, quando Dauid sanctissimus Regum uisa Bersabee se lauante, raptus sit ad libidinosum incendium. Quare recte, ac sapienter consulat Bonauentura, non esse uiris cum muliere, quantumuis honesta, religiosa, ac sancta familiaritatem contraendam, quod excepto uide licet periculo carnalis tentationis, quae ex tali familiaritate semper incurritur, dum malum, quod sub specie boni latet, non timetur: excepta etiam infamia, & suspicionis macula, quam alij ob hoc saepe concipiunt, magnam cordis generat inquietem eiusmodi priuata affectio, dum quae erga eam afficere, semper cupis ostendere dilectionem, atque hoc sibi notum fieri concupiscis. Et tandem, mihi crede, exclamat Hieronymus, non potest corde cum Domino habitare, qui foeminarum accessibus delectatur. Si sanctissimi igitur uiri uirtutum muniti praesidijs, sanctarum etiam foeminarum commercia tam anxie fugienda depraedicant, quid homini, quae so, de terra terreno, si cum inbonestis irreligijs, nec sanctis foeminis colloquatur assidue, inuiset saepe, illarumque frequentet domos, crebra munuscula, blandasque & dulces literulas det, ac recipiat, quae sacrus amor non habet? Haec porro sunt parum honestae consuetudinis, ac conuersationis argumenta. Quare cum tu fili charissime, qui lora sensuum nondum in potestate tenes, nec es, ut conijcimus, impassibilitatem adeptus, sepius, ut fide digno testimonio renunciatum nobis est, cum N. mundana, & uana satis muliere familiariter nimis, ac immodeste conuersari, continuisque accessibus eius domum frequentare, ibique per multas horas in secretis colloquutionibus permanere uijus fueris, ne in exequendis officij nostri partibus perniciose negligentia delinquamus, te bis literis 1. 2. ac 3. monemus, & in uirtute Spiritus Sancti, ac sub excommunicationis maioris latae sententiae, nec non in Regula nostra, & constitutionibus contentis poenis praecipimus, & mandamus, ut a praefata mulieris consuetudine, ac familiaritate, praedictis, seu alijs consimilibus modis omnino abstineas. Quod si secus agere, atque attentare praesumpseris, ex nunc, prout ex tunc, in praefatas poenas te incurrisse declaramus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod in sacris Canonibus, cap. Clericus, cap. Volumus, cap. In omnibus, cap. Clerici, d. 31. cap. Peruenit, el. 1. cap. In decima, 18. q. 1. prohibetur Religiosis collocutio solitaria, & fa-

Zerola

Passarello

& familiaris cum mulieribus, accessio ad eorum domos, datio, & acceptio xeniorum, nam talis familiaritas facile, & quasi certe præstat occasionem incontinentiæ, & Religiosi, qui dati sunt in aliorum exemplum, debent abstinere non solum à malis, sed etiam ab his, quæ habent speciem mali, cap. *Cum ab omni*, de vita, & honestate Cleric. Nec solum est illis prohibita conuersatio, & familiaritas cum mulieribus malæ famæ, sed etiam cum alijs honestis, nam semper talis familiaritas mali alicuius suspicionem ingenerat, cap. *In omnibus*, d. 81. Et præstat sæpè à licitis abstinere, si horum occasione timeatur, ne gradus fiat ad illicita, argum. cap. *Legitur*, d. 81. vbi Turrecrem. num. 1.

Turrecrem.
mata.

2. Et aduerte, quòd si monitus prætendat se purgare, & probare, quòd illa fœmina, cum qua habet familiaritatem, est honesta, & deuota, & ipse non tractat cum ea, nisi de rebus ad salutem pertinentibus, non debet Prælatus talem purgationem admittere, sed debet eum cogere ad obedendum, & in casu contumaciæ punire: nam Canonès citati fundantur super præsumptione, quòd talis conuersatio indecens sit, vnde, etiam si aliàs sit honesta, habent locum, cum statuatur, præsupposita præsumptione. Et habetur clarè in cap. *Ferrum*, d. 50. vbi facta præsumptione, quòd Prælatus Ecclesiæ malus post peractam poenitentiam sit bonus, statuitur, quòd omnis honor, & reuerentia illi sit adhibenda; vnde, licet hic adhuc in sua malitia permaneret, nihilominus per illum Canonem esset honorandus. Ita in præsentis casu, licet conuersatio sit honesta, quia tamen Canonès eam inhonestam fingunt, & ea vtentes puniunt, puniendi sunt, etiam si honesta sit; vnde talis probatio ad nihil valet. Atque ita tenent Archid. in cap. *Clericus*, d. 81. nu. 2. vbi Turrecrem. num. 4.

Archid.

3. Noto 2. quòd Prælati regulares debent maximè vigilare super gregem suum, ne lupinis moribus, idest diaboli stimulis, lanietur, vt dicitur in cap. *Oportet*, d. 81. verum, cum habent notitiam de aliquo suo subdito, quòd nimiam habet familiaritatem cum fœmina, non debent statim eum amouere ab illo loco, seu aliàs quomodolibet punire, vt multi inique faciunt, nam isto casu semper monitio canonica prærequiritur; & præterea iste subitaneæ, & improuisæ amouitiones, & extra tempora consueta, quasi semper scandala, & rumores generant, præsertim cum persona amota est grauis, & auctoritatis: vnde debent eum potius monere 1. 2. & 3. vt abstineat à tali conuersatione, quòd si, monitionibus præmissis, non abstineat amouendus, & puniendus est, atque alijs poenis in monitorijs comminatis afficiendus. Ita definitur in cap. *Si quispiam*, d. 81. & in cap. 2. de cohabit. Cleric. & mulier. Et colligitur ex cap. *Foris*, 23. q. 4. & ex Trid. sess. 25. cap. 14. de refor. Vide Barbof. in cap. 2. & 4. de cohabit. Cleric. & mulier. Et in Regula nostra num. 21. ralla suspecta consortia prohibentur, & prædictis monitionibus peractis, puniuntur in Correc. num. 37.

Barbofa.

LITERA N.

CAP. I.

De forma creandi Notarios.

LITERA N. Ordinis N. Prouincialis, &c. Quæ sacri dudum Religiosorum cœtus ab apostolica Sede subsidia, atque ornamenta pro suis sanctis studijs, honestisque laboribus contra prauorum hominum malitiam, ac temeritatem sunt consecuti, nè vacua remaneant, debitoque careant effectu, per inferiores Ecclesiæ Prælatos decet maximè prouideri. Quocirca cum ad retundendam inobedientium quorundam Notariorum audaciam, qui in non modicum religiosorum Ordinum præiudiciũ, ac detrimentum, priuilegia, aliaque rescripta apostolica, personis, quibus opus erat, intimare, notificare, siue insinuare, varijs consilijs respectibus, recusabant, vnum, aut plures cuiusuis respectiue Ordinis Religiosos beneuolos in Notarios creandi, constituendi, ac deputandi facultatem Regularium Superioribus olim concesserit Romanus Pontifex. Nos, qui peculiari quodam officij nostri iure ea exequi tenemur, & curare, quæ Religionis nostræ conseruationi, eiusdemque professorum quieti, ac tranquillitati conferre maximè videntur, auctoritate S. D. Papæ Pij V. per suas literas datas Romæ die 21. Martij, anni 1571. quæ incipiunt, Debitum Pastoralis, P. F. N. virum sanè probatum, moribusque insignem, fide quoque, doctrina, ac virtute idoneum, ad mandata quæcunque priuilegia, concessiones, gratias, & indulta apostolica, aliaque tam vniuersalia, quam particularia rescripta, tam publica, quam priuata eiusdem nostræ Religionis, ac Prouinciæ negotia, commodũ, vtilitatemque tã quò ad Fratres, quam quò ad moniales quomodolibet concernentia, quibuscunque Regibus, Ducibus, Principibus, Marchionibus, personisque ecclesiasticis, ac secularibus, vbi, & quoties opus fuerit, intimanda, & notificanda, cum facultate etiam prædictos monendi, & requirendi, aliaque omnia, singula opportuna, ac necessaria, iuxta eorumdem priuilegiorum, ac rescriptorum renorem, peragendi, exercendi, & exequendi, in præfata nostræ Prouinciæ N. Notarium creauimus, constituimus, ac deputauimus. Necnon præterea ad conficienda, & stipulanda, ac de iisdem omnibus, & singulis publicos, & publica, actus, & instrumenta coram testibus ad hoc requisitis in notam re-

digen-

digendam, & semel, vel pluries, prout ad id requisitus fuerit, vnum, vel plures, ac plura, publicas, & publica, actus, & instrumenta exinde conficienda, & debitis signis, & characteribus subscribenda, publicanda, & authenticanda (quibus quidem ab eo confectis, & authenticatis actibus, ac instrumentis eadem apostolica auctoritate eam omnem in iudicio, & extra, fidem habendam esse decernimus, quæ ijs haberetur, si per publicos Notarios essent stipulata) harum serie, ac vi, eademque nobis concessa Romani Pontificis auctoritate (ab eo tamen prius coram nobis genuflexo, corporali fidelitatis iuramento ad sacra Dei Evangelia coram testibus infrascriptis recepto) similiter elegimus, constituimus, & destinamus. In quorum fidem, &c. Ita est, Præter N. testis, &c.

1. Noto 1. quod Pius V. concessit privilegium Regularibus creandi dictos Notarios cum supradicta auctoritate, ut constat ex eius const. 9. tom. 2. nostr. priuil. vbi multa dixi circa hoc privilegium; & aliqua addidi tom. 3. priuil. Regul. cap. 6. num. 15. & dicto tom. 2. priuil. num. 9. posui formam iuramenti præstandi à dicto Notario, quæ ibi videri potest.

2. Noto 2. quod ultra casus positos loc. cit. in quibus possunt procedere dicti Notarij, possunt etiam intimare, & exequi mandata Apostolica, ab Auditore Cameræ Apostolicæ, alijque Apostolicis iudicibus emanata, quando cōcernunt interesse Regularium. Sunt enim hæc eodem modo mandata Apostolica, ac si fierent immediate à Papa. Et hoc privilegium concessum est Regularibus, ad eos liberandum ab obsidione, qua illos aliquando obsidebant Notarij publici, ne in odium potentium secularium inciderent. Quare est multum æstimandum.

3. Aduerte autem hic, quod leges, & privilegia multis modis ampliuntur, & limitantur, vt dixi tom. 3. priuil. cap. 1. nu. 6. & sequi. Vnde non debet alicui videri mirum, si ego tom. 2. priuil. loc. cit. hanc constitutionem interpretando ampliauerim ex fine illius ad plures casus, qui expressè in ea non continentur; V. G. in dicta constit. datur potestas creandi istos Notarios Generalibus, Vicarijs, & Prouincialibus; Ego autem eam etiam ampliaui ad Superiores locales. Tum quia in dicta constit. nulla adest taxatiua particula, ex qua colligi possit, mentem Papæ fuisse solum dictam potestatem præfatis concedere priuatiuè quò ad omnes alios; vnde clarè constat, remisisse regulis iuris communis extensionem suæ const. Tum quia, cum dicta constitutio sit emanata pro intimandis indultis Apostolicis concernentibus interesse Superiorum localium, vel Monialium, pone quod Prouincialis, aut Generalis dictum Notarium non creauerint, & quod Prouincialis sit in partibus longinquis, si casus occurrat, in quo pro interesse alicuius Conuentus Monialium debeat aliquod indultum

Apostolicum intimari, nec possit expectari creatio Notarij faciendæ à Prouinciali, quis dicat, esse contra mentem Papæ, quod Superior localis possit eo casu Notarium creare; immo puto, quod esset contra mentem illius, si non crearet; mens enim Papæ fuit oblitere, ne Regularium iustitia impediretur defectu Notarij. Dicendum igitur est, quod nominauit solum Generales, Vicarios, ac Prouinciales, quia voluit ad istos ordinariè pertinere dictorum Notariorum creationem, & quod in præsentia illorum non possent dicti Superiores locales Notarios creare, non autem quod non possint in dicto casu urgentiæ. Dixi etiam in dictis locis, quibus de his Notarijs tractaui, quod poterat creari Notarij pro sumendis informationibus, & pro fabricandis processibus, pro faciendâ fide de aliquo defuncto, &c. Tum quia potest contingere, quod hæc aliquando sint aliquibus iudicibus extra Religionem, mandantibus Superioribus ostendenda, & intimanda. Tum quia possunt esse connexa dictis indultis Apostolicis. Vnde cum de annexis, & connexis idem sit iudicium, non est mirum, quod etiam ad hæc extenderim dictorum Notariorum facultatem. Quod etiam innuitur in dicta, constit. §. 2. ibi *aliæque omnia, & singula circa ea requisita, &c.* Tum quia verba legis sunt interpretanda secundum subiectam materiam, cap. *Intelligentia*, de verb. sign. Ita Rodriq; tom. 1. qq. reg. q. 11. art. 6. reg. 12. qui exemplum affert in Notario eligendo pro sumendis informationibus volentium Religionem ingredi, qui non est necesse, quod sit imperialis, vel Apostolicus, sed sufficit electum esse à Generali, vel Prouinciali. Quam doctrinam probat Castrus Palas tom. 1. op. mor. tract. 3. d. 5. §. 3. num. 8.

Tum quia si possunt facere id quod est plus, intimare nimirum, & authenticare privilegia Apostolica, cur non poterunt facere informationes, processus, &c. quod est multo minus. Argumentum autem à maiori ad minus validum est, vt multis probat Barbosa in loc. comm. argum. loco 67. num. 1. Hæc dixi pro aliquibus, qui licet multum profecerint alienis laboribus, eos impugnant audacter plusquam doctè. Placet etiam hac occasione hic notare, quod Lezana in q. regul. cap. 14. num. 21. in fine, ait, quod ego tom. 1. priuil. in const. 1. Iulij II. §. 16. num. 35. citaui non fideliter aliquos auctores. Verè hic auctor hanc immeritò notam mihi inurit. Tum quod, cum ipse in dicto suo opere passim mea vtatur doctrina, videtur etiam suo operi irrogare InIuriam, cum meis in illo tam frequenter vtatur, si fideliter, vt ipse ait, Doctores meam doctrinam confirmantes non affero. Tum quia (sit ipsius bona venia dictum) parum attente legit, quæ ibidem dico num. 36. Cum enim attulisset privilegia, & Doctores, quibus videbatur probari, quod poterant Prælati regulares absoluere suos subditos à suspensione deducta ad forum contentiosum, dicto num. 36. dico, quod, cum dicta privilegia non determinent, an solum in foro conscientie id sit intelligendum, an verò etiam in foro fori, cum fauores sint ampliandi, de vtroque foro intelligenda sūt. Si ergo propter dictam rationem intelligo privilegia de vtroque foro, cur non

H h h pol.

Rodriq;

Paulus;

Barbosa;

Lezana;

possum intelligere de utroque foro Doctores dictis priuilegijs inherentes, nec forum specificantes? Verè verum est illud *Ad reprehendenda aliena dicta, vel facta ardet omnibus animus.* Ingenuè fateor, quamplurimos auctores reperi (quis est enim, qui non labatur aliquando?) in hoc genere impudentes, nullum tamen, vt ex meis scriptis apparet, publicauit. Hæc præmittere non potui, ne fidelitas, quam profiteor in auctoribus referendis, temeraretur.

CAP. II.

De forma committendi alicui nouitiorum receptionem.

FRATER N. Ordinis N. Prouincialis P. F. N. salutem. Religio se vinea custodes à Domino constituti in illud præcipuè die, noctuque mens nostra erigitur, vt palmites, ex quibus plantanda est, eligendos quammaximè curemus. Nihil enim ad Religionis vineam dissipandam, regularemque disciplinam pœnitens labefaciendam maiores vires habere, experientia teste, didicimus, quam si nouellæ in domo Domini plantationes, Religionisque propagines inconsideratè seligantur. Quot namque ex recipientium incuria adulterinos palmites insertos, quoties non quidem virtutum delectabiles gemmas excreuisse, sed inutiles tantummodò vitiorum articulos in sterili sarmen-
to vidimus relictos? quoties frondosos tantùm luxuriantis animi coliculos, pampinosque sine purpureo charitatis racemo, expullulasse conspeximus? quoties, inquam, monstro mirabilius, sub religiosa veste homines vidimus seculares, filios dissidentia, fructus inutiles, ac acerbos, sociorum onus, & scandalum, Informatorisque confusionem? Quantos initio quidem oues, & agnos, modico tamen elapso temporis intervallo, lupos euasisse comperimus? Quot demum de excelso in abyssum, è pauimento in sterquilinum, è solio in cloacam, de celo in cœnum, de claustro in seculum, de paradiso in infernum vidimus coruisse? Hæc, & alia id genus Religionis damna, & mala animo nostro identidem reuoluentes, non alia sane ratione religiosæ vineæ indemnitati, ac propagationi consulere posse existimamus, quam sollicitos, lynceos, atque prudentes viros constituendo, qui vices nostras obeuntes, in hoc unum opus urgeantur, & quo spiritum, ac mentem, num melioris videlicet frugis, & perfectioris vitæ zelo, Deoque liberius inseruendi cupiditate religiosæ vitæ genus elegerint, nouitij diligenter exquirant. Cum nobilis itaque adolescens N. filius N. cuius N. Instituti nostri suscipiendi desiderio ma-

ximè teneatur, idque à Patribus non semel obnixè postulauerit. Nos attendentes, nonos adolescentium palmites futuram vitis fecunditatem initio præseferentes ab agro Religionis nequaquam esse abiungendos, harum serie, ac ut tibi præmemorato facultatem damus, & concedimus, ut eundem N. diligenti tamen, ac iuridico de necessarijs conditionibus, iuxta constitutiones pontificias, Regulam, & statuta nostra, præmisso examine, ualeas admittere. Illud te seriò commoneat, ut in tanti ponderis negotio à perfido, & proditore assumendo magnopere caueas, ne per unum, tantquam per Iudam, plurimi fluctuemus in nauicula, & quæ proprijs meritis firma est, alienis Religio conturbetur. Quamuis autem præclaris, honestisque moribus tuis, uirtuti, ac prudentiæ non parum fidamus, æquum tamen esse censemus, immo præcipimus, ut rem hanc totius Ordinis fundamentum, absque R. P. F. N. Conuentus nostri N. Correctoris, eiusque Seniorum, siue Sociorum consilio, & assensu, nullatenus aggrediaris, ac perficias. Secus uerò attentando, receptionem huiusmodi nullam ex nunc, teque itidem pro tali temerario ausu nequaquam impune abiturum declaramus, ac promittimus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd meo videri maximum omnium negotiorum, quæ Prælati regularibus quotidie occurrunt, est receptio nouitiorum, ex ea enim pendet totale Religionis bonum, sicut ex bonorum palmitum (vt Humberti similitudine utar par. 2. speculi, lib. 5. cap. 1.) plantatione totalis vini perfectio. Vnde amantes suæ Religionis Prælati in hac re deliberanda plumbeo incedunt pede, emunctisque naribus lyncea superponunt perspicilia. Ego in receptione nouitiorum, vt, quantum possem, pro humili intellectu mei captu Religionis meæ consulerem, semper aduertit, ultra ea, quæ debent aduerti in iuridica eorum informatione, à quo spiritu ad Religionem duceretur nouitius. Quatuor enim genera personarum Religionem ingrediuntur, & vnumquodque à suo spiritu trahitur.

2. Alij enim trahuntur à spiritu carnis, quæ cum ali non possit in mundo, vel vt vellet, vel vt deceret, suam incolumitatem quærens, in portum Religionis, in quo panis nunquam dicitur deficere, ingredi omni diligentia fatagit. Isti non sunt Religiosi propter Christum, sed propter panem Christi. Quare si aliquando pauper Christus illis panem denegat, & ipsi statim illi vale dicunt, id est, si quandoque Prælati, qui in Religionibus est loco Christi, illis præ Religionis paupertate non ministrat abundanter omnia, quæ ad carnem molliter curandam ipsi peroptant, illicò murmuribus, & stridoribus Conuentum inquietant, auaritiæ, vel saltem imprudentiæ Prælatum accusant, & audaciores etiam tyrannum nominant, & obedire recusant, missasque, si sacerdotes sint, pro se, non

se, non pro Conuentu, qui illis, vt aiunt, non prouidet, celebrare prætendunt; si non sint Sacerdotes, vel chororum petere, vel pro Conuentu laborare nolunt, sed potius otiosi, seu pro sibi ipsis laborare. Quod si Prælatus ad eos quietandos illis ostendat statum Conuentus, demonstretque non posse præ temporum angustijs aliter facere, videre recusant, solum querentes, quæ ad cuticulam impinguandam iudicant necessaria; vnde autem ea sint haurienda profitentur se nolle scire. Isti arcendi omnino sunt à pauperum Christi commercio, & societate, vt pote qui potius carnem, quæ in Religionibus maceratur, quam spiritum, quod est Religiosorum proprium, impinguare contendunt. Cognoscuntur autem vel ex eo principaliter, quod externis, ijque importunis fauoribus Religionem ingredi tentant, non fidentes meritis, quibus carent; vel ex eo, quod signa nulla deuotionis ostendunt; vel ex eo, quod nulli Religionis affecti, per omnes discurrunt, quousque inueniant, quæ eos recipere velit.

3. Alij ducuntur à spiritu Diaboli, qui cum videat, Religiosos totis viribus, diu, noctuque fludere quomodo placeant ei, cuius famulatu se nuncuparunt, tali operi impiè inuidens curat pro posse, illud vel dissoluere omnino, vel saltem perturbare; & cum per se ipsum id obtinere desperet, cum in hoc incumbat specialiter Religiosi, vt illi resistent, & technas eius bene norint, suggerit aliquibus eiusdem farinae viris, vt Religionem ingrediantur, quibus tanquam medijs efficacissimis, vitur ad sua opera complenda. Isti zizania semper seminant inter Fratres, presentem semper Religionis statum naueant, nouitates amant, suæ sunt Religionis otores, aliarum semper laudes canunt, suæ miseras, alienis Religionis semper inuidet, non amore virtutis, sed odio quietis, vt mentes aliorum in fluctibus conseruent. Primi isti sunt ad iniquitates patrandas, ad hoc vt alij eorum exemplo facilius sequantur, reluctantes impellunt cohortationibus, quibus si non obtineant, vtuntur fraudibus, aliquando insidijs necessitant. Ab istis iudico multò plus esse cauendum, quam à Diabolo ipso, Diabolus enim suggestione, & delectatione nos ad peccatum inducit, isti autem non solum illis modis, sed etiam suo malo exemplo ad peccandum trahunt; efficaciora autem sunt exempla, quam suggestiones præsertim in iunioribus, & plus persuadet vnum malum exemplum, quam omnes orationes Ciceronis, & Demosthenis. Isti difficilè cognoscuntur in principio; non enim desunt illorum ductori artes, quibus eorum tegat artes; lumen tamen aliquod habere poterit prudens Prælatus, frequenter cum eis colloquedo, eorum spiritum subtiliter examinando, motus oculorum, & faciei accuratè notando, eorum amicos, & consanguineos diligenter, sed quasi videatur aliud agens, examinando.

4. Alij trahuntur à spiritu mundi, qui totus in maligno positus est, idest, in spurcitijs vitiorum. Cum enim videant aliqui non posse se suis cupiditatibus, auaritia, gula, superbia, ambitione, luxuria saturari, desperati mundum relinquunt, quasi non dantem illis, quod cupiunt, & ad Religionem pergunt, non amore virtutis, sed potius quadam desperatione, Isti,

cum non amore Religionis trahantur, fere semper remanent in vitijs, & peccatis, & nihil de Religioso habent, nisi habitum, cum mundum affectu non deserant. Isti sapientes sunt in oculis suis, vnde, etiam per iniuriam recepti essent, ex hoc solum deberent eijs, iuxta illud Bernardi, *Nonisium sapientem eyca*. Non admittunt purgantia vitiorum medicamenta, antidota præseruatiua renuunt, & respuunt medicamina conferentia ad virtutes consequendas, cuiusmodi sunt humilitas cordis, puritas operis, innocentia vitæ, abstinentia, mortificationes, &c. Quod si ratione status ea cogantur aliquando exequi, blasphemando id faciunt, in mundum semper cum Hæreticis reuerti student, Religionem detrahunt, eius infirmitates propagant. Isti mundo relinquendi sunt, vt illius cœno bene volutati sapidam buccellam inferno deuorandam suo tempore offerant. Cognoscuntur faciliè ex colloquutione, ex ante acta vitæ, ex gestu, incessu, & ex eo præsertim, quod nunquam sunt resoluti; volunt, & non volunt; volunt mundum deserere propter dictas rationes, sed dubitant de Religionis successu; vnde semper procrastinant; & si eis, aspera, & dura prædicentur, vt fieri solet, & debet, propositum sæpe mutant, vel saltem multum tepescunt.

5. Alij ducuntur à Spiritu Sancto. Cupientes enim toto affectu Deo inferuire, conspicientes id non faciliè se consequi posse in seculo, ad Religionem transfugiunt. *Aduersa est enim confidentia, vt loquitur Cyprian. de singul. clerico. Quæ periculis vitam suam pro certo commendat; & lubrica spe rest, quæ inter sementa peccati saluari se posse sperat; incerta est victoria inter hostilia arma pugnare; & impossibilis liberatio est flammis circumdari, & non ardere. Ferendum est dormiens in ripa, ne cadat. Quare, vt idem ait lib. I. ep. II. Liberanda est vigilanter de periculosis locis nauis, ne inter scopulos, & saxa frangatur; eximenda est velociter de incendio sarcina, priusquam, flammis superuenientibus concremetur; nam nemo diu tutus est in periculo proximus.* Isti ex puro corde sunt suæ Religionis amantes, eius semper prædicant laudes, exultant iubilo, liquefiunt, & rapiuntur in extasim, si quando aliquod egregium, & laude dignissimum à suis Confratribus fuerit exantlatum, illud gestientes omnibus narrant, ad sidera vsque tollunt, lingua fiunt, vt omnibus id innotescat. Infirmitates Religionis occultant; si non possunt, pro viribus defendunt; si factum aliquod sui Confratris parum religiosum audiunt, excruciantur, vt occultetur tum secularibus, tum iunioribus Fratribus fatagunt, curant tamen, vt à Prælatis corrigatur, vt alijs talis castigatio proficit; ad publica scandala excandescunt impunita remanere non permittunt, immo vt seuerissimè puniantur instant. Isti sunt, qui Religionem conseruant, ampliant, exaltant; nihil student, nisi quomodo Deo, & suæ Religionis placeant; isti rixantes inter se Fratres concordare procurant, virtutes amplectantur, abominantur vitia, virtuosos Fratres adorant, in vitijs obstinatos oderunt ad mortem. O vtinam talibus essent Religiones plenæ. Non tam nauereant aliquibus Religionis status. Sed quid? non in mundo, sed in Paradiso deliciarum essemus. Vnico isti cognoscuntur signo, quando scilicet dilatio re-

1791 D. N. 1790

D. Cyprian.

1791

ceptionis, eorum intrandi desiderium auget, necit enim tarda molimina Spiritus sancti gratia. Austeritatum Religionis prædicatione feruorem augmentat; magnitudo namque bonæ voluntatis in recipiendo, signum est Spiritus sancti inhabitantis, & in eo operantis, ut ait Gregorius apud Humbertum in speculo p. 2. lib. 5. cap. 1. Qui addit, quod ex duobus generibus hominum domus Religionis replenda est; vel de simplicibus, qui sensu, & voluntate ad assequendum religiosam prudentiam feruentes apparuerint, & habiles; vel de prudentibus, quos Religiosæ, & sanctæ simplicitatis constitit esse æmulatores.

6. Et aduertit ibidem Humbertus, quod tribus de causis recipiuntur aliquando ad Religionem non idonei. 1. Ex cupiditate recipientium, non timentium aliquos ad Religionem recipere, vel propter bona ipsorum temporalia, vel ut gratum faciant alicui Magnati seculari, à quo aliquem fauorem expectant pro suo interesse particulari, quod tamen neque pro generali est faciendum; nam infecta pecus totum corrumpit ouile, & vna ex his bestijs sufficit ad totam Religionem subuertendam, inquietandam, & scandalizandam. Vnde præstat amicis, & benefactorem perdere, quam talia monstra recipere. Quæ enim societas viuorum cum mortuis? Mortui sunt Religiosi, & in claustrorum sepulchris sepulti; isti viuunt mundo, & proprijs passionibus; vnde non mirum, si, quando in Religionibus recipiuntur, eas subuertunt. 2. Accidit ex carnalitate eorundem recipientium, qui cum Dei ordinatione filios non habeant, Diaboli procuratore nepotulos sibi aggregant, quos in Religionem recipi faciunt, non ut saluentur, sed ut ditentur, & per eos fortiores efficiantur, qui sicut carnaliter ingrediuntur, sic post ingressum carnaliter conuersantur. Quod enim natum est ex carne, caro est, & quod natum est ex Spiritu, Spiritus est, Io. 3. Tertio hoc accidit ex parentum carnalium improbitate, qui filios, quos ineptos, & stultos noscunt, vel quos præ multitudine, iuxta eorum statum, non possunt gubernare, in Religionem ponunt, ut ab eis se expediant, potius intendentes eorum corporalem prouisionem, quam eorum salutem.

7. Noto 2. quod est tantæ importantiæ nouitiorum receptio, ut in generali commissione non veniat, sed requiratur expressa commissio, quod pro Ordine nostro doctè collegit Passar. in schol. ex Barch. num. 12. in princ. ex cap. 2. Correct. num. 16. Vnde quando Generalis, vel Prouincialis faciunt aliquem Vicarium cum omni potestate sua (nisi ponant clausulam, *si possis recipere nouitios*, vel saltem aliquo casu speciale mandatum requirente, subdat illam clausulam, *si possis omnia facere, qua per nos facere possemus, etiamsi nostrum speciale mandatum requirerent*) non potest nouitios recipere. Quæ autem sint illa, quæ requirunt speciale mandatum, & de vigore illius clausulæ, *Etiam si nostrum speciale, &c.* Vide Passarel. in fine Formul. Ordin. de intellectu Vicariæ auctoritatis.

CAP. III.

De forma committendi alicui, ut informationes sumat de nouitio ad Religionem recipiendo.

TER N. Prouincialis N. R. **F** P.F.N. salutem Ad nostrum Conuobium N. Ciuitatis N. non paucis ab hinc mensibus incessanter accedit N. filius N. ciuis N. Instituti nostri suscipiendi cupiditate summopere incensus. Quoniam verò, iuxta summorum Pontificum constitutiones, nostrique Ordinis statuta, de recipiendi, ac professuri uita, & moribus, alijsque ad id requisitis qualitatibus informationes præcedere opus est. Tibi propterea præmemorato, cuius fidelitati, ac prudentiæ non parùm fidimus, harum literarum serie, ac vè committimus, ut prædictas informationes coram publico aliquo Notario, seu alio eiusdem nostri Ordinis fide digno Religioso, ad arbitrium tuum deputando nostro nomine sumas, duos, aut tres, vel etiam plures testes, sumpto tamen prius per eosdem iuramento, iuxta interrogatoriorum tenorem, quem hic alligatum recipies, examinando, omnem tibi plenariam ad hoc potestatem, quæ de iure requiritur, impertientes. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod eadem forma potest fieri, mutatis mutandis, quando nouitius est iam receptus in nouitiatu, seu quando informatio est facienda in eodem Conuentu, in quo nouitius receptus est. Interrogatoria autem, quæ debent fieri testibus, sunt hæc. 1. An cognoscant, cognouerintque patrem, & matrem, atque auos dicti N. & an sciant, ipsos esse, vel fuisse ex honore genere natos, non descendentes ex Iudæis, vel Mahumetanis, qui post baptisma receptum iterum à fide catholica recesserint, ac in foro Ecclesiastico fuerint per hoc damnati, seu ab hæreticis item relapsis, & similiter condemnatis, vel an sciant, ipsius patris, aut matris, atque aui, siue paterni, siue materni ossa, vel statuas fuisse combustas. 2. An sciant dictum N. esse filium legitimum præfatorum, atque ut talem ab ipsidem fuisse habitum, & reputatum. 3. An sciant dictum N. esse liberum, idest, non aliquo matrimonij rati, vel consummati vinculo ligatum. 4. An sciant, dictum N. esse virum probum, & bonis moribus imbutum, & an sciant, eum perpetrasse aliquod delictum, ut furtum, vel latrocinium, aut homicidium, quod fuerit deductum in iudicium, aut super eo fuerit facta inquisitio. 5. An sciant, dictum N. esse debitum supra suas facultates onustum, quæ persoluere non possit. 6. An sciant, eum habuisse aliquam administrationem publicam, vel priuatam, & esse ratiocinijs obligatum, atque obnoxium, ita quod super illis ei aliqua molestia illata sit, vel timendum sit, ne inferatur. 7.

An sci-

D. Gregor.
Humbertus

Passarel.

Miranda.

An sciant, ipsum N. velle Religionem ingredi Iponte, & Religionis, ac pietatis seruore, an verò aliqua humana ratione ductum. Circa istas interrogaciones vide Mirand. tom. 1. man. q. 21. ar. 5. & quæ dico tom. 2. Relig. q. 3. cap. 1. à num. 33. Et aduerte, quòd informationes iuridicæ non est necesse, quòd fiant de omnibus dictis interrogatorijs, sed sufficit, quòd fiant de vltimis quatuor, vt dico loc. cit. Immo putant aliqui, quod possit etiam omitti 7. vt ibidem dico, num. 35.

2. Noto 2. quòd, si timeatur, ne induendus minis, vel precibus à sancto proposito remoueat, poterunt dictæ informationes omitti vsque ad tempus professionis, & nouitius poterit habitu Religionis indul, præstito iuramento coram eis, ad quos spectat eum recipere, vel coram Superiore Conuentus, quòd nullum habet impedimentum ex contentis in bulla Sixti V. vel in alijs statutis Regulæ, vt dico loc. cit. num. 32. Sed quia de præfata sumptione iuramenti debent illud recipientes testimonium ferre, vt possint se tueri, si super hoc aliqua lis eis moueatur, ideo subnecto dicti testimonij formam.

CAP. IV.

De forma, qua potest ferri testimonium, nouitium sumpsisse iuramentum, nullum se impedimentum habere ex prohibentibus Religionis ingressum.

HGO Frater N. Corrector Conuentus N. Ordinis N. vna cum meis Senioribus infra scriptis, presentium litterarum tenore fidem facio, & omnibus, & quibuscunque, ad quos spectabit has uidere, & examinare, verbo ueritatis attestor, die 21. Augusti, anni 1634. coram me, & Senioribus infra scriptis, N. etatis annorum 18. Religionem nostram ingredi exoptantem, à me uocatum, ab eoque (cum ob timorem, ne ab eiusmodi sancto proposito dimoueretur, informationes de eodem fieri cõmodè non potuerint) iuramentum desumptum, an à parentibus, qui post susceptum baptisma à fide recesserint, vel quorum ossa combusta sine, ortum ducat, an suorum parentum legitimus filius semper sit habitus, an vllum inierit matrimonium, vllumque iidem commiserit delictum, quod sit ad iudicium deductum, an vllis debitis, aut ratiocinijs obstrictus sit, amore ne tandem virtutis, an potius passione aliqua mundialis, Ordini nostro se addicere concupiscat. Quibus quidem omnibus iure iurando adstrictus, cum vera se, tactis sacris, dicturum spopondisset nullo se ex prædictis capitibus, vel vinculis teneri, vel compre-

bendi, neque ad ipsum quoquam modo ea pertinere respondit, ac in fidem se subscripsit. In quorum fidem, &c.

1. Noto, quod non est necesse de omnibus iuramentum sumere, sed solum de his, quæ dixi cap. 3. num. 1. fine; & quod hoc iuramentum debet sumi etiam ab his, qui non sunt maiores 16. annis, vt dixi tom. 2. Relig. q. 3. cap. 1. nu. 10. & quod de his, qui noti sunt, non est necesse fieri informationes, neque dictum iuramentum sumere, vt dixi loc. cit. num. 26.

CAP. V.

De forma ferendi testimonium de informationibus sumptis circa eum, qui vult Religionem ingredi.

RATER N. Ordinis N. à R. P. F. N. ad infra scriptam informationem sumendam specialiter deputatus, fidem facio, ac omnibus, & quibuscunque attestor, N. N. de N. filium, etatis annorum decem, & octo, ex relapsis hereticis, aut Mauris, alijsue infidelibus, qui post susceptum baptisma à fide recesserint, nequaquam descendere; legitimum præterea, ac naturalem, ex legitimo matrimonio à prædicto N. & N. eiusdem legitima vxore, catholicis quidem, honestis, ac pijs hominibus procreatum, nec vllò de præfati, aut de futuro matrimonio implicitum, vel obligatum, nec bannitum iidem, aut homicidam, vel furti cuiuspiam accusatum, alioque crimine damnatum esse confirmo. Ad hæc, nec gre alieno grauatum, aut reddendis rationibus, siue negotiandi, siue alia de causa obnoxium esse, testor pariter, & affirmo. Religionem tandem N. non fore euitandi causa, aut humana aliqua ratione ductum, sed diuino tantum Spiritu afflatum ingredi exoptare, ingenue ac sanctè polliceor, prout N. quondam N. faberlignarius, etatis annorum 60. & N. filius N. fabricator, etatis annorum 40. testes noti, & fide digni, plenam, & sufficientem scientiæ causam reddentes, sunt attestati. In quorum fidem, &c.

1. Nota, quod hæc forma potest fieri à Notario religioso electo ad formam bullæ Pij V. vt dixi tom. 2. priu. in conf. 9. Pij V. num. 4. & potest etiam fieri à Notario seculari, vt habet consuetudo hic Genue.

¶

Hhh liij CAP.

LITERA O.

CAP. I.

De forma simplicis obedientie.

LECTOR RATER N. Ordinis N. Dilecto nobis in Christo Fratri N. salutem. Vt presentium constituimus te localem in nostra Prouincia N. sub obedientia superioris illam moderantis. In quorum fidem. &c.

CAP. II.

De obedientia ad petitionem, cum commendatione personæ.

LECTOR RATER N. Ordinis N. Generalis R. P. N. salutem. Honoris, ac pijs petitionibus tuis annue re cupientes, in nostra te Prouincia N. localem constituimus R. ad. eiusdem Prouincie Prouinciali presentium tenore significantes, id primum à nobis exoptari, vt te perhumaniter, ac latissima fronte suscipiat, atque omni charitatis affectu benigne completatur: id enim, & tua in religionem merita virtutisque premia exposcunt, & singularia erga nos studia officiaque quamplurima, quibus nostram apud presatum Prouincialem commendationem promereris, non parum exigunt, ac requirunt. Quæ quidem humanitatis obsequia si tibi exhibita fuisse intelligemus, erit profectò cur gaudeamus, nec nosivam vulgarem fuisse commendationem, & digno te laborum tuorum premio ab omnibus condonari. In quorum fidem, &c.

CAP. III.

De forma obedientie visitandi domum S. Mariæ Lauretane.

LECTOR RATER, &c. Etsi Religiosos viuos, qui se sub Religionis iugo claustris addixerunt discurre, ac peruagari non liceat: & in Cenobijs degentes Angelici Doctoris testimonio amplius mereantur, quam aliud ad lucrandas indulgentias, vel orbis Ecclesias sub Sanctorum fundatas vocabulis, passim visitandas peregrinando; eam tamen, quæ in Lauretana Ciuitate ad Beatissimæ Virginis honorem, & singulari quadam caelesti dispensatione consiliata est, quamque celebriori memoria

conuenit venerari, quominus quandoque viserent, ac pia deuotione colant, prohibendum nequaquam videtur. um. & purissima eadem augustissimaque cali Regina eorundem Religiosorum in caltatis holocausto Altissimo simulantium vota perfectius, ac citius, quam ceteri Sancti dirigere, & ad gratiam exauditionis propèsius admittere dignoscatur. Quamobrem cum tu, charissime in Domino fili, à nobis instanter, obnixque petieris, vt Lauretanam, sacratissime Virginis domum inuisendi facultatem tibi impertiremus, nos id non modicam animo tuo incunditatem, spiritualeque solatium, acque utilitatem pariturum fidentes, eandem, quam petis, licentiam, ac facultatem presentium tenore libenter concedimus, & elargimur. Oranibus te, ac singulis Religionis nostræ Prouincialibus, Correctoribus, ac Fratribus ceterisque etiam aliorum Ordinum Superioribus, ac subditis, nec non & Reuerendis Ecclesiarum Curatis, ac Rectoribus, ad quos diuertere contigerit, maiori, quo possumus, studio commendantes, eosdemque in Domino rogantes, vt vultu hilari, fronteque benigna te excipere, hospitioque colligere, ac bonis demum temporalibus, quæ à Domino consecuti sunt, ad itineris labores perfectos, alere, ac reficere non dedignentur. Nos enim ex parte nostra hoc eis volumus esse pollicitum, constantissimeque obseruatum, quod nullus unquam abiturus sit dies, quo non preces nostras tanto libentius virtutum Domino pro ipsius offeramus, quanto in te beneficentiores nouerimus existisse. In quorum fidem, &c.

1. Noto, quod decet superiores esse multum parcos in his obedientijs concedendis, quæ fratrum discursus important; est enim monachus extra Conuentum velut equus effrenis, qui cum freno sit assuetus, cum ab eo se liberum sentit, quasi sui iuris, factus huc atque illuc absque regula, & necessitate discurtit, etià cū periculo precipitij. Est item Monachus extra Monasterium velut piscis extra aquam, vt dicunt patres, & sicut piscis extra aquam moritur, ita mille moribus animæ est expulsius Monachus extra Monasterium, Nec quidquam facio, quod obedientia concedatur ad visitanda limina Apostolorum, aut Sanctam Mariam Lauretanam, aut sacrosanctum Domini sepulchrum, nam quantumvis peregrinatio sit pia, longa, et ardua plus semper meretur Monachus manens in Monasterio sub obedientia iugo, atque regulari disciplina, quam si dicta loca nudis pedibus inuiseret, istæ enim peregrinationes sunt voluntariæ, vt suppono, & in ijs affligitur tantum corpus, mens autem, cum sit in libertate exhilaratur, & Monachus manens in Monasterio affligit animam per sui ipsius abnegationem, & mortificationem propriæ voluntatis, vnde tantum præstat ista sui abnegatio dictæ peregrinationi quantum corpori præstat anima, quare dicebat D. Thomas apud Casarubium in compendio

Pendit post verbum Indulgentie quo ad seculares obsequio, notabili i. versu. Item notandum. Quod religiosi existentes in suis Monasteriis promerentur amplius, quam discurrendo, aut peregrinando ad lucrandum indulgentias. Consulo itaque, ut superiores sint parci in dictis obedientijs concedendis, præsertim in ordine nostro, in quo votum vite quadragesimalis difficillimum reddit iter, quod si quandoque pietas, necessitas, aut alia rationabilis causa suadeat dictas obedientias concedere, id non fiat nisi assignato socio ad libitum Superioris, & determinato tempore ad eundem, & redeundum, & designato itinere, per quod transeundum sit.

CAP. IV.

De obedientia per modum transitus, cum commendatione.

FRATER, &c. Tametsi cunctos Religionis nostræ alumnos tam spiritualibus, quam temporalibus subsidijs, atque ornamentis pro viribus confouere paternæ charitatis affectu compellamur, facere tamen non possumus, quin eos peculiaribus gratijs, & fauoribus cumulemus, quorum præclara in Religionem studia, & merita id exigere nominis, ac postulare. Cum itaque sicut nobis exposuisti in Hispaniam pro quibusdam tuis expediendis negotijs contere de exoptes, eamque ob rem nostram tibi super hoc licentiam, & facultatem aucta impertiri. Nos attendentes honestos labores, sanctaque tua officia, quibus totum Ordinem illustras, hæc, & ampliora quidem promereri, votis tuis, quod ad eadem religiosæ vitæ officia persolvenda promptior fias, & alacrior, annuere libentissimè cupientes tenore præsentium, nostrique auctoritate officij in Hispaniam cum tibi opportunum visum fuerit, proficiscendi, ipsiusque etiam partes, Prouincias, & Ciuitates, ad quas pro ijs, quæ nobis significasti, peragendis negotijs pergendum esse existimaueris, adeundi licentiã tibi concedimus, & elargimur. Omnibus, ac singulis Religionis nostræ Fratribus, & Superioribus potissimum præcipientes, ut in iisdem tractandis, atque absoluedis opem tibi omnem, operamque suam, fauorem, auxilium, commoditatemque suppeditent, ac omni te humanitatis genere, atque officio benignè in Domino complectantur. Cæterum uerò, ijs omnibus expletis, & consumatis, ad hunc tuæ assignationis Conuentum quamprimum cura, ut reuertaris. Et angelico te comitatu incolumen accat, ac reducat salutis auctor. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod obedientiarum infinite sunt formæ pro multitudine negotiorum, quæ quotidie occurrunt; hæc solum posui, quia frequentiores.

2. Noto 2. quod Correctores tenentur ex debito iustitiæ recipere, & benignè tractare Fratres hospites per suos Conuentus transeuntes, ita ut mortaliter peccent, si in hoc delinquant. Tum quod sacri Canones id expresse præcipiunt, cap. Hospitalem, d. 42. cap. 1. de emptione, & vend. cap. Monachi, de præb. & dignit. Trid. sess. 25, cap. 8. de refor. Sacris autem Canonibus contrauenire in re graui, mortale est. Tum quod nostra Regula id expresse præcipit num. 34. & supponitur in Cap. Valent. 4. nu. 47. Tum quod id etiam præcipit Scriptura sacra, ad Rom. 12. & ad Hæbræos 13. & Matth. 25. Tum quod Religiosi, præsertim nos Minimi, quorû Religio non est dismembrata, sed vnita in vinculo charitatis, ac communis omnibus, & singulis, habent ius ad Religionis bonas; unde sæpe dixi, quod Religio tenetur Religiosum alere ex iustitia; & probat Lessius lib. 2. de iust. cap. 35. dub. 12. num. 68. vers. Sed contra. Nec malus ius habent ad bona Prouinciæ, in qua habitum sumpserunt, quam illius, in qua viuunt, (quando in illis non sunt filiationes) cum obedientia ducantur modò in hanc, modo in illam Prouinciã. Et sicut quando profitentur, non se obligant solum ad inseruiendum illi Conuentui, seu Prouinciæ, in qua profitentur, sed toti Religioni in communi, ita è conuerso tota Religio in communi se obligat ad illam alendum vbicumque resideat cum Superioris licentia. Quare Religiosi peregrinantes, seu itinerantes cum licentijs suorum Prælatorum non debent recipi propriè tanquam hospites, sed tanquam Fratres ius habentes ad vescendum cibis, qui comeduntur in illa Communitate, in qua degunt, eodem prorsus modo, ac Fratres in illa residentes de familia. Attento etiam & præsertim, quod hospites sũt subditi illorum Superiorum in quorum Conuentibus degunt, tum secundum ius commune, tum secundum nostras constitutiones, ut probaui tom. 2. Religiosi q. 1. cap. 8. num. 21. Vide quæ dico tom. 2. priuil. in const. 6. Urbani VIII. num. 1.

3. Ex quibus collige, quod meo videri, Conuentus coegetur Fratri hospiti venienti cum sua obedientia, & non habenti pecunias, vel quia eas amiserit, vel consumpserit, vel quia ei fuerint sublata, soluere modestum, & religiosam paupertatem olentem nulum, & ei prouidere vsque ad alium eiusdem Religionis Conuentum, ut possit suam obedientiam complere. Ex quo enim incedit cum obedientia sui Superioris, habet ius, ut vescatur bonis suæ Religionis; & videtur, quod possit obligare Religionem tanquam procurator, ut negotium suæ Religionis vtiliter gerat, alioquin si pecunias sibi in viaticum datas amiserit, & non possit pedibus mendicando incedere, coegetur permanere in Conuentu, ad quem diuertit, & sic non poterit obedientiam sui Superioris complere.

4. An autem Conuentus hospitij possit deinde elargitam pecuniam repetere à Conuentu Prouinciæ, ex qua hospes discessit, potest esse dubium. Sed quicquid sit de iure, vellem, ut possit

posset repetere, nam sic faciliores essent Superiores Conuentuales, qui communiter solent esse auari, ad prouidendum hospitiibus de necessarijs.

5. Noto 3. quòd si aliquis Frater hospes infirmetur in aliquo Conuentu, non tenetur Conuentus, à quo discessit, quicquam resarcire Conuentui, in quo infirmatus est. Ita pro Ordine nostro statutum est in cap. Tolos. num. 30. in cap. 2. Rom. num. 18. in cap. 1. Genuens. nu. 21. & in cap. Paulæ num. 39. vbi sic habetur. *Sed quantum ad Fratres de Conuentu in Conuentum per obedientiam transmigrantes, & in alieno Conuentu egrotantes, desinerunt, quòd iuxta facultates talis Conuentus, vbi eos infirmari contigerit, iuxta Regulæ nostræ tenorem, charitatiue tractentur. Nec propter hoc Fratres alterius Conuentus Conuentui, vbi eum infirmari contigerit, aliquid, resarcire, seu restituere teneantur.*

6. Ex quibus collige, quòd si aliquis Frater hospes propter aliquod delictum detineatur in carceribus Episcopi, vel Inquisitoris, teneatur Conuentus eum ibi alere, nec possit per hoc quicquam prætere alere, à qua hospes ille discessit, seu in qua hospes ille moratur, vel sumpsit habitum; valet enim argumentum ab infirmitate corporis ad infirmitatem animi, vt notat Barbosa in locis communibus, lit. A. num. 104.

7. Sed quæres, an Correctores locales teneantur recipere, & alere Fratres fugitiuos, & sine obedientia ambulantes, ac, si infirmetur, curare? R. quòd de iustitia non tenentur, cum sint extra obedientiam. Et colligitur ex nostro statuto citato num. 5. ibi, *per obedientiam*, vbi innuitur, quòd si transeant sine obedientia, non tenetur Religio eos alere. Attamen pro Ordine nostro in cap. Romano 6. num. 13. *Concedunt Patres, quòd, si sint infirmi ipsi fugitiui, possint retineri usque ad sanitatem; & alij etiam per tres dies, secundum pium Religionis morem remaneant, & statim postea remittantur ad suos legitimos Superiores.* Vbi noto illa verba, *possint retineri*; & illa, *secundum pium Religionis morem*; quæ innuunt, non teneri ex iustitia Correctores dictos fugitiuos infirmos curare, & sanos recipere, sed solum ex charitate. Quod statutum sanctum, & laudabile est.

8. Statutum autem, quod aliqui intenterunt, vt fugitiui statim ac aliquem Conuentum appulerint, incarcerationentur, habitu spoliarentur, & in carceribus detineantur, quousque fugitiuorum Superior Prouincialis admonitus fuerit, & de tali fugitiuo, quid faciendum fuerit, respondeat. Zelum quidem regularis obseruantia, & fugitiuorum frænum præferre videtur, sed non secundum scientiam: nam moraliter est impossibile seruatu, & videtur contra charitatem, & Religioni damnosum. 1. probatur; nam pone, quòd aliquis fugitiuus ex Prouincia Germaniæ, vel Poloniæ veniat ad hunc Conuentum Genuensem V.G. si debeat detineri in carceribus, quousque veniat responsum à Prouinciali Germaniæ, detinebitur per duos, aut tres menses eum dispendio Conuentus. Et pone, quòd Prouincialis ille sit inimicus dicti fugitiui, cum Prouincialis sciet, ipsum fugitiuum esse careeratum, non respondebit nisi post multum temporis: Sed pone,

quòd respondeat, quòd dictus fugitiuus perperatit aliquod delictum, & quòd detineatur in carceribus, quousque processum mittat, erit ne expectandus dictus processus? Certè hæc tempus requirunt, dispendia causant, & nulli remedium adhibetur fugitiuus; & cum fugæ aliquando causentur ex leuitate, supra merita quis punietur vtplurimum; deinde cum processus non possit terminari sine reo, cui dandæ sunt defensionibus, à quo poterit excipi super depositione testium? Si super his omnibus scribendum sit Prouinciali Germaniæ, quantum temporis requiretur? Tandem pone, quòd Prouincialis Germaniæ reum condemnet ad carcerem per annum; ista poenitentia vel esset implenda in loco delicti, vt de iure videtur; & tunc licentiato fugitiuo è carceribus, quis illum ducet ad Prouinciam Germaniæ? Vel esset implenda in Conuentu Genuensi, & non videtur, cur debeat ita grauari. Alia multa incommoda in hoc sunt, quæ alijs consideranda relinquo, & quæ statutum illud reddunt moraliter impossibile. 2. Scilicet quòd sit contra charitatem, constat. Tum quia fraterna charitas postulat, vt indigenti, quamuis peccatori, subueniamus; at subuentio non est, peccatorem Fratrem carceribus detinere, habituque spoliare, & quæ charitas est, fugientem ex leuitate ita crudeliter recipere? Tum quia hominis animus precibus facilius trahitur, quàm baculo, vnde facilius suadetur alicui benignitate, vt ad propria reuertatur, quàm carceribus. Tum quia pone, quòd aliquis sit grauatus à suo Superiore, & vt talis recurrat ad maiorem Prælatum, iste certè sine obedientia ambulabit, quis enim eam illi dabit? Hic autè si transeat per aliquem Conuentum, secundum illud statutum esset incarcerationandus; sed cur? cum afflicto non sit affligendus? Quòd autem tale statutum futurum esset Religioni damnosum, patet, Nam nullus fugitiuus Conuentus petet, sed omnes in cauponis per Ciuitates remanebunt, cum scandalo secularium; scandalizantur enim seculares videntes Religiosos cauponam petere in locis, in quibus adsunt Conuentus eiusdem Religionis, & ex hoc Religio multum perdit; putant enim seculares, quòd Conuentus nolit dictos hospites recipere, & ipsi fugitiui ad se excusandum id dicunt. Adde, quòd, stante rigore huius statuti, multi, vt habeant quòd recurrant, falsificabunt obedientias, ex quarum falsificatione quantum damnum proueniat Religionis, nemo non nouit. Tolerabilius ergo est, fugitiuos Fratres hospitio recipere, charitatiueque tractare, hortarique, vt ad propria redeant, illos cum literis commendatijs, & veniæ impetratorijs dimittere, quàm ipsos carceribus detinere. Concludo itaque, quòd Superiores locales tenentur ex iustitia Fratres hospites recipere, ac benignè tractare: ad hospitandum inuitare, infirmos curare; quòd si non faciant, peccant mortaliter, & possunt ex hoc solum officijs suis priuari. Quod mihi satis probat cap. Archidiaconum, d. 85. in quo inhospitalis promoueri vetatur, sed illud crimen, quòd impedit promouendum, deicit promotum, quando est ex sua natura malum. Ergo.

9. Noto vltimò, quòd qui habent obedientiam à Reuerendis. P. Generali non possunt è Pro-

Barbosa.

Prœuincijs, seu Conuentibus, in quibus degunt discedere, nisi prius originale ipsius obedientiæ monstrauerint P. Prouinciali Prouinciæ, a qua discedunt. Ita statutum est in cap. Rom. 7. sess. 10. matutina decreto penultimo: & est rationis valde consonum; tum quia ipsi cura incumbit omnium Conuentuum, & Fratrum suæ Prouinciæ, vnde debet scire quidquid in illa Prouincia agitur, vt regimen ipsius sit religiosum, & rationale: tum quia ita dicitur ratio ipsa naturalitatis, & vrbancitatis: tum quia contrariorum eadem est disciplina, vt dicunt Philosophi, & Iuristæ, sed quando quis accedit ad aliquam Prouinciam ante omnia literas obedientiales ostendit Patri Prouinciali illius Prouinciæ, ergo debet eas literas ostendere, vt verificetur doctrina Philosophi, Patri Prouinciali Prouinciæ, quando à Prouincia discedit: tum quia ita habet inueterata, & legitimè præscripta consuetudo Religionis: vnde si aliquis sine ostensione dictæ originalis obedientiæ facta Prouinciali Prouinciæ, vt dictum est, discederet ab aliqua Prouincia posset P. Prouincialis dictum discedentem punire tanquam fugitiuum. Nec sufficit dictas obedientias ostendere Correctori Conuentus, à quo discedit propter dicta; quinimo posset Corrector, qui id permetteret tãquam vsurpator alienæ iurisdictionis à Prouinciali puniri.

CAP. V.

De forma mittendi Fratres ad sumendos ordines.

RATER N. Ordinis N. Prouincialis. Dilecto nobis in Christo, etc. Præsentium vi, ac tenore tibi præfato præcipimus, ac mandamus, vt ad Subdiaconatus ordinem te conferas suscipiendum; Perillustrem, Reuerendissimumque D. D. Episcopum N. in cuius Diœcesi localiter commoraris, seu alium quemcunque, ipso met N. ordinationes non celebrante, obnixè rogantes, vt eodem te ordine insignire, ac super interstitijs, Ecclesiæ nostræ vtilitate, vel necessitate sic postulante, dispensare dignetur. Nos enim de tua eidem sufficientia, tum quò ad mores, scientiam, & etatem, tum quò ad reliquas à sacris Canonibus, & Tridentino præsertim Concilio requisitas conditiones fidem facimus, atque attestamus. Demum verò huiusmodi beneficij dignitatem cum remeteri nulla alia ratione possimus, nisi in templis, nisi in medijs religionibus, ceremonijsq; altarium, nullum profectò diem lapsurum spondemus, quo non suæ Perillustri, ac Reuerendissimæ Dominationis memoriam deferendo sacrificio excitemus, vbi Patri Filius immolatur. In quorum fidem, &c.

CAP. VI.

De eadem forma sub amplioribus verbis.

VAE ad sacrosancti altaris ministerium, diuini cultus honorificentiam, catholicæque Ecclesiæ vtilitatem, atque incrementum conducere videntur, ea nobis, quibus alios regendi cura, meritis licet imparibus, est commissa, verbis illis Apostoli disertè præscribi pensamus. Tu verò vigila, in omnibus labora, opus fac Euangelistæ, ministerium tuum imple. Atque ita cum ex ministrorum Ecclesiæ deputatione ea omnia profluere quotidiano discamus experimento, ad eiusmodi sanè ministros (si quos idoneos reperimus) prudenter, ac sollicitè cooptandos maxima incendum cupiditate. Vobis igitur præmemoratis eiusdem nostri Ordinis Clericis professis, atque in minoribus ordinatis, probis, honestisque moribus, ac literaria disciplina satis imbutis, in ætate legitima constitutis, nec non in susceptis ordinibus exercitatis, omnibusq; tandem, iuxta Tridentini Concilij sanctiones, summorumque Pontificum decreta, instructis, ac exornatis, in virtute sanctæ obediendiæ præcipimus, ac mandamus, vt ad sacrum Subdiaconatus ordinem suscipiendum vos conferatis: Perillustrem, ac Reuerendissimum D. D. Episcopum N. in cuius Diœcesi localiter immoramini, seu alium quemcunque Perillustrem, ac Reuerendissimum Antisitem, ad quem, ipso N. Ordinationes non celebrante, diuertere cõtigerit, exorantes, vt præfato vos ordine insignire, ac super interstitijs quibuscunque opus est dispensare dignetur, Ecclesiæ nostræ necessitate, vel vtilitate sic suadente. Cuius quidem suæ Perillustri; ac Reuerendissimæ Dominationis præclavi erga nos meriti memoriam nulla unquam delebit obliuio. Et Dominus vos benedicat. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd pro declaratione clausularum istarum formarum videntur esse dicta tom. 2. Relig. cap. 7.

2. Noto 2. quòd Urbanus VIII. per suam constitutionem 44. quam habes tom. 4. bullar. fol. 319. concessit Fratribus S. Francisci de Obseruantia, in partibus Indiarum Occidentalium commorantibus, vt possint ordinari à quocunque catholico Episcopo, ad omnes, etiam presbyteratus ordines, etiam extra tempora, & non obseruatis interstitijs, & ordine antea suscepto non exercitato. Quod tamen priuilegium non valet extra illas partes Indiarum, propter illam particulam taxatiuam, tantum, quæ in dicto priuilegio habetur. Possunt tamen alij Mendicantes cum dictis Minoribus in priuilegijs participantes, habitantes in dictis partibus

tibus Indiarum, eodem priuilegio ibidem uti, quia in eo, quò ad hoc, nulla adest particula restrictiua.

Barbosa.

Rebuffus.

Nauarum.

3. Noto 3. quòd in Clericis secularibus communior opinio tenet, literas dimissoriales ad ordines valere etiam post mortem Episcopi, qui eas concessit, & consequenter post multum temporis, vt videri potest apud Barbos. de potest. Episc. par. 2. alleg. 7. num. 23. licet alij contrarium sentiant, vt Rebuffus in praxi, tit. Formula dimissor. liter. num. 40. & 41. Sanctus Carolus Borromæus par. 3. actorum Ecclesiæ Mediol. tit. Edictum de sacra ordin. vers. Literæ verò, ita statuit. Literæ verò dimissoriae de ordine suscipiendo ne vetustiores sint duobus, vel tribus mensibus, à die sacræ ordinationis supputandis. Et huic opinioni fauet multum Nauar. lib. 1. consil. de Cleric. peregr. consil. vnic. num. 6. Apud Regulares tamen, & præsertim apud Mimicos, dicendum est, dictas literas dimissoriales non valere nisi post duos, aut tres menses, seu ab vna ordinatione ad aliam. Ita tenui, sola consuetudine nostræ Religionis fundatus, tom. 1. priuileg. in const. 2. Iulij II. num. 23. Quod nunc confirmo, & probo 1. auctoritate B. Caroli loc. cit. vers. Afferant literas; vbi loquendo de Regularibus, ait. Afferant literas dimissorias à Superiore de ordine suscipiendo, quo eorum quispiã iniiciendus est; quæ literæ ne vetustiores sint duobus, vel tribus mensibus, à die sacræ ordinationis supputandis. 2. Probatur. Quia in decreto sacræ Congreg. Concilij de anno 1596. sub die 15. Martij, factò de mandato Clem. VIII. præcipitur Superioribus, ne mittant Fratres sibi subditos ad suscipiendos ordines, nisi ad Episcopos, in quorum Diocesis ordinandi de familia commorantur. Quòd si dicti Episcopi ordinationes non celebrent, conceditur, vt possint mittere ad alios quoscumque, *Modò non dissulerint de industria concessionem dimissoriarum in id tempus, quo Episcopus Diocesis, vel absentis, vel nullas habiturus esset ordinationes.* Sed hoc decreto stante in viridi obseruantia, vt nunc est, non possunt valere literæ dimissoriales ad ordines, nisi ab vna ordinatione ad aliam. Quod probo, quia alioquin sequeretur, quòd posset Prælatus dictas literas testimoniales concedere alicui subdito, & hic posset differre executionem illarum in id tempus, quo Diocesanus ordinationes non celebraret; & sic Prælatus effugeret pœnas in dicto decreto inflictas, & subditus haberet intentum suum, & eleganter deluderetur dictum Congreg. decretum. 3. Quia in Concilio Tridentino sess. 23. cap. 8. de reformatione præcipitur Episcopis, quòd nullum ordinent sine literis testimonialibus facientibus fidem de vita, & moribus ordinandi, & cum qui hodie bonus est, cras possit esse malus, excommunicatus, &c. stante fragilitate nostræ naturæ, non videtur dimissoriae facientes fidem de moribus posse valere post triennium, neque etiam post trimestre, ad faciendam fidem de moribus præsentibus, quæ est ratio Nauar. loc. cit. de Clericis peregrinis. 4. Quia aperiretur ianua fraudibus, & vagationibus. Posset enim quilibet post semel obtentas literas dimissoriales, illarum prætextu per multum temporis vagari, ac etiam meritas pœnas impune effugere. At fraudibus via aperienda non est; Clem.

1. de vluris; leg. In fundo, ff. de rei vendic. Item possent superiores parùm timorati reseruare sibi aliquas similes literas in alba papyro cum officij sigillo, dandas post suorum officiorum terminationem cuiuscunque voluerint, subdatis temporum, quibus officijs fugebantur; quod in grauissimum redundaret Religionis damnum. 5. Quia in nostro Ordine ita habet consuetudo, quam ego ab anno 34. quòd indignè in Religione viuo, ita semper obseruari vidi; & sic semper fuisse in Religione obseruatum audiui à nostris senioribus. At à dignis, & laudabilibus consuetudinibus non est recedendum, cum parem habeant vim cum legibus; leg. De quibus, ff. de legib. §. Ex non scripto, Barb. de axiom. iuris, verbo Consuetudo, nu. 5.

Barbosa.

4. Noto 4. quòd dictæ literæ dimissoriae in Ordine nostro morte concedentis, seu officio finito, expirant. Probatur 1. ex dictis, quando mors secuta est post tres, aut quatuor menses, & præsertim id probat 3. ratio. 2. Quia alioquin maxima irrogaretur iniuria successorii, sine enim eius voluntate, immo contra eius voluntatem posset illius subditus ordinari, contra cap. Eos, qui, & cap. fin. de tempor. ordin. Et cum superiores soleant in termino sui officij esse liberales in gratijs concedendis, maximè quando sunt parùm timoratae conscientia, possent alicui indigno dictas literas concedere, quod graue multum esset successorii. 3. Quia missus ad visitandam aliquam Prouinciã re integra, morte mittentis, non potest eam amplius visitare, cap. Relatum, cap. Gratum, de offic. deleg. Ergo pari modo missus ad ordines suscipiendos, morte, sine naturali, siue ciuili mittentis, non potest eos amplius suscipere. 4. Quia licentia, quæ non potest concedi sine causæ cognitione, expirat morte concedentis. Ita Panor. in cap. Nemini, num. 9. de offic. Legat. qui exemplificat in eo, qui habet licentiam generalem ab Episcopo, ut cui uoluerit confiteatur, & ait, quòd hæc licentia simpliciter, mortuo, uel reuocato Episcopo, expirat, quia Episcopus non potest dare istam licentiam cum præiudicio Ecclesiæ parochialis sine causæ cognitione, & consilio sui Capituli; quia hoc esset irrogare præiudicium Ecclesiæ Parochiali, quam doctrinam sequuntur Syluester verb. Confessor 1. q. 7. & Antonin. 3. par. tit. 17. cap. 9. §. Sextus effectus est, vbi ait, quòd qui habet licentiam absoluedi à reseruatis, mortuo Episcopo, vel translato, ea amplius uti non potest. Ergo pari modo, qui habet licentiam suscipiendi ordines mortuo, vel functo officio concedente, ea amplius uti non potest, quia est in præiudicium successorii. 5. Quia in Ordine nostro obedientia datur à Prælatis suis subditis, siue gratiosa sint, siue odiosa, re integra, morte politica, vel naturali concedentis, expirant; sic semper obseruatum est in Religione, vt audiui à senioribus. Ergo etiam cessare debent licentia ad ordines. 6. Quia licentia de non residendo alicui concessa expirat morte cõcedentis, vt docet Gloss. in cap. Cum ad hoc, de Clerico non resid. verb. Et predecessorum suorum; quia est in præiudicium successorii. Ad cap. Si cui, de præb. in 6. & cap. Si super gratia, de offic. deleg. eod. lib. Et ad Doctores, quando dicunt, quòd gratia morte concedentis non expirat, respondeo, quòd

quod intelliguntur de gratia, quæ successori non præiudicat, seu de gratia, quæ iam sortita est suum effectum.

5. Noto 5. pro Oblatis, qui obtinuerunt licentiam transeundi ad ordinem Clericorum, quod die 18. Nouembris 1633. exijt decretum sacre Congreg. Regul. sub hac forma. *In causa Fratris Ludonici Piccinini Oblati Ordinis Minorum, qui, obtenta facultate per literas in forma breuis, transeundi a statu Laicali ad Clericalem, & se promoueri faciendi ad omnes sacros, etiam presbyteratus ordines, de licentia tamen suorum superiorum, se promoueri fecit ad dictos ordines ab Episcopo Caprularum, non solum absque licentia Patris Generalis, verum ipso contradicente, licet Episcopus prædictus asseruerit, illum promouisse vigore dicti breuis, ac de licentia Nuncij Apostolici Venetiarum, & Provincialis Provinciae dicti Fratris Ludonici. Sacra Congregatio Cardinalium, negotijs Regularium Præposita, Eminentijs. Cyprio referente, censuit, prænominatum Fratrem Ludouicum Piccininum suspendendum prout presentis decreti virtute suspendit ab executione suorum ordinum arbitrio sacre Congregationis. Romæ die 18. Nouembris, 1633. F. Antonius Cardinalis S. Onuphrij Antonius Torriellus secretarius. Aduerte, quod clausula in huiusmodi breuibz apponi solita, De consensu Superiorum, intelligenda est de Generali Ordinis, & de Provinciali Oblatorum, prout declarauit eadem sacra Congregatio anno Domini 1630. die 2. Augusti, quam declarationem refero tom. 2. Religiosi, q. 3. cap. 1. num. 149.*

6. Noto 6. quod in Ordine nostro fugitiui sunt inhabiles ad ordines suscipiendos quo vsque per Generale, aut prouinciale capitulum rehabilitentur per statuta capituli Tolosani nu. 22. & Genuent. 7. nu. 27. & congruit capiti Legi 16. q. 1. Vtrum vero dicti fugitiui possint in susceptis ordinibus ministrare pedit ex illa questione, an fugitiui sint excommunicati, de qua tom. 1. relig. subditi q. 1. cap. 26. §. 1. ad finem, pro qua videndus Suarez. tom. 4. de relig. tract. 1. lib. 3. cap. 1. num. 9. & 10. Et quod dico de fugitiuis intellige multò magis de apostatis, qui nec ordinari possunt, nec ministrare in susceptis ordinibus, vt pro ordine nostro statutum est in cap. Romano 2. num. 7. Et Barcinonensi 1. num. 10. & est de iure, vt probaui supra lit. A cap. 20. num. 6. Et quod dico de fugitiuis, & Apostatis intellige etiam de his, qui propter alias causas sunt priuati voce actiua, & passiua, cap. fin. de temp. ordin. cap. Cum sit de ætat. & qualit. ord. nam ordines non conferuntur nisi personis benemeritis, vt dicitur in dicto cap. Legi, taliter autem priuati non sunt benemeriti. Deinde ordines dignitatem dicunt Ecclesiasticam, cap. Ad aures, de temporibus ordin. qua isti sunt priuati. Et quod dico de priuatis vtraque voce, intellige etiam de priuatis vna tantum nam illa priuatio deformitatem dicit, & graue, qua ordinandus carere debet secundum prædicta iura, ordinandus autem debet laudabiliter vixisse, & se ipsum primitus dignum probare, c. Quicumque, d. 77. Et ita seruatur in religione nostra quo ad ordinum receptionem, quo ad ministrationem verò in susceptis, nisi specialiter sint priuati, aliter dicendum est.

LITERA P.

CAP. I.

De forma participationum bonorum Religionis, quæ datur deuotis amicis.

RATER, & c. Nobis, & c. Tot præ-
clara in nos, Ordinemque nostrum
a vobis collata beneficia, quod in no-
bis est, remeriri, nostra maxime in-
teresse existimamus. At quid rependere ij cogitent, qui cum Apostolis, relictis omnibus, secuti sunt Dominum? quorum possessio inopis, est & diuitiæ religiosa paupertas? Quâuis autem argento, atque auro carentes, inopes esse videamur, referenda tamen gratia, redimendique beneficij iure omnino priuari nequaquam passus est celestis ille Agonotheta, cuius se obsequio deuouerunt Canobitæ. De suis namque thesauris infinitis spirituales diuitias largiter, copioseque eisdem communicando, licet nihil in terris habentes, omnia tamen voluit possidere. Diuina igitur liberalitati maxime fidentes, vt omnibus præfati nostri Ordinis bonis, præcationibus nimirum, oblationibus, suffragijs, pensationibus, lectionibus, succollationibus, abstinentijs, conuentionibus, metanæis, chamennijs, peregrinationibus, ac ceteris, quæ ab vniuersis eiusdem Instituti Fratribz, vel Sororibus ille ipse, à quo bona cuncta procedunt, fieri largitus fuerit, omnes, ac singuli potiamini, harum serie, ac tenore concedimus, & indulgemus; Quatenus scilicet spiritualibus hisce suffulti, bracteata hæc nihil facere, vera bona amare studeatis, illisq; frui, & satiari tandem cupiatis, in nomine Sacrissimæ Trinitatis - Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen. In quorū fidē, & c.

1. Nota, quod pro declaranda ista materia participationum, videnda sunt, quæ dixi tom. 2. Relig. q. 3. cap. 6. vbi ex professione eam tracto. Hic solum addo, quod nimia abundantia dictarum participationum reddit illas contemptibiles, cum sint alioquin thesauri inestimabiles, vnde meo videri non deberent concedi, nisi vere benefactoribus, & amicis, & cum consensu capituli localis, & illi, quibus conceduntur deberent scribi in aliquo libro particulari ad hoc vt post eius mortem Religio illis debita officia celebraret. Addo etiam, quod participationes Generalis, qui functus est suo officio non valent tempore successoris propter ea, quæ supra dixi de dimissorijs lit. O. cap. 6. quod etiam consuetudo approbauit.

CAP. II.

De forma instituendi Prædicatorem.

PRÆDicator N. &c. Ordinis N. Provincialis R. P. F. N. &c. Ex vita, Religionisque nostræ præscripto, atque instituto, diuinorum cõtemplationi Religiosos nostros ita intentos, atque addictos esse oportere existimamus, ut gregem tamen Dominicum consilijs, monitis, confessionibus, atque id genus alijs pietatis officijs, & verbi potissimum diuini prædicatione iuuare, & pascere nullatenus obliuiscatur. Cum verò, qui populis euangelizent, iuxta Apostoli vocem, à Pastoribus sint mittendi, harum idcirco literarum nostrarum serie, ac tenore, te præmemoratum Patrem, cuius in concionando sanam doctrinam, præclaras animi dotes, mores honestos; animarumque zelû satis, superque cognouimus, ad verbum Dei, non in nostris tantum, sed & in ceteris quibuscunq; orbis Ecclesijs, cuiuslibet respectiue loci Pastoris accedente licentia, disseminandû admittimus, & approbamus. Ad sanctæ obedientiæ meritum tibi præcipientes, ut à falsis, scandalosis, minusuè puris doctrinis, quæ sanctam Romanam Ecclesiam, Christi sponsam, Catholicorum matrem, vnicam, ac solam paradisi ianuam, vel eius Pastores, ac Prælatos, siue etiã bonos fideiû mores offendere quoquomodo possent, prædicandis omnino abstineas. Sanctorum quinimmo Patrum, Catholicorum Doctorum uestigijs, placitisque inherens, ecclesia virtutum semina, Christianamq; disciplinam in hominum corde ita studeas conferere, ut vitis inde, atque inolitis præuæ affectionis radicibus extirpatis, nouæ in agro militantis Ecclesiæ plantationes, cælesti agricolæ reseruandæ, possint inueniri. In quorum fidem, &c.

CAP. III.

De eadem forma ad instantiam alicuius Prælati, vel communitatis.

PRÆDicator N. &c. Illustrissimi, ac Reuerendissimi D. D. N. Episcopi N. incredibili beneuolentiæ, ac humanitati, qua cunctos Instituti nostri, atque huius præcipuè Prouinciæ N. Religiosos complectitur in dies, gratificari quam maximè cupientes. Harum serie, ac ni te prælibatum Patrem, cuius scientia dignitas, morumque disciplina, necnon in dicendo facundia, in reprehendendo modestia, in docendo facilitas, in monendo suauitas, ac dulcedo, in adhortando vis, atque ardor

non obscuræ nobis innotescunt, inter alios præcipuè selegimus, per quem Illustrissimi eiusdem, ac Reuerendissimi D. Episcopi, Concionatorem nostri Ordinis pro hac proxima Quadragesima à nobis exposcentis petitionibus, ac uotis obsecundarem, cuique uerbi Dei in Ciuitate N. disseminandi munus, atque officium concederetur, prout his literis re ipsa concedimus, ac demandamus. Præcipientes itidem, ut idoneam, atque opportunam discedendi tempestatem nactus proficiscaris, ne qua interposita mora, nostrum præfato D. Episcopo obsequendi ardentissimum studium, nostræque Religionis decus uilescat, & paruuli, qui doctrinæ Euangelicæ panem suspirant, cogantur interire, dum qui frangere debet, uitio suo negligit interesse. Illudque tandem serio te commonemus, ut tãquam bonæ agricola uitia extirpare, uirtutesque conferere, & cordi potius, quàm auribus, prædicare quam diligentissimè studeas; ita enim fiet, ut concionatoris Apostolici munus absolutissimè perficias, & immarcescibilem gloriæ laureolam à summo omnium opifice Deo feliciter consequaris. In quorum, &c.

CAP. IV.

De eadem forma, quando aliqua Ciuitas Prædicatorem petit in particulari.

PRÆDicator, &c. Tibi, &c. Incundo nominis tui, tuarumque virtutum odore, atque ea præsertim, quæ in te elucet, concionandi facundia, electi ciues N. maximo se desiderio affici nobis significarunt, ut te hac proxima Quadragesima ad uerbum Dei sibi annunciandum cõstitueremus. Nos qui lætam ubique ingenij tui frugem, atque uberes sacræ doctrinæ fructus, ad laudem, & gloriam Dei in agro Dominico spargi non parum auemus, eorundem ciuium uotis, ac propensæ erga nostrum Ordinẽ uoluntati obsequi cupientes, tibi ut ad sacræ Euangelij semen in eorum cordibus stato tempore seminandum te pares, atq; accingas, harum serie præcipimus, & mandamus. Quod quidem Christiani Euangelistæ munus ut obire queas laudabilius, paterna te, Apostolicaq; uoce obsecramus, ut, persuasibilibus humanæ sapientiæ uerbis aures titillantibus, fucatisque puerorum nugis, ineptijsq; relictis, Christum tantummodo Crucifixû è Cruce religiosæ uitæ, quæ est uera docētis cathedra, aptumq; Euangelistæ suggestum, syncerè studeas prædicare. In quorum fidem, &c.

CAP. V.

De forma, qua Prælati potest se excusare, quòd non possit Prædicatorem petitiu mittere propter eius infirmitatem.

MAXIMA nos affecerunt letitia literæ vestræ, summi quidem officij plenæ, summeque humanitatis. In ea verò animi nostri incunditate hac nobis vehemens molestia fuit, quòd ea præstare non possimus, quæ vestræ nouimus pergrata fore voluntati. Nostri Ordinis Concionatorem eximium P. F. N. postulatis, qui suauis, ac periucundo euangelicæ doctrinæ pabulo hac proximè futura Quadragesima vos recreet, ac consoletur. Nil ipsi (& credite) nilque nobis antiquius, quam vobis ea in re gratificari. Nec quicquam sane tam arduum, tamque difficile existimate, quin illud vestra causa libentissimè subiremus; sic enim præcipuus exigit deuotionis affectus, sic maxima, præclarissimaque beneficia, quibus, & Religionem totam, atque hanc præsertim Prouinciam N. antea cumulatistis, & in dies non desistitis cumulare. Sed tamen cum noster idem Concionator exasperata cuiusdam febris paroxysmo diebus exactis occupatus, in eam redactus sit corporis imbecillitatem, vt nulla prorsus sit spes necessarias sacrae exercitationi vires tam breuis temporis spatio reuocandi, muneris nostri esse putauimus, si ad excusationem nostram benignè suscipiendam humanitatem uestram his literis incitaremus. Etsi namque spiritus aduersus carnem concupiscens, in uestra gratia officij suis cõquiritenda plurimus sit, atque ardentissimus, cū tamen, quæ ab eodem patre suscepta, atque instituta sunt, ingenij monimenta, sine corporis ope, ac subsidio perfici, ac perpoliri, memoriæque commendari, seu etiam uoce ipsa, stomacho languente, pronunciari nequaquam ualeant, fieri planè non posse uobis pollicemur, ut tam grauis ab ipso, laboriosaque prouincia suscipiatur. Quamobrem a quo animo ferenda iactura, si qua inest, diuinæque obsecrandū uoluntati: Nam neque, qui plangat, neque qui rigat, est aliquid, sed qui incrementum dat Deus; cuius inscrutabili consilio, ac prouidentia factum esse putate, ut oppressus morbo decumberet, quòd alius quispiam fortè nobis præsto esset, qui & uberiori diuinæ sapientiæ aqua uos potet, & à quo feliciores euangelicæ doctrinæ manipulos iucundius referatis. Deum tamen interim exora-

bimus, ut pijs uestris faueat inceptis, studiisque, quo & Ciuitas uestra seruari, & à morbo tandem confirmatus noster Euangelista eximia erga nos beneficia uerbi diuini prædicatione aliquando possit remetiri. Quòd si assequetur, nulli, credite, pro nobis studio parcat, ac labori. Valete in Domino. Datum & c.

CAP. VI.

De forma generali prædicandi, à Patre Generali concessa.

RATER & c. Verrimos solet in dies præstare fructus uinea Domini, si Verbo Dei, tanquam salutaris pluuia, sepius irrigetur. Quod cum ab ipso Ecclesiæ nascentis exordio, tamen uerò succedentium annorum circulo ad hæc usque tempora, tot gentium, ac populorum ad Christi fidem conuersione, aliisque plurimis experientijs cernimus comprobatum. Quamobrem ne nos, qui in hac uinea, meritis licet imparibus potissimum adlaboramus, quibusque uniuersa Religionis cura est indicta, in muneris nostri executione segriores esse uideamur, quos è nostris aptos cognouimus, ad euangelicæ prædicationis officium duximus deligendos. Cum itaque de tua doctrina, moribusque probatis nec non exemplari uita plane simus edocti, licentiam tibi concedimus, ut Sacrosanctum Christi-Euangelium ubicunque opus fuerit iuxta Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, summorumque Pontificum constitutiones ualeas prædicare, Altissimum deprecantes, ut omne opus, & ministerium tuum ad ipsius gloriam, animarum salutem, & tui ipsius meritum à bonorum omnium largitore dirigatur. In quorum fiem, & c.

1. Noto 1. quòd pro ista materia Concionatorum uidentia sunt, quæ dixi tom. 1. Religiofi, q. 1. cap. 2. tom. 1. priuil. in const. 2. Sixti IV. à num. 10. & tom. 3. priuileg. cap. 2. à num. 8.

2. Noto 2. quòd Prædicatores, & Lectores non tenentur ieiunare, vt docent Tabiena, Verb. Ieiunium, num. 16. Filliuc. tom. 2. tract. 27. q. 2. cap. 6. num. 124. & alij apud Dianam tom. 1. tract. 9. resol. 10. Quod tamen limitandum est, nisi possint æque bene, ieiunando, suo muneri satisfacere. Quod habet verum, etiam si Lectores, & Prædicatores, ratione stipendij dicta munera exercent, vt habet Diana resol. 11. & Lessius lib. 4. cap. 2. dub. 6. num. 44. nam stipendium vires non auget.

3. Noto 3. quòd Regulares etiam ante Ordines sacros, modò prima tonsura sint insigniti, de licentiâ suorum Superiorum ubique prædica-

Tabiena.
Filliucius
Diana.

Diana.
Lessius.

Campani l.

Nauarrus

D. Thom.
Paludan.Sotus?
Suarez?
Valentia?
Diana.

re possunt. Ita concessit Gregorius XIII. pro-
ut refert Cherub. tom. 2. bull. in const. 95. dicti
Greg. fol. mini 481. de quo priuilegio mentio
nem facit Campan. in diuers. iuris, rubrica
12. cap. 13. num. 12. Immo id licere absque pri-
uilegio, cum sola Parochorum licentia, docet
Nau. lib. 1. consil. de offic. iud. deleg. consil. 7.
4. Noto 4. quòd Prædicatores, & Lectores
sacrae Theologiae prædicantes, & legentes in
peccato mortali, etiam occulto, peccant mort-
taliter, secundum D. Thomam in 4. dist. 19. q.
2. ar. 2. quæstion. 2. ad 4. Palud. ibidem, q. 3.
ar. 3: Alij tamen dicunt, non esse mortale præ-
dicare, & legere, quando peccatum est occultum,
sed tantum quando est publicum. Ita Sotus
in 4. d. 2. q. 5. ar. 6. Suarez in 3. partem, tom. 3.
disp. 16. sect. 3. Val. tom. 4. disp. 3. q. 5. p. 3.
& alij apud Dianam tom. 3. tract. 4. resol. 197.
Quæ opinio, attèta humana fragilitate, æquior
est, nec contrarium absolutè docet D. Thomas
loc. cit. Nam ait, quòd dupliciter potest con-
tingere, aliquem sacram Scripturam docere.
Vno modo ratione Prælationis. Et alio modo
ratione magisterij. Deinde subdit. *Dicendum,*
quòd ille, qui est in peccato notorio, peccat, siue sic,
siue sic doceat, id est, siue doceat ratione Præla-
turæ, siue ratione magisterij, sed ille, qui est
in peccato occulto, peccat, si primo modo doceat, non
autem secundo.

CAP. VII.

*De forma, qua Prælatus regularis
potest monere Episcopum de pu-
nitione Religiosi, qui cum
scandalo deliquit.*

CHARITATIS, ac iustitie Zelo re-
fertur accepimus Illustrissima V.
Dominationis literas, quibus insta-
bat, vt F. N. indignum Ordinis
nostri Religiosum, qui scelestas præteritis die-
bus in honestum, ac grauem virum N. in pu-
blica Ciuitatis huius platea, magno cum popu-
li scandalo, manus inferre ausus est, digna
eius scelere animaduersione pena mulctaremus
deq; sumpto supplicio Dominationem Vestram
intra mensis spatium redderemus certiozem.
Nos, qui Illustriss. Dominationem Vestram
ea, qua par est, obseruantia colimus, ac venera-
mur, ad eiusmodi delicti inquisitionem, pro-
ue de notorio iura disponunt, perspectis illicò
literis, processimus; cumq; eundem N. gra-
uiter deliquisse compererimus, ex nostrarum
constitutionum præscripto carceribus per an-
num mancipandum fore iudicauimus, ac re
ipsa damnauimus, actiua, & passiuæ vocibus
per biennium etiam priuantes. Cuius quidem
nostræ diffinitionis, ac sententiæ, vt Aposto-
licis pareremus mandatis, Illustriss. D. V.
bis literis censuimus commonendam. Cui etiã

*fausta cuncta ab eo præcavimus, qui mandat sa-
lutes Iacob. Datum, &c.*

1. Noto 1. quòd pro intelligentia huius for-
mæ videnda sunt omnino, quæ dico tom. 1. pri-
uileg. in constit. 2. Sixti IV. num. 61. & tom. 3.
dict. priuileg. cap. 2. à num. 30.

2. Noto 2. quòd ad hoc, vt Episcopus pos-
sit Regularem punire, requiruntur quatuor. 1.
quòd delictum sit extra claustra commissum. 2.
quòd sit notorium. 3. quòd sit scandalosum. 4.
quòd Episcopus instituerit, vt à suo Superiore
puniretur, & hic punire neglexerit. Quarum
conditionum si vna desit, dispositio Concilij
Trid. sess. 25. de Regul. cap. 14. locum non ha-
bet; hæc est enim natura conditionum copula-
tiuarum, vt vna deficiente, dispositio vim non
habeat, vt probat Aldrete de disciplina relig.
tuend. lib. 1. cap. 3. num. 36. Et num. 40. affect
declarationem sacrae Cong. in qua statutum
quòd Religiosus ab Ordinario capi non possit;
quòd si fuerit in ipso delicto comprehensus, ad
suum Superiorem rectè via deferendus est.
Quod etiam dixit Diana cum alijs tom. 3. tract.
2. resol. 132. Vnde si Ordinarius Religiosum
capiat, & directè via non deferat ad suum Su-
perlorem, vel intra terminum saltem 20. hora-
rum, dixi tom. 1. priuileg. cit. num. 62. & 64.
quod erat excommunicatus, & præter Docto-
res, quos ibi ad hoc citauit, id dicit Chokier de
exempt. p. 1. q. 17. num. 28. & de Conser. eccl.
cles. p. 2. q. 97. num. 4. Si autem Episcopus
tentet Regularem incarcerare, sed de facto nõ
incarceret, quia aufugit, non est excommuni-
catus, nam pœnæ non incurrunt, nisi securo ac-
tualiter effectu. Ita idem Chokier loc. ultimo
cit. q. 98. num. 9. Et in huius doctrinæ confir-
mationem nota casum, quem mihi retulit P.
F. Hieronymus Trimarchi ex nostris. In Pro-
uincia Messanensi fuerunt capti à ministris Cu-
riae Archiepiscopalis Messanae aliqui cuiusdam
Religionis Religiosi in flagranti delicto homi-
cidij, & ad carceres Archiepiscopatus ducti,
quos cum repetijset illorum Religio, nec vel-
let illos Archiepiscopus remittere, pro parte
illius Religionis appellatum est ad regiam Mo-
narchiam, quæ tandem, re bene discussa, Præ-
sidente in ea Illustriss. Domino Petro de Neij-
la, in fauorem Religionis sententiauit dictos
Religiosos esse suæ Religionis restituendos, quæ
eos puniret ad formam Concilij Trid. sess. 25.
de Regul. cap. 14. & de facto fuere restituti. Et
hoc contigit annò 1630. die 28. Augusti. Et
aduerte, quòd si illa Religio suam fuisset profe-
cuta iniuriam, debebat ille Archiepiscopus de-
clarari excommunicatus.

3. Noto 3. quòd si Regularis delinquat ita
intra claustra, vt delictum extra claustrorum
metas exiens generet in populo scandalum, non
per hoc tamen potest ab Episcopo in casu negli-
gentiæ ipsius Superioris puniri, nec potest Epif-
copus hoc casu Prælato instare, vt talem delin-
quentem puniat; nam hoc delictum non est cõ-
missum extra claustra, quòd necessariò requi-
ratur ad hoc, vt Episcopus possit Superiori in-
stare, vt puniar. Ita Chokier de Conser. eccl.
p. 2. q. 102. à num. 5.

4. Noto 4. quòd si Episcopus Superiorem
localem moneat, aliquem Religiosum cum
populi

Aldrete.

Diana.

Chokier.

Trimarchi

Chokier.

populi scandalo deliquisse, & instet, assignato termino, vt eum puniat, & Superior localis non possit dictum delinquentem punire, vel defectu iurisdictionis, vel alia de causa, sed id ad Prouincialem pertineat, qui tamen longè ablit, ita vt nõ possit intra terminum præfixum negotium expedire, tunc ad Superiorem localem pertinet petere ab Episcopo prorogationem termini, quam Episcopus nullo modo negare potest, nam terminus competens concedi debet, cap. 1. de dilat. cap. Secundo requiris, §. 1. de appell. cap. Legitima, de appell. in 6.

5. Si quæras, an Religiosus, qui habitu dimisso, & sine tonsura miscuit se rapinis, homicidijs, & alijs enormibus delictis captus à iudice seculari, possit ab eo puniri, absque metu censurarum. Respondetur, quòd non, nisi prius fuerit monitus desistere, quia non perdidit priuilegium. Ita Nauar. lib. 5. consil. consil. 25. de priuileg. Diana tom. 1. tract. 2. resol. 129. vbi multos Doctores affert. Et aduerte, quòd possunt Conseruatores Ordinis censuris ecclesiasticis cogere iudicem secularem, vt remittat dictum Religiosum ad suum Superiorem, non tamen tenentur hoc facere. Vnde Prælato, qui nollet de tali sic capto se impedire, nullam pœnam incurrerent, per cap. 1. de apostatis. Si autem dictus Regularis raptor non fuisse captus à iudice seculari, sed à suo Prælato, hic per quamcunque instantiam sibi à dicto iudice seculari factam, non posset dictum reum absque consensu Romani Pontificis illi tradere. Ita Diana loc. cit. in fine.

CAP. VIII.

De forma instituendi Præsidentem in Capitulo Prouinciali.

FRATER N. Ordinis N. Generalis, Cunctis Patribus Capitulum Prouinciale in Conuentu N. celebrantibus salutem. Pastoralis sollicitudinis officium, quod super omnibus Ordinis Monasterijs, ac Fratibus dispositione diuina gerimus, licet immeriti, mentem nostram ad ea cogitanda acrius vrget, atq; exagitat, per que cunctarum eiusdem Prouinciarum commodis sedulo intendatur; atq; ea, que ad nostrorum subditorum salutem quietem, ac disciplinam, nec non Religionis incrementum spectare videtur, quantum nobis ex alto conceditur, sollicitè foueantur. Quamobrem cum inter cœtera, quibus Religio nostra in spiritualibus, ac temporalibus felicius efflorescit, & nobis concredita oues prosperè diriguntur, probi, ac diligentis Pastoris electio potissimum censeatur (inde enim, & totius commissi gregis lumen, atq; ornamentum, inde honestæ vitæ germen, ac fructus, veluti ex sole promanet) Nos qui hanc nostram Prouinciam N. in pupilla gerimus oculorum, & commodum eius, atq; incrementum medulitè, ac vehementiùs

affectamus, probi, ac solliciti Pastoris, qui consilio eam, prudentia, & charitate moderetur, electionem studio omni, atq; industria reuemur curare. Quamobrem cum alijs detenti, Prouinciali vestro Capitulo proximè celebrando per nos ipsos, vt iniuncti nobis officij ratio suadebat, interesse nequaquam ualeamus, eisdem vestri capituli Prouincialis Præsidentem P. F. N. virum sanè prudentem ac probatū duximus deputandum, ac delegandum, prout harum serie, ac vi designamus, & delegamus. Plenariam nostram, qua in hac parte fungimur, Præsidentis nec non in cunctis omnino Capituli eiusdem actis, & gestis ab initio ad finem vsq; ad ultimam ipsius conclusionem assistendi auctoritatem eidem impartientes. Omnia itidem, & singula acta, & gesta, que, ipso non presente, fieri continget annullantes, cassantes, atq; irritantes. Omnibus denique, ac vestrum singulis ad Sanctæ Obedientiæ meritum, & sub excommunicationis latæ sententiæ pœna precipientes, ut prædictum Nequaquam nostrum legitimum Vicegerentem, debitum ei honorem, & reuerentiam exhibendo, benignè suscipiatis. Et Spiritus Sancti gratia sit super uos semper, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

1. Noto 1. quòd pro Præsidente Capituli videnda sunt omnino, quæ dixi tom. 1. Religiosis, q. 1. cap. 31. §. 10.

2. Noto 2. quòd in Ordine nostro Generalis habet potestatem Præsidentis in Capitulis Prouincialibus, seu mittendi Præsidentes, qui in eis ipsius loco Præsideant. Ita concessit Legislator ipse in Correct. num. 95. his verbis. Veruntamen si aliquando Capitulum ipsum (Prouinciale) celebrare uellet, dicti Generalis specialis Vicegerens, & c. etiam ipso Prouinciali presente, nullus sit qui hoc impedire ualeat. Possunt etiam Generales Præsidere in electionibus Correctorum; Cap. Valent. 4. num. 26. vbi id interdicitur Prouincialibus. His potest.

3. Quæres 1. An Præsidentis debeat præcedere omnes Capitulares, etiam Prouincialem, nõ solò in loco Capituli sed etiam extra illud? R. quòd Præsidentis tẽpore Capituli præcise, id est postquã apertum est Capitulum, debet præcedere omnes de Capitulo, etiam Prouincialem, tam in Capitulo ipso, quam in refectorio, processionibus, & alijs omnibus locis; quia illo tempore habet iurisdictionem sibi à Generali committam, & illius vices gerit; vnde parum refert, quòd sit in Capitulo, aut extra, modò sit tempus Capituli, id est, modò Capitulares iam inceperint congregari; est enim tunc in sua iurisdictione. Et colligitur ex ipsa forma, ibi, ab initio & c. quam clausulam posuit Passar. in suo formul. num. 11. ex Correct. num. 113. & num. 104. Verum quidem est, quòd Capitulo concluso, seu licentiato, iam Præsidentis suum terminauit officium, & nulla amplius pollet auctoritate, aut præminetia, cum solùm pro ipso Capitulo iurisdictionem haberet. Ita ijs-

ijisdem verbis est decisum in Regula, num. 53.

4. Quæres 2. An congregare Capitulum, & illud aperire, ad Præsidentem pertineat, an vero ad Prouincialem? & quod congregare Capitulum in iure, est vocare omnes electores absentes ad electionem, & hoc ad præsidentem pertinet, iuxta Mandagotum de electione, p. 2. cap. 59. Sylu. ver. *Electio* 2. num. 12. Sed quando tempus electionis est iure præfixum, vt in Ordine nostro, tunc talis vocatio, neque est necessaria, neque in vñ, imò statuta die non venientes castigantur. Si autem Præsidentis sit datus ad præsidendum Capitulo, cuius celebrationis terminus non sit iure assignatus, ad ipsū pertinebit Capitulum congregare pro die celebrationis Capituli statuenda, vt dico tom. 3. priuil. cap. 9. num. 11. & cap. 13. num. 12. An autem Præsidentes Capitulorum prouincialium in Ordine nostro possint aperire Capitulum. Dico, quòd sic per textum expressum Correctorij, num. 95, vbi dicitur, quòd si Præsidentis Capituli à Generali missus, voluerit Capitulum prouinciale celebrare, etiam in ipsius Prouincialis presentia, nemo potest illum impedire. Ergo, si potest Capitulum celebrare, potest illud aperire, id est, pulsare ad Capitulum, Fratres congregare, mandare alicui, vt legat, quæ ante Capitulum legenda sunt, Capitulum habilitare, protestationes facere, à censuris, & poenis Capitulantes absoluerè. Quæ omnia vidi obseruari in tribus Capitulis generalibus, quibus interfui, nimirum Romano 16. vbi præfuit Cardinalis Araceli. Ordinis S. Dominici, Viceprotector, Romano 7. vbi præfuit Cardinalis Aldobrandinus. Protector, & Barcinon. 3. vbi præfuit Ioannes Santis Episcopus Barcinonensis. Et ita etiam obseruatum est in Capitulo prouinciali Matritensi, in quo præfuit Hispaniarum Nuncius Cæsar Montius Patriarcha Antiochenus àno 1632, vt patet ex actibus ipsius Capituli. Et ratio est, quia prædicta facere spectat ad superiorum Capituli, cum singula illa dicant actum iurisdictionis, & superioritatis; Superior autem Capituli in illo casu est solus Præsidentis. Neque his obstat Correctorium nostrum num. 102. vbi dicitur, quòd *Prouincialis in presentia Generalis, vel ipsius Vicegerentis, sui Prouincialatus officium liberè poterit exercere, & sua annua Capitula prouincialia celebrare.* Nam verum est, quòd potest Prouincialis, etiam in presentia Generalis liberè sua annua Capitula celebrare, quando Generalis non se declarauerit velle, vel per se ipsum personaliter, vel per suum Vicegerentem dictis Capitulis interesse, si autem se declarauerit velle interesse, tunc non poterit dictus Prouincialis absque illius interuentu dicta Capitula celebrare, prout declaratur in Correctorio num. 95. Cuius rei habemus bonum argumentum in constit. 2. Greg. XV. §. 14. quam refero tom. 2. priuil. Vbi ad dubium, *An Episcopus possit punire Regulares, qui procedunt ad electionem Abbatissæ ante tempus ipsi Episcopo significatum.* Sacra Congreg. respondit, *teneri Regulares significare Episcopo diem electionis Abbatissæ, eumque vsque ad præfixitum tempus expectare, si ante ipse expressè declarauerit, se vti velle facultate sibi in hac parte attributa, Abbatissarumque electionibus per se, vel per alium interes-*

se, ac præsidere. Quod idè contingit in nostro casu.

5. Quæres 3. An Præsidentis possit in dubio declarare aliquem Capitularè esse legitimum, vel non legitimum. & certum esse, quòd non potest Præsidentis priuare voce capitulari Fratres de Capitulo per quascunque querelas contra ipsos allatas, vt dixi tom. 1. Relig. q. 1. cap. 31. §. 10. conclus. 5. & docet præterea cum multis Castellin. de elect. cap. 13. à nu. 10. Quando ergo dubitatur de aliquo, an possit legitime votare in illo, cap. v. g. quia electio non fuit legitima respectu formæ, &c. tunc decisio huius dubij pertinet ad maiorem, & saniores partem Capituli. De qua re habemus textum expressum in Correctorio, num. 102. vbi dicitur. *In super ad decisionem quorumlibet respectiua actuum, tam generalis, quam Prouincialium Capitulorum admittantur cuiuslibet respectiua superioris Prælari electores Singuli.* Quòd si Capitulum hoc decidere non possit, quia vota sunt paria, vel varia, & nihil certi determinantia, tunc potest præsidentis declarare, quòd sibi prudenter visum fuerit; argum. cap. *Quando ergo*, 11. q. 3. Tria. sess. 24. de refor. cap. 18. ibi, *Quorum vobis, si pares, aut singulares fuerim, &c.* Quòd si maior pars numero alicui iniustitiam euidenter faceret, eum à Capitulo eiciendo, potest tunc Præsidentis, minori parti adherendo, tanquam saniori, dictum releuare, & in Capitulum admittère, iuxta cap. 1. iuncta Glossa, ver. *Rationabiliter*, de his, quæ fin. à mai. pari Capituli, & cap. *Ecclesia vestra*, el. 2. §. fin. de elect. Nam tunc illa minor pars dicitur maior, quatenus euidentiori ratione, & pietate nititur, c. fin. d. 9. Immo puto, quòd si omnes de Capitulo conuenirent ad aliquem expellendum, præter vnum, qui tamen euidentes rationes adduceret, quibus probaret, illum non esse expellendum, posset Præsidentis declarare, istius rationibus fultus, dictum non esse expellendum; & videtur id expressum in cap. *Nicana*, d. 31. Immo addo, quòd, etiam si omnes de Capitulo conuenissent ad aliquem expellendum, sed absque rationabili, & iuridico fundamento, procedentes forsitan, vel ex ignorantia, vel ex passione, posset, immo teneretur tunc Præsidentis dictum admittère, non obstante contradictione totius Capituli. Moueor. Tum quia in cap. 1. de his, quæ fiunt à maiori pari Capituli, si illud, quòd obijcitur contra aliquem, non est rationabile, vel si non probetur, non potest illi nocere. Ergo si aliquid tale totum Capitulum obijciat alicui, ei non nocebit. Tum quia Præsidentis ad hoc datur in Capitulis, vt iustitiam tueatur. Ergo, si illi constet, quòd alicui iniustitia fiat, id permittere non debet; nam sic in animæ suæ præiudicium iniuste actioni cõsentiret. Vnde etiam collige, quòd potest Præsidentis impedire, etiam si omnes alij consentiant, ne fiat aliquod statutum contra ius commune, Regulam, aut constitutiones, seu etiam, quòd non sit in commune Religionis bonum. Et hæc omnia vidi præficari in dictis tribus Capitulis generalibus, quibus interfui.

6. Quæres 4. An Vicarij generales missi à Generali, si non habeant speciale mandatum, possint in Capitulis præsidere? & non posse, per tex. expressum Correctorij, num. 95. vbi dicitur, quòd Præsidentis debet esse specialiter insti.

Mandagot
Sylu. ver.

Castellin.

Castellin.

institutus. Quare licet dicatur in literis patentibus, quod possint omnia facere, etiam si requirerent speciale mandatum, non tamen poterunt præhendere in dictis Capitulis. Ita habetur in cap. 2. de offic. Vicarij in 6. si autem apponatur in literis patentibus aliquod requirerens speciale mandatum, V. G. vt potuit Superiores ab officijs suspendere, priuare, nouitios recipere, & deinde subdatur clausula, *Et cetera facere, quæ per nos ipsos facere possemus, etiamsi nostrum requirerent speciale mandatum*; tunc poterit etiam præhendere, & cetera mandatum speciale requirentia facere, vt habetur in cap. *Qui ad agendum*, de procur. in 6. & docent Glois. in cap. 2. de offic. Vicar. in 6. verb. *Committantur*, Passarel. de intellectu Vicariæ auctoritatis, Couar. lib. 2. variar. cap. 5. num. 8. Barbof. in cap. 2. de offic. Vicar. cit. num. 8. Qui hanc doctrinam temperat, quod illa clausula, *Et cetera facere, etiamsi requirerent speciale mandatum*, solum includat humilia, seu interiora expressis, non autem maiora. Quod etiam aduertit Gloss. marginalis ad dictam glossam, ver. *Committantur*, Et propterea ego posui exemplum illa suspendere, priuare, &c. nam interesse Capitulis non videtur maius, immo est quid minus, quam priuare. Et hoc est valde notandum Vicarijs; nam alioquin poterit illis moueri lis super aliquo puncto requirente mandatum speciale.

7. Aduerte autem, quod si Vicarius habeat literas patentes cum clausula, *Vt possit corrigere, carcerare, Superiores priuare, &c.* cum alia subsequenti, *Et cetera facere, etiamsi requirerent mandatum speciale*, non per hoc poterit ad treremes, vel perpe uos carceres damnare, aut habitum spoliare. Nam hæc sunt quid maius, quam corrigere, & simpliciter carcerare, immo etiã, quam priuare.

8. Aduerte etiam, quod si in literis patentibus dicatur, quod possit omnia facere, quæ potest ipsemet Generalis, præter Provinciales priuare, vel nouitios spoliare, non poterit tamen Vicarius suam auctoritatem ampliare, & facere alia, quæ mandatum speciale requirerent. Ita Barbof. in cap. *Qui ad agendum*, de procur. in 6. num. 4. Contrarium tamen Sententiunt Tiraquel. de contractu lignagier ad finem tit. num. 96. Narbona de appell. à Vic. ad Episcopum par. 1. num. 254. Couar. lib. 2. variar. cap. 5. num. 8. Et si cupis scire diffusè, quæ sint, quæ speciale mandatum requirunt, adi Barbof. de clausul. clausula 35. in impress. Lugdun. à num. 16. & in impress. Rom. claus. 17. à num. 7. & Narbonam l. cap. à num. 181. Concludo ergo hanc materiam, quod si quandoque uoluerit Generalis, seu Provincialis constituere aliquè Vicarium cum tota sua potestate, simulque uoluerit tollere omnes scrupulos, debet ponere exempla ex his, quæ specialius mandatum requirunt, deinde subdere clausulam generalem. *Et cetera facere, quæ per nos facere possemus, etiamsi speciale mandatum requirerent*; postea immediate subdere hanc clausulam, *Etiamsi maiora essent expressis*; nam sic tolletur omnis difficultas.

9. Quæres 5. An Præsidens possit eligi ad aliquam dignitatem ab ijs electoribus, quibus præstet. neque in iure communi, neque in iure particulari nostræ Religionis reperiri, quod

eligi non possit; unde consuetudine firmatum videtur, quod quando deputatur aliquis in Præsidem alicuius Capituli, eo hinc deponitur, vt in Prælatum eligatur. Quod id tamen non conueniat, nec sit rationi consonum, suadere videntur sequentia. 1. Quia aufertur hoc pacto libertas electoribus, humanum enim est illum vereri, quo indiget; cap. *Visis*, 16. q. 2. Sed maior pars electorum Præsidente indiget immediate, vel saltem mediate, vt scilicet illi faueat apud Generalem positue, vel negatiue, Ergo timeat illi contradicere, & consequenter non liberè eligunt. Secundò, quia isti Præsidentes solent inducere metum cadentem in constantem virum; cum enim sint personæ communiter potentes, & per se ipsos, & apud Generales (supponuntur enim illorum amicissimi) minantur, & cum minas consequenter exequi possint, & soleant, metum cadentem in virum constantem incutiunt; qui metus, cum libertatem electionis tollat, eam consequenter vitiat; cap. *Cum dilectus*, de consuet. in fine, Sigism. de elect. dub. 52. nu. 1. vide dub. 54. vbi probat, qui metus dicitur cadere in constantem virum. Tertio, quia si lent isti Præsidentes, cum possint eligi, instantissimè, & importunè rogare electores, vt votum sibi tribuant; tales autem preces, etiã iustum metum inferunt, vt probant Sanchez de matrim. lib. 4. disp. 7. num. 8. Sigism. loc. cit. dub. 54. num. 9. Quarto, quia licitus quicumque eligendi modus debet carere omni dolo, & fraude, ac etiam illorum suspitione, vt docet Sylu. verb. *Electio* 2. num. 20. Sed electio, in qua Præsidentis eius valet eligi, inuoluit modum minime carentem omni fraude possibili. Ergo licitus non est. Minor est certa. Nam Præsidentes eo sine curant ad tale officium assumi, vt in Prælatos assumantur, quod vt deinde obtineat, fauores, minas, preces, promissiones, pacta, omneque genus fordium adhibent. Atq; ita docent Mir. tom. 2. Manual. q. 22. art. 7. & Castell. de elect. cap. 13. num. 31. Quare ait idem Castell. nu. 34. quod in Ordine Prædicatorum dicti Præsidentes eligi non possunt. Quod etiã obseruatur in Religione Capuccinorum, vt audio circa Visitatores Provinciarum missos à Generali ad Præsidentum in aliqua Provincia; & cuperem vt statueretur etiam in nostra. Ex quibus sequitur, quod, cum Religiosi teneantur semper ad perfectionem tendere, & id, quod melius, & perfectius est, sequi, iuxta doctrinam D. Thomæ 2. 2. q. 186. art. 1. ad 4. & art. 2. in corpore, debent omnes Religiones statuere, vt Præsidentes eligi non possent ad vllum officium in Capitulis, quibus præsent; seu qui illos mittunt, debent expresse ab ijs excludere.

10. Quæres 6. An Præsidentis legitime missus à Generali ad præsidendum alicui electioni, possit ab electoribus recusari? R. quod simpliciter Præsidentis recusari non potest, cum est legitime institutus; potest tamen recusari, si probabiliter timetur, quod sit timorem cadentem in virum constantem incutiatur; Nam probabilis suspicio metus habetur pro metu; Rota coram Greg. XV. decis. 374. nu. 18. Bald. in leg. fin. num. 7. Cod. de iur. deliber. Timetur autem probabiliter id, vt plurimum, ex terribilitate personæ, vt eadem Rota ibid. nu. 16. Atque ita sententiam nostram tenent Panor. in cap. *Qui*

Passarell.
Conegrun.
Barbosa.

Barbosa.

Tiraquel.
Narbona.
Conegrun.

Sigism.

Sanchez.

Syluester.

Miranda.

Castell.

D. Thomas

Panorm.

propriet, num. 14. de elect. Hostiens. in summ. de elect. 9. *Qualiter facienda*, vers. *Qui secreto*, num. 11. col. 4. Syluest. verb. *Electio*. 2. q. 10. vers. *Quintum*; Tabiena eodem, num. 19. vers. *Tertium*; De Baylio in direct. elect. p. 3. cap. 25. num. 6. talis autem recusatio puto, quod deberet fieri a maiori parte Capituli, cap. 1. de his, quæ sunt à malo. par. Capit.

11. Quæres 7. An auctoritas Præsidentis largæ, vel strictæ sit interpretanda? R. quod meo videri est strictè interpretanda; est enim onus ordinario impositum. Vnde cum ordinarij iurisdictione sit fauorabilis, vt probat Innoc. in cap. *Dudum*, de priuileg. & habetur in cap. *Termenis*. 11. q. 1. recessus ab eius iurisdictione odiosus est; cap. primo, & 2. de filijs Presb. in 6. Facit reg. *Quæ à iure communi exorbitant*, quæ est 28. de regul. iuris, in 6. Atque ita docet Chokier de exemptis, p. 1. q. 4. à num. 7. Nec refert, quod ista facultas instituendi Præsidentem sit inclusa in Regula ipsa, & quod per hoc nõ possit dici ipsi Regulæ contraria, vel recessus ab ipsa; Nam, cum sit exceptio à regula generali, posita in Correct. num. 102. odiosa semper censenda est; Gloss. in cap. *Constitutionem*, de regul. in 6. ver. *Prorogamus*; Chokier loc. cit. num. 10. Quod etiam colligitur ex Correct. nu. 95. vbi quando datur ista facultas Generali, dicitur, quod si Generalis velit Capitula provincialia celebrare, nullus possit impedire, quasi diceret, Verum est, quod Prouinciales possunt sua Capitula provincialia celebrare, etiam præfente Generali, in honorem tamen Generalatus concedo Generali hoc privilegium, vt quando voluerit per se, vel per alios illis interesse, Prouincialis, qui habet iurisdictionem ordinariam, à Generali minimè dependentem, id impedire non possit. Quæ doctrina valde notanda est; nam potest inferuire ad multa.

CAP. IX.

De forma incipiendi processum in visitatione generali.

IN nomine Domini nostri Iesu Christi. Incipit visitatio Prouinciæ N. facta à R. P. F. N. Ordinis N. Generalis, vna cum suis Collegis, nimirum P. F. N. & P. F. N. ac P. F. N. & me F. N. Notarij vicegerente anno Domini 1634. Miserrimam languentis Religionis conditionem ex alto Generalatus fastigio maxime fronte prospiciens Reueren. P. F. N. facere non potuit, quin acerbissimè doleret, atque ngemisceret ob graue, & acerbum dilectissimæ sponse vulnus, seuissimamque calamitatem. Nec immerito quidem. Regularis enim disciplina robur illud primæuum emarcuisse, religiosæque obseruantia lucem à S. Ordinis nostri Coryphæo, igneo charitatis globo, veluti Sole, condecorato, ad nos trans-

missam penè defecisse conspiciens, hinc verbè monastica deuotionis spiritum planè emortuum, ac languidum, illinc fraternæ pacis vincula omnino disoluta comperiens, qui non mente ipsa, atque animo concideret vir sanè prudens, & rei publicæ studiosus? Vt non mirum propterea, si tam inusitato, ac omnia ferè nostræ Religionis membra occupante squalore, & morbo piè commotus pastoralis officij debito minimè satisfactum putarit, ni auctoritatis suæ brachijs iacentem erigeret Congregationem, illamq; deformem, ac pollutam. appposito regularium constitutionum pharmaco, cæremoniæ, pigmento in pristinâ restitueret venustatem, & salutem. Ac quemadmodum vna, eademque uita, unoq; Christi spiritu fruuntur religiosa membra, vna sic etiam, eademq; us inest regularis discipline formula, idemq; pacis vinculum, feruorq; pietatis, quo, & Ordinis ipsius decreta, Patrumq; sanctiones ritè obseruari, & custodiri, uirtutum regina charitas diligi, ac Deus tandem Optimus Maximus congruis queat honoribus celebrari. Quæ quidem omnia mente, animoq; perlustrans, muneris tamen tanti amplitudine, malorumq; colluuiæ deterritus, vel in ipso visitationis limine consistere se posse diffideret, nisi si aliò mentem reuoluens, Deum ipsum, in cuius vnus gloriam hæc ab eo suscepta moles, cogitaret, Hoc itaque sibi ante oculos proposito, diligentius examinare subinde cepit, vnde nam eiusmodi visitationis opus aggredere. Quod cum diù meditatus esset, Christi demum resurgenti putauit sequenda vestigia; qui pluries licet post admirabilem resurrectionis triumphum discipulos suos crudelissimè mortis opprobrio exanimatos præsentia sua uoluerit confirmare, grauiori tamen occurrens necessitati, eos sibi primùm cersuit inuisendos, quos in Emmaus contententes magis à recta fide nouit peregrinos. Accuratissimos etiam imitatus archiatros, prouidamq; naturam, qui in corporis humani languore, atq; aegritudine ad earum potissimum partium opitulationem, ac subsidium se se conuertunt, quas ope sua norunt, atq; auxilio magis indigere. Ab ea igitur Prouincia felix ducendū erat initium, quæ præ cæteris pastorem sollicitudinem, ac visitationem requirebat. Eiusmodi autem esse Prouinciæ N. cum planè dijudicasset, in eam versùs iter arripuit. Atque ita die 29. Maij anni 1634. Conuentum N. appulit Deo duce. Vbi quidem per tres dies spiritu, ac corpore tantisper refocillato, die tandem prima Iunij, præfati Conuen-

bus Patribus, ac Fratibus, inter quos etiam aderat P. F. N. eiusdem Prouinciæ Prouincialis ad sonum campanulæ in Capituli locum conuocatis idem P. Reuerandiss. suis etiam presentibus Collegis, elegantem valde, & religiosa pietate, ac deuotione refertum sermonem habuit, quo cum ad obseruantiam regularem, morumq; compositionem est cohortatus. Postmodum verò omnibus, ac singulis prælati Conuentus Patribus, ac Fratibus generaliter sub merito sanctæ obedientie formalis, & præceptiue mandauit, vt sibi in omnibus, de quibus in uisitatione forent interrogati, veritatem, eaque omnia itidem, quæ ad præpotentis Dei gloriam, Fratrum reformationem, Religionis incrementum, Prouinciæque tranquillitatem necessaria, & utilia iudicaret, cuncta demum, quæ generalem, seu specialem requirunt prouisionem, libere patefacerent. Simpliciores etiam monuit, præceptum eiusmodi, quod ad Fratrum spectat delicta, de his tantum, quæ emendata non sunt, ac iuridicè & salua correctione fraterna probari queunt, intelligendum. Coram se tandem Cõuentus Prouisorem aduocauit, eiq; in uirtute sanctæ obedientie, ne pro se, suisq; Collegis quid amplius quam quinque argenteos, seu regales, diebus singulis, directè, vel indirectè expenderet, directè præcepit, illud subinferens, eo profectò consilio se minime uocatum à Deo, vt ab ouibus pasceret, optimus quin verò ueluti pastor, ac pater, anathemati à Deo contra malos pastores per Isaiã fulminato renunciatis, amore, pietate, iustitia, ac disciplina sibi commissas oues reficeret, easque à scelerum sordibus & legis transgressionibus purgatas ad perfectionis montem incitaret.

His uerò peractis, augustissimum Eucharistiæ Sacramentum, Ecclesiam, ac altaria, sacras uestes, aliaque ad cultum diuinum spectantia uisitauit, omnibusque, ut decet, inuentis ad Fratrum in eodem Conuentu morantiũ uisitationem in cameram suæ residentie und cum præfatis Collegis se contulit. Et primò quidem uocatus F. N. Oblatus ætatis annorum 30. Religionis uerò 15. ac de ueritate dicenda præstito iuramento, sacris sacris, iurauit. Et

Primò fuit Interrogatus, An in hac Prouincia, & Conuentu, Regula, uota scilicet, & regularia statuta, Summarumq; Pontificum constitutiones, nec non Superiorum ordinationes seruentur?

2. An diuina officia, & missæ debitè honoris, & modis, celebrentur? & an orationi mentali omnes assistant? An Religiosi ad

perfectionem tendant? & qui in hoc diligentiùs incumbant?

3. An Superiores cum infirmis charitatiuè se gerant? & an sanis necessaria tribuant? an hospites hilari uultu, ac benignè tractent, ac exipiant?

4. An Superiores sibi, vel alijs quidquam tribuant, vel permittant, quod contra Dei honorem, disciplinamq; regularem cedat.

5. An Monasterij bona in eiusdem utilitatem, ac Fratrum commodum à Superioribus expendantur? an uerò in superfluos, ac uanos usus distrahantur?

6. An Superiores & alij Fratres exemplariter uiuant, non solum cum Fratribus ipsis, sed etiam cum secularibus?

7. An Nouiti, si adsint, qualitatibus à sacris Canonibus, & Regula nostra requisitis polleant? an ipsi à Superioribus ad Regulam, & Canonum præscriptum recepti? an nouitiorum informator qualitates habeat requisitas, muneriq; suo diligenter incumbat? an optimæ frugis specimè pro Religione præferant nouiti?

8. An Lectores, si adsint, officij sui penoso satisfaciant, suosq; auditores ad edificatorie prædicandum, & confessiones audiendum idoneos, & aptos efficiant, vt Regula præscribit? & An studentes suis studijs non segnitè vacent? qui sint diligentiores? quique Fratres literis excellent? An Superiores studia foueant? studentibusq; & Lectoribus faueant? Quibus cum fuerit per constitutum sigillatim responsum, eique omnia, quæ dixit, clara uoce perlecta, dicat scriba, seu Notarius. Atque ita dimissus fuit, animo tamen eum iterum aduocandi, si, & quoties opus fuerit. Lectum denique confirmauit, ac in fidem se subscripsit. Postea poterit uocari alius: & sic deinceps usque ad ultimum.

1. Noto primò, quòd mos uisitandi Ecclesias est antiquissimus in Ecclesia Dei à temporibus Apostolorum, vt probat Contzen 6. polit. cap. 14. à num. 2. & habetur in cap. *Uisitandi*, 18. q. 2. & in cap. *Decremimus*, 10. q. 1. Uisitatio Diocesis præcipitur Episcopis singulis annis. Et in cap. *Relata*, ibid. auaritiæ reprehenduntur Episcopi, qui Diocesim non uisitant, uolunt tamen sibi dari expensas, quas fecissent, si uisitassent. Per quòd cap. dixi tom. 1. Priuil. in constit. 14. Leonis x. num. 10. quod Superioribus nostris non uisitantibus nõ debentur ratæ. Quod etiam dicit Suar. lib. 9. de leg. cap. 15. num. 5. & 6. & habetur in cap. *Romana*, 5. Deinde, de censib. in 6. & in nostris statutis in Cap. *Roman.* 4. num. 15. ibi, *postquam Prouincias uisitaaueris*, Ex quo statuto ibi, pro equo emendo, etiam collige, quòd ratæ in Ordine nostro debentur Generalibus pro expensis

Contzen.

Suar.

penfis in itinere faciendis. Et in cap. *Episcopum*, 10. q. 1. habetur, quod si Episcopus agroret, debet mittere singulis annis Presbyeros probatos, qui loco ipsius Diocesim visitent; & in cap. *Placuit*, ibid. decernitur, quæ visitantes Episcopi à Clericis querere debeant. Et hæc visitatio præcipitur etiam in Tridentin. sess. 24. cap. 3. de reform. & in cap. *Venerabilis* de censibus, & quod ad eam teneantur Pralati de iure diuino, Rodriq; tom. 2. sum. de ord. iudic. cap. 1. conclus. 2. num. 3. videatur Suarez tom. 4. de relig. lib. 10. cap. 11. num. 3. tract. 3. Et aduerte, quod nouissime in Cap. *Malsil*. 2. num. 41. statutum est, quod *Rata P. Generalis soluantur à Prouincia, siue P. Generalis visitet illam, siue non, quolibet sexennio tantum modo.*

*Gauantus.
Piassecius.*

2. Noto 2. quod Generalis, antequam accedat ad visitandam aliquam Prouinciam, teneatur monere Prouincialem illius, quod tali die, seu quamprimum accedat ad suam Prouinciam visitandam, vt possit se præparare ad illum debito modo recipiendum, & vt possit monere Correctores Conuentuum, vt sint parati ad visitationem. Ita Gauant, in praxi visit. §. 4. nu. 1. Piassecius in praxi, par. 2. cap. 3. num. 4. sine. Si tamen Generalis habet informationem de aliquo Prouinciali, seu Correctore, quod relaxate viueret, & cum scandalo, & quod teneret aliqua prohibita in Conuentu, tunc posset Generalis, & etiam forte aliquando deberet ex improuiso illam Prouinciam, seu Conuentum appellere, vt inflagranti caperet delinquentes. Nam tunc monere, esset dare commoditatem illi auferendi ad tempus occasionem scdali, & sic euitandi pœnas. Et hæc praxi vfi sunt inter Regulares aliquando viri docti, & pij.

Th. à Iesu

3. Noto tertio, quod Generalis debet habere suum Secretarium, qui omnes actus in visitatione occurrentes fideliter scribat. Cui, ait Thomas à Iesu de visit. Regul. tract. 3. cap. 2. §. 1. num. 10. quasi iure gentium introductum est, vt tanta fides adhibeatur intra, & extra Religionem, ac si esset Notarius publicus. Melius tamen esset, si dictus Secretarius crearetur Notarius iuxta ea, quæ dico hic supra, lit. N. cap. 1.

Gauantus.

4. Noto 4. quod quando Generalis accedit ad visitandum, debet recipi summa cum reuerentia, vt præcipitur in Correct. num. 61. id est, eo modo, quo ego recipiendum docui prima parte Ritualis nostri cap. 15. qui modus habetur in Pontificali Romano, parte tertia de ordine visitandi Parochias; & expressè id docet Gauantus in praxi visitationis cap. 1. §. 5. num. 10. Neque dicas, quod Pontificale Romanum loquitur de receptione Episcopi, non de receptione Generalis Minimorum, cuius Religio supra fundamentum est stabilita humilitatis. Nam in primis certissimum est, quod talis receptio nihil detrahit humilitati Pralati, alioquin S. Pater non iussisset, vt Generalis summa cum reuerentia reciperetur; honor namque ille non fit personæ, sed dignitati; vnde non est, quod superbiat de honore, non sibi, sed oneri, quod fert, exhibitio; alioquin illi dici posset, quod aliquando a sino ferenti sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum, & superbienti, quod ab omnibus salutaretur, *Non tibi, sed Religioni*. Deinde Generalis habet auctoritatem quasi Episcopalem, vt certissimi iuris est. Tertio Tridentinum sess.

25. cap. 8. de Regul. ait, loquendo de Visitatoribus Regularium, *Teneamur obseruare, quæ in sacris Canonibus, & in hoc sacro Concilio sunt decreta.* Si ergo tenentur Regulares in suis visitationibus obseruare, quæ Summi Pontifices in sacris Canonibus sanxerunt, quare non tenebuntur obseruare istas caremonias, in honorem Dei, & dignitatis, ac ad populi ædificationem iussas ab Ecclesia Romana præsertim quando sunt à proprio etiam Legislatore iussæ? Adde, quod Generalis, quando præcipue Conuentus sunt intra Ciuitates, vbi communiter accurrit populus, sine culpa non potest recusare, quædo ac. edit ad visitandum, quin illi debitus honor illo nostro modo præscriptus exhibeatur; Nam 1. faceret contra Correct. num. 61. ibi, *summa cum reuerentia suscipiatur*. Quibus verbis includitur omnis honor religiosus. 2. faceret contra Pontificale Romanum. 3. Priuaret populû illa ædificatione, quam receperat, si illa solennis receptio fuisset executioni mandata; immo multi ex populo scandalizantur putantes nostram Religionem nõ habere caremonias, quibus suum supremum Pastorem recipiat. 4. Quia detestatur, & tacite de superbia videtur accusare Beatum Patrem, qui passus est recipi, cum primum in Galliam concessit, tamquam Legatus de latere summi Pontificis, vt eius narrat historia; & tamen erat omnium humillimus, & tantum honorem vitare poterat. 5. Quia Episcopi recipiuntur illo, & magnificentiori modo, adhibetur enim etiam baldachinum; Generalis autem, vltra quod habet auctoritatem quasi Episcopalem, habet amplioem iurisdictionem, quam habet quouis Episcopus. 6. Quia Generales aliarum Religionum etiam reformatarum illo modo recipiuntur, vt in specie Generalis Carmelitarum discalearum. Tandem quia contristare proximum suum in re licita, malum est. Sed Pralatus non recipiens illos honores, contristat subditos suos in re licita. Ergo male facit. Constat minor. Quia subditi contristantur, videntes se priuari illo honore honorandi suum Pralatum, cum se honorent illo honore suo Pralato exhibito; honor namque est in honorante, vt ait Aristot. 1. Ethic. cap. 5. Vnde in leg. *Si aliquam*, ff. de offic. Proconsul. dicitur, quod quando Prælatus accedit ad aliquam Prouinciam non grauatè debet suas laudes audire, cum honori suo Prouinciales id vendicent.

Aristoteli

5. Neque his obstat, quod in loc. cit. Correctorij dicitur, quod Generalis recipiatur in prima ianua cuiuslibet Conuentus processionaliter, & c. Ego vero in Rituali, non in ianua Conuentus, sed in ianua Ecclesiæ videor dicere esse recipiendum; Nam neque ego sum contrarius Correctorio, neque hoc est contrarium mihi, neque ego dico, quod Generalis sit recipiendus in ianua Ecclesiæ, si legor attentè. Solum dico, quod à loco, in quo recipitur Generalis, moueatur processio vsque ad altare maius. Potest enim Generalis recipi (nisi obstant situationes Conuentuum, quo casu locatum loco est accomodandum) in prima ianua Conuentus, & inde processionaliter duci vsque ad altare maius, ante quod ei manuum deoscultatione reddatur obedientia; Nam cum sit certissimum, quod in primo aduentu Superiorum maiorum ad aliquem Conuentum, in primis, & ante

Et ante omnia visitant Ecclesiam, adorando primum Sanctissimum Eucharistia Sacramentum, deinde venerando imaginem B. Patris Francisci, dicens Correctorium, quod Generalis suscipiatur in prima ianua Conuentus, subintellegendum est, & quod inde ducatur processionaliter vsque ad altare maius, vt ego dicebam. Et quod sic debeat Correctorium intelligi, constat. Nam assignando modum recipiendi Vigiles, ait, quod recipiantur in prima ianua Ecclesie absque processione, & assignando modum recipiendi Prouinciales, ait, quod recipiantur in ianua chori Ecclesie absque processione. Sed nulla apparet ratio, quare velit, quod Vigiles, & Prouinciales recipiantur in Ecclesia, Generalis vero in Conuentu, & non in Ecclesia. Ergo dicendum est, Legislatorem voluisse, Generalem recipi in prima ianua Conuentus, & inde duci processionaliter vsque ad altare maius, cum solus Generalis obuia processione recipi debeat. Atque ita consuetudo, quae est optima legum interpres, semper illum locum Correctorij intellexit, & seruauit; semper enim Generales recepti sunt processionaliter, & sic ducti ad Ecclesiam. Quod verò ego illos apparatus cum incenso posuerim, & processionem illo modo ordinauerim, pertinent ad illam summam reuerentiam, cum qua praecipit Correctorium, vt Generales recipiantur. Et vt appareat, me nec latum vnguem à verbis Correctorij discessisse, ea hic transcribo. *Quando Corrector generalis ad eiusdem Ordinis Conuentus diuerserit, in primis pulsatur Capituli campana, & in prima ianua cuiuslibet Conuentus summa cum reuerentia, eum cruce, & aqua benedicta suscipiatur à locali Correctore, singulisque Fratribus locum ipsum pro tempore inhabitantibus, eidem illucque processionaliter obuiam venientibus. Legantur rubricae, quas ego de hoc posui, & videbitur, quod neq; in puncto discedo ab hac dispositione. Solùm declaro textum. Quare non est, quod mussitent aliqui minus scioli, quam ipsi putent.*

6. Noto 5. quod non decet Visitatorem post aduentum ad aliquem, Conuentum statim visitationem incipere, sed decet expectare per duos, aut tres dies, iuxta Conuentuum possibilitatem, ad refocillationem mentis, & corporis, & interim mandare oratione quadraginta horarum, celebrationem aliquot missarum Spiritus Sancti, & alias publicas, ac priuatas orationes pro bono fine visitationis. Si autem Conuentus sint paruuli, statim se expediat, ne vitra possibilitatem Conuentum grauet. Ita Thomas à Iesu de visit. Regul. tract. 1. cap. 2. num. 2.

7. Noto 6. quod Visitator, quando in Capitulo intimat visitationem, debet praecipere, vt omnes manifestent, &c. prout in forma. Et ratio huius praeccepti est, vt omnes habeant tempus cogitandi, & in dubijs peritos consulendi, quae dicere debeant, quae tacere. Ita Gauntus in praxi visit. §. 4. num. 2. & habetur in Pontificali Romano, par. 3. de ordine visitandi Parochias. Quod autem hoc praecceptum possit esse formale, & praeciptuum, dicit Spatharius de modo corrig. Regul. tract. 2. cap. 3. num. 5. Et quod illi possit annecti poena excommunicationis, Marcus Antonius Resta in suo directorio Visitorum, parte prima, cap. 88. vers. Singulisq; &c.

8. Noto 7. quod Praelatus tenetur dictum praecceptum declarare pro simplicioribus. Nam alioquin laqueos iniiciet peccatorum subditis suis; & erit causa, quod multi iniuste infamentur, & multi quamplurima peccata contra conscientiam erroneam committant. Et quamquam Calet. tract. 31. respons. 5. tom. 1. opusc. dicat, talem declarationem non esse necessariam, quia certum est Visitatores non praecipere aliquid contra lus naturae, vel diuinum, vnde certum etiam est, quod nolunt de occultis, & quae nulla laborant infamia inquirere: hanc tamen sententiam non admittit Thomas à Iesu de visit. Regul. tract. 1. cap. 1. num. 5. nisi vbi omnes visitandi essent periti. Quod quia in praxi est ferè impossibile, quia semper sunt in Conuentibus Laici, Oblati, & Clerici, & multi etiam Sacerdotes, qui haec ignorant: ideo Caietani doctrina omnino reiicienda est, & consulendum Praelatis, vt, si sibi consulere velint, dictam declarationem non omittant. Atque ita docent Nauar. in cap. Inter verba, coroll. 62. num. 250. conclus. 6. Sotus in relect. de tegend. secreto, membr. 2. q. 6. conclus. 2. Sayrus in clau. regia, lib. 12. cap. 11. num. 18. Et Colligitur aperte ex cap. Qualiter, & quando, el. 1. de accus. in fine, ibi, *exceptis occultis criminibus.*

9. Noto 8. quod Generalis visitans non debet dare grauamen Monasterio; cap. Visitandi, 18. q. 2. cap. Cum Apostolus, de censibus; Trid. sess. 24. de reform. cap. 3. Vnde non debet sumptuosas epulas quaerere vt dicitur in dicto cap. Cum Apostolus, §. Quocirca & Trid. cit. ait, *Ideo modesto contenti equitatu, famularuq; studeant quam celesti, debita tamen cum diligentia, visitationem ipsam absoluere.* Quibus Canonibus non satisfacit Praelatus, qui in se ipso frugalis est, in sua tamen comitiua prodigus. Nam parum refert quod ad grauamen inferendum Monasterio, quod ipse frugaliter viuat, si permittat, & velit, quod sui opipare, & laute tractetur; vbi enim comedunt sex, potest comedere & alius; & Trid. expressè notat loc. cit. subdens, *nec minus quodcumque accipiant, exceptis tantum vidualibus, quae sibi, ac suis frugaliter moderatèque pro temporis tantum necessitate, & non ultra, erunt ministranda.* Et docent Piatec. par. 2. praxis, cap. 3. num. 3. sine; Contzen 6. polit. cap. 14. §. 66. Thom. à Iesu de visit. Regul. tract. 1. cap. 2. nu. 1. Non est tamen condemnanda illa praxis, nec contra praedictos Canones censenda, qua vitur nostra Religio, vt primis tribus diebus aduentus ipsius Visitoris excipitur in hospitio cù sua comitiua, inibiq; iuxta Conuentuum facultates, benigne tractetur, iuxta Correct. nu. 67. & abundantius cibarijs ordinarijs delicatioribus, religiosi tamen, refocilletur. Nam id neque grauat Conuentum, cum fiat iuxta facultates vniuersusq; & necessarium est ad ipsum Visitatorem continuis itinerum laboribus defatigatum recreandum, & exhilarandum; quibus diebus expletis, vna plus alijs refectio, seu pietantia, in refectorio donatur. Nec item satisfacit suo muneri Praelatus, qui, vt sibi, suaeque deuotioni satisfaciat, in longum profert visitationem cum Conuentuum, & Prouinciarum dispendio. Nam meo videri tempus illud est consumendum in seruitium subditorum, & praestat omittere audire duas, aut tres missas

Caietani.

Th. à Iesu

Nauarrius
Sotus.
Sayrus.

Piatecius
Contzen.
Th. à Iesu

V. G. visitationi incumbere, quam ijs auditis, & visitationem contra Canones, in Conuentuum grauumen, prolongare. Tandem circa illud grauumen, quia Conuentuum alij sunt ditiores, alij pauperiores, nota regulam generalem, quæ ponitur in dicto cap. *Cum Apostolus*. Sanè quòd debent Visitatores ita moderatè se gerere in singulis Conuentibus, vt ex eorum accessu subditi merito non doleant se grauari. Quare in Conuentibus pinguioribus poterunt aliquantò abundantius vesci, diutius, Immorari, pinguioribus ratas recipere. Attamen in ijs morari, terendo tempus in audiendis, subditorum nugis, & murmuribus, fatuosq; Fratres per integros dies auscultare, in quæstionibus vtilibus discutiendis ex professo se detinere per horas, & dies integros, non video quæ sit prudentia, neq; quæ conscientia, cum ex hoc (linquo alia) Conuentus depauperentur, Prouinciæ expiletur, & re alieno grauentur, & longi temporis victum breuis hora consumat, vt dicitur in dicto cap. *Cum Apostolus* de censibus, & est contra præceptum nostri Correct. num. 104.

Th. à Iesu
Ghisleri?

10. Noto 9. quòd Thomas à Iesu de visit. Regul. cap. 2. num. 5. tract. n. & Ghisler. de iudice regul. cap. 16. num. 8. dicunt, quòd in examinandis Fratribus debet Generalis incipere à Priore, à quo petere debet, vt ea, quæ de statu Conuentus, aut de Religiosis, aut de qualitatibus eorù nouerit, sibi syncerè referat. Sed hæc informatio est recipienda à Correctore extrajudicialiter, non in iudicio, ne fortè, si Fratres aliqui sciant, malam de se dedisse Priorem informationem, peiora de illo dicant. Quare de iudiciali informatione, à quo sit prius sumenda, nihil inuenio scriptum in iure cõmuni, neque in Regula nostra. Vnde relinquendum puto discretioni Visitatoris. In Ordine nostro communiter incipitur ab inferioribus.

11. Noto 10. quòd Prouinciales, seu Generales tenentur visitare omnia Monasteria sui Ordinis, etiam illud, in quo Ipsi de ordinario resident, ne volentes alijs medicamina præbere salutis, præbeant mortis exempla, ac vt nequeat illis illud Euangelij exprobrari; *Medice cura te ipsum*. Et præterea, cum non possit esse vbique præses Prælatus, vt diligens, & vigilans, multa semper illum præterirèt, quæ correctione indigerent, quæ tamen non corrigit, quia ignorat, & non est, qui illi dicat, cum tamen in visitatione præcepto astricti, vel iuramento negare non possint. Ita Piafeci in praxi, cap. 3. num. 2. Gauantus in praxi visit. §. 8. in annot. num. 1. Contzen. 6. polit. cap. 14. nu. 16. qui ad id citat clarum, & euident testimonium Concilij Aquileiensis; Ghisler. de iudic. Regul. cap. 16. num. 81. Fuscus de visit. lib. 1. cap. 3. nu. 7. Colligitur ex Trid. sess. 25. de Regul. cap. 1. & 8. Et habetur expressè in cap. *Romana*, de cens. in 6. §. 1. Si autem Prælatus regularis diligenter uigilet super gregem suum, non uidetur necessarium visitare Conuentum, in quo ordinarie residet, cum tunc illum quotidie visitare teneatur. Prædicta autem iura loquuntur de Episcopo visitante, inter quem, & Prælatum regularem est maxima differentia; nam subditos suos Prælatus regularis semper habet ante oculos, continuis momentis uidet, alloquitur, corrigit, quod non contingit in Episcopo.

Piafeci.
Gauantus.
Contzen.

Ghisleri?
Fuscus.

12. Noto 11. circa illam clausulam, quòd Prælatus debet prius visitare illas Prouincias, aut Conuentus, qui plus visitatione indigent, quòd id habetur expressè in cap. *Romana*, §. *Ex quo*, & §. *Postquam*, in fine, de cens. in 6. Et quòd prius fiat sermo hortatorius ad perfectionem, habetur in eodem cap. *Romana*, §. *Sanè*, & in Pontif. Romano, par. 3. de ordine visitandi parochias. Quòd à visitatione sacramenti incipiatur, dicit dictum Pontificale loc. cit. Et quòd seligantur aliqua puncta, super quibus fiant interrogationes, dicit idem Pontificale, & dictum cap. *Romana*, dicto §. *Sanè*. Et innuitur etiam in cap. *Ea, quæ*, de statu Monach. §. *Porro*, Videatur pro his omnibus Rodriq. tom. 2. sum. de ord. iudic. cap. 2. num. 2.

Rodriq.

13. Noto 12. quòd Ghisler. de iud. Regul. c. 16. à num. 76. contendit, quòd in hac inquisitione generali non exigitur iuramentum à visitatis, nisi in casu speciali, quando super aliquo delicto per alicuius seu plurium denunciationem fuerit exorta infamia. Et ita statuitur in cap. *Romana* §. *Sanè* de cens. in 6. Sed cum in hoc cap. 5. §. fin. dicatur, quòd per dictum cap. non intelligitur derogari rationabilibus, & approbatis Regularium consuetudinibus, ideò in hoc standum est Regularium constitutionibus, aut consuetudinibus, vt innuit Aldrete de discipl. tuend. lib. 1. cap. 7. num. 4. Certè in nostra Religione iuramentum exigitur, vltra præceptum generale obedientiæ factum omnibus in principio, quando visitatio intimatur; quod tamen potest omitti, quando iuramentum exigitur. De hoc præcepto loquitur Thomas à Iesu de visit. Regul. tract. 1. cap. 2. num. 3. Et quòd iuramentum exigi possit ab inquisitis in hac generali inquisitione, docet Victorinus Mansus de modo proced. in causis Regul. cap. 9. nu. 1. Latè Mir. de ord. iudic. q. 6. art. 5. vbi probat, multis adductis textibus, & Doctoribus, quòd à iudice seculari cogi possunt, & debent inquisiti ad dicenda, quæ iudicant correctione digna, sub iuramento; à iudice vero Ecclesiastico debent cogi sub obedientia, & censuris; & nu. 36. ait, quòd hæc est communis praxis. Sed absolute dic, quòd possunt cogi sub iuramento etiã, & censuris Ecclesiastici omnes, ac Regulares. Ita Zerola in praxi, par. 1. ver. *Visitatio*, §. 5. vers. *Secundo*; Barbosa in cap. *Romana*, num. 16. de cens. in 6.

Ghisler.

Aldrete?

Th. à Iesu

Mansus?

Miranda?

Zerola?
Barbosa?

14. Noto 13. quòd si delicta sint emendata, nec adsit amplius periculum euadens, vel probabile recidui, quia proxima occasio sit sublata, non possunt à subditis absque mortali peccato denunciari Prælato, quantumuis hic iniquè præciperet, ea sibi denunciari; quoniam teneatur Prælatus ipse monere simpliciores, quòd sua præcepta non intelliguntur de delictis iam Correctis. Cum enim per denunciationem emendam fratris, intendatur si ista iam sit habita, illa superflua est; & fama proximi apud Prælatum saluanda. Quod etiam Christus docuit illis verbis Matth. 18. *Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum*. Quasi dicat, non est progrediendum ulterius, scilicet ad reuelandum secretum fratris testibus, vel Ecclesiæ, quando te iam audiuit. Vnde si quis progrediatur, reus erit famæ fratris sui; peccauit enim contra charitatem nocens fratri sine necessitate; & contra

iusti-

iusitiam, quia ille adhuc habet ius ad suum honorem, & famam, cum sit res secreta, & emendata. Atq; ita docent Miranda de ordin. iudic. q. 11. art. 5. à num. 44. Corduba in sum. q. 64. Longus de casib. referu. par. 2. Caf. 5. num. 9. Salon. 2. 2. q. 68. art. 1. controu. 2. conclus. 2. qui ait, idem esse, si delictum non sit emendatum, sed tunc emendandum. Et dixi to. 1. Relig. q. 1. c. 16. cōclus. 3. vers. Nota ulterius.

15. Noto 14. quod huius generalis inquisitionis finis est, inquirere, non solum de vitijs, & defectibus subditorum, sed etiam de illorum virtutibus, & scientijs. Et probō 1. Quia huiusmodi visitatio fit ad hoc, vt Prælatus cognoscat vultum pecoris sui, iuxta illud Proverb. 27. Diligenter agnosco vultum pecoris tui, tuosq; greges considera. Vnde debet fieri per Prælatum ipsum, non per Visitatores, vt declarat Trid. sess. 24. de reform. cap. 3. Legitimo tamen impedimento detentus potest visitare per Visitatorem; Absque hoc tamen legitimo impedimento, si ex otiositate, aut negligentia omittat per se ipsum dictam visitationem facere puto quod mortaliter peccabit. Nam contrauentre Concilio generali in re graui, mortale peccatum est. Sed non potest cognoscere oues suas, nisi de virtutibus, & vitijs earum informetur. 2. Quia vitia aliquando compensari possunt, & debent virtutibus, vt dicunt communiter Iuristæ, & dico hic infra, cap. 17. notab. 5. Ergo necessario debet etiam Visitator de virtutibus inquirere alioqui dictam compensationem non poterit legitime facere. 3. Quia in omni bene ordinata Republica specialis prouidentia Gubernatoris est, poena afficere malos, & premio bonos. Sed boni præmiari non possunt, nisi cognoscantur. Ergo vt cognoscantur, debet de eorum virtutibus inquireri. At hoc melius fieri non potest, quam in huiusmodi visitatione: Ergo.

4. Quia dicit Aristot. 1. polit. cap. 9. Quod vbi non sumus honor, ac super reliqua omnia vt tui tribuitur, illic optimus status non potest esse durus. Sed virtus quæ ignoratur, non potest honorari. Ergo Prælatus, qui cupit statum suæ Religionis esse perpetuum, debet virtutes honorare, & consequenter cognoscere. Hoc autem commodius non fit, quam in ista visitatione. 5. Quia in Trid. sess. 24. cap. 3. de reform. dicitur, quod scopus harum visitationum est, bonos mores tueri, prauos corrigere. At non possunt bonos mores tueri, qui eos non agnoscunt. 6. Quia, vt audio, sic seruat sanctissima, doctissima, atq; illustrissima Religio Societatis Iesu, quæ potest esse regula omnis bene disciplinatæ Religionis. Neq; his obstat Regula nostra num. 46. in qua dicitur, quod Visitatores Fratrum iniquitates visitent. Nam per hoc non negat, quod possint, & debeant virtutes eorum etiam inquirere, cum nulla ibi apponatur particula taxatiua.

16. Noto 15. quod Prælatus in hac generali inquisitione non potest de delictis occultis inquirere; quod si inquirat, peccat, præbens subdito minus prudenti occasionem reuelandi peccata secreta, & infamandi; nec subditus, quantumuis adiuratus, tenetur delictum occultum fratris reuelare. Ita Nauar. cap. Inter verba, coroll. 47. num. 179. Suarez tom. 4. de

Relig. tract. 3. lib. 10. cap. 11. n. 7. & habetur in cap. Qualiter, & quando, el. 1. de accus. Quod si tortè aliquod delictum occultum, de quo delinquens non laborat infamia, fuerit per aliquem, aut aliquos minus discretos: seu etiam malitiosè Prælato in tali visitatione reuelatum, non potest Prælatus per hoc delinquentem punire, neque alios interrogare, neque ad specialem inquisitionem deuenire, etiam si delictum probari possit, nisi prius probauerit, dictum delinquentem super hoc infamia laborare. Ita habetur in cap. Inquisitionis, §. Tertie dubitationis, verb. Ad hæc, & docent Bann. 2. 2. q. 69. art. 1. dub. 1. vers. Pro decisione; Sanchez. lib. 6. consil. cap. 3. dub. 19. nu. 9. & cap. 8. dubit. num. 3. Joseph à S. Maria in tribun. relig. tract. 3. cap. 3. §. 6. Miranda de ordine iudic. q. 11. art. 8. conclus. 1. vbi id ex professo probat, & ignaros vocat Prælatos, qui aliter faciunt. Quod etiam sentit Rodriq; tom. 2. sum. de ord. iudic. cap. 3. num. 4. Et ratio huius doctrinæ est. Quia magis nocet Republicæ, qui occulta delicta reuelat, quam proficit illi, qui punit iam reuelata. Nam qui reuelat, destruit honorem ciuium, & profert in publicum malum exemplum; per punitionem autem omnia hæc non omnino reparantur. Ergo vbi iam infamia non clamet contra aliquem, non est inquirendum contra illum; & est ratio Bannes loc. cit. Aduertendum tamen, quod ista doctrina intelligitur, quando qui reuelat crimen occultum, reuelat solum ex simplicitate, putans esse ad id obligatum, vel ad hoc, vt Prælatus charitatluè delinquentem moneat: nam si delictum iuridicè denunciet, tunc Prælatus debet specialiter de hoc inquirere, vt monent Bann. & Mirand. loc. cit. Et ratio est. Quia tunc non procedit amplius per inquisitionem, sed per denunciationem, ad quam non prærequiritur infamia, sed tantum monitio; cap. Qualiter, & quando, el. 2. de accus. §. ad corrigendos.

17. Noto 16. quod formulæ procedendi in istis Regularium visitationibus, ac etiam in alijs, variantur iuxta Prouinciarum consuetudinem, vt testatur Aldrete in præfat. lib. 3. de discipl. tuenda. Quare licet diuersi diuersas sectentur formas, non debet reprehensibile apparere, dummodò quæ sunt de iure naturæ, gentium, sacrorum Canonum, ac propriorum statutorum seruentur; cap. Illud, cap. Illa, d. 12. Varias huiusmodi formas ponit Ghisler. de iudice regul. cap. 16. Thomas à Iesu de visit. Regul. tract. 3. à cap. 1. Aldrete loc. cit. format processum eo modo, quo secundum iura formari debet. Ego amplam formam posui pro consolatione eorum, qui breuitate non gaudent, Pro illis autem, qui gaudent breuitate, hanc subiicio.

Miranda.
Corduba.
Longus.
Salon.

Bannes.
Sanchez.
à S. Maria

Rodriq;

Aristot.

Aldrete;

Ghislerus
Th. à Iesu

Nauarvus
Suarez.

CAP. X.

De eadem forma, sed breviori.

N nomine Domini, Amen. Anno à Natiuitate Domini 1634. die 2. Iunii. Sacrorum Canonum, sacriq; Concilij Trid. decretis, ac nostrarum constitutionum ordinationibus de Monasteriorum Religionis uisitatione obedire uolens ut par est, Reuerendiss. P. F. N. Ordinis N. Generalis unà cum suis Collegis, scilicet P. F. N. & P. F. N. ac me Notarij uicesgerente, accessit ad Conuentum N. Prouinciæ N. & eiusdem Conuentus Patribus uisitationis intimata, exhortationeque prius habita conuenienti, Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum primò uisitauit, altaria deinde, sacra uasa, vestes, aliaque ad diuinum cultum spectantia, omnia tandem ut par erat, se reuere habere conspiciens, ad Fratrum uisitationem in cameram suæ residentie se contulit, ac primò quidem uocatus est P. F. N. & c. ut cap. præcedenti.

CAP. XI.

De forma incipiendi processum in uisitatione generali, faciendâ à iudice delegato.

N Nominè Domini, Amen. Anno Domini 1634. die 2. Iunii, cum ad Dei gloriam, Religionisq; commodum maximè spectet, bono communi consulere superioribus, aliorumque peccata, seu defectus (si qui in aliquo inuenti sint) charitate media corrigere, ac, si opus fuerit, iusta seueritate coercere. Ideò R. P. F. N. Ordinis nostri Generalis meritisissimus, sui officij debito cupiens satisfacere, nec id per se ipsum, impediendo morbo, efficere ualens, prouinciã hanc P. F. N. eidem in Collegas P. F. N. & P. F. N. & me F. N. Notarij uicesgerente assignatis; per suas literas tenoris sequentis demandauit. Hic inferendæ sunt per extensum, & de uerbo ad uerbum literæ commissionis. Quibus quidem literis, ut par erat, obedire uolens præfatus R. P. F. uisitator, itineri se cum prædictis suis Collegis committens, per varios tandem casus, & uaria discrimina rerum ad Conuentum N. Ciuitatis N. Prouinciæ N. appulit. Et eiusdem Conuentus Patribus conuocatis, uisitationem, præuia exhortatione, intimaui, ac Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, Ecclesia, Ecclesia-

sticisque indumentis uisitatis, cum omnia honestè asseruari, & conseruari perspexisset, ad Fratrum examinationem deuenit. Ac primò quidem uocatus fuit, & c. ut supra c. 10.

1. Nota, quòd si in hac generali inquisitione nullum crimen, nullusue criminofus de aliquo crimine infamatus reperiatur, dandæ sunt gratiæ Deo, & dimissio facienda, prout supra dictum est litera D. cap. 4. Si uerò aliquod crimen famosum reperiatur, super quo specialis inquisitionis processus formari debeat, fieri potest, ut infra.

CAP. XII.

De Forma incipiendi processum contra infamatum repletum, seu denunciatum in uisitatione generali.

N Nominè Domini, Amen. Anno à Natiuitate Domini 1634. die 2. Iunii. Cum inter uisitandam Prouinciã istam N. P. F. N. de lingua crimine malè audire, atque infamatum esse compertum sit, quòd obscœna plurima, ut non pauci deposuerunt, atq; inhonestã, cum non modico audientium scandalo, atq; offendiculo sapissimè effusiat, Reuerendiss. P. Generalis Ordinis N. unà cum suis Collegis N. N. ac me F. N. Secretario, & Notarij uicesgerente super huiusmodi crimine contra eundem F. N. specialiter inquirere decreuit, testes interrogando, reum constituendo, cæteraq; opportuna, prout de iure, peragendo. Atq; ita Fratres Conuentus N. ubi ipse Frater N. diutius est immoratus, super obscœna, atq; impura uerborum ipsius prolacione specialiter, ac sigratè interrogandos mandauit, & in specie quidem P. F. N. & P. F. N. super infamatione de dicti F. N. obscœnitate specialiter nominatos, iussit prius aduocari. Ac primò uocatus est P. F. N. sacerdos, ætatis annorum 40. Religionis uerò 24. eiq. de ueritate dicenda præstito iuramento, iurauit, & c. Interrogatus autem primò fuit, an F. N. infamatum cognoscat? a quo tempore? an cum ipso commoratus sit? in quo Conuentu? & quandiu? cuius famæ sit apud ipsum, ac alios? & c. Si autem inter uisitandum aliquis iuridicè denunciaret delictum alicuius Fratris, incipiendo processum dicat Notarius. In nomine Domini, Amen. Anno, & c. Cum inter uisitandam Prouinciã N. contra P. F. N. sit denunciatum, ut infra. Hic apponenda est denunciatio per extensum, quæ habetur supra, litera D. c. 1. Qua finita, subdat Notarius. Quo quidem

dem audito, præfatus Reuerendiss. P. eidem F. N. denunciati iuramentum detulit, quòd videlicet præfatum F. N. denunciatum charitatiuè monuerit, nec tamen inde respicerit, quòdque non calumniandi voluntate, sed solo Dei zelo incitatus eum detulerit, quemadmodum, tactis sacris, iurauit. Quamobrem Reuerendiss. idem P. denunciationem huiusmodi si, & in quantum de iure debet, ac omni meliori modo accepit, ipsiq; Fratri N. denunciati mandauit, ut se subscriberet, prout fecit. Acta sunt hæc in Conuentu S. N. Ciuitatis N. in camera solite residentie præfati Reuerendiss. P. Exinde verò præfatus Reuerendissimus, eiusq; Collegæ attendentes, Dei excellentiam, ac dignitatem, Religionisq; decus crimine isto maxime violari, nec modicum spirituali proximorum saluti inuehi detrimentum, atq; adeò impudè præteriri nequaquam debere, ad testes à denunciatore productos examinandos processerunt. Ac primò quidem vocatus est P. F. N. Sacerdos etatis annorum, &c. Religionis verò &c. ei; de veritate, &c. Interrogatus autem primò fuit, an F. N. denunciantem cognoscat? 2. interrogatus est, an vnquam Conuentu egrediatur? 3. an dictus testis cum præfato N. vnquam egressus sit, & à quo tempore &c. Hæc interrogatoria referuntur ad denunciationem positam supra in litera D. cap. 1. sed interrogatoria variantur secundum variationem causarum. Hæc solum seruiunt pro exemplo.

CAP. XIII.

De forma incipiendi processum, quando constat de corpore delicti, sed ignoratur, qui illud commiserit.

¶ In nomine Domini, Amen. Anno
 ¶ 1634. die 2. Iunii. Cum
 ¶ ad aures R. adm. P. F. N. Prouincie N. Ordinis N. Prouincialis, in Conuentu N. degentis, peruenisset, Fratrem Viperam in Conuentu S. N. Ciuitatis N. fuisse vulneratum, vna cum F. N. & me F. N. Collega, ac Notarij vicegerente, ad præfatum Monasteriũ, atq; inde in prædicti F. Viperæ cellam se contulit, eumq; in lecto decumbentem graui vulnere in dextera maxilla affectum reperit. Quo quidem per eundem P. Prouincialem, eiusque Collegas, prædictos diligenter viso, atq; examinato, gladio illud

inflictum, & quatuor, vel circiter digitorum longitudinem attingere cognouerunt. Præfatio autem eidem Fratri Viperæ per præfatum P. Prouincialem de veritate dicenda iuramento, tactis sacris, iurauit. Ab eodem verò P. Prouinciali interrogatus est, quonam pacto, & à quo tempore sic vulneratus existat? Respondit, Dum hac nocte meæ cellæ ianuam, matutinum pergens, clauderem, eiusmodi vulnus accepi. Interrogatus deinde, qui sic eum vulnerasset? Respondit, Nescio; à tergo enim iniectum est mihi vulnus; cum que ego caverem lumine, & lampas in dormitorio, præter morem, esset extincta, eum agnoscere minimè potui. Interrogatus eidem, à quonam credat, plagam sibi impositam fuisse? Respondit, Fratrem Vindicè fuisse puto, quòd heri in refectorio coram Fratribus N. N. inuicem rixati sumus. Quibus habitis, præfatus P. Prouincialis eundem Fratrem Viperam ad patienter, & æquo animo ferendũ, veniamq; percussori tribuendum est adhortatus. Acta sunt hæc in præfata cella præfati Monasterij anno 1634. die 8. Iunii, & per me Notarium supradictum descripta.

Postmodum verò præfatus idem P. Prouincialis ad cellam suæ solite residentie cum præfatis suis Collegis concessit, habitoque cū eis consilio super patrato delicto, eiusmodi esse attendens, ac tam graue, ut sine maxima Dei, & proximi iniuria tolerari nequeat, ac pertransiri, vna cum eisdem Collegis, pro inuestigando delinquente eosdem productos testes statuit examinandos. Et primò quidem eodem loco, ac die coram se vocandos curauit P. F. N. eiusdem Conuentus Correctorem, gratis annorum, &c. Religionis, &c. ei; de veritate dicenda præfatio iuramento, &c. Interrogatus verò fuit, an, & quomodo P. Viperam cognoscat? an illum quoque sciat fuisse vulneratum? quo pacto sciat? num dici audierit? à quo? vbinà? qua occasione? quibus præsentibus? an eum cum aliquo sciat habuisse verba? cū quorū qua occasione? quibus præsentibus? quomodo id sciat? an illum à Fratre Vindicè vulneratum fuisse existimet, &c.

1. Noto 1. quòd in quibuscunq; delictis notorijs potest procedi per viam inquisitionis, & ex iudicis officio. Atq; ita, licet aliquod delictum non denunciatur Præfato, potest, tamen hic ex officio illud inuestigare. Si autem denuntietur cum testium productione, potest adhuc alios testes ex officio examinare, præmissis decreto in actis hoc pacto. Cum autem ad aures R. Adm. P. Prouincialis deuenisset alios à productis super eodem delicto testes reperiri, ad maiorem eiusdem notitiam, eos decreuit examinare. Atq; ita P. F. N. &c. aduocandum mandauit. Ita docet Clarus in pract. crim. lib. 5.

Ambrosi-
nus.
Sanchez.

§. fin. q. 3. num. 6. & 7. Tranquill. Ambrosi-
nus de modo formandi processum, cap. 1. num.
1. Sanch. qui plures citat. lib. 6. conul. cap. 3.
dub. 20. num. 2. vbi testatur de communi con-
suetudine totius orbis.

Clarus.
Ambrosi-
nus.
Aldrete.

2. Noto 2. quod in omni casu antequam iu-
dex procedat ad aliquem actum iudicarium,
siue procedat per viam inquisitionis, siue per
viam denunciationis, debet illi in primis con-
stare delictum, contra quod procedit, fuisse
commissum, seu de corpore delicti. Ita Cla-
rus lib. 5. §. fin. q. 4. num. 1. Ambrosinus loc.
cit. num. 2. Aldrete de discipl. tuend. lib. 1. cap.
9. num. 5. Delicta autem sunt in duplici diffe-
rentia. Alia sunt facti permanentis, quæ scilicet vesti-
cet post se vestigia linquunt, vt vulnus, incen-
dium, &c. Et de istis ante inceptionem pro-
cessus illi debet constare per oculorum inspe-
ctionem, videndo scilicet vulnus, &c. Alia
sunt delicta facti transeuntis, quæ scilicet vesti-
gia non linquunt, vt adulterium, falsitas, fur-
tum, &c. In istis non requiritur alia inuesti-
gatio super veritate criminis, sed immediate
procedi potest contra delinquentem. Ha-
bita igitur notitia delicti, si hoc fuerit facti
permanentis, iudex illud videat in primis. Si
sit facti transeuntis, iudex, porrecta querela,
absque alia delicti inuestigatione, potest pro-
cedere contra delinquentem, sumendo contra
eum informationes, & habitis inditijs, illum
carcerare, vel citare. Ita Clarus loc. cit. num.
3. & 4. Ambrosi. cit. num. 5. Qui num. 10. mo-
net, quod aliquando licebit iudici in quibuscu-
que delictis, si timeatur de delinquentis fuga,
illum, absque alia delicti inuestigatione, in-
carcerare, etiam si adhuc iudici de delicto non
constet; quod etiam sequitur Baiard. ad Cla-
rum dicta q. 4. num. 3.

Baiardus.

Clarus.

3. Noto 3. quod circa visitationem corpo-
ris delicti, illa fieri debet, si possibile sit, in præ-
sentia Superioris visitantis. Si autem hic sit ita
impeditus, vt adesse non possit, debet fieri per
Notarium, seu scribam cum reliquis Collegis;
quæ facta debent in scriptis redigi, & in ijs de-
bent notari diligenter omnia, quæ reperta fue-
rint; delictum scilicet principale, vulnus V.
G. cum omnibus suis qualitatibus, & circun-
stantijs quo genere armorum sit factum, vel fa-
ctum videatur. Ita Clarus loc. cit. q. 4. num. 4.
Ambrosinus loc. cit. num. 24. Forma autem
dictæ visitationis, quando Prælatus est præsens,
potest fieri, vt notatum est hoc cap. In eius ab-
sentia fit per Notarium, hoc modo. Anno, die,
mense, &c. per me Fratrem N. Scribam de manda-
to Adm. Reg. P. F. N. Prouincialis, &c. in præsen-
tia Rk. PP. FF. N. N. Collegarum eiusdem
Prouincialis, inuisus est Frater Maledicus in cella
sue solite habitationis, lecto decubens, vnico vul-
nere in dextera maxilla cum maxima sanguinis ef-
fusione vulneratus, vt ex pannis ipsis apparebat.
Quo vulnere per me cum alijs Patribus Collegis di-
ligenter considerato, gladio illud inscriptum esse iu-
dicauimus: erat autem digitorum quatuor, vel circi-
ter, oblongum. Si verò vulneri adhibita fuerint
medicamenta, ita vt eius qualitas minimè vi-
deri possit, tunc dicat. Quod quidem vulnus, ob
apposita medicamenta, nequaquam licuit videre.
Quæ omnia hisce oculis egomet vidi, ac eisdem præ-
sentibus Collegis, Fratre quoque N. & Fratre N.

testibus, pro veritate adnotauit. Prememorato in-
super F. Maledico de veritate dicenda tradito iura-
mento, talis sacris cum iurasset interrogatus est,
quoniam pacto, & à quo tempore citra se vulnera-
tus existat, &c. vt supra in forma. Quibus om-
nibus habitis, post subscriptionem vulnerati,
subscribit Notarius cum testibus.

CAP. XIV.

De forma incipiendi processum, quan-
do constat de delinquentibus,
sed non de delictis.

IN nomine Domini, Amen. An-
no à Christo nato 1634. die 1.
Iulij. Cum ad R. adm. P. F. N.
Ordinis N. & in Prouincia N.
Prouincialem, haud obscura probatorum ho-
minum voce, fideq. dignorum sermone, non se-
mel, atq. iterum, immo sepius allatum sit, in
Conuentu S. N. Ciuitatis N. Fratres non-
nullos sceleribus plurimis, vitiorumq. labe
se coinquinantes, nequiter admodum, ac dis-
solute contra ius, & fas vitam traducere, ad
eiusmodi Conuentum vna cum P. F. N. ip-
sius Collega, meq. Fratre N. itidem Col-
lega, & Notarij Vicegerente, commea-
uit, vt scilicet, an res ita esset, inspice-
ret, ac scandalo eiusmodi, iuxta rei sta-
tum, atq. exigentiam pro viribus occurre-
ret. Atq. adeò præfatorum Collegarum adhi-
bito consilio de eorundem infamatorum con-
suetudine, ac vitæ ratione omni meliori modo
via, & forma, quibus de iure valet, inquire-
re constituit, ac indagare. Acta sunt hæc
in præmemorato Conuentu, anno, die, &
mense suprascriptis, atq. à me præfato Nota-
rio fideli calamo conscripta. Subinde verò
idemmet P. Prouincialis eos, qui sunt fami-
liaritate prædictis Fratribus coniunctiores,
examinandos, atq. in testes adhibendos esse
decreuit. Et primò quidem accersendum
iussit F. N. Oblatum, ætatis annorum, &c.
Interrogatus autem primò fuit, an, & quo-
modo, atq. ex quo tempore P. F. N. & P.
F. N. cognoscat? cuius opinionis, & famæ
cum apud se, tum apud alios existant? cur
eiusmodi fama laborent? & à quo tempore
hæc ipsa de eis opinio circumferatur? quo ite-
dem pacto id sciat? de quibusnam delictis sine
infamati? quo itidem pacto id norit? &c.
Vide Ghisil. loc. cit. num. 87.

CAP. XV.

De forma incipiendi processum, quando non constat de delinquente, neque etiam de delicto, nisi per dictum illius, qui damnatum passus est.

N nomine Domini, Amen. Anno à Christo nato 1634. die 1. Iulij coram R. adm. P. F. N. Ordinis N. in Prouincia N. Prouinciali, eiusq; Collegis P. F. N. & me F. N. pariter Collega, & Notarij vicegerente, comparuit P. F. N. eique denunciavit, quod cum haberet quasdam sibi à nobili viro D. N. in depositum datas pecunias in cella sua sublatas esse; furem tamen à se ignorari. Denunciavit præterea, se multoties in Capitulo à viro personato die 29. Iunij præfati anni fuisse male verberatum, conijcere tamen minime potuisse, Religiosus ne, an secularis esset, qui verberabat. De quibus quidem ut fieret inquisitio, obnixè, atq; instanter adm. P. Prouincialem postulauit, ut sceleris patratore agnitus meritas luat pœnas, & sublata pecuniæ restituantur. Quod cum audisset præfatus R. adm. P. Prouincialis eidem P. N. super veritate furti eiusmodi pecuniarum, ac etiam percussione detulit iuramentum. Qui cum iurasset ad sacra Dei Euangelia, ita esse, ut dixit; idem P. Prouincialis nostro adhibito consilio, delictorum eiusmodi inquisitionem statuit faciendam. Eam verò ut iuridicè constabiliret, de fama prius, atq; bona ipsius denunciantis opinione, quò in actis legitime constet, an illi habenda fides, statuit inquirendum. Ac propterea iussit accersiri P. F. N. eumq; iuramento præstito, &c. interrogari, an prædictum F. N. denunciante cognoscat? cuiusnam apud se, atq; alios sit opinionis? an mendaciorum effector? ac demum credat, ne ipsum pecunias habuisse, & quare, &c. Fama probata, vocandus iterum denunciante, eiq; rursus delato iuramento, interrogatus, an verè talia sibi fuerint sublata? an verè fuerit percussus? quem credat abstulisse? quare ita credat? deponat indicia, testesq; nominet, si quos habeat, qui factum, aut delinquentem nosse possint. Si aliquis indiciatus repertus fuerit, poterit contra illum specialis inquisitio formari; si autem nullum indicium reperitur, habeat actor patientiam, & indicium finiat. Poterit tamen Prælatus super sublatis rebz censuras ferre, ad effectum reue-

lationis, & prohibere absolutionem, & cetera facere, quæ in similibus casibus inter Religiosos fieri solent. Vide Ghisil. de iudic. reg. cap. 19. num. 23.

Ghisil.

1. Noto hic 1. quòd quando dicimus, ad inquisitionem de aliquo delicto debere præcedere infamiam, id est intelligendum, non de inquisitione generali, quam tenentur singulis annis facere Prælati, nam ad istam nulla infamia prærequiritur, sed illam facit Prælatus ex merito officio suo. Et constat ex cap. 1. de offic. ord. & c. Placuit, & cap. Relata, l. q. 1. & multis probat Sanch. lib. 6. consil. cap. 3. dub. 17. num. 1. sed de inquisitione speciali, ad quam prærequiritur omnino infamia, ut probauit supra hac eadem litera, cap. 9. num. 16. An autem loco famæ sufficiant indicia vehementia, disputant Doctores, Respondet Sanchez loc. cit. num. 5. non sufficere dicta indicia, sed requiri omnino infamiam. Et probatur manifestè ex cap. Cum oporteat, de accus. vbi gloss. verb. Famam; & cap. Inquisitionis, eod. tit. §. Testis, & c. Qualiter, el. 2. de accus. vbi gloss. verb. Ad inquirendum, & cap. Qualiter, el. 1. eod. tit. & plurib; probat ibi Sanch.

Sanchez.

2. Noto 2. quòd indicia sunt in triplici differentia. Alia dicuntur leuia, quæ communiter nihil probant. Alia graua, quæ communiter sunt vera; & sunt illa, quæ vehementer mouent animum ad aliquid credendum; & hæc semiplenè probant. Alia sunt violenta, & plena, quæ ita mouent animum ad assentiendum alicui rei, ut in ea, tamquam vera quiescat, & plus inuestigare non curet; & hæc probare videntur. Ita Sylu. verb. Indiciu, in principio; Armill. eod. num. 2. Tab. & Angel. in princ. Ad probandum indicium requiruntur ad minus duo testes iurati. An autem indicia violenta ita probent, ut illa sola sufficiant ad mouendum iudicem, ut possit ferre sententiam in criminalibus, dico, quòd non. Quia potest semper subesse aliquod dubium. Ita Sanch. lib. 6. consil. cap. 3. dub. 14. num. 4. quamuis alij apud eundem num. 3. sufficere dicant.

Syluester, Armilla, Tabiena, Angelus.

Sanchez.

CAP. XVI.

De forma incipiendi processum per viam denunciationis in specie.

N nomine Domini, Amen. Anno à Christo nato 1634. die 2. Iulij. Coram Adm. R. P. F. N. Prouinciali N. ac eius Collegis P. F. N., & P. F. N. & me F. N. pariter Collega, ac Notarij Vicegerente, in Conuentu S. N. personaliter comparuit P. F. Iustus de Bonis, atq; eiusdem Fratrem Improbum de Scandalosis Laicum de impudica cum muliere consuetudine, ac familiaritate, cum non paruo aliorum scandalo, denunciavit hoc pacto, videlicet. Hic ponitur ad verbum denunciatio, quæ habetur supra lit. D. cap. 1. qua posita, subditur. Quo quidem audito, præfatus P. Prouincialis

Kkk ij

lis eidem Fratri Iusto detulit iuramentum, quod predictum videlicet Fratrem Improbum charitatiue, vt afferit se fecisse, monuerit, nec ipse tamen respicerit, ac propterea, quod, non animo quidem calumniandi, sed iusto tantum, pioq; zelo ductus ipsum detulerit, prout idem P. Iustus, tactis sacris, iurauit. Præfatus autem P. Prouincialis denunciationem eiusmodi, si, & in quantum omni meliori modo admisit, mandauitq; predicto Fratri Iusto, ut se eidem, quemadmodum egit, subscriberet, Acta sunt ista in predicto Monasterio in camera solita residentia præfati Patris Prouincialis anno, die, & mense præscriptis, atq; à me Notarij vicesgerente fideli calamo descripta. Quibus sanè perpensis, attendens predictus P. Prouincialis, non sine maxima Dei offensa, plurimorumq; scandalo, atque offenculo crimè huiusmodi impunè posse præteriri, habito nobiscum consilio, super eo contra predictum Fratrem improbum statuit esse inquirendum. Ac propterea testes ab ipso denunciante depositos iussit aduocari. Et primò quiaem P. F. N. ei; præstito iuramento, & c.

1. Noto 1. quòd iudicis officium valde difficile est, vt colligitur ex illo Sapientie 6. vbi iudicis conditiones ponuntur, his verbis. *Quoniam, cum essetis ministri regni illius, non recte iudicastis, nec custodistis legem iustitiæ, neq; secundum voluntatem Dei ambulastis.* Vbi, vt apparet, tria ponuntur iudicis munia ad hoc, vt suo officio plenè satisfaciatur. Primum illis verbis, *non recte iudicastis*; per quod significatur, quòd iudex debet rectè iudicare, idest, sola negotij veritate inspecta. Quatuor autem modis corrumpitur iudicium rectum. 1. timore, dū propter potentiam timet iudex secundum veritatē iudicare. 2. cupiditate, dum præmio ius alicuius corrumpit. 3. odio, dū contra aduersariū, abutēdo iudicio, aliquid molitur. 4. amore, dū amico contendit præstare auxilium. Secundum iudicis munus ponitur illis verbis, *nec custodistis legem iustitiæ*; per quæ verba significatur, quòd non solum iudex debet secundum veritatem iudicare, sed etiam quòd hoc iudicium debet facere secundum ordinem præscriptum à legibus; nam nec bonum simpliciter bonum est, nisi fiat sicut decet, vt ait D. Bonau. de sex artib; Seraph. c. 7. Quod munus vt bonus iudex adimpleat, debet seruare tria, scilicet exquisitè causam discutere; non facile credere actori, neque testibus pro ipso; non precipitanter sententiam ferre, sed omnia bene videre, & examinare eo modo, via, & forma, quibus ius præscribit. Tertium iudicis munus ponitur illis verbis, *neq; secundum voluntatem Dei ambulastis*; per quæ significatur, quòd debet iudex recta intentione iudicium exercere, non spe præmij iustitiam facere, sed amore iustitiæ. Tria autem requiruntur ad hoc, vt iudicium sit actus iustitiæ. 1. quòd procedat ex inclinatione iustitiæ; nam alioquin est peruersum. 2. quòd procedat ex auctoritate; nam alioquin est vsurpatum. 3. quòd feratur secundum ra-

tionem prudentiæ; nam alioquin est temerarium. Vnde Poller. in practica crim. in principio. ait, quòd iudex debet habere quatuor, scilicet, auctoritatem, scientiam, experientiam, & bonam vitam, quæ ipse late profequitur.

2. Noto 2. quòd iudex regularis in iudicando quando materia est gratis, quomodocunq; procedat, non potest omittere ea, quæ sunt de iure diuino, vel naturali. De iure autem diuino sunt, accusatio delicti, seu denunciatio, rei citatio, æqualitas iudicis erga partes, testium pluralitas, partis auditio. De iure vero naturali sunt ista. Iudicis inimici recusatio, appellatio, defensiones legitime, iuramentum de veritate dicenda, quòd datur testibus, testium secreta interrogatio, quòd de delicto facti permanentis constat, quòd inimici repellantur ab accusando, vel testificando. Quæ prosequitur, & probat Ghisl. de iud. regul. cap. 12. & Mirand. de ord. iud. q. 14. ar. 1. conclus. 1. 3. 4. Ita D. Thomas 2. 2. q. 33. ar. 7. ad 4. & 5. & quodlib. 1. ar. 26. Mirand. loc. cit. ar. 3. conclus. 1. Salon. 2. 2. q. 67. ar. 3. vers. *Ad secundum dies*, Nau. in rubrica de iud. num. 91. vers. *Quinto*; & in cap. *Inier Verba* conclus. 6. perfecta, coroll. 63. num. 291. Sayrus in Clauis regia, lib. 12. cap. 11. num. 20. Ghisl. cit. cap. 13. nu. 1. Mansus de modo proced. in causis Regul. cap. 7. à nu. 5. Aldr. de discipl. tuend. lib. 1. cap. 1. n. 12. & 13. Sylu. verb. *Inquisitio* 2. nu. 1. dicto 11. A Sorbo in comp. priu. mend. verb. *Appellare*, vers. *Notandum quòd*. Rodriq. to. 2. qq. regul. q. 6. ar. 2. Et ratio est. Quia ius diuinum, & naturale tantum fouent Religiosos, quantum alios, immo plus Religiosos, quia horum fama, quæ deperditur per inobseruantiam iuris, præciosior est, vt ait Nau. loc. cit. de iud. Et ita colligitur expressè ex const. 4. Bonif. VIII. quam refert Cherub. tom. 1. bull. fol. 140. & Thom. à Iesu de visit. Regul. tract. 3. cap. 1.

3. Neque his obstat cap. *Qualiter*, el 2. de accusat. in fine. Nam ibi solum permittitur, quòd in Regularium iudicijs non ita exactè procedatur, seruatis scilicet apicibus iuris, & solemnitatibus, vt declarauit expressè Bonif. VIII. loc. cit. volens, quòd loco dictarum iuris solemnitatum obseruare consuetudines approbatæ singularum Religionum, & ipsarum statuta facta, vel faciendæ à Capitulis generalibus. Solemnitates verò iuris sunt, quòd accusatoris, seu denunciationis libellus in scriptis offeratur; quòd reorum citatio realis, seu verbalis tali, vel tali modo fiat, litis contestatio; quòd partibus tale, vel tale tempus ad respondendum, seu probandum præscribatur; testium in tali delicto probando multitudo. quòd admittantur dolosæ protelationes; quòd citetur reus ad videndū iurare testes; quòd sententia non feratur, nisi tali loco, tali die, & tali modo, sedendo scilicet; quòd citationes non fiant nisi per interualla; & alia, quæ prosequuntur Ghisl. de iud. Regul. cap. 11. per totū; & Mirand. de ord. iud. q. 14. ar. 2. conclus. 2. Neque tamè istæ omnes omitti possunt in iudicijs Regularium, sed illæ sole, quæ ad apices iuris spectant, & puræ sunt solemnitates, qualia sunt, citatio die non ferata, libelli porrectio in scriptis, litis contestatio, testium multitudo, longæ dilationes, receptio testium post publicatas attestatio-

D. Bonau.

Pollerius

Ghisl. de iud. Regul. cap. 12. & Mirand. de ord. iud. q. 14. ar. 1. conclus. 1. 3. 4. Ita D. Thomas 2. 2. q. 33. ar. 7. ad 4. & 5. & quodlib. 1. ar. 26. Mirand. loc. cit. ar. 3. conclus. 1. Salon. 2. 2. q. 67. ar. 3. vers. *Ad secundum dies*, Nau. in rubrica de iud. num. 91. vers. *Quinto*; & in cap. *Inier Verba* conclus. 6. perfecta, coroll. 63. num. 291. Sayrus in Clauis regia, lib. 12. cap. 11. num. 20. Ghisl. cit. cap. 13. nu. 1. Mansus de modo proced. in causis Regul. cap. 7. à nu. 5. Aldr. de discipl. tuend. lib. 1. cap. 1. n. 12. & 13. Sylu. verb. *Inquisitio* 2. nu. 1. dicto 11. A Sorbo in comp. priu. mend. verb. *Appellare*, vers. *Notandum quòd*. Rodriq. to. 2. qq. regul. q. 6. ar. 2. Et ratio est. Quia ius diuinum, & naturale tantum fouent Religiosos, quantum alios, immo plus Religiosos, quia horum fama, quæ deperditur per inobseruantiam iuris, præciosior est, vt ait Nau. loc. cit. de iud. Et ita colligitur expressè ex const. 4. Bonif. VIII. quam refert Cherub. tom. 1. bull. fol. 140. & Thom. à Iesu de visit. Regul. tract. 3. cap. 1.

Sayrus.

Mansus de modo proced. in causis Regul. cap. 7. à nu. 5. Aldr. de discipl. tuend. lib. 1. cap. 1. n. 12. & 13. Sylu. verb. *Inquisitio* 2. nu. 1. dicto 11. A Sorbo in comp. priu. mend. verb. *Appellare*, vers. *Notandum quòd*. Rodriq. to. 2. qq. regul. q. 6. ar. 2. Et ratio est. Quia ius diuinum, & naturale tantum fouent Religiosos, quantum alios, immo plus Religiosos, quia horum fama, quæ deperditur per inobseruantiam iuris, præciosior est, vt ait Nau. loc. cit. de iud. Et ita colligitur expressè ex const. 4. Bonif. VIII. quam refert Cherub. tom. 1. bull. fol. 140. & Thom. à Iesu de visit. Regul. tract. 3. cap. 1.

Cherubin⁹ Th. à Iesu

Ghisl. de iud. Regul. cap. 11. per totū; & Mirand. de ord. iud. q. 14. ar. 2. conclus. 2. Neque tamè istæ omnes omitti possunt in iudicijs Regularium, sed illæ sole, quæ ad apices iuris spectant, & puræ sunt solemnitates, qualia sunt, citatio die non ferata, libelli porrectio in scriptis, litis contestatio, testium multitudo, longæ dilationes, receptio testium post publicatas attestatio-

testationes, sententiæ sedendo prolatio, & alia huiusmodi. Nam illæ solemnitates, quæ faciunt ad adiuuandam essentiam iudicij, & ad conditiones, quæ de iure diuino, & naturali requiruntur, in eo etiam de necessitate seruandæ sunt, vt sunt dilationes congruæ, exceptiones legitimæ, traditiones nominum, ac dictorum testium, citatio partium ad sententiam, &c. de quibus Ghisl. loc. cit. cap. 11. à num. 18. Quæ omnia colliguntur, immo expressè habentur in Clem. Sæpè, de verb. signific.

4. Aduerte autem hic obiter, quòd gloss. fin. in dicto cap. Qualiter el 2. de accus. ex eo, quòd Papa dicit, quòd ordinata in dicto cap. non est necesse, quòd obseruentur tam accuratè in iudicijs Regularium, malè colligit, quòd cœtus Clericorum sit nobilior cœtu Monachorũ. Nam id concessit Papa, tum ad magis consulendum honori Monachorum, tum ad magis consulendum statui paupertatis, quam profitentur. Tum quia status Monachorum in sancta simplicitate fundatus, non videtur capax tot subrililitatum. Tum quia Monachi contemplationi potiùs, quam iuri incumbunt. Tum quia Monachorum vinculum cum ecclesijs suis non est perpetuum, sed temporale, vnde faciliùs dissoluitur. Quare ego ex eo textu colligo potiùs argumentum contrarium, scilicet, quòd Ordo Monachorum est nobilior Ordine Clericorum, vtpotè minoribus oneribus oneratus, & magis priuilegiatus, & qui iure ordinario non censeatur; causæ namquè Magnatum simpliciter, & de plano, seruatis essentialibus, discutuntur. Est etiam nobilior ex ea parte, quia magis actiua, & contemplatiua vitæ vacat, quam Ordo Clericorum; Monachi enim prædicant, docent, libros scribunt, infideles ad fidem conuertere student, nulli parcentes labori, aut periculo; ex Clericis autem si aliqui id faciant, remissiùs tamen id agunt, quam Regulares. In leuioribus autem culpis, & quæ infamiam non gignunt, & in amotione aliquorum ab officijs manualibus, seu alijs, quæ à mera liberalitate Prælati pendunt, nõ requiritur tam exacta causæ discussio (quòd fortè solum voluit Papa in illo cap. Qualiter,) sed possunt suas seruare constitutiones, quæ apud Religiosos loco iuris gentium habentur, vt dicit Mansus cap. 7. num. 4. Atque ita docent Sayrus in Clauis regia, lib. 12. cap. 11. num. 10. Quatuor itaque illa in istis Regularium iudicijs necessariò requiruntur, quæ in omnibus alijs iudicijs sunt necessaria, nimiriù accusator idoneus, seu aliquid loco illius, testes legitimi, defensiones congruæ, iudex electus, vt habetur in cap. 1. 4. q. 4. alioquin, si aliquid istorum desit, non erit iudicium, sed latrocinium, & assassinium, vt dicunt Mansus loc. cit. num. 7. & Ghisl. cap. 12. num. 18.

5. Noto 3. Quòd Religiosorum peccata grauiliùs sunt punienda, quam peccata secularium; tum quia cū debeant esse magistri virtutũ, illorum peccata alios ducunt ad interitum: cap. Qualis 8. q. 1. Tum quia, cum meliorem vitam professi sint, tamquam Ecclesiæ Magnates honorantur, & sic peccando violenter suo exemplo culpas extendunt, cap. Nemo, d. 83. Tum quia ipsorum peccata sunt grauiora propter vota; cap. Qui bona, 17. q. 1. & quia ipsi habent

maiores cognitionem de lege Dei; cui autem plus datum est, plus requiretur ab eo, vnde etiam seueriùs à sacris Canonibus puniuntur; cap. Præcipue, 11. q. 3. cap. Paulus, 2. q. 7. cap. 7. d. 59. Immo aliquæ leuiore culpe, quas leges ciuiles non puniunt in suis ciuibus, in Religiosis grauius puniuntur à sacris Canonibus vt in cap. Obseruandum, 15. q. 2. Aduocato religioso nihil licet accipere sub graui poena, cum multa tamen corradant seculares. Deponuntur Clerici frequentantes domos faminarum, cap. Clericus, d. 81. Item deponuntur aleatores, cap. Episcopus, d. 35. Negotiator Clericus tanquam pestis fugiendus dicitur cap. Negotiatorem, d. 88. Venatio Clericis prohibetur cap. 1. & 2. de Clerico venatore; horum tamen plurima, vel mala non æstimantur in secularibus, vel si mala non curantur. Ergo, cum grauius puniantur in Religiosis, signum est, quòd horum culpe grauiùs puniendæ sunt, quam secularium. Et aduertant Prælati, quòd leuiore culpe non sunt spernendæ in Religione, qui enim minima spernit, paulatim desinit; & non est charitas, sed languor, malos humores non corrigere, cap. Non putes, 23. q. 5. nam ex hoc totalis manat subditorum ruina; cap. Qui vitæ, ead. causa, & quæst.

6. Sed an culpe Religiosorum cœteris paribus sint grauiore, quam secularium, est alia quæstio, quam diffinit D. Thomas 2. 2. q. 186. ar. 10. vbi ait, quòd possunt esse grauiore vel ratione scandali, vel ratione voti, vel ratione contemptus, si scilicet ex contemptu, vel malitia peccent; nam videntur peculiariter tunc esse ingrati Deo; quæ tamen ingratitude non facit speciale peccatum, nisi quando peccarent formaliter, & præcisè ex contemptu diuinorum beneficiorum: Secluso autem scandalo, & voto, quando Religiosus ex infirmitate, aut ignorantia peccat, cœteris paribus, minus est illius peccatum, quam laici, tum extensiuè, tum intensiuè, nam peccata venialia multitudine bonorum operum obruuntur, in mortalia rarò cadit, & velociùs surgit, & quando cadit, non sine vehementissima tæratione dementatus, quæ multum de voluntario tollit, cadere æstimandus est; nam persona alioquin exercitata charitate erga Deum, & bonis operibus, non solet ex infirmitate, aut passione cadere, nisi illa passio sit multum vehemens. Ita Valent. tom. 3. disp. 10. q. 5. p. 6.

7. Noto 4. Quòd querelæ contra Prælatos in actu, vel qui fuerunt, non debent statim recipi, nec faciliè debent admitti probationes etiam si videantur plenæ. Nam Prælati, qui volunt suo muneri satisfacere, corrigendo, & puniendo, quæ correctione, & punitione sunt digna, facillimè incurunt infubditorum odiù quantumuis misericordes esse studeant, & quantumuis citra condignum puniant; æstimant enim semper subditi, se vltra condignum fuisse punitos ex odio, seu alia passione Prælati. Est defectus humanæ naturæ, quæ semper culpam propriam, vel excusat, vel in alium refundit, vt colligitur ex cap. Non est crudelis, 23. q. 5. Quare prudenter admodum in hoc puncto se gerere debent iudices. Quod præcepit illis Pontifex in cap. Qualiter, el 2. de accus. illis verbis, Licet hoc sit obseruandum in subditis,

Paulus

Mansus
Sayrus

Ghisl. loc.

D. Thomas

Valentia

Juapari
uicini
piti
uicini

diligentiâ tamen est obseruandum in Prælati, qui quasi signum sunt positi ad sagittam, & quia non possunt omnibus complacere, cum ex officio suo teneantur non solum arguere, sed etiam increpare, quin immo interdum suspendere, nonnunquam vero ligare, frequenter odium multorum incurrunt, & insidias patiuntur. Et ideo Sancti Patres prouidè statuerunt, ut accusatio Prælatorum non facile admittatur, ne, concussis columnis, corruat ædificium, nisi diligens adhibeatur cautela, per quam non solum falsæ, sed etiam malignæ criminatiõni ianua præcludatur. Ad quem locum ait Panor. num. 8. Quod quanto quis est iustior, tanto minus potest omnibus complacere, cum diligenter debeat suum officium exequi sine acceptione personarum. Vnde Apollolus, *Si adhuc hominibus placerem, Christi seruus non essem*; intellige tamen contra veritatem. Et num. 9. ait. Nota differentiam in inquisitione faciendâ inter subditum, & Prælatum. Nam contra subditum sufficit præcedens fama, etiam non scandalosa, sed contra Prælatum oportet quod præcedat fama, quæ sine scandalo dissimulari non possit. Quare consultit Thomas à Iesu de visit. Regul. tract. 1. cap. 18. num. 10. quod postquam aliquis detectus de Prælato fuerit Visitatoribus delatus, non debent isti statim querelam accipere, testes examinare, & processum formare, sed debent cautè, & prudenter inquirere ab alijs, absq; eò quod possint isti suspicari Prælatum de illo defectu fuisse accusatum; interrogando scilicet, quomodò se gerat Prælatus cù tali, vel tali Religioso, nominando eos, qui ut testes fuerunt vocati, an ab eo fuerint aliquando correcti, & puniti, &c. Denique in hac materia seruandum omnino puto sanctum, ac salutare consilium D. Thomæ in 4. d. 46. q. 2. ar. 2. quæstiunc. 2. ad 5. ut scilicet visitatores Prælatos manifestè non puniant, sed occultè, propter scandalum vitandum, sicut Aaron punitus fuit, quamuis nõ pœna manifesta, sicut populus. Quod intellige, quando id sine scandalo, & periculo temporali, vel spiritali fieri potest.

8. Noto 5. quod to. 2. Relig. cap. 3. nu. 138. dixi, quod nõ poterat Prælatus pœnas à lege taxatas minuere absque iusta causa. Iustæ autem causæ sunt, vt ait Sanch. lib. 6. consil. cap. 1. dub. 21. nu. 11. pueritia, paupertas, senectus, doli defectus, consuetudo, quando ex pœnæ diminutione speratur emenda delinquentis, quando post commissum delictum magnum aliquod interuallum transijt absq; delinquentis culpa, spontanea criminis confessio absque incussione metus, & quævis alia circumstantia, quæ delictum minuat. Quibus omnibus adde delinquentis merita; nam pro ratione meritorum poterit, & debeat iudex pœnas minuere, vel omnino remittere. Cum enim scopus visitationis sit, vt definit Trid. sess. 24. cap. 3. de reform. bonos mores tueri, & prauos corrigere, seu virtutem præmiare, & vitia castigare, pœnæ sũt æqualia lance à Visitatoribus tam merita, quàm demerita, & si in aliquo reperiantur merita vt octo v. g., & demerita similiter vt octo, poterit vnũ cum alio compensare, & sic reum absolueret. Atq; ita docent Tiraquell. de pœnis temper. caus. 49. vbi id multis probat à num. 1. Nau. in rubric. de iudic. num. 99. Rodrig. tom. 2. qq. regul. q. 42. ar. 5. Longus de casib. refer. p. 2.

casu 5. num. 89. Mirand. de ord. iudic. q. 27. ar. 5. conclus. 3. num. 72. Et probatur ex lege 2. §. Postea cum Appius, ff. de orig. iuris; leg. 1. ad finem, ff. de constit. Princip. leg. Non omnes, §. vt. ff. de re milit. vnde Tullius in oratione pro Flacco semper, ait, graues, ac sapientes iudices, in rebus iudicandis quid utilitas Ciuitatis, quid communis salus, quid Reipublicæ tempora poscerent, cogitarunt.

9. Causæ autem istæ ita dant facultatem Iudici pœnas à lege taxatas minuendi, vt, etiãsi lex prohibeat pœnam mutare, vna tamen ex his concurrentibus, possit Iudex adhuc pœnam mutare, nam tunc intelligitur legis prohibitio, vt non possit mutare absq; causa. Contrarium tamen tenet Sanchez loc. cit. num. 12. scilicet, quod quando lex mutationem prohibet, Iudex, quacumq; causa interueniente, mutare non possit. Sed tu tene, quod dixi; nam datur aliqui casus, in quibus exequi pœnam legis, esset impium, & crudele. Ad cap. illud super eo, de raptoribus, quod ad id probandum affert Sanchez, dico, quod nulla ibi adest legitima causa, quare Sacerdos mutare possit pœnam ibi raptoribus impositam; loquitur enim cap. illud in §. Qui autem, de eo raptore, quem, dum esset sanus, obstinata mente non pœnituit, & in morte securitatem emendandi præstare nequit, licet hunc in morte pœniteat, carere tamen debet sepultura; quia quamuis illa pœnitentia aliàs videatur causa iusta, vt dicitur raptor sepultura non creatur, eam tamen legitimam non iudicat Papa ibi, parum prodesse videtur, sicut credimus; & ideo contrafaciens Sacerdos punitur. Solum igitur probat illud cap. quod causa, quæ non iudicatur legitima à Legislatore pro minuenda pœna, non potest esse legitima ad hoc, vt iudex possit pœnam à lege taxatam minuere. Adde, quod dicit gloss. fin. in dicto cap. quod hoc fit potius ad aliorum terrorem; nam mortuo illa pœna non nocet; & constat etiam ex eodem §. Qui autem, ibi, sed de peccato contrito viaticum non denegatur.

10. Aduerte autem, quod sicut potest iudex pœnas minuere, ita propter delicti atrocitatem, potest illas augere, vt docent Innoc. in cap. 1. de constit. Sanchez loc. cit. num. 13. & multis probat Tiraquell. loc. cit. à num. 16. Couarr. lib. 2. variar. cap. 9. num. 8.

11. Aduerte etiam, quod non licet apud Prælatum intercedere, vt pœnam à lege taxatam delinquenti remittat, si nulla adest iusta causa id faciendi; quia rogare Prælatum, vt faciat id, quod licitè facere non potest, est inducere illũ ad peccatum; sed pœnam à lege taxatam sine causa Prælatus remittere non potest. Ille tamen, qui fuisset offensus, posset rogare iudicem pro suo offensore absque peccato, immo cum merito, quia magnum ostenderet charitatis ardorem; qui autem speraret delinquentis emendam, posset intercedere apud iudicem, vt illi pœna minueretur; nam tunc etiam iudex habet iustam causam minuendi; secus autem, si emenda non speratur. Si denique ex mutatione, vel remissione pœnæ sequatur damnum, vel iniuria parti læsæ, non licet apud iudicem intercedere pro tali remissione, vel mutatione; nam procurare alicui benefacere, cum alterius danno, malum est. Atq; ita docent Rodrig. tom. 2.

Mirand.

Tullius

Panorm.

Galati. 1.

Th. à Iesu

D. Thom.

Sanchez.

Tiraquell.
Nauarrus
Rodrig.
Longus.Innocent.
Sanchez.
Tiraquell.
Couarr.

Rodrig.

Sanchez

qq. regul. q. 43. art. 1. Sanch. lib. 6. consil. c. 1. dub. 22. Ad quæ debent advertere illi, qui de misericordia ita gloriantur, vt. pro omnib⁹ intercedere indiscriminatim profiteantur, maxime quando sunt personæ grauēs, & auctoritatis, quarū apud Prælatos auctoritas multum valet.

12. Aduerte etiam, quòd iudex post sententiam latam non potest pœnam reo inflictam minuere, quia functus est suo officio; leg. *Quod iussit*, ff. de re iudic. Sanch. lib. 6. consil. cap. 1. dub. 23. num. 1. Quod tamen intellige, quando iudex non potest super illo crimine dispensare, vel iure, aut consuetudine non habet, vt minuire possit, vt est apud Regulares in aliquibus criminibus specialiter non exceptis, & præsertim apud nos Minimos in materia votorum essentialium; nam super pœna contrafacientibus imposita nullam habent Prælati auctoritatem, vt constat ex Correct. num. 105. Atq; ita docet Couar. loc. cit.

Couarrua

13. Noto 6. quòd Prælatus regularis habens scientiam, quòd aliquis sit innocens, licet aliàs per legitimos testes probetur nocens, non potest illum condemnare, quicquid sit de hac questione, quam fusè tractant Salon 2. 2. q. 67. art. 1. conclus. 3. Sayrus in clau. reg. lib. 12. cap. 8. à num. 6. Mascard. de prob. conclus. 950. Sanch. lib. 6. consil. cap. 1. dub. 17. in alijs foris. Probo 1. ex illo Exod. 23. *Non suscipies vocem mendacij, neque in iudicio plurimorum acquiesces sententia, vt a vero denies.* 2. Quia in cap. *Cum æterni*, de sent. & re iudic. in 6. punitur iudex, qui contra conscientiam propriam, & cõtra iustitiam aliquem grauat. Ex quò aperte colligitur, quòd iudex teneatur secundum propriam conscientiam iudicare, & non secundum allegata in processu, quando sunt contra conscientiam certam. 3. Quia contra ius naturale est, innocentem condemnare; quod ius præponderat cunctumq; alteri iuri. 4. Si vniuersus populus petat aliquem occidi, qui tamen innocens sit, non potest iudex populo consentire; per tex. expressum in leg. *Decurionum* Cod. de pœnis, vbi glossa ex hoc colligit, Pilatum malè Christum condemnasse. Cum ergo iudices regulares iustitiam quidem sequi debeant in iudicando, sed valde misericordia temperatam, vt potè quæ filios, & subditos merè voluntarios regant, opinionem magis piam sequi tenentur, præsertim cum & ipsa probabilis sit. Cum ergo ista opinio probabilis sit, & possit in quocunque foro amplexari, vt potè rationibus, & auctoritatibus multum munita, vt videri potest apud dictos Auctores, existimo, quòd Prælati regulares ad penam peccati mortalis eam sequi teneantur. Neq; obstat, quòd sequatur scandalum in communitate, si iudex non iudicet secundum processum; nam vtius scandalum nasci permittitur, quam veritas relinquatur, vt dicitur in cap. *Qui scandalizauerit*, de reg. iur. deinde poterit Prælatus declarare, habere se scientiam de innocentia existimati rei. Neq; refert, quòd tunc remanebunt infamati denunciator, & testes, nam præterquam quòd isti communiter non sciunt in hoc iudicio regulari, in quo omnia seerè procedunt, si fuerunt in dolo, sibi debent imputare; si decepti sunt, putantes Petrum tale delictum commississe, cum fuerit Paulus, caueant à deceptione in posterum.

Salon.
Sayrus.
Mascard.
Sanchez.

14. Tandem tota hæc doctrina fortificatur vehementer doctrina Caiet. 2. 2. q. 68. art. 2. vbi habet, quòd iudex non debet à principio admittere denunciations calumniosas, admissas autem debet rescindere, & abolere. Immo ait, quòd si cognoscat à principio, denunciations non esse legitimas, & admittat, facit iniuriam iustitiæ; & similiter si prosequatur postquam cognouerit; erit enim tunc suum tribunal, non iustitiæ, sed latronum assassinantium pauperes religiosos. Adde etiam, quòd iam supra lit. A cap. 10. num. 2. accusationem à Religionibus relegauimus, in cuius locum cum successerit denunciatio, quæ solam fratris emendam petit, nullum scandalum nasci poterit, etiam Prælatus innocentem existimatum nocentem absoluat. Sic enim hanc sententiam probo, vt iudex regularis teneatur iudicare secundum propriam conscientiam in absoluendo, non autem in condemnando; nam secundum doctrinam Baldi consil. 115. in fine, volum. 5. iustus peccamus in absoluendo, quam in condemnando. Caietani doctrinam sequuntur Aragon 2. 2. q. 66. art. 5. Rodriq; tom. 2. qq. regul. q. 42. art. 5.

Caietanus

15. Aduerte hic etiã, quòd potest iudex, relicta propria opinione iudicare secundum opinionem aliorum, quæ sibi probabilior apparet, cum forte illa sit verior, & tutior. Sicut enim potest quilibet Doctor interrogatus respondere ex aliorum sententia, si responsum fauet interroganti, ita iudex ex aliorum sententia iudicare. Ita Castr. Palaus de conf. disp. 2. par. 10. num. 7. cum multis, quos citat.

Baldus

Aragon.
Rodriguez

16. Noto 7. quòd iudex, qui fert sententiam iniustam, peccat mortaliter, nisi forte ex ignorantia inuincibili id fecisset; Ghisl. de iud. reg. cap. 7. num. 15. Quòd si per sordes eam ferat, idest, si moueatur ad sic iudicandum ex pretio, seu præmio, vel ex prece, seu gratia, vel ex odio, seu inimicitia, aut ex timore, vt explicant Farin. 3. par. prax. q. 111. num. 361. & Menoch. de arbitr. casu 342. à num. 18. incidit in pœnas cap. *Cum æterni*, de re iudic. in 6. vbi suspenditur per annum; quòd si, pendente illo anno, se immiscuerit diuinis, incurrit irregularitatem, à qua non potest absolui, nisi per Papam. Sed Barbof. in dict. cap. num. 10. & Farin. loc. cit. à num. 27. Menoch. cit. num. 13. dicunt, quòd habet priuari dignitate, quam habet, ita vt in futurum ad alium dignitatis gradum ascendere non possit; per leg. *Iudices*, Cod. de dignit. lib. 12. Vide Rodriq; tom. 2. qq. regul. q. 40. art. 2. vbi putat, quòd iudex regularis malè iudicans ex negligentia culpabili, cum dolo, vel sine dolo, & ex imperitia, pœna arbitraria puniendus est. Ille autem præsumitur cum dolo procedere, qui formam sacrorum Canonum, iuris ciuilib; vel constitutionum Religionis transgreditur manifestè. Ille verò præsumitur procedere ex lata culpa, qui omisit facere, quæ alij prudètes, docti, & experti iudices in simili casu facere solent. Quando ergo iudex regularis malè iudicat ex dolo, vel lata culpa, deponendus est ab officio, iuxta notata in cap. *Quicquid*, 1. q. 1. cap. *Placuit vniuerso*, 11. q. 3. cap. *sed illud*, d. 45. cap. *Iustum*, 23. q. 3. Secus autem, si ex simplicitate. Vide Rodriq; loc. cit. & eius Compendiatorem ver. *Iudex*, num. 12. & 13.

C. Palaus

Ghisl. de iud.

Farinaci.
Menochius

Barbofa &
Menochius

Rodriguez

17. Noto 8. quod iudex non potest procedere ad inquisitionem ex eo, quod contra aliquem sibi scripta fuerint aliqua litera orbe, ut aiunt, id est, sine auctore, etiam si in dictis literis notati sint aliqui testes informati de ipso delicto. Quia ista litera nullam prorsus infamiam praefecerunt, neque illum faciunt indicium contra in ipsis denunciatum, ut habetur in cap. *Inquisitionis*, §. *Tertia dubitationis*, de accus. vbi Panorm. num. 4. Thomas a Iesu de visit. Regul. tract. 2. cap. 3. num. 9. Iulius Clar. in pract. crimin. q. 5. num. 3. Ghisler. de iud. regul. cap. 16. nu. 65. Mansus de modo proced. in causis Regul. cap. 12. num. 5. Mirand. de ord. iud. q. 7. art. 8. conclus. 1. Salzedo ad Diaz, c. 4. lit. A vers. *Ostiano*. Ioseph a S. Maria in tribun. Relig. tract. 3. cap. 6. §. 3. Paulinus Berti in practica crimin. tit. 8. cap. 9. num. 5. & 6. Rodriq; tom. 2. qq. regul. q. 6. art. 10. vbi probat, quod iudex vigore dictarum literarum, non solum non potest procedere iudicialiter contra infamatum, sed neque etiam potest contra illum procedere tamquam pater, ac si per denunciationem Evangelicam fuisset monitus; quod est dicere, quod neque potest sic infamatum secreto monere, ut, si vera sunt, quae ibi scribuntur, abstinere; nam, & hoc pacto videretur aliquo modo credere, quae ibi dicuntur. Quod ego verissimum existimo, nisi aliunde aliquod aliud indicium habeat Praelatus, nam tunc non vigore literarum, sed vigore indicij posset Praelatus infamatum monere. Et aduerte, quod processus fabricatus super huiusmodi literis est ipso iure nullus, ut habetur in dicto cap. *Inquisitionis*, & notant in specie Salzedo, & Ghisler. cit.

18. Aduertit etiam Rodriq; quod debet iudex inuestigare auctorem dictarum literarum, & eum arbitraria poena punire. Quod est exquisitissimum ad exterminandam malignantium peruersam naturam, & consulendum famae bonorum Religiosorum. Quod etiam notat gloss. in dicto cap. *Inquisitionis*, ver. *In occulto*, quae ad hoc avertit cap. *Quidam maligni*, §. q. 1. & dixit David psal. 49. *Detrahentem secretum proximo suo, hunc persequer*.

19. Dicunt autem Salzedo, & Ioseph a S. Maria, quod potest Praelatus his literis reddi cautior, & secreto inquirere, an forte vera sint, vel falsa, quae ibi dicuntur, suspendendo interim iudicium circa credulitatem. Sed puto omnino comburendas, vel lacerandas, & illis nil penitus credendum. Nam vel qui eas scribit, est vir probus, qui forte taliter scribit, ne in odium cadat delinquentis; vel est malus. Rursum vel delictum est occultum, vel publicum: Si qui scribit, est vir probus, & delictum est notorium, non debet timere propter bonum commune odium fratris, dicente Apostolo, *Si adhuc hominibus placerem, Christi seruus non essem*. Si autem delictum est occultum, iam conuincitur non esse vir probus, qui illud reuelat: Si autem, qui scribit malignus est, non est audiendus, immo puniendus, iuxta cap. *Qui in alterius*, & cap. *Quidam maligni*, §. q. 1. Quare sanctum existimo stylum Curiae Romanae tales literas, in materia praesertim Regularium, lacerantem.

20. Sed quid faciendum, si litera sint quidem subscripta, sed nomine fictio, ut solent facere moderni malignantes, putantes sic dictum sty-

lum circumuenire. Tunc suspendendum est iudicium, & caute in primis vericandum, an verè litera sint auctoris subscripti, an tale nomen sit in Conuentu, a quo prodierunt; quod si comperiat esse fictitium, vel supposititium, tunc litera comburenda, ut dixi, & quaerendus, qui scripsit, ut puniatur, si autem nomen sit verum, tunc vericandum est, an ille dictas literas scripserit; supposito quod manus non cognoscatur, quod si inueniatur verè ipsum, qui subscriptus est, literas scripsisse, procedendum prout de iure; se habent enim haec litera loco denuntiationis, ut probat Ioseph a S. Maria in tribun. Relig. tract. 3. cap. 11. §. 5.

21. Aduerte etiam hic bonam doctrinam D. Thomae 2. 2. q. 60. art. 4. ad 3. quae seruet Praelatis, ne errent, quando sibi scriptum, vel dictum fuerit aliquid de aliquo subdito. Ait itaque ibi D. Thomas, quod iudiciorum genera sunt duo. Vnum supposititium, & aliud diffinitiuum. Per primum semper cogitamus id, quod deterius est, siue in nostris, siue in alienis factis, ut illis securius, & efficacius remedium adhibeamus; si enim supponatur, id quod deterius est, adhibebitur efficacius remedium; quod quidem remedium deinde erit magis efficax contra minus malum V. G. video pauperem, & claudo ianuam domus, supponens quod possit aliquid auferre necessitate oppressus. Per iudicium autem diffinitiuum aliena facta in meliorem partem interpretantur. Ad nostrum igitur propositum applicando, quando aliquid mali scribitur, aut dicitur Praelato de aliquo Religioso potest Superior supponere illud malum, quod illi dicitur, esse verum, absque eo tamen, quod illi villo modo credat, vel malam opinionem concipiat de illo, immo omnino credere debet esse mendacium, nam alioquin faceret iniuriam suo proximo; vult tamen ei remedium adhibere eo prorsus modo, ac si verum esset, prouidè tamen, ut notant Caiet. & Aragon ad locum illud D. Thomae, ne cautela, aut remedium adhibitu quiddam famae proximi noceat. Si autem velit Praelatus in hoc casu diffinitiuè, & determinatiuè iudicare, debet in bonam partem sumere, & excusare, quantum potest, subditum suum, vel negando delictum esse possibile tali personae; vel interpretando in bonam partem factum, si aliquo modo potest; vel saltem illi compatiendo, si nullo modo excusari possit. Exemplum sit in nouicijs Religionis, & iuuenibus. Hi magna cautela custodiuntur, non quod mali sint, vel aliquid mali de illis suspicetur, sed ut eis omnis relaxationis occasio praeludatur; si autem illis aliquid mali succedat, excusat illud, quantum potest, bonus Praelatus. Hanc doctrinam illustrat mirabiliter D. Chrysostr. tom. 1. homil. de S. Susanna, fol. mihi 1253. dicens. *Maleuolae suspiciones sunt calumniantium; beneuolae suspiciones sunt gubernantium. Licet cuidam de filio male suspicari, sed filio non licet calumniari. Vtique suspicari malum, sed optas inuenire bonum. Qui beneuolus suspicatur, vincit cupit, tunc enim bene latetur, quando falsum inuentum fuerit, quod male suspicabatur. Videatur pro hac doctrina Rodriq; de ord. iudic. cap. 3. conclus. 6. num. 8. Ioseph a S. Maria in tribun. Relig. tract. 3. cap. 6. §. 5. Salon ad locum D. Thomae, proposit. vltima.*

Panormis.
Th. a Iesu.
I. Clarus.
Ghisleri.
Mansus.
Miranda.
Salzedo.
a S. Maria.
Berti.
Rodriguez

Gal. I.

Caietanus
Aragon

D. Chrysostr.

Rodriguez
a S. Maria
Salon

22. Noto 9. quòd tom. 1. Relig. q. 1. cap. 16. §. 4. dixi, quòd Visitatores non poterant visitare, nisi ab vltima visitatione. Et sic Prouincialis, qui in generali visitatione reddidit rationem suæ administrationis, non potest amplius super illa visitari. Quòd si Prælatus iniquè velit, non tenetur illi respondere; in idipsum enim bis iudicari non debet. Quòd si aliqui prætant, se timore iudicis, qui fauebat parti, tacuisse, audiendi non sunt tanquam maligni; commune est enim malignatibus ad loca illa topica recurrere, vt suas malignitates inuarent. Si aliqui autem dicant, fuisse se illo tempore ægros, vel absentes, id prius probandum est. Atque ita colligitur ex cap. fin. de his, qui matr. accus. poss. & docent Paris. de Puteo, de syndicato, §. Officialis finito, num. 2. Rodriq; tom. 2. qq. regul. q. 42. art. 4.

23. Noto 10. quòd non rectè constituuntur iudices illi, qui habent nimiam ingenij subtilitatem; sunt enim hi ordinatiè inquieti, atque inconstantes, nouitatum amici, (quæ semper tristes pariunt effectus) ambitiosi valde, & suæ extollendæ famæ audissimi. Quod probat manifestè cap. Hinc etenim, d. 49. vbi Gregorius hos comparat habenti grandem, vel tortum nasum, qui diuina lege olim, Leuitici 21. prohibiti erant à sacris ministerijs. Videatur Miranda. D. Thomas 1. contra gentes, vt refert Capistranus in spec. confitent. par. 2. num. 81. dicens. Sunt quidam hominum tantum de suo ingenio presumentes, vt totam verum naturam se puent sua intellectu posse metiri, existimantes id solum esse verum, quod eis videtur, & esse falsum, quod eis non videtur. Ex quo tanto amore suas amplectuntur sententias, opinionones, & sectas, vt de contrarijs etiam nec cogitare velint, nec rescicere, vel audire de quib; Salomon Prou. 18. dicit, Nò recipit stultus verba prudentiæ, nisi ea dixeris, quæ versantur in corde suo. Et de istis dicit Apostolus ad Roman. 1. Dicentes enim se sapientes, stulti facti sunt.

CAP. XVII.

De forma incipiendi processum, quãdò tam delictum, quàm delinquens sunt notorij.

¶ N nomine Domini, Amen, Anno
 ¶ 1 3 à Christo nata 1634. die 9. Iulij.
 ¶ 2 3 Coram adm. R. P. F. N. Ordinis
 ¶ 3 3 N. & in Prouincia N. Prouinciali
 eiusque Collegis, nimirum P. F. N. & P. F. N. meq; F. N. etiam Collega, ac Notarij Vicegerente, in Conuentu N. Ciuitatis N. personaliter comparuit P. F. Iustus, eisque dixit RR. adm. PP. denuncio vobis qualiter hodie præfata die, à prandio, hora ferè septimadecima, in publico refectorio, præsentibus omnibus Patribus, & Fratribus istius Conuentus, seu ipsorum maiori parte, F. Furibundus dolosè, scienter, ac temerè P. F. Mansuetum in faciem graue vulnus infixit, vt publicum su-

binde, notorium, atque manifestum sit ab eodem F. Furibundo prædictum Mansuetum fuisse vulneratum. Id vero sic accidisse, Conuentus totus, seu maior eiusdem pars testari valebunt, vt nulla proinde hoc queat tergiversatione celari; contraque ipsum propterea, tanquam notorium criminofum, ac delinquentem, iuris ordine prætermisso, sit procedendum. Quo circa id vobis denuncio, vt de iustitia prouidere possitis. Quo quidem audito, præfatus P. Prouincialis, cuncta eiusmodi prædicti F. Iusti chyrographo obsignanda, & subscribenda mandauit, vt re ipsa subscripsit. Acta sunt hæc in præfato Conuentu, in camera solitæ habitationis eiusdem P. Prouincialis qui statim adiuit, seu coram se accersendum curauit, prædictum Fratrem Mansuetum, cui vulnus impactum fuerat. Is verò cum aduenisset, cumque acerbo vulnere ad trium ferè digitorum longitudinem in dextera maxilla fauciatum P. Prouincialis vna cum Collegis prospexisset, ipsum, de veritate dicenda præfatio prius iuramento, ab eoq; talis sacris emissio, interrogauit, quisnam tam graui cum vulnere affecisset? Sic autem respondit. Cum post prandium simul cum alijs in refectorio essem, &c. Fuit verò deinde interrogatus, cur eum sic percussisset? R. Nescio; nisi quòd diebus elapsis in claustro rixati sumus. Tum P. Prouincialis Patres, qui aderant, statuit examinandos. Ac primo quidem vocatus P. F. N. Corrector, qui cum, de veritate dicenda præfatio iuramento, iurauerit, interrogatus est, an sciat, Fratrem Mansuetum fuisse hodie vulneratum, et quo pacto id sciat. Vbi nam esset: Quanam de causa vulneratus. Et quoniam tunc ibi adessent. Quæ interrogationes faciendæ sunt omnibus testibus examinandis, ita vt testes concludant, delictum fuisse notorium ratione loci, ratione temporis, & ratione personarum.

Deinde iudex accersere debet reum, & illum interrogare, quare sic vulnerauerit Fratrem Mansuetum. Qui, si confiteatur delictum, damnandus erit, nullo iuris ordine seruato, si autem negauerit, & delictum sit tale, in quo nulla cadat defensio, seu excusatio, neque aliqua allegetur, etiam absq; ulla dilatione ad condemnationem procedendum est, præmissa procedatone reo, quòd, cum delictum sit notorium, & negari non possit, alleget quicquid uult in sui defensionem, quia iudex uult procedere ad sententiam. Si uerò reus alleget excusationem, vel, si non alleget, delictum ex se possit aliquam excusationem habere, tunc reo concedendæ sunt defensiones, nõ tamen debent ei concedi dicta, neq; nomina testium,

Puteus.
Rodriguez

Miranda.
D. Thomas
Capistran.

stium, sed finito termino defensionum, statim condemnandus est per aliquod decretum receptum à Scriba. Et ab hac sententia non potest appellari, ut diffusè probat Farin. p. 1. prax. q. 21. nu. 117. sed statim est executioni mandanda. Ita in practic. crim. Foller. rubrica. Item quod est notorius delinquens, à num. 15. Videatur Iulius Clarus in pract. crim. lib. 5. §. fin. q. 9. num. 4. & 7.

1. Noto 1. quòd notorium est duplex, Vnum iuris, alterum facti. Notorium iuris est, quando aliquis in iure fatetur crimen, & de eo condènatur. Notorium facti est illud crimen, in quo fama publica suum præbet adminiculum, & ipsa rei euidencia protestatur, ita se exhibens omnium oculis, vel conspectui maioris partis alicuius loci, vt nulla possit tergiversatione culari. Notorium facti adhuc est triplex. Facti scilicet transeuntis, vt si quis publicè in refectorio coram Fratribus Deum blasphemasset, vel aliam alicui dedisset; licet enim notoriū sit dictum, talia delicta commisisse; quia tamen non permanent, sed transeunt, ideo dicuntur notoria facti transeuntis. Aliud est notorium facti interpolati, vt quando quis notoriè domum meretricis frequentat; quia licet notoria sit hæc frequentatio; quia tamen continua non est, dicitur facti interpolati. Aliud est notorium facti permanentis, vt si quis notoriè vulneret aliquem in facie, quia semper remanet in facie vulnerati cicatrix, ideo dicitur facti permanentis. Atq; ita docent Specul. lib. 3. rubr. de notor. crim. §. 8. à num. 1. Farin. in praxi, q. 21. à n. 8. Masc. de prob. conclus. 1106. & 1107. Notorium facti transeuntis plenè, & legitimè probandum est, sicut etiam notorium facti interpolati, vt dicunt Mascar. loc. cit. concl. 1108. num. 7. & 14. Specul. loc. cit. num. 11. Farinac. cit. à num. 88. 89. & 99. Notorium verò facti permanentis non est necesse, quòd probetur secundum communissimam opinionem, quam referunt Mascar. conclus. 1108. num. 1. & Specul. cit. n. 11. & Iulius Clarus in praxi crim. §. fin. lib. 5. q. 9. nu. 5. Qui tamen ait, quòd in practica seruandum est, ne iudici moueatur questio in syndicatu, quòd semper notorium etiam facti permanentis probetur, examinando maiorem partem testium communitatis, qui fuerunt presentes delicto. Ita etiam docet Foller. in practic. crim. rubric. Item quod est notorius, &c. num. 18. Farin. par. 1. praxis, q. 21. num. 85. Nam licet verum sit, quòd in notorijs non seruare iuris ordinem, est secundum iuris ordinem procedere, vt dicitur in cap. Ad nostram, el 3. de iur. iur. & plura ad id congerit Farinac. loc. cit. num. 60. abundans tamen cautela nunquam nocet; immo ait Farinac. cit. num. 85. id esse de necessitate.

2. Noto 2. quòd ad faciendum delictum notorium facti, tria requiruntur. Primum quòd fiat in loco publico, in quo soleat conuenire communitas. Secundum quòd quando committitur delictum, adsit maior pars illius communitatis, in qua committitur, aut decem personæ, aut saltem tres, vt dicunt alij; Quod vltimum admitto in Conuentibus paruis, in quibus non est magnus numerus Fratrum; nam ad

faciendum delictum notorium, respiciendum est ad maiorem, vel minorem numerum personarum in illa communitate existentium, vt docet Farin. par. 1. praxis, q. 21. nu. 45. licet contrarium dicat num. 49. quòd scilicet vbi non adest numerus decem personarum non potest ibi esse notorium, sed primum dictum mihi magis placet. Tertium quòd requiritur ad faciendum notorium, est, quòd delictum committatur de die, nam si committatur de nocte, non possunt homines bene videre. Ita Specul. lib. 3. de notor. crim. §. 8. à num. 5. qui num. 6. addit, quòd iudicis arbitrio relinquatur, quando quid dicatur notorium, cum non sit in iure expressum; quem sequuntur Farinac. cum multis loc. cit. nu. 48. & Mascar. de prob. concl. 1106. n. 18. qui iudex iuxta facti, loci, temporis, personarum interuenientium quantitatem, numerum, & qualitatem iudicabit, delictum esse, vel non esse notorium.

3. Et aduerte, quòd ad hoc, vt Iudex possit procedere per viam notorij, non est necesse, quòd testes dicant, delictum illud nullam admittere excusationem, quia vulneratus non pronocauit, neq; verbis, neq; factis, sed sufficit, quòd notoriè constet de ipso delicto principali, vt probat Farin. loc. cit. num. 51. Aduerte etiam, quòd si reus sit absens, debet citari, & ad processum, & ad sententiam; si verò sit præsens, monendus est, vt producat quicquid habet ad sui defensionem. Ita Clarus in practica crim. lib. 5. §. fin. q. 9. nu. 4. Farin. loc. cit. n. 68. & 69. licet alij citationem ad processum dicant non esse necessariam. Farinac. num. 66. prout declarat num. 70.

4. Noto 3. quòd ad probandum notorium sufficiunt duo testes, vt probant Clarus in pract. crim. lib. 5. §. fin. q. 9. n. 6. Specul. lib. 3. rubric. de notor. crim. §. 8. num. 17. & 20. Farin. loc. cit. nu. 109. Qui testes debent testificari non de auditu, sed de visu, scilicet, quod erant presentes, & viderunt crimen, de quo testificantur, & quòd ibi erat maior pars communitatis, quæ idem, quod ipsi, videre potuit; alioquin non probarent delictum esse notorium. Ita Specul. loc. cit. num. 17. Farin. num. 105. Mascar. de prob. conclus. 1106. nu. 19. & 20. licet alij, quos referunt Farin. num. 107. & Mascar. num. 21. dicant, non esse necesse, quòd deponant, se vidisse factum, sed sufficere, quòd deponant; se vidisse populum præsentem facto.

5. Noto 4. quòd antequam iudex procedat per modum notorij, debet declarare in processu delictum esse notorium, & per hoc quòd intendit in eo procedere per viam notorij; hoc autem non potest declarare, nisi prius examinet duos testes, qui de notorio deponant. Ita Clarus lib. 5. §. fin. q. 9. num. 8. Hæc tamen sententia declaratoria non est necessaria in notorio facti permanentis, neq; in notorio delicto facto coram iudice, vt ait Baiard. ad dictum locum Clari, num. 8. sed tamen Farin. loc. cit. semper putat esse necessarium, siue per reum negetur notorium, siue non; sed præsertim quando reus notorium negat; Farin. cit. q. 21. nu. 116. Videatur Foller. in pract. crim. rubric. Item quod est notorius delinquens, num. 14. Vilagut. in pract. crim. lib. 2. tit. de modo proced. in crimin. notor. cap. vnico, conclus. 4.

6. Notò 5. quòd quando reus examinatur in delicto notorio, non debet examinari dubitantiè, an scilicet commiserit tale delictum, sed assertiviè, scilicet, Notum est, quòd commisisti tale delictum, cur illud commisisti? Sic Rex Abimelech interrogavit Isaac dicens, Gen. 26. *Perpicuum est, quòd uxor tua sit, cur mentis es eam sororem tuam esse?* Sic Moyses Exodi 32. dixit ad Aaron. *Quid fecisti tibi populus hic, quia induxisti super eos peccatum magnum?* Sic Samuel 1. Reg. 13. dixit Saul, qui publicè obtulerat holocaustum: *Quid fecisti?* Sic Heli 1. Regum 2. filijs suis dixit, *Quare facitis res huiusmodi, quas ego audio res pessimas ab omni populo?* Ita Lucas de Penna in leg. *Quoties*, colum. 8. Cod. de dignit. lib. 12. Foller. in pract. crim. rubrica. Item quòd captus est in flagranti, nu. 12.

Penna.
Follerius.

CAP. XVIII.

De forma procedendi contra reum delinquentem coram iudice pro tribunali sedente.

IN nomine Domini, Amen. Anno à Christo nato 1634. die 10. Iulij. Coram R. adm. P. F. N. Ordinis P. Prouinciali in Prouincia N. pro tribunali sedente, atq. vna cum suis Collegis, Fratrem impium in, & super causa, de qua in actis, examinante, Impius ipse. Dei, ac superioris ibidem presentis timore posthabito, Deum, & B. V. blasphemauit, seu alapam Fratri Facundo Collegæ nostro, vel eius aduersario, &c. impexit. Super quibus idem P. Prouincialis de iustitia volens providere, vocauit primò prefatum F. Impium, eum interrogauit, cur sic blasphemauerit, &c.

Si ipse fateatur, statim condemnatur ad poenam, & iudicium finiatur. Si neget, statim examinentur testes, qui viderunt, vel audierunt eum blasphemantem, cum iuramento coram ipso reo, & illis examinatis, reus condemnatur; Et testes debent concludere, quòd viderunt, vel audierunt dictum Impium blasphemantem, vel alapam dantem coram iudice, & eius Collegis sedentibus pro tribunali, & debet fieri condemnatio, antequam reus discedat à tribunali, & presentia iudicis, aliàs non posset condemnari absq. citatione ad sententiam, & à tali condemnatione non potest appellari, nisi fuerit nimis seuera. Atq; ita docent Penna loc. cit. colum. 8. Foll. loc. cit. rubric. Item quòd est notorius delinquens, num. 27. Paris de Puteo de syndicato, verb. *Notorium iudicij*, num. 6. tom. 7. tract. folio 289. Farin. par. 1. prax. q. 21. num. 159. qui num. 158. multos Doctores citat, dicentes, quòd eo casu potest iudex absq. vlla probatione procedere, & delinquentem punire, non solum quando aliquem afficit iniuria, sed etiam quando falsum testimonium testis dicit, aut actor falsos producit testes, &c.

Penna.
Follerius.
Puteus.

Farinaci.

Si verò delinquens coram Iudice, delinquat extra suum tribunal, tunc debet procedere se-

cundum ordinem iuris; Farin. loc. cit. à nu. 162. Vilagut in praxi, lib. 3. tit. de modo proced. in iud. quando reus deprehensus est in flagr. conclus. 7. Iulius Clarus in pract. crim. lib. 5. §. fin. q. 8. num. 5. Dicunt tamen Clarus cit. & Farin. num. 163. quòd hoc casu potest Iudex absq. querela, denunciatione, seu diffamatione inquirere de delicto commisso ratione officij, & poterit incipere processum hoc modo.

Vilagut.
I. Clarus.

IN nomine Domini, Amen, anno, &c. Cum hodie mane coram Adm. R. P. F. N. Prouinciali N. & alijs Fratribus in claustro Conuentus N. Ciuitatis N. F. Impudens ausus sit Fratrem Bonum percutere, prædictus P. Prouincialis ex pastoralis officij munere de iustitia cupiens providere, P. F. N. qui aderat, coram se iussit accersendum, ac de veritate dicenda præstito iuramento, &c. interrogatus est, viderit ne à F. Impudente F. Bonum mane fuisse percussum. Et sic de reliquis.

1. Sed pone, quòd quis Deum blasphemet coram Notario, & Iudice tantum sedente pro tribunali, & nullus adsit testis, & Notarius de mandato Iudicis scribat, illum coram se blasphemasse, poterit ne puniri? Negat Foller. in pract. crim. §. Item quòd est notorius, &c. nu. 29. Affirmant verò Specul. lib. 3. rubr. de notor. crim. §. 8. nu. 14. Paris de Puteo de syndicato, §. *Notorium iudicij*, num. 6. & 14. cum turbet iste iudicium, & offendat iudicis maiestatem, ac aures eius aggrauet; ad dicta cap. 1. de offic. deleg. iuncta glossa, Bar. in l. Si quis obreperis, ad leg. Cora. de fals. l. Nullum, Cod. de test. Favor iudicij, visio iudicis, odium delinquentis faciunt, vt putem, istum non esse sine poena dimittendum.

Follerius.
Speculator.
Tutus.

CAP. XIX.

De forma incipiendi processum contra repertum in flagranti.

IN nomine Domini, Amen Anno à Christo nato 1634. die 11. Iulij, Coram Adm. R. P. F. N. Ordinis N. Prouinciali N. existente in sua cella in Couentu N. cum suis Collegis, scilicet P. F. N. &c. comparuit P. F. Astutus cum P. F. N. & P. F. N. dixeruntq; P. Prouinciali, ac suis Collegis RR. Adm. PP. denunciamus vobis, qualiter hodie paulò ante vespas in Couentu N. in inferiori claustri parte, quæ ad ianuam ducit, deambulantes Fratrem Impurum Oblatum vidimus, qui adolescentulam quamdam aspectu decoram exosculans, amplexans, & inonestè tangens, ad nefas pertrahere sagagebat, Proprius autem nos accedentes, acriter eum de tam impudenti scelere obiurgauimus. Quòd quidem crimen cum eiusmodi sit,

ut ne

ut nequeat impunè absq; maxima Dei offensa dissimulari, uobis illud ea propter denuncia-
mus, quò de iustitia prouideatis, prout uobis
in Domino satiùs uidebitur expedire. Da-
tum, &c. In Conuentu N. &c.

Quo sanè audito, P. Prouincialis, suorum
Collegarum prahabito consilio, iuridicas su-
per eo delicto sumere statuit informationes.
Atq; ita de ueritate dicenda præuio iuramen-
to, prædictum F. Astutum interrogauit, an
quæ deposuit, uera sint. Et an aliij ibi testes,
præter supradictos, adessent. Respondit, ea
uera esse, ac præter supradictos, inibi etiam
N. N. adfuisse. Qui omnes uocati, ac inter-
rogati, uiderint ne prædictum Fratrem Im-
purum exosculantem, &c. debent in suis res-
pensionibus singillatim concludere, quòd ui-
derunt, & fuerunt præsentis, quando F. Astu-
tus cum alijs illum reprehenderunt de facto, in
quo illum reppererunt.

Quibus sic examinatis statim uocari debet
dictus F. Impurus, & præuio iuramento de
ueritate dicenda, est interrogandus, cur tale
delictum cum tanta ignominia commiserit?
Si affirmauerit, scripta eius depositione ipsius
manu firmata, Iudex statim eum condemnet,
antequam ex illius conspectu recedat, ut di-
ctum est supra de delinquente notorio, & pec-
cante coram iudice, & sententiam exequatur.
Si autem delictum, in quo repertus est, quis
in flagranti, possit aliquam excusationem ad-
mittere, v. g. si quis uulnerauit aliquem ad se
defendendum, uel quia ab eo fuit grauiter
iniuriatus, tunc licet delictum confiteatur,
antequam proferatur sententia, debent illi da-
ri defensiones cum breui termino ad illas pro-
ducendas.

Si autem reus neget delictum, testes iam
super flagrantia delicti recepti confrontantur
eum ipso, & si Iudex ex eorum depositione
illum conuictum conspiciat, dato ei termino
ad se defendendum, si in termino nihil releuans
adducat, condemnetur; si autem delictum non
sit plenè probatum, quia testes non directè, &
immediatè concludunt super delicto, sed super
aliquo actu extraneo, puta fuga, uel ligatione
femoralium, &c. tunc reus absq; alia dilatione
est tortura religiosa torturandus. Quòd si post
torturam fateatur delictum, debet sequenti die
ratificare; si persistat in negatione, non po-
test ordinaria pœna puniri. Si uerò delictum
sit plenè probatum, & reus conuictus, secun-
dum aliquos potest adhuc torqueri, ad scien-
dum complicem, & delicti qualitates, quando
delictum est tale, quòd sine complice fieri non
potest, cum expressa protestatione, quòd id
facit citra præiudiciù plenè probationis. Quæ

do autem delictum tale est, ut qualitates ag-
grauantes in infinitum non habeat, nec com-
plicem necessariò admittat, iniquum est reum
torturare. Sed ego puto, quòd non possit con-
uictus de crimine interrogari de complice oc-
culto, qui non laborat infamia, nisi quando de-
lictum perfectè aliter intelligi non potest, seu
quando delictum pendet in futurum, & est in
damnum communitatis, aut tertij. Pro-
batur ex cap. Cum Monasterium, de con-
fessis; Cap. Veniens, de testib. cap. Nemi-
ni, 15. q. 3. Ita Thomas à Iesu de uisib. Regul.
tract. 3. cap. 8. num. 6. Sanch. lib. 6. consil. c. 3.
dub. 22. quem uide dub. 2. si uis scire ex eo, quæ
crimina sunt contra communitatem, ego dixi
supra. An reus possit interrogari de compli-
cibus occultis, uide Salon. 2. 2. q. 69. art. 2. cõ-
tron. 8. tit. An reus possit interrogari de com-
plicibus; P. Nau. lib. 2. de restit. cap. 4. n. 172.

Si uerò reus ita captus in flagranti deli-
ctum neget, & alleget testes, & eos, qui eum
in flagranti cæperunt, tanquam inimicos,
debet causam inimicitij asserre, & eam pro-
bare; quam si non prober, est condemnandus.
Atq; ita docent de huius capitij materia Fol-
ler. in pract. crim. rubr. Item quòd captus
est in flagranti, nu. 12. Clarus in pract. crim.
lib. 5. §. fin. q. 8. à nu. 2. Vilagut in pract. crim.
lib. 3. tit. de mod. proc. quando reus deprehen-
sus est in flagranti, conclus. 2. Farin. in pract.
crim. par. 1. q. 21. a num. 149.

1. Notò 1. quòd contra repertum in flagranti
delicto, cum de delicto legitime constat, &
reus illud fateatur, procedi potest sicut contra
delinquentem notorium, nullo iuris ordine
seruato. Ita Farin. loc. cit. num. 133. 134. &
num. 155. Foller. loc. cit. a num. 2. Ille autem
dicitur captus in flagranti, qui in ipso actu de-
prehensus est, uel ille, qui deprehenditur an-
tequam ueniat ad locum destinatum, uel qui
deprehensus est, cum latitaret, non multum
longè post delictum, alio actu extraneo in
medio non interueniente, V. G. furatus est
quis alicui pileum in sua cella, si iste statim,
arrepto pileo, capiatur non longè à cella, in
qua illum furrupuit, dicitur captus in flagran-
ti; si autem capiatur longè multum à dicta cel-
la, uel postquam pileum deposuit, & aliquid
aliud fecit, tunc non dicitur captus in flagran-
ti. Ita Foller. loc. cit. num. 9. Farin. num. 156.

2. Notò 2. quòd qui capiunt delinquentem
in flagranti crimine, sunt idonei testes con-
tra eum, quando per alios probari non potest,
& dictis testibus aliud non obstat; Foller. loc.
cit. num. 7. Farin. num. 157.

3. Notò 3. quòd reum repertum in flagranti
crimine potest non solum offensus, sed quæli-
bet priuata persona capere, & uinctum ad iu-
dicem proprium deferre, & non solum potest
Religiosus confratrem sic in flagranti captum
ad proprium Superiorem deferre, sed etiam
quilibet secularis, seu Religiosus alterius Re-
ligio-

Th. à Iesu
SanchezSalon.
P. Nau.

Follerius

Clarus
Vilagut

Farinaci

Follerius :
Farinac .
Abbas .
Barbosa .
Diaz .
Salzedo ,

ligionis , aut Clericus secularis . Ita Foller.
loc. cit. num. 6. Farin. num. 140. & 141. Abbas in
cap. Cum non ab homine , de iudic. a num. 12. vbi
Barbos. cum multis nu. 12. Diaz in pract. crim.
cap. 125. num. 3. vbi Salzedo lit. D.

CAP. XX.

De forma , qua redditur à Præ-
latis testimonium professio-
nis alicuius Fratris .

EDICTUM I E 2. Aprilis anno 1634. Fra-
ter N. de N. Clericorum profes-
sionem in Conuentu N. Ordinis
N. præ manibus R. P. F. N. pu-
blice emisit, Correctoris officio fungente R. P.
F. N. idq; mane, solemnè missa expleta, hora
circiter 15. in eiusdem Conuentus Ecclesia
ante maius altare Fratribus astantibus . Nos
infra scripti Corrector, & Seniores Conuen-
tus N. Ordinis N. fidem facimus, nec non
omnibus, ac singulis attestamur, præscrip-
tum exemplar professionis Fratris N. ex ori-
ginali codice, omnium Religiosorum huiusce
Conuentus professiones complectente, fideli
calamo extractum, ac depromptum fuisse . In
quorum fidem &c.

1. Noto 1. quod Clemen. VIII. pro vt ha-
bes tom. 2. nost. priu. in confit. 10. Urbani
VIII. §. 102. præcepit, vt Superior cuiuslibet
Conuentus, in quo nouitiatus fuerit constitu-
tus, habeat particularem librum, in quo vniuf-
cuiusq; nouitij professio registretur, illamq;
nouitius professus manu propria, & duo testes,
qui præsentibus fuerint, subseribant . Conuersus
verò scribendi ignarus, professus, in eorum-
dem testium, qui se teneantur subscribere præ-
sentia, propria manu signum Crucis apponat .
Qui liber debet asseruari, & custodiri in archi-
uio, vbi scripturæ ad Conuentum pertinentes
reponuntur . Vide omnino pro ista forma, quæ
dico tom. 3. priuileg. cap. 12. num. 6., & cap.
2. num. 33. & 34.

2. Noto 2. quòd Urbanus VIII. fecit decre-
tum circa eos, qui prætendunt nullitatem pro-
fessionis ex eo quòd non fecerunt nouitiatum
in locis designatis ab Apostolica Sede teno-
ris sequentis .

S. D. N. Urbanus diuina prouidentia Papa
VIII. Ad occurrendum motibus, qui
possent in Religionibus oriri occasione recep-
tionis nouitiorum, & professionis per eos
emissæ in Conuentibus non designatis contra
formam decretorum San. M. Clementis VIII.
de nouitijs ad habitum regularem, & profes-
sionem non admittendis nisi in Conuentibus
designatis, audita super hoc sententia S. Con-
gregationis Concilij, declarauit, ac decreuit,
huiusmodi receptos, & professos contra for-
mam dictorum decretorum; allegantes prop-
terea nullitatem receptionis, & professionis,

non posse super huiusmodi nullitate post lapsū
quinquennij quoquo modo audiri .

Quòd si aliqui contra formam præfatorum
decretorum recepti, & professi, à Religione
infra quinquennium exire, uel Superiores ex-
tra eam respectiue illos eiicere uoluerint, ead-
em Sanctitas sua decreuit, vt tam ipsi pro-
fessi, quàm Superiores respectiue teneantur
iura, quæ sibi fauere visa fuerint, prius de-
ducere coram eadem S. Congregatione, quæ
ex speciali etiam Sux Sanctitatis facultate,
super hoc concessa, prouidebit .

Inhibens propterea Primatibus, Patriar-
chis, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus,
& prælatis inferioribus iurisdictionem exer-
centibus, ac quibuscunque Iudicibus Ordina-
rijs, & delegatis, etiam causarum Palatij
Apostolici Auditoribus, & S. R. E. Cardi-
nalibus etiam de Latere Legatis, Sedisque
Apostolicæ Nuncijs, ne in posterum in hoc
quoquo modo se ingerant, absq; specia-
li eiusdem Sanctitatis Commissione sub pena
ipso facto incurrenda quò ad Episcopos, Ar-
chiepiscopos, Patriarchas, & Primates, in-
terdicti ab ingressu Ecclesiæ, quò ad Abbates,
Prælatos inferiores, ac alios Iudices prædic-
tos excommunicationis læ sententiæ; quò verò
ad Nuncios, & S. R. E. Cardinales, etiã de La-
tere Legatos, indignationis suæ Sanctitatis, &
pænarum arbitrio eiusdem, imponendarum .

Si verò idem vt supra recepti, & professi,
iuribus suis minimè deductis corā S. Cōgreg.
Concilij, & sine illius expressa licentia, à Reli-
gione exire, uel Superiores Religionis eos ei-
cere ausi fuerint, ipsi recepti, & professi
tanquam Apostatæ puniantur, & pro tali-
bus habeantur, nec non contra eosdem iu-
xta formam decreti de Regularibus Apo-
statis, & eiectis eiusdem Sanctitatis suæ
iussu ab eadem S. Congregatione sub die 21.
Septembris 1624. editi procedatur; & su-
periores, qui eiecerint pœnam suspensionis à
diuinis, nec non priuationis omnium officio-
rum, quæ tunc obtinebunt, ac perpetua in-
habilitatis ad ea in posterum obtinenda, uo-
cisq; actiue, & passiuæ ipso facto, absque
alia declaratione incurrant . Datum Romæ
die 1. Ianuarij 1636. F. Cardinalis Verof-
pius . Franciscus Paulutius S. Congrega-
tionis Secretarius . Quod quidem decre-
tum R. A. P. F. Raphael Pizzurnus Or-
dinis nostri Zelosus misit Adm. R. P. F.
Gabrieli Pizzurno Prouinciali nostræ
Genuensis Prouinciæ ad hoc, vt publica-
ri illud faceret in singulis Conuentibus
sux Prouinciæ, quòd fecit hoc año 1636
à die 9. Februarij .

CAP. XXI.

De forma instituendi Protectorem,
seu Procuratorem alicuius
Conuentus.

PATER N. Ordinis N. & in
Prouincia N. Corrector Prouin-
cialis. Dilecto nobis in Christo N.
salutem &c. Cultui Diuino dediti,
atque in lege Domini die, ac nocte meditari
debentes Religiosi claustrales, his inferioribus
si vacent, ab altioribus se se, suoque statui
conuenientioribus agnoscuntur præpediri; id
enim est, quod illis præcipiebat Apostolus,
Nemo militans Deo implicat se nego-
tijijs secularibus, ut ei placeat, cui se pro-
bavit. Quæ quidem regularis disciplina
incommoda diuino afflatus spiritu præsen-
tiscens B. P. N. ne tantillum sui instituti Sec-
tatores, ab ijs, quæ sunt, mentis oculos auer-
terent, Procuratores, seu Protectores in sin-
gulis sui Ordinis Conuentibus per Prælatos
mandauit iure optimo instituendos. Nos igitur,
qui humeris licet imparibus, huius prouin-
ciæ pondus sustinemus, ut tam salutare
Ordinis nostri præscriptum eò diutius uigeat,
quò sæpius fuerit discretè, ac prudenter ex-
ecutioni mandatum, de tua erga nos beneuolen-
tia, & ad Ordinem nostrum singulari deuo-
tione, prudentia quoque, dexteritate, rerum-
que gerendarum experientia, morum etiam
rectitudine adamussim edocti, harum serie, ac
ut te in nostri Conuentus N. Procuratorem,
Protectoremque eligimus, constituimus, faci-
mus, ac nominamus; plenariam tibi, hoc Pro-
curatoris, seu Protectoris officio in Religionis
nostræ, & præfati potissimum Conuentus uti-
litatem, ac decus perfungendi auctoritatem
impertientes. Quod sanè munus, ut lætiori
fronte suscipias, & exequaris (ultra centu-
plum, quod dabit iustus Iudex) ad omnium
te priuilegiorum, & gratiarum, quæ nostri
Ordinis Procuratoribus ab Apostolica Sede
impertuntur, aliorumque itidem spiritualiũ
honorum, quæ per vniuersos eiusdem Ordinis
Fratres, ac Sorores præstari, benigne con-
cesserit ipse Iesus, participationem, com-
munionemque libentissime admittimus, & co-
optamus. Datum &c.

1. Noto 1. quòd Iulius II. ut habes tom.
1. nostr. priuileg. in eius constit. 1. §. 39. con-
cessit Procuratoribus, & Procuratricibus no-
stri Ordinis, ac eorum liberis procreatis, &
procreandis indulgentiam plenariam semel
in vita, ac semel in morte. Item illis conces-
sit, quòd dicendo quinque Pater noster, ac
totidem Aue Maria ante altare maius cuiusli-

bet Ecclesiæ, consequantur omnes illas indul-
gentias, quas consequantur præsentialiter vi-
sistantes Ecclesias Urbis, tam intus, quàm
extra in diebus stationum. Martinus IV.
concessit dictis Procuratoribus singulis an-
nis indulgentiam centum annorum; Casarub.
in comp. verb. Indulgentia quò ad secu-
lares 4. num. 3.

2. Noto 2. quòd dicti Procuratores gau-
dent, & participant omnibus bonis operi-
bus, quæ fiunt per vniuersum Ordinem no-
strum. Ita concessit Iulius II. tom. 1. priuile-
cit. in eius constit. 4. & hoc eo ipso, quòd eli-
guntur à Prælati in Procuratores, absq; eo
quòd illis dentur participationes à Generali.
Quare statutum factum pro nostro Ordine in
Cap. Barcin. 3. quòd nullus, præter Genera-
lem, possit literas participationis concedere
ad summum intelligitur directè. Nam Pro-
curatores constituuntur à Prouincialibus, &
eo ipso fruuntur singulis bonis operibus Re-
ligionis.

3. Noto 3. quòd Procuratores nostri in ca-
su, quo contingeret ferri excommunicatio-
nem, vel interdictum in terris, in quibus re-
sident, non afficiuntur dictis censuris, nisi illis
causam dederint, aut dantibus consilium, au-
xilium, vel fauorem præstiterint, iuxta mode-
rationem priuileg. Mendicantium, factam in
Concil. Later. à Leone X. quam habes tom.
1. nostr. priuileg. in constit. 26. Leonis X. §. 20.
vel nisi fuerint specialiter excommunicati,
vel interdicti, ut concessit Alexan. VI. tom.
1. nostr. priuileg. in constit. eius 4. Atque
ita tempore interdicti possunt dicti Pro-
curatores admitti ad audienda diuina in no-
stris Ecclesijs. Neque hoc est contrarium Trid.
sess. 24. de refor. cap. 11. Nam dicti Pro-
curatores non per hoc desinunt Ordinarijs sub-
ijci, cum possint ab ijs specialiter excom-
municari, & interdicti, si interdicto causam
dederint, &c. solum non includuntur in sen-
tentijs generalibus. Et aduerte, quòd hic nõ
loquor de illis Procuratoribus, qui sunt con-
tinui Fratrum commensales; nam hi malora
habent priuilegia, sed de alijs quibuscunque,
Conuentus, & Religionem fouentes, &
adiuuantes.

LITERA Q.

Cap. vnicum.

De forma mittendi Religiosos Fra-
tres ad quæstuantum.

PATER &c. Tibi, &c. Egen-
tissimo Conuentui nostro N. cui
licet immeriti præsidemus, ex
iniuncti nobis pastoralis officij
debito, providere cupientes, tibi supradicto
præcipimus, ut ad conquirendas pro eodem
Conuentu piorum fidelium elemosynas te
conferas. R. Adm. Parochialium ecclesiarum

rum Curatos, ac Rectores, necnon cuiusvis Ordinis Religiosos, tam Superiores, quam subditos, quos adire contigerit, exorantes, ut te humaniter excipere, benignèq; hospitari & maiori, quo poterunt, studio suis te respectivè populis commendare dignentur, quò si de sibi concessis à bonorum omnium largitore Deo quidquam valeant errogare. Serivò namq; divinam benignitatem iugi prece à nobis inuocandam pollicemur, ut quorum officia, opem, liberalitatemq; senserit nostra Religio, eos centuplo ditet hac in vita, aeternumq; beas in futura. In quorum fidem, &c.

1. Nota pro hac forma, quæ dixi tom. 1. priu. in confit. 4. Sixti IV. à num. 4. & tom. 3. dict. priu. cap. 2. num. 41.

LITERÆ R.

CAP. I.

De forma recusandi Visitatorem.

ORABIS R. Adm. P. V. proponit Frater N. & dicit contra personam R. Adm. P. V. quòd cum F. N. aduersarius suus, vester existat consanguineus, vel familiaris, &c. ex huiusmodi causa est vehementer suspecta. Cum verò periculosum sit, coram iudice suspecto causam dicere, ratio dicat, ut P. V. vestrumq; iudicium reuset. Eiusmodi autem suspicionis causam coram arbitris, quos vna cum aduersario communiter eligere paratus est offeri, ac spondet se probaturum. Quòd si ea in electione minime poterint conuenire, ipse nominat N. eligiq; pro parte sua. In quorum fidem, &c.

1. Nota, quòd hæc forma procedit quando Iudex est ordinarius, vel delegatus sine Socio, & pars habet aduersarium. Si verò est delegatus habens Collegam, & dati sunt cum clausula, Quòd si ambo interesse non possunt, tunc, cum coram Collega probanda sit exceptio reculationis, dicat excipiens, Et causam suspicionis huiusmodi coram Collega vestro legitimè probaturum se offert. Si autem non habet reus partem, dicat. Coram, &c. Frater N. & dicit, quòd cum P. V. sit illius inimicus, vel in alia causa ab ipsa appellauerit, &c. ut probaturum se offert coram arbitris, &c.

SCISS

CAP. II.

De eadem forma, quando tota Prouincia vellet Visitatorem recusare.

CORAM R. Adm. P. V. eiusq; Collegis comparent P. F. N. Prouincialis N. illius Collegæ, necnon eiusdem Prouincie Correctores, ac Definitores, & tam proprio, quam communi nomine tanquam totam representantes Prouinciam, ipsius etiam nomine dicunt, quòd cum P. V. sit eius nationis inimica, ex hac causa, alijsq; deducendis suspecta redditur vehementissime. Cum verò periculosum sit valde, coram suspecto iudice causam dicere, velle ratio dicat, ut P. V. vestrumq; recusent iudicium. Eiusmodi autem suspicionis causas, inimicitiaq; coram competentibus iudicibus de iure eligendis, offerunt, ac spondent se probaturos. Sic dicunt, & non hoc tantum, sed & omni alio meliori modo, via, & forma, quibus de iure possunt, recusant. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. pro ista materia recusatationis, quæ dico tom. 1. Relig. q. 1. cap. 19. cum §§. sequen. Vide etiam Ghisl. de iud. regul. cap. 14. Aldr. de disciplina, lib. 2. cap. 28. num. 33. Mans. de modo proced. in causis Regul. cap. 26. num. 4. Ioseph à S. Maria in tribun. Relig. tract. 4. cap. 20. Mirand. de ord. iudic. q. 21. ar. 2. conclus. 3. Et scias, quòd non est necesse recusatationem fieri in scriptis, cum ius id non exprimat, cap. Cum speciali, de appell. Portel. p. 1. casuum, casu 22. num. 6. debet tamen necessario in ea exprimi causa, ut dixi tom. 1. Relig. q. 1. cap. 19. §. 1. & dicit Portel. loc. cit.

2. Noto 2. quòd recusatatio debet fieri antequam visitatio incipiat, cap. Quòd suspecti, §. Et re vera, 3. q. 5. Si verò post causæ initium, ante illius tamen conclusionem orta fuerit suspicionis causa, poterit reus tunc etiam iudicem recusare, cap. Insinuante, de offic. deleg. Immo quòd in omni parte causæ possit recusatatio fieri, docet Couarr. practic. quæst. cap. 26. num. 2. Quæ enim de nouo emergunt, nouo indigent auxilio; l. De arate, §. Ex causa, ff. de inter. actio. Ita Ioseph à S. Maria loc. cit. §. 3.

3. Noto 3. quòd Episcopus in visitatione generali non potest tanquam suspectus recusari. Ita declarauit Paulus V. & Sacra Congreg. Concilij apud Barbos. de potest. Episc. alleg. 73. num. 38. Ex quo aliqui faciunt argumentum, ut Portel p. 1. casuum, casu 21. num. 4. quòd neq; in dicta visitatione possunt recusari Generales, & Prouinciales Regularium, Sed meo videri hic non valet argumentum ab Episcopo, ad Generalè; nam hæc declarationes sunt odiosæ, utpotè vulneratiuæ iuris naturalis, vnde nõ videntur posse extēdi. Et licet Generales, & Prouinciales habeant auctoritatem quasi Episcop. vnde videtur posse eodē iure censeri,

LII ij Id ta.

Ghisl. de
Aldre;
Mansus
A. S. M.
Miranda.

Portel.

Couarr. de

Barbosa.

tamen est verum in ijs, quæ fauorem subditorum concernunt, non in ijs, quæ odium. Nec obstat illa clausula posita in dicta declaratione Pauli V. quam referunt Barbof. & Portel. *Declaramus, Episcopum, vel alium, cui id legitime competit, visitantem, non posse ut suspectum recusari.* Nam per illâ particulam, *vel alium*, potest intelligi Archidiaconus, Decanus, Legatus, &c. quibus ius visitandi competit, vt Azor. 2. p. lib. 13. cap. 30. Sed dato, quod liceret argumentari ab Episcopis ad Generalē, &c. intellige tamen, quod nō possunt dicti Generales, & Episcopi recusari, quando procedunt via inquisitionis, & ad morum correctionem, ac emendationem pœnis extraordinarijs vtuntur, absq; fabricatione processuum, generali sola inquisitione contenti, non tamen si procedant via denunciationis, aut specialis Inquisitionis; nā tunc mutatur forma iudicij, vnde debent etiam mutari iura. Ita sæpius declarauit Sacra Congregatio apud Barbof. loc. cit. fine.

4. Noto 4. quod arbitri eligendi in causa recusatōnis possunt esse alterius Religionis, vt habet communis stylus omnium ferè Religionum. Et potest probari ex cap. *Pastoralis*, de offic. iudic. ordin. §. *Ad quod*, ibi, ipsum ad suscipiendam delegationem huiusmodi compellere nequit inuitum, &c. Quod tamen intellige, nisi constitutionibus regularibus aliter cautum sit.

CAP. III.

De forma rehabilitandi Fratres priuatos.

RATER, &c. Tibi, &c. Oblatus
F nobis nuper pro parte tua petitionis series continebat, quod cum aliàs, humana fragilitate ductus, contra votum vitæ quadragesimalis carnes comedisses, meritoq; fuisses ad Regulam nostram præscriptam iure primogenituræ, vocique actiua, & passiva perpetuo priuatus, eandemque à te humiliter susceptam pœnitentiam per triennium iam æquo animo sustinueris, super ea vt tecum per nos dispensaretur humiliter postulabas. Nos igitur satis edocti, quam te peccati eiusmodi pœnituerit, quam ob illud sapius ingemueris, quamque alacriter, ac promptè impostam pœnam persolueris, votis tuis annuere cupientes, generalis Capituli N. proximè celebrati auctoritate, ad omnes te, ac singulas nostri Ordinis gratias, beneficia, prærogatiuas, & suffragia, ad vtramque etiam vocem, ac ius primogenituræ, ad omnia alia demum, & quacumq; à quorum exercitio, ob præfatum crimen, iuxta R. P. N. Ordinis nostri olim Generalis vel Prouincialis, sententiam, ac declarationem amotus, ac præpeditus fuisti, recipimus, ac restituimus, receptumque etiam, ac restitutum harum serie te volumus, ac decernimus. In quorum fidem, &c.

CAP. IV.

De eadem forma.

RATER, &c. Tibi, &c. Hone-
F sis pœnitentium precibus libenter annuimus, easq; ad gratiam exactionis admittimus, cū in domino cernimus salubriter expedire. Cum ob fugam igitur iam tertio arreptam actiua, & passiva vocibus, ac iure primogenituræ priuatus fueris. Nos humilitate, correctioneq; tua, quam exhibes, attenta, quò imposterum valeas Religioni obsequia persolvere alacrius, constitutionum nostrarum, seu generalis Capituli N. proximè celebrati auctoritate, hac in parte nobis specialiter concessa, ad omnes te, & quascumq; nostri Ordinis gratias, vocemq; actiua, & passiuam ac primogenituram per presentes restituimus, & habilitamus, sicq; restitutum, & habilitatum esse volumus, ac decernimus de gratia speciali. In quorum fidem. &c.

1. Noto 1. quod quando quis vult rehabilitari, debet in libello supplici, quem præsentat Prælato, exponere cum suis circumstantijs, causam propter quam fuit priuatus; alioquin rehabilitandus non est. Ita deciditur pro Ordine nostro in cap. *Barcinon.* 1. num. 28. & in *Valent.* 5. num. 24. In quo specialiter mandatur, quod si quis fuerit priuatus per fugam, debeat exprimere numerum fugarum, quas fecit; Prælatus autem non nisi causa cognita, & habita certa relatione de emendatione delinquentis, potest gratiam rehabilitationis concedere, iuxta decretum *Trid. sess. 25. de refor. cap. 18.* Ita statuitur pro Ordine nostro in *Cap. Genuens.* 5. num. 30. & dicitur expressè in nostro *Correct.* num. 36. & num. 51.

2. Noto 2. quod Superiores non possunt rehabilitare Fratres priuatos per Regulam, aut constitutiones, nisi id sibi specialiter concedatur ab ipsa Regula, aut constitutionibus: nam Prælati supra Regulam, aut constitutiones auctoritatem non habent. Ita docent multi Doctores, quos cito tomo 1. *Relig. q. 1. cap. 8. §. 5.* Voco autem priuatos per Regulam, quando sunt priuati secundum pœnam taxatam in Regula, seu potius quando declaratum extitit, ipsos in pœnam Regulæ incidisse, per quoscumq; tandem Superiores id fiat. Dico etiam Regulam, & constitutiones specialiter concedere auctoritatè rehabilitandi, quando eâ cōcedunt Capitulis generalibus, aut Prouincialibus; quæ quidem Capitula deinde traditam sibi à legislatore facultatem specialiter communicant aliquibus Superioribus, puta Generali, aut Prouincialibus.

3. Et aduerte quod in Ordine nostro Generalis habens facultatem rehabilitandi Fratres, non potest eam suo Vicario generali, etiam cū plenaria potestate instituto, communicare; per textum expressum *Cap. generalis Genuæ 6. nu. 31.* Dixi, Priuatos per Regulam, aut constitutiones. Nā si quis fuisset priuatus à Generali, vel

Barbofa.

Valentia.

vel Prouinciali propter delictum non contentum in Regula, tunc possit Superior, qui priuauit, illum rehabilitare, cum illius sit absolute, cuius est innodare; l. 3. ff. de re iudic. l. Nemo, ff. de regul. iur. cap. inferior, d. 21. Et in Ordine nostro in cap. Genuen. 4. num. 11. Sed tunc aduerte, quod si priuatio facta sit à Generali, vel Prouinciali cum suis Collegis, non potest ipse Generalis, vel Prouincialis per se solus rehabilitare absq; dictorum Collegarum consensu, prout definitum est in cap. generali Romæ 6. celebrato, me præsentate, licet incuria Scribæ hoc non fuerit in dicto Capitulo notatum. Sed verum est, quod dixi, & dubium fuit propositum à Patre Honorato Sigaudi Collega generali Gallo, qui adhuc uiuit in Conuentu SS. Trinitatis de Vrbe. Et est iuri, ac rationi consonum.

4. Noto 3. circa illam clausulam, *causa cognita*, de qua num. 1. quod importat conditionem, & formam vt important omnes similes ablatiui absoluti, ita vt habitatio data absq; causæ cognitione, non valeat. Ita habetur in l. A testatore, ff. de conditio. & demonstr. & in l. Qui heredi, & l. Meius, ff. eod. Et constat. Quia tunc Superior excedit limites suæ commissionis. Ita Sanchez lib. 3. de matrim. disp. 5. nu. 2. & lib. 8. disp. 17. num. 10.

5. Sed dubitabis, an huiusmodi causæ cognitio debeat esse iudicialis, an vero sufficiat, quod Superior extraiudicialiter informetur, certiorq; fiat de tali causa. R. sufficere quod Superior informetur extraiudicialiter, absq; forma, & figura iudicij, & etiam à testibus non iurantibus. Tum quia sic obseruat consuetudo. Tum quia iura concedentia facultatem hanc Prælati, videntur confidere de illorum conscientia, & prudentia; in quo casu strepitus iudicij necessarius non est, vt multis probat Sanchez 3. de matrim. disp. 8. num. 4. & 5.

6. Dubitabis etiam, an sit censendus rehabilitatus, qui tacuit delictum, propter quod fuit priuatus. R. Si tacuit numerum fugarum, quas fecit, in Ordine nostro non est censendus rehabilitatus; nam talis expressio omnino requiritur pro forma in cap. Valent. 5. num. 24. & Barcin. 1. num. 28. Sicut etiam pro forma in dicto Capitulo Barcin. requiritur, quod dicatur quādiu extra Religionem morati fuerint ipsi fugitiui, qui rehabilitari prætendunt; forma autem ad vnguem est obseruanda, etiam in minimis; leg. 1. & ibi Bald. ff. de liberis, & posthum. Et colligitur ex cap. Si motu proprio, de præb. in 6. Nec refert, etiam si ignotanter dicta qualitas tacita fuerit. Cum enim omittitur forma, corrumpit actus, nec ignorantia iuuabit, nisi ad excusandum à culpa. Ita Gloss. in cap. Si motu proprio, de præb. in 6. verb. *Taceatur*; Menoch. de arbit. lib. 2. casu 201. num. 27. Sanch. 8. de matrim. disp. 21. num. 14. Neq; etiam censendus est rehabilitatus, si tacuit circumstantiam delicti, quæ mutet speciem; nam Superior, qui procedere non potest, nisi causa cognita, ignorato delicto, nequit rehabilitationem concedere, neque iudicandus est velle. Ergo gratia nihilominus obtemperata non valet defectu potestatis, & voluntatis in concedente. Quam doctrinam late probat Sanchez loc. cit. num. 10. Si verò tacuit aliquam circumstantiam non mutantem

speciem delicti, sed solum illud aggrauantem, puto, quod gratia obtemperata substat; licet Superior difficilius fuisset illam concessurus, tali circumstantia cognita. Nam tunc cum rei substantia non varietur, gratiæ concessio est voluntaria in concedente immediate, ac etiam in causa. Vide Sanchez loc. cit. num. 11. Quæ omnia bene notare debent tam Superiores, quam subditi. Nam tam qui, illegitime rehabilitant, quam rehabilitati mortaliter peccant, & isti præsertim quoties actum exercent prohibitum; v. g. si erant priuati voce actiua, & passiuua, quoties in electione dant votum; ingerunt enim se actibus sibi prohibitis, quos pro parte sua inuolidant. Quare consulo electoribus, quod prius, quam admittant aliquem alias priuatum, & postea rehabilitatum, diligenter inspiciant supplicationem datam Prælato pro rehabilitatione, & examinent, an fuerit legitima, iuxta dicta; alioquin eam subrepticam iudicent; & sic rehabilitatum reijciant; alioquin & ipsi peccarent illegitimum admittendo.

CAP. V.

De Forma instituendi studiorum Regentem.

RATER, &c. Tibi, &c. Publicæ salutis studio; ut demandati regiminis sollicitudo postulat, quam maximè accensi, in eo curam omnem, & cogitationem animi collocare debemus, vt ad Religionis gloriam conseruandam, Prouinciarum decus retinendum, Collegarumq; nostrorum fructus amplificandos, in cunctis doctrinae seminarijs apti, atq; idonei præficiantur Moderatores, ac Regentes, qui suis integris moribus, prudentia, & sapientia, ea omnia, quæ ad studiorum incrementum spectare noscuntur, sic gerant, ac exequantur, vt ab eis, tanquam à capite, in cætera Collegij membra præciosus scientiæ liquor diffundatur. Quamobrem cum inter cætera totius Ordinis domicilia, uelut Sol inter sidera, scientiæ luce maximè fulgeat nostrum Ciuitatis N. Lyceum; quo ualeat doctrinarum fulgore toti Ecclesia in dies magis illucere, probum eidem, peritum, ac prudentem literariæ palestræ coryphæum duximus seligendum. Te igitur præfatum Patrem, cuius scientiæ dignitas, probi mores, ac prudentia satis, superq; nobis innotescunt, in eiusdem Collegij Rectorem harum serie, ac ui destinamus, eligimus, & constituimus. Directiuam omnem tibi, & coadiuuam, qua cæteri nostri Ordinis studiorum Rectores fruuntur, & gaudent, auctoritatè elargientes. Per Iesu Christi uiscera te quoque deprecætes, ut ea sedulitate,

Sanchez.

Bald.

Menochius Sanchez.

Sanchez.

saq; industria, & assiduitate huic muneri ita demum incumbas, ut auditores lux sint mundi per scientiam, & sal hominum per exempla. Lectoribus etiam ita ab eis efformandas lectiones insinues, ut discipulos suos ad edificationem legendum, ac predicandum reddant idoneos. Omnibus insuper, ac singulis Lectoribus, ac studentibus, praeipientes, ac mandantes, ut in his quae directè, vel indirectè studiorum causas concernunt, omnino tibi pareant, atq; obediant. Cunctos demum praesentes, ac futuros praefati Collegij Superiores monemus, ut officium tuum, quouis quæsito colore, vel diuerticulo impedire, ac perturbare nullatenus praesumant, contra ipsos alioquin sciant tanquam studiorum destructores processuros nos esse. In quorum fidem, &c.

1. Nota, quòd instituere Regentes in Ordine Praedicatorum, ad Capitulum generale spectat, ut audio. In Ordine nostro nihil inuenio circa hoc statutum. In hac Prouincia Genuensi instituntur in Capitulo prouinciali, & durant per totum triennium. Puto tamen, quòd alijs locis, in quibus hoc non est determinatum, possit P. Generalis Regentes instituere. De auctoritate, & iurisdictione Regentis, vide infra, littera S. cap. 5. §. 2.

CAP. V.

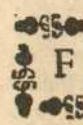
De forma renunciandi alicui Officio.

 ORAM Adm. Reu. P. F. N. Ordinis N. in Prouincia N. Prouinciali comparet Frater N. de N. Conuentus N. Corrector, humiliterque exponit, se iustis de causis animum suum excitantibus, atq; ob plurimas praesertim, nec leues officij curas emittendas, ac sollicitudines, quibus ita premitur, ac intinè diuexatur, ut diuinis nequeat vitè, ac debite operam dare exercitamentis, maximè cupere, ac R. Adm. Paternitatem vestram suppliciter exorare, ut se tam graui praetacti regiminis mole absolueret, atq; eximere, ipsiusq; renunciationem acceptare, & ab eiusdem tandem muneris exercitio liberum penitus, ac exemptum declarare dignetur, prout per praesentes litteras ipsemet orator electionem à Capitulo eiusdem Conuentus, atque ipsius confirmationem à definitorio Capitulo N. anno, &c. celebrato, in personam ipsius factam, & acquisitam, cum omnibus iuribus, ac praeminentijs, directè, vel indirectè, tam iure communi, quam particulari, ad praefatam dignitatem spectantibus, liberè, & spontè non vi, metu, vel dolo. vna, & totè vicibus, ut iura postulant, & in magnibus P.

V. renunciat, ac resignat. Sicq; iterum, & denud renunciat, ac more sacerdotali tacto pectore affirmat, iuratq; seridè hanc suam esse praedictum officium amplius non repetendi voluntatem, nec illud se unquà posthac repetiturum, obnixèq; iterum Adm. R. P. V. deprecatur, ut se praedicti officij pondere absolutum, ac exoneratum declarare, hancq; suam velit renunciationem, prout petit acceptare. Sic postulat, dicit, postulat, atq; iurat, hoc, & omni alio meliori modo, via, & forma, quibus de iure ualet, ac potest. In quorum fidem, &c.

CAP. VI.

De forma, qua potest Prouincialis dictam renunciationem acceptare.

 FRATER, &c. Tibi, &c. Grauiussumam pastoralis officij molem ut primum suscepimus, nil nobis antiquius fuit, nec ulla grauior menti nostrè cura infedit, quam ut commissas nobis oues charissima ueluti pignora in Domino complectentes, imperturbatas, atq; innocuas assidue custodiremus. Cum nuper igitur, fili charissime, ut optata quietis solatio perfruereris, Correctoratus Officio Conuentus S. N. de N. ad quod anno proxime praeterito in definitorio Capitulo Fratrum vocalium praefati Conuentus, electione praemissa, assumptus fuisti, & confirmatus, deuotis quidem precibus, iisque congeminitis, nec vi, dolo, vel metu, sed liberè omnino, ac spontè, ut iureiurando confirmasti, renunciaueris. Nos iuges, ac molestas animi sollicitudines, quibus animarum custos opprimitur, attendentes, & nuper oblatas preces ad mentis hilaritatem, ac solatium affectu beneuolè excipientes, praedictam renunciationem acceptandam, ac te ab eiusdem officij sarcina omnino eximendum statuimus, ut per praesentes acceptamus, eximimus, & absoluiamus, atq; à praedicto munere exemptum, ac absolutum declaramus, & denunciamus. In quorum fidem, &c.

CAP. VII.

*De Forma, qua Prouincialis monere
potest Fratres alicuius Conuen-
tus de renunciatione fa-
cta à suo aliàs Cor-
rectore .*

FRATER &c. RR. nostrum Conuentus S. N. Patribus, ac Fratribus salutem in Domino. Notum vobis esse volumus, quòd tertia Mensis Februarij die presentis anni P. F. N. eiusdem vestri Conuentus olim Corrector, ob causas nobis insinuat, prefato Correctoriatui cum iuramento eum amplius non repetendi, in optima iuris forma renuncianit; obnixè rogās, vt eiusmodi renunciationem suscipere, & acceptare dignemur. Nos subditorum nostrorum quieti ex pastoralis officij debito, quantum in Domino possumus, consulere, ac providere maximè cupientes consideratis considerandis, re mature discussa & cum Collegis nostris habito consilio, predictæ renunciationi deferendum censuimus, ac decreuimus, vt de facto, ac re ipsa detulimus, eandem acceptando die, &c. pramemoratumq; P. N. eiusmodi officij pondere omnino absoluiamus, ac exoneramus. Quocirca vos mouemus, vt ad noni Correctoris eiusdem vestri Conuentus electionem, prout iura nostra disponunt, deueniatis. Monentes etiam, vt in dignam, ac benemeritam personam conueniatis, secus agendo scientes, nullam vos à nobis obtenturos esse confirmationem. Et Dominus vos benedicat, Genæ, &c.

CAP. VIII.

De forma acceptandi renunciationem, cum substitutione à Generali facienda .

FRATER, &c. Vniuersis, & singulis Prouinciæ nostræ N. Patribus, ac Fratribus salutem. Vobis omnibus, vestrumq; singulis pateat, & notum sit, quòd anno 1633. die 20. Ianuarij P. F. N. animæ suæ salutis, mentisque paci consulere cupiens, liberè, ac sponte Collegatus prouincialis, & diffinitoriatu Prouinciæ nostræ officijs, ad quæ fuerat canonicè electus nostris in manibus cessit, ac renuncianit, humiliter, obnixèq; supplicans, ut se oneribus huiusmodi exonerare, atq; alium idoneum

Patrem suo loco sufficere, ac eligere dignemur. Nos igitur spiritali eiusdem P. N. consolationi, & conscientia quieti providere uolentes, matura deliberatione præhabita, de Reuerendorum Patrum nostrorum Collegarum assensu, predictam ipsius petitionem libenter admisimus, eumq; prefato pondere exoneramus, absoluiamus, & liberamus, prout per presentes nostras exoneramus, absoluiamus, & liberamus, ac exoneratum, absolutum, & liberum declaramus. Tertiæ autem, morumq; probitati, prudentiæ itidem, Religionisq; Zelo R. P. F. N. non parum fidentes, ipsum in R. P. Prouincialis Collegam, eiusdemq; Prouinciæ diffinitorem loco ipsius P. N. usq; ad proximum diffinitorium Capitulum elegimus, deputauimus, ac nominauimus. Eidem sic substituto eandem, atq; omnem concedentes auctoritatem, qua ceteri Prouincialis Collegæ ex Ordinis nostri Regula, & regularibus statutis gaudent, ac perfruntur. Vobis omnibus propterea, tam Superioribus, quam subditis, in uirtute Spiritus Sancti præcipientes, ut ipsum tanquam legitimam Collegam habeatis. Eidem uerò, ut Sanctæ Obedientiæ meritum consequi mereatur, præcipimus pariter, ac mandamus, ut onera, atque officia predicta, Iesu Christi amore, lætobularique animo suscipiat, suoq; Prouinciali iuxta Regulæ nostræ præceptum, in cunctis ad obseruantiam regularem spectantibus maturo, prouido, necnon fideli consilio, auxilioque semper assistat. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd pro ista materia renunciationis uideri possunt, quæ dixi tom. 3. priu. cap. 9. num. 10. & 29. Hic autem etiam aliqua occurrunt, & in primis, quòd renunciatio, est *Dimisso spontanea, & libera dignitatis obtentæ, facta cū causa coram suo Superiore.* Ita Paris. de rehg. lib. 1. q. 1. num. 34. Dicitur *Spontanea ad excludendam vim, dolum, metum, quæ actū renunciationis nullum reddunt, non quidem ipso iure, sed annullandum, vt habetur in c. 2. de his, quæ vi, metusue, &c.* Ita Paris. lib. 13. q. 2. num. 8. qui ibid. q. 3. & 4. idem probat de dolo, & fraude.

2. Et auerte, quòd Paris. lib. 13. q. 1. à nu. 1. probat, quòd renunciatio metu facta est nulla etiam si fuerit iuramento uallata. Sed in Religionibus hoc non admitto; non enim puto ibi posse talem metum esse, qui reddat renunciationem omnino nullam, præsertim si Superiores sint temporanei, nisi forte renuncians esset natura pusillus. Quare existimo, quòd communiter iuramentum omnem metum tollat. Quòd mihi satis clarè persuadet, tum textus in cap. *Ad aures*, de his, quæ vi, metusue causa; tum quòd iuramentum semper est seruandum, cum potest sine interitu salutis æternæ, cap. *Cum dilectus*, de his, quæ vi, &c.

3. Quomodo autem probetur metus, tradit Paris. loc. cit. à nu. 71. ubi ait, quòd metus non præsu-

Paris

præsumitur, nisi probetur; & quòd testes in hoc casu non debent interrogari negatiuè, idest, quòd non vi, vel metu renunciauit, sed affirmatiuè, hoc modo; qua de causa N. renunciauit. Vnde magis creditur duobus testibus deponentibus de metu, quam decem, & mille deponentibus de spontanea voluntate, vt Paris. ibid. n. 85. Qui tamen testes deponentes de metu, debent reddere causam, & deponere de metu in specie, & non in genere; Paris. loc. cit. nu. 109. 110. quem vide pro hac materia in sequentibus.

Paris.

Syluester.

4. Dicitur in definitione, *dignitatis obtense*. Nam dignitas, quæ non habetur, renunciari nõ potest; Paris. lib. 1. q. 1. num. 50. Dicitur, *facta cum causa*. Quia hæc semper requiritur, cap. *Super hoc*, de renunc. Dicitur, *coram suo Superiore*, nam illi semper est facienda renunciatio; Paris. num. 58. Syluest. verb. *Renunciatio*, q. 3. Superior namque interest, ne dimittatur dignitas sine eius licentia, nam ei præiudicatur; cap. *significasti*, de foro compet. cap. *Clericum*, 11. q. 1. cap. *Non liceat*, 3. q. 6. Vide Paris. lib. 7. de resign. q. 1. à n. 1. vide etiam eundem ibid. q. 10.

5. Si quæras, an Capitulum possit acceptare renunciationem Correctoris. R. quòd si habet auctoritatem instituendi, & deponendi, potest renunciationem acceptare. Innoc. in cap. *Quod in dubijs*, num. 3. vers. *Nisi*, de renunc. vbi Abbas num. 6. Paris. lib. 7. de resign. q. 23. num. 5. Quod in Ordine nostro est indubitatum, cum Capitulum Correctorè eligat, vt patet ex Correct. n. 103. & eum cù causa deponat, vt patet ex eodem, n. 10. & electio noui Correctoris, etiãsi renunciatio fiat in manibus Prouincialis, aut etiam Generalis, ad Capitulum locale spectat, vt dixi tom. 3. priuil. cap. 9. num. 10. Immo videtur, quod Capitulum locale cum Socijs Prouincialis possit renunciationem Prouincialis acceptare, cum possit cum dictis Socijs illum deponere, & loco depositi alium substituere, vt constat ex Corrector. num. 9. Quo casu successoris electionem facere, ad dictum Correctorem cum dictis Socijs pertineret, eo modo, quo ad illos pertinet, in casu mortis, excepto, quòd hic Corrector, cum sit caput Capituli localis acceptantis renunciationem, deberet esse caput in hac electione. Sed tamen cum Capitulum locale non habeat auctoritatem instituendi Prouincialem, videtur, quòd neque etiam possit renunciationem acceptare. Addito, quòd Capitulum locale non est Superior Prouincialis, nisi in casu delicti. Posset quidem talem renunciationem acceptare Capitulum definitorium, cum totam Prouinciam representet, quæ Prouincialem instituit, & deponit; & posset tunc Capitulum definitorium per reliquum temporis alium substituere.

6. Quæres etiam, an Vicarius Generalis possit admittere renunciationem? R. quòd non, nisi ei specialiter committatur, cap. *Dudum*, de præb. in 6. Paris. lib. 7. de resign. q. 24. num. 2. Et hoc etiam si habeat potestatem deponendi. Nam renunciationem admittere, & deponere sunt diuersa. Paris. loc. cit. nu. 20. Si verò habeat potestatem deponendi, & loco depositi substituendi, puto, quòd poterit renunciationem admittere, per dicta num. præced. Poterit etiam, si in literis patentibus habeantur clausulæ, quas posui supra, litera P. cap. 8. q. 4.

7. Noto 2. quòd renunciatio debet fieri in scriptis; cap. *Qualiter*, cap. *Quamuis*, 7. q. 1. cap. *Gonsaluis*, 17. q. 2. Cum enim renunciatio sit stricti, immo strictissimi iuris, vt probat Paris. lib. 8. de resign. q. 1. à num. 8. ad tollendas omnes lites, debet semper de illa constare per testem irrefragabilem, vt sunt literæ, quæ scriptæ manu propria probant plenè intentionem scribentis; l. *Publica Mensa*, §. *Titius*, ff. *Depositi*, vel *contra*. In his verò scriptis debet primò poni nomen Prælati, cui fit renunciatio, iuxta cap. *Ego N.* de iur. iur. cap. *In nomine Domini*, d. 73. Secundò debet exprimi nomen dignitatis eiusdem, vt constat, an sit eius Superior; Paris. lib. 8. q. 9. num. 5. Tertio ponitur nomen, & cognomen renunciantis, ad euitanda dubia, & æquiuocationes; l. *Ad recognoscendos* Cod. de ing. & manumis. Quarto exprimitur dignitas, quæ resignatur, vt specificè constat de resignatione; Paris. loc. cit. num. 7. Quintò ponitur renunciationis causa, quia hæc semper requiritur, vt dixi, & tradit Fuscus de visit. par. 2. c. 18. in princip. Sextò non solum renunciatur dignitas, sed omnia iura pertinentia ad ipsam quòd fit ad abundantiorè cautelam, ne contingat postea circa aliquid dubitari; Paris. loc. cit. nu. 9. Septimò requiritur libertas, vt dixi. Octauò requiritur iuramentum secundum praxim, vt postea nequeat impugnari; Paris. loc. cit. nu. 17. Vltimò requiritur annus, & dies de stylo ordinario Curie.

Parisus.

Fuscus.

8. Noto 3. Quòd omnes dignitates possunt renunciari, vt diffusè probat Paris. lib. 2. de resign. q. 1. per totam. Et constat. Quia si potest renunciari Papatus, cap. 1. de renunc. in 6. multo magis poterunt renunciari aliæ dignitates inferiores. Aduerte autem, quòd si quis renunciaret alicui officio, cum pacto, quòd Superior illum remuneraret de alio, esset simonia, vt probat Nauar. lib. 5. consil. de simonia, consil. 38. & Parisius de confid. q. 27. num. 17. Non esset tamen simonia, si Superior solum diceret, Relinque hoc amore mei, & prouidebitur tibi de alia re, vt Nauar. ibidem, num. 3.

9. Noto 4. quòd antequam renunciatio sit admissa à Superiore, potest renunciantem poenitere; postquam autem admissa fuit, poenitere non potest; quia tunc res perfecta est, & amissum omne ius; Paris. de resign. lib. 1. q. 12. num. 2. nec potest renuncians dignitatem renunciatam amplius repetere; cap. *Quem periculosum*, 7. q. 1. cap. *Ex transmissa*, de renunc. §. *Verum*. Posset tamen repetere antequam alteri fuisset collocata, si inconsultè renunciasset, idest, si indignatione, vel ira, vt Parisius loc. cit. q. 13. num. 39. Vel si renunciasset dolo, vi, metu; cap. *Super hoc*, de renunc. Paris. num. 40. Quare prudenter, & charitatiuè faciunt illi Prælati, qui ante acceptationem renunciationis, concedunt renuncianti aliquid tempus, puta duorum, aut trium dierum, iuxta qualitatè tam dignitatis renunciatæ, quàm personæ renunciantis, ad maturè deliberandum. Et sic præcluditur via renuncianti ad repetendum officium renunciatum; nisi toto illo tempore dureret vis, dolus, metus, & non sit in libertate.

Parisus.

CAP. IX.

De Forma examinandi reum.

DIE 18. mēsis Septēbris, anno Do-
mini 1634. corā adm. R. P. F.
N. Ordinis N. in Prouincia N.
Prouinciali, in camera suę solitę
habitationis personaliter cōsti-

tutus Frater Improbus de Sceleratis, eiusdem
Ordinis Sacerdos, etatis annorum 40. Reli-
gionis uerō 25. principalis, & denunciatus,
ut supra; eiq; de ueritate fatenda, prout fue-
rit opportunē interrogatus, pręstito iura-
mento, tacto pectore, uel tactis sacris, iura-
uit. Ac primò quidem interrogatus fuit, an
sciat, uel saltem presumat uocationis suę cau-
sam: ex quonam tempore in eo Conuentu mo-
retur: an fuerit unquam denunciatus, uel de
quopiam crimine inquisitus. Si affirmer,
dicat, de quo, quando, quo instāte, à quo
iudice, quam pœnam retulerit. Tum de
uouoquoq; iudicio, à remotiori incipien-
do, & gradatim vsq; ad delictum ipsum
prosequendo, interrogabitur. In qua
porro delicti propalatione diligēter in-
spiciat Iudex, adnotandumque curet, an
reus palleat, trępidet, rubescat, rubor
namque parati criminis uerecundiam,
pallor uindictę, trepidatio autem pœ-
nę futurę metum signant, quamuis hęc
ipsa in aliquibus naturę impulsu cōtin-
gant, ob imminens periculum, ut dicit

Aulus Gellius notū Atticar. lib. 19.
cap. 1. Quare reāe Foller. in pract. crim.
rubr. Et si comparent ante contumaciam, n. 5.
ait, ex his non posse sumi iudicium con-
tra reum; finitur autem examen hoc pa-
cto scilicet. Sic pro nunc dimissus est, ani-
mo tamen eum iterum uocandi toties, & quo-
ties opus fuerit, usque ad causę conclusionem.
Seu, sic animo, &c. Ita docent Cartharius
de reor. interrog. lib. 3. cap. 3. num. 44.
Triuif. de modo proced. crim. inter Re-
gulares, cap. 13. Ambrosinus de modo
form. process. lib. 2. cap. 6. Ghisil. de iu-
dic. Regul. cap. 19. nu. 7. Foller. loc. cit.

1. Noto 1. quòd cōmuniter prima interroga-
tio, quę fit reis, & etiā testibus, est illa, An sciat
causam suę uocationis, seu carcerationis, si fue-
rint carcerati; nō quòd illa sit de necessitate, ita
ut Iudex nō possit illā omittere, sed ut hinc oc-
casio detur interrogādi; vnde iuxta responsionē
formari debent interrogationes competentes
causę principali. Et si reus causam expresserit
sui examinis, debent ei fieri illę interroga-
tiones, ex quibus, uel confessio delicti, uel magna
indicia extorqueantur. Et si reddat causam sui
examinis, ex qua delictum ab ipso factum col-
ligatur, debet interrogari, ut facti, seriem di-

cat à principio vsq; ad finem; postea debet in-
terrogari super his, quę obicere, & non plenē
explicauit pro facti maiori dilucidatione. Si
autem respondeat causam se nescire, nec presu-
mere sui examinis, poterunt illi fieri dictę cō-
munes interrogaciones positę in forma; post
quas, uel etiam illis omittis, prout Iudici uide-
bitur, ad rem ipsam descendendum est. Ita
Carthar. in pract. interrog. reor. lib. 3. cap. 1.
à num. 40.

2. Noto 2. quòd si reus respondere recuset
debet id notari in processu, & ad respondendū
compelli, uel indicta mulcta, quia factis tribus
monitionibus, sub pœna ipsum mulctabit, &
condemnat ad pœnam in mandatis conten-
tam. Vel etiam potest cogi in delictis leuiori-
bus sub comminatione confessionis interroga-
toriorum; in grauioribus uerò delictis cogē-
dus est per torturam. Ita Carthar. loc. cit. cap. 2.
à num. 1. Ambrosin. de modo form. process.
lib. 2. cap. 7. à nu. 1. Foller. in pract. crim. rubr.
Etsi comparent ante contumaciam, num. 3. Clarus
in pract. crim. lib. 5. §. h. n. q. 45. num. 6. qui ait,
quòd hęc debent intelligi, tam si nolit respon-
dere super delicto principali, quā super cir-
cumstantijs substantialibus, de quibus uerifi-
mile est, quòd potest recordari.

3. Noto 3. quòd reus respondendo, debet
respondere formaliter, & pręcise affirmando
scilicet, uel negando, non autem dubiē, puta,
Non scio, uel, Non recordor. Nam respondere
hoc modo idem est, ac non respondere absolu-
tē; & sic, factis debitis monitionibus, potest
cogi mulcta, uel pœna confessi criminis, aut
periurij, seu sub pœna excommunicationis la-
tę sententię, uel tortura ad respondendum prę-
cise, ut dictum est nu. pręced. quę tortura hoc
casu non illi datur ad eruendam ueritatem de
delicto, sed ad extorquendam responsionem,
affirmatiuam, uel negatiuam. Ita ijdem DD.
Carthar. à num. 3. Ambrosin. à num. 4. Foller. &
Clarus loc. cit. Forma autem monendi reum
nolentem respondere poterit esse talis. Et per
prædictum P. Prouincialem monitus, ut pro ueritate
pręcise respondeat; si nolit, subditur. Inter-
rogatus, & monitus sub pœna confessi criminis,
uel periurij, ut ueritatem dicat; si obstinate recuset
respondere, subditur. Et dicente P. Prouinciali,
ut se ad melius, & congruentius respondendum dis-
ponat, & à contumacia, & obstinatione recedat; si
adhuc obstinatē nolit, subditur. Et subiungente
P. Prouinciali, ut respondeat, ac pręcise, quia alio-
quin in committas pœnas declarabitur incidisse; si
adhuc nolit, subdat Scriba. Et licet pluries, ac plu-
ries per eundē P. Prouincialem monitus fuerit ad me-
lius, clarius, magisq; pręcise respondendum, idem
semper responsum dedit, in sua persistens obstina-
tione. Quocirca prædictus P. Prouincialis, ipsius
constituit obstinatione notoria, pertinacia, ac ino-
bedientia, nec non sibi comminatarum pœnarum con-
temptu perspectis, reseruato sibi semper iure quan-
docunque decernendi, ac pronuntiandi prædictum
constitutum notorium, contumacem, ac inobedien-
tem, & tanquam talem periurij, uel confessi crimi-
nis, uel excommunicationis pœnam incurrisse illum
pro nunc in locum suum dimisit, seu illum super alijs
delictis interrogauit. Si autem, omissa prædi-
ctarum pœnarum comminatione, uelit Iudex
reum nolentem respondere, uel non pręcise,
tortu-

Carthari.
Ambrosi-
nus.
Follerius.
Clarus.

A. Gellius
Follerius.

Carthari.
Trinisan.
Ambrosi-
nus.
Ghisilieri.

torturare ad extorquendam veritatem, quod tutius est, tunc dicat Scriba. *Ac licet plures, & plures per predictum P. Prouincialem monitus sit, ut precise responderet, aliud tamen noluit unquam responsum dare. Quare idem P. Prouincialis de Collegarum suorum consilio, & assensu, perspecta ipsius constanti pertinacia respondere nolentis, vel precise, & iuxta interrogata pro eiusmodi responsione, vel pro precisa, & congrua super predictis habenda, cum ab eo aliter haberi nequaquam posset, eundem constitutum cippis, manicisq; ferreis stringendum, paneq; & aqua dumtaxat alendum mandauit. Prinsquam vero cippis huiusmodi coereretur, ut se ad respondendum, & precise disponeret, adhortatus est, nisi hoc egerit, minimè liberandus. Quod si post torturam etiam respondere recuset pertinaciter, tutè potest sumi pro confesso, ut dicunt Thom. à Iesu de visit. reg. tract. 3. cap. 8. nu. 7. Spathar. de modo corrig. Regul. tract. 9. cap. 10. num. 2. Roderic. in resol. regul. resol. 43. num. 8. Quod si reus neget respondere, quia allegat Iudicem suspectum, tunc Iudex absq; vlla alteratione debet cum reo arbitros eligere, qui de causa suspicionis iudicent; qua non probata intra præfixum terminum, Iudex sua iurisdictione utatur. Si autem probata fuerit; vel Iudex est ordinarius, & debet causam alteri delegare; vel est delegatus, & debet omnino abstinere. Ita habetur in cap. Cum speciali, & cap. Secundo requiris, §. Tertiò postulas, de appell. & dixi tom. 1. Relig. q. 1. cap. 19. §. 1.*

Th. à Iesu
Spathar.
Rodericus.

4. Noto 4. quòd tunc potest Iudex vti supra dictis remedijs, & tortura, quando reus iuste, & legitime interrogatur, idest, præcedentibus indicijs sufficientibus, vel diffamatione, vel semiplena probatione. Nam alioquin respondere non tenetur, ut dicunt communiter omnes; Clarus in pract. crim. lib. 5. q. 45. num. 6. Carthar. in praxi interrog. reor. lib. 3. cap. 2. à num. 11. Bernardinus ad cap. 7. lib. 2. Ambros. de modo form. process. num. 3. Thomas à Iesu de visit. Regul. tract. 3. cap. 8. num. 3. Et est communis sententia Theologorum cum D. Thoma 2. 2. q. 69. art. 2.

Clarus.
Carthar.
Bernardinus
Th. à Iesu

D. Thomas

5. Ex his collige 1. ut bene aduertunt Caiet. ad locum cit. D. Thom. Petrus Nauar. lib. 2. de rest. cap. 4. à num. 169. Sotus lib. 5. de iust. q. 6. conclus. 5. Thomas à Iesu loc. cit. num. 1. & 5. Salon ad dictum locum D. Thomæ, controu. 8. quòd non potest Iudex reum interrogare, nisi de delictis, de quibus antea fuit iuridicè denunciatus, quia aliàs iudicium faceret temerarium; vnde conuictus de vno crimine non potest interrogari de alijs, nisi illa essent connexa, vel circumstantiæ illius, de quo est conuictus, & multo minus potest Iudex de delictis, de quibus non est reus infamatus, interrogare testes, ut aduertit Salon. loc. cit.

6. Collige 2. quòd antequam reus examine- tur inter Regulares, debet informari de statu causæ, idest, contra eum esse, vel infamiam, vel indicia sufficientia, vel semiplenam probationem, ad hoc ut sciat, se esse in tali articulo constitutum, ut teneatur obedire Iudici præcipi- ti, & veritatem extorquenti. Ita Diaz in pract. crim. cap. 129. num. 5. vbi Salzedo verf. Copiam indiciorum; Thomas à Iesu loc. cit. cap. 10. nu. 2. Salon. 2. 2. q. 69. art. 2. controu. 2. Nauar. cap. Inter verba, conclus. 6. num. 20. in man. cap. 18.

Diaz.
Salzedo.
Th. à Iesu.
Salon.
Nauarrus

num. 57. Caiet. 2. 2. q. 69. art. 1. verf. Tertiò quòd auctor; Sotus de iust. & iur. lib. 5. q. 6. conclus. 5. dub. vlt. qui admonet, quòd in causis leuiori- bus debet subditus Pralato ndem habere, illi tamen Pralato, quem probum nouit, pruden- tem, & scientiæ peritum. Mir. de ord. iudic. q. 19. art. 13. conclus. 1. Aldrete de discipl. lib. 2. cap. 4. nu. 7. Diana par. 3. tract. 5. resol. 91. Co- riolan. de casib. referu. par. 2. casu 5. num. 62. Ioseph, à S. Maria in tribun. Relig. tract. 4. c. 17. §. 3. & 4. Spathar. de modo corrig. Regul. tract. 9. cap. 6. nu. 2. Mansus de modo proced. in caus. Regul. cap. 15. num. 4. Roderic. in resol. reg. resol. 43. num. 5. Aretin. in pract. crimin. de reo, cap. 3. dicto 3. verf. Hinc sequitur; Vil- lagut in pract. crim. lib. 1. de accus. cap. 5. con- clus. 3. paulò ante finem, & conclus. 4. Et ratio est. Tum quia subditus non tenetur obedire mandato Superioris in sui præiudicium, donec illi constet non esse iniquum; hoc autem con- stare non potest, nisi informetur de statu causæ. Tum quia sicut nemo tenetur dimittere pro- pria bona, famam, vel vitam, donec illi con- stet de iure illius, qui petit, sic reus non tene- tur famam propriam Iudici interroganti di- mittere, nisi illi cõstet de iure, quod Iudex ha- bet super illa. De consuetudine tamen con- trarium seruari in omnibus Curijs, docent Fol- ler. in pract. crim. canon. cap. 11. num. 9. rubric. Quòd si comparuerint, examinentur; Clar. lib. 5. pract. crim. §. fin. q. 45. num. 8. Carthar. in pract. reorum interrog. lib. 3. cap. 2. num. 22. In Religionibus tamen, quicquid sit de foro seculari, existimo esse obseruandam primam practicam, quam etiam Clarus, & Carthar. di- cunt esse de iure. Hæc autem indicia, &c. danda sunt reo post communes interrogationes, & post interrogationem etiam particularem de delicto; nam si delictum fateatur, illa exhibi- tio indiciorum, & probationum non est neces- saria; si autem delictum neget, tunc necessaria, ut reus videat, quòd tenetur obedire. Et ad- uerte, quòd non est necesse, quòd Iudex det copiam processus reo, sed sufficit, quòd illi in vnuersali manifestet statum causæ, ut notat Spathar. loc. cit. tract. 9. cap. 10. num. 5. Sed quòd ante torturam reo dari debeat copia indiciorum, si petat, docent Nauar. lib. 5. con- sil. de accus. consil. 8. num. 2. & 3. Clarus lib. 5. q. 64. verf. Sed quid, si ille. Immo alij, quos citat, & sequitur Spathar. loc. cit. cap. 24. num. 2. & 3. dictam copiam esse omnino dan- dam reo existimant, etiam si ipse non petat. Sed tu tene cum Nauarro, & in causis grauib. 7. Et quæ dixi de reo, intellige etiam de te- ste, qui non tenetur cum periculo alienæ famæ explicare Iudici procedenti via Inquisitionis veritatem, donec illi certò constet, illum, de quo inquirat, esse infamatum. Nam Inquisi- tio sola nititur infamia; cap. Inquisitionis, de accus. Ita Salon 2. 2. q. 69. art. 2. controu. 2. con- clus. 2. Quòd si alia via procedatur, puta denun- ciationis, non tenetur cum dicto periculo ver- itatem fateri, nisi delictum sit semiplenè pro- batum, ut dixi tom. 1. Relig. q. 1. cap. 16. §. 4. conclus. 5. Vnde si sciam, nullum alium posse esse resem confitem delicti, quia ego solus in- terfui, neq; aliquid æquiualens indicium, quo- modoq; procedat Iudex, testificari non te- neor,

Caietanus.
Sotus.

Miranda.
Aldrete.
Diana.
Coriolanus
Ioseph &
S. M.
Spathar.
Mansus.
Rodericus
Aretinus.
Villagut.

Clarus.
Carthar.

Mansus.
Carthar.

Nauarro.
Clarus.

Carthar.

Corduba

nōr, immō nec debēō, vt docet Cordub. in sum. q. 64. casu 2.

8. Aduerte hic etiā, quōd reus prudenter dubitans, vtrum Iudex illum iuridice interroget, non tenetur crimen manifestare, ex cuius manifestatione graue sibi timer incommodum. Spathar. tract. 9. cap. 7. num. 17. Thomas à Iesu de visit. Regul. tract. 3. cap. 10. num. 3. Salzedo ad Diaz, cap. 29. vers. *Illud verò scire oportet*, Mir. loc. cit. Sotus de secr. telegend. membr. 3. q. 2. concl. 2. Caiet. 2. 2. q. 69. art. 1. vers. *Tertio*, vbi Salon controu. 3. concl. 1. & Aragon. vers. *sed dubitabis aliquis*, ibid. Bannes dub. 2. vbi etiam docet cum Salon loc. cit. concl. 2. quōd Iudex grauissimè peccat, interrogans reum, dubitans an possit iuridicè interrogare. Tum quia in criminalibus probationes debent esse luce clariores. Tum quia in dubijs reo est fauendū, quando id non cedit in alterius iniuriam. Itaque reus dubitans, an legitimè interrogetur, non tenetur veritatem fateri. Nam in dubijs melior est conditio possidentis. Sed reus est in possessione suæ famæ. Ergo, quamdiu res est dubia, non est tali possessione priuandus. Adit etiam Salon concl. 3. quōd licet reus, aut testis opinentur, Iudicem rectè procedere, si nihilominus habeant grauem formidinem, illum non procedere iustè, imminetque periculum honoris grauissimi viri, non tenetur veritatem Iudici manifestare. Nam grauis illa formido iudicio prudentum dubietati æquiparatur.

9. Et aduerte hac occasione, quōd dubium est, quando animus in neutram partem contradictionis inclinatur, sed ita est suspensus, vt vtrāque habeat pro incerta. Formido verò est, quādo vni quidem parti contradictionis assentimur, habemusq; illius opinionem, sed cum aliquo scrupulo, & dubitatione alterius partis, an forsitan alia pars sit vera.

10. Et quōd dixi de reo, intellige etiam de teste. Quia nec ipse testificari debet, aut tenetur, quando est dubius, an iustè interrogetur; vt dicunt Caiet. Sotus, Salon loc. cit. & dixi tom. 1. Relig. q. 1. cap. 16. §. 3. conclus. 9. Et ratio potest esse. Quia in dubijs minus malum eligi debet. At minus malum est, non obedire Prælato, quā permittere, vt iustitia peruertatur.

11. Aduerte etiam, quōd si reus contra iuris ordinem interrogatus de criminibus ab eo commissis, veritatem fateatur, mortaliter peccat. Ita Nauar. cap. *Inser verba*, conclus. 6. coroll. 17. num. 20. & in manual. cap. 18. num. 57. Thom. à Iesu de visit. Regul. tract. 3. cap. 10. num. 6. & 7. Spathar. de modo corrig. Regul. tract. 9. cap. 7. num. 17. Aretin. in crim. de reo, cap. 3. vers. *Dico* 4. Nam luit voluntariè iniustè pœnam, quæ in damnum spiritus toto vitæ lux tempore illum torqueat; vbi enim quis semel fibulam laxasse delictis supponitur, in ea se gratis omnino immittit.

12. Noto 5. quōd in rei examine notandum est nomen, cognomen, officium, patria, ætas, tum seculi, tum Religionis, vt probat Carthar. in praxi reor. interrog. lib. 3. cap. 3. à num. 6. Deinde debet illi dari iuramentum de veritate dicenda. Quamuis enim nemo sit cogendus ad detegendam propriam turpitudinem, l. *Alias* ff. de regul. iuris; communis tamen DD. opinio, & consuetudo docet, reis iuramentum esse

præstandum. Ita Clarus in pract. crim. lib. 5. §. fin. q. 45. num. 9. Carthar. loc. cit. à num. 12. Ghisil. de iudic. Regul. cap. 19. num. 6. Si verò reus falsum dicat, non punitur à Iudice in foro exteriori, ne ex hoc timore moueatur ad veritatem occultandam. Ita Clarus loc. cit. nu. 10. Carthar. num. 16. Foller. in practica crim. rubrica, *Et se comparent*, num. 12. Si autem iurare nolit, habetur pro conuictō; Specul. lib. 2. de iuram. calum. §. 5. *Supereff*, nu. 9. Quod tamen non admittit Baiard. ad quæst. 45. Clari, nu. 5. sed ait, illum esse cogendum, vt dixi supra, quando non vult respondere.

13. Noto 6. quōd quando reus negat delictum, solet Iudex in delictis grauissimis confrontare testes cum reo, quæ confrontatio habet locum repetitionis, vt dicit Ambros. de modo formand. processum, lib. 2. cap. 9. nu. 3. Ghisil. loc. cit. num. 9. Confrontatio autem fit hoc modo. *Interrogatus, & monitus, vt veritatem fateri velit, adsumt enim testes, qui illum, si negaueris, de mendacio conuincunt. Interrogatus, an cognoscat N. sit ne illius amicus, & an homo sit fide dignus. Interrogatus, quid dicet, si prædictus N. in eius faciem dicat, quod ipse negat. Tunc P. Prouincialis, vt præfatum constitutum de mendacio magis, ac magis conuinceret, ipsumq; ad fatendam veritatem disponderet, supradictum N. in faciem eius adduci mandauit. Quo sic adducto, atque ambobus de veritate dicenda delato iuramento, prout, tactis sacris, iurarunt, mutua etiam inter eos, tam nominum, quàm personarum facta recognitione, adductus idem interrogatus est, an ea, quæ supra anno, die, &c. in depositione sua dixit, vera fuerint, atque sint, illaque pro veritate dixerit, & in prædicti constituti faciem approbare velit, ac ratificare. Respondit, Etiam. Et lecta ipsi ad verbum P. Prouincialis mandato per me Scribam ad claram vtriusq; intelligentiam eius depositione, eaq; per ambo, vt asseruerunt, bene audita, atq; intellecta, prædictus Fr. N. adductus interrogatus est, an prædicta per ipsum deposita, fuerint, sintq; vera, illaque pro veritate dixerit, modoque probet, & ratificet. Qui quidem vera esse, &c. respondens, tunc idem P. Prouincialis ad prædictum constitutum euerfus, ipsum interrogauit, quid modò prædictis responderet. Ipse autem ad adductum versus ita respondit. Tu es magnus mendax; replicante dicto teste adducto, quod ipse veritatem dicit, &c. Et cū vterque in suo dicto persisteret, idem P. Prouincialis præfatum testem dimisit. Cum ipso autem constituto examen continuans ipsum interrogauit, atq; vt veritatem aperiat, mendacioq; & pertinacia, quādo se de mendacio conuictum iam cernit, absineat, monuit, pariter, & cohortatus est. Ita Carthar. in prax. interrog. reor. lib. 3. cap. 3. nu. 28. Ghisil. de Iud. Regul. cap. 19. num. 17.*

14. Noto 7. quōd si reus sit in carcere, & in compedibus, ad hoc vt examinetur, debet, solui, & excarcerari, vt liberiùs possit veritatem fateri. Et sic obseruat totus mundus, vt dicunt Spathar. de modo corrig. Regul. tract. 9. cap. 5. num. 15. Roderic. in resol. regul. resol. 44. n. 14. Nam cum carcer mala mansio sit, adeo vt morti æquiparetur, vt dicit Carth. cit. lib. 2. cap. 1. nu. 60. confessio à carcerato extorta, metu tormentorum extorta dicitur.

15. Et aduerte, quōd quando sunt duo testes, vnus pro actore, alter pro reo, maior fides est ad.

Clarus à Carthari Ghisilieri

Follerius

Ambrosius

Spathar. Th. à Iesu Salzedo. Miranda. Sotus. Caiet. Salon. Bannes.

Nauarvus Th. à Iesu Spathar.

Carthari Ghisilieri

Spatharius Rodericus

hibenda testi facienti pro reo, quam illi, qui pro actore, nisi persona ab actore faciens aliqua magna dignitate, aut auctoritate, vel probitate eluceret. Ita Mansus de modo proced. in causis Regul. cap. 15. num. 3. ex Soto.

Mansus

LITERA S.

CAP. I.

De Forma sententiæ absolutoriæ.

In Christi nomine, Amen. Frater N. Provincialis N. Visis, ac diligenter discussis omnibus, & singulis, quæ continentur in processu à nobis fabricato in causa, & causis, vertentibus coram nobis inter Fr. Inquietum denunciato-rem ex una, & Fratrem Pacificum denunciatum ex alia partibus, de, & super excessibus, ac delictis per dictum Fratrem Pacificum, ut dicebatur, perpetratis, & commissis, signanter verò super eo, quòd prædictus Pacificus in ebrietatem sæpissimè incidisse visus sit, nostrorumque Collegarum præhabito consilio, & assensu, Deum præ oculis habentes, ut de illius vultu nostrum iudicium prodeat, oculique nostri videant æquitatem, per hanc nostram definitivam sententiam, quam in his scriptis ferimus, Christi nomine repetito, dicimus, pronunciamus, decernimus, declaramus, & definitivè sententiamus, in præfato processu à nobis fabricato nihil extare, quòd dictum Fratrem Pacificum grauet, non solum de præmemorato ebrietatis, sed nec etiam de alio quocunq; delicto. Quamobrem eundem Fratrem Pacificum uti innocètem omnino absolvimus, & liberamus, ac pro absoluto, & pœnitens liberato, ubique, ac omni loco, & tempore haberi volumus, & mandamus. Insuper, quatenus opus sit, ad pristinum statum, gradum, prærogativasq; honoris, ac famam, dignitates quoque, & officia, in omnibus, & per omnia restituiamus, reponimus, reintegramus, & pro restituto, reposito, ac reintegrato, ubiq; ac in omni loco, statu, tempore, ac occasione pro tali ab omnibus retineri, ac reputari, ac haberi volumus, & mandamus. Ipsum verò Fratrem Inquietum, eodem Christi nomine repetito, constitutionum nostrarum transgressorem, detractorem, ac iniquum delatorem per hanc nostram definitivam sententiam declaramus, & in infamiam quoque pœnam incidisse. Atq; ita decernimus, ut nullis eius in posterum dictis, siue in iudicio, siue extra, ulla pœnitens fides habeatur. Sic dicimus, pronunciamus, & sententiamus, non solum hoc, sed, & omni alio meliori modo, via, & forma, quibus de iure

possumus, ac valeamus. In quorum fidem, &c. Ita pronunciaui ego N. Provincialis. Frater N. Collega &c.

Lata, lecta, & publicata fuit hæc sententia N. in Conuentu N. die, anno, &c. præsentibus P. F. N. Correctore, & P. F. N. Seniore, testibus ad hoc uocatis, in camera nostra solita residentia. Ita est Frater N. Corrector testis, &c. Ita est F. N. Senior testis, &c.

1. Noto 1. quòd tripliciter potest absolui reus in iudicio accusatus, vel denunciatus, vel inquisitus. 1. Quia sit repertus innocens ab ipso Iudice, qui cognouit eius innocentiam per semetipsum, absque facto prætensi rei. 2. Quia prætensus suam innocentiam manifestè probauerit. 3. Quia dictam innocentiam probauerit, purgando indicia. 1. modo id contingit, quando non solum non est aliquid probatum contra prætensum reum, sed nec adsunt indicia, quibus iuridicè possit citari, vocari, seu examinari; quia scilicet est illius innocentia ita manifesta, ut ex nullo capite possit obscurari, & hoc siue Iudex procedat ex officio, siue ad instantiam partis, & tunc Iudex, si processit ad instantiam partis per viam accusationis, debet uti supradicta forma: Si verò processit ex officio, potest etiam illa uti, mutatis mutandis; Et similiter, si processit per viam denunciationis. 2. Potest absolui prætensus reus in iudicio, quia licet ex sufficientibus indicijs fuerit citatus, & iuridicè examinatus, vel quacunque ex causa, vel occasione captus; verum tamen probat, vel ostendendo testium falsitatem, vel probando, quòd non poterat facere illud, de quo fuit imputatus; & sic plenè constare facit Iudici absq; vlla tortura, se nullatenus commisisse crimen illi imputatum; & tunc tenetur Iudex illum definitivè absolue ex capite innocentia, quicquid in processu aliàs præcesserit. Ita Couarr. lib. 1. variarum, cap. 1. num. 8. Clarus in practic. crim. q. 62. num. 2. Spathar. de modo corrig. Regul. tract. 10. cap. 9. num. 2. Et poterit tunc Iudex hac uti forma. *Viso per nos fabricato processu contra P. F. N. super ebrietate, de qua apud nos in hac generali visitatione grauatius fuerat, omnibusque contra ipsum factis probationibus, expensis, & discussis, veraque, & sincera eiusdem confessione audita, ipsiusque etiam perperis in contrarium probationibus, per hanc nostram definitivam sententiã, nulla ipsum nec pro hac, nec pro alia coram nobis legitimè probata causa dignum esse animaduersione decernimus; eumque proinde innocentem declaramus, atque ea præfata absolvimus imputatione. In quorum fidem, &c. 3. modo potest reus absolui, quando contra ipsum sunt tot, & talia indicia, quæ ipsa non potuit plenè euacuare, nisi per torturam, & tunc absolui debet, sed non definitivè, neque ex capite innocentia, sed apposita clausula, stantibus rebus prout stant, seu ex hæctenus deductis. Ita Spathar. loc. cit. cap. 10. num. 2. Clarus loc. cit. & tunc potest Iudex uti forma hic immediate præcedente, mutatis mutandis.*

Clarus.
Spathari

2. Noto 2. quòd quando quis est absolutus ex causa innocentia 1. vel 2. modo, non potest contra eum ampliùs procedi pro illo delicto, neq;

neq; ex officio; neq; ad instantiam partis, neq; per viam accusationis, neq; per viam denunciationis, quibuscunque superuenientibus iudicijs. Ita habetur in cap. *De his*, de accus. & in leg. *Si cui*, §. *lisdem*, ff. de accus. Ita Clarus in pract. crim. lib. 5. §. fin. q. 57. num. 1. vbi Baiard. num. 1. Spathar. tract. 10. cap. 11. num. 1. Aldrete de discipl. tuend. lib. 2. cap. 10. num. 9. Barbof. in cap. *De his*, de accus. num. 2. Farin. par. 1. praxis, q. 1. num. 51. & q. 4. nu. 1. vbi late Scaccia de sent. & re iud. gloss. 14. q. 7. nu. 51. Ghisil. de Iud. Regul. cap. 20. num. 17. Et ratio est. Quia illa absolutio transit in iudicatum, & de re iam iudicata amplius iudicari non potest; l. *Res iudicata*, ff. de reg. iur. clem. 1. de except.

3. An autem contra absolutum tertio modo possit iterum procedi, si nouæ probationes superueniant, communis opinio tenet, quòd sic. Ita Couarr. Scaccia, Ghisil. loc. cit. Spathar. cap. 12. à num. 1. Clarus loc. cit. num. 2. Qui tamen q. 62. num. 2. ait, quòd ille, qui purgauit indicia per torturam, esset diffinitiuè absoluendus. Et Spathar. loc. cit. num. 4. & cap. 13. n. 6. absolutè putat, quòd inter Regulares semel absolutus, etiam cum clausula, *Rebus sic stantibus*, non debet iterum accusari, etiam superuenientibus magnis iudicijs; in magnis criminibus. Et sic ego puto, quòd sit omnino diffinitiuè absoluendus, ad truncandas dissidiorum, & malignitatum occasiones.

4. Quando autem dubitatur, an sententia absolutoria sit diffinitiuæ, quia reus delictum non commisit; vel rebus sic stantibus, quia purgauit indicia per torturam, cum nulla in ea appareat clausula id distinguens, tunc iudicanda est diffinitiuæ, & consequenter quòd transierit in iudicatum. Ita Couarr. lib. 1. variar. cap. 1. nu. 8. Clarus q. 57. cit. num. 3.

CAP. II.

De Forma sententiæ interlocutoriæ.

CVM de ebrietatis uitio coram nobis denunciatus sit P. F. N. ipse uerò contra N. N. testes ad id à denunciatore allatos exceperit, quòd infames essent, propterea quòd aliàs fuerint de falsitate conuicti, ac penitentiati, idque nobis certò constare fecerit, ac simul institerit, ut iustitiam sibi super hoc nequaquam denegaremus. Nos Frater N. Ordinis N. in Prouincia N. Prouincialis, attendentes, exceptiones propositas ueras esse, sufficienterq; probatas, de nostrorum Collegarum assensu prædictos N. N. tanquam infames, à ferendo testimonio repellendos esse decernimus, prout præsentì decreto, seu interlocutoria sententia repellimus, atque illegitimos, & inhabiles declaramus, & consequenter prædictum Fratrem N. propter eorundem testimonium minime fatigandum. Idq; prædictò non so-

lum, sed & omni alio meliori modo, uia, & forma, quibus de iure possumus, ac ualemus In quorum fidem, & c.

1. Noto 1. quòd sententia interlocutoria est, quæ aliquid ad causam pertinens, ipsa adhuc pendente, obiter decernit. Et est duplex. Vna, quæ simpliciter interlocutoria dicitur, ut cum Iudex dilationem concedit, testes examinari præcipit. Alia, quæ vim habet definitiuæ; & est illa, quæ præcipuum aliquem articulum determinat, ex quo maximè totius causæ definitio pendet, ut in forma allata. Ita Aldrete de discipl. tuenda, lib. 2. cap. 13. num. 1. Et colligitur ex Trid. sess. 24. cap. 20. de refor. Forma autem sententiæ simpliciter interlocutoriæ potest esse talis. *Cum à nobis Frater N. instanter perierit, ut sibi longius aliquod temporis interuallum assignarem, quo innocentem se à calumnia probet, de qua apud nos dicit se accusatum. Nos attendentes, quòd in ista petentibus non sit denegandus assensus, iam illi per nos concessum tempus ad aliud trimestre prorogamus, intra quod quidem, ut omnia, quæ in sui defensionem proferre potest, ac uult, producat, omnino præcipimus, ac mandamus, eo aliqui transacto, ad diffinitiuam sententiam processuri. Sic interlocuendo dicimus, ac pronunciamus omni meliori modo, & c.*

2. Noto 2. quòd sententia diffinitiuæ non potest ferri, nisi prius præcesserit ordo iudicialis. Interlocutoria uerò fertur non seruato iuris ordine. Ita Scaccia de sent. gloss. 14. q. 4. num. 30. & 31. Item sententia diffinitiuæ ualida ab eodem Iudice reuocari non potest; l. *Iudex*, ff. de re iud. cap. *In literis* de offic. deleg. Interlocutoria uerò potest. Sanchez lib. 6. consil. cap. 1. dub. 24. num. 1. & 2. Item à diffinitiuæ appellari potest, non autem ab interlocutoria; nisi contineat grauamen, quod non possit per diffinitiuam reparari. Ita Scaccia loc. cit. q. 4. à nu. 36. Item quæ per diffinitiuam præcipiuntur, non expirant, etiam si Iudex suum finierit officium; quæ uerò præcipiuntur per interlocutoriam, sine causæ cognitione expirant. Aldrete de discipl. lib. 2. cap. 27. §. 8. num. 27. & 28. Item sententia diffinitiuæ debet ferri in scriptis; interlocutoria potest sine scriptis. Scaccia loc. cit. gloss. 12. à nu. 12. & possunt in ea omitti illa uerba, *In nomine Domini*. Scaccia cit. cap. 1. gloss. 1. q. 1. num. 268.

CAP. III.

De Forma sententiæ diffinitiuæ condemnatoriæ.

IN nomine Domini, Amen. Frater, & c. Viso à nobis, diligenterque discusso per nos contra Fratrem Bibacem fabricato processu, in quo idem F. Bibax de pluribus delictis, atque in specie de ebrietatis uitio notatus erat, ac inquisitus, omnibusque in eo contentis sedulo examinatis, de Collegarum nostrorum consilio, & assensu, solum Deum præ-

M m m oculis

Clarus.
Baiardus.
Spathar.
Aldrete.
Barbofa.
Farinac.
Scaccia.
Ghisiler.

Aldrete.

Scaccia.

Sanchez.

Aldrete.

oculis habeter, per hanc nostrā diffinitivā sententiam, quam in his scriptis fecimus, Christi nomine repetito dicimus, sententiamus, declaramus, pronunciamus, ac definimus, prædictū Fratrem Bibacem fuisse de ebrietate conuictum. Quia verò iustitia partes exigunt, ut merito delicta purgentur supplicio, ipsum propterea ad carceres formales per tres menses damnamus. Mandantes, ut singulis quartis, & sextis ferijs comedat panem, & aquam duntaxat. Sic dicimus, & sententiamus, non solū hoc, sed & omni alio meliori modo, via & forma, quibus de iure possumus, ac ualemus.

Lata, lecta, & publicata fuit supradicta sententia in Conuentu N. in camera nostræ solitæ habitationis coram P. F. N. Correctore eiusdem Conuentus, & P. F. N. ipsius etiam Procuratore, testibus ad id uocatis, die 17. Iulij, anno Domini 1634. Ita pronunciamus Ego F. N. Prouincialis. Ita est F. N. Corrector testis. Ita est, F. N. Procurator testis; Post Prouincialem subcribuntur Collegæ.

1. Noto 1. quod in sententia potest quidem Iudex exprimere causam, propter quam eo modo iudicat, seu reum condemnat, vel absoluit, ad id tamen non tenetur. Ita habetur in cap. Sicut, de sentent. & re iudic. & ibi Glossa ver. *Exprimantur*; Tho. à Iesu de visit. Regul. tract. 3. cap. 15. Aldrete de discipl. lib. 1. cap. 17. num. 6. Roder. in resol. regul. resol. 47. num. 2. Farin. par. 1. praxis, q. 17. num. 62. Qui tamen aduertit, quod quando recedit in sententiando à pœna statutaria, vel consuetudinaria, illam scilicet augendo, vel minuendo, debet in sententia causam auctæ, vel imminutæ pœnæ exprimere, non quidem ad validitatem, & substantiam sententiæ, sed ad excusationem ipsius Iudicis. Quam tamen causam non est necesse exprimere in particulari, sed sufficit in genere, scilicet, *Iustis de causis animus nostrum mouentibus*. Ita dicitur Farin. loc. cit. à nu. 63. & Clarus in praxi crim. lib. 5. §. fin. q. 85. num. 10. Mir. de ordine iudic. lib. 2. q. 27. art. 6. à num. 101. Aldrete de discipl. lib. 2. cap. 14. num. 12.

2. Noto 2. quod ante prolationem sententiæ Iudex etiam regularis debet citare, seu vocare reum, ut si quid habet, quod dicat pro sui defensione, afferat. Quæ uocatio est ita de substantia, ut omiſsa annullat sententiam. Ita habetur in clem. *Sepè*, §. fin. de verb. signif. Dicunt Aldrete de discipl. lib. 1. cap. 17. num. 3. Ghisil. de Iud. Regul. cap. 20. num. 9. Clarus loc. cit. q. 31. num. 24. Scaccia de sent. gloss. 9. num. 36. & num. 37. aduertit, quod citatio faciendâ est pro certa die, & hora, alioquin dubitari potest, an valeat, & reus potest dici pro non citato, ut uideri potest apud Baiard. ad q. 32. Clari nu. 67. qui affirmare uidetur, quod ualeat. Et est ita hæc citatio essentialis, ut etiam in notorijs requiratur, ut ait Clarus loc. cit. q. 9. num. 4. & Specul. lib. 3. rubric. de notorijs crim. §. 1. num. 1.

3. Noto 3. quod clausula illa, *In nomine Domini*, semper est apponenda ante sententiam, Nam quilibet minister aliquid faciens alieno nomine, debet exprimere illum, cuius nomine id facit, ut colligitur ex illo 10:10. *Opera, quæ ego facio in nomine Patris mei, &c.* Et qui non exprimit illum, cuius nomine aliquid facit, uidetur facere nomine suo; quia persona extrinseca non intelligitur, nisi exprimat; Si ita stipulatus, §. *Chrysofonus*, ff. de verb. signif. Sed omnis Iudex est minister Dei, cap. *Questitum*, 23. q. 4. & cap. *Non solum*, & cap. *Sunt quedam*, 23. q. 5. & ad Rom. 13. ait Paulus, *Dei enim minister est*. Si autem talis clausula non apponatur, non per hoc uitiari sententiam multis probat Scaccia de sent. cap. 1. glossa 1. à nu. 52. Nam licet non exprimat expressè, tacitè tamen semper intelligitur, cum sine Deo nihil possimus facere.

4. Noto 4. quod sententia diffinitiva in scriptis ferenda est, alioquin est ipso iure nulla. Ita habetur in cap. *Et si sententia*, de re iudic. in 6. & multis probat Scaccia loc. cit. gloss. 12. à num. 1. & num. 2. ait, quod non sufficit sententiam edî in scriptis, sed debet ferri, & recitari in scriptis.

5. Noto 5. quod pœnæ Regularibus infligendæ à Iudice regulari, desumendæ sunt ex statutis ipsius Religionis, non ex iure communi, aut aliunde. Ita Clarus in pract. crim. lib. 5. §. fin. q. 85. nu. 5. Ghisil. de Iud. Regul. cap. 13. à num. 11. & num. 14. ait, secundum eadem statuta debere etiã iudicare Protectores, & allos, ad quos de iure possunt recurrere Regulares. Et hanc opinionem, quod pœna statutaria tollat pœnam iuris communis; tenent propè innumerum DD. quos refert Menoch. de recuper. possess. remed. 9. num. 339. q. 51. licet ipse ab ea recedat, nu. 386. In Regularibus autem id difficultatem non habet, cum priuilegia Summorū Pontificum Bonifacij VIII. & Bonifacij IX. id expressè concedant, ut refert Casarub. in comp. verb. *Correctio Fratrum*, nu. 6. & 8. Et id etiam docent Thomas à Iesu de visit. Regul. tract. 3. in prolog. & cap. 2. num. 1. Manus de modo proced. in causis Regul. cap. 19. nu. 3. & est textus expressus in clem. 1. de priuileg. ver. *Si qui uerò premissa*, & in cap. fin. de statu Monach. §. *Porre*, ibi, *iuxta B. Benedicti Regulam*; & ibi, *regulari censura*. Et innuitur non obscure in decreto de apostatis nouissimè emanato à Congreg. Concilij de mandato Urbani VIII. quod habes in constit. 10. Urbani VIII. tom. 2. nostr. priu. §. 3. ibi, *secundum regularia instituta puniendi*; Vbi uerò regularia statuta non prouident, tunc recurrendum est ad sacros Canones. Ita Ghisil. loc. cit. nu. 13. Thom. à Iesu loc. cit. cap. 2. nu. 2. Passar. in schol. ex Genuen. num. 8. Et pro Ordine nostro habetur statutum in Capitulo Genuen. §. nu. 8. Et colligitur ex cap. fin. de statu Monach. cit. ubi postquam Papa dixit, quod Monachi puniri debent secundum Regulam B. Benedicti, subdit, & *Apostolica instituta*, innuens eos esse puniendos secundum statuta, cum ad sunt, si uerò non adsint, secundum Apostolica instituta. Deficientibus uerò statutis, & iure canonico, recurrendum est ad ius ciuile, ad leges municipales, ad consuetudines laudabiles, & legitimas. Ita Roder. in resol. rog. resol. 47.

Scaccia.

Clarus.
Ghisil.

Menochius

Casarub.

Th. à Iesu
Manus.

Passarel.

Rodericus.

Th. & Iesu Aldrete. num. 3. Thom. à Iesu loc. cit. cap. 2. nu. 3. & 4. Aldrete lib. 2. cap. 14. à num. 5. Et pro hoc faciunt cap. *Suscipitis*, & cap. *Si in adiutorium*, d. 10. & cap. 1. de nou. op. nunc.

Farinat. 6. Noto 6. quòd in delictis notorijis non requiritur solemnis sententia, quæ in supracitatis formis seruata est, sed sufficit aliqua, puta aliquod decretum, vt probat Farin. 1. par. praxis q. 21. num. 115. quæ sententia, seu decretum, etiam sufficit, quando reus captus est in flagrati; idem Farin. cit. num. 125. Et aduerte, quòd sententia ex quocunq; detectu nulla, vel iniusta, non est reuocanda, si notoriè constet, quòd eadem esset ferenda, veritate detecta; vt cum multis docet Scaccia de sent. gloss. 14. q. 13. num. 20. & 81.

Scaccia. 7. Noto 7. quòd bonus Iudex, antequam sententiam ferat, debet subtiliter, & diligenter legere, & relegere processum, & secundùm illum, deposito odio, vel amore iudicare, considerans illud Ambros. relatum in cap. *Iudicet*, 3. q. 7. *Bonus Index nil ex arbitrio suo facit, sed iuxta leges, & iura pronunciat, statuis iuris obsequeratur, &c.* Ita tamen ius seruare debet, vt cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicij, cum lenitate feruor adhabeatur, vt statuit Trid. sess. 13. de reform. cap. 1. Et Sanctissimus Patriarcha noster expressè mandauit Superioribus, vt in iudicando oleum cum manna, iustitiam cum misericordia miscerent.

CAP. IV.

De forma sententiæ condemnatorie, absque expressione causæ.

IN nomine Domini, Amen. Frater, &c. Visis per nos, diligenterque discussis omnibus, & singulis in causa, & causis coram nobis actitatis contra F. N. Ordinis nostri Sacerdotem professum grauissimorum criminum reum esse eundem comperimus, vt ex testium, & sua in specie constat depositione. Quamobrem de Collegarum nostrorum assensu hac nostra quam in scriptis ferimus, diffinitiuam sententiam, Christi nomine repetito, dicimus, sententiamus, declaramus, pronunciamus, ac desinimus, prædictum F. N. culpabilem esse, ac de iure punibilem, eumq; propterea ad carceres per tres menses damnamus. Sic dicimus, sententiamus, & desinimus, non solum hoc, sed & omni alio meliori modo, &c. vt supra hic cap. 3.

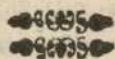

CAP. V.

De Forma assignandi aliquem in Studentem.

FRATER, &c. Religionis nostræ gubernatores à Deo constituti, operam, & quidem præcipuam, dare debemus, vt inter varias caliginosæ mundi procellas ac turbines, motum, cursumque suum secundissimè teneat sacra nauis. Id verò, cum non nisi per literarum studia, quæ ardens veluti lucerna, syrtis detegunt, assequi posse videamur, hinc est, vt si quos nouimus comparandæ scientiæ cupidos, atq; optimæ spei Religiosos, omne ipsis ea in re subsidium, & opem libentius impartiamur. Quamobrem cum ex ijs, dilecte fili, quas nobis nuper dedisti, litteris, haud obscure cognouerimus, te philosophicas iam prætergressum disciplinas, sublimiores etiam, ac theologicas addiscendi cupiditate maxima incendi, eamq; ob causam Collegium N. Prouinciæ N. aduerti facultatem à nobis peroptare. Nos virtutum tuarum igniculos attendentes, ingenij acumen, & præstantiam, naturæq; facilitatem, quibus omnium in te beneuolentiam committimus, & fide digno apud nos testimonio commendatis, progressui tuo & commodo propensius, validiusque intendere cupientes, haurum serie. ac vi te cum oneribus, ac honoribus in præfato nostro Collegio sacre Theologiæ ad quatuor annos Studentem, ac Auditorem, Deo, & Religioni sub humili Pastoris, Doctorisque obedientia famulaturum eligimus, ascribimus, & cooptamus. Seridite, paterneque commonescentes, vt præstantiorem literis virtutem præferas, & scientiæ oleo ignem foveas charitatis. Ita enim fiet, vt lumine lucernæ præsidio saxa, & cautes diuitans, industrius veluti remex, plenam celestibus diuitijs nauem in aternæ salutis portu felicissimè valeas collocare. Et Dominus te benedicat. In quorum fidem, etc.

Datum,
&c.

Leges obseruandæ à Regente,
Lectoribus, & studentibus
Collegij Ordinis Minimorum
Iesu Mariæ Genuæ.

§. 1. De Religione erga Deum, &
Sanctos in huius studij profe-
cutione.

1. **N**TE Studium, & lectionem
omnibus studentibus cum Lecto-
re genuflexis, sequens semper
oratio præmittatur. Iesu dul-
cissime, da mihi intellectum, & scrutabor
legem tuam, & custodiam illam in
toto corde meo. Illumina cor meum,
ut sciam, velim, & faciam, quod accep-
tum coram te sit omni tempore. Doce
me facere voluntatem tuam, quia Deus
meus es tu. Da mihi, Domine, sedium
tuarum afflictricem sapientiam, quæ in-
tellectum meum illuminet, cor meum
purificet, & affectum meum inflamet
ad cognoscendum, & amandum te Do-
minum Deum meum in omnibus, & su-
per omnia. g. Amen.

2. Collegij huius Tutelares sint D. Tho-
mas, & S. Catharina Virgo, & Martyr, quo-
rum festa solemniter, & campanarum harmo-
nico sono, ac tinnitu celebrentur. Cantabi-
tur missa solemniter, die quidem S. Thomæ ab
aliquo Theologiæ Lectore; die autem S. Catha-
rinæ à Lectore Philosophiæ; ministri verò eo-
rum respectiue Studentes, vel Lectores quò
ad fieri poterit. Studentes omnes Clerici com-
municabunt.

3. Quemadmodum Superioribus omnibus
cauendum, ne studiorum fernore, solidarum vir-
tutum, studiosæque vitæ amor tepescat, ita etiã
cauendum, ne voluntariis mortificationibus,
orationibus, ac meditationibus prolixis loci
multum studij tempore tribuatur. Quare etiã,
quantum decet, & honestas, ac Regulæ ob-
seruantia patietur, diuinorum officiorum pro-
lixitas fugienda.

§. 2. De Regente.

4. **R**EGENS in Capitulo Prouin-
ciali eligatur ad triennium,
isq; sit de studijs benemeritus,
& qui Lectoris scholastici of-
ficium diu obierit, virq; prudens, ac discretus.
Conclusionibus semper assistat, eique liberum sit

in qualibet conclusione, & argumentatione,
nedum in fine, sed & in medio, ac in qualibet
ipsius parte, prudenter tamen, loqui, & quæ-
cunque ei dicenda visa fuerint; ad studium &
presentem quæstionem pertinentia dicere, &
pronunciare. Quo quidem loquente omnes ta-
cere, ipsoque silentium indicente, cuncti pari-
ter tam Lectores, quam Studentes, silere te-
neantur.

5. Cum quemquam è nostris ab extraneis
contigerit ad arguendum inuitari. Regentis
erit quem voluerit, siue ex Lectoribus, siue ex
Studentibus ad id munus explendum desti-
nare.

6. Liberum sit impedito Regenti vices suas
Lectorum cuiilibet, seu alteri idoneo Fratri cõ-
mittere; idque non ad breue tantum tempus,
sed & diuturnum; modò tamen semper cau-
sa vigeat impedimenti.

7. In casibus occurrentibus, hic non expres-
sis, prudenti Regentis arbitrio, ac dispositioni
relinquitur, si quid erit faciendum; Et in hic
expressis, eiusdem prudentiæ remittitur, si
quid circa horarum dispositionem, & camp-
anula pulsationes immutandum fore aliqua
suaferit rationabilis causa.

§. 3. De Lectoribus.

8. **N**TE QUAM Lectores insti-
tuantur, à Regente, alijsq; Le-
ctoribus actu legentibus exami-
nentur, assistente P. Prouincia-
li. Quibus quidem omnino curandum, ut pij
dumtaxat, docti, diligentes, & assidui, nec non
studentium profectus cupidi, ac studiosi admit-
tantur. Cum his tamè, qui essent notoriè docti,
per P. Prouincialè, eiusq; Collegas, ac Regentè,
nemine discrepante, super dicto examine pote-
rit dispensari. Et ea in primis cõditio in nostris
Lectoribus requiratur, ut Philosophiæ scilicet,
ac Theologiæ cursus omnino compleuerint.

9. Lectores omnes suas in primis sic forment
lectiones, ut communem, ac laudabilem mini-
mè excedant legendi modum. Suos etiam di-
scipulos, et auditores sic erudiant, ut ad edifi-
catoriè legendum, prædicandum, confessionesq;
audiendas, iuxta Beati Patris præceptum, ido-
neos, & aptos efficiant. Verbo præterea, ac
exemplo eos ita instruere satagant, ut ab inu-
tilibus, vanis, & scurrilibus præcipuè inter
legendum miscendis abstinèat, & suos tandem
sic condiant sermones, ut, quæ de ore eorū pro-
cedunt, sapièntiam tantum redoleant, ac pietatè.

10. Philosophiæ Lectores tribus ad sum-
mum annis totum sic absoluant cursum Phi-
losophicum, ut primo nimirum anno Logicam
perfin-

perficiant. Secundo uero Physicorum libros octo, ac de Cælo, & Mundo. Tertio denique libros de Generatione, Anima, & Metaphysica.

11. Lectores Theologiæ duo saltem semper sint, quorum alter mane, alter uespere legat, eorumque Theologicum cursum quatuor ad summum annis absoluant, hoc pacto uidelicet. Primo anno matutinus legat de Deo trino, & uno. Vespertinus de Iustitia, & iure: Secundo anno matutinus de Angelis, de Beatitudine, de uoluntario, ac de actibus humanis. Vespertinus autem de Incarnatione. Tertio anno matutinus de uitijs, & peccatis, ac de gratia: Vespertinus de sacramentis in genere, ac de Eucharistia, Quarto anno matutinus de penitentia, & reliquis sacramentis: Vespertinus de fide, spe, & charitate. Studeantque præterea ipsi Theologiæ Lectores Angelici Doctoris mentem, ac methodum omnino seruare.

12. Lectores morales, seu casuum conscientie, bis saltem in hebdomada, die nimirum Iouis, & Dominicæ, post mentalem orationem in Choro discutiendos proponant casus, quibus Sacerdotes omnes ad Superioris nutum interrogati, aperto capite stantes, respondere teneantur, nisi aliud Superiori uisum fuerit expedire.

S. 4. De Studentibus.

13. NTEQVAM ad studia admittantur Studentes, examinentur per Regentem super grammaticam, si ad Logicam; vel super Philosophia, si ad Theologiam sint admittendi.

14. Cor purum in primis, & mundam conscientiam seruare studeant, nihilque aliud spectent in literis addiscendis, quam diuinam gloriam, animarumque salutem: Modestia religiosa in scholis, ac publicis, priuatisque disputationibus semper utantur, clamores præsertim, & cachinnos fugiendo. Præsentem Lectorem, nullus omnino absque eius nutu, & licentia loquatur: nullusque rideat, præsertim cachinnando; nemo sedeat immodeste, nec genu genu superimponat; nil quisquam effingat in scammis calamo, uel gladiolo, à Lectoribus puniendus, si secus faxit.

15. A Lectoribus in scholis uocati statim assurgant, apertoque respondeant capite, sicque ad finem usque permaneant. Super his tamen prudenter ualebit Lector cum Sacerdotibus dispensare. Extra scholas etiam Lectores omnes singuli Studentes humili affectu, ac reuerentiali gestu uenerentur, aperto capite eos alloquendo, & caput ad uerticem saltem capitis resiliens.

16. Ad prælectiones recognoscendas cuncti se parent, nec ullus singillatim pro tali lectione recognoscenda moneatur. Qui in hoc defecerit, prudētis Lectoris arbitrio puniatur.

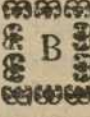
17. Absque Regentis licentia nullus lectiones omittat. Qui secus egerit, Regentis arbitrio puniatur.

18. Extra Conuentum quauis de causa non mittantur, etiam à Correctore, absque Regentis scientia, & ipsius accepta in egressu, ac regressu benedictione. Laudabile quoque, & consentaneum, ut nec Lectorum quisquam exeat insalutato Regente.

19. Si cuiquam Studenti cum aliquo, siue extraneo, siue domestico colloquendum esset, id cum Lectoris licentia fiat, si res breui sit expedienda; si uero notabilem exigit temporis moram, Regentis tunc obtinenda licentia.

20. Ab excubitore excitati continuò surgant, & præmissis, que secundum Deum Religiosos agere par est, lectionum studio se statim tradant.

S. 5. De Bidello.

21. IDELLVS generalis à Regente ex Studentibus ipsis seligendus, sollicitus sit ad pulsandam horis debitis pro temporum uarietate mutandis campanam studij; quæ quidem pulsatio unius Aue Maria spatium non excedat. Horæ autem debite erunt huiusmodi. Pro lectione matutina post primam semper immediatè pulsabitur campana, qua se Studentes omnes in cellas colligent ad lectionem reuidentam per horæ medietatem, qua elapsa, ad lectionem statim pulsabitur: Pro lectione autem uespertina immediatè post uesperas recollectionis signum dabitur pro lectione reuidentam semihoræ iridem spatio, quo elapso, ad lectionem pulsabitur immediatè.

22. Horæ autem pulsandi primam, & uesperas, pro quibus pulsandis dabit signum Bidellus, erunt infra scriptæ. A die 15. Octobris usque ad Sabbatum ante Septuagesimam inclusiue pulsetur ad primam hora 15. ad prandium hora 19. ad uesperas detur ultimum signum hora 20. cum dimidia; ad completorium hora 23. ad orationem mentalem hora 24. ad studium cubiculare hora 24. cum dimidia; ad cœnam hora 2. noctis; ad silentium, & dormitionem hora 3. ad matutinum hora 8. A Sabbato ante primam Dominicam Quadragesimæ, usque ad diem Mercurij hebdomada sanctæ exclusiue pulsetur ad primam hora 13. ad prandium hora 17. seu circiter. Ad recollectionem pro studio cubiculari

M m m iij hora 20.

hora 20. ad lectionem hora 21. ad completorium hora 23. ad orationem mentalem hora 24. ad studium cubiculare hora 24. cum dimidia; ad ientaculum, seu collationem hora 1. noctis; ad silentium, & dormitionem hora 1. cum dimidia ad matutinum hora 6. Post dominicam in *Albis* vsque ad primum diem Iunij, ad primam pulsetur hora 11. ad prandium hora 15. ad silentium, & dormitionem pomeridianam hora 16. cum dimidia; ad vespertas detur ultimum signum hora 18. cum dimidia ad lectionem hora 19. cum dimidia; ad completorium hora 22. ad cœnam hora 22. cum dimidia; ad silentium, & dormitionem statim post orationem mentalem, quæ semper fit hora 24. ad matutinum hora 5. vel circiter. A die 1. Iunij vsque ad finem ad primam pulsetur hora 10. cum dimidia; ad prandium hora 14. cum dimidia; ad vespertas detur ultimum signum hora 18. cum dimidia; ad completorium hora 22. ad cœnam hora 22. cum dimidia; ad silentium, & dormitionem statim post orationem mentalem; ad matutinum hora 5. vel circiter.

23. Ipsius est inuigilare, ne lectiones cuiusquam strepitu interturbentur, quod si quisquam Bidelli monitu non destiterit, Regentis arbitrio corrigatur. Si quis insuper extraneus lectionum tempore scholæ ianuam pulset, aut quemquam Studentium vocet, illius scholæ tantum Bidelli munus est respondere.

24. Ad eundem quoque spectabit aptare circulum pro publicis habendis conclusionibus, locaque extraneis assignare, atque conclusiones distribuere: quem profectio adiuuare teneantur Bidelli minores, à singulis respectiue Lectoribus aestinandi, seu alij quicumque ab ipso vocati. Ipsius tandem erit vacationis tempus indicere, ac publicare.

25. Cuiuslibet Scholæ Bidellus saltem semel in hebdomada scholam verrere non omitat.

S. 6. De Conferentijs.

26. ONFERENTIAE in aula Capituli à singulis Studentibus, suis respectiue Lectoribus assistentibus, alternis diebus celebrentur; à principio quidem studij vsque ad Resurrectionis Pascha post completorium immediate, à Paschate verò vsque ad finem studij, media hora ante completorium immediate, vsque habendis semihoræ tantummodo horologio arenario computandæ spatium insumatur; super qua re mordicus inuigilet generalis Bidellus; nec absque Regentis scientia omitti queant; hisque conferentijs Lectores omnes intersint

ac Studentes. Defendens autem cathedram ascendat eique Lector iuxta cathedram in sede peculiari assistat.

27. Sabbato verò communes omnium scholarum conferentiæ in prefato Capituli loco habeantur irremissibiliter; & tunc omnes defendentes in scamno particulari sedeant, omnesque Lectores in alio scamno, scamno Studentium proximo, à latere scilicet dextro, ita ut Lector quilibet Scholari suo assistere commode possit. Arguentes verò in alio scamno ex opposito defendentium. Cuius conclusioni ab unoquoque studentium defendenda dimidiæ horæ tempus destinabitur, quo elapso, statim ad aliam conclusionem deueniatur, nec possit quis illud excedere in aliorum præiudicium, nisi aliter Regenti visum fuerit. Nemo, siue defendendo, siue argumentando, discinctam eblamydem sine fibula gestet; poterit tamen super, non subcus brachia, quantum modestia religiosa patietur, fimbrias retorquere.

28. Dum conferentiæ fiunt, cuncti sedent, taceant, attendant; neminique liceat difficultates proponere, nisi ubi arguens terminauerit, Lectorique placuerit monere, an quis difficultates habeat proponendas; & hoc dumtaxat in conferentijs quotidianis; nam in communibus hebdomadæ id fieri posse prohibetur; nisi, peractis omnino conferentijs, tempus super sit.

29. Cum in his conferentijs arguentes debeant esse scholares, isti si in arguendo suo muneri satisfaciant, id permittant omnino Lectores, & solum argumentum reassumant, cum eos deficere viderint, nec vnus semper Lector reassumat, sed alternis vicibus id Lectores præsent, & in fine argumenti, seu aduentante fine conferentiarum Lector assistens doctrinam asserendo, & c. argumento respondeat magistraliter.

30. Præter supradictas priuatas conferentias, singulis etiam mensibus publicæ conferentiæ habende, ad quas aliqui extranei inuitari ualebunt, fiantque in loco Capituli, & festis diebus, uesperis persolutis.

31. Arguentes, siue scholares sint, siue Lectores, in his conferentijs proterui non sint, vel obstinati, sed Religiosa modestia præditi, id vnus contendant, ut veritas elucescat, & studentes proficiant; suauiter semper, ac demisse loquantur, & quantum feruor patitur disputationis, clamores vitent, fugiantque in primis scommata inurbanos sales, & pungentia dictoria, multoque magis contumelias, nec propriam affectent vincendi gloriolam, sed sustentantem semper, ac assistentem honorent, animent, & adiuent quantum sat est. Quod

etiam

etiam, & magis seruandum, quando ad disputandum cum extraneis eos conuenerit inuitari.

32. In conclusionibus, & conferentijs Lectori in tantum praesidenti, & non alijs, etiam alias proprijs Lectoribus, subdantur defendentes quod ad responsiones, & exceptionesque argumentorum, terminorumque explanationem. Argumenti quidem terminos exponere arguentis, terminos autem conclusionis munus erit Lectoris assistentis. Circa terminorum exosam grammaticalemque acceptionem non disceptetur, sed quomodo accipiendi sint, in aliud tempus extra conferentiae, & conclusionis horam differatur, ne disputationis cargo relinquantur.

S. 7. De tempore legendi, & Vacandi.

33. EGERE incipiant Lectores a die 15. Octobris, & pergant usque ad 20. Decembris inclusiuè, & ab hac die usque ad 7.

Januarij fiant vacationes. A 7. uero Ianuarij usque ad Sabbatum ante Dominicam Sexagesimae inclusiuè pariter legant, vacentque; deinde usque ad feriam 4. Cinerum usque ad uesperas exclusiuè; a uesperis autem huiusmodi usque ad feriam 4. maioris hebdomadae exclusiuè lectiones habeant, & vacent usque ad feriam 2. Dominica in Albis exclusiuè. Legant demum usque ad finem Iunij, & vacent usque ad diem 15. Octobris exclusiuè, quae subsequens anni dabit initium.

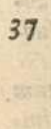
34. Lectiones quotidianae non durent nisi per spatium unius horae cum dimidia, ita ut media hora in repetitione praecedentis lectionis, hora uero in descriptione, & declaratione insumatur.

35. Vacationum tempore legendas Lectores praeparant lectiones, lectasque reuideant defendendas. Studentes uero eo tempore in receptas lectiones diligenter incumbant compendia formant ad defendendum se parent. Theologiae praeterea studentes vacationibus astitus concionem, quae eis sorte obtigerit, in ecclesiae pulpito, ianuis clausis, statutis à Rege diebus coram toto conuentu habendam, sedulo componere studeant, studio insuper casuum conscientiae quotidie per horam saltem operam dent. Studentibus uero Philosophiae semper aliquid ex Metheoris legatur per aliquem Lectorem ad Regentis libitum. Semihoram itidem singulis diebus insumant in summulis reuidentis.

36. Singulis diebus Iouis cuiuslibet heb-

domada à studio feriandum, & Studentes per uicinos colles, ac montes ad deambulandis cum suo informatore concedant, & per penurarium de opportunis cibarijs ad animi, corporisque refocillationem prouideatur. Ponerit tamen Regens diem Iouis in alium mutare, si legitima ratio postulauerit. His uero recreationum, quemadmodum etiam singulis studiorum diebus Regens curet; ut scholastici studio non uacent recreationis hora, & semper, quantum Religionis sat est, temporis aliquid somno tribuant. Si uero intra hebdomadam festum aliquod contingat, tum die Iouis non uacetur, nisi in lectione uespertina; & tunc Lector Theologiae uespertinus die Sabbati mane legat. Cum uero die Sabbati in uesperis fieri semper debeant conferentia praedicti Theologiae Lectores mane Sabbati per uices legant.

S. 8. De Priuilegijs Lectorum, & Studentium.

37. B officio chori quotidie immunes sint Lectores, diebus feriarum exceptis, quibus interesse teneantur uesperis, & completorio diebus etiam dominicis, alijsque festiuis, quibus tenebuntur interesse missae cantatae, & uesperis; ac festis Domini Sabati, alijsque solemnioribus, quibus matutino etiam interesse, & semel saltem in mense capitulo cuius parum tenebuntur.

38. Lectoribus assignetur à Superioribus Frater Oblatus qui circa frequens eorum ministerium, cellam scilicet uerrendo, lectum parando, aquam afferendo, &c. sollicitè satagat.

39. Detur Lectoribus ex qualibet comestione duplex pietantia diuerso modo parata, & supportentur charitatiuè, si quando peculiare pulmentum, seu iusculum ad tuendam, recuperandamue sanitatem sibi parari mandauerint. In cella tamen cum Studentibus, uel etiam absque eis nullo pacto comedere audeant, infirmitatis tempore dumtaxat excepto, & tunc ad seruitium tantum deputato ministrante. Nec cogantur Lectores in uespertina comestione communitatem, ac refectorium frequentare, sed eis permittatur, ut in aliquo communi loco omnes simul ad cenam conueniant, ministrantibus sibi ad singulorum seruitium deputatis.

40. Assignentur Lectoribus annua scuta duodecim pro expensis studiorum ergo faciendis. Quae quidem scuta ab omnibus Pr-

uincij Cōuentibus solueda erunt; ea uerò alicui Oblato tradantur, ad Lectorum libitum in Religiosos, ac honestos tantū vsus expendēda. Hac demum scuta Lectoribus, qui in Quadragesima prædicant, nequaquā concedantur.

41. Lectoribus moralibus ex qualibet comestione duplex p̄stantia decur, & ab officio chori ijs tantum diebus, quibus legere contigerit, sint exempti. Pro ipsis autem scuta sex annis singulis expendantur.

42. In Conuentus negotijs à Correctore nullatenus implicentur Studentes, & à Communitatis muneribus, lectionum præsertim tempore, sint omnino exempti. Illis etiam de necessarijs omnibus, tam quo ad victum, & vestitum, quod cum alijs est eis commune; quam quò ad Studium, mensa scilicet, lucerna, oleo, sedili, calamis, papyro, & atramento, libris etiam, si in bibliotheca non adsint, per Correctorem prouideatur, benigneq; in Regule ieiunijs supportentur, plusque egenti plura tribuantur, & singulis semel in hebdomada exemptio à matutinis concedatur.

43. Lectores, ac studentes in omnibus causis ad studium pertinentibus Regenti soli subdantur, priuatiuè quò ad Correctores.

44. Lectores, & Studentes ab hospitum in proprijs cellis susceptione, ac seruiicio immunes sint, nec à quoquam ad huiusmodi ministeria, præterquam à Prouinciali, & Regente cogi ualeant, ac vrgeri.

S. 9. De pœnis, & præmijs Studentium.

45. **P**ENITENTIAE à Lectoribus Studentibus imponenda erunt infra scriptæ. Pro leuioribus defectibus osculatio terre, genuflexio per aliquod temporis spatium, recitatio alicuius psalmi, culpæ confessio coram condiscipulis. Pro grauioribus autem defectibus, comestio panis, & aquæ in refectorio, sedendo in terra, vel in mensa, vt Lectori placuerit, culpæ accusatio in capitulo, vel in refectorio, ad Lectoris beneplacitum. Nec valeant Correctores, inconsulto Lectore, aut Regente, prædictas pœnitentias relaxare, adque illas cōplendas omnino teneantur studentes; qui in hoc inobedientes fuerint, grauiori pœna etiam vsque ad carceres inclusiuè puniantur. Sicut uerò potest Lector negligentibus pœnas imponere, ita sanè conueniens, vt diligentibus præmia largiatur; Præmia autem erunt; laus apud superiorem, & libri aliqui religiosi per Correctorem emendi.

46. Si qui Studentes, vel immodesti in scholis, vel negligentes in Studijs fuerint, post debitas correctiones illis per Regentem factas, à scholis, & studio per Regentem expelli poterunt; eis tamen licitum sit hoc casu dumtaxat ad Prouincialem recurrere, qui, partibus auditis, ac seruata, quantum iuris ratio patietur, Regentis auctoritate, secundum Deum; & iustitiam iudicabit.

S. 10. De Excubitore.

47. **E**XCUBITIVM excubitor diligens sit in deferendo lumine, & excitandis à somno Studentibus, horis hic designatis, nec à cella, nisi studente quouis bene expergefatto, discedat. Horæ autem erunt infra scriptæ. A die 15. Octobris vsque ad Sabbatum ante Septuagesimam inclusiuè, excitentur hora 12. A Sabbato ante Dominicam primam Quadragesimæ vsque ad diem Mercurij hebdomadæ Sanctæ excitentur hora 10. Post Dominicam in Albis vsque ad primum diem Iunij excitentur hora 8. (A dormitione pomeridiana hoc tempore excitentur hora 17. cum dimidia) A die uerò prima Iunij, & infra excitentur hora 7. uel circiter.

S. 11. De Magistro Studentium.

48. **M**AGISTERTV DENTIVM Magister creetur à Prouinciali cum suis Collegis, sitque is, qui philosophicū, & theologicum cum sum perfectè compleuerit, ac defenderit, cui etiam proximè futurus Philosophiæ cursus sit commendatus, Magisterij tempore efformandus.

49. Legat interim quempiam Philosophiæ moralis tractatum semel in hebdomada, & mane. Aegrotante, uel absente Lectore, illius suppleat vicem legendo. Studentium scripta perlegat, corrigat, si quid in ijs eorum uicio cernat irrepsisse.

50. Post Lectores immediatè sedeat, & in philosophicis disputationibus argumēti facultatem habeat à tertio argumentante reasumendi.

51. Ordinarium eius officium erit, curare, ut in omnibus scholis disciplina seruetur; quòd si quid, uel in studentium, uel Lectorum fauorem faciendum, ipsius est procurare.

52. Vacabit à matutinis ter in hebdomada, ut possit se præpare, & lectionis die immunis erit à prima, tuncque duplici donabitur portione.

S. 12. De ordine sedendi in conferentijs, & publicis disputationibus.

53. **R**IMO loco sedeat Lector conclusionibus assistens. secundo Pater Regens. Tertio Scholastica Theologiae Lector matutinus. Quarto Lector eiusdem Vespertinus. Quinto Lector Sacra Scriptura. Sexto Lector Moralis. Septimo Lector Metaphysica. Octavo Lector physica. Nono Lector Logica. Decimo Lector philosophia moralis, seu Magister Studentium. Poterunt tamen diuidi hinc inde ad latus Cathedrae, & tunc ex vna parte sedeat lector assistens, & P. Regens, ac alij Lectores Theologiae Scholasticae, ex alia primo loco sedebit Lector Sacra Scriptura. Secundo Lector moralis, & Lectores philosophia diuidantur hinc inde secundum ordinem dictum. In alijs vero locis sedeat vnusquisque secundum antiquitatem Religionis.

54. Nota, quod istae leges determinatae sunt in Capitulo Provinciali Genoua celebrato anno 1635. vbi discussa, & triturae sunt iuxta cap. 3. d. 4. Et vocatae sunt leges, ad eorum maiorem firmitatem ostendendam, & ad maiorem obleruantiam iufinuandam. Posita autem sine prologis. Nam in legibus condendis vitiosum est legislatorē vti prologis, vt Seneca epist. 94. Legem enim, ait, breuem esse oportet, quod facilius ab imperitijs teneatur, vel vti emissa diuinitus vox sit. Iubeat, non disputet, nihil videtur mihi frigidius, nihil ineptius, quam lex cum prologo. Mone, dic quid me velis fecisse, non disco, sed pareo. Quod tamen solum intellige de prologo, qui tanquam argumentum praemittitur, vt praeccepti honestatem, vel necessitatem conuincat. Cum ergo hic leges studentibus praescribamus, rationem dictarum legum non praemisimus. Potest tamen legibus praeponi prologus, seu synopsis, vel summarium, dicenda breuiter complectens; quae profusa postea enodanda sunt, quod lumen mentis vocat D. Tho. in 3. d. 23. q. 2. art. 1. ad 4. Statutum autem capituli provincialis est tenoris sequentis. Die vero 28. eiusdem mensis in Capituli locum conuenientibus Patribus oblatae sunt leges, & priuilegia pro lectoribus, & studentibus huius collegij Genouensis. Quas lectas, & auiditas libenter acceptarunt, laudarunt, approbarunt, & confirmarunt, easque exacte, & inuolabiliter obseruandas statuerunt.

Seneca,

D. Thom.

LITERA T.

CAP. I.

De Forma, qua Prelatus potest dare licentiam suo subdito, vt possit testificari in causis secularium.

PATER & c. tibi & c. Salutem ab eo, qui veritas est. Cum plurimum Republicae intersit veritate emergere, atque in lucem prodire tibi proinde supradicto ad Sanctae Obedientiae meritum praecipimus, & mandamus, vt in causa vertente inter N. & N. coram D. Praetore ciuilitur agitata pro pura dumtaxat, ac simplici veritate, quae aliter, quam per te, vt audio, sciri non potest, coram praefato D. Praetore ciuilitur examinandum te sis. In quo quidem examine illud in primis tibi cura esse volumus, ac iubemus, vt si criminalis quispiam, vel infamatorius occurrat articulus, nullo te pacto in eodem implices, & committas, etiam si aliter, quam per te, veritas haberi non possit; licentiam nostram, ac facultatem, quod ad hoc tibi minime suffragari declarantes. Religiosi namque, & Sacerdotis est sic alteri subuenire, vt nullus grauetur; & cunctis obstrictus nulli nocere debet, omnibusque prodesse. Ea igitur prudentia vtendum monemus, vt vni videlicet sic faueas, quod salua semper veritate, neminem laedas, nec tuo quisquam verbo se vitium arbitretur. In quorum fidem, & c.

1. Noto 1. quod ista materia licentiandi Monachos ad se examinandum in iudicio seculari, vel Ecclesiastico, est multum scabrosa, cum vix possit id contingere absque odijs, vel inimicitijs, & ideo vitanda, quantum fieri potest. Vnde Spathar. de modo corrig. Regul. tract. 7. cap. 5. num. 3. putat, quod haec licentia tuta conscientia vix dari possit. Et concedenda non est, nisi vbi aliquis magnus Princeps, vel insignis Republica id expeteret, ne iniuria magnum detrimentum pateretur ex defectu testium, & veritas aliter haberi non posset, nisi per testimonia Regularium. Ita Spathar. sed Nota, & alij apud Farinacium in prax. crimin. par. 2. q. 61. num. 72. hanc limitationem intelligunt, non cum actu tantum alij testes non interfuerunt, ac cum ex natura negocij de cuius probatione agitur, nec alij testes interfuerunt, nec interesse potuerunt: sequitur Farinacius ibidem, & meritum, quia magis rationi congruum. Puto tamen, quod in causis ciuilibus leuioribus, si in nullius detrimentum cedat testimonium, possint Superiores hanc facultatem concedere in gratiam alicuius Praelati de Religione benefici, seu insignis benefactoris secularis.

Spathar.

2. Noto 2. quòd in causa criminali, in qua agitur de pœna sanguinis, non potest Superior regularis hanc licentiam suo subdito concedere, neque illum ad testificandum compellere, propter periculum irregularitatis. Et hoc, etiam si veritas aliter haberi non possit, vt cum multis probat Farin, par. 2. praxis, q. 78. à n. 199. & q. 60. nu. 91. Megalius in promptuario theologico, verb. Clericus, num. 26. vers. Et qua dicta sunt, Tho. à Iesu de visit. Regul. tract. 3. cap. 11. num. 10. Spathar, loc. cit. num. 4. Quòd si Prælatus compellat, vel licentiam concedat, non est obtemperandum, vt docent Diaz in praxi, cap. 101. num. 28. & Addit. Guidonis Papæ ad q. 65. Rodrig. tom. 2. q. regul. q. 11. art. 4. fine. Colligitur ex c. Testimonium, 11. q. 1. Vide quæ dico tom. 1. priuil. in constit. 2. Iulij II. à n. 147. & tom. 3. cap. 3. num. 34.

3. Noto 3. quòd concedere hanc facultatem Monachis se examinandi in causis ciuilibus grauibus, seu etiam criminalibus ad liberandum reum à morte, iniuste illi aliàs infligenda coram Iudice seculari, vel Ecclesiastico, pertinet ad Superiores Prælatos, Generalem scilicet, & Prouincialem, & penes ipsos residet potestas dictos compellendi. Ita Rodriguez tom. 2. qq. reg. q. 11. art. 4. Spathar, loc. cit. num. 2. innuit Diaz in praxi, cap. 101. num. 23. Barbof, cap. 1. de iuram. calum. num. 6. Ex quo cap. §. fin. id etiam colligitur. Nam proprie soli Generales, ac Prouinciales habent auctoritatem quasi Episcopalem. Et ita in Ordine nostro habet inueterata consuetudo. Vbi tamen talis consuetudo, aut alia constitutio contraria non adest, nõ est hæc facultas Superioribus localibus deneganda, cum nullibi reperitur veritum, & ipsi possint dici habere largo modo auctoritatem quasi Episcopalem, vt dixi tom. 2. Relig. q. 1. cap. 4. nu. 76. Et aduerte, quòd quando dicitur, quòd Monachus potest cogi ad testificandum coram Iudice seculari, intelligitur, quòd potest cogi à suo Prælato, non à Iudice seculari, seu Ecclesiastico. Nam Prælatus facit præceptum suo subdito, vt deponat coram Iudice seculari, non autem dat seculari licentiam ad cogendum Monachum ad testificandum coram ipso, vt notat Farin. par. 2. praxis, q. 61. num. 97.

4. Noto 4. quòd Religiosus, qui se examinaret in iudicio seculari, vel Ecclesiastico absque licentia sui Prælati, peccaret mortaliter, & esset dignus grauissima pœna. Ita Spath. & Diaz loc. cit. Abbas in cap. 1. de iuram. calum. num. 17. Thomas à Iesu de visit. Regul. tract. 3. cap. 11. num. 11. Et probatur 1. ex dicto cap. 1. de iuram. calum. §. fin. vbi præcipitur Clericis, quòd, inconsulto suo Prælato, minime iurare debeant; at transgressio in re graui canonis præcipientis mortale est. 2. Quia Monachus in Iudicem non suum consentire non potest; cap. Si diligenti, cap. Significasti, de foro compet. Et est ratio gloss. fin. in dicto cap. 1. quam probat Pan. Nã sic Prælato proprio irrogatur iniuria.

5. Noto 5. quòd Iudex laicus non potest examinare Regularem inuitum, neq; in ciuilibus, neque in criminalibus, pro sola veritate inuestiganda, etiam si veritas aliter haberi non possit. Quòd si cogat, incurrit in excommunicationem 15. bullæ Cœnæ contra trahentes personas Ecclesiasticas ad suum tribunal, vt constat

ex ipso bullæ contextu, & dicunt omnes illius expositores. Multo minus potest Regularem examinare tanquam principalem; nam tunc etiam incurrit in excommunicationem 19. dictæ bullæ contra processantes personas Ecclesiasticas, vt docent Nauar. lib. 5. consil. de sent. excom. consil. 32. Bonacina de cens. in particulari, disp. 1. q. 20. puncto 2. num. 10.

6. Et aduerte, quòd si Iudex laicus examinet precise Regularem in causa criminali pro sola veritate scienda, non incurrit dictam excommunicationem 19. dictæ bullæ contra processantes. Nam examinare precise personam Ecclesiasticam quò ad alios, non est actus prohibitus illa excommunicatione 19. contra processantes, ideo non est ad illam extendendus. Ita Bonac. loc. cit. Alterius tom. 1. de cens. lib. 5. de excom. bullæ Cœnæ, disp. 20. cap. 1. col. 9. vers. Quæret quis. Incurrit tamen excommunicationem 15. dictæ bullæ contra trahentes ad suum tribunal, si dictum Regularem cogat ad testificandum in suo tribunali. Dixi, si cogat; nã si nõ cogat, sed ipso Regularis spõte omnino se offerat, tunc nullam censuram incurrit, vt cum multis probat Bonac. loc. cit. q. 16. par. 4. nu. 4. Puto tamen, quòd peccatum non effugiat, si sciens dictum Regularem non habere licentiam à suo Prælato se examinandi, nihilominus eum examinet; quia cooperatur peccato illius, & facit contra cap. Testimonium, 11. q. 1. Neque peccat, aut vllam censuram incurrit Iudex laicus quando examinat Clericum, aut Regularem in casibus sibi à iure permissis. De quibus agunt Vgol. de censur. Pontif. refer. cap. 15. §. 1. à num. 6. Cenedus ad decretum, collect. 37. à nu. 2. Grassus. par. 1. decis. lib. 4. cap. 18. nu. 128. & à nu. 150. Couarr. pract. quæst. cap. 23. à nu. 2. Bonac. de cens. in partic. disp. 1. q. 16. par. 6. Io: Suarez in enchir. lib. 6. tit. Excommunic. bullæ Cœnæ, num. 15. ver. Trahi potest.

CAP. II.

De Forma examinandi testes circa delictum notorium.

DIE, & loco supradictis R. Adm. P. Prouincialis attendens, & consideras delicta eiusmodi, absque Dei offensa, Religiosisque pernicie dissimulari non posse, ac de iniuria cupiens ex pastoralis officij debito provide, coram se vocari iussit F. N. testem ex officio assumptum, ætatis annorum 25. decem verò Religionis, ac de veritate fatenda præstito iuramento Religiosorum more tacto pectore, seu tactis Sacrosanctis Dei Euangelij, iurauit. Et primò quidem interrogatus est, an delictum huiusmodi in tali Conuentu sciat fuisse perpetratum. Si affirmet, interrogetur secundò, quonam pacto id sciat. Vbi esset eo tempore, vel hora, cum crimen fuit commissum &c. vt supra lit. P. cap. 17. in principio.

CAP.

Farinat.
Megalius.
Th. à Iesu.
Spathari.
Diaz.
Rodriguez

Barbofa.

Farinat.

Spathar.
Diaz.
Abbas.
Th. à Iesu

Nauarri.
Bonacina.

Alterius.

Vgolinus.
Cenedus.
Grassus.
Couarr.
Bonacina.
Io: Suarez.

CAP. III.

De Forma examinandi testes produ-
ctos à denunciatore in crimine
non notorio.

DIE 18. Julij eiusdem anni locoque supradicto. Volens P. Provincialis, ut debitum sui officij postulat, de iusticia providere, iuridicas super dicto delicto informationes capiendas statuit, atque ad testium propterea examinationem censuit deveniendum. Quamobrem præfata die accersitus est P. F. N. testis super eo à denunciante productus, ætatis annorum 25. Religionis verò decem; ac de veritate dicenda præfatis iuramento, iuravit, &c. Et primò quidem interrogatus est, à quonam tempore in illo degat Conventu, an N. furti accusatum V. G. sciat, & à quo tempore, cuiusnam famæ tam apud alios, quam apud se existat, sciat ne ab ipso delictum eiusmodi perpetratum, & quomodo id sciat, &c. ut supra lib. P. à cap. 12.

1. Noto 1. quòd circa formam examinandi testes, dixi multa supra in singulis formis formandi processus. Et puto non posse dari certam regulam; nam interrogatoria sunt variada iuxta criminum varietates, & circumstantias, ac etiam iuxta resposiones ipsorum testium. Quare videtur potius remittendum prudentiæ, & scientiæ Iudicis. Pro simplicioribus tamen dixi aliqua supra loc. cit. quibus hæc paucula addidi, ut ex ijs possint in casibus occurrentibus interrogatoria formare. Nam licet surdatis loqui non dedignemur, surdis tamen omnino loquimur.

2. Noto 2. quòd in testium examine debet notari nomen, & cognomen testis, atque status ipsius, & gradus, ætas sæculi, & Religionis, ipsorumque dicta eodem sermone, quo ab ipsis prolata fuerint, eodemque pariter modo, videlicet, clara clarè, dubia dubiè notanda sunt, nihil addendo, vel minuendo; ac demum testi committere, ut, lecto prius ipsius examine, subscribat, & scribere nesciens, manu propria signum Crucis apponat. Ita servatur de consuetudine in omnib⁹ Religionibus, ut dicitur Ghisfil. de iud. Regul. cap. 17. nu. 102. Spathar. de modo corrig. Reg. tract. 7. cap. 6. num. 5. Carthar. in praxi exam. reor. lib. 3. cap. 3. num. 6. Foller. in pract. crim. rubric. Capiat informationem, p. 42. & 47. Triuisan. de modo proced. Inter Reg. cap. 10. num. 5.

3. Noto 3. quòd ad hoc, ut testes in iudicio legitime probent, necesse est illos vocare, seu citare. Nam, si testis voluntariè se offerat non vocatus, suspectus redditur, nec probat; l. Tresbyter, Cod. de Epise. & Cler. Nihil autem refert, an vocetur ex munere Iudicis, an verò, quia fuerit à parte productus, modò in processu notetur, quæ via sit ad iudicium inductus ad

iudicis instructionem. Ita Ghisfil. loc. cit. nu. 92. Spathar. cit. à num. 2. Triuis. num. 10. Farin. par. 2. praxis, q. 80. num. 1.

4. Noto 4. quòd testis, quicumque ille sit, examinatus sine iuramento de dicenda veritate, non probat, ut diffusè probat Farin. cit. q. 74. num. 1. de testibus, & q. 69. vbi nu. 72. ait, quòd de dicto iuramento debet constare in processu. Quod quidem iuramentum, cum sit de iure diuino, non potest Princeps auferre, & rescribere, ut credatur testi non iurato; Farin. loc. cit. q. 74. nu. 59. Et hoc iuramentum est exigendum à teste priùs, quàm examini se subijciat; nam si exigatur post examen, non valet; Farin. nu. 31. Et debet sumi ad Sacra Dei Evangelia, sacrifq; scripturis corporaliter tactis, alioquin nõ probat. Farin. num. 20. cap. Hortamur, 3. q. 9. cap. Ego, de iur. iur. Sed in Italia sufficit ex antiqua consuetudine ipsius Notarij scripta tangere manum, Farin. dicta q. 74. num. 22. Aldrete de discipl. lib. 1. cap. 9. num. 9. Episcopi verò, & Sacerdotes, quando recipiuntur in testes, non est necesse, quòd iurent tactis scripturis sacris, sed sufficit, quòd, propositis, & inspectis Sacrosanctis Euangelijs, iurent tacto pectore, ut probat idem Farin. loc. cit. num. 82. vbi ait, id ita fuisse consuetudine firmatum, Aldrete loc. cit. num. 10. Si verò in aliqua Religione adfit consuetudo, ut omnes tam Sacerdotes, quàm non, iurent tactis sacris, ea seruari potest.

5. Noto 5. quòd testes interrogandi sunt de denunciati cognitione, de tempore, de delicto, de præsentia, idest, an fuerint præsentés facti, de quo interrogantur. Item de visu, auditu, loco, & tempore, de nocte, vel de die; de mense, die, & anno, ac etiam de hora diei. Item qui, & quot interfuerint, de scientia, credulitate, & similibus. Ita Iacobus Butrigari⁹ de testibus, tit. De interrog. testium, tom. 4. tract. Spathar. de modo corrig. Regul. tract. 7. cap. 6. nu. 11. Ghisfil. de iud. regul. cap. 17. nu. 92. Foller. in pract. crim. rubric. Capiat informationem, num. 42. Ambrosinus de modo formandi processum, lib. 1. cap. 2. à num. 12. Thom. à Iesu de visit. Reg. tract. 3. cap. 7. à num. 1. Aldrete de discipl. lib. 1. cap. 9. num. 12.

6. Noto 6. quòd testis omni exceptione maior est ille, qui est integerrimæ fidei, & nulla legitima exceptione repelli potest, & de facto ipso ex certa scientia deponit. Ita Farin. par. 2. praxis, q. 62. nu. 1. Ghisfil. de iud. regul. cap. 17. nu. 85. Aldrete de discipl. tuend. lib. 2. cap. 3. nu. 6. In causis criminalibus ad probandum requiruntur isti testes; Farin. loc. cit. à nu. 20. Et vnus testis huiusmodi facit semiplenam probationem; leg. Admopendi, ff. de iur. iur. Es vnus talis facit indicium ad torturam; Clarus lib. 5. §. fin. q. 22. num. 2. Testes verò inhabiles sunt, qui iure à testimonio ferendo excluduntur, ut sunt infames, inimici, &c. de quibus Ghisfil. loc. cit. à nu. 4. Thom. à Iesu de visit. Reg. tract. 3. cap. 7. num. 4. Aldrete loc. cit. à num. 10. Testes isti non probant, nisi hoc Immanitas postulet criminis, de quo agitur, vel nisi simus in casibus, in quibus veritas aliter haberi non possit; & sic in criminibus occultis, & difficilis probationis, & in quibus certum est, aut verisimile alios testes non adfuisse, recipiuntur. Et tunc intellige etiam, ut probent,

non

Ghisfil.
Spathar.
Triuisan.
Farinac.

Farinac.

Aldrete

Butrigari⁹

Spathari⁹.
Ghisfil.
Follerius.
Ambrosin.
Th. à Iesu
Aldrete.

Ghisfil.
Aldrete

Clarus

Th. à Iesu
Aldrete.

Ghisfil.⁹
Spathari⁹.
Carthar.
Follerius.
Triuisan.

- non ad effectum puniendi pœna ordinaria, sed ad extraordinariam tantum pœnam infligendam, vel ad faciendum iudicium ad torturam, Ita Clar. loc. cit. q. 24. num. 19. Ambros. lib. 1. de modo form. process. cap. 2. à num. 27. Testes singulares sunt illi, qui deponunt super diuersis factis, ita vt quilibet singularis sit in suo dicto, vt V. G. si vnus deponat Petrum furtum commississe, alius Ioannem percussisse, aut vnus dicat, tale delictum fuisse perpetratum domi, alter in via publica; vel vnus dicat, delictum fuisse commissum mane ante prandium, alter verò vespere post prandium; vel vnus mense Martij, alter mense Aprilis. Ita Tho. à Iesu de visit. Reg. tract. 3. cap. 7. à num. 5. Ghisl. de Iud. reg. cap. 17. à num. 47. Spathar. de mod. corrig. Reg. tract. 7. cap. 13. per totum; & plenissime de testium singularitate Farin. 2. par. praxis, q. 64. per totam. Riccius 2. par. praxis resol. 213. Isti testes singulares super diuersis delictis specie, vel in actus ipsius substantia, vel in alijs circumstantijs necessarijs existentes nihil probant, vt diffusè Farin. cit. à nu. 33. Ait tamen D. Thom. 2. 2. q. 70. art. 2. ad 2. Quòd si isti testes de eadem delicti iterabilis specie deponant, vt de adulterio, blasphemia, furto, &c. licet de loco, aut etiam de tempore non concordent, quamuis non probent, plusquam tamen semiplenam probationem inducunt. An autem aliquando probent, vide Tiraquell. variar. de pœnis temper. causa 51. num. 106. fol. 343. Et num. 92. ait, quòd plus creditur testibus in dignitate constitutis, quam plebeis. Et an ex solis præsumptionibus quis condemnari possit in criminalibus, vide Menoch. de præsumpt. lib. 1. q. 97. Tiraq. loc. cit. causa 27. num. 2.
7. Aduerte autem hic ad doctrinam Caiet. loc. cit. D. Thomæ, qua docet, quòd inter Religiosos ad condemnandum aliquem de furto, sufficit, quòd multi testes singulares singula furta testificentur; quòd licet hoc non sit secundum iuris rigorem, tamen, quia in Religione proceditur non tam ad puniendum, quam ad salutem animæ, & regularis obseruantia fauorem, tolerabile videtur, vt talis probabilitas sufficiat ad certitudinem inter eos, qui mortui sunt mundo. Addit tamen, quòd reus non tenetur acceptare sententiam, & propterea procedendum erit per tormenta religioſa, vt exquiratur ab illo veritas. Quam doctrinam sequuntur Aldrete de disciplina tuend. lib. 2. cap. 3. num. 28.
- Val. tom. 3. disp. 5. q. 14. par. 2. ad finem. Eam, inquam, ita sequuntur, vt videantur velle defendere, in Religionibus omnia delicta per testes singulares probari posse. Quòd tamen falsissimum est, cum de iure sit, vt nemo condemnatur, nisi de delicto conuictus; c. Nos in quemquam, 2. q. 1. Testes autem singulares non conuincunt, vt dixi ex Farin. & multis probat Aragon. 2. 2. q. 70. art. 2. col. 3. vers. *Istud autem*, & vers. *Illud quoque*. Et ratio est. Quia ad integram probationem requiritur, vt saltem duo testes sint concordēs; cap. *Licet vniuersis*, de testibus, & cap. *Licet causam*, de prob. Non video autem, cur facilius possint condemnari Religiosi, quam seculares, quasi illorum fama non esset tanti æstimanda, quanti secularium, quasi vilissimæ personæ essent Religiosi, & nihil facienda mancipia. Nec video, cur status per-
- fector, in quo reperiuntur, eos facere debeat deterioris conditionis in his, quæ eorum famam concernunt. Immo ex hoc colligo, quòd difficilius deberent posse puniri, quam seculares. Tum quia illis ratione status negantibus, tanquam seruis Dei, plus credendum videtur, quam alijs affirmantibus. Tum quia ex alicuius eorum, condemnatione derogatur opinioni multorum. Tum quia si ad condemnandum Episcopos, & Cardinales requiruntur multo plures testes, quam duo, ratione eminentioris gradus, & perfectionis, vt constat ex cap. *Præsul*, 2. q. 4. cur ad condemnandum Religiosum debent sufficere testes singulares, qui singuli non sunt, nisi vnus testis: Lingo, quòd Caiet. loquitur multum dubitatiuè, & non dicit, quòd possit iuste condemnari, sed quòd possit tolerari. Et intelligi potest in casu particulari de furto, & de condemnatione ad pœnitentias salutares, quæ Religiosis infliguntur ad sustentandam regularem obseruantiam. Seu potest defendi doctrina Caiet. vt illam defendit Bannes 2. 2. q. 70. art. 2. fine, quem sequitur Spath. de mod. corrig. Reg. tract. 7. cap. 14. num. 4. Ait ergo Bannes, quòd dictum Caiet. quòd scilicet Religiosus possit condemnari de furto per testes singulares, intelligendum est, non per sententiam absolutam, sed per conditionalem, si ipse velit acceptare sententiam, sin autem acceptare noluerit, poterit torqueri, & si negauerit, manebit liber à pœna furti. Potest etiam defendi doctrina Caiet. vt dixi supra lit. C. cap. 17. notab. 5. vt scilicet valeat ad excludendum aliquem ab officio, quòd præterdit.
8. Testis varius dicitur ille, qui vel contraria deposuit, siuè in eodem examine, siuè in diuersis, vel primò per verbum *Credo*, deinde assertiuè testificatur. Vel primò se nihil scire ait, postea de veritate facti deponit. Vel primò testimonium assertit, deinde de se deposuisse negat. Vel vnum dicit extra iudicium, & aliud in iudicio. Ita Ghisl. de Iud. regul. cap. 17. num. 55. Foller. in præct. crim. rubr. *Capiat informat.* num. 62. Isti autem testi non creditur, cap. *Cum Ecclesia*, de caus. possel. §. *Nos igitur*, Ghisl. cit. num. 64. Spath. de mod. corrig. Reg. tract. 7. cap. 17. num. 1. Clarus lib. 5. §. fin. q. 25. num. 4. qui ait, quòd testi vario, seu vacillanti, id est, qui dicit, Vidi hic, immo ibi, vel immo sic, nisi id dicat corrigendo, non creditur contra reum, nisi firmet dictum suum in tortura. Quem puctum de tortura latè prosequitur Farin. 2. par. praxis, q. 66. à num. 98. quem vide à num. 317. Riccius par. 2. praxis, resol. 205. Vilagut in præct. crim. lib. 8. cap. 1. de testibus, conclus. 6.
9. Testes discordes illi sunt, qui diuersa, & contraria deponunt, quæ inter se cooptari non possunt. Si discordia est in essentialibus, vel contrarijs, aut contradictorijs nihil probant, quia se inuicem collidunt, nec constare potest, quis eorum veritatem dixerit. Ita Farin. loc. cit. q. 65. num. 2. Et idem dicit de testibus obscure, ambiguèque loquentibus per verbum. *Videtur*, *Forsan*, *Non bene*, aut, *Non memini*, seu, *Non bene memini*, *Ni fallor*, *Salua veritate*, *Possibile est*, *Res tamen aliter potest se habere*, *Iudicio meo Credo*, &c. Isti enim testes loquentes per istos modos obscuros, & ambiguos, nihil probant,

Clarus.
Ambrosianus.

Farinac.
Riccius.

D. Thomas

Tiraquell.

Menochius

Cajetanus.

Aldrete.

Valentia.

Aragon.

Bannes.
Spathar.

Ghisl.
Follerius.

Spathar.
Clarus.

Farinac.
Riccius.
Vilagut.

Th. d. Iesu

bant, vt diffusè probat Farin. q. 68. à n. 1. Thom. à Iesu de visit. Regul. tract. 3. cap. 7. num. 13. & 14. Testis falsus est ille, qui veritatem, quam scit, & fateri tenetur, aut negat, aut occultat, vel affirmat omnino contrariū eius, quod in facto esse scit; hic nihil probat. Farin. q. 67. nu. 58. quæ etiam vide nu. 220. vide Spathar. tract. 7. cap. 19.

D. Thom. Bannes. Aragon:

10. Noto 7. quod ad plenè probandū aliquod delictum, reumque conuincendum, & condemnandū, sufficiunt duo testes; cap. *Quod verò* 2. q. 5. cap. *In omni negotio*, de testibus; cap. *Cum esset*, & cap. *Relatum*, de testam. D. Thom. 2. 2. q. 70. ar. 2. vbi Bannes, Aragon, & alij expositores, Spathar. loc. cit. c. 2. Vilagut in pract. lib. 3. de testibus, cap. 4. concl. 1. Ad hoc tamē, vt isti duo testes plenè probent, debent esse non solū omni exceptione maiores, & fide dignissimi, sed etiā debent esse contestes, ita vt iurati deponant ex certa scientia de eodem facto, loco, tempore, personis, circumstantijs ad facti substantiam attinentibus, ac necessarijs. Ita Ghisl. de Iud. regul. cap. 17. nu. 89. Spathar. tract. 7. cap. 12. nu. 13. Aret. in pract. cap. 2. de nu. test. vers. *Dico*

Arabinus:

Triuisan:

2. Thom. à Iesu de visit. Regul. tract. 3. cap. 7. nu. 17. Triuis. de mod. crim. proc. int. Reg. cap. 11. nu. 1. Et nu. 2. ponit quinque conditiones, quæ requiruntur, ad hoc vt testes sint cōtestes, quæ explicatur hoc vers. *Res, persona, gradus, hæc sunt consonæ, tempus*; Aldret. de discipl. lib. 2. cap. 3. à num. 1. Vilagut loc. cit. conclus. 2.

Aldrete:

11. Quæres, an testes examinati in inquisitione generali, vel speciali, seu etiam denunciatione contra aliquem, quidquam contra eum probent ante litis contestationem, id est, antequam reus citetur, & respondeat accusationi sibi datæ. Vt declarat Glöf. cap. *Vnico* de litis contest. R. certissimi iuris esse, quod testes examinati in generali inquisitione, &c. etiam medio iuramento, nullam fidē faciunt quod ad causam decidendam, nisi de nouo, medio iuramento, examinentur, vel primam suam depositionē, etiam iuramento medio, ratificent post dictam litis contestationem, & rei negationē delicti, vt clarè habetur in cap. 2. de testib. & in cap. *Veniens*, el 2. eod. tit. Et ratio est. Quia sine partis citatione, nihil in iudicio, ea absente, fieri potest, tam de iure naturali, quā diuino, vt probat Aldr. de discipl. lib. 1. cap. 9. à nu. 1. Et licet de communi stylo, quem totus mundus seruat, antequā reus citetur, examinentur testes contra ipsum, propter multas rationes, quas assert Aldr. loc. cit. num. 4. quam consuetudinem approbat Trid. sess. 25. de refor. cap. 6. lbi, in criminibus; Isti tamen testes nihil possunt nocere reo quod ad causam principalem, sed solū quod ad ipsius carcerationē, si timetur de fuga. Itaque prima ista depositio testiū pertinet solū ad ordinem iudiciarium, & informationem Curie, non autē ad causā principalem. Ita Aldr. loc. cit. nu. 4. & cap. 13. nu. 4. Ioseph à S. Maria in trib. relig. tract. cap. 11. §. 2. Berti tom. 4. quæst. regul. tit. 19. cap. 3. nu. 4. & 5. Mans. de modo proced. in causis Regul. cap. 26. nu. 8. Vilag. in pract. crim. lib. 3. cap. 7. conclus. 5. Spathar. de mod. corrig. Reg. tract. 9. cap. 1. nu. 1. Mirand. de ord. iud. q. 18. ar. 6. qui addit, quod est tantę importantiæ ista testium repetitio, vt neq; etiam ex consensu delinquentium possint pro receptis haberi; non enim firmatur tractu temporis, quod ab initio non subsistit, per reg.

Aldrete à S. Maria Berti: Mansus. Vilagut. Spathar. Mirand.

Non firmatur, quæ est 18. de regul. iur. in 6. Quod tamen non admitto. Quia scienti, & consentienti non fit iniuria; regul. 27. eodem lib. & cum hoc sit in fauorem principaliter rei, vnicuique licitum est iuri suo renunciare. Addit Mirand. nu. 54. quod in ista testium repetitione possunt testes velle sibi exhiberi primum dictum, & illud ratificare simpliciter. Vnde etiā ait loc. cit. q. 6. ar. 6. quod testes in generali inquisitione examinati, dummodò postmodū in speciali reproducantur, & in suis dictis, medio iuramento, ratificentur, fidem faciunt, & probant. Si tamen Iudex in ista reproductione timeret de falso, posset illos iterum ex professo examinare, ad videndum, an concordent, nec valeret testibus dicere eo casu. Ego me remitto ad id, quod dixi in prima depositione, nam possent cogi ad iterum respondendum præcisè, vt Miranda dicto num. 54. Aduertit etiam Ioseph à S. Maria, quod testes examinati post litis contestationem, non debent iterum repeti, cū habeantur pro legitimis. Sed quid, si pars repeti instet? Puto, quod standum sit Iudicis prudentis arbitrio, considerantis, an possit dubitari de testium subornatione, quæ dubitatio; si adsit, non debet Iudex repetitionem concedere; si non adsit, potest. Atque ita colligo ex Claro lib. 5. pract. crim. §. fin. q. 53. num. 15. vbi Baiardus nu. 34. Tandem hic nota, quod Portel par. 1. de casib. consc. casu 20. num. 7. probat, quod in causis Regularium non est necesse repetere testes in inquisitione generali examinatos, sed quod illa examinatio sufficit etiam ad puniendum; nam putat, quod testium repetitio solū ad apices iuris pertineat. Tu tamen doctrinam communem sequere.

12. Sed quæres, quomodò fiet hæc testium repetitio? R. quod vocatur testis coram Iudice, & Notario, eique defertur iuramentum veritatis diceræ, & interrogatur super examine aliis facto, hoc pacto, videlicet. *Die, anno, &c. de mandato P. Prouincialis F. N. testis alias super hac causa examinatus, iterum vocatus est, deque veritate fatenda præstito iuramento, iurauit &c. Ac primò quidem interrogatus an, quæ aliàs in presenti causa in alio examine per ipsum facta sub die, &c. in cella adm. R. P. Prouincialis coram eo, & alijs Collegis deposuit, vera ne fuerint, ac sint, illaque pro veritate dixerit, & deposuerit? R. Ita est. Eiaque etiam per me Notarium, & Scribam, eiusdem P. Prouincialis mandato, ad clariorem ipsius intelligentiam, præfato eius examine perlecto, ac per ipsum, vt asseruit, bene audito, atque intellecto, à P. Prouinciali interrogatus est, an ea, quæ in presenti legi audiuit, à se fuerint modo, quo iacent, dicta, ac deposita, sique illud eius examen, de quo mentio facta fuit. Si affirmet, interrogatur, an prædictis intendat aliquid addere, vel demere, dictumque examen in totum, vel in partem reuocare, an verò potius illud confirmare, vel ratificare pro veritate in omnibus, & per omnia. R. ad singula verba in interrogatorio posita. Et sic fuit dimissus, lectum confirmavit. Et in fidem se subscripsit. Ita Ambros. de modo formand. proces. lib. 3. cap. 2. à num. 1. Qui licet teneat, quod reus ad repetitionem, seu examen testium citari debet, & quod testis prius est examinandus super interrogatorijs datis ab*

Clarus. Baiardus. Portel.

Ambrosin.

Clarus.

ipso reo, hæc tamen non esse necessaria, affirmat Clarus; primùm quidem §. fin. lib. 5. q. 11. num. 2, hoc vltimum autem q. 23. num. 3. vbi habet, consuetudine receptum esse, vt reus interrogatoria nõ det, sed testes examinètur à Fisco, seu Prælatò, vel alio de eius mandato, Et hæc esse praxim omnium Curiarum, dicit Foller. in practic. crim. rubr. Recipiantur defensiones reorum, num. 32.

13. Addit verò Foller. in practic. crim. rubr. Et demum repetantur testes, num. 5. quòd in ista repetitione possunt testes addere, vel minuere suis primis depositionibus, quòd aggrauet, vel releuet reum. Et num. 13. ait, quòd non valet ista repetitio, nisi formaliter sit facta, videlicet lecta eisdem eorum depositione de verbo ad verbum, & subscripta manu propria, vel facto signo Crucis à nesciente scribere. Et num. 17. addit, quòd si testis variet à prima depositione, tunc illa prima depositio corrui, eo quòd sine repetitione non valet. Si dicat testis in hac depositione se in priori examine non ita dixisse, in Regularibus, qui coram Prælatis examinantur, reijciendus est, vt ait Ghisl. cap. 17. de Iud. regul. nu. 59. Si autem absque Prælato quis fuisset examinatus, de ipsius tamen mandato, tunc potius credendum esset Notario, seu Scribæ, quam testi, vt ait Clarus q. 53. nu. 17. Foll. loc. cit. n. 14. Qui tamen limitant, nisi agatur de punièdo teste de falso; nã tunc tantum credendũ est testi quantũ Notario.

Ghisler?

Clarus?
Follerius.

CAP. IV.

De forma dandi licentiam subdito
transseundi ad arctiorem Re-
ligionem.

FRATER N. Tibi &c. Etsi candidos Religionis cultores, sub suauis Christi Domini iugo, & regularium institutionum obseruatione in humilitatis spiritu Altissimo seruantes, ab ea, quam semel elegerunt, professione discedendo, ad alterius vite statum, ac rationem, leuitate animi, temeritate uenè nefas sit transuolare, cum iuxta Apostolum maximè deceat, vt in uocatione, qua uocatus est, vnusquisque permaneat, id tamen cum haud leuiter, aut irrationabiliter, sed emendatioris vite, arctiorisque Religionis occasione cernitur attentari, nequaquam sanè videtur impediendum. Cum enim ubi Spiritus Dei est, ibi libertas, & qui Dei Spiritu aguntur, nõ sint sub lege (iusto enim lex posita nõ est) quid aliud esset secus agere, quàm Spiritui Sancto resistere, & ad consummata sanctitatis fastidium anhelanti maximam iniuriam irrogare? Quamobrem sicuti pium, ac religiosũ decet subditũ, à Prælato suo cũ humilitate, ac puritate transseundi licentiam exposcere, ne obedientia bonũ contemneret uideatur, sic planè equũ est, atque consentaneũ, Prælatus ipsũ, quauis semota difficultate, & prauitate, transseundi licentiam

eidẽ indulgere, ne impedire, propositũ videatur diuinitus inspiratum. Cum itaque, sicut nobis exposuisti, strictioris uitæ zelo ductus, ad Minimorum Ordinem transire summopere desideres, ac propterea instanter à nobis petieris, ut tibi ad eiusmodi Institutum diuertendi licentiam, & facultatem concederemus, Ordoque præactus te recipere paratus sit, prout ex literis generalis Correctoris eiusdẽ Religionis, datis Romæ die 9. Maij, anno 1633. nobis nuper oblatis innotescit. Nos, qui ad altiorum statum ob frugem melioris uitæ migrare cupientes præpedire nõ possumus, nec debemus, quinimò pro uiribus consouemus, & incitamus, supplicationibus tuis in hac parte inclinatis, muneris nostri pensum adimplèdo, ad præfatum S. Francisci de Paula Institutum transmigrandi, liberã tibi per præsentem literas concedimus facultatẽ, atque largimur. Ad meritũ Sancte Obedientiẽ præcipientes, ut recta, atque illicò in eandem te conferas Religionem, Quã quidẽ si te ad habitum, uel professionem iuxta aliqua de causa contigerit nõ admittere ad nostrum hunc, quẽ prius cepisti, uite statũ, non obstaculis quibuscuq; cõfessim redire tenearis. Quòd si secus super hoc attetare presumpseris, ex nunc te, prout ex tunc, in apostatarũ penas ipso facto incurrisse declaramus. In quor. fid. etc.

1. Noto 1. quòd hoc anno 1636. P. Fr. Gabriel Lopez ex Prouincia Castellæ, qui Breui Apostolico ad religionem Prædicatorum transierat, industria, & labore P. Fratris Raphaelis Pizzurni Zelosi ad nostrum Ordinem reuersus est, quamuis multum obstiterit, & resistit Ordo Prædicatorum, vt constat ex decretis Sacre Congreg. regulariũ die 3. Maij 1636., & die 22. Augusti eodẽ anno, in quo illi etiã fuit restituta primogenitura in ordine nostro. Et aduerte circa primũ decretũ quòd concordia, de qua in eo facta est super hæreditate dicti Gabrielis, non super persona ipsius, cum Religio nostra filium suum quæreret, non bona.

2. Noto 2. quòd de transseuntibus de vna Religione ad aliã ad longũ tractatu to. 1. Relig. q. 1. c. 24. per totũ, & nũc extat decretũ Cong. Concilij editũ de mandato Urb. VIII. quod habes to. 2. nostr. priu. in cõst. 10. dicti Põtif. §. 2. quòd mandatur Superioribus regularibus, ne possint dare licentiã suis subditis transseundi ad arctiorẽ Religionẽ, nisi prius ipsis legitime, certòque cõstiterit, eam Religionẽ paratã esse illos recipere. Et tunc tenetur transiens recta se transferre; quòd vt adimpleatur, tenetur Superior transseuntis omni studio, ac diligentia curare. Et est conformè cap. Statuimus, 19. q. 3. quòd est Urb. II.

3. Noto 3. quòd sine prædicta licentia non potest vlla Religio quemquã alterius Religionis professum recipere, etiam si zelo strictioris uitæ se transire dicat; nam si non licet sine dicta licentia transire, neque etiam licebit sine ea transseuntem recipere. Quòd expressis verbis præcipitur in dicto cap. Statuimus, vbi dicitur, Discedentem verò nullus Abbatũ, vel Episcoporum,

nullus

nullus Monachorum sine communi literarum cautione suscipias. Quare non solum mortaliter peccaret Superior strictioris, aliquem recipiens sine dictis literis, sed etiam posset Superior laxioris suum subditum iure repetere; per textum expressum, iuncta gloss. ver. *Monachus*, in cap. *Mandamus*, 19. q. 3. ubi dicitur; *Quod si decreto nostro contrarie presumens, id agere tentaveris, ad Ordinem canonicum precipimus ut redeat.* Immo posset de facto Superior laxioris suum subditum recipere. Non solum, quia quae de facto fiunt, de facto rescindi possunt; sed etiam quia licitum est cuilibet rem suam ubicunque repertam propria sibi auctoritate recipere, dummodo publica facultate illa non fuerit priuatus.

4. Noto 3. quod postquam Religiosus fuerit admissus a Superiore Religionis strictioris, & id constiterit Superiore Religionis laxioris, constiteritque etiam huic, quod Religiosus non causa leuitatis, aut fugiendae alicuius poenitentiae, aut alterius mundanae occasionis transit, sed solum Zelo arctioris Religionis, tenebitur Superior laxioris etiam post dictum decretum Congreg. ei licentiam concedere transeundi. Nam quod ad hoc remanet intacta antiqua iura. Quod si concedere noluerit, illa petita, licet non obtenta, poterit transire. In quo casu quomodo se gerere debeat Superior strictioris, dixi toto 1. Religiosi, q. 1. c. 24. c. cl. 1. vers. *Vnde colligitur.*

CAP. V.

De forma, qua Superior Religionis strictioris fidem facit se esse paratum recipere professum laxioris.

Nos &c. Cum Zelo perfectioris vite apud nos ex religione N. transire desideraret N. Nobis instanter supplicauit, ut illi hanc gratiam concedere digneremur. Nos attendentes quod spiritus quocunque vult spirat, re mature discussa illum ad nostram religionem, seruatis seruandis, recepit, modo debitas suorum praetorum licentias obtineat, cuius rei per praesentes testimonium reddimus. In quorum fidem &c.

Noto, quod in ordine nostro recipere professos alterius religionis ad solos Generales pertinet, priuatiuo quo ad Prouinciales, cum speciali assensu suorum Collegarum, ita statuitur in Cap. Rom. 3. num. 24. Malachit, num. 9. Genuensi 1. num. 13. Paulit, num. 33. Et aduerte bene, quod receptus etiam a Prouinciali absque consensu Generalis est male receptus, & si profiteatur, professio erit nulla defectu potestatis in recipiente, id enim significant ea verba posita in dicto statuto Romano, *De caetero ex aliquo quouis ordine ad nostrum ordinem sine Generalis, suorumque Collegarum consilio, & speciali assensu nullus penitus assumatur, & illa statuti Genuen. cit. Nec cuiusvis Religionis professus ad Ordinem admittatur, nisi de solo P. Generalis consensu.* Puto tamen, quod poterit P. Generalis tales receptiones a Prouincialibus factas ratas habere per textum Correctorij nu. 161

LITERA V.

CAP. I.

De forma instituendi Vicarium generalem in aliqua natione.

RATER, &c. Grauisissima pastoralis officij sollicitudo nobis desuper diuina tantum dispositione commissa, monet, ac inducit, ut ad oues illas dirigendas praecipuis quibusdam studijs, ac uiribus intendamus, quas ob maxima locorum interualla inuisere statim per nos ipsos non possumus, ac paternis subsidijs consolari. Hanc autem muneris sollicitudinem, cum iis, quae in Hispania Prouincijs immorantur, impensius, atque operosius, debere existimemus, uigilem proinde, ac circumspertum ad eas Pastorem uice nostra destinandum censuimus, ne quosquam interim ex longiori nostra absentia tartarei lupi dolos, atque insidias cogatur experiri. Nostrorum ergo praedecessorum uestigijs inherentes, te praesatum Patrem Religionis nostrae Theologum doctissimum, Concionatoremque eximium, in agendis uectatissimum, & religiosa tandem disciplina, prudentiaque conspicuum in generalem nostrum, & ordinarium Vicarium in omnibus, & singulis Hispaniarum Prouincijs, eligimus, cooptamus, damus, & constituimus. Nostram omnem tibi tam in spiritualibus, quam temporalibus, praecipienda uidelicet, excommunicandi, suspendendi, interdicens, absolueni, dispensandi, commutandi, carcerandi, excarcerandi, corripicndi, puniendi, Fratresque non solum de una in alia ex eisdem Prouincijs, sed in eadem etiam de Conuentu in Conuentum transmutandi; Nouitios ad habitum recipiendi, receptosque ad professionem admittendi; Prouincias uisitandi, processus quoque cum opus erit, formandi, eosque definiendi; Superiores quoscunque legitime tamen deponendi, aliosque depositorum loco substituendi, rebelles quosuis implorato etiam, si res exegerit, brachij secularis auxilio, coercedendi; priuilegia benemeritis Fratribus, Studentibus praesertim, ac Lectoribus concedendi; Statuta, quae nos possumus, inuidice interpretandi; Conuentus assumendi, Religionique incorporandi; contractus quoscunque praeterea iniecti, pacta stabilienai, Religionemque obligandi; prouincialibus Capitulis praesidendi, praesidetesque ad eiusmodi Capitula destinandi, Vicarios pro particulari negotio substituendi; caetera denique quae per nos ipsos facere possemus, etiam si nostrum requirerent speciale mandatam, maioraque expressis existerent faciendi, plenariam auctoritatem elargientes.

Concedentes insuper, vt ad libitum tuum, quoties opus fuerit, duos saltem, tresue Collegas assumere, assumptosque nõ in eadẽ, sed in diuersa causa mutare possis, ac valeas. Omnibus, ac singulis prædictarum Prouinciarum Fratribus, tam Superioribus, quam subditis, sub merito Sancta Obedientiæ formalis, et præceptiuæ, ac maioris excommunicationis latae sententiæ pœna præcipientes, vt tibi, tanquam nostro legitimo Vicario, humiliter pareant, prompteque obediant, debitumque honorem, ac reuerentiam, tanquam propriam nostram personam representanti omnino exhibeant, ac persoluant. Annulantes proinde, cassantes, irritas, ac nullius momenti esse, ac fore declarãtes omnes, & quascunque similes, vel maiores, seu etiam minores, cuiuscunque tenoris existant, cuiuscunque, seu quibuscunque, alijs personis, et Fratribus à prædecessore nostro, alijsue quibuscunque Prælatis, ac etiam à nobis ipsis datas literas, vel facultates. In quorũ fidem, &c.

CAP. II.

De forma constituendi aliquem Vicarium ordinarium in aliqua Prouincia.

FRATER, &c. RR. PP. ac Fratribus. Desiderabilem Prouinciæ vestrae tranquillitatem, quæ sola, Augustino auctore, bonum habet, ac iucundum, quamque, Deo bene iuuante, ope nostra consecuti estis, propensiori quodam studio conseruare cupientes, illud nobis maxime curandum censemus, vt quoniam alijs ex eodẽ onuli ducendis ouibus disenti, personaliter interesse nequimus, alteri tamen communicata virtus nostra, & potestas non absit, quæ sicut unguentum in capite, in barbam Aaron descendens, & in oram vestimenti eius, se se per iucunde pacis latitiam in subdita nobis eiusdem Prouinciæ membra quàm latè diffundat. Reuerendum igitur P. F. N. cuius singulari prudentiæ, scientiæ, ac vitæ integritati non parum confidimus, in, & super eadem præfata Prouincia, ipsiusque Conuentibus, ac Fratribus generalem nostrum, & ordinarium Vicarium præsentium serie, ac vi eligimus, & constituimus. Nostram omnem eidem, ac plenariam super omnes, & singulos prælibatæ Prouinciæ Fratres, & Conuentus tam in spiritualibus, quàm temporalibus, præcipiendi nimirum, censuras ferendi, ab ijsque absoluedi; processus formandi, eosque desiniendi, Superiores deponendi, ac alios eorum loco ad no-

strorum statutorum formam subsistendi; Fratres etiam incarcerandi, eosdemque à carceribus liberandi, cæteraque omnia, quæ per nos ipsos facere possemus, etiamsi speciale nostrum requirerent mandatum, maioraque expressis existèrent, faciendi auctoritatem, ac facultatem impertientes. Eidemque præterea Vicario concedentes, vt duos sibi pro libito Socios assumere, & cum eis in causis procedere possit, ac valeat. Omnibus demum, ac singulis prædictæ Prouinciæ Fratribus tam Superioribus, quàm subditis præcipientes, vt præfatum P. N. tanquam nostrum legitimum Vicarium suscipientes, debitam illi obedientiam præstent, ac reuerentiam. In quorum fidem, &c.

CAP. III.

De forma constituendi Vicarium pro aliquo casu speciali.

FRATER, &c. Inexorabili Iudici, qui perditarum ouium sanguinem de manu speculatoris exquiret, rationem reddituri, sedulo inuigilare tenemur, vt ab omnibus prauis contagijs commissus nobis grex seruetur immunis, atque omnis scandalorum occasio ijs præcludatur, qui sal terra vincuntur, ne quod euangelica scripta nos admonent, sale infatuato, non sit, in quo saltatur, & ad nihilum prosit, nisi vt mittatur foras, & conculcetur ab hominibus. Cum tot igitur, ac tantis susceptarum rerum oneribus præmamur hoc tempore, vt singula, quæ ad eiusdem gregis conseruationem spectant, personaliter exequi nequeamus, ne damnum aliquod ex nostra absentia subire cogatur, illorũ aliqua persona, cuius prudentiæ, & integritati confidimus, necesse est, vt cõmendemus. Quamobrem tibi supradicto præcipimus, ac mandamus, vt, his nostris acceptis, in Conuentum nostrum S. N. Ciuitatis N. statim te conferas ad inquirendum (iuxta informationem, quam his insertam mittimus) ac visitandum. Omnem nostram tibi quod ad hoc tam in temporalibus, quàm spiritualibus, carcerandi, excarcerandi, præcipiendi, excommunicandi, & absoluedi, cæteraque, quæ per nos ipsos facere possemus, etiamsi nostrum speciale mandatum requirerent, faciendi auctoritatem concedentes, Sociumque tibi P. F. N. assignantes. Omnibus, ac singulis prædicti Conuentus Fratribus, tam Superioribus, quàm subditis sub S. Obedien. merito præcipientes, vt debitum tibi honorem, ac obedientiã impendant. Et Dominus te benedicat. In quorum fidem, &c.

CAP. IV.

CAP. IV.

De Forma instituendi Visitatorem,
& Vicarium Generalem.

S^S**S** **R**^A**T**^E**R** & c. **S**acro Religionis curru dirigendo tanquã aurigã à Domino cõstituti præcipuas officij nostri partes esse dignoscimus, in ea studiosius incumbere, per quã sacrosancta nostrã Congreg. animalia sub quatuor votorum rotis, velut suavi Christi iugo in via Domini incedentia, feliciter quotidie progrediantur. Ad quod certè assequendum, cum opportuna, ac salutaris emineat Monasteriorum visitatio, qua tanquã loris, & habenis subditi continentur, ne in præceps ruant, hinc est, ut ad ipsam, vel per nos, vel per alios, si grauioribus impliciti nequeamus id agere, diligenter obcuram incitemur, prout in Domino conspicimus salubriter expedire. Cũ itaque ex iniuncto nobis Generalatus officio pro sacra, & orthodoxa stabilienda doctrina, regularique disciplina restituenda, & seruanda bonis moribus tuendis, prauisq; corrigendis, alijsque, prout suadet utilitas, ac necessitas exigit, peragendis, vniuersã Religionem visitare teneamur, nec id personaliter, maioris ponderis negotijs nos urgentibus, in presentiarum exequi valeamus, id munus cogimur personã prudentia, scientia, ac bonitate conspicua demandare. Cumque nobis ad votũ præsto fuerit præfatus P. N. omniscientiarum splendore, solertia quoque, & in agendis experientia, dexteritateque, nec non morum probitate, integritate, religionisque Zelo condecoratus, harum idcirco serie, ac vi nostrum eundem cunctorum Hispaniæ Regnorum, eorundemque singularum nostri Ordinis Prouinciarum, Conuentuum, ac Fratrum, tam subditorũ, quàm Superiorum, maiorũ, & minorum, generalem Vicarium, ac Visitatorẽ eligimus, & constituimus. Nostram omnem ipsi, tam in spiritualibus, quàm temporalibus, præcipiendi, excõmunicandi, suspendendi, interdiciendi, absoluedi, dispensandi, carcerandi, excarcerandi, processus formãdi, illosq; de finiedi; Superiores quoscumque, etiam Prouinciales, deponendi, suspendendi, aliosque ipsorum loco substituendi, capitulis quibuscunque interuensi, ac præsidendi, ceteraque omnia, maiora quamuis essent expressis, quã per nos ipsos facere possemus, etiam si nostrum speciale mandatum requirerent, faciendi plenariam auctoritatem, potestatemque impertientes. Quam porro eandem omnino auctoritatem illi super Moniales, & Correctrices, eorumque Monasteria cura nostrã commissa volumus esse concessam, prout eandem tenere conce-

dimus, & impertimus. Collegas illi, de quorum consilio, & consensu, iuxta Regulẽ nostrẽ tenorem, procedere teneatur, assignantes P. F. N. & P. F. N. Quod si ambo etiam interese non valuerint, loco absentis, vel impediti, alium ad suum beneplacitum eligendi, pariter concedimus facultatem. Potestatem insuper eidem facientes, ut in casibus emergentibus alios similes Visitatores cum eadem, vel minori auctoritate subdelegare queat, prout melius tibi visum fuerit expedire. Omnes præterea, & quascunque similes, aut etiam minores literas patentes, cuiuscunque, & quibuscunque, tam à nobis, quàm à prædecessore nostro, tam generaliter, quam particulariter, tam ordinarias, quàm pro casibus emergentibus cõcessas, & in specie Vicarij generalis literas à nobis datas P. F. N. cassantes, & annullantes, quasque etiã per præsentem cassatas, et annullatas sic declaramus, ut nulla amplius idcirco per illas post harum promulgationem in aliquo predictarum Prouinciarũ Conuentu, prædicto Patri à nobis concessa potestas, sed omnis omnino sublata intelligatur. Omnibus tandem Prouincialibus, Correctoribus, Vicarijs, ceterisque Fratribus, ac Superioribus, in prædictis Hispaniarum Prouincijs, ac Regnis existentibus sub sancte Obedientiã merito, ac excõmunicationis maioris late sententiã, nec nõ officiorũ, quã obtinent, ipso facto incurrendis pœnis præcipimus ac mādamus, ut præfato nostro Vicario, ac Visitatori generali, ab eodẽque subdelegatis, ac institutis Vicarijs, & Superioribus promptẽ obediãt, et humiliter pareant, eiq; & ijs, etiam prædicta uisitacione generali peracta, usq; ad expressã præsentium literarum reuocacionẽ per nos faciendã, debitũ exhibeant honorẽ, ac reuerentiã. In quorum fidem & c.

CAP. V.

De forma instituendi Vicarium pro aliquo Conuentu in emergentibus.

S^S**S** **R**^A**T**^E**R** & c. Conuentus nostri S. N. de N. bono regimini intendentes, te supradictum pro emergentibus negotijs super Fratres, tã Superiores, quàm subditos præfati Conuentus Vicariũ eligimus, & constituimus. Omnẽ nostram tibi quod ad hoc in temporalibus, ac spiritualibus, carcerãdi, præcipiendi, ceteraque omnia, quẽ per nos ipsos facere possemus, etiam si speciale nostrũ requirerent mādaturũ, faciendũ auctoritatẽ largientes. Sub S. Obed. merito eiusdẽ Conuentus Correctori, & Fratribus itidem præcipientes, ut promptam tibi in prædictis casibus obediãtiam præstet, ac reuerentiã. In quorum fidem, & c.

N n n iij I, Noto

1. Noto 1. circa primas quatuor formas huius literæ, quod de auctoritate, quam habent Generales, & Prouinciales, constituendi Vicarios, & Visitatores, & de modo, quem tenere debent Visitatores in visitando, dixi multa tom. 1. Priuil. in const. 14. Leonis X. à num. 4. & tom. 3. cap. 4. num. 9. & tom. 1. Relig. q. 1. cap. 18. §. 1. & 2. & tractaui etiam multa hoc lib. præsertim lit. P. cap. 9.

2. Noto 2. circa formam positam hoc cap. quod Prouinciales absque difficultate in Ordine nostro possunt Vicarios constituere super Correctores pro emergentibus negotijs, per textum expressum Correctorij, num. 106. Sed, an possint constituere ordinarios, potest esse difficultas. Ego, attentè considerato dicto textu Correctorij, existimo, posse Prouinciales constituere Vicarios etiam ordinarios super quoscunq; Correctores, vbi necessitas postulauerit. Ducor, 1. quod in dicto textu Correctorij nulla apparet dictio taxatiua, quæ talem facultatem Prouinciali tollat: dicitur enim ibi, *Poteris Generalis, & Prouincialis ad cuncta sibi subdita loca Fratrem aliquem idoneum suo loco delegare, pro emergentibus ibidem negotijs debite terminandis. Ipse vero Frater taliter delegatus, quousque opus fuerit, ipsius mittentis Superioris plenaria, vel limitata potestate licite fungi poterit.* Et non dicit, pro emergentibus tantum, vel dumtaxat. 2. Quia Correctorium in illo textu pares facit Generalem, & Prouincialem in constituendis Vicarijs. 3. Quia in dicto Correctorio, num. 64. Correctores locales possunt suum ordinarium officium exercere, in quantum sibi à suis Prælati superioribus, & eorum vicelgerentibus permissum fuerit. Ex quo rextu colligo duo. Primum, quod tota Correctoris potestas pendet à Prouinciali prudenter, & rationabiliter procedente, vt late probaui tom. 2. Relig. q. 1. cap. 4. num. 121. Secundum, quod hæc potestas, quam habet Prouincialis super Correctores, potest ab eo tribui cuiunque voluerit. Si ergo potest Prouincialis omnem potestatem, quam habet super Correctores, suo Vicario tribuere, ipse vero habet ordinariam, ergo poterit suo Vicario ordinariam tribuere. 4. Quia in Capitulo Valentino 2. num. 10. habetur hoc statutum. *Et si possint Prouinciales constituere Vicarium super Correctorem rationabiliter, vbi necessitas exegerit, & pro quanto tempore id expedierit, ob hoc tamen non intendatur, quin ipsi locales Correctores, in quantum sibi à suis superioribus Prælati, & eorum vicelgerentibus permissum fuerit, suum ordinarium officium exercent, iuxta expressam Correctorij legem.* Ex quo statuto aperte colligitur, quod Prouincialis potest non solum Vicarium super Correctores constituere pro emergentibus negotijs, sed etiam ordinarium. Qui tamen Vicarius sic constitutus non potest à dicto Correctore omnino auctoritatem auferre, ita vt non possit suum officium exercere; illam tamen moderari poterit, si casus occurrerit. 5. Quia quilibet ordinarius potest suam iurisdictionem cuiunque voluerit delegare, nisi expresse sic prohibitus à suo Superiore; cap. Cum Episcopus, de offic. ord. in 6. cap. Quod Sedem, cap. Pastoralis, de offic. ordin. cap. Licet, de offic. Vicarij in 6. reg. Potest, quæ est 68. de re-

gul. iur. in 6. Sed Prouincialis est ordinarius, nec reperitur prohibitus dictum Vicarium ordinarium facere. Ergo facere illum potest. 6. Quia quæ potest Generalis in tota Religione, potest Prouincialis in sua Prouincia, vt constat ex dicto textu Correctorij num. 106. & alijs multis in Regula, & etiam in priuilegijs Apostolicis, vbi eadem potestas, quæ datur Generali pro tota Religione, datur Prouincialibus pro sua Prouincia. Quod si aliquam dare velit, vel Regula, vel Papa Generali, quam non vult dare Prouinciali, illa expresse specificatur. Pro hac opinione adduco P. Passarelum, quatenus in margine ad dictum num. Corrector. citat iura iuribus confrontando, cap. Licet, de offic. Vicarij in 6. qui est iudex ordinarius, constitutus ab Episcopo. Et ita fertur in quâ plurimis Prouincijs Religionis, præsertim in Messana, vt mihi retulit P. Trimarchi.

3. Noto 3. quod illa apud nos censentur, & sunt negotia emergentia, quæ urgent, & præmunt, egentq; maxima celeritate, nec ad Superiorem commodè recurri potest. Ita declaratum est in Cap. Auenion. 2. num. 11. Quæ autem ista in specie sint, declarat Passar. in Formul. Ordinis, forma 10. prouiso scilicet circa fugitiuos, & apostatas; differentia orta inter subditos, & Superiores ordinarios, casus incidentes, in quibus ordinarius non prouideret, punitio ordinarij propter sua demerita, &c.

4. Noto 4. quod Vicarius constitutus pro emergentibus dumtaxat, non præcedit Correctorem, nisi quando cognoscit, & determinat causam emergentem; qua determinata, sedet in loco suo, quia iam cessauit iurisdicctio; Nec solum præcedit Correctorem, sed immo debet ab eo benedictionem petere cum foras egreditur, & si delinquat potest ab eo puniri, sicut alij fratres; quia tunc nullam iurisdictionem habet, vt suppono; & cum talis deputatio sit vulneratiua potestatis ordinariæ, stricte est interpretanda, iuxta regulas communes. Quando vero cognoscit de causa emergente tunc præcedit, quia vititur sibi potestate tradita, & est maior ordinario, vnde illum præcedere debet. Ita magistraliter Passar. in schol. ex Genuens. num. 25. & in Formul. Ord. form. 10. & habetur expresse in cap. Pastoralis, modo citan. Si vero Vicarius sit ordinarius, semper præcedit; quia semper est maior ordinario; cap. Pastoralis §. Præterea, de offic. ordin. cum gerat vices Superioris illum delegantis, cap. Sane, el. 2. de offic. iud. deleg.

5. Noto 5. quod Vicarius Correctoris maioris in processibus, & locis publicis præcedit omnes Correctores minores, v. g. Vicarius Correctoris Iesu Mariæ Genue præcedit Correctorem Marassij, & Neruij in processibus. Ita declarauit Sacra Congreg. Regul. per suas litteras datas ad Vicarium Generalem nostri Ordinis, quæ sic habent.

AL Molto R. Padre, il Padre Vicario Generale de Minimi. Molto Reuer. in Christo Padre. Hauendo hauuto ricorso alla Sacra Congregatione il Correttore del Conuento di S. Luigi di Napoli dell' Ordine di V. P. circa la resolution pigliata sotto li 12. di Ago
fio prof.

sto prossimo passato, che al Vicario da esso deputato in suo luogo donessero precedere li Correttori delli altri tre Conuenti, quando uanno tutti insieme sotto l'istessa Croce. & hauendo esso mostrato (il che non fece nella prima resolutione) che tanto circa la consuetudine passata, come anco in vigore della Regola, detto Vicario deue precedere alli Correttori sudetti, come precede egli medesimo. Questi Eminenzissimi miei Signori hanno stimato ragionevole di recedere da detta prima resolutione, in modo che nell' auuenire l'istesso Vicario preceda alli Correttori sudetti, si come hà fatto sinhora. Sopra dicke in conformità potrà V. P. dare gl'ordini opportuni, che così l'Eminenze loro m'hanno commesso di significarle; è col mezzo della presente le ne danno l'autorità necessaria; Con che io alle sue orationi mi raccomando. Di Roma à di 9. Decembre 1633. Al piacere di V. P. M. R. Cardinal Ginnetti.

CAP. VI.

De forma instituendi Vicarium mittendum ad Capitulum Generale.

Reuerendis. in Christo Patri F. N. Ordinis N. Generali, Reuerendis- que admodum PP. Prouincialibus, necnon Venerabilibus Prouinciarum Commissis, generalia eiusdem Ordinis Comitia in Ciuitate N. celebrantibus, F. N. minimus in Prouincia N. Corrector Prouincialis cum reuerentia, atq; honore tam debitum quam deuotum humilis obedientie, ad mortem usque obsequium. Vanis ex senectute morbis in nostro Conuentu N. implicitus, ac impeditus, generali Religionis nostre Congregationi, aduentura proxime Pentecostes solemnitate, per vos celebranda, ipse, vt optabam, nequaquam ualeo interesse. Quo circa P. V. Reuerendis. ceterosque eiusdem Capituli Patres maiori, quo possum studio, deuotioneque requiro, atque exoro, vt absentia mea ea de causa suscipere dignetur excusationem. Iure autem meo utens, vt par est, R. P. F. N. harum perlatoris scientie, prudentie, probitatq; fidens non parum, ipsum in specialem meum Vicarium, & Procuratorem presentium tenore, ac serie deputo, & constituo. Plenam eidem generalem, ac liberam idoneam, iuxta Regulam nostram, Sacros Canones, Apostolicas, regularesque constitutiones, vice, ac nomine meo personas, tam in Generalem, quam ipsius Collegas, ac Zelosum, & quoscunq; alios, nemine depto, Pralatos, Superiores, ac Officiales, quos in prelatto Capitulo

fieri cõtigerit nominandi. & eligendi, cæteraq; omnia, & singula, quæ per me ipsum, si eisdem generalibus Comitibus adessem, efficere, atque expedire possem, efficiendi, expediendiq; ac super eodem præterea, quo tenor, ipsoq; etiam, vt creditur, electionis tempore tenebor, legitimo impedimento, in animam meam, si opus erit, ad Canonum formam, turandi facultatem impertiendo. Ratum quoque, ac firmum perpetuo me habiurum pollicendo, quicquid per huiusmodi Vicarium meum, & Procuratorem in præmissis, ac præmissorum quodlibet actum, dictum, gestum factumq; fuerit, vel procuratum. In quorum fidei, &c.

1. Noto 1. quod impedimenta legitima non accedendi ad Capitulum generale, sunt vocatio ad maius tribunal Papæ, Regis, &c. inimicitias, obsidio in aliquo castro, si esset in aliqua Ciuitate impellata, si detineretur in carcere, si deberet transire per loca, vbi haberet inimicitias capitales, &c. de quibus tom. 3. priuil. Regul. cap. 13. num. 5. & P. Greg. de elect. cap. 6. nu. 3. Laur. de elect. tit. 4. cap. 14. num. 36. vbi ait, quod impedimentum est exprimendum in literis patentibus, quibus constituitur Procurator. Quod etiam docet Boerius ad Mandag. de elect. cap. 11. ver. Exprimendo. Constituendus autem Procurator, secundum Canones, cap. Quia propter, §. Illud autem, de elect. & cap. Signis, §. fin. eod. titulo, in 6. debet esse de corpore Capituli. Cum tamen per Regulam nostram in Correct. nu. 94. 95. approbatam, & confirmatam ex certa scientia ab omnibus summis Pontificibus, concedatur Prouincialibus, vt quando fuerint legitime impediti possint omnino extraneum ad Capitula suas vices gerentem mittere, est sine dubio derogatum præfatis Canonibus. Addito præsertim, quod id est consuetudine ab initio nascentis Religionis firmatum. Et præterea, quia Canon si quis, cit. qui est declaratiuus cap. Quia propter, non omnino mandat, vt eligendi in Vicarium, & Procuratorem, sit de corpore Capituli, sed solum id facit in gratiam ipsorum Capitulantium; vnde concedit, quod ipsis volentibus, & consentientibus, possit omnino constitui Procurator extraneus, vt dicitur expresse in dicto §. fin. Quare cum nostri Capitulantes in Regulam consentire teneantur, tenentur etiam dictum Procuratorem, & Vicarium extraneum admittere, si nihil aliud obstat. Atque ita, multis adductis, vniuersaliter tenet Castell. de elect. cap. 5. nu. 102. Solum in hoc casu facit difficultatem Trid. sess. 25. de regul. cap. 6. vbi dicitur, Nec in posterum liceas Prouinciales, aut Abbates, Priores, aut alios quoscunq; titulares ad effectum electionis faciendæ constituere, aut voces, & suffragia absentium supplere. Sed hæc difficultas resoluta fuit per sacram Congregationem Concilij anno Domini 1570. instante P. Passarello, hoc pacto, videlicet. Congregatio Concilij censuit si ex infirmitas, seu decrevis Religionis sue licet Superioribus absentibus, & legitime impeditis mittere ad Capitulum generale alium Fratrem, qui tamen eorum Procurator, suo loco, & nomine decorem in electione, Concilium Tridentinum id non prohibuisse. Hæc declaratio est inserta in Capitulo

Castellin.

Castellini
Sigismundus
Rodríguez

tulo generali nostri Ordinis Valent. 4. celebrato nu. 4. Et illam refert Castell. de elect. cap. 5. num. 98. & Sigism. de elect. dub. 14. num. 10. Rodrig. tom. 2. qq. regul. q. 51. art. 6. solum ergo intelligitur Concilium, quod non liceat electoribus in Capitulis constitutis eligere Prouinciales, aut Abbates, &c. titulares ad effectum electionis, immo etiam si prius essent electi, & non principaliter ad huc effectum, non possunt dicti titulares vocem habere in dictis Capitulis, nisi sint titulares perpetui, habentes vero titulos suarum Ecclesiarum, a quarum possessione vi excluduntur, vt sunt Prouinciales Angliæ, Vngariæ, Hierosolymæ. Et quod ad supplementum suffragiorum absentium, intelligitur, quod dicti electores presentes non possint, quando aliquis ex electoribus deest, nec Procuratorem instituit, illius suffragium supplere, vt fiebat antiquitus in Ordine nostro præsertim, vt constat ex cap. 1. Romæ num. 12. & ex cap. Turon. num. 8.

2. Noto 2. quod in Ordine nostro iste Vicarius mittendus ad Capitulum generale, debet esse de corpore Prouinciæ, quod est factum ad consulendum singularum Prouinciarum honori, ne, si aliqua extraneum omnino mitteret, existimaretur idoneum non habere naturalem. Ita statuitur in cap. Genuen. 6. num. 24. Et fuit necessarium. Nam alioquin iure communi certum est, quod potest Prouincialis aliquem ex aliena Prouincia Vicarium eligere, si hic consentiat; per cap. *Pastoralis*, de offic. ord. §. *Ad quod*, modò tamen sit eiusdem Religionis, & habitus, per clem. 1. de elect. Per id, quod dicitur, quod dictus Vicarius debet esse de corpore Prouinciæ, intellige, quod debet esse localis in illa Prouincia, cuius Vicarius mittitur ad Capitulum, non tamen est necesse, quod in illa permanerit per aliquod tempus, cum statutum non dicat. Vnde si aliquis haberet obedientiam Generalis, quæ illum constitueret localem in aliqua Prouincia, hic, etiam antequam accederet ad illam prouinciam, posset eligi in Vicarium prouincialem illius pro Capitulo generali. Nam eo ipso, quod est localis in illa Prouincia, est de corpore illius, & subditus ipsius Prouinciali. An vero hoc statutum habeat locum in alijs Vicarijs, scilicet, an Prouincialis discedens ex Prouincia causa eundi ad Capitulum generale, vel Romam, &c. possit relinquere suum Vicarium Fratrem, alterius Prouinciæ sibi non subditum. Puto, quod sic. Tum quod id habet dictum cap. *Pastoralis*, de offic. ord. Tum quod statutum Genuense loquitur solum de Vicario destinando ad Capitulum generale, quod cum sit restrictiuum iuris communis, & odiosum, non est extendendum ad alios Vicarios. Tum quod ita practicari videtur in Prouincia Lombardiæ anno 1610. in qua fuit constitutus Vicarius à P. F. Hieronymo Brutturio viro doctissimo, Prouinciali dictæ Prouinciæ per suum discesum à dicta Prouincia, causa eundi Romam ad aliqua negotia, P. F. Bartholamæus Ollnerius Genuensis, qui erat localis in Prouincia Genuensi, quæ electio laudata, & approbata fuit ab Illustri Cardinali de Camerino tunc Religionis Protectore, de quo habeo certam scientiam, quia tunc eram localis causa studiorum in dicta Prouincia. Tum de-

nique, quia audio alibi id etiam sæpe factum fuisse.

3. Additur verò in dicto statuto Genuensi 6. quod dicti Vicarij sic constituti pro Capitulo generali, non debent sedere in alienis Prouincijs, per quas transeunt, nec in Capitulo generali, in loco debito suis Prouincialibus, nisi approbata prius eorum commissione. Sed ego in tribus Capitulis generalibus, quibus interfui tanquam Commissus Genuæ, nimirum Romano 6. & 7. & Barcinon. 3. & in cap. Genuensi 8. celebrato pro eligendo Generali per obitum Patris Camart, & in Capitulo Massiliensi 2. vbi interfui tanquam Vicarius Prouincialis Genuæ, vidi seruari contrarium, scilicet, quod Vicarij Prouinciales sedent à principio ante approbationem suarum literarum in loco suorum Prouincialium, & dant votum cum alijs in nominatione illius, qui habet dictas patentes literas, & literas Commissorum legere, ac recipere vota eligendi in Scribam dicti Capituli. Quæ consuetudo, cum sit legitime præscripta, habet vim legis, & seruanda est; cum præsertim innitatur illi principio iuris, quod, *De proximo accingendus habetur pro accincto*; l. *Ex eo tempore*, ff. de testam. milit. contra quam consuetudinem cum reclamasset in cap. Romano 6. me presente, P. F. Isidorus à Mayda Commissus Etruriæ, Eminentiss. D. Cardinalis Callaminus Ordinis Prædicatorum in dicto Capitulo Prædens, de mandato sanctæ memoriæ Pauli V. tanquam Vice-protector Religionis in loco Cardinalis Tonti, declarauit, præfatam consuetudinem esse laudabilem, & obseruandam; & sic eam obseruari mandauit. Vnde hoc iam transit in iudicatum, non obstante dicto statuto Genuensi, quod nunquam, quod ad hoc, fuit vsu receptum.

4. Præcipitur etiam in dicto statuto cap. Genuensi 6. nu. 24. quod dicti Vicarij, peracto suæ legationis officio, locum obtineant suæ professionis; & est conforme Regulæ nostræ, num. 53, quod tamen non vidi seruari cum tanto rigore, sed potius vidi dictos Vicarios, finito Capitulo, sedere in loco suorum Prouincialium in rectorio, processionibus, & alijs actibus publicis, ac etiam audiui Vicarios nominari, quousque veniant in suas Prouincias; quod etiam potest habere fundamentum in iure; nam causatum sapit naturam suæ causæ; l. *Eius*, ff. de oper. liber. & probat D. Thomas in 4. d. 20. q. 1. art. 3. quaestiu. 2. & potentia causæ influit in causatum; l. *Manu missiones*, ff. de iust. & iur. Vnde videtur dictus Vicarius honorandus, propter honorem sui constitutiui. Addito, quod Tiraquell. in tract. de causa cessante, l. mit. 15. num. 9. probat, quod Prouincialis, debite finito suo officio, debet in choro tenere primum locum ob memoriam habitæ dignitatis; & num. 11. ait, quod offendens Prouincialem, aut Correctorem, ac multò magis Generalem immediate finito suo officio, aut intuitu præcedentis officij debet puniri, ac si illos offenderet, quando actu dignitates habebant. Ex quibus colligo non repugnare iuri, quod dicti Vicarij etiam finito Capitulo, locum, & nomen retineant, quousque ad suas reuertantur Prouincias; & consuetudinem, quæ id permittit, esse laudabilem, & obseruandam.

5. Noto 3. quod Prouincialis dictum Vicarium constituens, debet esse vero, & legitimo impe-

D. Thomas

Tiraquell.

impedimento detentus; quia alioquin non admittitur Vicarius, ut probat clarè textus in cap. *Quia propter*, §. *Illud*, de elect. & dicit Laur. de elect. cap. 17. num. 35. Notat autem Boerius ad Mandagot. cap. 11. vers. *Totum Capitulum*, quòd, si Capitulo constaret, quòd Prouincialis non esset infirmus, adhuc posset Vicarium admittere. Nam sicut potest admittere omnino extraneum, cap. *Causam quæ*, de elect. multò fortius posset admittere hunc Vicarium, argum. c. *Pastoralis*, §. *Item cum totum*, de offic. deleg. Et in hoc sufficit, quòd maior pars consentiat, licet minor pars contradicat, & se offerat probare, quòd Prouincialis non sit infirmus. Ita Mandagot. loc. cit. & Innocent. in dicto cap. *Quia propter*, de elect. num. 13. Castoll. de elect. cap. 5. num. 95. Sed Panor. in dicto cap. *Quia propter*, §. *Illud*, num. 4. quem sequitur P. Greg. de elect. cap. 6. num. 8. & Laur. loc. cit. num. 38. putant, quòd si vnus contradicat, non potest maior pars admittere illum Vicarium datum à non legitime impedito. Nam sicut non possunt omnes de Capitulo, vno contradicente, admittere extraneum, cap. *Scriptum* de elect. ita, vno contradicente, non possunt admittere Procuratorem non impediti, quia is pro extraneo habetur. Sed ego primæ opinioni adhæreo. Nam in Capitulis communiter statuitur maiori parti; cap. *Cum in cunctis*, de his, quæ sunt à maior. &c. Nec valet ratio contraria: nam penitus extraneus debet ab omnibus admitti, quia singulorum suffragiū per illius admissionem minus valet, & quòd omnes tangit, debet ab omnibus approbari. At falsum est, quòd hic sit omnino extraneus; cum enim representet illum, qui est de corpore Capituli, non potest penitus extraneus dici. Quòd autem desit legitimum impedimentum, quod est conditio necessaria, facit, ut Capitulum nõ teneatur illum admittere; quæ conditio, si adesset, non posset illum rejicere. Quare cum prohibito, quòd nullus, qui non sit legitime impeditus, possit suas vices alteri committere, sit indicta in fauorem Capituli, potest Capitulum, quòd in maiori parte consistit, illi renunciare, & dictum Vicarium admittere, contradictione minoris partis non obstante.

6. Noto 4. quòd per dictum Vicarium, vel per Prouincialem in literis patentibus debet de tali impedimento iuramentum præstari, si Capitulum illud exigat, quia non credit positum impedimentum. Verum quidem est, quòd Capitulum, seu maior pars illius, potest dictum iuramentum remittere, & simpliciter Prouincialis dicto credere. Quare Vicarius in Capitulo, si non exigatur, non tenetur iuramentum præstare; si autem exigatur, iurare tenetur hoc pacto, videlicet, *Iuro, quòd Prouincialis N. infirmitate detentus non potuit ad præsens Capitulum accedere*. Nec est necessarium aliud testimonium Medici, aut Chirurghi. Nam dictum impedimentum optimè per iuramentum probatur, ut Mascard. de probat. conclus. 884. num. 1. Barbof. cap. *Quia propter*, de elect. num. 37. Atq; ita Innoc. in dicto cap. *Quia propter*, nu. 13. Mandag. de elect. cap. 11. ubi Boer. Laurius de elect. cap. 17. num. 37.

7. Noto 5. quòd Prouincialis potest, si velit, per se iurare, quòd tali est impedimento detentus, & tunc in forma omittenda est illa clausu-

la. *Ac super, &c. iurandi facultatem, &c. vsquo ad illam Ratum, &c.* Et in fine dictarum literarum post illa verba *Ratum, &c.* vel *Procuratum*, addenda est clausula sequens. *Iuro in super ad hæc Sancta Dei Evangelia, quæ corporaliter tangō, prædicto impedimento me desinere, eoque etiam censes electionis tempore desinendum.* Et tunc aduerte, quòd de tali iuramento debet Vicarius literas testimoniales Fratrum ad Capitulum ferre, alioquin non tenebitur Capitulum dictum Vicarium admittere, ut docet Mandagot. de electione, par. 1. cap. 11. in fine, & Boer. cap. 59. ad dictum Mandag. form. 6. in fine. Hæ autem literæ possunt fieri à Correctore, & Senioribus hoc pacto, *Nos infra scripti Corrector, & Seniores Conuentus S. N. de N. fidem facimus per præsentem, & attestamur omnibus, & quibuscunque, Adm. R. P. F. N. Prouincialem N. lecto decumbentem, tactis Scripturis Sacris, iurasse, quòd infirmitate detentus ad Capitulum generale accedere nequit, quodq; eadem se infirmitate credit tempore celebrationis præfati Capituli desinendum. In quorum fidem, &c.*

8. Noto 6. quòd vbi Prouincialis non iurat per se, necesse est, quòd in literis patentibus ponat illam clausulam, *ac super, &c. iurandi, &c.* Nam aliàs non posset Procurator iurare, nisi haberet speciale mandatum; & sic non teneretur Capitulum illum admittere. Ita Boer. ad Mandag. par. 2. cap. 54. form. 6. vers. *Ac iurandi*; Rota apud Farin. par. 2. dec. 196. num. 5. & 6. Et quòd quis possit per alium iurare, constat, quia qui per alium facit, per se ipsum facere videtur. Et probat multis Boer. ad Mandag. p. 1. cap. 11. vers. *Committat*, & fusè Sanchez 3. in decal. cap. 13; à num. 17.

9. Aduerte autem, quòd iuramentum de meliori eligendo debet præstari à Vicario, nomine proprio; Cum enim sit datus cum generali mandato, non potest in animam Prouincialis iurare, qui nescit, quis sit eligendus; & idèd iurare non potest de melioritate, nec consequenter potestatem facere suo Vicario iurandi. Videatur Sanchez loc. cit. num. 19. & 20. ubi ait, non esse licitum Prouinciali dare facultatem generalem suo Vicario præstandi quodcunq; iuramentum nomine suo. Et in specie, quòd dictus Vicarius teneatur hoc casu iurare nomine proprio, tenet Sigism. de elect. dub. 26. num. 7.

10. Noto 7. quòd si post præstitum iuramentum, & admissionem dicti Vicarij ad Capitulum, nemine contradicente, & etiam post secutam electionem, aliquis de Capitulo nullitatem velit impedimenti probare, non est audiendus. Quia, ex quo quis semel iurauit, delato sibi iuramento, non est amplius de isto iuramento querendus; l. *Non erit*, §. *Dato*, ff. de iur. iur. nam iuramentum est finis omnis controuersie; cap. *Est Christus*, de iur. iur. Item si dictus Vicarius absque iuramento fuit admissus, non potest post electionem secuta, quis probare, quòd Prouincialis non erat impeditus, nam censetur illi de Capitulo iuri suo renunciasse, illum sine iuramenti delatione admittendo; Innoc. in cap. *Quia propter*, de elect. num. 11. Laur. de elect. cap. 17. num. 39. & 40.

11. Noto 8. quòd Vicarius electus à Prouinciali legitime impedito, debet necessario à Capitulo admitti, alioquin irritanda erit electio, ipso suam iniuriam prosequente. Nam, ex quo, Pro-

Boerius

Mädagos.
Innocen.
Castellin.
Panorm.
P. Gregor.
Laurius

Sanchez

Mascard.
Barbofa.
Innocent?
Mädagos.
Boerius.
Laurius

Prouincialis interesse non potest, de iure est, quod possit constituere Procuratorem; cap. *Quia propter*, §. *Illud*, de elect. Vnde si Procurator non admittatur, censetur Prouincialis contemptus, & tanquam talis potest electionem irritare; cap. *Quod fecit*, cap. *Bona*, el. 2. de elect. Ita Mandagot. de elect. par. 1. cap. 10. vbi Boer. vers. *Tenetur*; Sigism. de elect. dub. 14. num. 3.

12. Et aduerte, quod Prouincialis, quando facit Vicarium, non debet esse excommunicatus, suspensus, aut interdictus, aut priuatus. Nā alioquin Vicarius non esset admittendus ad Capitulum. Quia absurdum est illos Procuratores admitti, quorum repellerentur auctores, si essent presentes; cap. *Lites*, de testib. Ita Boer. ad Mandag. cap. 10. verb. *Impeditus*, & verb. *Inserese*. Castell. de elect. cap. 5. nu. 91. Et Mandagot. ibid. verb. *Excommunicatus* aduertit, quod excommunicatus, suspensus, aut interdictus non potest constitui Vicarius.

13. Aduerte etiam, quod dictus Vicarius est constituendus cum generali mandato ad eligendam personam idoneam, nam cum speciali ad eligendam talem personam. Quia tunc votum non posset esse secretum, vt requirit Trid. sess. 25. de Regul. cap. 6. Et ita declarauit Sacra Congreg. Concilij, vt refert Garcia de benef. par. 5. cap. 4. num. 200.

14. Noto 9. quod iste Vicarius, seu Procurator, si habeat speciale mandatum, potest alium constituere, si ipse esset impeditus, immo etiam si impeditus non esset. Nam tunc intelligetur constitutus à Prouinciali. Ita Mandag. de elect. par. 1. cap. 15. vbi Boer. ver. *Speciali*. Et addit Mandagot. quod dictus Vicarius, etiam si non habeat speciale mandatum de substituendo, si fuerit impeditus, potest adhuc substituere. Quia in Procuratore non videtur specialiter electa industria personæ, vt dicit Boerius loc. cit. ver. *Non valeret*, & ver. *Substituere*; & Castell. de elect. c. 5. n. 102. vers. *Procuratur*. Et aduerte, quod in Ordine nostro iste modus substituendi cum speciali mandato obseruatus est in cap. 4. Relig. Turronen. num. 4.

15. Noto 10. quod in Ordine nostro Commissi electi à Prouincijs, vel Conuentibus pro Capitulo generali, vel Prouinciali, non solent alium substituere, per longam Religionis consuetudinem, quæ seruanda est, vt docent Castell. de elect. cap. 5. nu. 99. Sigism. de elect. dub. 14. num. 11.

16. Noto 11. quod si Prouincialis moriatur antequam eius Vicarius sit admissus à Capitulo, non potest amplius admitti, quia illa potestas morte spirat concedentis. Posset quidem admitti à toto Capitulo, nemine discrepante, tanquam extraneus; & hoc, non obstante statuto facto in cap. Romano 6. sess. 14. dub. 1. vbi statuitur, quod extraneus non admittatur, nisi in casu dubio. Nam hic, cum habuerit mandatum Prouincialis, laboremq; itineris sustinuerit, & expensas, naturalis pietas suadere videtur, quod saltem ob gratificationem admittatur. Addito, quod Prouincia, cuius est Vicarius, videtur non posse priuari iure, quod habet in electione Generalis. Quare, etiam stante dicto statuto in suo rigore, cum res videatur aliquantò dubia, videtur posse admitti. Verum quidem est, quod si Capitulum, & Vicarius ignorabant mortem Pro-

uincialis, electio inde secuta valida est, vt probat Sigism. de elect. dub. 14. nu. 9. Si verò sciat mors Prouincialis postquam Vicarius fuit admissus ad Capitulum, etiam si electio nondum sit facta, non potest amplius dictus Vicarius eligi; quia res integra non est; iuxta ea, quæ dixi tom. 3. priuil. Regul. cap. 4. num. 10.

17. Noto 12. quod electus in Prouincialem alienæ Prouinciæ à propria, ac naturali, in qua, & habitum recepit, & permanet, finito Prouincialatu, absque vlla licentia Generalis potest ad propriam Prouinciã, vnde venit, redire. Tum exemplo Zelosi, Collegarum Generalis, ac Generalis ipsius, tum Visitatoris, ac Vicarij Generalis. Tum quia cessante causa, naturaliter cessat etiam effectus, cap. *Cum cessante*, de appell. Causa autem moræ in hac Prouincia est Prouincialatus, qui cum iam cessarit, cessat naturaliter ipsa mora. Tum quia, quod ob gratiam alicuius conceditur, non est in eius dispendium retorquendum, reg. *Quod ob gratiam*, quæ est 61. de reg. iuris in 6. Tum quia ita seruatur in religione nostra, & in facti contingentia, ita mihi retulit, se fecisse P. F. Ignatius Orenghus à Neapoli, cū fuisset ex Prouincia propria Neapolitana assumptus in Prouincialem Apulię. Ita etiam seruauit P. F. Athanasius à S. Philippo, cum ex Prouincia Panormi propria fuit vocatus ad regimen Prouinciæ Messanæ; vt mihi retulit Trimarchi. Et à me consulti Viri docti ita de iure fieri posse responderunt, Nec obstat, quod Corrector electus in alieno Conuentu ab illo, in quo ordinarie residet, finito Correctoriatu, indigeat licentia ad redeundum ad Conuentum proprium. Quia Corrector electus non vadit ad Conuentum suæ electionis absque confirmatione Prouincialis cū definitorio, & est subditus Prouinciæ. Et localitates in Prouincijs sunt singulis annis. Limite tamen predicta, nisi Prouincialis functus officio, recipisset aliquod officium in illa Prouincia, V. G. definitoriatū, &c. nam tunc per receptionem illius officij fieret subditus Prouinciæ, & censeretur cessisse iuri suo. Vt etiam consulti viri docti responderūt.

CAP. VII.

De Forma instituendi Vicarium per discessum Prouincialis à Prouincia causa accedendi ad Capitulum Generale, vel aliàs.

RATER, &c. Commissum nobis
Fregem, qui teneras quotidie in vidi
 Religionis prato celestium meditationum depascitur herbas, & pia vite studio bonorum operum fructu incessanter desudat, pastoralis sollicitudinis auxilio prouidè dirigi, & circumspectè decet sic custodiri, vt si necessitate, ac pietate, utilitate communi suadente, Pastorem ab eo intrinsum auertere contingat, vel discedere, absque fido tamen, ac sollicito non relinquatur custode, qui

Boerius

Castellin

Sigismund

de, qui sua auctoritate, atque opera super cuius stodias gregis inuigilet, ne maligno quopiam obtutu fascinentur agni, onefq; a lupo, manentur, neue arietes lateribus, ac humeris in mutuum exitium impingant, & quod detestabilius est, minores alios Pastores cornuum rebellionem aggrediantur. Cum itaque ad generalia Comitia, in Ciuitate N. proximè celebranda, ex officij nostri debito nos proficisci oporteat, ne curæ nostræ commendatus grex, Pastoris absentia, dispergatur, vel insolito quopiam crucietur morbo, vices nostras alteri cogimur demandare. Quamobrem præfati Patris prudentiæ, morumq; integritati, quam maximè fidentes, Vicarium nostrum Prouincialem ipsum damus, eligimus, & constituimus. Omnem nostram, tam intemporalibus, quàm spiritualibus super Fratibus, & Sororibus, ac vtrorumque Monasterijs, carcerandi, excarcerandi, processus formandi, definiendi, præcipiendi, excommunicandi, absoluenendi, ceteraq; omnia, quæ per nos ipsos facere possemus, etiamsi nostrum requirerent speciale mandatum, faciendi auctoritatem eidem impertientes. Hanc nostram præterea facultatem in casibus emergentibus in totum, vel in partem, quoties opus fuerit, subdelegandi, ipsimet facimus potestatem. Omnibus demum, ac singulis Fratibus, & Sororibus, tam Superioribus, quàm subditis nostræ Prouinciæ sub Sanctæ obedientiæ merito præcipientes, vt præfato Patri, tanquam nostro Vicario, promptè obediant, humiliterque pareant, ac debito quoque eum honore, ac reuerentia venerentur. In quorum fidem, &c.

1. Nota circa illam clausulam. Hanc nostram præterea facultatem, &c. subdelegandi, &c. quod ibi posita est ad abundantiorē cautelam; cum tamen non sit necessaria. Nam verissimum est, quod Prouincialis est Iudex ordinarius, qui iure proprio habet potestatem suam auctoritatem delegandi; cap. Cum Episcopus, de offic. ordinarij. in 6. Verum etiam est, quod delegatus non potest subdelegare, l. fin. ff. de offic. iudic. deleg. Et similiter verum est, quod si Iudex ordinarius deleget aliquem ad vniuersitatem causarum, iste sic delegatus reputatur, quasi ordinarius. Atque ita potest causam particularem sic delegare, non tamen vniuersalem iurisdictionem in alium transferre. Ita cum multis probat Sanchez lib. 3. de matrim. disp. 31. nu. 2. & 3. Barbosa. in cap. Cum causam, de appell. n. 5. Tunc autem Iudex dicitur delegatus ad vniuersitatem causarum, cum eius commissio est vniuersalis, vt Sanchez num. 4. At in casu nostro Vicarius est delegatus ad vniuersitatem causarum. Ergo poterit per hanc doctrinam in casu particulari alium delegare; non poterit tamen alium Vicarium cum totali sibi tradita auctoritate facere, & illum suo loco substituere, si illi esset opus Prouincia exire. Quare illa clausula abundat. Est tamen necessaria, si Vicarius

vellet Prouincia egredi ad aliqua negotia. Nam datus cum illa clausula posset egredi, & reuertens suum resumere Vicariatum.

CAP. VIII.

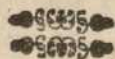
De Forma instituendi Vicarium, qui præsideat in Capitulo definitorio, quâdo Prouincialis illi adesse non potest.

VERENDIS Patribus Capitulum definitorium in Conuentu S. N. de N. die 29. Septembris celebrantibus F. N. in Prouincia N. Prouincialis Spiritus Sancti gratiam, & consolationem. Irreparabilibus detenti negotijs, non possumus vt officij nostri ratio exigebat, Capitulo definitorio interesse; ne illud tamen acephalum remaneret, Venerabilem P. F. N. Concionatorem eximium, atque in theologicis disciplinis, negotijsque Religionis versatissimum, virumq; tandem, cuius prudentiæ, integritatiq; non parum fidimus, nostrum præfati Capituli Vicarium Prouincialem elegimus, & constituimus; eique sic electo, & constituto dedimus, vt per præsentem literas patentes damus, omnem nostram, tam in temporalibus, quàm spiritualibus ea lege, ac sine auctoritate, vt in prædicto nimirum Capitulo præsidere, præcipere etiam, excommunicare, & absolvere, Correctores in super assignare, ac transferre, electosque prout de iure, cassare, & cassatorum loco alios eligere, ceteraque demum, quæ per nos ipsos facere possemus, etiamsi speciale nostrum exigerent mandatum, efficere valeat, ac possit. Omnibus, & singulis in eodem Capitulo vocem habentibus Patribus, necnon prædicti Conuentus Correctori, ac Fratibus præcipientes, vt, præfato Patri, tanquam nostram personam representanti, debitum honorem impendant, ac reuerentiam. Et Dominus vos benedicat, in nomine Patris, et Filij, & Spiritus Sancti.

Amen.

In quorum fidem, &c.

CAP. IX.

De Forma instituendi Vicariū Prouincialem in Capitulo Prouinciali, quando Prouincialis illi interesse non potest.

REVERENDIS PP. Correctoribus, & Commissis, ceterisque in Conuentu S. N. de N. Ordinis Minimorum Prouinciale Capitulum celebrantibus F. N. Ministrius Prouincialis, ac seruus humilis, pacem, charitatemque perpetuam, ab eo, qui charitas est. Grauissimis pedum doloribus constricti, presentiam nostram, atque operam, ut par erat, presenti Prouinciali Capitulo minime possumus exhibere. Quo plurimum sane dolemus, ac ingemiscimus. Dei tamen, cuius nutu cuncta reguntur, nec possumus, nec volumus obsequere voluntati. Ne vobis igitur absentia nostra sit oneri, huicque Prouincia detrimento P. F. N. viri quidem omni scientiarum genere conspicui, rebusque gerendis instructissimi prudentie, experientie, ac doctrine fidentes, nostrum eundem Vicarium Prouincialem, & prefati Capituli Præsidentem elegimus, ac deputauimus, ut hisce nostris eligimus, ac deputamus. Omnem nostram illi, tam temporalem, quam spiritualem, Capitulum prefatum videlicet congregandi, habilitandi, eligendi, Correctoresque assignandi, ac transferendi, precipiendi quoque, excommunicandi, absoluendi, ceteraque præterea, quæ per nos ipsos, si essemus presentes, facere possemus, etiamsi nostrum requirerent speciale mandatum, faciendi auctoritatem largientes. Quicquid etiam per eundem nostrum Vicarium in presenti Capitulo gestum, factumque fuerit, ratum, ac firmum omnino habituri. Sub Sanctæ Obedientia merito omnibus, ac singulis præmemorati Capituli Patribus, nec non eiusdem Conuentus Superiori, ac Fratribus precipientes, ut eundem Patrem, tanquam nostrum Vicarium, debito honore, & reuerentia prosequantur. In quorum fidem, &c.

CAP. X.

De Forma instituendi Vicarium Generale in Capitulo Generali, quando Generalis ad illud accedere non potest.

REVERENDIS Admodum Patribus Prouincialibus, & Commissis, aliisque in Conuentu S. N. de N. Generale Ordinis N. Capitulum celebrantibus. F. N. eiusdem Ordinis Generalis indignus, ac seruus humilis Sancti Spiritus gratiam, & assistentiam. Publicas, atque communes Ecclesiæ catholicæ utilitates, alijs nostræ Religionis commodis preferendas esse, iuris ratio postulat, ac requirit. Plurimis igitur Romanæ Sedis, Christianæque Reipublicæ causa, tam susceptarum, quam institutarum rerum oneribus, aduersa præsertim valetudine, implicati, eò redacti sumus, ut presentibus Comitibus Generalibus, iuxta pastoralis officij debitum, nequaquam possumus interesse. Quamobrem, ne dispendium aliquod ex nostri absentia Religionem subire oporteat, neque nostrum sine capite cætus sacer appareat, idoneum Patrem, qui vice nostra ibidem fungatur, cogimur destinare. Cum autem R. P. F. N. Prouincia nostra N. Collegæ Prouincialis, ac Definitoris, Theologi, Concionatorisque, eximij, virique planè spectatissimi, consilium non semel, integritatem, ac fidem, & in rebus arduis, maximisque negotijs auctoritatem, non sine magno Religionis emolumento, ac laude experti simus, eundem propterea generalem nostrum Vicarium, ipsiusque Capituli Præsidentem, ac Rectorem eligendum, constituendumque existimauimus, ut presentium vi eligimus, & constituimus. Omnem nostram proinde, quæ fungimur, tam in temporalibus, quam spiritualibus, prædictum videlicet Capitulum congregandi, habilitandi, eligendi, statuendi, precipiendi, excommunicandi, suspendendi, & absoluendi, ceteraque etiam, quæ per nos ipsos fieri possent, si presentes essemus, etiamsi nostrum requirerent speciale mandatum, ac maiora expressis existerent, faciendi auctoritatem, facultatemque eidem concedentes: Omnes insuper, ac singulas electiones, omniaque & singula acta, & statuta, quicquid etiam in prædicto Capitulo per huiusmodi nostrum Vicarium, actum, factum, decisum, statutumque fuerit, ratum, ac firmum habituri. Cunctis præterea, ac singulis Prouincialibus, & Commissis, necnon alijs in præfato generali Capitulo existentibus, omnibusque & singulis præ-

facti Conuentus Superioribus, ac Fratribus sub Sancta Obedientia merito, precipientes, ut prememorato Patri, tanquam nostro legitimo Vicario, nosque ipsos representati, propere obediatis, humiliter pareatis, debitumque honorem impendant, ac reuerentiam. Demum vero Capituli eiusdem Patribus uniuersis pacem, charitatemque, & in bono concordiam sic commendamus, sicque eos ad obsequium, operamque suam communi parenti exhibendam cohortamur, ut solum Deum, Religionisque bonum, quouis sinistro liuore secluso, pure, ac syncere spectantes, tali sponso matrem suam in custodia, & solati committant, qui eam, non quidem in hostem ipsius excidium moliendo, vel in seruam, & ancillam tyrannice opprimendo, vel in pellicem fornicarię, quę sua sunt tantum querens, adherendo, sed in legitimam, carissimamque sponfam accipiat, debitis eam subsidijs consouendo. Si secus egerint, alienis peccatis communicantes, a grauissima culpa futuros promittimus non immunes. In quorum fidem, &c.

1. Nota, quod in istis tribus vltimis formis omisi potestatem iurandi; quia, cum impediti sint Superiores, & capita Capitulorum, de quibus non facile presumitur, quod velint leui de causa a Capitulo abesse, potest Capitulum simpliciter eorum dicto absque iuramento credere. Si autem dubitaretur, quod nollet Capitulum credere, deberet illa clausula apponi, ut dict. est supra cap. 6. Et de hoc presertim potest esse dubium in Capitulo generali, cui minus constare potest de impedimento. Nam in Capitulo Prouinciali, aut definitorio; cum Prouincię non sint, presertim in Ordine nostro, multum amplę, dictis Capitulantibus facile constare potest de impedimento Prouincialis; & sic poterunt simpliciter Prouincialis dicto credere.

LITERA Z.

CAP. I.

De Forma confirmandi Zelosum.

LATER N. Ordinis Minimorum Generalis. Adm. R. P. F. N. eiusdem Ordinis Zeloso salutem. Cum ex singulorum Patrum, qui ad generalia Comitia Lugduni proxime die 24. Maij anni 1633. celebrata conuenerunt, syngraphis proprijs obsignatis literis cognouerimus, te in Zelosum, ac generalem totius Religionis Procuratorem, vnanime plane, ac singulari Patrum assensu, & gaudio assumptum fuisse, facere non potuimus, quin egregias animi tui dotes, scientiam, prudentiam, ac eloquentiam, nec non in agendis peritiam, preclaraque tandem merita tua satis,

superque agnoscentes, ob tam bonam electionem sacro, ac religioso Senatui immortales agendo gratias, incredibili letitia exultauimus. Nec sane immerito. Veremur namque, & copiosum admodum officij tui administratione in Religionem totam speramus fructum, ac decus promanaturum, ut te Zeloso, ad cumulatam ipsius virorem, & gloriam nil amplius exoptari posse videatur. Quamobrem, cum ad nos tanquam supremos Religionis Pastores, Zelosi spectet confirmatio, quod validius praeactum munus obire valeas, eiusmodi assumptionem tuam, electionemque laudamus, approbamus, & in benemeritum Zelosum, generalemque Procuratorem harum serie, ac rite confirmamus. Omnibus ijs gratijs, & fauoribus, prerogatiuis etiam, priuilegijs, ac exemptionibus frui, & gaudere posse decernentes, quę per nostras dudum constitutiones, & priuilegia apostolica ceteris alijs eiusmodi Zelosis, ac Procuratoribus concessa fuisse dignoscuntur. Ita scilicet, ut omnium Religionis nostrę Prouinciarum, Conuentuum quoque, ac personarum causas quascunque, ac si speciale, plenum, ac liberum ad eas mandatum accepisses, in Romana Curia, & vbiunque agere valeas, ac expedire. Ad hec etiam concedentes, ut ad beneplacitum tuum Socium seligere possis, & assumere, eundemque assumptum pro libito mutare, qui tibi ad Religionis negotia promptę, alacriter, efficaciter, ac expedite peragenda preesto sit, inseruiat, ac fideliter obsequatur. Quem porro Socium sic assumptum a Correctoris potestate prorsus eximentes, tua dumtaxat iurisdictioni in omnibus, ac per omnia, in contrarium non obstantibus quibuscunque, subesse volumus, ac subiacere. In quorum fidem, &c.

CAP. II.

De forma instituendi Zelosum loco defuncti.

LATER N. Ordinis Minimorum Generalis. Cum acerbissimo, atque inopportuno obitu fel. mem. R. P. F. N. nostri olim Ordinis Zelosi, ac Procuratoris in generali Romę Capitulo die x. mensis Maij anni 1633. proxime celebrato assumpti, Zelosatus officium uacauerit, ac successoris electio ad nos, & Collegas nostros, iuxta Ordinis sanctiones, pertineret, nos Lugduni in nostro S. N. Conuentu die 20. Iunij eiusdem anni praeacti Zelosi obitus habita notitia, ne ob diuinam praeacti officij vacationem, detrimentum aliquod, tam in temporalibus, quam spiritualibus

Religio nostra pateretur, die 24. eiusdem mensis praemissis de iure praemittendis, ad noui Zelosi electionem in aula Capituli deuenientes, P. F. N. Theologum, & concionatorem, plurima in agendis experientia, prudentiaque ornatum, Religionisque Zelo maxime conspicuum ad eiusmodi munus elegimus, & cooptauimus. Cui quidem sic electo quaecunque eiusdem Religionis negotia, tam in Romana Curia, quam alibi, vt Regula, & regularia statuta nostra disponunt, curandi, ac pertractandi auctoritatem, facultatemque concessimus, vt per praesentes concedimus, & impartimur. Omnes eidem praeterea gratias, ac praeminentias, praerogatiuas quoque, & priuilegia largientes, quae alijs eiusmodi Zelosis, & generalibus Ordinis Procuratoribus concedi solent, ac impartiri. Ad haec etiam concedentes, &c. vt supra vsq; ad finem. cap. praecedentis, mutaris mutandis.

1. Noto 1. quod omnis electio iure communi, antequam electus se in administratione ingerat, est confirmanda; cap. Qualiter, cap. Postquam, de elect. cap. Cum iam dudum, de prae. cap. Auaritia, de elect. in 6. sed praedicta capita, & alia de hac materia tractantia intelligi videntur de electionibus ad dignitates habentes iurisdictionem in temporalibus, & spiritualibus, vt constat ex citatis capitibus. Cum ergo officium Procuratoris generalis, & Zelosi nullam iurisdictionem habeat, neque in temporalibus, neque in spiritualibus, vt constat ex cap. Auenion. 2. nu. 11. sed solum habeat quasdam praerogatiuas, non videtur egere confirmatione, sicut de facto dicti Procuratores generales non confirmantur, At nihilominus dicendum est, Zelosatum indigere confirmatione in Ordine nostro. Tum quia, licet iurisdictione careat, habet tamen multas, & magnas praerogatiuas, & praeminentias, vt videbimus; vnde personatum dicit; personatus autem, & dignitas pari passu procedunt; cap. 1. §. Sed si, de elect. in 6. Tum quia eligitur a toto Capitulo generali, vt Generalis, & Collegae. Et merito. Cum enim habeat omnium negotia tractare, conuenit, vt ab omnibus saltem virtualiter eligatur, iuxta regul. 29. de reg. iur. in 6. vbi dicitur, Quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari. Tum quia in Cap. Generali Turonensi, num. 16. Zelosus ibidem electus dicitur confirmatus, & in nostro Formulario habetur forma confirmationis Zelosi, forma 16. Ex qua constat, quod a principio Religionis Zelosi confirmabantur. Quare officium Zelosatus est officium electiuum, nec potest a Zeloso per quemcunque amoueri sine grauissima, & vrgentissima causa, iuxta naturam officiorum electiuorum, de quibus Gonzal. ad regul. 8. cancell. gloss. 19. a nu. 12. & Sigism. de elect. dub. 49. a nu. 1. Ad id autem, quod dicitur, Zelosi electionem non confirmari de facto. id non procedere, quia dicta electio confirmatione non eget, sed quia communiter electio illa fit in Capitulo generali, praesente generali, ad quem, vt ad Superiorem immediatum pertineret confirmatio, vt

Gonzalez.
Sigismun.

dixi tom. 1. Relig. q. 1. cap. 31. §. 11. Vnde is eligens cum alijs, censetur eo ipso confirmare. Nam quando ad eligentem spectat electio, & confirmatio eodem iure, vt in casu, de quo agimus, si Generalis, vt Generalis eligit, & vt Generalis confirmat, tunc illo casu eo ipso, quod eligit, confirmare videtur, vt docet Gloss. in cap. Vt circa, verb. Electiones, & in cap. 1. ver. Prouisionem, de elect. in 6. P. Greg. de elect. cap. 19. num. 5. & in casu nostro Sigism. de elect. dub. 116. num. 6. Tambur. de iure Abbatum, disp. 6. q. 2. num. 4. & alij apud ipsos.

P. Gregor.
Sigismun.
Tambur.

2. Ex quibus etiam solui posse videtur illa quaestio, quam, vt soluerem, me mactarunt Lectores nostri Collegij Iesu Mariae Genuae, nimirum, Quo iure possent Fratres locales vnius Conuentus electionem Correctoris facere die 15. Septembris, & deinde, si aliqui, vel etiam omnes ex istis, Definitorum existant, possint eandem electionem confirmare in die Sancti Michaelis die 29. Septembris, quo Capitulum definitorium celebratur. Et cur etiam Collegae Prouincialis in dicta Correctoris electione non habeant votum in Conuentu, in quo localiter commorantur. Nam respondeo, quod Fratres locales iure proprio, ratione scilicet localitatis, & habilitatis, eligunt Correctorem die 15. Septembris, cum Superioris localis electio ad Fratres Conuentuales pertineat; cap. Abbatem, 1. & 2. 18. q. 2. cap. 1. de elect. & in Regula nostra num. 49. & in Correct. nu. 103. Iure vero delegato, scilicet Definitorum confirmant die 29. eiusdem mensis. Quae iura, cum sint diuersa, in vno, eodemque subiecto sustinentur, vt Sigism. de elect. dub. 119. num. 4. Collegae vero Prouincialis, cum sint exempti a iurisdictione Correctoris, nec faciant Collegium cum ipso, nec possint proprie dici de Capitulo, nec in illo vocales, non possunt ad electionem Correctoris ingredi, quae ad solos locales, & vocales conuentuales spectat. Nec refert, quod ingredientur alia Capitula Conuentualia, vbi tractatur de negotijs Conuentuum, in quibus resident, iuxta statutum cap. Genuen. 3. num. 6. Nam, vel dicendum est, quod habeant in dictis Capitulis solum votum consultiuum, vel, si habent decisiuum, id est ex speciali priuilegio illius Capituli.

3. Noto 2. quod in Ordine nostro Zelosus, completo suo officio, potest denuo eligi, & confirmari, vt patet ex textu claro Regul. num. 47. vbi dicitur. Insuper ibidem (in Capitulo generali) eligantur, vel iam electi confirmantur aliqui Fratres Zelosi, &c. Nam illa clausula, vel iam electi confirmantur, non potest referri, nisi ad praecedens Capitulum generale, cum solum in generali capitulo Zelosi eligantur.

4. Noto 3. quod Zelosus non subditur Correctori Conuentus Romani, in quo residet. Neque Prouincialis, aut alius quilibet, etiam Generalis, potest expedire negotia in Curia Romana sine scientia, & consensu ipsius. Ita statuitur in Cap. Turonensi nu. 11. Genuen. 1. num. 5. Paulae num. 24. vbi declaratur dictum statutum Turonense, quod scilicet possit Generalis expedire quaecunque negotia in Vrbe de scientia Zelosi tantum, & consensu Collegarum. Item potest Zelosus assumere sibi Socium, qui nulli Correctori subdit, nisi illi, & P. Generali, ibi-

li, ibidem, nu. 16. Quod tamen intellige de consensu Generalis, ut declaratur in Capitulo Paulæ num. 24. Potest interesse singulis Capitulis generalibus, non tamen in illis votare, & dum discedit ab Urbē potest ad suum beneplacitum alium substituere cum eadem ipsius auctoritate. Ita in Capitulo Turonensi, num. 17. Et hic substitutus in absentia Zelosi gaudet ipsdem præminentijs, & privilegijs Zelosi, ita in dicto cap. Turonensi illis verbis. *Et interim dum erit absens ab urbe ante suum discessum poterit substituire unum ad suum beneplacitum, qui fungetur auctoritate, & officio sui in eius absentia.* Si ergo habet eandem auctoritatem, habet & eandem præminentiam, cum hæc ab illa dependeat, & propter illam sit concessa. Et est certum in iure, quod causatum sapit naturam suæ causæ. *Eius ff. de operib. liber. & potentia causæ influit in causatum l. Manumissiones. ff. de iustitia, & iure.* Socius Zelosi, durante societate, non potest eligi in Correctorem; Cap. Tolosæ, num. 8. Hic Socius, mandante Zeloso, poterit toties, quoties opus fuerit, Conuentum exire, etiam renuente Correctore, assumpto sibi aliquo Fratre, etiam conuentuali, in comitem; nec per hoc poterit Corrector eum reprehendere; Cap. 3. Romano, num. 9. Non potest tamen Zelosus negotia cuiuscunque personæ extra Ordinem existentis facere, aut procurare, nisi de speciali, & expressa licentia Generalis. Nec etiam potest facere negotia Fratrum particularium eiusdem Ordinis, nisi ad id habeat mandatum Prouincialis illius Fratris, factum de consensu Collegarum dicti Prouincialis. Ita statuitur in Cap. Tolosæ, num. 8. Genuen. 1. num. 5. & in Paulit. num. 24. Cum Capitulo generale Romæ celebratur, Zelosus in eo vocem habet; Cap. Genuen. 1. num. 5. & Paulæ cit. Habet locum, in quocunque Conuentu reperiatur, immediatè post Correctorem localem, Genuen. & Paulæ cit. etiam præsentibus alijs Correctoribus aliorum Conuentuum; Rom. 5. num. 11. Et aduerte hic quod Isnardus in Cod. Minim. ver. *Zelosus*, ait, quod Zelosus nullibi præsidere debet, præsentente Correctore Conuentus SS. Trinitatis. Fallitur tamen. Quia nihil tale in Capitulis generalibus reperitur determinatū; Immo contrarium colligitur ex eo, quod in Cap. Rom. 5. n. 11. dicitur, quod Zelosus debet præcedere Correctorem S. Andree de Frattis existentem in Conuentu SS. Trinitatis, & cum dictus Corrector S. Andree de Frattis eandem omnino habeat prerogatiuam præcedentiæ, quam habet Corrector SS. Trinitatis, ut definitur in Cap. Auenion. 2. nu. mihi 11. aperte colligitur, quod si Corrector SS. Trinitatis existat in Conuentu S. Andree de Frattis, vel alibi, illum præcedet P. Zelosus. Quod mihi est sine vlla difficultate certum. Nam nulla apparet ratio, quare debeat præcedere alios Correctores existentes extra proprium Conuentum, & non hunc. Facit officium Zelosi, quousque alius Zelosus electus, Romæ fuerit personaliter; ibid. Vnde collige, quod Zelosus electus non potest alium substituere, nisi personaliter Romæ compareat. Sed pone, quod post electionem Zelosi noui, qui nondum Romæ comparuerit, Zelosus antiquus velit Roma discedere, cuiusnam erit alius loco Zelosi substituere? Ego puto, quod id per-

tinebit ad Zelosum antiquum. Nam iste per determinationem dictorum Capitulum semper est Zelosus, quousque Zelosus nouus Romæ personaliter comparuerit. Finito officio, est deducendus in suam Prouinciam expensis totius Religionis; Cap. 7. Romano, num. 11. & potest votare in electione illius Conuentus, in quo post reditum in suam Prouinciam fuerit à Prouinciali assignatus localis, etiam ibi non fuerit localis, per tres menses ante diem electionis; Cap. Romano 7. sess. 9. matutina. Quod congruit illi iuris regulæ, quæ dicit, quod *Absentia eius, qui Reipublica causa abest, neque ei, neque alij damnosa esse debet; & habetur expressè in cap. Exposuit, de dilat. vbi Glossa, ver. Præsentate, multa congerit, & docet etiam Bartolus ad leg. Testamento, ff. de alimen. & cibari. legat. num. vnico.* Non potest esse Vicarius Generalis ordinarius; Cap. Turonensi, num. 17. Tolosæ, num. 49. Massiliæ, num. 37. Sed ista statuta non sunt in vtu; passim enim remanent Zelosi Vicarij generales. Generalis functus officio immediatè non potest eligi in Zelosum, per statutum Cap. Auenion. 2. nu. 10. Cui statuto non est derogatum absolutè per electionem P. Simonis Bachelier Galli, qui immediatè antea fuit Generalis. Nam ista electio non fuit facta à Religione, sed à Papa, qui in constit. dictæ electionis, quam habes tom. 3. priuil. cap. 12. in constit. 2. Urbani VIII. non derogat prædicto statuto, nisi pro illa vice significans statutum imponerem remanere in suo robore. Item P. Zelosus potest recipere Fratres Romam aduertes cum falsa, vel sine obedientia, eosque cum Capitulo locali, vel Sanctissimæ Trinitatis, vel aliorum Conuentuum punire, vel incarcerare, seu ad P. Generalem, vel etià ad suos respectiuè Prouinciales remittere: Ita statuitur in Capit. Turonensi, num. 12., Tolosano num. 49. Romano 2. num. 20. vbi aduerte, quod, si nolit dictos punire, sed velit eos remittere ad P. Generalem, vel ad suos respectiuè Prouinciales, non indiget capitulo; colligitur ex dicto Capit. Rom. Aduerte etiam, quod in punitione dictorum debet omnino consentire Capitulum; nam dictio, *Cum consensum, & principalitatem dicit, ut dixi tom. 2. relig. q. 1. cap. 2. num. 23.* Quis autem debeat præcedere hoc casu Corrector ne, an Zelosus, videtur Zelosus, cum sit delegatus à Capitulo generali, & primò nominatus. Sed puto Correctorem cum sit ordinarius habens dignitatem, & æquè principalis in negotio, ac Zelosus. Sed iam vsus obtinuit, ut Zelosus ex se ipso absq; Correctore, & Conuentu id faciat.

Bartolus.

5. Noto 4. quod per priuilegia Summorum Pontificum diuersis Religionibus concessa, quæ refert Sorb. in comp. priuil. Mendic. verb. *Procurator Fratrum*, ver. *Circa autem Procuratorem generalem, & sigism. de elect. dub. 104. num. 6.* potest Procurator generalis cuiuscunque Ordinis, qui habeat communicationem priuilegiorum cum Iesuitis, Prædicatoribus, Augustinianis, cum quibus sine dubio communicat nostra Religio, ut dixi tom. 1. Priuil. in constit. Pyrrhi, nu. 51. agere quascunque causas, etiam mandatū speciale requirentes omnium Prouinciarum, Conuentuum, & personarum Ordinis, ac se plenum, liberum, & speciale mandatū ad

Sorb.

huiusmodi causas accepisset. Ita Rota decis. 201. num. 2. apud Farin. p. 2. decis. His tamen priuilegijs uti non potest, nisi iuxta facultatem à generali habitam; quia ita declararunt Martinus V., & alij Summi Pontifices, qui dicta priuilegia concesserunt. Ita Sigism. & Sorb. locis cit. Et hæc priuilegia erant necessaria. Nam Procurator generalis de iure communi non est legitimus Procurator pro singulis Conuenticibus, nec pro singulis personis de Ordine, sed solum pro tota Religione in communi, ut docet Rota loc. cit. & Sigism. cit. num. 5. Quare Zelofus, qui sapit, procurabit à Generali hanc facultatē & addi faciet in literis suæ confirmationis ad illam clausulam *Omnibus ijs gratijs, &c. gaudere posse decernentes, quæ, &c. di gnoscuntur.*

6. Noto 5. quod Zelofus habet locum in Cappella Papæ, quæ est magna præminentia, ut ait Sigismund. loc. cit. nu. 7. qua vsus est semper felic. record. P. F. Deodatus Lomellinus Genuensis tempore sui Zelofatus sub Urbano VIII. ab anno 1. vsque ad 6. per quas etiam semitas graditur præfens Zelofus P. F. Raphael Pizzur. similiter Genuensis ob præclaras animi sui dotes mihi carissimus. Et debeant uti alij Procuratores generales in honorem Religionis.

CAP. III.

De Forma, qua generalis declarat, aliquem fuisse in Zelofum electum.

ERATER N. Ordinis Minimorum Generalis. Vniuersis, & singulis has nostras literas inspecturis salutem. Cunctis pateat, ac notum sit, in generali Capitulo Romæ nuper in Conuentu SS. Trinitatis die 6. Maij, anno 1629. nobis præsentibus celebrato, P. F. N. virum quidem omni doctrinarum genere conspicuum, & in agendis versatissimum, nec non singulari prudentia, vitæque integritate insignem, in eiusdem Ordinis Zelofum, generalemque Procuratorem assumptum fuisse. Quam sanè electionem, assumptionemque, ut lætanter excepimus, sic prouidè etiam, sollicitèque curauimus, ut minus hoc, velt ab inuito, ac quantum in ipso erat, renuente, susciperetur. Quod ubi nos absecutis id muneris pertractaret, gratias agnes, & immunitates, prærogatiuas etiam, ac priuilegia, quibus iuxta nostras constitutiones, Romanique Pontificis indulta cæteri eiusdem Ordinis Zelofi, frui, & potiri solent; ac in specie, ut Prouinciarum omnium, Conuentuum, necnon tam Ordinis præfati, quam alterius cuiuscunque personarum, seu aliarum quarumcunque, cuiusuis conditionis, & qualitatis existant, causas quasunque etiam speciale mandatum requirentes, ac si speciale illud,

plenum ac liberum ad huiusmodi causas accepisset, in Romana Curia agere queat, ac expedire, libenter eidem concessimus, ut earumdem præsentium tenore concedimus, & elargimur. Ac præterea, ut Socium sibi pro libito assumere, eundemque assumptum semel, ac pluries mutare possit. Quem quidem Socium sic assumptum à Correctoris iurisdictione, auctoritateque omnino eximentes, & absoluentes, ut per præfentes eximimus, et absoluiamus, sub nostra dumtaxat immediate, ac eiusdem Patris Zelofi protectione suscipimus, remittimus, ac constituimus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod quando Generalis est præfens electioni Zelofi, non est necesse, quod illam confirmet, ut dixi hic supra cap. 2. num. 1. Hæc autem formula faciendæ est Zeloso, ut possit ostendere Iudicibus, quibus cum ager, se esse Procuratorem generalem; & est veluti mandatum procuræ.

2. Noto 2. quod officium Procuratoris generalis est magni momenti, & maximè consequentiæ. Hic enim semper aures, vel Pontificis, vel Cardinalium, vel Romanorum Principum, vel summorum Ecclesiæ Prælatorum, & primariorum mundi nobilitatis pulsat, ab ijsq; ipse pulsatur, & stimularur. Hic Romæ residet, quæ est omnium Ciuitatum Regina, omnium Urbium Vrbs, totius mundi caput, orbis terrarum delicia, bonarum literarum musæum, communis omnium patria, Sedes Apostolorum, Pontificum habitatio, catholice fidei paludamentum, & clypeus. Hic est veluti Legatus suæ Religionis, & Nuncius, cuius officium est, dictam Religionem mordicis propugnare, pro illius honore vitam exponere, propria eiusdem iura tueri, antiqua priuilegia conseruare, noua acquirere, Generalis auctoritatem neruis omnibus defendere, à calumnijs liberare, gratiam Papæ, & Cardinalium, maximè Protectoris, illi conciliare, conciliatam fouere, illius merita extollere, fragilitates tacere, seu excusare, discolis, & discolitatibus resistere, denique verbis, & operibus Religionem ipsam, Prouincias, Conuentus, personas tutari, patrocinari, ne illis iniuria aliqua in bonis, personis, iuribus, & honore infligatur prohibere.

3. Ex quibus deduco, quod tria necessariò debet habere Zelofus, scilicet scientiam, prudentiam, & eloquentiam. Oportet enim, ait D. Thom. 5. politic. cap. 9. quod habeant scientiam; aliter enim non possunt dirigere in finem intentum ea, que sunt ad finem. Scientiam, inquam, non philosophicam, neq; scholasticam, sed scientiam moralem Canonum, & priuilegiorum, ac constitutionum suæ Religionis: Sine hac enim non poterit Religionem, nec Religiosos, nec ipsorum iura tueri. Et in omni casu adire Causidicum, & Advocatum, turpe est, & marsupio nocium. Et præterea isti particularium iurium cognitionem nõ habent; vnde sapissime cancos sumunt, & pro luna placentam, cū præfertim multis occupentur negotijs, & panis lucrandi necessitas illis insolitam diligentiam nõ concedat, Deinde, si ex improuiso respondere oporteat, nõ sine verecundia, & Religionis dede-

dedecore talis scientia ieiunio erit obmutescē-
dū; Nā tempestate imminente; aiebat Plato 4. de
leg. nullum interesse arbitror gubernatoriam ha-
beas artem; nec ne. Hinc fiet, vt non nisi iusta,
& iuste petet, atque ita raro repullam patietur.

Petrarcha.

Ait enim Petrarcha dialogo 29. Disce optare
possibilia, vt indignationis fugias repulsarum,
non assequi velle quicquid inconsultus, & inexple-
bilis appetitus optauerit, quicquid spes vana sug-
gesserit. Tempus autem dicta scientia vtendi
a prudentia mutandum est. Nam conceptum
sermonem in Curia aliquando retinere, expedi-
ens est, & quandoque non loqui pernicio-
sum. Quare prudentia omnino est necessaria;
quæ doceat, quando loquendum sit, & quando
tacendum; præuidet enim hæc, quomodo, &
quo tempore qualibet actio sit intentanda.

L. Iustin.

Vnde qui non habet prudentiam, aiebat B. Laurentius
Iustinianus in tract. de prud. cap. 3. licet sit
magna Sanctitatis (& literaturæ) similis est ho-
mini in altum respicienti, & vbi ponat pedem suum
non videnti, qui de facili potest ruere. Est enim
prudentia, vt dicit Chrysof. homil. in psal. 13.
lucerna animæ, regina cogitationum, magistra eor-
um, qua bona sunt, & honesta. Et præterea ne-
cessaria Zeloso eloquentia, tam in voce, quam
in scriptis, vt sciat suadere, & dissuadere, &
facile, & efficaciter conceptum, & intentionem
suam imprimere. Verba namq; viua, &
spiritu prolata solent sæpius obstinatorum,
& irresolutorum corda mouere. Vnde Nice-

P. Chrys.

Nicophor.

phor. histor. lib. 6. ait, Eloquentes esse oportet eos,
qui Legati ad exteras nationes proficiscuntur, vt
linguis ab omni parte instructi in quouis disputa-
tionum genere palmam obtineant. Eloquens autem
ille est, ait Cassiod. super psal. 33. qui scit parua
submisit, media temperat, magna granditer dice-
re. Qui scit inuenire præclare, annuntiare magni-
ficè, disponere aperte, & figurare variè. Non itaq;
eam eloquentiam peto in Zeloso, quam Rhetores
affectant, quæ in flosculis, & pompis, & verbo-
rum, ac affectuum apparatus consistit, hic enim
nō est modus negotiandi in Curia Romana, &
magis cacozelliam dicit, quam eloquentiam; sed
sermo illius debet esse purus, simplex, negotijs
conueniens, & aptus; eam solum artem osten-
tans, vt quæ dicit, efficaciter probet, & persua-
deat. Si his accedat nobilitas originis, magis
æstimabitur ab omnibus Zelosus. Est enim no-
bilitas signum virtutis. Et si hæc nobilitas ha-
beat annexum aliquid quo possit Zelosus se li-
beralem ostendere, gratissimus erit, etiam Curialibus,
qui semper ad manus, non ad oculos respiciunt,
& seruant punctualiter illum Nalonis.

Cassiodor.

Quidius.

*Ipse licet venias Musis oneratus Homere,
Si nihil attuleris, ibis Homere foras.*

Et facillimè obtinebit quæcunque petet. Nā
paupertas apud istos ridiculos homines facit.
Et prius quid portas, quam quid petis, petunt.
Et hilariter, ac alacriter recipiunt; & hilari-
us cū recusant, nisi forte recusent, quia paruum.
Tu tamē semper obserua Catonis illud, Cui des,
videto. Nec te demulceat suauitas verborum,
nec ille maximæ, ac vniuersales oblationes,
quantumuis ex intimis cordis penetrabilibus tibi
prouenire videantur, his nāque artibus viuunt
Curiales, & in ipsorum pomarijs nascuntur tales
fructus, quos cū nō emant, prodigè dispensant.

Appendix 1. ad ea, quæ dixi su-
pra litera O. cap. 4. nu. 2.

1. OSTQVAM fuerunt impressa,
quæ loc. cit. in titulo dixi, for-
tuito legi Inhardum nostrum
in Codice Minimo, verbo
Hospites in fine, vbi refert statu-
tum Capituli Generalis Ge-
nuæ 7. celebrati, ipsi num. 14. mihi 22. quod sic
in meo manuscripto habet. Auditis querelis Pa-
tris Vicarij Prouincialis, & Patris Commissi Pro-
uincie Castella de quibusdam fratribus, qui pro suis
negotijs petunt Conuentum Vallisoletanum ad Curiam
regiam, vel Illustrissimum D. Nuncium Apostoli-
cum absque licentia superiorum, decreuerunt Pa-
tres, tales debere carceribus mancipari. Qui si ha-
buerint licentiam, etiam si esset Domini Nuncij, sol-
uant singulis diebus quatuor argenteos. Subdit ve-
rò Inhardus, quod eadem prorsus est ratio de
Conuentibus Romano, Parisiensi Plateæ regie,
& similibus, quæ extensio, cum sit perperam
facta, & contra iura mihi non placet. Vnde,
ne aliqui incautè illa decipiantur, mihi visum
est impugnare, & simul de intelligentia, & va-
lidityate dicti statuti discurrere.

2. Et 1. Quod licet eadem prorsus sit ratio
de alijs Conuentibus, non tamen sit in his idē
ius, probo 1. nam illud commune disterium,
quod vbi militat eadem ratio, ibi militat idem ius,
tot habet limitationes, vt ait Castro Pal. p. 1.
tract. 3. de leg. disp. 5. p. 3. §. 4. num. 2. vt po-
tius ponendum sit pro generali regula, ob so-
lam similitudinem, vel identitatem rationis
nunquam legem esse extendendam ad alium
casum, qui sub lata verborum forma non fuerit
comprehensus, sicut nec illud extendit Suarez
lib. 6. de legib. cap. 3. à num. 4. & probat, quia
ratio legis non est lex, ergo etiam si in alio casu
eadem ratio sit adhuc non intetur esse de illo
legem, quia optimè potest legislator de vno
disponere, & non de alio, vel quia non vult,
vel quia non excedit omnia simul prohibere,
neque omnia ommittere, etiam si in illis eadem
ratio sit. Quod prorsus dicendum est proce-
dere in casu nostro, nam Patres dicti Capituli
instantibus, ob paupertatem præfati Conuen-
tus Vallisole. Prouincialis, & Commissi Cast-
ellæ, voluerunt dictam gratiam concedere
dicto Conuentui in specie ob dictam rationem,
& alias, quæ præfatos Patres potuerunt mouere
ad id concedendū, non tamen licet in alijs Co-
uentibus Parisiensi, & Romano eadem ratio
militet, potest inferri, quod voluerint illis
eamdem gratiam concedere; tum quia, si vo-
luissent, cum scirent illos eadem infirmitate la-
borare, expressè concessissent; cum ergo non
concesserint, signum est noluisse concedere,
nisi determinatè pro illo Conuentu, & non
pro alijs, quia fortè illa extensio pro alijs
Conuentibus non expediebat, vel propter
aliam rationem nobis ignotam mouentem
illos ad concedendam dictam gratiam di-
cto Conuentui, & non alijs, tum quia,
si militasset eadem ratio. Patres galli, vel
in dicto Capitulo, vel in alijs sequentibus di-
ctam extensionem postulassent, quod cum

Castro Pbl.

Suarez.

non fecerint, dicendum etiam est, nec eandem rationem militare.

3. Secundò probatur improprietas dictæ extensionis, quia in legibus exorbitantibus à iure communi, ob aliquem specialem fauorem alicui personæ, vel loco factum; non datur extensio ob similitudinem, vel identitatem rationis. Ita Casro Palaus loc. cit. num. 6. Rebellus de obligat. iustit. lib. 1. par. 1. quæst. 6. sect. 4. num. 27., Salas de legibus disp. 21. sect. 5. nu. 14. patet, tum quia hæc leges assimilantur dispensationibus, & priuilegijs; priuilegia autem, & dispensationes nõ recipiunt extensione. 1. Quod verò ff. de legib. Cap. Sanè de priuilegijs. Tum quia ea, quæ à iure communi exorbitant, non sunt in consequentiam trahenda per regulam 28. de regulis iuris in 6. Quòd autem, hoc statutum sit exorbitans constat, quia concedit priuilegium dicto Conuentui contra regulam, & constitutiones, vt videbimus in sequentibus; ergo non potest extendi ad alios Conuentus Parisensem, & Romanum.

4. Immo addò, quòd propter dictas rationes neque potest extendi ad Conuentum Matritensem, vt videntur extēdisse Patres Castellæ; nam siuè priuilegium sit, siue dispensatio, cum sit exorbitans non extenditur: Neque obstat, quòd Conuentus Matritensis sit Conuentus eiusdem prouinciæ cum Conuentu Vallisoletano; nam ratio, quæ mouit illos Patres ad dictum priuilegium concedendum, petita est ex Conuentu Vallisolet, & qui insisterunt pro ea obtinenda, pro dicto Conuentu Vallisoletano insisterunt; Vnde cum probauerimus dictum priuilegium non extendi, probatum similiter remanet, quòd non extendatur ad Conuentum Matritensem, licet si eiusdem prouinciæ; nec vlla apparet ratio, quare potius extendi debeat ad Conuentum Matritensem, quàm ad Romanum, Parisensem, & alios eodem morbo laborantes. Quare censeo, quòd Corrector Castellæ non potest tuta conscientia exigere ab hospitibus in suo Conuentu hospitantibus cum obedientia suorum prælatorum dictos quatuor argenteos, quòd si exigat, peccat, & tenetur restituere: & intellige, quòd non potest exigere vigore dicti priuilegij concessi dicto Conuentui Vallisoletano, tum propter dicta: tum quia priuilegium locale est, quòd non extenditur, præsertim cum Conuentus Matritensis sit principalior, & citior Conuentu Vallisoletano ad dictum Tusci verbo Priuilegium conclus. 733. nu. 12. tum etiam quia in dicto Conuentu Matritensi videtur cessare causa motiua concessionis dicti priuilegij, ad cap. 1. de priu. in 6. quòd si non cessauit, quia & ipse præmatur paupertate, debebat impetrari noua concessio: tum quia dictum priuilegium in se fauorabile non est, quia exorbitans est, licet faueat dicto Conuentui, vt patet ex l. Si vero §. de Viro ff. Solutio marimon. & dicit Rebellus loc. cit. versu Præposita regula, Atque ita extendi non potest iuxta regulam, Odiã, quæ est 15. de regul. iuris in 6. Adde quòd, vt audio, solum 15. ab hinc annis Conuentus Matritensis exigit dictam pensionem, & quòd Illustrissimus Nuncius ad instantiam fratrum dictum statutum confirmauit, vel de nouo statuit, quòd non scio. Scio tamen, quòd fratres, qui id petierunt à Nuncio grauiter pec-

carunt, & possunt puniri ad formam Correct. nu. 110. Adde denique, quòd, vt audio, non est adeo magnus concursus hospitem in dicto Conuentu Matritensi, quin possit commodè subministrari ex elemosynis, & redditibus Conuentus, quòd si est verum, omnino cõtra mentem dicti statuti exlguntur dicti quatuor argentei. Adde etiam, quòd Conuentus Messanz, Neapolis, & Genuæ continuè absq; Interruptione hospites hospitantur, & tamè nihil, vel ipsi hospites soluunt, vel ab ijs exigitur, nec quisquam de hoc cogitat, vnde constat, quòd concursus hospiti cum eadem, & fortè maiori paupertate non facit, vt possit exigi ab ijs quicquam.

5. Circa verò intelligenciam dicti statuti prout stat, vt sustineri possit dico, quòd debet intelligi, non quòd fratres, qui cum obedientia suorum Prælatorum accesserint ad dictum Conuentum Vallisoletanum propter negotia Prouinciæ, debeant soluere quatuor argenteos singulis diebus, sed quòd dictos argenteos teneatur soluere Prouinciæ, seu conuentus, qui mittunt dictos fratres ad negotiandum in Curia Catholica, vel cum Illustrissimo Nuncio, siuè hoc faciant per ipsum missum, siuè per quemcunque alium, & hoc non ratione stipendij, & salarij, sed solum ratione elemosynæ ad subleuandam paupertatem dicti Conuentus. Fratres autem, qui accedunt ad dictum Conuentum propter negotia propria, nihil teneantur soluere. Quòd si hoc modo non intelligatur, est iniquum, & iniustum, quia fouet proprietatē, dat occasionem peculijs, vt magis constabit ex dicendis.

6. Circa validitatē dicti statuti. Dico 1. quòd, nisi intelligatur, vt dixi, sed vt lonare videntur verba, est iniquum, iniustum, ac cõtra ius naturale. Et probo. Quia professio Religiosa est contractus mutuus inter Religiosum, & Religionem, quo ille se obligat ad inseruiendū religioni secundum Regulam in quocunque loco eum Religio miserit, Religio verò se obligat ad illum alendum infirmum, sanum in quocunque loco ipse se per obedientiã receperit. Ita Panor. in c. Porrectum de regul. nu. 10. Vechius de nouitijs disp. 13. dub. 15. nu. 4. Sanch. lib. 6. in decal. cap. 9. nu. 7. dixi tom. 2. Prælati religiosi q. 3. c. 1. n. 160. & hic supra loc. cit. in tit. n. 2. Contractum autē, seu pactum obseruatio simpliciter, & absolute est de iure naturali, vt Sanch. lib. 1. de sponsalib. disp. 7. nu. 16., Sylu. verb. obligatio nu. 1., & 2., & alij communiter, nam ius naturæ fidem in contractum seruandam præscribit. Nec solum de iure naturali est obseruatio pactorum, sed etiam de iure canonico, & ciuili cap. 1. de de pactis leg. Iurisgentium §. Prætor ait, ff. de pactis, & constat ex ipsa definitione contractus quæ ponitur à Vlpiano in l. Labeo ff. de verb. signif. quòd sit. *vltrò citroq; obligatio*, ex partium voluntate, & pactioe confurgens, vt subaudiūt Doctores apud Rebell. loc. citado nu. 1. Porro obligatio est duplex, vt ait Rebell. de obligat. iust. lib. 1. p. 2. q. 1. sect. 1. nu. 15. vna naturalis, nõ tamè ciuili, altera ciuili, & naturalis simul, prima dicitur ea, quæ licet ex natura rei oriatur nec à iure ciuili impediatur, ab eo tamen nõ fouetur. Secunda est, quæ siue ex natura rei oriatur siue supposito iure positio, ab eo tamè fouetur, cõcedendò liberã actionē læso. Obligatio autē, quæ nascitur ex hoc contractu, seu pacto partium resul-

Castro Palaus
Rebellus
Salas

Panormis,
Vechius.
Sanchez.

Syluester.

resultat, secundi generis est. Vnde collige, quòd nõ solũ tenetur in conscientia religio tale pactum suo religioso seruare, ita vt mortaliter peccent superiores non seruantes, sed etiam, quòd subditus habet actionem ciuilem in foro externo contra dictos Superiores nolentes dictum contractum seruare, vt possint illos vocare in iudicium, & facere sibi dictum pactum seruare, & conuenter habent actionem ciuilem non soluendi dictum pretium taxatum, & posunt superiorem prætendentem illud exigere, vocare coram iudice, & facere desistere à tali exactiõne, immo, & condemnare ad iam exacta restituenda.

7. Dico 2. dictum statutum intellectum, vt sonant verba, est expressè contra ius canonicũ, patet. 1. quia in cap. *Non dicatis*, 12. q. 1. dicitur, quòd inter Religiosos omnia debent esse cõmunia, non quidẽ vt singulis, ita vt singuli sint Domini, & possint disponere de aliquota parte eorum, sed communia, vt vniuersis, ita vt singuli nullum habeant dominium super aliquo Bonorum ipsius monasterij, sed solum apud Capitulum vniuersum, seu noitum tale dominium residat. Ita Nauarr. in dicto cap. *Non dicatis*, num. 8. Si ergo valet dictum statutum vt sonat, oportet, quòd quilibet Religiosus habeat aliquam partem bonorum sui monasterij, qua possit soluere dictam taxam quatuor argenteorum, cum ad prædictum Conuentum accesserit. Præterea bona dicti Conuentus non sunt omnibus Religiosis nostræ Religionis cõmunia, sed solum communia illis, qui in dicto Conuentu habitant, denique bona à particulari Religioso acquisita non possunt esse communia Religionis, neque illi incorporari, cum ijs indigeat pro soluenda dicta taxa, si occurrat ad dictum Conuentum pro negotijs accedere.

8. 2. Patet ex cap. *Monachi* de stat. Monach. vbi prohibetur Religiosis habere peculium, & in sepultura asinorum iubetur sepeliri Religiosus, qui in extremis peculium habere inuentus fuerit. At stante dicto statuto, peculia prohiberi non possunt à Prælatis, dicit enim semper subditus indigeo ista pecunia, quia indigeo ire Conuentum pro negotijs, in quo eam expendã.

9. 3. Probat ex cap. *Cum ad monasterium*, de statu Monach. in quo inter alia præcipitur, quòd si quicquã alicui fuerit destinatum, non debet præsumere illud accipere, sed debet illud Abbati, vel Cellario consignare; quod etiam statuit Triã. sess. 25. de relig. cap. 2., at hoc, stante dicto statuto, vt sonat, obseruari non potest, nam si Religiosus habeat necessariõ ire Vallisoleum pro negotijs, cum teneatur ibi soluere quatuor argenteos quolibet die, potest recipere, quod sibi fuerit datum à quolibet seculari pro dicta taxa soluenda absq; eo quòd illud cõsignet Abbati, vel cellario; immo absque eo quòd dictus Abbas id possit prohibere, si enim habet obedientiam eundi ad dictum Conuentum, & debet ibi soluere dictam taxam per statutum generale, necessario debet habere, quo possit eam soluere, nec potest hoc impedire Prælatus inferior, cum hic in superiorem, quale est Capitulum generale, non habeat potestatem, Cap. *Inferior*, cap. Denique d. 21.

10. Dico 3. prædictum statutum est expressè contra regulam nostram, Probat, quia in

regula nu. 24. dicitur *Præterea sub paupertate euangelica perpetuo militantes omnes dicti Fratres clerici, & laici pecunias nullatenus tangant, nec illas scienter deserant.* Est autem paupertas Euangelica nihil in particulari habere, vel possidere, sed de communi penu viuere, & ex illo habere, quidquid vniuersiusque necessitas postularit, vt colligitur ex illo actor. 4. ver. 32. *Nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat; sed erant illis omnia communia, neq; enim quisquam egens erat inter illos.* Deinde, si debent soluere dictos quatuor argenteos, debent, & illos tangere, & super se portare contra textum expressum regulæ, & in Correct. nu. 40. puniuntur, qui pecunias scienter tetigerint, uel super se portauerint, & Prælati talia facientes statim iubentur deponi.

11. Dices, regulam iam in hoc puncto de tactu, & portatione pecuniarum nõ obligare per consuetudinem in contrarium. Resp. falsissimũ esse talem cõsuetudinẽ esse introductã huc usq; in Ordine nostro: Tũ quia, cum de annexis, & cõnexis idem sit iudicium, & tactus, & portatio pecuniarum sint circumstantiæ annexæ voto paupertatis, conducetes maxime ad obseruantiam illius, cum contra vota non possit introduci consuetudo, vt dixi tom. 1. relig. q. 1. cap. 8. §. 4. conclus. 1. videtur, quòd neque etiam possit introduci contra circumstantias annexas. Sed esto, quòd posset introduci, cum ad legitimam consuetudinem introducendam requiratur in primis præscriptio legitima, & scientia Prælati potentis hanc legem reuocare, de multis actibus in contrarium, vt dixi tom. 2. relig. q. 3. cap. 1. à nu. 181. cum nullus ex his adhuc adsit, cum Prælatus semper, vel puniant, vel saltem grauiter arguant pecunias publicè tangentes, & nullus sit, nisi sit multum impudens subditus, qui hoc audeat, non potest dici, quòd contra hoc præceptum regulæ, sit adhuc introducta consuetudo, quæ illi præualeat. Adest quidem in hoc puncto aliqua tolerantia per negligentiam prælatorum introducta, quæ est quædam permissio sine pœna facti non liciti, vt eam definit Tuschus lit. T. conclus. 324. nu. 1. quæ tamẽ permissio non inducit concessionẽ, vel dispensationem, quod factum sit licitum, vt Tuschus ibidem. Immo neq; excusat, à pœna, quia Prælatus tolerans non habet facultatem remittendi pœnam latam contra pecuniam tangentes absque rationabili causa, cum sit lata à iure, vt Tuschus ibid. nu. 19. Vnde superiores pecuniam tangentes punire possunt. Adde, quod ista cõsuetudo, seu tolerantia, cum non sit vniuersalis, sed solum apud Religiosos relaxatos, non potest ius facere. Quare concludendum est, quòd non potest per istam tolerantiam saluari, quin dictum statutum sit contra regulam.

12. 2. Probat eadem conclusio ex Correct. nu. 48. vbi punitur quicumque Religiosus, qui quascunq; pecunias sibi à quocunq; elargitas Correctori nõ præsentauerit, & easdẽ absq; ipsius Correctoris licentia retinuerit. Et in cap. Paulæ nu. 12. quòd innouatur cap. 4. Valent. num. 31. præcipitur, quòd *dicta elemosynæ à quocunq; habitis reponantur cum elemosynis Conuentus in cassa communis*, Et Val. 1. num. 23. *Si quis pecunias à quocunq; habitis non statim Correctori resignauerit, sanquam proprietarius puniatur.*

Nauarrus

Tuschus

niatur. Et ibid. num. 24. dicitur. Item si quis libros vendere presumat ad suum usum concessos, & quocumque haberit tanquam proprietarius puniatur, & similia statuta habentur cap. Val. 4. nu. 31. 32. sed hæc vix obseruari possunt stante dicto statuto vt sonat.

13. 3. probatur ex regula num. 34. vbi dicitur, Verum tamen hospites hilari corde, & vultu placido recolligantur, ac iuxta cuiusq; loci facultatem benignè tractentur, cui præcepto regulæ ex diametro aduersatur præfatum statutum.

14. Dico 4. Prædictum statutum est contra plura alia statuta nostræ religionis, quorum aliqua fuerunt confirmata à Papa. Probatur 1. ex cap. Tolos. nu. 30. 2. Rom. nu. 58. 3. Genuen. num. 21. Paulæ num. 39. vbi dicitur, quòd itinerantes ægotantes in alieno Conuentu debent charitatiuè tractari, nec per hoc Conuentus suarum localitatum tenetur quicquam refarcire Conuentui, qui dictos infirmos curauit. Vide supra lit. O. cap. 4. nu. 5. vbi ad verbum refero statutum. Et aduerte, quòd Capitulum Paulæ hoc confirmatum à Papa. Aduerte etiã, quòd illud statutum fuit factum in quatuor capitulis Generalibus. Aduerte etiam, quòd Pater Passar. in margine ad dictum statutum Paulæ ait, quòd causa huius statuti fuit cap. Non dicatis 12. q. 1. innuens quòd in religione nostra omnia semper voluerunt Patres esse communia. Si ergo noluerunt Patres, vt quando quis infirmatur in aliquo Conuentu, possit Conuentus, in quo infirmatur, quidquam pro tali infirmitate repetere à Conuentu suæ localitatis, multo minùs dicendum est voluisse, vt quicquã reciperetur pro hospicio.

15. 2. Probatur ex cap. 1. Bonon. num. 10. & Val. 4. num. 47. vbi statuitur, quòd fratres hospites sint sub obedientia Correctoris illius Conuentus, vbi sunt hospites. Statutum autem sic habet. Quod in Capitulo Bononiensi de fratribus itinerantibus fuit dubitatum, declarandum esse putauerunt Patres, vt fratres hospites, & peregrini sint sub iurisdictione, & obedientia Correctoris illius Conuentus, vbi sunt hospites, & per consequens eiusdem ordinationibus ad regularem obseruantiam sui Conuentus spectantibus subiecti, nec debent sine sui licentia Conuentum exire, & de excessibus suis si quos ibi committerent, debent, & possunt corrigi, & castigari; teneantur tamen benignè Correctores eos permittere, eorum negotia in suis Conuentibus peragere, dummodo non scandalosè, sed honestè ea tractent, & concludant, & hoc etiam esse verum de iure communi dixi tom. 2. relig. q. 1. cap. 3. à num. 20. Si egro sunt subditi Correctori, & tenentur obseruare ordinationes ad disciplinam regularem spectantes, & possunt corrigi, si errent, quare non debent ali ab eodè Conuentu, cui inseruiunt. Adde, quòd secundùm laudabilem religionis consuetudinè hospites Sacerdotes tenentur dicere Missam pro Conuentu, in quo hospitantur, vt dixi to. 2. relig. q. 1. cap. 3. num. 12. Ergo debent etiam ab eo Conuentu ali, quia, qui altario seruit de altario viuere debet. Hæc autem omnia destruantur, si illud statutum Genuen. intelligatur, vt sonat.

16. 3. in Cap. Valent. 5. num. 20. vers. Quintum, dicitur. Pro paupertate fratrum volunt, vt ad vnguem obseruetur Concilium Tridentinum sess. 25. de regul., & quæ statuta sunt in nostris statutis

vsq; adhuc, declarant ulterius fratres de bonis ad usum concessis non posse, nec vendere, nec alienare, nec commutare, nec aliquid aliud facere, cum hæc omnia denotent alium liberæ voluntatis, & bonorum iurisdictionem, & dominium, & fratres non habent nisi usum facti. Sed pone, quòd quis pecuniam non habeat, habeat autem libros, iste si debeat ire ad Conuentum, in quo soluenda est dicta pensio, velit, nolit, Corrector potest vendere libros, vt dictam pensionem soluat, atq; ita eneruatur cardo regularis disciplinæ, & paupertas corrumpit, & proprietates fouetur.

17. Dico 5. hoc statutum est contra virtutem hospitalitatis tantùm nobis commendatæ à B. P. in regul. num. 34., & ab antiquis Patribus Cap. Tolos. nu. 72. cap. 2. Rom. num. 30., & de qua dixi multa tom. 2. priuil. in constit. 6. Vrb. VIII. & præcipuè, quòd hospitalitatis officium propter inopiam non est deferendum, nam Hieronym. Matthæi 10. ad illum locum, Qui dederit Calicem aquæ frigidæ, ait, Rursus poterit alius causari, et dicere paupertate prohibeor, tenuitas me retinet, vt hospitalis esse non possim, & hanc excusationem lenissimo præcepto diluit, vt calicem aquæ frigidæ toto animo porrigamus, frigida, inquit, aqua non calida, ne & in calida paupertatis ex penuria lignorum occasio quaeretur. Legant istum locum Hieronymi superiores omnes, & illi maximè, qui prædictam pensionem à suis hospitiibus prætendunt, non quærit hospites, vt opiparè tractetur, vt conuiujs recipiatur, vt more magnatum recolligatur, sed hilari corde, & vultu placido, ait B. P. in regul. loc. cit. & iuxta facultatem cuiusque loci benignè tractentur. Hæc non impediuntur paupertate Conuentuum, hæc omnem excusationem excludunt, hæc impium, barbarum, & crudele reddunt illud statutum, vt cantat, ac superiores illud ad literam seruare prætententes, recipiatur hospites hilari vultu, & si non possunt illi dari piscos, dentur legumina, si neque hæc, dentur cæppæ, & allia, vel solus panis, si neque hic adsit, detur illi potus aquæ frigidæ, fiat illi constare de paupertate Conuentus, & sufficit. Dixi etiam, quòd qui inhospitalia sunt, ad dignitates prohibentur promoueri, cap. Archidiaconum d. 85. & qui sunt promoti debent deponi, illud enim, quod impedit promotionem, deijcit etiam promotum, Adde nunc, quòd tenentur nostri Superiores hospitari omnes nostros Religiosos indifferenter, etiam si inimici eorum sint, nam vt dixi supra lit. O. cap. 4. num. 2. omnes religiosi habent ius ad omnia bona religionis, in quocumque loco sint cum obedientia suorum superiorum, & hospitalitas nemini est deneganda, cap. 1. de empt. & uendit. cap. Monachi de præb. & dig. cap. Quiescamus d. 42. Et superiores, qui hospitalitatem contemnunt, sunt excommunicati, cap. Si qui despiciat d. 42. & tantùm æstimatur à sacris canonibus hospitalitas, quòd licet graue malum sit in Ecclesia conuiuia facere, in casu tamen necessitatis pro colligendis hospitiibus conceditur in cap. Nulli Episcopi d. 42. Vnde hospitalitas est de iure diuino iussa prælatis. 1. ad Thimoth. 3. vbi dicitur, oportet Episcopum hospitalitatem esse, id est, amans hospitium, & peregrinorum, vt illos domo excipiat, tractet, foueat, quem locum diffuse expendit Barbosa de potestate Episc. tit. 2. alleg. 9.

Immo

Antonius. Iam omnes debere esse de iure diuino hospitalitates probat, adductis multis Scripturæ locis, Antonius. Sofa ad decreta Ducum Sabaudia de tabell. & notar. ad tex. car. 46. lib. 3. decretorum in gloss. num. 8. fol. mihi 227.

18. Quod verò illud statutum intellectum, ut cantat, sit contra hospitalitatem constat. Quia hospes gratis, liberaliter, Zelo charitatis, amore Dei recipit hospitem, superior autem illius Conuentus non ita, sed solum elargito pretio, data pensione, soluta gabella, vnde non iam hospes, sed caupo, sed Tabernarius, non superior Religiosus est; vnde illi epicteta cauponum, & Tabernariorum conueniunt. Nomine Mercatorum hos honorat Bart. in leg. Cum pater, §. Mensa, ff. de leg. 2. Prædicant autem canones Clericum negotiatorem tanquam pellem esse fugiendum, & in leg. Humilem, Cod. de incest. nupt. habentur tanquam personæ viles. Alijs infamioribus titulis honorantur ab alijs caupones, quos omitto consulto: hi satis sunt ad iniiciendum pudorem superioribus prætendentibus dictam gabellam exigere. Et pro coronide notent Prælati, quod, hospitalitatem esse remuneraturis affectus auaritia est, ait Ambros. lib. 7 in Lucam cap. 14.

19. Dico 6. constare inualiditatem dicti statuti ex inconuenientibus, quæ ex illo sequerentur: 1. enim sequeretur, quod fratres relaxati non accederent ad Conuentus, sed per ciuitates in cauponis permanerent, si enim soluendum est pro victu, melius est, dicerent, nobis viuere in caupona, quam in Conuentu, nam ibi viuunt cum maiori libertate abque vlla subiectione, ac onere, comeditur ad beneplacitum &c. ex hoc autem inconueniente, quot sequantur, tu scis benigne, & misericors Deus; quid isti comedant, quid faciant, loquantur, quomodo ambulent, dormiant, &c. in damnum vniuersale Religionis, & præsertim Conuentus, ad quem, ne soluerent pensionem, non accesserunt, hæc cogitatione penfamus, mente dolemus, oculis deploramus. 2. sequitur quod, qui haberet necessitatem faciendi aliquid negotium in Curia, vbi adesset Conuentus sic priuilegiatus, nec haberet vnde solueret gabellam, nec sciret vnde licite haurire, id curaret consequi per sordes, per malas artes, furta &c. vnde in constitutionibus Augustinensium cap. 40. habetur hoc statutum. Ex particulari vita fratrum Conuentus confunditur, & fratres rapere, & furari coguntur, & ad communem vilitatem, in qua ordinis status, & salus animarum, & pax, & tranquillitas corporum consistit, redduntur tepidi, & ad murmuracionem, & detractionem, à quibus confusio ordinis, & perditio animarum dependet, sunt omni hora parati, & prompti. Ita refert Beatus Iordanus in vitas Patrum lib. 4. cap. 13. quorum omnium, ait, est causa Prælatus, per quam communitas in Religione non seruatur, vnde, inquit, in officio vltimius tollerari non debet, si enim viuens nominari pastor non debet, sed gregis sibi commissi lupus potius deuorator. Ad quæ per viscera Domini nostri Iesu Christi, & per charitatem B. P. precor superiores maiores ordinis respiciant, & non permittant ob nullius momenti interesse tot animarum ruinas, tot Religionis scandala, sciantque superiores religionis communitatem esse primum, & maximum omnium bonorum,

quæ in illa reperiuntur, quam si tollas religionem subtrahisti, tolle communitatem, & religio, non religio, sed confusio est, non status perfectionis, sed status damnationis. Hæc sancta communitas, ut ait B. Iordanus in vitas Patrum lib. 3. cap. 1. est nobis multipliciter commendata, est enim natura legibus completata, in veteri lege figurata, à Prophetis prænnunciata, à Philosophis inuestigata, à Principibus gentilibus gratificata, ab ipso Domino, & Saluatore nostro in se ipso consecrata, & nobis commendata, ab Apostolis Christi, & Discipulis seruata, & prædicata, ab Evangelistis scripto roborata, à fidelibus primitiua Ecclesie acceptata, & obseruata; quæ omnia profectur ibi Iordanus, & Augustinus sermone 21. ad fratres. Nos, inquit, non debemus habere temporalia ad possidendum, nec ego, qui Episcopus sum, habere debeo nisi ad dispensandum, & infra. Igitur fratres licet me in cathedra Episcopali videatis paupertatem sponsam tenere, congratulor, quia ipsa est Christi sponsa, Sanctiorum possessio, Beatorum vita, fidelium securitas, Clericorum ornamentum, Monachorum vita; nobilium pulchritudo, hæc est illa sancta paupertas, quam qui tenet, & amat, nulla indigentia laborare potest. Nec mirum, quia sibi datur omnium dominium possidere. Estote igitur pauperes fratres mei, quoniam exaudiuit pauperes Dominus, & deprecationem eorum audiet auris sua, item, attendentes omnia communiter habere, & possidere, quia in celsitudine paupertatis viuentibus non licet, nisi ut vnum sit cor, & vna anima, & omnia communiter possidere. Duplicem scimus fuisse felicem statum in humana natura, primus est naturæ ante peccatum, & in hoc omnia erant communia, ut habet Isidorus relatus in cap. Ius naturale dist. 1. Secundus, est status gratiæ, in cuius primordijs actorum 4. erant omnia communia, immo & de statu futura gloriæ Beda dicit, ut refert Humbertus in cap. suo 14. super regul. S. Augustini, quod Beati ita viuunt, ut sint illis omnia communia. Cum ergo, ait Humbertus, non sit reperire meliorem statum naturæ, quam statum ante peccatum, nec gratiæ meliorem, quam primitiuum, nec gloriæ, quam futurum, quam felix est ille status, qui tales status naturæ, gratiæ, & gloriæ imitatur. Communitatem itaque seruent Prælati, studiosè seruari curent, particularitates enecent, euellant, dissipent. Nam, vel Paradisus in terra non est, vel in Religione in communi viuente est.

20. Dices 1. multæ aliæ Religiones Romæ exigunt ab hospitibus hanc pensionem: ergo & illam potest exigere nostra, tum Romæ, tum alibi. Resp. in primis mihi incertum esse, an aliquæ religiones id faciant. 2. an, si faciunt, sint religiones obseruantes. 3. an exigant quatuor argenteos, quibus potest quilibet homopinguiter vno die sustentari, vel aliquod solum paruum V. G. vnum argenteum per modum æleemosynæ: 4. An id soluatur nomine Prouinciæ, vel fratris particularis. 5. an seruent paupertatem Evangelicam cum illis conditionibus non tangendi; neque portandi super se pecunias, quam tenemur seruare nos. Certum mihi esse puto Capuccinos, & minores de strictiori obseruantia, qui paupertatem Evangelicam, ut nos, seruant, non soluere dictam gabellam, neque nomine communi prouinciæ, neque nomine particulari.

B. Iordanus

P. Augustinus

21. Et cum sermo sit factus de Conuentibus Romanis dicam hic ad propositum nostrum vnum particulare de Conuentu nostro S. Andree de fractis. Hic Conuentus sumptus est ab Italis, vt Itali Romæ haberent habitaculum, sicut habent Patres Galli, & totus situs, vbi nunc est fabricatus dictus Conuentus emptus est, & fabricatus pecunia singularum Prouinciarum Italia in hunc finem, vt quando Romæ deberet, adesse Itali pro negotijs locum haberent particularem, & hic noster Conuentus Genuensis solus pro sua parte in prima emptione contribuit centum scuta aurea, deinde circa annum 1614. dedit scuta septingenta, & plus, quibus empta est vna domus vicina dicto Conuentui, S. Andree. In isto ergo Conuentu certum est, quod non posset fieri per cap. Generale statutum, vt Itali negotiantes in curia Romana soluerent aliquam pensionem, nec multò minùs per Generalem solum cum suis Collegis, id enim esset ultra dicta etià contra iustitiam commutatiuâ. Si enim Itali emerunt sibi illam habitationem, vt quando illis Romæ agendum esset, haberent habitationem, certissimi iuris est, quod de domo propria non debent soluere pensionem: nâ finis est attendendus, Gloss. in cap. *Scientes*, verb. *Ab initio de censib. l. Legata inuisiliter, ff. de Adimend.* Adde quòd Romæ hoc statutum nõ potest habere locum, cũ religio ibi quatuor Conuentus habeat, quorum tres sunt capacissimi hospitũ.

22. Dices 2. in cap. *Paulæ* nu. 18. & *Bononi.* 1. num. 17. statutum fuit, quòd studentes in aliena Prouincia soluerent conuentui studij decem scuta annua, & sibi prouiderent de vestimentis, libris, armisque scholasticis. Ergo non est mirum, quòd etiam hospites, & peregrini cogantur aliquam pensionem soluere. 2. quòd dicta statuta non fuerunt à Religione recepta, nec vnquam executioni madata, vt audiui à senioribus. 3. quòd pensio soluenda per ista statuta, est tam parua, vt vix sit considerabilis, est enim pensio decem scutorum annuorum, id est centũ regalium, quæ in dies diuisa vix pro quolibet die soluatur circa quartam partem regalium. 4. Dico quòd dicta pensio non est soluenda à studentibus, sed à Prouincia, ex qua sunt, vt cõstat ex num. 23. eiusdem Capituli Bononiensis, vbi dicitur *R. autem Pater Generalis poterit cogere prouincias, vt mittant aliquem, vel aliquos ad Studium Parisiense, vel aliud, prouideantquè de prædictis necessarijs. Executionem enim studij cuncta iura mandant, & sic in cap. Genuensi 7. num. 34. in quo ordinatum est, vt Prouincia Lombardiæ reciperet quatuor studentes Genuenses, statuitur, quòd Prouincia Genuensis prouideat illis de vestimentis. 5. Cum eo tempore paucis in locis nostræ Religionis essent constituta studia vniuersalia, ad eaq; omnes confluere prætenderent, & dicti Conuentus essent pauperes, & non possent subsistere, necessum fuit, ne studia tam Religiosis necessaria omitterentur, vt aliquo modo illis subueniretur, & ideo ordinatum est, vt solueretur illa parua pensio. 6. Quòd ista pensio, non soluebatur ab omnibus studentibus indifferenter, sed solum ab illis, qui priuilegijs studentium frui volebant, illi autem, qui vt fratres locales conuentui inseruire volebant, nihil soluebant, ita in eodem cap. Bononiensi num. 24.*

23. Ex dictis habes 1. Quòd malè extendit Inardus dictum statutum, cum potius deberet extinguere. 2. Quòd male extenderunt illud patres Castellæ ad Conuentum Matritensem, vnde eam pensionem exigunt nunc in præiudicium animarum suarum, etiam si de illo obtinuissent confirmationem à Nuncio Apostolico, nam cum probauerimus illud statutum iure non subsistere, probatum remanet, quòd neq; etiam subsistit confirmatio, nam quod non est, confirmari non potest. Immo addo, quòd superior, qui tentaret impetrare hoc statutum à Papa pro aliquo Conuentu, esset eo ipso suo officio priuatus per textum expressum Correctorij num. 110.

24. 3. Habes intelligentiam veram præfati statuti, nec est verisimile patres illius Capituli, qui tam zelarunt disciplinam regularem, & regule obseruantiam aliud intendisse. Vnde puto, quòd in illo statuto aliquid desit, vel aliquid sit additum, & certe valde suspicor, quòd illa clausula, *qui si habuerint, &c.* vsq; ad finem, sit supposita; nam querelæ Prouincialis, & Commissi Castellæ solum videntur fuisse contra fratres, qui absque licentia suorum superiorum illam Curiam pro negotijs petebant, vel quòd aliter stet in suo originali. Nisi fortè dicamus, id accidisse, vt solet aliquando, ex incuria scribe.

25. 4. Habes præfatum statutum, vt sonat, non posse villo modo subsistere, nec potuisse Capitulum Generale illud facere, vt nec in facto fecisse existimandum est, quia est contra ius naturale, diuinum, canonicum, ciuile, contra regulam, constitutiones confirmatas à Papa, contra bonos mores. Et quòd Generalis, qui prætenderet illud extendere ad aliquem Conuentum, seu obseruari facere, etiam si id faceret de consilio, & consensu suorum Collegarum, mereretur cum ipsemet collegis deponi, quia intentaret aliquid contra regulam, & prohiberet hospitalitatem.

26. 5. Habes, quòd dicta habent vniuersaliter locum in tota Religione, & in omnibus, & singulis Conuentibus, sed præcipuè in Conuentu nostro Sancti Andree de fractis, quia hic eo sine emptus est à fratribus Italis, vt Romæ, & ipsi haberent Conuentum, in quo habitarent tempore negotiorum, & non est iustum, quòd quis pensionem soluat, volens habitare in domo sua. Præterquamquod, nulla vnquam fuit minor occasio soluendi, quam nunc, quia quatuor Conuentus Romæ habemus, & magis commodos, quam vnquam, alioqui dici posset illud, *quo plus sunt potæ, plus finiuntur aquæ.*

27. 6. Habes, quòd Prælati tenentur ista statuta destruere, & vt omnia in Religione communia sint procurare; nam sic de religione paradisum facient. Hæc circa hoc punctum visum est mihi dicere, quæ tamen submitto Correctioni, & censuræ S. R. E. & omnium Patrum, & fratrum, Doctorum simulq; piorum meæ religionis, & aliarum, spondeoq; corrigere, immo ex nunc corrigo, quæ ipsi corrigenda iudicauerint, nihil enim in hoc prætendo nisi gloriam Dei, & illæsam conseruationem communitatis in mea religione, quia ab ea omne ipsius bonum dependere præsumo.

Appendix 2. Ad ea, quæ dixi to-
mo primo Priuilegiorum in
Constit. 10. Leonis X. nu. 2.
& in cap. 4. Addit. num. 7.

NOTO, quòd in præfatis locis tractaui, an valeret statutum aliquarum Ecclesiarum, quarum Curati nolunt leuare corpora defunctorum, nisi tot uocentur clerici ad afficiendum Corpus Defuncti, quot regulares. Sed quia audiui, quòd dicti Parochi fundabant intentionem suam in quodam Decreto Synodi Genuensis, & in quibusdam literis Sacre Congregationis; dictum decretum, & literas procuravi, quibus visis, magis sum confirmatus in mea sententia, & ut quilibet videat, quam peperam dicti Parochi intelligant dictum decretum, & literas, & quomodo illis abutantur, huc trahuli ex constitutionibus Synodalibus Episcopatus Albiganensis sub Landinello quidem tit. 28. de exequijs, & funeralibus, cap. 14. sub Illustrissimo verò Costa de funeralibus tit. 18. c. 3. & sic habent.

VT certus in funeralibus ordo seruetur ad tollendas quascunque perturbaciones, quæ inter Ecclesiasticos non minus sæpe, Dæmonis inuidia, in tumulandis Defunctorum corporibus oboriuntur, sancimus, ut quotiescunque plures ex clericis secularibus essent ad funeralia inuitandi, accersantur prius Parochialis, & Matricis Ecclesie titulares digniores, Beneficiati, Capellani, tum inservientes, quos alijs externis volumus antefervi. Si vna cum Clero seculari inuitentur, & Regulares, non sinat Parochus antea ex Regularibus aliquem adhiberi, quàm fuerint vna cum Parocho, Canonico, & Capellano, qui in eadem Parochiali Ecclesia ad formam Prouincialis Concilij diuina officia pfallere consuescunt, inuitati, prout alijs ad Prædecessoris nostri consultationem respondit Sacra Congregatio in hæc verba, videlicet à tergo.

All' Ill. è M. Reu. Sig. come Fratello, Il Vescouo d'Albenga. Intus. Ill. è M. Reu. Sig. come Fratello. Letto, è considerato il decreto della Sinodo Prouinciale di Genova, qual dispone, che in occasione de funerali debbano gli heredi de defunti, quali voranno inuitare altri del Clero Regolare, chiamare il proprio Parocho, è gl'altri Sacerdoti, è Ministri Ecclesiastici della Chiesa Parochiale del defunto, è parso à questi miei Signori Illustrissimi, che sia ragioneuole, è che perciò debba esser obseruato, massime stando la confirmatione, che V. S. scriue bauer fatto la felice memoria di Gregorio XIII. di quella Sinodo Prouinciale, nella

quale stà inserto. Così V. S. potrà far sapere alli Superiori Regolari de Conuenti della sua Città, è Diocesi, è particolarmente di quella terra, done dice esser seguiti tanti scandali per questa causa, che d'ordine di questa Sacra Congregatione debbano d'hora inanti vbidire, & conformarsi alla disposizione del sudetto Decreto, & astenersi di leuar Corpi di defonti, ne accompagnarli, se non seruata la forma d'esso decreto, sotto pena della priuatione dell'officio loro, e della voce attiuua, e passiuua, & altra maggiore ad arbitrio di questa Sacra Congregatione. Et perche il Conseruatore di essi frati hà posto la mano troppo inanti in presumere d'interdire V. S. dall'ingresso della Chiesa, & scomunicare altri, perche si è voluto far' obseruare il sudetto Decreto, se gli scriue l'alligata, con ordine di venire quà à scolparsi dell'eccesso suo, quale si manda à V. S. accioche gli la facci presentare, & auisi come lo dourà fare quanto prima, & il signor la preserui. Di Roma li 17. Genaro 1600. Subscrip. Di V. S. Illustr. & Molto Reuerenda come Fratello. Il Cardinale di Firenze.

2. Nota, quòd dictum Decretum, & literæ nihil aliud volunt, quàm, quòd quando ad funeralia erunt inuitandi regulares, inuitentur prius illi Clerici, qui in Ecclesia Parochiali defuncti solent de ordinario tanquam Capellani, vel Canonici, aut beneficiati diuina Officia pfallere, & ei inserruire. Quòd licet habeat suas difficultates, tamen tolerabile est, præsertim, si ut dicitur, est confirmatum ab Apostolica Sede, decet enim, ut vnusquisque fruatur fructibus suæ Ecclesie, & victum habeat ab ea Ecclesia, cui inserruit. Non dicunt tamen, quòd vltra illos, qui solent de Ordinario dictæ Ecclesie inserruire, conducantur alij ex alijs Ecclesijs, ut adæquetur numerus regularium inuitatorum in præiudicium hæredum defuncti, & ipsorum regularium V. G. in vna Parochiali seruiunt tres Clerici, hæredes defuncti volunt vocare 20. regulares vult Decretum, quòd prius vocentur illi tres Clerici, quibus vocatis, liberum est hæredibus vocare quot Regulares volunt. Sed Parochi huius temporis, si inuitentur 20. Regulares, volunt, ut etiam inuitentur 20. Clerici, etiam si illi Parochiali tantum tres Clerici inserruiat, & alios Clericos præter tres vilissimo conducunt pretio, & omne emolumentum rapiunt, quod est meo videri omnino contra mentem dicti Decreti, & literarum.

Appendix 3. ad ea, quæ dixi
tomo 2. nostrorum Priuile-
giorum post Constitutionem
5. Gregorij XIII. Constit. 6.

Concedit Indulgentiam septem anno-
rum, & totidem quadragen-
arum, & centum dies de iunctis
pœnitentijs Visitantibus Ec-
clesiam Sanctiss. Trini-
tatis de Urbe, Ordi-
nis Nostræ.

GREGORIVS EPISCOPVS
Seruus seruorum Dei. &c.

Præmiū.

VNIVERSIS Christi fidelibus
presentes literas inspecturis salu-
tem, & Apostolicam Benedictionem,
&c.

Vnigeniti Filij Dei Redemptoris nostri
IESU CHRISTI, qui pro reconcilianda suo
auctori humana natura, de summo Cœlorum
solio ad huius mundi infima descendere, &
nostræ mortalitatis carnem in vtero virgineo
assumere, ac tandem in ara crucis errata no-
stra diluere ineffabili charitate dignatus est,
vices, licet immeriti, gerentes in terris, gre-
gem dominicum curæ nostræ diuinitus credi-
tum ad vitam lucis æternæ perducere satagi-
mus. Et vt id certius succedat singulos, gre-
gis eiusdem, quorum merita pro demeritis pe-
nitentijs sunt imparia, ad pia, & meritoria opera
exercenda spiritualibus muneribus, indulgen-
tijs videlicet, & peccatorum remissionibus fræ-
quenter inuitamus, vt per illa felicitatis æter-
næ præmia facilius consequi mereantur.

Motiuū.

§. 1. Cupientes igitur, vt Ecclesia domus
SS. Trinitatis in Monte Pincio de Urbe Or-
dinis Fratrum Minorū S. Francisci de Paula,
ad quam, sicut accepimus, Dilecti Filij il-
lius Corrector, & Fratres singularem gerunt
deuotionis affectum, & quam à tempore, quo
dicta domus edificata fuit, magna Populi Ro-
mani vtriusque sexus turba ex singulari deuo-
tione singulis sextis ferijs, totius anni visita-
uit, & memor salutiferæ redemptionis nostræ,
quam in ipsa cruce Saluator noster operatus,
est, preces inibi effundere, consuevit, ac pro
conservatione Sedis Apostolicæ, heresumq;
extinctione, nec non fidelium Principū vnio-
ne D. O. M. deprecari non cessauit, congruis
frequentetur honoribus, ac tam pium opus à

multis annis incæptum perpétuetur, tantique
populi præfatam Ecclesiam dictis sextis ferijs
visitantis deuotio augeatur, quò exinde pro
animæ suæ salute maiora spiritualia dona se
adipisci posse cognouerit.

§. 2. De omnipotentis Dei misericordia,
ac BB. Petri, & Pauli Apostolorum eius au-
ctoritate confisi. Omnibus, & singulis præ-
dicti sexus Christi fidelibus verè pœnitenti-
bus, & confessis, qui qualibet sexta feria to-
tius anni Ecclesiam ipsam deuotè visitaue-
rint, & ante Imaginem Crucifixi quinquies
orationem Dominicam, & toties salutatio-
nem Angelicam ad honorem Passionis eius-
dem Domini nostri IESU CHRISTI, nec non
in memoriam prædictæ Sanctissimæ Trinita-
tis dicta sexta feria in eadem Ecclesia ante
maius illius altare, ter prædictas orationem
Dominicam, & salutationem Angelicam re-
citauerint, & pro felici statu Sanctæ Matris
Ecclesiæ, ac nostræ, nec non pro tempore exi-
stentium Romanorū Pontificū successorū no-
strorū incolumitate, atq; heresum, in fidelium-
que extirpatione, & Principum eorundem
vnione preces deuotè effuderint, qualibet ea-
dem sexta feria, qua id fecerint, septem an-
nos, & totidem quadragenas.

§. 3. Et insuper omnibus, & singulis præ-
dicti sexus Christi fidelibus minimè confessis
Ecclesiam Sanct. Trin. huiusmodi dicta sexta
feria totius anni etiam deuotè visitantibus, &
similes preces pœnitentijs, vt præfertur,
centum dies tantum de iniunctis eis, aut alijs
quomodolibet per eos debitis pœnitentijs in for-
ma Ecclesiæ consuetæ, Apostolica auctoritate,
tenore præsentium, misericorditer in Domino
relaxamus. Præsentibus perpetuis futuris tē-
poribus valituris. Volumus autem, quòd si dic-
tæ Ecclesiæ SS. Trinitatis aliqua indulgentia
in perpetuum, vel ad certum nondum elapsum
tempus per nos concessa fuerit, huiusmodi li-
tera sint nullæ. Datum Romæ apud S. Petrum
anno Incarnationis Dominicæ 1580. decimo
Cal. Iulij Pontif. anno 9. &c. Gaillard.

1. Nota, quòd iste Pontifex nullam aliam in-
dulgentiam, nec temporalem, nec perpetuam cō-
cessit dicto Conuentui SS. Trinitatis in specie,
vnde ista remanet in suo vigore. Et aduerte,
quòd ista clausula solet apponi de ordinario in
indulgentijs, quæ cōmuniter cōceduntur, & in-
telligitur de eodē Pōtifice, vt clarè patet per il-
lā clausulā, per nos concessa fuerit, vel per aliā cō-
cessimus, & ita intelligit stylus Curie Romanæ.
Vnde nō est, quòd aliqui notarij ignorātes abs-
que vllō fundamento dicāt debere intelligi de
omnib; alijs indulgentijs cōcessis ab alijs sūmis
Pōtificibus. Nā certū est, quòd si vellent Pōtifex
derogare indulgentijs concessis ab alijs Pōti-
ficibus, deberet id explicare, vel clarè, vel æqu-
valentor.

Concedit
prout in
sumario

Concedit
centū an-
norū rem-
issionē
de iniū-
ctis pœ-
nitentijs.

Appêdix 4. ad ea, quæ dixi to. 3. priur cap. 12. post constit. 21. aliàs 31. Urbani VIII. Constit. 22. aliàs 32.

S. D. N. D. Urbani Papæ VIII. in qua declarat, quòd constitutiones reuocatoriæ viuæ uocis oraculorū non comprehendant illos Officiales Sanctitatis suæ, quibus ratione munerū suorū antea de Summi Pōtificis oraculo fides haberi solebat.

VRBANVS PAPA VIII.
Ad futuram rei memoriã.

Regum, & Principum, quorumcunquè, aut aliàs quomodolibet concessa illorū tenores presentibus; pro expressis habentes, Apostolica auctoritate reuocauimus, cassauimus, susulimus, abrogauimus, & annullauimus, ac de cætero reuocata, cassa, sublata, abrogata, & annullata, viribusque, & effectu vacua esse, & fore, nulliq; deinceps suffragari posse, nec debere declarauimus, prout in alijs nostris desuper in simili forma Breuis expeditis literis, quarum tenores presentibus pro expressis haberi volumus plenius continetur.

S. 3. Cum autem pro tempore existentibus nonnullis nostris, & Sedis Apostolicæ Officialibus, seu ministris, qui eorum Officiorum, seu munerum ratione de gratijs, concessionibus, & dispositionibus quibuscunq; per nos faciendis, mandatisque, & iussionibus nostris exequendis, alijsq; rebus, & negocijs gerendis, Nobiscum diuersa tractant, per se, seu de eorum mandato facienda, gerenda, & executioni demandanda, viuæ uocis oraculo commiserimus, & in dies circa ea, quæ ad cuiuslibet eorum officium, seu munus, quo funguntur, pertinent, committamus. Nos firmiter gestorum de mandato nostro per eosdem officiales, seu ministros validitati, eorundemq; Officialium, seu ministrorum securitati consulere volentes. Motu proprio, certa; scientia, ac matura deliberatione nostris, deq; Apostolicæ potestatis plenitudine, Officiales, seu Ministros prædictos, quibus aliàs ante emanatas prædictas Constitutiones, ex officiorum suorum auctoritate, & prærogatiua de Oraculo, per eos à Romanis Pontificibus pro tempore existentibus habito, fides haberi solebat, quò ad ea, quæ, ut præfertur, ad cuiuslibet eorum officium, seu munus, quo funguntur, pertinent in literis etiam nostris prædictis super reuocatione oraculorum huiusmodi emanatis, minimè comprehensos fuisse, nec esse, nec comprehendere debere declaramus & decernimus, & ad abundantiorum cautelam eosdem officiales, seu ministros aduersus easdem constitutiones, quatenus opus sit, reuocamus, & plenariè reintegramus in omnibus, & per omnia perinde, ac si quò ad illos prædictæ constitutiones non emanassent.

S. 4. Decernentes presentes literas validas, firmas, & efficaces existere, & fore. Ac irritum, & inane, si quid secus super his à quocunq; quam quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

S. 5. Non obstantibus Gregorij prædecessoris huiusmodi, nostrisq; literis præfatis, ac omnibus illis, quæ in dictis literis concessa sunt, non obstante, cæterisque contrarijs quibuscunq; Datum Romæ apud S. Petrum sub anno Piscatoris die 11. Aprilis 1635. Pontificatus

Statuit, et declarat, prout in sumario.

Clausulæ præferuatiuæ, et Decretum irritans.

Cōtrarijs derogat.

Memorat constit. Gregor. XV. quā habes to 2. nostr. priuil. in cōstitutione 3. Greg. XV.

S. 1. **LIAS** sel. rec. Gregorius Papa XV. prædecessor noster, ut sub nascentib; ingiter uarijs difficultatibus, et abusibus ex priuilegijs à Sede Apostolica uiuæ uocis oraculo sepe numero concessis obuia iret, cōstitutionē edidit, tenoris subsequētis, uidelicet. Gregorius Papa XV. ad perperuā rei memoriã. Romanus Pōtifex in specula, etc. Hic per extensū inferitur cōstit. 3. Greg. XV. to. 2. priu

Memorat aliā cōstit. à se editam, quā habes to. 3. priu. in cōst. 18. aliàs 28. Urb. VIII

S. 2. Et subinde per nos accepto, quòd experientia rerum magistra, compertum erat, concessionibus, & gratias uiuæ uocis oraculo, etiam à S. R. E. Cardinalibus obtentas, & ipsorum manu firmatas sepe ab his, in quorum fauorem emanarunt, minus canonica interpretatione extendi, & perperam in disciplinæ Ecclesiasticæ detrimentum executioni demandari; Idcirco, quantum cum Domino potuimus, his, & alijs malis occurrere uolentes, motu proprio, certa; scientia, ac matura deliberatione nostris, deq; Apostolicæ potestatis plenitudine, de consilio nonnullorum uenerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium quibus negotium huiusmodi maturè discutendum commisimus, omnia, & singula priuilegia, facultates, licentias, & gratias quascunq; per Summos Pontifices prædecessores nostros, ac per nos uiuæ uocis oraculo, etiam S. R. E. prædictæ Cardinalium quorumcunq; manu firmata, quibuscunq; Generalibus, Prouincialibus, cæterisque superioribus, & personis cuiusuis Ordinis, Congregationis, Instituti, & Societatis, siuè Secularibus, siuè Regularibus, uel etiam ipsis Ordinibus, Cōgregationibus, Institutis, et Societatibus, etiam Societati Iesu, aut eius Clericis, seu Presbyteris, alijsq; personis prædictis, quacunq; de causa, etiam de necessitate exprimenda occasione, prætextu, uel colore, etiam intuitu, & contemplatione, seu ad instantiam Imperatoris,

catus nostrum anno 12. M. A. Maraldus. Roma
ex Typographia Reu. Cam. Apost. 1636.

1. Nota, quod, qui sint officiales Papæ, dicuntur in extrau. Ad regimen, de præb. vbi hæc habentur. Ac etiam per obitum Cardinalium eiusdem Ecclesiæ Romanæ, ac officialium dictæ sedis, videlicet Camerarij, Vicecancellarij, Notariorum, Auditorum literarum contradicatarum, & Apostolici Palatii causarum Auditorum, Correctorum, & Scriptorum literarum Apostolicarum, ac penitentiarij præfatæ sedis, ac abbreviatorum, nec non Commensalium, & aliorum quorumlibet Capellanorum sedis eiusdem, & etiam quorumcumque legatorum, suæ nunciatorum, ac in terris Ecclesiæ Romanæ rectorum, & Thesaurariorum. De quibus agit Tuschus verbo Officialis conclus. 82. à num. 6. & à num. 13. disputat, an Gubernatores, & Rectores, ac Præsides ciuitatum sint propriè Officiales Papæ. Et respondet n. 17. quod si mittantur à Papa in aliquam ciuitatem, itaut recipiant iurisdictionem à statutis dictæ Ciuitatis, ita vt teneantur ad illorum obseruantiam, tunc non dicuntur propriè Officiales Papæ, neque Romanæ Ecclesiæ, sed potius illius Ciuitatis, in qua administrant iustitiam; si autem administrant iustitiam non solum ratione statutorum, sed etiã auctoritate Papæ, qua etiã nomine Papæ super dictis statutis intendit, tunc dicitur propriè Officiales Papæ. Est. n. Officialis secundum Butrlum consil. 74. n. 3. Qui sub alio ministrat iurisdictione exerceat. Vt refert idem Tuschus loc. cit. conclus. 88. n. 1. his positis.

Tuschus:

2. Querens. An Protectores ordinum sint propriè Officiales Papæ. & quod sic, licet enim non numerentur inter officiales in dicta extrau. Ad regimen, cum tamè iurisdictione exerceat in Religionem sibi commissam tanquam ministri Papæ, ac nomine, & auctoritate ipsius Papæ, qui est omnium Religionum Generalissimus, iure optimo officiales, ac ministri Papæ dicitur; & licet teneantur in ministrando iustitiã, seruare regulas, & statuta ordinum, tamè cum habeat super illis superintendentiã, & auctoritatè à Papa, siue iure scripto, siue consuetudine, iure merito officiales Papæ dicitur Adde, quod istis ante dictam reuocationem fides haberi solebat, præsertim in his, quæ ad Religionem sibi commissam spectabant. Quæ est conditio requisita in ista constitutione. Aduertendũ tamen quod dicti Protectores nunc per hæc constitutionem non possunt testimonium ferre, nisi de viuz vocis oraculis concernentibus religiones, quas protegent per commissionem Papæ. Quæ omnia confirmat viuz vocis oraculum, quod nuper, idest, mense Martij anni 1637. obtinuit à SS. D. Urbano VIII. Card. Aldobrãdinus nostr. ord. Protector, circa prorogationem ad 2. menses Capituli Generalis Intermediij pro morte Generalis, vt constat ex literis Vicarij Generalis monentis Religionem de morte d. Generalis, & Prouinciales, vt veniat Genuã ad d. Capitulum Generale celebrandum, datis, & impressis Romæ die 23. Martij 1637.

3. An autem Generales possint dici Officiales Papæ ad huc effectum. Puto, quod non, cum non possint in iudicando transgredi limites regulæ, aut constitutionis; si autem esset specialiter deputati cum aliqua auctoritate supra regulam, & constitutionem, tunc dici possent officiales Papæ, etiam quo ad hunc effectum secundum prædictam doctrinam.

Appendix 5. Ad ea, quæ dixi to. 3. prin. c. 12. in cõstit. 3. aliã 13. Urbani VIII.

§ Eclaratio Sac. Congreg. Regul. in Cõtro
§ D S uersa exorta inter Fratres Ord. S. Do-
§ S minici, & Fr. S. Augustini Congreg:
Lõbardij, et Fr. Carmelitas Discalceatos Sano-
super eo, quod prohibenda sit constructio noui
Cõuentus per ipsos Carmelitas Discalceatos in
tra mœnia eiusdè Ciuitatis nuper capta, cum ex
illius nimia propinquitate graua exoriretur
preiudicia Cõuentibus prædictis Fratrum San-
cti Dominici, & Sancti Augustini Congrega-
tionis antecedentis, rebusque alijs, & c.

Sac. Cõgreg. Cardinalium negotijs Regul. præ-
posita, Eminentijs. Bettioliolo referente, partibus
auditis, ac re mature discussa, cõsue in iungendũ
esse Fr. Carmelitis Discalceatis prædictis,
prout prædictis decreti virtute iniungit, vt om-
nino recedat à prædicto loco, vbi nouum sui Ord.
Cõuentum fundare cepit, neq; in alio loco eius-
dè Ciuitatis illum erigere valeat, nisi seruata for-
ma, & adimpletis omnibus conditionibus contentis
in constitutionibus, & decretis Apostolicis, ac
præsertim in decreto S. D. N. super erectione
nouum Cõuentum nuper edito. Romæ die 14.
Decembris 1635. M. Cardinalis Ginettus.

1. Noto 1. quod dicti Discalceati non possunt
sumere Cõuentum in dicta Ciuitate, aut extra
intra limites constit. Gregorij XV. nisi seruatis
conditionibus requisitis, in constit. Clem. VIII.
& dicti Greg. idest nisi vocatis alijs regularibus.

2. Noto 2. quod receptionis Cõuentus signum est
placatio crucis. Vnde qui placaret crucem in ali-
quo loco, aut missam, & officia celebraret, non ser-
uatis dictis conditionibus incurrerent poenas
constit. Urb. VIII.

3. Noto 3. quod vt audio Romæ practicitur,
quod non possint Cõuentus sumi nisi distantes ab
alijs per 140. seu per 300. canas, & tamè intelligo
in oppidis, & locis paruis, non in magnis, & po-
pulis vrbibus, quia in his cessat ratio d. prohibi-
tionis, quæ fuit, ne vnus Cõuentus esset impe-
dimenti, & detrimenti alteri. Et constat experientia
hic Genue, & vt audio Neapoli, Messanz, Pa-
normi, & c. Nomine tamè ciuitatum magnarum hoc
loco non puto venire suburbia, quo ad Cõuentus
in ipsis suburbij existebant; nã in his posset mili-
tari ratio præd. nisi fortè suburbia esset magna,
& populata. Vnde in hoc casu puto valere arbi-
tramentum illud quod Episcopi reliquit Cl. viii.
Et aduerte, quod hoc casu debet Episcopi consi-
derare non solum interesse, & damnũ temporale Cõ-
uentus, iam fabricatorum, sed etiã subiectionem,
quam illis afferunt, quæ pretio æstimabilis est,
& ad damnum etiam temporale refertur.

4. Noto 4. quod quando aliqua religio vellet
intrare in aliquo locum, urbem scilicet, aut op-
pidum cum obligatione non querendi elemo-
synas, probabile est, quod non esset necesse ci-
tare alias religiones interesse habentes, nã ces-
saret finis dictæ constitutionis, ad c. Cum cessante
de appell. nisi tunc obstaret causa subiectionis.

INDEX RERVM, AC VERBORVM,

Quæ in hoc primo volumine continentur.

Literæ R. S. Religiosum Subditum, R. P. Religiosum Prælatum,
F. P. Formularium Prælatorum indicant.

A

- BBAS** potest calices consecrare. R. P. q. 3. cap. 8. nu. 3. pag. 527. col. 1.
- Abbatissa**, seu **Correptrix** debet excedere annum 30. R. P. q. 2. c. 1. num. 18. pag. 325. col. 2.
- Abiectio** sui, quomodo Prælato cõpetat. R. P. q. 2. cap. 3. nu. 234. pag. 399. col. 1.
- Abiurare** quid sit, & quozuplex. R. P. q. 2. cap. 5. §. 7. num. 91. pag. 422. col. 2.
- Abiurans** de leui, vel vehementi in Inquisitione potest eligi ad dignitates Regularium, R. P. q. 2. cap. 5. §. 7. num. 91. pag. 423. col. 1. Secus autem de eo, qui abiurauit hæresim, ibid. num. 93. col. 2. Quid requiratur ad impediendum, ne qui abiurauit eligatur ad aliquam dignitatem, ibid. num. 94. col. 2.
- Abortum** procurantes &c. quomodo peccent, & quis possit eos absoluere &c. R. P. q. 3. cap. 2. §. 1. num. 46. pag. 494. col. 1.
- Absentia** illius, qui reipublicæ causa abest non debet esse ei nociua. F. P. lit. E. cap. 8. num. 3. pag. 592. col. 1.
- Absoluens** aliquem obligatum ad aliquid restituendum & non obligans, an teneatur de damno. R. P. q. 3. cap. 2. num. 23. pag. 489. col. 2.
- Absoluere** possunt Prælati regulares suos Subditos ab excommunicatione incurfa propter simoniam, excepta simonia in ordine. R. S. q. 1. cap. 31. pag. 159. col. 2.
- Absoluere** an possit Superior absque obligatione restituendi, qui notabilem quantitatem surripuit à Conuentu, vel fratre aliquo particulari. R. P. q. 3. cap. 2. §. 1. num. 55. pag. 495. col. 2.
- Absoluere** possunt ab omnibus casibus reseruatis, etiam si habeant censuram annexam, confessores deputati. R. P. q. 3. cap. 2. nu. 29. pag. 490. col. 2.
- Absolui** an possit hospes à casu reseruato in sua prouincia, qui tamen non est reseruatus in Conuentu, vbi est hospes. R. P. q. 3. cap. 2. nu. 24. pag. 490. col. 1. Quid si illud iter malitiose arripuerit, ibid. num. 25. pag. 490. col. 1. an possit hospes absolui à casu reseruato in loco, vbi est hospes, si non sit reseruatus in sua prouincia, ibid. num. 26. pag. 490. col. 1. Delegatus ad absoluendum, an possit eam facultatem alteri delegare, ibid. num. 27. pag. 490. col. 2. an possit quis vti passiuæ facultate, quam habet ad absoluendum, ibid. nu. 28. pag. 490. col. 2. Absolui potest à Prælato regulari Subditus, qui ante legitimam ætatē ordines sũpsit, ibid. q. 3. cap. 7. num. 12. pag. 523. col. 2. absolui possunt ab inuicem Subditus, & Prælatus, qui se percusserunt in casu, quòd non essent in Conuentu alij Sacerdotes, ibid. q. 1. cap. 4. §. 4. nu. 82. pag. 280. col. 1. Absolui potest à simplici Sacerdote, presente Parocho, in articulo mortis constitutus, ibid. num. 87. pag. 181. col. 2.
- Absolui** potest, qui nutibus tantum absolutionem querit. F. P. lit. A. cap. 6. nu. 7. pag. 542. col. 2. Imò etiã si non querat, modo signa monstrat contritionis, ibid. Item quando dubitatur, an dicta signa oriantur ex contritione, ibid. Item est absolui uendus, qui in absentia Confessarij, confessionem petijt, ibid. Item confessus, sed ante absolutionem loquelam amisit, ibid. num. 7. pag. 543. col. 1. Item potest absolui quis sub conditione, ibid.
- Absolutio**, qua datur electoribus ad effectum electionis, quid operetur. R. P. q. 2. cap. 5. num. 9. pag. 408. col. 1.
- Absolutio** ab excommunicatione in forma consueta Ecclesie quomodo detur F. P. lit. A. cap. 1. pag. 537. col. 1. Iussus absoluere sub prædicta forma tenetur eam seruare sub mortali, ibid. nu. 2. col. 2. Absoluendus quam cautionem dare debet, ibid. num. 3. Quando in commissione dicta absolutionis apponitur clausula, satisfacta parte, ea seruari debet, ibid. nu. 4. In hac absolutione semper requiritur iuramentum de parendo mandatis, ibid. num. 5. Quomodo intelligatur, quòd ita absoluendus debeat habere humerum nudum, ibid. num. 6. pag. 538. col. 1. Quomodo debeat esse indutus absoluens ab hac excommunicatione, & quæ verba sint de illius essentia, ibid. num. 7. Hæc absolutio ad cautelam, quomodo detur, ibid. num. 8.
- Absolutio** ab excommunicatione minori quomodo fiat, F. P. lit. A. cap. 1. num. 9. pag. 538. col. 2.
- Absolutio** excommunicati iam mortui quomodo fiat F. P. lit. A. cap. 2. pag. 538. col. 2.
- Absolutio** generalis in articulo mortis potest dari Regulari, qui incidit in dementia. F. P. lit. A. cap. 6. num. 5. pag. 542. col. 2. Modò, cum esset sanæ mentis se velle sic absolui declarauerit, ibid. num. 6.
- Absolutio** generalis in articulo mortis cum indigentia annexa potest dari Religioso in itinere à quocunq; Presbytero seculari, vel regulari. F. P. lit. A. cap. 6. num. 8. pag. 543. col. 1. Debet necessario concedi à Confessore, ibid. nu. 9. & electo ab agrotò

I N D E X.

- ab agroteo, *ibid.* num. 10. Imò potest etiam dari extra Sacramentum penitentiæ, *ibid.* col. 2.
- Absolutio Sacramentalis potest cadere super peccata oblita, & ignorata.** F. P. lit. A. cap. 6. nu. 3. pag. 542. col. 1.
- Absolutionis à suspensione, & interdicto forma.** F. P. lit. A. cap. 3. pag. 539. col. 2. quomodo hæc absolutio detur ad cautelam, *ibid.* num. 1. Absolutionis, seu dispensationis ab irregularitate forma, *ibid.* cap. 4. pag. 540. col. 1. Eiusdem ad cautelam, *ibid.* num. 1.
- Absolutionis generalis, quæ datur regularibus in diebus reconciliationum forma.** F. P. lit. A. cap. 5. pag. 540. col. 2. Ad quid prodest dicta absolutio, *ibid.* num. 1. pag. 541. col. 1.
- Absolutionis generalis, quæ datur morientibus forma.** F. P. lit. A. cap. 6. pag. 541. col. 2. unde desumpta fuerit hæc forma, *ibid.* nu. 1. Quinam Pontifex hoc absolutionis privilegium concesserit, *ibid.* num. 2.
- Absolutionis, quæ datur electoribus, ad effectum electionis forma.** F. P. lit. A. cap. 7. pag. 544. col. 1.
- Absolutionis ex commissione summi Penitentiarij forma,** *ibid.* cap. 8. pag. 545. col. 2. Fides de dicta absolutione, *ibid.* cap. 9. pag. 546. col. 1. Hæc absolutio non est necesse, quod detur in foro penitentiæ, *ibid.* num. 1. col. 2.
- Absolutus à non habente auctoritatem quid facere debeat.** R. P. q. 3. cap. 2. nu. 21. pag. 489. col. 2. Quid faciat confessor, qui scit se male aliquem absoluisse, *ibid.* num. 22.
- Abstinentia quid.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 22. nu. 210. pag. 392. col. 2. & R. S. q. 4. c. 9. pag. 216. col. 2.
- Abstinentia perpetua à carnibus de se graues infirmitates non inducit.** R. S. q. 1. cap. 24. §. 1. pag. 86. col. 2. Abstinentia cibi, & potus magis inuat ad continentiam seruandam, quam pedum nuditas, *ibid.* pag. 88. col. 1.
- Abstinentia quadragesimalis multum inuat ad passionem libidinis edomandas.** R. S. q. 4. cap. 7. pag. 211. col. 2.
- Abstinentiæ laudes, & incitamenta.** R. S. q. 4. c. 9. pag. 216. col. 2. & 219. col. 1. Abstinentiæ effectus, *ibid.* pag. 217. col. 1. Indicia, *ibid.* col. 2.
- Abstinentes quare aliquando tam acriter tentationibus carnis pulsantur.** R. S. q. 4. cap. 7. pag. 212. col. 2.
- Abstinentium à vino usus, qui castitati seruandæ student.** R. S. q. 3. cap. 2. pag. 188. col. 2.
- Acceptio personarum quid.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 15. nu. 131. pag. 374. col. 2. Quomodo Prælati peccet, vel non, acceptione personarum, *ibid.* n. 133. pag. 375. col. 1. Acceptor personarum non debet esse Prælati, *ibid.* nu. 32. pag. 214. col. 2.
- Accusare an possit Monachus absque licentia Abbatum.** R. P. q. 3. cap. 1. nu. 128. pag. 464. col. 2.
- Accusationis forma.** F. P. lit. A. cap. 10. pag. 546. col. 2. Accusatio non est in usu apud religiones reformatas, *ibid.* num. 2. pag. 547. col. 1. Prælati quando possit accusationem rescindere, *ibid.*
- Accusatus de aliquo delicto non est incapax electionis.** R. S. q. 1. cap. 31. §. 8. pag. 154. col. 2.
- Accusare quomodo quis teneatur.** R. S. q. 1. cap. 16. pag. 44. col. 2. Accusationis nomen quomodo intelligatur, *ibid.*
- Accusatio quomodo differat à denuntiatione iudiciali.** R. S. q. 1. cap. 16. pag. 45. col. 1.
- Actiones Prælatorum etiam malas augere, & manifestare mortale peccatum est.** R. S. q. 1. cap. 28. §. 3. pag. 120. col. 1. & multo magis bonas in malas retorquere, *ibid.* col. 2. & similiter peccat, qui dubias in sinistram partem interpretatur, *ibid.*
- Administratio quid sit.** R. S. q. 2. c. 2. pag. 165. col. 2.
- Ad mensam nunquam accedendum sine fame, nec sine ea ab ea recedendum.** R. S. q. 4. cap. 9. pag. 218. col. 2.
- Adulatio quid sit, & quale peccatum.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 17. nu. 171. pag. 383. col. 1.
- Aduocatus, an & quomodo possit esse Religiosus.** R. P. q. 3. cap. 5. nu. 16. pag. 514. col. 2.
- Aequitas quid sit.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 17. nu. 174. pag. 383. col. 2.
- Affabilitas quid sit.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 17. n. 169. pag. 382. col. 2. est Prælati admodum vilis, *ibid.* Debet esse grauitate temperata, *ibid.* n. 170. quomodo contra affabilitatem peccet Prælati, *ibid.* num. 171. pag. 383. col. 1.
- Alienationis concedendæ facultatem forma.** F. P. lit. A. cap. 11. pag. 547. col. 1. Alienandi privilegium habebant antiquitus regulares, *ibid.* n. 1. col. 2. Pecuniam habitam cum onere implicandi in annuos redditus possunt regulares implicare in fabricatione alicuius domus, absque metu alienationis, *ibid.* num. 2. Possunt regulares absque metu alienationis, si indiget victu, nec reperiunt, qui illis mutuum det, pretiosa mobilia pignorarè, *ibid.* num. 3. pag. 548. col. 1.
- Alimenta à Nouitijs recipi possunt.** R. P. q. 3. cap. 1. §. 2. nu. 62. pag. 453. col. 1.
- Ambitio quid sit, & quando mortale.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 19. nu. 186. pag. 386. col. 2.
- Amici Prælatorum debent esse sapientes.** R. P. q. 2. cap. 2. nu. 7. pag. 329. col. 1. Et quales sunt amici, tales reputantur Prælati, *ibid.* & num. 2. pag. 531. col. 1. Amicos habere necessarium est Prælati, *ibid.* num. 1. pag. 530. Quæ utilitas ex his capiatur, *ibid.* col. 2. quinam debeant esse amici à Prælato eligendi, & qui vitandi, *ibid.* nu. 2. pag. 531. col. 1. amici noui an præferendi veteribus, *ibid.* num. 2. col. 2. An Prælati debeant se amico pacificare, *ibid.* An amicis omnia cordis penetralia sint aperienda, *ibid.* nu. 3. cum amicis quomodo tractet in publico, & in priuato Prælati, *ibid.* nu. 6. pag. 532. col. 1. Aliqui Prælati sæper omnes volunt esse suos amicos, *ibid.* An pro amico liceat, Prælatos leges violare, *ibid.* An possint amico pœnas remittere, *ibid.* col. 2.
- Amicitia inter malos esse non potest.** R. P. q. 4. cap. unico nu. 4. pag. 531. col. 2. Sola vera amicitia potest esse perpetua, *ibid.*

I N D E X.

- Amor parentum in filios quam sit exoremus, multis probatur. R. S. q. 1. cap. 9. §. 1. pag. 29. col. 1.*
- Animus quandoque relaxandus. R. S. q. 1. cap. 30. pag. 134. col. 1.*
- Apostasia à Religione in quo consistat. R. S. q. 1. cap. 26. pag. 101. col. 1.*
- Apostata, & fugitiuus quomodo differant, ibid. Apostata quis dicendus sit, ibid.*
- Apostata non est, qui exit de nocte monasteriũ, si dimisso habitu animo eadem nocte redeũdi. R. S. q. 1. cap. 26. pag. 101. col. 2. Neque est apostata qui longo tempore vagatur, etiam sine habitu, si habet animum redeũdi, ibid. Apostata, nec fugitiuus est, qui valde grauatus à suo Superiore Pralatiũ adit, vt à grauamine liberetur, ibid. & q. 1. c. 20. pag. 66. col. 1.*
- Apostata est, qui vagatur etiam cum habitu, si habet animum ad Religionem nõ redeũdi. R. S. q. 1. c. 26. pag. 101. col. 2. Non tamen incurrit Excommunicationem cap. Vt periculosa, ibid.*
- Apostata est ipso iure, & ipso facto excommunicatus, etiamsi non dimittat habitum. R. S. q. 1. c. 26. pag. 102. col. 1.*
- Apostatae perseverantes in Apostasia sunt infames. R. S. q. 1. cap. 26. pag. 102. col. 2.*
- Apostata ordines sacros recipiens fit irregularis. R. S. q. 1. cap. 26. pag. 102. col. 2. & etiam recipiens minores, ibid. & F. P. lit. A. cap. 20. nu. 6. p. 552. col. 1. Cũ apostata, qui ordines in apostasia suscepit quis possit dispõsare, ibid. p. 103. col. 1.*
- Apostata non potest ad dignitates eligi etiam postquam ad Religionem fuerit reuersus. R. S. q. 1. cap. 26. pag. 103. col. 1.*
- Apostata à quibus possunt rehabilitari ad dignitates Ordinis, & ad alias inhabilitates. R. S. q. 1. c. 26. pag. 103. col. 2.*
- Apostata ad Religionem recepti, & ab excommunicatione absoluti non possunt in susceptis ordinibus ministrare, nec ordines recipere, nisi prius sit cum illis per Prælatum super infamia dispensatum. R. S. q. 1. cap. 26. pag. 102. col. 2.*
- Apostatis tempus, quo in apostasia permanserunt non computatur in professione. R. S. q. 1. cap. 26. pag. 103. col. 2.*
- Apostatas recipientes sunt ipso facto excommunicati. R. S. q. 1. cap. 26. pag. 103. col. 2.*
- Apostata, & fugitiui possunt vbique à suis Superioribus apprehendi, & ligari. R. S. q. 1. cap. 26. pag. 104. col. 1.*
- Apostata requirendi sunt, & ad Monasterium reducendi. R. S. q. 1. c. 26. p. 104. col. 2. nõ omnes apostate sunt perquirendi, ibid. pag. 105. col. 1. Apostatarum bona, si extra Religionem decedant, ad quos pertineant, ibid.*
- Apostatas ad Religionem reuertentes recipiendi forma. F. P. lit. A. cap. 20. pag. 551. col. 2. Apostatae cogendi sunt renuntiare literis Apostolicis, ibid. n. 3. Quibus penis afficiantur, ibid. n. 4. Sunt absoluedi ab excommunicatione, ibid. n. 5. p. 552. Sũt irregulares, & suspensi, ibid. n. 6. Quando possunt*
- præfici, ibid. n. 9. à quo recipiendi, ibid. col. 2. Singulis annis requivendi sub pena priuationis, ibid. n. 10. Quæ pena remittantur apostatis reuertentibus per declarationem Congregationis sub Urbano VIII. ibid. num. 12.*
- Apostolorum forma. F. P. lit. A. c. 13. p. 549. col. 1. Quid sint Apostoli, & quotuplices, ibid. c. 14. n. 1. col. 2. Forma Apostolorũ refutatoriorum, reuerentialiũ, conuentualiũ, testimonialiũ, ibid. c. 15. 16. 17. & 18. p. 549 & 550. Forma Apostolorũ testimonialiũ, quando appellans nõ fuit ausus petere à iudice appellato, ibid. c. 19. pag. 550. col. 2. Apostoli debent peti intra triginta dies, ibid. p. 551. n. 1. col. 1. & debent instanter peti, ibid. n. 2. Iudex à quo tenetur dictos Apostolos cõcedere, ibid. n. 3. Quãdo Prælatus nõ vult Apostolos cõcedere, potest appellans eos petere corã persona fide digna, quæ tenetur deinde appellati dictos Apostolos cõcedere, ibid. nu. 4. Quas condiciones debeat habere ista persona fide digna, ibid. col. 2.*
- Appellationis forma. F. P. lit. A. c. 12. p. 548. col. 2. & R. S. q. 1. c. 21. p. 70. col. 1. Religiosi, cũ iniuste grauantur appellare possunt, ibid. nu. 1. appellatio potest fieri vna voce, ibid. n. 2. p. 549. col. 1. Debet continere causã grauaminis, ibid. Indicare, an appellatio sit legitima pertinet ad iudicẽ à quo, ibid.*
- Appellandi forma, ne quis in Prælatiũ eligatur. F. P. lit. E. c. 19. p. 599. ista appellatio quæ continere debeat, ibid. n. 1. col. 1. isti appellatiõni possunt, quorum interest adherere, ibid. num. 2. col. 2.*
- Appellandi forma cõtra personã electam. F. P. lit. E. c. 20. p. 599. Testes quomodo possint fidem facere de facta appellatiõne, ibid. c. 21. p. 600. n. 1. col. 1. Appellare possunt Religiosi à grauaminibus vere sibi à suis Superioribus illatis, & quo ordine. R. S. q. 1. cap. 20. pag. 65. col. 2. Appellare non possunt ante definitiuam sententiam, ibid.*
- Appellare nõ possunt Religiosi à correctionib⁹ sibi secundũ regulã inflictis. R. S. q. 1. c. 20. p. 66. col. 2.*
- Appellari à pena legis non potest, bene tamen à sententia Iudicis declarantis talem incidisse in penã legis. R. S. q. 1. cap. 20. pag. 67. col. 1.*
- Appellare nõ possunt Religiosi ad tribunalia Ecclesiastica, quib⁹ nõ subdũtur. R. S. q. 1. c. 20. p. 67. col. 1.*
- Appellare non possunt Religiosi ad tribunalia secularia. R. S. q. 1. cap. 20. pag. 67. col. 2. multis deploratur hoc vitium, ibid. & seq.*
- Appellatiõne quoad tribunalia secularia, & Ecclesiastica, quibus non subduntur qua ratione possint priuari Religiosi. R. S. q. 1. c. 20. pag. 68. col. 2.*
- Appellatiõ an executiõne retardet. R. S. q. 1. c. 20. p. 68. col. 2. In correctionib⁹ quoad mores executiõne nõ retardat, ibid. p. 69. col. 2. Appellatiõ legitima quãdo dicatur, & quãdo nõ, ibid. col. 1. Appellatiõ à suspensione vocis actiue, & passiue an executiõne retardet, ibid. col. 2. Appellatiõnes intra quod tempus faciendæ, ibid.*
- Appellare ne fiat electiõ nõ valet, bene tamẽ ne fiat nisi canonica. R. S. q. 1. c. 32. §. 12. pag. 162. col. 2.*
- Aquila volucrũ Regina. R. S. q. 1. c. 3. pag. 2. col. 2.*

I N D E X.

Arbiter an possit esse Religiosus. R. P. q. 3. cap. 5. num. 19. pag. 515. col. 1. inter arbitrum, & arbitratores, quæ differentia sit, ibid. num. 20.

Arbitrorum officium quodnam sit in causa recusatationis. R. S. q. 1. cap. 19. §. 1. pag. 62. col. 1. Arbitri non eligendi in casu recusatationis, quædò causa est rationabilis, & notoria, ibid. Arbitri possunt cogi ad recipiendum arbitrium, ibid. Arbitri puniunt allegantem iudicem suspectum, & non probantem, ibid. col. 2. Coram arbitris in tribus casibus non tractatur suspitionis causa, ibid. Ab arbitris quædò possit appellari, ibid. pag. 63. col. 1.

Aristocratia quid sit. R. P. q. 1. cap. 1. §. 2. num. 43. pag. 245. col. 2. Aristocratia species quatuor, ibid. num. 44. pag. 246. col. 1. utilitates, ibid. a num. 46. ad 59. damna, ibid. a num. 60. ad 69. pag. 247. & seq. Aristocratia quomodo dissolvatur, ibid. num. 70. pag. 248. col. 1. quomodo conservetur, ibid. num. 74. col. 2. in aristocratico regimine, quomodo se gerat vir dives, sed ignobilis, ibid. num. 81. pag. 249. col. 1. Aristocratia est melior monarchia, ibid. num. 115. pag. 153. col. 1.

Assessor iudicis an possit esse Religiosus. R. P. q. 3. cap. 5. num. 21. pag. 515. col. 1.

Astrologi iudicarij qui sint. R. P. q. 3. cap. 2. num. 38. pag. 492. §. 1. col. 2.

Astucia quid. R. P. q. 2. cap. 3. §. 12. num. 120. pag. 372. col. 2.

Avaritia quale peccatum. R. P. q. 2. cap. 3. §. 17. num. 173. pag. 383. col. 2.

Audacia quid, & quando mortale. R. P. q. 2. cap. 3. §. 18. num. 181. pag. 385. col. 2.

Auxilium tribus modis præstatur. R. P. q. 1. cap. 2. §. 7. num. 32. pag. 259. col. 1.

B

B *Arba carentes propter Venerè nã possunt eligi ad dignitates.* R. P. q. 2. c. 4. n. 8. pag. 403. col. 2.

Bello captus siue iusto, siue iniusto fugere potest. R. P. q. 1. cap. 1. num. 5. pag. 240. col. 2. unde non debet verberari si fugiat, ibid.

Benedicere cæmeteria, oratoria, corporalia, vexilla, arma, &c. possunt Prælati regulares etiam Correctores, non solum pro proprio vsu, sed etiam pro aliorum. R. P. q. 3. c. 8. nu. 2. pag. 527. col. 1.

Benefactorum quatuor sunt species. R. P. q. 3. cap. 6. num. 13. pag. 520. col. 1.

Benefactoris declarandi forma. F. P. lit. B. cap. 1. pag. 553. col. 1. Eadem facta à Generali, ibid. c. 2. col. 2. Eiusdem peregrinantis, ibid. cap. 3. Ista literæ nõ sunt concedendæ nisi veris benefactoribus, ibid. nu. 1. pag. 554. col. 1. Forma benefactoris differt à forma participationum, ibid. nu. 2. Superiores, ad quos diuertunt benefactores cum literis Superiorum, tenentur eis præstare illa omnia, quæ in literis continentur, ibid. num. 3.

Beneficium Principis est ampliandum. F. P. lit. A. cap. 20. num. 7. pag. 552. col. 1.

Beneficij nomine, an intelligantur officia inter mendicantes. R. S. q. 1. cap. 31. pag. 159. col. 1.

Beneficentia quid. R. P. q. 2. c. 3. §. 3. nu. 25. pag. 356. col. 2. Quid ad eam requiratur, ibid. n. 27. pag. 357. col. 1. Multifariam exercetur, ibid. num. 32. col. 2. cum quibus exercenda, ibid. num. 33. pag. 358. col. 1. animos subditorum conciliat, ibid. n. 38. col. 2.

Beneficiorum naturaliter facilius obliuiscuntur homines, quam iniuriarum, & quare. R. P. q. 2. c. 3. §. 3. num. 37. pag. 358. col. 2.

Beneficium quotuplex. R. P. q. 2. cap. 3. §. 3. nu. 30. pag. 357. col. 1. beneficium dans de retributione cogitare non debet, ibid. num. 31. col. 2. beneficium dans plus accipit, quam recipiens, ibid. num. 35. pag. 358. col. 1.

Beneficus magis diligit suum beneficarium, quam diligatur ab ipso. R. P. q. 2. cap. 3. §. 3. num. 36. pag. 358. col. 2.

Benevolentia subditorum est firmissimum regiminis præsidium. R. P. q. 4. c. 7. n. 7. pag. 532. col. 2.

Bibere quot calices liceat. R. S. q. 1. cap. 18. §. 7. pag. 53. col. 2.

Bidelli officium. F. P. lit. S. c. 5. §. 5. n. 21. p. 693. col. 2.

Bigamus non potest eligi ad dignitates Regularium. R. P. q. 2. cap. 5. §. 8. n. 98. pag. 424. col. 1. Nec eligere, ibid. nu. 102. pag. 425. col. 1. Bigamus quis, ibid. num. 99. pag. 424. col. 1. Cum bigamis an possint dispensare Prælati regulares, ibid. col. 2. bigami non possunt ad Religionem recipi ad statum clericorum, bene tamè ad Conuersorum, ibid. n. 100. bigamus qui cognouit uxorem post adulterium, si Religionem ingressus fiat Superior quomodo peccet, ibid. num. 101. pag. 425. col. 1.

Bona honoraria sunt quinque. R. S. q. 1. cap. 28. pag. 114. col. 1.

Bona monasterij ministrare ad locales Superiores spectat. R. P. q. 1. cap. 4. §. 4. num. 77. pag. 279. col. 1. & ibid. q. 1. cap. 5. §. 1. num. 36. pag. 296. col. 2. bona unius Conuentus non possunt Superiores Prælati in alium transferre, ibid. q. 1. c. 4. §. 5. nu. 116. pag. 286. col. 1. bonorum monasterij inuentarium tenentur facere Superiores in principio sui officij, ibid. n. 134. pag. 288. col. 2. bona temporalia procurare, & quomodo ad Prælatum immediatum spectat, ibid. q. 1. cap. 5. §. 1. nu. 37. pag. 296. col. 2. bona, seu possessiones Conuentus tenentur Prælatus diligenter colere, ibid. num. 39. pag. 297. col. 1. quod si non colat est in malo statu, ibid. nu. 45. pag. 298. col. 2. bonorum conseruatio ad Prælatum spectat, ibid. num. 46. an ad singulos fratres, ibid. n. 48. pag. 299. col. 2. bona monasterij si pereant culpa Prælati an peccet, ibid. n. 47. col. 1. an pro dictis bonis conseruandis teneatur Prælatus litigare, ibid. n. 49. col. 2. bona Conuentus sunt in duplici differentia, ibid. nu. 51. pag. 300. col. 1. quomodo possit Prælatus ea distrabere, ibid. & n. 55. pag. 301. col. 1. & n. 56. col. 2. in ijs, expendendis debet esse fidelis, ibid. num. 52. pag. 300. col. 2. ex dictis bonis an prius sit fabricandus Conuentus, an verò alenda familia, ibid. num. 53. pag. 301. col. 1. Et an prius alendus Prælatus, quam fratres, ibid. num. 54. bonorum tum temporalium, tum spiritalium cura ad

I N D E X.

- Prelatū spectat, sed spiritualium precipue, ibid. num. 61. pag. 303. col. 2. quibus signis cognosci possit, an Prelatus magis curet temporalia, quā spiritualia, ibid. num. 62. pag. 304. col. 1.*
- Bonus vir quis dicatur in iure. R. P. q. 1. cap. 4. §. 5. num. 121. pag. 286. col. 2.*
- C**
- C** *A* *E*us non potest eligi ad dignitates. R. P. q. 2. cap. 4. num. 18. pag. 405. col. 1.
- Calum quomodo agat in hac inferiora. R. P. q. 2. cap. 2. §. 1. num. 43. & 44. pag. 336. col. 1.*
- Calumnia an liceat calumniam explodere. R. P. q. 2. cap. 3. §. 16. num. 151. pag. 379. col. 1.*
- Calumniari aliquibus valde delectabile est. R. S. q. 1. cap. 25. §. 1. pag. 96. col. 2. Calumnia negligēda nō est, etiam si falsa, ibid. Calumnijs resistendum lingua, & manibus, ibid. Calumniatoribus reddet Deus secundum opera eorum, ibid. pag. 97. col. 1.*
- Caninum est comedere cum nimia voracitate. R. S. q. 4. cap. 9. pag. 218. col. 1.*
- Canonici regulares Aristocratia reguntur. R. P. q. 1. cap. 2. num. 6. pag. 255. col. 1.*
- Capitula quotidiana Religiosorum, quare dicantur culparum. R. S. q. 1. cap. 5. §. 1. pag. 7. col. 1.*
- Capitulum generale non potest precipere aliquid quod sit simpliciter supra regulam. R. S. q. 1. c. 8. §. 2. pag. 20. col. 2. Capitulum generale, seu Prelatus cum maiori parte ipsius potest regulam iā collapsam restituere, ibid. §. 3. pag. 21. col. 1.*
- Capitula generalia habent auctoritatem faciendi statuta. F. P. lit. C. cap. 3. nu. 1. pag. 556. col. 1. quae facta statim sunt confirmata à Papa, ibid. In ordine nostro non possunt fieri statuta, nisi de consensu totius Capituli, aut salte duarū partium ipsius, ibid. Omnes interessētes Capitulis generalibus a confessoribus specialiter deputatis ab omnibus casibus & censuris, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, absolui possunt, ibid. n. 2. col. 1. & 2.*
- Capitula culparum quando debeant fieri, qui teneantur interesse, & de quibus dicenda sint culpa. F. P. lit. C. cap. 21. num. 1. pag. 577. col. 2. Quo sine sunt ordinata hæc capitula, ibid. nu. 2. Non debent ibi multum decineri fratres, ibid. num. 3. pag. 578. col. 1. ibi nullus obligatur culpam dicere de rebus interioribus, ibid. num. 4. An in istis Capitulis solum dicenda sint culpae communes, ibid. num. 5. Quo ordine dicenda sit culpa, ibid. num. 6. col. 2. Clerici manentes in novitiatu cum novitijs, cum illis tenentur culpam dicere, ibid. num. 7. Culparum Zelator est Corrector in Ordine nostro, ibid. n. 8. pag. 579. col. 1. Pœnitentiæ impositæ à Prelatis in Capitulis culparum non remittuntur per indulgentias, ibid. num. 9. Frustrus Capituli culparum qui ibid. num. 10. Indulgentiæ conceduntur dicentibus culpam in Capitulis huiusmodi, ibid. nu. 11. col. 2. Modus dicendi culpam, ibid. num. 12.*
- Capitula generalia, & provincialia, ubi celebrari debeant in ordine nostro. F. P. lit. E. cap. 15. num. 1. pag. 596.*
- Capituli generalis principiandi forma. F. P. lit. C. cap. 1. pag. 554. col. 2. Capituli Provincialis, & Definitory principiandi forma, ibid. cap. 2. & 3. pag. 555. col. 1. & 2.*
- Capituli legitimatio ante electionem quomodo fiat à F. P. lit. E. cap. 7. num. 4. pag. 590. col. 2.*
- Carcer apud Religiosos est maximum dedecus, & irreparabilis iactura. R. S. q. 1. c. 13. pag. 38. col. 2. In carcerem coniciētes religiosos, ex quacunque etiam leuissima causa quā male faciant, ibid. Carceri mancipatus Religiosus iniuste potest fugere, etiam vim inferendo custodibus, rumpendo vincula, & c. absque Apostasia nota, ibid. pag. 39. col. 1. Et alij fratres possunt eum adiuvare ad fugiendum non obstante quocunq; Superioris præcepto sub quacunque forma verborum facto, ibid. Adiuvantes Superiores in manifeste iniusta confratris incarceratione peccant mortaliter, ibid. Carceribus mancipari non debet Religiosus nisi ex delictis grauibus, ibid. Carceribus se prebere iustus Religiosus obedire non tenetur, si non assignetur causa talis incarcerationis, ibid. Neque etiam si assignetur, quæ tamen non sit sufficiens, ibid. col. 2. Carceris genus triplex, ibid.*
- Carceribus, ut aliquis de iudatur forma. F. P. lit. C. cap. 4. pag. 559. col. 1. quomodo debeant esse, ibid. n. 2. col. 2. iustus incarcerari appellare non potest, ibid. nu. 3. Carceratus si aufugiat, quando teneatur custos, ibid. nu. 4. Carcerum custos non debet permittere, ut ullus carceratum alloquatur, ibid. nu. 5. pag. 560. col. 1. Custos carcerum mortaliter peccat non deferens eis fideliter solum fercula iusta, ibid. Carceres debent esse in omnibus Conuentibus, ibid. num. 6. col. 2.*
- Carthusiani possunt transire ad Religionem Minorum. R. S. q. 1. cap. 24. §. 3. pag. 88. col. 2.*
- Castitas quid, & quotuplex. R. P. q. 2. cap. 3. §. 22. nu. 217. pag. 394. col. 1.*
- Castitas Religiosa quid sit. R. S. q. 3. c. 1. p. 187. col. 1.*
- Castitas Religioni necessaria. R. S. q. 3. c. 1. pag. 187. col. 2. Castitatis conservanda difficultas, ibid. cap. 2. Pro castitate conservanda remedia, ibid. pag. 188. col. 1. & seq. Castitatis incitamenta, & laudes, ibid. pag. 195. col. 2. & pag. 197. col. 2. Castitatis effectus, ibid. cap. 3. pag. 196. col. 2. Castitatis indicia, ibid.*
- Casus reservare possunt sibi Prelati regulares pronovitijs. R. P. q. 3. cap. 1. §. 7. num. 201. pag. 479. col. 2.*
- Cautio quid sit. R. P. q. 2. cap. 3. §. 6. num. 69. pag. 364. col. 1.*
- Cellæ custodia iuvat ad castitatem servandam. R. S. q. 2. cap. 2. pag. 193. col. 2. Cellæ laudes, & encomia, ibid. pag. 194. col. 1.*
- Censuræ latae contra Religiosos quæ remissivæ. R. P. q. 3. cap. 4. num. 28. pag. 511. col. 2.*
- Censuras ferendi forma. F. P. lit. C. cap. 5. pag. 560. col. 2. Censuras debent precedere monitiones, ibid.*

I N D E X.

- pag. 561. num. 1. col. 1. Quando monitiones non sint necessariae *ibid.* num. 2. Monitio ut sit canonica debet esse trina, *ibid.* num. 3. Monitio quomodo fieri debeat, *ibid.* num. 4. Monitio an sit de essentia censuræ, *ibid.* num. 6. col. 2. Ad has monitiones præmittendas an teneantur Prælati regulares, *ibid.* num. 7. Censura an debeat ferri in scriptis, *ibid.* num. 9. pag. 562. col. 1.
- Census annuos possunt retinere Religiosi particulares de licentia Prælati. R. S. q. 2. cap. 2. §. 1. pag. 166. col. 1. vel sibi reliquos, vel à se ipsis fundatos, *ibid.* pag. 167. col. 1. non tamen expendendos nisi in usus licitos, *ibid.*
- Ceremoniarum Magistrum instituendi forma. F. P. lit. M. cap. 1. pag. 631. col. 1.
- Ceremoniarum usus est præceptus in Scriptura sacra, *ibid.* num. 1.
- Ceremoniarum Magister necessarius in qualibet bene ordinata religione, *ibid.* num. 2. Officium dicti Magistri quod sit *ibid.* num. 3. Ceremoniale nostrum fuit à B. P. immediate institutum, *ibid.* num. 4. pag. 633. col. 1. temerarium fuit nostro Ceremoniali aliquid addere, *ibid.* num. 7. pag. 634. col. 1.
- Cessante causa, cessat effectus quomodo intelligatur. R. P. q. 3. cap. 1. num. 211. pag. 482. col. 1.
- Charitas quid. R. P. q. 2. c. 3. §. 2. n. 12. pag. 352. col. 1. Prælati necessaria, *ibid.* n. 13. pag. 353. col. 1.
- Christus Dominus quomodo dicitur interesse Capitulis generalibus. F. P. lit. C. c. 3. n. 7. pag. 557. col. 2.
- Cibaria quadragesimalia, an studentibus noceant. R. S. q. 4. cap. 6. pag. 211. col. 1.
- Cibus communibus, & vsualibus debent esse contenti Religiosi. R. S. q. 4. cap. 9. pag. 218. col. 1.
- Circumspectio quid. R. P. q. 2. cap. 3. §. 6. num. 68. pag. 364. col. 1.
- Circumstantiæ omnes considerandæ ante cuiuslibet negotij aggressionem. R. P. q. 2. cap. 3. §. 10. n. 83. pag. 367. col. 1.
- Citatio Rei ante sententiam est de substantia iudicij. F. P. lit. S. cap. 3. num. 2. pag. 690. col. 1.
- Citationis forma quando Index est ordinarius. F. P. lit. C. cap. 7. pag. 563. col. 1. eadem quando est delegatus, *ibid.* cap. 8. col. 2. Eadem quando reus se absentavit, *ibid.* cap. 9. Citatio quæ debet continere, *ibid.* cap. 10. num. 2. pag. 564. col. 1. Index delegatus debet in citatione inserere tenorem suæ commissionis, *ibid.* num. 3. col. 2. Reus qui se absentavit potest citari per edictum, *ibid.* num. 4. Citatio est de essentia iudicij modus est illi accidentalis, *ibid.* num. 5.
- Civilitatis forma illa optima est, in qua adest, qui possit imperantibus imperare. R. P. q. 1. cap. 2. n. 12. pag. 256. col. 2.
- Claudi an possint eligi ad dignitates. R. P. q. 2. c. 4. num. 16. pag. 405. col. 1.
- Clausula In nomine Domini, an sit necessaria in Capitulis generalibus, F. P. lit. C. cap. 3. num. 3. pag. 556. col. 2. Clausula, anno Domini, est necessaria, *ibid.* num. 4. Similiter est necessaria clausula, In Conventu, *ibid.* num. 5. Clausula Spiritus Sancti missa &c. an sit necessaria, *ibid.* num. 9. pag. 558. col. 1.
- Clausula, Lectis de iure legendis, quomodo intelligenda, F. P. lit. C. cap. 3. num. 12. pag. 558. col. 2. Clausula, factis protestationibus, quid significet, *ibid.* num. 13. pag. 559. col. 1.
- Clausula, Supplentes omnem defectum, an suppleat defectus substantiales, F. P. lit. C. cap. 18. num. 5. pag. 571. col. 2.
- Clementia quid, solorum Prælatorum propria. R. P. q. 2. cap. 3. §. 23. num. 226. pag. 396. col. 2.
- Clerici Theatini aristocratia reguntur. R. P. q. 1. cap. 2. num. 10. pag. 255. col. 2.
- Clerici Ministri infirmorum aristocratia reguntur, sed nunc multum accedunt ad Democratiam. R. P. q. 1. cap. 2. num. 11. pag. 255. col. 2.
- Clerici Jesuitæ Monarchia reguntur. R. P. q. 1. cap. 2. num. 9. pag. 255. col. 2.
- Clerici regulares habentes Confessorem assignatum non possunt confiteri de mortalibus alijs confessarijs. F. P. lit. C. cap. 11. num. 2. pag. 565. col. 1. Dicitis clericis sunt concedendi Confessores extrajudicij, *ibid.*
- Clericorum catus an sit nobilior ceterum Monachorum, F. P. lit. P. cap. 16. num. 4. pag. 669. col. 1.
- Cogentes mulieres ad ingrediendum Monasterium sunt excommunicati. R. S. q. 1. cap. 29. pag. 128. col. 2. sub qua tamen excommunicatione non comprehenduntur cogentes viros, *ibid.*
- Cogentes metu levi, & non cadente in constantem virum an incurrant dictam excommunicationem, R. S. q. 1. cap. 29. pag. 128. col. 2. Cogi possunt mulieres ad ingrediendum Monasterium in tribus casibus, *ibid.*
- Cognitio sui ipsius est omnium cognitionum pulcherrima. R. P. q. 2. cap. 3. §. 8. num. 74. pag. 365. col. 1. omnium etiam difficilissima, *ibid.* num. 75. Peculiariter Prælati necessaria, *ibid.* num. 76. quid sit, *ibid.* num. 77. col. 2. quomodo acquiratur, *ibid.* num. 78. pag. 366. col. 1. quæ bona ex ea oriuntur, *ibid.* num. 79.
- Collegæ tam Generalis, quam Provincialis quam scientiam habere debeant. R. P. q. 2. cap. 2. num. 31. pag. 333. col. 1.
- Collegæ Generalis, seu Provincialis, vel Secretarij Prælatorum, qui ostendunt depositiones fratrum illis contra quos sunt factæ possunt puniri pœna falsi. R. S. q. 2. cap. 2. §. 13. pag. 182. col. 2.
- Collegæ Provincialis quare non sint vocales in electione Correctoris. F. P. lit. Z. c. 2. n. 2. pag. 714. col. 2.
- Commissi mittendi ad capitula generalia, vel provincialia debent esse ex senioribus Provinciæ. R. P. q. 2. cap. 1. num. 3. pag. 321. col. 2.
- Commissi destinandi ad Capitulum generale forma. F. P. lit. E. cap. 11. pag. 593. col. 2. Commissus debet portare literas suæ electionis, *ibid.* num. 3. pag. 594. col. 1. Commissus quæ possit proponere in Capitulo. F. P. lit. E. cap. 11. num. 4. pag. 594. col. 1. Forma electionis Commissi facta in quolibet Conventu, *ibid.* col. 2.

Commissi in Ordine nostro non possunt alios suo loco constituere. F. P. lit. V. cap. 6. num. 15. pag. 710. col. 1.

Commissi ad Capitulum generale sunt procuratores Prouinciarum. F. P. lit. C. cap. 3. num. 10. pag. 558. col. 2. **Dicli Commissi possunt votare in admisione aliorum Commissorum, etiamsi nondum docuerint de mandato,** ibid. num. 11.

Communicare cum excommunicato mortuo non licet. F. P. lit. A. cap. 2. num. 3. pag. 539. col. 1.

Communitas est in Religionibus seruanda. F. P. lit. Z. cap. 3. num. 19. pag. 721. col. 1. **illius commendatio,** ibid.

Communitas an possit a se abdicare potestatem regimina instituenendi, & an possit facultatem regendi vni tributam auferre. R. P. q. 1. cap. 1. §. 3. num. 87. pag. 250. col. 1. **habet potestatem super Principem ab ea institutum,** ibid. col. 2.

Conferentia quando, & quomodo habenda. F. P. lit. S. cap. 5. §. 6. pag. 694. col. 1. **quomodo in ijs, sedendum,** ibid. col. 2.

Confessarius dicens per iocum ea, quae in confessione audit absque vilo periculo reuelationis, grauius peccat, & meretur priuari confessionis audientia. R. P. q. 3. cap. 2. num. 77. pag. 500. col. 1. **Confessarius inique interrogatus, an reus tale delictum fecerit potest cum iuramento negare,** ibid. num. 78.

Confessarium eligere sibi possunt Superiores locales. R. P. q. 1. cap. 4. §. 4. n. 80. pag. 280. col. 1. **Qui confessarius non est necesse quod sit approbatus a Superiore maiori,** ibid. **Confessarius sic electus a quibus casibus possit eligentem absoluerre,** ibid. nu. 81. **Confessarius sic electus potest absoluerre eligentem etiam excommunicatum,** ibid. num. 82. **Confessarius sic electus potest ad libitum mutari,** ibid. num. 85. pag. 281. col. 1. **An, & quomodo in talem confessarium possit eligi sacerdos non subditus,** ibid. num. 86. **& an presente approbato possit eligi non approbatus,** ibid. num. 87. col. 2. **Debet esse idoneus, & quid si talis non sit,** ibid. num. 88. **An possit eligi extra Ordinem,** ibid. num. 89. pag. 282. col. 1.

Confessarios, Lectores, & Praedicatoros instituerre in Ordine Minimorum ad Praelatos superiores spectat. R. P. q. 1. cap. 4. §. 5. num. 100. pag. 283. col. 2.

Confessio Sacramentalis instituta est in humani generis consolationem. R. P. q. 3. cap. 2. §. 2. nu. 63. pag. 498. col. 1. **illius notitia non potest vti Praelatus ad exterius regimen,** ibid. a num. 64. usque ad finem §.

Confessarius regularis approbatus ab Episcopo de licentia sui Praelati, potest ab hoc rationabili de causa reprobati. R. S. q. 1. cap. 21. pag. 72. col. 1.

Confessarius Religiosorum proprius erat prius Generalis, & prouincialis. R. S. q. 1. cap. 21. pag. 73. col. 1. **Sed huic iuri per Clementem Octauum est derogatum,** ibid. col. 2. **Confessarij Religioso-**

rum possunt absoluerre a casibus reseruatis pro vna vice tantum, si Praelatus petitam facultatem denegauerit, ibid. **Confessarij regulares an possint absoluerre a casibus reseruatis Pontifici, vel Episcopis,** ibid. §. 1. pag. 74. col. 1. & q. 4. cap. 10. §. vn. pag. 225. & 226.

Confessarij Minimorum deputati a suis Correktoribus habent auctoritatem in quibusdam anni temporibus absoluerre a casibus reseruatis Pape. R. S. q. 4. cap. 10. §. vn. pag. 224. **quod privilegium non est abrogatum,** ibid. pag. 226. **Confessarij regulares possunt absoluerre ab excommunicatione incurfa propter prouocationem ad Duellum si effectus sequutus non sit,** ibid. pag. 228. **Item mulieres ingredientijs Monasteria regularium viro- rum, seu mulierum,** ibid. **Item eos qui aliquid dederint, vel receperint pro aliqua gratia, vel iustitia obtinenda in Curia Romana,** ibid.

Confessarij regulares possunt dispensare super omnibus votis ordinario iure Episcopis reseruatis. R. S. q. 1. cap. 21. §. 1. pag. 74. col. 1. **Item possunt dispensare cum secularibus ad petendum debitum, si post emissum votum castitatis de facto contraxerint,** ibid. col. 2. **Item ad petendum debitum cum coniugatis, quorum alter cum alterius consanguinea adulterium perpetravit,** ibid. pag. 75. col. 1. **Item possunt commutare omnia vota, exceptis quinque reseruatis Pontifici,** ibid. **Item possunt commutare votum alicuius ingrediendi in arctiorem Religionem, vt ingrediatur suam,** ibid. **Item dispensare, & commutare omnia vota reseruata Pontifici quoties in eis materia promissa deficit a natura materiae reseruatae,** ibid. **vnde possunt dispensare in voto disiunctiuo,** ibid. col. 2. **& in voto castitatis coniugalis seruanda,** ibid. **et in voto religionis non approbate,** ibid. **& cum eo qui non tantum promisit religionem intrare, sed in ea perseverare, nimirum circa perseverantiam,** ibid. **et in triplicis peregrinationis reseruatae voto, quando expressus finis vouentis fuit non ad inuisenda ea loca, sed ad alium finem,** ibid. **& in circumstantia his peregrinationibus adiuncta,** ibid.

Confessarij regulares non possunt dispensare in votis reseruatis Pontifici, stante eorum perfecta materia, licet id possint aliquando Episcopi. R. S. q. 1. c. 21. §. 1. pag. 75. col. 2. **Potestas dispensandi, & commutandi vota Religiosis concessa non restringitur ad Subditos illius Diocesis in qua sunt, sed extenditur ad quoscunque vndeunque venientes,** ibid. pag. 76. col. 1. **Confessarij regulares an egeant speciali licentia suorum Praelatorum ad dispensandum, & commutandum vota, vel sufficiat licentia illa generalis, qua sunt admissi ad confessiones audiendas,** ibid. **An possint vti praedicta facultate circa vota, quando Episcopi sibi vota reseruant,** ibid.

Confessarij regulares etiam non graduati possunt aperire literas sacrae penitentiariae. R. S. q. 1. cap. 21. §. 2. pag. 76. col. 2.

I N D E X.

- Confessarius regularis approbatus ab aliquo Ordinario de licentia suorum Prelatorum, quando terra, aut mari iter agit, potest ubiq; predicare, & omnium confessiones audire non repugnante tamen Parocho Ecclesie.** R. S. q. 1. cap. 21. §. 2. pag. 76. col. 2.
- Confessarii regulares approbati in vna diocesi, possunt Subditos illius diocesis vbicunq; repertos, etiam extra diocesim, in confessionibus audire, & à peccatis absolvere.** R. S. q. 1. cap. 21. §. 2. pag. 77. col. 1. **Dummodo extra Diocesim domiciliu non sumpserint, ibid. quãdo dicatur sumi domicilium, ibid. Circa approbationes regularium ad confessiones audiendas affirmant multi, Clementinam Dudum de sepult. non esse reuocatam, ibid. col. 2.**
- Confessarii Minimorum non possunt coarctari ab Episcopis ad audiendas confessiones in Ecclesiis tantum sui Ordinis.** R. S. q. 1. cap. 21. §. 2. pag. 78. col. 1. **Confessarius licet iniungere pœnitentibus vt faciant celebrare tot missas pro pœnitentia, ibid. col. 2. Non debent tamen eas elemosinas ipsi confessarii accipere, ibid. nec multo minus possunt si acceperint sibi retinere, ibid. etiamsi haberent licentiam à suis Prælati retinendi elemosynas omnes sibi prouenientes ex administratione Sacramentorum, ibid.**
- Confessarii regulares possunt elemosynam à pœnitente datam recipere.** R. S. q. 1. cap. 21. §. 2. pag. 79. col. 1.
- Confessores approbandi forma.** F. P. lit. C. cap. 11. pag. 565. col. 1. **Confessor regularis approbatus in vna prouincia non potest audire confessiones in alia, ibid. num. 1.**
- Confessoris præsentandi Episcopo pro approbatione forma.** F. P. lit. C. cap. 12. & 13. pag. 565. col. 2.
- Confessiones factę regulari approbato ab ordinario absque proprij Prælati licentia an valida sint.** R. S. q. 1. cap. 21. pag. 71. col. 1. **Confessiones factę illi regulari, qui per sententiam latam, & publicatam suspensus fuit à confessionibus audiendis sunt inuvalida, ibid. pag. 72. col. 1. Secus autem si non inuidice fuit suspensus, ibid.**
- Confirmari non debet electio illius qui est grauatus in fama apud bonos viros.** F. P. lit. C. cap. 18. num. 6. pag. 571. col. 2. **Nec est confirmanda electio, ex qua timetur aliquod scandalum, ibid. pag. 572. col. 1. An liberum sit Confirmatori confirmare, ibid. Superior confirmas electionem illius quem scit esse relaxatum peccat mortaliter, ibid. Causa rationabilis quam præterdit confirmator non confirmandi non debet iuridice probari, ibid. num. 7. Nisi vbi est consuetudo, ibid. col. 2. Immo absolute est iuridice probanda, ibid. Quando sunt electi duo, quinam debeat confirmari, ibid. num. 8. Si confirmator casset electionem digni, & alium eligat, eique possessionem tradat, si dignus appellet, & obtineat, erit sustinendus, ibid. num. 9. pag. 573. col. 1.**
- Electores dubitantes ne eorum electio cassetur, quid debeant facere, ibid. num. 15. pag. 574. col. 2.**
- Confirmatio dupliciter fit in forma communi, & ex certa scientia.** F. P. lit. C. cap. 18. num. 4. pag. 571. col. 1.
- Confirmationis Vicarij electi loco Correctoris defuncti forma.** F. P. lit. C. cap. 16. pag. 569. col. 1.
- Confirmationis Correctoris Romani forma, ibid. cap. 17. col. 2.**
- Confirmationis Prouincialium forma.** F. P. lit. C. cap. 18. pag. 570. col. 1. **In iure nulla datur certa forma confirmationis, ibid. num. 1. col. 2.**
- Confirmator debet examinare electionem, & personas eligentium, & electorum.** F. P. lit. C. cap. 18. num. 3. pag. 571. col. 1. & R. S. q. 1. cap. 31. §. 11. pag. 161. col. 1. **practica tamen, quę seruetur à Generalibus est tuta, ibid.**
- Confirmare indignum nullo casu licet.** R. S. q. 1. cap. 31. §. 11. pag. 161. col. 1.
- Confirmator tenetur confirmare dignum, quem electores elegerunt, digniori relicto.** R. S. q. 1. cap. 31. §. 11. pag. 161. col. 1. **Confirmator in cuius electione est confirmare vnum de duobus, tenetur digniorem confirmare, ibid. col. 2. Confirmator sciens per scientiam habitam in confessione sacramentali aliquem esse indignum, si nihil aliud obstat, eum confirmare tenetur, ibid. Confirmatorem iniuste confirmare reuocantem non potest electus pecunia emollire, ibid. pag. 162. col. 1.**
- Confirmatio propter aliquem defectum irrita, non propterea irritat electionem canonicam.** R. S. q. 1. cap. 31. §. 11. pag. 161. col. 2. **Confirmatio facta post appellationem legitimam ad Sedem Apostolicam est nulla, ibid.**
- Confirmatio est nulla quando electio fuit ipso iure nulla, ibid.**
- Confirmari debet omnino electus, si nihil obstat.** R. S. q. 1. cap. 31. §. 11. pag. 162. col. 1.
- Confraternitates erigendi forma.** F. P. lit. C. cap. 19. pag. 574. col. 2.
- Conscientia quid sit, quomodo differat à synderesi.** F. P. lit. E. cap. 2. num. 2. pag. 586.
- Conscientia propria est grauissima pœna.** R. S. q. 1. cap. 27. pag. 111. col. 2.
- Conseruatorem eligendi forma.** F. P. lit. C. c. 20. pag. 575. col. 1. **Conseruatores durare debent per quinquennium, ibid. n. 1. pag. 576. col. 1. Quo finito finitur etiam iurisdictio quoad negotia inchoata, si in literis habetur clausula, Pro futuro dumtaxat quinquennio, ibid. num. 2. Conseruator potest assumere Notarium ad suum beneplacitum, ibid. num. 3. Non potest Episcopus præcipere Conseruatori, vt vtatur Notarijs Episcopalibus, ibid. num. 3. ad 2. Et hoc non obstante consuetudine, ibid. ad 3. col. 2. Vnde non obstante inhibitione Episcopi potest Conseruator sibi Notarium ad placitum assumere, ibid. ad n. quartum. Conseruatores possunt cogere Indicem secularem, vt remittat Religiosum, quę**

I N D E X.

- serapinis miscuit, *ibid.* lit. P. cap. 7. num. 5. pag. 655. col. 1.
- Consilia euangelica non seruans religiosus, an peccet. R. S. q. 1. cap. 5. pag. 6. col. 1.
- Consiliarij condiciones. R. P. q. 1. cap. 3. nu. 8. pag. 262. col. 2. & *ibid.* q. 2. cap. 3. §. 10. num. 89. pag. 367. col. 2. ab eo cauendum, *ibid.*
- Consilium ponitur quandoque pro consensu. R. P. q. 1. cap. 2. §. vn. nu. 26. pag. 258. col. 1. & *ibid.* num. 33. pag. 259. col. 2. consilium aliquando mutandum, *ibid.* q. 2. cap. 3. §. 10. num. 84. pag. 367. col. 1. ab euentu non meriendum, *ibid.* nu. 88. col. 2. absque consilio nil faciendum, *ibid.* num. 87.
- Consuetudo debet esse rationalis, & quæ talis sit. R. P. q. 3. cap. 1. §. 6. num. 181. pag. 474. col. 2. excusat ab obseruantia præcepti naturalis, *ibid.* pag. 475. col. 1. an semper debeat esse præscripta, *ibid.* nu. 182. col. 2. quæ consuetudo legem abroget, *ibid.* & nu. 183. pag. 476. col. 1. & 2.
- Consuetudo contra essentialia religionis non valet introduci. R. S. q. 1. §. 4. pag. 22. col. 1. Consuetudo legitima sufficiens ad abrogandas leges in Religionibus quæ sit, *ibid.* Constitutionem legitimam consuetudine abrogatam non tenentur obseruare in ea Religionem professi, *ibid.*
- Contemptus præcepti, & contemptus executionis præcepti quomodo differant. R. S. q. 1. cap. 5. §. 1. pag. 8. col. 1. Item, quomodo differant contemptus præcepti simpliciter, & contemptus præcepti secundum quid, *ibid.* col. 2. Item, contemptus precipientis, & contemptus præcepti *ibid.*
- Continentia quid sit. R. P. q. 2. cap. 3. §. 23. nu. 221. pag. 395. col. 2.
- Contractus quid sit. F. P. Lit. Z. cap. 3. nu. 6. pag. 718. col. 2.
- Contractus Religiosorum quomodo sint firmi. R. P. q. 3. cap. 5. num. 4. pag. 512. col. 2. initos cum subditis tenentur obseruare superiores regulares. *ibid.* q. 1. cap. 8. num. 4. pag. 315. col. 2.
- Contrahere quomodo possit Prælatus absque consensu Conuentus. R. P. q. 3. cap. 5. nu. 14. pag. 514. col. 1.
- Contumelias dicens alicui tenetur ab eo genus flexus veniam petere. R. P. q. 2. cap. 3. §. 16. num. 151. pag. 378. col. 2.
- Conuentus an possit consentire, vt habens incurabilem infirmitatem valide profiteatur. R. S. q. 1. cap. 25. §. 5. pag. 100. col. 2.
- Conuentus receptionis signum, est plantatio Crucis. F. P. lit. Z. append. 5. nu. 2. pag. 726. col. 2. Conuentus debent sumi cum debita distantia, *ibid.* nu. 3. An vbi religio introducenda se obligaret ad non quæstiuandum necesse esset citare alias religiones, *ibid.* num. 4.
- Conuersi ad statum clericorum translati auctoritate Pape an debeant nouitium iterare. R. P. q. 3. c. 1. §. 5. n. 148. pag. 467. col. 2. Clausula in Breuius posita, De Superiorum licentia, intelligitur de Generali Ordinis, & Prouinciali Conuersorum, *ibid.* nu. 149. pag. 468. col. 1. an tales sint ad talem statum recipiendi à toto Conuentu, an à solis Prælati, *ibid.* nu. 150.
- Correctio fraterna quid. R. P. q. 2. cap. 3. §. 3. nu. 40. pag. 359. col. 1.
- Correctio fraterna obligat omnes de iure naturali. R. S. q. 1. cap. 16. pag. 43. col. 1. Quatuor debent concurrere ad hoc vt quis ad eam teneatur sub mortali, *ibid.* quando quis ea omittendo excusetur à mortali, *ibid.* Correctio fraterna in peccatis publicis non est admittenda, *ibid.* pag. 46. col. 2. Correctio fraterna in peccatis occultis in damnum tertij, vel communitatis adhibenda non est, *ibid.* §. 2. pag. 47. col. 1. Correctio fraterna ante accusationem non est adhibenda, *ibid.* Correctio fraterna in casu heresis, aut sollicitationis mulierum in confessione an sit adhibenda ante denunciationem, *ibid.* col. 2.
- Correctores, & alij superiores locales sunt Prælati. R. P. q. 1. cap. 4. §. 4. num. 72. pag. 278. col. 1. habent iurisdictionem ordinariam, *ibid.* nu. 73. & quasi episcopalem, *ibid.* num. 76. col. 2. Correctores in ordine Minimorum possunt dispensare super cunctis ieiunij Regulæ, *ibid.* §. 5. nu. 98. pag. 283. col. 1. item possunt dispensare super equitatura fratrum *ibid.* nu. 96.
- Correctores sanis, & infirmis, & fabricæ prouident. R. P. q. 1. cap. 4. §. 5. n. 97. pag. 283. col. 1. debent se cæteris conformare in victu, & vestitu *ibid.* nu. 99. quomodo possint Conuentus exire, *ibid.* n. 150. pag. 284. col. 1. & fratres punire, *ibid.* num. 106. col. 2. et num. 110. pag. 285. col. 2. tenentur ter in hebdomada capitulū culparum facere, *ibid.* nu. 109. col. 1. & singulis tribus mensibus coram Capitulo rationē reddere elemosinarum receptarum, *ibid.* col. 2. nu. 113. debent equaliter distas elemosynas dispensare, *ibid.* nu. 115. benigne recipere debent superiores Prælatos, cum ad eos diuernerint, *ibid.* num. 119. pag. 286. col. 1. in eorum tamen presentia libere suum exercent officium, *ibid.* n. 121. dant licentiam fratribus exeundi Conuentu, *ibid.* nu. 120. assignant socium Collegis Prouincialium, *ibid.* num. 142. pag. 289. col. 1.
- Correctores notabiliter negligentes in officio diuino mortaliter peccant. R. P. q. 1. c. 4. §. 5. n. 123. pag. 287. col. 1. Correctores cōcedunt dimissorias ad ordines & quomodo *ibid.* n. 129. pa. 288. col. 2. Possunt excommunicare, & prohibere absolutionem ab aliquo casu *ibid.* num. 131. in presentia Superiorum Prælatorum graue: nequeunt penitentias imponere, *ibid.* n. 133. quomodo possint suos fratres absolueri, *ibid.* nu. 160. pag. 290. col. 1. & nu. 163. col. 2. quomodo possit dispensare cum illegitimis, *ibid.* nu. 161. col. 1. & cum homicidiar. o nu. 162. col. 2. in diebus indulgentiarum deputare possunt confessores, *ibid.* nu. 164. possunt benedicere ornamenta ecclesiastica, *ibid.* num. 167. & corpora suorum fratrum extra Conuentum decedentium, leuare absque Parochi licentia, *ibid.* nu. 168.

I N D E X.

Correctores, an & quomodo possint supplere Medici defectum. R. P. q. 1. cap. 4. §. 5. num. 139. pag. 289. col. 1. quomodo puniantur negligentes in cura infirmorum, *ibid.* num. 141. ubi vide plura usque ad num. 160. in Correctorem potest eligi vir minus literatus, si sit experimentatus, *ibid.* q. 2. cap. 2. num. 32. pag. 333. col. 1.

Correctoris eligendi forma quando electio est ad Prælatum deuoluta F. P. lit. C. cap. 21. pag. 577. col. 1.

Correctori electo in Ordine nostro an acquiratur ius ad eam dignitatem. R. S. q. 1. cap. 31. §. 7. pag. 151. col. 2. Correctore in ordine Minimorum nolente concedere licentiam fratri, ut comedat carnes in infirmaria, an iste, si indigeat, comedere possit, *ibid.* pag. 207. col. 1.

Corrigere Prælatum, an possint subditi. R. S. q. 1. cap. 18. pag. 54. col. 1.

Corrigere Subditos tenetur Prælatus sub mortali, & cum periculo vite. R. P. q. 1. cap. 7. num. 19. pag. 312. col. 1. & hoc etiamsi sit in peccato mortali, *ibid.* num. 21. & tenetur inquirere peccatum subditi, ut corrigat, *ibid.* num. 22.

Crapula multarum infirmitatum causa. R. P. q. 2. cap. 3. §. 22. num. 212. pag. 392. col. 2.

Crederet non debet facile Prælatus. R. P. q. 2. cap. 3. §. 10. num. 86. pag. 367. col. 1.

Crudelitas quid, & quando mortale. R. P. q. 2. cap. 3. §. 23. num. 228. pag. 397. col. 1.

Culpa lata, leuis, & lenissima quæ. R. P. q. 1. cap. 5. §. 1. num. 47. pag. 299. col. 1.

Culpam dicendi in Capitulo forma. F. P. lit. C. cap. 22. pag. 577. col. 2.

Curiositas quam graue malum R. S. q. 1. cap. 17. §. vn. pag. 52. col. 2.

Curiositas quid, & quotuplex. R. P. q. 2. cap. 3. §. 24. num. 236. pag. 399. col. 2.

Custodia auditus multum iuuat ad castitatem seruandam. R. S. q. 3. cap. 2. pag. 190. col. 1.

D

Declarationes sacra Congregationis an habeant vim legis, R. S. q. 1. cap. 25. pag. 93. col. 2.

Decisionis alicuius causæ commissæ forma. F. P. lit. D. cap. 3. pag. 583. col. 2.

De Duobus malis minus est eligendum. F. P. lit. A. cap. 20. pag. 552. col. 2.

Delatores non sunt audiendi. R. P. q. 2. cap. 3. §. 10. num. 93. pag. 368. col. 1.

Delegatus ad aliquam causam quid debeat facere F. P. lit. D. cap. 3. nu. 1. 2. 3. & 4. pag. 583. col. 2.

Delegati sententiam iniustam, an exequi teneantur Ordinarius, *ibid.* num. 5. pag. 584. col. 1.

Delegati iurisdictio spirat morte delegantis, *ibid.* num. 6. Delegatus potest recusari, *ibid.* num. 7.

Delegatus quando possit subdelegare. F. P. lit. V. cap. 7. num. 1. pag. 711. col. 1.

Deliberatio quid dicat. R. P. q. 1. cap. 2. §. un. num. 21. pag. 257. col. 1.

Delicta sunt in duplici differentia F. P. lit. P. cap. 13. num. 2. pag. 666. col. 1. Delicti corpus quomodo visitetur, *ibid.* num. 3.

Delicta in damnum Communitatis semper puniri possunt. R. S. q. 1. cap. 16. §. 4. pag. 49. col. 1.

Delictum à multis annis commissum, si punitum non fuerit quomodo possit puniri, *ibid.* Delicta antiqua faciunt indicium ad delicta presentia, *ibid.* col. 2. Delicta quo antiquiora, eo grauiora, *ibid.* Delicta ut elapso certo tempore non possint amplius accusari, an possit fieri in religione statutu, *ibid.* Quid circa hoc sit determinatum in Religione nostra Minimorum, *ibid.* pag. 50. col. 1.

Delictum occultum quando possit puniri à Prælato. F. P. lit. D. cap. 2. nu. 5. pag. 581. col. 2. Quando denunciatur aliquod Prælato ut Patri, non potest hic iudicis partes agere, *ibid.* num. 6. pag. 582. col. 1. Secus autem, quando denunciatur, ut iudici, *ibid.* num. 7. Quæ sint partes iudicis, *ibid.*

Democratia quid. R. P. q. 1. cap. 1. §. 3. n. 82. pa. 249. col. 2. quotuplex, *ibid.* num. 84. In democratia quomodo in libertate viuatur, *ibid.* nu. 83. Democratia utilitates *ibid.* à num. 85. ad 95. Eiusdem damna, *ibid.* à num. 96. ad 102. pag. 251. col. 2. & seq. Democratia est origo aliorum regiminum, *ibid.* num. 87. pag. 250. col. 1. nullo iure tenetur, nisi diuino, & gentium, *ibid.* nu. 88. col. 2. quomodo dissoluatur *ibid.* à nu. 102. ad 107. pag. 252. col. 1. & 2. quomodo conseruetur, *ibid.* num. 107. col. 2.

Denunciatio non debet admitti, nisi præcesserit correctio fraterna. F. P. lit. D. cap. 2. num. 8. pag. 582. col. 2. In denunciatione iudiciali an denunciatus possit assumi in testem, *ibid.* num. 9. pag. 582. col. 2.

Denunciatio quotuplex. F. P. lit. D. cap. 2. num. 1. pag. 580. col. 2. Denunciationis iudicialis forma, *ibid.* cap. 1. col. 1. Eiusdem Evangelica, *ibid.* cap. 2.

Denunciare delicta, & personas quomodo, & quando teneamur. R. S. q. 1. cap. 16. pag. 42. col. 2. Denunciare paterne omnes tenemur sub mortali, *ibid.* pa. 43. col. 1. quando ad id nõ teneamur *ibid.* co. 2.

Denunciare iuridice quando quis teneatur *ibid.*

Denunciare non tenetur, qui probare non potest, *ibid.* etiamsi Prælatus inbeat denunciari, licet probari non possit, *ibid.* & seq. Denunciare auctores alicuius criminis, quando teneatur subditus, si Prælatus præcipiat sibi dici tanquam patri *ibid.* pag. 44. col. 1.

Denunciare non tenetur Subditus, si delictum est emendatum, vel adest probabilis spes emendationis. R. S. q. 1. cap. 16. pag. 44. col. 1. Denunciare delicta in damnum Communitatis etiam emendata, tenetur illi, quibus ex officio incumbit, *ibid.*

Denunciare nõ tenetur, qui ex denunciatione sibi aliquid mali obuenerunt putat, *ibid.* Denunciare non tenetur, qui ad probandum solum habet testes leues, *ibid.* Denunciare non tenetur, qui ab alio audiuit, *ibid.* Sed quid si Prælatus præcipiat

I N D E X.

- cipiat denunciari, non solum quæ seis de visu, sed etiam, quæ de auditu, ibid. col. 2.*
- Depositarij officium an possint exercere Religiosi.** R. P. q. 3. cap. 5. num. 27. pag. 516. col. 1. Quid si depositum pereat, ibid. num. 28.
- Detractor licet non animo detrahendi detrahat in re graui, mortaliter peccat** R. P. q. 2. cap. 3. §. 11. num. 111. pag. 371. col. 2. **Detractorem sui subditi audiens Prelatus, & non resistens, peccat mortaliter, ibid. num. 107. pag. 370. col. 2. item si audiat suum subditum detrahentem extraneo, ibid. num. 110. pag. 371. col. 2. Detractori non resistens Prelatus nulla excusatione inuatur, ibid. nu. 112. Detrahentem compellere tenetur Prelatus, ut cui detrahat, satisfaciatur, ibid. col. 1.**
- Detractoribus alienæ famæ quomodo res istendum.** R. S. q. 1. cap. 28. §. 4. pag. 123. col. 2.
- Dictio, Cum, quid significet.** R. P. q. 1. cap. 2. §. vn. num. 23. pag. 257. col. 2.
- Dictio, Et, quid significet.** R. P. q. 1. cap. 2. §. vn. num. 21. pag. 257. col. 1.
- Diffinitionis generalis forma.** F. P. lit. D. cap. 4. pag. 584. col. 2.
- Diffinitores vocales in aliquo Conuentu quomodo intrent in diffinitorio ad confirmandam electionem, quam fecerunt.** F. P. lit. Z. cap. 2. num. 2. pag. 714. col. 2.
- Dignitates non possunt dari regularibus ad instantiam personæ extra Ordinem E. P. lit. E. cap. 19. num. 4. pag. 599. col. 2.**
- Dignitates duplici titulo debentur Religiosis.** R. S. q. 1. cap. 28. §. 3. pag. 121. col. 2.
- Dignitates quomodo fugere, & acceptare debeamus.** R. S. q. 1. cap. 10. pag. 31. col. 1.
- Dignitates illicite appetuntur.** R. P. q. 1. cap. 6. num. 7. pag. 306. col. 2. licet tamen in casu necessitatis, ibid. num. 9. pag. 307. col. 1.
- Dignitates, an & quomodo habere possint in Ordine Minimorum descendentes ex Iudeis & c.** R. P. q. 2. cap. 5. §. 6. num. 85. pag. 421. col. 2.
- Dignitate maiori functus cogi non potest habere minorem.** R. P. q. 2. cap. 1. nu. 12. pag. 324. col. 2.
- Disertus oportet credere.** R. S. q. 1. c. 3. pag. 3. col. 2.
- Discordantes subditos potest Prelatus cogere ad concordiam, etiam sub pena excommunicationis.** R. P. q. 1. cap. 7. n. 32. pag. 314. col. 2. præstat aliquando Prelatum inter subditos discordias ponere, ibid. num. 33. discordiæ inter Superiores, & subditos quomodo de finiantur in Ordine Minimorum. R. P. q. 1. cap. 4 §. 5. n. 127. pag. 288. col. 1.
- Discreti electionis forma.** F. P. lit. E. cap. 10. pag. 593. col. 1. **Discreti debent eligi de corpore Capituli, ibid. num. 2. Debent habere literas testimoniales suæ electionis, ibid. num. 3. pag. 594. col. 2. Discretum non potens eligere Conuentus tenetur literas excusatorias scribere, ibid. nu. 4.**
- Dispensare non potest Generalis super penis iuste impostis à Prouinciali.** R. P. q. 1. cap. 8. nu. 17. pag. 317. col. 2. quod si dispenset, non valet, ibid. num. 19. pag. 318.
- Dispensare super regulam quomodo possit Prelatus.** R. S. q. 1. cap. 8. §. 5. pag. 22. col. 2. **Ad dispensandum requiritur auctoritas, & causa iusta, ibid. pag. 23. col. 1. Dispensatio facta à non habente auctoritatem non valet, ibid., quomodo valeat, si desit iusta causa, ibid. Dispensare in statutis, vel suis, vel suorum prædecessorum, quomodo, possint Generales, & Prouinciales ibid. col. 2. Dispensare in statutis Regulæ possunt Generales, Prouinciales, Correctores, & Vicarij, ordinarij ibid. Per dispensationem proprij Sacerdotis potest quis ieiunium soluere, ibid.**
- Dispensationis causæ iustæ sunt septem, & exemplis illustrantur.** R. S. q. 1. cap. 8. §. 5. pag. 24. col. 1. & 2. **Quando adest iusta, & rationabilis causa Prelatus debet dispensare, alioquin peccat, ibid. col. 2. In dispensando super præceptis Regulæ nõ delent esse nimis faciles Superiores, ibid. Ad dispensandum licite requiritur quod Superior examinet causam propositam, an sit iusta, & sufficiens, ibid. quid faciendum, quando adest iusta causa dispensationis, non adest tamen Superior, qui dispense, ibid. pag. 25. col. 1. & quid si adest quidem Prelatus, sed non vult ex odio dispensare, ibid.**
- Dispensare secum ipsis possunt Prelati, quæ possunt dispensare cum alijs.** R. S. q. 1. cap. 8. §. 5. pag. 25. col. 1. **Prelato præcipienti aliquid contra Regulam, super quo potest dispensare, sine causæ tamen discussione, sed pro suo libito, non tenetur subditus obedire, ibid. col. 2. Subditus dubitans, an Prelatus habeat iustam causam dispensandi, tenetur obedire, ibid. Quæ requirantur ad hoc ut Prelato dispensanti subditus obedire non teneatur, ibid.**
- Dispensare in votis essentialibus non potest Prelatus.** R. S. q. 1. cap. 8. §. 5. pag. 25. col. 2. **Superiores Ordinis Minimorum non dispensant in voto uitæ quadragesimalis, ibid. pag. 26. col. 1. Super reliquis præceptis Regulæ possunt Superiores dispensare in aliquo casu, particulari, ibid. Dispensare in communi super aliquo puncto Regulæ non possunt Prelati ibid. col. 2.**
- Disputatio quid sit, & quomodo faciendâ.** R. S. q. 1. cap. 30. §. un. pag. 137. col. 1.
- Diuersitas præcepti auget quidem malitiam, sed non parit diuersitatem specificam.** R. S. q. 1. cap. 5. pag. 5. col. 2.
- Doctoribus, quantumuis polleant auctoritate, non credendum, si sine fundamento loquantur.** R. P. q. 3. cap. 1. §. 6. num. 185. pag. 476. col. 2.
- Dominium quid sit, & quæ sint de illius essentia.** R. S. q. 2. cap. 2. pag. 165. col. 1. **Dominium iuris, & dominium facti quomodo differant, ibid. pag. 166. col. 1.**
- Domos edificandi desiderium obstat sanctæ paupertati.** R. S. q. 2. cap. 2. §. 2. pag. 170. col. 1.
- Donationes fieri à nouitijs ante, uel post ingressum Religionis, durante nouitiatu, monasterijs prohibetur à Trid. sub pena excommunicationis.** R. S. q. 1.

I N D E X

- q. 1. cap. 29. pag. 129. col. 2. potest tamen donari aliquid pro victu, & vestitu Nouitij, ibid.
- Donationes remuneratoria non prohibentur per bulam de largitione munerum.** R. S. q. 2. cap. 2. §. 6. pag. 174. col. 2. Neque donationes ad redimendam propriam vexationem, ibid. Neque donationes facta consanguineis pauperibus ex peculio concesso, ibid.
- Dubium practicum, & speculatum quid sit, & quomodo differat.** R. S. q. 1. cap. 7. pag. 15. col. 1. **Dubium quid sit, quomodo differat à formidine.** F. P. lit. R. cap. 9. nu. 9. pag. 687. col. 1.
- Dubius, an sit positum aliquod preceptum ad mortale obligans observare tenetur.** R. S. q. 1. cap. 7. pag. 15. col. 1. **Dubius an res precepta licita sit nec ne, parere tenetur,** ibid. col. 2.
- E**
- Ebrietas infame vitium,** R. S. q. 1. cap. 18. §. vn. pag. 53. col. 1. **Quam graue vitium sit,** ibid. & col. 2. **Ebrietati deditus sacerdos est deponendus,** ibid. col. 2.
- Ebrietas vitium abominabile: illi deditus non potest Prælatiam recipere, nec retinere.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 22. nu. 215. pag. 393. col. 2. **Ebrietas quid, & quando mortale,** ibid. nu. 216. **Ebrietati deditus eligi non potest ad dignitates,** ibid. §. 5. num. 58. pag. 416. col. 2. **an possit eligere,** ibid. 69. pag. 418. col. 1. **Ebrius Prælatus, an statim priuari possit,** ibid. num. 66. pag. 417. col. 1. **Ebrietas quomodo probetur,** ibid. n. 67. col. 2. **ab ebrietate quid præseruet,** ibid. nu. 68. **pro morientibus in ebrietate Ecclesia non orat,** ibid. nu. 70. pag. 418. col. 1.
- Ebrios monendi forma.** F. P. lit. E cap. 1. pag. 585. col. 2.
- Ecclesiarum ornandarum splendide desiderium obstat Sanctæ paupertati.** R. S. q. 2. cap. 2. §. 2. pag. 170. col. 2.
- Eijci potest Religiosus per sua demerita à Religione.** R. S. q. 1. cap. 25. pag. 90. col. 1. **Trium tamen requirit ad hoc D. Bonaventura,** ibid. col. 2.
- Eijcere semper potest Religio inualide professos contra ipsius statuta etiam transacto quinquennio.** R. S. q. 1. cap. 25. §. 4. pag. 100. col. 1.
- Eijcere à Religione fratres ad quos Superiores pertineat;** R. S. q. 1. cap. 25. pag. 90. col. 2.
- Eijci à Religione principaliter potest Religiosus propter incorrigibilitatem.** R. S. q. 1. cap. 25. pag. 91. col. 1. **Eijci à Religione potest, qui nunquam fuit correctus, sed ei delicta condonata sunt,** ibid. col. 2. **Eijci à Religione per quæ delicta potest Religiosus,** ibid.
- Eijci potest à Religione Religiosus propter delicta, quibus in saeculo respondet pena mortis.** R. S. q. 1. cap. 25. pag. 92. col. 1. **Eijci potest à Religione Minorum, qui interrogatus in professione an haberet aliquam incurabilem infirmitatem negavit, si postea &c.** ibid. §. 3. pag. 97. col. 2. **Eijci, an possint à Religione descendentes ex genere In-**
- daorum &c.** ibid. pag. 98. col. 1. **Eijci à Religione an possint, qui erant in saeculo ære alieno grauari, & reddendis rationibus obnoxij,** ibid. col. 2.
- Eijci à Religione an possint, qui fuerunt in saeculo criminosi,** ibid. pag. 99. col. 1. **Eijci à quibus Superioribus possit inualide professus propter infirmitatem, vel crimina, de quibus erat in saeculo diffamatus,** ibid. §. 4. col. 2.
- Eiectus à Religione, & in maioribus non ordinatus, si erat choro deputatus, tenetur ad officium diuinum.** R. S. q. 1. cap. 24. §. 3. pag. 89. col. 2.
- Eiectus à Religione tenetur ad castitatem, obedientiam, paupertatem, & si sit eiectus à Religione Minorum etiam ad vitam quadragesimalem.** R. S. q. 1. cap. 25. §. 1. pag. 94. col. 2. **tenetur etiam ad officium diuinum etiam si non sit in sacris, ad alias observantias regulares non tenetur,** ibidem pag. 94. col. 2. & pag. 95. col. 1.
- Eiecti, si emendati humiliter petierint recipi, recipi debent.** R. S. q. 1. cap. 25. pag. 92. col. 2. **Eiecti cogi possunt ad redeundam** ibid. **Eiecti tanquam incorrigibiles sunt obligati ad corrigendos mores suos,** ibid. pag. 93. col. 1. **quod si correcti, & religioni presentati recepti nõ fuerint, tunc conscientia possunt in saeculo manere,** ibid.
- Eiecti non possunt confessiones audire, neque prædicare.** R. S. q. 1. cap. 25. §. 1. pag. 95. col. 1. **contrarium facientes possunt à Prælatis Ordinis excommunicari,** ibid. **Eiecti sunt infames,** ibid. **Quare Eiecti, & apostata sint tam flagitiosi,** ibid. pag. 97. col. 1. **Eiecti, an sint requirendi, & ad Monasteria reducendi.** ibid. cap. 26 pag. 104. col. 2. **Eiectorum bona, si extra Religionem decedant, ad cameram apostolicam pertinent,** ibid. pag. 105. col. 1.
- Electio quid, & quoruplex sit.** R. S. q. 1. cap. 31. pag. 137. col. 2.
- Electiois forma quæ.** R. S. q. 1. cap. 31. pag. 137. col. 2. **De electionis substantia, quæ sint** ibid. pag. 138. col. 1. **De electionis solemnitate, quæ sint,** ibid. col. 2.
- Electiois in ordine Minorum forma, est vnde conformis forma electionis Capit. Quia propter.** R. S. q. 1. cap. 31. pag. 139. col. 1.
- Electio communis quæ, quomodo facienda, & à quo, & an sit de essentia electionis.** R. S. q. 1. cap. 31. pag. 139. col. 2.
- Electio facta in persona nulliter excommunicati est valida.** R. P. q. 2. cap. 5. num. 10 pag. 408. col. 1. **electio facta ab excommunicato est nulla,** ibid. nu. 12. **intellige de excommunicato non tolerato,** ibid. nu. 13. col. 2. **etiam si scienter admittatur,** ibid. nu. 14. **secus est de tolerato, licet ab aliquibus de Capitulo cognitus,** ibid. nu. 15. pag. 409. col. 1. **quid si ab aliquo capitulari excommunicatio obijciatur,** ibid. nu. 16. **quid si omnes præter vnum, toleratum excommunicatum in capitulo admittere velint,** ibid. nu. 17. **an possim suffragari illi, quem solus scio excommunicatum,** ibid. nu. 18. **quomodo puniatur scienter suffragans excommunicato** ibid.

I N D E X.

- ibid.* num. 19. & 20. col. 2. electus ad aliquam dignitatem, si excommunicationem incurrat non est ipso iure priuatus, *ibid.* num. 11. pag. 408. col. 1.
- Electio intra quod tempus celebrari debeat.** F. P. lit. E. cap. 15. nu. 2. pag. 596. col. 1.
- Electio loco Provincialis defuncti ad quos spectet.** F. P. lit. E. cap. 15. nu. 9. pag. 597. col. 1.
- Electio quomodo presentetur electo absenti.** F. P. lit. E. cap. 16. nu. 1. & 2. pag. 597. col. 1. & 2.
- Electio facta in magna discordia potest à confirmatore cassari.** F. P. lit. C. cap. 18. num. 6. pag. 571. col. 2.
- Electio in casu mortis intra quod tempus debeat fieri.** F. P. lit. C. cap. 2. n. 1. pag. 577. col. 1. Hoc casu in ordine nostro Prælati per deuolutionem providens debet procedere via scrutinij, *ibid.* n. 2. col. 2. Electio non debet fieri antequam corpus defuncti sepultura sit traditum, *ibid.* lit. E. cap. 26. nu. 5. pag. 603. col. 2. Neque ante eius mortem possunt electores alicui promittere de illo eligendo, *ibid.* num. 6.
- Electioes quo tempore fieri debeant.** R. S. q. 1. cap. 31. pag. 140. col. 2. In ordine nostro intra quod tempus debeant fieri, *ibid.* pag. 141. col. 1.
- Electio, in qua non vocantur, qui sunt priuati an valeat.** R. S. q. 1. cap. 31. §. 6. pag. 148. col. 2. Si in Capitulo essent aliqui excommunicati, vel suspensi, quid faciendum ab alijs, *ibid.*
- Electioem facere possunt, qui remanent, si omnibus congregatis in Capitulo aliqui discedant.** R. S. q. 1. cap. 31. §. 6. pag. 148. col. 2. etiamsi vnus solus remaneat, *ibid.* ipse tamen non potest se ipsum eligere, quamuis sit meritiſſimus, *ibid.* pag. 149. col. 1. Ad electionem, infirmi quomodo vocandi, *ibid.* absentes quomodo, & quandiu expectandi ad electionem, *ibid.* assignato termino ad eligendum, si aliqui non compareant, possunt qui sunt presentes ad electionem procedere, *ibid.* col. 2. In electionibus vota incerta, conditionata, & alternatiua non valent, *ibid.* & quando vota sint talia, *ibid.*
- Electio si tenet de iure naturali, non tenetur electus in conscientia renunciare.** R. S. q. 1. cap. 31. §. 6. pag. 149. col. 2.
- Electio illius, qui requisitus electioni consensit, est cassanda.** R. S. q. 1. cap. 31. §. 6. pag. 150. col. 1.
- Electio an possit fieri de nocte.** R. S. q. 1. cap. 31. §. 6. pag. 150. col. 1. Instante termino electionis, quid faciendum, si dubitatur de aliquo an habeat votum, *ibid.* ad hoc vt quis habeat votum in electione satis est, si sit habilis tempore electionis, licet talis non fuerit tempore vacationis, *ibid.* col. 2.
- Electioni, an interesse possit, qui ordinem Presbyteratus suscepit ante tempus.** R. S. q. 1. cap. 31. §. 8. pag. 153. col. 2.
- Electio coarctata ad tres, vel quatuor personas an sit valida.** R. S. q. 1. cap. 31. §. 8. pag. 154. col. 1.
- Electio quando deuoluatur ad electores,** *ibid.* col. 2. Semel reprobatus propter vitium personæ ab aliqua dignitate, an possit iterum eligi ad illam, vel aliam, *ibid.* pag. 155. col. 1.
- Electio metu facta est ipso iure nulla.** R. S. q. 1. cap. 31. §. 8. pag. 155. col. 1.
- Electio Vicarij pertinet ad eum, qui priuauit.** R. S. q. 1. cap. 31. §. 8. pag. 155. col. 2.
- Electio, in qua excluduntur aliqui iuris ordine non seruato est irritanda.** R. S. q. 1. cap. 31. §. 10. pag. 160. col. 2.
- Electio est confirmanda à proximo Superiore,** R. S. q. 1. cap. 31. §. 11. pag. 161. col. 1.
- Electioni se opposcentes quid facere debeant.** R. S. q. 1. cap. 31. §. 12. pag. 162. col. 1.
- Electioes Superiorum, quæ fiunt in ordine nostro sunt canonicæ.** F. P. lit. E. cap. 3. num. 2. pag. 588. col. 1.
- Electiois communis forma.** F. P. lit. E. cap. 4. pag. 589. col. 1.
- Electiois Correctoris localis forma.** F. P. lit. E. cap. 5. pag. 589. col. 1. eiusdem forma in casu electionis non sequitur propter discordiam, *ibid.* cap. 6. pag. 589. col. 2. Eiusdem propter penuriam fratrum, *ibid.* cap. 7. col. 2.
- Electioem per scrutinium procedere debet tractatus.** F. P. lit. E. cap. 7. num. 1. pag. 590. col. 1.
- Electio superiorum localium ad fratres locales pertinet,** *ibid.* nu. 2. Ante electionem cantari debet missa Spiritus sancti, *ibid.* num. 3.
- Electioes Correctorum in ordine nostro non publicantur nisi in Capitulis provincialibus.** F. P. lit. E. cap. 7. num. 7. pag. 591. col. 1.
- Electioes Correctorum fiunt à duobus tantum fratribus vocalibus.** F. P. lit. E. cap. 7. num. 8. pag. 591. col. 1.
- Electio illa est simoniaca in qua electores conueniunt hoc modo. Elige me in Prouincialem, & ego te eligam in Correctorem.** F. P. lit. E. cap. 7. num. 10. pag. 591. col. 1.
- Electioni se opposcentes, an possint postea desistere.** F. P. lit. E. cap. 19. nu. 3. pag. 599. col. 2.
- Electiois Correctoris per mortem prædecessoris forma.** F. P. lit. E. cap. 8. pag. 591. col. 2. In præfatis literis debet poni annus, et dies mortis, *ibid.* num. 1. pag. 592. col. 1.
- Electiois Correctoris Romani forma.** F. P. lit. E. cap. 9. pag. 592. col. 2.
- Electiois Provincialis forma.** F. P. lit. E. cap. 13. pag. 595. col. 1. De eadem forma in casu mortis, *ibid.* cap. 14. De eadem forma facta à Capitulo Definitorio, *ibid.* cap. 15. pag. 596. col. 1.
- Electioes Prælatorum inferiorum tribus modis fieri possunt.** R. P. q. 1. cap. 4. §. 3. nu. 50. pag. 273. col. 1. huiusmodi electiones magis expedit fieri à communitatibus, quam à solo Generali, *ibid.* num. 55. col. 2.
- Electiois propriæ causam prosequens Monachus, an habeat expensas à Monasterio.** R. P. q. 3. cap. 1. §. 4. nu. 129. pag. 465. col. 1.
- Electores debent ante electionem iurare de probiori eligendo.** F. P. lit. E. cap. 2. nu. 1. pag. 586. col. 1.
- Forma dicti iuramenti,** *ibid.* pag. 586. col. 1. Quomodo intelligatur iuramentum secundum veritatem

I N D E X.

- tem cuiuscunque conscientia, *ibid.* num. 2. pag. 586. col. 1.
- Electo**r quando fecit quantum potuit pro assequenda veritate circa personam eligendam satisfacere iuramento. *F. P. lit. E. cap. 2. nu. 5. pag. 586. col. 2.* Qui censei debent probiores, *ibid.* nu. 6. pag. 587. col. 1. An istud iuramentum sit de substantia electionis, *ibid.* nu. 7. An hoc iuramentum debeat fieri per sacra Euangelia, *ibid.* nu. 8. An Vicarius debeat iurare in animam propriam, vel mittentis illum, *ibid.* nu. 9. An stante hoc iuramento possit quis adhuc minus dignum eligere, *ibid.* nu. 10. col. 2.
- Electores Definitorum &c.** tenentur hoc iuramentum prestare. *F. P. lit. E. cap. 2. nu. 11.* De quo probiori sit iuramentum intelligendum, *ibid.* nu. 12. Quam diligentiam teneantur facere electores ad digniorem inquirendum, *ibid.* nu. 14. pag. 588. col. 1.
- Electores** quomodo debeant subscribere acta. *F. P. lit. E. cap. 15. nu. 7. pag. 596. col. 2.*
- Electores** monendi de morte Generalis. *F. P. lit. E. cap. 22. pag. 600. col. 2.* & de eadem morte forma monendi Religionem, *ibid.* cap. 23. pag. 601. col. 1.
- Electores** monendi, ut electioni adsint forma. *F. P. lit. E. cap. 25. pag. 602. col. 2.* Forma, qua deputatus ad illis presentandum dictam monitionem facit fidem de presentatione, *ibid.* cap. 26. pag. 603. col. 1. Citare absentes ad electionem ad quos pertineat, *ibid.* nu. 2. pag. 603. col. 2. Per quos sint citandi, *ibid.* n. 3. Hac citatio fieri non debet quando Prælatus est in extremis, *ibid.* num. 4.
- Electores** surdentes vnam schedulam solum, vel duas eiusdem nominis, vel etiam diuersi, sed vnam ita scindentes, ut innotescat omnino scribae quamnam posuerint, peccant mortaliter. *R. S. q. 1. cap. 31. pag. 139. col. 2.*
- Electo**r quam certitudinem debeat habere de dignitate eligendi. *R. S. q. 1. cap. 31. §. 1. pag. 141. col. 2.* Electo non tenetur eligere meliorem simpliciter, sed meliorem quoad regimen Ecclesie, *ibid.* Electores huius temporis ad bonum suum non Ecclesie respiciunt, *ibid.* pag. 142. col. 1. Electi contra iustitiam solent tractare male eos, qui illos elegerunt, *ibid.*
- Electo**r potest suum suffragium denegare ei, quem per solam sacramentalem confessionem nouit indignum. *R. S. q. 1. cap. 31. §. 2. pag. 142. col. 2.* quod si eligat non incurrat penas taxatas contra indignum eligentes, *ibid.* pag. 143. col. 1.
- Electo**r, qui nihil potest suo voto proficere, an possit se cum alijs conformando indignum eligere. *R. S. q. 1. cap. 31. §. 2. pag. 143. col. 1.* & an possit relicto digniori pro bono pacis dignum tantum eligere, *ibid.* pag. 144. col. 1. Indignus electus ad aliquam dignitatem, an mortaliter peccet acceptando, *ibid.* col. 2. Quae illiteratura sit sufficiens ad reddendum quempiam indignum Prælatura, *ibid.*
- Electo**r an teneatur reuelare delicta occulta eligendi qui est futurus perniciosus communitati. *R. S. q. 1. cap. 31. §. 3. pag. 146. col. 1.* Electo eligens dignum, digniori omisso, peccat mortaliter, *ibid.* §. 4. ex leuitate tamen materie potest solum venialiter, *ibid.* col. 2. Per digniorem quis intelligatur, *ibid.* Necessitas quandoque cogit eligere dignum, digniori omisso, *ibid.* possum, immo teneor quandoque eligere digniorem, omisso dignissimo, ne minus dignus eligatur, *ibid.* pag. 147. col. 1.
- Electo**r tenetur eligere digniorem etiam ad dignitates curam animarum non habentes. *R. S. q. 1. cap. 31. §. 4. pag. 147. col. 1.* Minus dignus quomodo peccet concurrente cum digniori, *ibid.*
- Electores**, an mutare possint electionem, seu suffragium. *R. S. q. 1. cap. 31. §. 6. pag. 150. col. 2.*
- Electo** per electionem acquiritur ius ad dignitatem. *R. S. q. 1. cap. 31. §. 7. pag. 151. col. 1.*
- Electores** an teneantur eligere vnum ex quatuor v. g. propositis à P. Generali, vel Prouinciali. *R. S. q. 1. cap. 31. §. 8. pag. 154. col. 2.*
- Electores** omnes vnanimi consensu possunt admittere extraneum. *R. S. q. 1. cap. 31. §. 8. pag. 155. col. 1.* Reputatus dignus ad minorem dignitatem, non reputatur dignus ad maiorem, *ibid.*
- Electo**r, qui publice suum votum manifestat, permittente Capitulo, electionem irritat. *R. S. q. 1. cap. 31. §. 8. pag. 154. col. 2.*
- Electus** ante confirmationem non debet se ingerere. *R. S. q. 1. cap. 31. §. 11. pag. 161. col. 2.* fallit in Generalibus, et Prouincialibus nostri ordinis, *ibid.*
- Electus**, & electores possunt suam electionem proficere in iudicio, & coram confirmatore eam defendere. *R. S. q. 1. cap. 31. §. 11. pag. 162. col. 1.* Eligentes aliquem ad aliquam dignitatem vnanimi consensu, an possint deinde eidem electioni se opponere, *ibid.* §. 12. eligere qui non possint, *ibid.* q. 1. cap. 31. pag. 140. col. 1. Eligi, quis non possit propter impedimentum canonicum, *ibid.* eligendus ad aliquam dignitatem ecclesiasticam debet esse alijs doctior, & sanctior, *ibid.* §. 1. pag. 141. col. 1. quisnam iudicandus sit doctior, & sanctior, *ibid.* Minor literatura, & minor sanctitas requiritur in officio minori, quam in maiori, *ibid.* col. 2.
- Electus** quomodo prestet electioni consensum. *F. P. lit. E. cap. 17. pag. 597. col. 2.* & intra quod tempus, *ibid.* nu. 1. Pro sua quiete non debet electus electioni renunciare, *ibid.* num. 2. Electus potest Procuratorem constituere ad petendam confirmationem, *ibid.* cap. 18. nu. 1. pag. 598. col. 2.
- Electus** in Prælatum debet habere condiciones quibus commendatur apud confirmatorem. *F. P. lit. E. cap. 5. nu. 4. pag. 596. col. 2.* Debet deduci ad Ecclesiam cantando, Te Deum, *ibid.* nu. 5. Intra quod tempus teneatur consentire electioni, *ibid.* num. 6. col. 2.
- Eligere** indignum nunquam licet. *R. S. q. 1. cap. 31. §. 2. pag. 142. col. 2.* eligens indignum participat penam omnium peccatorum ab ipso indigno causa electionis perpetratorum, *ibid.* eligens indignum bona fide an peccet, *ibid.* pag. 145. col. 1. eligens peccatorem occultum, an peccet, *ibid.* §. 3. eligens

I N D E X.

- eligens peccatorem publicum peccat mortaliter**, *ibid.* col. 2. **Eligere peccatorem notorium, an possint aliquando electores**, *ibid.* **Eligens irregularem peccat mortaliter**, *ibid.* pag. 146. col. 1. **Eligi potest minus dignus naturalis, relicto digniori extraneo**, *ibid.* §. 5. col. 2. **Eligentes aliquem ad aliquam dignitatem unanimi consensu, an possint deinde eidem electioni se opponere**, *ibid.* cap. 31. §. 12. pag. 162. col. 1.
- Eligendus in Prælatum quas condiciones debeat habere**. F. P. lit. E. cap. 15. nu. 3. pag. 596. col. 2.
- Eleemosynas facere quomodo possunt Religiosi**. R. S. q. 2. cap. 2. §. 8. pag. 175. col. 2. & in quibus casibus. *ibid.* pag. 176. col. 1.
- Eleemosynam petere possunt ab excommunicatis regulares quocumque tempore**. F. P. lit. A. cap. 2. nu. 4. pag. 539. col. 1. & 2.
- Eleemosynas fraudantes quomodo puniantur in Ordine Minimorum**. R. P. q. 2. cap. 4. §. 5. nu. 14. pag. 285. col. 2. **ex eleemosynis licite possunt Religiosi vivere**, *ibid.* n. 40. pag. 297. col. 1. **Eleemosynarum usus, an possit esse Religiosis illicitus**, *ibid.* nu. 41. col. 2. & **an peccatum sit**, *ibid.* nu. 42. **ex eleemosynis an vivere possint Religiosi otiosi**, *ibid.* nu. 43. pag. 298. col. 1. **an Religiosi ingrati suis benefactoribus, viuendo ex eleemosynis teneantur restituere**, *ibid.* nu. 44. col. 2. **Prælati, an superabundantes, redditus teneantur in eleemosynam dare**, *ibid.* §. 1. nu. 57. pag. 302. col. 1. **Eleemosyna quid, & quotuplex**, *ibid.* q. 2. cap. 3. §. 3. num. 39. pag. 359. col. 1.
- Emergentia negotia quæ sint**. F. P. lit. V. cap. 5. num. 3. pag. 700. col. 2.
- Epicheia, quid sit**. R. S. q. 1. cap. 8. pag. 25. col. 1.
- Episcopus regularis tenetur vota essentialia suæ Religionis seruare**. R. S. q. 1. c. 10. §. vn. p. 33. col. 1.
- Episcopus ex Religione Minimorum assumptus tenetur seruare vitam quadragesimalem**. R. S. q. 4. cap. 2. pag. 201. col. 2.
- Episcopus regularis tenetur deservere habitum suæ Religionis quo ad colorem, & obseruare eas omnes obseruantias, quæ non impediunt statum Episcopalem**. R. S. q. 1. cap. 10. §. vn. pag. 33. col. 1. **Dimittens temere habitum suæ Religionis, an sit excommunicatus, & apostata, est in quæstione**, *ibid.* col. 2.
- Episcopus Regularis ante consecrationem tenetur consignare omnia, quæ habebat, in manibus superiorum Religionis**. R. S. q. 1. cap. 10. §. vn. pag. 33. col. 2. **quod si in aliqua Religione sit statutum, quod nullus consentiat electioni, nisi prius facta restitutione, & si consentiat non premissa restitutione sit ipso facto excommunicatus, talis consentiens erit excommunicatus**, *ibid.*
- Episcopo accedenti ad visitandum aliquod monasterium regularium, & dicenti se id facere ex speciali delegatione Summi Pontificis an credendum sit**. R. S. q. 1. cap. 18. §. 2. pag. 58. col. 1.
- Episcopus an possit regulares idoneos repertos ad confessiones audire admittere cum aliqua limitatione**. R. S. q. 1. cap. 21. §. 2. pag. 77. col. 2.
- Episcopus, quando censetur ex odio nolle regulares generaliter admittere**, *ibid.* & pag. 78. col. 1.
- Episcopus Monachus quomodo absoluitur à regula professionis monasticæ**. R. S. q. 4. c. 2. p. 201. col. 2.
- Episcopi non dant licentiam regularibus audiendi confessiones, sed solum approbant personam**. F. P. lit. C. cap. 15. nu. 2. pag. 568. col. 1. **Episcopi an requam examinent regulares pro audiendis secularium confessionibus debent videre literas suorum Superiorum**, *ibid.* num. 3.
- Episcopus regularis post obtentum privilegium à Papa reuertendi ad Religionem, reuerti non potest sine Prælati regularis licentia**. F. P. lit. G. cap. 6. nu. 3. pag. 622. col. 1. **Qua licentia habita non potest in Religione dignitates consequi**, *ibid.* nu. 4. **Prælatus regularis, si eligatur Episcopus post eius consecrationem prælatura vacat, & electio pertinet ad illos electores, ad quos pertinisset, si esset mortuus**, *ibid.* nu. 5. pag. 622. col. 1. **Si Religio haberet statutum, quod nullus consentiret Episcopatu sine licentia Superioris, an dictam licentiam non obtinens sit excommunicatus**, *ibid.* num. 6. col. 2.
- Episcopus regularis renuncians Episcopatu, an teneatur redire ad suam Religionem**. F. P. lit. G. cap. 6. nu. 7. pag. 622. col. 2. **Forma, qua Generalis dat licentiam Episcopo regulari, ut possit in Conuentu habere cellam**, *ibid.* cap. 7. **assignare Conuentum his Episcopis pertinet ad Prouincialem**, *ibid.* num. 1. pag. 623. col. 1.
- Episcopus ut punire possit regularem, quæ requiritur**. F. P. lit. P. cap. 7. nu. 2. pag. 654. col. 2. **Episcopus non potest punire regularem delinquentem intra claustra, etiamsi sit cum scandalo**, *ibid.* nu. 3. **Episcopus debet monere eos superiores, ad quos spectat religiosum punire, & si absit, tempus prorogare**, *ibid.* num. 4. **Religiosus, qui habitu dimisso rapinis se miscuit, an possit puniri à iudice seculari**, *ibid.* nu. 5. pag. 655. col. 1.
- Essentiale Religioni potest aliquid esse dupliciter**. R. S. q. 4. cap. 1. pag. 199. col. 1.
- Eutrapelia quid**. R. P. q. 2. c. 3. §. 24. nu. 238. p. 400. col. 2. **quomodo contra ipsam peccetur**, *ibid.* num. 239. pag. 401. col. 1.
- Examinatores constitueri in qualibet Prouincia tenentur regulares**. F. P. lit. C. cap. 15. n. 1. p. 578. col. 1.
- Excommunicatio solemnis quomodo ferenda**. F. P. lit. C. cap. 5. n. 12. p. 562. col. 1. **eius forma**, *ibid.* col. 2.
- Excommunicare possunt Prælati regulares**. R. P. q. 3. c. 4. n. 2. p. 506. col. 1. **vbicūque existentes**, *ibid.* n. 7. p. 507. col. 2. **quo iure id illis competat**, *ibid.* n. 3. pag. 506. col. 2. **etiā id possunt capitula generalia, et prouincialia, nō tamē localia**, *ibid.* n. 4. **an Comunitas possit excommunicari**, *ibid.* p. 506. col. 2. **excommunicare an possint Corretores locales**, *ibid.* n. 5. pag. 507. col. 1. **an Vicarij**, *ibid.* nu. 6. col. 2.
- Excommunicatio est gladius spiritualis, & ex fine medicinalis**. R. P. q. 1. cap. 8. n. 25. pag. 319. col. 2. **Nō potest ferri pro peccato veniali**, *ibid.* q. 3. c. 4. num.

I N D E X.

- num. 11. pag. 508. col. 2. sed solum pro mortali inobedientia, & contumacia, ibid. num. 12. pag. 509. col. 1. illa parce vti debent Prælati, ibid. nu. 15. pag. 509. col. 1. quæ ignorantia ab excommunicatione excuset, ibid. n. 18. pag. 509. col. 2. Dubius verum excommunicationem contraxerit, an sit excommunicatus, ibid. nu. 25. pag. 511. col. 1.
- Excommunicatio potest ferri nō solum in futurum, sed etiam in præteritum.** R. S. q. 1. cap. 16. §. 1. pag. 45. col. 2.
- Excommunicatio per appellationem non suspenditur.** R. S. q. 1. cap. 20. pag. 67. col. 1. excommunicatio lata post legitimam appellationem est nulla, ibid. §. vn. pag. 69. col. 1. Si quis dicat excommunicationem esse nullam debet audiri à Superiore, licet absolutionem non petat, ibid. col. 2. Si vero dicat esse iniustam non debet audiri, nisi prius absolutionem petat, ibid.
- Excommunicatio propter habitus dimissionem in quibus casibus incuratur, & in quibus nō.** R. S. q. 1. cap. 26. §. 1. pag. 105. col. 1. & 2.
- Excommunicatio in quinque casibus est nulla.** R. S. q. 1. cap. 31 §. 10. pag. 160. col. 2.
- Excommunicatus non potest ad dignitates ecclesiasticas assumi.** F. P. lit. A. cap. 7. n. 1. p. 544. col. 1.
- Excommunicatus nō potest eligi in Prælatum.** R. P. q. 2. cap. 5. nu. 2. pag. 406. col. 1. & siue sit occultus, siue manifestus, & hoc licet ipse electus excommunicationem suam ignoret, ibid. nu. 4. col. 2. & hoc etiam siue Prælatia habeat annexam curam animarum, siue non, ibid. nu. 5. etiamsi motu proprio fiat electio à Papa, ibid. nu. 9. pag. 407. col. 2. Nec post absolutionem potest excommunicatus retinere dignitatem in excommunicatione obtentam, ibid. nu. 6. pag. 406. col. 2. acta ab excommunicato tolerato in foro externo sustinentur, ibid. pag. 407. col. 1.
- Excommunicatus occultus si eligatur an teneatur se proderi si non possit aliter se excusare.** R. P. q. 2. cap. 5. n. 6. pag. 407. col. 1. excommunicatus electus in Provinciale à quo possit dispensari, ibid. num. 7. dignitatem acceptans tempore excommunicationis, qui prius habilis fuerat electus, valide acceptat, ibid. nu. 8. col. 2.
- Excommunicatus minori excommunicatione nō potest eligi ad dignitates.** R. P. q. 2. cap. 5. nu. 21. pag. 409. col. 2. Si tamen eligatur, electio non est ipso iure nulla, ibid. n. 22. imò si sit facta ignoranter, irritari non potest, ibid. nu. 23. Excommunicatum minori scienter eligentes, mortaliter peccant, ibid. n. 24. pag. 410. col. 1. & incurrunt penam suspensionis, ibid. num. 26. excommunicatus minori non est priuatus iure eligendi, ibid. n. 25. excommunicatus an possit excommunicare, ibid. q. 3. cap. 4. nu. 10. pag. 508. col. 2.
- Excubitoris studentium officium.** F. P. lit. S. cap. 5. §. 10. nu. 47. pag. 696. col. 2.
- Executor testamenti an possit esse religiosus.** F. P. lit. E. cap. 3. n. 2. pag. 606. col. 1. & R. P. q. 3. c. 5. nu. 22. pag. 515. col. 2. Forma dandi licentiam, & quis possit esse testamenti executor, ibid. pag. 606. col. 1. quid dicendum in ordine nostro, ibid. nu. 2. & seq. an fratres minores possint esse executores testamenti. R. P. q. 3. c. 5. nu. 23. pag. 515. col. 2.
- Exemplum bonum tenentur dare Prælati regulares.** R. P. q. 1. cap. 7. n. 24. pag. 312. col. 2. Exemplum bonum Prælatorum multum iuuat ad introducendas virtutes, & malum ad vitia, ibid. q. 2. cap. 3. §. 4. num. 42. pag. 359. col. 1.
- Eximendi aliquem ab officijs ordinis, & communitatis formæ.** F. P. lit. E. cap. 33. & 34. pag. 606. col. 2. & pag. 607. col. 1. ac etiam in casu particulari, ibid. cap. 35. pag. 607. col. 2. Exemptio concessa propter infirmitatem, & propter merita nō potest renouari, ibid. nu. 2. pag. 608. col. 1.
- Eximere subditum à totali obedientia nō potest Generalis.** F. P. lit. E. cap. 35. nu. 3. pag. 608. col. 1. Exemptiones non possunt concedi non habentibus conditiones requisitas, ibid.
- Exorcizandi cōcedēdi licentiā forma.** F. P. lit. E. cap. 36. pag. 608. col. 2. ad Generalē pertinet in ordine nostro dare licentiam exorcizandi, ibid. num. 1. exorcizandi potestas sacerdotibus competit, ibid. nu. 2. Duo obsessi simul exorcizari non debent, & in ecclesia debet fieri exorcizatio, ibid. nu. 3. Monialis quomodo sit exorcizanda, ibid. nu. 4. pag. 609. col. 1. Regulares an teneantur obedire Episcopo prohibenti exorcizationem absque sua licentia, ibid. nu. 5. Quibus armis debeat esse munitus exorcista, ibid. nu. 6. Quibus modis expellantur Dæmones, ibid. num. 7.
- Expositi censendi sunt legitimi.** R. P. q. 2. cap. 5. §. 9. num. 136. pag. 432. col. 2.
- Exprobrare vitia naturalia non debet Prælatus suis subditis.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 16. num. 152. pag. 379. col. 1.
- Expulsis ab ordine literas concedendi forma.** F. P. lit. E. cap. 37. & 38. pag. 609. col. 2. & 110. col. 1. Forma monendi Episcopum de tali expulsionē, ibid. cap. 39. Quæ conditiones requirantur ad hoc vt quis possit expelli ab ordine, ibid. num. 1. & seq.

F

- Falsificantes literas Superiorum, aut aliorum officialium Conuentus quomodo incurant in casum reſeruabilem per Clem. VIII.** R. P. q. 3. cap. 2. §. 1. nu. 50. pag. 494. col. 2.
- Fama quid sit.** R. S. q. 1. cap. 25. §. 1. pag. 95. col. 1. & ibid. cap. 28. pag. 114. col. 1.
- Famam sublatam, inuito infamato, remittere non potest Prælatus infamatori.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 11. pag. 371. col. 2.
- Fames est optimum condimenta cibi.** R. S. q. 4. cap. 9. pag. 219. col. 1.
- Familiaritas nimia subditorum vitanda Prælatis.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 10. nu. 94. pag. 368. col. 2.
- Fatui non possunt eligi ad dignitates.** R. P. q. 2. cap. 4. nu. 13. pag. 404. col. 2.

- Fides semel data constanter seruanda Prælati.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 19. num. 194. pag. 389. col. 1. occasiones non seruandi datam fidem, fugiendæ Prælati, *ibid.* fides non habenda socijs regni. *ibid.* q. 1. cap. 1. §. 2. num. 69. pag. 248. col. 1. fides data reis de impunitate, si veritatem fateatur omnino seruanda est, *ibid.* q. 2. cap. 3. §. 19. nu. 194. pag. 389. col. 1. & 2. fides à curijs exultat à multo tempore, ad pœnam capitis, *ibid.* si dem, & promissa rumpere quando liceat Prælati, *ibid.*
- Fidei professionis forma.** F. P. lit. F. cap. 1. pag. 611. col. 2.
- Fidei professionem tenentur facere intra duos menses omnes Prælati regulares sub mortali.** R. P. q. 2. cap. 6. num. 1 & 2. pag. 435. col. 2. & hoc toties quoties ad dignitates assumuntur, *ibid.* n. 5. pag. 436. col. 1. Eadem tenentur facere omnes Collegæ Generalis, & Prouincialis, *ibid.* num. 6. Itæ omnes Regentes, Lectores & c. *ibid.* n. 11. col. 2. Item Prædicatores, *ibid.* num. 13. pag. 437. col. 1. Potest tamen fieri per Procuratorem, *ibid.* nu. 7. pag. 436. col. 1. hæc tamen intellige, ubi est in vsu, *ibid.* num. 14. pag. 437. col. 1.
- Fideiubens pro Monacho ad quid teneatur.** R. P. q. 3. cap. 5. nu. 10. pag. 513. col. 2. Fideiubere an possit Religiosus, *ibid.* n. 29. pag. 516. col. 2.
- Filij non possunt absque peccato mortali relinquere parentes in extrema, vel graui necessitate, & Religionem ingredi.** R. S. q. 1. cap. 9. pag. 27. col. 1. & R. P. q. 3. cap. 1. §. 2. num. 69. pag. 454. col. 2. An autem professio aliter facta valida sit, *ibid.* num. 70.
- Filiorum honor erga parètes in tribus consistit,** R. S. q. 1. cap. 9. pag. 27. col. 1.
- Filius iã professus tenetur Religione egredi ad subueniendum parentibus extreme laborantibus.** R. S. q. 1. cap. 9. pag. 27. col. 2. & hoc, siue parentes incurruerint banc necessitatem ante vel post ingressum, *ibid.* Filius professus pro graui necessitate parentum, tenetur Religionem exire ad eis subueniendum, si id non potest facere stando in Religione, *ibid.*
- Filij recipiunt à parentibus esse, educari, & disciplinari.** R. S. q. 1. cap. 9. §. 1. pag. 29. col. 1. Filius nihil est, quam esse quoddam Patris; vnde istius ad illum nulla potest esse iniustitia, *ibid.* Filij debent parentibus amorem, ad quem pertinet parentes alere, & in necessitatibus subuenire *ibid.* §. 2. col. 2.
- Filij debent parentibus obedientiam, & reuerentiam.** R. S. q. 1. cap. 9. §. 2. pag. 30. col. 1. Filijs debita Patribus soluentibus nouem bona promittit Deus, *ibid.* Filij debita parentibus non soluentes, quæ mala incurrant, *ibid.* col. 2. Filijs parentes maledicere non debent, *ibid.* Filijs timenda parentum maledictiones, sin autem sine causa maledicant, non valde, *ibid.* Filij gratias agant Deo, quod ex malis parentibus eos nasci fecit, *ibid.*
- Filio secundum rationem viuenti, parentum delicta imputari non possunt.** R. P. q. 2. cap. 5. §. 9. n. 124. pag. 428. col. 2. parentum vitia ad filios transfundi solent, *ibid.* num. 125. pag. 429. col. 1. Filius non tenetur credere matri dicenti, etiam cum iuramento, eum esse illegitimum, *ibid.* num. 129. pag. 430. col. 1. Filius censeretur legitimus, etiamsi natus sit post 13. mensem, *ibid.* nu. 130. col. 2. & pag. 431. col. 1.
- Filius legitimus non prohibetur habere Prælaturam in eo Conuentu, in quo habuit eius pater, modò illi immediatè non succedat.** R. P. q. 2. cap. 5. §. 9. num. 142. pag. 433. col. 2.
- Famina in virum naturaliter mutari potest, & è contra.** Si iste casus tamen accidat in aliquo Conuentu Regularium non tenetur in eo stare. R. P. q. 3. cap. 1. §. 2. num. 60. pag. 452. col. 2.
- Forma seruari debet sub pœna nullitatis actus.** R. P. q. 3. cap. 1. §. 6. nu. 160. pag. 470. col. 2. & n. 164. pag. 471. col. 1.
- Fortitudo quid.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 18. num. 176. pag. 384. col. 1. circa quid versetur, *ibid.* num. 177. quot sint eius actus, *ibid.* num. 178. col. 1. & 2. est Prælati necessaria, *ibid.* nu. 179. quomodo acquiratur, *ibid.* num. 180. pag. 385. col. 1. quomodo contra ipsam peccetur, *ibid.* num. 181. col. 2. eius partes, *ibid.* num. 183. §. 19.
- Frares Augustinienses reguntur Aristocratia.** R. P. q. 1. cap. 2. num. 6. pag. 255. col. 1. Carmelitani prius Democratia regebantur, nunc Aristocratia, *ibid.* num. 7. Dominicani Aristocratia reguntur, *ibid.* num. 6. Minores Democratia reguntur, *ibid.* num. 8. col. 2. Minimi reguntur regimine mixto, *ibid.* num. 12. pag. 256. col. 1.
- Frares Minimi vouent quadragesimalem vitam.** R. S. q. 4. cap. 1. pag. 198. col. 1. Ad quam sub quarto voto eos adstrinxit. S. P. Franciscus de Paula, *ibid.* pag. 199. col. 1. Possunt ad infirmitates precauendas se purgare, *ibid.* cap. 3. pag. 202. col. 1. In quibus casibus possint absque licentia Medici, & Superioris carnes comedere, *ibid.* cap. 5. pag. 205. col. 2.
- Frares Minimi tempore famis, aut belli quomodo possint comedere carnes.** R. S. q. 4. cap. 5. pag. 206. col. 1. Minimi adstricti à grassatoribus ad comedendas carnes sub comminatione mortis, an possint comedere, *ibid.* Minimi senes an possint comedere carnes, hoc solum quia senes sunt, *ibid.* cap. 6. col. 2. & 207. col. 1. Minimi comedentes carnes, & pisces in eodem prandio, quomodo mortaliter peccent, *ibid.* pag. 207. col. 2.
- Frares Minimi dispensati ad comedenda oua, an possint comedere carnes.** R. S. q. 4. cap. 6. pag. 208. col. 1. comedentes carnes in infirmitate quomodo teneantur ieiunare, *ibid.* & col. 2. Minimi stantes comedere vnum Caponem in tribus vicibus, verbi gratia, tria mortaliter peccata committunt, & sic de alijs casibus, *ibid.* col. 2. licentiati ad comedendas carnes, an possint

I N D E X.

- Es comedere diebus Veneris, & Sabbathi, ibid. pag. 209. col. 1. An saltem possint diebus Veneris, & Sabbathi comedere cibos coctos in iure carnis, quando sunt dispensati ad carnes comedendas, ibid. & col. 2.*
- Fratres Minimi in predicatione verbi Dei occupati, quomodo possint carnes comedere. R. S. q. 4. cap. 6. pag. 209. col. 2.*
- Fratres Minimi non possunt providere sibi de cibis paschalibus comedendis tempore infirmitatis. R. S. q. 4. cap. 6. pag. 210. col. 1. an possint cum occulta licentia Medici, & Superioris carnes comedere, ibid. col. 2. Continuè languidi an sine ineligibiles ad dignitates ordinis, & ad quas, ibid.*
- Fratres Minimi vescentes carnibus in infirmaria non possunt Conuentu communitè egredi. R. S. q. 4. cap. 8. pag. 213. col. 1. possunt tamè in aliquibus casibus, ibid. col. 2.*
- Fratres Minimi tabe, melanchonia, seu oppilatione laborantes possunt Conuentu egredi, etiam quando carnes comedunt in infirmaria. R. S. q. 4. cap. 8. pag. 214. col. 2. Correctores, Generales, Prouinciales Minimorum hoc statuto nõ arctantur, ibid. pag. 215. col. 1. quia est odiosum, ibid. Possunt Minimi exire Conuentu sub Cruce, quando vescuntur paschalibus in infirmaria, ibid. pag. 216. col. 1.*
- Fratres non tenentur recipere eum, qui bis aufugit. R. S. q. 1. cap. 25. pag. 91. col. 1.*
- Fraudibus non est aperienda via. F. P. lit. O. cap. 6. num. 5. pag. 651. col. 1.*
- Fuga delinquentis an probet delictum. F. P. lit. C. cap. 10. nu. 6. pag. 564. col. 2.*
- Fugitiui in ordine nostro sunt inhabiles ad suscipiendus ordines. F. P. lit. O. cap. 6. num. 6. pag. 651. col. 1. an possint in susceptis ordinibus ministrare, ibid.*
- Fundatores declarandi forma. F. P. lit. F. cap. 2. pag. 612. col. 2. eadem si contingat fundatorem peregrinari ibid. cap. 3. pag. 613. Fundatorum priuilegia in ordine nostro sunt in triplici differentia, ibid. num. 1. col. 1. & 2.*
- Fundatores gaudent omnibus priuilegijs fratrum. F. P. lit. F. cap. 3. num. 2. pag. 613. col. 2. Fundatrices nostra monasteria ingrediuntur, ibid. nu. 3. an filia, & neptes fundatricum ingredi possint, ibid. num. 4.*
- Fundatores possunt cum suis famulis in nostris infirmarijs carnes comedere. F. P. lit. F. c. 3. n. 5. pag. 614. col. 1.*
- Furari reliquias an sit mortale. R. P. q. 3. cap. 2. num. 53. pag. 495. col. 1.*
- Furiosi non possunt eligi ad dignitates. R. P. q. 2. cap. 4. num. 12. pag. 404. col. 1.*
- Furtum tam de re communi, quam ad vsu alicuius concessa, quomodo sit casus reservatus. R. P. q. 3. cap. 2. num. 51. pag. 495. col. 1. quæ sit materia, quæ constituit furtum mortale, ibid. num. 52.*
- G**
- Gaudium quid sit, & an Prælati necessarium. R. P. q. 2. cap. 3. §. 3. nu. 16. pag. 353. col. 2.*
- Generales Religionum, & Prouinciales habent auctoritatem condendi statuta. R. S. q. 1. §. 3. pag. 21. col. 2.*
- Generales, & Prouinciales possunt facere facultatem professis, vt exeant Conuentum ad subueniendum parentibus extreme, vel grauiter indigentibus. R. S. q. 1. cap. 9. pag. 28. col. 2.*
- Generalis potest transferre suum subditum de vna in aliam Prouinciam. R. S. q. 1. cap. 12. pag. 36. col. 2. non tamen sine rationabili causa, ibid. pag. 37. col. 1.*
- Generalis vnam prouinciam iam visitatam, an possit iterum pro suo libito visitare. R. S. q. 1. cap. 18. §. 1. pag. 55. col. 1.*
- Generalis non potest subijcere visitandam aliquam Prouinciam Religiosis alterius professionis. R. S. q. 1. cap. 18. §. 2. pag. 56. col. 2.*
- Generalis, aut Prouincialis potest ex iusta causa præcipere Superiori immediato Conuentus, ne quemquam ipso inconsulto, ad professionem admittat. R. S. q. 1. cap. 26. §. 2. pag. 107. col. 1.*
- Generales, & Prouinciales Minimorum possunt in aliquo casu particulari declarare statutum illud de non egrediendo Conuentu tempore, quo fratres vescuntur paschalibus in infirmaria. R. S. q. 4. cap. 8. pag. 215. col. 2.*
- Generalis Prædicatorum, Iesuitarum, & Carthusiensium est perpetuus. R. P. q. 1. cap. 4. num. 4. pag. 266. col. 1. Reliquæ Religiones habent temporalem, ibid. pag. 267. col. 1.*
- Generalem perpetuum habebant multæ Religionis, quæ tamen eum temporalem fecerunt. R. P. q. 1. cap. 4. num. 5. pag. 266. col. 1.*
- Generales temporanei magis expediunt statui Regularium, quam perpetui. R. P. q. 1. cap. 4. §. 1. num. 20. pag. 268. col. 2.*
- Generales tenentur obseruare constitutiones Capituli generalis. R. P. q. 1. cap. 8. n. 3. p. 315. col. 1.*
- Generalis si per malitiam se à Capitulo absentet, loco illius antiquior Prouincialis præsidet. R. P. q. 2. cap. 1. num. 3. pag. 321. col. 1.*
- Generalis debet habere eminentem scientiam. R. P. q. 2. c. 2. n. 16. p. 331. col. 2. eius officia, ibid. n. 17. debet excellere in Theologia, ibid. §. 1. n. 38. pag. 334. col. 2. non est tamen necesse, quod habeat scientiam iuris ciuilib, bene autem canonici, ibid. n. 39. debet esse exercitatus in literis humanioribus, ibid. num. 40. pag. 335. col. 1. etiam peritus in linguis peregrinis, ibid. num. 41. col. 2. & inscientijs geographicis, ac astronomicis, ibid. num. 42. ac etiam in physiognomia, ibid. num. 47. pag. 337. col. 2. debet etiam habere ethicam, & politicam, ibid. nu. 53. pag. 338. col. 2.*
- Generales omnium fere Religionum statim electi censentur confirmati. F. P. lit. C. c. 18. n. 2. p. 570. col. 2.*

I N D E X.

col. 2. Generales an sint officiales Papæ, *ibid.* lit. Z. append. 4. num. 3. pag. 726. col. 2. tenentur visitare omnia monasteria suorum ordinum, *ibid.* lit. P. cap. 9. num. 11. pag. 662. col. 1.

Generales possunt eximere aliquem ab officijs publicis, & oneribus Religionis. F. P. lit. E. cap. 35. num. 1. pag. 607. col. 2.

Generalis quomodo possit monere Religionem de morte alicuius Collegæ. F. P. lit. E. cap. 24. pag. 601. col. 2. Generalis quomodo possit providere loco Collegæ defuncti, *ibid.* num. 2. 3. & c. pag. 602. col. 1. Generalis quomodo de provinciali provideat, quando ad ipsum electio est deuoluta, *ibid.* cap. 27. pag. 603. col. 2. Generalis quomodo scribat electoribus, bonam electionem suadendo, *ibid.* cap. 29. pag. 604. col. 2. quomodo scribat animando ad retinendam dignitatem, *ibid.* cap. 31. pag. 605. col. 1.

Generalis qua forma det licentiam suo subdito Episcopatum acceptandi. F. P. lit. G. cap. 6. pag. 621. col. 1. Quid inueat ista licentia, *ibid.* n. 1. col. 2.

Generalis, qua forma hortatur Provinciales ad suum officium recte exercendum. F. P. lit. G. cap. 8. pag. 623. col. 1.

Generalis quando accedit ad visitandam aliquam provinciam debet recipi cum summa reuerentia. F. P. lit. P. cap. 9. nu. 4. pag. 660. col. 1.

Generalis fideus officio nõ potest immediate eligi in Zelosum. F. P. lit. Z. cap. 2. nu. 4. pag. 715. col. 2.

Genituram an amittat, qui inualide proficitur, si deinde ratificet. R. P. q. 3. cap. 1. §. 5. num. 152. pag. 468. col. 1. & 2.

Genus humanum per connubium nec conseruatur, nec augetur. R. P. q. 1. cap. 3. nu. 6. p. 261. col. 2.

Gibbosi an possint eligi ad dignitates. R. P. q. 2. cap. 4. num. 17. pag. 405. col. 1.

Gloria quid sit. R. S. q. 1. cap. 28. pag. 114. col. 1.

Gnomini quid. R. P. q. 2. cap. 3. §. 9. num. 82. pag. 366. col. 2.

Gratitudo quid sit. R. P. q. 2. cap. 3. §. 17. num. 160. pag. 380. col. 2.

Grauatina, quæ per appellationem à definitina non possunt reparari quæ sint. R. S. q. 1. c. 20. p. 66. col. 2.

Grauitas quam debet habere Prælati regularis, quæ R. P. q. 2. cap. 3. §. 10. num. 94. pag. 368. col. 2. quomodo seruanda, *ibid.* q. 3. cap. vn. n. 7. p. 532. col. 2.

Gula quando sit peccatum mortale. R. P. q. 2. cap. 3. §. 22. num. 213. pag. 393. col. 1.

H

Habere aliquid in communi non minuit de perfectione Religionis. R. S. q. 1. cap. 24. §. 1. pag. 87. col. 2.

Habilitas corporalis necessaria ad exequendum munus acceptum, requiritur in eligendo ad Prælatias Regularium. R. P. q. 2. cap. 4. n. 2. pag. 402. col. 1.

Hæreticus non potest eligi ad Prælaturas. R. P. q. 2. cap. 5. §. 6. num. 72. pag. 418. col. 2. etiam post emendam, *ibid.* nu. 74. pag. 419. col. 1. siue sit oc-

cultus, siue manifestus, *ibid.* nu. 73. pag. 418. col. 2. item nec eius filij, *ibid.* num. 75. pag. 419. col. 1. tam legitimi quam illegitimi, *ibid.* nu. 76. col. 2. etiam ante hæresim geniti, *ibid.* nu. 79. intelligitur tamen de filijs, quorum parentes fuerunt conuicti, vel confessi de hæresi, *ibid.* num. 80. pag. 420. col. 1. filij hæreticorum non possunt ordinari *ibid.* nu. 81. col. 2. hæreticus eligere non potest, nec eius filij, *ibid.* num. 96. pag. 423. col. 2. hæreticus relapsus quis, *ibid.* nu. 78. pag. 419. col. 2.

Hermaphroditus non potest esse Prælati. R. P. q. 2. cap. 4. nu. 22. pag. 405. col. 2. Neque ad Religionem recipi, *ibid.* q. 3. cap. 1. §. 2. num. 59. pag. 452. col. 1.

Homines præmagni, & præparui non possunt eligi ad dignitates. R. P. q. 2. c. 4. nu. 14. p. 404. col. 2.

Homines naturaliter inter se discordant. R. P. q. 1. cap. 1. num. 2. pag. 239. col. 1.

Homines alij naturaliter ad regimen, alij ad subiectionem dispositi sunt. R. P. q. 1. cap. 4. §. 1. num. 24. pag. 268. col. 2. Homini inest naturaliter honoris appetitus *ibid.* nu. 25. pag. 269. col. 1. Homo est optimus, & pessimus omnium animalium, *ibid.* num. 23. pag. 268. col. 2.

Homini aetates variae. R. P. q. 2. cap. 1. num. 2. pag. 320. col. 2.

Homo ad imaginem Dei creatus, in societate viuere necesse est. R. P. q. 1. cap. 1. num. 2. pag. 239. col. 1. & 2. Homo, qui sine societate viuere, aut bestia aut Deus est, *ibid.*

Homo ut sic est imperfectus. R. P. q. 1. cap. 7. num. 7. pag. 309. col. 2.

Homo naturaliter scire desiderat. R. P. q. 2. cap. 2. §. 3. num. 71. pag. 342. col. 1.

Honestas quid. R. P. q. 2. cap. 3. §. 21. nu. 207. pag. 392. col. 1. dupliciter sumitur, *ibid.* num. 208. Prælati necessaria, *ibid.* num. 209.

Honor appeti potest inordinate tripliciter. R. P. q. 2. cap. 3. §. 19. nu. 186. pag. 386. col. 2.

Honor est maius bonum quoad extrinseca, quod sit in homine, R. S. q. 1. cap. 12. pag. 36. col. 1. Honor maxime estimandus, *ibid.* col. 2. est cuiuslibet virtutis præmium, *ibid.*

Honoratus homo quis dicatur. R. S. q. 1. cap. 12. pag. 36. col. 2.

Honori nõ renunciant Religiosi per votum professionis. R. S. q. 1. cap. 12. pag. 36. col. 2.

Honor quid sit. R. S. q. 1. cap. 28. pag. 114. col. 1. quomodo differat ab amore, *ibid.* Honor proprie soli virtuti debetur, *ibid.* col. 2. sed aliqui honorantur propter virtutem alienam, *ibid.*

Hospitalitas est de iure diuino. F. P. lit. Z. cap. 3. nu. 17. pag. 720. col. 2. Superiores tenentur hospitari omnes Religiosos indifferenter, etiam inimicos, *ibid.* qui hospitalitatem contemnunt sunt excommunicati, *ibid.*

Hospites sunt benigne tractandi à Correctoribus. F. P. lit. O. cap. 3. num. 2. pag. 647. col. 2. Hospites habent ius ad fruendum bonis totius Religionis, *ibid.*

I N D E X.

Hospites Religiosi non debent recipi tanquam hospites, sed tanquam fratres naturales locorum, per quæ transeunt. F. P. lit. O. cap. 4. nu. 2. pag. 647. col. 2. Hospitibus providendum est de viatico, si forte caveant, à Correctore per cuius Conuentum transeunt, ibid. nu. 3. Si aliquis frater hospes infirmetur nõ potest Conuentus hospitij quidquam petere à Conuentu localitatis, ibid. num. 5. pag. 648. col. 1. an Correctores teneantur recipere fratres non habentes obedientias Prælatorum, ibid. nu. 7. Statutum quod fugitivi incarcerentur an debeat observari, ibid. num. 8.

Hospites tenentur observare statuta Conuentuum, in quibus sunt hospites. R. P. q. 1. cap. 8. num. 21. pag. 318. col. 2.

Humilitas quid, & quotuplex. R. P. q. 2. cap. 3. §. 24. num. 232. pag. 398. col. 2. Humilitas cordis inuat ad castitatem seruandam. R. S. q. 3. cap. 2. pag. 189. col. 2.

Hypocrisis quid, & quãdo mortale peccatum. R. P. q. 2. cap. 3. §. 17. nu. 168. pag. 382. col. 1.

I

I*actantia quid sit, & quãdo peccatũ mortale. R. P. q. 2. cap. 3. §. 17. n. 168. pag. 382. col. 1. & 2.*

Ignorantia crassa, affectata, inuincibilis quid, et quomodo excuset à culpa. R. P. q. 3. cap. 4. num. 17. pag. 509. col. 2. ignorantia est intolerabilis in his, qui præsunt, ibid. q. 2. cap. 2. n. 10. pag. 330. col. 1. Duplex est, ibid. §. 3. nu. 72. pag. 342. col. 1. Ignorantium duo sunt gradus, ibid. nu. 73. col. 2.

Illegitimi alij naturales, alij spurij. R. P. q. 2. cap. 5. §. 9. n. 121. pag. 428. col. 2. in dubio, an aliquis sit naturalis, vel spurius, ad effectum legitimationis, potius naturalis, quam spurius æstimandus est, ibid. nu. 123. contra illegitimos multa mala dicunt DD. ibid. nu. 125. pag. 429. col. 1. cum illegitimis dispensare potest Prælatus regularis per se solus, ibid. nu. 143. pag. 433. col. 2. non tamen sine causa legitima, ibid. nu. 145. pag. 434. col. 1. nec censetur dispensare eo ipso quod ad dignitatem admittit, ibid. nu. 144. pag. 433. col. 2. Dispensatus ad dignitatem inferiorem non censetur dispensatus ad superiorem, ibid. num. 146. pag. 434. col. 2. & F. P. lit. I. cap. vn. nu. 2. pag. 624. col. 1. Nec dispensatus in seculo ad beneficium curatum, potest in Religione habere dignitates, ibid. num. 147. pag. 434. Nec dispensatus in vna Religione potest habere dignitates in alia, si ad eam transeat, ibid. nu. 148. col. 2.

Illegitimi dum non sunt legitimati ad vocem passiuam non gaudent actiua. R. P. q. 2. cap. 5. n. 151. pag. 435. col. 1. quomodo possint recipi ad Religionem, ibid. q. 3. cap. 1. nu. 4. pag. 440. col. 2.

Illegitimus legitimatur per subsequens matrimonium. R. P. q. 2. cap. 5. §. 9. nu. 114. pag. 427. col. 1. etiam si sit habitus ex incestu, ibid. nu. 115. item legitimatur filius per matrimonium contractum ab infirmo prope mortem, ibid. nu. 116. col. 2. ad

legitimandum filium per subsequens matrimonium consideratur tempus conceptionis, vel natiuitatis, prout proli fuerit magis conueniens, ibid. num. 118. pag. 428. col. 1.

Illegitimus Religionem ingressus, recipiens dignitates non eget dispensatione, si postea eius parentes legitime contrahant R. P. q. 2. cap. 5. §. 9. num. 120. pag. 428. col. 1. Illegitimus non potest eligi ad dignitates, ibid. n. 126. p. 429. col. 2. & quare, ibid. nu. 127. pag. 430. col. 1. quod si eligatur est ipso iure nulla, ibid. n. 132. p. 431. col. 2.

Illegitimus per professionem in Religione approbata legitimatur quoad ordines. R. P. q. 2. cap. 5. §. 9. num. 133. pag. 431. col. 2. etiam si eius professio nulla declaretur, ibid. num. 149. pag. 434. col. 2. non tamen quoad dignitates, ibid. nu. 135. pag. 432. col. 1. quas dignitates possint illegitimi habere in Religione absque dispensatione, ibid.

Illegitimus non potest dispensari ad habendas dignitates in ea Religione in qua eius Pater fuit Prælatus. R. P. q. 2. cap. 5. §. 9. nu. 137. pag. 432. col. 2. quod intellige etiam in nepote illegitimo respectu aui, ibid. num. 139. pag. 433. col. 1. Et hoc non solum in eodem Conuentu, sed etiam in eadem prouincia, ibid. num. 140. non prohibetur tamen illegitimus permanere in eodem Conuentu, in quo Pater est Superior, ibid. nu. 141. col. 2.

Illegitimos dispensandi forma. F. P. lit. I. cap. vn. pag. 624. col. 1. Generalis absque Capitulo potest illegitimos habitare, ibid. num. 1.

Immunitate Ecclesie an gaudeat Religiosus. R. P. q. 3. cap. 4. num. 8. pag. 508. col. 1.

Impedimenta legitima non accedendi ad Capitulum quæ sint. F. P. lit. V. cap. 6. num. 1. pag. 707. col. 2.

Impedito non currit tempus. F. P. lit. A. cap. 20. num. 13. pag. 553. col. 1.

Imperia longiora multos attollunt. R. P. q. 1. cap. 1. §. 1. num. 26. pag. 243. col. 2.

Incãtatores qui sint. R. P. q. 3. c. 2. n. 38. p. 492. col. 1.

Inconsideratio quid. R. P. q. 2. cap. 3. §. 12. nu. 115. pag. 372. col. 1. quando sit peccatum mortale, ibid. num. 118. col. 2.

Inconstantia quid. R. P. q. 2. c. 3. §. 12. n. 116. p. 372. col. 1. quãdo sit peccatũ mortale, ibid. n. 118. col. 2.

Increpare possunt conuicijs subditos errantes Superiores regulares. R. P. q. 2. c. 3. §. 16. n. 147. p. 378. col. 1. sed quatuor requiruntur ad hoc vt id licite fiat, ibid. n. 148. cautius tamen abstinetur à dictis conuicijs, ibid. n. 149. sed licet Prælati in hoc excedant, non tamen tenentur veniam petere, ibid. nu. 150. col. 2. multi Prælati deficiunt in reprehendendo, & quare, ibid. nu. 153. pag. 379. col. 2.

Incorrigibilis quis dicatur. R. S. q. 1. cap. 25. pag. 91. col. 1. Incorrigibilitas duplex de iure, & de facto, ibid. col. 2.

Indulgẽtia concessa alicui pro articulo mortis, an intelligatur toties quoties. F. P. lit. A. c. 6. nu. 4. p. 542. col. 1. Indulgẽtia cõcessa regularihus pro articulo mortis nõ est reuocata, ibid. n. 11. p. 543. col. 2.

Indulgẽtiæ septẽ annorũ, & totidẽ quadragenarum conce-

I N D E X.

- conceduntur visitantibus nostras ecclesias qualiter
 det feria sexta . F. P. lit. Z. cap. 3. append. 3. pag.
 724. col. 1.
- Indulgentias communicare possunt Pralati regula-
 res suis benefactoribus . R. P. q. 3. cap. 6. num. 9.
 pag. 519. col. 2. Indulgentias concedere an possint
 Pralati regulares, ibid. nu. 16. pag. 521. col. 1.
- Indulgentia Fratrum Minorum quoad seculares
 revocata non sunt . R. S. q. 4. cap. 10. §. vii. p. 227.
- Infamia quid sit . R. S. q. 1. c. 25. §. 1. pag. 95. col. 1.
- Infamia duplex, & quid utraque sit . R. P. q. 2. cap.
 5. §. 4. nu. 50. pag. 414. col. 1. quæ sint crimina,
 quæ iure habent annexam infamiam, ibid. nu. 51.
 col. 2. infamiam iuridicam quæ delicta inferant,
 ibid. num. 52. infamia aliquando laborarunt viri
 iusti, ibid. infamia quomodo probetur, ibid. nu. 53.
 pag. 415. col. 2.
- Infamis tam iuris, quam facti eligi non potest ad di-
 gnitates . R. P. q. 2. cap. 5. §. 4. nu. 54. pag. 415.
 col. 2. Nec eligere, ibid. nu. 55. pag. 416. col. 1.
- Ingratus quis potest esse duobus modis . R. P. q. 1.
 cap. 5. §. 1. nu. 43. pag. 298. col. 1.
- Iniurijs pronocatus, si pronocantem iniuriat, non est
 puniendus . R. P. q. 3. cap. 2. n. 60. pag. 497. col. 1.
- Inobedientes an dici possint, qui non observant regu-
 lam ad nullam culpam obligantem . R. S. q. 1. cap.
 4. pag. 4. col. 1. In regula potest contineri aliquid
 quod sit ad salutem necessarium dupliciter, ibid.
 cap. 5. pag. 5. col. 2.
- Inobediëntia duplex . R. S. q. 1. cap. 5. §. 3. p. 9. col. 2.
- Inquisitionem procedere debet infamia, & quæ . F.
 P. lit. P. cap. 15. nu. 1. pag. 667. col. 2.
- Insanire aliquando incundum est . R. S. q. 1. cap. 30.
 pag. 134. col. 1.
- Intelligentia quid sit . R. P. q. 2. cap. 3. §. 6. nu. 63.
 pag. 363. col. 1.
- Intemperantia quid, & quale peccatum . R. P. q. 2.
 cap. 3. §. 20. num. 200. pag. 390. col. 2.
- Interdicti sententiam possunt Pralati regulares in
 suos subditos ferre . R. P. q. 3. cap. 4. num. 27.
 pag. 511. col. 2.
- Interdictus non potest eligi ad dignitates regulares
 R. P. q. 2. cap. 5. §. 2. nu. 38. pag. 412. col. 2. Nec
 eligere, ibid. n. 39. neutrum potest, qui in loco in-
 servidito celebravit scienter, ibid. n. 40. electio fac-
 ta in dicto loco interdixto valet, ibid. num. 41.
- Interpretatio legum duplex . R. S. q. 4. cap. 8. pag.
 213. col. 1.
- Ira quando peccatum sit . R. P. q. 2. cap. 3. §. 23. nu.
 223. pag. 396. col. 1. Pralatis fugienda, ibid. nu.
 225. col. 2.
- Iracundorum tres sunt species . R. P. q. 2. cap. 3. §.
 23. num. 224. pag. 396. col. 1.
- Irati Pralati mandata non sunt statim exequenda .
 R. P. q. 2. cap. 3. §. 23. nu. 225. pag. 396. col. 2.
- Iratus Iudex non iudicet . R. P. q. 2. cap. 3. §. 15.
 nu. 145. pag. 377. col. 1.
- Ironia quid sit, & quando peccatum mortale . R. P.
 q. 2. cap. 3. §. 17. nu. 168. pag. 382. col. 2.
- Irregularis non potest eligi ad dignitates ecclesia-
 sticas . R. P. q. 2. cap. 5. §. 3. nu. 43. pag. 413. col.
 1. quomodo id intelligatur, ibid. nu. 44. an eligere
 possit, ibid. nu. 48. col. 2.
- Irregularitas quomodo tollatur . F. P. lit. A. cap. 4.
 nu. 2. pag. 540. col. 1. Irregularitatis tollendæ, an
 detur vlla certa forma, ibid. nu. 3. Pluribus irre-
 gularitatibus irretitus quomodo absolvendus,
 ibid. num. 4. col. 2.
- Irregularitas est duplex . F. P. lit. A. cap. 7. num. 3.
 pag. 544. col. 2. super irregularitate expresse di-
 spensandum est, ibid. n. 2. col. 2. Tolli tamen etiam
 potest per illam clausulam, reque absolventes de
 censuris, & penis, ibid. nu. 3. an Pralati regula-
 res possint in utroque foro super eam dispensare,
 ibid. cap. 20. num. 7. pag. 552. col. 1.
- Iudex in causa propria nemo potest esse . R. P. q. 2.
 cap. 3. §. 11. nu. 106. pag. 370. col. 2.
- Iudex ordinarius, sine Generalis, sine Prouincialis
 sit potest tanquam suspectus recusari . R. S. q. 1.
 cap. 19. pag. 60. col. 2. Iudex item delegatus, ibid.
 pag. 61. col. 1. Iudex recusatus potest cogi ad iu-
 randum, an causa suspicionis proposita sit vera,
 ibid. §. 1. pag. 63. col. 1.
- Iudex non potest recusari, si revelet parti, quod sibi
 ab altera parte fuit in aure dictum . R. S. q. 1.
 cap. 19. pag. 64. col. 2.
- Iudex relicta propria opinione potest in iudicando
 sequi opinionem aliorum . F. P. lit. P. cap. 16. nu.
 15. pag. 671. col. 2. Iudex qui fert sententiam in-
 iustam peccat mortaliter, ibid. nu. 16.
- Iudex non potest interrogare reum, nisi de delictis, de
 quibus antea fuit iuridice denunciatus . F. P. lit.
 R. cap. 9. nu. 5. pag. 686. col. 1. Iudex antequam
 ferat sententiam, debet diligenter legere processum
 ibid. lit. S. cap. 3. num. 7. pag. 691. col. 1.
- Iudex laicus non potest examinare regularem inui-
 tum, neque in civilibus, neque in criminalibus . F.
 P. lit. T. cap. 1. nu. 5. pag. 698. col. 1. In quas pe-
 nas incurrat dictus iudex regularis examinans,
 ibid. num. 6.
- Iudices qui non sint constituendi . F. P. lit. P. cap. 16
 num. 23. pag. 673. col. 1.
- Iudicia duo, unum suppositivum, & aliud diffinitivum
 F. P. lit. P. cap. 16. nu. 21. pag. 672. col. 2.
- Iudicis officium difficile, & quæ illius munera . F.
 P. lit. P. cap. 16. n. 1. pag. 668. col. 1. Iudex regu-
 laris non potest omittere ea, quæ sunt de iure di-
 vino, aut naturali, ibid. nu. 2. col. 2.
- Iudicium quando dicatur legitimum . R. P. q. 3. cap.
 2. §. 1. nu. 43. pag. 493. col. 2.
- Iuramenta subditorum possunt irritare Pralati . R.
 P. q. 3. cap. 3. num. 22. pag. 504. col. 2.
- Iuramentum falsum quomodo possit referuari . R.
 P. q. 3. cap. 2. §. 1. num. 42. pag. 493. col. 2.
- Iurisdictio Pralatorum regularium est immediate à
 Christo . R. P. q. 1. cap. 5. §. 2. num. 65. & 66.
 pag. 304. col. 2.
- Ius naturale quid . R. P. q. 1. cap. 1. nu. 3. & 4. pag.
 240. col. 1. quid legale, ibid. Divinum quid, &
 quid ius divinum naturale; quid ius divinum po-
 sitivum,

I N D E X.

- sitium, & ius gentium, ibid. nu. 5. De iure gentium quæ sine, ibid. quomodo à naturali differat, ibid. num. 6. pag. 241. col. 1. ius singulare fortius est, quam commune, ibid. q. 3. cap. 6. num. 6. pag. 519. col. 1.*
- I**ustitia munus quod. R. P. q. 1. cap. 3. num. 2. pag. 260. col. 2. iustitia est simpliciter Prælati necessaria, ibid. q. 2. cap. 3. §. 13. num. 125. pag. 373. col. 2. partes integrales iustitiæ quæ, ibid. §. 14. nu. 129. pag. 374. col. 1. quæ subiectivæ, ibid. num. 130. §. 15. col. 2. quæ potentiales, ibid. §. 17. num. 155. pag. 379. Iustitia distributiva duplex, remunerativa & punitiva, ibid. §. 15. num. 130. pag. 374. col. 2. Distributiva exigit, ut detur unicuique secundum debitum, & meritum, ibid. num. 132.
- ## L
- L**aus quid sit. R. S. q. 1. cap. 28. pag. 114. col. 1. quomodo differat ab encomio, & prædicatione, ibid. ab honore, ibid. Laus cum alieno vituperio non est quaerenda. R. P. q. 1. cap. 4. §. 3. n. 50. pag. 273. col. 1.
- Lectioni, seu auditioni sacrarum literarum debent omnes religiosi vacare. R. S. q. 1. cap. 30. pag. 137. col. 2.
- Lectores instituendi forma. F. P. lit. L. cap. 1. pag. 624. col. 2. Lectorum privilegia quæ, ibid. num. 3. pag. 625. col. 1. Lectores in Ordine nostro tenent locum suæ professionis, ibid. nu. 4. pag. 626. col. 1. Lectores possunt scholares corrigere, ibid. Lectorum munera, ibid. lit. S. cap. 5. num. 8. pag. 692. col. 2. Privilegia, ibid. §. 8. pag. 695. col. 2.
- Legatus Pape non potest instituere clericum secularem in visitatorem alicuius Religionis regularis. R. S. q. 1. cap. 18. §. 2. pag. 57. col. 2. potest verò legatus à latere religiosum alterius professionis, ibid. pag. 58. col. 1.
- Legationibus fungi possunt Religiosi. R. P. q. 1. c. 3. num. 7. pag. 262. col. 1. & F. P. lit. L. cap. 2. n. 1. pag. 626. col. 1.
- Legatus quid sit, ibid. pag. 262. c. 1. Quis sit. F. P. lit. L. cap. 2. num. 2. pag. 627. col. 1.
- Legatione, ut possit religiosus fungi, forma dandè illi licentiam. F. P. lit. L. cap. 2. pag. 626. col. 1.
- Legatus qualis debeat esse. F. P. lit. L. cap. 2. nu. 2. pag. 627. col. 1. Legati persona est sacrosancta, ibid. nu. 3. Legatus an aliquem iniuriar possit ab ipso reiniuriari, ibid. num. 4. col. 2.
- Legatum factum ab excommunicato Ecclesie ministeris, an ab Ecclesia possit recipi. F. P. lit. A. cap. 2. num. 4. pag. 539. col. 1.
- Leges proprias irritantes an teneatur Prælati servare. R. P. q. 1. cap. 8. num. 6. pag. 316. col. 1.
- Leges debent esse sine prologo. F. P. lit. S. cap. 5. num. 54. pag. 697. col. 1.
- Leges quomodo possint interpretari Doctores, quando princeps dicit, nemini liceat hanc nostram paginam aliter interpretari. R. S. q. 4. c. 8. p. 213. col. 1.
- Lex quando non apponit penam contrasacientibus relinquit apponendam iudicis arbitrio. R. S. q. 1. cap. 23. pag. 83. col. 1. & q. 1. cap. 31. §. 11. pag. 161. col. 1.
- Lex de nouo statuta à Principe non derogat privilegijs insertis in corpore iuris, nisi de illis expressam mentionem faciat. R. S. q. 1. c. 23. p. 83. col. 1.
- Lex facta ad aliquem finem, cessante fine, cessat. R. S. q. 1. cap. 24. §. 1. pag. 86. col. 1.
- Lex prohibens, & non annullans, actum non irritat. R. P. q. 3. cap. 1. §. 6. nu. 171. pag. 472. col. 1. & 2.
- Lex apponens penam transgressoribus non irritat gesta contra illam. R. S. q. 1. c. 26. §. 2. pag. 108. col. 2. & R. P. q. 3. cap. 1. §. 6. n. 172. p. 473. col. 1.
- Lex odiosa quomodo cognoscatur à favorabili. R. S. q. 4. cap. 8. pag. 215. col. 2.
- Lex omnis est favorabilis, & odiosa, & non impliat, ibid.
- Lex nova quantumvis generalis non corrigit casus speciales legis antiquæ. R. S. q. 4. cap. 8. pag. 214. col. 2.
- Leges, & constitutiones à se latas tenentur observare Prælatus regularis. R. P. q. 1. cap. 8. num. 6. pag. 316. col. 1. sed nõ quoad vim coactivam, ibid. num. 14. pag. 317. col. 1.
- Legislator potest suam legem abrogare, non tamen sine causa. R. P. q. 1. cap. 8. nu. 23. pag. 319. col. 1. an censeatur eam abrogare statim ac eam publice ipse non observat, ibid.
- Legitimi filij qui dicantur. R. P. q. 2. cap. 5. §. 9. num. 104. pag. 425. col. 2. legitimi sunt filij nati ex matrimonio nullo propter impedimentum ignoratum ab utroque, vel uno solo coniuge, ibid. nu. 106. & seq. item legitimi sunt filij nati ex matrimonio contracto à muliere putante suum primum virum mortuum, ibid. nu. 105. item sunt legitimi, qui nati sunt ex matrimonio in facie Ecclesie contracto, quod postea declaratur nullum, ibid. nu. 107. pag. 426. col. 1. item sunt legitimi nati ex matrimonio clandestino valido, ibid. nu. 108.
- Legitimi item nati ex matrimonio nullo, quousque à iudice feratur sententia de nullitate. R. P. q. 2. cap. 5. §. 9. nu. 109. pag. 426. col. 1. item sunt legitimi nati ex parentibus, qui de validitate matrimonij dubij erant, ibid. nu. 110. col. 2. item legitimi sunt filij nati ex parentibus, qui votum simplex castitatis mutuo consensu emiservunt, ibid. nu. 111. imò etiamsi maritus de consensu uxoris ordines sacros suscipiat, ibid. nu. 112. imò etiamsi uterque solemne professionis votum emittat, ibid. num. 113.
- Legitimum se credens, & sic dignitates recipiens, excusatur à peccato, sed recedente bona fide, renunciare tenetur. R. P. q. 2. cap. 5. §. 9. nu. 131. pag. 431. col. 2.
- Legitimus præferendus est illegitimo, etiam legitimato. R. P. q. 2. cap. 5. §. 9. nu. 150. p. 435. col. 1.
- Leo animalium Rex. R. S. q. 1. cap. 3. pag. 2. col. 2.
- Leprosus non potest eligi ad dignitates. R. P. q. 2. cap. 4. num. 6. pag. 403. col. 2.

I N D E X.

- Liberalitas** quid. R. P. q. 2. cap. 3. §. 17. num. 172. pag. 383. col. 1. exercenda à Prælati in subditos, *ibid.* §. 10. num. 95. pag. 368. col. 2.
- Libertas minor non est in principatu regali, quam in alijs.** R. P. q. 1. cap. 1. §. 1. nu. 22. p. 243. col. 1.
- Libertati student naturaliter omnes.** R. S. q. 1. cap. 1. pag. 1. col. 2.
- Libertas est de electionis substantia.** R. S. q. 1. cap. 31. pag. 138. col. 1.
- Liber nullus reperitur tam malus, ut non aliqua ex parte prodesse possit.** R. S. q. 1. cap. 30. §. vii. pag. 136. col. 1.
- Libri, quos habere debemus, in triplici sunt differentia.** R. S. q. 1. cap. 30. §. vii. pag. 137. col. 1.
- Libros emere pro bibliothecis ad Correctores quomodo spectet.** R. P. q. 1. cap. 4. §. 5. num. 126. pag. 288. col. 1.
- Libros imprimere nullus potest absque licentia sui Superioris.** R. P. q. 3. cap. 9. num. 1. pag. 527. col. 2. Regulares imprimentes libros absque licentia Superioris, an incurrant penas Concilij, *ibid.* num. 2. pag. 528. col. 1. libros manuscriptos divulgans non incurrit penas Concilij, *ibid.* n. 3. conclusiones manuscriptæ, quæ defenduntur in ecclesijs Regularium, an sit necesse, quod approbentur ab Inquisitoribus, *ibid.* num. 4. col. 2. quæ penæ sint inflicte contra imprimentes libros sine licentia Superiorum in Ordine Minimorum, *ibid.* n. 5.
- Libros imprimendi forma dandi licentiam.** F. P. lit. L. cap. 3. pag. 629. col. 1. Libri antequam edantur, tres requiruntur licentiæ, *ibid.* num. 1. col. 2. Librorum approbationis forma, *ibid.* cap. 4. p. 630. col. 1. Motiva quibus libri placere solent, *ibid.* n. 1. pag. 631. col. 1.
- Licentia tacita, & expressa quæ.** R. S. q. 2. cap. 2. §. 3. pag. 171. col. 2.
- Licentia, quam habent Religiosi ad aliquid expendendum, donandum &c. debet esse voluntaria, non precibus importunis extorta.** R. S. q. 2. cap. 2. §. 3. pag. 172. col. 1.
- Lingua cobibenda.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 10. num. 92. pag. 368. col. 1. presertim à turpibus. R. S. q. 3. cap. 2. pag. 190. col. 2. Lingua mores hominum pandit, *ibid.*
- Litterarum retardatio quomodo sit casus reservabilis.** R. P. q. 3. cap. 2. num. 61. pag. 497. col. 2.
- Litteras fraternitatis possunt Prælati regulares, scilicet Generales, & Provinciales, suis benefactoribus concedere.** R. P. q. 3. cap. 6. nu. 8. pag. 519. col. 2. quæ sit differentia inter applicationes suffragiorum factas per litteras fraternitatis, & per modum indulgentiæ, *ibid.* num. 7. col. 1. qui sint hi Prælati, qui possunt dictas litteras concedere, *ibid.* num. 10. pag. 520. col. 1. Capitulum generale an possit prohibere Provincialibus, & Correctoribus, dictas litteras concedere, *ibid.* nu. 11. Per has litteras communicatur valor meritorius operum, *ibid.* nu. 12. an solis benefactoribus cõcedi possint, *ibid.* nu. 13. quid inveniatur dist. à litera benefactoribus, *ibid.* num. 14. col. 2.
- Litteræ, quas possunt scribere Religiosi secundum iuram absque Prælati licentia, quæ sint.** R. S. q. 2. cap. 2. §. 10. pag. 179. col. 1.
- Litteras favorabiles impetratas pro aliqua dignitate obtinenda, si deinde non præsentet Religiosus, qui impetrauit, non incurrit penas taxatas.** R. S. q. 2. cap. 2. §. 10. pag. 179. col. 2. litteras favorabiles impetrare in ordine nostro prohibitum est, *ibid.* pag. 180. col. 1.
- Litteras alienas aperiens animo nocendi peccat mortaliter.** R. S. q. 2. cap. 2. §. 13. pag. 182. col. 2. litteras alienas aperiens, ut ostendat adversario mittentis incidit in penam falsi, *ibid.* litteras alienas aperiens quando incidat in penam falsi, *ibid.*
- Litteras aperiens, ex quibus sibi, vel alteri timet periculum non peccat mortaliter.** R. S. q. 2. cap. 2. §. 13. pag. 182. col. 2. litteras alienas inadventer aperiens non peccat mortaliter, *ibid.* pag. 183. col. 1. litteras alienas quibus licitum sit aperire, *ibid.*
- Litterarum forma, qua Generalis tempore Capituli generalis scribit ad omnes provincias, ne quis nisi vocalis ad dictum Capitulum accedat.** F. P. lit. G. cap. 5. pag. 620. col. 2. quid profint hæ litteræ, *ibid.* num. 1.
- Litterarum pastoralium forma.** F. P. lit. G. cap. 3. pag. 616. col. 1. earumdem alia forma, *ibid.* cap. 4. pag. 619. col. 1. hæ litteras tenentur Generales scribere, *ibid.* num. 2. pag. 620. col. 1. De utilitatibus harum litterarum, *ibid.* quas condiciones debeant habere, *ibid.*
- Litteræ orbe quem effectum faciant.** F. P. lit. P. cap. 16. num. 17. pag. 672. col. 1. auctor istarum est investigandus, & puniendus, *ibid.* nu. 18. an possit Prælati his reddi cautior, *ibid.* num. 19. quid faciendum si litteræ sint subscriptæ nomine filitio, *ibid.* num. 20.
- Loquaces distrumpi videntur, si secreta non reuelent.** R. S. q. 1. cap. 17. §. vii. pag. 52. col. 2.
- Ludere ludis honestis possunt Religiosi.** R. P. q. 2. cap. 2. §. 5. num. 90. pag. 347. col. 1. & quomodo, *ibid.* nu. 91. col. 2. reuolentes ludere cogi possunt, *ibid.* nu. 92. ludere aleis nõ possunt Religiosi, *ibid.* num. 93. quot mala ex huiusmodi ludis oriuntur, *ibid.* num. 94. quid de huiusmodi lusoribus dicant DD. *ibid.* nu. 95. pag. 348. col. 1. vicium ludendi aleis est insanabile, *ibid.* nu. 96. ludere trocho, pyramidulis ligneis &c. possunt Religiosi recreationum tempore, *ibid.* num. 97. col. 2. ludere sbaragline an possint Religiosi, *ibid.* nu. 98. an dama, *ibid.* nu. 99. pag. 349. col. 1. an schachis, *ibid.* num. 100. ludere pijs precibus, an liceat Religiosis, *ibid.* num. 103. col. 2.
- Ludere non potest Religiosus absque licentia Prælati.** R. S. q. 2. cap. 2. §. 7. pag. 174. col. 2. nec cum ea aliquam immoderatam quantitatem, *ibid.* pag. 175. col. 1. potest tamen aliquid parvæ quantitatis, *ibid.* pag. 174. col. 2.
- Ludi prohibiti qui sint.** R. S. q. 2. cap. 2. §. 7. pag. 175. col. 1. & 2.
- Ludus est saccharum recreationum.** R. P. q. 2. cap. 2. §. 4. num. 85. pag. 346. col. 1.

I N D E X.

Lucrans à Religioso immoderatam quantitatem pecuniae restituere tenetur Monasterio. R. S. q. 2. cap. 2. §. 7. pag. 175. col. 1. & Religiosus etiam lucrans à seculari, eidem tenetur restituere, *ibid.*

Infors publicus alearum eligi non potest ad dignitates. R. P. q. 2. cap. 5. §. 5. num. 56. pag. 416. col. 1. nec eligere, *ibid.* num. 69. pag. 418. col. 1.

Luxuria necat omnes virtutes. R. P. q. 2. cap. 3. §. 22. nu. 217. pag. 394. col. 1. Pralatis fugienda, *ibid.* omnes fere morbi corporales ex ea gignuntur, *ibid.* nu. 218. col. 2. in luxuria non datur paritas materiae, *ibid.* num. 219. pag. 395. col. 2.

Luxuria peccatum fugiendo vincitur. R. S. q. 3. cap. 2. pag. 191. col. 1.

M

Magister quatuor conditiones debet habere, ut à discipulis ametur. R. S. q. 1. cap. 30. pag. 135. col. 2. Magister qualis esse debeat, *ibid.*

Magistri, seu Scriptores multos libros habere necesse est, *ibid.* §. vn. pag. 137. col. 1.

Magister Novitiorum potest communicare cum novitijs excommunicatis non toleratis. R. S. q. 1. c. 4 §. 4. num. 83. pag. 280. col. 2.

Magnanimitas quid. R. P. q. 2. cap. 3. §. 19. nu. 184. pag. 386. col. 1. eius officia, *ibid.* nu. 185. quomodo contra ipsam peccetur, *ibid.* num. 186. col. 2.

Magnificencia quid, & eius officia. R. P. q. 1. cap. 3. §. 19. num. 187. pag. 387. col. 1. quomodo Pralatis regularibus conveniat, *ibid.* nu. 188. quomodo contra eam peccetur, *ibid.* nu. 190. pag. 388. col. 1.

Mala quae contingere possunt in quolibet negotio prius pensanda. R. P. q. 2. cap. 3. §. 10. num. 91. pag. 368. col. 1.

Mandatum speciale quae requirant remissive. F. P. lit. P. cap. 8. num. 8. pag. 657. col. 1.

Manibus cavens non potest eligi ad dignitates. R. P. q. 2. cap. 4. num. 15. pag. 405. col. 1.

Mansuetudo quid. R. P. q. 2. cap. 3. §. 23. num. 222. pag. 395. col. 2. bratus est, qui Pralato mansuetudo subditur, *ibid.*

Meditatio passionis Christi optimum remedium ad castitatem servandam. R. S. q. 3. c. 2. p. 195. col. 1.

Medicus absque medicamentis potest cum fratre Minimo dispensare, ut carnes comedat. R. S. q. 4. cap. 3. pag. 202. col. 2.

Mendacium quid. R. P. q. 2. cap. 3. §. 17. num. 168. pag. 382. col. 1. Mendacij genus triplex; *ibid.* nu. 167. Mendacium iocosum, & officiosum continuatū, in Pralato est peccatū mortale, *ibid.* n. 165.

Mens humana est infinita capacitatis. R. S. q. 4. cap. 10. pag. 219. col. 2. Mentis tranquillitas, quomodo acquiritur, *ibid.*

Metus quomodo probetur. F. P. lit. R. cap. 8. num. 3. pag. 683. col. 2. Metus cadens in constantem virum quis dicatur, R. P. q. 3. cap. 1. §. 2. num. 79. pag. 456. col. 1. huiusmodi est timor reverentialis, *ibid.* num. 80. col. 2.

Minimorum Religio multos habuit, qui Cardinali-

tiam dignitatem recusarunt. R. P. q. 1. cap. 6. nu. 6. pag. 306. col. 1. & 2.

Minimi hospites sicut subditi illi Correctori, in cuius Conventu degunt. F. P. lit. Z. cap. 3. num. 15. pag. 720. col. 1.

Misericordia utendum Pralatis. R. P. q. 2. cap. 3. §. 3. nu. 23. pag. 356. col. 2. & cum quibus, *ibid.* num. 24.

Missam iussus celebrare Religiosus pro aliquo à suo Superiore tenetur habere intentionem applicandam illi sacrificium. R. S. q. 1. cap. 6. pag. 12. col. 2. Sed cuinam proderit, si alteri applicet? *ibid.* §. vn. pag. 13. col. 2.

Missas celebrare non potest subditus regularis pro ijs, qui ei dederunt eleemosynam, etiamsi habeat facultatem celebrandi aliquas missas pro parentibus, vel amicis suis. R. S. q. 1. cap. 21. pag. 78. col. 2. qui defraudat aliquem vna, vel duabus missis, peccat mortaliter, *ibid.*

Modestia quid. R. P. q. 2. cap. 3. §. 23. nu. 229. pag. 397. col. 2. Pralatis necessaria, *ibid.* omnes actiones modestia carentes vitiosae sunt, *ibid.* nu. 30. pag. 398. col. 1. Modestia in motibus exterioribus quomodo servanda, *ibid.* §. 24. num. 237. pag. 400. col. 1. in corporis ornatu, *ibid.* nu. 241. pag. 401. col. 1. quot modis in hoc excedant Religiosi, *ibid.* quomodo contra eam peccetur, *ibid.* num. 242. col. 2.

Monachi S. Benedicti reguntur Monarchia. R. P. q. 1. cap. 2. nu. 3. pag. 254. col. 2. Monachi S. Basilij reguntur aristocratia, *ibid.* num. 4.

Monachus an conveniri possit ratione contractus iniuri absque licentia Pralati. R. P. q. 3. cap. 5. nu. 12. pag. 514. col. 1. Monachi antiqui ad adventum fratrum solvebant quotidiana ieiunia. R. S. q. 4. cap. 9. pag. 218. col. 1.

Monarchia quid. R. P. q. 1. cap. 1. §. 1. nu. 11. pag. 241. col. 2. quot eius species, *ibid.* nu. 12. pag. 242. col. 1. multa commoda affert, *ibid.* à nu. 13. ad 26. illam natura insitit, *ibid.* nu. 16. col. 2. eius mala quae, *ibid.* à nu. 29. ad 37. pag. 244. col. 1. quomodo dissolvatur, *ibid.* pag. 245. col. 1. quomodo conservetur, *ibid.* nu. 41. est optimum regimen, *ibid.* §. 4. nu. 114. pag. 253. col. 1.

Monarchus caueat, ne vnum praeter ceteris magnum faciat. R. P. q. 1. cap. 1. §. 1. num. 41. pag. 245. col. 1. quas conditiones habere debeat, *ibid.* §. 4. num. 116. pag. 253. col. 1.

Monasterij septa egrediens absque licentia Pralati, quomodo casum reservatum incurrat, ubi est reservatus. R. P. q. 3. cap. 2. num. 39. pag. 492. col. 2. Monasterij nocturna, & furtiva egressio quomodo sit peccatum, *ibid.* nu. 40. pag. 493. col. 1.

Monasterium an teneatur ex contractu, vel delicto sui Monachi. R. P. q. 3. cap. 5. nu. 11. pag. 513. col. 2. An teneatur ex contractu Superioris, *ibid.* n. 13. an ex delicto eiusdem, *ibid.* n. 15. p. 514. col. 2.

Monialis illegitima non potest esse Abbatisa sine dispensatione. R. P. q. 2. cap. 5. nu. 152. p. 435. col. 1. Monialis legitime translata non fert secum

I N D E X

- dotem, quam priori monasterio dedit, *ibid.* q. 3. cap. 1. §. 7. n. 211. pag. 482. col. 1. & p. 483. col. 1.
- Monialium Confessorem instituendi forma.** F. P. lit. C. cap. 14. pag. 567. col. 2. forma instituendi earumdem Confessorem extraordinarium, *ibid.* cap. 15. pag. 568. col. 1. Monialium Confessores debent approbari ab Ordinarijs, etiamsi Moniales sint subiectæ regularibus, *ibid.* n. 4. col. 2. Possunt Episcopi monere regulares, ut Confessarium Monialium amoveant, *ibid.* Disti Confessores debent esse specialiter approbati, *ibid.* Ad Confessariū extraordinarium tenetur qualibet Monialis accedere, *ibid.* nu. 5. potest Episcopus deputare Confessarium extraordinarium Monialibus regularibus subiectis, *ibid.* nu. 6. si tamen Moniales peccant, *ibid.* pag. 569. col. 1.
- Monialium Gubernatorem instituendi forma.** F. P. lit. M. cap. 2. pag. 634. col. 2. Monialium Visitatorem instituendi forma, *ibid.* cap. 3. Visitatores Monialium in ordine nostro non possunt septa Monasterij ingredi, *ibid.* n. 1. pag. 635. col. 2. Debent videre ordinationes Congregationis, *ibid.* num. 2. Concedere facultatem ingrediendi septa Monasterij Monialium subiectarum regularibus, ad Superiores regulares spectat, *ibid.* nu. 3. an in aliquo casu id possit Correctrix, *ibid.* Extra casus necessitatis pertinet ad Papam, *ibid.* nu. 4. pag. 635. col. 2. Mulieres habentes privilegium intrandi monasteria Monialium, quæ servare debeant, *ibid.* nu. 4. & 5.
- Monialium monasteria ingrediendi forma dandi licentiam Medico.** F. P. lit. M. cap. 4. pag. 636. col. 2. forma præstandi iuramenti ab admittendis intra clausuram Monialium, *ibid.* cap. 5. Forma dandi licentiam Correctrici recipiendi puellam ad habitum religionis, *ibid.* cap. 6. pag. 637. col. 2. forma dandi licentiam eidem recipiendi puellam ad educandum, *ibid.* cap. 7. pag. 638. col. 2. In ordine nostro non possunt recipi, *ibid.* num. 2. pag. 639. col. 1.
- Monialium Præfecta non potest ad habitum puellas recipere absque licentia suorum Prælatorum.** F. P. lit. M. cap. 6. n. 1. pag. 638. col. 1. Puellæ ante ingressum Monasterij debent examinari, *ibid.* num. 2.
- Monitionis ante censuras forma.** F. P. lit. C. cap. 5. nura. 8. pag. 561. col. 2.
- Morbo gallico laborantes non possunt eligi ad dignitates.** R. P. q. 2. cap. 4. nu. 7. pag. 403. col. 2. eo laborans an valide proficatur in Religione, *ibid.* q. 3. cap. 1. §. 2. nu. 67. pag. 454. col. 1.
- Morbo caducolaborantes non possunt eligi ad dignitates.** R. P. q. 2. cap. 4. nu. 12. pag. 404. col. 1.
- Mulierum familiaritatem, ut quis vitet scribendi forma.** F. P. lit. M. cap. 8. pag. 639. col. 1. Conversatio cum mulieribus vitanda, *ibid.* nu. 1. col. 2. & R. S. q. 3. cap. 2. pag. 192. col. 1. Monitus, ut desistas à conversatione mulieris, si prætendat se purgare, non est audiendus, *ibid.* n. 2. p. 640. quomodo in hoc casu procedere debeant Prælati, *ibid.*
- Mulieres quò magis continent, & devotæ, eo magis fugienda.** R. S. q. 3. cap. 2. pag. 193. col. 1. Mulierum mala conditio, *ibid.* pag. 192. col. 1.
- Mulier inuenta in adulterio a marito, qui eam voluit occidere, nisi promitteret ingredi in Religionem, teneatur ingredi.** R. S. q. 1. cap. 29. pag. 129. col. 1. Mulier potest cogi ad ingrediendum Monasterium ad cautionem, *ibid.*
- Multa fieri prohibentur, quæ tamen facta tenent.** R. P. q. 3. cap. 1. §. 6. nu. 170. pag. 472. col. 1.
- Murmurare de Præfato quam grave peccatum sit.** R. S. q. 1. cap. 28. §. 1. pag. 116. col. 2. Murmurantes de suo Præfato cur tam severe puniantur à Deo, *ibid.* pag. 117. col. 1. Murmuratur de Præfato quatuor modis, *ibid.* pag. 118. col. 1. Murmurator fatuus est, *ibid.* col. 2. Murmurantes quam graviter carpantur à Patribus, & Philosophis, *ibid.* §. 2.
- Murmuratores portæ sūt sterquilini, per quas purgamenta Civitatum eiciuntur.** R. S. q. 1. cap. 28 §. 2. pag. 119. col. 1. & 2. Murmuratores in inferno peculiari pena plectuntur, *ibid.* col. 2.
- Murmurationes præcipuæ Clausuralium sunt tres.** R. S. q. 1. cap. 28. §. 3. pag. 120. col. 1. quæ late declarantur in sequentibus, *ibid.* Murmurant de actionibus Prælatorum Subditi tripliciter, *ibid.* & col. 2. Murmurant de cibis claustrales tripliciter, *ibid.* pag. 122. col. 1. Murmuratio oritur ex malignitate, & otio, *ibid.* §. 4. pag. 123. col. 1. oritur etiam ex vilitate, *ibid.* col. 2. & ex inconsideratione propriorum defectuum, *ibid.*
- Murmurationes subditorum ferre est signum maxime prudentiæ in Præfato.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 11 n. 97. pag. 369. col. 1. quomodo id fieri possit, *ibid.* nu. 100. col. 2. quando non debeat eas ferre, *ibid.* num. 101.
- Mutus non potest esse Præfatus.** R. P. q. 2. cap. 4. num. 21. pag. 405. col. 2.
- Mutationes fratrum extra tempora consueta non facile faciendæ.** R. S. q. 1. cap. 13. pag. 38. col. 1.
- Mutuum accipere an possit Monachus, vel abbas absque consensu Capituli.** R. P. q. 3. cap. 5. nu. 31 pag. 517. col. 1.

N

- N**aso carentes non possunt eligi ad dignitates. R. P. q. 2. cap. 4. nu. 19. pag. 405. col. 2.
- Natura paucis contenta.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 22. nu. 211. pag. 392. col. 2.
- Naturalis in aliquo loco quis dicatur.** R. S. q. 1. cap. 31. §. 5. pag. 148. col. 1.
- Nauarrus corrigitur.** R. P. q. 3. cap. 1. nu. 16 pag. 443. col. 1. & 2.
- Necessitas duplex priuata, & publica.** R. S. q. 2. c. 2. §. 2. pag. 169. col. 2.
- Negligentia quid.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 12. nu. 117. pag. 372. col. 2. quando peccatum mortale, *ibid.* num. 118.
- Neophytus non potest eligi ad dignitates ecclesiasticas,**

I N D E X.

- cas. & quare. R. P. q. 2. cap. 5. §. 6. nu. 82. pag. 420. col. 2. quid per neophytum intelligatur, ibid. num. 83. pag. 421. col. 1.*
- Nobiles sunt magis generosi, & magis urbani, & sunt illi optimi, qui requiruntur ad aristocratiam** R. P. q. 1. cap. 1. §. 2. nu. 43. pag. 245. col. 2. **Nobiles necessitantur esse virtuosus, ibid. q. 2. cap. 2. §. 2. num. 62. pag. 340. col. 2.**
- Nobilitas habet licentiam faciendi quodlibet. R. P. q. 1. cap. 1. §. 2. nu. 64. pag. 248. col. 1. et naturaliter est inimica plebi, ibid. §. 3. nu. 97. pag. 251. col. 2. Nobilitas per ingressum Religionis non amittitur, ibid. q. 2. cap. 2. §. 2. num. 56. pag. 339. col. 1. ea tamen non attenditur, ibid. nu. 57. col. 2. quomodo peccet Religiosus, qui de sua nobilitate gloriatur, ibid. nu. 59. nobilitas in conferendis dignitatibus an in Religionibus attendatur, ibid. nu. 60. & 61. pag. 340. col. 1. & 2. solum penes virtutem attenditur, ibid. nu. 64. pag. 341. col. 1.**
- Nolle obedire Pralato ex indignatione, & nolle obedire ex contemptu quomodo differant. R. S. q. 1. cap. 5. §. 1. pag. 8. col. 2.**
- Nomine dignitatis, gradus, & officiorum quid intelligatur. R. S. q. 2. cap. 2. §. 11. pag. 180. col. 2.**
- Notarios creandi forma. F. P. lit. N. cap. 1. pag. 640. col. 2. Notarios creandi habent facultatem regulares, ibid. nu. 1. pag. 641. col. 1. Iste Notarius possunt exequi mandata apostolica ab auditore Camere emanata, ibid. nu. 2. Habent hanc facultatem creandi Notarios etiam Superiores locales, ibid. num. 3.**
- Notorium duplex, iuris, & facti. Facti triplex: F. P. lit. P. cap. 17. n. 1. pag. 674. col. 1. ad faciendum delictum notorium que requirantur, ibid. nu. 2. ad hoc ut Index procedat per viam Notorii, quid requiratur, ibid. nu. 3. col. 2. ad probandum notorium duo testes sufficiunt, ibid. num. 4. Index antequam procedat per viam Notarii debet declarare delictum esse notorium, ibid. nu. 5. In notorijs non requiritur solemnis sententia, ibid. lit. S. cap. 3. nu. 6. pag. 691. col. 1.**
- Novitiatus annus debet esse completus de momento ad momentum. R. P. q. 3. cap. 1. §. 4. nu. 95. pag. 459. col. 1. in anno bissextili duo dies computantur pro vno, ibid. nu. 97. col. 2. scienter admittentes aliquem ante predictum tempus, mortaliter peccant, ibid. num. 98. iste annus debet esse continuus, ibid. nu. 99. quomodo interrumpatur, ibid. nu. 100. pag. 460. col. 1. iste annus an possit prorogari, ibid. nu. 102. col. 2. debet compleri a novitio induto habitu Religionis, ibid. num. 103. pag. 461. col. 1.**
- Novitij tenentur obedire Pralato regulari obliganti ad mortale. R. P. q. 1. cap. 5. nu. 3. pag. 291. col. 2. Novitij gaudent privilegio fori, ibid. q. 3. cap. 1. §. 7. nu. 191. pag. 478. col. 2. & privilegijs Religionis, ibid. §. 3. n. 122. p. 463. col. 2. possunt puniri a Pralatis Religionis, ibid. §. 7. n. 192. pag. 478. col. 2. & torqueri, ibid. num. 195. pag. 479. col. 1. etiam pro transgressionibus contra Regulam**
- ibid. nu. 197. a novitio si debitum exigatur, debet exigi coram Pralato regulari, ibid. nu. 196. post delictum commissum in saculo an possit recipi quis in novitium, ibid. num. 198.*
- Novitij non possunt confiteri, nisi confessarijs assignatis a Pralato. R. P. q. 3. cap. 1. §. 7. nu. 202. pag. 480. col. 1. possunt sibi confessarium eligere ibid. num. 203. an possint absolvi a casibus bullae cane, ibid. nu. 204. col. 2. Novitij interdicti non sunt, interdicta Civitate, ibid. num. 205. gaudent indulgentijs Fratribus concessis, ibid. possunt publice predicare, ibid. possunt dispensari super irregularitatibus, ibid. pag. 481. col. 1.**
- Novitiorum receptionem alicui committendi forma F. P. lit. N. cap. 2. pag. 642. col. 1. Novitiorum receptio est omnium negotiorum maximum, ibid. num. 1. quatuor genera personarum ad Religionem veniunt, alij ducuntur a Spiritu carnis, ibid. nu. 2. col. 2. alij a Spiritu Diaboli, ibid. nu. 3. pag. 643. col. 1. alij a Spiritu mundi, ibid. nu. 4. alij a Spiritu Sancto, ibid. nu. 5. col. 2. tribus de causis recipiuntur aliquando non idonei ad Religionem, ibid. nu. 6. pag. 644. col. 1. Novitiorum receptio requirit speciale mandatum, ibid. num. 7. Forma committendi alicui, ut sumat informationes de recipiendo ad Religionem, ibid. cap. 3. pag. 644. col. 2. Qua sint ea, de quibus debent fieri informationes, ibid. nu. 1. an istae informationes possint differi vsque ad professionem, ibid. nu. 2. pag. 645. col. 1. Forma ferendi testimonium de sumptis dictis informationibus, ibid. cap. 5. col. 2. Hoc testimonium potest fieri a Notario Religioso, ibid. num. 1.**
- Novitiorum receptio ad habitum, & ad professione sunt diversa. R. P. q. 3. cap. 1. num. 2. pag. 440. col. 1. Novitij recipi non possunt, nisi praevisis informationibus, ibid. nu. 6. pag. 441. col. 1. De quibus non est amplius necesse, quod consistit in Capitulis provincialibus, ibid. nu. 8. col. 2. in concursis tamen, & in ijs, qui sunt remoti a patria non requiruntur tam exacte informationes, ibid. n. 11. & 12. pag. 442. col. 1. & 2. nec item in non excedentibus annum 16. ibid. num. 10. col. 1. nec item in nois, ibid. nu. 26. pag. 445. col. 1.**
- Novitios recipere ad quem pertineat in Ordine Minorum. R. P. q. 3. cap. 1. nu. 15. pag. 442. col. 2. an tentantur recipere deputati habentem requisita, ibid. nu. 24. pag. 444. col. 2. quam culpam incurrant admittentes non habentem conditiones ibid. n. 25. pag. 445. col. 1. quae, & quot requirantur in recipiendo ad Religionem, ibid. §. 1. nu. 28. col. 2. facinorosi quomodo possint ad Religionem recipi, ibid. q. 3. cap. 1. nu. 7. pag. 441. col. 1. & 2. Superiores recipientes inhabilem secundum Const. Sixti V. remanent privati, ibid. num. 10. pag. 442. col. 1.**
- Novitiorum informationes fieri possunt tam per indices ecclesiasticos, quam seculares. R. P. q. 3. cap. 1. §. 1. nu. 29. pag. 446. col. 1. debent esse iuridice, ibid. nu. 30. imò possunt fieri per aliquam fra-**

I N D E X.

fratrum, *ibid.* nu. 31. an debeant fieri ante habitus susceptionem, *ibid.* n. 32. de quibus debeant fieri, *ibid.* n. 33. col. 2. In novitiu an recipi possit carens rationis usu, *ibid.* n. 37. §. 2. p. 447. col. 1. nullus ante pubertatem potest recipi, *ibid.* n. 40. col. 2. An possit recipi servus, *ibid.* n. 43. p. 448. col. 1. Episcopus non potest recipi in Novitiu, *ibid.* n. 46. col. 2. bene tamē alij Prælati inferiores, *ibid.* n. 48. p. 449. col. 1. Coniux post consummatu matrimonium quomodo possit ad Religionem recipi, *ibid.* nu. 49. Non potest recipi, qui est diversi sexus ab illis, in quorum monasterium ingredi vult, *ibid.* n. 58. p. 452. col. 1. Neque excōmunicatus, *ibid.* n. 61. col. 2. infirmus, seu senex an possit recipi ad Religionem, *ibid.* num. 64. pag. 453. col. 1. An possit profiteri, qui toto novitiatus anno fuit infirmus, *ibid.* n. 66. c. 2. & seq. debitis onustus Religionem ingredi non potest, *ibid.* n. 71. p. 455. col. 1. Neq; ratiocinijs reddendis obligati, *ibid.* n. 74. col. 2. qui ad ratiocinia teneantur, *ibid.* nu. 76. Neq; iu potest ingredi vi aut metu impulsus, *ibid.* nu. 78. p. 456. col. 1. An corpore vitiatu caeci, muti, &c. recipi possint, *ibid.* n. 82. & 83. col. 2. infames, ut buffones, &c. recipi non possunt, *ibid.* n. 84. p. 457. col. 1. An descendentes ab hæreticis, bigami, homicida, *ibid.* num. 85. & seq.

Novitiu recipiendus in Ordine Minimorum quas condiciones habere debeat, & singulae examinantur. R. P. q. 3. c. 1. §. 3. n. 88. p. 457. col. 2.

Novitiorum Confessor non potest illis denegare votu ob defectu in confessione cognitū. R. P. q. 3. c. 1. §. 3. n. 114. p. 462. col. 2. an habeat votu in receptione novitioru ad professionem priuati voce actiua, & passiua, *ibid.* n. 115. An Prouinciales, *ibid.* n. 116. An Novitiu receptus ad Religionem ante professionem expelli possit, *ibid.* n. 117. An dās scienter suffragium indigno mortaliter peccet, *ibid.* n. 118. pag. 463. col. 1.

Novitiorum vota possunt dispensari, & commutari à Prælo. R. P. q. 3. cap. 1. §. 7. nu. 199. pag. 479. col. 2. non tamen irritari, *ibid.* num. 200.

Novitioru Magister excedens in percutiendo Novitiu, itaut mors novitiu sequatur, non incidit in casu reservatu homicidij. R. P. q. 3. c. 2. nu. 58. p. 496. col. 2. Novitioru Magister potest aliquando esse qui non habet annos 35. *ibid.* q. 2. c. 1. nu. 6. p. 323. col. 1.

Novitioru informatorem instituire in Ordine Minimorum ad Superiores Prælatos spectat. R. P. q. 1. cap. 4. §. 5. nu. 101. pag. 283. col. 2.

Novitios ad Religionem recipere in Ordine Minimoru ad quos spectet. R. P. q. 1. c. 4. §. 5. n. 94. p. 283. c. 1. Ad professionem recipere ad quos spectet, *ibid.* n. 95.

Novitiu potest libere egredi à Religione. R. P. q. 3. cap. 1. §. 4. num. 104. pag. 461. col. 1. & tunc an teneatur soluere expensas, *ibid.* n. 105. col. 2. an sit ei restituendus habitus, *ibid.* 107. quis coget restituere, *ibid.* num. 109. Novitiu sine causa egrediens, an peccet, *ibid.* nu. 110. an peccet, & quomodo Religio sine causa expellens, *ibid.* n. 111. & 112. pag. 462. col. 1.

Novitiu an obligetur ad vota, & constitutiones Religionis. R. P. q. 3. c. 1. §. 3. n. 119. p. 463. col. 1. cū novitiu peccans an teneatur circumstantia fateri, *ibid.* q. 3. c. 2. §. 1. nu. 57. p. 496. col. 2. Prælatus an possit illi præcipere, quæ posset proprius Episcopus, *ibid.* q. 3. c. 1. §. 3. nu. 120. pag. 463. col. 1. Novitiu potest eligi ad dignitatem Episcopalem, *ibid.* nu. 123. col. 2. ei conferri potest beneficium Ecclesiasticum, *ibid.* nu. 124. Novitiu potest accusare, transigere, pacem dare, *ibid.* n. 125. p. 464. col. 1. potest sibi sepulturam eligere, *ibid.* nu. 130. pag. 365. col. 1. est immunis à solutione gabellarum, *ibid.* num. 131. potest valide matrimonium contrahere, *ibid.* num. 132.

Novitiu ut valide profiteatur debet habere sexdecim annos completos de momento ad momentum. R. P. q. 3. c. 1. §. 5. n. 133. pag. 465. col. 2. Ad validitatem professionis requiritur auctoritas in recipiente, *ibid.* nu. 135. & quod profitens intendat se obligare Deo, & Religioni, *ibid.* nu. 136. p. 466. col. 1. quid si se obligare non intendat, *ibid.* n. 137. hæc intentio requiritur etiam in recipiente, *ibid.* nu. 138. professio nulla, nullam obligationem inducit, *ibid.* nu. 139. in dubio valida debet iudicari, *ibid.* nu. 140. col. 2. qui certus est de nullitate sue professionis non tenetur eam ratificare, *ibid.* nu. 141. professio nulla, an & quomodo ratificari possit, *ibid.* nu. 142. pag. 467. col. 1.

Novitiu per professionem acquirit remissionem omnium peccatoru. R. P. q. 3. c. 1. §. 5. n. 153. p. 468. col. 2. & etiam quando gaudet dicta professione, *ibid.* n. 154. p. 469. col. 1. si autem peniteat quomodo peccet, *ibid.* n. 155. an profiteri possit in Religione Minimorum ante annum, 18. *ibid.* §. 6. nu. 158. & seq. p. 470. col. 1. Non potest facere donationem inter vivos, *ibid.* nu. 210. p. 482. col. 1.

Novitiu ad professionem à quibus recipiendi. R. S. q. 1. cap. 26. §. 2. p. 106. col. 2. Non possunt in ingressu Religionis donare se, & sua religioni, *ibid.* cap. 29. p. 130. col. 1. quæ donauerunt religioni, si deinde obire veluerint debent eis restitui, *ibid.* An possint mutuare monasterijs in que ingrediuntur aliquam quantitatem pecunie, *ibid.* illis ante ingressum sunt dicenda omnia austera, & ardua Religionis, neque sunt mendacijs alliciendi, *ibid.*

Novitiu deceptus quoad substantialia Religionis, si profiteatur, professio est nulla secus autem, si non circa substantialia, sed circa aliquod particulare statutum quamuis in maxima obseruantia. R. S. q. 1. cap. 29. p. 130. col. 2. professionem facturus, & omnia sua bona religioni relicurus potest religionem obligare ad sibi professo soluendam aliquam summam pecunie quotannis, *ibid.* q. 2. c. 1. §. 1. p. 168. col. 1. & 2. V usufructuarius Novitiu aliquorum bonoru ad vitam, an possit dicta bona sibi retinere, *ibid.* col. 2.

Novum non est in mundo, malos maledictis insequi bonos, permittente sic Deo, ad bonorum virtutem exercendam, *ibid.* q. 1. cap. 25. §. 1. pag. 95. col. 2.

I N D E X.

- O**bedientia forma. *F.P. lit. O. cap. 1. pag. 646. col. 1. Eiusdem ad petitionem, ibid. c. 2. forma obedientie visitandi sanctam Mariam Lauvetanā, ibid. c. 3. forma obedientie per modum transitus, ibid. p. 647. col. 1. Superiores debent esse parci ad cōcedendas obedientias, etiam ad pias causas, ibid. c. 3. nu. 1. p. 646. col. 2. Quas circūstantias deceat apponere, ibid. Obēdientie antequam exequantur, debent ostendi Provincialibus, ē quorum provincia discedunt, ibid. cap. 4. num. 9. pag. 648. col. 2.*
- Obēdientia quid sit. *R. S. q. 1. cap. 1. p. 1. col. 1. & 2. Obēdientia perfectionis, & necessitatis quæ, ibid. c. 2. p. 2. col. 1. Materialis, & formalis quæ? ibid. Necessaria est in Religionibus, ibid. c. 3. p. 3. col. 1. Eius obiectum est præceptum tacitū, vel expressū Superioris, ibid. c. 4. p. 4. col. 1. Obēdire nō tenetur subditus Superiori suo, si hic suam voluntatē expresse, vel interpretatiue non manifestat, ibid. In omni obēdientia aliquæ conditiones intelligendæ sunt, ibid. c. 12. p. 38. col. 1. Non est contra obēdientie votū proponere causas, quare obēdire nō possimus, ibid. c. 14. p. 40. col. 1. Sed si propositis causis adhuc Superior persistat in sua voluntate, obēdire tenemur, ibid. modo tamē id, quod præcipitur non sit, vel impossibile, vel contra Dei legē, etc. ibid. col. 2. Obēdientia motiua, ibid. c. 32. p. 162. col. 2. Obēdientia effectiua, ibid. p. 163. col. 1. & 2. Obēdientie laudes, ibid. pag. 164. col. 1. & 2.*
- Oblati in ordine nostro repellendi ab accusatione, seu reſtitutione contra Prælatos. *R. S. q. 1. cap. 18. p. 54. col. 1. An possint trāsire de vna Religione ad aliā, ibid. c. 24. S. 2. p. 89. col. 1. Oblati, & Laici an teneantur sub mortali ad officium sibi à Regula præscriptum recitandum, ibid. col. 2. Oblati, aut Laici Prælatis inferuientes possunt calices tægere. R. P. q. 3. cap. 8. num. 4. pag. 527. col. 2.*
- Oblat^o, aut Laicus ordines sumēs extra obēdientiam Prælatorū omni honore clericali priuatur, et ad primū statū redire cogitur. *R. P. q. 3. c. 7. n. 27. p. 526. c. 2.*
- Oblati habētes Breue Apostolicū trāsferendi ad statū Clericorū nō possunt ordinari, neq; trāsire absq; licētia Prælatorum. *F. P. lit. O. cap. 6. num. 5. pag. 651. col. 1.*
- Obligatio duplex. *F. P. lit. Z. c. 3. n. 6. p. 718. c. 2. Obligari tripliciter quis potest. R. P. q. 3. c. 5. n. 2. p. 512. col. 1. An Religiosus ex cōtractu inito absq; licētia Prælati obligetur, ibid. n. 4. col. 2. Obligare se potest Prælatus suis subditis, ibid. n. 9. p. 513. col. 1.*
- Obseruantia quid sit. *R. P. q. 2. cap. 3. S. 17. nu. 159. pag. 380. col. 2.*
- Occiso quomodo possit reseruari in Religionibus? *R. P. q. 3. cap. 2. num. 58. pag. 496. col. 2.*
- Oeconomie partes quæ. *R. P. q. 1. c. 5. n. 5. p. 291. c. 2. Oeconomus nō desinit esse equalis distributor ex eo quod plus indigenti plus tribuat, ibid. num. 8. pag. 292. col. 1. & 2.*
- Oculus est principium fornicationis. *R. S. q. 3. cap. 2. pag. 189. col. 2.*
- Officiales Pape qui sint. *F. P. lit. Z. cap. 3. append. 4. num. 1. pag. 726. col. 1.*
- Officiales manuales, an et quomodo possint ad arbitriū Superiorū tolli. *R. P. q. 1. c. 4. S. 4. n. 92. p. 282. c. 1.*
- Officij diurni omisso in choro Ecclesiarum Regularium quale peccatum sit. *R. P. q. 1. cap. 4. S. 5. num. 124. pag. 287. col. 2.*
- Opera bona nostra duobus modis possum^o alijs applicare. *R. P. q. 3. c. 6. n. 2. p. 517. col. 2. quæ sit differentia inter participantes per modum meriti, ac per modum satisfactionis, ibid. n. 3. ex operib^o aliorū potest quis duob^o modis mereri, ibid. n. 6. p. 518. c. 2.*
- Opera satisfactoria subditi an possit Prælatus applicare absq; operantis voluntate, & quid de operibus meritorijs. *R. P. q. 3. c. 6. n. 3. p. 518. col. 1. operum bonorum applicatio ad alterius satisfactionē tripliciter fieri potest, ibid. nu. 7. pag. 519. col. 1.*
- Oratio mentalis est vnicū Prælatorū solatiū. *R. P. q. 3. c. 9. n. 6. p. 529. col. 2. Oratio mentalis an possit à Superiore præcipi. R. S. q. 1. c. 6. p. 13. col. 1.*
- Orationes specialiter oblatas plus prodesse, quā communnes, de fide est. *R. P. q. 3. c. 6. n. 6. p. 518. col. 2.*
- Orandum est pro defunctis decedentibus post receptā absolutionē generalē. *F. P. lit. A. c. 6. n. 12. p. 543. col. 2. Orari pro eō, qui in excōmunicatione mortuus est, quomodo possit, ibid. c. 2. n. 2. p. 539. col. 1.*
- Orationes multorum simul coniunctorum plurius faciendæ, quā singulorū. *F. P. lit. C. c. 3. p. 555. col. 2.*
- Ordinare possunt Episcopi Regulares absq; examine, fidendo attestatiōni Prælatorum eorum. *R. P. q. 3. c. 7. n. 3. p. 521. col. 2. Prælati differentes mittere subditos ad ordines vsq; ad tēpus, quo Diœcesanus ordinationes non celebrat ut possint mittere ad quoscunq; an peccent, ibid. n. 4. p. 522. col. 1. Episcopi tenentur stare attestatiōni Prælatorū Regulariū, quod Diœcesanus ordinationes nō celebrat, ibid. n. 5. An mittens ad ordines sumēdos ad alienū Episcopū, effectu nō sequuto in pœnas incidat, ibid. n. 6. col. 2. Ad effectum tantum ordinū sumēdorū, an possint Prælati aliquē localē cōstituire, ibid. n. 7. An teneantur Regulares ordines sumere ab alieno Episcopo celebrāte ordinationes in locis, in quibus habitāt de Episcopi diœcesani licētia, ibid. n. 8. dispēsare Regulares super interstitijs ad Episcopū spectat, ibid. n. 9. p. 523. c. 1. Vtilitas, aut necessitas Ecclesie ad effectū talis dispensationis, quādo adesse cōſeatur, ibid. n. 10. extra tēpora null^o Regularis ordinari potest, ibid. n. 11. c. 2.*
- Ordinari possunt regulares in Indijs etiā extra tēpora. *F. P. lit. O. c. 6. n. 2. p. 649. col. 2. Forma dimissoriarū ad ordines, ibid. c. 5. & 6. Quantum durēt iste dimissorie, ibid. c. 6. n. 3. Morde concedētis physice, vel moraliter in Ordine nostro spirant, ibid. n. 4. p. 650. col. 2. Priuati voce actiua, vel passiuā ordinari nequeunt, ibid. nu. 6. pag. 651. col. 1.*
- Ordinari nō possunt corpore vitiat; quinā tales sine declarare ad Prælatos cōcedētis dimissorias spectat. *R. P. q. 2. c. 4. n. 24. p. 406. c. 1. Ordinari potest nouitius habēs cōditiones requisitas, ibid. q. 3. c. 1. S. 3. n. 121. p. 463. c. 1. d quo Episcopo, ibid. n. 122. c. 2. ordinari*

I N D E X .

- ordinari potest regularis, qui bene legio, & can-
eat, etiamsi linguam latinam non calleat, ibid. q. 3.
cap. 7. num. 20. pag. 525. col. 2. ordinatus per sal-
tem quas penas incurrat, & quis possit eum ab-
soluere, ibid. num. 23. pag. 524. col. 1. qui dubitat
an primam tonsuram receperit, non tenetur eam
repetere, ibid. num. 25. col. 2. dare literas dimis-
sorias ad ordines, ad Prelatos regulares spectat,
ibid. nu. 16. ordinatus sine dictis literis quas pe-
nas incurrat, ibid. n. 17. An Prelatus gratis pos-
sit dictas literas denegare subdito, ibid. num. 19.
pag. 525. col. 1.*
- Ordines minores possunt suis subditis Abbates con-
ferre. R. P. q. 3. cap. 7. num. 21. pag. 526. col. 1. id
etiam non dicitur, ibid. num. 22. non tamen sibi non
subditis, ibid. num. 23. ad ipsum verò Abbatem
spectat super interstitiis dispensare, ibid. nu. 24.
Superiores mendicantium non possunt ordines
conferre, ibid. num. 25. col. 2. nullus Episcopus
potest regulares ordinare in proprijs Regulari-
um domibus, ibid. nu. 26. ordines suscipere non pos-
sunt amentes, aut patientes morbum caducum,
etiamsi sint liberati, ibid. nu. 28. ordines sumere
tenentur regulares ab Episcopo in cuius diocesi
sunt locales, ibid. num. 2. pag. 521. col. 2.*
- Optimum vitium detestabilissimum. R. S. q. 1. cap. 28.
S. 4. pag. 123. col. 1. Est causa malarum tentatio-
num, ibid. q. 3. cap. 2. pag. 193. col. 1. Claustribus
maximè perniciosum, ibid. col. 2.*
- P**
- Pacem dare quis teneatur pro iniuria facta Mo-
nacho. R. P. q. 3. c. 1. S. 4. nu. 126. p. 464. col. 1.
Papa potest vota Regularium irritare, non tamen
vota secularium. R. P. q. 3. cap. 3. n. 26. pag. 505.
col. 2. Est pater Regularium in re potiori, quam
aliorum Clericorum, seu Christianorum, ibid. tene-
tur magis favere Regularibus, quam alijs, ibid.
Religiosus creatus in Papam, an possit consentire
inuito Prelato, ibid. q. 3. c. 4. n. 9. pag. 508. col. 1.
Paralitici non possunt eligi ad dignitates. R. P. q. 2.
cap. 4. nu. 11. pag. 404. col. 1.*
- Parochus an possit in Correctorem eligi. R. P. q. 1.
c. 7. n. 30. pag. 313. col. 2. Parochus regularis ap-
probatus ab Episcopo ad curam animarum non po-
test a successore examinari, nisi examinentur etiã
alij Parochi. F. P. lit. C. c. 13. n. 1. pag. 565. col. 2.
Parochus potest concedere licentiam viro docto,
ve duabus, aut tribus vicibus in sua Ecclesia præ-
dicet. R. S. q. 1. cap. 22. pag. 80. col. 2.*
- Participationum forma. F. P. lit. P. c. 1. p. 651. col. 2.
Pauitas materiæ excusat à mortali. R. S. q. 1. c. 5.
pag. 6. col. 1. Et ibid. S. 4. pag. 11. col. 1.*
- Pauificentia quid, et quale peccatum. R. P. q. 2. c. 3.
S. 19. num. 190. pag. 388. col. 1.*
- Pater spiritualis sollicitus multum prodest ad casti-
tatem seruandam. R. S. q. 3. c. 2. pag. 189. col. 2.*
- Patientia quid, eius laudes, Prelatis in primis neces-
saria. R. P. q. 2. cap. 3. S. 19. nu. 191. p. 388. col. 1.
quomodo contra ipsam peccetur, ibid. col. 2.
Paupertas Religiosa quid sit. R. S. q. 2. cap. 1. p. 164.
col. 1. Paupertas Religioni necessaria, ibid. col. 2.
De essentia paupertatis quæ sint, ibid. cap. 2. pag.
165. col. 1. Paupertati Religiosæ quinque obstant,
ibid. S. 2. p. 170. col. 1. Paupertatis indicia, ibid.
cap. 3. pag. 184. col. 2. effectus, ibid. col. 1. Laudes,
ibid. pag. 186. col. 2.*
- Pax quotuplex. R. P. q. 2. cap. 3. S. 3. nu. 17. p. 354.
col. 1. eius laudes, ibid. nu. 18. deploranda loca, in
quibus non est, ibid. nu. 19. col. 2. quomodo resti-
tuenda in Religionibus, ibid. n. 21. pag. 355. col. 2.
quomodo conseruanda, ibid. n. 22. p. 356. col. 1. ad
pacem possunt Prelati regulares dissidentes cen-
suris cogere, ibid.*
- Peccare ex contemptu quid sit. R. S. q. 1. c. 5. S. 1. p. 7.
col. 2. Peccare ex contemptu in quacumq; re leui,
est mortale, ibid. p. 8. col. 1. Peccare potest Religio-
sus contra statuta ad nullam culpam obligantia
quatuor modis, ibid. q. 1. cap. 5. pag. 7. col. 2.*
- Peccata extra sacramentum penitentiae non remittuntur. F. P. lit. A. cap. 6. nu. 10. pag. 543. col. 2.
Peccati nomine venit aliquando pena, ibid.*
- Peccata contra bonum commune quæ. F. P. lit. D. c. 2.
nn. 2. pag. 580. col. 2. quæ differentia sit quoad de-
nuntiationem inter peccata contra bonum commune,
& solius committentis, ibid. n. 3. p. 581. col. 1. Pec-
cata carnis an sint contra bonum commune, ibid. n. 4.
Peccata in damnum Communis, & in damnum
tertij quæ sint. R. S. q. 1. c. 16. S. 2. p. 47. col. 1.*
- Peccatum occultum potest dici tripliciter. R. S. q. 1. c. 16.
16. pag. 42. col. 2. peccatum publicum quando di-
catur, ibid. S. 2. pag. 47. col. 1.*
- Peculium quid sit. R. S. q. 2. c. 2. pag. 165. col. 1. pecu-
lij nomine quid intelligatur, ibid. col. 2. Peculium
quatenus includit bona mobilia possunt habere Re-
ligiosi, ibid. Peculium Religiosorum triplex, ibid.
Peculium prout includit res immobiles, seu aliquos
annuos census possunt habere regulares de licentia
Prelati, ibid. S. 1. p. 166. col. 1. Peculium expendend-
um in vsus illicitos non potest subdito à Prelato
cõcedi, ibid. p. 167. col. 1. bene tamè in vsus licitos,
licet indeterminatos, ibid. Peculium concessum reli-
gioso debet esse moderatum, ibid. p. 169. col. 1. quali-
ter possint excusari Religiosi habentes amplissimos
redditus, ibid. Peculij concedendi quæ sit iusta cau-
sa, ibid. S. 2. col. 2. Peculij retinendi licentia an sèper
sit à subsequens superioribus impetranda, ibid.*
- Percussio triplex, grauis, medioeris, et leuis. R. P. q. 3.
c. 2. n. 58. p. 496. col. 2. quando iuuenes iocando se
etiã cholericè percutiunt non sũt excommunicati, ibid.
n. 59. quãdo duo Religiosi inuicè se percutiunt, sed
vnus eorũ pronocauit, non sũt ambo declarandi ex-
communicati, sed solum qui pronocauit, ibid. nu. 60.
nec item est excommunicatus percutiens sibi in-
iuriantem, nec item secularis percutiens Mona-
chum sibi, vel suis iniuriantem, ibid. pag. 497. col.
1. & 2. percutiendi Clericum voluntatem habens
si laicum percutiat non est excommunicatus, ibid.
q. 3. cap. 4. num. 29. pag. 510. col. 1.*

I N D E X.

- Permutatio rerum spiritualium, an sit simonia.* F.P. lit. E. cap. 7. nu. 9. pag. 591. col. 1.
- Perpetuum quomodo dicatur in iure.* F.P. lit. C. cap. 13. ad 2. pag. 566. col. 2.
- Persuerantia quid.* R.P. q. 2. cap. 3. §. 19. n. 192. p. 388. col. 2. quomodo contra eam peccetur, ibid. n. 193.
- Pertinacia quid, & quale peccatum.* R. P. q. 2. cap. 3. §. 19. nu. 193. pag. 388. col. 2. & seq.
- Pestis tempore Superior Conuentus fugere non potest deserto Conuentu.* R. S. q. 1. cap. 11. pag. 34. col. 1. & R.P. q. 1. cap. 7. nu. 16. pag. 311. col. 1.
- Nisi necessitati spirituali, & corporali subditorum prouideret, ibid.* R. S. pag. 34. col. 1.
- Peste infectis Religiosis inferuire iussus Regularis obedire tenetur.* R. S. q. 1. cap. 11. pag. 34. col. 1. exteri peste infectis iussus inferuire Religiosus obedire non tenetur, ibid. col. 2. excepto tamen casu necessitatis, ibid. Religiosi, qui specialiter se obligant ad seruiendum infirmis tempore pestis fugere non possunt, ibid.
- Pietas quid sit.* R. P. q. 2. cap. 3. §. 17. num. 158. pag. 380. col. 1.
- Pisces aliqui an tantum nutriant sicut carnes.* R. S. q. 4. cap. 7. pag. 212. col. 2.
- Podraga quomodo sanari possit.* R. P. q. 2. cap. 3. §. 22. nu. 218. pag. 395. col. 1. unde proueniat; qui sancti ea laborarint, ibid. morbus hereditarius est, ibid. contra illam nil valet lapis Philosophorum Alchimistarum, ibid. ea laborantes, quomodo excludantur a dignitatibus, ibid. q. 2. cap. 4. num. 10. pag. 404. col. 1.
- Pœna infligendæ Regularibus desumendæ sunt ex statutis Religionis.* F.P. lit. S. cap. 3. nu. 5. pag. 690. col. 2. Pœna quomodo infligi possit aliquando sine culpa. R. S. q. 1. cap. 5. pag. 6. col. 2.
- Pollutio voluntaria an possit reservari.* R. P. q. 3. cap. 2. num. 56. pag. 495. col. 2.
- Pontifex potest cogere Regularem ad acceptandum Episcopatum.* R. S. q. 1. cap. 10. pag. 32. col. 2.
- Non potest precipere Religiosis aliquid quod sit simpliciter supra ipsorum regulas, ibid. q. 1. cap. 8. §. 1. pag. 20. col. 2. potest subijcere Religiosos quoscunque visitandos religiosis alterius professionis, ibid. q. 1. cap. 18. §. 2. pag. 56. col. 2.*
- Pontifex in suis constitutionibus nunquam intendit derogare statutis particularium locorum, nisi expresse deroget.* R. S. q. 1. cap. 21. pag. 72. col. 2. & ibid. cap. 27. pag. 111. col. 1. An teneatur ad dignitates ecclesiasticas digniores eligere, ibid. q. 1. cap. 31. §. 4. pag. 147. col. 1. Quando statuit aliquid ex motu proprio, seu de plenitudine potestatis, non se alligat sacris canonibus, ibid. q. 2. cap. 2. §. 11. pag. 180. col. 2. quæ sit differentia inter motum proprium, & alia statuta, ibid.
- Possessio quid sit.* R. S. q. 2. cap. 2. pag. 165. col. 2.
- Potestas Monasterij tota est apud Prelatum, & dicit triplicem iurisdictionem.* R. P. q. 1. cap. 5. nu. 4. pag. 291. col. 2.
- Præceptum quod est obiectum obedientiæ semper obligat ad aliquam culpam.* R. S. q. 1. cap. 4. p. 4. col. 1.
- Præcipere secundum, supra, contra, præter, infra regulam quid sit.* R. S. q. 1. cap. 8. pag. 18. col. 1. & in quibus ex dictis modis teneatur subditus obedire Prelato, & in quibus non, ibid. col. 2.
- Præcipitatio quid.* R. P. q. 2. c. 3. §. 12. n. 114. p. 372. col. 1. quado sit peccatum mortale, ibid. n. 118. col. 2.
- Prædicare non possunt Regulares sine Prelati licentia.* R. S. q. 1. cap. 22. pag. 79. col. 2. contrafacientes excommunicantur, ibid. Prædicandi dantes licentiam Prelati subditis non idoneis, peccant mortaliter, ibid. pag. 89. col. 1. Prædicationis tempore Prædicatores conuicia non frequentent, ibid. nec multum se in audiendis confessionibus occupent, ibid. col. 2.
- Prædicare ut possint Regulares in ecclesijs sui Ordinis quid requiratur.* R. S. q. 1. cap. 22. pag. 80. col. 2. & quid ad hoc ut prædicare possint in ecclesijs, quæ sui ordinis non sunt, ibid. Regulares semel admissi ab Episcopis in Prædicatores, cum iterum terra, aut mari agunt, possunt ubique, non contradicentibus parochis prædicare, ibid. Regularis prædicans in ecclesijs, quæ sui Ordinis non sunt absque licentia Episcopi, non potest ab eodem puniri, ibid. & seq. Regularis semel approbatus ab Episcopo ad prædicandum non potest ab eodem absque rationabili causa suspèdi, ibid. pag. 81. col. 1. Neque potest ab eodem Episcopo cogi, ut iterum præsentetur, & examinetur, ibid. Regulares quomodo possint prædicare contradicente Episcopo, ibid.
- Prædicare possunt Diaconi regulares de licentia suorum Prælatorum.* R. S. q. 1. cap. 22. pag. 81. col. 2. imò & Clerici in minoribus ordinati, ibid. Regularis suspensus ab officio prædicandi, si prædicat non fit irregularis, ibid.
- Prædicatores Regulares a suis Prelatis approbati, ab eisdem possunt reprobari, & suspendi ex rationabili causa.* R. S. q. 1. cap. 22. pag. 81. col. 2.
- Circa Prædicatores quæ disposuerit Concil. Trid.* ibid. pag. 79. col. 2.
- Prædicatorem instituendi forma.* F.P. lit. P. cap. 2. p. 652. col. 1. eadem ad instantiam alicuius Prelati, ibid. cap. 3. eadem quando Civitas prædicatorem petit in specie, ibid. c. 4. col. 2. eadem quando Prælati vult se excusare, quod non potest Prædicatorem mittere, ibid. cap. 5. pag. 653. col. 1. eadem concessa a Generali generaliter, ibid. cap. 6.
- Prædicatores, & Lectores, an teneantur ieiunare.* F.P. lit. P. cap. 6. nu. 2. pag. 653. col. 2. Prædicatores, & Lectores legentes in peccato mortali, an peccent, ibid. nu. 4. Regulares etiam ante ordines sacros possunt prædicare, ibid. num. 3.
- Prelati quomodo suam voluntatem expresse, & quomodo interpretatiue manifestent.* R. S. q. 1. cap. 4. pag. 4. col. 2.
- Prelati ecclesiastici quotuplices sint.* R. P. q. 1. cap. 4. §. 4. nu. 70. pag. 277. col. 1. Prelati regulares quotuplices sint, ibid. Prelati nomen dupliciter sumitur, ibid. nu. 71. col. 2. Prelati constituuntur in commodum subditorum, ibid. q. 1. cap. 7. nu. 20. pag.

p. 308. col. 1. debent secundam rationem dominam, ibid. num. 6. pag. 309. col. 2. tenentur procurare bonum spirituale, & temporale suorum subditorum in communi, & in particulari, ibid. nu. 13. pag. 310. col. 2. & plus quam proprium, ibid. num. 14. Prælati regulares possunt suos subditos ad eorum beneplacitum propter occulta delicta suspendere, ibid. q. 1. c. 8. n. 18. pag. 318. col. 1. Prælati mundana negotia fugiant, ibid. q. 3. cap. 5. num. 3. pag. 517. col. 1. monentur, ut materia iudiciorum studeant, ibid. q. 4. pag. 529.

Prælati simpliciter mandans fieri aliquid, non obligat, nisi eo modo, quo statuta Regule. R. S. q. 1. cap. 5. §. 4. pag. 10. col. 2. Quomodo sit dicendus Prælati velle obligare sub mortali, ibid. Prælati quomodo opera subditorum possit in satisfactionem alterius applicare, ibid. §. vii. pag. 13. col. 2. & an subditis ipsis indigentibus, & iniuris, ibid. pag. 14. col. 1.

Prælati non potest hoc pacto præcipere: Præcipio tibi hoc, non obstante quocunque scandalo. R. S. q. 1. cap. 7. pag. 16. col. 2. in multis casibus licita iniuste præcipere potest, ibid. & seq. Non potest à me tollere res meas, ut sibi attribuat, vel alio distrahatur, ibid. pag. 17. col. 1. Non potest reformare unum Monachum non reformatis alijs, ibid. Si licitum iniuste præcipiat sub pœna excommunicationis, & de facto subditum excommunicet, quid faciendum, ibid. Si præcipiat alicui rem iniustam coram communitate, tenetur subditus tacere sub mortali, ibid. tenetur etiam tacere, qui talem subditum vellet adiuuare, dicendo præceptum esse iniustum, ibid. non tenetur tamen si id præcipere Prælati in secreto, nec iussus, nec amicus, qui vellet ipsum adiuuare, ibid. & col. 2. Prælati diuersa præcipientibus, quomodo, obedire teneatur subditus, ibid. §. vii. col. 2.

Prælati sine Generalis, sine Prouincialis potest per se ipse regulam iam collapsam reformare. R. S. q. 1. cap. 8. §. 3. pag. 21. col. 1. limitatur tamen in tribus casibus, ibid. col. 2. Prælati non est Dominus, sed dispensator, ibid. §. 5. pag. 23. col. 1. An possit facultates, & immunitates in regula concessas subditis coarctare, ibid. §. 6. pag. 26. col. 2. Non potest regulariter præcipere subdito, ut mortis periculo se exponat, ibid. cap. 9. pag. 34. col. 1. secreto monitus tanquam Pater, non potest Reum punire, nec iuridice interrogare, ibid. c. 16. pag. 43. col. 2.

Prælati regulari in multis casibus potest deponi. R. S. q. 1. cap. 18. pag. 53. col. 2. Prælati regularium quando teneantur in iudicijs omnes apices iuris seruare, ibid. cap. 20. pag. 70. col. 1. Prælati dantes licentiam suis subditis exeundi Conuentum absque utilitate, vel necessitate semper peccant, ibid. cap. 23. pag. 82. col. 1.

Prælati in Ordine nostro, an possit absque consensu Conuentus nonitium ad professionem recipere. R. S. q. 1. cap. 26. §. 2. pag. 107. col. 2. quid si nolit Prælati ex odio consentire, ut nonitius possit profiteri,

ibid. pag. 108. col. 1. An possit Prælati contra voluntatem Capituli localis nonitium ad professionem recipere, ibid. Prælati excommunicatus notorius, & denunciatus an possit nonitium ad professionem recipere, ibid. pag. 109. col. 1. quid, si sit suspensus, ibid.

Prælati regularis quomodo moneat Episcopum de punitione religiosi, qui cum scandalo deliquit. F. P. lit. P. cap. 7. pag. 654. col. 1.

Prælati non potest pœnas à lege taxatas minuire absque iuxta causa. F. P. lit. P. cap. 16. nu. 8. pag. 670. col. 1. quæ sint dicte causæ iuste, ibid. vna sūt merita delinquentis, ibid. Et hoc intellige etiam si lex prohibeat pœnas minuire, ibid. num. 9. potest etiam Prælati pœnas augere, ibid. n. 10. pag. 670. col. 2. Non licet apud Prælatum intercedere, ut pœnam à lege taxatam minuat, ibid. num. 11. post latam sententiam non potest Iudex pœnam minuire, ibid. nu. 12. Prælati sciens, aliquem esse innocentem, licet alias probetur nocens, non potest illum damnare, ibid. n. 13. Prælati per quem Cōmunitas non seruatur non est in officio sustinendus, ibid. lit. Z. cap. 3. num. 19. pag. 721. col. 1.

Prælati munus importabile. R. P. q. 2. cap. 7. nu. 2. pag. 437. col. 2.

Prælati, onus quam arduum, ibid. q. 3. cap. 9. nu. 6. pag. 528. col. 2.

Prælati bonis Deus multa bona tribuit, & in hunc vita, & in futura. R. P. q. 2. cap. 7. nu. 5. pag. 438. col. 2. Prælatorum negligentium tres species, ibid. q. 2. cap. 3. nu. 48. pag. 360. col. 2. Prælatorum miseria deploratur, ibid. q. 3. cap. 9. nu. 6. pag. 528. col. 2. Prælatorum nimia familiaritas vitanda, ibid. q. 4. cap. vn. nu. 1. pag. 530. col. 1.

Prælatorum munia sex, ibid. q. 2. c. 7. n. 3. p. 438. col. 1.

Prælati religionis debere esse eiusdem Religionis esse essenziale Religioni, ibid. q. 1. cap. 5. §. 2. num. 66. pag. 305. col. 1.

Prælati quis appetat. R. P. q. 1. cap. 6. n. 3. p. 305. col. 2. quando peccatum sit Prælati appetere, ibid. nu. 4. Prælati procurare mortale est, ibid. nu. 10. pag. 307. col. 1. tribus modis procurantur, ibid. num. 11. col. 2.

Prælati Religiosorum debetur honor, & reuerentia. R. S. q. 1. c. 28. pag. 114. col. 2. à suis subditis quidem ex debito legali, ibid. pag. 115. col. 1. etiam si mali sint, ibid. col. 2. quibus modis exhibeatur iste honor Prælati, ibid. qui omittit hoc debitum soluere Prælati quomodo peccet mortaliter, ibid. quomodo castigentur à Deo, qui hoc debitum soluere Prælati contemnunt, ibid. p. 116. col. 1. Prælati debent etiam suos subditos honorare, ibid. sed si nolint salutare subditos, an isti teneantur nihilominus eos salutare, ibid.

Prælati egre ferre non debent corrigi. R. S. q. 1. cap. 28. §. 6. p. 125. col. 2. Prælati si quando est corrigendus, corrigi debet à personis grauibus, & quomodo, ibid. col. 1. Prælatorum defectus tenentur tolerare subditi, ibid. §. 5. pag. 123. col. 2. ipsorum vitia an corrigere debeat subditus, ibid. §. 6. p. 124. col. 2.

- Pralati Religiosorum** quas elemosynas facere possunt. R. S. q. 2. cap. 2. §. 8. pag. 175. col. 2.
- Pralatorum** diuitia obstat sanctae paupertati. R. S. q. 2. cap. 2. §. 2. pag. 170. col. 2. Pralatus non ministrans necessaria subditis mortaliter peccat, ibid. pag. 170. col. 1.
- Pralato** vitioso tenetur subditus obedire. R. S. q. 1. cap. 28. §. 8. pag. 126. col. 2. Pralato existenti in peccato mortali notorio an sit obediendum, ibid. pag. 127. col. 1. Pralato accusato de aliquo delicto an sit obediendum, ibid. col. 2.
- Pralatum** percutiens subditus, quam grauer peccet. R. S. q. 1. cap. 28. §. 7. pag. 126. col. 1. a quo nam possit absolui, ibid. & quibus penis afficiantur, ibid.
- Pralatus** quando praecipit, ne quis scribat ad Moniales sub pena excommunicationis, scribens, si littera non perueniant, non incurrit. R. S. q. 2. cap. 2. §. 10. pag. 179. col. 2.
- Pralatus** non sibi plus tribuere debet, quam alijs. R. P. q. 1. cap. 7. nu. 8. pag. 309. col. 2. quae sit eius merces, ibid. nu. 9. potest communicare cum subditis excommunicatis non toleratis, ibid. q. 1. cap. 4. §. 4. nu. 83. pag. 280. col. 2. Pralatus excommunicatus an sit statim priuatus officio, ibid. nu. 84. Pralatus superior an, & quomodo possit auferre potestatem a Pralato inferiori, ibid. §. 5. nu. 122. pag. 287. col. 1. Pralatus, quae subditis imperare debeat, ibid. q. 1. cap. 5. nu. 7. pag. 292. col. 1. omnibus se amicum exhibeat, & aequaliter omnes quoad omnia tractet, ibid. nu. 8. quomodo tractare debeat senes, ibid. nu. 9. col. 2. sacerdotes iuuenes, ibid. nu. 10. Clericos, ibid. nu. 11. Nouitios, ibid. nu. 12. pag. 293. col. 1. Conuersos, ibid. nu. 13. col. 2. Infirmos, ibid. nu. 14. hospites, ibid. nu. 15. pag. 294. col. 1. viros graues dignitatibus, ibid. nu. 16. viros graues sanctitate, ibid. nu. 17. habentes familiaritatem cum Principibus, ibid. nu. 18. col. 2. quomodo tractare debeat cum Senioribus in officio, ibid. nu. 20. pag. 295. col. 1. cum Bibliothecario, ibid. nu. 21. cum Magistro Nouitiorum, ibid. nu. 22. cum Lectoribus, ibid. nu. 23. col. 2. cum Sacrista, ibid. nu. 24. cum Sacrista socio, ibid. nu. 25. cum Procuratore, ibid. nu. 26. cum Clauigeris, ibid. nu. 27. cum Dispensatore, ibid. nu. 28. cum Janitore, ibid. nu. 29. pag. 296. col. 1. cum Refectorario, ibid. nu. 30. cum Infirmary maiori, ibid. nu. 31. cum minori, ibid. nu. 32. col. 2. cum Cellario, ibid. nu. 33. cum emptore, ibid. nu. 34. cum Quaestuario, ibid. nu. 35.
- Pralatus** tenetur necessaria abundanter suis subditis tribuere. R. P. q. 1. cap. 5. §. 1. nu. 58. pag. 302. col. 2. non per hoc tamen tenetur Conueniunt aere alieno grauari, ibid. ubi etiam, quae mala ex aere alieno proueniant, ibid. pag. 303. col. 1. an si non tribuat, possit subditus ea sibi sumere, ibid. nu. 59. col. 2. Pralatus an teneatur alere Religiosum senem inutilem, qui fuit in iuuentute discipulus, ibid. nu. 60. Pralatus permittens passim violari regulas ad culpam solum venialem obligantes, peccat mortaliter, ibid. nu. 63. pag. 304. col. 2. tenetur sub mortali docere, & corrigere subditos, ibid. q. 1. cap. 7. nu. 15. pag. 310. col. 2. potest aliquid quando dissimulare peccata, ibid. pag. 311. col. 1. tenetur vitam exponere pro honore spirituali subditorum, ibid. nu. 16. & pro corporali omnium subditorum, ibid. nu. 17. col. 2. non tamen pro vita vnus, ibid. nu. 18.
- Pralatus** qui posuit excommunicationem, ne ludet, vetur chartis, an ludens eam incidat. R. P. q. 1. cap. 8. nu. 25. pag. 319. col. 2. Pralatus per quem constituitur in esse veri Pralati, ibid. q. 2. pag. 320. quam etatem habere deceat, ibid. q. 2. cap. 1. nu. 19. pag. 325. col. 19. Pralatus ad maiorem dignitatem eligendus debet esse in minori exercitatus, ibid. n. 7. pag. 323. col. 2. an eligendus in Pralatum, debeat esse sacerdos, ibid. nu. 17. pag. 325. col. 1. & in etate 25. annorum, alioqui electio est nulla, ibid. nu. 21. pag. 326. col. 2. si autem quis sacerdotium susciperet in etate 22. annorum non posset Pralatiam recipere, ibid. nu. 22. Pralatus regularis debet esse vir literatus, ibid. q. 2. cap. 2. nu. 7. pag. 328. col. 2. & habere eam scientiam, quae est necessaria pro regimine, quod habet, ibid. nu. 11. pag. 330. col. 1. qui eligit eum, qui dictam scientiam actu non habet, peccat mortaliter, ibid. nu. 13. col. 2. immo electio est ipso iure nulla, ibid. nu. 14. quomodo id intelligatur, ibid. nu. 15. pag. 331. col. 1.
- Pralatus** quomodo agat cum cholericis, melancholicis &c. R. P. q. 2. cap. 2. §. 1. nu. 46. pag. 336. col. 2. & seq. Pralatus multum dicens, & nihil faciens parum prodest, ibid. q. 2. cap. 3. §. 4. nu. 48. pag. 360. col. 1. lineas deferens continet Pralatus in ordine Minorum, mortaliter peccat, ibid. nu. 54. pag. 361. col. 2. item si turpia profert verba, ibid. nu. 55. pag. 362. col. 1. potest punire iniuriam sibi vt Pralato illatam, ibid. §. 11. nu. 102. pag. 370. col. 1. potest punire subditum, qui fide confessionis gratia ad eum accedens, illi iniurias dicit, ibid. nu. 105. col. 2. non sit nimis anxius in delictis subditorum conquirendis, ibid. §. 15. nu. 145. pag. 377. col. 2. tenetur curare, vt non solum interius, sed etiam exterius colatur Deus, ibid. §. 17. nu. 157. pag. 380. col. 1.
- Pralatus** gerens vestes magis pretiosas, quam alij Fratres, mortaliter peccat. R. P. q. 2. cap. 3. §. 24. nu. 242. pag. 401. col. 2. Pralatus ob infirmitatem supervenientem deponi non potest, ibid. cap. 4. nu. 23. pag. 406. col. 1. Pralatus bonus multa bona affert subditis, ibid. cap. 7. nu. 4. pag. 438. col. 2. Pralatus an possit esse procurator absque alicuius licentia, ibid. q. 3. cap. 5. nu. 17. pag. 514. col. 2.
- Prepingues** non possunt eligi ad dignitates. R. P. q. 2. cap. 4. nu. 4. pag. 403. col. 1.
- Præsident** Capituli etiam missus a Papa non potest priuare capitulares voce actiua, vel passiua absque defensionibus. R. S. q. 1. cap. 31. §. 10. pag. 160. col. 1. Præsidenti mandanti iuris ordinis non ser-

I N D E X.

- uato non tenentur Capitulares obedire, ibid. Præsidentis Capituli in ordine nostro non potest Capitulares priuare voce actiua, vel passiuæ propter delicta contra ipsos obiecta, ibid. col. 2.*
- Præsidentem in Capitulis instituendi forma.** F. P. lit. P. cap. 8. pag. 655. col. 1. In ordine nostro Generalis mittit Præsidentes in quacunque Capitula, ibid. nu. 2. col. 2. Præsidentis, an debeat precedere omnes de Capitulo, ibid. num. 3. an possit aperire capitulum, ibid. nu. 4. pag. 656. col. 1. An possit declarare aliquem habere, vel non habere vocem in Capitulo, ibid. nu. 5. col. 2. An Vicarij Generales non habentes speciale mādatum possint in Capitulis præsidere, ibid. nu. 6. Præsidentis, an possit eligi ad aliquam dignitatem à Capitulo, cui præsidet, ibid. nu. 9. pag. 657. col. 1. An possit recusari, ibid. nu. 10. col. 2. Præsidentis auctoritas, an stricta, vel large sit inter pretanda, ibid. num. 11. pag. 658. col. 1.
- Præsidere in Capitulo locali congregato pro faciendâ electione Correctoris non possunt Pronuiciales in ordine nostro.** F. P. lit. E. cap. 7. num. 6. pag. 590. col. 2.
- Præsumptio quid sit, & quando mortale.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 19. nu. 186. pag. 386. col. 2.
- Præces superiorum quomodo dicantur præcepta.** R. S. q. 1. cap. 4. pag. 4. col. 2.
- Priuatio vocis actiuae, & passiuæ non obligat in conscientia.** R. S. q. 2. cap. 2. §. 11. pag. 181. col. 2.
- Priuilegium ad hoc vt censetur abrogatum per non usum, quid requiratur.** R. S. q. 4. cap. 10. §. vn. pag. 226. Priuilegia Regularium non amittuntur per non usum, nec per contrarium usum, ibid. pag. 227.
- Processus, quousque seruandi præsertim in nostra Religione.** R. S. q. 1. cap. 16. pag. 50. col. 2. Processus factus à iudice recusato an valeat, ibid. cap. 19. §. 1. pag. 63. col. 1.
- Processum incipiendi in uisitatione generali forma.** F. P. lit. P. cap. 9. pag. 658. col. 1. eadem forma, quando uisitator est delegatus, ibid. cap. 11. pag. 664. col. 1. Forma incipiendi processum contra reperitum infamatum, seu denunciatum in uisitatione generali, ibid. cap. 12. col. 2. Forma incipiendi processum, quando constat de corpore delicti, sed non de delincente, ibid. cap. 13. pag. 665. col. 1. Duobus modis procedi potest in delictis notorijs, ibid. nu. 1. Antequam iudex procedere incipiat debet illi constare de corpore delicti, ibid. nu. 2. Forma incipiendi processum quando constat de delinquentibus, sed non de delictis, ibid. cap. 14. pag. 666. col. 2. Eadem quando non constat de delincente, neque de delicto, ibid. cap. 15. pag. 667. col. 1.
- Processum incipiendi per uiam denūciationis in specie forma.** F. P. lit. P. cap. 16. pag. 667. col. 2. Forma quando tam delictum quam delinquens sūt notoria, ibid. cap. 17. pag. 673. col. 1. Forma procedendi contra Reum delinquentem coram iudice pro tribunali sedente, ibid. cap. 18. pag. 675. col. 1. Forma incipiendi processum contra reperitum in flagranti, ibid. cap. 19. pag. 675. col. 2. quis dicatur reperitus in flagranti, ibid. nu. 1. Reperitum in flagranti possunt omnes capere, & ducere ad iudicem, ibid. num. 3. pag. 676. col. 2. qui capiunt in flagranti sunt idonei testes contra eum, ibid. num. 2.
- Procurantes officia in ordine nostro quas penas incurrant.** R. S. q. 2. cap. 2. §. 11. pag. 181. col. 1. Procurare, vt dentur alicui dignitates, qui eas merentur, in bonum finem, an liceat, ibid.
- Procurator, an, & quomodo possit esse Religiosus.** R. P. q. 3. cap. 5. n. 16. pag. 514. col. 2. Procuratores Conuentuum, an elemosynas facere possint à R. S. q. 2. cap. 2. §. 8. pag. 175. col. 2.
- Procuratores & Aduocati, qui iura partis ostendunt aduersario, possunt puniri pena falsi.** R. S. q. 2. cap. 2. §. 13. pag. 182. col. 2.
- Procuratoris constituendi ad petendum confirmationem electionis, forma.** F. P. lit. E. cap. 18. pag. 598. col. 1. à quo facienda sit hæc forma, ibid. nu. 2. col. 2. Procuratorem Conuentus instituendi forma, ibid. lit. P. cap. 21. pag. 678. col. 1. Procuratores nostri habent indulgentiam plenariam semel in uita, & semel in morte, ibid. nu. 1. Gaudet omnibus bonis operibus, quæ fiunt per uniuersum Ordinem, ibid. nu. 2. non afficiuntur censuris, nisi illis causam dederint, ibid. num. 3. col. 2.
- Prodigalitas quale peccatum in Prælato.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 17. nu. 173. pag. 383. col. 2.
- Professio Religiosorum est contractus utroque, atque obligatorius.** R. P. q. 3. cap. 1. §. 6. nu. 160. pag. 470. col. 2. est contractus mutuus. F. P. lit. Z. cap. 3. num. 6. pag. 718. col. 2.
- Professio expressa requirit primò, vt fiat in manibus illius, qui recipiendi habet potestatem.** R. S. q. 1. cap. 26. §. 2. pag. 106. col. 1. quisnam sit ille, qui habet hanc auctoritatem, ibid. col. 2. Professio expressa quæ sit, ibid. §. 3. pag. 109. col. 1. professio expressa requirit secundò, vt qui proficitur expleuerit annum 16. de momento ad momentum, ibid. col. 2. tacita quid sit, & quas condiciones requirat, ibid.
- Professio facta per metum cadentem in constantem virum est nulla, etiam si metum incutiens non incutiat in ordine ad professionem.** R. S. q. 1. cap. 25. §. 4. pag. 100. col. 1.
- Professionis reddendi testimonium forma.** F. P. lit. P. cap. 20. pag. 677. col. 1. Superiores Conuentus, in quo est nouitiatus tenentur habere librum, in quo scribant professionem cuiusque, ibid. nu. 1. Nullus potest prætere mere nullitatem professionis, ex eo quod non fecit nouitiatum in loco designato, nisi intra quinquennium, ibid. nu. 2. elapso quinquennio quid faciendum, ibid.
- Profusio quid sit, & quale peccatum.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 19. nu. 190. pag. 388. col. 1.
- Promissiones subditorum quomodo possit irritare Prælatus.** R. P. q. 3. cap. 3. n. 20. pag. 504. col. 2.
- Proprium non possunt habere Religiosi sub paupertate**

I N D E X

- tate uiuentis. R.S. q. 2. cap. 2. p. 165. col. 2. Pro-
prietarij qua pena puniantur, ibid. §. 9. pag. 178.
col. 2. Proprietatis peccatum dicitur in Religioso
duplicem malitiam, ibid. pag. 177. col. 1. non sic
peccatum in obedientie, ibid.
- Proteſtorem Conuentus declarandi forma.** F. P. lit.
G. cap. 1. pag. 614. col. 1. Proteſtores Ordinis, an
ſint officiales Pape, ibid. lit. Z. cap. 3. appen. 4.
num. 2. pag. 726. col. 1.
- Proteſtor non poteſt mittere ad uſitandam aliquam**
provinciam religioſum alterius profeſſionis. R. S.
q. 1. cap. 18. §. 2. pag. 56. col. 2. Proteſtores mon-
entur, ne nimium iuſti uideri uelint, ibid. p. 57.
col. 1. Proteſtorum auctoritas, ibid. §. 3. p. 58. col. 2
- Proteſtores non poſſunt diſpenſare ſuper ſtatutis**
Capituli generalis. R. S. q. 1. cap. 18. §. 3. p. 59.
col. 1. Neque poſſunt Prelatos ponere, aut depo-
nere, ibid. Non poſſunt promouere fratres ad ali-
quem gradum, neque de loco ad locum mittere,
neque de aliquo delicto punire, uel punitos abſol-
uere, ibid. Non poſſunt in correctionibus fratrum
ſe intromittere, ibid. & in quibus caſibus ſe in-
tromittere poſſint, ibid. pag. 60. col. 1. Ad ipſos
conſugientes pro aliquid interpretando puniendi,
ibid. col. 2. Quando negotijs fratrum poſſint im-
miſcere, ibid. col. 2.
- Proteſtationes ante electionem quid iurent.** F. P. lit.
E. cap. 7. num. 5. pag. 590. col. 2.
- Prouidentia quid ſit.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 6. nu. 67.
pag. 364. col. 1.
- Provinciales, & ſimiliter Correctores Romani ha-**
bent adminiſtrationem ſtatim electi in Ordine no-
ſtro. F. P. lit. C. cap. 18. n. 2. pag. 570. col. 2. & ſeq.
- Provincialem eligere ad quos ſpectet in ordine no-**
ſtro. F. P. lit. E. cap. 10. nu. 1. pag. 593. col. 2.
- Provincialis poteſt conſtituere Vicarium ordina-**
rium ſuper quoſcunq; Correctores. F. P. lit. V.
cap. 5. num. 2. pag. 706. col. 1. Provincialis electus
ex aliena provincia, functus officio, abſque licen-
tia Generalis reuertitur ad propriam, ibid. cap. 6.
num. 17. pag. 710. col. 2.
- Provincialis quibus de cauſis poſſit excuſari nolens**
ad Capitulum generale proficiſci. R. P. q. 2. cap. 1.
num. 3. pag. 322. col. 1. Provincialis ſufficit quod
habeat ſcientiam mediocrem, & Corrector ſuffi-
cientem, ibid. q. 2. cap. 2. num. 30. pag. 333. col. 1.
ſcientia tamen defectum ſupplet charitas, & mo-
rum probitas, ibid. num. 33. col. 2. An illiteratus
poſſit aliquando praefici, ibid. nu. 34. an poſſit cu
illiteratis diſpenſari, ut in Prelatos eligantur,
ibid. nu. 35. pag. 334. col. 1. cur Deus permittat
aliquando viros illiteratos regnare, ibid. num. 36.
Provincialis poteſt transferre ſuum ſubditum
de vno in alium Conuentum. R. S. q. 1. cap. 12.
pag. 36. col. 2.
- Provincia, in quam mitteret P. Generalis Prelatum**
extraneum (ſi ipſa naturales aptos ad id habe-
ret) haberet iuſtam cauſam appellandi, & recla-
mandi. R. S. q. 1. cap. 31. §. 5. pag. 148. col. 1.
- Prudentia eſt regia virtutum.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 5.
num. 57. pag. 362. col. 1. eſt Prelatis neceſſaria,
ibid. nu. 58. col. 2. duobus modis acquiritur, ibid.
§. 6. num. 61. pag. 363. col. 1. qua ſine eius partes
integrales, ibid. num. 62. qua ſubiectione, ibid.
§. 7. num. 71. pag. 364. col. 2. que potentiales,
ibid. §. 9. num. 82. pag. 366. col. 2. munus pru-
dentiae triplex, ibid. nu. 81. contra illam quomodo
peccetur, ibid. §. 12. nu. 113. pag. 372. col. 1. Pru-
dentia carnis qua ſit, ibid. num. 119. col. 2.
- Publicum quotuplex.** R. P. q. 2. cap. 5. §. 4. nu. 52.
pag. 415. col. 1.
- Punire delicta ſubditorum tenetur Prelatus.** R. P.
q. 2. cap. 3. §. 15. num. 137. pag. 375. col. 1. &
hoc propter tria, ibid. nu. 138. col. 2. poenas mi-
nuens mortaliter peccat, ibid. nu. 139. pag. 376.
col. 1. male facit, qui precibus conatur facere, &
Prelatus reum non puniat, ibid. num. 140. debet
tamen Prelatus ſemper in puniendo miſcere ri-
gori miſericordiam, ibid. num. 141. quomodo hoc
fieri debeat, ibid. num. 144. col. 2. quomodo per-
ſuadebit ſubditis Prelatus, inuitum ſe ad poenas
deſcendere, ibid. num. 145. pag. 377. col. 1.
- Puſillanimitas, quid, & quando mortale.** R. P. q. 2.
cap. 3. §. 19. num. 186. pag. 386. col. 2.

Q

- Quadrageſimale votum eſt eſſentiale religioni**
minimorum. R. S. q. 4. cap. 1. pag. 199. col. 1.
- Quadrageſimalem abſtinentiam, non abbreuiare vi-**
tam multis probatur. R. S. q. 4. cap. 4. p. 203. col. 2
- Quartum votum vitae quadrageſimalis, eſt quartus**
clauus Crucis Chriſti. R. S. q. 4. cap. 2. pag.
200. col. 1.
- Quartum votum, quod ſit ab aliquibus religioſis,**
quomodo diſſerat a quarto voto, quod ſit a fra-
tribus minimis. R. S. q. 4. cap. 1. pag. 198. col. 2.
- Quantitas, quam poteſt religioſus ludere, qua ſit.**
R. S. q. 2. cap. 2. §. 7. pag. 175. col. 1.
- Quatuor rerum genera continentur in regula.** R. S.
q. 1. cap. 5. pag. 5. col. 1. & 2.
- Quarela contra Prelatos non ſunt ſtatim recipienda.**
F. P. lit. P. cap. 16. num. 7. pag. 669. col. 2.
- Quae differentia ſit, inter inquirendum contra Prae-**
latos, & ſubditos. F. P. lit. P. cap. 16. num. 7.
pag. 670. col. 1.
- Quatuor uarij inſtituendi forma.** F. P. lit. Q. cap. 1. p. 678.
pag. 678. col. 2.
- Qui vult conſequens, vult & antecedens.** F. P. lit. A.
cap. 20. num. 12. pag. 552. col. 2.
- Qui dum profitebatur, intendebat vota non obser-**
uare, eſt in malo ſtatu, ſi intentionem non mutet.
R. S. q. 1. cap. 8. §. 4. pag. 22. col. 1.
- Quiete, & tranquillitate mentis, nihil dulcius po-**
teſt in hac vita reperiri. R. S. q. 4. cap. 19. pag.
219. col. 2. quiete viuere, quomodo poſſint religioſi
in Religione, dantur ad hoc duodecim regulae, ibid.
pag. 220. col. 2.

I N D E X.

R

Ratio quid sit. R. P. q. 2. cap. 3. §. 6. num. 66. pag. 363. col. 2.

Recipiens aliquid à religioso, non habente potestatem danti, tenetur restituere monasterio. R. S. q. 2. cap. 2. §. 9. pag. 176. col. 2. sed quid, si qui accepit, nollet restituere. ibid.

Recipere professos alterius religionis in ordine nostro, ad Generalem spectat. F. P. lit. T. cap. 5. num. 1. pag. 703. col. 1.

Reconciliationes, quae fiunt in religionibus in quibusdam solemnitatibus anni, ad quid prosint. R. S. q. 1. cap. 5. pag. 7. col. 1.

Recreationes religiosorum quot, & quae. R. P. q. 2. cap. 2. §. 4. num. 83. & 84. pag. 345. col. 1. & 2. extra conuentum quomodo faciendae, ibid. nu. 87. 88. pag. 346. col. 2. recreationum tempore representationes fieri possunt, ibid. nu. 86. col. 1. eodem tempore saltari potest, ibid. col. 2.

Recusari potest Iudex ordinarius, & delegatus. R. S. q. 1. cap. 19. pag. 60. col. 2. quae differentia sit inter primumque recusantem. ibid. pag. 61. col. 1. recusari potest Iudex, quem Papa ex certa scientia delegauit, ibid. etiam si dicatur in literis, omni appellatione remota. ibid. col. 2. recusari non potest Iudex, sine iusta causa assignata. ibid. §. 1. col. 2. Recusationis causa, est Iudicis suspitio, ibid. pag. 62. col. 1. recusationis causa spernenda, si est euidenter frustratoria, ibid. recusari in ordine Minorum quomodo possint Visitatores, & Generales, ibid. col. 2. recusari non potest merus executor, ibid. pag. 63. col. 1. recusationis forma, ibid. §. 2. pag. 65. col. 1.

Recusatio superioris quando debeat fieri. F. P. lit. R. cap. 2. num. 2. pag. 679. col. 2. Pralatus in visitatione Generali, an possit recusari, ibid. num. 3. arbitri eligendi, in causa recusationis, possunt esse alterius religionis, ibid. pag. 680. nu. 4. col. 1.

Regentes recte constituantur in Studijs. F. P. lit. L. cap. 1. nu. 5. pag. 626. col. 1. regentem instituendi forma, ibid. lit. R. cap. 5. pag. 681. col. 2. regentes fiunt in capitulis Provincialibus, & durant per triennium, ibid. pag. 682. nu. 1. regentis officium, ibid. lit. S. cap. 5. §. 2. pag. 692. col. 1. & 2.

Regimen mixtum est melius simplici. R. P. q. 1. cap. 1. §. 4. nu. 117. pag. 253. col. 2. regimina immediate à deo deriuantur, ibid. nu. 7. pag. 241. col. 1. distincta sunt, per ius gentium, & acquiruntur quandoque per ius civile, ibid. nu. 8. omnia regimina tam honorum, quam malorum principum sunt à Deo iubente, vel permittente, ibid. col. 2. regiminum formae sunt tres, ibid. nu. 9. ad recte regendum tria requiruntur, ibid. §. 2. nu. 56. pag. 246. col. 2. regimina senescunt tempore, ibid. cap. 4. §. 1. num. 26. pag. 269. col. 1. regiminum perpetuorum corruptela, ibid. nu. 27.

Rehabilitationis fratrum forma. F. P. lit. R. cap. 3. pag. 680. col. 1. quomodo componendus libellus duplex, pro petenda rehabilitatione, ibid. cap. 4.

nu. 1. col. 2. quis Pralatus possit reabilitare, ibid. num. 2. & 3. non possunt reabilitare, nisi causa cognita, & quid importet haec clausula, ibid. nu. 4. & 5. pag. 681. col. 1. an sit reabilitatus, qui tacuit delictum, propter quod fuit priuatus, ibid. num. 6.

Regula minorum, Minorum, Iesuitarum praecipit obediri superioribus in cunctis, quae sunt animae, & regulae, non aduersantur. R. S. q. 1. c. 8. pag. 19. col. 1. & quomodo id intelligatur, ibid.

Regulares possunt confiteri sacerdotibus extra ordinem, siue secularibus, siue regularibus, etiam per nullum Episcopum approbatis, cum iter agunt, vel extra conuentum degunt, de superiorum suorum licentia. R. S. q. 1. cap. 21. pag. 73. col. 1.

Regulares duo transiisti per obedientiam de vno ad alium conuentum iter facturi aliquorum dierum, quorum nemo est in confessorem electus, nec ab Episcopo, nec à suo superiore, possunt nihilominus sibi inuicem confiteri, ibid. non tamen se inuicem absolueri à casibus reseruatis, ibid. nisi id facerent per ratificationem de presenti, quae est sufficiens, ad licite, & valide absoluendum, ibid.

Regulares extra conuentum numquam debent esse soli. R. S. q. 1. cap. 23. pag. 82. col. 2.

Regulares tenentur singulis mensibus confiteri. R. P. q. 3. cap. 2. nu. 30. pag. 490. col. 2. tenentur maiores labores pro ecclesia perpeti, quam alij, ibid. cap. 3. num. 26. pag. 505. col. 2.

Regularis ignotus non est recipiendus in conuentibus, etiam ad hospitium. R. P. q. 3. cap. 1. num. 13. pag. 442. col. 2. regularis professus in religione omnium strictissima ad nullam aliam recipi potest, ibid. q. 3. cap. 1. §. 2. num. 55. pag. 451. col. 2. regularis qui praetedit suam professionem irritare, quae obseruare debeat, ibid. §. 5. nu. 156. p. 469. col. 2.

Regularis iusta existente causa, potest de licentia Pralati extra conuentum degere. R. S. q. 1. cap. 23. pag. 82. col. 2. sine iusta causa nec potest Papa talem facultatem concedere, ibid. & quae sint iustae causae talis licentiae concedendae, ibid.

Religio quid sit, quot sint eius actiones, & quid unaqueque sit. R. P. q. 2. c. 3. §. 17. n. 156. p. 380. col. 1.

Religio ex iustitia tenetur suos religiosos alere. R. P. q. 1. cap. 5. §. 1. nu. 58. pag. 302. col. 2. & R. S. q. 1. cap. 15. pag. 41. col. 1. & hic tenetur eadem lege eam defensare, ibid.

Religio sine obedientia consistere non potest. R. S. q. 11. cap. 3. pag. 3. col. 2.

Religio strictior quae dicatur. R. S. q. 1. cap. 24. pag. 85. col. 1.

Religio duobus generibus hominum replenda est. F. P. lit. N. cap. 2. nu. 5. pag. 644. col. 1.

Religionem minorum esse strictiorem religione Carthusianorum multis probatur. R. S. q. 1. cap. 24. §. 1. pag. 85. col. 2.

Religionis relaxitas, austeritas unde sumatur. R. S. q. 1. cap. 24. §. 1. pag. 86. col. 2.

Religionem reformandi remedium quale secundum auctoris iudicium. R. S. q. 1. cap. 24. p. 87. col. 2.

Reli;

I N D E X.

- Religio tam relaxata non reperitur, quæ multos viros sanctos non aliat. R. S. q. 1. cap. 24. §. 2. pag. 88. col. 2.
- Religionis bona. R. S. q. 1. cap. 29. pag. 127. col. 2. pro religionis ingressu an liceat aliquid accipere, vel pacisci, ibid. pag. 129. col. 2.
- Religionis amplianda desiderium obstat sanctæ paupertati. R. S. q. 2. cap. 2. §. 2. pag. 171. col. 1. religionem tria solent destruire, ibid. col. 2.
- Religio Minimorum est perpetuo ieiunantium institutum. R. S. q. 4. cap. 6. pag. 208. col. 2. religio non eo laudabilis, quia in ea nullus peccatus reperitur sed quia nullus peccare impune sinatur. R. S. q. 4. cap. 10. §. 7. pag. 223. insipiens est, qui in religionibus nullum malum reperiri existimat, ibid.
- Religiosus tenetur ad perfectionem tendere. R. S. q. 1. cap. 5. pag. 6. col. 1. religiosus firmiter proponens non observare, nisi id quod vovit, an peccet, ibid. religiosus an teneatur sub aliqua culpa in se ipso exequi penam in statutis taxatam, ibid. col. 2.
- Religiosus, an teneatur sub aliqua culpa exequi penam à superioribus impostam. R. S. q. 1. cap. 5. pag. 6. col. 2. & seq.
- Religiosus ducens in consuetudinem non servare regulas ad culpam non obligantes, an mortaliter peccet. R. S. q. 1. cap. 5. §. 1. pag. 8. col. 1. religiosus nollens obedire ea ratione, quia sibi imponitur præceptum, duplicem incurrit malitiam, ibid. col. 2. religiosus transgrediens statuta ad nullam culpam obligantia, contra obedientiam Prælati, mortaliter peccat, ibid. §. 3. pag. 9. col. 2.
- Religiosus qua ratione teneatur obedire suis superioribus. R. S. q. 1. cap. 6. pag. 13. col. 1.
- Religiosus licet dicatur mortuus mundo, potest tamen aliquas obligationes naturales incurvere. R. S. q. 1. cap. 9. pag. 28. col. 1. religiosus non potest egredi religionem, ad subveniendum fratrum, vel sororum necessitati, ibid. col. 2. religiosus stando in religione, quomodo possit aliquid acquirere, quo parentibus subveniat, ibid.
- Religiosus iussus à suo Prælato acceptare dignitatem intra ordinem, obedire tenetur. R. S. q. 1. cap. 10. pag. 31. col. 1. religiosus etiam à prælato non iussus, quando teneatur acceptare dignitates, ibid. religiosus iussus à Prælato acceptare dignitatem intra ordinem obedire tenetur, etiam si eo munere non se omnino dignum iudicet, ibid. col. 2. quod idem dicendum est de eo, qui admittitur per obedientiam ad confessiones audiendas, ibid. religiosus qui acceptando dignitatem opinatur, sapius se peccaturum, si ita est necessarius pro bono communi, ut nullus alius reperiat, qui possit, & velit illi consulere, acceptare tenetur, ibid. col. 2. religiosus non potest cogi à Prælato ad acceptandam dignitatem extra ordinem, ibid. p. 32. col. 1.
- Religiosi sunt coadiutores Episcoporum. R. S. q. 1. cap. 11. pag. 34. col. 2. religiosus iussus à Prælato opponere se hæretico curanti seducere aliquem, tenetur obedire, etiam cum periculo vitæ, ibid. pag. 35. col. 1. religiosus non tenetur obedire Prælato præcipienti, ut ad infideles convertendos peccet, ibid. nisi ad id specialiter se obligasset, ibid. id tamen posset pro bono communi præcipere summus Pontifex, ibid. religiosus iussus à Prælato ire ad inhabitandum loca aeris intemperie laborantia, an & quomodo obedire teneatur, ibid. §. 7. pag. 35. col. 1. & 2.
- Religiosus iuridice interrogatus, non tenetur veritatem fateri, si ex tali confessione debeat incurvere penam trevremium. R. S. q. 1. c. 16. §. 1. p. 45. col. 1.
- Religiosus habens licentiam à suo Prælato eligendi sibi confessorium extra ordinem, confiteri potest religioso alterius religionis, etiam non approbato ab ordinario. R. S. q. 1. cap. 21. pag. 72. col. 2. modo sit in confessorum suorum confratrum electus, ibid.
- Religioso non licet extra conventum ire, absque licentia sui superioris. R. S. q. 1. cap. 23. pag. 82. col. 1. an hæc licentia debeat esse expressa, vel sufficiat tacita, ibid.
- Religiosus inducens aliquem ad religionem muneribus quando peccet mortaliter. R. S. q. 1. cap. 29. pag. 129. col. 1.
- Religiosus distrabens in illicitos usus res sibi concessas, peccat contra paupertatem. R. S. q. 2. cap. 2. §. 1. pag. 167. col. 1. & qui recipit tenetur restituere, ibid. religiosus ludens, vel tribuens aliquid meretrici, ultra peccatum quod fert secum natura actus, peccat contra paupertatem, ibid. col. 2. religiosus dicens hoc est meum, quomodo peccet, ibid. religiosus resistens superiori volenti sibi concessum peculium auferre, peccat contra paupertatem, ibid.
- Religiosus, cui externus quidam dedit centum aureos ad suum libitum expendendos, an possit ex illis constituere censum vitalitium. R. S. q. 2. cap. 2. §. 1. pag. 168. col. 1.
- Religiosus expendens sibi concessa ad unum usum in alios, quomodo peccet, ibid. pag. 169. col. 1.
- Religiosis munera aliqua obeuntibus potest assignari aliquid per modum Strenæ. R. S. q. 2. cap. 2. §. 2. pag. 169. col. 2.
- Religiosorum multitudo obstat sanctæ paupertati. R. S. q. 2. cap. 2. §. 2. pag. 170. col. 1.
- Religiosus non potest absque licentia Prælati aliquid accipere, aut donare. R. S. q. 2. cap. 2. §. 3. p. 171. col. 2. an licentia tacita, & generalis sufficiat. ibid. pag. 172. col. 1.
- Religiosus absque licentia Prælati aliquid accipiens, peccat contra paupertatem, ibid. §. 4. col. 1. potest tamen aliqua comestibilia, seu medicinas, aut vestes, ibid. col. 2. si prælatus deneger, etiam ex bonis communibus conventus, ibid. modo conventus bona sufficientia sine, ibid. Religiosus rogans amicum volentem dare ei aliquid, ut det suo consanguineo, non est reus voti paupertatis. ibid. col. 2.
- Religiosus occultans rem cum superioris licentia acceptam in visitatione cellarum, quomodo peccet contra paupertatem, ibid.

I N D E X .

- Religiosus debet esse paratus rem sibi concessam relin-
quere, si Prælati præceperit. R. S. q. 2. cap.
2. §. 4. pag. 173. col. 1.
- Religiosus non potest aliquid comedere absq; Præ-
lati licentia, ibid. §. 5. Religiosus non potest quid-
quam emere, vel vendere, absque Prælati licen-
tia, ibid. col. 2. religiosus trium honorum gene-
ra potest de superioris licentia possidere, & quo-
modo, de vno quoq; disponere, ibid. §. 6. pag. 174.
col. 1. religiosus de peculio sibi concessa, quid pos-
sit dare suis consanguineis pauperibus, ibid.
- Religiosus recipiens, aut donans, non notabilem quan-
tatem absque prælati licentia, non peccat mor-
taliter. R. S. q. 2. cap. 2. §. 9. pag. 176. col. 2. quæ
sit notabilis quantitas, ibid. pag. 177. col. 1. reli-
giosus peccat mortaliter, tractans negotia secula-
rium, absque Prælati licentia, ibid. pag. 177. col. 1.
religiosus habens superflua de licentia Prælati
quomodo peccet, ibid. col. 2. religiosus tenens in sua
cella arma, monilia &c. peccat mortaliter, ibid.
pag. 178. col. 1. religiosus de licentia superioris
ita rebus Monasterij vtens, vt alij indigeant gra-
uiter peccat, ibid. religiosus quam curam debeat
habere in conseruandis rebus sibi ad vsum con-
cessis, ibid. & col. 2.
- Religiosus choro destinatus habens habilitatem ad
studendum, & non studens, peccat mortaliter.
R. P. q. 2. cap. 2. nu. 2. pag. 327. col. 2. procurans
promoueri ad magistrerium, quo est indignus, pec-
cat mortaliter, ibid. nu. 4. nec potest frui priuile-
gij Magistrorum. ibid. religiosus per professionem
perdit dignitates, quas habebat in seculo, ibid. §.
2. nu. 58. pag. 339. col. 2.
- Religiosus professus non potest testamentum conde-
re. R. P. q. 3. cap. 1. §. 8. nu. 206. pag. 481. col. 1. an
possit donare causa mortis, ibid. religiosus profes-
sus factus Episcopus non potest recuperare hereditatem,
quam per renunciationem dimisit, ibid.
nu. 211. pag. 482. col. 1. religiosus transiens ad
aliam religionem, præter solas vestes, nihil secum
desert, ibid. n. 212. pag. 483. col. 1. quid, si iste ha-
beat peculium, ibid. nu. 213.
- Religiosum esse mortuum mundo, quomodo intelli-
gatur. R. P. q. 3. cap. 5. n. 3. p. 512. col. 1. religio-
sus emens domum, cum sola licentia præsumpta
Abbatis, an possit eam vendere, absque Abbatis
scientia, ibid. nu. 8. pag. 513. col. 2.
- Religiosus eo ipso quod est in Episcopum electus, est
exemptus à iurisdictione Prælatorum. F. P. lit.
G. cap. 6. num. 2. pag. 621. col. 2.
- Religiosi Minimi non possunt Monialium à suis
confessionibus audire. F. P. lit. M. cap. 7. num. 3.
pag. 639. col. 1.
- Religiosorum peccata, an grauius sint punienda,
quam secularium. F. P. lit. P. cap. 161. num. 5.
pag. 669. col. 1.
- Religiosi quibus ex causis debeant transferri de vna
in aliam proniciam. R. S. q. 1. c. 12. p. 38. col. 1.
- Religiosi peccatum publicum non statim denuncian-
tes superioribus, peccant omnino mortaliter. R. S.
q. 1. cap. 16. §. 2. pag. 46. col. 2. etiam si peccato-
rem maxime pœniteat perpetrasse, ibid.
- Religiosi fugientes ad superiorem, ante definitiuam
sententiam, an pœnam apostasi incurrant. R. S.
q. 1. cap. 20. pag. 66. col. 1.
- Religiosi Minimi extra conuentum, alter eorum
Correptoris vice fungitur. R. S. q. 1. cap. 23.
pag. 82. col. 2.
- Religiosis Minimis non potest Prælati facultatem
concedere extra conuentum degendi. R. S. q. 1.
cap. 23. pag. 83. col. 1.
- Religiosi ad tres inimicos debellandos ingrediuntur
religionis vallum. R. S. q. 1. cap. 24. §. 1. pag.
88. col. 1.
- Religiosis licitum est, alios ad suam religionem in-
ducere. R. S. q. 1. cap. 29. pag. 127. col. 2. non ta-
men minis, aut metu, ibid. pag. 128. cap. 1. neque
importunis persuasionibus, ibid. pag. 129. col. 1.
- Religiosi an, & quomodo possint arma capere, ad op-
pugnandos hostes. R. P. q. 1. cap. 3. nu. 9. & 10.
pag. 262. col. 2. & pag. 263. col. 1. tenentur tem-
pore necessitatis de suis bonis reipublicæ contri-
buere, ibid. nu. 13. pag. 263. col. 2. & custodire
muros Ciuitatis, ibid. nu. 11. col. 1. sunt ciues il-
larum ciuitatum in quibus habitant, ibid. nu. 12.
publicos Magistratus gerere non possunt, tamen
eos consilijs adiuuare, ibid. nu. 14. col. 2. non pos-
sunt acquirere facultates, quæ seculari politiæ
noceant, ibid. n. 15. seculari politiæ quomodo nocere
possint, ibid. nu. 16. pag. 264. col. 1. non tenentur
manibus laborare, ibid. cap. 5. §. 1. nu. 38. pag.
297. col. 1. tenentur obseruare ieiunia, & festiua
particularia locorum, in quibus habitant, ibid. c.
8. nu. 22. pag. 318. col. 2. religiosorum multitudo
seculari politiæ non potest nocere, ibid. cap. 3. nu.
2. pag. 260. col. 2. religiosorum arma quæ, ibid. n.
9. pag. 263. col. 1. aliquorum scandala communi-
tati religiøsæ nocere non possunt, ibid. n. 5. pag.
261. col. 2. religiosorum status quas utilitates af-
ferat seculari politiæ, ibid. nu. 17. pag. 264. col. 1.
fuit à Christo institutus, & ab apostolis ample-
xatus, ibid. cap. 5. nu. 2. pag. 291. col. 1.
- Renunciandi alicui officio forma. F. P. lit. R. cap.
5. pag. 682. col. 1. forma acceptandi renunciatio-
nem, ibid. cap. 6. col. 2. forma monendi fratres de
renunciatione sui superioris, ibid. cap. 7. pag. 683
col. 1. forma acceptandi renunciationem cum sub-
stitutione, ibid. cap. 8.
- Renunciare Prælati an possit prælati regularis
R. P. q. 1. cap. 7. nu. 25. & 26. pag. 313. col. 1.
- Renunciatio facta à nouitijs, ante ingressum religio-
nis, intuitu tamen illius valet. R. P. q. 3. cap. 1.
§. 8. n. 207. pag. 481. col. 1. & 2. renunciatio de-
bet fieri intra duos menses ante professionem, ibid.
nu. 214. pag. 483. col. 2.
- Renunciatio quid sit. F. P. lit. R. cap. 8. nu. 1. pag.
683. col. 2. renunciatio metu facta etiam si sit cum
iuramento, an sit nulla, ibid. nu. 2. renunciatio sem-
per est facienda superiori, ibid. nu. 4. pag. 684.
col. 1. capitulum an possit acceptare renunciatio-
nem

I N D E X.

- nem *Correitoris* *ibid.* nu. 5. *Vicarius Generalis*, an possit *acceptare renunciationem* *ibid.* nu. 6. *renunciationis forma*, quas *conditiones* habere debeat *ibid.* nu. 7. col. 2. *omnes dignitates* possunt *renunciari*, *ibid.* nu. 8. *renunciantem*, an, & quando possit *pœnitere*, *ibid.* num. 9.
- Reservare sibi casus** possunt *Praelati regulares*. R. P. q. 3. cap. 2. nu. 2. pag. 484. col. 1. & *quare* *ibid.* nu. 3. *peccata mere interna* reservari non possunt, *ibid.* num. 4. col. 2. *nec venialia*, aut *mortalia* alias *vite confessa*, *ibid.* nu. 5. *nec casus omnes* designati à *Clemente Octavo*, *ibid.* n. 7. pag. 485. col. 1. possunt tamen reservari *peccata*, de quibus *dubitatur*, an sint *mortalia*, vel *venialia*, *ibid.* nu. 8. pag. 486. col. 1. *reservata intelliguntur peccata* quando sunt *consummata*, *ibid.* num. 9. *reservare*, quos casus sibi possint, *Praelati regulares*, *ibid.* S. 1. nu. 31. pag. 491. col. 1. an possint sibi *excommunicationem* reservare, *ibid.* nu. 32. possunt *Prouinciales* cum *capitulis* reservare casus pro aliquo *conuentu particulari*, *ibid.* nu. 33. an casus *reservati à regula*, vel *constitutionibus*, post *decretum Pape* sint amplius *reservati*, *ibid.* nu. 34. col. 2. *publice incurvens in casum reservatum*, non potest *absolui*, ab *habente auctoritatem delegatam*, *ibid.* nu. 35. an *tactus & oscula* possint reservari, *ibid.* nu. 36. pag. 492. col. 1.
- Reservare sibi casus**, an possint *Correitores*. R. P. q. 3. cap. 2. nu. 11. pag. 486. col. 2. *reservata habens*, an sit *absoluendus à non habente potestatem* *ibid.* nu. 15. pag. 488. col. 1. *quid*, si *celebrare* debeat & non *adsit*, qui possit eum *absolvere*, *ibid.* nu. 16. à *reservatis absolvens*, quas *pœnas* incurrat, *ibid.* nu. 18. pag. 489. col. 1. *reservatio omnis cessat in articulo mortis*, *ibid.* num. 13. pag. 387. col. 1. *simplex sacerdos etiam* *presente paroco* in illo articulo potest *absolvere*, *ibid.* & sic *absolutus*, si non *moriatur*, non tenetur iterum *confiteri*, *ibid.* nu. 14. col. 2. *reservatorum casuum concessio*, tempore *reconciliationum* quomodo intelligatur, *ibid.* num. 12. pag. 486. col. 2.
- Residere** tenentur *Praelati regulares* in suis *Praelatijs*. R. P. q. 1. cap. 7. nu. 27. pag. 313. col. 1. quibus *causis* possint *excusari*, *ibid.* nu. 31. col. 2.
- Respublica** non est, ubi *lex non praevalet*. R. P. q. 1. cap. 1. nu. 61. pag. 247. col. 2.
- Retrahens aliquem paratum ingredi religionem**, in qua *disciplina regularis observatur*, peccat *mortaliter*. R. S. q. 1. cap. 29. pag. 130. col. 2. *Retrahens novitium à iam suscepto habitu* *mortaliter peccat*, *ibid.* pag. 131. col. 1. si tamen *retrahat dolo*, vi. *fraude*, tenetur etiam *iniuriam compensare*, & quomodo, *ibid.* *Retrahens professum à Religione dolo*, vi. *fraude*, tenetur *resarcire damna*, quae *Religio passa est*, *ibid.* *Retrahens aliquem*, vel *paratum ingredi*, vel *iam ingressum*, sed non *professum*, vel *iam professum*, etiam vi. *dolo*, & *licet mortaliter peccet*, & *teneatur compensare damnum datum*, nunquam tamen *ingredi ipse loco retracti tenetur*, *ibid.* col. 2.
- Reverentia quid sit**. R. S. q. 1. cap. 28. pag. 114. col. 1. est *primum motuum ad honorandum* *ibid.* *Revereri*, *honorare*, *laudare*, *glorificare* quomodo differant, *ibid.* & col. 2.
- Reum examinandi forma**. F. P. lit. R. cap. 9. pag. 685. col. 1. *Quae sit prima interrogatio*, quae *facienda est* *Reis*, *ibid.* nu. 1. si *reus respondere recuset*, debet *notari in processu*, & *cogi ad respondendum*, *ibid.* nu. 2. col. 2. *Debet reus respondere precise*, *ibid.* num. 3. quomodo ad *id compellatur*, *ibid.* *Quod tamen intellige quando Reus iuridice interrogatur*, *ibid.* nu. 4. pag. 686. col. 1.
- Reus antequam examinatur** debet *informari de statu causa*. F. P. lit. R. cap. 9. pag. 686. col. 1. num. 6. *dubitans*, an *iuridice* interrogetur, non tenetur *crimen manifestare*, *ibid.* num. 8. pag. 687. col. 1. *contra iuris ordinem interrogatus an possit veritatem fateri*, *ibid.* num. 11. *Rei in examine quae sint notanda*, *ibid.* num. 12. *Reus in carcere* *adhuc* ut *examinetur* debet *excavcerari*, *ibid.* nu. 14. col. 2. in *notorijs* non debet *examinari* *dubitative*, sed *assertive*, *ibid.* lit. P. cap. 17. nu. 6. pag. 675. col. 1.
- Reus** non tenetur *secretum delictum* manifestare. R. S. q. 1. cap. 16. S. 1. pag. 45. col. 2. *Reus cuius delictum est notorium*, ipse *verò occultus* ad *excommunicationem* *positam à Praelato* pro *rei manifestatione* se *manifestare* non tenetur, *ibid.*
- Reus** potest ad vitanda *gravia tormenta* sibi *falsum crimen* imponere *absque peccato veniali*, licet ob *illius confessionem* esset *morte plectendus*. R. S. q. 1. cap. 16. S. 1. pag. 45. col. 2. *iuxta alios* *peccabit solum venialiter*, *ibid.* *Reus iuridice interrogatus*, tenetur *sua delicta* quantumvis *gravia* *confiteri*, *ibid.* col. 1. non autem si *ex tali confessione pena mortis sit incurrenda*, *ibid.*

S

Sacerdos regularis *absque sui Praelati licentia* non potest *secularium*, neque *regularium confessiones* audire. R. S. q. 1. cap. 21. pag. 70. col. 2. neque à *venialibus*, vel *mortalibus*, alias *vite confessis* *licite absolvere*, *ibid.* possit tamen *valide*, *ibid.* pag. 71. col. 1. *quodnam peccatum* committat *absolvendo*, *ibid.* in *duobus* tamen *casibus* etiam *invalidè* *absolvit*, *ibid.* *quid dicendum* circa *hoc punctum* in *nostra Religione Minimorum*, *ibid.* col. 2.

Sacerdos non *celebrans* per *ignorantiam* in *ordine Minimorum* est *privatus voce passiva*. R. P. q. 2. cap. 5. S. 1. nu. 31. pag. 411. col. 2.

Scabiosus potest *eligi ad dignitates*. R. P. q. 2. cap. 4. num. 6. pag. 403. col. 2.

Scandalum quid, & quomodo eo *peccetur*. R. P. q. 2. cap. 3. S. 4. nu. 53. pag. 361. col. 1. & 2. *gravisimum peccatum*, *ibid.* num. 50. col. 1. *mandatum Praelati generatium scandalum* *exequendum* non est, *ibid.* S. 23. num. 225. pag. 396. col. 2. *Scandala* *quaedam despicienda*, *quaedam non*. R. S. q. 1. cap. 25. S. 1. pag. 96. col. 2. *Ad scandalum vitandam* tenetur *subditus* *obedire superiori* cum *sua*

I N D E X.

- ſuo graui incommo, & ſuo iuri cedere, ibid. q. 1. c. 7. p. 16. c. 2. ad ſcandalū vitandū poteſt ſubditi nō obedire. Prelato, etiā iuſtū quid præcipiēti, ibid. Scholares tenentur defendere opinionem ſui Lectoris. F. P. Lit. L. cap. 1. nu. 3. pag. 625. col. 2.*
- Scientia eſt Religioſis neceſſaria. R. P. q. 2. c. 2. nu. 2. p. 327. col. 1. quomodo ſalubriter acquiri poſſit ex D. Th. ibid. §. 5. nu. 104. p. 350. col. 1. ſcientiarum ſpecies quæ, ibid. q. 2. cap. 2. n. 3. pag. 327. col. 2. ſcientiarum gradus tres, ibid. n. 6. pag. 328. col. 2.*
- Sciēs auctore delicti ſub ſigillo naturali, ad conciliū, vel remediū adhibendū, nō poteſt quantumuis præcedat infamia, eū manifeſtare. R. S. q. 1. c. 16. §. 1. p. 46. col. 1. ſciens auctore alicuius furti, qui tamen factus eſt impotens ad reſtituendum, an teneatur eum manifeſtare, ibid.*
- Scriba Capituli dans vnā ſolā ſchedulā electori, vel duas eiſdē nominis, peccat mortaliter. R. S. q. 1. c. 31. p. 139. col. 1. Scriba de iure cōmuni nō eſt neceſſe quod ſit de corpore Capituli, ibid. §. 8. p. 155. c. 2.*
- Scriba quomodo Capitulo fidelitatem promittat. F. P. lit. E. 1. cap. 3. & nu. 1. pag. 588. col. 1.*
- Scribere, aut recipere literas abſq; licentia Prælati eſt peccatum proprietatis. R. S. q. 2. c. 2. §. 10. p. 179. col. 1. Scribere quomodo poſſint Religioſi abſq; Prælati licentia, ibid. & col. 2. ſcribere cōtra obedientiam Prælati mortale peccatum eſt, ibid. c. 2. ſcribere literas ad Superiorem ſine nomine an ſit peccatum mortale, ibid. §. 12. p. 181. col. 2. & an Prælati ex huiſmodi literis poſſint ad inquisitionem delictorum in bis contentorū procedere, ibid. p. 182. col. 1. ſcribere literas continētes delicta fratrum ad ſuū Prælātū ad bonū ſinē an liceat, ibid.*
- Scribentes ad ſuū Prælātū contra aliquem delicta mixtim vera, & falſa, etiā factis ſubſcriptionibus mortaliter peccant, & reſtituere tenentur famā, ibid. nec Prælati per huiſmodi literas poſſunt quatenus iudicare, nec a ſubſcriptis de veritate illarum cognoſcere, ibid.*
- Scribere abſq; Correſtoris licentia non poſſunt Miniſtri. R. P. q. 1. c. 4. §. 5. nu. 132. pag. 388. col. 2.*
- Scrutatores non eſt neceſſe, quod ſingulorū vota ſcrutentur. F. P. lit. E. c. 3. nu. 2. pag. 588. col. 1.*
- Scurra ablegandi à Religionibus. R. P. q. 2. cap. 3. §. 24. nu. 240. pag. 401. col. 1.*
- Secreta commiſſa ſunt fideliter cuſtodienda Prælato. R. P. q. 2. c. 3. §. 19. n. 195. p. 389. col. 2. Secreta ſidei noſtræ cōmiſſa ſunt in triplici diſſerētia. R. S. q. 1. c. 15. p. 40. col. 2. Secretū quod eſt in damnū Cōmunitatis, vel Prælati, eſt ſtatim reuelandū, etiā ſi iuramentū de non reuelādo præceſſiſſet, ibid. p. 41. col. 1. quæ habētur ſub cōfeſſionis ſecreto nullo caſu poſſunt reuelari, ibid. col. 2. & quæ dicātur haberi ſub tali ſecreto, ibid. Secreta, quæ nō vergunt in damnū Cōmunitatis neq; Superioris, an reuelare teneamur ad ſuperioris præceptū, ibid. Secreta Ordinis quæ dicātur, ibid. c. 17. p. 51. c. 1. Secreta Ordinis non reuelare iuſſus Religioſus obedire tenetur, ibid. ipſa reuelare eſt grauiſſimum peccatū multa in ſe peccata cōplectens, ibid. col. 2. ſolēt hoc*
- faceve curioſi, loquaces, vinoſi, ibid. §. vn. p. 52. c. 2.*
- ſæculares vno Religioſo cognito peccante omnes tales iudicant. R. S. q. 1. cap. 16. §. 2. pag. 47. col. 1. & cap. 17. pag. 51. col. 2.*
- Senes quomodo ſint ineligibiles ad dignitates. R. P. q. 2. cap. 4. nu. 5. pag. 403. col. 1. vincuntur quandoque à iunioribus conſilio, ibid. cap. 1. n. 5. p. 322. col. 2. male ſeniores prætentunt ſibi omnes dignitates deberi, ibid. n. 6. p. 323. col. 1. ceteris paribus, ſeniores anteponendi in dignitatibus, ibid. nu. 13. pag. 324. col. 2. & in dubio pro ſenioribus præſumendum, ibid. n. 14. p. 325. col. 1. Senum priuilegia, ibid. nu. 3. p. 321. col. 1. Senes præ ceteris honorandi, ibid. præſumuntur prudentiores, ibid. in conſilijs dandis iunioribus anteponuntur, ibid. eorum auctoritas maior, ibid. Seniores prius ſubſcribunt, ibid. vltimi tamen rationes proferunt quādo in iudicio adſunt cum iuuenibus, ibid. Seniores primo loco ſedent, & ſi deſit præſes in capitulo præſidet ſenior ex his, ibid. col. 2. præferendi ſunt iuuenibus in legationibus, ibid. vbi vnus pro multis loquitur ille debet eſſe ſenior, ibid. ſeniores poſſunt iuniores corrigere, ibid. pietantia prius ſenioribus danda, ibid. p. 322. col. 1. teſtes ſeniores iunioribus præferuntur, ibid. mitius puniuntur, ibid. ipſorū dicta cuſtodienda, ibid. excuſantur à longis itineribus, ibid. qui honorant ſenes, honorant Deum, ibid. col. 2. mundus durat propter ſenes, ibid. Hæc tamen intelliguntur de ſenioribus probis, ibid. nu. 4.*
- Sententia quid ſit. R. P. q. 1. cap. 2. §. vn. nu. 25. pag. 258. col. 1.*
- Sententiæ Abſolutoriæ forma. F. P. lit. S. cap. 1. pag. 688. col. 1. tripliciter poteſt abſolui Reus, ibid. nu. 1. contra abſolutum ex cauſa innocentie, an poſſit amplius procedi, ibid. nu. 2. & 3. pag. 688. col. 2. quando dubitatur de ſententia abſolutoria an ſit diffinitiuā, indicanda eſt diffinitiuā, ibid. nu. 4. pag. 689. col. 1.*
- Sententiæ Interlocutoriæ forma. F. P. lit. S. cap. 2. pag. 689. col. 1. quid ſit ſententia interlocutoria, ibid. n. 1. quomodo diſſerāt à diffinitiuā, ibid. n. 2. c. 2.*
- Sententiæ Diffinitiuæ forma. F. P. lit. S. cap. 3. pag. 690. col. 1. An index in hac ſententia teneatur exprimere cauſam, ibid. nu. 1. Clausula, In nomine Domini, An neceſſariò debeat apponi in ſententia, ibid. nu. 3. cap. 2. An hæc ſententia debeat ferri in ſcriptis, ibid. nu. 4. pag. 690. col. 2. Forma ſententiæ condemnatoriæ abſq; expreſſione cauſæ, ibid. cap. 4. pag. 691. col. 1.*
- ſenum miſeria, & calamitates. R. S. q. 4. cap. 6. pag. 206. col. 2.*
- ſeueritas quid, & quando ea vtendum magis, quam clementia. R. P. q. 2. cap. 3. §. 23. nu. 227. pag. 397. col. 1.*
- ſimoniā committit Religioſus, qui dat aliquod munus temporale, vel à manu, vel à lingua, vel ab obſequio pro conſequendis rebus ſpiritalibus. R. S. q. 1. cap. 31. §. 9. pag. 155. col. 2. ſimoniaca eſt eleſtio, in qua electores conueniunt, vt vnus ſuffragetur in vna, & alter ſuffragabitur in alia,*

I N D E X.

- ibid.* illa etiam est simoniaca electio, in qua concurrunt unus electorum, cui facta fuit aliqua promissio temporalium, etiamsi existeret extra numerum maioris partis, *ibid.* pag. 158. col. 1.
- Simonia est dare pecuniam pro obtinenda voce alicuius.** R. S. q. 1. cap. 31. §. 9. pag. 156. col. 1.
- Simoniaca est electio, in qua pro suffragio ferendo promittitur Prioratus, Collegatus, &c.** *ibid.* Simonia non est offerre pecuniam, ne eligatur indignus, seu ut eligatur dignus in communi, *ibid.* Simonicus est, qui dat pecuniam, ne accusetur de aliquo delicto, propter quod esset exclusus ab electione, *ibid.* Simoniam committit, qui dat pecuniam, ne quis suffragetur alicui digno, *ibid.* Simoniaca est electio, in qua datur pecunia, ne quis electo se opponat, *ibid.* & col. 2.
- Simoniam non committit electus, & confirmatus ad aliquam dignitatem, si det pecuniam pro se in suo iure manutenendo.** R. S. q. 1. cap. 31. §. 9. pag. 156. col. 2. nec ille, qui fuit iniuste priuatus, vel suspensus, si det pecuniam pro sua rehabilitatione, *ibid.* Nec est simonia dare pecuniam, ut quis non elector iniuste vexans desistat, *ibid.* Non esset simonicus ille, qui daret pecuniam, ne quis non elector electores subornaret, *ibid.* p. 157. col. 1.
- Simoniaca tamen est electio, in qua quis dedit pecuniam, sciente illo, cui electio procurabatur, & non contradicente, ibid.** Simonicus non est, qui ignorauit simoniam, quae committebatur, sed quia suspicatus est, ne committeretur contradixit, *ibid.* col. 2. sed quid si postquam fuit electus consentit pecuniam soluendo, *ibid.* Simonia commissa prorsus ignorante electo, sed non contradicente, quia non est suspicatus, reddit electionem nullam, *ibid.* modò in odium illius ab inimico pecunia data non sit, *ibid.*
- Simoniaca electio, ignorante electore, & electo est ipso iure nulla.** R. S. q. 1. cap. 31. §. 9. pag. 157. col. 2. Simonicè electus teneretur in conscientia renunciare, *ibid.* pag. 158. col. 1. an sit priuatus alijs dignitatibus ritè acquisitis, *ibid.* Simonicè dignitatem obtinens inhabilis est ad quaslibet alias dignitates, *ibid.* col. 2. Per simoniam in beneficijs incurritur excommunicatio maior, *ibid.* Per simoniam, quae committitur in ingresso Religionis, an incurrat excommunicatio, *ibid.* pag. 159. col. 1.
- Simonicè dignitates obtinentes sunt infames.** R. S. q. 1. cap. 31. §. 9. pag. 159. col. 1. Ad incurvendam penam contra Simonicos, non sufficit quod pecunia sit promissa, sed debet esse realiter data, & acceptata, *ibid.* Simoniaca electionis mediatores incurunt in excommunicationem, *ibid.* col. 2. Cum simonicè electo quis possit dispensare, *ibid.* qui ficit simoniam committit non est penam simoniacorum obnoxius, *ibid.* p. 160. col. 1. contra Simonicos in Ordine nostro sunt posita multa penae, *ibid.*
- Sobrietas quid.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 2. nu. 214. pag. 393. col. 1. Prælatis necessaria, *ibid.*
- Socij superiorum in Ordine Minimorum habent vo-**
- rum decisuum in rebus grauib.** R. P. q. 1. c. 2. §. vn. num. 20. pag. 257. col. 1. Socijs duobus inter se discordantibus statuitur parti Superioris cum alio socio, & alij duo tenentur se subscribere in Ordine Minimorum, *ibid.* num. 24. col. 2. Socij Prælatorum si delinquant, quomodo puniantur à suis Prælati, *ibid.* num. 36. pag. 260. col. 1. Socij Prælatorum, & Definitores quam aetatem habere debeant, *ibid.* q. 2. cap. 1. nu. 20. p. 326. col. 1.
- Sclertia quid.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 6. nu. 65. p. 363. col. 2.
- Sollicitudo temporalium quid.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 12. num. 121. pag. 372. col. 2. vitanda Prælatis regularibus, *ibid.* num. 122. pag. 373. col. 1. quam habere liceat, *ibid.* num. 123.
- Sortilegi qui sint.** R. P. q. 3. cap. 2. §. 1. num. 38. pag. 492. col. 2.
- Specula quare sint adiuenta.** R. S. q. 1. cap. 28. §. 3. pag. 121. col. 2.
- Sponsalia, an per ingressum Religionis dirimantur.** R. P. q. 3. cap. 1. §. 2. nu. 54. pag. 451. col. 1.
- Sponsiones facere, an possint Religiosi super extractione Senatorum.** R. P. q. 2. cap. 2. §. 5. nu. 102. pag. 349. col. 2.
- Statuentis mens magis attendenda est, quam statuti verba.** R. S. q. 1. cap. 18. §. 1. pag. 56. col. 1.
- Statuta condere possunt Generales, & Prouinciales.** R. P. q. 1. cap. 8. nu. 5. pag. 315. col. 2. an super his possint dispensari, *ibid.* nu. 15. pag. 317. col. 1. an illa declarare, *ibid.* nu. 16. col. 2. an specialia alicuius prouinciæ, vel Conuentus teneantur obseruare, *ibid.* nu. 20. pag. 218. col. 1. Statuta, quod infideles ad fidem conuersi ab honoribus excludantur, an valeant, *ibid.* q. 2. cap. 5. §. 6. nu. 84. pag. 421. col. 1.
- Statutum quo iubetur solui aliqua pensio ab hospitibus quomodo intelligatur.** F. P. lit. Z. cap. 3. nu. 5. pag. 718. col. 2. Hoc statutum nisi intelligatur sano modo est contra ius naturale, *ibid.* nu. 6. contra ius canonicum, *ibid.* nu. 7. pag. 719. col. 1. contra regulam nostram, *ibid.* nu. 10. contra Statuta Religionis, *ibid.* nu. 14. pag. 720. col. 1. contra virtutem hospitalitatis, *ibid.* num. 17. col. 2. contra bonos mores, *ibid.* num. 19. pag. 721. col. 1.
- Statutum quo Curati nolunt leuare corpora defunctorum nisi tunc vocentur Clerici seculares, quomodo regulares, quomodo intelligatur.** F. P. lit. Z. cap. 3. append. 2. nu. 1. pag. 723. col. 1. & 2.
- Studentes an possint impediri à Correctoribus.** R. P. q. 1. cap. 4. §. 5. nu. 138. pag. 289. col. 1. procurare tenentur Prælatus sub mortali, ut subditi per studia literis imbuantur, *ibid.* q. 1. cap. 7. nu. 23. p. 313. col. 2. corrupte tamen indolis à studijs amouere tenentur, *ibid.* q. 2. cap. 2. §. 3. nu. 78. p. 344. col. 1. ad ea stolidi non sunt admittendi, *ibid.* nu. 79. Studentibus tenentur Prælati aliqua priuilegia concedere, *ibid.* nu. 80. col. 2. & aliquas etiã recreationes honestas, *ibid.* nu. 81. & R. S. q. 1. cap. 30. p. 134. col. 1. quae sint istæ recreationes honeste, *ibid.* nu. 82. p. 344. col. 2.
- Studentes assignandi forma.** F. P. lit. S. cap. 5. pag. 691. col. 2. Studentium munera, *ibid.* §. 4. pag. 693. col. 1. quando legere, & vacare debent, *ibid.* §. 7. pag.

I N D E X.

pag. 695. col. 1. Studentium leges, *ibid.* §. 1. pag. 692. col. 1. Privilegia *ibid.* §. 8. pag. 695. col. 2. p. a. & p. r. a. m. i. a. *ibid.* §. 9. pag. 696. col. 1. Studentium Magister, *ibid.* §. 11. col. 2.

Studentes ad studendum horandi forma. F. P. lit. G. cap. 2. pag. 614. col. 2. Studiis literarum mentis vitia sanant, *ibid.* pag. 615. col. 2.

Studentibus tria sunt necessaria. R. S. q. 1. cap. 30. pag. 135. col. 1. Studiendi modus, bellis, quis, *ibid.* Studiis via obesse solent, *ibid.* Studentes vobis facilius addiscant debent Magistris subiecti, *ibid.* Studentibus amor discendi est necessarius, & consistit in eribus, *ibid.* Studentes sunt filij spirituales sui Magistris, *ibid.* suum præceptorem tenentur diligere, & timere, *ibid.* col. 2. Studeant dum iuvenes sunt, *ibid.* p. 136. col. 1. Studiendū in primis libris antiquioribus, & à multis seculis probatis, *ibid.* §. 7. n. col. 2. Studentes vnius doctoris eruditione debent esse contenti, *ibid.* quibus libris studere debeant, *ibid.* pag. 137. col. 1.

Studere possunt Religiosi scientijs liberalibus, & philosophicis in quantum ordinantur ad sacrā doctrinā. R. S. q. 1. c. 30. p. 132. col. 2. et quasi per transennā possunt studere libris Poetarū, & Oratorū, *ibid.* Studēdo deputati Religiosi si in studio fuerint non debilius negligētes peccāt mortaliter, *ibid.* p. 133. col. 1. Studere nō debēt erubescere Religiosi seniores, etiā iunioribus doctribus, *ibid.* Studere diebus festiuis ad illuminationē proprii ingenij peccatū nō est, *ibid.* p. 134. col. 1. Licet quis studeat lucrī gratia secundū contexten, *ibid.* col. 2.

Studiōstas quid & quale eius officij. R. P. q. 2. c. 3. §. 24. num. 235. pag. 399. col. 2.

Studia sunt necessaria ad reformandas Religiones. F. P. lit. L. c. 1. nu. 1. pag. 625. col. 1. Studiis linguarum tenentur vacare regulares, *ibid.* num. 2.

Studiū sacrarū literarū regularibus choro destinatis est maximē necessariū. R. S. q. 1. c. 30. p. 131. col. 2. Studium veritatis cognoscendē sex modis potest fieri vitiosum, *ibid.* p. 133. col. 2. Studium adhibentur aliqui ad dolorem capitis curandum, alij ad dolorem stomachi sanandum, *ibid.* pag. 134. col. 2.

Supor quid, & quale peccatum. R. P. q. 2. cap. 3. §. 20. num. 200. pag. 390. col. 2.

Subditi possunt cōmunicare cū Prelatis ex cōmunicatis nō toleratis. R. P. q. 1. c. 4. §. 4. n. 83. p. 280. col. 2. Subditorū imperinētia quandoq; reddūt Prælatus crudelē, *ibid.* q. 3. c. 9. n. 6. p. 528. col. 2. & seq.

Subditus an teneatur obedire Prelato rogāti, vel cōsulenti. R. S. q. 1. c. 4. p. 4. col. 2. & seq. non obediēs Prelato in re leui quomodo peccet, *ibid.* cap. 5. §. 3. pag. 9. col. 2.

Subditus dubitans, an materia præcepta sit leuis, nec ne, si Prælatus præcipiat sub verbis consuetis obligare ad mortale, sub mortali tenetur obedire. R. S. q. 1. cap. 5. §. 4. pag. 11. col. 1. Non tenetur subditus obedire superiori contra præceptū alterius superioris illum in dignitate excedentis, *ibid.* cap. 6. col. 2. Nec tenetur obedire superiori præcipienti contra mandata Dei, ordinationes Ec-

clesie, seu statuta sue Religionis, *ibid.* pag. 12. col. 1. Nec item tenetur obedire superiori præcipienti aliquam insolitam abstinentiam, seu ne gestes vestimenta illi per regulam concessa, *ibid.* An teneatur obedire superiori præcipienti aliquid circa actus internos, *ibid.* col. 2. Sciens subditus, aut valde dubitans rem præceptam esse peccatum, & certus se non peccare non parendo, tenetur non parere, *ibid.* cap. 7. pag. 16. col. 1. tenetur obedire, si constat rem præceptam esse licitam, licet dubitetur an excedat limites Superioritatis, *ibid.* nisi negat in præiudicium terti, *ibid.* col. 2.

Subditus dubius de potestate Prelati in rebus grauibus non tenetur statim obedire. R. S. q. 1. cap. 7. p. 17. col. 1. quando teneatur subditus obedire superiori, de quo dubitat an sit legitime electus, *ibid.* col. 2. Subditus translatus de vna in aliam prouinciam absque rationabili causa habet iustam causā appellandi, *ibid.* cap. 12. pag. 37. col. 1. Non potest subditus cedere iuri suo appellandi quando fama est necessaria pro virtute conservanda, *ibid.* col. 2. Non tenetur subditus obedire Generali eum amouenti e sua naturali prouincia absque legitima causa, *ibid.* & seq. subditus potest tribus modis suū Prælatum de aliquo delicto admonere, *ibid.* cap. 16. pag. 42. col. 1.

Suffragia publica danda sunt secundū rationē non ad libitum. F. P. lit. E. cap. 2. n. 3. pag. 586. col. 2. Dans suffragium tenetur illud dare secundū propriam conscientiam, *ibid.* num. 4.

Superbia quid & quotuplex, & quando mortale. R. P. q. 2. cap. 3. §. 24. nu. 233. pag. 399. col. 1.

Superiores Regularium sunt in triplici differentia. R. P. q. 1. cap. 4. nu. 3. pag. 265. col. 2. Superiores sunt necessarij in Religionibus, *ibid.* n. 2. Superiores locales, an habeant iurisdictionem quasi Episcopalem, *ibid.* nu. 3. pag. 266. col. 1. Superiores regulares quanto tempore durare expediat, *ibid.* §. 2. num. 47. pag. 272. col. 2.

Superiores locales, etiam Vicarij sunt Prelati. R. P. q. 1. c. 4. §. 4. n. 74. pag. 278. col. 1. etiam si sint amouibiles ad nutum Prouincialium, *ibid.* habēt iurisdictionem quasi Episcopalem, *ibid.* num. 76. col. 2. corrigere fratres quomodo ad istos Superiores per tincat, *ibid.* nu. 78. pag. 279. col. 1. facultatem bis concessam à summis Pontificibus non possunt Prouinciales, & Generales coarctare, neque tollere, etiam in casu abusus, possunt tamen eo casu suspendere, *ibid.* nu. 79. col. 2. & an id possint Capitula Generalia, *ibid.* Superiores locales, an possint eligi, qui nesciunt linguam loci, ubi sunt Superiores, *ibid.* nu. 90. pag. 282. col. 1. An statim electi sint confirmati, *ibid.* nu. 93. col. 2. debent attingere annum 25. *ibid.* q. 2. cap. 1. num. 16. pag. 325. col. 1. Superiores locales, qui continuē curitant per Ciuitates non sunt in bono statu, *ibid.* q. 1. c. 7. n. 29. p. 313. col. 2. Superiores regulares tenentur obseruare Regulas suorum ordinum, *ibid.* cap. 8. num. 2. pag. 315. col. 1.

Superior, licet non possit in vniuersum obligare

Sub mortali, quando regula ad nullam culpam obligat, potest tamen sic priuatum aliquem obligare. R. S. q. 1. cap. 5. §. 2. pag. 10. col. 1. immo & totum aliquem Conuerti in aliquo casu, ibid. Superiore etiam non recognoscenti alium Superiorem, dicere se aliquid facere ex iusta causa non creditur, nisi constet de illa, si id non potest facere sine causa, ibid. cap. 12. pag. 37. col. 1. Superiore Superiorem recognoscenti, & iniustum aliquid mandari, obedire non teneor, etiamsi iniustum peccatum non contineat, ibid. pag. 38. col. 1. Superiores nostri Ordinis non possunt ad instantiam quarumcunque personarum extra ordinem existentium illam gratiam circa dignitates, & remissiones poenarum suis Religiosis concedere, ibid. q. 2. cap. 2. §. 1. p. 180. col. 1. quas gratias possunt concedere suis Religiosis ad instantiam personarum extra ordinem, ibid. col. 2.

Suspendere possunt Prælati regulares suos subditos solo verbo absque monitione F. P. lit. C. cap. 5. nu. 10. pag. 562. col. 1. Suspendio ferri potest propter delictum præteritum, & futurum, ibid. num. 11.

Suspendio triplex, quem vnaquæque pariat effectum. R. P. q. 2. cap. 5. §. 1. num. 28. pag. 410. col. 2. Suspensionis sententiam possunt Prælati regulares in suos subditos ferre, ibid. q. 3. cap. 4. n. 26. pag. 511. col. 1.

Suspensus non potest eligi ad dignitates. R. P. q. 2. cap. 5. §. 1. num. 29. pag. 411. col. 1. nec eligere, ibid. num. 32. col. 2. quomodo id intelligatur, ibid. nu. 33. Suspensus in ordine Minimorum quomodo habeat ius in Electionibus, ibid. num. 36. pag. 412. col. 1.

Suspicionis causa coram iudice recusato assignari debes. R. S. q. 1. cap. 19. §. 1. pag. 62. col. 1. Suspicionis causæ sufficientes ad repellendum iudicem tam ordinarium, quam delegatum, multa assignantur, ibid. §. 2. pag. 63. col. 2. & seq.

Synesis quid sit. R. P. q. 2. cap. 3. §. 9. num. 82. pag. 366. col. 2.

T

Tabellionis officium an possit exercere Religiosus R. P. q. 3. cap. 5. num. 18. pag. 515. col. 1.

Tabidi non possunt eligi ad dignitates. R. P. q. 2. c. 4. num. 9. pag. 404. col. 1.

Tactus impudici vitandi. R. P. q. 3. cap. 2. §. 1. n. 57. pag. 496. col. 1.

Tactus est actui venero cognatus. R. S. q. 3. cap. 2. pag. 190. col. 1.

Temperantia quid. R. P. q. 2. cap. 3. §. 20. nu. 197. pag. 390. col. 1. eius laudes, ibid. num. 198. eius partes integrales, ibid. §. 21. nu. 202. pag. 391. col. 1. Subiectiuæ, ibid. §. 22. num. 210. pag. 392. col. 2. potentiales, ibid. §. 23. num. 220. pag. 395. col. 2. temperantia est Prælati simpliciter necessaria, ibid. §. 20. nu. 199. pag. 390. col. 2. quomodo contra illam peccatur, ibid. num. 200.

Testamentum condere potest Nouitius quolibet tempore. R. P. q. 3. cap. 1. §. 8. nu. 208. p. 481. col. 2. testamentum suum declarare potest Regularis professus, ibid. num. 209.

Testes examinandi forma. F. P. lit. T. cap. 2. p. 698. col. 2. Que debeant notari in testium examine, ibid. cap. 3. num. 2. pag. 699. col. 1. Quid requiratur ad hoc ut legitime probent, ibid. nu. 3. Debet testis examinari cum iuramento, ut probet, ibid. num. 4. de quibus sint interrogandi testes, ibid. num. 5.

Testificandi in causis secularium licentiam concedit Prælatus regularis suis subditis, & quomodo. F. P. lit. T. cap. 1. pag. 697. col. 2. Hęc licentia non est passim concedenda, ibid. nu. 1. Non potest tamen Prælatus eam concedere in causis criminalibus, ibid. num. 2. pag. 698. col. 1. Potest tamen concedi pro liberando reo à morte iniuste ei infligenda, ibid. num. 3. qui sint Superiores, qui possunt eam concedere, ibid. qui se examinaret sine diuina licentia mortaliter peccaret, ibid. num. 4.

Testis, siue Reus quando dicatur iuridice interrogatus. R. S. q. 1. cap. 16. pag. 42. col. 2. iuridice interrogatus tenetur sub mortali veritatem fateri, ibid. §. 3. pag. 48. col. 1. etiam non legitime interrogatus tenetur veritatem fateri, si delictum sit in publicam perniciem, ibid. etiamsi minime requiratur, ibid. Testis non potest testificari de eo, quod scit per Sacramentalem Confessionem, ibid. nec tenetur manifestare delictum, quod accepit sub sigillo secreti, vel auxilij, vel consilij petendi gratia, ibid. nisi sit in damnum communitatis, ibid. col. 2.

Testis non tenetur testificari, quando delinquens non laborat infamia, ibid. nec si peccatum est occultum, & iam emendatum, seu emendabile per solam correctionem fraternam, ibid. Testis non tenetur testificari cum suo notabili damno, spirituali, vel temporali, ibid. nec tenetur testificari ea, que solum ex auditu cognouit, ibid. nec quando rationabiliter iudicat, an sit legitime interrogatus, ibid.

Testis quando non tenetur veritatem fateri, potest aperte dicere, se illam nescire, ibid. & seq. & se nihil scire, vel non vidisse, vel non interfuisse, ibid. pag. 49. col. 1. Testis de auditu nihil probat licet secundum aliquos faciat indicium, ibid. p. 48. col. 2. probat tamen si deponat ante litem motam, ibid. Statutum factum à communitate, quod creditur testibus de auditu non valet, ibid.

Testis potest esse Religiosus in testamento secularium. R. P. q. 3. c. 1. §. 8. nu. 206. pag. 481. col. 1.

Testis non tenetur veritatem fateri, quin prius illi constet de statu causæ. F. P. lit. R. cap. 9. num. 7. pag. 686. col. 2.

Testis omni exceptione maior, qui sit. F. P. lit. T. c. 2. n. 6. p. 699. col. 2. Testes inhabiles qui, ibid. Singulares qui, ibid. p. 700. col. 1. Singulares an apud Religiosos probent, ibid. num. 7. p. 700. col. 1. Testis varius qui, ibid. num. 8. Testes discordes qui, ibid. num. 9. Duo testes sufficiunt ad probandum delictum, ibid. n. 10. p. 701. col. 1. An testes examinati in inqui-

I N D E X.

- in inquisitione generali probent, ibid. nu. 11. Testium repetitio quomodo fiat, ibid. nu. 12. p. 791. col. 2. Testium confrontatio quomodo faciendā, ibid. lit. R. cap. 9. nu. 13. pag. 687. col. 2. Testi facienti pro reo magis creditur, quam illi, qui facit pro auctore, ibid. num. 15.*
- Theologia quomodo dividatur.** R. P. q. 2. cap. 2. §. 1. num. 37. pag. 334. col. 2.
- D. Thomae doctrina clarior, & facilior omnibus.** R. S. q. 1. cap. 1. pag. 1. col. 1. D. Thomas Philosophis vult ad studendum, Theologis plane necessarius, ibid. c. 30. §. vn. pag. 137. col. 1. D. Thomas sibi ipse sufficit, ibid.
- Timiditas quid sit, & quando peccatum.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 18. nu. 181. pag. 385. col. 2.
- Tolerantia quid sit.** F. P. lit. Z. c. 3. n. 11. p. 719. col. 2.
- Transseundi ad auctiorem Religionem forma dādi licentiam.** F. P. lit. T. cap. 4. pag. 702. col. 1. Quomodo Praelati regulares possunt hanc licentiam concedere, ibid. nu. 2. col. 2. sine hac licentia nulla religio potest quemquam recipere, ibid. nu. 3. Forma qua Praelatus facit fidem se esse paratum recipere transeuntem, ibid. cap. 5. pag. 707. col. 1.
- Transseuntes de vna Religionem ad aliam a quibus recipi debeant.** R. S. q. 1. cap. 24. §. 2. pag. 89. col. 1. Transitus de vna in aliam Religionem licitus est, & quomodo, ibid. cap. 24. pag. 87. col. 2. qui Superiores possunt hanc licentiam concedere, ibid. Transiens non debet recipi absque literis Superioris, a cuius religione transit, ibid. facere facultatem transeundi ad religionem aequē strictam absque legitima causa ad solum Papam pertinet, ibid. pag. 84. col. 1. cum legitima causa potest etiā Praelatus Religionis, ibid. col. 2. Concedere facultatem transeundi ad laxiorem absque legitima causa est solum Papae in foro externo, ibid. cum legitima causa dicunt aliqui, quod possunt etiam Superiores Religionis, ibid.
- Transire ad Religionem Minimorum licitum est omnibus Religiosis omnium aliarum Religionum, exceptis Minoribus, & Capucinis per priuilegia.** R. S. q. 1. cap. 24. pag. 85. col. 2. Transire de vna Religionem ad aliam laudabile non est, ibid. §. 2. pag. 88. col. 2.
- Transire de statu clericali ad laicalem, an possint Clerici choro destinati.** R. S. q. 1. cap. 24. §. 3. pag. 89. col. 1. an sic transeuntes teneantur ad officium diuinum, ibid. col. 2. cuius Superioris auctoritate id liceat, & quibus de causis, ibid. p. 90. col. 1.
- Trivemium pena omnino noua, & a iure communi exorbitans.** R. S. q. 1. cap. 27. pag. 110. col. 1. ad eas tamen damnari possunt regulares, ita suis exigentibus delictis, ibid. Ad trivemes damnare possunt Generales, & Prouinciales, ibid. col. 2. de consensu tamen suorum Collegarum, ibid. pag. 111. col. 1. Superiores damnantes ad trivemes suos subditos iniuste, & ex passione incurrunt excommunicationem, & etiam consilium, & consensum praebentes, ibid.
- Trivemium Capitanei dimittentes Religiosos, in scijs suis Superioribus absque legitima causa, peccant mortaliter.** R. S. q. 1. c. 27. p. 111. col. 1.
- Trivemium pena irrogari non debet, nisi quando aliter Religiosus castigari non potest.** R. S. q. 1. cap. 27. pag. 111. col. 1. multis deploratur miseria illius loci, ibid. col. 2. trivemium locus comparatur inferno, ibid. ad trivemes, si quando esset damnandus Religiosus deberet damnari, vel in perpetuum, vel si tantam non meretur penam, co finito habitu spoliari, ibid. pag. 112. col. 1. ad trivemes damnatus esset prius actualiter degradandus, ibid. col. 2.
- Trivemium ministri verberantes Religiosos ad eas damnatos non incurrunt excommunicationem.** R. S. q. 1. cap. 27. pag. 112. col. 2. si verberarent tamen absolutum a pena trivemium, licet illis nondum egressum, essent excommunicati, ibid. Ad eas damnatus tenetur ad officium diuinum, si erat choro destinatus, etiamsi non sit in sacris, ibid. ad eas damnatus, an possit tuta conscientia fugere, ibid. pag. 113. col. 1. Cui quaeuant Religiosi ad trivemes damnati, ibid. ad eas damnatus ad tempus, si eo finito ad Religionem reuertatur non amittit generam, ibid. ad eas damnatus est infamis, ibid. quis possit cum illo dispensare, ibid. & col. 2. Ad eas damnatus gaudet immunitate, si ad ecclesiam confugiat, ibid. col. 1. quod etiam est verum de Bonauolys, ibid.
- Tutoris officium, an possint Religiosi recipere.** R. P. q. 3. cap. 5. num. 24. pag. 516. col. 1.
- Tyrannorum variae species.** R. P. q. 1. cap. 1. §. 11. num. 28. pag. 243. col. 2.

V

- Valetudinarij non possunt esse Praelati.** R. P. q. 2. cap. 4. nu. 3. pag. 402. col. 2. si tamen infirmitas sit compatibilis cum dignitate eligi valent, ibid. num. 4.
- Valetudinarius dubius, an teneatur ieiunare, vel abstinere a carnibus, debet Praelato obedire.** R. S. q. 1. cap. 7. pag. 16. col. 1.
- Vanagloria quid, & quando mortale.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 19. nu. 186. pag. 387. col. 1.
- Vanitas Religiosorum in vestimentis, multis deploratur.** R. S. q. 2. cap. 3. pag. 185. col. 1.
- Venefici qui dicantur.** R. P. q. 3. cap. 2. §. 1. nu. 38. pag. 492. col. 1.
- Vbi militat eadem ratio, an semper militet idem ius.** F. P. lit. Z. cap. 3. append. 1. nu. 2. p. 717. col. 2.
- Verba simpliciter posita, generaliter sunt intelligenda.** F. P. lit. A. cap. 20. nu. 7. pag. 552. col. 1.
- Verba quae dicunt Praelati in principio suarum visitationum, ut eis dicatur, si quid corrigendum sit, quomodo intelligenda.** R. S. q. 1. c. 16. p. 42. col. 2.
- Verbum, Rogo, aliquando stat pro praecipio.** R. S. q. 1. cap. 4. pag. 4. col. 2.
- Verbi eiusdem repetitio in lege, vel canone grande mysterium continet.** R. S. q. 1. cap. 27. p. 111. col. 1.
- Verecundia quid.** R. P. q. 2. cap. 3. §. 21. nu. 202. pag.

- pag. 391. col. 1. quomodo fiat, *ibid.* nu. 203. in qua parte faciei resideat, *ibid.* cur magis appareat in pueris, & mulieribus, quam in viris, *ibid.* n. 204. an Prælati conueniat, *ibid.* 205. col. 2. ubi seruari debeat, *ibid.* num. 206. in adolescente est maximum virtutis incrementum, *ibid.* q. 2. cap. 2. §. 1. nu. 52. pag. 338. col. 1. & 2.
- Veritas** quid. R. P. q. 2. cap. 3. §. 17. nu. 162. pag. 381. col. 1. sine ea homines simul viuere non possunt, *ibid.* veritatem odium parere quomodo intelligatur, *ibid.* nu. 163. Prælati omnino necessaria, *ibid.* nu. 164. col. 2. eam occultare an aliquando liceat, *ibid.* nu. 166. pag. 382. col. 1. eam occultare potest aliquando reus, etiam in legitimo iudicio interrogatus, *ibid.* q. 3. cap. 2. §. 1. num. 44. pag. 493. col. 2.
- Vexationem** redimere quando, & à quibus liceat. R. S. q. 1. cap. 31. §. 9. pag. 157. col. 1.
- Vicarij** missi à Superioribus ordinarijs honorandi sunt. R. S. q. 1. cap. 28. pag. 115. col. 1. non tamen tantum vt Superiores ipsi, *ibid.*
- Vicarij** paruorum conuentuum instituti à definitorio, non possunt amoueri à Prouincialibus. R. P. q. 1. cap. 4. §. 4. nu. 75. pag. 278. col. 2.
- Vicariorum** electiones in ordine nostro non durant, nisi vsque ad Capitulum. F. P. lit. E. cap. 15. nu. 8. pag. 597. col. 1.
- Vicarium** constituens debet esse vero, & legitimo imperamento decentus. F. P. lit. V. cap. 6. nu. 5. pag. 708. col. 2. An per se, vel per eius Vicarium atbeat super veritate talis impedimenti iurare, & quomodo, *ibid.* num. 6. hic Vicarius electus à Prouinciali debet admitti à Capitulo, *ibid.* nu. 11. pag. 709. col. 2. Prouincialis Vicarium constituens non debet esse excommunicatus, & c. *ibid.* nu. 12. Vicarius an possit alium constituere, *ibid.* nu. 14. pag. 710. col. 1. An possit Vicarius admitti cuius institutor est mortuus, *ibid.* nu. 16.
- Vicarium** Generalem in aliqua natione instituendi forma. F. P. lit. V. cap. 1. pag. 703. col. 2. eadem forma constituendi dictum Vicarium in aliqua prouincia, *ibid.* cap. 2. pag. 704. col. 2. Eadem pro aliquo casu special. *ibid.* cap. 3. col. 2. forma instituendi Vicarium mittendum ad Capitulum generale, *ibid.* cap. 6. pag. 707. col. 1. Vicarij instituendi per discessum Prouincialis à Prouincia forma, *ibid.* cap. 7. pag. 710. col. 2. forma instituendi Vicarium, qui præsideat in Capitulo definitorio, *ibid.* cap. 8. eadem pro præsidendo in Capitulo Prouinciali, *ibid.* cap. 9. p. 712. col. 1. eadem pro præsidendo in Capitulo generali, *ibid.* c. 10. col. 2.
- Vicarius** relictus à Correctore mortuo præsidet in electione noui Correctoris. F. P. lit. E. cap. 8. nu. 2. pag. 592. col. 1. quid si Corrector moriatur non relicto Vicario, *ibid.* nu. 3. qui habeant vocem in huiusmodi electione, *ibid.* nu. 4. col. 2. hæc electio non publicatur, *ibid.* num. 5.
- Vicarius** ordinarius potest constitui super Correctores. F. P. lit. V. cap. 5. num. 2. pag. 706. col. 1.
- Vicarius** constitutus pro emergentibus an præcedat ordinarium, *ibid.* nu. 4. col. 2. Vicarius Correctoris maioris præcedit Correctores minores, *ibid.* nu. 5. Vicarius mittendus ad Capitulum generale debet esse de corpore prouinciæ, *ibid.* cap. 6. nu. 2. pag. 708. col. 1. alij tamen Vicarij possunt esse extranei, *ibid.* Vicarij Capituli generalis tenent locum, etiam antequam eorum patentes sint lectæ, *ibid.* nu. 3. & vsque dũ reuertantur in propriam prouinciam, *ibid.* nu. 4. pag. 708. col. 2.
- Vincere** se ipsum est nobilissimus fortitudinis actus. R. P. q. 2. cap. 3. §. 18. nu. 178. pag. 384. col. 2.
- Vindicatio** quid. R. P. q. 2. cap. 3. §. 17. num. 161. pag. 380. col. 2.
- Vino** nullum tormentum minus noxium. R. S. q. 1. cap. 17. §. vn. pag. 52. col. 2. Vino dediti facile secreta reuelant, *ibid.* Vini effectus, *ibid.* pag. 53. col. 1. Vinum quare non prohibeatur in quadragesima, *ibid.* q. 4. cap. 7. pag. 212. col. 1.
- Viri** literati sunt veluti stellæ in firmamento Ecclesiæ. R. P. q. 2. cap. 2. nu. 2. pag. 327. col. 1. literatorum duo sunt genera, *ibid.* nu. 5. pag. 328. col. 1. eis debentur de iure naturæ dignitates, *ibid.* col. 2. eos tenentur honorare Prælati, *ibid.* §. 3. num. 74. pag. 342. col. 2. & quomodo, *ibid.* n. 75. pag. 343. col. 1. qui sint isti viri literati, *ibid.* nu. 76. à viris literatis, sed iniquis discedũ nõ est, *ibid.* n. 77. col. 2.
- Viri** ignorantes sunt solum æquiuocè homines. R. P. q. 2. cap. 2. num. 7. pag. 329. col. 2.
- Virtus** in mediocritate consistit. R. S. q. 1. cap. 18. §. 2. pag. 57. col. 2. Virtuti in hac vita non potest sufficiens præmiũ assignari, *ibid.* c. 28. p. 114. col. 2.
- Virtutes** omnes sunt inter se connexæ. R. P. q. 2. cap. 3. n. 3. pag. 350. col. 2. Virtutum omnium diuisio, *ibid.* §. 1. nu. 5. pag. 351. col. 1. Virtutes morales, an possint esse sine charitate, *ibid.* nu. 4. pag. 350. col. 2. Virtutibus omnibus debet esse Prælati regularis præditus, *ibid.* nu. 2. col. 1.
- Visitacionis** tempore qui tacuerunt, ab accusatione, reificatione, denunciacione repelluntur. R. S. q. 1. cap. 16. pag. 50. col. 1.
- Visitatorem** generalem instituendi forma. F. P. lit. V. c. 4. pag. 705. col. 1. Eadem pro casibus emergentibus, *ibid.* cap. 5. Visitatorem recusandi forma *ibid.* lit. R. cap. 1. pag. 679. col. 1.
- Visitatorem** contra Prælatum an possint impetrare subditi. R. S. q. 1. cap. 18. pag. 54. col. 1. & quomodo, *ibid.* Visitatorem mittere contra formam statutorum non potest Generalis, *ibid.* col. 2. Visitatori semper debent assignari duo socij, *ibid.* pag. 55. col. 1. quod si non assignentur recusari potest, *ibid.* Visitatores quoscũque mittere quomodo possit Pater Generalis, *ibid.* §. 1. pag. 56. col. 1. Visitatores, an sint Prælati, *ibid.* §. 2. pag. 57. col. 2.
- Visitatoribus**, an debeantur ratæ, quãdo non visitant. F. P. lit. P. cap. 9. nu. 1. p. 659. col. 2. Visitator antequam accedat ad prouinciam tenetur monere Prouincialem, *ibid.* nu. 2. pag. 660. col. 1. Visitator debet habere suum secretarium, *ibid.* nu. 3. Visitatores quando accedunt ad aliquem Conuentum, an debeant statim visitare, *ibid.* num. 6. pag. 661. col.

col. 1. Possunt precipere sub precepto formali Obedientiae, & etiam addere excommunicationem ibid. nu. 7. tenentur tamen dictum preceptum declarare, ibid. nu. 8. col. 2. non debent gravare Conventus, ibid. nu. 9. a quibus fratribus debeant visitationem incipere, ibid. nu. 10. pag. 662. col. 1. debent visitare illas provincias, aut Conventus, qui plus indigent, ibid. nu. 12. col. 2. Iuramentum, an in visitatione generali possit exigi, ibid. nu. 13.

Visitatores in visitatione generali debent inquirere non solum de virtutibus, sed etiam de virtutibus subditorum. F. P. lit. P. cap. 9. nu. 15. pag. 663. col. 1. non possunt tamen visitatores de delictis occultis inquirere, ibid. nu. 16. Neque de emendatis, ibid. nu. 14. pag. 662. col. 2. Non possunt visitare, nisi ab ultima visitatione, ibid. cap. 16. num. 22. pag. 673. col. 1.

Vita regularis quid sit, & in quo consistat. R. S. q. 1. cap. 5. pag. 5. col. 2.

Vita praterita facit de subsequenti conversatione iudicium. R. S. q. 1. cap. 31. §. 2. pag. 144. col. 1.

Vita sua quisque consulere debet. R. P. q. 1. cap. 8. num. 25. pag. 319. col. 2.

Vitium intolerabile est ex aliorum culpa velle sibi laudem quaerere. R. S. q. 1. c. 28. §. 3. p. 120. col. 2.

Vina vocis oraculorum declaratio. F. P. lit. Z. cap. 3. append. 4. pag. 725. col. 1.

Vinendi regula consistit in quatuor. R. S. q. 4. cap. 9. pag. 217. col. 2.

Vota subditorum irritare possunt Praelati. R. P. q. 3. cap. 3. nu. 7. pag. 502. col. 1. etiam mere interna, ibid. nu. 9. etiam de materia necessaria, ibid. nu. 10. col. 2. etiam absque causa, ibid. nu. 11. etiam reservata Papae, ut peregrinationis, ibid. num. 27. pag. 505. col. 2. etiam inuito vouente, ibid. nu. 12. pag. 503. col. 1. & hoc eis competit ex iure divino, ibid. n. 8. pag. 502. col. 1. vota irritare qui Superiores possunt in Religionibus, ibid. nu. 15. pag. 503. col. 2. vota propria non possunt irritare Praelati, super his tamen possunt dispensare, ibid. n. 23. pag. 504. col. 2. vota subditorum possunt dispensare Praelati, ibid. nu. 24. & etiam commutare, ibid. nu. 25. votum aeternis Religionis irritari non potest, bene tamen dispensari, ibid. n. 19. pag. 504. col. 1. voti sui irrationem potest subditus petere ibid. num. 13. pag. 503. col. 1.

Vota semel irritata nunquam reviviscunt. R. P. q. 3. cap. 3. nu. 14. pag. 503. col. 1. votorum fractores in ordine Minorum per Superiores Praelatos puniuntur, ibid. q. 1. cap. 4. §. 5. nu. 17. pag. 286. col. 1. votorum vi nullus potest alteri se subicere, ibid. cap. 5. nu. 3. pag. 291. col. 2.

Votum professionis quid sit. R. S. q. 1. cap. 5. pag. 5. col. 2. Vota, quorum dispensatio pertinet ad Episcopum, quae, ibid. cap. 21. §. 1. pag. 74. col. 2. Vota reservata Pontifici, quae, ibid.

Vovens aliquam regulam non vouet servare omnia, quae sunt in illa. R. S. q. 1. cap. 5. pag. 5. col. 1.

Vouere possunt Religiosi omnia opera meritoria. R. P. q. 3. cap. 3. nu. 2. pag. 500. col. 2. id tamen negare non est temerarium, ibid. nu. 3. pag. 501. col. 1. dicta tamen vota non obligant ante consensum Praelati, ibid. nu. 4. licentia data a Praelato subditis ad vouendum potest revocari, ibid. nu. 5. col. 2. an peccet, si sine causa licentiam revocet, ibid. nu. 6. pag. 502. col. 1.

Vsufructuarius quis dicatur. R. S. q. 2. cap. 2. pag. 165. col. 2.

Vsuaris quis. R. S. q. 2. cap. 2. pag. 165. col. 2.

Z

Zelosi instituendi forma. F. P. lit. Z. cap. 1. pag. 713. col. 1. Forma instituendi Zelosum loco defuncti, ibid. cap. 2. Forma qua declaratur aliquem fuisse electum in Zelosum, ibid. cap. 3. pag. 716. col. 1. Zelosi electio an exeat confirmatione, ibid. cap. 2. nu. 1. pag. 714. col. 1. Zelosus an possit confirmari, ibid. nu. 3. Zelosus non subditur Correctori Conventus Romani, ibid. nu. 4. Nullus potest negotia expedire in curia Romana absque licentia Zelosi, ibid.

Zelosus potest assumere sibi socium, qui nulli Correctori subdit. F. P. lit. Z. cap. 2. nu. 4. pag. 714. col. 2. Potest interesse singulis Capitulis generalibus, ibid. Dum discedit ab Urbe alium suo loco constituit cum eadem auctoritate, & praeminentia, ibid. Zelosi socius non potest in Correctorem eligi, ibid. Potest tamen exire Conventu ad suum beneplacitum, ibid. Non potest negotia personae extra ordinem facere, nec fratrum particularium eiusdem Ordinis, ibid. Zelosi officium magna importantiae est, & quare, ibid. cap. 3. nu. 2. p. 716. col. 2. Tria necessaria debet habere Zelosus, scilicet scientiam, prudentiam, & eloquentiam, ibid. nu. 3.

Zelosus habet votum in Capitulo generali cum Romae celebratur. R. P. lit. Z. cap. 2. nu. 4. p. 715. col. 1. Habet locum in quocumque Conventu reperitur immediate post Correctorem, ibid. facit officium Zelosi quousque alius Zelosus electus Romae personaliter fuerit, ibid. Zelosus electus antequam fuerit Romae non potest alium substituere, ibid. Zelosus finito officio expensis totius Religionis est in suam provinciam deducendus, ibid. col. 2. & potest votare in electione illius Conventus, in quo fuerit à Provinciali assignatus, etiam si ibi non fuerit localis per tres menses, ibid. an Zelosus possit esse Vicarius generalis, ibid. recipit fratres Romae advenientes absque obedientia, & punit, & remittit ad propria, ibid. Potest expedire quascumque causas, etiam mandatum speciale requirentes per privilegia Pontificum, cum licentia tamè Generalis, ibid. nu. 5. pag. 715. col. 2. Habet locum in Capella Papae, ibid. num. 6. pag. 716. col. 1.

Zodiaci signa, quot, & de eorum natura. R. P. q. 2. cap. 2. §. 1. num. 45. pag. 336. col. 2.

Errata aliqua in hoc primo Volumine emendanda.

ERRATA IN SVBDITO.

Pag. Col. Lin.	Errata:	Corrigenda.
17	1 30 sub pena excommunicationis deficit	& de facto me excommunicet cum sententia excommunicationis
19	1 6 condescendentes	condescendentes
25	in titulo Cap. XII.	VIII.
28	1 6 aduerto	verb. aduerto
40	1 67 recalcitrandi	recalcitranti
41	2 39 damnum	in damnum
43	2 8 in peccatis	in peccatis
45	1 63 non imponitur	non solet regulariter imponi
59	2 33 quotes	quoties
63	2 65 inimicia	inimicitia
74	2 46 conditine	conditione
80	2 55 riuus	riccius
ibid.	ibid. 56 lacra	à sacra
87	2 43 post ita vt deficit	nihil possit retineri, nec etiam in communi, habere aliquid
ibid.	ibid. 48 paupertas	quod paupertas
ibid.	ibid. 50 quod est	quamuis
93	1 16 quamcumq;	excelsis
96	2 40 exerfis	per professionem
101	1 52 professionem	incorrigibiles
105	1 32 incorrigiles	proueniente
113	2 8 prouiente;	si ergo
115	2 12 ergo	Chlamidis
117	2 36 Chlamidis	fed
129	1 28 fde	accipiant
139	1 8 accipitam	indignum
143	1 20 dignum	queres
147	1 57 qures	potest
149	1 7 poest	simonlaca
158	1 1 simonia	prestitas
165	1 51 prestitutas	Vsuarius
ibid.	2 5 Vsuarius	Religiosus
167	1 29 Religiosum	Dele [non vt de altario viuas
184	2 32	proruere
185	1 55 prouere	Vicereges
ibid.	2 56 Vicereges	calamitates
192	2 12 Clamitates	absque eo quod
202	2 38 absque eo	senem
205	1 57 semen	teneatur
209	2 26 teneatur	laboret
210	2 66 laboert	incurrant
215	1 10 Incurrant	

ERRATA IN PRAELATO.

Pag. Col. Lin.	Errata.	Corrigenda.
240	1 47 præcipitur	præceptio
ibid.	ibid. 52 præceptio	præcipiatur
243	1 60 gubernatnem	gubernationem
244	1 9 describuntur	describitur
245	2 31 eritgnum	erit signum
ibid.	ibid. 50 nobilorem	nobiliores
248	1 1 post verbum etiam	deest } auferri dicitur quâdonō soluitur quod debetur, nec datur etiam.
250	1 18 propter	proprio
ibid.	2 53 ratio	ratio
254	1 13 minimorum	minorum
269	1 63 gemina	genimina
282	1 48 sacristiam	sacristam
289	2 65 desinitorium	desinitiorum
299	2 34 septimna	septimana
319	1 44 dicit	dicit
354	2 10 spirtales	spirituales
391	1 11 vercundia	verecundia
412	1 55 eliêgo	eligendo
452	2 15 monastrio	monasterio
494	2 63 falsicata	falsificata
496	2 4 quo	quod
501	1 10 Âgelum	Angelum

ERRATA IN FORMVLARIO.

Pa. Col. Lin.	Errata.	Corrigenda.
538	1 31 restituo	restitutio
567	1 40 posesionem	possessionem
592	2 47 Caludi	Claudi
601	1 2 scribit	scribit
611	2 21 venturus est	venturus est cum gloria;
649	2 33 opus est	si opus est
694	2 vlt. adiuuent	adiuuent
695	2 10 recreationis	recreationis
699	1 31 omnino	omnino non
700	2 40 De se	se
701	1 60 tract;	tract. 4.
720	1 54 ergo	ergo

 In Compaginatione Voluminis à nu. paginæ 616. vsque ad 639. fuit erratum in continuatione numeri paginarum, & fuit positus numerus 627. loco numeri 617.

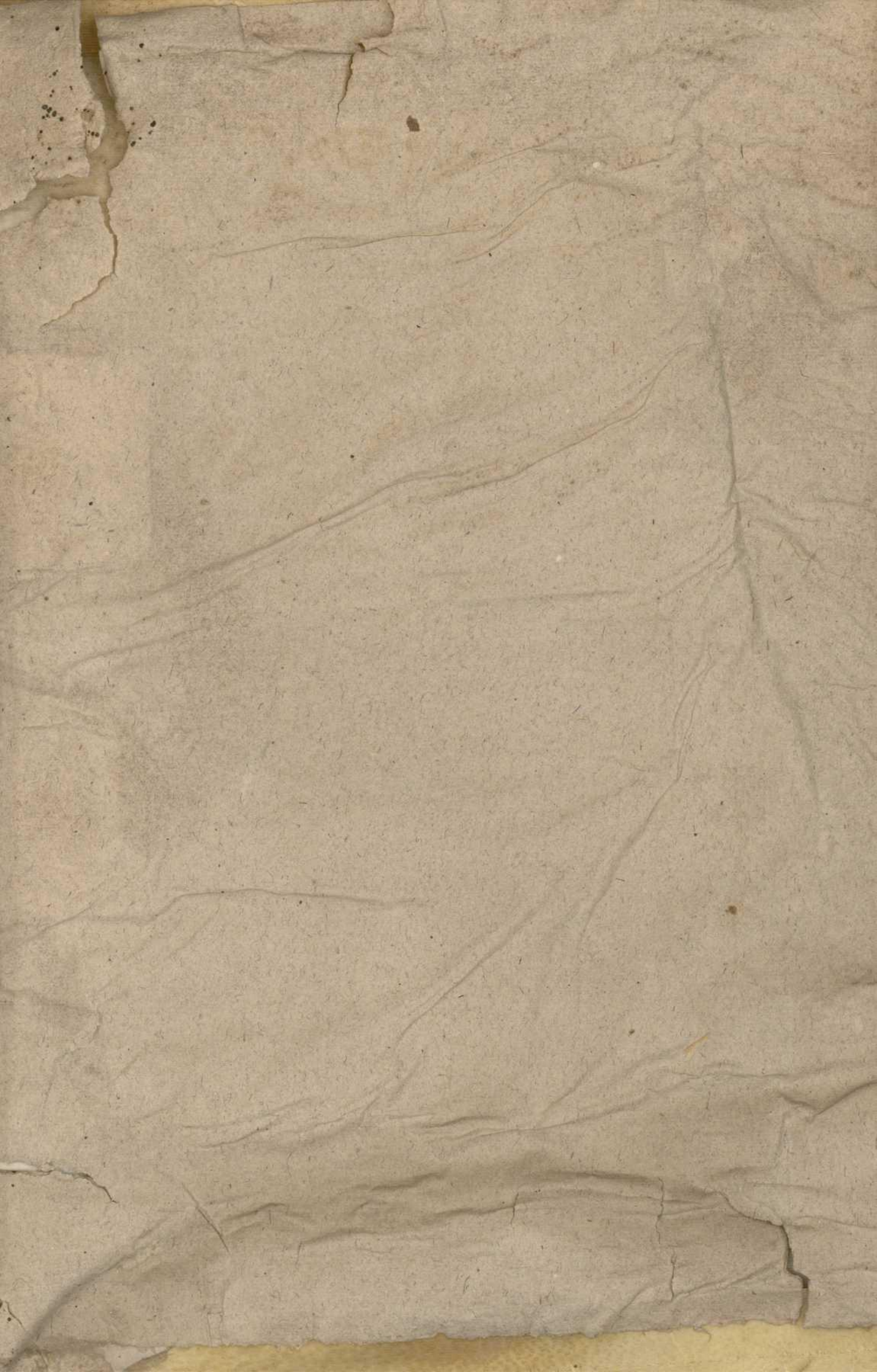
REGISTRVM.

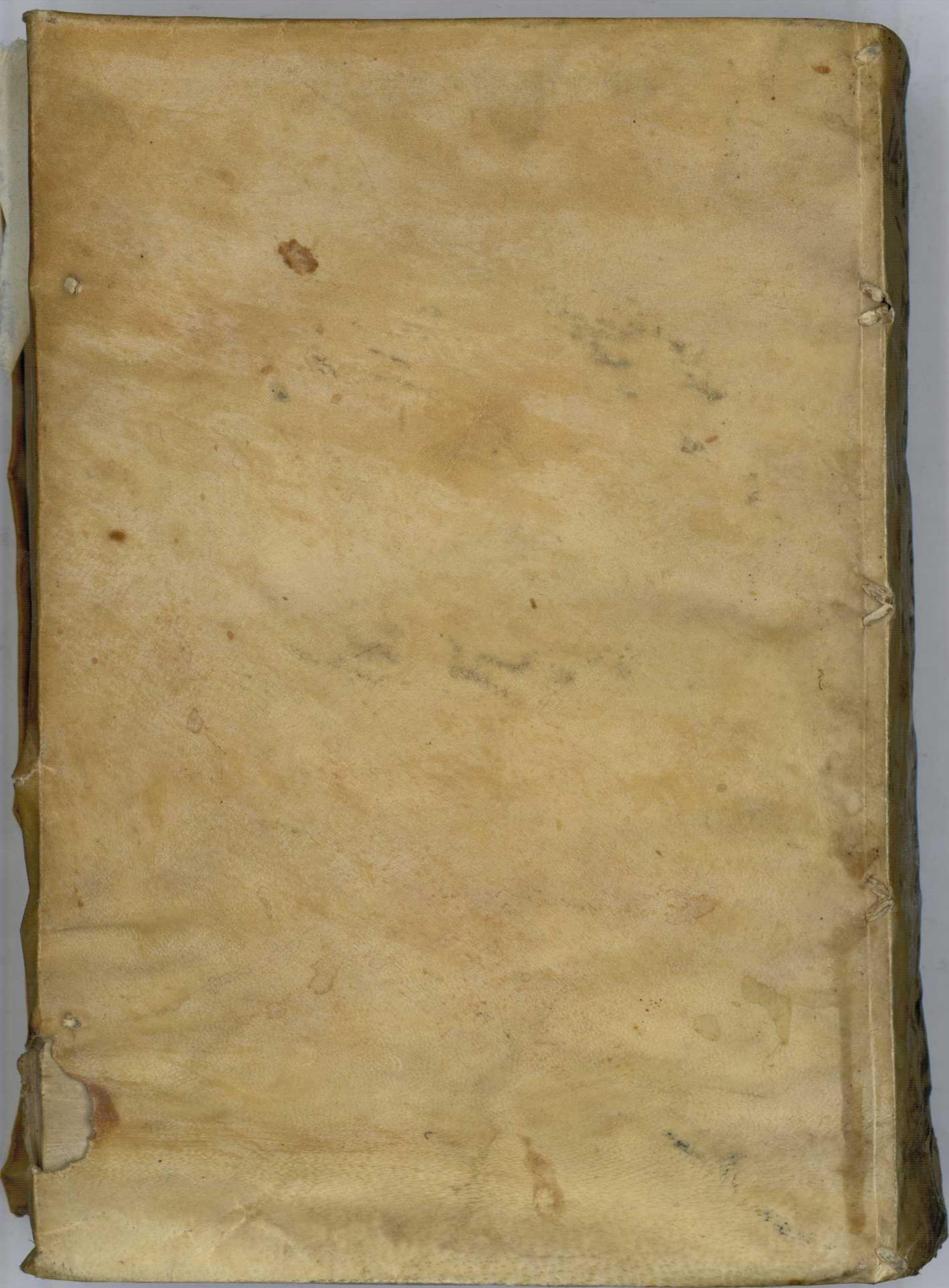
* A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.
 Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Vu Xx Yy Zz.
 Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff Ggg Hhh Iij Kkk Lll Mmm Nnn Ooo Ppp Qqq Rrr Sss.
 Omnes sunt terniones, præter Xx, Ooo, qui sunt quaterniones, & Ss s, qui est duernio.

PLACENTIAE,

Ex Officina Ducali Apud Ioannem Antonium Ardizzonum. M. DC. XXXX.

SVPERIORVM PERMISSV.

14

Journal de
S. J. de
S. J. de

No
17-95